Stefan Ramułt

Słownik Języka Pomorskiego czyli Kaszubskiego

KAMUŁY

SŁOWNIK

JĘZYKA

[illegible]

WYDAWNICTWO AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
Z ZAPISU Ś. P. JÓZEFA BEŁZY

310

SŁOWNIK
JĘZYKA POMORSKIEGO
CZYLI
KASZUBSKIEGO

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ
STEFAN RAMUŁT

PRACA, ODZNACZONA NAGRODĄ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE
NA KONKURSIE IM. S. B. LINDEGO W R. 1889.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1893

Zakupiono z funduszów
KOŁA PRZYJACIÓŁ BIBLIOTEK
w GDYNI
B.N.

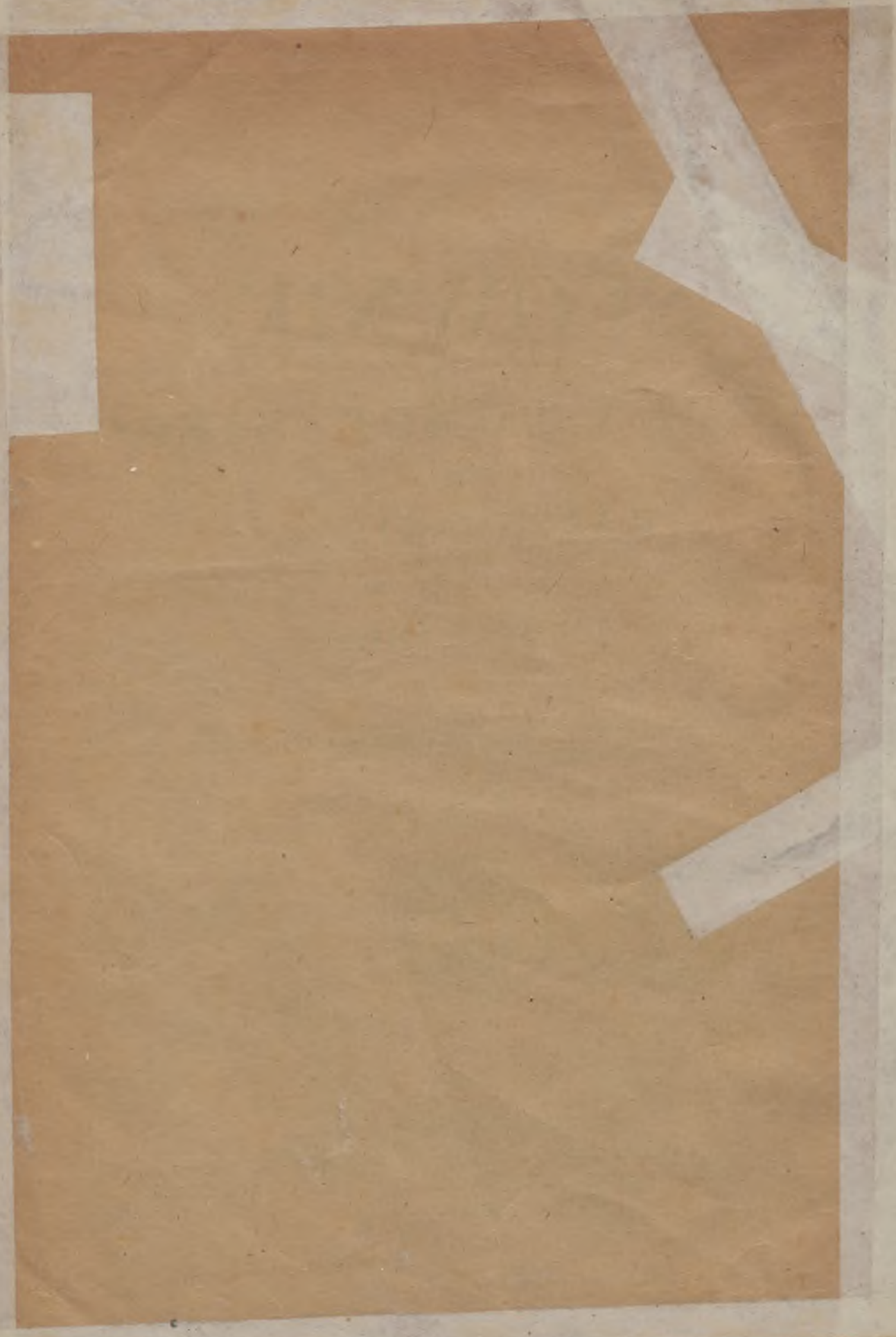

SŁOWNIK JĘZYKA POMORSKIEGO.

S 801.3 + Pdr
Pol.

WYDAWNICTWO AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
Z ZAPISU Ś. P. JÓZEFA BEŁZY

SŁOWNIK
JĘZYKA POMORSKIEGO
CZYLI
KASZUBSKIEGO

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ
STEFAN RAMUŁT

PRACA, ODZNACZONA NAGRODĄ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE
NA KONKURSIE IM. S. B. LINDEGO W R. 1889.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1893

MIEJSKA
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
D 172/65
S 20838-N

Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH
POD ZARZĄDEM JULIUSZA BIRKENMAIERA

SPIS RZECZY.

Wykaz skróceń VII
Przedmowa IX
Wstęp: Kilka słów o Kaszubach i ich mowie XIII
I. Rys etnograficzno-historyczny XV
II. Obecny obszar etnograficzny. — Wiadomości statystyczne . . . XVIII
III. Dźwięki języka pomorskiego XXI
IV. Narzecza języka pomorskiego XXX
V. Porównanie języka pomorskiego z językiem polskim XXXI
VI. Stanowisko języka pomorskiego w gronie języków słowiańskich . . XXXVII
VII. Przegląd prac z zakresu leksykografii pomorskiej XLV
Słownik języka pomorskiego 1
Dodatek: Podania i powieści ludu kaszubskiego 279
Pœdańô é vjeřeńô 283
Pœvjôstće é šołobułće 295
Wœpœvjôdańô zdařeń prôvʒévéx 297

Wykaz skróceń.

* = forma przypuszczalna albo przestarzała
ang. = angielski
Cen. = Cenôva
czes. = czeski
Derd. = Derdowski
dol.-niem. = dolno-niemiecki
fr. = francuski
Fr., Frischb. = Frischbier. *Preussisches Wörterbuch*
hol. = holenderski
łac. = łaciński
L. Mal. Beitr. = *Beiträge zur slavischen Dialectologie* von Lucian Malinowski. I. Über die Oppelnsche Mundart
lit. = litewski.
lud.-pol. = ludowo-polski
m. = męski
n. = nijaki
niem. = niemiecki
Pobł. = Ks. G. Pobłocki. *Słownik kaszubski*
poł.-kasz. = południowo-kaszubski
poł.-pom. = południowo-pomorski
półn.-kasz. = północno-kaszubski
półn.-pom. = południowo-pomorski
pr.-niem. = prusko-niemiecki. Ob. Fr., Frischb.
przyim. = przyimek
przym. = przymiotnik
przysł. = przysłówek
ros. = rosyjski
rus. = ruski
Skôrb = F. Cenôva. *Skôrb kaszébsko-słovjnskjè mòvé*
sł. = słowo
sp. = spójnik
stbułg. = starobułgarski
stpol. = staropolski
stsł., stsłow. = starosłowieński. Ob. stbułg.
Šmuk = ks. Šmuk. *Rozmòva Pòlôcha s Kaszébą*
wykrz. = wykrzyknik
zaim. = zaimek
ż. = żeński

PRZEDMOWA.

Praca niniejsza, napisana jeszcze w r. 1888., przesłaną została Akademii Umiejętności na konkurs im. S. B. Lindego, rozstrzygnięty w r. 1889. Że dopiero w roku bieżącym ukazuje się na światło dzienne, powodem tego z jednej strony długotrwała słabość autora, z drugiej trudności typograficzne, w pierwszym zaś rzędzie konieczność sprowadzenia — w braku giserni w kraju — czcionek odpowiednich z zagranicy.

Sądzę atoli, że na opóźnieniu tem słownik mój nie tylko nic nie stracił, ale owszem zyskał. Przesłany na konkurs manuskrypt był tylko skieletem tego, co obecnie zostało wydrukowanem. Sam już bowiem słowozbiór powiększył się o kilka tysięcy wyrazów, a nadto znaczna ich część opatrzoną została jednym lub więcej przykładami. Stało się tym sposobem zadość wymaganiom Wydziału filologicznego Akademii, który zażądał od autora uzupełnienia pracy w tym kierunku.

Prócz pomnożenia właściwego słowozbioru wyrazami i przykładami, zaznaczyć jeszcze muszę rozszerzenie książki dodaniem wstępu i małego zbiorku literatury ludowej. We wstępie mieści się krótki rys historyczno-etnograficzny Pomorza i Kaszub, objaśnienie brzmień gwar pomorskich, przegląd prac z zakresu odnośnej leksykografii, wreszcie zestawienie różnic pomiędzy językiem polskim a pomorskim czyli kaszubskim, celem określenia wzajemnego ich do siebie stosunku i wyznaczenia językowi kaszubskiemu właściwego stanowiska w rodzinie języków słowiańskich. Rzecz zrozumiała, iż wszystkie te tematy nie mogły być wyczerpująco w książce niniejszej traktowane. Każden z nich domaga się osobnego, na szerszą skalę zakreślonego studyum, zanim jednak takowe się pojawią, uznałem za potrzebne przedłożyć czytelnikowi pewną sumę spostrzeżeń bodaj w zarysie i poruszyć kilka pytań w formie chociażby najtreściwszej.

Dodatek, zawierający przykłady języka pomorskiego, jest zarazem zbiorkiem etnograficznym. Badacz rzeczy ludowych znajdzie tam wierne odbicie wierzeń ludu kaszubskiego a zarazem przyczynki do literatury niepisanej, mianowicie kilkadziesiąt podań, powiastek i anegdot. Nadmieniam, że wszystko to zapisane zostało dosłownie z ust opowiadających, z zachowaniem właściwości gwar miejscowych.

Cały wogóle materyał językowy, w książce tej zawarty, wzięty jest bezpośrednio z ust ludu, a nie z książek. Literatura kaszubska jest nasamprzód bardzo ubogą a objęty nią zasób leksykalny wykazuje nierzadkie zapożyczenie się ze słownika polskiego lub też świeżo (a nie zawsze szczęśliwie) ukuty wyraz. Wzgląd na ścisłość naukową domagał się tedy jak największej ostrożności w tym kierunku. Równie do pewnego stopnia niebezpiecznem okazało się korzystanie z dawniejszych prac leksykograficznych i wogóle gwaroznawczych, o czem będzie mowa w osobnym rozdziale.

Dlaczego słownik mój nazwałem »pomorskim czyli kaszubskim«, zamiast tylko »kaszubskim«, mówię o tem szerzej we wstępie. Tu tylko nadmieniam, że chciałem przez to dać wyraz zapatrywaniom moim na stanowisko kaszubszczyzny w gronie języków słowiańskich, a zarazem przypomnieć niedobitkom Pomorzan stare a piękne ich nazwisko, które z biegiem czasu zatracili, a które po dziś dzień sprawiedliwie im się należy. Toć gdyby obszar etnograficzny ludu polskiego ścieśnił się wyłącznie do Szląska, nie przestaliby jeszcze Szlązacy być Polakami, a mowa ich polską. A gdy Kaszubi niczem innem nie są, jak tylko bezpośrednimi potomkami dawnych Pomorzan, jest zupełna racya używania wyrazów »pomorski« i »kaszubski«, jako synonimów, tem więcej, że są inne jeszcze powody, za tem przemawiające.

Zbiór niniejszy nie wyczerpuje ani połowy zasobu leksykalnego mowy pomorskiej i dlatego w tytule nazwałem go tylko częścią pierwszą. Rzecz jasna, iż całokształtu pracy takiej nie można dokonać w paru latach i bodaj, czy siły jednego człowieka są po temu wystarczające przy zupełnym niemal braku literatury pisanej i trudnościach, z jakiemi ma do walczenia badacz rzeczy ludowych, zdany na własne siły. Podczas gdy słownikarz języka literackiego nie potrzebuje się ani wychylić poza ściany swej pracowni, aby ułożyć leksykon wielotomowy — zbieracz skarbów mowy nieksiążkowej, żyjącej w ustach ludu tylko, ponieść musi wiele trudu, zanim znajdzie ów kwiat paproci, otwierający mu podwoje do skarbca myśli ludzkiej. Nie wszystkim to jest wiadomem, uważałem tedy za stosowne wspomnieć o tem nawiasem.

Jakkolwiekbądź rzeczy się mają, żywię nadzieję, iż druga część pracy niniejszej pojawi się w niedługim czasie. Już obecnie mam spory zapas zebranego materyału, nieskontrolowanego jednak jeszcze należycie i nieuporządkowanego. Materyał ten rośnie i mnoży się ciągle, nie wątpię zatem, że ilość wyrazów, które obejmie część druga, nie będzie wcale mniejszą od niniejszego słowozbioru, liczącego około 14.000 wyrazów.

Należy bowiem wiedzieć, iż język Kaszubów nie jest wcale tak ubogi, jakby ktoś mógł przypuszczać, kładąc go na równi z innemi gwarami ludowemi. Pomijając już bogactwo dźwięków i form, którem język ten góruje nad mową polską,

nadmienić muszę, że i w zakresie leksykalnym poszczycić się mogą Kaszubi pokaźnym dorobkiem, który nadto ma tę zaletę, że nie jest wytworem sztucznym, ale produktem naturalnym. Złożyły się na to okoliczności rozmaite. Przedewszystkiem językiem kaszubskim mówi nie tylko lud wiejski roboczy, ale i klasa średnia, t. z. gburzy i drobna szlachta, warstwa społeczna, pod względem inteligencyi stojąca nieporównanie wyżej od ludu polskiego. Nadto położenie geograficzne, odmienne (i dodajmy: zmienne) stosunki polityczne, różnorodność wreszcie zajęć, pomiędzy któremi żegluga i rybołostwo odgrywają niepoślednią rolę, sprawiły, iż język ten, acz niepiśmienny, wyrobił sobie w ciągu wieków cały szereg wyrazów, których przy braku odnośnych rzeczy i pojęć inne narody nie posiadają i posiadać nie mogą.

To też mowy Kaszubów nie można tak traktować, jak się traktować zwykło inne gwary ludowe. Zbieraczowi właściwości mowy Podhalan lub Hanaków morawskich wolno ograniczyć się do wykazania różnic, jakie zachodzą między temi gwarami a odnośnymi językami literackimi, bez porównania jednak jest i musi być szerszym zakres badań nad językiem pomorskim. Sądzę bowiem wogóle, że wyliczenie tych tylko wyrazów, których niema w słownikach języka literackiego, stanowi dopiero część pracy nad poznaniem mowy ludu i nie odsłania nam bynajmniej całego bilansu językowego, którego znajomość zarówno dla lingwisty, jak i dla psychologa społecznego nieodzownie jest potrzebną. Stosowanię tej zasady we wszystkich pracach gwaroznawczych byłoby w praktyce niemożliwem, do pewnego stopnia nawet zbytecznem, tam zwłaszcza, gdzie różnice językowe są nieznaczne — wychodząc jednak z założenia, któremu daję wyraz na każdej karcie tej książki, iż mowa Kaszubów jest czemś więcej, niż zwykłą gwarą, nie mogłem ograniczyć się do słowniczka »prowincyalizmów«, ale musiałem spisać wszystko, co tylko jest własnością tego języka, a więc zebrać i przedstawić cały jego zasób leksykalny.

Na zakończenie słów jeszcze kilka. Mowa kaszubska przedstawia dla badaczów języka tak wiele interesu, iż dziwić się wypada, że niwa językoznawstwa pomorskiego leżała tak długo w zupełności niemal ugorem. To, co dotychczas na tem polu zdziałano, jest nie tylko niedostatecznem, ale z małymi wyjątkami błędnem i niedokładnem. Tak dalej być nie powinno. Dzieje się przez to krzywda wielka nie tylko Kaszubom, ale i nauce.

Jeżeli tedy książka niniejsza rzuci choć trochę nowego światła w tę mało znaną dziedzinę i utoruje drogę dalszym pracom w tym zakresie, autor jej dozna szczerego zadowolenia w przeświadczeniu, że przyczynił się do zwrócenia uwagi świata uczonego na ten zaniedbany szmat ziemi słowiańskiej, na ten lud zapomniany i jego mowę, tak piękną i bogatą. Zadowolenie nasze będzie jednak zupełnem dopiero wtedy, jeżeli dziełko to wywoła żywszy ruch umysłowy pośród

samychże Kaszubów i pobudzi ich do gorętszego, niż dotychczas, zajęcia się językiem ojczystym.

Najskromniejsza praca, najmniejszy przyczynek do poznania ludu kaszubskiego i jego mowy, witane będą przez naukę z uznaniem i wdzięcznością. Niech więc każdy w miarę sił swoich gromadzi te skarby, niech spisuje nieznane słownikarzom wyrazy i zwroty, podania i pieśni, przysłowia i zagadki, póki czas jeszcze, póki one żyją w ustach ludu. Źleby było, gdyby ta piękna spuścizna po przodkach zmilknąć i zniknąć miała na wieki!*)

Apeluję w pierwszym rzędzie do Duchowieństwa kaszubskiego, które w ciągłej a bezpośredniej styczności z ludem będąc, tyle najrozmaitszych ma sposobności do robienia ciekawych spostrzeżeń. Niechby tylko cząstkę uratowano z tego, co ginie bezpowrotnie! Że zaś wielu z tych szanownych Kapłanów odczuwa bardzo dobrze całą wagę rzeczy, o którą chodzi, doświadczyłem tego niejednokrotnie, znajdując ułatwienia wszelkiego rodzaju na każdym kroku. To też tak Im, jak niemniej tym wszystkim osobom, które w czemkolwiek podczas moich studyów były mi pomocnemi, składam tutaj winne podziękowanie. Wyliczenie Ich nazwisk przed kilku laty było jeszcze możliwem — dziś po tylu wędrówkach po najrozmaitszych kątach Pomorza kaszubskiego poczet moich orędowników wzrósł do takich rozmiarów, że ograniczyć się muszę do tej ogólnej podzięki.

Pisałem we Lwowie w 1892. roku.

Stefan Ramułt.

*) Wszelkich potrzebnych wyjaśnień i pomocy w tym względzie udzieli jaknajchętniej autor tej książki (Lwów, ul. Sokola, l. 1). Pod tym też adresem raczą pp. recenzenci i wydawcy czasopism komunikować autorowi wszelkie uwagi swoje i oceny.

WSTĘP.

KILKA SŁÓW O KASZUBACH I ICH MOWIE.

I.

Rys etnograficzno-historyczny.

Jakie ludy mieszkały w dobie przeddziejowej na południowym brzegu morza Bałtyckiego, między dolną Wisłą a dolną Łabą, dotychczas stanowczo nie rozstrzygnięto i wątpić się godzi, czy na pytanie to przy ograniczonym, a przynajmniej nader szczupłym dotychczas zasobie środków dowodowych znajdzie się kiedykolwiek odpowiedź zadowalająca.

Świat naukowy słowiański walczył dotąd ze zmiennem szczęściem pod hasłem i w obronie twierdzenia, że kraina, o której mowa, była od niepamiętnych czasów słowiańską. W twierdzę tych poglądów bije jednak wiedza niemiecka tak potężnymi taranami, iż — jeżeli utrzymanie się na dotychczasowem stanowisku jest wogóle możliwem — natenczas nauka słowiańska winna sięgnąć po nowe środki obrony, w każdym zaś razie stare i zawodne odczyścić i udoskonalić.

Ostatnie słowo w tym przedmiocie wypowiedział po stronie niemieckiej Müllenhof[1]), wedle którego Germania Tacytowska sięgała istotnie, nie tylko politycznie, o co mniejsza, ale i etnograficznie, o co głównie chodzi, po Wisłę i Podgórze karpackie. Dopiero poza tą linią graniczną siedzieli na północnym wschodzie Słowianie, kraje zaś pomiędzy Wisłą a Łabą tudzież Czechy i Morawę zajęli podczas wędrówek ludów germańskich, gdy te ostatnie opuściły swe »pierwotne« siedziby, szukając szczęścia na zachodzie i południu Europy.

Na wywody uczonego niemieckiego świat słowiański odpowiada, jak dotychczas, milczeniem. Najwięcej w tym turnieju interesowani Polacy i Czesi ograniczyli się do nielicznych sprawozdań i jeszcze mniej licznych sprostowań, ale nie zdobyli się ani na przyznanie słuszności wnioskom Müllenhofa ani na obalenie jego twierdzeń. Czekajmy jednak cierpliwie. Odpowiedź spóźniona będzie może dosadniejszą i skuteczniejszą, niż dorywcza, pozbawiona siły nowej argumentacyi, którą ciągle niesie nauka.

Tak oto niepewną jest wiedza nasza o stosunkach etnograficznych w Zachodniej Słowiańszczyźnie aż do piątego wieku po Chrystusie. Że od tego czasu siedzą tam już Słowianie, to nie ulega żadnej wątpliwości, są bowiem na to dowody materyalne, nie zaś hipotezy. Temu i Niemcy nie przeczą.

Od tej też więc chwili można już mówić o tym kraju, jako o Słowiańszczyźnie zachodniej. W dobie, gdy z mroku niepewności wyłania się ona na widownię dziejową, zamieszkałe są jej ziemie mimo gęstych puszcz, lasów, bagien i nieużytków przez tak liczne rzesze słowiańskie, iż wierzyć się nie chce, aby to były świeże, co dopiero stworzone sadyby. Im dalej na zachód, tem ludy są liczniejsze, grody i osady gęstsze, organizacya społeczna doskonalsza. Życie osiadłe kwitnie tam w całej pełni, a owiewa je we wszystkich jego objawach jakaś stara, wysoko

[1]) Deutsche Alterthumskunde.

w rozwoju posunięta cywilizacya, nie będąca zapewne owocem paru stuleci... Wystarczy wspomnieć o kulcie, przywiązanym wyłącznie do pewnych miejscowości, o rozmaitych starych grodach i t. p., co świadczyć się zdaje o długiem zasiedzeniu się mieszkańców.

Pośród ludów zachodnio-słowiańskich, noszących rozliczne nazwy i imioniska, wyróżniają się następujące cztery grupy etniczne:

1. Czesko-słowacka, którą możnaby także nazwać *morawską* ze względu, że Morawa stanowi środek między Czechami a krainą Słowaków, zamieszkałą zaś jest nie tylko przez Czechów, ale i przez lud słowacki. Miałoby to i uzasadnienie swoje historyczne. Grupę tę nazywa się powszechnie tylko czeską, co i rzeczy nie odpowiada dokładnie i pewną ujmę czyni gałęzi słowackiej. Do skupienia tego należały przed wiekami wszystkie ludy słowiańskie, osiadłe w Czechach, na Morawie i Słowacczyźnie aż po Dunaj, może i poza tę rzekę.

2. Grupa polska, obejmująca Polan, Kujawiaków, Mazurów, Chrobatów, Ślązaków i inne drobniejsze ludy od Karpat i gór czeskich na południu po Drwęcę, Noteć i dolną Wartę na północy. Od ludów serbskich dzieliła szczep polski rzeka Bober i część Odry aż do ujścia Warty, na wschodzie zaś gubiły się granice Polski w puszczach prusko-litewskich i posadach ruskich.

3. Grupa serbska, w skład której wchodziły ludy, zamieszkujące nie tylko dzisiejszą górną i dolną Łużycę, ale także ziemie od gór Kruszcowych na południu mniej więcej po rzekę Hawolę na północy. Zachodnią granicę stanowiła rzeka Sala, dalej zaś Łaba.

4. Grupa pomorska wreszcie obejmowała wszystkie ludy, na północ od Polaków i Serbów osiadłe, a więc na całem Pobałtyczu od dolnej Wisły po dolną Łabę, tudzież ludy słowiańskie za Łabą.

O ile co do dwóch pierwszych grup niema prawie żadnej różnicy w zapatrywaniach, o tyle znów klasyfikacya ludów nadbałtyckich i nadłabskich nie jest dotychczas ustaloną. Większość historyków, wychodząc zwykle z punktu widzenia politycznego, podciąga pod jeden mianownik wszystkie ludy słowiańskie, na zachód od właściwej Polski osiadłe, i zalicza je w większej lub mniejszej mierze do ludów polskich, »lechickich«. Utarła się też dla nich nazwa wspólna »Słowiańszczyzny zaodrzańskiej«. Co do Pomorzan w ściślejszem znaczeniu, zamieszkujących kraj, między dolną Wisłą a dolną Odrą położony, mówi się i pisze zwykle, że był to szczep polski, nie różniący się zgoła niczem od właściwych Polaków...

Zapatrywania te są całkiem mylne i stoją w zupełnej sprzeczności z wynikami badań archeologicznych, etnograficznych i lingwistycznych. W pierwszym rzędzie należałoby ściślej określić znaczenie wyrazu »lechicki«. Boć przedewszystkiem nasuwa się pytanie, co ten wyraz oznacza, a następnie, jaka suma właściwości etnicznych i językowych jest potrzebną do uzyskania miana »lechickości«?

Owóż co się tyczy samej nazwy »Lechita«, to ukutą ona została przez kronikarzy łacińsko-polskich od pierwotnika *Lęch*, *Lech*, *Lach*, a »lechicki« zamiast »leski« jest równoznacznikiem wyrazu »polski«. Przyjmując go w tem znaczeniu, rozszerzamy jeżeli już nie terytoryum etnograficzne polskie, to w każdym razie nazwę Polaków czy Lechitów na wszystkie ludy zachodnio-słowiańskie, których siedziby sięgały niegdyś aż do Holsztynu, Wezery i lasu Turyngskiego! Tymczasem ludy te ani posługiwały się rzeczonemi nazwami, ani obecnie ich używają, zaczem oktrojowanie im nazwy ludów »zachodnio-lechickich« nie ma żadnego uzasadnienia faktycznego.

Więc może wyraz »lechicki« pełni jedynie funkcyę terminu naukowego? W takim razie objęcie tą nazwą ludów niepolskich winno być umotywowane przynajmniej bliskiem ich pokrewieństwem, etnicznem i językowem, z właściwymi Polakami czyli »Lechitami wschodnimi«.

Tego jednak dotychczas nie uczyniono i uczynić byłoby chyba trudno, jeżeli Pomorzan wschodnich zalicza się do Polaków, ludy zaś połabskie, mową najbliższe Pomorzanom, łączy się z Serbami łużyckimi...

Decydujący głos w tej sprawie może mieć jedynie językoznawstwo porównawcze. Brak dokładnej znajomości języków zachodnio-słowiańskich, zwłaszcza gwar pomorskich, nie pozwolił nauce tej dotąd wypowiedzieć zdania stanowczego, wątpliwości jej jednak odnoszą się wyłącznie do gwar połabsko-pomorskich, bo co dotyczy języków łużycko-serbskich, to już dawno uznane one zostały za odrębne gałęzi mowy słowiańskiej.

Bliższemu rozbiorowi tego pytania ze stanowiska lingwistycznego poświęcam jeden z następnych rozdziałów, tu tylko wyrażam zapatrywanie, że przy zupełnym braku podstaw do nazywania ludów pomorskich i nadłabskich Lechitami, bo tak się one nie nazywały nigdy, a wobec poważnych wątpliwości lingwistycznych i etnograficznych, sprzeciwiających się takiemu rozszerzaniu pojęcia »lechickości«, z drugiej strony, należałoby zarzucić dotychczasową klasyfikacyę ludów zachodnio-słowiańskich na dwie, choćby nawet i trzy gałęzi, jako dzisiejszym wymogom naukowym nie odpowiadające, a przyjąć podział na cztery skupienia etniczne, tak jak je wpierw naszkicowałem, mianowicie grupy: 1. czesko-słowacką (morawską), 2. polską, 3. serbską, 4. pomorską (pomorsko-połabską).

Różniczkowanie bowiem w dziedzinie faktów, niedostatecznie jeszcze zbadanych, postawi nas w każdym razie w bliższem sąsiedztwie prawdy, aniżeli pospieszne uogólniania.

Pomijając chwilowe zdobycze i przemijające panowania, wspomniane grupy ludów zachodnio-słowiańskich żyły każda dla siebie życiem odrębnem, chociaż nie zawsze jednolitem. Czesi z Morawcami utworzyli państwo czeskie, w którem jednak skutkiem zaboru węgierskiego Słowacy nie znaleźli już miejsca. Ludy polskie, nie stykając się bezpośrednio z potęgą niemiecką, związały się w silne państwo polskie. Serbskie, w pierwszym rzędzie narażone na nawałę germańską, nie zdołały utworzyć samodzielnego, narodowego związku politycznego i wkrótce uległy przemocy niemieckiej. Pomorskie wreszcie łączyły się w mniejsze lub większe państwa i państewka, z pomiędzy których samodzielność narodową zdołały te utrzymać najdłużej, które były najdalej na wschód wysunięte.

W grupie pomorskiej wyróżnić można dwa następujące skupienia ludów. W najbliższem sąsiedztwie Polski siedzieli za Notecią i Wartą od dolnej Wisły do Odry Słowieńcy, zwani przez Niemców Wendami, Kaszubi i t. d. Kraj ich nazywano Pomorzem wschodniem, później tylnem (Hinter-Pommern). Dalej nad Odrą, mniej więcej po granicę dzisiejszej Meklemburgii, zajmowali niezbyt wielki obszar ziemi Lutycy, dzielący się na Czrezpenian, Ratarów, Wkranów Rojan czy Ranów (Rugijczyków) i t. d. Szczep to był potężny i odznaczający się wysoko rozwiniętą kulturą, a kraj ich, zwany Pomorzem zachodniem lub przedniem, stanowił centrum życia politycznego i religijnego na całem Pomorzu. Wszystkie, wymienione dotąd ludy znane były sąsiadom pod ogólną nazwą Pomorzan.

Na zachód od tych Pomorzan w ściślejszem znaczeniu, w dzisiejszych księstwach meklemburskich, w Holsztynie i Hanowerze za Łabą mieli swoje siedziby Bodrycy (Obotryci), do których należeli Wagrowie i Warnowie w Holsztynie, Rarogi w Meklemburgii, Smoleńcy i Drzewianie w Hanowerze. Jest prawdopodobnem, że już w zaraniu dziejowem Słowiańszczyzny pomorskiej szczep bodrycki wyróżniał się, choć nieznacznie, od reszty Pomorzan.

Organizacyi ściślejszej między ludami pomorskimi nie było nigdy. Łączyło je tylko pokrewieństwo rodowe i językowe, tudzież wiara w tych samych bogów, w obronie których stawali razem do bohaterskich walk z wspólnym wrogiem, chrześciaństwem niemieckiem. Z równą

zaciętością walczyli Pomorzanie przeciwko supremacyi polskiej, której ostatecznie nigdy im stale narzucić nie było można. Smutne dzieje tych śmiertelnych zapasów znane są powszechnie... Przewaga nieprzyjaciela z jednej, brak zmysłu politycznego z drugiej strony, nie pozwoliły ludom pomorskim utrzymać niezależnego bytu politycznego, za czem poszła utrata mowy ojczystej i innych znamion narodowych.

Dziwnym zbiegiem okoliczności zachowała się narodowość słowiańska najdłużej na dwu, najwięcej od siebie oddalonych punktach Pomorza: u Drzewian za Łabą tudzież u Słowieńców i Kaszubów nad ujściem Wisły. W nielicznym zasobie dochowane szczątki mowy połabskiej wskazują dowodnie, że w czasach, kiedy na całem Pomorzu od Wisły po Łabę mieszkały tylko ludy słowiańskie, musiano mówić jednym chyba z nieznacznemi odmianami językiem, jeżeli po tylu wiekach, po tylu przejściach dziejowych, przy zupełnym braku jakiegokolwiek łącznika moralnego i przy kilkudziesięciomilowem oddaleniu, resztki Pomorzan załabskich dochowały w swej mowie cały jeszcze szereg właściwości, świadczących o ich najbliższem pokrewieństwie z Pomorzanami nadwiślańskimi. Mowa Połabian wyginęła atoli do szczętu jeszcze w zeszłem stuleciu, tak iż jedyną pozostałością potężnego ongi szczepu pomorskiego są dzisiaj tylko Kaszubi i Słowieńcy, którzy też są wyłącznymi dziedzicami nazwy Pomorzan.

II.

Obecne terytoryum etnograficzne szczepu pomorskiego. Wiadomości statystyczne.

Żaden z ludów słowiańskich nie uległ tak znacznemu skurczeniu pierwotnie zajmowanego przez siebie terytoryum, jak Pomorzanie. Niegdyś około lub przeszło dwa tysiące, dziś obszar ich etnograficzny obejmuje zaledwie sto mil kwadratowych, przerzedzony nadto jeszcze tu i owdzie elementem obcym. Nazwa »Pomorze« ma dziś zresztą zgoła inne znaczenie, niż je miała w dawnych czasach, bo i granice t. zw. »prowincyi pomorskiej« nie odpowiadają obszarowi Pomorza historycznego i lud tej ziemi jest przeważnie niemiecki, ostatki zaś Słowian pomorskich kupią się głównie w Prusiech Zachodnich.

Dzisiejsi potomkowie dawnych Pomorzan nazywają się powszechnie Kaszubami. W rzeczywistości jednak nie wszyscy noszą to miano. Resztki Pomorzan dokoła jeziora Łebskiego w powiecie słupskim prowincyi pomorskiej znani są pod nazwą Kabatków (*Kabôtk, Kabôtkji, Kabôtći, na Kabôtkax*), niedobitki zaś nad jeziorem Garnskiem czyli Gardeńskiem w tymże samym powiecie zowią się sami Słowieńcami (*Slovinc, Slovinka, slovinskô bjalka, slovinskô šprôka, slovinskô mœva, slovinstji xlop, slovinstji leže*). Trudno orzec, żeby nazwa Kabôtków uchodziła u nich samych za narodową — jest to raczej narzucone im imionisko — zanik zresztą poczucia narodowego jest zarówno u nich, jak i u Słowieńców, tak wielki, że i nazwy odrębnej nie potrzebują. Gwarą pomorską posługują się oni w najściślejszem tylko kółku rodzinnem, na zewnątrz zaś są niemal — Niemcami. To też o Kabatkach mało kto wie i mówi, a o Słowieńcach już prawie słych zaginął. Jednak najbliżsi ich sąsiedzi niemieccy chętnie wyróżniają się od nich, patrzą z pogardą, jako na coś niższego i nazywają tych Mohikanów pomorskich — *Wenden*, a mowę ich *wendische Sprache*. Wszystek zresztą lud pomorski, pomijając nazwy czysto lokalne, nazywa się i nazywanym bywa Kaszubami, tak w Prusiech Zachodnich, jak niemniej w powiecie bytowskim na Pomorzu, tudzież w graniczących z Prusami

wsiach powiatu słupskiego i lęborskiego. Tej też nazwy, chociaż biorąc rzecz ściśle, nie obejmuje ona całej ludności słowiańsko-pomorskiej, używam i ja w książce niniejszej, jednak zawsze w znaczeniu szerszem, jako równoznacznika wyrazu »Pomorzanin«, pokrywającego całkowicie nie tylko Kabatków i Słowieńców, ale w danym razie nawet Krajniaków i inne, częściowo lub zupełnie spolszczone odrośle szczepu pomorskiego.

Powiedziałem w przedmowie, że to, co dotychczas napisano o języku kaszubskim, jest niedostatecznem i przeważnie błędnem. Równie niedokładne, często w najwyższym stopniu mylne są wiadomości o liczbie Kaszubów i ich obszarze etnograficznym. Trzeba zaznaczyć przedewszystkiem, że jakiegoś kraju, prowincyi, zamkniętej w pewnych granicach, któraby się zwała Kaszubami, niema wcale. Nazywa się tak tylko ten szmat ziemi, który zamieszkują Kaszubi, zatem terytoryum ich etnograficzne, objęte granicami narodowościowemi, a nie politycznemi lub administracyjnemi. Co najwyżej dolicza się do Kaszub te jeszcze okolice, w których »wprawdzie już nie kaszubią, ale dawniej kaszubiono«. Mówią tak nie tyle o stronie zachodniej czyli niemieckiej, ile raczej o granicy wschodniej, gdzie Kaszubi mieszają się zwolna z Kociewiakami i Borowiakami, którzy już »polaszą« t. j. mówią z polska lub zgoła po polsku.

Właściwi jednak Kaszubi tudzież ściśle z nimi złączeni językiem i pochodzeniem Słowieńcy i Kabatkowie mieszkają w powiatach następujących: 1) w całym puckim (Putzig), 2) w całym wejherowskim (Neustadt), 3) w zachodniej części gdańskiego-górskiego (Danziger Höhe), 4) w gdańskim-miejskim sporadycznie, 5) w całym kartuskim (Karthaus), 6) w północno-zachodniej części powiatu kościerskiego (Berent), 7) w północno-zachodniej części powiatu chojnickiego (Konitz), 8) w północnej i północno-wschodniej części powiatu człuchowskiego (Schlochau). Pierwsze sześć powiatów należy pod względem administracyjnym do regencyi gdańskiej, dwa ostatnie do kwidzyńskiej (Marienwender), obydwie zaś te regencye tworzą prowincyę zachodnio-pruską.

W prowincyi pomorskiej, a mianowicie w regencyi koszalińskiej (Köslin), zajmują Kaszubi: 1) południowo-zachodnią część powiatu bytowskiego (Bütow), 2) południowe i zachodnie skrawki powiatu lęborskiego (Lauenburg) tudzież wąski pasek nadbrzeżny tegoż powiatu od Wierzchucina wzdłuż morza do Łeby i dalej na południe do wsi Gace (Speck), wreszcie 3) północno-wschodni kąt powiatu słupskiego (Stolpe) dokoła jeziora gardeńskiego i łebskiego po rzekę Łebę. Na południowym wschodzie tego powiatu wzdłuż granicy zachodniopruskiej wszystka ludność katolicka jest również kaszubską.

Aż do ostatniego spisu ludności w roku 1890. urzędowa statystyka pruska nie czyniła żadnej różnicy pomiędzy Kaszubami a Polakami, a nawet w ogóle nie zawsze uwzględniała rubrykę narodowościową. Dopiero przy liczeniu ludności, które się odbyło dnia 1. grudnia 1890. roku, wzięto pod uwagę także narodowość mieszkańców, przyczem po raz pierwszy odróżniano Kaszubów od Polaków. W kierunku tym rząd pruski poszedł jednak za daleko, bo nawet z gwary Mazurów wschodnio-pruskich utworzono osobną *Muttersprache*.

Dokładne rezultaty ostatniego spisu ludności nie zostały dotychczas ogłoszone, z góry jednak z całą stanowczością twierdzić można, że cyfry statystyki urzędowej niezupełnie będą odpowiadały rzeczywistemu stanowi rzeczy. Pomijając bowiem znane fakty, że komisye konskrypcyjne zapisywały wielu Kaszubów (zwłaszcza w prowincyi pomorskiej), jako Niemców, zaznaczyć muszę jeszcze i tę okoliczność, iż ze względów politycznych większość inteligencyi kaszubskiej a nawet całe wsi podawały się, jako polskie, chociaż mieszkańcy ich, jak to sam stwierdziłem na miejscu, mówią tylko po kaszubsku.

Prywatne obliczenia prowadzono dotychczas systemem, którego wprawdzie nie zalecam nikomu, który jednak zdumiewa mnie swoją prostotą... Bierze się cyfry statystyki urzędowej, do tego dodaje się mniej więcej 10% — oto przepis na robienie prywatnej statystyki narodowościowej. I jakoś nam to wystarcza. Nikt, absolutnie nikt, nie zadał sobie trudu obliczenia ludności polskiej lub kaszubskiej bodaj w jednym powiecie. Nic więc dziwnego, że w dziełkach, traktujących o Kaszubach, liczba ich chwieje się między 80.000 a 200.000... Nawet dr. Nadmorski w pracy swej p. t. »Ludność polska w Prusach Zachodnich« (Warszawa, 1889., odbitka z *Pamiętnika fizyograficznego*) osiąga cyfry ludności polskiej w ten sposób, że tworzy kombinacye na podstawie statystyki rządowej (z różnych lat!), pomaga sobie przy tem wykazami szkolnymi, ucieka się następnie do statystyki wyborczej, a wkońcu obcina lub zaokrągla cyfry wedle osobistego zapatrywania.

Ustęp, dotyczący ludności kaszubskiej, wypadł w dziełku dra Nadmorskiego stosunkowo najgorzej i jest poprostu całkiem bałamutny. Nie tu miejsce na szerszy rozbiór tej pracy, wspomnę więc tylko nawiasem, że autor »Ludności polskiej« zalicza do Kaszubów mieszkańców całego powiatu kościerskiego, jakkolwiek wschodnią połać tego okręgu zamieszkuje przeważnie ludność polska. Mówi nawet dr. N. o Kaszubach w północnej części powiatu starogardzkiego, gdzie ich niema absolutnie (chyba w rozproszeniu), opuszcza natomiast ważny powiat człuchowski, gdzie Polaków niema wcale, a ludność kaszubska liczy przeszło 11.000 głów. W północnych częściach powiatu starogardzkiego (*sic!*) i chojnickiego znajduje autor Kaszubów tylko 2.000, podczas gdy w samym chojnickim jest ich zwyż 20.000. Co dotyczy wkońcu ludności polskiej i kaszubskiej w powiatach gdańskich, to obliczenie jej jest tak pogmatwane, iż mimo najlepszych chęci ani tego ustępu zrozumieć ani czegokolwiek z niego dowiedzieć się nie można. Wkońcu dochodzi dr. N. do rezultatu, że Kaszubów jest przeszło 132.600 głów, która to znowu cyfra na dobitkę nie odpowiada zgoła sumie poszczególnych pozycyi.

Przy takim stanie wiadomości statystycznych o Kaszubach nie pozostało mi celem poznania prawdy nic innego do zrobienia, jak dokonać spisu ludności na własną rękę. Przystępując do tego dzieła, nie marzyłem zgoła o wielkich rezultatach, pocieszałem się atoli nadzieją, że bodaj jeden powiat uda mi się obliczyć dokładnie. Wynik przeszedł tymczasem moje oczekiwania. Blisko dwieście osób z najrozmaitszych stanów i zawodów zdołałem zachęcić do tej wspólnej pracy, do której też każda z nich w miarę sił swoich i możności dołożyła większą albo mniejszą cegiełkę. W ten sposób, już to sam, już też przy współdziałaniu rzeczonych pomocników, zebrałem materyał statystyczny z całego obszaru, zamieszkałego przez ludność kaszubską, nieliczne zaś braki wypełnione zostaną — wypełnione być muszą — danemi urzędowemi. A gdy każda cyfra (dla każdej poszczególnej miejscowości) skontrolowaną została przez inne osoby, co w razie potrzeby powtarzało się i trzykrotnie, nie ulega wątpliwości, że zebrany materyał statystyczny jest najzupełniej wiarogodnym.

Zanim rezultat moich obliczeń ukaże się w osobnem opracowaniu, pozwalam sobie tutaj podać do wiadomości bodaj cyfry ogólne. Owóż z dotychczasowych moich zestawień wynika, że ludność kaszubska rozpada się między poszczególne powiaty w sposób następujący:

A. Regencya gdańska: 1) powiat pucki liczy około 19.000 dusz, 2) powiat wejherowski około 29.000, 3) powiat gdański górski około 8.000, 4) powiat gdański miejski około 4.000, 5) powiat kartuski około 50.000, 6) powiat kościerski około lub przeszło 12.000 dusz. Razem w regencyi gdańskiej żyje około 122.000 Kaszubów.

B. Regencya kwidzyńska: 7) powiat chojnicki liczy około 21.000 dusz kaszubskich, 8) powiat człuchowski około 11.000. Razem tedy w regencyi kwidzyńskiej około 32.000 dusz.

Ogółem w ośmiu powiatach kaszubskich Prus Zachodnich żyje około 154.000 Kaszubów, do których doliczyć należy co najmniej 1.000 dusz kaszubskich, rozproszonych po innych powiatach tej prowincyi. Ogólna cyfra ludności kaszubskiej w Prusiech Zachodnich wyniesie tedy 155.000 dusz.

C. Regencya koszalińska: 9) powiat bytowski liczy około 5.000 dusz kaszubskich, 10) powiat lęborski około 5.000, 11) powiat słupski około 4.000. Razem więc w trzech tych powiatach około 14.000 dusz. Do tego doliczyć trzeba więcej niż 1.000 dusz, rozproszonych na służbach i robotach w innych powiatach pomorskich, tak iż ogólna cyfra ludności kaszubsko-słowieńskiej na Pomorzu wyniesie około 15.000 dusz.

Ogółem żyje w Prusiech Zachodnich i na Pomorzu około 170.000 Kaszubów — rozumiem tu oczywiście i Słowieńców. W armii i marynarce służy około 2.000. W Saksonii, Brandenburgii, prowincyach nadreńskich i innych krajach niemieckich, do których lud kaszubski roboczy idzie tłumnie co roku na zarobek a nie wszystek wraca, przebywa jakie 10.000 ludzi w najlepszym wieku. Zestawiwszy pozycye powyższe, otrzymamy sumę około 182.000, jako cyfrę ludności kaszubskiej w obrębie granic cesarstwa niemieckiego. Dodawszy do niej Kaszubów, osiadłych w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki, których liczbę podają co najmniej na 60.000 — cyfra ta jest znacznie niższą od tej, jaką wypośrodkować można na podstawie dat, dotyczących emigracyi z powiatów kaszubskich — uzyskamy sumę 242.000 czyli *około ćwierć miliona*, jako ogólną liczbę ludności kaszubskiej.

Pomijając Rezyan, których liczbę na podstawie spisu z d. 31. grudnia 1861. roku podaje prof. Baudouin de Courtenay[1]) na 3.268 głów, możemy przyjąć, że najmniejszym narodem słowiańskim są Dolnołużyczanie czyli Serbowie dolnołużyccy. Liczba ich wynosiła w roku 1884. zaledwie 75.910 dusz. Nieco liczniejsi od nich są Górnołużyczanie czyli Serbowie górnołużyccy, których liczba wynosiła w tymże samym roku 100.059 dusz. Obydwa ludy łużycko-serbskie liczyły tedy razem 175.969 głów, którą to cyfrą skrzętny statystyk[2]) objął już i rozrzuconych po Ameryce i Australii wychodźców serbskich. A gdy liczba ludności kaszubskiej w samem tylko cesarstwie niemieckiem dochodzi cyfry 183.000, zatem Kaszubi są trzecim z rzędu (w szeregu wstecznym) co do siły liczebnej ludem słowiańskim, liczniejszym, aniżeli obydwa ludy łużycko-serbskie, razem wzięte.

III.

Dźwięki języka pomorskiego. Iloczas. Akcent.

Zanim przystąpię do wyliczenia i określenia poszczególnych dźwięków gwar pomorskich, wspomnieć wpierw muszę, jakiemi rządziłem się zasadami przy układaniu dla nich grafiki odpowiedniej, która zresztą nie wiele odbiega od tej, jakiej się dziś powszechnie używa w pracach językoznawczych.

Grafika polska jest tak ubogą w ilość znaków, nie wystarczającą do wyrażenia w piśmie nawet dźwięków polskich, iż o zastosowaniu jej do gwar pomorskich, pod względem fonetycznym może najbogatszych wśród rodziny słowiańskiej, nie może być ani mowy w jakiejkolwiek pracy naukowej. Zbytecznem chyba byłoby wskazywać tutaj na to, że każde studyum z dziedziny językoznawstwa winno być w przedstawieniu materyału językowego jaknajdokładniejszem. Kto tę zasadę zapoznaje, wyrządza nauce krzywdę wielką, bo wprowadza w błąd innych pra-

[1]) *Rezja i Rezjanie.* [2]) Dr. E. Muka. *Statistika łužiskich Serbow.*

cowników i stwarza cały szereg nowych błędów, które przez długie lata powtarzają się następnie w najznamienitszych nawet dziełach naukowych, tamując postęp wiedzy. A właśnie prace z zakresu dyalektologii pomorskiej przyczyniły się, niestety, do zaciemnienia niejednej już kwestyi językowej, między innemi także przez nieumiejętne lub niedbałe określenie dźwięków mowy.

Okoliczność tę mając na względzie, starałem się usilnie, aby słownik mój odpowiedział — o ile to jest możliwe — wymaganiom dokładności i ścisłości naukowej. W tym celu zwróciłem baczną uwagę na oznaczenie brzmień w piśmie, wychodząc z założenia, że jakkolwiek kwestya grafiki i pisowni w odniesieniu do języków literackich i dobrze znanych może być sprawą drugorzędną, to jednak przy traktowaniu gwar, niedostatecznie jeszcze zbadanych, występuje z konieczności na plan pierwszy i domaga się szczególniejszej staranności i pieczołowitości.

Że jednak i w tym względzie praca niniejsza nie może rościć sobie pretensyi do doskonałości, wie o tem najlepiej sam piszący, ma atoli na usprawiedliwienie swoje tę okoliczność, że chyba nie ułożono dotychczas takiego sposobu oddawania dźwięków mowy ludzkiej zapomocą pisma, któremuby żadnego zarzutu nie można było uczynić.

Potrzeba dodania kilkunastu znaków do grafiki polskiej dla brzmień pomorskich, których język polski nie posiada, była jednakowoż powodem pójścia dalej na tej drodze, a mianowicie w kierunku ujednostajnienia zasad grafiki, tak aby brzmienia o podobnej sobie naturze głosu opatrzone były podobnymi znakami. Możnaby np. dla wyrażenia długiego *o* pomorskiego użyć od biedy polskiego *ó*, jak to czynili Cenôva i ks. Pobłocki, mimo iż dźwięk polski *ó* nie różni się niczem od *u*, już atoli dla długiego *a*, okazało się niemożliwem przyjęcie znaku *á*, ile że rozumianoby przezeń raz długie *a* pomorskie, to znów *á* staropolskie, to wreszcie *á* gwarowopolskie, fonetycznie nie wiele różniące się od *o*.

Pragnąc tedy uniknąć wszelkich nieporozumień, przyjąłem za zasadę: długie samogłoski oznaczać kreską, od lewej ku prawej ręce idącą, krótkie zaś kreską od prawej ku lewej. Zatem *à*, *è*, *ò*, są samogłoskami długiemi, *é* krótką. Samogłoski, odznaczające się odrębną, właściwą sobie przytłumioną tonacyą, oznaczam w ślad za Cenôvą umieszczeniem nad niemi daszka. Są niemi *ê* i *ô*.

Podobnie rzecz się ma ze spółgłoskami. Pomijam całą niedogodność oznaczania dźwięków pojedynczych zapomocą znaków, złożonych z dwu liter, zwłaszcza przy *rz*, które raz jest wykładnikiem czeskiego *ř*, to znów pełni funkcyę kombinacyi dźwięków *r+z*. Ważniejszą jest okoliczność, że jednolite brzmienie polskie *rz*, które fonetycznie niczem innem nie jest, jak tylko *ž* (względnie *š*), różni się znacznie od analogicznego dźwięku pomorskiego. Fonetyczne określenie tego brzmienia znajduje się poniżej, tu tylko nadmieniam, że z powodu zaznaczonej właśnie różnicy między polskiem a pomorskiem *rz* zdecydowałem się na oznaczenie tego ostatniego literą czeską *ř*, za czem poszło przyswojenie alfabetowi pomorskiemu trzech innych znaków prawopisu czeskiego, mianowicie *č*, *š*, *ž*, a już tylko wynikiem prostej konsekwencyi było oznaczenie dźwięków *dz*, *dź*, *dż*, *ch* zapomocą przystosowanych odpowiednio liter greckich, które w książce niniejszej występują pod postaciami *ʒ*, *ʑ*, *ǯ*, *χ*. W ten sposób uczyniłem zadość zasadzie wyrażania każdego odrębnego brzmienia zapomocą osobnej postaci graficznej, która to zasada wydała mi się przynajmniej dla celów dyalektologii pomorskiej najodpowiedniejszą.

Tych kilka słów uważałem za stosowne tu nadmienić, głównie pod adresem tych, nielicznych zresztą, przeciwników używania nowych, ulepszonych znaków piśmiennych nawet w pracach naukowych.

Dzieląc utartym zwyczajem dźwięki mowy ludzkiej na samogłoski i spółgłoski, przystępuję nasamprzód do wyliczenia samogłosek, a następnie spółgłosek, nadmieniając, że liczba pierwszych jest w języku pomorskim dwa razy większą, niż w polskim.

A. Samogłoski.

Język pomorski posiada następujące samogłoski: *a*, *à*, *ą*, *e*, *é*, *è*, *ê*, *ę*, *i*, *į*, *o*, *ò*, *ô*, *œ*, *ǫ*, *u*, *ü*, *ų*, *y*. Pomijając klasyfikacyę tych dźwięków, przechodzę do objaśnienia każdego z nich zosobna.

a — brzmi, jak *a* w języku polskim lub innych słowiańskich narzeczach: *varna* (wrona), *vrona* (wrona), *gapa* (wrona), *ale*, *Kašeba*, *Kašebka*, *abé*, *gadac*.

à — wymawia się zapomocą szerszego, niż przy *a*, otwarcia ust i brzmi, jak niemieckie *aa* w *Aal*: *brà* (brała), *gôdà* (gadała), *mjà* (miała), *gałovà* (wołała), *vécigà* (wyciągała); *stàtk* obok *statk* (statek, naczynie), *tàtk* obok *tatk* (tatko), *màtk* obok *matk* (matek).

ą — brzmi, jak francuskie *en* w *enfin*, niewątpliwie jak połabskie *ã* w *sã* (się), podobnie wreszcie, jak opolskie *ą* w *gąś* (gęś)[1]: *Ątoп* (Antoni), *ąźelsći* (angielski), *kądé* (kędy), *vąxac* (wąchać), *krącéc* (kręcić), *sostrą* (siostrę), *setmézesąt* (siedmdziesiąt), *svinčąt* (prosiąt), *gǫsąt* (gąsiąt).

e — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *e*: *ge* (gdzie), *mœŕe* (morze), *mòže* (może), *bjeŕą* (biorę), *le* (tylko), *jem* (jestem), *je* (jest), *ce* (ciebie), *že*, *vjeŕéc* (wierzyć), *jegła* (igła), *v lese*.

é — krótkie, ścieśnione, nieco jakby ku *i* lub *y* pochylone, z których pochodzi: *é* (i), *té* (ty), *mé* (my), *vé* (wy), *zéma* (zima), *sévy* (siwy), *ǧévy* (dziki), *v Střepčé* (w Strzepczu), *na mœŕé* (na morzu), *léxœ* (licho), *béka* (oskard, niem. Bicke), *véŕénac* (wyrzynać), *stolém* (olbrzym), *gbuŕé* (gburzy), *Bélôcé* (Bylacy), *Kartezé* (Kartuzy), *Kôrtošéce* (*Kartoszyce, mieszkańcy Kartoszyna), *přéda* (przędę), *tŕése* (trzęsie), *ǧékœvac* (dziękować), *šćéscè* (obok *šćesce*, szczęście), *vrocé* (wróć), *přézé* (prządź), *tŕésé* (trząś).

W pewnych razach, z których zakresu nie umiem sobie do tej pory zdać sprawy dokładnej, brzmi *é*, jak *ea*, niemal jak *a*: *leaxi*, *laxi* = *léxi*, *leaxtôř*, *laxtôř* = *léxtôř* (lichtarz), *šeaja*, *šaja* = *šéja* (szyja).

è — wymawia się szerszem, niż *e*, rozwarciem ust i brzmi podobnie, jak niemieckie *ee* lub *eh* w *Meer* lub *mehr*, np. *jèm* (jem), *bjèda* (bieda), *čórnè* (nom. singul., czarne), *snôžè* (piękne), *vjelźègœ* (wielkiego), *mêlègœ* (małego), *głupèmu* (głupiemu), *červjonèmu* (czerwonemu), *zelonè* (gen. sing. fem., zielonej), *béstrè* (nom. plur. fem. i neutr., bystre), *sèc* (sieć), *zelè* (ziele), *bulvičè* (nać kartofli), *Pœmœŕè* (Pomorze), *drèst* (śmiało, niem. dreist, dol. niem. dreest), *mèster* (majster, mistrz, niem. Meister, dol. niem. Meester).

ê — długie, przytłumione, brzmi podobnie, jak niemieckie *ö* w *schön*: brzmienie to jest bardzo zbliżone do pomorskiego dźwięku *ô*, a różnica między nimi jest ta, że przy wymawianiu *ê* język przybiera pozycyę więcej płaską, niż przy *ô*; jest więc pod względem fonetycznym *ê* bliższe dźwiękowi *e*, a *ô* bliższe dźwiękowi *o*; zaznaczyć jeszcze należy, że dźwięk *ê* występuje wyłącznie przed spółgłoską *l* i że w południowo-pomorskich narzeczach nie różni się od *ô*: *dêl* (dał), *brêl* (brał), *grêl* (grał), *gŕêl* (grzał), *mêły* (mały), *bjêły* (biały), *žêłty* (żółty), *bjêłtk* (białko), *žêłtk* (żółtko), *fêłš* (fałsz), *gêłka* (gałka), *réxêłt* (ściana sąsieka, przegroda, niem. Richtholz).

W narzeczach kaszubskich, które nie mają *ł*, *ê* pojawia się przed zastępczem *l*, zbliża się już jednak więcej do *ô*.

ę — brzmi jak polskie *ę* w *ręka*, a występuje w niektórych gwarach przeważnie lub *promiscue* obok *ą*, we wszystkich zaś prawie narzeczach głównie w narzędniku rzeczowników męskich i nijakich, jako refleks polsk. *-em*: *sę*=*są* (się), *kędé*=*kądé* (kędy), *Jędŕi*=*Ądŕi* (Andrzej), *vęxac*=*vąxac* (wąchać), *šękôrka*=*šąkôrka* (szynkarka), *tęztǫd*=*tązdǫd* (stamtąd), *tętejši*=*tątejši* (tamtejszy); *panę* (panem), *Bœgę* (Bogiem), *sanę* (sianem), *mœŕę* (morzem).

Mówią też Bylacy *ę* zamiast *a* przed następującą spółgłoską nosową: *kęm*=*kam* (kamień), *sęno*=*sano* (siano). Natomiast w niektórych gwarach pomorskich nawet owo narzędnikowe *-ę* (pol. *-em* brzmi, jak *ą*: *s Paną Bœgą* (z Panem Bogiem).

---

[1]) Lucyan Malinowski. *Beiträge zur slawischen Dialectologie. Ueber die Oppelnsche Mundart.*

i — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *i*: *bic*, *bijatéka*, *cignąc* (nie: *ćignąc* ani też *cygnąc*, ciągnąć), *rozdimają* (rozdymam), *zjisô* (nie *dźisô* ani też *dzysô*, dzisiaj), *fif* (wykręt), *źinąc* (ginąć), *hiska* (koń), *xitri* (chytry), *mjic* (miąć), *jikac są* (jąkać się) *jic* (iść), *łisk* obok *łysk* (*łysek, wół z białą gwiazdą na czole), *młin* (młyn), *ńixt* (nikt), *riz* (rydz), *řimsći* (rzymski), *sin* (nie *śin* ani *syn!*), *tipka* (kurka), *zib* (nie *źib* ani *zyb!*), *Židka* (Żydówka), *ćij* (kij).

ị — brzmi podobnie, jak opolskie *ị* (L. Mal. Beitr.), a pod względem fonetycznym stoi w takim stosunku do *i*, jak *ą* do *a*, *ę* do *e*, *ǫ* do *o*: *pịc* (pięć), *ẹevịc* (dziewięć), *ẹesịc* (dziesięć), *tịf* obok *tinf* (tynf), *flịta* (flinta), *pịt* (funt).

o — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *o*: *co*, *to*, *no* (owe), *dobri*, *Job*, *lovic*, *rodę*.

ò — jest ciemne i długie *o* i brzmi podobnie, jak niemieckie *o* w *Noth*, a nie jak polskie *ó* (= *u*): *Bòg*, *còrka*, *fòrmanśći* (furmański), *gòř* (gniew), *hòt* (w prawo), *stòłk* (stołek), *lòd* (lód), *mòj* (mój), *òst* (wiatr wschodni), *pòł* (pół), *pòłbrat* (kuzyn), *ròd* (ród), *sòdmy* (siódmy), *šònovac* oszczędzać, niem. schohnen, *švernòt* (bieda, niem. schwere Noth), *Tòna* (Antoni), *wòvs* (owies), *žòt* (brzuch).

Na pograniczach i wogóle tam, gdzie wpływ języka polskiego jest silniejszy, *ò* zwolna przechodzi w polskie *ò* i brzmi, niemal jak *u*.

ô — brzmi podobnie, jak niemieckie *ö* w *schön* albo raczej, jak franc. *eu* w *bleu*, wreszcie, jak rezyańskie *ö* w *ösan* (ośm), o ile wnosić mogę z określenia prof. Baud. de Courtenay[1]): *mô* (ma), *gôdô* (gada), *gôdà* (gadała), *vérôbjô* (wyrabia), *dônô* (dana), *végřônô* (wygrzana), *frizovônô* (fryzowana), *stôrô* (stara), *głąbjô* (głąb), *ceńô* (cień), *cążô* (ciąża), *gřebjô* (grubość), *bibléjô* (biblia), *Ąglójô* (Anglia), *vôbca* (dziewosząb), *môl* (miejsce), *žécô* (życia), *kôzańô* (kazania), *Pœmœřô* (Pomorza), *nôlepši* (najlepszy), *nômilši* (najmilszy), *nôlepi* (najlepiej), *nômili* (najmilej), *dvanôsce*, *třénôsce*.

Na pograniczach kaszubsko-polskich *ô* przechodzi niemal w *o*, zachowując zawsze ów przytłumiony ton, właściwy tej samogłosce.

Do oznaczenia tego dźwięku używał Cenôva początkowo znaku zwykłego *o*, później *ô*, w ostatniej zaś książeczce »Die kassubisch-slovinische Sprache«, drukowanej w Poznaniu, użył na życzenie prof. Rzepeckiego znaku *á*, zaczerpniętego z grafiki ks. Malinowskiego. Tym samym znakiem posługuje się ks. Pobłocki. O ile jednak litera ta odpowiednią jest do wyrażenia *á* pochylonego w języku staropolskim i polskich gwarach ludowych, o tyle zgoła jest niestosowną dla alfabetu gwar pomorskich.

Pisał też Cenôva, a za nim Derdowski, *ą* (t. j. *ǫ*) zamiast *ô* przed samogłoskami nosowemi, co znajduje uzasadnienie w wymowie niektórych okolic. O ile atoli zdołałem stwierdzić, wymowa ta nie jest więcej upowszechnioną od wskazanego przezemnie ogólnego wymawiania dźwięku *ô*, dlatego też piszę *ô* nawet przed spółgłoskami nosowemi: *dôm*=*dǫm* (dam), *kœxôny*=*kœxǫny* (kochany), *Ščepôn*=*Ščepǫn* (Szczepan).

œ — jest dwugłoską, w której słyszy się zarówno *o*, jak *e*, więcej jednak *e*, niż *o*, przyczem nadmienić należy, że w szybkiem mówieniu całość brzmi częstokroć, jak *we*=*ŭe*. Kaszubi, pisujący do mnie po kaszubsku, oddają zwykle ten złożony dźwięk przez *łe*, zwłaszcza na początku wyrazów, poczynających się od *wœ-* (w polskiem od *o-*), np. *łekno* zam. *wœkno*, *łekulere* zam. *wœkulôré*, *Kłeszaleno* zam. *Kœšaléno* i t p.

Dźwięk *œ* jest przeważnie refleksem starobułg. *o* i polsk. *o* lub *ó*, pojawia się zaś tylko po spółgłoskach gardłowych i wargowych *k*, *g*, *x*, *f*, *p*, *b*, *w*, *m*. Jedynie w okolicy Strzepcza i Mirachowa (południowa część powiatu wejherowskiego i północna kartuskiego) spotkać się można z *œ* także i po innych spółgłoskach np. *tœbje*, *nœs* (nos), *drœga* i t. p. Zresztą na całym zapewne obszarze Kaszub tylko po wymienionych wyżej spółgłoskach: *bœ* (bo), *robœta*, *gœdé* (gody, ale: *gòd*), *są gœřéc* (gniewać się, ale: *gòř*, gniew), *Gœvidléno*, *xœri*, *xœřec* (chorować), *kœ* (toć, przecież), *zôrkœ* (ziarko), *xutkœ* (szybko), *zimkœvy* (wiosenny), *mœva* (mowa), *mœvi* (mów, ale: *mòvją*, mówię, *mòvjeł*, mówił), *mœra* (zmora), *pœ* (po), *Pœlôx* (Polak), *pœléca* (półka, ale: *pòłka*, toż), *wœ* (o), *wœb* (*ob), *wœt* (od), *wœda* (woda), *wœza* (wozu, ale: *wòz*, wóz), *wœjc* (ojciec), *Wœjk* (Wojciech).

ǫ — brzmi, jak polskie *ą*, starobułg. *ǫ*, połab. *õ*: *kǫt* (kąt), *strǫd* (brzeg morski, niem. Strand), *pjąknǫ* (piękną), *pésnǫ* (okazałą), *bibléjǫ* (biblią), *bjałkǫ* (kobietą), *wukrôdkǫ* (ukradkiem), *stąpjǫ* (stępo), *miłejǫ* (miłują), *bjeřǫ* (biorą), *jidǫcé* (idąc), *bjeřǫcé* (biorąc).

---

[1]) *Rezja i Rezjane* tudzież *Opyt fonetiki rezjańskich govorov*.

u — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *u*: *mur*, *gbur*, *dura* (dziura), *gubac* (fałdować), *kupjac* (kupować), *šònuj* (oszczędzaj), *puscéc* (puścić), *susają* (ssę), *retujta* (ratujcie), *ǵéwują są* (dziwię się), *wu* (u), *wuja* (wuj), *Zuzka*, *žužu* (spij).

ų — jest nosowe *u* i ma się do *u*, jak *ą* do *a*, *ę* do *e* i t. p. W niektórych gwarach występuje w miejsce ogólno-kaszubskiego *ǫ*: *zkųd*=*zkǫd* (skąd), *mųž*=*mǫż* (mąż), *prųd*=*prǫd* (prąd). Obok tego we wszystkich gwarach pojawia się samodzielnie, jako samogłoska nosowa pochodna, powstała ze zlania się samogłoski *a*, *o* lub *u* z następującem *m* lub *n*: *bųt* (bunt), *špųt* (szpunt), *Gdųsk*=*Gdǫsk*=*Gdônsk* (Gdańsk).

ü — brzmi, jak rezyańskie *ü*, połabskie *ü*, francuskie *u*, niemieckie *ü*. Jest refleksem staro-bułg. i polsk. *u* lub staro-bułg. i polsk. *o* w zgłoskach zamkniętych: *trüp* (trup), *mür* (mur), *skœrüpa*, ogólnie *skœrepa* (skorupa), *tü* (tu), *hüva* (kobieca czapka, niem. Haube, dol. niem. Hûwe); *künc* (koniec, połab. künac), *zvünc*=*zvònc* (dzwoniec, roślina[1]). Ja piszę wszędzie *u*, *e*, względnie *ò*, a więc: *trup*, *mur*, *skœrepa*, *kònc*, *zvònc*, gdyż to wymawianie jest powszechniejsze.

y — brzmi niemal jak *i*, nawet po *ł* i *n*, co dla ucha polskiego wydaje się czemś bardzo obcem i do wymówienia niemożliwem. Na północnych Kaszubach, w narzeczu żarnowskiem, mówią: *łi*, *ni*: *mêłi* (nie *mêły!*), *młin* (młyn), *Łisk* (nazwisko), *zeloni* (nie: *zeloń!*). W środkowych Kaszubach utrzymuje się dźwięk pośredni między *y* a *i*, zawsze jednak bliższy *i*. Bliżej Polaków na południu przechodzi on zwolna w zwykłe polskie, grube *y*. Przyjmując narzecza środkowe, jako podstawowe dla mego słownika, piszę *y* po *ł* i *n*, nadmieniając jednak, że to *y* jest bliższem *i*, aniżeli *y* polskiego. Jeżeli zaś po *b*, *p*, *m*, *v* piszę także *y*, to czynię to więcej dla odróżnienia od miękkiego *i*.

B. Spółgłoski.

Język pomorski posiada następujące spółgłoski *b*, *c*, *ć*, *č*, *d*, *ʒ*, *ʒ́*, *ǯ*, *f*, *g*, *h*, *x*, *j*, *k*, *ł*, *l*, *m*, *n*, *ń*, *p*, *r*, *ř*, *s*, *š*, *t*, *w*, *v*, *z*, *ž*, do których należy dodać jeszcze następujące spółgłoski »miękkie«: *b'*, *d'*, *f'*, *g'*, *x'*, *k'*, *m'*, *p'*, *t'*, *v'* które oznaczam za pomocą spółgłoski twardej +*j*.

b — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *b*: *baba*, *bexjer*, *Bòg*, *Bœga*, *bąkretovac*, *Bǫsôk*, *bųt*.

c — brzmi, jak polskie *c* (z wyjątkiem przed *i*): *całovac*, *mucą*, *řucà*, *Serakœjce*, *vécégac* (wyciągać), *cignǫc* (nie: *ćignǫc;* ciągnąć), *cèza* (rodzaj sieci, niem. Zehse), *co*, *cota*.

ć — brzmi podobnie, ale tylko podobnie, jak polskie i łużycko-serbskie *ć*, prawdopodobnie tak samo, jak połabskie *k'* w *vilk'ë* (wilki), a niemal tak samo, jak serbsko-chorwackie *ć*, w *kuća*, *Preradović*, jak wreszcie rezyańskie *tj* w *Džvančitj* (Jaś): *ćej* (kiedy), *ćè* (kiedy), *pœlsći* (polski), *kašebsći*, *pœmœřći* (pomorski), *słovinsći* (słowieński), *słovjanści* (słowiański), *xutćè* (szybkie), *vésoćè* (wysokie), *ćij* (kij), *ćipa* (kosz), *ćile* (kilka), *są ćivac* (kiwać się).

Pochodzenie pomorskiego *ć* jest zupełnie inne, niż polskiego *ć*. Temu ostatniemu odpowiada z reguły *c* we wszystkich gwarach pomorskich. Również inną jest geneza rezyańskiego *tj*, łużycko-serbskiego i serbsko-chorwackiego *ć*. Analogicznem jest jedynie *k'* połabskie, które, jak wskazują źródła, brzmiało niewątpliwie, jak *tj*, *tś*, *ć*, a zatem tak, jak w gwarach kaszubskich. To *ć* pomorsko-połabskie jest refleksem staro-bułgarskiego *k* przed samogłoskami twardemi, jak np. *ů (kůdy)* i *y (kyj)*, a polskiego *k(i)* przed *e* i *i (kiedy, kij)*.

W powiecie puckim, lęborskim i słupskim tudzież w wejherowskim nad morzem, zatem na Kaszubach północnych, użytemu przezemnie znakowi *ć* odpowiada brzmienie pośrednie pomiędzy *kj* a *tj*, choć i *ć* albo raczej *tś* także się słyszy. Mówią więc *kašebskji* i *kašebstji*, wreszcie *kašebsći*, ale w tem *ć* zawsze coś z pierwotnego *k* przebrzmiewa. Jest to tak charakterystyczny dźwięk pomorski, jezykowi polskiemu tak obcy, że dla Polaka wymówienie go należyte jest prawie niepodobnem.

Idąc na południe, słyszymy coraz wyraźniejszą pronuncyacyę *ć*, zwolna przechodzi ono jednak w Kaszubach środkowych w *čj*, *č*, na południu zaś występuje znowu w postaci *ć*. Geograficznie rzecz biorąc, można, wytyczywszy sobie linię, biegnącą z północy na południe, ułożyć z przemian tych głosowych szereg następujący: *kj* — *tj* — *tś* — *ć* — *čj* — *č* — *čj* — *ć* — *tś* — *tj* — *kj*.

---

[1]) Dr. Biskupski przytacza ten wyraz w postaci »złyńc« i wyprowadza — gdybyż go choć od »zły« wywiódł! — ale on wyprowadza go od pierwiastka *zel* a genezę przedstawia taką: **zeleńc*, **zlénc*, *złyńc*... Dziwny humor miał ten człowiek!

č — brzmi, jak polskie *cz* i ogólno-słowiańskie *č: čařéc* (czarować), *čąsti* (częsty), *čepc* (czapiec), *čésti* (czysty), *čè* (kiedy), *čêłno* (czółno), *čišč* (czyściec), *čorχac* (zdzierać), *čôrny* (czarny), *čąstka*, *čubk* (wierzchołek), *člordac* (deptać).

O *č=ć* obacz wyżej.

d — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *d: dac* (dać), *dąti* (dęty), *deša* (dusza), *déχt* (zupełnie, niem. dicht, dol. niem. decht), *dic* (dąć), *djôχêł* (dyabeł), *dłeźi* (długi), *dlô* (dla), *dobri*, *dòt* (martwy, niem. todt, dol. niem dôd), *dôlô* (dal), *dǫb*, *dųb* (dąb), *dvjeře* (drzwi).

ʒ — brzmi, jak polskie *dz: ʒarna* (darń), *ćiʒa* (trawa morska), *ʒe* (gdzie), *ʒéŕći* (śmiały), *ʒèl* (część), *ʒis* (dziś), *ʒôc są* (dziać się), *ʒura* obok *dura* (dziura), *noʒe* (nodze, dat.), *sroʒe* (srogo, srodze, bardzo).

Dźwięk pomorski ʒ występuje, jako refleks polskiego *dz* i *dź*.

ʒ́ — brzmi podobnie, jak polskie i łużycko-serbskie *dź*, prawdopodobnie tak samo, jak połabskie *g'* w *vōg'il* (pomor. *vǫźel*, *vąźel*, pol. *węgiel*), *vüg'iń* (pom. *wœźiń*, pol. *ogień*), a niemal tak samo, jak serbsko-chorwackie *dj*, *gj* w *Djordjo*, *Gjorgjo*, jak węgierskie *gy* w *nagy*, wreszcie jak rezyańskie *dj* w *Djuljana* (Julianna): *ʒéřťla* (łopata, niem. Gerstel) *ʒíbći* (gibki), *naʒíbac* (naginać), *vjelʒi* (wielki), *mnoʒi* (mnogi), *wubœʒi* (ubogi), *roʒi* v. *roʒe* (rogi), *noʒi* v. *noʒe* (nogi), *vjelʒè* (wielkie), *stroʒè* (srogie, wielkie).

To, co się wyżej rzekło o *ć*, *mutatis mutandis* powtórzyć można i o *ʒ́*. A więc, że na północy koło Łeby i Żarnowca, na »kępach«, swarzewskiej, puckiej i oksywskiej, *ʒ́* jest dźwiękiem pośrednim pomiędzy *gj* a *dj*, w ustach poszczególnych osobników brzmi jednak też, jak *ʒ́* lub *dź*. Mówią tam tedy: *wubœgji*, *wubœdji*, *wubœdźi*, *wubœźi*, choć w tem *dj*, *dź*, *ʒ́* nie trudno się pierwotnego *g* dosłuchać. Podobnie jak *ć*, jest i *ʒ́* dźwiękiem, gwarom polskim zupełnie obcym, a Polakowi do wymówienia nadzwyczaj trudnym.

Dla gwar południowo-środkowo-kaszubskich znak *ʒ́* jest wykładnikiem brzmienia *ǯj* (dżj) i *ǯ* (dż). Na południowych Kaszubach pojawia się znowu *ʒ́*, tak iż wdłuż linii, idącej od północy ku południowi, ułożyć można następujący szereg przemian tego dźwięku: *gj — dj — dź — ʒ́ — ǯj — ǯ — ǯj —ʒ́ — dź — dj — gj*.

Pomorskie *ʒ́* nie stoi nigdy na miejscu polskiego lub łużycko-serbskiego *dź*, któremu w gwarach pomorskich odpowiada z reguły *ʒ*. Jest to *ʒ́* refleksem starobułg. *g* przed samogłoskami twardemi, jak *ŭ* lub *y*, a polskiego *g(i)* przed *i* lub *e*: starobułg. *gybŭkŭ*, polsk. *gibki*, pom. *ʒíbći*. Geneza rezyańskiego *dj* tudzież serbsko-chorwackiego *dj*, *gj* jest również inną, a najwięcej analogii przedstawia jedynie język połabski.

ǯ — brzmi, jak polskie *dż*: *ǯadulink* (dziaduś), *ǯôd* (dziad), *žǯą* (czekam), *pœžǯé* (poczekaj). Zakres użycia tego brzmienia w gwarach pomorskich byłby nadzwyczaj małym, gdyby go nie rozszerzała wymowa *ʒ́*, jak *ǯ*, w środkowych Kaszubach. Ob. wyżej pod *ʒ́*.

f — brzmi tak samo, jak polskie *f*, łacińskie, niemieckie *ph* i t. d.: *farva* (farba), *felac* (brakować), *fêłš* (fałsz), *fif* (fortel), *flaχ* (miejsce), *fòra* (fura), *fœlvark* (folwark), *ful* (pełny, dol. niem. vull), *fųdovac* (fundować).

g — brzmi zupełnie tak samo, jak polskie *g: ga* (gdy), *gąs* (gęś), *gêłka* (gałka), *głodńiš* (chudopachołek), *gnôt* (kość), *gœdńik* (grudzień), *gòra* (góra), *gôdka* (mowa), *grôf* (hrabia), *gub* (fałd), *gvjôzda*.

O *gj* obacz wyżej pod *ʒ́*.

h — brzmi podobnie, jak polskie *h* (w wymawianiu ludzi inteligentnych, a nie gwar ludowych), tak samo, jak *h* małoruskie, białoruskie, czeskie i słowackie: *halva* (halba, pół kwarty), *hądel* (handel), *Heromin* (Hieronim), *heta* (huta), *héltka* (dzikie jabło), *Hèl* (półwysep Hela), *hi* (wio!), *hôkôř* (przekupień), *hul* (ul).

Obok *h*, przyswojonego z obcych języków, jest też i rodzime pomorskie *h*. Genet. sing. deklinacyi zaimkowej i przymiotnikowej, toż rzeczowników nijakich, zakończonych w nom. sing. na *-è*, starobułg. *-ije*, kończy się w narzeczach pomorskich na *-egœ* (zaimki) i *ègœ* (przymiotniki, rzeczowniki): *tegœ*, *tvœjegœ*, *dobrègœ*, *bélnègœ*, *zelègœ* (ziela), *ščescègœ* (szczęścia). W północnych Kaszubach mówią jednak: *tewœ*, *dobrèwœ*, *zelèwœ*, a w Sławoszynie, skąd był rodem Cenôva: *teho*, *dobrèho*, *zelèho* lub niemal: *teo*, *dobrèo*, *zelèo*. To czysto-pomorskie *h* jest różnem od polskiego *h*, a najwięcej chyba przypomina francuskie *h* aspiré.

x — brzmi, jak polskie, czeskie, ruskie, i t. d. *ch*: *xałepa* (chałupa), *xąc* (chęć), *xcec* (chcieć), *xera* (choroba), *xéče* (dom), *xitri* (chytry), *xłopœt* (kłopot), *xlexac* (jęczeć), *xœcôž* (chociaż), *xto* (kto), *xutći* (szybki), *xvacéc* (chwycić), *maxac* (machać), *drobnéx* (drobnych).

j — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *j*: *jaći* (jaki), *jaxac* (jechać), *jądrny* (jędrny), *jeseń* (jesień), *jičmé* (jęczmień), *jiver* (zgryzota), *Jòzev* (Józef), *jo* (tak, niem. ja, dol. niem. jo), *jô* (ja), *ju* (już), *są bœjec* (bać się), *stojec* (stać), *krôj* (kraj), *dej* (daj), *pœmagôj* (pomagaj).

Wyrazy i zgłoski, rozpoczynające się w języku polskim od *i*, mają zawsze w gwarach pomorskich *j* na początku. Jeżeli ją tedy umieszczam w tych wypadkach, nie jest to bynajmniej wynikiem zapatrywania ortograficznego, ale wyrazem rzeczywistego wymawiania: *jinači* (inaczej), *są jiscéc* (martwić się), *jigła*, *jegła* (igła), *jičec* (jęczeć), *ten jistny* (ten sam), *zajikała* (jąkała), *přejinôčô* (przeinacza), *naji* (nasz, nas dwojga), *té są bœjiš* (ty się boisz).

k — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *k*: *kam* (kamień), *kąpa* (wyspa), *kêł* (kał, błoto), *klin* (łono), *knôp* (chłopiec), *knap* (ledwie), *knòpa* (guzik), *knip*, *knyp* (nóż), *kœ* (toć), *kąsk* (kawałek), *ksąz* (ksiądz), *kumka* (czarka), *rébôk* (rybak), *kvjôtk* (kwiatek).

O *kj* obacz wyżej *ć*.

ł — brzmi na północnych Kaszubach, jak książkowo-polskie, a więc jak rosyjskie i ruskie *ł*, nawet przed *i*, w innych stronach niemal jak *w*: *łamic* (łamać), *łągœvac* (krzywić), *łbę* (łbem), *łebic* (ługiem zaprawiać), *Łekôš* (Łukasz), *łékœ* (łyko), *łonści* (łoński), *łôtvje* (łatwo), *łža* (kłamstwo), *młin* v. *młyn* (młyn), *są łišče* (błyska się), *mêli* (mały), *bjêli* (biały).

Ze Bylacy i Słowieńcy zamiast *ł* mówią *l*, obacz niżej.

l — jest w pomorskich narzeczach dwojakie. Jedno brzmi, jak polskie *l* i jest miękkie: *latos* (latoś, tego roku), *letći* (lekki), *lés* (lis), *lebic* (lubić), *Létva* (Litwa), *lik* (ciągle), *môl* (miejsce), *lòd* (lód), *pœd lodę* (pod lodem), *lud*, *leze* (ludzie).

Drugie *l* jest wyłączną własnością Słowieńców, Bylaków i t. z. »bylaczących« Kaszubów, mówiących *l* zamiast *ł*. Bylacy *(Bélôcé)* zamieszkują wschodnią część powiatu puckiego i północno-wschodni kącik wejherowskiego, jednakowoż wymawianie *ł*, jak *l*, trafia się sporadycznie i w innych stronach Kaszub. To *l* brzmi więcej twardo od polskiego, nie umiem jednak określić stosunku jego do *l* czeskiego i południowo-słowiańskiego: *lava*=*ława*, *lôvka*=*łôvka* (ławka), *lepic*=*łepic* (łupić), *lgac*=*łgac*, *lža*=*łža* (kłamstwo), *lisk*=*łisk*=*łysk* (wół z białą gwiazdą), *léséna*=*łéséna* (czoło).

m — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *m*: *ma* (my dwaj), *Maci* (Maciej), *mąźel* (magiel, niem. Mangel), *mex*, *méš* (mysz), *mêły* (mały), *mješk* (woreczek), *mœdri* (niebieski), *muža* (mazgaj).

n — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *n*: *na*, *narva* (darń), *nąza* (nędza), *nenka* (matka), *nekac* (pędzić), *nosec* (nosić), *nôgle* (nagle), *Nuša* (Hanusia), *nen* (ów).

ń — brzmi tak samo, jak polskie *ń*: *ńe*, *ńèřx* (tarło rybie), *ńibé* (niby), *ńińa* (teraz), *ńišréx*, *ńištréx* (ciekawy, dol. niem. nîschîrig=neugierig).

p — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *p*: *padalc*, *pôlc* (palec), *pązlec* (biednieć), *pestri* (pstry), *péřéna* (trocha), *pîrceń* (pierścień), *pic* (pić), *pjic* (piąć), *pjèck* (piec pokojowy), *Pjoter* (Piotr), *pôp*, *Presé* (Prusy).

r — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *r*: *rek* (rak), *rôd* (rad), *rąka* (ręka), *rąk* (rąk), *rips* (rzepak), *ròg* (róg), *droga*.

ř — nie jest polskiem *rz* ani też czeskiem *ř*, ale raczej kombinacyą *r*+*ž*, względnie *r*+*š*, w której więcej słychać *ž* lub *š*, aniżeli *r*. Kaszubi wymawiają ten dźwięk szybko, tak iż słyszy się właściwie *ž* lub *š*, poprzedzony podniesieniem i lekkiem drgnięciem końca języka, jakie na większą skalę odbywa się podczas wymawiania głoski *r*. O ile wnoszę z określenia prof. L. Malinowskiego, *ř* opolskie musi być podobne do *ř* pomorskiego; na całym zresztą obszarze etnograficznym polskim dźwięk *rz* nie różni się niczem od *ž*, względnie *š*. Różnicę pewną między tymi dźwiękami zauważyłem jedynie w żargonie rusko-polskim, używanym na przedmieściach Lwowa i w miasteczkach Galicyi wschodniej. W gwarze tej rusko-polskiej powszechnem jest wymawianie: *kavalirž*, *malarž*, *na moržu*... Jednak i to *rž (rš)* gwarowo-polskie nie jest jeszcze pomorskiem *ř*.

Rzecz zrozumiała, iż pod wpływem polskiego języka literackiego i sąsiednich narzeczy polskich *ř* pomorskie upodabnia się do polskiego *rz*.

s — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *s*: *sano* (siano), *sązéc* (sądzić), *sestřônk* (siostrzeniec), *véséxac* (wysychać), *vésixają* (wysycham), *sostra* (siostra), *sèc* (sieć), *sązą* (sądzę), *sešéc* (suszyć), *sušą* (suszę).

š — brzmi, jak polskie *sz* i ogólno-słowiańskie *š*: *šadi* (najeżony), *šéper* (rybak, niem. Schiffer), *šèper* (owczarz, niem. Schäfer), *šéc* (szyć), *šątopòrka* (piosnka), *šôtora* (szmata), *šivôř* (krawiec), *šur* (szczur), *šeré* (szczury).

t — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *t*: *tatk* (tatko), *tąga* (tęcza), *terôz* (teraz), *té* (ty), *tè* (tedy), *tuztąd* (stąd tutaj), *tôcô* (dziesięcina, łac. decima), *trôva* (trawa).

w — brzmi, jak małoruskie *w* w *pravda*, jak angielskie *w* w *Wales*, niewątpliwie jak rezyańskie *w* w *woda*, podobnie wreszcie, jak gwarowo-polskie brzmienie, opisywane w pracach dyalektologicznych już to przez *ł*, już przez *u*. Dźwięk ten pojawia się wyłącznie tylko przed *o*, *ò*, *œ* i *u* i tylko wtedy, gdy od samogłosek tych rozpoczyna się wyraz lub zgłoska, także i w środku zgłoski, ale po przyimku: *wòvs* (owies), *wòvsny* (owsiany), *wœ* (o), *wœt* (od), *wœb* (*ob), *wœkœ* (oko), *wœbrôzk* (obrazek), *wœsoč* (perz), *zawœsočéc* (zaperzyć), *wœźiń* (ogień), *zawœgńeńè* (zaognienie), *zwœrac* (zorać), *zawœrac* (zaorać), *přévœrac*, *vévœrac*, *Wœksévjè* (Oxhoeft), *Wœkœńino* (Okonin), *wučéc* (uczyć), *nawučac* (nauczać), *nôvuka* (nauka), *wud* (udo), *wuja* (wuj), *pœwumarlé* (poumierali), *pœwuceklé* (pouciekali).

Jest też *w* pomorskie refleksem polskiego *w* i starobułg. *v*, jeżeli po niem następuje *o* t. j. w gwarach pomorskich *o*, *œ*, *ò* lub *u*: *wœda* (woda), *wœjna* (wojna), *wœzéc* (wodzić), *wœzêc* (wozić), *wòz* (wóz), *ńewòd* (niewód), *wœńô* (woń), *wonny*, *wœjewòztwœ*, *kròlevstwœ*, *zwòn*, *zwœńic*, *twœřéc* ale: *stvařac*, *znowu*, *farwują* (farbuję; *farva*, farba).

v — brzmi, jak polskie *w*, ogólno-słowiańskie, łacińskie i t. d. *v*, niemieckie *w*: *vařéc* (warzyć), *dvjeře* (drzwi), *svôr* (swar), *vąxac* (wąchać), *vijąg* (wierzba), *vyglądé* (oględziny), *vpôd* (najazd, napad), *vętorńik* (dżdżownica), *vélôz* (wylazł), *vèda* (pastwisko, niem. Weide, dol. niem. Weede), *vula* (gąska).

z — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *z*: *za*, *ząbišče* (zębisko), *ze*, *zéc* (zięć), *zèdel* (kufel), *zib* (*ziąb, zimno), *zobœtac* (szargać), *zòč* (zacz), *zômk* (zamek), *zęb* (ząb), *Zuzka* (Zuzanna), *zvjarti* (zwarty).

ž — brzmi, jak polskie i ogólno-słowiańskie *ż*, *ž*: *žarna*, *žąbœřéc* (mniszyć), *žebé*, *žéčéc* (życzyć), *žèćert* (kurtka), *žêłti* (żółty), *Židka* (Żydówka), *žołądk*, *žòr* (żóraw), *žôgòvka* (pokrzywa), *žądnosc* (chuć), *žužac* (spać).

C. Iloczas.

Oznaczenie iloczasu ograniczyłem w moim słowniku do tych tylko wypadków, w których długość lub krótkość samogłosek nie podlegała wątpliwości. Dokładne, wyczerpujące opracowanie tego działu fonetyki pomorskiej wymagałoby dłuższych i mozolnych studyów, zwłaszcza że różnica pomiędzy krótkiemi a długiemi samogłoskami jest w niektórych okolicach częstokroć nieznaczną, zebranych zaś dotąd przezemnie spostrzeżeń nie mogę jeszcze uważać za wystarczające. To jest powodem, że nie wszędzie uwidoczniłem iloczas samogłoski *e*, bo jakkolwiek dla danej wsi lub nawet pewnej okolicy dałaby się w tym względzie wysnuć jakaś zasada, nie mogłaby ona jednak być uważaną za regułę, stosującą się do całego obszaru języka pomorskiego.

To, co powiedziałem, odnosi się przeważnie do długiego *e* czyli *è*. Zdaje się np. być niewątpliwem, że *e*, będące refleksem starobułgarskiego ѣ (jat'), jest w narzeczach pomorskich z reguły długiem, nie osiągnąwszy jednak pod tym względem zupełnej pewności, wolałem niejednokrotnie opuścić znak długości nad *e*, niż umieścić go fałszywie. Różnica w pronuncyacyi pomiędzy *e* a *è* jest zresztą wybitną głównie w wyrazach obcych, zwłaszcza pochodzenia dolno-niemieckiego (pomor. *mèst*, *mèster*, dol.-niem. *meest*, *Meester*, gór.-niem. *meist*, *Meister*), w wyrazach swojskich nie jest ona zbyt znaczną.

Odkładając tedy więcej szczegółowe omówienie tego przedmiotu do innej sposobności, zamykam go na razie w ramach następujących kilku uwag:

1) *a* jest długiem: *α)* w zakończeniu 1. 2. i 3. os. sing. fem. tudzież 1. i 2. os. dual. praet. act.: *jô jem dà*, *té jes dà*, *wœna dà* (dałam, dałaś, dała), *ma jesma dà* (my dwaj daliśmy, my dwie dałyśmy, my dwoje daliśmy), *va jesta dà* (wyście dwaj dali, wyście dwie dały, wyście dwoje dali), *mabé jesma dà*, *mabjesma dà*, *mabésma dà* (my dwaj dalibyśmy, my dwie i t. d.), *gę té jes są pœzevà?* (gdzieś ty się podziewała?), *β)* w zgłoskach, powstałych ze ściągnięcia dwu lub więcej zgłosek skutkiem wyrzucenia samogłoski, odpowiadającej starobułg. ъ lub ъ: *dàtk*, *bràtk*,

pœdàtk, *ròžànc*, *wœklepànc*, *màtk*. W jednym i drugim wypadku na *a* spoczywa akcent. Zresztą — o ile moje spostrzeżenia sięgają — *a* jest wszędzie krótkiem.

2) *ą* w 1. 2. i 3. os. sing. fem. tudzież 1. i 2. os. dual. præt. act. jest długie: *jô jem vzą* (wzięłam), *té jes vzą* (wzięłaś), *wœna vzą* (wzięła), *pœčą* (poczęła), *wują* (ujęła), *wužą* (użęła), *véŕną* (wyrznęła), *ma jesma zapœčą* (myśmy dwaj rozpoczęli, myśmy dwie rozpoczęły, myśmy dwoje rozpoczęli), *vasta zapœčą* (wyście dwaj rozpoczęli i t. d.).

3) *e* jest długie: *α)* we wszystkich formach deklinacyi przymiotnikowej ściągniętej: *dobrè*, *dobrègœ*, *dobrèmu*; *bélnègœ knôpa*, *stôrèmu pane; dobrè bjałći* (dobrej żony), *dobrè bjałći* v. *bjałće* (dobre żony); *vjelźè zèckœ* (wielkie dziecko), *léxè kœńe*, *snožè zèvčéné*, *nôpartè zècé*, *β)* w deklinacyi rzeczowników nijakich, zakończonych na *-ije* (*-è*): *žécè* (życie), *žécègœ*, *žécèmu*, *kôzańè* (kazanie), *kôzańègœ*, *kôzańèmu*, *zbœžè*, *-ègœ*, *-èmu*, *γ)* we wszystkich wypadkach, a przynajmniej w przeważnéj części tychże, gdzie *e* jest refleksem starobułg. ѣ (jat'): *spjèv*, *bjèda*, *gńèzzéc są*, *δ)* w zgłosce *ńè-* w wyrazach: *ńèłońi* (zaprzeszłego roku), *ńèvitro* (pojutrze), *zańèvitro*, *pœzańèvitro* (pojutrze), *ńèvčerô* (przedwczoraj), *zańèvčerô*, *pœzańèvčerô* (przedprzedwczoraj), *ńèxto* (ktoś), *ńèco* (coś) i t. p., *ε)* w wyrazach, wziętych z narzeczy dolnoniemieckich, w których to *e* jest już długiem: *mèst*, *mèster*, *vèda*, *krèda* i t. p., *ζ)* w wielu jeszcze wyrazach, których wyliczenie zabrałoby tutaj wiele miejsca.

4) *ê* jest zawsze długie, 5) *é* jest zawsze krótkie,

6) *ô* jest zawsze długie, 7) *ò* również zawsze długie.

D. Akcent.

Jak już słusznie przedemną zauważano, odróżnić należy akcent gwar północnych od akcentu gwar południowo-kaszubskich. Te ostatnie odznaczają się tem, że akcent w nich pada na zgłoskę, najwięcej od końca wyrazu oddaloną, ułożenie tedy zasad akcentuacyi dla gwar południowych nie przedstawia trudności, gdyż wyjątki od tej reguły są nieliczne. Mniej natomiast łatwem jest oznaczenie prawideł akcentuacyi w narzeczach północno-kaszubskich, które mają właściwy sobie akcent ruchomy. Ogólną zasadą w nich jest, że przycisk nie pada nigdy dalej, jak na trzecią zgłoskę od końca, a przeważnie na przedostatnią. Wyjątek stanowią superlatywy przymiotników i przysłówków, które mają akcent na zgłosce *nô*: *nômądřeši*, *nôzelenši*, *nôčeŕvjenši*, *nôčôrńeši*, *nôbœgałši*, *nômajątńeši*, *nôpœkœrńi* (najpokorniej), *nôpœbœžńi* (najpobożniej), *nôvjeseli* (najweselej).

Na ostatnią zgłoskę pada akcent w następujących wypadkach: a) w nom. sing. rzeczowników męskich, zakończonych na *c* i *k*, które to zakończenia odpowiadają starobułgarskim *-ьcь*, *-ŭkŭ*, polskim *-ec*, *-ek*: *gœscinc*, *ròžanc*, *véxœvanc*, *topjelc*, *zastařelc*, *budink*, *dostatk*, *dodatk*, *kœrušk*, *dołyšk*, *kœžušk*, *majątk*, *nalôzk*, *nôšik* = *nôšijk* (naszelnik, naszyjnik), *pœsłanc*, *ratenk*, *svjatošk*, *skœvròvnk*, *tatink*, *starešk*, *wœženk*, *zôgłòvk* i t. p., b) w odmianie przymiotników dwuzgłoskowych: *babsći*, *cvjardi*, *čérny*, *dreźi*, *drążi*, *źibći*, *głexi*, *xutći*, *łonsći*, *léxi*, *mjodny*, *ńizći*, *pœlsći*, *resći*, *sélny*, *wœvći*, *vązći*, *zémny*, *žévy* i t. p., w formach atoli trójzgłoskowych tych przymiotników akcent pada na przedostatnią; wyjątek stanowi *głupy*, który i w formach dwuzgłoskowych ma akcent na przedostatniej, c) w odmianie przymiotników trzyzgłoskowych, zakończonych na *-any*: *dřevjany*, *gléńany*, *słomjany*, *pijany* i t. p. z wyjątkiem form czterozgłoskowych, w których akcent pada na przedostatnią, d) w rzeczownikach, zakończonych w nom. sing. na *-ô*, ale tylko dwuzgłoskowych: *ceńô* (cień), *cążô* (ciąża), *dôlô* (dal), *głąbjô* (głąb) i t. p., e) w wyrazach: *kamrôt*, *dekôt*, f) w dwugłoskowych komparatywach przysłówków: *dali*, *véši*, *ńiži*, *tôńi*, *drożi*, *lepi*, *gœŕi* i t. p., g) w trybie bezokolicznym słów, kończących się na *-ic*, *-jic* (pol. *-ąć*, *-jąć*), *-(j)ôc* (pol. *-(j)ać*) i niektórych na *-(j)ec* (pol. *-(j)eć*): *nadic* (nadąć), *nążic* (nagiąć), *véjic* (wyjąć), *zapjic* (zapiąć), *zapjôc* (zapiać), *přégřôc* (przygrzać), *wœpřec* (oprzeć) i t. p., h) w 1. 2. i 3. os. sing. fem. tudzież 1. i 2. os. dual. act. præt.: *sebrà* (zebrała), *pœznà* (poznała), *véją* (wyjęła), *véŕną* (wyrznęła), *předôvà* (sprzedawała), *rozŕinà* (rozrzynała).

Na trzeciej zgłosce od końca akcent spoczywa: a) w całej odmianie rzeczowników, zakończonych na *-a*: *béléca*, *ćixała*, *ćikuła*, *čarovńica*, *hôlkbaba*, *xœlastra*, *jałovica*, *kôzalńica*, *léséca*, *łéséna*, *mjodovńica*, *ńiveka*, *ročézna*, *spœvjedńica*, *vąsevńica*, *vągarda*, b) w całej odmianie rzeczowników, zakończonych na *-išče*, *-éšče*, *-iskœ*, *-éskœ*: *batožéšče*, *bulwœvišče*, *bulviskœ*, *bulwœviskœ*,

wœgńišče, *zômčéšče*, *zômkœvišče*, *jičńišče*, *cerkvišče*, *klepišče* i t. p., c) w całej odmianie rzeczowników, zakończonych na *-dło: cezédło*, *vązédło*, *mœtovidło*, *křosédło*, d) toż u rzeczowników, zakończonych na *-stwœ: kròlevstwœ*, *pjeńąstwœ*, e) na *-iwœ*, *-éwœ: wœgńiwœ*, *łečéwœ*, f) w wyrazach, używanych tylko w liczbie mnogiej: *wœglądé*, *viglądé*, *pœdsłexé*, *médléné*, *bœbœviné*, *groxœviné*, *rexcéné*, *Kartezé*, *Skarševé*.

IV.

Narzecza języka pomorskiego.

Wobec zupełnego niemal braku monografij z zakresu dyalektologii pomorskiej, trudno dziś jeszcze myśleć o dokładnem oznaczeniu granic gwar poszczególnych i o wykazaniu wszystkich różnic, między niemi zachodzących. Wyodrębnić już jednak można następujące trzy główne grupy: *a)* gwary północne, *b)* środkowe, *c)* południowe.

Do pierwszej grupy zaliczam mowę Słowieńców i Kabatków w powiecie słupskim, gwarę Kaszubów połebskich w północno-wschodniej części powiatu lęborskiego, gwarę żarnowską w północno-wschodniej części powiatu lęborskiego i w północno-zachodniej puckiego, narzecze Bylaków na »kępach« swarzewskiej, puckiej i oksywskiej, wreszcie gwarę Rybaków na półwyspie Helskim.

Gwary północne odznaczają się głównie tem, że ogólno-pomorskiemu dźwiękowi *ć* odpowiada *kj*, *tj*, refleksem zaś ogólno-pomorskiego *ǵ* jest *gj*, *dj*. Proces zmiękczenia zatrzymał się w tych gwarach, że tak powiem, w połowie drogi. Czy istotnie się zatrzymał, czyli też skończy się na wytworzeniu brzmień *ć*, *ǵ* lub im podobnych, jak w innych narzeczach pomorskich — pytanie, na które trudno dać odpowiedź kategoryczną, a tylko na podstawie analogii domyślać się wolno, że i gwary północne dojdą zczasem do tego punktu, do którego doszły gwary środkowo- i południowo-pomorskie. Przypuszczenie to potwierdzać się zdaje w wysokim stopniu okoliczność, iż obok powszechnego wywymawiania na północy *kj*, *tj* i *gj*, *dj* nierzadko usłyszeć można z ust jednej i tejże samej osoby coś jakby *ć* i *ǵ*. Ledwieś jednak przyłapał mówiącego na gorącym uczynku tego *ciakania* i *dziakania*, a już w następnym wyrazie słyszysz *tj*, *dj* albo zgoła *kj*, *gj*. Ale w każdym razie dążność do miękczenia jest widoczną, bo nawet te *kj*, *gj* brzmią tak miękko, jak nigdzie indziej, i jeżeli miękkie *k*, *g* (*k'*, *g'*) uważać mamy za osobne, jednolite dźwięki, to przedewszystkiem posiadają je Kaszubi.

Cechą gwar północnych jest także znacznie większy zakres przemiany *u* w *e*; *i* w *é*; *ą*, *ę* w *i*, *é*: półn. *Kartezé*, połudn. *Kartuzé*, *heta* — *huta*, *brekœvac* — *brukœvac* (potrzebować, niem. brauchen, dol. niem. bruken); *é* — *i* (spójnik *i*); *přisc* — *přęsc*, *svicony* — *svjącony*. Ogólno-pomorski dźwięk *ą* brzmi tak samo u Kabatków i Słowieńców, w gwarze zaś żarnowskiej i bylackiej przeważnie, jak *ę*, choć i *ą* słyszy się często. Dźwięk *ę* brzmi »na Rybakach« czyli na półwyspie helskim, jak *ų*, z czem zresztą i na krańcowem południu spotkać się można. We wszystkich gwarach północnych *j*, kończące wyraz lub nawet zgłoskę, często odpada: *Ądři(j)*, *złozi(j)*, *pœmagô(j)*, *pœmagô(j)ta*, *pœmagô(j)ce*, *pœku(j)*. Ale *krôj*, *môj*, *rôj* i t. p. W mowie Bylaków występuje *ę* zamiast *a* przed następną spółgłoską nosową: *kęm=kam* (kamień), *sęno=sano* (siano). Stąd-to sąsiedzi *„pœdkôrbjają“* t. j. przedrzeźniają ich w sposób następujący: *„Jęńe přénesé-že mje te šxęńe!* (Janie, przynieś-że mi te nosidła!). Na południe od Bylaków mówią *„kąm“*, *„sąno“*, jeszcze dalej *„kam“*, *„sano“*.

We wszystkich gwarach północnych ogólno-pomorskie *g* w gen. sing. masc. i neutr. przymiotników i zaimków tudzież rzeczowników nijakich, zakończonych na *-è*, przechodzi w *w* lub *h*. To ostatnie jest czasem ledwie słyszalne. *Dobrèwœ*, *dobrèho=dobrègœ*. *Tątewœ*, *tąteho*, *tąteo=tątegœ*. *Zbœžèwœ*, *zbœžèho*, *zbœžèo=zbœžègœ*, *zbœžô*. Wymowa dźwięku *ł* dzieli Kaszubów północnych na dwie grupy. Słowieńcy i Bylacy — mimo iż bezpośrednio nie stykają się z sobą — mają *l* twarde, reszta Kaszubów w tych stronach wymawia *ł* czysto, jak Rosyanie, Rusini i Litwini. Gwara rybacka najbliższą jest bylackiej, różni się jednak od niej w wielu wypadkach, głównie pod względem iloczasu i akcentu, których ogólne zasady naszkicowałem w rozdziale o dźwiękach. Nadmieniam, iż Floryan Cenôva, jedyny na seryo publicysta kaszubski, pisał w narzeczu żarnowskiem, którem między innymi mówią także mieszkańcy Sławoszyna, skąd pisarz ten pochodził.

Gwarą środkowo-kaszubską mówią w południowych okrainach powiatu puckiego, w całym prawie powiecie wejherowskim i kartuskim a po części i gdańskim. Język mego słownika jest uogólnieniem właściwości gwar środkowych, którą mówi przeważna część Kaszubów, charakteryzowanie ich byłoby tedy tutaj zbytecznem, tyle tylko napomknę, że dźwięk *ć* brzmi w zachodniej części powiatu kartuskiego, jak *čj*, *č*, a *ǯ*, jak *ǯj*, *ǯ*, w Kartuskiem też zaczyna się ściąganie zakończenia 1. os. sing. praes. *-ają* w *ôm*, *-ǫm: znają*, *znôm*, *znǫm* (znam), *kœxają*, *kœxôm*, *kœxǫm* (kocham). Akcentuacya, zrazu północno-kaszubska, przechodzi w południowej części powiatu kartuskiego w południowo-kaszubską, której dążnością i zasadą, jak w czeszczyźnie, przycisk na pierwszej zgłosce wyrazu.

Gwarami południowemi mówią Kaszubi powiatu bytowskiego w prowincyi pomorskiej tudzież kościerskiego, człuchowskiego i chojnickiego w Prusiech Zachodnich. Obok *č*, *čj*, *ǯ*, *ǯj*, pojawia się w kierunku z północy na południe *ć*, *ǯ*, które przy zetknięciu się z gwarami polskiemi przechodzi zwolna w *tj*, *kj*, *dj*, *gj*. Dźwięk *ą* jest tutaj panujący, zarazem jednak pojawia się zatrata rynizmu: *sa* obok *są* (się), *rąka* (rękę). Refleksem półn.-pom. pierwotnej samogłoski nosowej *ę* jest *ją*: *pjąc*, *zevjąc*, *zesąc*, natomiast pochodnemu *ę* odpowiada *in*, *yn: flinta*, *pynt*. Półn.-pom. *ę* (wzgl. *ą*) w instrum. sing. rzeczowników męsk. i nijak. odpowiada *em: knôpem*, *Bœǯem*, *roćem (knôpę*, *Bœgę*, *rokę)*. Dźwięk *ų*, *u* zam. *ǫ*: *mųž*, *mųka; òm*, *ǫm*, *ųm* zam. *ǫ: s mœjǫm dobrǫm còrkǫ* i t. p. To zatracanie się nazalizmu w gwarach południowych nie jest jednak zjawiskiem powszechnem. Owszem, obok samogłosek czystych lub kombinacyi ich ze spółgłoskami nosowemi napotkać można i samogłoski najwyraźniej nosowe zwłaszcza przed następującą spółgłoską: *bœjeł sa* obok *wœn są bœjeł*, bał się itp.

Cechą znamienną gwar południowych jest także odpadanie *i* (wzgl. *é*) we wszystkich formach trybu rozkazującego: *zròb*, półn. *zrobi*, *trac*, półn. *tracé*. Dźwięk *ê* w gwarach południowych nie różni się prawie od *ô: dôł*, *mjôł*, *fôłš*. Charakterystycznem także jest wtrącanie *ń* między spółgłoskę *m* a następującą samogłoskę miękką: *mńasło* (miasto), *mńešac* (mieszać). O akcencie mówiłem wyżej. Są wreszcie pewne różnice między narzeczami pomorskiemi, które możnaby nazwać tylko ilościowemi. Zjawiska językowe, stanowiące na północy regułę, występują na południu w ograniczonej tylko ilości, w pewnych jedynie formach. Tak rzecz się ma np. z przemianą *u* w *e*, która ma miejsce na Kaszubach północnych nawet w zgłoskach zamkniętych: *ced*, *cede* (cud, cudu). W środkowych Kaszubach przeważa reguła: *cud*, *cede*, na południowych: *cud*, *cedu*.

W narzeczu południowem pisał swoje poematy Hieronim (Jarosz) Derdowski, posługiwał się jednak grafiką wyłącznie polską, zacierając tym sposobem zupełnie właściwości języka pomorskiego. Nie uwzględnił też zasad prozodyi kaszubskiej, ale budował wiersz po polsku, na czem ucierpiała rytmika. Brał wreszcie wyrazy i całe zwroty ze słownika polskiego, stutkiem czego język jego utworów jest raczej mieszaniną polsko-kaszubską i dlatego przy czerpaniu z niego materyału językowego należy być bardzo ostrożnym. Czuł to sam poeta, skarżył się na brak czcionek odpowiednich, przyrzekał postarać się o nie i drukować niemi następne swoje wydawnictwa, ale tymczasem wyjechał do Ameryki.

Do ogólnej charakterystyki narzeczy pomorskich dodać jeszcze wypada, że gwary północne ucierpiały znacznie więcej, niż południowe, z powodu sąsiedztwa swego z Niemcami, zarówno pod względem leksykalnym, jak i syntaktycznym. Na południu natomiast widoczniejszem jest oddziaływanie nie tylko polszczyzny książkowej, ale nadto gwar ludowych, kociewskiej i borowiackiej, których stosunku pokrewieństwa do języka pomorskiego nie umiem dziś jeszcze należycie określić.

W tym krótkim zarysie uwidoczniłem zaledwie najważniejsze znamiona, któremi poszczególne gwary pomorskie różnią się między sobą. Różnic tych jest bezwątpienia więcej, nie są one jednak tak znaczne, jak to tu i owdzie podnoszono.

V.

Porównanie języka pomorskiego z językiem polskim.

Porównanie *wszystkich* gwar pomorskich ze *wszystkiemi* gwarami polskiemi przechodziłoby ramy niniejszego artykułu, byłoby też i przedwczesnem, gdyż zarówno pierwsze, jak i drugie, nie są jeszcze dostatecznie znane. Dotychczasowy sposób zestawiania właściwości języka kaszubskiego i polskiego uważam zaś za nieodpowiedni. Polega on na tem, że w braku tożsamości lub bodaj analogii zjawisk i praw językowych pomorskich w języku polskim literackim szukać się zwykło podobieństw *na wyrywki*

raz w tej, to znów w innej gwarze polskiej ludowej, przyczem nie uwzględnia się różnic, dzielących te gwary od języka pomorskiego. W ten sposób uzasadnienie pewnych twierdzeń albo raczej postulatów apryorycznych staje się bardzo łatwem... Udowodnienie tych samych twierdzeń okazałoby się atoli bez wątpienia znacznie trudniejszem, gdyby przy postępowaniu odwrotnem przetrząsano *wszystkie* gwary pomorskie celem wykazania braku pewnych zjawisk *wyłącznie* w języku polskim literackim.

Uważając zarówno jednę, jak i drugą metodę za błędną, a nie mogąc i nie chcąc zapuszczać się tutaj w porównywanie wszystkich gwar pomorskich z całym obszarem językowym polskim, ograniczam się w szkicu niniejszym jedynie do wykazania różnic, zachodzących między narzeczem mego słownika, zatem narzeczem środkowo-pomorskiem, którem mówi przeważna część Kaszubów, a językiem polskim książkowym. Nadmieniam przytem, że podnoszę tutaj tylko najważniejsze, najczęściej spotykane zjawiska językowe, pomijając cały szereg faktów mniejszego znaczenia, których wyliczenie pomnożyłoby niewątpliwie wykaz nasz kilkakrotnie. Zarówno bowiem wyczerpanie przedmiotu, jak i układ systematyczny zanotowanych tu spostrzeżeń, jest dla nas w tej chwili rzeczą drugorzędną.

Najwięcej różnic zasadniczych napotykamy przedewszystkiem w zakresie fonetyki i odmienni, mniej stosunkowo znajdujemy ich w obrębie tworzenia tematów i wyrazów, bo też wogóle języki słowiańskie najmniej w tym względzie różnią się między sobą. Znaczne różnice zachodzą także w składni. Wykazanie odrębnych właściwości morfologicznych i syntaktycznych, jak niemniej zestawienie zasobu leksykalnego Kaszubów z słowozbiorem polskim odkładam jednak do innej sposobności, w nadziei, że porównanie mowy pomorskiej z polską, choćby tylko w zakresie głosowni, będzie zupełnie wystarczającem do wypowiedzenia pewnych twierdzeń w rozdziale następnym.

Rozpoczynamy tedy rzecz od wyliczenia odrębnych w języku pomorskim zjawisk w zakresie wokalizmu, opatrując dla łatwiejszego przeglądu każdą poszczególną notatę osobnym numerem.

A. Samogłoski.

1) Ani język polski literacki w obecnem stadyum rozwoju swego, ni też którakolwiek z gwar polskich ludowych, nie posiada dźwięku *à* t. j. *a* długiego. Język książkowy zamienił go w *a* krótkie, gwary ludowe w *á* czyli *o*. Natomiast gwary pomorskie obok *ô*, które jest refleksem staropolskiego i ludowo-polskiego *á*, mają także dźwięk *à*, któremu odpowiada czyste *a* polskie: *bràtk*, *stàtk*, *stàrk*, *dà* (dała), *mjà* (miała), *gôdà*, *brà*, *vécigà* (wyciągała).

2) O pochylaniu się *a*, obcem wprawdzie dzisiejszemu językowi polskiemu książkowemu, ale właściwem wszystkim niemal gwarom polskim ludowym, nie należałoby tu może zbytnio wspominać, czynię to jednak ze względu, że gwary kaszubskie wykazują nie tylko znacznie większy, ale i odmienny zakres tego zjawiska fonetycznego, aniżeli narzecza polskie, przyczem nie należy zapominać, że *ô* pomorskie jest dźwiękiem, różniącym się znacznie od gwarowo-polskiego *á*.

3) Polskie *a* przed *ł*, stbułg. *a* = pomorskie *ê: dêł*, *gôdêł*, *pœmôgêł*, *mêły*, *gêłka*, *fêłš*, *admirêł*, *jenerêł*.

4) Pol. *ja* przed *ł*, stbułg. *ѣ* = pom. *jê: mjêł*, *wumjêł*, *xcêł*, *stǫpjêł*, *kupjêł*, (od *kupjac*, kupować, podczas gdy *kupjeł* od *kupic*, kupić), *zmędrêł*, *bjêły*, *bjêłtk*.

5) Pol. i ogólno-słowiańskie *a* po *r* = pom. *e: rek* (rak), *redosc* (radość), *Reduńô* (rzeka Radunia), *reno* (rano), *pœrenk* (poranek), *rena* (rana), *reńic* (ranić), *remją* (ramię).

6) Pol. *a* przed *r*, stbułg. *ъ* po *r* = pom. *ja*, *jô* po *r: čvjôrti* (czwarty, stbułg. četvrъtyj), *čvjôrtk* (czwartek), *cvjardi* (twardy, stbułg. tvrъdyj), *pjar* (parł), *mjar* (marł), *zmjarti* (mizerny), *zvjar* (zwarł), *mjařnǫc* z **mjarznǫc* (marznąć).

7) Pol. *e*, stbułg. *ŭ* w nom. sing. rzeczowników męskich, zakończonych na *-ŭkŭ* pol. *-ek*, nie znajduje w gwarach pomorskich żadnego refleksu, gdyż odnośna samogłoska zniknęła zupełnie: *datk*, *majǫtk*, *dobétk*, *rozemk*, *dòmk*, *dvòrk*, *zvònk*, *dołyšk*, *kamyšk*, *zwœnušk*, *Wœjk*, *Mark*, *Kabôtk*.

8) Toż w gen. plur. rzeczowników żeńskich, zakończonych na *-ka: matk*; *stark*, *gôdk*, *pœvjôstk*.

9) Także w nom. sing. rzeczowników męskich, zakończonych w polskiem na *-eć*, stbułg. *ŭtь: vjexc* (wiecheć), *nokc* (paznokieć), *łokc* (łokieć), *płaxc* (płat, szmat).

10) Również w nom. sing. rzeczowników męskich, zakończonych w polskiem na *-ecz*: *Łebč*, *Střepč*, *Łòvč*, *Prušč*, *Wušč*. Por. pol. Lubecz, Sandecz (dziś Sącz).

11) Toż samo refleks pol. *(i)e*, stbułg. ѣ, w nom. sing. rzecz. męskich, zakończonych na -ѣcъ, pol. *(i)ec*, zginął w gwarach pomorskich zupełnie: *wœjc*, *Ńemc*, *łopjelc*, *šarganc*, *wœklepanc*, *gœscinc*, *pœsłanc*.

12) Również feminina, zakończone na *-ca*, stbułg. *-ca* lub *-ica*, mają w gen. plur. tylko *-c*: *granc* (od *granca*, granica), *šebjenc* (od *šebjenca*, szubienica), *wœvc* (owiec).

13) Niemniej w nom. sing. rzeczowników męskich, zakończonych na -ѣsъ, pol. *-(i)es*: *vòvs* (owies).

14) Przeciwnie gwary pomorskie wsuwają *e* tam, gdzie go niema ani w języku pol. ani stbułg., mianowicie w nom. sing. rzeczowników męskich, kończących się w polskiem na *-r*, w stbułg. na *-rŭ*: *Pjoter* (Piotr, Petrъ), *vjater* (větrъ), *łoter* (lotrъ).

15) Pol. *ej* w stopniu wyższym i najwyższym przysłówków = pom. *i*: *lepi* (lepiej), *nôlepi*, *gœři* (gorzej), *nôgœři*.

16) Pol. *ej* w stop. wyż. i najwyż. przymiotników = *e* (wzgl. *è*): *cepleši*, *ceplèši* (cieplejszy), *mješi*, *mjèši* (mniejszy), *nômjèši*, *nômądřeši* (*-èši*).

17) Pol. *-eń*, stbułg. *-enъ* = pom. *-iń*: *gřebiń*, *vłosiń*, ale: *kœřeń*, *pirceń*. Suffix -ѣnъ daje *-eń*: *sižeń* (sążeń), *sôrcń* (rogacz sarna).

18) W rzeczownikach męskich, utworzonych za pomocą przyrostka *men*, zakończonych w stbułg. na *-menъ*, *-my* lub *-mę*, pol. *-mień*, pozostaje w gwarach pomorskich z całego przyrostka tylko *m* w nom. sing.: *kam* (stbułg. kamy, pol. kamień), *płom* (stbułg. plamenъ, płomień), *křem*, *řem*, *prom*. Zgodnie ze starobułgarskim tworzy nom. sing. rzeczownik *jičmé* (stbułg. jęčьmy, jęčьmъ, pol. jęczmień). W przypadkach zawisłych pojawia się, jak w innych językach słowiańskich, cały przyrostek *men* w pomorskiej postaci *miń*: *kamińa*, *płomińa*, *jičmińa*.

19) Pol. *(i)e*, stbułg. ѣ, w wyrazach, zakończonych na *(i)eniec*, *-(i)eński* i t. p. = pom. *i*: *vinc* (wieniec), *Słovinc* (Słowieniec), *słovinsći*, *Słovinka*.

20) Pol. *(i)e* przed *r* stbułg. ѣ po *r* = pom. *i* przed *r*: *čvirc* (ćwierć, stb. četvrьtъ), *smirc* (śmierć, stb. sъmrьtь), *cvirzéc* (twierdzić, stb. tvrьditi). Dalej: *viřba* (wierzba), *vircéc* (wiercić), *švirgœléc* (świergotać), *virtel* (wiertel, z niem. Viertel).

21) Pol. *i* (graficznie czasem *y*), ogólno-słowiańskie *i*, przechodzi w gwarach pomorskich z reguły (przeważnie w zgłoskach otwartych) w *é*, a to po spółgłoskach *c*, *ʒ*, *l*, *s*, *z*, *č*, *š*, *ž*, *ř*: *macéca* (macica), *vécénac* (wycinać), *v sercé* (*w sercy, w sercu), *ʒévic sa* (dziwić się), *ʒék* (dzik), *paléca* (palica, laska), *pœléca* (półka), *sa mœdléc* (modlić się), *sévy* (siwy), *prosèc* (prosić), *zéma* (zima), *wœzéc* (wozić), *čéńic* (czynić), *Płačébòg*, *šéc* (szyć), *Pœlôšé* (*Polaszy, *Polasi, Polacy), *žéc* (żyć), *kažé* (*każy, każ), *Žéʒé* (Żydzi), *Kœsceřéna* (Kościerzyna), *Řému* (Rzymu), *řéc* (rzyć), *na mœřé* (*na morzy, na morzu).

O pochylaniu się i natężaniu *é* w *i* obacz niżej.

22) Pol. *i*, ogólno-słow. *i*, w part praet. act. na *-ił* = pom. *je* po *b*, *p*, *f*, *v*, *j*, *m*, *ń*: *bjeł* (był), *pjeł* (pił), *trafjeł*, *ʒévjeł sa* (dziwił się), *brojeł*, *čamjeł sa* (męczył się), *reńeł* (ranił).

23) Język pomorski zachował pierwotne zakończenie trybu rozkazującego na *-i*, które pozostaje we wszystkich osobach i liczbach, przechodząc zgodnie z ogólnemi zasadami głosowemi (ob. nr. 21) w *é*: *robi* (rób), *robima*, *robita*, *robimé* (róbmy), *robice* (róbcie); *bavi*, *bavima* i t. d.; *kœpi*, *kœpima* i t. d.; *brońi*, *brońima* i t. d.; *xvacé* (chwyć), *xvalé* (chwal), *straše* (strasz), *mažé* (maż).

24) Polskie i ogólno-słowiańskie *o* po *b*, *p*, *m*, *w*, *f*, *k*, *g*, *x*, *h* przechodzi w gwarach pomorskich w *œ*: *bœ*, *Bœga*, *žąbœřéc*; *pœ*, *Pœlôx*, *Pœmœřôn*; *mœva*, *mœgą*, *mœře*, *Pœmœřè*; *wœ* (o), *wœda* (woda), *wœsmé* (ośm), *Wœjkasin* (Wojtka syn); *fœlvark*; *kœ* (toć), *pœdkœva*, *dakœnvy* (dachowy); *gœ* (go), *wubœgœ* (ubogo), *są gœřéc* (gniewać się); *xœri* (chory), *léxœ* (licho); *hœjny*. Zjawisko analogiczne znanem jest w pewnej mierze i gwarom polskim ludowym, jednak w tych ostatnich *o* przechodzi raczej w *uo*, przyczem rozłam samogłoski na dwugłoskę nie jest tak dobitnym i stanowczym.

25) Gwary pomorskie wykazują znacznie większy zakres wzdłużania samogłoski *o* w *ò*, aniżeli język polski pochylania *o* w *ó*: *spœkòjny*, *paròbk*, *škòlny*, *vądròvčék*.

26) Pol. *o*, *ó* przed *ł* = pom. *ê*: *pêłne* (południe), *pêłk* (połknął), *Pêłczéno* (Półczyn, wieś), *Pêłčinsći* (Półczyński, nazwisko) *žêłti*, *žêłtk*. Toż w wyrazach obcych pierwotne *o*, pol. *e* = pom. *ê*: *djôbêł*, *djôxêł* (diabolus, dyabeł).

27) Pol. i ogólno-słow. *u* po spółgłoskach *t*, *d*, *ł*, *l*, *n*, *r*, *ř*, *š*, *ž*, *č*, *c*, *(ʒ)*, *s*, *z* głównie w zgłoskach otwartych = pom. *e*: *łečéc* (tuczyć), *terecći* (turecki), *deša* (dusza), *cede* (cudu), *lede*

(ludu), *trede* (trudu), *łečéwœ* (łuczywo), *całcją* (całuję), *maleją* (maluję), *nękac* (pędzić, nukać), *paneją* (panuję), *remjônk* (rumianek), *mureją* (muruję), *řecéc* (rzucić), *gœře* (*gorzu, gniewu), *šemjec* (szumieć), *žeχœléc* (*żucholić, krajać), *čec* (czuć, słyszeć), *ščepôk* (szczupak), *cedovny* (cudowny), *časе* (czasu), *sekńa* (suknia), *rozkazeje* (rozkazuje).

O pochylaniu się i natężaniu *e* w *u* obacz niżej.

28) Pol. *y*, stbułg. *y* po *d*, *t*, *x*, *s*, *r* = pom. *i*: *młodi*, *χitri*, *rib*, *χœri*, *bœsi*, *tižeń* (tydzień), *tikają* (tykam), *zvjarti* (zwarty). Dźwiękowi polskiemu *y* po *š*, *ž*, *ř*, *č*, *(ǯ)* odpowiada w gwarach pomorskich również *i*: *šivôrka* (*szywarka, szwaczka), *našinc* (*naszyniec, rodak), *živ* (żyw), *Mřeřinkœ* (wieś), *čišč* (czyściec). Tak samo po *ç*, *ʒ* pojawia się tylko *i*: *cigło* (dyszel), *ʒisô* (dzisiaj). Wogóle gwarom północno- i środkowo-kaszubskim dźwięk polski *y* jest prawie obcy, a w rozdziale o dźwiękach zaznaczyłem wyraźnie, co należy w kaszubszczyźnie rozumieć pod znakiem *y*.

29) Pol. i stbułg. *y* przechodzi po *b*, *p*, *v*, *m*, *n*, *ł*, *r* w *é*: *bévac* (bywać), *bédło*, *béléca* (bylica), *péšny* (okazały), *vépéχac* (wypychać), *rébé* (ryby), *méałéné* (mydliny), *łéséna* (czoło), *vérévac* (wyrywać).

30) Powszechnie panującym na Pomorzu dźwiękiem, odpowiadającym polskiemu i starobułg. *ę*, jest *ą*. Co prawda, w niektórych gwarach polskich dźwięk ten także się pojawia, podobnie jak *ę* w niektórych pomorskich, zawszeż jednak na Pomorzu przeważa *ą*, w Polsce *ę*.

31) Pol. i starobułg. *ą* (czytaj *ǫ*) w trybie bezokol. i rozkaz. słów, posiadających samogłoskę nosową w pierwiastku = pom. *ą*: *sązéc* (sądzić), *sązé* (sądź), *žądac* (żądać), *žądôj* (żądaj), *bązé* (bądź). Ob. nr. 49.

32) Pol. *ą* (czyt. *ǫ*), stbułg. *ę*, w liczebnikach głównych, złożonych z *-dziesiąt* (stbłg.-desęte) = pom. *ą*: *pięsąt*, *šesczesąt*, *wœsmézesąt*. Ale *zesǫti*, *zesǫtka*.

33) Pol. *ą* (czytaj *ǫ*) w przyrostku *ęt*, tworzącym rzeczowniki zdrobniałe, mianowicie w gen. plur. = pom. *ą*: *celąt*, *dřevjąt*, *ʒèvčąt*, *krôsńąt*, *rébjąt*, *zgřebčąt*.

34) Pol. *ą* = pom. *i*: *dic* (dąć).

35) Pol. *(i)ę*, *(i)ą* w pierwiastkach i przyrostkach = pom. *(j)i*, *(j)é*: *ʒic* (giąć), *mjic* (miąć), *pjic* (piąć), *přisc* (prząść), *vjizc* (*wiązć, dziergać sieci), *třisc* (trząść), *přédą* (przędę), *přézé* (prządź), *vjizą*, *vizą* (*więzę), *třésą* (trzęsę), *třéséce* (trząście), *ʒékœvac* (dziękować), *pjisc* (pięść), *ʒèvčéca* (dziewczęcia), *ʒévčéci* (dziewczęcy), *krôsńica* (kraśnięcia), *krôsńicô* (kraśnięca).

36) Pol. *(i)ę* w liczebn.: pięć, dziewięć itd. = pom. *ị*: *pịc*, *pịzesąt*, *ʒevịc*, *ʒevịcnôsce*, *ʒesịc*.

37) Pol. *ą* w przyrostku *ęt* liczebników porządkowych, zakończonych w polskiem na *-ąty*, ginie w gwarach pomorskich skutkiem analogii do *dvaʒesti*, *třéʒesti*, *šterʒesti* zupełnie: *pięʒesti*, *šesczęsti*, *setmézęsti*, *wœsmézęsti*, *ʒevięzesti*.

Oprócz samogłosek nosowych pierwotnych język pomorski posiada także samogłoski nosowe pochodne, powstałe ze zlania się samogłoski czystej z następnem *n* lub *m*. Samogłoski nosowe pochodne są: *ą*, *ǫ*, *ę*, *ị*, *ụ* a pojawiają się zarówno w nasłowiu, środosłowiu, jak niemniej na końcu wyrazów.

38) Pol. *an*, *ań* = pom. *ą*: *Ąton*, *Ądři*, *Ągléjô*, *ąʒélsći* (angielski), *tącovac*, *hądel*, *tą* (tam). Tu także wymienię: *mąglovac* (maglować, niem. mangeln), *šąk* (szynk, niem. Schank), *błąk* (niem. blank), *žądara*.

39) Łać.-pol. *em* = pom. *ą*: *testamąt*, *ịstramąt*.

40) Pol. *ań*, niem. *an* = pom. *ǫ*: *tǫc* (Tanz, taniec), *strǫd* (Strand, wybrzeże).

41) Pol. *em* w instr. sin. masc. i neutr. subst. = pom. *ę*: *panę* (panem), *Bœgę* (Bogiem), *bœrę*, *knôpę*, *ʒèckę*, *zgřebicę*, *słonyškę*, *mœřę*, *topœřéščę*.

42) Pol. i obce *in* = pom. *ị*: *fịta*, *ịstalacéjô*, *ịstramąt*.

43) Pol. i obce *un*, *uń* = pom *ụ*: *bụt* (bunt), *kụšt* (niem. Kunst), *Dụčék* (Duńczyk). Zresztą *ụ* pojawia się dyalektycznie zamiast ogólno-pomorsk. *ǫ*: *Gdụsk*, *mụž*, *zkụd*, *wœtkụd*.

Jednem z najważniejszych zjawisk w zakresie wokalizmu pomorskiego jest potęgowanie się (natężenie) samogłosek w konjugacyi, nieznane nie tylko językowi polskiemu i jego gwarom, ale obce wszystkim wogóle językom słowiańskim. Samogłoska pierwotna lub osłabiona pozostaje jedynie w trybie bezokolicznym i rozkazującym; we wszystkich innych formach dokonywa się natężenie samogłoski. Zjawiska tego nie należy oczywiście mieszać z pochylaniem się samogłosek.

44) *A* natęża się w *ô*: *gadac* (gadać), *gadôj* (gadaj), *gadôjma* (gadajma) i t. d., ale: *gôdają*, *gôdôš*, *gôdô* i t. d., *gôdającé* (gadając), *gôdôny*, *gôdańè*, *gôdêł*, *gôdà* (gadała); *paléc* (palić),

palé (pal) i t. d., ale: *pôlą* (palę), *pôlęci* (palący), *pôlony* (palony), *pôleńė* (palenie), *pôlėł* (palił).

45) *E* natęża się w *u*: *řecac* (rzucać), *řecôj* (rzucaj) itd., ale: *řucają* (rzucam), *řucôš* itd., *řucającé* (rzucając), *řucôny* (rzucany), *řucańė*, *řucėł*, *řucà* (rzucała); *řecéc* (rzucić), *řecé* (rzuć) i t. d., ale: *řucą* (rzucę), *řucony* (rzucony), *řuceńė*, *řucél*.

46) *É* natęża się w *i*: *zaklénac* (zaklinać), *zaklénôj*, ale: *zaklinają*, *zaklinającé*, *zaklinôny*, *zaklinańė*, *zaklinėł*; *třémôj*, *třimają*, *třimėł*; *vécégac* (wyciągać), *vécégôj*, ale: *vécigają* i t. d.

47) *É* natęża się w *y*: *bévac*, *bévôj*, *byvają*, *byvėł*; *wœbmévac*, *wœbmyvają*, *wœbmyvėł*.

48) *O*, *œ* natęża się w *ò*: *mœvic* (mówić), *mœvi* (mów), ale: *mòvjeł* (mówił), *mòvją* (mówię); *vrocéc* (wrócić), *vrocé* (wróć), ale: *vròcą* (wrócę), *vròcél* (wrócił).

49) *Ą* natęża się w *ǫ*: *žądac* (żądać), *žądôj* (żądaj), ale: *žǫdają* (żądam), *žǫdėł* (żądał); *sądzéc* (sądzić), *sądzé* (sądź), ale: *sǫdzą* (sądzę), *sǫdzél* (sądził).

50) Pol. *-am*, stbułg. *-ają*, w zakończ. 1. os. sing. praes. słów od tematów, zakończonych na *a*= pom. *-ają*: *dają*, *znają*, *kœxają*, *gôdają*, *rozmôvjają*, *sigają* (sięgam), *vécigają* (wyciągam).

51) Zakończenie przysłówków w języku polskim *-ako*, *-eko*, *-oko* = pom. *-ak*, *-ek*, *-ok*: *ròvnak* (jednakowo, równie), *jednak* (jednakowo, jednako), *dwœjak* (dwojako), *trojak*, *pjćorak*, *ćilkœrak* (kilkorako), *dalek*, *głąbœk*, *vésok*.

52) W trybie oznajmującym słowa *béc* od pnia *bǫd* samogłoska *ǫ* wypada, a ślad jej istnienia pozostaje w wargowo-nosowej spółgłosce *m*, kompensującej wargowość spółgoski *b* i nosowość samogłoski *ǫ*: *mdą* (będę), *mǫdeš*, *mǫde*, *mǫdema*, *mǫdeta*, *mǫdemé*, *mǫdece*, *mdǫ*. Obok tych form skróconych gwary północne i środkowe mają także formy dawniejsze: *bǫdą*, *bǫdeš*, *bǫde* i t. d., gwary południowe: *bądą*, *bądeš*, *bądе* i t. d.

B. Spółgłoski.

53) Polskie *ć* = pomorsk, *c*: *dac*, *kœxac*, *jic* (iść), *jic* (jąć), *přisc* (prząść), *ce* (cię, ciebie), *cą* (cię), *cebje*, *wucexa*, *mac* (mać, macierz), *přecivkœ*, *casto*, *celécéna* (cielęcina).

54) Pol. *ć* przed *v* = pom. *č*: *čvirc* (ćwierć), *čvikła*.

55) Pol. *cześć*, stbułg. *čьl* = pom. *tč*, *tc*: *wutcévy*, *wutcévje* (uczciwie), *wutcévœsc* (uczciwość), *pœtcévy* (poczciwy), *tčéc* (czcić), *tčé* (czcij), *tči* (czci).

56) Pol. *d*, og.-słow. *d* = pom. *ʒ*: *ʒar* (darł), *vézarlé* (wydarli), *ʒarti* (darty), *ʒarna* (darń). Porówn. nr. 6. i 73.

57) Pol. *dz* = pom. *z*: *zvòn* (dzwon), *zvœńic* (dzwonić), *nązny* obok *nąźny*, *barzo* ob. *baro* i *bařo* (bardzo).

58) W ślad za tem pol. *dź* = pom. *ž*: *barži* (bardziej), *nôbarži*.

59) Pol. *dź* = pom. *ʒ*: *ʒało sa* (działo się), *seʒà* (siedziała), *seʒi* (siedzi), *ʒècą* (dziecię), *roʒéna* (rodzina), *ʒék* (dzik), *ʒivny* (dziwny).

60) Pol. *dź*, og.-słow. *d* = pom. *d*: *dvigac* (stbułg. dvigati, dźwigać), *dvjeře* (stbułg. dvьri, *dźwrzi, drzwi), *dvjeřńik* (odźwierny), *mjedvjeʒ* (niedźwiedź), *dura* (dziura).

Pominąwszy nieliczne wyjątki, każdy wyraz pomorski, zaczynający się w innych językach od samogłoski, musi mieć spółgłoskę »przydechową«, do których należą *h*, *j*, *w*, *v*. Z tych *h* i *v* pojawiają się w tej roli bardzo rzadko. W wyrazach złożonych część druga, zaczynająca się od samogłoski, także ma spółgłoskę przydechową.

61) *J* przydechowe: *Jagata*, *Jądři*, *Jelžka* (Elżbieta, Halszka), *jegła* (igła), *jic* (iść), *jiny* (inny), *jimjeńiné*, *jisłny* (ten sam), *najiscéc sa* (namartwić się).

62) *W* przydechowe: *wœ*, *wœt*, *wœna*, *wœkœ* (oko), *wœbrôzk* (obrazek), *wœrac* (orać), *zwœrac*, *zavœrac*, *přévœrac* (przyorać), *nôwuka* (nauka), *navučac* (nauczać).

63) *V* przydechowe: *vitro* (jutro), *vitřeši* (jutrzejszy), *ńèvitro* (pojutrze), *zôvitřny* (ranny, wschodni).

Najwięcej gwary pomorskie od gwar polskich wyróżniającem zjawiskiem w dziedzinie konsonantyzmu, z którem spotykamy się tylko w mowie wymarłych Połabian, jest miękczenie spółgłosek gardłowych *k* i *g* w tych wypadkach, w których w pierwotniejszem, stosunkowo niezbyt dawnem stadyum języka po spółgłoskach tych następowała samogłoska twarda. Język starobułgarski wykazuje jeszcze

samogłoskę twardą, w języku polskim zaś zamieniła się ona wprawdzie na miękką, ale nie zdołała już zmiękczyć poprzedzającej spółgłoski do tyla, aby ją zamienić w jednę ze spółgłosek syczących w duchu ogólnych zasad języków słowiańskich.

64) Pol. *k(i)*, stbułg. *k* + samogł. twarda = pom. *ć*: *ćedé* (kiedy), *matći*, *matće* (matki), *grònći*, *gròńće* (garnki), *ćij* (kij), *kašebsći*, *kašebsćex*, *kašebsćè*, *xutći*, *vésoći*. Nawet w obcych wyrazach: *ćeza* (niem. Kette, dol. niem. Kedde), *ćista* (niem. Kiste). Co do wartości fonetycznej znaku *ć* ob. rozdział o dźwiękach.

65) Pol. *g(i)*, stbułg. *g* + samogł. twarda = pom. *ǵ*: *vjelǵi* (*wielgi, wielki), *naǵi*, *stroǵi* (srogi, wielki), *ǵinǫc* (ginąć), *véǵibac* (wyginać), *ǵic* (giąć), *mnoǵè* (mnogie), *vjelǵex*, *draǵemi* (cierpkiemi). Ob. rozdział o dźwiękach.

66) Dźwięk pomorski *ř* różni się znacznie od ogólno-polskiego *rz*, o czem patrz szerzej w rozdziale trzecim.

67) Pol. *rs* = pom. *ř*: *gœspœdařći*, *lekařći*, *žołneřci*, *šéderći*, *mœřci*, *pœmœřći*, *pœ žołneřku*, *šéderkœ*, *karčmařtwœ*, *šéderłwœ*, *lekařkô* (lekarska), *pœmœřkô*, *pirćeń* (pierścień).

68) Pol. *r* + *z* = pom. *ř*: *mjařnǫc* (marznąć), *zmjařły* (zmarznięty), *zmiřały* (*zmierziały, obmierzły).

69) Pol. *r* + spółg. twarda lub zmiękczona = pom. *ř* + spółgł. zmiękczona: *čeřvjony*, *čeřvjeńic* (czerwony — czerwienić), *střebřńik*, *kœřčôk*, *kœřćev* (warzecha).

70) Pol. *ś* = pom. *s*: *sano*, *są* (się), *se* (się), *sévy* (siwy), *sèc* (sieć), *siwk* (siwek), *ségac* (sięgać), *signǫc* (sięgnąć), *sodło* (siodło), *sôny* (siany), *kœséc* (kosić), *prosé* (proś), *prosą* (proszę), *svińa* (świnia), *złosc* (złość), *bœlesc* (boleść).

71) Pol. *ś* = pom. *š*: *švist*, *švirgœléc* (świergotać), *mušéc* (musieć), *rozméšlac*.

72) Pol. *sr*, *śr* = pom. *str*: *strŏda* (środa), *strédny* (średni), *véstřòdk* (środek), *pœstrédńik* (pośrednik), *střebro*, *střebřńik*, *střebnǫc* (*sorbnąć, upić).

73) Pol. *t* = pom. *c*: *car* (tarł), *rozcar* (roztarł), *carti* (tarty). Por. nr. 6 i 56. Spółgłoska *t* ulega zmiękczeniu nawet w tym razie, jeżeli od miękczącej samogłoski przedziela ją inna jeszcze spółgłoska: *cvjardi*, *cvirzéc*.

74) Pol. *w* (czytaj *v*) przed *o* i *u* = pom. *w*: *wœda*, *wœjna*, *pœnòd*, *stwòr*, *twœřéc*, *prawœ*, *Wœjk* (Wojciech), *wœjewœda*, *znowu*.

75) Pol. *ź* = pom. *z*: *zéma* (zima), *zébnǫc* (ziębnąć), *grozéc* (grozić), *grozi*, *grozé* (groź), *zib* (*ziąb, zimno), *zôrkœ* (ziarnko), *zibòvka* (chuśtawka).

76) Pol. *zr*, *źr* = pom. *zdr*, *zdř*: *zdrąbé* (zręby, wióry), *zdřec* (*źrzeć, patrzeć), *zdřeńica*, *zdřòdło*.

---

77) Odnośnie do nr. 14 zaznaczyć jeszcze należy, że język pomorski wykazuje samogłoskę *e*, *é* w wielu innych wypadkach, w których język polski jej nie posiada: *péstri* (stbułg. pьstryj, pstry), *selmé* (stbułg. sedmь, siedm), *wœsmé* (stbułg. osmь, ośm), *plévac* (pluć), *šćévac* (szczuć), *xcǫcé* (chcąc), *řekǫcé* (*rzekąc, mówiąc), *stojǫcé* (stojąc) i t. p.

78) Jedną z cech charakterystycznych języka pomorskiego, wyodrębniającą go od innych języków słowiańskich, jest także to skupienie dźwiękowe, które oznaczamy typem **tart*. Odpowiada mu w języku polskim **trot*, w ruskich **torot*, w innych słowiańskich **trat*: *skarńa* (skroń), *barda* (broda), *bardòvka* (brodawka), *gard*, *garda* (gród), *wœgard* (ogród), *zôgarda* (sąsiek), *vǫgarda* (miedza), *Stargard*, *Starogard*, *Starogord*, *Bjêłgard*, *Garnô* (*Gardna, wieś w powiecie słupskim), *garnśći*, *gardenśći* (przymiotnik do *Garnô*), *Garc* (**Gardc*, Grodziec), *varna* (wrona), *sarka* (sroka), *varbel* (wróbel), *Varbléńô* (*Wróblinia, wieś w powiecie puckim), *xarna* (karm, pasza), *xarst*, *xařt* (chróst), *zvarcéc* (zwrócić, przewrócić), *převarcéc*, *borna* (brona), *karno* (stado, grono).

To **tart* utrzymało się tylko szczątkowo w gwarach pomorskich, w dawniejszej jednak epoce rozwoju języka stanowiło ono bezwątpienia powszechne prawidło fonetyczne na całem Pomorzu. Świadczy o tem nie tylko mowa Połabian, ale nadto cały szereg nazw geograficznych od dolnej Wisły po dolną Łabę jak np. *Daržéno* (Darsin), tudzież imion osób, jak *Varcésłôv* (Wrocław, czes. Vratislav, w źródłach: Wartizlaus, Vuartizlaus i t. p.), *Barńim* (Bronim), *Barńisłôv* (Bronisław), *Dargœmésł* (Drogomysł, w źródłach: Dargomezle) i t. d.

VI.

Stanowisko języka pomorskiego w gronie języków słowiańskich.

O stosunku kaszubszczyzny do języka polskiego pisano już dosyć wiele. Jak to jednak często bywa, do roztrząsania i rozstrzygania zagadnień tego rodzaju biorą się w pierwszym rzędzie ludzie, nie posiadający odpowiedniego przygotowania naukowego, ludzie, nie tylko z umiejętnością slawistyczną nieobeznani, ale częstokroć niemający nawet jasnego pojęcia o stosunkach pokrewieństwa między poszczególnymi językami słowiańskimi, niezdający sobie nieraz sprawy dokładnej ze znaczenia terminów naukowych, którymi w swych określeniach się posługują. Ileż to razy zdarzyło nam się czytać, że język kaszubski jest »zepsutą polszczyzną, zeszpeconą naleciałościami niemieckiemi« albo »mowa Kaszubów niczem innem nie jest, jak tylko słabym odcieniem dyalektu mazowieckiego«, o którym autor niemiał oczywiście najmniejszego wyobrażenia. Im płytszym zaś sąd, tem autor jego bywa pewniejszym siebie, co samo przez się nie szkodziłoby jeszcze nikomu; niestety jednak, zapatrywania tego pokroju językoznawców przechodzą nie tylko na własność bezkrytycznej opinii publicznej, ale co gorsza, przedostają się nawet do dzieł poważniejszych i żyją potem kosztem prawdy przez długie lata.

Tymczasem prawdziwa nauka nie wypowiedziała jeszcze stanowczego zdania w tej sprawie, a nie wypowiedziała go dlatego, że Kaszubami zajmowała się wogóle bardzo mało. Drukowanego materyału językowego, na którymby się z ufnością oprzeć i wnioski z niego snuć było można, jest nie wiele, nie każdy zaś z uczonych ma sposobność do przedsiębrania dłuższych i mozolnych studyów na miejscu, do czego trzeba też mieć i osobne zamiłowanie. Nic więc dziwnego, że o sprawie tak ważnej, jaką jest bezwątpienia stosunek mowy kaszubskiej do polskiej, panują dotąd jeszcze w świecie naukowym słowiańskim z jednej strony sprzeczne, z drugiej mylne zapatrywania. Postaramy się tutaj streścić z nich co ważniejsze.

Celestyn Mrongovius był prawdopodobnie pierwszym, który zwrócił uwagę świata naukowego na język Kaszubów. »Die Kaschubische altpommersche Sprache, eine Schwester der Wendischen«, powiada on na str. 709. swego »Słownika niemiecko-polskiego« (Danzig, 1823.), pod Wendami rozumiejąc Połabian, których pomniki językowe były już wówczas znane i rozbierane. W słowach jego było jednak niewątpliwie więcej przeczucia prawdy, aniżeli wyniku badań i zastanowienia, ile że uczony pastor gdański, acz studya odnośne prowadzić mógł na miejscu, język Kaszubów znał w mierze niedostatecznej.

Trochę światła na odrębności językowe Kaszubów rzuca następnie Preis w r. 1840. w swojem »Zdaniu sprawy« dla rosyjskiego ministerstwa oświaty. Wypracowanie to skromniutkie, nie wolne od błędów, a zakończone następującym poglądem: »Dyalekt kaszubski, tak jak dyalekt Słowian nadbałtyckich (t. j. Połabian) należy bezsprzecznie do języka polskiego. Ale różnice (poprzód przez autora naprowadzone) każą się domyślać, że plemiona Lachów z trudnością rozumiały Słowian nadbałtyckich. Dziś nawet Kaszubi źle rozumieją Polaków«.

Na żywsze zajęcie się Kaszubami wpłynęło jednak dopiero pojawienie się na arenie literackiej młodego podówczas lekarza, dra Floryana Cenôvy. Było to około roku 1850., w parę lat po pamiętnym roku 1848., w którego wypadkach gorący Pomorczyk żywy wziął udział. Dało to oczywiście wiele do myślenia, że znalazł się ktoś, co uznał za stosowne i potrzebne pisać po kaszubsku a w dodatku wystąpił odrazu z programem odrębności narodowej

Kaszubów. Idea ta niewielu wprawdzie zyskała zwolenników, sam bowiem autor szkodził jej bardzo wiele, zadzierając z duchowieństwem i czyniąc sobie wrogów naokół. Myśli, wypowiedziane przez Cenôvę, wywołały jednak znaczniejszy ferment w dotychczasowych zapatrywaniach. Zaczęto mówić o »kwestyi kaszubskiej«, w ślad za czem świat naukowy zwrócił znowu uwagę na ten zapadły kąt słowiański. W roku 1856. wybrał się na Kaszuby znany slawista rosyjski A. Hilferding i zwiedził je w towarzystwie Cenôvy, głównie atoli zajął się krainą Słowieńców i Kabatków. Owocem jego studyów była książka p. t. »Ostatki Sławian na južnom bjeregu bałtijskavo morja« (Petersburg, 1862.), przejęta najgorętszą sympatyą dla tych niedobitków pomorskich.

Zapatrywania Hilferdinga na stanowisko języka kaszubskiego streścić się dadzą w słowach następujących: »Język polski i język Słowian nadbałtyckich stanowiły jednę wspólną gałąź mowy słowiańskiej, którą można nazwać lechicką *(lašskoju)*. Gałąź ta rozdzieliła się na dwa narzecza: polskie i pomorskie *(pribałtijskoje)*, jak np. gałąź ruska rozdzieliła się na narzecze wielkoruskie i małoruskie. Język Kaszubów i Słowieńców jest ostatnią żywą pozostałością narzecza pomorskiego, którego obszar w średnich wiekach rozciągał się aż poza Łabę. Mowa dzisiejszych Kaszubów z powodu bezpośredniego sąsiedztwa z Polakami nie przedstawia jednak czystego typu mowy pomorskiej«. (*Ośl. Sław.* str. 80—82.).

Jeżeli się nie mylę, pierwszy Hilferding wzbogacił terminologię językoznawczą nazwą »lechicki«, że jednak nie uważał jej za równoznaczną z wyrazem »polski«, widać to z całego przedstawienia rzeczy. Mimo to znaczenie tego terminu wypaczył później Schleicher, autor pomnikowej, acz nie wolnej od błędnych zapatrywań i innych usterek gramatyki języka połabskiego. Zaznacza on wprawdzie, że opiera się tylko na zdaniu Hilferdinga, a jednak wypowiada zdanie znacznie od niego odmienne: »Das polabische bildet mit dem noch lebenden kaschubischen ein ganzes, das dem polnischen im engeren sinne coordiniert zur seite steht, so dass beide von einer gemeinsamen grundsprache ab stammen, für welche Hilferding den namen Lechisch vor schlägt. Wir können demnach *das polnische oder lechische* Sprachgebiet in westlechisch (polabisch und kaschubisch) und ostlechisch (polnisch im engeren sinne) scheiden«. (Aug. Schleicher. *Laut und Formenlere der polabischen Sprache.* Petersburg, 1871., str. 15.).

Jak widzimy, Schleicher przejął od Hilferdinga sam tylko wyraz »lechicki«, ale podsunął mu inne znaczenie. Podczas gdy Hilferding pod familią lechicką rozumiał język polski *i* pomorski, u Schleichera »lechicki« i »polski« są już terminami równoznacznymi. W tym też duchu dzieli Schleicher grupę narzeczy »polskich czyli lechickich« na gałąź wschodnią (polską w ściślejszym znaczeniu) i zachodnią (połabsko-kaszubską). Już jednak o dwie stronice dalej pożałował uczony slawista nawet tej nieznacznej, »zachodnio-lechickiej« odrębności narzeczu kaszubskiemu.

»Cała Słowiańszczyzna zachodnia — powiada na str. 17. wspomnianego dzieła — rozpada się na dwie wielkie familie: 1) lechicką (polską) czyli połnocną z samogłoskami nosowemi, 2) czeską (czesko-serbską) albo południową bez nosówek. Familia lechicka dzieli się na wschodnio-lechicką (polską) i zachodnio-lechicką (połabską), między któremi kaszubszczyzna a pod niektórymi względami także narzecza zachodnio-polskie zdają się stanowić pewne przejście. Familia czeska dzieli się w podobny sposób na wschodnio-czeską (czeską i słowacką) i zachodnio-czeską (serbską)«.

Z pomiędzy uczonych polskich częścią zapatrywania Hilferdinga, częścią Schleichera, podzielają w mniejszym lub większym stopniu Baudouin de Courtenay i Lucyan Malinowski, którzy zresztą narzeczami pomorskiemi zajmowali się tylko przygodnie. »Połabskoje

narječije nachoditsja bolеje ili mjenije w takom otnošeńiji k polskomu, w kakom slovjenskoje (słovackoje) k češsko-moravskomu«. (Baud. de Court. *O drjevńe-polskom jazykje*. Lejpcig, 1870. Położeńija. Str. II. 20.). »Als den Ueberrest der polabischen Stämme kann man wohl die noch jetzt existirenden Kaschuben ansehen. Jetzt sind die Kaschuben in ihrer Sprache ihren unmittelbaren slawischen Nachbarrn, den Polen, so ähnlich, dass man ihre Mundart für eine der polnischen Mundarten gewöhnlich ansieht«. (Baud. de Court. *Uebersicht der slawischen Sprachenwelt*. Leipzig, 1884., str. 7—8.).

»Mowa Kaszubów — powiada zaś prof. Luc. Malinowski — jest jedynem, dziś jeszcze żyjącem, z wielu narzeczy bałtyckich czyli pomorskich, stanowiących przejściowe ogniwa od narzeczy polskich do połabskich. A jakkolwiek wskutek położenia geograficznego i wpływów historycznych język kaszubski więcej od innych narzeczy połabskich zbliża się do polskiego, to zawsze bardzo wiele znamion (dość tu wspomnieć o pierwotnym akcencie) zapewnia mu charakter zachodnio-lechicki«. (*Biblioteka warsz.* 1875., str. 141—146., Recenzya »Fonetiki kašebskavo jazyka« Stremlera).

Wszystkie przytoczone wyżej zdania zgodne są w jednym punkcie, mianowicie, że pomiędzy językiem kaszubskim a połabskim istnieje pewne pokrewieństwo; stosunek języka kaszubskiego do polskiego bywa natomiast rozmaicie formułowanym i objaśnianym. Jedynie Hilferding wyznacza mowie Kaszubów i Słowieńców odrębne od języka polskiego stanowisko, nadmienia tylko, że mowa ta w dzisiejszej swej postaci nie przedstawia czystego typu pomorskiego. Najbliżej uczonego rosyjskiego stoi niewątpliwie prof. Luc. Malinowski, który w rozprawie, powyż zacytowanej, przejmuje wprawdzie klasyfikacyę języków zachodnio-słowiańskich Schleichera, zastrzega się jednak najwyraźniej przeciwko »dość upowszechnionemu mniemaniu, jakoby mowa kaszubska była poprostu narzeczem, odmianą języka polskiego».

Wręcz przeciwne stanowisko zajmują A. A. Kryński, śp. L. Biskupski i ks. G. Pobłocki. Pierwszy w dysertacyi swojej p. t. *»O nosovych zvukach v słovjańskich jazykach“*, mianowicie w rozdziale *„O nosovych zvukach kašubskoj rječi, kak narječija polskavo jazyka“*, dochodzi do wniosku, że »mowie Kaszubów nie można nadawać nazwy języka odrębnego, lecz tylko — narzecza języka polskiego«. Dwaj inni są autorami »Słowników kaszubskich«, o których będzie mowa w rozdziale następnym. Obadwaj zaś — mimo, iż polemizowali z sobą w innych kwestyach, dotyczących kaszubszczyzny — zgadzają się z sobą w tem, że mowa kaszubska jest również tylko narzeczem polskiem. Ks. Pobłocki nazywa ją nawet raz »podrzeczem polskiem« (*Słow. kasz.* str. IX.), to znów »starożytnym językiem polskim« (tamże str. XXII.). O połabszczyźnie L. Biskupski utrzymuje, że jest »eine altpolnische Mundart« (*Beitr. zur slav. Dialekt.*, str. 63.).

Cytowanie innych autorów wydaje nam się zbytecznem, ile że poglądy ich nie wiele odbiegają od powyżej przytoczonych. Przystępuję natomiast do wypowiedzenia własnych w tej materyi zapatrywań, formułując je w następujących sześciu punktach:

1) Mowa Kaszubów i Słowieńców nie jest bynajmniej narzeczem polskiem, ale odrębnym językiem słowiańskim.

W poprzednim rozdziale przeprowadziliśmy częściowe porównanie języka pomorskiego z polskim, mianowicie jednej gwary pomorskiej z językiem polskim książkowym, przyczem uwzględniliśmy właściwości także gwar polskich ludowych. Porównaniem tem objęliśmy jeden zaledwie dział gramatyki — fonetykę, a jednak rezultatem jego było wykazanie około stu właściwości środkowych gwar kaszubskich, wyodrębniających je od języka polskiego. Wykaz ten możnaby bez trudu powiększyć w dwój- i trójnasób, wydało nam się to jednak zbytecznem,

sądzimy bowiem, że połowa zanotowanych przez nas różnic byłaby zupełnie wystarczającą do wypowiedzenia sądu naszego o języku kaszubskim. Dość było wspomnieć, że język ten posiada drugie tyle samogłosek, co język polski, a wogóle więcej, niż którykolwiek inny język słowiański; że ogólno-słowiańskie samogłoski *i*, *y*, *u* przechodzą w nich w *é*, *e*, z czem jedynie w mowie Połabian spotkać się można; że rozwój nazalizmu doszedł w nich do rozmiarów, właściwych chyba tylko językowi francuskiemu; że gwary pomorskie posiadają nieznane innym językom słowiańskim prawo w fleksyi słów — możemy je nazwać wzdłużaniem lub potęgowaniem się samogłosek; wystarczyło wskazać na takie fakty językowe, jak np. że polskim spółgłoskom *ś*, *ź*, *ć*, *dź* odpowiadają w gwarach pomorskich *s*, *z*, *c*, *dz*; że polskie i ogólno-słowiańskie *k*, *g* przed samogłoskami pierwotnie twardemi miękczą się w *ć*, *dź*, co znowuż odnaleść możnatylko w mowie Połabian — wystarczyłoby, powiadam, wymienić kilkanaście takich różnic zasadniczych, aby już zdecydować się na postawienie tezy o odrębności mowy Kaszubów i Słowieńców, jeżeli znacznie mniejszy szereg właściwości językowych bywa uważany za dostatecznydo wyodrębnienia języka słowackiego od czeskiego a małoruskiego lub białoruskiego od rosyjskiego.

Dodajmy do wykazanych przez nas w rozdziale poprzednim odrębności fonetycznych długość i krótkość samogłosek, obcą i językowi polskiemu książkowemu i wszystkim gwarom polskim ludowym; dodajmy zgoła odmienne zasady akcentuacyi, polegające w przeważnej części gwar pomorskich na akcencie ruchomym, którego niezna żadne z narzeczy polskich, a posiadał go język połabski; doliczmy wreszcie równie znaczny, jak w głosowni, poczet odrębnych właściwości w zakresie odmienni i składni, nawet w dziedzinie słowotwórstwa — a przyjdziemy do przekonania, że języka Kaszubów i Słowieńców, w dzisiejszej nawet jego postaci, a więc mimo długowiekowego i ciągle jeszcze trwającego oddziaływania języka polskiego, żadną miarą nie można zaliczać do narzeczy polskich, ale wyznaczyć mu należy samoistne w gronie języków słowiańskich stanowisko.

Pogląd nasz na tę sprawę najbliższym jest zapatrywaniu Hilferdinga, nie wiele też odbiega od zdań, wypowiedzianych przez Baud. de Courtenay i Lucyana Malinowskiego, a zwłaszcza ostatniego. Jeżeli zaś z sądów tych uczonych przebija pewna chwiejność, to powodem tejże jest niewątpliwie brak substratu językowego, z konieczną w takich razach sumiennością i drobiazgowością spisanego i pod względem fonetycznym należycie objaśnionego, któryby i bez przedsiębrania badań na miejscu umożliwił nauce wypowiedzenie zdania stanowczego. Materyału takiego nie dostarczył bowiem ani Hilferding, który przybywszy na Pomorze, mowę Kaszubów i Słowieńców znać mógł jedynie z niedokładnych próbek, ogłoszonych przez Cenôvę w Petersburgu, tudzież z paru pierwszych jego książeczek, skutkiem czego też wielu właściwości gwar pomorskich nie zdołał ani pochwycić ani oddać należycie. Grafika jego pozostawia także wiele do życzenia a cała wysokiej zresztą wartości książka przepełnioną jest błędami drukarskimi. Na pół polskie utwory poetyckie Derdowskiego nie mogą również stanowić przedmiotu badań lingwistycznych. Same zaś słowniki, ogłoszone w ostatnich czasach, choćby były najlepsze, nie obejmując jednak przykładów mowy, nie wystarczą także do poznania języka — cóż dopiero powiedzieć, jeżeli prace te zacierają w dodatku bardzo wiele właściwości fonetycznych.

Jedyne, najczystsze względnie źródło do poznania mowy dzisiejszych Pomorzan, a przynajmniej jednej ich gwary, stanowią nieliczne książeczki śp. dra Floryana Cenôvy, który pisał w narzeczu wioski swojej rodzinnej, Sławoszyna w powiecie puckim. Narzecze to nazwałem żarnowskiem, gdyż z małemi odmianami mówią niem na całej Żarnowiźnie, to jest w okolicy Żarnowca, wsi kościelnej, w której znajdowała się niegdyś siedziba słynnego opactwa. Nieliczne

stosunkowo w pracach Cenôvy nowotwory językowe i polonizmy z łatwością wyszukać i oddzielić się dadzą, stroną ujemną publikacyj tego pisarza jest natomiast brak grafiki odpowiedniej i należytego określenia dźwięków, choć zarówno jedno, jak i drugie leżało mu wielce na sercu.

Obracając się na terenie tak niepewnym, nauka musiała się gubić w domysłach albo nawet schodzić na wręcz fałszywe tory. Nie wątpię przecież, że po rozejrzeniu się w dokładniejszym materyale językowym zapatrywania dotychczasowe na stanowisko kaszubszczyzny ulegną co najmniej znacznej modyfikacyi, że nawet ci — mówię tu o ludziach nauki — którzy w dobrej wierze na podstawie mylnych danych wysnuwali mylne wnioski, zmienią swe zdanie odpowiednio. Boć jeżeli pracownik tak sumienny, jak autor »Samogłosek nosowych w językach słowiańskich«, utrzymuje, że język Kaszubów jest tylko narzeczem polskiem, to aż nadto z całej jego argumentacyi jest widocznem, iż do twierdzenia tego popchnęła go tylko niedostateczna znajomość gwar pomorskich, za co winić należy nie jego, ale chyba te źródła, w których szukał oparcia i poparcia.

Nie jest tedy język kaszubski ani narzeczem polskiem, jak mniemał śp. Biskupski, który zresztą pomimo, iż tak długo przebywał na Kaszubach, język ten znał powierzchownie tylko, materyał zaś książkowy opracowywał z bezgraniczną lekkomyślnością i niedbalstwem, czego złożył tysiączne dowody. Nie jest też język kaszubski »podrzeczem polskiem«, jak znowu sądzi ks. Pobłocki, któremu wystarcza argument, że »Kaszuba Polaka a Polak Kaszubę rozumie, jako też, że nie na innej, jak na polskiej modlimy się książce, nie innych, jak polskich, słuchamy kazań«. Nie jest wreszcie język kaszubski »starożytnym językiem polskim«, jak ten sam ks. Pobłocki utrzymuje na innem miejscu, bo starożytnego języka polskiego nie znamy wcale, urywki zaś jego z średnich wieków nie wskazują bynajmniej na jakieś bliższe z dzisiejszą pomorszczyzną pokrewieństwo.

Twierdzenie, że »Kaszuba Polaka a Polak Kaszubę rozumie« i t. d., nie przedstawia właściwie tematu do dyskusyi ze stanowiska lingwistycznego. Argument taki niczego jeszcze innego nie dowodzi, jak chyba rozpowszechnionej znajomości języka polskiego na Kaszubach, czem zresztą pochwalić się może dziś i język niemiecki w pewnej mierze. Muszę jednak sprostować zapatrywanie ks. Pobłockiego i pod tym względem. Kaszubi rozumieją istotnie język polski, ale składały się na to i składają jeszcze ciągle okoliczności różne, te same okoliczności, które sprawiły, że i Rusin Polaka rozumie dobrze. A jednak któżby się odważył utrzymywać, że język ruski jest narzeczem polskiem? Język polski był przez kilka wieków organem życia publicznego na Kaszubach a do dziśdnia jest językiem kościelnym, językiem kazań i książek do nabożeństwa. Podobną funkcyą spełniała przez długie lata czeszczyzna nie tylko na Słowaczyźnie, ale i na Szląsku polskim, ba nawet w całej Polsce w pierwszych wiekach po zaprowadzeniu chrześciaństwa. Dziś jeszcze wielu Polaków szląskich modli się z książek czeskich, co w księstwie Cieszyńskiem nie należy wcale do rzadkości, nikomu przecież przez myśl nie przyjdzie identyfikać ich z Czechami, bo sam fakt, że Szlązacy modlą się po czesku, jest tylko wypływem stosunków dziejowych, mianowicie długowiekowego panowania Czechów na Szląsku, preponderacyi kultury czeskiej w tamtych stronach, obecnie zaś jest tylko wynikiem i objawem prostego przyzwyczajenia. Podobnie rzecz się ma z Kaszubami, z tym na ich korzyść dodatkiem, że Szlązacy mają tysiące modlitewników polskich do wyboru, Kaszubi zaś kaszubskich książek do modlenia nie mają wcale. Z jakichże tedy książek mają się modlić, jeśli nie z polskich?

Nie nazywają się też Kaszubi nigdy Polakami, chyba pod wpływem czynników politycznych, ani mowy swojej polską, ale zawsze tylko kaszubską. Cała zaś znajomość języka polskiego polega u nich na tem, że go rozumieją — oczywiście w zakresie bardzo skromnym — i że

modlą się po polsku, z kaszubska wymawiając każdy wyraz polski, jak to nie raz i nie tysiąc razy miałem sposobność skonstatować. Nieliczne tylko wyjątki zdołały sobie przyswoić język polski do tyla, że się mogą nim w rozmowie posługiwać, nigdy zaś Kaszubi inaczej między sobą nie rozmawiają, jak tylko po kaszubsku.

Drugiej części twierdzenia ks. Pobłockiego, mianowicie, że »Polak Kaszubę rozumie«, pozwolę sobie wręcz zaprzeczyć. Słowa te mogą się odnosić jedynie chyba do Polaków, zrodzonych lub wychowanych na Kaszubach, ale to samo możnaby też powiedzieć i o Polakach, mieszkających na Rusi. Polak z dalszych stron nie tak łatwo jednak zrozumie Kaszubę, a najlepiej doświadczyłem tego na sobie, gdym po raz pierwszy przybył na Pomorze, choć uzbroiłem się wpierw w całą, dostępną mi wówczas teoretyczną znajomość mowy kaszubskiej. Otóż wiadomości moje okazały się w praktyce niewystarczającemi, zwłaszcza gdym opuścił terytoryum Kaszub południowych, dążąc ku Kaszubom północnym. Zaznaczyć też muszę, że łatwiej przychodzi rozumieć Kaszubów wtedy, gdy rozmawiają z Polakami, mówiącymi do nich po polsku, niż gdy Kaszubi mówią między sobą po kaszubsku. Rzecz ta nie wymaga bliższego objaśnienia, podobnie bowiem, jak Rusini, tak też i Kaszubi, w rozmowie z Polakami naginają nieraz mowę swoją do polskiej t. j. starają się »polaszyć«, aby ich lepiej rozumiano. Niejeden Kaszuba czyni to zresztą bardzo niezdarnie, mówiąc np. *są* lub *sę* zamiast *się*, a naodwrót *siobie* zamiast *sobie*, co przy zachowaniu innych właściwości języka kaszubskiego bodaj czy przyczynia się do lepszego zrozumienia interlokutora. Wogóle o typowych, bezpośrednio z polskiemi nie stykających się gwarach pomorskich można powiedzieć, że same już właściwości ich fonetyczne czyli tak zwana w języku potocznym »wymowa« czyni je dla ucha polskiego obcemi, a ks. Pobłocki, który sam jest Kaszubą, nie może być w tej mierze sędzią kompetentnym.

Przeciwko odrębności języka pomorskiego wytaczają gdzieniektórzy ten jeszcze argument, że po odtrąceniu wyrazów, wziętych żywcem z języka niemieckiego, Kaszubi posiadają bardzo mały zasób słów odrębnych, nieobjętych słownikami polskimi. Równie i ten argument nie jest naukowym, gdyż nie leksykon, ale budowa języka rozstrzyga o jego pokrewieństwie i przynależności. Musimy jednak odeprzeć i ten zarzut. Że przeciwnicy się mylą, najlepszym dowodem słowniki Cenôvy, Hilferdinga i ks. Pobłockiego, przyczem i w naszym zbiorze, choć nie było jego zadaniem zebranie wyrazów, specyficznie kaszubskich, znajdą się jeszcze setki słów, poprzednim słownikarzom nieznanych. A jest to przecież dopiero część pierwsza naszej pracy, obejmująca słowozbiór, w przeważnej części wspólny z mową polską. Nie trzeba też zapominać, że jeżeli w sąsiednich Kaszubom gwarach ludowych, np. w kociewskiej, malborskiej, borowiackiej, krajniackiej i t. d. trafiają się te same lub podobne kaszubskim wyrazy, to przyczyną tego jest okoliczność, iż lud tych okolic jest albo w zupełności albo co najmniej w znacznej części pochodzenia pomorskiego.

2) Mowa Kaszubów i Słowieńców tudzież mowa Połabian są narzeczami jednego i tego samego języka.

Pod tym względem niema prawie żadnej różnicy w zapatrywaniach zarówno naszych, jak i obcych lingwistów. Byłoby natomiast pożądanem, aby wyniki badań językowych uwzględniane były także w pracach historyograficznych.

3) Grupę narzeczy, reprezentowanych przez mowę Połabian, Słowieńców i Kaszubów, nazwać należy pomorską.

Przemawia za tem przedewszystkiem wzgląd na dawną, historyczną nazwę ludów wymienionych, które znane były pod ogólną nazwą Pomorzan. Termin »baltycki« lub »nadbaltycki« wydaje nam się mniej odpowiednim, raz, że jest obcym, powtóre, iż wyraża pojęcie

ściśle geograficzne, podczas gdy przymiotnik »pomorski«, podobnie jak »polski«, mieści w sobie pojęcie zarówno topograficzne, jak i etnograficzne.

Ponieważ zaś mowa Kaszubów i Słowieńców jest dziś jedyną żyjącą pozostałością języka dawnych Pomorzan, przeto też i nazywanie jej pomorską znajduje w fakcie tym zupełne uzasadnienie, przez co jednakowoż bynajmniej jeszcze nie chcę powiedzieć, iżby nazwy »Kaszuba«, »kaszubski« były nieodpowiedniemi lub zbytecznemi. Jako analogia, niech tu posłużą nazwy narodowe »Serb« i »Łużyczanin«.

4) Język pomorski t. j. grupa narzeczy pomorskich należy do familii języków zachodnio-słowiańskich.

5) Familia języków zachodnio-słowiańskich dzieli się na cztery grupy: *a)* czesko-słowacką (morawską), *b)* serbską (łużycko-serbską, *c)* polską, *d)* pomorską.

Dotychczasowy, przez Schleichera sformułowany podział zachodnio-słowiańskiej familii językowej na dwie gałęzi, czeską i lechicką, wydaje nam się wręcz nieodpowiednim, choćbyśmy do klasyfikacyi tej przywiązywali znaczenie tylko naukowego, czysto teoretycznego uogólnienia. Jeżeli bowiem według Schleichera momentem decydującym przy podziale języków zachodnio-słowiańskich ma być okoliczność, że jedne z nich posiadają samogłoski nosowe, a drugie nie, natenczas z równem prawem możnaby przyjąć inne kryteryum tego rodzaju, jak np. zastąpienie t. z. półsamogłosek samogłoskami pełnemi w języku polskim i czeskim, a odrzucenie ich w kaszubszczyźnie i serbszczyźnie, jak wskażą następujące przykłady: 1) pol. *kupiec*, czes. *kupec*, kasz. *kupc*, serb. *kupc*, 2) pol. *samiec*, czes. *samec*, kasz. *samc*, serb. *samc*, 3) pol. *świadek*, czes. *svědek*, kasz. *svjôdk*, serb. *svjedk*, 4) pol. *synek*, czes. *synek*, kasz. *synk*, serb. *synk*. Na tej podstawie moglibyśmy języki zachodnio-słowiańskie podzielić również na dwie tylko gałęzi: 1) polsko-czeską i 2) serbsko-pomorską. Miękczenie *t* na *ć*, *d* na *dź*, jest znowu właściwością tylko gwar polskich i serbskich. Najzabawniejsza kombinacya wypadłaby wtedy, gdybyśmy chcieli utworzyć osobną grupę językową, złączoną węzłem t. z. »mazurzenia«. Otrzymalibyśmy wtedy familię polsko-dolnołużycko-połabską, w której *č*, *š*, *ž* wymienone zostały na *c*, *s*, *z*, ale w grupie tej, którą, idąc utartym torem, moglibyśmy także nazwać »lechicką«, nie pomieściłby się nie tylko język górno-łużycki, nie tylko kaszubski, ale nawet język polski literacki!

Powyższe demonstracye na przykładach są, zdaje nam się, aż nadto wystarczające nie tylko do odrzucenia Schleicherowskiego podziału języków zachodnio-słowiańskich na podstawie istnienia lub nieistnienia w nich samogłosek nosowych, ale wogóle do zarzucenia tego rodzaju metody klasyfikacyjnej, polegającej na sprzęganiu języków poszczególnych na zasadzie nielicznych tożsamości lub analogii. Fakt, że samogłoski nosowe utrzymały się w gwarach polskich i pomorskich nie dowodzi jeszcze sam przez się bliskiego ich pokrewieństwa, bo w takim razie należałoby zaliczyć do tej grupy także i język starobułgarski. Ta ostatnia okoliczność świadczy owszem, że pewne zjawiska językowe powstają lub — jak w tym wypadku — utrzymują się niekoniecznie na sąsiadujących z sobą terenach. Zanotuję tu tylko tożsamość niektórych dźwięków w gwarach pomorskich i języku rezyańskim.

Ażeby orzec o wzajemnym do siebie stosunku pewnych języków, nie wystarczy wskazać na jeden lub kilka punktów stycznych, ale należy zestawić albo cały szereg właściwości, językom tym wspólnych, albo również cały szereg różnic, dzielących je od siebie. W każdym razie sądzę, że należy zachować większą oględność w tworzeniu grup językowych, a zwłaszcza w nadawaniu im nazw takich, jak »czeska«, w której mieszczą się już nie tylko Słowacy, ale i Serbowie łużyccy, albo »lechicka«, obejmująca nawet Słowian załabskich. Ani Polacy ani

Czesi nic na tem nie zyskują, a traci nauka na jasnem przedstawieniu rzeczy, boć nazwanie np. Serbów łużyckich »gałęzią zachodnio-czeską« (termin Schleichera) służy chyba do zaciemnienia a nie do objaśnienia przedmiotu.

6) Język pomorski zajmuje stanowisko pośrednie między językiem polskim a grupą narzeczy serbskich.

Gwary pomorskie posiadają pewne właściwości językowe, wspólne tylko z gwarami polskiemi, inne zaś, wspólne wyłącznie z narzeczami łużyckiemi. Podobnie ma się rzecz i z gwarami polskiemi, które posiadają wiele znamion, właściwych jedynie narzeczom serbskim, a obcych gwarom pomorskim. Język pomorski stoi tedy w pośrodku między językiem polskim a grupą serbską, ta ostatnia w pośrodku między grupą polską a pomorską, polska między serbską a pomorską. Podobnie zajmuje grupa czeska miejsce środkowe między serbską a polską i t. d. Rzecz oczywista, iż nasze stanowisko w tej sprawie i metoda Schleichera wykluczają się wzajemnie.

Z konieczności wypada nam jeszcze zwrócić się z kilkoma słowy do tych ludzi, którzy tez naukowych nie umieją czy nie chcą odróżnić od zapatrywań politycznych. Muszę mianowicie uspokoić obawy, jakoby stwierdzenie przez naukę odrębności mowy Kaszubów pociągnąć miało za sobą jakąś szkodę dla żywiołu polskiego. Przypuszczenie to jest zgoła nieuzasadnione, choćby tylko z tej racyi, że zakres użycia języka polskiego na Kaszubach ograniczony został w życiu społecznem wyłącznie do kościoła. A gdy już raz (w r. 1843.) pojawiły się dążności, mające na celu usunięcie mowy polskiej z kościołów kaszubskich a zastąpienie jej — bynajmniej nie kaszubską, ale — niemiecką, przeto też Kaszubi w swoim własnym interesie obstawać muszą za załatwianiem potrzeb ich religijnych w języku polskim, który bądź co bądź jest im przecież więcej zrozumiały, aniżeli niemiecki.

Sądzę, iż stanowisko moje w tej sprawie zaznaczyłem dosyć jasno. Z drugiej jednak strony wystąpić muszę stanowczo przeciwko tym, którzy w fałszywie zrozumianym interesie żywiołu polskiego spychają język kaszubski do rzędu »gwary chłopskiej«, »zepsutej polszczyzny« i t. p. Nie potrzebuję chyba wyłuszczać szeroko, że z tej taktyki nierozsądnej żywioł polski nie odnosi żadnych zgoła korzyści, tracą zaś bardzo wiele sami Kaszubi, którzy już tu i owdzie zaczynają się wstydzić swej mowy ojczystej, a nie mając sposobności do wyuczenia się języka polskiego, wolą mówić po niemiecku, niż »skażoną« polszczyzną.

Lingua non habet osorem nisi ignorantem... Zamiast tedy głoszenia zapatrywań, świadczących tylko o nieznajomości rzeczy, stokroć byłoby lepiej zabrać się do poznania tej pięknej mowy, która nie jest wcale jakimś tam żargonem sztucznym lub zepsutym, ale nawskroś oryginalnym, samorodnym indywidualizmem językowym, pełnym znamiennych zjawisk, godnym żywszego i serdeczniejszego, niż dotąd, traktowania. Byłoby też rzeczą nadzwyczaj pożądaną i pochwały godną, aby ci, co władają językiem kaszubskim w mierze dostatecznej, zechcieli próbować sił swoich na polu literatury i zapoznawać ogół polski z mową wielkich ongi Pomorzan. Nauka polska i wogóle nauka, jako taka, byłaby im za to bardzo wdzięczną a kaszubskich książeczek choćby dziesięć nie przyniesie jeszcze ani literaturze polskiej ani polskiemu społeczeństwu żadnej szkody ni ujmy.

VII.

Przegląd prac z zakresu leksykografii pomorskiej.

Ze wszystkich działów dyalektologi pomorskiej najwięcej stosunkowo prac wykazuje słownikarstwo. Już Mrongovius zachęcał innych pracowników do zebrania idyotykonu pomorskiego, sam jednak niestety zdobył się na zanotowanie zaledwie kilkudziesięciu, mniej lub więcej przekręconych wyrazów. Nie wiele więcej, bo tylko dwieście kilkadziesiąt słówek, znajdujemy w »Zdaniu sprawy« Preisa.

Dopiero Cenôva zabrał się do ułożenia słownika kaszubskiego na większą skalę. Miał to być leksykon kaszubsko-niemiecki (*„Słovńičk kašebsko-słovinskjè é ńemjeckjè mœvé“*), nie ujrzał on jednak światła dziennego, mimo iż przedpłata na niego ogłoszoną została przez księgarza gdańskiego T. Bertlinga. Co się stało z rękopisem, nie jest mi wiadomem. Część zebranego materyału ogłosił Cenôva w tomie piątym *„Materjałov do sravńitjelnavo i objasńitjelnavo słovarja i grammatiki“* p. t. *„Sborńik osnovnych słov kašubskavo narječija“* (Petersburg, 1861., szpalta 257—272). Słowniczek ten obejmuje około 1200 wyrazów kaszubskich z tłumaczeniem ich rosyjskiem. Mamy tu wyrazy zarówno specyalnie kaszubskie, jak niemniej i takie (większa część), które posiada język polski lub rosyjski. Wstępu, objaśnienia graficznego lub jakiegokolwiekbądź innego komentarza nie dodał wydawca wcale. Grafika tekstu kaszubskiego jest łacińsko-polska z małemi odmianami i dodatkami. Znak *o'* służy do wyrażenia dźwięku *œ*, *nj* = *ń* itp. Wyrazy poszczególne znajdują się pod literą, od której się zaczynają, poza tem jednak nie są wcale alfabetycznie ułożone. Zbiorek ten błędów rzeczowych i omyłek drukarskich obejmuje ilość nieprzebraną. Tłumaczenie rosyjskie jest często niedokładne a nawet fałszywe, że przytoczę tu tylko kilka przykładów: kasz. *bjełszi*, ros. *bjeleje*; k. *bozi*, r. *božij*, k. *bo'zi*, r. *bosoj;* kasz. *gvjostka*, ros. *svjatočnyje podarki;* kasz. *zot*, ros. *upotrebleńije;* kasz. *žgnilerna*, ros. *gńilost'* i innych mnóstwo.

O ile sądzę, Cenôva przesłał swój zbiorek Akademii nauk w Petersburgu, jako słownik kaszubsko-*niemiecki*, który też dopiero w Petersburgu przerobić musiano na kaszubsko-rosyjski. Wnoszę to właśnie z fałszywego określenia znaczeń wyrazów poszczególnych, przedewszystkiem zaś z zabawnego przetłumaczenia wyrazu *„sizen“*, który w Sborniku Cenôvy znaczy »monastyr« to jest klasztor. Przy wyrazie *„siżeń“* (a nie *„sizen“*) umieścił Cenôva tłumaczenie niemieckie *„Klafter“*. Ten, co przerabiał jego słownik na kaszubsko-rosyjski, zamiast *„Klafter“* odczytał *„Kloster“* i z całym spokojem ducha z kaszubskiego sążnia zrobił klasztor...

W rok później (1862) pojawiły się »Ostatki Sławjan« Hilferdinga. W książce tej obok części opisowej (str. 1—89) znajduje się także zbiór podań, powieści, pieśni i t. p. (str. 90—151), wreszcie *„Sobrańije słovinskich i kaszubskich słov“* (str. 152—191). Słownik ten, obejmujący około 1800 wyrazów, jest w przeważnej części zestawieniem materyału, znajdującego się w »Sprawozdaniu« Preisa i »Sborniku« Cenôvy. Ponadto czerpał jeszcze Hilferding z niedrukowanych zbiorów Cenôvy, przyczem i sam zebrał trochę wyrazów, głównie między Słowieńcami i Kabatkami. Podobnie jednak, jak zbiór podań i pieśni, tak również i słownik jego grzeszy brakiem dokładności i precyzyi w oddaniu dźwięków mowy pomorskiej, o ile też za opis stosunków narodościowych na Pomorzu nauka słowiańska nie przestanie być Hilferdingowi nigdy wdzięczną, o tyle z drugiej strony wytknąć mu musi z żalem pewną jakby obojętność na dokładne przedstawienie materyału językowego.

Z małym »Słowniczkiem prowincyonalizmów kaszubskich» spotykamy się następnie w dodatku do poematu Hier. Derdowskiego »O panu Czorlinscim« (Toruń, 1880., str. 135—138). W zbiorku tym znajdujemy około 230 wyrazów, specyalnie kaszubskich. Przykładów nie dodał autor wcale, a wyrazy, podobnie, jak cały poemat, spisał w narzeczu południowo-kaszubskiem z zatarciem właściwości wymowy pomorskiej.

Na jałowej, chwastami zarosłej niwie językoznawstwa pomorskiego ukazał się dopiero przed niedawnym czasem ważny przyczynek do poznania skarbu językowego Kaszubów. Mówię o »Słowniku kaszubskim z dodatkiem idyotyzmów chełmińskich i kociewskich«, ułożonym przez ks. Gustawa Pobłockiego (Chełmno, 1887, 8^{0}, str. XXXVIII. i 160), o którym wspomnieliśmy już w rozdziale poprzednim. Właściwy słowozbiór poprzedził autor rozprawką p. t. »Uwagi gramatyczne czyli mowa kaszubska czym się różni od języka książkowego«. W uwagach tych znajduje się określenie niektórych dźwięków mowy kaszubskiej, rzecz »o zmianie czyli *(sic)* pochylaniu się samogłosek«, dalej »przemiana spółgłosek« i główne zasady akcentuacyi. Jak to widać odrazu, ks. P. nie jest obeznany z nowszemi zasadami traktowania zjawisk językowych, to też wiele doniosłych faktów pomija milczeniem, inne znów tłumaczy sobie niewłaściwie. Tak np. brak samogłoski w wyrazach, jak *matk, padalc*, objaśnia »elizyą wsuwki«, przemianę *o* w *œ* nazywa »pochylaniem się« i t. p. a wogóle wychodzi z założenia, iż »samogłoski *a, o, e* są z sobą, jak uczy gramatyka, najściślej spokrewnione i jedne w drugie często przechodzą, zwłaszcza na Kaszubach...«

Z przyjemnością natomiast stwierdzamy, że część leksykalna pracy ks. Pobłockiego polega na dokładnej znajomości języka kaszubskiego, który jest jego mową ojczystą. Niedostatek metody umiejętnej i pewnego zasobu wiadomości z zakresu slawistyki, które do roztrząsania poruszonych przez niego zagadnień nieodzownie są potrzebne, wynagrodził on tą właśnie praktyczną znajomością języka, która pozwoliła mu zebrać około 1800 wyrazów czysto kaszubskich. A choć pod względem graficznym nagromadzony przezeń materyał językowy nie został jeszcze należycie przedstawiony, to jednakowoż nie uległ on także takiemu wykoszlawieniu, do jakich to barbarzyństw jesteśmy już przyzwyczajeni. Ks. Pobłocki trzyma się twardo obowiązującej w języku literackim grafiki polskiej i pozwolił sobie tylko na cztery odstępstwa: dźwięk *ô* oznacza za pomocą znaku *á*, krótkie *e* przez *ĕ*, długie *e* przez *é*, po spółgłoskach syczących używa wreszcie znaku $\overline{y}$, który u niego jest wykładnikiem dźwięku *i*. Do dalszego pójścia w tym kierunku zbrakło już albo ks. Pobłockiemu odwagi i ochoty albo też czcionek w drukarni. Temu ostatniemu przypuszczeniu zdaje się przeczyć okoliczność, iż ks. P. pisze *ki*, *gi* zamiast *ć*, *ǵ* (*kierznia* = *ćeŕńa*, *dręgi* = *drąǵi* i t. d.), choć przecież każda drukarnia polska w litery *ć*, *dź* bywa dostatecznie zaopatrzoną. Tym sposobem zatarł autor jednę z najosobliwszych właściwości języka pomorskiego, która wyodrębnia go nie tylko od gwar polskich, ale wogóle od wszystkich języków słowiańskich. Również względy typograficzne nie mogły stanąć na przeszkodzie oddaniu dźwięku *œ* choćby przez *oe*, dźwięku *w* bodaj przez *u* i t. d. Półśrodków tych próbował zresztą ks. P. sam we wstępie do swego słownika.

Co dotyczy samego słowozbioru, autor starał się zapisać te tylko wyrazy, które w polszczyźnie książkowej nie są w użyciu albo też są używane, ale w innem znaczeniu. W tym drugim wypadku należało jednak zawsze zamieścić także znaczenie pierwotne. Tak np. pod wyrazem »kwitnąc« autor podaje jedynie »pleśnieć«, a korzystający ze słownika pozostaje w wątpliwości, czy ten wyraz znaczy także »kwitnąć«, czy nie. I w naszym słowniku nie podano przy niektórych wyrazach wszystkich znaczeń, ale też jest to dopiero część pierwsza a w drugiej znajdzie się niejedno jeszcze uzupełnienie, podczas gdy słowozbiór ks. Pobłockiego

stanowi zamkniętą dla siebie całość. Dodać w końcu musimy, że objaśnianie wyrazów poszczególnych przykładami, które w książce ks. Pobłockiego są bardzo rzadkie, jest nader pożądanem, ile że właściwego znaczenia dochodzi się nieraz dopiero ze związku słów w zdaniu.

O poglądach autora »Słownika«, dotyczących stosunku kaszubszczyzny do języka polskiego, mówiliśmy na innem miejscu, tu wyrażamy tylko nadzieję, że — jak to już uczyniło wielu innych na tem polu pracowników — tak też i ks. Pobłocki zmodyfikuje swoje zapatrywania, które u niego bodaj czy nie były jedynie wypływem obaw, o których wspomnieliśmy przy końcu rozdziału poprzedniego. Najgoręcej go też zachęcamy nie tylko do dalszej pracy nad słownikiem pomorskim, ale i do wzbogacenia jakąniebądź książeczką ubożuchnej literatury kaszubskiej. Jak takie przyczynki językowe mile są przez dalszych badaczy języka witane, ksiądz Pobłocki, sam będąc Kaszubą, ani się może nawet nie domyśla.

Najświeższą publikacyą na niwie leksykografii pomorskiej jest »Słownik kaszubski porównawczy«, który ogłosił śp. Leon Biskupski pod pseudonimem Aleksandra Berki (Warszawa, 1891., 8°, str. 196). Autor, mimo iż długi czas przebywał na Kaszubach, nie zbierał materyału językowego wprost z ust ludu — zebrał go przynajmniej nie wiele — ale, jak sam powiada w przedmowie, zestawił tylko »wyrazy kaszubskie, objęte słownikami resp. pracami Cenôvy, Hilferdinga, Pobłockiego, Derdowskiego i Biskupskiego«. Zadanie tedy miał wielce ułatwione — zobaczmyż, jak się z niego wywiązał.

Są ludzie, dla których jest obojętnem, czy napiszą »but« czy »bót«, »mąka« czy »monka«, myślę jednak, że od lingwisty mamy prawo wymagać, aby był wolnym od wszelkich pod tym względem wątpliwości. Pierwsza rzecz tymczasem, jaka niemile uderza czytelnika już przy pobieżnem przejrzeniu pracy Berki, jest brak jakiejkolwiek zasady w graficznem przedstawieniu dźwięków języka pomorskiego. Autor zadowala się w zupełności grafiką polską, zamilczając tym sposobem istnienie kilkunastu odrębnych dźwięków pomorskich, jak *à*, *ą*, *é*, *è*, *ê*, *ę*, *ò*, *ô*, *œ*, *ų*, *ć*, *ǵ*, *w*. Ale nawet i tych nielicznych liter polskich nie wyzyskuje należycie. Pisze tedy *przeszłosc*, a ma to znaczyć po kaszubsku i *přešłosc* (przeszłość) i *přéšłosc* (przyszłość), choć już przed nim i Hilferding i Cenôva i ks. Pobłocki odróżniali *e* od *é*. Wogóle do wyrażenia czterech rozmaitych dźwięków *e*, *é*, *è*, *ê* Berka używa stale jednego tylko znaku *e*. Z drugiej strony, jeden i ten sam dźwięk opisuje rozmaicie, nie siląc się zresztą zgoła na jakąkolwiek konsekwencyą. Tak np. celem wyrażenia dźwięku *ô* posługuje się raz znakiem *á* (mani*á*k, cz*á*pk), to znów *o* (jopsc, grof, grop), to *ou* (dzoud), to wreszcie *e* (medek, krewc) i t. p. Czasem niby dla większej dokładności podaje ten sam wyraz w kilku postaciach np. *stew*, *staw*, *stáw*, *stów* = staw. Trudno wymiarkować, mają-li to być cztery sposoby wyrażenia tego samego dźwięku, który ja oznaczam przez *ô*, ks. Pobłocki zaś przez *á*, czy też cztery sposoby wymawiania kaszubskiego, które jednak w rzeczywistości... nie istnieją. Niekonsekwencyą posuwa Berka do tego stopnia, że nawet w jednym i tym samym wyrazie używa dwu różnych znaków obok siebie, pisząc np. *stoniá* = stajnia, co ja wyrażam przez *stôńô*, ks. Pobłocki zaś napisałby *stániá*.

Zabrałoby nam to za wiele czasu i miejsca, gdybyśmy chcieli w ten sposób zastanawiać się nad każdym dźwiękiem i jego oznaczeniem przez Berkę z osobna. Postępowanie autora wyjaśnićby można okolicznością, że materyał czerpał z rozmaitych autorów, którzy używali grafik różnych. Dlaczegoż jednak — powtarzając zresztą liczne błędy, prac poprzednich — nie zadowalał się dosłownem cytowaniem, ale przeinaczał sposób pisania śp. Cenôvy i ks. Pobłockiego, których grafikom to i owo zarzucić i wytknąć, ale konsekwencyi zgoła odmówić nie można?

Dodać jeszcze należy, że Berka nie uznał za stosowne udzielić czytelnikowi najskromniejszej nawet informacyi, jak odczytywać należy jego rozmaite sposoby pisania.

Jakichże jednak informacyj udzielić mógł o języku kaszubskim ten, który języka tego sam nie znał dobrze a zasad jego fonetyzmu zaledwie się domyślał? Mniejsza już bowiem o grafikę, świadczącą tylko o obojętności autora na dokładność oznaczenia dźwięków, co przecież jest jednem z zasadniczych wymagań każdej pracy lingwistycznej. Gorsza rzecz, iż jaka grafika, taka też jest i kaszubszczyzna tego badacza mowy kaszubskiej. Każda karta pracy A. Berki dowodzi takiej nieznajomości gwar pomorskich, iż mimowoli rodzi się pytanie, dlaczego autor nie postarał się o dokładniejsze poznanie z przedmiotem, któremu poświęcił swoje studyum. Jużbo chyba nie znał języka kaszubskiego ten, co potrafił podsunąć Kaszubom takie wyrazy lub ich formy, jak *gusa* = gęś; *guedac* = gadać; *głachy*, *głochy* = głuchy; *kuszczew* = warzeszka; *paljaca* = laska; *perzynk*, *pęrzylinka* = odrobinka, trochę; *porch* = próg; *prosnanc* = zaprosić; *żłoty* = żółty; *zdredzac se* = rodzić się; *zarzinanc* = zagrać; *wynia* = woń; *wużki* = wąski; *wourman* = furman; *wietłá* = gałęź, *já pylan* = ja palę; *welnanc* = oczarować; *jétrok* = syn; *kleknanc* = klęknąć; *laszka*, *ljaszka* = laska i t. p. Są to wyrazy albo nie do poznania przekręcone, albo posiadające inne znaczenie, albo wreszcie, jak *prosnanc*, zgoła w języku pomorskim nie istniejące.

Znacznie już lepszą jest część porównawcza słownika, w której autor zestawia wyrazy kaszubskie z pokrewnymi wyrazami słowiańskimi lub, gdzie tego potrzeba, z obcymi. Dużo tu jednak balastu niepotrzebnego i zbytecznych objaśnień w rodzaju »baba, strbułg. baba, pol. baba, połab. baba« albo »bec, pol. być, połab. bejt, stbułg. byti« albo »caly, cały, calechny = cały, por. stbułg. cělŭ, pol. cały« i t. p. Etymologia niezawsze bywa także trafną, są też myłki i nieścisłości, jak w całej pracy, choć dziwna rzecz, cytaty innojęzyczne są bezporównania dokładniejsze, niż sam tekst kaszubski.

Uwagi.

Autor wspomina w przedmowie, że książka niniejsza jest tylko częścią pierwszą całej pracy, której dalszy ciąg ukaże się później. Jakkolwiek tedy wyrazy »Część pierwsza« zostały na kartach tytułowych wypuszczone, łaskawy czytelnik raczy nie zapominać, iż ma tylko z początkiem, a nie z całością do czynienia.

Wykaz omyłek drukarskich, których zestawieniem autor, chorym będąc w chwili wyjścia książki z pod prasy, zająć się nie mógł, dołączony zostanie do części drugiej.

A.

a, *sp.*, a. *Ńe vizêł a gôdô* (nie widział a gada). *Baba są zagôdà a svińa v krepé* (baba się zagadała a świnia w kaszę). *A ńe pudą!* (a nie pójdę!). *A ćej ma do Gdôńska vxœzéła, béła ju noc* (a gdyśmy wchodzili do Gdańska, była już noc).

a! *wykrz.*, a! eh! ach! *A, dosc mi ju łegœ! A puzeš!* (a pójdziesz!).

abecadło, -a, *n.*, abecadło. *Naš xłopčôk ješ s abecadłę ńe je fertix* (nasz chłopiec jeszcze z abecadłem nie jest gotów).

abecadłovy, *przym.*, abecadłowy. *Elamątôr čélé ksążka abecadłovô.*

abé, *sp.*, aby, ażeby, by. *Mœvjeł ji, abé za ńim vjąci ńe xœzéła* (mówił jej, aby za nim więcej nie chodziła). *Třeba proséc ksąza, abé pœkropjeł wumarłègœ.* Częściej używane są takie zwroty, jak np.: *mœvjeł ji, wœna ńimô za ńim vjąci xœzéc* (dosłownie: mówił jej, ona niema za nim więcej chodzić).

abé, *przysł.*, choć, chociaż, przynajmniej. *Dej mje abé kąsk xlèba* (daj mi bodaj kawałeczek chleba).

abœ, *sp.*, albo. *Žadé są mœdlą abœ xœzą pœ špraxax* (dziady się modlą albo chodzą po żebrach). *Pudą do dòm abœ do kœscoła* (pójdę do domu albo do kościoła).

abœ — abœ, *są.*, albo — albo. *Abœ bjêło abœ čôrno, ale řečé ju rôz: jak* (albo biało albo czarno, ale rzeknij już raz: jak). *Abœ tak abœ sak* (albo tak albo siak).

Abramòv *ob.* Jabramòv.

Abrôm, -a, *m.*, Abraham. *Ob.* Jabrôm.

Abrômk, -a, *m.*, zdrobn. od Abrôm, Abramko. *Ob.* Jabrômk.

ač, *przysł.*, a co? *Ač to* (a co to?).

Adamòv *ob.* Jadamòv.

adjè! *wykrz.*, a dieu, z Bogiem, do widzenia.

admińistracéjô, -i, ż., administracya. *Wu nas je léxô admińistracéjô. Admińistracéjô kœscelnô.*

admińistracijny, *przym.*, administracyjny. *Védatće admińistracijnè našè vsé są barzo mělè. Kœšta admińistracijnè.*

admińistrator, -a, *m.*, administrator. *Wœn je léxim admińistratorę. Svjąti Pjoter je ńeba admińistratorę.*

admińistratorka, -ći, *ż.*, administratorka. *Ksążô admińistratorka* (księża administratorka).

admińistratořći, -kô, -ćè, *przym.*, administratorski. *Setmé dvazesce lat vébél na nym admińistratořćim wuřąze* (dwadzieścia siedm lat przebył na owym administratorskim urzędzie).

admińistrowac, -ejąc, -ovêł, *sł.*, administrować. *Admińistrovêł pœ swœjèmu. Wœńi léxœ admińistrejų.*

admiralsći, -kô, -ćè, *przym.*, admiralski. *Vzêł nô są mųdur admiralsći* (wdział na siebie mundur admiralski). *Špôda admiralskô* (szpada admiralska).

admirêł, -ała, *m.*, admirał.

Adôm, *ob.* Jadôm.

adresa, -é, *ż.*, adres. *Na karce béła vépisônô taka adresa* (na liście wypisany był taki adres).

adwœkacći, -kô, -ćè, *przym.*, adwokacki. *Twœja mœva je dézt adwœkackô* (twoja mowa jest czysto adwokacka). *Fifé adwœkacćè* (kruczki adwokackie).

adwœkatovac, -ejąc, ovêł, *sł.*, być komu adwokatem, doradcą. *Wœńi mu přé tim barzilkœ adwœkatovalé* (oni mu w tej sprawie byli bardzo pomocni radą). *Tak ji adwœkatovêł, jaž všétka zbéła* (tak jej adwokatował, aż wszystko straciła).

adwœkôt, -a, *m.*, adwokat. *Xtežbé są tèž xcêł s adwœkôtami spjerac!* (Któżby się też chciał z adwokatami kłócić!).

Agust, -a, *m. im. wł.*, August.

Agustina, -é, *ż. i. wł.*, Augusta.

Agustinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Agustina.

Agustk, -a, *m.*, zdrobn. od Agust, Gustek, Gucio.

Agustkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Guciowy. *Agustkœvè zabôvće.*

Agustòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Augustowy. *Agustòv knôp. Agustovè kœńe. Agustovô* (żona).

ax! *wykrz.*, ach! *Ax, jak mją pxô v bœku!* (ach, jak mnie kłuje w boku!). *Ax, jaće to péšnè řečć* (ach, jakie to wspaniałe rzeczy!).

aj! *wykrz.*, aj! ach! *Aj, to žiřći knôp! Aj, to belnô bjałka!* (Aj, to dzielny chłopiec! Ach, to urodziwa kobieta!).

akacéjô, -i, *ż.*, akacya.

akacéjovy, *przym.*, akacyowy. *Lést akacéjovy* (liść akacyowy).

akademijô, -i, *ż.*, akademia.

akcéza, -é, *ż.*, akcyza, cło.

aksamit, -e, *m.*, aksamit. *Ćej naš wœjc jiže do kœscoła, to wœn vjedno přévœbleče nô są livk z aksamite* (gdy nasz ojciec idzie do kościoła, wdziewa na siebie zawsze kamizelkę aksamitną).

aksamitny, *przym.*, aksamitny. *Vąps aksamitny* (kaftan aksamitny).

akt, -e, *m.*, *lmn* a k t a, 1) akt, uczynek, 2) akt, pismo urzędowe. *Akt skrexé* (Akt skruchy). *Pœšlé do mjasta é tą akt spisalé. Akta wuřądovè.*

ala! *wykrz.*, hej! no! *Ala knôpi!* (hej, chłopcy!) *Ala Bœgu!* (dla Boga! przebóg!) *Ala złèmu!* (do licha!) *Ala pse!* (a do kata!).

alarm, -u, *m.*, alarm, hałas, gwałt. *Bic na alarm. Zwœńic na alarm. Doč robita taći alarm?* (czego taki gwałt czynicie?).

alarmœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, alarmować. *Alarmœvalé nas kœždè nocé.*

alaže! *wykrz.*, a hej! a hejże! no! *Alaže, xłopi, ala babé! Alaže, jesta va mądri!*

ale, *sp.*, ale. *Lelkœ to řec, ale cążkœ zrobic. Stôri, ale ješ mœcny.*

Aleksąder, -dra, *m. i. wł.*, Aleksander.

Aleksądròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Aleksandrowy.

alt! *wykrz.*, stój! *niem.* halt! *Alt! — zawœłêł nô mją vaxtôř* (stój! — zawołał na mnie strażnik).

amen, *wyraz nieodm.*, 1) amen, 2) koniec, dosyć. *Ješ ńe amen* (jeszcze nie koniec). *Řečć ješ jedno słowœ, a mże ju amen* (rzeknij jeszcze jedno słowo, a będzie już dosyć).

ananas, -a, *m.*, ananas. *Mjodny, jak ananas* (słodki, jak ananas).

ananasovy, *przym.*, ananasowy. *Ananasovô gœřêłka.*

Ančin, -éna, -énè, *przym.*, należący do Hanki. *Ančin sin. Ančénè ńivé. Ančéna nenka.*

Anečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od *Anka*, Andzia.

anéž, -e, *m.*, anyż.

anéžovy, *przym.*, anyżowy. *Prošk anéžovy. Gœřêłka anéžovô.*

Anka, -ći, *ż.*, zdrobn. od A n n a, Andzia. *Ob.* H a n k a.

Anna, -é, *im. wł. ż.*, Anna.

Annôš, -a, *m.*, Annasz. *Wœzęlé gœ wœt Annôša do Kajfôša.*

Annuša, -é, *ż.*, zdrobn. od A n n a, Hanusia.

Annušin, -éna, -énè, *przym.*, należący do Hanusi. *Annušéna kœšela.*

Anula, -é, *ż.*, zdrobn. od A n n a.

Anulin, -éna, -énè, *przym.*, należący do Anuli. *Anulin wœjc.*

Anulinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od A n u l a.

Anulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od. A n u l a, Hanusia.

ańè, *sp.*, ani. *Ńimôm ańè dětka.*

ańè — ańè, *sp.*, ani — ani. *Ańè šelǫžka, ańè xlèba kǫska.*

ańelsći, -kô, -ćè, *przym.*, anielski. *Ańelsćè pœzdrovjeńè. Pjesńô ańelskô. Kvjôtk ańelsći.*

ańoł, -a, *m.*, anioł.

ańołečk, -a, *m.*, zdrobn. od a ń o ł k, aniołeczek.

ańołk, -a, *m.*, zdrobn. od a ń o ł, aniołek.

ańołòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, należący do anioła, anielski. *Přésńilé mu są ańołovè skřédła.*

apelacéjô, -i, *ż.*, apelacja. *Wœt tegœ véroku ńima ju žôdnè apelacéji.*

apelacijny, *przym.*, apelacyjny. *Pœdańè apelacijnè.*

apelovac, -ują, -ovêł, *sł.*, apelować. *Mdą apelovêł do samègœ kròla.*

apœstoł, -a, *m.*, apostoł. *Svjąti Wœjcex bél apœstołę Kašebòv é Presôkòv.*

apœstołka, -ći, *ż.*, apostołka. *To béła svjątô apœstołka. Ńe słexôjta, leze, tè apœstołći véznańô djôbelsćègœ* (nie słuchajcie, ludzie, tej apostołki wyznania dyabelskiego; mowa o czarownicy).

apœstołovac, -ują, -ovêł, *sł.*, apostołować. *Svjąti Wœjk é svjąti Oto apœstołovalé na Pœmœřé.*

apœstolsći, -kô, -ćè, *przym.*, apostolski. *Skłôd apœstolsći. Vądròvće apœstolsćè. Třeba mjec apœstolsćè noże!*

apœstolstwœ, -va, *n.*, apostolstwo. *Za swœjè apœstolstwœ mušél znoséc sroże vjelżè přesladovańô.*

apríl, -a, *m.*, kwiecień. *Žis je piršègœ apríla. Ob. Łžékvjat, kvjèceń.*

aprílovy, *przym.*, kwietniowy. *To je žis aprílovô pœgœda!*

aptečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od a p t e k a, apteczka.

aptečny, *przym.*, apteczny. *Lekařtwœ aptečnè.*

apteka, -ći, *ż.*, apteka.
aptekarčék, -a, *m.*, aptekarczyk, pomocnik aptekarski.
aptekařći, -kô, -ćè, *przym.*, aptekarski. *Aptekařkô vôga.*
aptekařec, -ą, -ół, *sł.*, być aptekarzem, trudnić się aptekarstwem. *Wœn šąkařół é aptekařół.*
aptekařtwœ, -va, *n.*, aptekarstwo. *Zabôvjalé są aptekařtvę.*
aptekôrka, -ći, *ż.*, aptekarka, aptekarzowa.
aptekôř, -a, *m.*, aptekarz.
arcébiskup, -a, *m.*, arcybiskup.
arcébiskupi, -jô, -jè, *przym.*, arcybiskupi.
arcébiskupstwœ, -va, *n.*, arcybiskupstwo.
arcékapłanśći, -kô, -ćè, *przym.*, arcykapłański. *Wœblečeńè arcékapłansćè* (ubiór arcykapłański).
arcékapłanstwœ, -va, *n.*, arcykapłaństwo.
arcékapłôn, -ana, *m.*, arcykapłan. *Žédovśći arcékapłańi.*
arcéksǫžą, -éca, *m.*, arcyksiążę. *Vtedé vłôśńe přéjaxół do Berléna cesôř òstréjacći s dvuma arcéksǫžąti.*
arχańelśći, -kô, -ćè, *przym.*, archanielski.
arχańoł, -a, *m.*, archanioł.
arka, -ći, *ż.*, arka.
armata, -é, *ż.*, armata.
armijô, -i, *ż.*, armia.
armatny, *przym.*, armatni. *Armatnô kula.*
artéleréjô, -i, *ż.*, artylerya.
artélerésta, -é, *m.*, artylerzysta.
artélerijśći, -kô, -ćè, *przym.*, artylerzycki. *Mjół na sobje kabôł artélerijśći.*
as, -a, *m.*, as (w kartach). *Ob.* duz.
asekuracéjô, -i, *ż.*, asekuracya.
asekuracijny, *przym.*, asekuracyjny.
asekurovac, -ją, -ovół, *sł.*, asekurować.
astronom, -a, *m.*, astronom.
astronomijô, -i, *ż.*, astronomia.
atak, -u, *m.*, atak.
atakœwac, -ują, -œvół, *sł.*, atakować. *Takesma jix atakœvała: jô z přòdku, a švaǯer ze slôdku* (takeśmy ich atakowali: ja z przodu, a szwagier z tyłu).
atłasovy, *przym.*, atłasowy. *Livk atłasovy.*
atłôs, -ase, *m.*, atłas.
atramąt, -e, *m.*, atrament.
atramątovy, *przym.*, atramentowy.
aukcéjô, -i, *ż.*, licytacya. *Pœzańevitro mǫema mjała aukcéjǫ v Karłuzax* (popojutrze będziemy mieli licytacyą w Kartuzach).
aukcijny, *przym.*, licytacyjny.
ausknext, -a, *m.*, stróż, dozorca domu, *niem.*, Hausknecht.

Ą.

Ądrés, -a, *m.*, Andrzej.
ądréska, -ći, *ż.*, rodzaj gruszki, której owoc dojrzewa około św. Andrzeja z końcem listopada.
Ądréska, -ći, *ż.*, Andrzejowa, żona Andrzeja.
Ądrésòv, -ovy, ovô, -ovè, *przym.*, Andrzejów. *Ądrésovô* (żona).
Ądřejòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Jędrzejów. *Ądřejovô* (Jędrzejowa). *Ob.* Jądřejòv.
Ądřij, -eja, *m. im. wł.*, Andrzej. *Ob.* Jądřij.
Ąǯelka, -ći, *ż.*, Angielka.
ąǯelśći, -kô, -ćè, *przym.*, angielski.
Ąglójô, -i, *ż.*, Anglia.
Ąglók, -a, *m.*, Anglik.
ągrest, -e, *m.*, agrest.
ągrestovy, *przym.*, agrestowy.
ątéfœna, -é, *ż.*, antyfona.
Ąton, -a, *m. im. wł.*, Antoni.
Ątonk, -a, *m.*, zdrobn. od Ąton, Antoś.
Ątonkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Antosiów.
Ątonòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Antoniowy. *Ątonovô* (żona Antoniego).
Ątoš, -a, *m.*, zdrobn. od Ąton, Antoś.
Ątošečk, -a, *m.*, zdrobn. od Ątošk, Antoś. *Puda so, puda so do Ątošečka.* Pieśń.
Ątošečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Antosiów.
Ątošk, -a, *m.*, zdrobn. od Ąton, Antek.
Ątoška, -ći, *ż.*, Antosiowa, żona Antosia.
Ątoškòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, dotyczący Ątoška. *Ątoškœvô* (żona).
Ątošòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Antosiów.

B.

baba, -é, *ż.*, 1) baba, kobieta, 2) żona, 3) pogardliwie o mężczyznach: baba, tchórz, człowiek bojaźliwy, 4) otwór w przypiecku na węgle, które się tam wsypuje dla prędszego ogrzania izby. *Sešłe są tą všétće babé ze vsé. Mœja baba pœšła s rébami na tôrg. Wœn je baba: wucèkô, ćejle psa wuzdři.*

babi, -jô, -jè, *przym.*, kobiecy, babski. *Babi pésk. Babidół* (nazwa wsi). *Babjè bôjće.*

babina, -é, *ż.*, zdrobn. od b a b a; babina, kobiecina.

babinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b a b i n a; babinka, kobiecinka. *Dobrô babinka. Mœja babinko!*

babišče, -a, *n.*, zgrub. od b a b a; stara baba, babsko. *Přešło mje drogą stôrè babišče. Ob.* b a b s k œ.

babjec, -jeją, -jêł, *sł.*, niewieścieć, babieć. *Wœn ju na stôrè lata babjeje.*

babsći, -kô, -ćè, *przym.*, babski, kobiecy, niewieści. *Babsći jązék. Babsćè wœblečeńè. Babsćè gôdańè.*

babskœ, -a, *n.*, zgrub. od b a b a; stara, brzydka baba, babsko. *Nąznè babskœ* (nędzne babsko). *Ob.* b a b i š č e.

babula, -é *ż.*, zdrobn. od b a b a; babula, babka. *Jô ju ńimœgą, jô stôrô babula.*

babulinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b a b u l a; kobiecinka, babula.

bačéc, bôčą, bôčół, bačé, *sł.*, baczyć, uważać. *Té mušiš bačéc na zècé, žebé ńe kładłé wœgńa mjèzé zdrąbé* (musisz uważać na dzieci, aby nie kładły ognia między trzaski).

bačny, *przym.*, uważny, baczny.

bąženečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od b a ą ż e n k œ; bagieneczko.

bąženkœ, -a, *n.*, zdrobn. od b a g n o, bagienko.

bąženny, *przym.*, bagienny. *Bąžennô trôva. Bąžennô wœda.*

bagno, -a, *n.*, bagno.

bagńic są, -ną są, -ńeł są, *sł.*, kocić się (o owcach), mieć jagnięta. *Te wœvce bagńą są na vjosną.*

bagńisti, *przym.*, bagnisty. *Bagńistô wœkœléca.*

bajac, -ają, -êł, *sł.*, bajać, opowiadać bajki. *Cežesta va bajała?* (cóżeście wy bajali?).

bajovy, *przym.*, dotyczący baju, bajowy. *Ob.* b ô j.

bajòvka, -ći, *ż.*, spodnica bajowa. *Ob.* b ô j.

bajôč, -a, *m.*, bajarz, opowiadacz baśni. *Wœn dobri na bajôča, ale ńe na wučécela.*

bajôčka, -ći, *ż.*, bajarka, opowiadaczka baśni, podań. *Słôvnô béła na całą vjes bajôčka.*

bakalařći, -kô, -ćè, *przym.*, bakalarski. *Głos bakalařći. Frąłòvka bakalařkô. Gôdańè bakalařćè.*

bakalařtwœ, -va, *n.*, bakalarstwo, organistostwo.

bakalařéc, -ą, -ół, *sł.*, bakałarzyć. *Setme é šterzesce lat wœn wu naju bakalařół* (czterdzieści siedm lat u nas bakałarzył).

bakalařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, bakałarzowy. *Bakalařòv sin. Pańè bakalařovô* (pani organiścina).

bakalôrka, -ći, *ż.*, 1) bakalarka, nauczycielka, 2) żona bakałarza, organiścina.

bakalôř, -a, *m.*, 1) bakałarz, nauczyciel, 2) organista.

bałgœχvôlca, -é, *m.*, bałwochwalca.

bałgœχvalči, *przym.*, bałwochwalczy. *To je nôròd bałgœχvalči.*

bałgœχvalstwœ, -va, *n.*, bałwochwalstwo.

baléjô, -i, *ż.*, wanna, balia.

balijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b a l é j ô; balijka, wanienka.

balka, -ći, *ż.*, belek, belka, kłoda drzewa ociosanego. *Nakłôd za vjele balk na wòz é kœńe ńijak ńimœgą wucignąc. Na svjati Valk ńima pœd lodę balk* (na św. Walentego niema pod lodem belek t. j. lód się już załamuje). *Przysł.*

balečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b a l k a; baleczka.

balsamœvac, -ują, œvèł, *sł.*, balsamować. *Pœtemu cało jegœ balsamœvalé.*

balsamœvy, *przym.*, balsamowy. *Balsamœvè zelè.*

balsôm, -amu, *m.*, balsam. *Kròlevsći balsôm.*

bańa, -e, *ż.*, 1) bania, kopuła, 2) głowa, zwłaszcza łysa głowa.

bańati, *przym.*, mający kształt bani, baniasty.

bańka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b a ń a, 1) bańka, 2) główka.

baraneček, -a, *m.*, zdrobn. od b a r ô n k, baraneczek.

barańi, *przym.*, 1) barani, 2) barankowy. *Barańi ròg. Barańô muca. Barańè mjąso.*

barańina, -é, *ż.*, baranina, baranie mięso.

barańinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od barańina, baraninka.

Barbara, -é, *ż. im. wł.*, Barbara.

barbařinc, -a, *m.*, barbarzyniec. *Sǫ ješ na svjèce barbařincé, co leżi jôdają* (są jeszcze na świecie barbarzyńcy, którzy ludzi zjadają).

barbařinka, -ći, *ż.*, barbarzynka. *Tě barbařinko, té vilčè zęckœ!*

barbařinsći, -kô, -ćè, *przym.*, barbarzyński. *Wœńi mają ješ dęxt barbařinsćè wœbéčaje* (oni mają jeszcze całkiem barbarzyńskie obyczaje).

barbařinstwœ, -va, *n.*, barbarzyństwo. *To je nôvikšè barbařinstwœ, jeślé sǫ kœmu védře jegœ mœvą máceřinskǫ.*

Barbôrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Barbara, Barbarka, Basia.

bardôvka, -ći, *ż.*, brodawka. *Ob.* brodôvka.

Baréša, -é, *ż.*, zdrobn. od Barbara, Basia.

Baréška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Baréša, Basia.

bargœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zbierać, chronić. Jestto wyraz rybacki, odnoszący się głównie do zbierania szczątków rozbitych okrętów. *Prus. niem.* bargen (bergen, aufheben, besonders gestrandetes Gut) Fr. *Naši leżę mjelé co bargœvac jaž do rena.*

bargœvńik, -a, *m.*, ten co barguje t. j. zbiera resztki rozbitych okrętów.

barx, -u, *m.*, 1) kołowacizna, 2) obłęd, głupota. *Barx mjezé wœvcami. Wœn tak gôdô, jakbé mjêł barx ve łbje. Mô barx v głovje.*

barxanovy, *przym.*, barchanowy. *Barxanovè bukse.*

barxńec, -ejǫ, -êł, *sł.*, 1) dostawać kołowacizny, 2) głupieć, tumanieć. *Ćej jedna wœvca wœbarxńeje, tej všélće za ńǫ barxńejǫ. Wœna dęxt barxńeje* (ona całkiem głupieje).

barna, -é, *ż.*, brona. *Ob.* brona.

baro, *przysł.* bardzo. *Ob.* barzo.

baron, -a, *m.*, baron.

baronka, -ći, *ż.*, baronowa lub baronówna.

baronòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, baronowy. *Stôńô baronovô. Pańè baronovô.*

baronsći, -kô, -ćè, *przym.*, baroński, baronowski. *Baronsći leżę* (służba barona).

barôn, -ana, *m.*, baran.

barônk, -a, *m.*, zdrobn. od barôn; 1) baranek, 2) pączek na wierzbie, baź, kotek. *Ob.* bašk.

bartće, -kòv, *l. mn.*, dążki, mocowanie się, pasowanie się, branie się za bary. *Pœjma v bartće!* (mocujmy się!) *Wœnbé é s mjedvjèzę pœšed v bartće* (onby się i z niedźwiedziem wziął za bary).

bartkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, mocować się, brać się za bary, pasować się. *Zdřéle, jak są naši knôpi bartkują! Wœńibé są bartkœvalé wœbzęń é wœbnoc* (oniby się mocowali z sobą dzień i noc).

barzéčkœ, *przysł.*, zdrobn. od barzo, bardzo (ze znaczeniem wzmacniającem). *To bêł barzéčkœ mocny xłop* (to był okrutnie mocny chłop). *To je barzéčkœ dobri pôn* (nadzwyczaj dobry pan).

barzéxno, *przysł.*, zdrobn. od barzo, bardzo (ze znaczeniem, podobnie jak barzéčkœ i barzilkœ, wzmacniającem). *Jemu to są barzexno pœdobało.*

barzilkœ, *przysł.*, zdrobn. od barzo, bardzo. *Wœńi są barzilkœ zmaraxœvalé.* (straszliwie się pomęczyli).

barzo, *przysł.*, bardzo. Stop. wyż. barži, stop. najwyż. nôbarži. *Ob.* baro.

bas, -e, *m.*, 1) bas (głos), 2) basy (instrument). *Spjevô basę. Křévy, jak bas.*

basé, -òv, *l. mn.*, basy, basetla.

basésta, -é, *m.*, basista, grający na basie.

basovy, *przym.*, basowy. *Wœńi všélćé spjevają basovémi głosami.*

bašk, -a, *m.*, pączek kwiatu na wierzbie. *Ob.* barônk.

bataléjô, -i, *ż.*, batalia.

batog, -a, *m.*, bat, batóg, bicz.

batożéšče, -a, *n.*, batożysko, biczysko. *Pœgôńêł kœńa batożéščę.*

batožk, -a, *m.*, zdrobn. od batog, batożek.

Bavarčék, -a, *m.*, Bawarczyk.

Bavaréjô, -i, *ż.*, Bawarya.

bavařći, -kô, -ćè, *przym.*, bawarski.

Bavôrka, -ći, *ż.*, Bawarka.

bavêlna, -é, *ż.*, bawełna.

bavêlńany, *przym.*, bawełniany.

bavic, -ją, -jeł, *sł.*, bawić. *Starka bavi zęckœ* (babka bawi dziecko).

bavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, bawić się. *Tŕé dńi są bavjeł.*

bazôr, -are, *m.*, bazar. *Ągelsći bazôr.*

bąbrotac, -tają, (-cą,) -têł, *sł.*, pluskać się. *Zęcé bąbrotają v wœze.*

bąćet, -e, *m.*, bankiet, uczta.

bąćetńica, -é, *ż.*, bankietniczka, biesiadnica.

bąćetńik, -a, *m.*, bankietnik, ucztownik.

bąćetovac, -ują, -ovêł, *sł.*, ucztować. *Bąćetovalé całǫ noc.*

bąćetovy, *przym.*, bankietowy, biesiadny.

bądera, -é, *ż.*, bandera, flaga okrętowa.

bąderka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bądera, mała bandera.

bążé, *ob.* b é c.

bąkart, -a, *m.*, bękart.

bąkrectwœ, -va, *n.*, bankructwo.

bąkret, -a, *m.*, bankrut.

bąkretovac, -ją, -ovêł, *sł.*, bankrutować.

bąks, -a, *m.*, 1) bękart, 2) ostatni snop przy wiązaniu zboża w polu.

bątka, -ći, *ż.*, mała flądra (ryba).

beblac, -ają, -êł, *sł.*, mącić wodę lub jakikolwiek płyn, chlapać się w wodzie, mieszać płyny. *Czegœ to beblôš? Beblają v mleku, jak v kale.*

bečec, -ą, -êł, *sł.*, beczeć. *Kœzé bečą.*

bečka, -ći, *ż.*, beczka.

bednarčék, -a, *m.*, bednarczyk.

bednařći, -kô, -ćè, *przym.*, bednarski. *Bednařkô robœta.*

bednařéc, -ą, -ół, *sł.*, trudnić się bednarstwem.

bednařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, bednarzowy.

bednařtwœ, -va, *n.*, bednarstwo.

bednôrka, -ći, *ż.*, bednarka, żona bednarza.

bednôř, -a, *m.*, bednarz.

bejerš, -u, *m.*, piwo bawarskie, *niem.* bayrisch.

bejrš, *ob.* b e j e r š.

beknąc, -ną, -nął, *sł.*, beknąć. *Ju navet beknąc ńimœgła.*

berło, -a, *n.*, berło.

Berléno, -a, *n.*, Berlin.

Berlinčék, -a, *m.*, Berlińczyk.

berlinka, -ći, *ż.*, rodzaj statku, berlinka.

berlinsći, -kô, -ćè, *przym.*, berliński.

bernadin, -éna, *m.*, bernardyn.

bernadinsći, -kô, -ćè, *przym.*, bernardyński.

Bernat, -a, *m. im. wł.*, Bernard.

Bernatòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Bernardów.

bes, -ese, *m.*, bez (roślina).

besovy, *przym.*, bzowy.

bestéjô, -i, *ż.*, bestya. *Zévô bestéjô.*

bestijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b e s t é j ô, bestyjka. *Mêłô bestijka.*

bestijńica, -é, *ż.*, kobieta niegodziwa, gwałtowna, złośliwa.

bestijńicći, -kô, -ćè, *przym.* niegodziwy, łajdacki. *To ju taći ròd bestijńicći.*

bestijńictwœ, -va, *n.*, niegodziwość łajdactwo. *To je prôvzévè bestijńictwœ!*

bestijńik, -a, *m.*, niegodziwiec, człowiek gwałtowny, łajdak.

beveréjô, -i, *ż.*, brewerya, hałas, awantura; *dol. niem.* Böwerij (?), *niem.* Buberei. *Ob.* b r e v e r é j ô. *To béła beveréjô!*

beverijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b e v e r é j ô; awanturka. *Wœńi tą zarô zrobją mêłą beverijką.*

bez, *przyim.*, 1) bez, 2) przez (na południowych Kaszubach), 3) około. *Bez dêłkòv* (bez pieniędzy). *Bez tą gòrą* (przez tę górę). *Bez dvasta talaròv* (około dwieście talarów).

bezzętnosc, -é, *ż.*, bezdzietność.

bezzętny, *przym.*, bezdzietny.

bezzętńe, *przysł.*, bezdzietnie.

bezmała, *przysł.*, nieomal, prawie. *Wœńi mają bezmała tak vjelżè gœspœdařtwœ, jak mé. Bezmała dvje mjôrće.*

bezpječnosc, -é, *ż.*, bezpieczeństwo.

bezpječny, *przym.*, bezpieczny.

bezpječńe, *przysł.*, bezpiecznie.

bezpjek, -u, *m.*, bezpieczeństwo, spokój. *Wœńi żéją so terôz v bezpjeku* (oni żyją sobie teraz w spokoju).

bé, *sp.*, by. *Wœnbé réxli štek pôlca so wuŕnął, niżbé kœmu co dół* (onby rychlej kawałek palca sobie urznął, niżby komu co dał). *Dêłbé jô cé, żebé jem le mòg* (dałbym ja ci, gdybym tylko mógł).

béc, *sł.*, być. *Cz. ter.:* jem, jes, je, jesma, jesta, jesmé, jesce, są. *Cz. przyszły:* będą (mdą), bęzeš (mzeš) i t. d. *Spos. rozkaz.:* bążé, bążéma, -ta, -mé, -ce. *Cz. przeszły:* jô jem bół i t. d. *Imiesłowy:* bądącé, bévšé, bół.

béčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od b é k a, mały oskard, rydel.

bédełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od b é d ł o, bydełko.

bédło, -a, *n.*, bydło.

bédlą, -éca, *n.*, bydlę.

bédlôk, -a, *n.*, bydlę.

bédlętečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od b é d l ę t k œ, bydlęteczko.

bédlętkœ, -a, *n.*, zdrobn. od b é d l ą, bydlątko.

béka, -ći, *ż.*, motyka śpiczasta, oskard, rydel, hak do rozbijania kamieni, gruntu kamienistego i t. p., *pr. niem.* Bicke, *dol. niem.* Böck, *śr. łac.* becca, *franc.* bèche, *ang.* bik. *Fr.*

békac, -ają, -êł, *sł.* 1) uderzać b é k ą, *pr. niem.*, bicken, 2) w ogóle uderzać czemś twardem, dziobać, pukać. *Doč békôš v dvjeře?*

béknąc, -ną, -nął, *sł.* 1) uderzyć b é k ą, oskardem, 2) uderzyć wogóle czemś twardem o twardy przedmiot, dzióbnąć. *Płôšk béknął v wœćenkœ* (ptaszek uderzył w okienko).

bélacći, -kô, -ćè, *przym.*, bélacki. *Bélackô mœva. Bélacći ksęz. Bélacćè wœblečeńè.*

bélačéc, -ą, -ół, *sł.*, bélaczyć, mówić po bélacku. *Wœna tak bélači, jakbé z Pucka béła.*

béle, *sp.*, byle. *Béle pôlcę ćivnął, zarô do ńegœ lecą. Bélesma mjała pjǫże, všétkœ dobře bǫże.*

béleże, *przysł.*, byle gdzie, gdziekolwiek. *Béleże legńe* (kładzie się gdziebądź).

bélexteren, -na, -nè, *zaim.*, byle który, którybądź. *Bélexteren človjek tą přinzę é so sadńe. Bélexternè zèckœ cé to pœvje. Ob.* bélexteri.

bélexteri, -ô, -e, *zaim.*, bylektóry, którybądź. *Zařnął bélexterą wœvcą. Xtere jôjkœ môm vzic? Bélextere. Ob.* bélexteren.

bélejaći, -kô, -ćе, *zaim.*, byle jaki, jaki bądź. *Wœnbé ńe mješkêł v bélejaćim domu. Wœna bé ńe jadła bélejaćègœ jôdła. Bélejakô robœta.*

bélejak, *przysł.*, byle jak, byle jako, jakbądź. *Zrobi bélejak, a kôže so dobře zapłacéc. Zjôd bélejak, a robjeł wœbzeń é wœbnoc* (zjadł cobądź, a robił dzień i noc).

béléca, -é, *ż.*, bylica (rośl.).

béléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od béléca, byliczka.

bélnosc, -é, *ż.*, cnota, cnotliwość, dzielność.

bélnota, -é, *ż.*, cnota, cnotliwość, dzielność (*łac.* virtus). *V ńim je vjele bélnoté. Jegœ bélnota ńe všéśćim je do šmaći. Wœna mô téle bélnoté, žebé mœgła jic zarôz do ńebą.*

bélny, *przym.*, zacny, dobry; dzielny, tęgi; spory, wielki. *Bélnè łovaréštwœ* (dobre, porządne towarzystwo). *Bélny xłop* (tęgi, okazały mężczyzna). *Bélny zèwus* (zuch-dziewczyna). *Bélnè bédło* (ładne, dobrze utrzymywane bydło). *Wœna mô ju bélnègœ knôpa* (ona ma już sporego chłopca).

bélńe, *przysł.*, dobrze, pięknie, dzielnie. *To je bélńe napisônè. Té to bélńe zrobjeł.*

Bélôčka, -ći, *ż.*, Bélaczka.

Bélôk, -a, *m.*, Bélak. Bélakami nazywają szczep pomorski, osiadły koło Pucka, Oksywii i Swarzewa, na t. z. kępach; puckiej, oksywskiej i swarzewskiej. Nazwa ich pochodzi rzekomo od wyrazu bél zamiast bél (był) dla zaznaczenia, że wogóle mówią *l* zamiast *ł*. Źródłem tego wyrazu jest jednak niewątpliwie tensam pierwiastek, z którego poszły wyrazy: bélny, bélnota i t. p.

bénômńi, *przysł.*, bynajmniej.

béstri, *przym.*, bystry, wartki, gwałtowny, nagły; dzielny, tęgi, chwacki. *Na tim vłôsńe môlu je řeka nôbéstřešô. Béstri xłop. Béstrô kœbéła.*

béstri, *przym.*, pstry, srokaty (jedynie o sierci zwierząt lub upierzeniu ptaków). *Ob.* péstri.

béstro, *przysł.*, bystro, wartko, nagle, silnie. *Wœda bjèži béstro.*

béstro, *przym.*, srokato, pstro. *Mœja krova wœceléła są na béstro. Ob.* péstro.

béstrosc, -é, *ż.*, bystrość, wartkość; dzielność.

bét, -e, *m.*, byt, istnienie, życie. *Jejix bét je barzilkœ léxi.*

Bétovjôk, -a, *m.*, mieszkaniec Bytowa.

Bétovjôn, -a, *m.*, mieszkaniec Bytowa. *Ob.* Bétovjôk.

Bétovjônka, -ći, *ż.*, mieszkanka Bytowa.

bétovsći, -kô, -ćè, *przym.*, bytowski.

Bétowœ, -a, *n.*, Bytów, miasto w prowincyi pomorskiej.

bévac, bywają, bywêł, bévôj, *sł.*, bywać. *Mušiš snôžo spjèvac, ješlé tą xcеš bévac. Wœńi tą byvalé co dvje ńezèle. Bévajęcé* (bywając).

bévšé, *ob.* béc.

bibi! *wykrz.*, luli, spij! (przy usypianiu dzieci). *Bibi, žabinko, bibi, žužužu! Ob.* bižu i žužu.

bibléjô, -i, *ż.*, biblia. *Bibléjô svjątô. To je v bibléji napisône.*

biblijny, *przym.*, biblijny.

bic, biją, bjeł, *sł.*, bić.

bič, -a, *m.*, 1) bijak u cepów, 2) bicz, batog.

bičék, -a, *m.*, zdrobn. od bič, biczyk.

bičéšče, -a, *n.*, biczysko, pręt batoga.

bičk, -a, *m.*, zdrobn. od bič, mały bijak.

bidło, -a, *n.*, belka u brony, w której są gwoździe.

bijatéka, -ći, *ż.*, bijatyka.

biret, -a, *m.*, biret. *Ksǫż v birece.*

biskup, -a, *m.*, biskup.

biskupi, -jô, -jè, *przym.*, biskupi. *Biskupjô stoléca.*

biskupsći, -kô, -ćè, *przym.*, biskupi. *V biskupsćex vsax. Biskupsćè doxœdé.*

biskupstwœ, -va, *n.*, biskupstwo.

bitva, -é, *ż.*, bitwa.

bižu! *wykrz.*, luli, spij! (przy usypianiu dzieci). *Bižu, sinku, bibibi! Ob.* bibi i žužu.

bjałečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bjałka, 1) kobietka, 2) żonka.

bjałéšče, -a, *n.*, zgrub. od bjałka, żonisko, żonka; kobiecina, kobiecisko. *Mœje pœtcévè bjałéšče* (moje poczciwe żonisko). *Břédčè bjałéšče* (brzydkie babsko).

bjałka, -ći, *ż.*, 1) kobieta, białogłowa, 2) żona. *Mœja bjałka* (moja żona) *Jegœ bjałka bukse nosi* (jego żona spodnie nosi t. j. trzyma go pod pantoflem). *V ny xałepje są tŕé bjałće* (w owej chacie są trzy kobiety).

bjałogłova, -é, *ż.*, białogłowa, kobieta.

bjałogłòvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bjałogłova, kobietka, kobiecinka.

bjałogłovsći, -kô, -ćè, *przym.*, kobiecy, niewieści. *Wœblečeńè bjałogłovsćè. Rozmœva bjałogłovskô. Svaré bjałogłovsćè.*

bjeřmœvac, -ują, -œvèł, *sł.*, bierzmować.

bjesada, -é, *ż.*, biesiada, uczta.

bjesadny, *przym.*, biesiadny.

bjesadńica, -é, *ż.*, biesiadnica, ucztownica.

bjesadńik, -a, *m.*, biesiadnik.

bjesadovac, -ują, -ovèł, *sł.*, biesiadować, ucztować. *Tak to naši přòdkœvje bjesadovalé.*

bjesôdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bjesada, mała uczta, bibka.

bjèc, -żą, bjèg, bjèžé, *sł.*, biec. *Ńimòg bjèc, bœ bél xœri. Bjèg, jak sôreń.*

bjèda, -é, *ż.*, 1) bieda, 2) kosz na rękę z wiekiem, otwierającem się na obydwie strony. *Pobł. Našè bjèdé mzę dłeži, jak vašègœ panstva.*

bjèdacći, -kô, -ćè, *przym.*, odnoszący się do człowieka ubogiego. *To je łaćè bjèdacćè ščescè. Bjèdacći zôròbk* (zarobek biedaka).

bjèdactwœ, -va, *n.*, 1) ubóstwo, bieda, 2) ludzie ubodzy. *Ješ jem ńe vizêł łaćègœ bjèdactva* (jeszczem nie widział takiego ubóstwa). *V ny vsi sq sami bjèdôcé, częstè bjèdactwœ* (kompletni biedacy).

bjèdačéc, -ą, -éł, *sł.*, biedować, żyć w niedostatku. *Wœn tak bjèdači wœt samègœ pœčątku. Zémą wœńi všétcé bjèdačą* (w zimie żyją oni wszyscy w niedostatku).

bjèdno, *przysł.*, biednie, ubogo.

bjèdny, *przym.*, biedny, ubogi.

bjèdôčk, -a, *m.*, zdrobn. od bjèdôk, biedaczek, biedaczyna.

bjèdôčka, -ći, *ż.*, biedaczka.

bjèdôk, -a, *m.*, biedak, nieborak.

bjèdota, -é, *ż.*, 1) bieda, ubóstwo, 2) człowiek biedny. *Wœkropnô tą béła bjèdota. Ax, mœja bjèdoto!* (moje ty biedactwo!).

bjèdotka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bjèdota, biedna istotka, biedaczek, biedaczka. *Mœja bjèdotko!* — mówi się do chorego dziecięcia.

bjèzéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, biedzić się, troskać się. *Bjèzéł sq cały zeń é ńimòg ńick véměšléc.*

bjèg, -u, *m.*, bieg. *Bjèg kònsći.*

bjègac, -ają, -èł, *sł.*, biegać. *Bjègô, jak zajc.*

bjègnąc *ob.* bjèc.

bjèlava, -é, *ż.*, 1) łąka, pastwisko. W przeciwieństwie do mokradeł zowią się bielawami łąki i pastwiska suchsze, 2) blech na płótno, bielnik.

bjèlec, -ejq, -êł, *sł.*, bieleć, stawać się białym. *Płòtno bjèleje na słoncu.*

bjèléc, -ą, -éł, *sł.*, bielić. *Mzema bjèléc to płòtno. Bjèlonè scané.*

bjèléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, bielić się. *Na štéré mile z mœřa wuzdřiš, jak sq bjèli na gòra.*

bjèlés, -a, *m.*, człowiek z białymi włosami.

bjèléska, -ći, *ż.*, kobieta, dziewczyna z białymi włosami.

bjèlézna, -é, *ż.*, bielizna.

bjèlô, -é, *ż.*, biel, białość. *Bjèlô płòtna* (białość płótna).

bjès, -a, *m.*, bies, czart, dyabeł.

bjèsńica, -é, *ż.*, kobieta zła, do biesa podobna, złośnica, sekutnica.

bjèsńik, -a, *m.*, człowiek zły, do biesa podobny, złośnik.

bjètka, -ći, *ż.*, klepka. *To bednôř, co ńimô ańè jednè bjètći.*

bjèžec, -ą, -êł, *sł.*, 1) biec, 2) płynąć, jechać, *Bôt bjèži pœ mœřé. Zevčąta bjèžq. Řeka bjèži.*

bjèžeńè, -ô, *n.*, rozwolnienie, biegunka.

bjêławœ, *przysł.*, białawo. *Mœře sq śkléło bjêławœ* (morze połyskiwało białawo).

bjêlavy, *przym.*, białawy. *Las bél jakbé bjêławy wœt śńègu. Za vsq cignq sq bjêławè déné* (za wsią ciągną się białawe wydmy piaszczyste).

bjêlka, -ći, *ż.*, *ob.* bjałka.

bjêło, *przysł.*, biało.

bjêłosc, -é, *ż.*, białość.

bjêły, *przym.*, biały.

bjêłtk, -a, *m.*, białko (jaja).

bjodro, -a, *n.*, biodro.

bjodrovy, *przym.*, biodrowy. *Gnôł bjodrovy.*

bjôj! 2. os. trybu rozkaz. słowo, które posiada tylko ten jeden tryb i czas; idź, biegaj, biegnij! *Bjôj, bjôjma, bjôjta, bjôjmé, bjôjce! Bjôj sobje s Bœgę!*

bjôtće, -kòv, *l. mn.*, mocowanie się, pasowanie się, branie się w pół, zapasy.

bjôtkœvac są, -ują są, -œvèł są, *sł.*, mocować się, pasować się, brać się w pół. *Neš, knôpi, bjôtkujta sq!* (nuże, chłopcy, bierzcie się w poły!)

błagac, -ają, -èł, *sł.*, błagać. *Błagalé Bœga wœ létosc. Błagajęcim głosę.*

Błażejòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Błażejów. *Błażejovô* (żona).

Błažij, -eja, *m. im. wł.*, Błażej.

błądny, *przym.*, błędny, niepewny. *Błądnô gvjôzda. Na błądnéx drożéščax.*

błądńe, *przysł.*, błędnie. *Jizęta błądńe.*

błązéc, błózą, błózół, błązé, *sł.*, błądzić. *Błązéc mòże kœżdi człowjek. Ne błązé vici! Přez całè żécè błózół.*

błexa, -é, *ż.*, pchła.

błeška, -éi, *ż.*, zdrobn. od błexa, pchełka.

błéskac, błyskają, błyskół, błéskôj, *sł.*, błyskać, połyskiwać. *Vzął špéźel w rąką é ńim błyskô na słòncu* (wziął zwierciadło w rękę i połyskuje niem na słońcu).

błéskœt, -e, *m.*, błysk, połysk. *Ńimòżna béło ńijak zdřec bez ten błéskœt słònca.*

błéskœtac, -ają, -ół, *sł.*, błyskać, połyskiwać. *Gvjôzdé na ńim błéskœtałé.*

błéskœtlévy, *przym.*, błyskotliwy. *Svjôtełkœ błéskœtlévè.*

błésnąc, -ną, -nął, *sł.*, błysnąć. *Slepjami błésnął, jak vilk.*

błéščec, błyščą, błyščół, *sł.*, błyszczeć. *V wœćenkax rébacćex błyščǫ svjôtła. É głepc błyšči, ćej péśnè ruxna vłoži.* Cen.

błéščec są, -ą są, -ół są, *sł.*, błyszczeć się, połyskiwać. *Na kœlneřu mu są błéščǫ gvjôzdé złotè.*

błocésti, *przym.*, błotnisty. *Błocésti krôj. Błocéstô wœkœléca. Błocéstô zemja. Błocéstô wœda.*

błocéšče, -a, *n.*, błocko, wielkie błoto. *Zarvół są na nyx błocéščax* (ugrzązł w owych wielkich błotach).

błoźi, -gô, -źè, *przym.*, błogi, szczęśliwy. *Béłé to błoźè časé. Vjedlé błoźi žévœt.*

błogœ, *przysł.*, błogo, rozkosznie. *Béło jim všétćim błogœ na svjèce.*

błogœsc, -é, *ż.*, błogość, szczęśliwość.

błogœsłavic, -słôvją, -słôvjeł, *sł.*, błogosławić. *Błogœsłavi nas, Pańe* (błogosław nas, Panie). *Błogœsłôvjeł jix.*

błogœsłôvjenstwœ, -va, *n.*, błogosławieństwo. *Błogœsłôvjenstwœ Bœsćè.*

błona, -é, *ż.*, błona. Błoné, *l. mn.*, obłoki.

błonka, -éi, *ż.*, zdrobn. od błona, błonka.

błotkœ, -a, *n.*, zdrobn. od błoto, błotko. *Wœn tą mješkô za błotkę.*

błotny, *przym.*, błotny. *Płôstwœ błotnè.*

błoto, -a, *n.*, błoto.

błozno, -a, *n.*, nasad u sań, idący w poprzek klek czyli płozów.

błǫd, -ąde, *m.*, błąd.

błǫkac są, -ają są, -ół są, *sł.*, błąkać się, błądzić. *Błǫkół są pœ lasax.*

błysk, -u, *m*, błysk.

bladi, *przym.*, blady. *Té môš taćè bladè léca.*

blado, *przysł.*, blado.

bladosc, -é, *ż.*, bladość.

blaxa, -é, *ż.*, blacha.

blaxarčék, -a, *m.*, blacharczyk, pomocnik blacharski.

blaxařći, -kô, -ćè, *przym.*, blacharski. *Ju béłé fertix s blaxařkǫ robœtǫ.*

blaxařtwœ, -va, *n.*, blacharstwo.

blaxôrka, -éi, *ż.*, blacharka, żona blacharza.

blaxôř, -a, *m.*, blacharz.

blašany, *przym.*, blaszany. *Blašany dak.*

blečec, -ą, -ół, *sł.*, beczeć. *Kœza bleči. Wœvcę blečǫ. To ńicdobrè zęckœ bleči, jak barôn.*

blek, -u, *m.*, bek, beczenie. *Wœna są é barańègœ bleku bœji.*

bleknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, beknąć. *Kœza bleknęła na pastviščé. Bij gœ, čim le xceš, wœn ańè blekńe* (bij go, czem tylko chcesz, on ani beknie).

blekœt, -e, *m.*, bek, beczenie. *Blekœt kòz. Blekœt zęci.*

blesk, -u, *m.*, błysk, blask. *V blesku słònca.*

bleskœt, -e, *m.*, błysk, blask. *Mòżna wœslepnǫc wœt tegœ bleskœte.*

blesnosc, -é, *ż.*, zatumanienie, szaleństwo. *Ńima ńiżòdnègœ lekařtva na jegœ blesnosc.*

blesny, *przym.*, szalony, otumaniony. *Xœzi, jak blesny.*

bleščˇ, -a, *m.*, 1) bielmo na oku, 2) człowiek, patrzący z podełba, podejrzliwy, chytry, 3) wół złośliwy, bodący. *S bleščę na wœku. Jô są bœją tegœ bleščа.*

bleščati, *przym.*, mający bielmo na oku. *Nen bleščati ksǫz mjół kôzańè.*

bleščéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, patrzeć z podełba, chytrze, podejrzliwie, *Wœn są bleščі a zdři, jakbé kœmu są pœpsocéc* (spogląda z podełba a patrzy, jakby komu psotę zrobić).

blevjǫzečka, -éi, *ż.*, zdrobn. od blevjǫzka, wstążeczka, tasiemeczka.

blevjǫzka, -éi, *ż.*, wstęga, taśma, pasek. *Ve vłosax mô samè čeřvjonè blevjǫzće. Blevjǫzka pœla, ńivé* (szmat, kawał pola).

blézći, -kô, -cè, *przym.*, bliski. *Blézši. Nôblézši.*

blézé, *przysł.*, blisko. *Ju béłé barzo blézé.*

blézé, *przyim.*, blisko, w pobliżu. *Blézé vsé* (w pobliżu wsi). *Blézé xéći, blézé wœgrode* (w pobliżu domu, blisko ogrodu).

blézkœ, *przysł.*, blisko. *Jemu są zdało, że to dalèk, a to béło barzo blézkœ.*

blézkœ, *przyim.*, blisko. *Blézkœ kœscoła. Blézkœ mńe. Té jes za blézkœ mœjè còrći.*

blézny, *przym.*, bliźni. *Kœxôj bléznègœ, jak sebje samègœ. Ńe pœžądôj żoné bléznègœ twœjègœ.*

blézną, -ica, *n.*, bliźniak. *To jim są wurożółé blézną̨ta.*

blézną̨ci, *przym.*, bliźnięcy. *Blézną̨cè gęcé.*

bléznôk, -a, *m.*, bliźniak.

blézną̨tečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od blézną̨tkœ, bliźniąteczko.

blézną̨tkœ, -a, *n.*, zdrobn. od blézną, bliźniątko.

bliza, -é, *ż.*, latarnia morska, *prus. niem.* Blîse.

blušč, -e, *m.*, bluszcz dziki, roślina pnąca się po dębach i bukach.

bòb, *2. p.* bœbu, *m.*, bób.

bòbk, -u, *m.*, bobek.

bòbkœvy, *przym.*, bobkowy. *Bòbkœvè lésce.*

bòcéčk, -a, *m.*, zdrobn. od bòcék, bóciczek.

bòcék, -a, *m.*, zdrobn. od bòt, bócik.

bòcéskœ, -a, *n.*, zgrub. od bòt, bócisko. *Ob.* bòcéšče.

bòcéšče, -a, *n.*, zgrub. od bòt, bócisko.

Bòg, *2. prz.* Bœga, *m.*, Bóg. *Bòg je spravjedlévy. Wœstańice s Bœgę (Bœ̨gem)* (zostańcie z Bogiem). *Mœžeta są wudac se skargą do Pana Bœga.*

bòj, *2. przyp.* bœju, *m.*, bój, walka. *Pœšlé v bòj. Zatrąbilé do bœju.*

bòkadosc, -é, *ż.*, bogactwo, zamożność, obfitość. *Wœńi mają všétčègœ bòkadosc. Žélé so v bòkadoscé.*

bòl, *2. p.* bœlu, *m.*, ból. *Wučeł bòl v pravy rące* (uczuł ból w pr. ręce). *Pjećelny bòl* (piekielny ból). *Z bœlu réčéł, jak bula* (z bolu ryczał, jak wół).

bòr, *2. p.* bœre, *m.*, bór. *V boeru są vélće* (w borze są wilki). *Pœd bœrę.*

bòsc, bœdą, bòd, *sł.*, bóść. *Wòł bœ̨ze.*

bòt, -a, *m.*, bót. *Čôrnè bòté do robœté, čeŕvjonè do tǫca.* Pieśń.

bòžk, -a, *m.*, zdrobn. od bòg, bożek. *Naši pŕòdkovje tčélé rozmajitéx bòžkòv.*

bôbčin, -éna, -énè, *przym.*, babczyn. *Bôbčéna paléca.*

bôbka, -ći, *ż.*, zdrobn. od baba, 1) stara kobieta, 2) żebraczka, 3) przyrząd do klepania kosy.

bôbńica, -é, *ż.*, kruchta, babiniec. *Wœna łu tak pœtřebnô, jak xłop w bôbńici.*

bôčnosc, -é, *ż.*, baczność, uwaga, wzgląd. *Dejta bôčnosc na mœje kœńe. Ńimô bôčnoscé ańè na stôrè lata, ańè na gœdnosc.*

bôčńe, *przysł.*, bacznie. *Xto są rôz temu bôčńe přézdři, ten ju sôm dregǫ razǫ vékœnac pœtrafi.*

bôj, *2. przyp.* baju, *m.*, baja, rodzaj materyi wełnianej; *prus. niem.* Baie.

bôjka, -ći, *ż.*, 1) baśń, opowieść, 2) bajka, plotka. *Bôjka wœ zaklą̨ti kròlevjônce. To bôjka, fél̨š!*

bôltécći, -kô, -ćè, *przym.*, bałtycki. *Kašebi mješkają nad mœrę̨ bôltécćim.*

Bôlték, -u, *m.*, Bałtyk.

Bôša, -é, *ż. i. wł.*, zdr. od Barbara, Basia.

Bôšečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Bôška, Basieczka.

Bôška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Bôša, Baśka.

bôšta, -é, *ż.*, baszta.

bôt, -a, *m.*, bat, statek. *Hel naš to je nôščestlévši z cały zemi kǫ̨tk, bœ xto mô tą pôrą bôtòv, vjeląi mô majǫ̨tk* (gra wyrazów: bôt = statek i bòt = bót). *Derd.*

bôtovy, *przym.*, dotyczący bôtu (batu). *Bôtovè žógle.*

bœ, *sp.*, bo. *Ńe pudą do robœté, bœ jem xœrô.*

bœber, -bra, *m.*, bóbr.

bœbœviné, -in, *l. mn.*, łodygi bobu.

bœbœvy, *przym.*, bobowy. *Bœbœvè zôrka. Bœbœvô mǫka.*

bœbrovy, *przym.*, bobrowy. *Bœbrovy kœžex.*

bœcanovy, *przym.*, bociani. *Bœcanovè gńôzdo.*

bœcôn, -ana, *m.*, bocian.

bœcônk, -a, *m.*, zdrobn. od bœcôn, młody bocian, bociek.

bœčk, -u, *m.*, zdrobn. od bœk, boczek. *Na bœčku stojǫ bjałće é zębčą̨ta. Bœčk kabôtka* (poła kabacika).

bœdôř, -a, *m.*, drąg kolczasty do łowienia węgorzy. *Bœdôřami pxalé vągœře* (kłuli węgorze).

bœgacći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący bogacza. *Bœgacćè ščescè.*

bœgacec, -ją, -ął, *sł.*, bogacić się, stawać się bogatym. *Ńick ńe wumjeje, a bœgaceje.*

bœgactwœ, -va, *n.*, bogactwo. *É přé nôvikšéx bœgactvax mòžna béc ńeščestlévym.*

bœgati, *przym.*, bogaty. *To je bœgati gbur. Bœgati plon.*

bœgœbòjnosc, -é, *ż.*, bogobojność. *Cež z tegœ, že jix jegœmœsc nàkłóńô do bœgœbòjnoscé!*

bœgœbòjny, *przym.*, bogobojny. *To je človjek prôvzęvje bœgœbòjny. Wœna vjeze žévœt bœgœbòjny.*

bœgœbòjńe, *przysł.*, bogobojnie. *Šterzęsce lat žélé v grepce bœgœbòjńe.*

bœgôč, -a, *m.*, bogacz. *To je nôvikši bœgôč kašebsći.*

bœgôčka, -ći, *ż.*, bogaczka.

Bœgusławôv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Bogusławowy. *Bœgusławœvè zèćé.*

Bœgusłôv, -a, *m. i. wł.*, Bogusław.

bœjazlévje, *przysł.*, bojaźliwie. *Wusôd slôdé é bœjazlévje zdřêł na téx, co před ńim sezelé.*

bœjazléwœsc, -é, *ż.*, bojaźliwość.

bœjazlévy, *przym.*, bojaźliwy. *Bœjazlévy, jak zajk.*

bœjazńô, -è, *ż.*, bojaźń. *Wœgarnąła gœ bœjazńô. S bœjazńą v sercé.*

bœjec są, -ą są, -êł są, *sł.*, bać się. *Wœn są bœji vłôsnè ceńè* (on się boi własnego cienia). *Bœjała są s ńim gadac.*

bœjevišče, -a, *n.*, bojowisko. *Pœšlé na bœjevišče šekać wubitègœ vòdcé* (poszli na pobojowisko szukać zabitego dowódcy).

bœjišče, -a, *n.*, boisko, gumno. *Draškœvje stojǫ na bœjiščé* (młocarze stoją na gumnie).

bœjovac, -ują, -ovêł, *sł.*, bojować. *Naši pŕòdkœvje bœjovalé s Pœlôxami.*

bœjovńik, -a, *m.*, bojownik, wojownik, żołnierz. *Nôpŕòd šed ksǫžą a za ńim jegœ bœjovńicé.*

bœk, -u, *m.*, bok, strona, poła, połać. *Na nym bœku gòré. Sezi na bœku. Bœk karvôtći.*

bœlec, -ą, -êł, *sł.*, boleć. *Bœlêł mje mêły pôlc* (bolał mnie mały palec). *Ox, to mją nôbarži bœli!*

bœlexa, -é, *m.* i *ż.*, flegmatyk, człowiek apatyczny.

bœlesc, -é, *ż.*, boleść. *Wœtšcd wœt ńix s bœlescą v sercé.*

Bœlesławòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Bolesławowy. *Bœlesławœvy żołneře.*

Bœlesłôv, -a, *m. i. wł.*, Bolesław.

bœlesti, *przym.*, tłusty, otyły. *Přéšed do vaju nen bœlesti xłop.*

bœlestno, *przysł.*, boleśnie. *Béło mu tą za nami bœlestno. Vzdéxêł é jičêł bœlestno.*

bœlestny, *przym.*, bolesny. *Bœlestnô xvila. Bœlestny cos. Bœlestnè žécè.*

bœlôk, -a, *m.*, bolączka, wrzód, rana. *Xœzi vjedno s bœlôkami na pésku.*

bœńic, -ą, -eł, *sł.*, maścić, krasić. *Kuxôrka bœńi terôz krepé. Wœńi sadło masłę bœńǫ* (oni sadło masłem kraszą).

bœroviče, -a, *n.*, krzaczek borówki. *Mjezé bœrovičim nalazłé są é gŕébé.*

bœrovjacći, -kô, -ćè, *przym.*, borowiacki. *Frątòvka bœrovjackô* (piosnka borowiacka).

Bœrovjôčk, -a, zdrobn. od Bœrovjôk, *m.*, Borowiaczek.

Bœrovjôčka, -ći, *ż.*, Borowiaczka.

Borovjôk, -a, *m.*, Borowiak. Borowiacy, szczep pomorski, osiadły w borach około Tucholi i Chojnic.

bœròvka, -ći, *ż.*, borówka.

bœrovy, *przym.*, borowy.

bœřéška, -ći, *ż.*, sosna karłowata.

bœřéškœvy, *przym.*, odnoszący się do bœřéški. *Bœřéškœvy las. Por.* Bœřéškœvé (miejscowość w okręgu człuchowskim).

bœsći, -kô, -ćè, *przym.*, boski. *Na rozkôz bœsći. Matka Bœskô.*

bœskœsc, -é, *ż.*, boskość. *Bœskœsc Pana Jezesa je dovjodłô* (dowiedziona).

bœskǫ, *przysł.*, boso. *Xœzéc bœskǫ. Té są ješ bœskǫ naxœziš!*

bœsi, *przym.*, bosy. *Bœsemi nogòma stanąła na zemi.*

bœsôk, -a, *m.*, człowiek chodzący boso. *Vitro mdǫ bœsokòv vješac.*

bœstwœ, -va, *n.*, boskość. *Pôn Jezes mjêł dvje nôteré: łqčéło są v ńim bœstwœ s nôterǫ člôvječǫ.*

Bœženk, -a, *m.*, zdrobn. od Bòg, Bozia. *Wœstańice s Bœženkę!*

bœži, *przym.*, boży. *Vizêł v tim pôlc bœži. Bœžè dřevkœ.*

bœžôk, -a, *m.*, zadatek, który się daje służącemu przy ugodzie. *Vzǫł bœžôka ješ na svjąti Jôn é vici ńe přéšed.*

bǫčôl, -a, *m.*, nać kartofli, brukwi, marchwi i innych roślin okopowych.

bǫdą *ob.* béc.

bǫk, -a, *m.*, bąk (owad).

brac, bjeřą, brêł, bjeřé, *sł.*, brać. *Bjeře vjoré z pœdwœřô. Bjeře są jedną leščečką wœlévé* (bierze się jednę łyżeczkę oliwy).

brac są, bjeřą są, brêł są, bjeřé są, *sł.*, 1) zabierać się do odejścia, 2) brać się, zabierać się do kogo, iść w zapasy. *Bjeřé są preč! Wœn są do ńi brac ńe wumjeje. Môma są brac do robœté.*

bracéšk, -a, *m.*, zdrobn. od brat, 1) braciszek, 2) braciszek zakonny. *Mòj bracéšku! Přéjaxêł pœ kvesce bracéšk z Vejrova.*

bracô, *l. mn.*, bracia. *Ob.* brat.

brantuz, -a, *m.*, gorzelnia, *niem.* Brandhaus.

brantuzovy, *przym.*, gorzelniany.

brat, -a, *m.*, brat. Za liczbę podwójną i mnogą: *bracô* (bracia).

brateřći, -kô, -ćè, *przym.*, braterski. *Brateřćè pœzdrovjeńè. Miłosc brateřkô. Brateřćè svaré.*

brateřtwœ, -va, *n.*, braterstwo. *Přéségalé na brateřtwœ.*

bravąda, -é, *ż.*, 1) brednia, gadanie od rzeczy, 2) człowiek, który gada nie do rzeczy. *Jak cé są xce přésłexœvac taćim bravąd om! Ńe mœvi głepstv, té bravąd o!*

bravążéc, -ą, -ół, *sł.*, bredzić, mówić od rzeczy. *Xœri bravążół v gœrǫčce. Co też té bravążiš? Tak bravążélé do pòłnocé.*

bredota, -é, *ż.*, brud, brudota. *Wu ńix takô bredota w kœždim kątku, žebé fòrą gnoju mòg vévjesc.*

brezéc, -ą, -ół, *sł.*, brudzić, brukać. *Wœna so sama vąglami brezi rące.*

brejka, -ći, *ż.*, polewka z mąki, żur, *niem.* Brei.

brejtling, -a, *m.*, szprot, breitling (ryba), *niem.* Breitling.

bretling *ob.* brejtling.

brev, -vje, *ż.*, brew.

breveréjô, -i, *ż.*, hałas, awantura. *Wœn wœbzeń é wœbnoc breveréje véstvôřô. Ob.* beveréjô.

breverijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od breveréjô, awanturka. *Woeńi są gœłòv zarô jakǫ breverijką zrobic.*

brevijařék, -a, *m.*, zdrobn. od brevijôř, brewiarzyk.

brevijôř, -a, *m.*, brewiarz.

brevka, ći, *ż.*, zdrobn. od brev, brewka.

bréła, -é, *ż.*, bryła, kawał, gruda. *Bréła sńègu. Bréła zemi.*

bréłečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od briłka, bryłeczka.

brélasti, *przym.*, bryłowaty. *Na naśéx ńivax zemja je brélastô.*

bréžžéc, briżżą, briżżół, bréżżé, *sł.*, smażyć, gotować ladajako. *Bréżżi v kuxńi ju dvje gœzéné é ńevjèzec, ćej mzę ten wœbjôd.*

brèda, -é, *m.* i *ż.*, człowiek bredzący, zmyślający, mówiący brednie.

brèzéc, -ą, -ół, *sł.*, bredzić, mówić od rzeczy. *Té ńimôs tegœ vjèzec, co wœn brèzi.*

broda, -é, *ż.*, 1) broda (część twarzy), 2) broda (zarost).

brodati, *przym.*, brodaty. *Brodati, ćej Žid.*

brodavečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od brodôwka, brodaweczka.

brodečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bròdka, brodeczka, brodusia.

brodôč, -a, *m.*, brodacz, człowiek brodaty. *Co xłop, to brodôč.*

brodôvka, -ći, *ż.*, brodawka. *Ob.* bardôvka.

brozéc, -ą, -ół, *sł.*, brodzić. *Brozélé v błoce, na mœřé.*

brozônka, -ći, *ż.*, rodzaj sieci na ryby.

brohuz, -a, *m.*, browar, *niem.*, Brauhaus.

brohuzovy, *przym.*, browarny.

brojec, -ą, -eł, *sł.*, broić. *Xto złè broji, leži są bœji.*

brona, -é, *ż.*, brona. *Ob.* barna.

bronovac, -ją, -ovêł, *sł.*, bronować. *Bronovalé do samègœ pêłńa.*

brońic, -ą, -eł, *sł.*, bronić. *Brońeł gœ, jakle mòg, v kòncu mušél wustąpic.*

brońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, bronić się. *Brońilé są wœtvôžńe.*

brot, -a, *m.*, bochenek, *niem.* Brot.

brovarčék, -a, *m.*, pomocnik, praktykant piwowarski.

brovaréjô, -i, *ż.*, browar. *Ob.* brovôr.

brovarijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od brovaréjô, mały browar.

brovařći, -kô, -ćè, *przym.*, piwowarski. *Brovařćè ńivé* (pola należące do piwowara).

brovařéc, -ą, -ół, *sł.*, wyrabiać piwo, trudnić się piwowarstwem. Mówi się nawet: *pivœ brovařéc.*

brovařtwœ, -va, *n.*, piwowarstwo.

brovôr, -are, *m.*, browar, piwowarnia.

brovôrka, -ći, *ż.*, żona piwowara, piwowarka.

brovôř, -a, *m.*, piwowar.

bròd, *2. przyp.* brode, *m.*, bród, miejsce płytsze w rzece lub jeziorze.

bròdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od broda, bródka.

bròzda, -é, *ż.*, brózda.

bròzdečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bròzdka, brózdeczka.

bròzdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bròzda, brózdka.

bròg, *2. przyp.* brogu, *m.*, bróg.

brôma, -é, *ż.*, brama, wrota. *Stoji wu brômé. Vésokô Brôma ve Gdônsku.*

brud, *2. przyp.* brede, *m.*, brud. *Mô całǫ fòrą brede na šéji.*

brudno, *przysł.*, brudno.

brudny, *przym.*, brudny.

brukœwac, -ują, -œvêł, *sł.*, potrzebować, mieć obowiązek, (powinienem), *niem.* brauchen *pr. niem.* bruken. *Té ńe brukuješ tèle jèsc. Woen ńe brukœvêł jic do mjasta.*

bruno, *przysł.*, brunatno.

bruny, *przym.*, brunatny, *niem.* braun, *lit.* brunas.

brutka, -ći, *ż.*, panna młoda, *niem.* Braut, *pr. niem.* Brût. *Panna młodô čélé brutka.*

brutman, -a, *m.*, kawaler, narzeczony, pan młody, *pr. niem.* Brutmann.

břadovńictwœ, -va, *n.*, sadownictwo, owocarstwo.

břadovńiči, *przym.*, sadowniczy, owocarski.

břadovńičk, -a, *m.*, zdrobn. od břadovńik, sadowniczek.

břadovńička, -ći, *ż.*, sadowniczka, owocarka.

břadovńik, -a, *m.*, sadownik, owocarz.

břadovy, *przym.*, owocowy. *Břadovô brejka* (zupa owocowa).

břaza, -é, *ż.*, drzewo owocowe.

břąk, -u, *m.*, brzęk.

břąkac, -ają, -ął, *sł.*, brzękać. *Břąkął šabléščę.*

břąkœt, -e, *m.*, brzęk. *Břąkœt zwœnòv. Břąkœt šklônk.*

břex, -a, *m.*, brzuch. *Mô břex, jak bečka.*

břexati, *przym.*, brzuchaty. *Nen břexati šlaxcéc přéšed do vaju.*

břexatosc, -é, *ż.*, brzuchatość, otyłość.

břexôč, -a, *m.*, brzuchacz, człowiek z wielkim brzuchem.

břexôl, -a, *m.*, brzuchacz. *Ob.* břexôč.

břexœvy, *przym.*, brzuszny. *Břexœvè bœle.*

břemją, -mińa, *n.*, brzemię. *To za cążćè břemją.*

břešéšče, -a, *n.*, zgrub. od břex, brzuszysko, wielki brzuch. *Wœn muši dvigac swœje břešéšče — ńebœrôs!*

břešk, -a, *m.*, zdrobn. od břex, brzuszek.

březéna, -é, *ż.*, brzezina, gaj brzozowy.

březénečka, -ći, *ż.*, zdr. od *březinka.* Gaik brzozowy. *Wœńi są sxœzélé v ny březénečce.*

březinka, -ći, *ż.*, zdr. od březéna, brzezinka.

břédalstwœ, -va, *n.*, brzydalstwo, brudota. *Wœna je gœtòv do nôvikšègœ břédalstva.*

břédći, -kô, -ćè, *przym.*, brzydki. *Břédkô baba. Břédćè vjodro* (brzydkie powietrze).

břédkœ, *przysł.*, brzydko, szpetnie.

břédkœsc, -é, *ż.*, brzydota.

břédota, -é, *ż.*, brzydota.

břédôl, -a, *m.*, brzydal.

břédôlka, -ći, *ż.*, kobieta brzydka.

břétev, -tvje, *ż*, brzytwa.

břétevka, -ći, *ż.*, zdr. od břétev, brzytewka.

břèg, -u, *m.*, brzeg, krawędź. *Nad břègę (břèźem) mœřa. Na břègu jezora. Z břèga zjaxêł do wœdé. Na břègu lasa.*

břègœvy, *przym.*, brzegowy. *Břègœvè prawœ* (prawo brzegowe, na podstawie którego, to, co woda wyrzuci na brzeg, staje się własnością właściciela gruntu).

břèžk, -a, *m.*, zdrobn. od břèg, brzeżek. *Na břèžku kòmći* (na krawędzi ławki).

břmjec, -ą, -ął, *sł.*, brzmieć, huczeć. *Wœrgané břmjałé, jak wœńi vyœzélé do kaplécé. Mœře břmi.*

břmjel, -a, *m.*, trzmiel (owad).

břoza, -é, *ż.*, brzoza.

břozečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od břòzka, brzózka.

břozovy, *przym.*, brzozowy. *Břozovè prącéće.*

břòstwœ, -va, *n.*, kora brzozowa, brzosta, z której wypala się dziegieć. *Pobł.*

břòzka, -ći, *ż.*, zdrobn. od břoza, brzózka.

břôd, *2. przyp.* břade, *m.*, owoce sadowe, jak jabłka, gruszki, śliwki i t. p. *Sexi břôd* (suszone owoce). *Nedozdřelały břôd* (owoce niedojrzałe). *Mzema mjała tegœ lata bòkadosc břade* (będziemy mieli tego roku obfitość owoców).

břôna, -é, gatunek mareny (ryba, podobna do leszcza), *niem.* Ostseeschnäpel.

břôsk, -u, *m.*, brzask.

břǫtvic, -vją, -vjeł, *sł.*, roić sobie. *Wœna to sobje tak břǫtvi. Djôbêł vjè, co jemu są pœ łbje břǫtvi.*

buba, -é, *ż.*, wesz (w mowie dzieci).

bucac, -ają, -êł, *sł.*, bóść, trykać. *Ten barôn dobře bucô.*

bucac są, -ają są, -êł są, *sł.*, bóść się. *Wœvce są bucają.*

bucnǫc, -ą, -ǫł, *sł.*, ubóść. *Jażem wupôd, tak mją bucnǫł.*

bućev, -kvje, *ż.*, bukiew.

buč!, okrzyk na świnie. *Bučka, buč, buč!*

bučéna, -é, *ż.*, buczyna.

bučénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bučinka, buczynka.

bučinka, -ći, zdrobn. od bučéna, buczynka.

bučka, -ći, *ż.*, świnka.

buda, -é, *ż.*, buda, szopa, chata. *Rébackô buda. Sanovô buda* (szopa na siano). *Za mjastę stoją budé čélé vébudovańô dlô robœtńikòv.*

budelka, -ći, *ż.*, zdrobn. od budla, butelka.

budénečk, -u, *m.*, zdrobn. od budink, budyneczek. *Snôži budéneček.*

budink, -u, *m.*, budynek.

budka, -ći, *ż.*, zdr. od buda, budka, mała szopa.

budla, -é, *ż.*, butla, flaszka.

budova, -é, *ż.*, budowa.

budovac, -ją, -ovêł, *sł.*, budować.

buzéc, -ą, -ął, *sł.*, budzić.

buzéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, budzić się. *Buzęł są, cej ješ gvjôzdé na ńebje svjècéłé.*

bufk, -a, *m.*, opryszek, rabuś, hultaj, zawalidroga, *pr. niem.* Bôwke (tosamo znaczenie). Najwięcej znani (dziś z tradycyi) *bufkœvje gdônsći.*

buχ! okrzyk na świnie. *Buχla, buχ, buχ!*

buχa, -é, *ż.*, pycha, buta. *Panskô buχa.*

buχac, -ają, -ół, *sł.* pysznić się, nadymać się. *Wœn tak srożę buχół, jakbé bół, Bòg vjè, jaćim panę.*

buχla, -é, świnia (wyraz pieszczotl.). *Pobł.*

buχta, -é, *ż.*, przedział w zagrodzie na owce, do którego wpędzają tylko dojki, *niem.* Bucht (załom, legowisko, stajnia). *Fr.*

buχtowac są, -ują są, -ovół są, *sł.* zbijać się w kupę. *Wœvce są buχtują, ćej vilka čują.*

bujac, -ają, -ół, *sł.*, kołysać. *Nenka zęckœ bujała. Bujac so* (spacerować, chodzić sobie tędy i owędy).

bujac są, -ają są, -ół są, *sł.*, kołysać się, huśtać się. *Bujół są na hôku.*

buk, -a, *m.*, buk.

bukœvy, *przym.*, bukowy.

bukse, *2. przyp.* buks, *l. mn.*, spodnie, *niem.* Bucksen. *Jegœ białka bukse nosi* (dosłownie: jego żona spodnie nosi, czyli, że on jest pod pantoflem).

buksovy, *przym.*, dotyczący spodni.

bukvita, -é, *ż.*, tatarka, hreczka, *niem.* Buchweizen, *dol. niem.* Buquiten.

bukvitka, -ći, *ż.*, zdrobn. od bukvita, tatarka, hreczka.

bukvitny, *przym.*, hreczany, tatarczany. *Bukvitnè krepé. Ob.* bukvita.

bul, -a, *m.*, byk. *Ob.* bula.

bula, -é, *m.*, byk, buhaj, *niem.* Bulle.

bulba, -é, *m.* i *ż.*, osoba mówiąca niewyraźnie.

bulboet, -a, *m.*, człowiek mówiący prędko i niewyraźnie. *Jakuż té rozmjeješ tegœ bulbœta?*

bulbœt, -e, *m.*, mówienie szybkie, niezrozumiałe. *Ńimœgą ńijak zrozemjec jegœ bulbœte.*

bulbœtac, -tają (cą), -tół, *sł.*, mówić szybko, niewyraźnie, bełkotać.

bulbrot, -a, *m.*, człowiek (lub zwierzę), chlapiący się w wodzie, w błocie i t. p. *Jigé preč, té bulbroce!*

bulbrot, -e, *m.*, chlapanie, mieszanie płynów z sobą, babranie się w błocie i t. p.

bulbrotac, -ają, -ół, *sł.*, chlapać się w wodzie, babrać się w błocie, mieszać płyny z sobą.

bulevka, -ći, *ż.*, zdr. od bulva, ziemniaczek, kartofelek.

bulôk, -a, *m.*, byczek, byk. *Ob.* bula.

bulôšk, -a, *m.*, zdrobn. od bulôk, byczek.

bulva, -é, *ż.*, ziemniak, kartofel. »Bulwe, von dem gleichbedeutenden kassubischen bulva«. *Frischb.*

bulviče, -a, *n.*, nać kartoflana, krzak kartofli.

bulviné, -n, *l. mn.*, nać kartoflana, badyle kartofli.

bulviskœ, -a, *n.*, ziemniaczysko. *Ob.* bulwœvišče.

bulwœvišče, -a, *n.*, kartoflisko, ziemniaczysko. *Ob.* bulviskœ.

burbœt, -e, *m.*, hurkotanie, burczenie (w brzuchu).

burbœtac, -tają (-cą), -tół, *sł.*, hurkotać, burczeć (w brzuchu). *Tak mi cos w břexu burbœce.*

burk, -u, *m.*, bruk.

burkœvac, -ują, -œvół, *sł.*, brukować.

burkœvńik, -a, *m.*, brukownik, robotnik zajęty przy brukowaniu.

burkœvy, *przym.*, brukowy. *Burkœvè kamińe.*

buri, *przym.*, bury. *V nocé są všétčè kœté burè.*

buro, *przysł.*, buro, szaro. *V nocé je vjedno buro.*

buřanstwœ, -va, *n.*, dzikość, nieokrzesanie, brak ogłady.

buřéc, -ą, -ół, *sł.*, burzyć, walić. *Murôře dòm buřę.*

buřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, burzyć się, buntować się, powstawać. *To béło tej, ćej są Pœlôše buřélé.*

buřlévje, *przysł.*, burzliwie.

buřlévy, *przym.*, burzliwy. *V nyx buřlévéx časax.*

buřô -è, *ż.*, burza.

buřôn, -a, *m.*, człowiek surowy, dziki, nieokrzesany.

buřônka, -ći, *ż.*, kobieta dzika, bez wychowania.

buřténovy, *przym.*, bursztynowy. *Buřténovè pôcòrće.*

buřtin, -éne, *m.*, bursztyn.

buřtink, -u, *m.*, zdrobn. od buřtin, bursztynek. *Fefka s buřtinkę.*

bušny, *przym.*, butny, pyszny. *Wœn je taći bušny, jakbé mu ćała vjes nôležà* (on taki butny, jakby cała wieś do niego należała).

bušńe, *przysł.*, pysznie, butnie. *Bušńe přésłǫpjeł do žołneřa.*

buten, *przysł.*, zewnątrz, na dwór, na dworze, *pr. niem.* bûten. *Wœtvarła dvjeře é véšła buten* (wyszła na dwór). *Wœn béł ju buten* (był już na dworze).

buten, *przyim.*, rządzący 2. przypadkiem, zewnątrz, poza, ponad, *pr. niem.* bûten. *Buten šéku* (dosłownie: zewnątrz szyku; nad miarę). *Buten domu* (poza domem).

bųt, -e, *m.*, bunt, powstanie.

bųtovac, -ją, -ovêł, *sł.*, buntować. *Bųtovêł jix přecivkœ ksąże.*

bųtovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, buntować się.

bųtovńica, -e, *ż.*, buntowniczka.

bųtovńictwœ, -va, *n.*, buntownictwo.

bųtovńiči, *przym.*, buntowniczy. *To je nôròd dėxt bųtovńiči.*

bųtovńik, -a, *m.*, buntownik.

byk, -a, *m.*, 1) byk, buhaj, 2) belka poprzeczna u przodu sań.

byšk, -a, *m.*, zdrobn. od byk, byczek.

byta, -é, *ż.*, zdobycz, łup, *niem.* Beute. Wyraz ten służy do oznaczenia szczątków okrętów rozbitych, które fale morskie wyrzucają na brzeg. Kto je pierwszy znajdzie, zwłaszcza na swoim gruncie, ten staje się ich właścicielem.

bytovńictwœ, -va, *n.*, chodzenie za bytą; zbieranie byty.

bytovńik, -a, *m.*, ten co chodzi po strądzie za bytą, ten co zbiera bytę.

C.

cało, -a, *n.*, ciało. *Človjek skłôdô są z cała é dešé. Mô vłosé na cele. Wœn puże s całę do pjekłòv.*

cało, *przysł.*, cało. *Jonôš véšed cało z břexa vjelgœréba.*

całovac, -ją, -ovêł, *sł.*, całować. *Proč té mją całeješ?*

cały, *przym.*, cały. *V pjątk dèšč, cały tizeń dèšč. Wœn mô całè cało wœbrosłè.*

cale, *przysł.*, wcale. *Cale mêło* (dosyć mało). *Cale drożè sbœžè* (wcale drogie zboże).

caleχny, *przym.*, zdrobn. od cały, calutki. *Caleχną noc pilovała. Vêłk mu wujôd caleχny... pôlc* (wilk mu ugryzł cały... palec).

calušći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od caluši, caluteńki. *Calušći zeń muši χéći pilovac* (caluteńki dzień musi pilnować chaty).

caluši, *przym.*, zdrobn. od cały, calutki. *Jô ju přečétêł calušą ksążečką. Bez calušè kôzańè zdřà na wœłtôř.*

calušińci, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od caluši, caluteńki. *Calušinką noc vaχtovalé.*

cap, -a, *m.*, cap, kozieł.

car, -a, *m.*, car.

carovô, -é, *ż.*, carowa.

carti *ob.* třec.

cařći, -kô, -ćè, *przym.*, carski. *Pœd cařćim panovańim. Cařćè wœjska.*

cařtwœ, -va, *n.*, carstwo. *Cařtwœ mœsćevsćè.*

casno, *przysł.*, ciasno. *Casno, jak v svinsćim χlèvje.*

casnosc, -é, *ż.*, ciasnota. *V taći casnosci ańè są mœdléc ńimòžna.*

casny, *przym.*, ciasny. *V nym casnym vądole.*

casto, -a, *n.*, ciasto. *Mitći, ćej casto* (miękki, jak ciasto).

castovy, *przym.*, ciastowy. *Castovô leżka.*

cątnôr, -ara, *m.*, cetnar.

cążći, -kô, -ćè, *przym.*, ciężki. *Cążći, jak młynsći kam.*

cążéc, -ą, -él, *sł.*, ciężyć. *Jemu to cąži na semjeńu. Słabèmu é pjòrkœ cąži.*

cążkœ, *przysł.*, ciężko. *To béło cążkœ! Jemu to béło za cążkœ.*

cążkœsc, -é, *ż.*, ciężkość. *Wœn mô takǫ cążkœsc na pirsax, że so radé nalesc ńimœże.*

cążô, -è, *ż.*, ciąża.

cążôr, -are, *m.*, ciężar. *S tim cążarę ńedalèk zônzeš.*

cebula, -é, *ż.*, cebula.

cebulečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od cebulka, cebuleczka.

cebulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od cebula, cebulka.

cebulovy, *przym.*, cebulowy. *Listk cebulovy.*

cec, ceką, cek, cečé, *sł.*, ciec. *Ceče, jak z daku. Łzé mu z wœču cekǫ.*

cecevjô, -è, *ż.*, drabina.

cećer, *2. przyp.* cekre, *m.*, cukier.

cećerk, -a, *m.*, zdrobn. od cećer, cukierek. *Cećerće* (cukierki, bonbony).

cećerńany, *przym.*, cukierniany.
cećerńik, -a, cukiernik.
cećerńô, -è, *ż.*, cukiernia.
cečô, -è, *ż.*, ciecz.
cedacći, -kô, -ćè, *przym.*, cudacki, dziwaczny. *Cedaccè wœblečeńè* (dziwaczny ubiór).
cedactwœ, -va, *n.*, cudactwo, dziwactwo. *Cedactva véstvôrô* (dziwactwa wyprawia). *To ju taćè jegœ cedactwœ. Wœn v tim cedactvje wœstańe do smircé.*
cedačéc, -ą, -ół, *sł.*, dziwaczyć, wyrabiać dziwactwa. *Tak cedači, jakbé béła jakô kròlevjônkô.*
cedôčk, -a, *m.*, zdrobn. od cedôk, cudaczek. *Mušą ješ kušnąc tegœ cedôčka.*
cedôčka, -ći, *ż.*, dziwaczka. *Cež to za cedôčka!*
cedôk, -a, *m.*, cudak, dziwak. *Čé té jes abé vizêł tegœ cedôka?*
cedotwòrca, -é, *m.*, cudotwórca. *To béł svjąti, wœn béł cedotwòrca.*
cedotwòrčéna, -é, *ż.*, cudotworczyni.
cedotwòrstwœ, -va, *n.*, cudotworstwo. *Dej té so pœku s cédotwòrstvę!*
cedovnosc, -é, *ż.*, cudowność. *Na wœstatku wuvjeřélé všétcé v cedovnosc negœ wœbraze.*
cedovny, *przym.*, 1) cudowny, nadprzyrodzony, 2) cudny, uroczy. *Matka Bœžô cedovnô. Cedovnè wœčé.*
cedovńe, *przysł.*, cudownie. *Tą béło cedovńe, jak v raju.*
cezéc, -ą, -ół, *sł.*, cedzić. *Wœna terô mlèkœ cezi.*
cezédełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od cezédło, mały druszlak, sitko (do herbaty i t. p.).
cezédło, -a, *n.*, cedzarka, naczynie do cedzenia, druszlak.
ceźełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od cegła, cegiełka.
ceźelny, *przym.*, dotyczący cegły. *Ceźelnô gléna.*
ceźelnô, -è, *ż.*, cegielnia.
cegła, -é, *ż.*, cegła.
ceglařći, -kô, -ćè, *przym.*, ceglarski. *Ceglařćè ųstramąta.*
ceglařtwœ, -va, *n.*, ceglarstwo.
ceglati, *przym.*, ceglasty, koloru cegły. *Ceglatô zemja.*
ceglôrka, -ći, *ż.*, ceglarka, robotnica przy cegielni.
ceglôř, -a, *m.*, ceglarz.
cek, -u, *m.*, cieknięcie. *To tak, jakbé cek z daku.*
cekavje, *przysł.*, ciekawie. *Zdři cekavje.*
cekavy, *przym.*, ciekawy. *Cekavô baba!*
cekawœsc, -é, *ż.*, ciekawość. *Přez cekawœsc mô žałosc.*
cekrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, cukrować. *Pjeřńik cekrovôny.*
cekrovy, *przym.*, cukrowy.
cel, -e, *m.*, cel.
cela, -é, *ż.*, cela. *Zôkonnicé žéjǫ w wœsòbnyx celax.*
celą, -éca, *n.*, cielę.
celącéna, -é, *ż.*, cielęcina.
celąci, *przym.*, cielęcy. *Celącè skòré.*
celącinka, -ći, zdrobn. od celącéna, *ż.*, cielęcinka.
celc, -a, *m.*, cielec. *Tącovalé navœkòł złotègœ celca.*
celebrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, celebrować. *Sôm probošč celebrovêł.*
celéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, cielić się. *Jemu są é te nôstaršè kròvska celǫ.*
celestnosc, -é, *ż.*, cielesność.
celestny, *przym.*, cielesny.
celestńe, *przysł.*, cielesnie.
celny, *przym.*, cielny. *Ta łéska je celnô.*
celńik, -a, *m.*, celnik.
celôk, -a, *m.*, cielak, ciołek.
celôšk, -a, *m.*, zdrobn. od celôk, cioleczek.
celątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od celą, cielątko.
celǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od celǫtkœ, cielęteczko. *Wœstatnè celǫtečkœ vénekała ze stôńè na tôrg.*
celskœ, -a, *n.*, zgrub. od cało, cielsko. *Čej gœrǫčka całè celskœ wœbejmje.*
cemica, -é, *ż.*, ćma, ciemno, ciemność.
cemją, -ińa, *n.*, ciemię.
cemnosc, -é, *ż.*, ciemność.
cemnota, -é, *ż.*, ciemnota.
cemńec, -ją, -êł, *sł.*, ciemnieć. *Ju cemńeje.*
cena, -é, *ż.*, cena.
cenći, -kô, -ćè, *przym.*, cienki. *To za cenći ćijôšk na takǫ grebǫ sviną. Cenćè płòtno. Cenkô ńic.*
ceneχny, *przym.*, zdrobn. od cenći, cieniuchny. *Ceneχnè płòtno.*
cenkœ, *przysł.*, cienko. *Ze cenkœ, tą są rvje.*
cenkœsc, -é, *ż.*, cienkość.
ceńic, -ą, -eł, *sł.*, cenić. *To ńe je téle vôrt, co wœńi ceńǫ.*
ceńisti, *przym.*, cienisty. *V ceńistim gaju.*
ceńô, -è, *ż.*, cień. *Wœn są vłôsnè ceńè bœji.*
cepé, -òv, *l. mn.*, cepy.
cepło, -a, *n.*, ciepło.

cepło, *przysł.*, ciepło.

cepłosc, -é, *ż.*, ciepło, ciepłota.

ceplec, -eją, -êł, *sł.*, ciepleć. *Wu nas pœzdńi cepleje.*

cerćev, -kvjè, *ż.*, cerkiew. *Ob.* cerkvjô.

cerkvišče, -a, *n.*, 1) kościelisko; miejsce, na którem stała cerkiew, 2) cmentarzysko, cmentarz (zwłaszcza protestancki; katolicy używają wyrazu smątôř).

cerkvjô, -jè, *ż.*, cerkiew, kościół.

cerń, -a, *m.*, cierń. *l. mn.* ceŕńe.

cerpjec, -ją, -jął, *sł.*, cierpieć. *Zdŕéle, jak wœńi cerpjǫ!*

cerplévje, *przysł.*, cierpliwie.

cerplévy, *przym.*, cierpliwy. *Pôn Bòg je cerplévy.*

cerpléwœsc, -é, *ż.*, cierpliwość. *Wœn wumjeje navučéc cerpléwœscé!*

ceŕléca, -é, *ż.*, cierlica, międlica.

ceŕléčka, -ći, *ż.*, zdrbn. od ceŕléca, cierliczka, międliczka.

ceŕńe, -i, *l. mn.*, ciernie.

ceŕńisti, *przym.*, ciernisty. *Na ceŕńisti drozę.*

ceŕńovy, *przym.*, cierniowy. *Ceŕńovô kœrona.*

ceŕpjec, -pją, -pjął, *sł.*, cierpieć. *Ob.* cerpjec.

cesařći, -kô, -ćè, *przym.*, cesarski. *Wuŕądńik cesařći.*

cesařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, cesarzowy.

cesařovô, -è, *ż.*, cesarzowa.

cesařtwœ, -va, *n.*, cesarstwo.

ceselsći, -kô, -ćè, *przym.*, ciesielski. *Ceselskô robœta.*

ceselstwœ, -va, *n.*, ciesielstwo.

cesla, -é, *m.*, cieśla.

cesńina, -é, *ż.*, cieśnina.

cesńinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od cesńina, mała cieśnina. *Mjezę temi jezorami je mêłô cesńinka.*

cesńô, -è, *ż.*, cieśń, ciasność; utrapienie (przenośnie).

cesôř, -a, *m.*, cesarz. *Kròl presći je też ńemjecćim cesôřę.*

cešéc, -ą, -ął, *sł.*, cieszyć. *To mją ceši.*

cešéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, cieszyć się. *Wœńi są tak cešą, jakbé Bòg vjè co nalezlé.*

cetno, *przysł.*, cet, do pary. *Cetno čé léxœ?*

cevka, -ći, *ż.*, cewka, część przyrządu tkackiego.

ceza, -é, *ż.*, 1) mały niewód, z macicą po gruncie chodzącą; sieć na stôrńe, 2) łowienie ryb cezą. Por. *pr. niem.* Zese, Zehse (znaczenie tosamo). Fr. *Pœšlé s cezą na stôrńe. Pœšlé na cezą.*

cezi, *przym.*, cudzy, obcy. *To cezi človjek. Cezè wœbéčaje.*

cezo, *przysł.*, cudzo, obco. *Jemu tu tak cezo, jak ve Gdônsku.*

cezołostwœ, -va, *n.*, cudzołostwo.

cezołožéc, -ą, -ął, *sł.*, cudzołożyć.

cezołožny, *przym.*, cudzołożny.

cezołožńica, -é, *ż.*, cudzołożnica.

cezołožńik, -a, *m.*, cudzołożca.

cezozemc, -a, *m.*, cudzoziemiec.

cezozemka, -ći, *ż.*, cudzoziemka.

cezozemsći, -kô, -ćè, *przym.*, cudzoziemski. *Cezozemsćè zvéčaje.*

cezozemstwœ, -va, *n.*, cudzoziemszczyzna. *Cež to za cezozemstwœ? Jigé preč s tim cezozemstvę!*

cež? *zaim.*, cóż? *Cež té pœvjèš? Cežbésta ješ xcała?*

céc, -a, *m.*, cyc, pierś kobieca, sutka.

cécac, cicają, cicął, cécôj, *sł.*, ssać. *Naji mêłè ju ńexce cécac.*

cécati, *przym.*, cycaty. *Cécatô zębčéna. Cécatô krova.*

cécatosc, -é, *ż.*, cycatość.

cégac, cigają, cigął, cégôj, *sł.*, ciągać. *Wœńi vaji mdǫ ješ długœ cégac pœ sǫdax.*

cégansći, -kô, -ćè, *przym.*, cygański. *Cégansćè wœzé. Cégansćè zècé.*

cégaro, -a, *n.*, cygaro.

cégôn, -a, *m.*, cygan. *Zařekô są, jak cégôn.*

cégônka, -ći, *ż.*, cyganka.

céxi, *przym.*, cichy.

céxnǫc, -ną, -nął, *sł.*, cichnąć. *Tak céxńe, jak před kôzańim.*

céxœ, *przysł.*, cicho. *Céxœ, jak v kœscele, jak v škœle.*

céxœsc, -é, *ż.*, cisza.

cénamon, -œne, *m.*, cynamon.

cénamœnovy, *przym.*, cynamonowy. *Cénamœnovè krople.*

césk, -u, *m.*, ucisk, udręczenie, niepokój. *Mô vjelźi césk* — mówi się o ciężko chorym.

césnǫc, -ną, -nął, *sł.*, cisnąć, pchać, popychać, wiosłowaniem przeć łódkę naprzód. *Třeba mœcno césnǫc, ćej głada na mœŕé* (podczas ciszy morskiej trzeba silnie wiosłować).

céšô, -è, *ż.*, cisza, spokój. *V pœvjetŕé béła vjelgô céšô.*

cétréna, -é, *ż.*, cytryna.

cétrénovy, *przym.*, cytrynowy.

cic, tną, cął, tńi, *sł.*, ciąć. *Třeba dobře cic v taći cvjardi pńôk. Tńi, bracéšku, ńe pétôj!*

cick, -a, *m.*, zdrobn. od céc, cycek.

cigło, -a, *n.*, dyszel.

cignǫc, -ną, -nął (lub: cig), *sł.*, ciągnąć. *Kœńe cignąłé, kulkœ-le mœgłé. Nôtera cigńe vilka do lasa.*

cignǫc są, -ną są, -nął są, *sł.*, ciągnąć się. *Vzłuż mœŕa cignǫ są déné.*

cknǫc, -ną, -nął, *sł.*, czuć węchem. *Vǫxają, ale ńic ńe cknǫ. Ckńeš, jak to tu smirzi? Ńick ńe cknǫ.*

cma, -é, *ż.*, ćma (motyl nocny).

cmulėc, -ą, -ół, *sł.*, tulić, strzydz (uszyma). *Kœł wušé cmuli, ćej xce drapnǫc.*

cmulėc są, -ą są, -ół są, *sł.*, uśmiechać się, mizdrzyć się. *Woen na ńǫ ańè ńe vezdŕi, a wœna są vjedno do ńegœ cmuli. Do ńegœ są djôbłé cmulǫ. Kòń są cmuli, ćej xce wugrésc.*

cnota, -é, *ż.*, cnota.

cnotlévje, *przysł.*, cnotliwie.

cnotlévy, *przym.*, cnotliwy.

cnotléwœsc, -é, *ż.*, cnotliwość. *Bez cnotléwœscé ńima ščescô na svjèce.*

co, *zaim.*, co. *Co też té gôdôš? Co?*

co, *sp.*, co, że, iż, aby. *Wœn, co ńigdé ńe vjèzęół, co sǫ wu ńegœ zało. Wœna méslała, co wœńi ju vici ńe přindǫ. Wœn tak robjeł, co wœna ńiga ńimjù vjèzec, że wœn są wœbrôcô* (on tak postępował, aby ona nigdy nie wiedziała, gdzie on się obraca).

cobǫż, *zaim.*, cobądź, cokolwiek. *Wœna cobǫż vezńe do gąbé.*

cofac, -ają, -ół, *sł.*, cofać. *Ńe cofôjta, sǫseże!*

cofac są, -ają są, -ół są, *sł.*, cofać się. *Jim są zdôvało, że šlé nôpŕòd, a wœńi są cofalé.*

cofnǫc, -ną, -nął, *sł.*, cofnąć. *Cofńijta peřinką vajè křasło.*

cofnǫc są, -ną są, -nął są, *sł.*, cofnąć się. *Pœtemu cofną są do Pucka.*

cofńôl, -a, *m.*, gwóźdź w grzędzie (część pługa), zapomocą którego podnosi się lemiesz lub pogłębia.

cokœlvjek, *zaim.*, cokolwiek, cobądź. *Cokœlvjek xceš, dôm cé zarô.*

cora, -é- *ż.*, córa, córka.

coreška, -ći, *ż.*, zdrobn. od c ò r k a, córeczka.

còrka, -ći, *ż.*, córka.

corula, -é, *ż.*, zdrobn. od c o r a, córeczka.

corulinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od c o r u l a, córuchna, córusia.

cos, *zaim.*, coś. *Ob.* ń è c o.

cota, -é, *ż.*, czarownica. *Té ńeščesłnô coto!* (ty przeklęta czarownico!).

cotčin, -éna, -énè, *przym.*, ciotczyn. *Cotčénè gœspœdařtwœ.*

cotečny, *przym.*, cioteczny. *Cotečnô sostra.*

cotexa, -é, *ż.*, poch. od c o t k a. 1) ciotka, 2) czarownica.

coteška, -ći, *ż.*, zdrobn. od c o t e x a, ciotunia.

cotka, -ći, *ż.*, ciotka.

côłkœ, -a, *n.*, zdrobn. od c a ł o, ciałko. *Côłkœ Jezesovè.*

côl, -a, *m.*, cal (miara).

côrnǫc, -ną, -nął, *sł.*, otrzeć, potrzeć. *Rąkǫ côrnąła nogą* (ręką potarła nogę).

côrnǫc są, -ną są, -nął są, *sł.*, otrzeć się. *Côrnął są wœ scaną* (otarł się o ścianę).

cud, *2. przyp.* cede, *m.*, cud. *Taćègœ cede ješ jem ńe vizęł. Ceda véstvařac. Ceda véstvôřô* (dziwy robi).

cug, -u, *m.*, przeciąg, *niem.* Zug.

cvirza, -é, *ż.*, twierdza.

cvirzėc, -ą, -ół, *sł.*, 1) twierdzić, 2) utwierdzać, umacniać. *Wœn tak cvirzi. To zdrovjè cvirzi.*

cvjardi, *przym.*, twardy. *To cvjardè dřewœ. Na cvjardi kloc třeba ješ cvjardši klin. Jim kœł starši, tim wœgon cvjardši.*

cvjardo, *przysł.*, twardo. *To cvjardo jize.*

cvjardosc, -é, *ż.*, twardość.

Ć.

ćeba, -é, *m.* i *ż.*, człowiek płaczliwy, płaksa.

ćebé, *sp.*, gdyby, żeby. *Ćebé ńe ta gòra, bélabésma ju bléžé mjasta. Cežbé té mjèł, ćebé té są ńe bél wœžeńeł?*

ćebic, -bją, -bjeł, *sł.*, płakać, szlochać. *Zdřé, jak wœna ćebi! Čegœ ćebiš?*

ćecka, -ći, *ż.*, kiecka, ubranie kobiece. *Ob.* k j e c k a.

ćedé, *sp.*, kiedy, gdy. *Ćedé to bélo? Ćedé słoniškœ svjècélo.*

ćedébǫż, *przysł.*, kiedybądź, kiedykolwiek. *Mòżeta to zrobic ćedébǫż.*

ćedébǫ̇, *sp.*, kiedykolwiek. *Ćedébǫ̇ cą wuzdrą, robi mi są miło na sercé.*

ćedékœlvjek, *przysł.*, kiedykolwiek. *Wœna přinẓe do nas ćedékœlvjek.* *Ob.* ćejkœlvjek.

ćedékœlvjek, *sp.*, kiedykolwiek, kiedybądź. *Mòžeta wœtevřec, cedékœlvjek xceta.*

ćedéš, *przysł.*, kiedyś. *Jô ješ ćedéš přinda do raju. To są żało ćedéš, ale ńe vjèm gvésno ćedé.*

ćedéž? *przysł.*, kiedyż? *Ćedéž to tak béło?*

ćej, *sp.*, gdy, kiedy. *Ćej jaxalé do Kœsceřné. Cež cé dôm, čej sôm ńick ńimôm?*

ćejbé, *sp.*, gdyby, jeśliby. *Ćejbé tak wœdé ńebéło na svjèce, cežbé też robilé kašebsći rébôcé?*

ćejinga, *przysł.*, kiedyindziej, innym razem. *Přinẓé do mńe ẓis. Ńe, ẓis ńimœgą, přindą ćejinga.*

ćejkœlvjek, *przysł.*, kiedykolwiek. *Mòžeš są véspac ćejkœlvjek.*

ćejkœlvjek, *sp.*, kiedykolwiek. *Pœmńi nô to, ćejkœlvjek wœn ce mẓe wœ co proséc.*

ćejle, *sp.*, skoro tylko, jeżeli tylko. *Ćejle mẓe xcała.*

ćela, -e, *ż.*, kielnia, *niem.* Kelle, Mauerkelle.

ćeliχ, -a, *m.*, kielich.

ćeliχœvy, *przym.*, kielichowy. *Ćeliχœvô nòžka.*

ćelišečk, -a, *m.*, zdrobn. od ćelišk, kieliszeczek. *Ćelišečk gœřêłći.*

ćelišk, a, *m.*, zdrobn. od ćeliχ, kieliszek.

ćeliškœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wychylać kieliszki, pić wiele. *Ćeliškœvalé tře dńi é tře nocé.*

ćeliškœvy, *przym.*, kieliszkowy. *Škło ćeliškœvè.*

ćerda, -é, *ż.*, świnia, zwłaszcza wielka albo stara; kiernoz.

ćerenk, -u, *m.*, kierunek. *Taći béł včera ćerenk vjatre. Puẓeta w tim ćerenku.*

ćernoz, -a, *m.*, knur, kiernoz. *Ob.* knorz.

ćerovac, -ją, -ovêł, *sł.*, kierować. *Ćérovalé bôté ku Jastarńi.*

ćerovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, kierować się. *Třeba są vjedno za vjatrę ćerovac. Léχœ są ćerovalé.*

ćerovńictwœ, -va, *n.*, kierunek, kierownictwo. *Pœd Tvœjim ćerovńictvę, Nôsvjątšô Paneško!*

ćerovńička, -ći, *ż.*, kierowniczka. *Wœna béła jegœ ćerovńičkǫ̇ v tim lese.*

ćerovńik, -a, *m.*, kierownik. *To béł jèjiχ ćerovńik é nawučécel. Bòg jc nôvéžšim ćerovńikę svjata.*

ćeř, *2. p.* křa, *m.*, kierz, krzak, krzew. *Trafjeł v ćeř, a zajk ju za gòrami. Wusôd pœd křę.*

ćeřenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ćeřńô, maśniczka.

ćeřńô, -è, *ż.*, maśnica, naczynie do robienia masła.

ćeřńac, -ają, -êł, *sł.*, robić masło. *Ob.* ćeřńô.

ćeřńica, -é, *ż.*, maśnica. *Ob.* ćeřńô.

ćeřńôk, -a, *m.*, kij do robienia mleka w maśniczce.

ćešeńô, -è, *ż.*, kieszeń. *Ńimô ańè detka v ćešeńi.*

ćešonka, -ći, ż., zdrobn. od ćešeńô, kieszonka.

ćid, -e, *m.*, wnętrzności rybie, wogóle wszystko to, co się przy sprawianiu ryby odrzuca. *To sôm ćid.*

ćidac, -ają, -êł, *sł.*, 1) rzucać, ciskać, 2) łamać, utłukiwać. *Ćidają jabkami, ćej kamińami. Kačće ćidac* (kaczki zbijać kamykami na lodzie lub wodzie).

ćidac są, -ają są, -êł są, *sł.*, łamać się, utłukiwać się, przełamywać się. *Gałąze są ćidają wœt vjatre. Kašel są ćidô* (przełamuje się, przechodzi ze suchego w flegmowy).

ćidlon, -a, *m.*, rodzaj płaszcza.

ćiẓa, -é, *ż.*, trawa morska. *Ob.* ćiẓéna.

ćiẓéna, -é, *ż.*, trawa morska.

ćiχac, -ają, -êł, *sł.*, kichać.

ćiχała, -é, *m.* i *ż.*, człowiek często kichający.

ćiχnǫ̇c, -ną, -nǫ̇ł, *sł.*, kichnąć. *Ćiχnǫ̇ł, jakbé z kanoné véstřeléł.*

ćij, -a, *m.*, kij, laska. *Xœẓi so s ćijǫ̇, jak šlaχcéc.*

ćijk, -a, *m.*, zdrobn. od ćij, kijek, laseczka.

ćijônka, -ći, *ż.*, kijanka (do prania).

ćijôšk, -a, *m.*, zdrobn. od ćij, kijek, kijeczek, laseczka. *Maznǫ̇ł gœ ćijôškę.*

ćijovy, *przym.*, kijowy. *Ćijovô nôvuka.*

ćikut, -a, *m.*, czkawka. *Sχvôcéł gœ ćikut* (porwała go czkawka).

ćikuta, -é, *ż.*, czkawka. *Ob.* ćikut.

ćilka, *licz.*, kilka. *Té môš ćilka ćijòv. Mušą pœždac ćilka ješ lat.*

ćilkaẓesąt, *licz.*, kilkadziesiąt.

ćilkanôsce, *licz.*, kilkanaście.

ćilkaročny, *przym.*, kilkoletni. *Ćilkaročnè ẓèckœ.*

ćilkœraći, -kô, -ćè, *przym.*, kilkoraki. *Čišč je ćilkœraći: nôńižši dlô téχ gœršéχ leẓi, nôvéžši dlô téχ, co ju mają jic do ńeba* (czy-

ściec jest kilkoraki: najniższy dla tych gorszych ludzi, najwyższy dla tych, co już mają iść do nieba).

ćilkœrak, *przysł.*, kilkorako. *Wœnbé to ćilkœrak zrobjeł: tak, sak é ješ wœvak.*

ćilkœro, *licz.*, kilkoro. *Wœńi mają ćilkœro zębi.*

ćinǫc, -ą, -ǫł, *sł.*, rzucić, uderzyć, trącić z lekka. *Ćinǫł gœ ćiję.*

ćipa, -é, *ż.*, kosz, kobiałka pleciona, *pr. niem.* Kipe, Kiepe, *lit.* kypas.

ćipjec, -ją, -jął, *sł.*, kipieć. *Wœda ćipi. Tak tą cos ćipjało v nym wœtmące* (tak tam coś wrzało w tej topieli).

ćipka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ćipa, mały kosz lub kobiałka.

ćipńik, -a, *m.*, człowiek chodzący z ćipą; przekupień, chodzący po wsiach i skupujący nabiał i t. p.

ćipńička, -ći, *ż.*, kobieta chodząca z ćipą, skupująca ser, jaja i t. d.

ćiřkac, -ają, -ął, *sł.*, kichać.

ćiřknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, kichnąć.

ćista, -é, *ż.*, pudełko, skrzynka, *niem.* Kiste. *Wœna mô ćistą ful pjǫzi* (ona ma skrzynię pełną pieniędzy).

ćistka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ćista, pudełko, skrzyneczka.

ćit, -e, *m.*, kit.

ćita, -é, *ż.*, 1) kita, kiść, pęk, 2) powiesmo czyli pęk lnu, przygotowanego już do przędzenia. *Uw.* Wyrazu powiesmo niema w słowniku Lindego ani w wileńskim. *Z jednè ćité wupřązę są šteka płótna.*

ćitel, -tla, *m.*, wierzchnia suknia kobieca, kitel, *niem.* Kittel.

ćitka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ćita, skrętek czyli pęczek lnu, przygotowanego do przędzenia. *Uw.* Wyrazu skrętek niema w słowniku Lindego ani w wileńskim (w tem znaczeniu).

ćitovac, -ejąj, -ovêł, *sł.*, kitować. *Ćitovalé so lemę wœkna* (kitowali sobie klejem okna).

ćivac, -vją, -vêł, *sł.*, kiwać. *Wœna ćivje ćiję. Pôlcę ćivêł na ńegœ.*

ćivac są, -vją są, -vêł są, *sł.*, kiwać się. *Wœn są ćivje.*

ćivnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, kiwnąć. *Ćivnǫł na séna.*

ćivnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, kiwnąć się. *Ćivnǫł są ćilka razòv za stołę.*

Č.

čamic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, męczyć się, zwłaszcza czuwaniem nocnem. *Čamiła są, ńeœrôčka, tak přez šteré nocé.*

čapa, -é, *m.* i *ż.*, osoba niezgrabna. *Jubés też mœgła są nawučéc xœzéc, té čapo!*

čapac, -ją, -êł, *sł.*, chodzić niezgrabnie. *Čapje, jakbé mją dřevjanè noźe.*

čapnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, stąpnąć niezgrabnie. *Čapnǫł, jaž troje lezi wœbrizgnǫł kałę.*

čarcék, -a, *m.*, zdrobn. od čôrt, czarcik, dyabełek.

čarcéna, -é, *m.*, zdrobn. od čôrt, dyablina. *Nąznô čarcéna.*

čarci, *przym.*, czartowski. *Čarcè roźe.*

čaré, -óv, *l. mn.* czary, uroki. *V nyx xéčax béłé čaré. Wœna wumjeje zadavac čaré* (rzucać uroki).

čarovńica, -é, *ż.*, czarownica. *Na Helu béła wœstatnô čarovńica pôlonô.*

čarovńik, -a, *m.*, czarownik.

čartovsći, -kô, -ćè, *przym.*, czartowski. *Čartovsćè fifé.*

čařéc, -ą, -éł, *sł.*, czarować, rzucać uroki. *Wœna wumjeje čařéc, wœna ju ńejednègœ wœčařéła.*

čařécel, -a, *m.*, czarownik, czarodziej. *Té môš wucekac wœt taćex čařéceli.*

čařécelka, -ći, *ż.*, czarownica, czarodziejka. *Třeba vénekac preč tą čařécelką.*

čařécelsći, -kô, -ćè, *przym.*, czarowniczy, czarodziejski. *Są nô to čařécelsćè spœsobé.*

čařécelstwœ, -va, *n.*, czarownictwo, czarodziejstwo. *Wučélé są wœt ńi čařécelstva.*

čas, -e, *m.*, czas. *Ju je vjelźi čas kœséc žéto. Nègœ čase.*

časę, *przysł.*, czasem.

čaté, -óv, *l. mn.*, czaty. *Stalé na čatax.*

čatovac, -eją, -ovêł, *sł.*, czatować. *Kœt čateje na méš.*

cąsc, -é, *ż.*, część. *Wœńi mješkają v tąny cąsci vsé. Ta cąsc ńivé je lepšô.*

cąsti, *przym.*, częsty.

cąsto, *przysł.*, często.

čec, čeją, čeł, *sł.*, 1) czuć, 2) słyszeć. *Méšé figlejǫ, ćej kœta ńečeją. Té mzęš helsćè zwœné čeł! Wœn čeł zwœné, ale ńevjè zę.*

čečą, -éca, *n.*, szczenię. *Mjelé dwœje mêłéx čečąt.*

čečôk, -a, *m.*, szczeniak, psiak.

čečǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od čečǫtkœ, szczeniąteczko.

čečǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od čečą, szczenię, psiątko.

čexło, -a, *n.*, koszula śmiertelna.

čexléc, -ą, -éł, *sł.*, obierać z łupin kartofle, jabłka i t. d., skrobać z grubsza, obcinać korzenie u roślin okopowych.

čeladny, *przym.*, czeladni. *Čeladnô jizba.*

čelôdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čelôz, czeladka. *Ksǫz se swœjǫ čelôdkǫ.*

čelôz, -ązé, *ż.*, czeladź. *Mjąso dlô panstva, gnôté dlô čelązé.*

čepc, -a, *m.*, czepiec.

čepečk, -a, *m.*, zdrob. od čepk, czepeczek.

čepiradełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od čepiradło, czupiradełko.

čepiradło, -a, *n.*, człowiek, ubierający się dziwacznie, pretensyonalnie; czupiradło.

čepk, -a, *m.*, czepek. *V bjełym čepku są rozéł.*

čepréna, -é, *ż.*, czupryna. *Mô čepréną, jak dva vjexce słomé.*

čeprénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čeprinka, czupryneczka. *Zdŕé, jaka to čeprénečka wu mœjegœ Ałošečka.*

čeprinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čepréna, czuprynka.

čerńec, -ją, -êł, *sł.*, czernieć. *Dŕewœ čerńeje na słòncu.*

červc, -a, *m.*, czerwiec (miesiąc).

červcovy, *przym.*, czerwcowy. *Dešč červcovy.*

čeřńè, -i, *l. mn.*, ciernie. *Stǫpô pœ saméx čeřńax. Ob.* ceŕńè.

čeřńic -ą, -eł, *sł.*, czernić. *Čeřńonè balće.*

čeřńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, czernić się. *Nawœkòł čeřńǫ są bœré é lasé.*

čeřńovy, *przym.*, cierniowy. *Ob.* ceŕńovy.

čeřvjeńec, -ją, -êł, *sł.*, czerwienieć. *Jabka ju čeřvjeńałé.*

čeřvjeńic, -ą, -eł, *sł.*, czerwienić.

čeřvjeńic są, -ą są, -eł są, czerwienić się. *Jabka są čeřvjeńǫ. Wœna są čeřvjeńi.*

čeřvjonka, -ći, *ż.*, krowa czerwona.

čeřvjono, *przysł.*, czerwono. *Pœmazêł so gąbą na čeřvjono é tak pœ vsi xœzi, strašǫcé zècé.*

čeřvjonosc, -é, *ż.*, czerwoność.

čeřvjony, *przym.*, czerwony. *Čeřvjonè bòtè. Čeřvjonè rące.*

česc, *2. p.* tčé, *ż.*, cześć. *Na česc Pana Bœga. Na vaji česc. Wœjc muši vémągac tčé wœt swœjex zècì.*

čestny, *przym.*, czcigodny, uczciwy. *Čestny pôn. Rečé mu dva čestnè słova.*

čestńe, *przysł.*, uczciwie, godnie. *Wœn čestńe pœstąpœvêł.*

čestovac, eją, -ovêł, *sł.*, 1) czcić, cześć oddawać, 2) raczyć, częstować, ugaszczać. *Wœńi gœ čestovalé, jak swègœ wœjca. Čestovêł jǫ, čim-le mòg* (ugaszczał ją, czem tylko mógł).

čé, *sp.*, czy. *Čé té môš abé semjeńè? Čé to je twœje?*

čé — čé, *sp.*, czy — czy. *Čé dostôńeš pœ łbje, čé pœ pôlcax, jednak ce mzę bœłało.*

čélé, *sp.*, czyli. *Kašebi čélé Pœmœřańi.*

čéńic, -ą, -eł, *sł.*, czynić, robić. *Wœna to čéńi přé kœždi leżnosci* (ona to robi przy każdej sposobności).

čérny, *przym.*, czysty, sam, niezmieszany z niczem. *Čérnè sbœžè* (czyste zboże). *Čérnè dekôté* (same dukaty). *Čérnè złoto* (szczere złoto). *Čérny djôbêł* (prawdziwy dyabeł). *Čérnô prôvda* (szczera prawda). *Čérnè łgařtwœ* (skończone kłamstwo).

čéscéc, -ščą, -scél, *sł.*, czyścić. *Vłôsńe čéščǫ wœkna. Gœřélka césci garło pijôka.*

čésti, *przym.*, 1) czysty, chędogi, 2) sam, prawdziwy. *Mô céstè rące é nożę. Tak mje v žòce bœli, jakbé tą céstè robóće bélé. Céstè talaré!*

čésto, *przysł.*, 1) czysto, chędogo, 2) zupełnie, całkiem. *Wu ńix tak często, jak v słôńi. Wœna to często zabéła* (ona o tem najzupełniej zapomniała). *Ta xałepa je często dřevjanô.*

čéstosc, -é, *ż.*, czystość. *Częstosc cała é dešé.*

čétac, -ają, -êł, *sł.*, czytać. *Čé té jes abé čétêł evańeléjǫ svjątǫ?*

čétévac, -eją, -évêł, *sł.*, czytywać. *Čétévêł jim všelejaće ksǫżće.*

čêlgac są, -ają są, -êł są, *sł.*, czołgać się. *Čêlgalé są před ńim pœ zemi.*

čêłno, -a, *n.*, czółno. *Ob.* čołen.

čij, čéja, čéje, *zaim.*, czyj. *Čij to ćij?* (czyj to kij?). *Čéja, ale ńe twœja* (czyjabądź, ale nie twoja).

čim, *sp.*, im, o ile. *Čim vici xto gôdô, tim mńi robi. Čim kœt starši, tim wœgon mô čvjardši.*

čin, *2. p.* čéne, *m.*, czyn. *To są jegœ čéné. Léxè čéné są sénami złéx słòv.*

činnosc, -é, *ż.*, czynność. *Pœtemu zdôvalé spravą ze swœjè činnoscé.*

čip-čip, *wykrz.* Woła się na kury: *čip, čip, čipka, čip, čip, čip!*

čipka, -ći, *ż.*, kura.

čišč, -a, *m.*, czyściec.

čišč̀ovy, *przym.*, czyścowy. *Čišč̀ovè mąće.*

człek, -a, *m.*, człek, człowiek. *Ob. człovjek.*

čło, -a, *m.*, cło. *Čło vébjeralé z kœždègœ wœkrąte.* Ob. col.

člon, -a, *m.*, członek. *Všétćè člone mje bœlą* (bolą mnie wszystkie członki).

člonk, -a, *m.*, zdrobn. od člon, członek.

člordac, -ają, -êł, *sł.*, deptać, tłamsić. *Zdŕijta-le, jak vama kœńe wòvs člordają* (patrzcie-no, jak wam konie owies tłamszą).

človjectwœ, -va, *n.*, człowieczeństwo. *Tŕęsce é tŕé lat človjectva Pana Bœga.*

človječą, -éca, *n.*, zdrobn. od človjek, człeczątko. *Vizêł jes ćej krôsńôka? Ńe, taćègœ človječéca ješ jem ńe vizêł* (czy widziałeś kiedy krasnoludka? Nie, takiego człeczątka nie widziałem jeszcze).

človječéna, -é, *m.*, zdrobn. od človjek, człeczyna. *Bjèdny človječéna!*

človječi, *przym.*, ludzki. *Gąba človječô, ale garło, jak wu vêłka* (twarz ludzka, ale gardło, jak u wilka).

človječk, -a, *m.*, zdrob. od človjek, człowieczek.

človječątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od človječą, człeczątko.

človjek, -a, *m.*, człowiek.

človy, *przym.*, człowy. *Človô wœpłata.*

čmyr, -e, *m.*, rzecz drobna lub licha, drobiazg, lichota, ladaco. *To ńiżòdnè rébé, to čmyr* (to żadne ryby, ale sam drobiazg). *Zdŕi do mješka — sôm čmyr; talara ju dôvno ńebéło* (patrzy do portmonetki — same drobne; talara już dawno nie było).

čołen, -łna, *m.*, czółno. *Ob.* čêłno.

čop, -a, *m.*, czop, zatyczka. *Wœnbé zpœd čopa ńigdé ńe vélôz!*

čorxac, -ają, -êł, *sł.*, targać, zdzierać, odłamywać, zbijać. *Na taćex kamińax xutkœ knôpi bòté čorxają.*

čorxac są, -ają są, -êł są, *sł.*, drzeć się, odłamywać się.

čorxnąc, -ną, -nął, *sł.*, targnąć, szarpnąć, odłamać. *Čorxnął gałąz.*

čorxnąc są, -ną są, -nął są, *sł.*, targnąć się, szarpnąć się.

čosac, -ają, -êł, *sł.*, czesać.

čosac są, -ają są, -êł są, *sł.*, czesać się.

čosełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čosła.

čosła, -é, *ż.*, narzędzie żelazne do wyżłabiania niecek, łyżek, warzech i t. p. *Mô ząbé, jak čosłé* (t. j. ostre).

čô! *wykrz.*, słysz, słuchaj, hej! Jest-to niewątpliwie jedna z form trybu rozkazującego od čec.

čôpčéšče, -a, *n.*, zgrub. od čôpka, czapisko.

čôpečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čôpka, czapeczka.

čôpk, -a, *m.*, kapelusz, zarówno męski, jak i kobiecy.

čôpka, -ći, *ż.*, czapka. *Ob.* čôpk.

čôpńictwœ, -va, *n.*, czapnictwo, kapelusznictwo.

čôpńiči, *przym.*, dotyczący czapnika. *Čôpńičè vérobé.*

čôpńička, -ći, *ż.*, czapniczka, kapeluszniczka.

čôpńik, -a, *m.*, czapnik, kapelusznik.

čôr, *2. p.* čare, *m.*, czar. *Čaré zadavac* (rzucać uroki).

čôrnexny, *przym.*, zdrobn. od čôrny, czarniuchny, czarniutki. *Čôrnexnè wœčka.*

čôrno, *przym.*, czarno.

čôrnosc, -é, *ż.*, czarność.

čôrnuši, *przym.*, zdrobn. od čôrny, czarniusi.

čôrnušińći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od čôrnuši, czarniuteńki.

čôrnušénečći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od čôrnušińći, czerniuteńki.

čôrny, *przym.*, czarny.

čôrt, *2. przyp.* čarta, *m.*, czart, dyabeł. *Jizé do čarta!*

čęstečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čęstka, cząsteczka. *Ńe dalé mu ańè jednè čęstečći.*

čęstka, -ći, *ż.*, zdrobn. od čąsc, cząstka. *Dejta mi abé jedną čęstką vašé bòkadoscé* (dajcie mi choć jednę cząstkę waszego bogactwa).

čub, -a, *m.*, czub, koniec wystający, wierzch, wierzchołek, szczyt. *Vlôz na sôm čub. Čub gòré. Čub vježé.*

čubk, -a, *m.*, zdrobn. od čub, czubek, wierzchołek.

čvarti *ob.* čvjôrti.

čvartk *ob.* čvjôrtk, čvôrtk.

čvikła, -é, *ż.*, ćwikła.

čvikłovy, *przym.*, ćwikłowy.

čvirc, -é, *ż.*, ćwierć. *Čvirc roku. Čvirc milé.*

čvjoraći, -kô, -ćè, *liczb.*, czworaki. *Čvjoraćè rozkazé.*

čvjorak, *przysł. licz.*, czworako. *Té to możeš čvjorak zrobic.*

čvjoro, *liczb.*, czworo. *Mô čvjoro zębi.*

čvjôrti, *liczb.*, czwarty. *Ob.* čvarti.

čvjôrtk, -u, *m.*, czwartek. *Ob.* čvartk.

čvjôrtka, -ći, *ż.*, zdr. od čvirc, ćwiartka.

čvjôrtkœvy, *przym.*, czwartkowy. *Ob.* čvôrtkœvy.

čvjôrtôčka, -ći, *ż.*, febra, powtarzająca się co cztery dni.

čvôrtk, -u, *m.*, czwartek. *Ob.* čvjôrtk, čvartk.

čvôrtkœvy, *przym.*, czwartkowy. *Ob.* čvjôrtkœvy.

D.

dac, dôm, dêł, dej, *sł.*, dać. *Dającé* (dając). *Davšé* (dawszy). *Ob.* davac i dajac.

daχtac, -ają, -êł, *sł.*, gdakać. *Wœna navet daχtac ńe wumjeje.*

daχtél, -a, *m.*, daktyl.

daχtélovy, *przym.*, daktylowy. *Daχtélovô gœrêłka.*

daχtélòvka, -ći, *ż.*, nalewka, wódka daktylowa.

dajac *ob.* davac.

dak, -u, *m.*, dach.

dakœvizna, -é, *ż.*, słoma ze strzechy. *Vezńi peřinką dakœvizné é zapalé v pjecku.*

dakœvy, *przym.*, dachowy. *Słoma dakœvô.*

daleći, -kô, -ćè, *przym.*, daleki, odległy. *Dalekô rejza* (daleka podróż).

dalekœsc, -é, *ż.*, oddalenie, odległość. *Na takǫ dalekœsc jô są ńe gœzą.*

dalèk, *przysł.*, daleko. *Ma mješkôma dalèk wœt mjasta. To je tak dalèk, jak šerok.*

dama, -é, *ż.*, dama, pani, *franc.* dame, *niem.* Dame. *To je vjelgô dama.*

dama, -é, *ż.*, tama, grobla, *niem.* Damm. *Přervônô dama.*

Dańijô, -i, *ż.*, Dania.

dańina, -é, *ż.*, danina. *Mušélé wœpłacac všelejaćè pœdatće é dańiné.*

dańictwœ, -va, *n.*, czynszownictwo. *Te grenta bélé jim v dańictwœ wœtdônè.*

dańiči, *przym.*, czynszowy. *Χłopi sezębélé v néχ kôtaχ na dańičim pravje* (chłopi siedzieli w tych chatach na prawie czynszowem).

dańička, -ći, *ż.*, czynszowniczka.

dańik, -a, *m.*, czynszownik. *To bélé jegœ dańicé.*

daremno, *przysł.*, darmo, daremnie. *Daremno gœ prosélé é pœ rąkaχ kušalé.*

darmôk, -a, *m.*, gratyska. *Dostêł darmôka. Za darmôka* (darmo, gratis). *Wœn χce všétkœ kupjac za darmôka* (on chce wszystko kupować za darmo).

darmœ, *przysł.*, darmo. *Dalé mu darmœ dvje wœvce é jedną kœzą.*

darmœdajk, -a, *m.*, dający darmo. Jest przysłowie: *darmœdajk ju dôvno zdeχ* (ten, co daje darmo, już dawno umarł).

darmœdajkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, odnoszący się do darmœdajka. *Darmœdajkòv čas ju dôvno minął.*

darovac, -ją, -ovêł, *sł.*, darować. *Darovêł ji třé kœrce bulev.*

darovizna, -é, *ż.*, darowizna. *Wœna to dostà v darovizńe.*

dařéc, -ą, -él, *sł.*, darzyć, obdarzać. *Dařélé gœ, čimle mœglé.*

dařéc są, -ą są, -él są, *sł.*, darzyć się, powodzić się, udawać się. *Dařélo jim są na dobétku é na zècaχ.*

davac, dôvają, dôvêł, davôj, *sł.*, dawać. *Dôvêł ji, co le mòg. Davôj rôz, co môš do dańô.*

dąbčôk, -a, *m.*, młody dąbek, dębczak.

dąbina, -é, *ż.*, dębina, drzewo dębowe.

dąbinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od dąbina, dębinka.

dąbœvy, *przym.*, dębowy. *Dvjeře dąbœve.*

dąbrova, -é, *ż.*, dąbrowa.

dbac, -ają, -êł, *sł.*, dbać. *Wœn tak dbô wœ χéče, jak wœ psą budą. Wœn dbô wœ swœją bjałką, jak wœ wœkœ v głovje.*

dbałosc, -é, *ż.*, dbałość.

dbały, *przym.*, dbały. *Wœna je dbałô wœ zdrovjè swœjeχ zębi.*

debeltowœ, *przysł.*, dubeltowo, podwójnie. *Wœn všétkœ robi debeltowœ.*

debeltovy, *przym.*, dubeltowy, podwójny. *Debeltovy lencuχ* (podwójny łańcuch). *Debeltovè bukse* (podwójne spodnie).

deχ, *2. prz.* deχu, *m.*, dech, oddech. *Ńimòg žòdnègœ deχu dostac* (złapać).

deχœvjenstwœ, -va, *n.*, duchowieństwo. *Katelécčè deχœvjenstwœ.*

deχœvny, *przym.*, duchowny. *To bél jix deχœvny čélé ksǫ̨ž.*

deχœvy, *przym.*, duchowy, duszny. *Ksǫ̨ž są stôrô wœ našè deχœvè pœtřebé.*

dekôcék, -a, *m.*, zdrobn. od dekôt, dukacik.

dekôt, -a, *m.*, dukat.

dekôtovy, *przym.*, dukatowy. *Dekôtovè złoto.*

denkœ, -a, *n.*, zdrobn. od dno, denko, przykrywka.

denńica, -é, *ż.*, miska, w której trze się tabakę.

derdes, -e, *m.*, rdest (roślina).

dergœt, -e, *m.*, drżenie, trzęsienie. *V tim dergœce ńimòg ańè spac ańè χœǯéc.* Ob. dregœt.

dergœtac, -ają, -ął, *sł.*, drgać, podrygiwać, trząść się. *Dergœtął, jakbé mjął wœgrôžką* (trząsł się, jak w febrze). *Ćejle pœčeł muzéką, zarô mu nożę dergœtałé* (jak tylko posłyszał muzykę, zaraz mu nogi drgały). *Ob.* dregœtac.

dernexno, *przysł.*, zdrobn. od derno, głupiutko. *Wœn to dernexno wœbmésłél.*

dernexny, *przym.*, zdrobn. od derny, głupiutki. *Dernexnô zèvčínka.*

derno, *przysł.*, durno, głupio; gburowato.

dernoχ, -a, *m.*, głupiec, głuptas; gbur.

dernosc, -é, *ż.*, głupota.

dernota, -é, *ż.*, głupota.

dernovati, *przym.*, głupkowaty. *Dernovatô zèvčéna: ǯesiǯ razé ji řečé, rôz ńe zrobi* (głupkowata dziewczyna: dziesięć razy jej powiedz, nie zrobi ani razu).

dernovato, *przysł.*, głupowato. *Wusmjexél są dernovato.*

dernovatosc, -é, *ż.*, głupowatość. *Leǯe są ǯévilé jegœ dernovatosci.*

derny, *przym.*, durny, głupi; gburowaty. *Derny χłop, jak snop. Dernè ǯèckœ.*

derńec, -ejã, -él, *sł.*, durnieć, głupieć. *S kœždim dńę derńeje co rôz vici.*

deska, -ći, *ż.*, deska.

deša, -é, *ż.*, dusza. *Twœja deša mǯe ješ zbavjonô.*

deščečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od deska, deseczka.

dešéc, -ą, -él, *sł.*, dusić. *Ćej jem přéšed, tej wœn jǫ̨ ju dešél. Ńe deše mją tak stroǯe!* (nie duś mnie tak silnie).

dešéčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od deška, duszyczka. *Moeja dešéčko! Rôdbé dešéčka do ńeba, ćej ńimô tegœ, co ji pœtřeba.*

deška, -ći, *ż.*, zdrobn. od dešа, duszka. *Takô mélô deška ńimòže dox jic do pjekła.*

detk, -a, *m.*, pieniądz, dziś już nieużywany, *dol. niem.* Dettchen, grosz. W liczbie mnogiej: detće, -kôv (pieniądze). *Wœn ńimô detkòv* (on niema pieniędzy). Por. pod względem znaczenia małoruskie: hroši.

défelka, -ći, *ż.*, zdrobn. od défla, mały chodaczek drewniany.

défelkœvy, *przym.*, dotyczący défelki, chodaczkowy.

défla, -é, *ż.*, chodak drewniany. Karłowicz objaśnia przez niem. Toffel, Tuffel z Pantoffel.

déflovy, *przym.*, dotyczący défli, chodakowy. *Déflovym řemyškę zdřešéła mu rąkôv* (rzemykiem chodaczkowym związała mu rękaw).

déχac, -ają, -él, *sł.*, dychać. *Ledvje ju déχô.*

déχavica, -é, dychawica, astma.

déχavičny, *przyim.*, dychawiczny. *Kòń déχavičny.*

déχt, *przysł.*, całkiem, zupełnie, dobrze, tęgo, *niem.* dicht, *dol. niem.* decht. *Wœna je głupô, déχt często głupô.*

déχtovny, *przym.*, gęsty, tęgi, nabity, silny, porządny. *To je déχtovny χłop* (tęgi chłop). *Déχtovny wœǵiń* (silny ogień). *Déχtovnô zéma* (ostra zima). *To mu pœvjèǯél déχtovnè kôzańè* (porządne kazanie). *Déχtovnô brejka* (gęsty żur).

déχtovńe, *przysł.*, tęgo, silnie, porządnie, sporo. *Wuřnął gœ déχtovńe mjeǯé wœčé.*

dél, -a, *m.*, dyl, deska.

délovy, *przym.*, dylowy. *Délovô pœdłoga.*

démic, -ją, -jeł, *sł.*, dymić, kurzyć. *Démjęci pjeck. Śńèg démi.*

démic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, dymić się. *Z wœgńišča są démi.*

démôč, -a, *m.*, mieszek, przyrząd do rozniecania ognia w piecu.

démœvy, *przym.*, dymowy. *Démœvô χmura.*

déna, -é, *ż.*, odsypisko nadmorskie, wydma piaszczysta nad morzem, zwykle tylko wrzosem porosła, *niem.* Düne. *Vzłuž mœřa cignǫ są déné. Wœt téx din do tąnéx je pòł milé.*

dénega, -ǵi, *ż.*, *ob.* dena.

dénovy, *przym.*, odnoszący się do dény. *Pjôsk dénovy.*

déšel, -šla, *m.*, dyszel. *Ob.* déšla.

déšla, -é, *ż.*, dyszel. *Ob.* déšel.

dèšč, -e, *m.*, deszcz. *V pjątk dèšč, cały tiǯeń dèšč.*

dèšček, -u, *m.*, zdrobn. od dèšč, deszczyk.

dèščovy, *przym.*, deszczowy. *Dèščovy zeń. Dèščovè robôšće* (deszczowe robaczki czyli dżdżownice).

dic, dmą, dął, dmi, *sł.*, dąć. *Vjater dął. Stroże dmje. Dąti* (dęty).

didli! *wykrz.*, naśladowanie głosu skrzypiec, podobnie jak dǫm basów. *Didli, didli, dǫm, dǫm! Jak pôn spjèvô, tak jô grôm.* Piosnka.

dixtix, *przysł.*, dobrze, porządnie, tęgo, całkowicie, *niem.* tüchtig, *dol. niem.* düchtich. *Napilé sa dixtix a pœtemu pœšlé spac. Šlé tak dixtix dvje gœzéné.*

dim, *2. przyp.*, dému, *m.*, dym. *V jizbje ful dému* (w izbie pełno dymu).

dimk, -u, *m.*, zdrobn. od dim, dymek. *Wukôzêł sa dimk nad xéčami.*

djôbeł, -bła, *m.*, dyabeł.

djôbelsći, -kô, -ćè, *przym.*, dyabelski. *Djôbelsćè pŕékôzańè. Młyn djôbelsći. Djôbelskô muca.*

djôbelstwœ, -va, *n.*, 1) dyabelstwo, 2) zbiór dyabłów. *Vitro mże v pjekle gromada całègœ djôbelstva* (jutro będzie w piekle zgromadzenie wszystkich dyabłów).

djôblą, -éca, *n.*, zdrobn. od djôbêł, dyablę. *Pŕéšło do mńe no mêłè djôblą.*

djôbléca, -é, *ż.*, dyablica.

djôbléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od djôbléca, mała dyablica.

djôblék, -a, *m.*, zdrobn, od djôbêł, dyabełek.

djôbléšče, -a, *n.*, zgrub. od djôbêł, dyablisko.

djôbli, *przym.*, dyabli, dyabelski. *Djôblè ząèckœ Djôblè vjeselè. Djôblô deša.*

djôblętečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od djôblǫtkœ, dyablątko.

djôblǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od djôblą, dyablątko.

djôxêł, -xła, *m.*, dyabeł. *Dopœmôgalé mu všedernuscé djôxlé.*

dlavic, dłôvją, dłôvjeł, *sł.*, dławić. *Dłôvjeł gœ wœbjema dvjema rąkòma.*

dłebac, -ją, -êł, *sł.*, dłubać. *Té mżeš šteré lata dłebêł v ti zemi, a wœna cé ńick ńe dô.*

dłeźi, -gô, -źè, *przym.*, długi.

dłegœsc, -é, *ż.*, długość.

dłeźńica, -é, *ż.*, dłużniczka.

dłeźńik, -a, *m.*, dłużnik. *Wœt złègœ dłeźńika é plevé bjeŕé.*

dłeźny, *przym.*, dłużny.

dłoń, -e, *ż.*, dłoń.

dłòtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od dłòto, dłutko.

dłòto, -a, *m.*, dłuto.

dług, -egu, *n.*, dług. *Zacignął dług. Wœn mô dłeźe.*

długœ, *st. wyż.* dłeži, *st. najw.* nôdłeži, *przysł.*, długo. *Tak długœ sa gronkę wœda nosi, jaž sa wuxœ wurvje. Našè bjèdé mże dłeži, jak jejix panstva.*

dłužk, -u, *m.*, zdrobn. od dług, dłużek.

dlô, *przyim.*, dla. *Dlô ńègœ. Dlô svjatè vjaré. Ńe dlô psa ćełbôsa.*

dlôčegœ, *przysł.*, dlaczego. *Dlôčegœ jo môm vjedno nô cą pracovac?*

dlôtegœ, *przysł.*, dlatego. *Té mżeš wuboźim přez całè swœje žécè dlôtegœ, że ńimôš wœxœté do robœté.*

dmuxac, -ają, -êł, *sł.*, dmuchać. *Té môš v wœzjń dmuxac é ńic ńe gadac.*

dmuxnǫc, -ą, -ął, *sł.*, dmuchnąć. *Dmuxnął na svjèčką.*

dno, -a, *n.*, dno. *Na dńe jezora. Wœbrocé bečką dnę do gòré* (obróć beczkę dnem do góry).

dńec, dńeje, dńało, *sł.*, dnieć. *To mże vkròtce dńało.*

dńę, *przysł.*, we dnie. *Dńę spôvô, a nocą čêłô.*

do, *przyim.*, do. *Do čišča. Do Gdôńska. Do té pœré. Do samègœ kònca.*

doba, -é, *ż.*, doba. *Léxô doba.*

dobéc, dobǫdą, dobéł, dobążé, *sł.*, zwyciężyć, zdobyć, przemóc. *Ćej Pœmœřańi no mjasto dobélé* (zdobyli). *Jô ce ješ dostôną é dobǫdą* (ja cię jeszcze dostanę i przemogę).

dobétk, -u, *m.*, dobytek, bydło. *Mušél jic preč s całym swœjim dobétkę.*

dobévac, -byvają, -byvêł, *sł.*, przemagać, zwyciężać. *Nen stolém jǫ přemòg, wœn jǫ dobél, a ćej jǫ dobyvêł, nalazła sa vnet é na stôrô stolmôčka.*

dobic, -biją, -bjeł, *sł.*, dobić. *Swœją vłôsną rąkǫ dobjeł séna.*

dobic są, -biją są, -bjeł są, *sł.*, 1) dobić się, 2) dostać się. *Dobjeł sa vłôsnym mječę. Vądrejącé wœt vsé do vsé, dobilé sa na wœstatku do jednègœ mjastka.*

dobijac, -ają, -êł, *sł.*, dobijać. *Sami bédło dobijalé.*

dobijac są, -ają są, -êł są, *sł.*, 1) dobijać się, 2) kołatać, stukać. *Dobijô sa gœŕêłkę. Dobijalé sa do dvjeŕi.*

dobijôčk, -a, *m.*, zdrobn. od dobijôk. *Syvôtalé mêłègœ le dobijôčka.*

dobijôk, -a, *m.*, jakaś mała ryba.

dobjerac, -ają, -êł, *sł.*, dobierać. *Wœna wumjeje słòvk dobjerac.*

dobjèc, -bjègną, -bjèg, *sł.*, dobiec. *Ksążô ju véxœzélé, éej wœn ledvje do kœscoła dobjèg.*

dobjègac, -ają, -ół, *sł.*, dobiegać. *Dobjègół do xéći.*

dobrac, -bjerą, -brół, *sł.*, 1) dobrać, przybrać, 2) wybrać. *Dobjerą so jeś jedną leščečką mlèka* (przybiorę sobie jeszcze jednę łyżeczkę mleka). *Né wumjelé so dobrac pôré* (nie umieli sobie dobrać pary).

dobri, *przym.*, dobry. *To dobri knôp. Jeś dobrô kœbéła. Dobri zeń Pane! Do lepša* (ku lepszemu). *Jize do lepša* (jest już lepiej).

dobro, -a, *n.*, posiadłość ziemska, dobra. *To je z mœjegœ dobra.*

dobroc, -é, *ż.*, dobroć.

dobročinca, -é, *m.*, dobroczyńca.

dobročinny, *przym.*, dobroczynny.

dobročinstwœ, -va, *n.*, dobroczynność.

dobrozij, -eja, *m.*, dobrodziej. *Wœn je całè vsé dobrozèję.*

dobrozijka, -éi, *ż.*, dobrodziejka.

dobrozèjstwœ, -va, *n.*, dobrodziejstwo. *Zabralé ji zèckœ é pœvjôdają, że to je dobrozèjstwœ.*

dobrotléwœsc, -é, *ż.*, dobrotliwość. *Słôvny bół ze swœjè dobrotlévœscé.*

dobrotlévje, *przysł.*, dobrotliwie. *Wusmjèxnął są dobrotlévje.*

dobrotlévy, *przym.*, dobrotliwy. *Ò, dobrotlévy Bœže!*

dobrowœlno, *przysł.*, dobrowolnie. *Dobrowœlno to pœdpisół.*

dobrowœlnosc, -é, *ż.*, dobrowolność.

dobrowœlny, *przym.*, dobrowolny. *Wučink dobrowœlny.*

dobře, *st. wyż.* lepi, *st. najw*, nôlepi, *przysł.*, dobrze. *Dobře mjec pjqzę, lepi šćescè. Nôlepi doma sezec.*

docégac, -cigają, -cigół, -cégôj, *sł.*, dociągać. *Mušélé sami docégac bôt do břèga.*

docignqc, -ną, -nął, *sł.*, dociągnąć; dobić się, dostać się. *Ledvje mœglé sańe dodòm docignqc. Na noc docignglé do Pucka.*

doč, *przysł.*, do czego. *Doč to?* (do czego to?) *A wœńi mję pitajq, doč to jô zrobjeł* (a oni mnie pytają, w jakim celu ja to zrobiłem). *Pœjta do xéći, doč môła zébnqc?* (chodźcie do chaty, czego macie ziębnąć?).

dočec są, -ejq są, -eł są, *sł.*, dosłyszeć, dosłuchać się. *Ńimòg są dočec serca bicô.*

dočétac, -ają, -ół, *sł.*, doczytać. *Dočélôj ksążką do kònca* (doczytaj książkę do końca).

dočétac są, -ają są, -ół są, *sł.*, doczytać się. *Té bé jes są xcół dočétac všelejaći mądroscé.*

dodac, -dają, -dôm, -dół, -dej, *sł.*, dodać. *Jô cé ju vici ńick ńe dodôm* (ja ci już więcej nic nie dodam).

dodatk, -u, *m.*, dodatek. *To vama mże v dodatku.*

dodavac, -dôvają, -dôvół, -davôj, *sł.*, dodawać, przyczyniać. *Corôz vici kœńom wœvsa dodôvół. Vjedno ji dodôvalé robœté.*

dodòm, *przysł.*, do domu. *Vròcélé dodòm. Pœjta dodòm.* Mówi się też zdrobniale: d o d ò m k u. *Rozemku, pœj do dòmku* (rozumie, chodź do głowy).

dodřec, -dřą, -żar, *sł.*, dodrzeć. *Ju gvésno ńe dodřą tegœ vapsa* (już chyba nie dodrę tego kaftana).

dogażac, -gôżają, -gôżół, -gażôj, *sł.*, dogadzać. *Jakle wumjèlé é mœglé, tak ji dogôżalé* (jak tylko umieli i mogli, tak jej dogadzali). *Dogażôj mu, jak xceš, jemu vjedno ńerext bqże* (jemu zawsze będzie źle).

dogańac, -gôńają, -gôńół, -gańôj, *sł.*, doganiać. *Ju gœ psé dogôńałé, ale zajk zemk* (już go psy doganiały, ale zając zemknął).

dogœda, -é, *ż.*, wygoda, dogodność. *Mjelé s tim tą dogœdą, jeż ńe brekœvalé dalèk xœzéc pœ wœdą* (mieli przez to tę dogodność, że nie potrzebowali daleko chodzić po wodę).

dogœdno, *przysł.*, dogodnie, wygodnie. *Dogœdno ji béło.*

dogœdnosc, -é, *ż.*, dogodność. *Zô tą dogœdnosc bélé mu barzéčkœ vzęčny.*

dogœdny, *przym.*, dogodny, wygodny. *To bół rôz dogœdny môl* (to było bardzo dogodne miejsce).

dogœzéc, -ą, -ół, *sł.*, dogodzić, zadowolić. *Jeś są taći ńe wurożół, cobé všétćim dogœzół.*

dogœńic, -ą, -eł, *sł.*, dogonić. *Na wœstałku dogœńiłasma é tegœ bestijńika.*

dogrésc, -ézą, -iz, *sł.*, dogryść, dojeść. *Nimœglé ńijak dogrésc tegœ mjąsa. Wœn jq dogréze.*

dogrézac, -grizają, -grizół, -grézôj, *sł.*, dogryzać, dojadać. *Psé dogrizałé gnôté. Té mi vjedno mušiš dogrézac.*

doχ, *przysł.*, wszakże, przecież, toć, no, *niem.* doch. Lud kaszubski posługuje się tym przysłówkiem często bez widocznej potrzeby. *Pœjle doχ Vaspôn do naju* (chodźno waćpan do nas). *Jô gœ doχ ńe vizół* (toć ja go nie widziałem).

doχażac, -χôżają, -χôżół, -χażôj, *sł.*, dochodzić. *Nockq do ńi doχôżół.*

doχòd, -œde, *m.*, dochód. *Wœn ńimô z tè vèdé ńijaćègœ doχœde* (on niema z tej łąki żadnego dochodu). *Wœna mô vjelżè doχœdé.*

doxòvk, -u, *m.*, dochowek. *To cały jejix doxòvk é majątk.*

doxœzéc, -ą, -ół, *sł.*, dochodzić. *Doxœzéma do Karvjè.*

doxœvac, -ają, -ół, *sł.*, dochować. *Wœna mu vjaré doxœvô é pœ smirci.*

doxœvac są, -ają są, -ół są, *sł.*, dochować się. *Doxœvalé są dvux sénòv é štérex còrk.*

dojadac, -jôdają, -jôdół, -jadôj, *sł.*, dojadać, kończyć jedzenie. *Dojôdół do wœstatka* (dojadał do ostatka). *Dojôdół na wœstatku* (kończył jeść ostatni).

dojaxac, -dą, -xół, -jezé, *sł.*, dojechać. *Nimœglé dojaxac do Gœrączéna.*

dojèsc, -jém, -jôd, *sł.*, dojeść, dokończyć jedzenia. *Ńe dojèdlé ješ pœlevći, ćej vešlé novy gœsce.*

dojeżżac, -ają, -ół, *sł.*, dojeżdżać. *Dojeżżół do Bélova.*

dojic, -ją, -jił, *sł.*, doić. *Wœn mušół sôm dojic swœje krové.*

dojńica, -é, *ż.*, krowa dojna.

dojôzd, -jazde, *m.*, dojazd. *Va tą môta bačéc na ten dojôzd.*

doka, -ći, *ż.*, mgła, *pr. niem.* Dâk.

dokazac, -kôżą, -kôzół, -każé, *sł.*, dowieść, udowodnić. *Kœperńik dokôzół, że zemja są wœbrôcô navœkół słònca. Dokażé mje, że to je prôvda.*

dokazovac, -ują, -ovół, *sł.*, udowadniać, dowodzić. *Dokazovół na všelejaće spœsobé, ale ńičegœ ńe dokôzół.*

dokładac, -kłôdają, -kłôdół, -kładôj, *sł.*, dokładać, dodawać. *Třeba ji dokładac, wœna sama ńe vezńe. Dokłôdalé pœ feńigu.*

dokončéc, -ą, -ół, *sł.*, dokończyć. *Gvésno ju dokončół robœté.*

dokœła, *przysł.*, dokoła, naokół. *Jak tu péšno dokœła!*

dokœła, *przyim.*, dokoła, naokół. *Dokœła xałepé rostą bulvé. Dokœła ńegœ všétkœ są smjèje.*

dokọd, *przysł.*, dokąd. *Dokọd puzeš? Dokọd xceta.*

dokọdes, *przysł.*, dokądś, dokądciś. *Vaji Anka dokọdes pœšła.*

dokọdkœlvjek, *przysł.*, dokądkolwiek. *Dokọdkœlvjek są zvròcą, všąze mją scigają.*

dokọdle, *przysł.*, dokądkolwiek.

dokọdlebọz, *przysł.*, dokądkolwiek.

dokọdže? *przysł.*, dokądże? *Dokądže to mąze derovało?* (dokądże to będzie trwało?).

doktor, -a, *m.*, doktor (przedewszystkiem medycyny), lekarz.

doktorka, -ći, *ż.*, doktorka, lekarka.

doktoròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, należący do doktora, *Doktoròv płôšč. Pańè doktorovô* (pani konsyliarzowa).

dokupic, -pją, -pjeł, *sł.*, dokupić. *Dokupjeł so ješ dva kœrušće žéta.*

dokupjac, -pjają, -pjół, *sł.*, dokupywać. *Wœna so co roku dokupjà jeden zôgon.*

dołę, *przysł.*, dołem, na dole. *Té puzeš gòrọ, a jô dołę. Dołę béło jegœ nazvistkœ napisônè.*

dołożéc, -ą, -ół, *sł.*, dołożyć, dodać. *Dołożélé mu dvązesce talaròv.*

dołyšk, -a, *m.*, zdrobn. od dół, 1) dołeczek (w ogóle), 2) dołek (w brzuchu).

dolatac, -lôtają, -lôtół, -latôj, *sł.*, dolatywać. *Dolôtalé nas głosé z mœřa.*

dolecec, -ą, -ół, *sł.*, dolecieć. *Dolecół do dreżi vsé.*

doléna, -é, *ż.*, dolina.

dolénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od dolinka, dolineczka.

dolinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od doléna, dolinka.

dolôc, -èją, -ół, *sł.*, dolać. *Wœn dolół wœlévé do žare.*

dół, *2. prz.* dołu, *m.*, dół. *V tim dole są méšé. Xutinkœ béłé na dole.*

dółk, -a, *m.*, zdr. od dół, dołek. *V tim mńešim dółku* (w tym mniejszym dołku).

dólny, *przym.*, dolny.

doma, *przysł.*, w domu, doma. *Wœn je všąze doma.*

domaklac są, -ają są, -ół są, *sł.*, domacać się. *Maklalé pœ všétćex kọtax jizbé, jaž są domaklalé skradłè sekńè* (ukradzionej sukni).

domečk, -u, *m.*, zdrob. od dòmk, domeczek.

domésł, -u, *m.*, domysł. *Vpôdô na všelejaćè domésłé.*

domészlac są, -myślają są, -myślół są, -méšlôj są, *sł.*, domyślać się. *Wœn są ańè ńe domyšlô. Wœna ńe wumjèje są domészlac.*

domészlec są, -ą są, -ół są, *sł.*, domyśleć się. *Wœńi są tegœ ju dôvnô domészlélé.*

domińik, -u, *m.*, wielki jarmark letni w Gdańsku na św. Dominika.

domôci, *przym.*, domowy, swojski. *Domôcô čelôz* (czeladź domowa). *Domôcè ptôstwœ* (drób domowy). *To jè domôci človjek* (nasz człowiek, domownik). Por. czes. domácí.

domôctwœ, -va, *n.*, 1) domostwo, gospodarstwo domowe, 2) swojszczyzna, ojczyzna. *Mœje domôctwœ je barzo lézè* (moje gospodarstwo

jest bardzo biedne). *Pétôj są cégôna wœ domôctwœ!* (pytaj się cygana o ojczyznę).

domôčka, -ći, *ż.*, 1) mieszkanka tegosamego domu, 2) w dalszem znaczeniu: swojaczka, rodaczka.

domôk, -a, *m.*, 1) mieszkaniec tegosamego domu, 2) w dalszem znaczeniu: swojak, rodak.

domœvy, *przym.*, domowy. *Domœvô robœta.*

dòm, -omu, *m.*, 1) dom, 2) sień. *Dòm, jak kœscòł.*

dòmk, -u, *m.*, zdrobn. od dòm, domek. *Rozemku, pœj do dòmku!*

donašac, -ôšają, -ôšół, -ašôj, *sł.*, donosić. *Donôšają wœstatnè snopće do stodołé.*

dònc, dòndą, došed, *sł.*, dojść. *Ńimòg do xéči dònc. Ńedalèk došed. Tak vésok jô ńe dòndą.*

donọd, *przysł.*, do owego miejsca. *Donọd sigają mœje pœla.*

dońesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, donieść. *Dońesé mje jeś tré talaré, a jô cé védôm łwœje kœńe.*

dopic, -ją, -jeł, *sł.*, dopić. *Ńimòg dopic jednegœ statečka* (nie mógł dopić jednego kufelka).

dopijac, -ijają, -ijół, *sł.*, dopijać. *Dopijalé rešté.*

dopjec, -pječą, -pjek, -pječé, *sł.*, dopjec. *Čé są léxœ pôléło, čé co, ńimœgła ńijak dopjec xlèba.*

dopjec są, -pječą są, -pjek są, *sł.*, dopiec się. *Xlèb są ju dopjèk.*

dopjekac, -ają, -ół, *sł.*, dopiekać. *Naša gœspœdéńè ju wœt pêłńa xlèb dopjekô. Jemu słonyškœ dopjekô.*

dopjekac są, -ają są, -ół są, *sł.*, dopiekać się. *Cèšta są, zèсé, vaše pjeřńičće ju są dopjekają.*

dopjeře, *przysł.*, dopiero. *Dopjeře přéšed é ju wœtxœzi. Dopieře pœ zôxœzę słònca.*

dopłacac, -płôcają, -płôcół, -płacôj, *sł.*, dopłacać. *Pjc markòv mu dopłôcà, ale ńe xcół předac.*

dopłacéc, -ą, -ół, *sł.*, dopłacić. *Dopłacélé mu všétkœ, kulko žądół.*

dopłata, -é, *ż.*, dopłata. *Za ńevjelgọ dopłatą.*

dopłénọc, -ą, -ọł, *sł.*, dopłynąć. *Dopłénąlé do Ščecéna.*

dopłévac, -ają, -ół, *sł.*, dopływać, wpadać. *Na nym môlu, ze Visła dopłévô do mœřa.*

dopœmagac, -môgają, -môgół, -magôj, *sł.*, dopomagać. *Wœn ji přez całè žécè dopœmôgół. Dopœmagôj swœjemu bléznèmu.*

dopœmòc, -mœgą, -mòg, -mœžé, *sł.*, dopomóc. *Depœmœžé mje Bœże!*

dopuscéc, -ščą, -scół, *sł.*, dopuścić. *Dopuscół gœ na tré kroće. Ńe xcelé jè ańè do dvjeři dopuscéc. Za dopuščeńim bœsćim.*

dopuščac, -ają, -ół, *sł.*, dopuszczać. *Dopuščała gœ do se.*

dorabjac, -rôbjają, -rôbjół, -rabjôj, *sł.*, dorabiać. *V žòdny fabréce rozemu ńe dorôbjają.*

dorabjac są, -rôbjają są, -rôbjół są, -rabjôj są, *sł.*, dorabiać się. *Naši leze dorôbjają sa majętku za mœřę a pœtemu dodòm vrôcają.*

dorada, -é, *ż.*, dorada. *Wœn mô doradami pœdšéti jazék. Doradé lèkařčè.*

dorazac, -rôzają, -rôzół, -razôj, *sł.*, doradzać. *Jô ji tegœ ńe dorôzół.*

dorazéc, -ą, -ół, *sł.*, doradzić. *Dorazélé ji, abé s ńimi jaxała do mjasta.*

doraza, *przysł.*, naraz, wraz.. *Doraza vstalé é doraza zavřeščelé.*

dorastac, -rôstają, -rôstół, -rastôj, *sł.*, dorastać. *To ju tak je na svjèce, co dřeva ńeba ńe dorôstają.*

dorobic, -ją, -jeł, *sł.*, dorobić. *Wœn to kòłkœ sôm dorobjeł.*

dorobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, dorobić się. *Ńimòg są ńičegœ dorobic.*

dorọsc, -rostą, -rọs, *sł.*, dorość. *Wœn ju ńe dorosce.*

Dorota, -é, *ż. i. wł.*, Dorota.

Dorotka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Dorota, Dorotka. *Dorotko, ńecnotko, ze to té jes byvа?* Pieśń.

dorọbk, -u, *m.*, dorobek. *Wœn mušél přepic všeden dorọbk.*

dosc, *przysł.*, dość. *Dosc mi ju tegœ!*

dosignọc, -signą, -sig, *sł.*, dosięgnąć. *Jô ce jeś dosigną!*

doskœnałosc, -é, *ż.*, doskonałość.

doskœnały, *przym.*, doskonały. *Jedéńe Pôn Bòg je doskœnały.*

deskœnale, *przysł.*, doskonale. *Wœna to wumjèje doskœnale.*

dostac są, -aną są, -ół są, *sł.*, dostać się. *Dostac są le djôbłu v šćépé!* (dostać się dyabłu w łapy!)

dostarčéc, -ą, -ół, *sł.*, dostarczyć. *Jó pane vnet dostarčą tegœ sana.*

dostarčac, -stôrčają, stôrčół, *sł.*, dostarczać. *Rébôcé dostôrčają rib do Gdôńska.*

dostatk, -u, *m.*, dostatek. *Wœńi mają všétčègœ dostatk é bòkadosc* (oni mają wszystkiego dostatek i obfitość).

dostatno, *przysł.*, dostatnio, dostatecznie. *To są bœgati gbuřé, wu ńix je všétčègœ dostatno.*

dostatnosc, -é, *ż.*, dostatek, zamożność. *Mœji starkœvje žéjǫ so v vjelźi dostatnosci* (moi dziadkowie żyją sobie w wielkim dostatku).

dostatny, *przym.*, dostateczny, dostatni. *Dostatnè jôdło.*

dostąp, -u, m., dostęp. *Brońilé dostąpu wœt stroné mœŕa.*

dostąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, *sł.*, dostąpić, zbliżyć się. *Nimòžna do negœ psa ńijak dostąpic.*

dostąpœvac, -ują, -œvèł, *sł.*, dostępować. *Dostąpœvalé pœtemu nôvikšéx zaščétòv* (dostępowali potem największych zaszczytów).

dosvjadčac, -svjôdčają, -svjôdčèł, -svjadčôj, *sł.*, doświadczać. *Pôn Bòg naju cążkœ dosvjódčô.*

dosvjadčéc, -ą, -ół, *sł.*, doświadczyć. *Dosvjadčélé jegœ łasći.*

dotéxčas, *przysł.*, dotychczas.

dotǫd, *przysł.*, dotąd.

detŕémac, -trimają, -trimèł, -trémôj, *sł.*, dotrzymać. *Té môš wugodé dotŕémac.*

dotŕémœvac, -ują, -œvèł, *sł.*, dotrzymywać. *Wœńi dotŕémują prŕéséźi całè žécè.*

dowòd, -œde, *m.*, dowód. *Ńimają nô to žòdnègœ dowœde.*

dowœzéc, -ą, -ół, *sł.*, 1) dowodzić, 2) udowadniać. *Wœna tegœ łak dowœzéła. Dowœzi całym wœjskę.*

dowòztwœ, -va, *n.*, dowództwo. *Cesôř wœtdèł mu dowòztwœ nad całym wœjskę.*

dovjesc, -vjodą, -vjòd, -vjedźé, *sł.*, 1) dowieść, przyprowadzić, 2) dowieść, udowodnić. *Ledvje dovjedlé tegœ byška na tôrg. Wœńi ńe wumjèlé tegœ ńijak dovjesc, że ta ńiva do jejix wœjca nôležù. To je dôvno dovjodłè* (to jest dawno dowiedzione).

dozdŕèc, -ą, -ół, *sł.*, dojrzeć, doglądnąć. *Ten gœspœdôř muši stracéc, co sôm ńe dozdŕi v kœždi kǫtk.*

dozdŕèlałosc, -é, *ż.*, dojrzałość.

dozdŕèlec, -ją, -ół, *sł.*, dojrzeć, stać się dojrzałym. *Mźema sbjerała krešće, ćej dozdŕèlejǫ* (będziemy zbierali gruszki, gdy dojrzeją). *Dozdŕèłały brôd* (dojrzałe owoce).

dozdŕèlevac, -ają, -ół, *sł.*, dojrzewać. *Te jabka xutkœ dozdŕèlevajǫ.*

dozerac, -ają, -ół, *sł.*, dozierać, doglądać. *Dozerô robœté v pœlé.*

doznac, -ają, -ół, *sł.*, doznać. *Ju terô ńe doznôš ńižòdnègœ wutrapjeńô ańè jadłobé* (już teraz nie doznasz żadnego utrapienia ani zgryzoty).

doznavac, -znôvają, -znôvèł, -znavôj, *sł.*, doznawać. *Doznôvalé jegœ łasći.*

dozòr, -ore, *m.*, dozór. *Pœd dozorę wœjca.*

dozwœlec, -ą, -ół, *sł.*, dozwolić, pozwolić. *Dozwœlé mi rôz přinc do cebje.*

dozvalac, -ôlają, -ôlèł, -alôj, *sł.*, dozwalać, przyzwalać. *Wœna ju na všétkœ dozvôlô.*

doždac, -žźą, -ždèł, -dožźé *sł.*, doczekać, zaczekać. *Dožźé-le, jaž vròcą* (zaczekaj-no, aż wrócę). *Ńimœglé doždac Vjelźi nocé.*

dożéc, -żéją, -żół, *sł.*, dożyć. *Možemé są nazevac, że é mé Kašebi dożéjemé lepšéx časòv.*

dożńivic, -ją, -jeł, *sł.*, dokończyć żniwa. *Dożńivilésmé, xvała Bœgu.*

dożńivk, -u, *m.*, koniec żniwa, dożynki. *Wu ńix é na dożńivku bjèda.*

dòt, *przym. nieodm.*, nieżywy, martwy, *niem.* todt, *dol. niem.* dôd. *Ju je dòt. Ćej mé tą přéšlé, wœné bélé ju dòt.*

dôlébòg! *wykrz.*, dalibóg! *Dôlébòg, że to je prôvda!*

dôlô, -è, *ż.*, dal, odległość. *Pœčeł głos z dôlè* (usłyszał głos z oddalenia) *Jô ńick ńe wuzdŕą v ti dôli* (niczego nie ujrzę w tej odległości).

dôr, 2. *przyp.* dare, *m.*, dar. *To je vjelźi dôr. Dèł cé Pôn Bòg daré, wužévôj mjaré.*

dôvca, -é, *m.*, dawca. *Pôn Bòg je dôvcǫ žécô.*

dôvno, *przysł.*, dawno. *To bélo barzo dôvno.*

dôvny, *przym.*, dawny. *Dôvnè zęje. Mé Kašebi tèž mômé swœje zęje z barzo dôvnéx časòv. To bélo v téx dôvnéx, nôdovńešéx časax.*

dǫb, 2. *przyp.* dąba, *m.*, dąb.

dǫbk, -a, *m.*, zdrobn. od dǫb, dąbek.

dǫm! *wykrz.*, naśladowanie głosu basów, podobnie jak didli skrzypiec. *Ob.* didli.

dǫžéc, -ą, -ół, *sł.*, dążyć. *Rôdbé jem vjezół, dokǫd dǫžǫ te vircépjąté.*

dǫžnosc, -é, *ż.*, dążność. *Třeba pœpjerac dobrè dǫžnoscé. Dǫžnoscǫ prôvzévègœ xřescéjôna mô béc, abé so zasłežéc na krôlevstwœ ńebjescè.*

draga, -źi, *ż.*, kotwica u sieci, *pr. niem.* Dragge.

dragœvy, *przym.*, odnoszący się do dragi. *Dragœvy kam* (kamień kotwiczny).

drapac, -ją, -ół, *sł.*, drapać. *Drapół są pœ głôvje.*

drapnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, drapnąć, zadrapać. *Ńe igrôj s kœtę, bœ cą drapńe.*

drašk, -a, *m.*, młocek, młocarz.

drašovac, -ują, -ovèł, *sł.*, młócić, *niem.* dreschen. *Wœn lepi jązékę, jak cepami drašeje.*

drąźi, -gô, -źè, *przym.*, gorzki, cierpki (o owocach, napojach, lekarstwach). *Ńe kœžde lèkařtwœ je drąźè.*

drągœsc, -é, *ż.*, cierpkość, gorycz, kwas (owoców, napojów i t. p.).

drąk, -u, *m.*, łajno.

dreźi, -gô, -źè, *przym.*, drugi. *Na dreźi rôz. Dregą razą.*

drek, -u, *m.*, druk.

drekarčék, -a, *m.*, pomocnik, uczeń drukarski.

drekarńô, -è, *ż.*, drukarnia.

drekařći, -kô, -ćè, *przym.*, drukarski. *Kųšt drekařći.*

drekařtwœ, -va, *n.*, drukarstwo. *Navučél są drekařtva.*

drekôrka, -ći, *ż.*, drukarka, żona drukarza.

drekôř, -a, *m.*, drukarz.

drekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, drukować. *Je też pôrą ksążk kašebśćex drekœvônéx.*

dremnè, -ègœ, *n.*, karlątko, krasoludek. *V našéx xéčax są dremnè.* Ob. drobnè.

dremnô, -è, *ż.*, karliczka, kobieta krasoludka.

dremny, *przym.*, drobny, mały. Mówi się przedewszystkiem o krasoludkach, że są dremnè.

dretći, -kô, -ćè, *przym.*, cierpki. *To jabkœ je dretćè. Wœct je dretći* (ocet jest cierpki).

dretkœ, *przysł.*, cierpko. *To jabkœ šmakô dretkœ* (to jabłko ma smak cierpki).

dretkœsc, -é, *ż.*, cierpkość. *Môm taką dretkœsc v gąbje, jakbé jem kvasnè jabkœ zjôd.*

dreženа, -é, *ż.*, drużyna, świta, orszak. *Svjąti Mixél se swœją dreženą.*

drežinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od dreženа, drużynka, mała drużyna.

dréza, -é, *ż.*, rdza.

dréžavy, *przym.*, rdzawy.

dréževjec, -ją, -êł, *sł.*, rdzewieć. *Želazo v wœże dréževjeje.*

drégac, -ają, -êł, *sł.*, drgać. *Pajičéné drégają v pœvjetřé.*

drégańic, -ą, -eł, *sł.*, męczyć, nękać. *Woen muši swœje kœńe stroże drégańic, ćej taćè wumjartè.*

drégnọc, -ną, -nął, *sł.*, drgnąć. *Drégnął, jakbé mu nòž v pirsé vrazél.*

drégœt, -e, *m.*, drganie, drżenie *Ob.* dérgœt.

drégœtac, -ają, -êł, *sł.*, drgać, drżeć. *Ob.* dérgœtac.

dréva, *2. przyp.* drev, *l. mn.*, drwa. *Nabjeřé drev, kulkole wuńeseš é naskacé wœźiń* (nabierz drew, ile tylko uniesiesz i roznieć ogień).

dréžec, -ą, -êł, *sł.*, drżeć. *Wœn dréži, jak lésté na wœsce* (drży, jak liście na osice).

dréžeń, -a, *m.*, rdzeń drzewa.

dréžox, -a, *m.*, 1) człowiek bojaźliwy, drżący na widok niebezpieczeństwa, 2) pijak, który popadł w *delirium tremens.*

dréžòn, -u, *m.*, ciernie. *Ob.* dřòn.

dréžôk, -a, *m.*, pijak, dotknięty chorobą delirium tremens. *Ob.* dréžox.

dréžọčka, -ći, *ż.*, drżenie, konwulsye, drgawki, delirium tremens.

drèst, *przym. nieodm.*, śmiały, odważny, dziarski, *niem.*, dreist, *dol. niem.* dreest. *Wœna je drèst do všétčègœ.*

drèst, *przysł.*, śmiało, odważnie, dziarsko. *Wœńibé to drèst zrobilé.*

dribčọ, *przysł.*, kłusem, truchtem. *Dribčọ jaxalé, ńiże ńe pœpôsalé.*

drist *ob.* drèst.

drobjôzg, -u, *m.*, 1) drobiazg, 2) dróbb, ptactwo domowe.

drobnè, -ègœ, *n.*, krasoludek. *Ob.* dremnè i krôsńą.

drobno, *przysł.*, drobno. *Wœna tak drobno skôče.*

drobny, *przym.*, drobny.

drobœléc, -ą, -él, *sł.*, dreptać, drobno chodzić, prędko a drobno chodzić; prędko mówić. *Wœn tak drobœli, jak panna v tọcu.*

drobœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, dreptać, drobno chodzić, prędko a drobno chodzić; prędko, pieszczotliwie mówić. *Ob.* drobœléc.

droźi, -gô, -źè, *przym.*, drogi. *Stop. wyż.* drogši, *st. n.* nôdrogši. *To kœšteje droźè pjeńąże.*

droga, -źi, *ż.*, droga.

drogœ, *przysł.*, drogo. *To je za drogœ, to ńe je téle vôrtnè.*

drogœsc, -é, *ż.*, drożyzna.

drozdovy, *przym.*, drozdowy. *Drozdovè pjòrkœ.* Ob. dròzd.

drožže, -i, *l. mn.* drożdże. *Casto na drožžax.*

drožžovy, *prz.*, drożdżowy. *Drožžovè rogôle.*

droženа, -é, *ż.*, drożyna, wąska droga.

droženečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od drožinka, drożynka.

drožéščami, *przysł.*, manowcami, ogródkami. *Šlé drožéščami. Zagôdél gœ drožéščami.*

drožéšče, -a, *n.*, zła, kręta droga, manowiec.

drožézna, -é, *ż.*, drożyzna. *V néx časax, ćej ta vjelgô drožézna panovà na Kašebax.*

drožinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od drožena, drożyna, wąska lub licha droga.

dròbka, -ći, *ż.*, odrobina, trocha. *Nevôrt jèzeńô takô dròbka.*

dròbką, *przysł.*, trochę. *Terô są pœmœdlą dròbką. Ne kœ pœjle vasc sa a mzema dox dròbką kôrbała* (pójdź-no waść tutaj a pogadamy z sobą trochę). *Šmuk.*

dròzd, -a, *m.*, drózd (ptak).

dròżka, -ći, *ż.*, 1) dróżka, mała, wąska droga, 2) przedział we włosach.

drôb, -ôbi, *ż.*, drabina. *Vzalé drôb é přéstavilé do daku.*

drôbće, -kòv, *l. mn.*, drabina, za którą daje się siano bydłu i koniom, jasła. *Jemùbé są nôležało za drôbće davac jôdło.*

drôbka, -ći, *ż.*, zdrobn. od drôb, drabinka. *Pœ drôbce vélôz na dak, ale są do ńeba ńe dostêł.*

drǫg, -a, *m.*, drąg.

drǫgôl, -a, *m.*, drągal, człowiek wysoki.

drǫżk, -a, *m.*, zdr. od drǫg, drążek.

drużba, -é, *m.*, drużba.

drużka, -ći, *ż.*, drużka.

dřec, dřą, ząr, *sł.*, drzeć, odzierać, rozdzierać. *Ząr mjąso ząbòma, jak vêłk* (darł mięso zębami, jak wilk). *Ząrti* (darty).

dřec są, drą są, ząr są, *sł.*, drzeć się, zdzierać się. *Corôz vici mu są ząr přéwœzèvk* (coraz więcej mu się darła odzież).

dřewœ, -va, *n.*, drzewo.

dřewœvy, *przym.*, drzewny. *Dřewœvy hądel. Na Dřewœvym targu ve Gdônsku* (Holzmarkt in Danzig).

dřevečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od dřevkœ, drzeweczko.

dřevjany, *przym.*, drzewny, drewniany. *Dřevjanè kœło. Dřevjanô kòmka. Dřevjany knôp. Dřevjany zajc.*

dřevją, -ica, *n.*, drzewo. *Sadnął so pœd dřevicę.*

dřevjǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od dřevjǫtkœ, drzewko.

dřevjǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od dřevją, drzewko.

dřevkœ, -a, *n.*, zdrobn. od dřewœ, drzewko.

dřevny, *przym.*, drzewny. *Kœra dřevnô.*

dřésta, -é, *ż.* i *m.*, człowiek niechlujny. *Kańô dřésta*, rodzaj mchu białego, rosnącego na wilgotnych polach.

dřéstac, dřistają, dřistêł, *sł.*, mieć rozwolnienie.

dřéstavica, -é, *ż.*, dysenterya.

dřéstôvka, -ći, *ż.*, rozwolnienie.

dřèmac, -ją, -êł, *sł.*, drzémać. *Kœt dřèmje na wœćenku.*

dřòn, -u, *m.*, ciernie. *Ob.* dréžòn.

dux, *2. przyp.* dexa, *m.*, duch. *Svjątì Dux. Do Svjątègœ Dexa ńe zdjimôj kœžexa, a pœ Svjątim Dexu xœzé też v kœžexu.*

dura, -é, *ż.*, dziura. *Ob.* ząra, ząera.

durečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od durka, dziureczka.

durka, -ći, *ż.*, zdr. od dura, dziurka.

Dǫčék, -a, *m.*, Duńczyk.

Dǫka, -ći, *ż.*, Dunka.

dǫśći, -kô, -ćè, *przym.*, duński.

dwòjka, -ći, *ż.*, dwójka. *Pugema ve dwòjką.*

dwòjny, *licz.*, podwójny, dwojaki. *Wœna mjà dwòjnè rexunće: dlô se jinšè, a dlô xłopa jinšè* (miała dwojakie rachunki: dla siebie inne, a dla męża inne).

dwòjńe, *licz.*, podwójnie. *Wœna muši všétkœ dwòjńe robic.*

dwòr, *2. przyp.* dwœra, *m.*, dwór. *Wu ńix v xéčax je tak, jak ve dwœře. Za dwœrę. Do dwœra.*

dwòrc, -a, *m.*, dworzec, gmach większy. *Dwòrc w Novym mjesce. To je snôźi dwòrc!*

dwòrk, -u, *m.*, zdrobn. od dwòr, dworek.

dwòřčôk, -a, *m.*, szlachcic, dziedzic, właściciel posiadłości dworskiej, dawniej szlacheckiej; w ogóle właściciel ziemski, mieszkający we dworze. *Tą ńima gburòv, le sami dwòřčôcé* (tam niema włościan, sama szlachta).

dwòřńica, -é, *ż.*, pole, niedaleko dworu (w ogóle domu) położone.

dwòřńik, -a, *m.*, ekonom, włodarz, zarządca folwarku.

dwœjaći, *licz.*, dwojaki.

dwœjak, *licz.*, dwojako. *Wœna to dwœjak pœvjezą.*

dwœjic, -ją, -jił, *sł.*, dwoić, podwajać. *Wœn co rok dwœji svòj majǫtk.*

dwojic są, -ją są, -jił są, *sł.*, dwoić się, robić się podwójnem. *Jemu są v wœčax dwœji.*

dwœjôće, -kòv, *l. mn.*, dwojaki, w których się nosi jedzenie.

dwœřći, -kô, -ćè, *przym.*, dworski. *Dwœřći słega. Dwœřkô zèvčéna. Dwœřčè łané.*

dwœřéšče, -a, *n.*, 1) stary dwór, 2) miejsce, gdzie stał dwór.

dva, dvaji, *m.*, dvje, *ż.*, dva, *n.*, dwoje, *licz.*, dwa, dwaj, dwie, dwa. *Sešlé są rôz dvaji djôblé. Dwœje zèci. Dvje bjałće. Dva psé.*

dvaząesce, *licz.*, dwadzieścia.

dvaząescoro, *licz.*, dwadzieścioro.

dvaząesti, *licz.*, dwudziesty.

dvakroc, *licz.*, dwakroć.

dvakrotny, *licz.*, dwukrotny.

dvakrotńe, *licz.*, dwukrotnie. *Dvakrotńe daje, xto xutkœ daje.*

dvanascoro, *licz.*, dwanaścioro.

dvanôsce, *licz.*, dwanaście.

dvanôsti, *licz.*, dwunasty.

dvaročny, *przym.*, dwuletni. *Dvařočny knôp. Dvaročnè celą.*

dvigac, -ają, -êł, *sł.*, dźwigać. *Dvigêł všelejaćè cążaré.*

dvignǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, dźwignąć. *Dvignǫł kœš s rébami.*

dvjeře, -i, *l. mn.*, drzwi. *Za dvjeřami. Zamk dvjeře* (zamknął drzwi). *Wu dvjeři je mœcny zômk* (u drzwi jest mocny zamek).

dvjeřńik, -a, *m.*, odźwierny, furtyan.

dvjeřńô, -è, *ż.*, drzwi, brama.

dvjeřovy, *przym.*, dotyczący drzwi. *Zômk dvjeřovy.*

dvjesce, *licz.*, dwieście.

dvudńôčka, -ći, *ż.*, febra, powtarzająca się co dwa dni.

Ʒ.

ʒałac, -ają, -êł, *sł.*, działać. *Zły přékłôd ʒałô na zepscè wœbéčajòv.*

ʒało, -a, *n.*, przędza, len przyrządzony do przędzenia.

ʒar *ob.* dřec.

ʒarna, -é, *ż.*, darń, kawał wykopanej murawy.

ʒarti *ob.* dřec.

ʒąʒel, -gle, *m.*, dzięgiel, *ł.* angelica. *Linn.*

ʒe, *przysł.*, gdzie. *Jô mdą tą stojeł, ʒe mje są mʒe pœdobało. Ʒe to zwœńǫ?*

ʒeba, -é, *ż.*, pypeć (choroba kur).

ʒebac, -ją, -êł, *sł.*, dziubać. *Kuré ʒebjǫ wòvs.* Ob. ʒobac.

ʒegc, -e, *m.*, dziegieć. *Vésmarovêł so ʒegcę bòté.*

ʒek, -u, *m.*, dzięki, podzięka. *Jô přéšed vama ʒek wučéńic.*

ʒekańści, -kô, -ćè, *przym.*, dziekański. *Ʒekańskô gœdnosc.*

ʒekanstwœ, -va, *n.*, dziekaństwo.

ʒekôn, -a, *m.*, dziekan.

ʒekœlvjek, *przysł.*, gdziekolwiek. *Ʒekœlvjek přebyvêł, všąʒe mu dobře béło.*

ʒekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, dziękować. *Ʒekœvalé mu všétcé. Ʒekują vaspane* (dziękuję waćpanu).

ʒekucéjô, -i, *ż.*, egzekucya.

ʒekucijny, *przym.*, egzekucyjny.

ʒekutńik, -a, *m.*, egzekutnik.

ʒele, *przysł.*, gdziekolwiek, gdzie tylko. *Mòžeš sadnǫc, ʒele xceš.*

ʒenny, *przym.*, dzienny. *Zôròbk ʒenny. Svjôtło ʒennè.*

ʒenńe, *przysł.*, dziennie. *Wœn ʒenńe zarôbjô dvje marće.*

ʒeno, *przysł.*, gdzie to. *Na nym môlu, ʒeno ʒéʒé wukřižovalé Pana Jezesa.*

ʒeń, *2. przyp.*, dńa, *m.*, dzień. *Tak ji ʒeń za dńę sxœʒéł.*

ʒera, -é, *ż.*, dziura. *Wœna navet ʒeré v sekńi załatac ńe wumjèje. Ob.* ʒura, dura.

ʒeřgnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, trzeć, ocierać, ugniatać. *Skœřńa za vǫzkô ʒeřgńe nogą* (but za mały naciska na nogę).

ʒeřgnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, trzeć się, ocierać się. *Kòń ʒeřgńe są wœ dreʒègœ kœńa. Płòvk są ʒeřgńe wœ čeřvjonką* (wół płowy ociera się o krowę czerwoną).

ʒes, *przysł.*, gdzieś. *Jô gœ ʒes vižêł, ale sôm ńe vjèm ʒe.*

ʒesąc, *liczb.*, dziesięć.

ʒesącéna, -é, *ż.*, dziesięcina. *Ʒesącéna kœscelnô.*

ʒesącinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ʒesącéna, dziesięcinka.

ʒesącoraći, -kô, -ćè, *licz.*, dziesięcioraki.

ʒesącorak, *liczb.*, dziesięciorako.

ʒesącoro, *licz.*, dziesięcioro.

ʒesịc *ob.* ʒesąc.

ʒesịcoraći *ob.* ʒesącoraći.

ʒesịcorak *ob.* ʒesącorak.

ʒesịcoro *ob.* ʒesącoro.

ʒesǫti, *licz.*, dziesiąty.

ʒesǫtka, -ći, *ż.*, dziesiątka.

ʒevịc *ob.* ʒevjąc.

ʒevịcʒesąt *ob.* ʒevjącʒesąt.

ʒevịcʒesti *ob.* ʒevjącʒesti.

ʒevịcnôsce, *licz.*, dziewietnaście. *Ob.* ʒevjątnôsce.

ʒevịcnôsti *ob.* ʒevjącnôsti.

zevịćoraći *ob.* zevjącoraći.
zevịćorak *ob.* zevjącorak.
zevịćoro *ob.* zevjącoro.
zevịćset *ob.* zevjącset.
zevịćsetny *ob.* zevjącsetny.
zevjąc, *licz.*, dziewięć.
zevjączesąt, *liczb.*, dziewięćdziesiąt.
zevjączesti, *licz.*, dziewięćdziesiąty.
zevjącnôsce, *licz.*, dziewiętnaście.
zevjącnôsti, *liczb.*, dziewiętnasty.
zevjącoraći, -kô, -ćè, *liczb.*, dziewięcioraki.
zevjącorak, *liczb.*, dziewięciorako.
zevjącoro, *licz.*, dziewięcioro.
zevjącset, *liczb.*, dziewięćset.
zevjącsetny, *licz.*, dziewięćsetny.
zevjọti, *licz.*, dziewiąty.
zevjọtka, -ći, *ż.*, dziewiątka.
zeż *ob.* zeże.
zeże, *przysł.*, gdzież, gdzie-że.
zéći, -kô, -ćè, *przym.*, dziki. *Zékô svińa. Skœčél, jak zéći.*
zék, -a, *m.*, dzik, dzika świnia.
zékœ, *przysł.*, dziko.
zékœsc, é, *ż.*, dzikość. *S zékœscą přéskœčél do wœłłôřa.*
zéřći, -kô, -ćè, *przym.*, śmiały, odważny. dziarski. *To je baro zéřći złop.*
zéřkœ, *przysł.*, śmiało, odważnie, dziarsko. *Zéřkœ přéstąpjeł do ńegœ.*
zéřkœsc, -é, *ż.*, dziarskość, odwaga, śmiałość.
zéseši, *przym.*, dzisiejszy. *V zésešéx časax.*
zéwœ, *przysł.*, dziko. *Wœn tak zéwœ zdři na ńą, jakbé jǫ xcél wujèsc.*
zéwœsc, -é, *ż.*, dzikość.
zéwœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, dziwić się. *Zévœvalé są všétcé, ćej vstêł z łòżka. Ne zevuj są!*
zévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, dziwić się. *Ob.* zéwœvac są.
zévy, *przym.*, dziki. *Zévy człovjek. Zévô svińa* (dzik, dzika świnia). *Zévy kur* (cietrzew).
zècą, -éca, *n.*, dziecię, *l. mn.*, zècé.
zècąci, *przym.*, dziecięcy. *Zècącô kœšelka.*
zècé, -i, *l. mn.*. dzieci. *Vaji zècé skôčǫ pœ pastviščé.* Ob. zècą.
zècinny, *przym.*, dziecinny, dziecięcy. *V mœjex latax zècinnéx.*
zècinstwœ, -va, *n.*, dzieciństwo, lata dziecinne. *Wœt samègœ zècinstva* (od lat dziecięcych).
zèckac są, -ają są, -èł są, *sł.*, być dziecinnym, postępować jak dziecko. *Va są tak zèckôta, jakbésta béła štéré lata stôri.*
zèckœ, -a, *n.*, dziecko.
zèckœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, zachowywać się po dziecinnemu. *Ob.* zèckac są.
zècôk, -a, *m.*, dzieciak. *Ńicdobri zècôk.*
zècǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od zècǫtkœ, dzieciąteczko.
zècǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od zècą, dzieciątko.
zèzéc, -a, *m.*, dziedzic, spadkobierca. *Té mòžeš béc ješ mœjim zèzécą.*
zèzéctwœ, -va, *n.*, dziedzictwo. *Ta ńiva é na xałepka to mœje zèzéctwœ.*
zèzéčéc, -ą, -éł, *sł.*, dziedziczyć. *Wœńi pœ mńe zèzéčéc ńe bądą.*
zèzéčka, -ći, *ż.*, dziedziczka. *To mzę mœja zèzéčka.*
zèzéčny, *przym.*, dziedziczny. *To je naše zèzéčnè gœspœdařtwœ.*
zèzéčńe, *przysł.*, dziedzicznie. *Nen bòrk přešed na ńegœ zèzéčńe, zôs tąnen smužk sôm pœzdńi dokupjeł* (ów borek przeszedł na niego dziedzicznie, a zaś tamten pas łączki sam dokupił później).
zèje, -òv, *l. m.*, dzieje. *To są te naše stôrè zèje.*
zèło, -a, *n.*, dzieło. *Vjelźè są zèła bœsćè.*
zèl, -a, *m.*, dział, część, oddział. *Třeci zèl wœt tè mjôrći mzę péřną za vjele.*
zèléc, -ą, -éł, *sł.*, dzielić. *Tegœ ńimòžna ńijak zèléc.*
zèwuxa, -é, *ż.*, dziewucha, dziewczyna. *To bélnô zèwuxa!*
zèwus, -a, *m.*, dziewucha, dziewoja, zuchdziewczyna. *A to zèwus! Ten zèwus je mœcny, jak złop.*
zèwuška, -ći, *ż.*, zdrobn. od zèwuxa, dzieweczka.
zèvčą, -éca, *n.*, dziewczę.
zèvčąci, *przym.*, dziewczęcy.
zèvčéna, -é, *ż.*, dziewczyna.
zèvčénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od zevčinka, dziewczyneczka.
zèvčéšče, -a, *n.*, zgrub. od zèvčą, dziewczysko. *To zèvčéšče xœzi za mną, jak jagńôk za wœvcą.*
zèvčinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od zèvčéna, dziewczynka.
zèvčǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od zèvcǫtkœ, dziewczątko.
zèvčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od zèvčą, dziewczątko.
zèvečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od zèvka, dzieweczka.
zèvica, -é, *ż.*, dziewica, dziewczyna.

ʒ̨èvictwœ, -va, *n.*, dziewictwo. *V ʒ̨èvictvje žéła do staroscé.*

ʒ̨èvka, -ći, *ż.*, dziewka.

ʒ̨is, *przysł.*, dzisiaj.

ʒ̨iv, *2. przyp.* ʒ̨évu, *m.*, dziw, rzecz dziwna, osobliwość. *Nôvikšè ʒ̨évé svjata sọ ńičim naprocim cedòv ńeba* (największe osobliwości świata są niczem wobec cudów nieba).

ʒ̨ivno, *przysł.*, dziwnie.

ʒ̨ivny, *przym.*, dziwny.

ʒ̨obac, -ją, -ół, *sł.*, dziobać. *Ob.* ʒ̨ebac.

ʒ̨onk, -a, *m.*, zdrobn. od ʒ̨eń, dzionek.

ʒ̨ôc są, ʒ̨èją są, ʒ̨êł są, *sł.*, dziać się. *Co są v svjèce ʒ̨èje. To są ʒ̨ało před dvasta latami.*

ʒ̨ôd, *2. prz.*, ʒ̨ada, *m.*, dziad, stary człowiek. *Ob.* ʒ̨ôd.

ʒ̨ôdk, -a, *m.*, zdrobn. od ʒ̨ôd, dziadek.

ʒ̨ôtće, *2. przyp.* ʒ̨ôtk, *l. mn.*, zdrobn. od ʒ̨ècé, dziatki.

ʒ̨ọsła, -é, *ż.*, dziąsło.

ʒ̨ura, -é, *ż.*, dziura. *Ob.* dura.

ʒ̨uravic, -avją, -avjeł, *sł.*, dziurawić.

ʒ̨uravy, *przym.*, dziurawy. *Ʒ̨uravy wœřex.*

ʒ̨urečka, -ći, *ż.*, zdr. od ʒ̨urka, dziureczka.

ʒ̨urka, -ći, *ż.*, zdr. od ʒ̨ura, dziurka.

ʒ̨urovati, *przym.*, dziurawy, pełen dziur. *Wœn nalôz... ʒ̨urovati feńig. To tak, jakbé ńòs krepé v ʒ̨urovatim mjèxu* (to tak, jakby niósł kaszę w dziurawym worku). *Jegœ mjèšk je ʒ̨urovati* (jego kieska jest dziurawa — mówi się o marnotrawcy).

Ź.

źera, -é, *ż.*, świnia, zwłaszcza wielka albo stara.

źeřtla, -é, *ż.*, łopata do pieczenia chleba, *pr. niem.* Gerstel, *łot.* gerstele.

źibas, -a, *m.*, człowiek smukły i wysoki a gibki.

źibći, -kô, -ćè, *przym.*, gibki, giętki, elastyczny. *Ten prącék je barzo źibći* (ten pręcik jest bardzo gibki).

źibkœ, *przysł.*, gibko, giętko. *Wœna tak źibkœ xœzi, jakbé mjà dvaʒ̨esce lat.*

źibkœsc, -é, *ż.*, gibkość, giętkość, sprężystość. *Źibkœsc cała. Wœn ńimô źibkœscé v křepce* (on niema gibkości w grzbiecie).

źic, gną, źọł, *sł.*, giąć, naginać. *Wœn gńe ną vjèlevką na dòł, ale jè přéźic ńimòże* (on gnie tę gałązkę na dół, ale jej nagiąć nie może).

źic są, gną są, źọł są, *sł.*, giąć się, uginać się. *Gńe są, jakbé mjêł gòrą na plecax.*

źinọc, -ną, -nọł, *sł.*, ginąć, niknąć. *Śńèg ju pœvœli źińe. Tak naši Kabôtkœvje źinọ mjeʒ̨é Ńemcami.*

Ž.

žadovsći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący dziada, dziadowski. *Žadovsćè lata.*

žadòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, dziadów. *Žadovô xałepka.*

žadulink, -a, *m.*, zdrobn. od žôd, dziaduś, dziadunio. *Žół to rôz žadulink s babulinkọ.*

žan — žan! wykrzyk w tańcu przy muzyce: hej — ha!

žôd, *2. przyp.*, žada, *m.*, 1) dziad, stary człowiek, 2) dziadek (ojciec ojca), zwykle jednak: stark. *Jô jem šlaxcéc z žadòv, pražadòv!*

žôdk, -a, *m.*, zdrobn. od žôd, dziadek, dziaduś.

E.

egzamin, -e, *m.*, egzamin.

egzaminovac, -ją, -ovêł, *sł.*, egzaminować. *Wœna jegœ lepi egzamineje, ńižlé sôm pôn škòlny* (nauczyciel).

ekœnom, -a, *m.*, ekonom.

ekœnomòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, ekonomowy. *Ekœnomòv pjes. Pańè ekœnomœvô* (pani ekonomowa).

ekœnomœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, być ekonomem. *Bezmała dvaẓesce lat ekœnomœvêł wu pana Rébinsćègœ.*

ekœnomsći, -kô, -ćè, *przym.*, ekonomski. *Płôca ekœnomskô.*

Elbjǫg, -a, *m.*, Elbląg. *Ob.* Jelbjǫg.

Elbjǫgčék, -a, *m.*, Elblągczyk, mieszkaniec Elbląga. *Ob.* Jelbjǫgčék.

elbjǫgsći, -kô, -ćè, *przym.*, elbląski. *Elbjǫgsći kupcé. Wœkrǫg elbjǫgsći.*

Elbjǫžôn, -a, *m.*, mieszkaniec Elbląga, Elblągczyk. *Ob.* Jelbjǫžôn.

Elbjǫžônka, -ći, *ż.*, mieszkanka Elbląga. *Ob.* Jelbjǫžônka.

elegącći, -kô, -ćè, *przym.*, elegancki. *To je kabôt barzo elegącći. Šed s elegącćim ćijôškę v rące.*

elegącéjô, -i, *ż.*, elegancya. *Wœna vici na elegącéjǫ wuvôžô, ńižlé na nôbœženstwœ.*

elegąt, -a, *m.*, elegant.

elegątka, -ći, *ż.*, elegantka.

elegątovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, ubierać się elegancko. *Žebé są ńe bêł elegątovêł, mjêłbé dotéxčas značny majǫtk.*

Elijašòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Eliaszowy. *Ceda Elijašovè.*

Elijôš, -a, *m. im. wł.*, Eliasz.

Europa, -é, *ż.*, Europa.

Europejčék, -a, *m.*, Europejczyk.

europejsći, -kô, -ćè, *przym.*, europejski.

Ezawòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Ezawowy. *Ezawòv brat, Jakub.*

Ezôv, -ava, *m. im. wł.*, Ezaw.

É.

é, *spójn.*, i. *Wœjc é sin, mac é còrka. V jimją Wœjca é Séna é Dexa svjątègœ. É svińa zabêła, że prosécę bêła. É dlô téx bjèdńéšéx leẓi słonyškœ svjèci.*

F.

fabréčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od fabréka, mała fabryka. *Za mjastę stoji mêłô fabréčka.*

fabréčny, *przym.*, fabryczny. *Fabréčnè płôtno. Robœta fabréčnô.*

fabréka, -ći, *ż.*, fabryka.

fabrékącći, -kô, -ćè, *przym.*, fabrykancki.

fabrékąt, -a, *m.*, fabrykant. *Robœtńicé é fabrékącé.*

fabrékątka, -ći, *ż.*, fabrykantka.

fabrékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, fabrykować, wyrabiać sposobem fabrycznym. *V Jelbjǫgu fabrékują parovè wœzé.*

fagœla, -é, *m.*, człowiek przebiegły, frant, okpisz.

fagœlas, -a, *m.*, frant, przebieglec. *Ob.* fagœla.

fagœléc, -ą, -él, *sł.*, wyprowadzać w pole, okpiwać, oszukiwać. *Wœńi jegœ přez całè žécè fagœlélé.*

fałdovac, -ją, -ovêł, *sł.*, fałdować. *Nogavice fałdovônè.*

fałdovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, fałdować się. *Bukse mu są spòdkę fałdovałé.*

fałzék, -a, *m.*, zdr. od fêłd, fałdzik. *Sekńa s fałzékami.*

fałzésti, *przym.*, fałdzisty.

fałšeř, -a, *m.*, fałszerz.

fałšeřći, -kô, -ćè, *przym.*, fałszerski. *Fałšeřkô robœta.*

fałšeřtwœ, -va, *n.*, fałszerstwo.

fałšéwœsc, -é, *ż.*, fałszywość. *Ze wœn mòg véknąc taći fałšéwœscé?*

fałšévje, *przysł.*, fałszywie. *Přésig fałšévje* (przysiągł fałszywie).

fałšévy, *przym.*, fałszywy. *Fałšévy, jak kœt. Fałšévô baba!*

fałšovac, -ją, -ovêł, *sł.*, fałszować. *Wœńi fałšovalé pjeńądze.*

familéjô, -i, *ż.*, familia, rodzina. *Včerô sešła są całô jejix familéjô.*

familijny, *przym.*, familijny. *Zvjązk familijny.*

fara, -é, *ż.*, fara.

farny, *przym.*, farny. *Kœscòł farny.*

farwœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, farbować, barwić, zabarwiać. *Pjòrkœ farwœvônè. Wœńi wumjèją sami farwœvac płòtno na všelejaćè kœloré.*

farva, -é, *ż.*, farba, kolor, barwa. *Zelonô, čeřvjonô, mœdrô, žéłtô farva.*

farvařći, -kô, -ćè, *przym.*, farbiarski. *Kųšt farvařći* (sztuka farbiarska). *Kardeča farvařkô* (szczotka farbiarska).

farvařtwœ, -va, *n.*, farbiarstwo. *Wœńi znalé też farvařtwœ.*

farvôrka, -ći, *ż.*, farbiarka.

farvôř, -a, *m.*, farbiarz.

fefa, -é, *ż.*, fajka, *niem.* Pfeife, *dolnoniem.* Feefe.

fefečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od fefka, fajeczka.

fefka, -ći, *ż.*, zdrobn. od fefa, fajka.

fefkœvy, *przym.*, fajkowy.

fejn, *przym. nieodm.*, piękny, dobry, delikatny, wytworny, *niem.* fein. *To fejn płòtno. Ješ jem ńe vizêł taćègœ fejn knôpa!*

fejn, *przysł.*, pięknie, dobrze, delikatnie, wytwornie. *Wœna to tak fejn pœvjezała.*

Fejn-Kašeba, -é, *m.*, mieszkaniec Kaszub północnych, w przeciwieństwie do Grob-Kašebów t. j. Kaszubów południowych, którzy mówią nie tak czysto po kaszubsku.

fejtac, -ają, -êł, *sł.*, fajdać.

felac, -ają, -êł, *sł.*, brakować, niedostawać, *niem.* fehlen. *Xcévèmu všétkœ felô. Jemu le płôšègœ mlèka felô.*

felečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od felka, kartofelek.

felka, -ći, *ż.*, ziemniak, kartofel, *niem.* Kartoffel.

feńig, -a, *m.*, fenik. *Jemu wœstêł zurovati feńig. Wœn feńiga ńe vôrt.*

feńigœvy, *przym.*, fenikowy, kosztujący fenika. *Feńigœvô svjèčka.*

fertac, -ają, -êł, *sł.*, grać na fujarce.

fertix, *przym. nieodm.*, gotów, *niem.* fertig, *prus. niem.* fertich. *Za dvje gœzéné mzema fertix.*

fertix, *przysł.*, gotowe. *Křiknął: fertix é sadnął za stołę.*

fertôvka, -ći, *ż.*, piszczałka z kory drzewnej, fujarka.

férnoga, -źi, *m.* i *ż.*, włóczęga, powsinoga.

férnòžka, -ći, *ż.*, zdrobn. od férnoga, młody, mały włóczęga.

fêłd, *2. p.* fałde, *m.*, fałd.

fêłš, *2. przyp.* fałše, *m.*, fałsz, kłamstwo. *Samym le fałšę žéje.*

fiźel, -gla, *m.*, figiel. *Fiźel za fiźel, žôrt za žôrt. Wœn są figlami do ńeba vkupi.*

fiźelk, -a, *m.*, zdrobn. od fiźel, figielek.

fif, -e, *m.*, wybieg, fortel, *niem.* Pfiff. *Wœnle fifami žéje. Pœ kszężécu Svjątopêłku fifé é vékrąté mé Kašebi ješ pœziszeń mômé v spôdku vząte.* Derd.

fifix, *przym. nieodm.*, chytry, przebiegły, *niem.* pfiffig, *prus. niem.* pfiffich, fiffich. *Fifix, jak stôri lés. Mœja bjałka je barzo fifix baba.*

fifix, *przysł.*, chytrze, przebiegle, *niem.* pfiffig, *pr. niem.* pfiffich, fiffich. *Wœna to všétkœ barzo fifix wœbmésléła.*

figa, -źi, *ż.*, figa.

figlařći, -kô, -ćè, *przym.*, figlarzowski. *Wœn mô taćè fifé figlařćè.*

figlařtwœ, -va, *n.*, figle, figlarzostwo, figlowanie. *To čéstè figlařtwœ! Figlařtvę žéje é přez svjat jizę.*

figlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, figlować, bawić się. *Méšé figlejǫ, ćej kœta ńečejǫ.*

figlôrka, -ći, *ż.*, figlarka.

figlôř, -a, *m.*, figlarz.

figœvy, *przym.*, figowy. *Listk figœvy. Zakrélé swœją nagœtą figœvémi léstami.*

figura, -é, *ż.*, figura, posąg, statua. *Za figurą Nôsvjątšè Panné.*

figurka, -ći, *ż.*, zdrobn. od figura, figurka, posążek.

Filip, -a, *m. i. wł.*, Filip.

Filipk, -a, *m.*, zdrobn. od Filip, Filipek.

Filipòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Filipowy. Filipœvô (żona).

filozof, -a, *m.*, filozof. *To je nôvikši filozof mjèzé Bélôkami.*

filozofijô, -i, *ż.*, filozofia.

filozofœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, filozofować. *Wœn wœ všétćim wumjèje filozofœvac.*

fir — fir! *wykrz.*, naśladowanie szelestu lotu ptaka.

fjugac, -ają, -êł, *sł.*, szybko uciekać, tył podawać, *łac.* fugo. *Zdřéta-le, jak naši wœjôce fjugają.*

fjugnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, uciec szybko, umknąć, tył podać. *Fjugnǫł, ańè są ńe wœbezdřêł.*

flaba, -é, *ż.*, brzydka gęba, pysk, morda, *pr. niem.* Flab, Flabbe (szeroki, obwisły pysk). Frischb. *Ten mô flabą!*

flabera, -é, *m.* i *ż.*, gaduła, pyskacz.

flabôl, -a, *m.*, pyskacz, krzykacz, gaduła. *Ten flabôl to štéré babé přegôdô.* Ob. *flabœt.*

flabœt, -a, *m.*, gaduła, pyskacz, papla. *Bązé céxœ, flabœce!*

flabœt, -e, *m.*, gadanina, pyskowanie.

flabœtac, -cą, -têł, *sł.*, pyskować, dużo gadać. *Nick ńe robjǫ, le flabœcǫ.*

flačka, -ći, *ż.*, zdrobn. od flaka, flaczek, jelito.

fladruža, -é, *ż.*, gatunek czepka, jaki białki noszą w święto. »Fladdrûšche, *f.*, von fladdern, flattern, verquickt mit der poln. Deminutivendung *oś, ośia.* 1. stark beputzte, altmodische Frauenhaube, Haube überhaupt, im Kreise Flatow auch Kopftuch. 2. reichliches, umherfliegendes Haupthaar. 3. Übertragen: altes Weib«. *Frischb.*

flax, -u, *m.*, posada, miejsce, *niem.* Fleck. *To je léxi flax dlô kœvôla. Wœna są wœżeńiła na dobri flax* (wyszła za mąż na dobre miejsce czyli za bogatego człowieka, na dobre gospodarstwo).

flaka, -ći, *ż.*, flak, kiszka, jelito. Flaće, -kòv, *l. mn.*, jelita, kiszki. *Gôdô, jaž flaće bœlǫ. Řétnô flaka* (kiszka odchodowa).

flecék, -a, *m.*, zdrobn. od flet, flecik.

flet, -e, *m.*, flet.

fletovy, *przym.*, fletowy. *Fletovè toné.*

fližônka, -ći, *ż.*, filiżanka.

fližônkœvy, *przym.*, filiżankowy. *Fližônkœvè wuškœ* (uszko filiżanki).

flįta, -é, *ż.*, flinta, strzelba.

flįtovy, *przym.*, dotyczący flinty, strzelby. *Flįtovy řem.*

Florijanòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Floryanów. *Florijanovô* (żona).

Florijôn, -a, *m. i. wł.*, Floryan.

Flork, -a, *m.*, zdr. od Florijôn, Florek.

Florkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Florków. *Florkœvô* (żona).

flota, -é, *ż.*, flota.

flôta, -é, *ż.*, naczynie drewniane na mleko, *prus. niem.* Flôte, Flôt. *Fr.*

flǫderka, -ći, *ż.*, zdrobn. od flǫdra, flądrka.

flǫdra, -é, *ż.*, flądra (ryba), *niem.* Flunder. *Młodè flǫdré nazévają są pœ našèmu bątće, a ćej są ju stôrè, tej stôrńe.*

fòra, -é, *ż.*, fura, wóz, *niem.* Fuhr. *Fòra gnoju. Fòra se sanę.*

fòrečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od fòra, wózeczek, maleńka furka. *Pœjaxêł s fòrečkǫ na tôrg.*

fòrka, -ći, zdrobn. od fòra, wózek, mała fura.

fòrman, -a, *m.*, furman.

fòrmańic, -ą, -eł, *sł.*, furmanić, powozić, trudnić się furmanką.

fòrmansći, -kô, -ćè, *przym.*, furmański. *Fòrmansći batòg.*

fòrš, -e, *m.*, forsa, siła, gwałtowność, *franc.* fort, *prus. niem.* Forsch. *Lecà z gòré s taćim fòršę, jaž gřémjało* (leciała z góry z taką gwałtowną siłą, aż grzmiało).

fœlvarčk, -u, *m.*, zdrobn. od fœlvark, folwarczek.

fœlvarčny, *przym.*, folwarczny. *Fœlvarčny słega. Fœlvarčnè bédło.*

fœlvark, -u, *m.*, folwark.

fœremka, -ći, *ż.*, zdrobn. od fœrma, fo-

fœremny, *przym.*, foremny.

fœremńe, *przysł.*, foremnie.

fœrma, -é, *ż.*, forma.

fœrteca, -é, *ż.*, forteca.

fœrtečka, -ći, *ż.*, zdr. od fœrteca, forteczka.

fœrtečny, *przym.*, forteczny.

fœsa, -é, *ż*, fosa, rów.

Fran, -a, *m. i. wł.*, Franciszek. *Ob.* Frąc, Frącéšk.

Frank, -a, *m.*, zdr. od Fran, Franek.

Frankòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Franków. *Frankœvô* (żona).

Franòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Franciszkowy. Franovô (Franciszkowa).

frasenk, -u, *m.*, frasunek, strapienie. *Dobri trenk na frasenk.*

frasovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, frasować się, trapić się. *Frasovalé są srogę.*

Frąc, -a, *m. i. wł.*, Franciszek.

frącesći, -kô, -ćè, *przym.*, francuski. *Frącesćè wœbéčaje. Pœ frącesku.*

Frącezka, -ći, *ż.*, 1) Francuzka, 2) Francya.

Frącéjô, -i, *ż.*, Francya.

frącék, -a, *m.*, zdrobn. od frąt, francik.

Frącéšk, -a, *m. i. wł.*, Franciszek.

Frącéškòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Franciszków. *Frącéškœvô* (żona).

Frąck, -a, *m.*, zdrobn. od Frąc, Franuś.

Frąckòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Franków. *Frąckœvô* (żona).

Frącòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Franciszków. *Frącovô* (żona).

Frącuša, -é, *ż. i. wł.*, Franciszka.

Frącuščin, -éna, -énè, *przym.*, Franusin, Franin.

Frącušin, -éna, -énè, *przym.*, dotyczący Franciszki. *Frącuséné zècé.*

Frącuška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Frącuša, Franusia.

Frącuz, -a, *m.*, Francuz.

frąt, -a, *m.*, frant, hultaj.

frątovečka, -ći, *ż.*, zdr. od frątòvka, piosnka światowa, wesoła.

frątovšći, -kô, -ćè, *przym.*, frantowski, hultajski. *Frątovsćè žarté. Frątovskô pjosenka.*

frątòvka, -ći, *ż.*, pieśń świecka.

frązelka, -ći, *ż.*, zdrobn. od frązla, frędzelka.

frązla, -é, *ż.*, frędzla.

fri, *przym. nieodm.*, wolny, swobodny, *niem.*, frei, *dol. niem.* frî. *Žžéle xvilką, a mżeš fri* (zaczekaj tylko chwilkę, a będziesz wolny).

fuder, -dra, *m.*, podszewka. *Muca s čeŕvjonym fudrę.*

fudrovac, -ują, -ovêł, *sł.*, karmić konie, bydło, *niem.* füttern.

ful, *przym. nieodm.*, pełny, *niem.* voll, *dol. niem.* vull. *Wœna je ful (jèzęńô). Muca je ful vši.*

ful, *przysł.*, pełno. *V xéčax je ful lezi* (w chacie jest pełno ludzi). *V jizbje je ful pyxu* (w izbie jest pełno pyłu).

fusé, -òv, *l. m.*, fusy.

fųdacéjô, -i, *ż.*, fundacya.

fųdacijny, *przym.*, fundacyjny.

fųdator, -a, *m.*, fundator.

fųdatorka, -ći, *ż.*, fundatorka.

fųdovac, -ują, -ovêł, *sł.*, fundować. *Před smircą fųdovała tą kapléčką.*

G.

ga, *sp.*, gdy, kiedy, skoro. *Ga jô jem přéšed, tej ju béło pœ všétćemu* (gdym przyszedł, było już po wszystkiem t. j. za późno). *Ga ńimôš pjązi, jižé so preč* (skoro niemasz [illegible] niędzy, idź sobie precz).

gadac, gôdają, gôdêł, gadôj, *sł.*, gadać, mówić. *Wœna ńe wumjèje gadac. Gôdô wœ želôznym vilku. Ńe gadôj głepstv. Gôdającé, véšlé z mjasta* (rozmawiając, wyszli z miasta).

gązéna, -é, *ż.*, gadzina, gad. *V tim lese je všelejakô gązéna. Sôm so véxœvêł tą gązéną.*

gązénovy, *przym.*, gadzinowy, jadowity. *Sléna gązénovô.*

gafelće, -kòv, *l. mn.*, zdrobn. od gafle, małe widły drewniane; widelec.

gafle, -i, *l. mn.*, widły do siana lub słomy, *niem.* Gabel, *dol. niem.* Gaffel.

gaflovy, *przym.*, dotyczący gafli.

gajda, -é, *ż.*, 1) noga, wielka noga, nożysko, 2) gałąź, rozsocha. *Jô cé ješ gajdé přéćidną* (ja ci jeszcze nogi przetrącę).

gajičk, -a, *m.*, zdrobn. od gajik, gaiczek.

gajik, -a, *m.*, zdrobn. od gôj, gaik.

gajovy, *przym.*, gajowy. *Ptôšće gajovè.*

gałąz, -é, *ż.*, gałęź.

gałązésti, *przym.*, gałęzisty, rozsochaty. *Stroge gałązéstè dřevœ* (ogromnie gałęziste drzewo).

gałązny, *przym.*, dotyczący gałęzi. *Gałąznè léšté* (liście z gałęzi). *Gałąznô Gòra* (wzgórze Galgenberg obok Lęborga).

gałovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wołać, krzyczeć, narzekać. *Wœna tak gałovà, žebé ji xto přéšed do pœmœcé* (ona tak wołała, aby jej kto przyszedł z pomocą).

gałęzečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od gałęzka, gałązeczka.

gałęzka, -ći, *ż.*, zdrobn. od gałąz, gałązka.

galop, -u, *m.*, galop, cwał. *Jaxêł galopę.*

galopœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, cwałować, galopować.

gańic, -ą, -ył, *sł.*, ganić. *Jakòż ńe gańic vaji złéx wœbéčajòv?*

gapa, -é, *ż.*, wrona. *Ob.* varna.

gapi, -jô, -jè, *przym.*, wroni. *Gapjè mjąso. Gapjô zepa. Wœna mô gapi rozem.*

gapskœ, -a, *n.*, zgrub. od gapa, stara, brzydka wrona.

garbarčék, -a, *m.*, garbarczyk; pomocnik, czeladnik garbarski.

garbařći, -kô, -ćè, *przym.*, garbarski. *Nòż garbařći. Garbařkô gasa ve Gdônsku.*

garbařéc, -ą, -ył, *sł.*, być garbarzem, trudnić się garbarstwem. *Ze tobje do garbařeńô!* (ty się zgoła nie znasz na garbarstwie).

garbařtwœ, -va, *n.*, garbarstwo.

garbôrka, -ći, *ż.*, garbarka albo żona garbarza.

garbôř, -a, *m.*, garbarz.

garbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, garbować. *Wœńi gœ wučą skòré garbovac.*

garc, -a, *m.*, zdrobn. od gard, grodziec, gródek. Gródków takich było na całem Pomorzu od Łaby po Wisłę bardzo wiele, jak świadczą po dziś dzień liczne miejscowości tego nazwiska.

gard, -e, *m.*, gród. Forma »gard« ustępuje, zwłaszcza w Zachodnich Prusiech, polskiemu »gród«, zachowuje się jednak nienaruszenie w nazwach miejscowości np. Bjêłgard *(niem.* Belgardt), Nowgard *(niem.* Naugardt), Starogard *(niem.* Stargardt).

garda, -é, *ż.*, gród. *Ob.* gard.

gardło, -a, *n.*, gardło.

gardny, *przym.*, grodowy, grodzki. Gardnô albo Garnô *(niem.* Garden), wieś nad jeziorem Gardeńskiem w powiecie słupskim.

garzéc, -ą, -ył, *sł.*, gardzić. *Wœna mnę garzéła, ćej jem bél v bjèzę.*

gark, -a, *m.*, garnek. *Ob.* gronk.

garło, -a, *n.*, gardło. *Ob.* gardło.

garłôč, -a, *m.*, krzykacz.

garlany, *przym.*, gardlany.

garnąc, -ną, -nął, *sł.*, garnąć, zgarniać.

garny, *przym.*, grodowy. *Ob.* gardny.

gasa, -é, *ż.*, ulica, *niem.* Gasse.

gaséc, -šą, -sół, *sł.*, gasić.

gasédło, -a, *m.*, przyrząd do gaszenia świec, gasidło.

gasnąc, -ną, -nął, *sł.*, gasnąć. *Wœźiń gasńe.*

gatenk, -u, *m.*, gatunek, *niem.* Gattung. *Wœńi tą mają všelejaće gatenće rib.*

gatenkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, gatunkować, dzielić na rodzaje. *Dopjeře na targu kôzêł jim to zbœžè gatenkœvac.*

gazeta, -é, *ż.*, gazeta.

gazetka, -ći, *ż.*, zdrobn. od gazeta, gazetka.

gąba, -é, *ż.*, gęba. *Mô gąbą ful slin. Wœna tak gôdô, jakbé mjà v gąbje klòśće.*

gąbečka, -ći, *ż.*, zdr. od gąba, gębusia.

gąbôl, -a, *m.*, człowiek wiele lub ostro mówiący, pyskacz.

gąbôlka, -ći, *ż.*, kobieta, lubiąca dużo mówić, krzykliwa.

gąbula, -é, *ż.*, zdrobn. od gąba, gęba, gębusia. *Wœna mô gąbulą, jak gdônskô brôma* (ma buzię, jak gdańska brama).

gąbulečka, -ći, zdrobn. od gąbulka, *ż.*, buziaczek. *Dejže mje gąbulečći!*

gąbulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od gąbula, gębusia, pysio.

gągac, -ają, -êł, *sł.*, gęgać. *Vaše gąse tak stroże gęgają.*

gągańica, -é, *ż.*, gęś. Wyraz ten jest mniej używany. Używa się go podobnie, jak w polskiem »kot« zamiast zając.

gągœt, -e, *m.*, gęganie gęsi. *Vaji gąsé terô vlôśńe s gągœtę pœlecałé na jezoro.*

gągœtac, -ają, -êł, *sł.*, gęgać. *Ob.* gągac.

gąs, -é, *ż.*, gęś.

gąséna, -é, *ż.*, gęsina, mięso gęsi.

gąsi, *przym.*, gęsi. *Gąsè mjąso. Gąsè pjòrkœ.*

gąsti, *przym.*, gęsty, zbity. *Gąsti sôd. Gąstè pivœ.*

gąstńec, -eją, -êł, *sł.*, gęstnieć.

gąsto, *przysł.*, gęsto. *Tą mże ješ gąšći* (tam będzie jeszcze gęściej).

gąstosc, -é, *ż.*, gęstość.

gąščéna, -é, *ż.*, gęstwina, las gęsty, krzaki gęste.

gbur, -a, *m.*, kmieć, włościanin; gospodarz, posiadający własny grunt, w przeciwieństwie do chałupnika lub zagrodnika, zarazem w przeciwieństwie do szlachcica. W języku kaszubskim wyraz ten niema wcale pogardliwego znaczenia, jak w polskim. *Gbur to mur. Przysł.*

gburk, -a, *m.*, zdrobn. od gbur; chłopek, kmiotek.

gburka, -ći, *ż.*, żona gbura albo włościanka, posiadająca własny grunt.

gburći, -kô, -ćè, *przym.*, gburski, włościański, chłopski. *Gburćè wœbéčaje. Gburkô*

vjes (wieś chłopska w przeciwieństwie do zaścianka szlacheckiego lub taka, w której niema wcale posiadłości szlacheckiej).

gbuřčansći, -kô, -ćè, *przym.*, wieśniaczy, chłopski. *Gbuřčanskô còrka.*

gbuřčanstwœ, -va, *n.*, stan wieśniaczy, chłopstwo, włościaństwo (jednak nigdy w pogardliwem znaczeniu). *Żél mjezé šlaxcécami, ale są ńe vstézél swœjegœ gbuřčanstva.*

gbuřčą, -éca, *n.*, zdrobn. od gbur, chłopię gburskie.

gbuřčec, -eją, -ęł, *sł.*, chłopieć, stawać się gburem. Wyraz ten ma dwojakie znaczenie: dodatnie i ujemne. *Cej kœmòrńik gbuřčeje, tej mu są dobře zèje. Całô tątejšô šlaxta gbuřčejé.*

gbuřčôk, -a, *m.*, syn gbura, chłopiec gburski. *To bélny gbuřčôk!*

gbuřčôn, -a, *m.*, tyle co gbur; syn gbura, człowiek z gburów pochodzący. Cenôva obok innych pseudominów używał także »Kašeba gbuřčǫn«.

gbuřčônka, -ći, *ż.*, chłopka, włościanka, wieśniaczka.

gbuřčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od gbuřčą, chłopiątko, dziecko chłopskie.

gbuřéna, -é, *m.*, zdrobn. od gbur, chłopina, chłopek (z politowaniem).

gbuřéšče, -a, *n.*, zgrub. od gbur, gburzysko, brzydki, niezgrabny, zły gbur.

gbuřtwœ, -va, *n.*, 1) gospodarstwo chłopskie, należące do gbura; folwarczek chłopski, 2) stan chłopski, włościański.

gdé, *sp.*, gdy. Spójnik ten rzadko używany, więcej ćej.

gdébé, *sp.*, gdyby. *Gdébé ńe béło zimku, ńe béłobé é pœzimku. Gdébé ńe to „gdébé!“*

gdôkac, -ćą, -kął, *sł.*, gdakać. *Kura gdôče. Pœći ksǫz gdôče, ksążevô skôče* (dopóki ksiądz gdacze t. j. spełnia obowiązki kapłańskie, dopóty księdzowa skacze). Przysłowie luterskie.

gdônsći, -kô, -ćè, *przym.*, gdański. *Jemu tak lôtô pésk, jak gdônsći babje.*

Gdônsk, -a, *m.*, Gdańsk.

Gdônščôn, -a, *m.*, Gdańszczanin.

Gdônščônka, -ći, *ż.*, Gdańszczanka.

gzę *ob.* ze.

gzęž, *przysł.*, *ob.* zež.

generalsći, -kô, -ćè, *przym.*, generalski. *Generalsći kœlneř.*

generalstwœ, -va, *n.*, generalstwo.

generêł, -ała, *m.*, generał.

gédlé — gédlé! *wykrz.*, używany przy łaskotaniu. *Ob.* gédléc.

gédléc, -ą, -él, *sł.*, łaskotać, łechtać. *Gédlél jǫ pœpœd rące. Ob.* gêlzéc.

gêłda, -é, *ż.*, giełda. *Na gêłze ve Gdônsku.*

gêłdovy, *przym.*, giełdowy. *To są gêłdovè cené.*

gêlzéc, -ą, -él, *sł.*, świędzieć, łaskotać. *To mją gêlzi* (to mnie łaskoce). *Jô jem barzo gêlzǫci* (jestem bardzo łaskotliwy).

gêłka, -ći, *ż.*, 1) gałka, 2) owoc niedojrzały. *Xlèbœvô gêłka* (kulka z chleba). *Dostél wœłovjanǫ gêłkǫ v samǫ łéśćnǫ* (dostał ołowianą gałką w samo czoło).

gidléc *ob.* gédléc.

gidli — gidli! *Ob.* gédlé.

gimnazéjô, -i, *ż.*, gimnazyum.

gjera *ob.* zera.

gjic *ob.* zic.

głada, -é, *ż.*, powierzchnia morza podczas pogody.

głazéc, -ą, -él, *sł.*, gładzić, głaskać. *Głazélé gœ pœ břešku.*

głazéc są, -ą są, -él, są, *sł.*, gładzić się.

głazédło, -a, *n.*, narzędzie do gładzenia wogóle.

Słyszałem ten wyraz, gdy mowa była o żelazku do prasowania. Ks. Pobłocki zaś pisze: »Gładzedło, narzędzie niby do gładzenia t. j. przycinania wystających gałęzi świeżo nagrodzonego płotu. Parobcy (lub ktokolwiek inny), chcąc kogo zpośród siebie wziąć na fundusz i wywieść w pole, wysyłają go na wieś do gospodarzy »po gładzedło« z miechem po ugrodzeniu płotu. Pierwszy gospodarz wysyła przybyłego do drugiego, któremu go niby pożyczył, ten znów do drugich, aż ostatni, włożywszy tajemnie do miecha spory kamień, odsyła z tym, o co prosił, do domu, gdzie z wysłańca śmieją się do rozpuku. Zabawa ta, odbywana na wiosnę, kiedy płoty grodzą, kosztem przygłupich, zowie się »chodzenie po gładzedło«. Jest to rodzaj *Prima Aprilis* na Kaszubach«.

głazéna, -é, *ż.*, miejsce gładkie, np. ląd na stawie, powierzchnia wody na jeziorze podczas pogody.

głazuši, *przym.*, zdrobn. od głôdći, gładziusi. *Wœna mô taće głazušè léca.*

głazušińći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od głazuši, gładziusieńki.

głazutći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od głôdći, gładziutki.

głąba *ob.* **głąbjô.**

głąbina, -é, *ż.*, głąb, głębia. *Mòj wœjc v ti głąbińe stracél żécè.*

głąbjô, -jè, *ż.*, głąb, głębina.

głąbocći, kô, -će, pnym., głębóki. Nocëte na tim mélu je barzo głąbocćé.

głąbòcek, pnyst, głębóko. Tu je barzo głąbocek, ale tą jeż głąbi. Wògłąbi pòd lépą.

głąbòcekòsc, -é, ż., głębókość.

głęxawòsc, -e, ż., grudowatość. To je nolepše lekarstwò na głęxawòsc.

głęxawy, pnym, grudowaty. Jakużtéż są jes stim głęxawym knôpę dogadël?

głęxi, pnym. głuchy.

głęxnąc, -ną, -nął, st, głuchnąć

głęxpe, pnyst, głucho.

głęxòsc, -é, ż, głuszа.

głęxòta, -e, ż, głuchota.

głępawe, pnyt, głupowato, idyotycznie. Wcentak zdżi głępawe.

głępawòsc, -é, ż., głupkowatość. Jemu wšëtkò zécé zarejp na głępawòsc.

głępawy, pnym. głupkowaty, tumanowaty. Głępawy knôp. Wcena mô dëjt głępawé wrzecé!

głępc, -a, m. głupiec. Ż głępe mądri, cëj poczmô czegoś mu jeszcze (i głupiec mądry, gdy potrzeba czegoś mu brakującej).

głępczk, a, m. zdrobn. od głępc; głupiasek.

Gdzie cëxoe, té głępczku! (Bądź cicho, ty głupiasku).

głępje, pnyst. głupio. Wcem tak głępje gôdô, jak jeckoe. Té to jes barzo głępje zrobjeł.

głępjec, -ejąc, -ął, st. głupieć. Szkoda bôg, że ta bratka głępjeje!

głępoe, pnym. głupio. Noe té to jes barzo głępoe nawymiślał (tyś to bardzo głupio pomyślał).

głępòsc, -e, ż., głupota. Wiész swòjégo głęposc zeżdżą z tegoe swjata.

głępòta, -a, ż., głupota. Na głępòtą nima nijakégoe lekarstwa.

głępstewkoe, -a, m., zdrobn. od głępstwoe; głupiutko. To głępstewkoe nie wôrt gôdanô.

głępstwoe, -va, n., głupstwo. Głępstwoe je wjedno głupotą. Same głępstwa gôdô.

głępuśi, pnym., zdrobn. od głupy, głupiutki. Mój synek, té jes jeż barzo głępuśi.

głępušińcë, -kô, -ćë, pnym., zdrobn. od głępuśi, głupiuteńki.

głéśô, -è, ż, głusza. Głéśô, jakbé xto woe czarzył (głusza, jakby kto czarował).

głodno, pnyst. głodno. Głodno, ale swobodno.

głodny, pnym. głodny. Głodny woe zdżé je wjedno mészi.

głodnóś, -a, m., ludopadosiec, biedak. Dejta cójco temu głodnósowi!

głodnóśka, -ćí, ż., od głodnóś, dziewczyna, kobieta uboga.

głożec, -ą, -ół, st, głodzić. Wcem naje tak głożół, żesmé wšëtkò pozwracelalé.

głożec są, -ą są, -ół są, st., głodzić się. Wcem sąbatk głożi z wôsnié woelé, mô dox wšelejacégoe jestku, kulkaelé sóm xce (on niztak głodzi z własnéj woli, ma przecież wielkiego jedzenia, że tylko sam chce).

głogaeny, pnym. głogowy. Głogaené kżé.

głos, -e, m. głos. Sęxt słowjeńim głosę zagôdô do mnie krowa.

głosec, -šą, -sół, st, głosić, opowiadać. Wcem tak gôdô, jakbé swjątô ewanelëją głosół.

głosécel, -a, m., głosiciel, apostoł. Głosécel słowa bożégoe.

głosécelka, ćí, ż, głosicielka, apostołka.

głosno, pnyt., głośno. Té krosnôce tak głosno śpiéwalé, żesmé wšetcé żelé.

głosny, pnym., głośny. Ten woen je nôgłośnészi.

głosowac, -ejąc, -ował st głosować. Wšetcé katolécé głosowalé wtedé na pana Kalkstejna.

głowa, -e, ż., głowa. Wa głowę, jak sbodoła. Co głowa, to rozem.

głowéczka, ćí, ż., zdrobn. od główka, główeczka.

głowina, é, ż., zdrobn. od głowa, mała albo biedna głowa.

głowiszcze, -a, n. wielka albo brzydka głowa.

głowjasti, pnym. głowiasty, pozwalający wiele głową. To głowjasti knôp. Głowjastô rzecz głowjastô kòsztéła.

głowôc, -a, m. 1) głowacz, człowiek ozdrowiejący z wielką głową albo rozumem, 2) dziecko (wiel. rac szabla-sa).

głód 2 pa. głodu, m. głód. Té sę jeż namiészi głodzi.

głóg 2 pa. głogu, m. głóg. Samé głożje ë cześé.

główka, ćí, ż., zdrobn. od głowa, główka.

główny, pnym. główny. Setne żżëxjów głównéx waspón mjec na oręgażdze.

głódzi, nś, -ćé, pnym. 1) głodni, 2) powolny (gdy mowa o wozu, bryczce, cisza) Nocëte głódzé, jak mùkoe.

głupy, st. wyż. głepszi, st. najw. nôgłepszi, pnym. głupi. Głupex nie sëją, a jednak są wszędzie.

głemzda, é, m. i ż., chartlak, skąpiradło.

głemza, é, ż., zsiadłe, kwaśne mleko.

głéna, é, ż., glina

gleń, a, m., gleń, bochenek chleba gleń xleba.

-gléńany, pṛym., gliniany. Gléńany grunk. Wiera mô gléńanô gzowę.

-gléńasti, pṛym., gliniasty. To sę dźe gléńaste grenta.

-gléńôčk, -a, m., zdrobn. od gléńôk.

-gléńôk, -a, m., koń maści gliniastej.

-gléśka, éi, ż., chuda, licha ryba.

-glinca, é, ż., miejsce, gdzie się dobywa glinę.

-glinka, éi, ż, zdrobn. od gléna, glinka.

-glistevka, éi, ż. zdrobn. od glistva dżdżownica.

-glistva, -é, ż., glista, dżdżownica.

glistvowesy, pṛym., dotyczący dżdżownicy. Vezńe sę glistvowesiege roku jeden palecńik é dô sę jeréwnu (bierze się sam z bilionowic kaparnek i dajé mę choremu.

-glizgoetac, ajǫ, êł, śt., dygudać, trzepotać się, winąć. Šatopiejte glizgoetajǫ a pœrvjetśe.

-glowza, é, ż., ↓ twarog, ↓ m.i ż., człowiek rozlazły, sflamazarny, niemrawy.

-glunk, a, m., zdrobn. od gleń, kochanek, kurwa.

-glugdac, ajǫ, êł, śt. Łekotać (wydawać głos imdyka) gulôte glugdajǫ na pœdwœcé (imbryk łekocą na podwórzu).

-glugdôš, a, m., człowiek, mówiący niewyraźnie, łekocący, jak imbryk. Vńek ńe rozmijéjǫ tegǫ glugdôša.

-gnax, u, m., gwałt

gnina, -é, ż, gnina

-gnin-y, pṛym., gniłny.

gnac, ajǫ, êł, śt. gnać

gnaę ob. ǯic.

-gnąśic, ąja, ił śt. gnąśić. Tą́ne gnąśijǫ naše vjaré.

-gnąśicel, -a, m., gnąśiciel. To bół naš nôvikši gnąśicel.

-gnąśicelka, éi, ż., gnąśicielka.

-gnojic, -ǫ, -ił, śt., gnoić, niszczyć.

-gnojovišče, -a, n., miejsce gdzie się gnój wkłada, gnojownica.

-gnojovy, pṛym., gnojowy. Gnojovô deska.

gnojôvka, éi, ż., gnojówka.

gnòj. 2 pṛyp. gnoju, m., gnój.

gnôcany, pṛym. kościany; twardy, jak nosić. Vośek gnôcany. To je taka gnôcanô mocna (to taka twarda mowa).

gnôcék, -a, m., zdrobn. od gnôt, kostka.

-gnôt, -e, m., gwat, kość. Vă mim je nic mima, le skora é gnôté.

gnesc, gnotǫ, gnôt, gnece, śt. gnieść. Tegǫ é nic gnece (dosłownie w kaszubskim to nic = nic i nić.

gnesc sǫ, otǫ sǫ, -ôt sǫ, -ece sǫ śt., powoli coś robić, gwałtować się. Gnôt sǫ całeńy zeń é nic ńe zrobjeł.

gnêv, u, m., gniew. Wyraz ten mniej więcej znany natomiast gôń.

gnievac, ajǫ, -êł, ↓, gniewać. Te nimušiš dżôkla gnievac, bo sǫ nô cǫ rozgeti (nie powinnaś dziecka gniewać, bo się rozzłości na ciebie).

gnievac sǫ, -ajǫ sǫ, êł sǫ, ↓, gniewać się. Vę gnievôjta sǫ!

gnievlevesc, -é, ż., gniewliwość.

gnievlevje, pṛyr. gniewliwie. Koest pôšče é mrzače gnievlevje, cej nen sǫ méš wœtbjeve.

gnievlevy, pṛym. gniewliwy, łapczywy. To je nôgnievlevšô bjatka, jaką jem vżeci vidzêł.

gnivno, pṛyr., gniewnie. Gnivno spœzerô, jakbé jem Bóg vję co zrobiła.

gnievny, pṛym., gniewny.

gniezdzec, ǯǫ, zgnêł, śt., gniazdzić. Zeńe vę to xceta vašę kokoš gnezdzec?

gnezdzec sǫ, ǯǫ sǫ, zgnêł sǫ, ↓ gniazdzić się. Vrobné sǫ na tim wœstrzodku nômili gnezdzę (one się na tej wyspie najchętniej gniazdzą).

gnic, gnijǫ, gnił, ↓, gnić. Ten scéł je zôvno gnije (ta padlina jest dawno gnije). Wezbé gnił do samiegę pekła.

gnida, -é, ż., gnida

gnidka, éi, ż., zdrobn. od gnida.

-gnijus, -a, m i ż., leniuch, człowiek, lubiący wylegać się w łóżku.

-gnijusovaty, pṛym. leniuchowaty. To gnijusovati kuôp!

-gnijusovatsoc, -é, ż. leniuchowatość, zniewieściałość.

gnitka, éi, ż. gruszka zbierka, ulejka.

gnota, é, m, ż, sflamazarnik, sflamazarnica, gnuśniak, -ara, człowiek niemrawy.

gnota, ob. gnesc

gnôzdečkoe, -a, n., zdrobn. gniazdo, gniazdeczko

gnôzdkoe, a, n., zdrobn. od gnôzdo, gniazdko

gnôzdo, -a, n. gniazdo

gornešečk, -a, m., zdrobn. od gornešk, garnuszeczek

gôrnešk, a, m., zdrobn. od gronk, garnuszek

goelc, -a, m., 1) człowiek góry, golec, 2) bies, kołtpc, 3) oszust, oszust.

gônba, é, ż, gonitwa.

gonic, -a, m., gończak.

góra, é, ż., 1) góra, 2) strych. Ześed z góre. Vęesé to na górą (na strych).

górale, -ów, -ów, -ów, mn. górale, górole góralski wzgórze (piosenka góralska)
górecka, -ci, ż., zdrobn. od górka, górka, pagórek
górka, -ci, zdrobn. od góra; górko, pagórek
górno, przysł., górno, wysoko. Skowronek lata bardzo górno. Costa waji Mareśa górno głowę nosi
górny, przym., górny. Wzi górnieśi stronę.
górnictwoe, -wa, n., górnictwo.
górniczi, przym., górniczy.
górnicka, -ci, ż, inne górnika, górnicka.
górnik, -a, m. górnik.
górol, -a, m., góral.
górolka, -ci, ż., góralka
góry, 2p. gąre, m. gniew
górześi, przym., górzysty. To je bardzo górześi krój
górzystosc, -e, ż., górzystość.
górno, -a, n., górno
górz 2. przyp. gorza, m., gwóźdź. Te wjelże gorze nazrobime poelóxemi (te wielke gwoździe nazrobimy polakami).
gąd, 2 przyp. gade, m., gad, wąż. Te jes nie wzięt tacego gada
gądata, -e, m., gaduła.
gądecka, -ci, ż., zdr. od gądka, 1) mówka 2) przypowiastka, sentencyjka, przysłowie
gądka, -ci, ż., 1) mowa, język, narzecze, 2) mowa, przemowa, opowiadanie, 3) przysłowie, sentencya. Gądka Rębków je jinšo niše kabałkow (język Rębaków jest inny, niż kabałków). W jego gądce je wjele gwarde., S tako gądką daleko nie zajdześ (z taką gadaniną nie zajdziesz daleko). gądka kaemorniče (przysłowie Pomorzanie).
gądoč, -a, m, gaduła, wielomowca. To je gądoč!
gądočka, -ci, ż., kobieta, lubiąca wiele mówić.
gąj, 2 przyp. gaju, m. gaj.
gąrmeister, tra, m., starszy rybak, który przewodzi innym podczas łowienia ryb, niem. Garnmeister.
gąrmeisterči, -kō, -ce, przym., dotyczący zajęcia gąrmestra.
gąrmeistrow, -owy, -owō, -owe, przym., dotyczący gąrmestra. Gąrmeistrowō (jona gąrmestra).
gąšc - e, ż, garść. Wzena tšimo stracka w gąšci. wzjeł gąšc jul skrzežō (miał garść pełną złota).
gąštečka, -ci, ż., zdrobn. od gąštka garstuszka.
gąščka, -ci, ż, zdrobn. od gąšc, garstka gąščka pjepše.
gąsdé, 2 przyp. gąd, l.mn., 1) gody, 2) wigilia Bożego Narodzenia.
gąsdo, -a, n., gadło, narzeczenie.
gąsdosc, -e, ż, godność, zaszczyt, honor. To je nąwikšō gąsdosc w całym wsekrągu.
gąsdny, przym., godny, zasługujący. To nie je gąsdne wjare.
gąsdnik, -a, m, grudzień (miesiąc). ob grezeń.
gąszec, -ą, ął, ął, 1) godzić, jednać, 2) godzić nogos do czego. Wsen jich xcił gąszec, ale to mu sąnie poszpodło. Wsenci gąc gąszą za formana.
gąszec są, -ą są, -ął są, ął., 1) godzić się jednać się z kimś, 2) godzić się, być godziwym. co, le są xceš na cały rok gąszec? To są, nie gąszi.
gąszena, -e, ż, godzina. Jeden mš štere dwajesce gąszin.
gąszenecka, -ci, ż., zdrobn. od gąszena; godzinecka.
gąszewosc, -e, ż., godziwość, uczciwość. To laka twoja gąszewosc!
gąszewje, przysł., godziwie, uczciwie. Wsen so ješ nigdi gąszewje nie postąpjeł.
gąszewy, przym., godziwy, uczciwy. Nie każdi čim je gąszewy, ježec je mądri.
gąszinka, -ci, ż, zdrobn. od gąszena, godzinka.
gąjic, -ją, jił, ił, gnić. Sōn tšog gąji wšelijače kwele.
gąjic są, -ją są, -jił są, ił., gnić się. To są, nie tak yutkoe mogę gąjiło.
gąsąbi, -jō, -jė, przym, gorzki. gąsąbjė piórka.
gąsąbica, -e, ż., gorzka.
gąsąbiči, przym., dotyczący gorzki.
gąsąbička, -ci, ż., zdrobn. od gąsąbičca gorzkawka
gąsąbiter, tra, m., gargan, szelma, łobuz, oczajduszo, hultaj.
gąsąbija, -ica, n., gorzkiątko
gąsąbijątečkoe, -a, n., zdrobn. od gąsąbijątkoe gorziuchno.
gąsąbnička, -a, m, zdrobn. od gąsąbnik Wsemi so tu sędz w tim gąsąbničku.
gąsąbnik, -a, m, gorzkownik.
gąsło, przysł., gorzko. Wsenbé é przez wjes šed gorzko. gąsło, ale wjesoło.
gąsąb, ąbja, m., gorąb.

-goeląbečk, -a, m., zdrobn. od goeląbk; gołąbeczek

-goeląbk, -a, m., zdrobn. od goeląb; gołąbek

goeły, gnym., 1) gołe, nagi, 2) w znaczeniu przenośnem: ubogi.

goełas, -a, m., 1) golec, człowiek nagi, 2) w znaczeniu przenośnem: ludopadłec.

goełéc, -a, -éł, nf., golić. Te břétroje dobře goełą - jemu ē šédła goełą.

goełec sa, -a sa, -éł sa, st., goleć się. Wšelkě sa goełéła, želě le mjała co.

• Goełjášk, -a, 1) m. i wł. Goliat, 2) olbrzym, człowiek wysokiego wzrostu.

goełuši, gnym., zdrobn. od goeły, goluteńki

-goełušiṅći, -kô, -ce, gnym. zdrobn. od goeły; goluśieńki. Całô běła goełušiṅkô.

-goemutka, -éi, ż., gomółka

goemuléca, -e, ż gomółka

-goemuléčka, ći, ż., zdrobn. od goemuléca, gomółeczka.

goemo, -a, n., stajanie, kawał pola. Używane równiež w l.mn.: goeme, z.p. gôm.

goeńic, -ńą, -ńeł, st., 1) goić, 2) pędzić, 3) ściągać. Ten kôń dobře goeńi. Rožčkę goe goeńiła. Goeńeł goe, ale ńe dogoeńeł.

-goeńic sa, -ńą sa, -ńeł sa, nf., goić się, ściągać się. Goeńile sa newoemal całą goeżenę.

-goeńidjôbeł, -bła, m., niegodziwiec, nikczemnik. Ta ziévčena bo môvženy goeńidjôbeł.

-goeńitwa, -é, ż., 1) goitwa, 2) polowanie. Vépovňjałe so goeńitwé ē jiné zabawé.

-goerac, -ają, -ał, nf., gorzeć, palić się. Na zrozejn mjała gwrô. l.myśl.

goerčéca, -é, ż., gorączka.

goerčécowy, gnym., gorączkowy. Šewją goerčécowé. Ob. goerčéčny.

goerčéčny, gnym., gorączkowy. Zôrkoe goerčéčné.

-goeréč, -é, ż., gorycz. To běła nôvikšô goréč v moejim žécu.

-goerléwoese, -é, ż., gorliwość

-goerléwje, gnysł. gorliwie. Té môš goerléwje npôńiać nšeje wobgorjącée (porušenej npéńiać gorliwie moje ebwnjeńi).

goerléwy, gnym., gorliwy. Woema je kwazo goerléwô

goetlivc, -a, m., gorliwiec

-goerqci, gnym., gorący. Goerqci zeń. Goerqcô głowa. Goerqcé mlékoe.

goerqco, -a, n., gorąco, upał. Zjis je taće goerqco, jakégoe ješ ńe běło.

goerqco, gnysł., gorąco. To zjis tak goerqco, jak v pjekle.

-goerqcosc, -ē, ż., gorącość.

goerqčka, ći, ż., gorączka.

goerqčkowy, gnym., gorączkowy. Koerobé goerqčkowé.

-goeršéc, -a, -éł, st., gorszyć. Zlémi woebéčajami całą wjes goeršéł.

goeršécel, -a, m., gorszyciel. Bibel goeršécel

goeršécelka, ći, ż., gorszycielka. Taka jedna goeršécelka całą wjes zepseje.

goeršì ob. zły.

-goešała, -é, ż., gorzałka, wódka (pogardl.)

goešałečka, ći, ż., zdrobn. od goešéłka, wódeczka. Sobrô goešałečka!

-goešći, -kô, -ćé, gnym., gorzki.

goešéc, -a, -éł, nf., gniewać, irytować. Wama mją wjedno muži goešéc! Wé goešedišła!

-goešéc sa, -a sa, éł sa, nf., gniewać się, złościć się. Čegoe sa tak nô mją goešíš?

goešéłčany, gnym., gorzałczany, wódczany. Nôvikšô trécézna to ta goešéłčaná.

-goešéłka, ći, ż., gorzałka. Wyraz „wódka" na kazdnad wiesnay)

goeši ob. zły.

goeškawoe, gnysł. gorzkawo. To tak goeškawoe šmakô (to ma taki gorzkawy smak)

goeškawy, gnym. gorzkawy. To peńna goeškawé.

goešķńec, -ejq, -éł, nf., gorknąć. To zerô goešķńeje, jak dłeń pozstaji.

-goešķoe, gnysł., gorzko. To mu goešķoe běło, jakbé mu xto pjepšé v gąbą wsépéł.

goešķoesc, -ē, ż., gorkość. Nôm goešķoesc v gębie

goescoje, -i, l.mn., ospa.

gospòdka, -ci, ż., zdrobn. od goespoda, mała gospoda, szynkarek.

goespoda, -ē, ż., restauracja, traktyernia, szynk.

goespodańći, -kô, -ćé, gnym., gospodarski. Wšelkô goespodańćé. Côrka goespodańkô.

goespodańéc, -a, -éł, nf., gospodarzyć. Wam dobře goespodańi.

goespodańtwoe, -wa, n., gospodarstwo. Ceimu pse całym goespodańtwoje, čej nimô goespodéńé.

gospodéńé, -ė, ż., gospodyni. Každô goespodéńé

goespodôš, -a, m., gospodarz. Sobri goespodoš nôvéjši wzraje.

goesc, -a, m., gość goesc v dôm, Bóg vdóm. Šeš goesca wselkoe, dlo zrozéja nic.

goescéc, -žǫ, -scél, sf., gościć. Tylko w znaczeniu: gościć kogoś = zabić, a nie: być u kogoś w gościnie. Ucieni goe goescélé é rošélé, čim le mogłé (gościli go i częstowali, czem tylko mogli).

-goescéna, -é, ż., gościna. Wu nęgoe maelelé goescenǫ.

goescinc, -a, m., hotel, dom zajezdny, austerya. Wama ten wyraz nigdzie na Pomorzu znaczenia lżej drogi, szosy, jak w Polsce.

-goescinka, ći, ż., zdrobn. od goescéna.

-goescinnosc, -é, ż., gościnność. Wu niż paneje vjelgè goescinnosc.

goescinny, przym., gościnny. Tak Poelôše, jak é každi sg bavo goescinny.

-goescinny, -ęgo, m., właściciel domu zajezdnego, gospodarz hotelu.

-goescinnie, przysł., gościnnie. Panè goespodé-nè przęjęła nas bavzo goescinnie.

gołowosc, -é - ż., gołowość.

-goelôv, ovy, -ovô, -ovè, przym., gołów, gołowy. mdą zavô goelôv.

gowoer, -e, m 1) głos, 2) mowa, rozmowa. Wama mô taci mjodni goewoer, jak cečer (ona ma taki młodzi głos, jak ancior). Čeješ ten goewoer? (słyszysz tę rozmowę?).

goewoereczk, u, m., zdrobn. od goewoerk, 1) głosik, 2) rozmówka.

goewoeréc, -ǫ, -él, sf., gwarzyć, rozmawiać, gadać. goewoerélôsma do pôtnocé

goeojenkoe, -a, n. zdrobn. od góvno.

goeróšček, -a, m., zdrobn. od goeróšek, mały żyk, żuczek.

goeróšekowy, przym., dotyczący żuka.

goeróšek, -a, m., 1) żuk (owad), 2) człowiek nielubiący

goezzék, -éka, m., zdr. od gózg; guziczek

gǫbčati, przym., gąbczasty.

gǫbjeréc sǫ - ǫ sǫ, -él sǫ, sf. sg, kruszyć się, kruszyć się. Te dvječe gǫbjerǫ sǫ (te dwie panienki).

-gǫbka, ći, ż., 1) zdrobn. od gǫba, buzia 2) gąbka. Dej mje abé roz gǫbci. To sǫ -gǫbkę zmévô.

-gǫsoǫ, -éca, n., zdrobn. od gǫs, gąsię

gǫska, -ći, ż., zdrobn. od gǫs, gąska

gǫsor, -a, m. 1) gąsior, 2) żuraw studzienny.

gǫsoreček, -a, m., zdrobn. od gǫsork, gąsiorek.

gǫsork, -a, m., zdr. od gǫsor, 1) młody gąsior, 2) żuraw studzienny.

gǫsǫtečkoe, -a, n., zdrobn. od gǫsǫtkoe, gąsiątko.

gǫsǫtkoe, -a, n., zdrobn. od gǫsǫ, gąsiątko.

gǫšč (gǫšč), -a, m., nemiłe u cepów, łączący bijak z drążkiem. „Na gǫšč - gawiska ks. Pobłocki - bierze się skóry owcze, niezyprawione lub ugotowane, kilka razy zwęczone".

gra, -é, ż., 1) zabawa np. w karty, 2) gra np. na organach.

grab, -u, m., grab (drzewo).

grabic, -jǫ, -jél, sf., grabić. Na pôlnia grabilésmé jičné.

-grabina, -é, ż., grabina, drzewo grabowe.

grable, -i, l. mn. grabie

grablec, -ejǫ, -él, sf., drygwieć, kostniać, stężnieć z zimna. Pôlce ji voet zemna grablalé.

-grabôvka, ći, ż., osełka z drzewa grabowego do ostrzenia kosy.

-grabowowy, przym., grabowy. grabowowé dřeva.

grac, -ajǫ, -él, sf. 1) grać, 2) igrać, tańcić się, 3) szumieć. Dorgaviina grô na vergonek. Wè grôj o kaetę, boe ca drapnie. Kaeťa grô (szumi, gdy jest wrzucone).

gradowy, przym. gradowy. Gradowô burza.

grajda, -é, ż., 1) nicpoń, 2) rozrzuta i osoba powolna, ślamazarna. W tem ostatniem znaczeniu przybiera takie rodzaj męski. Por gajda.

zgrajdac, -ajǫ, -él, sf. rozlazić się, ślamazarzyć. co te tak grajdáš domocé.

gramatečka, ći, ż., zdrobn. od gramatéka, mała gramatyka. Jô sǫ z tę gramatečči vučél poe vselaku ir.

-gramatečny, przym. gramatyczny.

gramatéka, ći ż., gramatyka.

-granca, -é, ż, granica.

granečéc, -ǫ, -él, sf., granicyć.

granečny, przym., graniczny, pograniczny.

granečnica, -é, ż., sąsiadka, kobieta z sąsiedniego kraju lub okolicy.

granečnik, -a, m., sąsiad, człowiek z sąsiedniego kraju.

granjati, przym., granatowy. Vezmeš ten granjati kam é zaséčéšk goe na xôm kônc.

grǫzéc, grǫdǫ, grǫzél, grǫzé, sf., zamierzać, zamyślać, postanawiać, planować, gromadzić. Kam v steci grǫzi ję na dno (kamień wrzeci mimo ją na dno).

grǫdzec sǫ, grǫdǫ sǫ, grǫzél sǫ, grǫdé sǫ, sf. mierzać się, postanawiać się, iść na dno. Séc sǫ grǫzi, cej vši za vjele vib.

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

-grążpa, -é, ż., wygóne, gazówy stromy.
-grelbjec, -eją, -ęł, sf., grabić, trząsać. (ovðz vsici maeja bjalka grelbjeje.
grebœ, przysł. grubo. Tojeza grebœ tegye maska.
grebœenos, -a, m., grubonos (przezwisko).
greby, przym. gruby, tłusty.
grečor, -a, m., gruncoł, gnr. Mô ze štere taće grečoré na šéji.
grečork, -a, m., zdr. od grečor, mały gruncoł.
grečorkœwati, przym. gruncołkowaty.
grečorowati, przym. gruncołowaty. Wœna mô carp šéją grečorowatą.
greda, -é, ż., gruda. Wœen tak jeze, jak po greze
gredka, -ći, ż., zdrobn. od greda, grudka gredka zemi.
gredńowy, przym. grudniowy.
gredńacći, -kô, -će, przym., odnoszący się do urodzonego w grudniu.
gredńôčka, -ći, ż., urodzona w grudniu (osobista lub zwierzę).
gredńôk, -a, m., urodzony w grudniu (człowiek lub zwierz.
gregeń, dńa, m., grudzień (miesiąc) ob. goedńik
-grezéna, -é, ż., gruda. Jakuż vazyela jaźac poeti grezeńe?
grexac, -ają, -ęł, sf. grudzać.
grexmąc, -ną, -ął, vf. grudnąć, oziębać się, zsiadać się.
grexœt, -e, m., grudzanie (gorżbi lub innego przętwa).
grela, -é, ż., łopata do wygarbywania ognia i popiołu z pieca.
grelega, -ji, ż., łopata do wygarbywania żaru i popiołu z pieca. ob. grela, grelka.
grelka, -ći, ż., zdrobn. od grela, łopatka do wybierania popiołu i węgli z pieca.
grencék, -u, m., zdrob. od grent, gruncik, mały grunt.
grentowac, -ejąm -owœł, sf., gruntować, iść ugiąć, dna szukać
grentowœnosc, -é, ż., gruntowność.
grentowny, przym. gruntowny.
grentowne, przysł. gruntownie. Wœento jin grentowne přešukał
grentowy, przym., gruntowy.
-grepa, -e, ż., grupa, kupa. Xœzec vgrepje (dobrić kupą, razem, społem) Velgô grepa (wielka kupa.
grepica, -é, ż., grupa, kupa. Ob grepa
-grepka, -ći, ż., zdrobn. od grepa, kupka. Vgrepce (razem).

grezdac, -ają, -ęł, -ći, sf. wiązać lub malować brzydko, bargrać. Vélbačéla mje to grezdavé.
-grezdactwœ, -va, n., bargranie, bargrowina
-grezdôč, -a, m., człowiek wiążący lub malujący brzydko, bargracz.
grezdôčka, -ći, bargraczka.
grezmôk, -a, m., gruz, rumowisko. Używane wyłącznie tylko w l.mn. grezmôće (gruzowiska)
-grežel, -éła, m., gruzeł, bryła, gruda ob. gruz.
gréżœvy, przym., dotyczący grzyba. Gréżœvé skrédła.
grézec, grézą, grézł, sf., grzyść. Čim wumjartšš veš, tim barži grezé (im chudsza wesz, tem barziej grzyźć). Przysł.
-grézec są, grézą są, grézł są, sf. 1) grzyść się, kąsać się, 2) martwić się. Psé są grézą. Wœen mô vjelgą jadrobą, wœen są grézé.
grička, -ći, ż., zdrobn. od grika, grzyczka.
grit, 2. prz. grétą, m., grzyf (ptak mityczny, herb Pomorza).
-grika, -ći, ż., grzyka.
grinšpanowy, przym., grynszpanowy. Wœsôd grinšpanowy.
grinšpôn, -ane, m., grynszpan.
grob, przym. nieobr., gruby, nabrel, kanty, nieokrzesany, nżm. grob. Tœgeé grob człopa ješ jum ńe vižą (takiego nieokrzesanego chłopa jeszcze nie widziałam)
grob-kašelba, -é, m., mieszkaniec kamienic położonych, gdzie nie mówią tak czysto po kaszubsku, jak na górnicy. Ob. Fejn-kašelba.
grob-kašelbka, -ći, ż., mieszkanka kamienic położonych.
grobkašelbść, -kô, -će, przym., położniowo-kamienicki. Ob. grob-kašelba.
-grobelka, -ći, ż., zdrobn. od grobla, grobelka
grobla, -é, ż., grobla.
grobôšče, -a, n., książ. z grobowiště, grobowisko.
grobôvc, -a, m., mogiła, grobowiec.
grobowiště, -a, n., grobowisko, cmentarzysko
grobowy, przym., grobowy. Grobowy kamień. Tu je grobowo cešo.
grocék, -a, m., zdrobn. od grot, grocik
grozec, -ą, -ęł, sf., grodzić. Zarô na poziminki trzeba płotę grozéc.
grox, -u, m., grad.
groxowiště, -a, n., grodowisko.
groxowiné, -im, l.mn., łodygi i strączki grochowe.

groxœvišče, -a, n., pole zeziane grodem albo na którem był gród. Ob. groxœvcéske.

groxœvjany, przym., grodowy.

groxœvjânka, ći, i., zupa grodowa.

groxœvy, przym.,

grom, m, n., grom.

gromada, -é, i., 1) kupa, gromada, 2) zgromadzenie, wiec, 3) stos drewa, przeznaczony do wzgledu. Gromada leży. Kto wze nasza gromada. Gromadzić się kupą gromadą (wzgłem wypalają drewo na węgiel).

gromadny, przym., gromadny, liczny, mnogi

gromadnie, przys., gromadnie. Sešlé sa gromadnie.

gromadnica, -é, i., miejsce, gdzie stoi gromada tj. stos drewa, przeznaczonego na węgiel. Ob. gromada.

gromadnik, -a, m., węglarz. Ob. gromada.

gromazdi, kô, -će, przym., odnoszący się do zgromadzenia, wiecowy. Narodé gromazdé.

gromazdec, -a, -éf, m., gromadzić. Woen pjoge gromazi.

gromazdec sa, -a sa, -ef sa, sf., gromadzić się, zbierać się. Gromazdéle sa na batach (zbierali się na bitach).

-gromnica, -é, i., gromnica, świeca gromniczna.

gromnice, ic, l.mn., miejsce koło Boskiej Gromicznej.

gromnicka, -ci, i., zdrobn. od gromnica, świeczka gromniczna.

gromnicky, przym., gromniczny. Wrócz ojcza matka Boskô Gromnicnô. Na gromnicnô.

gromnicnik, -a, m., miesiąc luty, tak nazwany od miesiąca świętej matki Boskiej gromnicznej ob. luty.

gromôdka, ći, i., zdrobn. od gromada 1) gromadka, 2) małe zgromadzenie, 3) mała gromada, stos drewa.

groneczka, a, n., zdr. od grono, małe kółko.

groneszk, -a, m., zdrob. od gronk, garnuszek ob. gorneszk.

gronk, -a, m., garnek. Kalijeżé do gronka wrzedé. Tak drugie sa gronkę wrzeda mosi, jaż sa wuzge wutrzję.

gronkce, -a, n., zdr. od grono, gronko, stadko.

grono, -a, m., 1) grono, stado, kupa, 2) winogrono. Grono gąszcz.

-groš, -a, m., grom.

-grošk, -u, m., zdrobn. od grox, groszek.

-grot, -e, m., grot, ostre żelazo lub ostrzepień. Nasi przodkowie potrzebowali (używali) kamiennych i żelaznych grotów do strzał.

groza, -é, i., zgroza. Na sama mésl woe tim groza człowieka musi przejść.

-grozba, -é, i., groźba. Grozbami gde ne pšekonôš. Jô sa grozbé ne vulaknę.

-grozec, -ą, -zeł, sf., grozić. Woeni mi grozéle, że pudą do prézoné (grozili mi, że pójdą do więzienia). Ne grozé, jak nimôš čim (nie graź, jak nie masz czem).

-grozno, przys., groźnie. Nasz Mack tak grozno nawołuje przeciwko, jakbé pšenamni bél krzyk.

groznosc, -é, i., groźność. Jô sa jego groznosce ne boję.

grozny, przym., groźny. Tobéł stroge grozny sąd. Jeż pšinge é nô ca grozny żeń. Na jego groznéx lecax (na jego groźnem obliczu).

-gröb, z przyp. grobu, m. grób.

-gröbk, -u, m., zdr. od grób; mały grób.

-grózk, -a, m., dziad, dziadek.

-grózka, -ći, i., 1) stara kobieta, baba, babka, 2) anuszenka.

grovce, óv, l.mn., sieć na ryby, zwane dobijakami. Ob. dobijôk.

-grôč, -a, m., 1) gracz przy karcie 2) gracz, murzykant. To nôlepši grôč z całé kopanije. Woejak, jak zdéjéł, pšecami rzekł, bo bél grôč.

-grôd, grade, m. grad. Idešče pred grôd.

-grôf, -a, m., hrabia. Mé też mômé naszéx kašebscex grôfôv. Jeden ocet nix przestôł do mojego wojca na parobka (mieli mamy naszą rzeźbiarską hrabiów. Jeden znik zgodził się do mojego ojca na parobka).

grôfi, -jô, -jé, przym. hrabski. To béła le jego grôfjô buxa, przez ktorą poszłéł cały swój majątk (to była tylko jego hrabiowska duma, przez którą stracił cały swój majątek).

-grôfičk, -a, m., zdr. od grôfik, grafiątko.

-grôfik, -a, m., zdr. od grôf; hrabiątko, grafiątko.

grôfin, -y, -a, -é, przym., odnoszący się do hrabiny. S grôfinémi swinami poejexała na tôrg.

grôfina, -é, i., grafina, hrabina.

grôfinečka, -ci, i., zdrobn. od grôfinka, hrabianka.

grôfinka, -ći, i., zdrobn. od grôfina; hrabinka.

grôfjąt, -ica, n., hrabiątko. Nie gadaj do tegoe grôfica, boe ca wuję. S grôfjątki sa ne vdavôj.

-grôfjšnečka, -ći, i., zdr. od grôfjšnka; hrabianeczka.

grôfjônka, -ei, ż., hrabianka.

grôfjôtkœ, -a, n., zdr. od grofjątkœ, hrabiątko.

grôfjątkœ, -a, n, zdrobn. od grôfja, grafiątko, hrabiątko.

grôfka, -éi, ż., hrabina. Ob. grôfina.

grôfôv, -œvy, -œvô, -œvè, pnym., dotyczący hrabiego. Grôfœvè tąćè

grôfœvstwœ, -wa, n., 1) hrabstwo, tytuł hrabiowski, 2) hrabia : hrabina.

grôfsći, -nô, -ćè, pnym., hrabiński. To są jejix grôfsćè przèvdeje.

grôfstwœ, -wa, n., hrabstwo. Ob. grôfœvstwœ

grôl, -a, m., grasz, towarzysz zabawy. Woet grôli primże do srôli (od zabawy myjdzie do pnerywania się). Pnysł.

grôp, -a, m., garnek żelazny. pr. niem. grapen, groppen. Přémôvjô nœcêr gropœvi, a woeba smœkę. Pnysł.

grôpœvy, pnym., dotyczący grôpa. Gropœvè dno.

grąd, -e, m., miejsce wniosłe i suche porośnięte krzakami lub łąki mokrzyste. Tą na nym grąże so sadnema.

grunt zpnyp. grunbe, m., 1) grunt, ziemia, gleba, 2) spód, dno (rzeki, jeziora i t.p.), niem. Grund. Samè letćè grenta. Mówją, że to jezoro nimô grenbe.

gruz, ż. pnyp. grzze, m., gruz, krzyża, groda.

gžąda, -é, ż., grzęda. Dac lekœrœši gžądé, to woena xce všądé. Pnysł.

gžebac, -ją, -êł, sf., grzebać, zdże, jak kurę gżebją

gžebac są, -ją są, -êł są, sf., grzebać się. Gżebje są, jak może, ale woen są ju do smirća z téx dręgôv nie végżebje.

gžebc, -a, m., trzebież. Ob. zgżebc.

gžebeńkœ, -a, n., zdr. od gżebło, zgrzebełko.

gżebėk, -a, m., zdrob. od gżebień, grzebyk.

gżebień, -a, m. grzebień. To je za rôżdżi gżebień na jegœ vše. Pnysł.

gżebją, -ica, n., trzebią. Ob. zgżebją

gżebjô, -è, ż., grubość. Woena télkœ w grebją rośnce (ona tylko w grubość rośnie).

gżebło, -a, n., zgrzebło. Dáxi to gœspœdôř, co gżebła żałuje.

gżexœt, -e, m., gwałtownie. Jidzébra prœć s nim gżexœtę!

gżexœtac, -tają (-ca), -êł, sb., gwałtować, mówić.

gżexœtka, -éi, ż., gwałtownica, trajkotka.

gżęn, -u, m., hałas, trzask, rozkół. Sgżęnę wypôd na zemją. Tą cosnié stáćim gżęnę, jáż dełe pœpąkałé.

gżęmjęc, -ą, -êł, sf., (akcent na ostatniej zgłosce), grzmieć. Ob. gżmjęc.

gżęmœt, -e, m., (akcent na ostatniej), grzmot. Ob. gżmœt.

gżębowy, pnym., grzybowy. Gżębowô woeska.

gżępa, -é, ż., 1) grupa, kupa, 2) pagórek, wzgórze. Ob. grepa, grąpa.

gżęva, -é, ż., grzywa. Wše xrôbô są koeńo za wagon, leva gżęva (nie dwajga ny konia za ogon, tylko za grzywę). Pnysł.

gżęvôł, -a, m. kowadło, wałek grzywy.

gżęčnosc, -é, ż., grzeczność, uprzejmość. Wše zuô są na gżęčnosce. Woet gżęčnoscé ješ nixt ne wumar.

gżęčny, pnym., grzeczny. To gżęčny xłopčôk.

gżęčnie, pnysł., grzecznie, uprzejmie. Kušnąt ją gżęčnie v rąćka.

gżęx, -u, m., grzech. Woena mô nie jeden gżęx na sumińu.

gżęxœvy, pnym., grzechowy.

gżęšec, -ą, -êł, sf., grzeszyć. Djábêł są cáši, ćej xto gżęši. Pnysł.

gżęšk, -u, m., zdrob. od gżęx. Woena mô też swœje gżęšćé.

gżęšnosc, -e, ż., grzeszność.

gżęšny, pnym., grzeszny. Xto dłô djábła gżęčny, ten dłô Jœga gżęšny. Pnysł.

gżęšnie, pnysł., grzesznie. To bębło gżęšnie.

gżęšnica, -e, ż., grzesznica.

gżęšnik, -a, m., grzesznik. To nôvikši gżęšnik, co wudaje dobrego.

gżib, -éba, m., grzyb. Xłop, jak gżib (o człowieku małego wzrostu)

gżibk, -a, m., zdrobn. od gżib; grzybek

gżibkowy, pnym. grzybkowy.

gżipka, -éi, ż., zdrobn. od gżępa; małe wzgórze, pagórek;

gżivka, -éi, ż., zdrobn. od gżeva, grzywka.

gżmjęc, -ą, -êł, sf. grzmieć ob. gżęmjęc.

gżmœt, -e, m., grzmot. Ob. gżęmœt.

gżmœtowy, pnym., grzmotowy. Gżmœtowy huk.

gżôc, -eją, -êł, sf., grzać. Kraśa każa tojeśkô gœspœdźnię, co na słónku gżeje kwepé.

gżôc są, -eją są, -êł są, sf., grzać się, stawać się gżeje pśé pjécku.

gub, -u, m., fałd. Sekúô s gubami (suknia fałdzista).

gubac -są, -ają są, -êł są, sf. pokarmać się, na téx krôtax tżéba są bik gubac

-gubic, -ją, -jeł, sf., gubić, niszczyć. Gœżéłka gubi nômają tżeśnégœ gœspœdôża.

gubic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, gubić się. *Ti leżę sami są gubją.*

gubicel, -a, *m.*, gubiciel, niszczyciel. *To je gubicel leżi!*

gubicelka, -ći, *ż.*, gubicielka, niszczycielka. *Gdébé ńe ta gubicelka, mjélbé jem pœziszeń zdrovjè é majątk.*

gubik, -a, *m.*, zdr. od gub, fałdzik. *S gubikami na slôdku* (z fałdzikami z tyłu).

gubœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, fałdować, w fałdy układać. *To muši béc barzo bœgato gubovônè* (to musi być bardzo bogato fałdowane).

gubœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, fałdować się. *To są ńe mżę dobŕe gubœvało.*

guła, -é, *m.* i *ż.*, indyk, indyczka. *Ob.* gulga, gulôř.

gulga, -źi, *ż.*, indyczka. *Ob.* guła.

gulgœt, -e, *m.*, gdakanie indyka. *Nôgœrši ten jejix gulgœt.*

gulgœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, gdakać (głos indyka). *Jakbé całè karno gułòv gulgœtało* (jakby całe stado indyków wrzeszczało).

guli, *przym.*, indyczy. *Cały guli nôròd vêšed na pœdwœŕè. Gulè mjąso.*

gulôk, -a, *m.*, indyk. *Ob.* gulôř.

gulôř, -a, *m.*, indyk, indór.

gurgœt, -e, *m.*, hurkot. *Co wœdetxńe, to mu są gurgœt z brzexa wœtezvje.*

gurgœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, hurkotać. *Jemu v żòce vjedno coš gurgœce* (jemu w żołądku zawsze coś burczy).

gusło, -a, *n.*, gusło, czar, zabobon. *Xto vjeŕi v gusła, temu ŕéc wusxła.* Przysł.

guslařći, -kô, -ćè, *przym.*, guślarski. *Čôrnô Maréša. Wœna są znô nôlepi na téx guslařćex wœbŕądax é praktékax.*

guslařtwœ, -va, *n.*, guślarstwo, czarodziejstwo. *Žebé jem są le mòg zę guslařtva navučéc, tobé jem mjêł é pjązę.*

guslôrka, -ći, *ż.*, guślarka, czarodziejka. *To je słôvnô guslôrka.*

guslôř, -a, *m.*, guślarz, czarnoksiężnik. *Třeba są pœrazéc tegœ guslôřa.*

Gustečk, -a, *m.*, zdrobn. od Gustk, Gucio.

Gustečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Guciowy. *Ax, mœja Gustečkœvô!*

Gustk, -a, *m. im. wł.*, zdr. od Agust, Gucio.

Gustkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Guciowy. *Gustkœvô* (żona Gucia).

guz, -a, *m.*, 1) guz, guzik, 2) guz, nabrzęk, narośl na ciele.

guzéčk, -a, *m.*, zdr. od guzék, guziczek.

guzék, -a, *m.*, zdr. od guz, guzik, guziczek.

guzovati, *prz.*, guzowaty. *Cały łeb mô guzovati.*

guzovatosc, -é, *ż.*, guzowatość.

gvara, -é, *ż.*, mowa, narzecze, język. *Kašebskô gvara. Słovinskô gvara. Pœlskô gvara. Bélackô gvara je péŕną jinšô, ńišlé téx wœstatnéx Kašebòv.*

gvardéjô, -e, *ż.*, gwardya.

gvardéjôn, -a, *m.*, gwardyan.

gvarzésta, -é, *m.*, gwardzista.

gvařéc, -ą, -éł, *sł.*, gwarzyć, mówić. *Čejta sąsezę, ten pôn gvaři pœ kašebsku! V Pœmœŕce gvařę ješ pœ najemu v ńexteréx wœkœlécax. Wœn tak wœ bélečim gvaři.*

gvés, *przysł.*, pewnie, zapewne. *niem.* gewiss. *Wœn są ju gvés ńe wœżeńi.*

gvésno, *przysł.*, pewnie, zapewne, niewątpliwie. *Vaspôn gvésno ńe z našéx stron. Takbé gvésno bélo lepi.* Ob. gvés.

gvésnosc, -é, *ż.*, pewność. *Pœd tim vzględę ńima žôdnè gvésnoscé.*

gvésny, *przym.*, pewny. *To je dézt gvésnè, że są zemja nawœkòł słònca wœbrôcô. Ńima ńic gvésńešègœ.*

gvêłt, -e, *m.*, gwałt, przemoc, *niem.* Gewalt. *To je nôvikši v svjèce gvêłt.*

gvêłcéc, -ą, -éł, *sł.*, gwałcić, gwałt komu zadawać.

gvêłtovnosc, -é, *ż.*, gwałtowność. *Wu bjałk gvêłtovnosc ńe pœpłôcô, le gŕèčnosc.*

gvêłtovny, *przym.*, gwałtowny. *Ńe vdavôj są s gvêłtovnémi leżami.*

gvêłtovńe, *przysł.*, gwałtownie. *Wœn ji to vézar gvêłtovńe.*

gvizd, -e, *m.*, gwizd.

Gvizd, -a, *m.*, chłopak, który towarzyszy »Gvjôzdce«, chodzącej po domach podczas Świąt Bożego Narodzenia. Dzwonieniem oznajmia zbliżanie się Gwiazdki. *Ob.* Gvižž.

gvizdac, -žžą, -zdêł, *sł.*, gwizdać. *Navučą jô jegœ pœ kœscele gvizdac!*

gvizdnąc, -ną, -nął, *sł.*, gwizdnąć. *Gvizdnął rôz é dreżi, a ga są ńixto ńe wœtezvêł, wucèk do lasa.*

gvizdôvka, -ći, *ż.*, świstawka, piszczek.

Gvižž *ob.* Gvizd.

gvjôzda, -é, *ż.*, gwiazda. *Ksążéc é gvjôzdé svjècą v nocé. Wœńi nošą gvjôzdé na pirsax.*

gvjôzdečka, -ći, *ż.*, zdrob. od gvjôzdka, gwiazdeczka. *To mœja gvjôzdečka.*

gvjôzdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od gvjôzda, 1) gwiazdka, 2) gwiazdka, z którą chodzą kolędnicy po domach w czasie świąt Bożego Narodzenia.

gzéms, -e, *m.*, gzyms, *niem.*, Gesims.

gzémsék, -u, *m.*, zdr. od gzéms, gzymsik.

H.

ha! *wykrz.*, ha, hej, aha! ach! *Ha, dêł mi pœmaską!* (poczesne). *Ha, môm cą! Ha, cež môm robic! Ha, dobře! Ha, kœté, do robœté!*

habit, -e, *m.*, habit.

hač! **hačka**! wykrzyk celem popędzenia konia; wio! *Hač, sévô, hač!*

hačka, -ći, *ż.*, lichy, nędzny koń, habeta. *Tébé jes xcêł łaćemi hačkami do Varšavé zajaxac.*

haftařći, -kô, -ćè, *przym.*, hafciarski. *Haftařkô robœta.*

haftařtwœ, -va, *n.*, hafciarstwo. *Wœna znô têž haftařtwœ. Bjeře są do haftařtva, a šéc ńe wumjèje.*

haftôrka, -ći, *ż.*, hafciarka.

haftôř, -a, *m.*, hafciarz.

haftovac, -ją, -ovêł, *sł.*, haftować. *Haftovałabé dńę é nocą.*

halac, -ają, -êł, *sł.*, przynieść, *niem.* holen. *Wœn mu to halêł.*

halba *ob.* halva.

halebarda, -é, *ż.*, halabarda.

halšték, -a, *m.*, halsztuk, chustka na szyję.

halva, -é, *ż.*, halba, pół kwarty. *Dvje halvé piva. Halva gœřêłći.*

hamœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, hamować. *Z gòré jadącé, třeba hamœvac.*

hamulc, -a, *m.*, hamulec.

Hanka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Anna. *Ob.* Anka.

harfa, -é, *ż.*, arfa.

harfjařći, -kô, -ćè, *przym.*, harfiarski.

harfjařtwœ, -va, *n.*, harfjarstwo.

harfjôrka, -ći, *ż.*, harfiarka, arfinistka.

harfjôř, -a, m., harfiarz.

harneja, -e, *ż.*, pewien rodzaj kurtki, marynarki.

haršeńik, *n.*, *m.*, arszenik.

haršeńikœvy, *przym.*, arszenikowy.

hart, -e, *m.*, hart, twardość. *Ta stôl mô hart.*

hartovac, -ją, -ovêł, *sł.*, hartować. *Ta stôl je dobře hartovônô. Bjèda človjeka harteje.*

hartovnosc, -é, *ż.*, hart, hartowność. *Na hartovnosc (tegœ želaza) môš nuvažac.*

hartovny, *przym.*, hartowny. *Hartovny, jak stôl.*

hądel, -dle, *m.*, handel. *Hądel dřevę. Jemu do hądle! Té są na hądlu ńe rozmjèješ. Wœna mô všétkœ na hądel.*

hądlařći, -kô, -ćè, *przym.*, handlarski. *Zésk hądlařći.*

hądlařtwœ, -va, *n.*, handel, handlarstwo. *Do hądlařtva třeba vici rozemu é ščescô, jak pjeńązi.*

hądlôrka, -ći, *ż.*, handlarka.

hądlôř, -a, *m.*, handlarz, kupiec.

hądlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, handlować.

hądlovy, *przym.*, handlowy.

he? wykrzyknik pytajny: co? *Co té gôdôš — he?*

Hebrejčék, -a, *m.*, Hebrajczyk, Zyd.

hebrejsći, -kô, -ćè, *przym.*, hebrajski.

heftka, -ći, *ż.*, haftka.

hej! *wykrz.*, hej!

hej-no! *wykrz.*, oto tam! hej tam!

helm, -u, *m.*, hełm.

helmik, -a, *m.*, zdrobn. od helm; hełmek.

hela, hela! wykrzyk. przy popędzaniu gęsi.

herb, -u, *m.*, herb.

herbœvy, *przym.*, herbowy. *Šlaxcéc herbœvy.*

heretécći, -kô, -ćè, *przym.*, heretycki.

heretéčka, -ći, *ż.*, heretyczka.

hereték, -a, *m.*, heretyk.

herezéjô, -e, *ż.*, herezya.

Heromin, -a, *m. im. wł.*, Hieronim.

Herominôv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Hieronimów. *Herominovô* (bjałka).

heřt, -a, *m.*, herszt. *To bél heřt tè zbòjecći drežené.*

hevel, -vla, *m.*, hybel.

hevlék, -, *m.*, zdrobn. od hevel; hybelek.

hevlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, hyblować.

hevloviné, -in, *lm.*, hyblowiny, wióry.

het, *przysł.*, precz. *To ju je het* (to już minęło). *Ńińa mże het* (teraz będzie kwita).

heta, -é, *ż.*, huta. *Želôznô heta. Šklônnô heta.*

héltka, -ći, *ż.*, owoc dzikiej, polnej jabłoni, psiarka. *Wœkœło Gòd héltka, jak mjòd* (około Bożego Narodzenia psiarka, jak miód). Przysł. *Z głode é pjes héltką jè* (z głodu i pies psiarkę je). Przysł.

Hèl, -u, *m.*, 1) półwysep Hela, 2) miasteczko Hela na Rybakach.

Hèlôn, -a, *m.*, mieszkaniec miasteczka Heli.
Hèlônka, -ći, *ż.*, Helanka, mieszkanka miasteczka Heli.
hèlsći, -kô, -ćè, *przym.*, helski. *Té mʒeš hèlsćè zwœné čeł* (dosłownie: będziesz helskie dzwony słyszał; znaczy: popamiętasz! zobaczysz!).
hi, **hije**, *wykrz.*, wio! (na konie).
hisisi! *wykrz.*, hej! wio! (na konie).
hiska, -ći, *m.*, konik. Zachęcając konia do jazdy, woła się: *hiska, hisisi, hi, hije!*
historijka, -ći, *ż.*, zdrb. od historijô, historyjka. *Stôri Mark wœpœvjôdô knôpom historijće.*
historijô, -e, *ż.*, 1) historya, 2) zdarzenie, 3) opowiadanie. *Historijô Pœlsći. To są stała taka historijô. Jô vama wœpœvjèm historijǫ.*
hišpansći, -kô, -ćè, *przym.*, hiszpański.
Hišpańijô, -e, *ż.*, Hiszpania.
Hišpôn, -a, *m.*, Hiszpan.
Hišpônka, -ći, *ż.*, Hiszpanka.
ho! *wykrz.*, oho! ach! *Ho, co té so mésliš? Ho, tak! Ho, ńe!*
hoja! *wykrz.*, hej, hola! *Hoja, xłopé, do robœté! Hoja, dej no pœkòj!*
Holąder, -dra, *m.*, Holender.
Holąderka, -ći, *ż.*, Holenderka.
Holądéjô, -e, *ż.*, Holandya.
Holądré, -òv, *lm.*, 1) okolica około Gdańska, gdzie mieszkają potomkowie kolonistów holenderskich, 2) Holandya.
holer, -e, *m.*, kłopot, ambaras, nieszczęście. *Novy holer nô mją spôd. Môm s ńimi čéstè holeré.*
holovac, -eją, -ovêł, *sł.*, holować.
honor, -e, *m.*, honor. *Jemu wutcéwœsc do honore ńe je pœtřebnô* (jemu uczciwość do honoru nie jest potrzebna).
honorovy, *przym.*, honorowy.
hop! *wykrz.*, hop! hej! *Ńe řečé réxli hop, jaž přeskœčiš.*
hot, *przysł.*, w prawo, po prawej stronie. *Jô hot, a té ksob* (ja w prawo, ty w lewo).
hot, *przyim.*, w prawo, z prawej strony, po prawej stronie. *Hot droʒi* (po prawej stronie drogi). *Hot wœza* (na prawo od wozu).
hot! *wykrz.*, na prawo!
hôk, -a, *m.*, 1) hak, 2) haczyk u haftki.
hôk-baba, *ż.*, Herod-baba, hic-mulier.
hôkařći, -kô, -ćè, *przym.*, handlarski.
hôkařtwœ, -va, *n.*, handlarstwo.
hôkôrka, -ći, *ż.*, handlarka.
hôkôř, -a, *m.*, handlarz, przekupień, *pr. niem.* Häker, Höker, Höcker (Kleinhändler). *Fr.*
hœjno, *przysł.*, hojnie, obficie.
hœjnosc, -é, *ż.*, hojność, obfitość.
hœjny, *przym.*, hojny, obfity. *Tegœ roku mʒe žétkœ hœjnè.*
hœłd, -e, *m.*, hołd. *Přéšlé s hœłdę do ńegœ.*
hœłdovac, -eją, -ovêł, *sł.*, hołdować.
hœłdovńictwœ, -va, *n.*, hołdownictwo.
hœłdovńiči, *przym.*, hołdowniczy. *Ksąstwœ hœłdovńičè.*
hœłdovńik, -a, *m.*, hołdownik.
hǫk, -a, *m.*, pipa, kurek, kran. Także *ǫk* albo *ųk*. *Z ńegœ leci, jak z hǫka.*
hučec, -ą, -êł, *sł.*, huczeć. *Mœře huči.*
hučny, *przym.*, huczny. *To béło hučnè vjeselè.*
hufnôl, -a, *m.*, hufnal, gwóźdź podkowny.
huk, -u, *m.*, huk.
hukac, -ają, -êł, *sł.*, hukać. *Bǫdą jezʒéł, bǫdą hukêł, bǫdą sobje bjałći šukêł.* Piosnka.
hukała, -é, *m.* i *ż.*, hukała, człowiek hałaśliwy.
huknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, huknąć. *Huknąło, jak gřem.*
hul, -a, *m.*, ul.
humor, -œre, *m.*, humór.

X.

xadac, -ają, -êł, *sł.*, chodzić, iść. *Xadôj, xadôjma, xadôjta, xadôjmé, xadôjce. Ńe xce ańè xadac ańè gadac.* Słowo ułomne. Inne formy, prócz wymienionych, nie są w użyciu.
xaja, -e, *m.*, żyd, żydzisko, żydziak (pogardl.) *Mô brodą, jak xaja. Xto są mješô mjeʒé žédòv, muši sôm wœstac xają* (kto się z żydami wdaje, musi sam zostać żydem).
xałepa, -é, *ż.*, chałupa, chata. *Stôrô xałepa, ale mœja. Na jegœ xałepje rostǫ bulvé* (na jego chałupie rosną ziemniaki t. z. że już jest bardzo stara). *Xałepé* (wieś powiatu puckiego na półwyspie helskim).
xałepečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xałepka, chałupeczka. *V ny xałepečce pœd bœrę wuroʒéło są ʒècǫtkœ.*

xałepka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xałepa, chałupka. *Wœńi mješkają v ti stôri xałepce.*

xałepńica, -e, *ż.*, chałupnica, właścicielka chałupy bez gruntu.

xałepńictwœ, -va, *n.*, chałupnictwo. *Na xałepńictvje ńe donzęš do vjelzęx zaščétòv* (na chałupnictwie nie dojdziesz do wielkich zaszczytów).

xałepńiči, *przym.*, chałupniczy. *Ńedolô xałepńičô. Gœspœdařtwœ xałepńičè. Na xałepńičim xlèbje.*

xałepńik, -a, *m.*, chałupnik. *To je vjelźi pôn! Wœn je z žada pražada... xałepńik.*

xałepskœ, -a, *n.*, zgrub. od xałepa, stara, licha chałupa, chałupsko. *Mają le xałepskœ é pôrą zôgœnòv.*

xarakter, -e, *m.*, charakter. *Ten zèwus mô ńicdobri xarakter. Jô vama přésigają na mòj pœtcévy xarakter* (ja wam przysięgam na mój poczciwy charakter).

xarakternosc, -é, *ż.*, dzielność charakteru. *Té mušiš mjec vjelgą xarakternosc, ješlé s tą babą mòžeš vétřémac.*

xarakterny, *przym.*, pełen charakteru. *To je knôp bélny, xarakterny. Wœn mô xarakternų babą.*

xarłąstwœ, -va, *n.*, kradzież polna, leśna lub ogrodowa. *Za xarłąstwœ bǫzęš wœsǫzony. Sxvôcélé gœ na xarłąstvje* (schwytano go na kradzieży polnej).

xarłązéc, -żą, -zół, *sł.*, kraść w polu, ogrodzie lub lesie. *Ti kradną pœ domax, co le mòžna, tąny zôs xarłążǫ pœ cezéx vsax* (ci kradną po domach, co tylko można, tamci zaś myszkują po cudzych wsiach).

xarłązńica, -e, *ż.*, złodziejka polna, leśna i t. p. *Jizé preč, té xarłązńico! Přévjedlé mu xarłązńicą z pœla.*

xarłązńiči, *przym.*, dotyczący xarłązników, złodziejski. *To je gvésno smœva xarłązničô, žebé jô latos jednegœ jabka ńe zjôd.*

xarłązńik, -a, *m.*, złodziej polny, leśny, ogrodowy. *S xarłązńikami třimô kǫpańijǫ. To je taće pravœ, że xarłązńikœvi mòžeš zabrac cały jegœ přéwœzèvk.*

xarna, -é, *ż.*, pasza, karm dla koni, bydła, koni i owiec, jak trawa, siano, słoma, sieczka i t. d. *Xarna dlô bédła. Jô xcą šònovac xarną, bœ přindǫ ješ gœršè časé* (muszę oszczędzać paszę, bo przyjdą jeszcze gorsze czasy).

xarvanc, -a, *m.*, snop lichego zboża, w którym więcej trawy, niż zboża, przeznaczony nie do omłotu, ale na xarnę dla bydła. *Same le xarvance, a z čegœ mzemé xlèb mjelé?*

xařt, -e, *m.*, roślina pewna, rosnąca na miejscach mokrych i nad brzegami morza, służąca do zakrzewiania wydm piaszczystych. Ma to być gatunek owsa (Strandhafer).

xava, -é, *ż.*, gałąź, konar, zwłaszcza gałąź sucha, suszyca. *Třeba scic tą xavą, mzę są dobře pôléła.*

xavka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xava, sucha gałązka. *Ta kœdra visà na ny séxi xavce* (ten łachman wisiał na owej suchej gałęzi).

xąc, -é, *ż.*, chęć, ochota. *Naš knôp mô vjelgǫ xąc do nôvući. S xącǫ bjeřé są do robœté* (z chęcią bierz się do roboty).

xątka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xąc, chętka. *Sbjerô mje xątka řnǫc gœ v pésk.*

xątnosc, -é, *ż.*, gotowość, ochoczość. *S xątnoscą sgœzél są na všétkœ, cosma mu rozkôzała. Nôvici wu mńe znači xątnosc.*

xątny, *przym.*, chętny, ochoczy. *Ńimòg nalezc xątnéx lezi. Nalezlé bé są xątny, cobé to kupilé, ale wœna ńexce předac.*

xątńe, *przysł.*, chętnie, ochoczo. *Všelejakǫ robœtą vékœneje xątńe. Xątńe bém cé dêł, žebé le jem sôm mjêł* (chętnie bym ci dał, gdybym tylko sam miał).

xcec, xcą, xcêł, *sł.*, chcieć. *Wœnabé všétkœ xcà žagarnǫc, žebé ji le pœzvœlélé* (onaby wszystko zagarnęła, gdyby jej tylko pozwolono). *Ten mœrdôř xcêł mje vudušéc* (ten zbójca chciał mnie udusić). Słowo xcec z trybem bezokolicznym następującego słowa miewa także znaczenie trybu rozkazującego lub czasu przyszłego. *Ma xcema terôz jic do robœté* (chodźmy teraz do roboty). *Ma xcema ńińa prôcovac* (pracujmyż tedy).

xcéwœsc, -é, *ż.*, chciwość. *Zę wœna mœgła tè xcévœscé véknǫc?* (gdzie ona się mogła nauczyć tej chciwości?).

xcévje, *przysł.*, chciwie. *Sbjerêł všétkœ xcévje do mjèška, jakbé mu to z prava nôležało. Doč tak xcévje pijeta?*

xcévy, *przym.*, chciwy. *Xcévy, jak kuna.* Przysł. *Xcévèmu vjedno cezi majǫtk na mésli.* Przysł. *Xcévy, jak bœgôč.* Przysł.

xcivc, -a, *m.*, chciwiec. *Taćemu xcivcovi ńiga ńe mze za vjele. Judôš je patronę žédòv é xcivcòv.*

xemijô, -e, *ż.*, chemia.

xemik, -a, *m.*, chemik.

xemičny, *przym.*, chemiczny.

xemičńe, *przysł.*, chemicznie. *Wœńi to xemičńè rozbjeralé.*

xera, -é, *ż.*, choroba, słabość (więcej wrodzona, organiczna, niż nabyta, przypadkowa — stąd: xerlôk — charłak).

xerlac, -ają, -êł, *sł.*, być słabowitym, cherlać. *Tak xerlêł přez całè swœje żécè.*

xerlacći, -kō, -ćè, *pzym.*, charłacki. *Tu ju całè taće xerlacćè pœtomstwœ. Xerlacćè zdrovjè.*

xerlactwœ, -va, *n.*, charłactwo, niedołęstwo fizyczne. *V tim xerlactvje vaš tatink ńe réxło zamře.*

xerlačéc, -ą, -ół, *sł.*, być charłakiem, słabować. *Wœn tak xerlači wœt dôvnègœ čase. Xerlačęcé, dożół setnègœ roku.*

xerlôčk, -a, *m.*, zdrobn. od xerlôk, charłaczek, zdechlaczek. *Véxœvalé so taćegœ xerlôčka.*

xerlôčka, -ći, *ż.*, charłaczka, kobieta słabowita.

xerlôk, -a, *m.*, charłak, cherlak, zdechlak.

xéba, *przysł.*, chyba, może. *Xéba mu v głovje są zakrącéło* (chyba mu się w głowie przewróciło). *To wœn xéba pœ ąźelsku gôdô* (to on chyba po angielsku gada).

xébic, -ją, -jeł, *sł.*, chybić, spudłować. *Naméslé są dobře, to ńe xébiš.*

xéče, -i, *l. mn.*, mieszkanie, dom. *Vlezéła do xéči, doč môła zébnąc?* (wejdźcie do domu, czego macie ziębnąć?) *Buten xéči* (dosłownie: zewnątrz domu, znaczy: na dworze, na dwór). *Xéče: xałepa* = dom (w ogóle): chata. *Wu ńegœ v xéčax je snôžo.*

xéčovô, -è, sługa domowa, (w przeciwieństwie do tej, która chodzi koło bydła lub do roboty w polu). *Xéčovô je do xéčovè robœté.*

xečovy, *przym.*, dotyczący domu lub mieszkania, domowy. *Xéčovè nôřąza, Xéčovè smjece.*

xéjac, -ają, -êł, *sł.*, zmykać, uciekać. *Zdřé, jak zajc xéjô!* (patrz, jak zając zmyka!).

xélac, xilają, xilêł, xélôj, *sł.*, pryskać wodą lub innym płynem. *Xilajq nô są, jak gąsé.*

xétri *ob.* xitri.

xétrosc, -é, *ż.*, chytrość. *Ob.* xitrosc.

xétře *ob.* xitře.

xixœt, -e, *m.*, chichot. *S xixœtę vpadła za Tonq do jizbé* (z chichotem wpadła za Antkiem do izby).

xixœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, chichotać, śmiać się. *Žècé xixœtają v kącéku. To ńe je pjąkńe v kœscele xixœtac.*

xilnąc, -ną, -nął, *sł.*, prysnąć wodą, bryznąć, chlapnąć. *To mu téle znôči, jakbé jes na gąs wœdé xilnął* (to u niego tyle znaczy, jakbyś na gęś wodą chlapnął). *Ob.* xélac.

ximeré, -òv, *l. mn.*, chimery, kaprysy, grymasy. *Wœna mô ximeré. É na ximeré je lèkařtwœ.*

ximerny, *przym.*, chimeryczny, kapryśny. *To ximerny zèwus!* (to kapryśne dziewczę!). *Ximernô kœbéła.*

ximerovac, -ją, -ovêł, *sł.*, chimerować, kaprysić. *Wœnabé xcà ximerovac, ale wœna vjè, że to ji ńick ńe pœmœże.*

xitri, *przym.*, chytry, przebiegły. *Xitri, jak lés.* Stop. wyż. xitřeši obok xétřeši. St. n. nôxitřeši obok nôxétřeši. *Té jes xitri, ale jô jem xitřešô. To je nôxitřešô baba na Rébôkax* (to jest najchytrzejsza baba na półwyspie helskim).

xitrosc, -é, *ż.*, chytrość, przebiegłość. *To je kašebskô xitrosc. Tu mąe třeba vjelźi xitroscé.*

xitře, *przysł.*, chytrze, przebiegle. *Wusmjèxnął są xitře é są vròcél. Wœn to xitře wœbmésłél.*

xiže, *przysł.*, chyżo, żwawo, prędko. *Xadôjta, xiže!* (chodźcie szybko!). *Xadôjtale xéži!* (chodźcie-no prędzej!). *Jak xiže čas leci!*

xiži, *przym.*, chyży, wartki, żwawy. *Barzilkœ xižô wœda. Xiži, jak sôreń, jak zajc.*

xižosc, -é, *ż.*, chyżość, prędkość, żwawość. *Bjèg s takq xižoscq, że ledvje dex mòg wuxvacéc, jaž sekńe za ńim šemjałé* (biegł z taką chyżością, że ledwie tchu mógł zachwycić, aż suknie za nim szumiały).

xłodno, *przysł.*, chłodno. *Na Rébôkax je latę xłodńi, ńiž v Kraju, a zémą cepli* (na półwyspie helskim jest latem chłodniej, niż na stałym lądzie, zimą zaś cieplej).

xłodny, *przym.*, chłodny. *Mômé rôz xłodny vjater.*

xłòd, *2. przyp.*, xłode, *m.*, chłód. *Tu je xłòd, jak v zémje.*

xłożéc, -ą, -ół, *sł.*, chłodzić. *Wœné so tak xłożą rozžôlônè bòltė (bultė)* (one sobie tak chłodzą rozpalone żelazka).

xłożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, chłodzić się. *Jegœmœsc są xłożi pœd ceńą dřeva. Wœn są xłożi gœřélkq.*

xłop, -a, *m.*, 1) człowiek, mężczyzna, 2) mąż, małżonek, 3) chłop, włościanin (w przeciwieństwie do pana, dziedzica). *Xłop střelô, a Pôn Bòg kule nosi. Xłopi mjelé jic v pravą, bjałće v levą. Mòj xłop mô takq xœrosc, że ńimòże ńick jèsc. To bélé zvéčajnè bijałéće mjezé xłopami a slaxcécami. Xłop, jak snop, pôn, jak zbôn.*

xłopc, -a, *m.*, chłopiec. *Bavi są, jak mêły xłopc. Jemu tak třeba, jak xłopce, pœmaską* (jemu tak potrzeba, jak chłopcu, poczesnego).

xłopčą, -éca, zdrobn. od xłopc, *n.*, chłopię, chłopczyk. *Jô ńick złègœ ńe zrobją temu xłopčéce.*

xłopčéci, *przym.*, chłopięcy. *To béło za mœjex xłopčécéx lat* (to było w moich chłopięcych latach).

xłopčôk, -a, *m.*, zdrobn. od xłopc, chłopak, parobczak, młodzian. *Ax, jaćiž to šékœvny xłopčôk!* (Ach, cóż to za zgrabny młodzian!).

xłopčǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od xłopčǫtkœ, chłopiątko, mały chłopaczek. *Masma v lese nalazła to xłopčǫtečkœ. Pôn Jezes, jakœ xłopčǫtečkœ, leżeł na sańe mjezé zvjeřǫti.*

xłopčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od xłopčą, chłopię, chłopiątko. *Te dva xłopčǫtka, to bélé dvaji ańołovje.*

xłopik, -a, zdrobn. od xłop, *m.*, chłopek, chłopiec. *To bélny xłopik* (to dzielny chłopina).

xłopina, -é, *m.*, zdrobn. od xłop, chłopina (w znaczeniu »mężczyzna«, a nie »małżonek« lub »włościanin«).

xłopišče, -a, *n.*, zgrub. od xłop, chłopisko. *Doč tu přévądrovało to xłopišče?*

xłopœt, -e, *m.*, kłopot. *Wœn mô vjedno xłopœté. Ńimjà baba xłopœte, kupiła so prosą.*

xłopœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, kłopotać, dręczyć, martwić. *Wœńi mu głovą xłopœcą.*

xłopœtac są, -tają (-cą) są, -têł są, *sł.*, kłopotać się, trudzić się, dręczyć się. *Xłopœtêł są přez całè żécè swœjemi wœvcami.*

xłopœtléwœsc, -é, *ż.*, kłopotliwość. *To je złǫčonè z vjelgǫ xłopœtlévœscą.*

xłopœtlévy, *przym.*, kłopotliwy. *Té môš barzo xłopœtlévè gœspœdařtwœ.*

xłopsći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) męski, 2) chłopski, wieśniaczy. *Rozem xłopsći — babsćè łzé! Xłopsći rozem — pansćè šćescè!*

xłopstwœ, -va, *n.*, 1) mężczyźni (zbiorowo), 2) chłopstwo, 3) stan wieśniaczy. *Samegœ xłopstva béło ze dva tésǫce, a bjałk ješ vici. Tu xłopstwœ — tą panovje šlaxcéce. Jô ješ ńevjèm, co vici vôrtnè: twœje panstwœ, čé mœje xłopstwœ.*

xłoscéc, -šcą, -scél, *sł.*, wabić, nęcić. *Wœńi gœ zdôvjendôvna xłoščǫ do se. Wœn jix proséł, wœnabé gœ ńimjà xłoscéc.*

xłǫd, -e, *m.*, nać brukwi, kartofli i t. p. roślin, wypustki kapusty, rózgi, pręcie.

xlapac, -pją, -pêł, *sł.*, 1) pić, jeść chciwie, chłeptać, 2) uderzać, bić. *Xlapje, jak pjes. Xlapjǫ, jakbé třé dńi ńick v gąbax ńimjelé. Xlapje ząbòma.*

xlapnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, 1) uderzyć, dać klapsa, 2) napić się, zjeść chciwie. *Xlapnǫł gœ ćiję. Jô jem też xlapnǫł kǫsk z tegœ.*

xlastac, -ščą, -stêł, *sł.*, rzucać, uderzać, ciskać. *Xlaščǫ są pœ péskax. Mêłńô xlašče* (łyska się bez grzmotu).

xlastac są, -ščą są, -stêł są, *sł.*, rzucać się, miotać się. *Xlaščǫ są, jak zévè svińe.*

xlastavica, -e, *ż.*, błyskawica bez grzmotu. *Same le xlastavice.*

xlastnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, uderzyć, rzucić. *Xlastnǫł gœ v pésk.*

xlastnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, 1) uderzyć się, 2) rzucić się, zwrócić się nagle. *Xlastnǫł są rąkǫ v łéséną* (uderzył się ręką w czoło). *Xlastnǫł są do Gdônska* (skręcił się do Gdańska).

xlexac, -ają, -êł, *sł.*, jęczeć, narzekać. *Xto ńe xce staršéx słexac, muši xlexac.*

xlèb, -a, *m.*, chléb. *Xlèba našègœ pœvšednègœ dej nôm zjis. Žebé ńebéłov xlèbje wœsci, ńe mjelébé leżę kœsci.*

xlèbik, -a, *m.*, zdrobn. od xlèb, chlebek. *Taći xlèbik jô zjèm narôz.*

xlèbœdôvca, -é, *m.*, chlebodawca. *To je naš xlèbœdôvca é wœrądovńik.*

xlèbœvy, *przym.*, chlebowy. *Xlèbœvô mǫka* (mąka na chleb). *Xlèbœvè casło.*

xlèv, -a, *m.*, chlew, stajnia. *Wœłovy xlèv* (wołowa stajnia). *Svinści xlèv* (chlew świński). *Wœna muši v xlèvje legac: taka střepônô, jak sviňa. Jižé do xlèva!*

xlèvik, -a, *m.*, zdrobn. od xlev, chléwek, stajenka.

xlèwœvy, *przym.*, chlewny. *Smròd xlèwœvy.*

xlubœtac *ob.* xlabœtac.

xlustac, -ščą, -stêł, -ščé (-stôj), *sł.*, chlustać, pryskać wodą. *Xlustają wœgœnami pœ wœzę.*

xlustnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, chlustnąć, prysnąć wodą. *Xlustnǫła na ńegœ wœdǫ. Wœgœnę xlustnǫł.*

xmara, -é, *ż.*, chmura, obłok. *Ob.* xmura. *To jižę vjelgô xmara!*

xmjel, -e, *m.*, chmiel.

xmjelarčék, -a, *m.*, pomocnik chmielarski.

xmjelařći, -kô, -ćè, *przym.*, chmielarski. *Ńińa xcema są zabrac do xmjelařći robœté.*

xmjelařtwœ, -va, *n.*, chmielarstwo.

xmjelny, *przym.*, chmielny. *Xmjelno* (wieś w powiecie kartuzkim).

xmjelôrka, -ći, *ż.*, chmielarka, żona chmielarza.

xmjelôř, -a, *m.*, chmielarz.

xmura, -é, *ż.*, chmura. *Zdřé, to jižę dèščovô xmura.*

xmurečka, -ći, zdrobn. od xmurka, *ż.*, chmureczka. *É z taći xmurečći mòže béc dèšč.*

xmurka, -ći, *ż.*, zdr. od xmura, chmurka. *Xmurka za xmurkę, a v kòncu dèšč.*

xmurno, *przysł.*, chmurno.

xmurny, *przym.*, chmurny.

xmuřéc są, -ą są, -él są, *sł.*, chmurzyć się. *Xmuři sa, mzę léxè vjodro.*

xòd, *2. przyp.*, xœde, *m.*, chód. *Letćim xœdę mòžna béc za tré gœzéné ve Gdônsku.*

xòr, -e, *m.*, 1) chór (głosowy), 2) chór (w kościele). *Spjèvalé xòrę na xòře.*

xòv, *2. przyp.*, xœve, *m.*, chów. *Te gąsé są dobrè do xœve. Młénařći svińe do xœve, a ksążè gœspœdéńè za žoną ńe bjeřé.*

xœc, *przysł.*, choć, chociaż, bodaj, przynajmniej. *Muša béc xœc rôz na mœřé.*

xœc, *sp.*, choć, chociaż, jakkolwiek. *Xœc ńimô detkòv, ale mu vjesoło.*

xœcbé, *przysł.*, choćby, przynajmniej. *Ješ xœcbé rôz gœ wœbôčą* (jeszcze bodaj raz go zobaczę).

xœcbé, *sp.* choćby, chociażby. *Xœcbésta mje mjała buten végnac, jô vama pœvjèm černą prôvdą* (choćbyście mnie mieli wygnać z domu, ja powiem wam szczerą prawdę).

xœcôž *ob.* xœc.

xœdôčk, -a, *m.*, zdrobn. od xœdôk, trzewiczek.

xœdôk, -a, *m.*, chodak, trzewik.

xœzéc, -ą, -él, *sł.*, chodzić. *Pôn xœzi pœ lese. Mack xœzi za Nušą* (Maciek chodzi za Anusią t. j. zaleca się do niej). *Ten zeźer léxœ xœzi* (ten zegar źle chodzi).

xœja, -e, *ż.*, sosna.

xœjinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xœjna, mały las sosnowy. *Wœt mjezé do mjezé xœjinka rosce.* Pieśń.

xœjka, -ći, *ż.*, zdr. od xœja, młoda sosna.

xœjna, -é, *ż.*, las sosnowy.

xœjnovy, *przym.*, sosnowy. *V nym lese xœjnovym. Xœjnovè bœré.*

xœleva, -é, *ż.*, cholewa.

xœlevečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xœlevka, choleweczka. *A xœlevečće, jak do kœscoła.*

xœlevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xœleva, cholewka. *Xœlevće mjêł masłę vésmarovônè.*

xœmařéc, -ą, -él, *sł.*, gadać od rzeczy bredzić. *Xœri přez całą noc xœmařél. Xœmařélé é bravązélé, jak varijôcé* (gadali od rzeczy i bredzili, jak warjaci).

xœpac, -pją, -pêł, *sł.*, wiać, zalatywać, buchać. *Zémą xœpje cepło z jizbé, ze stôńè. To mu z gąbé tak xœpało, jak z pjècka.*

xœpnąc, -ną, -nął, *sł.*, wionąć, zalecieć, buchnąć. *Ledvje dvjeře wœtwœřéła, xœpnąło cepło. Jak mu xœpńe z péska, to jakbé žôr s pjèca.*

xœrązev, -gvjè, *ż.*, chorągiew. *Xœrązev před kųpańijų ńòs sôm šêłtes. Ob.* Xœrągvjô.

xœrązevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xœrązev, chorągiewka.

xœrągvjô, -è. *Ob.* Xœrązev.

xœri, *przym.*, chory. *Naš wœjc je xœri. Wœna je na cele é na deši xœrô.*

xœroba, -é, *ż.*, choroba. *To je nôgœršô xœroba. Vjelgô xœroba.*

xœrosc, -é, *ż*, choroba, słabość. *To je takô vnątřnô xœrosc, na xterą ńima lèkařtva.*

xœrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, chorować. *Mœja nenka ju šteré ńezele xœreje. Ńe xœrujta, leze!*

xœrovašéc, -ą, -él, *sł.*, rozmawiać, gwarzyć, gawędzić. *Čò, jak naše bjałće xœrœvašų!*

xœrovice, *przysł.*, chorowicie.

xœroviti, *przym.*, chorowity. *Wœn ju taći wœt wurozeńô xœroviti. Wœna mô same xœrovitè zècé.*

xœrovitosc, -é, *ż.*, chorowitość.

xœva, -é, *ż.*, inwentarz żywy (konie, krowy, owce, świnie, drób i t. d.), bydło, dobytek.

xœvac, -ają, -êł, *sł.*, 1) chować, przechowywać, 2) chować, wychowywać. *Wœńi to xœvają na te gœršè časé. Mòj wœjc mjêł v xéčax xœvônègœ vąža.*

xœvac są, -ają są, -êł są, *sł.*, 1) chować się, ukrywać się, 2) chować się, wychowywać się. *Bjałka muši před ńim wucekac é są xœvac. Vašemu brate wœvce są pjąkńe xœvają.*

Xristus, -a, *m.*, Chrystus. *Jezus (Jezes) Xristus.*

xristusovy, *przym.*, chrystusowy. *Mąka é smirc xristusovô.*

xroxac, -ają, -êł, -ôj, *sł.*, pluć. *Ćej gœ do dòm přéńeslé, krvją xroxêł é jičêł.*

xromac, -ają, -êł, *sł.*, kuleć, chromać; być niedołężnym, słabym. *Wœna xromô na pravą nogą. Ju xœzi, ale ledvje xromô.*

xromœ, *przysł.*, kulawo, chromo; słabo, niedołężnie.

xromœsc, -é, kulawość, chromość. *Ćej xto ńimô nożi, to na takų xromœsc ńima lèkařtva.*

xromy, *przym.*, 1) chromy, kulawy, 2) nieruchawy, nie mogący się swobodnie poruszać, chorowity. *Nen xromy šlaxcéc přéjaxêł do Střebjeléna* (ów kulawy szlachcic przyjechał do Strzebielina). *Ten xłopc je déxt xromy (sxromjały)* (ten chłopiec jest bardzo chorowity, niezdrowy, do niczego lub t. p.).

xrońic, -ą, -eł, *sł.*, chronić. *Wœńi gœ navet wœt vjatre xrońilé.*

xrońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, chronić się. *V tim kœce xrońǫ są rébôce před šturmę.*

xròst, -e, *m.*, chróst, suche gałęzie. *To môta na całǫ zémą tegœ xròste do pôleńô.*

xròstovy, *przym.*, chróstowy. *Xròstovè płoté. Xròstovè gałǫzće.*

xrǫšč, -a, *m.*, chrząszcz. *Ju dôvno ńe béło téle xrǫšči.*

xrǫščék, -a, *m.*, zdrobn. od xrǫšč, chrząszczyk. *Ješ včerô vizęł jem taćegœ xrǫščéka.*

xrǫščovy, *przym.*, chrząszczowy. *Xrǫščovè skřédełkœ.*

xřanovy, *przym.*, chrzanowy. *Tegœ xřanovègœ soku dô są peřną s cekrę xœrèmu.*

xřcelńica, -e, *ż.*, chrzcielnica. *Ob.* křcelńica.

xřcéc, -čą, -cél, *sł.*, chrzcić. *Jô ce xřčą v jimją Wœjca é Séna é Dexa svjątègœ. To môta žéda xřčonègœ.* Ob. křcéc.

xřcécel, -a, *m.*, chrzciciel. *Svjątí Jôn Xřcécel. Ob.* křcécel.

xřcécelka, -ći, *ż.*, chrzcicielka. *Wœna béła mœję piršǫ xřcécelkǫ* (z wody). *Ob.* křcécelka.

xřcéné, -in, *l. mn.*, chrzciny. *To béłé péšnè xřcéné.* Ob. křcéné.

xřescéjôn, -a, *m.*, chrześcianin. *Mé xřescéjańi vjeřémé v jednegœ Bœga.*

xřescéjônka, -ći, *ż.*, chrześcianka. *Ješlé xceš béc dobrǫ xřescéjônkǫ, mušiš miłovac Bœga nadevšétkœ.*

xrescéjansći, -kô, -ćè, *przym.*, chrześciański. *Vjara xřescéjanskô. Wœbřądé xřescéjanscè. To ńe béło pœ xřescéjansku.*

xřescéjanstwœ, -va, *n.*, chrześciaństwo. *Xřescéjanstvœ čélé vjara Xristusovô.*

xřest, *2. przyp.* xřte, *m.*, chrzest. *Deša človječô ńimòže béc bez xřte svjątègœ zbavjonô.*

xřestny, *przym.*, chrzestny. *To je mòj wœjc xřestny.*

xřôn, *2. przyp.*, xřane, *m.*, chrzan.

xteren, -na (-ô), -no (-è), *zaim.*, który. *Xteren to zrobjeł? Xterna są pœmœdléła, mòże jic na plebańijǫ.* Ob. xteri.

xterenle, -rôle, -rèle, *zaim.*, którybądź. *Xterenle přéšed, dostéł pœmaskǫ.*

xteri, -ô, -è, *zaim.*, który. *Ješlé xteri z vaju ńimô detkòv, ńex jizę dodòm. Šeré, méšé v kǫt! Xterô głexô, ńex pœsłexô, xterô slepô, ńex wucekô. Šeré, méšé v kǫt!* (Szczury, myszy w kąt! Która głucha, niech posłucha, która ślepa, niech ucieka. Szczury, myszy w kąt!) *Pieśń.* Ob. Xteren.

xteribǫz, *zaim.*, którybądź. *Xterôbǫz to pœvjężą, dostańe pœ pésku.*

xterikœlvjek, *zaim.*, którykolwiek. *Xterikœlvjek z naju zgřèšéł, muši béć wukôrôny.*

xterilebǫz, *zaim.*, którybądź, którykolwiek. *Xterilebǫz přinzę, mô s sobǫ vzic dva gleńe xlèba.*

xteriž? *zaim.*, któryż? *Xteriž tą je? Xterèž to přéšło?*

xteż? cież? *2. przyp.* kœgœż, čegœż, *zaim.*, któż, cóż? *Xtež to vizęł? Cež té pœvjężą?*

xto, co, *2. przyp.* kœgœ, čegœ, *zaim.*, kto, co. *Xto mǫže jôd z tegœ dřeva, smircǫ wumře. Kœmu té to jes dała? S ćim wœna pœšła do kœscoła? S čim té jes přéšła?*

xtokœlvjek, cokœlvjek, *zaim.*, ktokolwiek, cokolwiek. *Cokœlvjek xceš, abé są tobje žało, robi bléznèmu lvœjemu.*

xtole, cole, *zaim.*, kto, co; kto jeno, co jeno. *Xtole xce, ten tą leze. Cole zažądôš, dôm cé.*

xterądé, *przysł.*, którędy. *Xterądé xceta jic? Jô ńimœgą vjèzec, xterądé va jesta šła.*

xterądékœlvjek, *przysł.*, którędykolwiek. *Xterądékœlvjek puzeta, ńiže ńe wœbôčita leži* (którędykolwiek pójdziecie, nie ujrzycie nigdzie ludzi).

xudi, *przym.*, chudy. *To xudi knôp, jak ćij. Xudèmu é sadło s masłę ńick ńe pœmœže.*

xudnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, chudnąć. *Va xudńeta corôz barži.*

xudo, *przysł.*, chudo, biedno. *Wu ńix je vjedno xudo.*

xudosc, -é, *ż.*, chudość. *Přez tą xudosc ńe vzałé gœ na žołneřa.*

xuxac, -ają, -ął, *sł.*, chuchać. *Xuxô v pôlce, bœ zmjařnǫł.*

xuxnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, chuchnąć. *Xuxnǫł v rące, jaž mu są cepli zrobiło.*

xusta, -é, *ż.*, chusta, chustka (na plecy, szyję).

xustečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xustka, chusteczka. *Taće xustečće nošǫ xłopi na šéji, a bjałće na głovax.*

xustka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xusta, chustka (na szyję, do nosa i t. p.).

xutći, -kô, -ćè, *przym.*, ochoczy, żwawy, chętny, szybki, prędki, rychły. *Wœn je xutći do robœté. Řeka xutkô* (wartka). *Zéma je wu nas xutšô, ńiž v Sasax* (zima u nas jest wcześniejsza, niż w Saksonii).

xuténečkœ, *przysł.*, zdrobn. od xutinkœ, prędziutko, bardzo szybko. *Bjôj xuténečkœ* (biegaj prędziusio).

xutinkœ, *przysł.*, zdrobn. od xutkœ, prędziutko. *Dvakrotńe daje, xto xutinkœ daje, a třékrotńe, xto wœxœtńe.* Przysł.

xutkœ, *st. wyż.* xutči, *st. najwyż.* nôxutči, *przysł.*, szybko, żwawo, prędko, ochoczo, rychło. *Co są xutkœ vzńeci, to ńedłegœ svjèci.* Przysł. Por. małorus. *xutko: bižaj xutko* (biegaj szybko).

xutkœsc, -é, *ż.*, ochoczość, żwawość, szybkość. *S takǫ xutkœscǫ ńe zônzeš do ńeba.*

xvacéc, xvôcą, xvôcél, xvacé, *sł.*, chwycić. *Xvôcéła gœ za rąką. Xvôcél gœ za kœlneř. Té gœ ńe xvôciš.*

xvacéc są, xvôcą są, xvôcél są, xvacé są, *sł.*, chwycić się, jąć się. *V kòncu xvôcél są bednařtva* (wkońcu jął się bednarstwa). *Xvacé są rôz čegœ!*

xvaléc, xvôlą, xvôlél, xvalé, *sł.*, chwalić. *Té xvôliš tą zńiją!* (ty chwalisz tę żmiję!). *Té gœ ńimôš za co xvaléc. Xvalé Pana Bœga, jak le wumjèješ.*

xvaléc są, xvôlą są, xvôlél są, xvalé są, *sł.*, chwalić się, przechwalać się. *Wœńi są xvôlǫ, że nôlepi pœ kašebsku gôdają. Ńe xvalé są, bœ to gřèx!*

xvaléš, -a, *m.*, chwalca, samochwalca. *To je nôvikši xvaléš z całè vsé.*

xvat, -e, *m.*, chwyt, zdolność chwytania, ostrość. *Mœja břétvja mô dobri xvat. Ta žôga mô léxi xvat* (ta piła źle chwyta czyli źle rznie deskę). *Wœna mô xvat v rąkax* (mówi się o kobiecie robotnej).

xvatac, xvôtają, xvôtél, xvatôj, *sł.*, chwytać. *Xto xce rébé xvatac, muši są smačac. Wœn rébé xvôtô na — misce. Rébé są xvôtô ńewœdę, a lezi dobremi słovami. Mœja kœsa lepi terôz trôvą xvôtô* (moja kosa lepiej teraz trawę chwyta t. j. ścina).

xvatac są, xvôtają są, xvôtél są, xvatôj są, *sł.*, chwytać się, brać się do czego, imać się czego, *Té są mušiš čegœ xvatac. Xvatôj są jaćegœ řemjąsła* (imaj się jakiego rzemiosła). *Xvôtô są, jak smœła pôlca.*

xvila, -e, *ż.*, chwila. *Přez xvilą ńe vjèzałasma, zęsma béła.*

xvilečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xvilka, chwileczka.

xvilka, -ći, *ż.*, zdrobn. od xvila, chwilka, *Žžé-le xvilką* (zaczekaj-no chwilkę).

xvilovy, *przym.*, chwilowy. *To béł le xvilovy bòl.*

xvjôc, -ejąc, -êł, *sł.*, chwiać. *Vjater xvjeje dřevami.*

xvjôc są, -ejąc są, -êł są, *sł.*, chwiać się. *Xvjeje są, jak lést na wœsce* (chwieje się, jak liść na osice).

xvjǫdac są, *sł.*, drapać się podczas swędzenia skóry (x = s!). *A to są xvjǫdają naše wœłé!*

xvôła, -é, *ż.*, chwała. *Na xvôłą Bœžǫ. To béł tréjǫf, mœja bjałkœ, xvôła našè vjaré! Taći špôs dox vici vôrtny, jak štéré talaré.* Derd.

I.

ih! *wykrz.*, eh! ba! *Ih, bœ to prôvda! Ih, dejta pœkòj, sǫsezę!*

infuła, -é, *ż.*, infuła. *Biskup sezi v infule na trońe.*

instalacéjô, -e, *ż.*, instalacya. *Ńe spješélé są s instalacéją. Na instalacéji bélé vnet všétcé ksążô z całègœ dekanate.*

instalacijny, *przym.*, instalacyjny. *Nô ten instalacijny wœbřǫd přébélé starši é starkœvje probœšča.*

instancéjô, -e, *ż.*, instancya. *Instancéją za ńim vnosélé do samègœ kròla.*

instrukcéjô, -e, *ż.*, instrukcya. *Takǫ dostalé wœt pana škòlnègœ instrukcéją.*

instruktor, -a, *m.*, instruktor. *To béł jejix instruktor é navučécel.*

instruktorka, -ći, *ż.*, instruktorka. *Wœna béła ve fabréce instruktorkǫ všétćex zęvčąt.*

intancéjô, -e, *ż.*; intencya. *Pœmœdlélé są na intancéją šćeštlévègœ pœvrote.*

isa, -é, *ż.*, wyraz pieszczotliwy na konia, ciś, cioś.

isa! iska! *wykrzyk.* Tak się woła na konie, aby przyszły. *Isa, iska, isisi!* Ob. hiska.

isisi! *wykrz.*, hej, wio! nuże! Tak woła się na konie. *Ob.* hisisi!

iska, -ći, *ż.*, zdrobn. od isa, konik, ciś, cioś (pieszczotl.).

iska! *wykrz. Ob.* isa.

intonovac, -ejąc, -ovêł, *sł.*, intonować. *Ksǫz intonovêł, Švaba spjèvêł.*

I.

įdult, -e, *m.*, indult. *Zdôvańè za įdultę. Įdult wœtřémalé wœt pôpježa.*

įst, -a, *m.*, ogier, *niem.* Hengst, *prus. niem.* Hingst.

įstalacéjô, -e, *ż.*, instalacya. *Ob.* instalacéjô.

įstalacijny *ob.* instalacijny.

įstalovac, -eją, -ovêł, *sł.*, instalować. *Na tim môlu bół před zesiąc latami įstalovôny.*

įstovac, -eją, -ovêł, *sł.*, okazywać chęć pójścia do įsta (o klaczach). *Ob.* įst.

įstramącék, -u, *m.*, zdrob. od įstramąt instrumencik, małe narzędzie. *To je pěšny įstramącék. S tańim įstramącékę vzął sa do puščańô krvje.*

įstramąt, -e, *m.*, instrument, przyrząd, narzędzie. *Įstramąta mulařćè, bednařćè, stolařćè* i t. p. *Té ńimôš tak šękœvnéx įstramątòv.*

J.

jabčany, *przym.*, jabłczany. *Jabčanô pœlevka. Jabčanô brejka.*

jabčônka, -ći, *ż.*, zupa jabłczana.

jabkœ, -a, *n.*, jabłko. *Ńima tegœ roku ańè krešk ańe jabk. Ńedalèk są jabkœ wœt jabłońè wœtkulńe.* (Jabłko od jabłoni nie daleko się odtoczy).

jabkœvy, *przym.*, jabłkowy. *Kvas jabkœvy. Tak vjelźi, jak jabkœvè zôrkœ.*

jabłonečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jabłonka, jabłoneczka. *Ta mêłô jabłonečka nôvici dała latos břade.*

jabłonka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jabłońô, jabłonka. *Wœn šukô krešk na jabłonce.*

jabłońô, -è, *ż.*, jabłoń. *Ńe sezé na jabłońi, na xteri ńima žôdnéx jabk.*

jabłońovy, *przym.*, jabłoniowy. *Z jabłońovègœ dřeva.*

jabłušečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jabłuškœ, jabłuszeczko.

jabłuškœ, -a, *n.*, zdrobn. od jabkœ, jabłuszko.

jaći, -ka (czasem także: -kô), -će (-ćè), *zaim.*, jaki. *Jaći pôn, taći krôm. Jakę mjà, takę dà* (jaką miała, taką dała). *Jaće to pěšnè!* (jakie to wspaniałe). *Přévœblek kabôt, jaći mjêł* (wdział surdut, jaki miał). *Jaći to zis zeń?*

jaćikœlvjek, -kakœlvjek, -ćekœlvjek, *zaim.*, jakikolwiek, jakibądź. *Jaćikœlvjek to ksęz, vjedno je ksążę. Jaćekœlvjek xceš, dej, bęle jes dała.*

jaćilebęz, -kalebęz, -ćelebęz, *zaim.*, jakibądź, jakikolwiek. *Přinże do vsé jaćilebęz vądròvčék é žędô vspœmòžći* (przyjdzie do wsi pierwszy lepszy wędrowny i żąda zapomogi).

jaćiž, -każ, -ćeż, *zaim.*, jakiż. *Jaćiž to zeń zis nastêł? Jaćež to vjeselè? Jaćež to zvéčaje?*

jadac, jôdają, jôdêł, jadôj, *sł.*, jadać. *Naši knôpi všétkœ jôdają. Vici jadôj a mzeš zdrovši. Ńe jôdô sa v pjątk mjąsa. Wœnabé jôdà vici, ćej ńimô co* (onaby więcej jadała, kiedy niema co).

jadalny, *przym.*, odnoszący się do jedzenia, jadalny, ale tylko: jizba jadalnô. W znaczeniu »dający się jeść« (np. grzyb) nie używane.

Jadamečk, -a, *m.*, zdrobn. od Jadômk, Adaś.

Jadamečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Adasiów. *Jadamečkòv kabôt.*

Jadamkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Adasiów. *Mœja dobrô Jadamkœvô!*

Jadamòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Adamowy. *Jadamœvè jabkœ. Jadamòv sin, Kajin. Jadamœvô* (żona).

Jadamœjc, -a, *m.*, syn, potomek Adama.

Jadamœvic *ob.* Jadamœjc.

jadą *ob.* jaχac.

jaderkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jadro; mała sieć na ryby.

jadłoba, -é, *ż.*, zgryzota, zmartwienie, kłopot. *Wœna mô vjedno jakọ jadłobą. Přez ńeščescô é jadłobé zešed s tegœ svjata.*

jadłobic są, -bją są, -bjeł są, -bi są, *sł.*, gryść się, martwić się, irytować się. *Béle čegœ są zarô jadłobi. Ńe jadłobi są tak srożę!*

jadovic są, -ją są, -jeł są, -vi są, *sł.*, srożyć się, gniewać się. *Cež té są tak jadoviš, jakbé jes vilka pełk?* (cóż ty się tak srożysz, jakbyś wilka połknął?). *Ńe jadovi są tak, mòj ańołečku!*

jadovice, *przysł.*, jadowicie, złośliwie. *Wusmjèχêł są jadovice, jak zńija, jak lés.*

jadoviti, *przym.*, jadowity, złośliwy. *Smœk jadoviti. Sléna jadovitô. Jadovitè pœtomstwœ.*

jadovitosc, -é, *ż.*, jadowitość, złośliwość. *Wœtzękœvêł są s ńimi s takọ jadovitoscọ v sercé, jakbé jiχ χcêł wusmircéc* (rozstał się z nimi z taką jadowitością w sercu, jakby ich chciał uśmiercić).

jadôč, -a, *m.*, ten, co je, albo co wiele jada. *To bél stroǯi jadoč! To nama felovało ješ tegœ jadôča!*

jadôčka, -ći, *ż.*, kobieta, wiele jadająca. *Jadôčka, jaćeχ mało.*

Jadôm, -ama, *m. im. wł.*, Adam. *Pirši rozéc, Jadôm.*

Jadômk, -a, *m.*, zdrobn. od Jadôm, Adaś,

jadro, -a, *n.*, 1) tkanina, siatka, 2) sieć na ryby lub ptaki. *Jadra čélé sècé. Dobrè jadro. Mœcnè jadra.*

jadvącék, -u, *m.*, zdrobn. od jadvąt, adwencik. *Ješ jedna ńezęla é ju mzę pœ jadvącéku* (jeszcze jedna niedziela i już będzie po adwencie).

jadvąt, -e, *m.*, adwent. *Před jadvątę. Pœ jadvące.*

jadvątovy, *przym.*, adwentowy. *Jadvątovè nôbœženstwœ. Pœst jadvątovy. Pjesńe jadvątovè.*

Jaǯełło, -a, *m.*, Jagiełło. *Jaǯełło, kròl pœlsći.*

Jaǯełłòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Jagiełłów. *Jaǯełłòv brat, Vitołd, vjelźi ksǫże létevsći.*

Jagata, -é, *ż. im. wł.*, Agata.

Jagatčin, -éna, -énè, *przym.*, dotyczący Agatki. *To je Jagatčéna wœlô, a jô ńimôm ńic do gôdańô.*

Jagatka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Jagata, Agatka.

Jagna, -é, *ż.*, zdrobn. od Jagńiška, Agnieszka.

jagną, -ica, *n.*, jagnię. *Ten χłopčôk tak za mnọ χœzi, jak jagną za wœvcọ.*

jagnąci, *przym.*, jagnięcy. *Krev jagnącô. Jagnącô skòra. To je prôvzévje jagnącô ńevinnosc.*

Jagńin, -a, -è, *przym.*, dotyczący Jagny, Agnieszki. *Jagńinè wœčé są čôrnè.*

Jagńiška, -ći, *ż. im. wł.*, Agnieszka.

Jagńiščin, -éna, -énè, *przym.*, dotyczący Agnieszki. *Jagńiščin wœjc. Jagńiščéna nenka. Jagńiščénè zęckœ.*

jagńôk, -a, *m.*, jagnię. *To séti jagńôk.*

jagńǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jagńǫtkœ, jagniąteczko.

jagńǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jagną, jagniątko.

jagòdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jagœda; jagódka.

jagœda, -é, *ż.*, 1) jagoda (owoc), 2) jagoda, lice, policzek. *Pœšlé sbjerac jagœdé. Pœ jagœdaχ łzé ji są točọ.*

jagœdečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jagòdka; jagódka.

jagœdoviče, -a, *n.*, krzew jakichkolwiek jagód.

jagœdovy, *przym.*, dotyczący jagód. *Jagœdovô pœlevka. To są pije s sokę jagœdovym.*

jagœdòvka, -ći, *ż.*, wódka, robiona na jagodach.

jaχac, jadą, jaχêł (jął), *sł.*, jechać. *Jô jêł. Wœńi jélé. Wœ panu Čôrlinsćim, co do Pucka pœ sèce jaχêł. Tak jadącé, rozmôvjalé wœ stôréχ zębjaχ.*

jaχta, -é, *ż.*, polowanie, *niem.* Jagd. *Kœždegœ dńa šlé na jaχtą. Pœšed v jaχtą. Na jaχce wustřelél dva zajce.*

jajco, -a, *n.*, jądro, testiculum, *l. mn.* jajca.

jaje, -a, *n.*, jaje.

jaječńica, -e, *ż.*, jajecznica.

jajovati, *przym.*, jajowaty, do jaja podobny. *Ten jejiχ knôp to mô taći jajovati łeb. Jajovati kštêłt. Jajovatô zura.*

jajovy, *przym.*, jaja dotyczący, jajeczny. *Jajovô skœrepa.*

jak, *przysł.*, jak. *Jak gôdôš? Jak? Jak viziš. Jak wœńi to péšńe napisalé!*

jak, *sp.*, jak. *Jak přinzę, tak vynzę. Jak so χto pœsceli, tak są véspi. Jak řečeš, tak mzę.*

jakbé, *przysł.*, jakby, jakżeby. *Jakbé to mœgło béc?*

jakbé, *sp.*, jakby, jak gdyby. *Zźinął, jakbé kam v wœdą řucél.*

jakkœlvjek, *przysł.*, jakkolwiek, jakbądź. *Ńeχ są zębje jakkœlvjek — jô są ńe wutopją.*

jakkœlvjek, *sp.* jakkolwiek, chociaż. *Jakkœlvjek to ńe mœje, ale prošą. Jakkœlvjek ńe vizelé, a jednak gôdają.*

jakle, *sp.*, jakbądź, jak tylko, jakkolwiekbądź. *Robi, jakle sôm xce.*

jakno, *sp.*, jak to, jak. *Jô ńe jem taći, jakno vœńi.*

jakòž, *przysł.*, jak, jakże? *Jakòž to terôz mzę? Jakòž ma môma jèsc, ćej nama lèžk ńe dalé?*

Jakub, -a, *m. im. wł.*, Jakób.

Jakubk, -a, *m.*, zdrobn. od Jakub, Jakóbek.

Jakubkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jakubków. *Jakubkœvô (bjałka).*

Jakubòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jakubów. *Jakubœvè xéče.*

jakuž *ob.* jakòž.

jałmużna, -é, *ż.*, jałmużna. *Xto daje jałmużną, skłôdô sobje pjeńęze wu Pana Bœga.*

jałojca, -e, *ż. Ob.* jałovica.

jałowœ, *przysł.*, jałowo. *Terôz jôdają jałowœ.*

jałowœsc, -é, *ż.*, jałowość. *Jałowœsc grente ńe pœzvôlô na wuprôvą pšencé.*

jałovic, -ją, -jeł, *sł.*, jałowić, niszczyć. *Té jałoviš swœje grenta.*

jałovica, -e, *ż.*, jałowica, jałówka.

jałovičі, *przym.*, jałowiczy. *Skòra jałovičô. Mjąso jałovičè.*

jałovjec, -eją, -eł, *sł.*, jałowieć. *Ta rolô jałovjeje co rôz barži.*

jałovy, *przym.*, jałowy. *To sq barzo jałovè grenta.*

jałòvka, -ći, *ż.*, jałówka.

jama, -é, *ż.*, jama, otwór. *V ti jamje sq lésé.*

jamka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jama; jamka.

jamrot, -e, *m.*, szwargot. *Žédovsći jamrot. Vščęł sa taći jamrot, jakbé ju kònc svjata sa zbližêł.*

jamrot, -a, *m.*, człowiek szwargocący (o żydach, niemcach i t. p.). *Nen jamrot tak gôdêł, że jegœ na žôden spœsòb ńimòžna béło zrozemjec.*

jamrotac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, szwargotać. *Jô môm ju dosc tegœ jamrotańô. Wœn tak jamroce, jak žid.*

Janojc, -a, *m.*, syn lub potomek Jana.

Janovic *ob.* Janojc.

Janòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Janów. *Janòv dòm. Janovô.*

jarći, -kô, -ćè, *przym.*, sypki, żwirowaty. *Zemja jarkô.*

jargœléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, gniewać się, irytować się. *Té sa ńimôš nô mją jargœléc. Ńe jargœlé sa, švaźerku!*

jari, *przym.*, 1) jary, krzepki, zdrowy, czerstwy, 2) jary, wiosenny. *Jari xłop. Jarè žéto. Jarô pšenca.*

jarmułka, -ći, *ż.*, jarmurka (czapka żydowska). *Na głovax nošą jarmułće, jak žéze.*

Jaroš, -a, *im. wł. m.*, Hieronim. *Jaroš Derdovsći.* Ob. *Heromin.*

jařébina, -é, *ż.*, jarzębina (drzewo). *Nôlepšô do tegœ mzę jařébina.*

jařébinovy, *przym.*, jarzębinowy. *Z dřeva jařébinovègœ. Jagœdé jařébinovè.*

jařéc, -ą, -ół, *sł.*, żarzyć (węgle). *Vječorę jařélé vągle.*

jařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, żarzyć się. *Ješ sa péřną jařą vągle* (jeszcze się trochę węgle żarzą).

jařéna, -é, *ż.*, jarzyna. *Sązą same le jařéné, z xteréx mają novikši doxòd.*

jařénovy, *przym.*, jarzynowy. *Lésté jařénovè. Zepa jařénovô.*

jařinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jařéna; jarzynka.

jařinny, *przym.*, jarzynowy. *Wœgròd jařinny.* Ob. jařénovy.

jaskułčą, -éca, *n.*, młoda jaskółka, piskle jaskółcze. *Ju jaskułčąta z gńôzd vélôtają.*

jaskułči, *przym.*, jaskółczy. *Jaskułčè gńòzdo. Jaskułči gnòj. Jaskułčè wœčkœ, jaskułčè wœčé*, macoszka polna. (rośl.).

jaskułka, -ći, *ż.*, jaskółka. *Ob.* jaskuléca.

jaskuléca, -é, *ż.*, jaskółka. *Ob.* jaskułka.

jaskuléčka, ći, *ż.*, zdrobn. od jaskuléca; jaskółeczka. *Jedna jaskuléčka lata ńesbudeje.* Przysł.

jasnexno, *przysł.*, zdrobn. od jasno, jaśniutko. *Tak sa jasnexno zrobiło, jak v zeń.*

jasnexny, *przym.*, zdrobn. od jasny, jaśniutki. *Jak zonk jasnexny.*

jasnočeřvjono, *przysł.*, jasnoczerwono. *To mzę na jasnočeřvjono wufarwœvônè.*

jasnočeřvjony, *przym.*, jasnoczerwony. *Přé mucax nošą blevjązće jasnočeřvjonè.*

jasnomœdri, *przym.*, jasnoniebieski. *Přéwœblek livk jasnomœdri.*

jasnomœdro, *przysł.*, jasnoniebiesko. *Jasnomœdro mzę nôpjąkńi.*

jasnosc, -é, *ż.*, jasność. *Vjelgô jasnosc béła narôz do vizeńô. Wœna ju vnet wuzdři jasnosc ńebjeskǫ* (ona już wnet ujrzy jasność niebieską t. j. wkrótce umrze).

jasnozelono, *przysł.*, jasnozielono.

jasnozelony, *przym.*, jasnozielony. *Jasnozelonè lésté.*

jasnożółti, *przym.*, jasnożółty.

jasnożółto, *przysł.*, jasnożółto.

jasnušći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od jasny, jaśniutki.

jasnušénečći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od jasny, jaśniutki, bardzo jasny.

jasnušénečkœ, *przysł.*, zdrobn. od jasno, jaśniutko, bardzo jasno.

jasnuši, *przym.*, zdrobn. od jasny, jaśniutki, bardzo jasny. *Cej są robi ten zeń jasnuši, to é człowjekœvi na sercé vjeseli.*

jasnušinći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od jasny, bardzo jasny. *Noc jasnušinkô.*

jasnušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od jasno, jaśniutko. *To béło jasnušinkœ, jakbé v zeń.*

jasnušo, *przysł.*, zdrobn. od jasno, jaśniutko, bardzo jasno. *V kœscele béło jasnušo.*

jasny, *przym.*, jasny. *V zeń jasny. Noc je jasnô. To mzę wufarwœvônè v jasnè kœloré. Jasńeši, jak słònce. Sôm Nôjasńeši cesôř mzę wœ tim vjèzêł. Jasny prąg na ńebje* (mleczna droga).

jasńisti, *przym.*, jasny. *Žebé cą gromé jasńistè!* (żeby cię piorun siarczysty trafił!).

jastré, *2. przyp.* jastr(òv), *l. mn.*, wielkanoc, święta wielkanocne. *Na Jastré. Za tizeń mzę pœ Jastrax.*

jastřany, *przym.*, wielkanocny.

jastřébi, -jô, -jè, *przym.*, jastrzębi. *Wœn mô jastřébjè serce. Jastřébjè mjąso. To są jastřébjè wœbéčaje.*

Jastřebòg, -œga, *m.*, nazwa pagórka w powiecie Wejherowskim.

jastřib, -éba, *m.*, jastrząb,

jastřibk, -a, *m.*, zdrobn. od jastřib, jastrząbek.

Jaš, -a, *m.*, zdrobn. od Jôn, Jaś.

Jašečk, -a, *m.*, zdrobn. od Jašk, Jasieczek.

Jašečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jasieczków. *Jašečkœvè kœńiće.*

Jašk, -a, *m.*, zdrobn. od Jaš, Jasiek.

Jaškòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jaśków. *Jaškœvô kœza.*

Jašòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Jasiów. *Jašovô* (żona).

Jašulink, -a, *m.*, zdrobn. od Jaš, Jasieńko.

Jašulinkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jasiów. *Nômjodńešô gąbka Jašulinkœvô.*

jawòr, -œre, *m.*, jawor.

jawòrk, -a, *m.*, zdrobn. od jawòr, młody, mały jawor.

jawœrovy, *przym.*, jaworowy. *Dřewœ jawœrovè.*

jawœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, szczekać, haukać. *Psé jawœvałé přez całą noc.*

java, -é, *ż.*, jawa. *To ńe béło na javje.*

javic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, jawić się. *Javilé są všétcé v kąplece.*

jazda, -é, *ż.*, jazda. *Jazda wòłami. Jazda wœzę, bôtę.*

jazgœt, -e, *m.*, szwargot, gwara, żargon. *Žédovsći jazgœt.*

jazgœtac, -tają (-cą), -têł, -cé, *sł.*, szwargotać, mamrotać. *Jazgœtalé pœ žédovsku.*

jaž, *sp.*, aż. *Tak długœ są gronkę wœdą nosi, jaž są wuxœ wurvje. Ńe gadôj, jaž wuzdřiš.*

jaže *ob.* jaž.

Jądřejòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Andrzejów. *To bél znôny Jądřejòv pésk.*

Jądřij, -eja, *im. wł. m.*, Jędrzej, Andrzej. *Ob.* Ądřij.

jądrny, *przym.*, jędrny, miąższy, tęgi, obfity, płodny. *Wòvs je jądrny; mzę dobře sépêł* (owies jest »silny«; będzie dobrze sypał). *Wœna mô jądrnè cało.*

jeden, -dna, -dno, *licz.*, jeden. *Bòg je jeden. Jedną razą. Jednegœ raza.*

jedénacći, -kô, -ćè, *przym.*, jedynaka dotyczący. *Jedénacćè přévileje.*

jedénactwœ, -va, *n.*, jedynactwo. *Wœn vjele budeje na swœjim jedénactvje.*

jedénôčk, -a, *m.*, zdrobn. od jedénôk, jedynaczek.

jedénôčka, -ći, *ż.*, jedynaczka.

jedénôk, -a, *m.*, jedynak. *To mzę jegœ všétkœ, bœ wœn je jedénôk.*

jedény, jedyny. *Bœže jedény! To mœja còrka jedénô.*

jedéńe, *przysł.*, jedynie. *Jô tu dlôtegœ jedéńe přéjaxêł, žebé vašą Bôšą wuzdřec. To jedéńe vama nôleži.*

jedinka, -ći, *ż.*, jedynka, cyfra jeden.

jedléna, -é, *ż.*, drzewo jodłowe, jedlina; las jodłowy.

jednaći, -kô, -ćè, *przym.*, jednaki. *Wœbaji dvaji mają jednaćè livće é jednaćè ćidloné* (obadwaj mają jednakowe kamizelki i płaszcze).

jednak, *przysł.*, jednakowo, w jednakowy sposób. *Čé tak, čé sak, na kòncu mzę jednak* (czy tak, czy siak, w rezultacie będzie tosamo).

jednak, *sp.*, jednak, jednakże, jednakowoż. *Xœc to ńe mœje, jednak prošą: bjeřéta!*

jednakœvy, *przym.*, jednaki, jednakowy. *Jednakœvè mô léca é v dèšč é v pœgœdą* (je-

dnakowe ma oblicze i w deszcz i pogodę t. j., gdy się śmieje lub płacze).

jednakušći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od jednaći, jednakuteńki.

jednakuši, *przym.*, zdrobn. od jednaći, jednakutki.

jednakuškœ, *przysł.*, zdrobn. od jednak, jednakutko.

jednascoro, *licz.*, jedenaścioro.

jednastoraći, -kô, -ćè, jedenastoraki.

jednočéc, -ą, -ół, *sł.*, jednoczyć łączyć. *Ma mušima jednočéc naše séłé, abé nama ńe dalé radé.*

jednočéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, jednoczyć się, łączyć się. *V tim je jix séła, że są jednočǫ. Jednočélé są v tovařéstva.*

jednodńovy, *przym.*, jednodniowy. *To bół jegœ jednodńovy żéwœt.*

jednogłosny, *przym.*, jednogłośny. *Wœbœré v naši vsi bółé jednogłosnè.*

jednogłosńe, *przysł.*, jednogłośnie. *To je ńemœžlévè, żebé gœ vébralé jednogłosńe.*

jednokœlą, -éca, *n.*, półwózek; tylna albo przednia część wozu.

jednoméslnosc, -é, *ż.*, jednomyślność. *Véšła jim na dobre ta jejix jednoméslnosc.*

jednoméslny, *przym.*, jednomyślny. *Všétće jejix gromadé byvalé jednoméslnè.*

jednoméslńe, *przysł.*, jednomyślnie. *Tej wuxvólélé jednoméslńe, że są třeba šékœvac do wœjné.*

jednonòžka, -ći, *m.* i *ż.*, człowiek pozbawiony jednej nogi (wyrażenie więcej żartobliwe). *Dejta co jèsc é pic temu jednonòžce.*

jednoraći, -kô, -ćè, *przym.*, jednoraki, jednego rodu, jednakowy. *Wu ńix všétkœ jednoraćè.*

jednoročny, jednoroczny. *Jednoročny celôk. Jednoročnè zèckœ.*

jednosc, -é, *ż.*, jedność, zgoda. *Jednosc panovà vtédé v całym kœscele.*

jednôčk, -a, *m.*, jedynaczek. *Ob.* jedénôčk.

jednôčka, -ći, *ż.*, jedynaczka. *Ob.* jedénôčka.

jednôk, -a, *m.*, jedynak. *Ob.* jedénôk.

jednôsce, *licz.*, jedenaście. *Na zwòn jednôsce mômé są zenc všétcé* (o godzinie jedenastej mamy się zejść wszyscy).

jednôsti, *licz.*, jedenasty. *Mają ǧesięoro ǧèci, a jednôste ju jiǧe.*

jednušći, -kô, -ćè, zdrobn. od jeden, zupełnie sam, sam jeden tylko.

jednuši, zdrobn. od jeden, sam jeden. *Jô jem bół v xéčax sôm jeden, jednuši.*

jednušińći, -kô, -ćè, zdrobn. od jeden, jednuši, zupełnie sam jeden. *Jô jednušinkô pœšła jem na smątôř.*

jedvôb, -ju, *m.*, jedwab.

jedvôbny, *przym.*, jedwabny. *Jedvôbnô materijô. Wœna mô same jedvôbnè xusté. Ńe vjeřé jedvôbnym słòvkom!*

jeǧełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jegła, igiełka.

jeǧelny, *przym.*, igielny. *Wuškœ jeǧelnè.*

jeǧelńica, -e, *ż.*, igielnik.

jeǧelńička, -ći, zdrobn. od jeǧelńica, *ż.*, igielnik.

jegła, -é, *ż.*, igła. *Navlečé ńitką na jegłą* (nawlecz nitkę na igłę). *Wœna mô jegłé v jązéku* (t. j. ma złośliwy język).

jegœmœsc, -é, *m.*, jegomość. Tak się mówi księdzu lub osobom, dla których się ma szczególniejszy szacunek.

jegœmœscin, -éna, -énè, *przym.*, jegomościn. *To je jegœmoscin pjes. Jegœmœscéna paléca. To są same jegœmœscénè wœvječće.*

jegœmœsculk, -a, zdrobn. od jegœmœsc, jegomościunio. *Pijta, jegœmœsculku, to ńe je za strǫżè* (pijcie, jegomościuniu, to nie jest za nadto dobre — tak się eufemistycznie wyraża Kaszubka, zapraszając księdza, dajmy na to, do kawy lub herbaty).

jej! *wykrz.*, 1) na trwogę: gwałtu! ratunku! na pomoc! 2) na wyrażenie podziwu, zdumienia: to dziwne! nie może być! *Jej, lezę, ratujta! Jej, jakòž to mòże béc!*

Jelbjǫg, -a, *m.*, Elbląg. *Ob.* Elbjǫg.

Jelbjǫgčék, -a, *m.*, Elblągczyk, mieszkaniec Elbląga. *Ob.* Elbjǫgčék.

jelbjǫgsći, -kô, -ćè, *przym.*, elbląski. *Ob.* elbjǫgsći.

Jelbjǫžôn, -a, *m.*, Elblągczyk, mieszkaniec Elbląga. *Ob.* Elbjǫžôn.

Jelbjǫžônka, -ći, *ż.*, mieszkanka Elbląga. *Ob.* Elbjǫžônka.

jeleń, -a, *m.*, jeleń.

jeleńą, -ica, *n.*, jeleniątko. *Tądé jidǫ wœbje stôrè z jeleńąti do stôvku.*

jeleńi, *przym.*, jeleni. *To są jeleńè rożę. Jeleńô skòra.*

jeleńǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jeleńą, jeleniątko. *Natrafjeł jem v lese na mêłè jeleńǫtkœ.*

jelonečk, -a, *m.*, zdrobn. od jelonk, jelonek.

jelonk, a, zdrobn. od jeleń, jelonek.

Jelzbjeta, -é, *ż. im. wł.*, Elżbieta.

Jelzbjetčin, -éna, -énè, *przym.*, Elżbietki. *To béła Jelzbjetčéna nenka.*

Jelzbjetka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Jelzbjeta, Elżbietka.

Jelžčin, -éna, -énè, *przym.*, Halszki. *Jelžčin sin. Jelžčénè wurozénè.*

Jelžka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Jelzbjeta, Halszka.

jem *ob.* béc.

jemno, *przysł.*, łagodnie, łaskawie, przyjemnie, dobrotliwie, uprzejmie. *Wœn tak jemno gôdô.*

jemnosc, -é, *ż.*, łaskawość, łagodność, dobrotliwość, uprzejmość. *Za jegœ jemnosc všétcé gœ kœxają.*

jemny, *przym.*, dobry, łagodny, przyjemny, łaskawy, dobrotliwy. *Jemny pôn. Jemnô pańè. Jemny leżę.*

jemńe, *przysł.*, łaskawie, łagodnie i t. d. *Ob.* jemno.

jenće! *wykrz.*, gwałtu, jej! *Jenće, co tu žédòv! Jenće, to té mje xceš zabic!*

jeneralsći, -kô, -ćè, *przym.*, generalski. *Mądur jeneralsći.*

jeneralstwœ, -va, *n.*, generalstwo.

jenerêł, -a, *m.*, generał. *Přéjaxêł tudotąd jeden mœsćevsći jenerêł.*

jené! *wykrz.*, biada! gwałtu! rety! *Ò, jené, jené! Wœ jené!*

jenku! *wykrz.*, ach! biada! gwałtu! *Jenku, ju pœ nas!*

Jeremijašòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Jeremiaszów. *Proroctwœ Jeremijašovè.*

Jeremijôš, -a, *m. im. wł.*, Jeremiasz.

jerk, -u, *m.*, wiklina, janowiec (krzew), *dol. niem.* Jerkenkraut. Z chróstu jerkowego robi się miotły i faszyny.

jerkòvc, -a, *m.*, wiklina, janowiec. *Ob.* jerk.

jerkœviče, -a, *n.*, krzew jerku, wiklina.

jerkœvy, *przym.*, wiklinowy. *Jerkœvè prącéće. Ob.* jerk.

jesenny, *przym.*, jesienny. *Jesennô pœgœda. Jesennè vjatré.*

jeseń, -è, *ż.*, jesień. *To je pjąknô jeseń.*

jesonka, -ći, *ż.*, kura, która się wylęgła w jesieni.

jesora, -é, *ż.*, ość rybia. *Wœstavilé nôm same jesoré.*

jesorka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jesora, ość rybia. *Wudłôvjeł są taką mêłą jesorką.*

jesoter, -tra, *m.*, jesiotr.

jesotrovy, *przym.*, jesiotrowy. *Jô môm rôd jesotrovè mjąso.*

ješ, *przysł.*, jeszcze. *Ješ stôri Bòg žéje! Jô ce ješ wuxvôcą! Łońi bélo ješ gœri, jak latos. Ješ Kašebi ńe zźinąlé!*

ješlé, *sp.*, jeżeli. *Ješlé môš detće, to mje pœžéčé* (jeśli masz pieniądze, to mi pożycz). *Ješlé to xto wukrôd, to jô złozèja vénôndą* (jeżeli to kto ukradł, to ja złodzieja wynajdę). *Ob.* šlé.

ješlébé, *sp.*, jeżeliby. *Ješlébé to mją béc prôvda, jô vici do ńix ńe pudą* (jeżeliby to miała być prawda, ja więcej do nich nie pójdę). *Cežbé to béło, ješlébé są Pôn Bòg nad nami ńe zmiłovêł!* Ob. *šlébé.*

Jeva, -é, *ż. im. wł.*, Ewa.

jevańeléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jevańeléjô, ewangielijka, książeczka z ewangieliami.

jevańeléjô, -e, *ż.*, ewangelia. *Ob.* evańeléjô.

jevańelésta, -é, *m.*, ewangielista. *Svjąti Mark, jevańelésta.*

Jevčin, -éna, -énè, *przym.*, Ewki. *Jevčin xłop* (mąż Ewki).

Jevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Jeva, Ewka, Ewunia.

jezdny, *przym.*, konny, dotyczący jazdy. *Na skrące wukôzalé są jezdny leżę* (na skręcie ukazali się jeźdźcy).

jezdńik, -a, *m.*, jeździec.

jezdźéc, -žžą, -zdźół, *sł.*, jeździć. *Jibé na svińi jezdźéc, ale ńe na kœńu! Co tizeń ježdžą s masłę na tôrg.*

Jezeχijel, -a, *m. im. wł.*, Ezechiel.

Jezeχijelòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Ezechielowy. *Proroctwœ Jezeχijelovè.*

Jezes, -a, *m.*, Jezus. *Jezes Xristus. Ò Jezese! Wœ Jeze!* Ob. Jezus.

Jezesòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Jezusów. *Jezesòv žéwœł. Jezesovô mąka. Jezesovè ceda. Jezesovy véznôvcé.*

jezorečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jezorkœ; jezioreczko. *V tim mêłym jezorečku są vjelźè rébé.*

jezorkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jezoro, jeziorko.

jezorno, *przysł.*, jeziorno, pełno jezior. *Tą tak všądé jezorno, jak na Kašebax* (tam tak wszędzie pełno jezior, jak na Kaszubach).

jezorny, *przym.*, jeziorny, pełen jezior. *Jezorny krôj.*

jezoro, -a, *n.*, jezioro. *Łebsćè jezoro. Nad Garnsćim jezorę* (nad jeziorem Gardeńskiem). *Pœdzemnè jezoro.*

jezořésti, jeziorzysty, pełen jezior. *To je taka jezořéstô wœkœléca.*

jezořésto, *przysł.*, jeziorzysto, pełno jezior. *Ńiże ńe je tak jezořésto, jak na Kašebax.*

jezořéšče, -a, *n.*, 1) zgrub. od jezoro, wielkie lub brzydkie jezioro, 2) miejsce, gdzie było jezioro.

jezujicći, -kô, -ćè, *przym.*, jezuicki. *Zôkòn jezujicći.*

jezujita, -é, *m.*, jezuita.

Jezus *ob.* Jezesòv.

Jezusòv *ob.* Jezesòv.

jeż, *spójn.*, iż, że. *Jeż té mje xcêł wœšekac, to je dovjodłè* (że ty mnie chciałeś oszukać, jest dowiedzione).

jeżbé, *spójn.*, iżby, żeby. *Jeżbé to béło prôvdą, béłbé jes dôvno pœvješony.*

jèmœsc, -é, *ż.*, jejmość, pani, pani dziedziczka. *Naša jèmœsc leži v łòżku do samegœ pêłńa.*

jèsc, jèm, jôd, jèż, *sł.*, jeść. *Jèż, brace, jèż, pœći co môš! Jôd, jaž mu slepje na vjeřx głové véłazéłé.*

jèstk, -u, *m.*, jadło, jedzenie. *Dalé nama dobře jèstku é pitku. Tą béła bòkadosc jèstku.*

jèž, -a, *m.*, jéż.

jèžovy, *przym.*, jeżowy. *Jeżovô skòra.*

jêł *ob.* jaxac.

jic, jidą, (šed), jizé, *sł.*, 1) iść, 2) udawać się, powodzić się. *Jizę pôn. Wœna tak jizę, jakbé mjà třé noźe* (ona tak idzie, jakby miała trzy nogi). *Jizé preč! Jemu to šło léxœ. To ji tak jizę, jak pœ lozę.*

jic, jął, *sł.*, jąć, chwycić. *Jął gœ v pòł.* Słowo ułomne.

jičec, -ą, -êł, *sł.*, jęczeć, stękać. *Jaž jiči, tak gœ bœli. Stąkalé é jičelé všétcé — ńebœrôsé!*

jičmé, -ińa, *m.*, jęczmień, *l. mn.*, jičmjona, jičmińe.

jičny, *przym.*, jęczmienny. *Jičnè krepé* (jęczmienna kasza). *Mé mômé é jičnǫ é wòvsnǫ mǫką* (mamy i jęczmienną i owsianą mąkę).

jičńišče, -a, *n.*, jęczmienisko; pole, z którego zebrano jęczmień. *Na jičńiščé pôsǫ sǫ gǫsé* (na jęczmienisku pasą się gęsi).

jidą *ob.* jic.

jigléna, -é, *ż.*, jałowiec (krzew).

jiglénovy, *przym.*, jałowcowy. *Zôrka jiglénovè. Gœřêłka jiglénovô. Wœńô jiglénovô* (zapach jałowcowy). *Sok jiglénovy. Ćeř jiglénovy* (krzak jałowcowy).

Jignôci, -ègœ, *m. im. wł.*, Ignacy.

Jignôcòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Ignaców. *Na Jignôcovym pœlé* (na Ignacowem polu). *Jignôcovô* (żona).

Jignôš, -a, *m.*, zdrob. od Jignôsk, Ignaś.

Jignôšečk, -a, *m.*, zdrobn. od Jignôšk, Ignasio.

Jignôšečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Ignasiów. *Jignôšečkœvô.*

Jignôšk, -a, *m.*, zdrobn. od Jignôš, Ignasio.

Jignôškòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Ignasiów. *Jignôškœvè kœńe.*

Jignôšòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Ignasiów. *Jignôšovô.*

jigœ, -a, *n.*, jarzmo. *Wœłé xœzǫ v jigu.*

jigœvy, *przym.*, jarzmowy. *Wòł jigœvy.*

jik, -u, *m.*, jęk. *Nôgle wučelésmé głosny jik.*

jikac są, -ają są, -êł są, *sł.*, jąkać się. *Jikô sǫ, bjèdôk, wœt wurozeńô.*

jikała, -é, *m.* i *ż.*, jąkała. *Jô sǫ ńimòg ńijak dogadac s tim jikałǫ.*

jiknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, jęknąć, stęknąć. *Jiknǫł tak głosno, žesmé sǫ jaž wuřaslé* (jęknął tak głośno, żeśmy się aż przestraszyli).

jimac, -ają, -êł, -ôj, *sł.*, imać, brać, chwytać. *Jimôjta gœ!*

jimac są, -ają są, -êł są, *sł.*, imać się czego, brać się do czego, zabierać się do czego. *Jimôjta sǫ robœté! Ńe łôtvje sǫ jimac taćegœ zjèła.*

jimją, -ińa, *n.*, imię. *V jimją Wœjca é Séna é Dexa svjątègœ. To je mœje jimją a to přezvistkœ.* Wyraz ten mniej używany, więcej natomiast mjôno.

jimjenny, *przym.*, imienny. *Sebrôny přéstǫpilé terôz do jimjennègœ głosovańô.*

jimjeńiné, -in, *l. mn.*, imieniny.

jinači, *przysł.*, inaczej *To jinači béc ńimòže. Jinači gôdôš a jinači pœstąpuješ. Wu nas jinači.*

jinak, *przysł.*, inaczej. *Wœn tak, wœna jinak.*

jinzę, *przysł.*, gdzieindziej. *Jinzę leze mają pjǫzę, a wu nas dłeźe.*

jinši, *zaim.*, inny. *Jinši leze prôcejǫ pœ nocax, a wœna é v zeń pròžneje. Třeba jic jinšemi drogami.*

jinvątôř, -a, *m.*, inwentarz. *To béł jejix cały jinvątôř.*

jiny, *zaim.*, inny. *Pudą do jinègœ kraju. Jinè wœbéčaje.* Ob. jinši.

jiřmœ, -a, *n.*, jarzmo. *Wœn* (wół) *ješ ńe xœzi v jiřmje.*

jiřmœvy, *przym.*, jarzmowy. *Wòł jiřmœvy.*

jiscéc są, -ą są, -él są, *sł.*, martwić się, gryść się. *Ńe jiscé sǫ! Wœna sǫ tak jisci, jaž zaxœreje.*

jistibka, -ći, *ż.*, zdr. od jizba, izdebka. *Jakòž wœńi mœgǫ všétcé spac v ti jistibce?*

jistny, *przym.*, rzeczywisty, prawdziwy, istotny. *To je jistnô prôvda.*

jistota, -é, *ż.*, istota. *Leze sǫ jistotami rozemnémi.*

jistotka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jistota, istotka. *Ta mêłô jistotka ńe wumjèje ješ gadac.*

jitřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, jątrzyć się, obierać (wrzody, rany). *Ta rena jitři są ju barzo dôvnô* (ta rana jątrzy się już bardzo dawno).

jiver, -vre, *m.*, zmartwienie, zgryzota. *Jô też môm swœje jivré. Ješ jem ńimjół taćegœ jivre.*

jivrovac, -ją, -ovół, *sł.*, gryść się. *Wœna béle čegœ zarôz jivreje. Ńe jivrujta, nenkœ!*

jizba, -é, *ż.*, 1) izba, pokój, 2) chata, dom. *Snôžą jizbą môta.*

jizbica, -e, *ż.*, 1) wielki pokój, sala, komnata, 2) chata, chałupa.

jizbišče, -a, *n.*, zgrub. od jizba; izbisko, brzydka, brudna, stara izba.

Job, -a, *m. im. wł.*, Job.

Jobòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Hiobowy. *Jobœvè ńeščescè.*

jodełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od jodła, jodełka.

jodła, -é, *ż.*, jodła.

jodłovy, *przym.*, jodłowy. *Jodłovô deska.*

Jost, -a, *m. im. wł.*, Justyn.

Jostojc, -a, *m.*, nazwisko familii Josta (Justyna). *Ščepôn Jostojc Selin* (Stefan syn Justyna Selin).

Jostòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Justynowy. *Jostovô* (Justynowa).

Jozafat, -a, *m. im. wł.*, Jozafat.

Jozafatòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Józafatów. *Sgromażémé są všétcé na Jozafatovy doléńe.*

Jozev, -zva, *m. im. wł.*, Józef.

Jozevk, -a, *m.*, zdrobn. od Jozev, Józek.

Jòzk, -a, *m.*, zdrobn. od Jozev, Józek.

Jòzkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Józków. *Jòzkœvô* (żona).

Jòzwòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Józefów. *Jòzwœvô.*

jô, *zaim.*, ja, *2. przyp.:* mńe, 3. mje, 4. mją, mńe, 5. jô, 6. mną, 7. mńe; *l. podw.:* ma, naju, nama, naju, ma, nama, naju; *l. mn.:* mé, nas, nôm, nas, mé, nami, nas. *Jô jem Kašeba. Přinzé do mńe* (przyjdź do mnie). *Dej mje rôz pœkòj. Wœna vřešči nô mją, jak na psa. Se mną. Ve mńe. Ô, jô ńeščestlévô! Ma môma* (my dwoje mamy). *Do naju. Nama léxœ jizę. Zlecą na naju* (zleciała na nas dwoje). *S nama. V naju. Mé Pœmœřańi. Wu nas. Dej nôm zis. Vpôd mjezé nas. Té garziš nami. V nas.*

jô, *przysł.*, tak, tak jest, *niem.*, ja. *Jô, jô jem tą bél.*

jôd, *2. przyp.* jade, *m.*, trucizna. *Jôd gazénovy. Wœt tegœ jade rąka mu spuxła.*

jôjkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jaje, jajko.

Jôn, *2. przyp.* Jana, *m. im. wł.*, Jan. *Na svjąti Jôn.*

Jônk, -a, *m.*, zdrobn. od Jôn, Janek.

jôvnosc, -é, *ż.*, jawność.

jôvny, *przym.*, jawny, wyraźny. *To béło dlô všétćex jôvnè.*

jôvńe, *przysł.*, jawnie. *Wœn to robjeł déxt jôvńe.*

jôzc, -a, *m.*, jaźwiec, borsuk. *Wœna so sezi, jak jôzc v zuře.*

jôzcovy, *przym.*, borsuczy, jaźwcowy. *Jôzcovè sadło.*

jôžž, *2. przyp.* jażża, *m.*, jazgarz, jażdż (ryba).

jąderkœ, -a, *n.*, zdrobn. od jądro, jąderko.

jądro, -a, *n.*, jądro. *V tim wœřexu béło barzo mêłè jądro.*

ju, *przysł.*, już. *Ju pœ nas! Ju zapœzzę skœbléc gœzzę.* Przysł. *Ju ńick ńimôm. To ju tak muši wœstac.*

judašovśći, -kô, -ćè, *przym.*, judaszowski, chytry, podstępny. *S wusmjèxę judašovśćim pœdêł mu rąką.*

Judašòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Judaszowy. *Judôš są pœvjeséł, ale wœstało Judašovè plemją.*

Judôš, -a, *m. im. wł.*, Judasz. *To ten sôm Judôš, co spředêł Xristusa.*

Judôšk, -a, zdrobn. od Judoš, człowiek podobny do Judasza, chytry, podstępny, układny.

juxa, -é, *ż.*, krew zwierzęca.

Jula, -é, *ż. im. wł.*, Julianna.

Julčin, -éna, -énè, *przym.*, Julczyn. *Julčéna Maréška.*

Julečk, -a, *m.*, zdrobn. od Julk, Julek.

Julečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Julka, Julcia,

Julečkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Julciów. *Julečkœvè vjeselè.*

Julijanòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Julianów. *Julijanovô.*

Julijôn, -a, *m. im. wł.*, Julian.

Julin, -éna, -énè, *przym.*, Julianny. *To je Julin sin.*

Julk, -a, *m.*, zdrobn. od Julijôn, Julek.

Julka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Jula, Julka.

Julkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Julków. *Cały Julkòv majątk pœšed na pœkrécè dłegòv wœjca.*

junc, -a- *m.*, młody byk.

K.

kabacći, -kô, -ćè, *przym.*, kabacki, dotyczący Kabatków. *Kabackô mœva. Kabacćè zvéčaje. Kabacćè wubjoré.*

Kabactwœ, -va, *n.*, lud i ziemia Kabatków. *Całè Kabactwœ véšło na strąd é zdřało na wækrąté.*

kabôt, -a, *m.*, kabat, surdut. *V svjąło přévœblekę kabôté.*

kabôtk, -a, *m.*, zdrobn. od kabôt; kabacik. *Tak xłopi, jak é bjałće xœzę v kabôtkax.*

Kabôtk, -a, *m.*, Kabatek. Kabatkowie stanowią osobny szczep pomorski, a mieszkają nad rzeką Łebą i około jeziora Łebskiego aż do morza. Liczba ich wynosi zaledwie parę tysięcy. Kabatkami nazwani przez sąsiadów od kabôtków czyli surdutów, które noszą mężczyźni.

kačą, -éca, *n.*, kaczę. *Vaji kačka pœšła s kačąti na wœdą.*

kačéca, -e, *ż.*, kaczka (specyalnie żeńskiego rodzaju).

kačéšče, -a, *n.*, zgrub. od kačka, kaczysko; brzydka, zła kaczka.

kači, *przym.*, kaczy. *Kačè pjeřè. Kačè mjąso. Wœna mô kači žołądk.*

kačka, -ći, *ż.*, kaczka.

kačor, -a, *m.*, kaczor.

kačork, -a, *m.*, zdrobn. od kačor, mały kaczor.

kaduči, *przym.*, kaduczy, zatracony, przeklęty, szatański. *Kadučè plemją. Kadučè ščescè.*

kadučk, -a, *m.*, zdrob. od kaduk, kaduczek, dyabełek. *Dejta pœkòj temu kadučkœvi, bœ vaju wujè.*

kaduk, -a, *m.*, dyabeł, kaduk. *Do kaduka! Spœtkêł są v lese s kadukę.*

kazéc, -ą, -ół, *sł.*, kadzić. *Wœńi tak kazą v xéčax, jak v kœscele.*

kazédło, -a, *n.*, kadzidło. *To mu téle pœmœže, co wumarłèmu kazédło. To kazédło mile wœńô.*

Kazémjèř, -a, *m. im. wł.*, Kazimierz. *Kazémjèř Vjelźi, kròl pœlsći. Kazémjèř, ksęże pœmœřći.*

Kazémjèřòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Kazimierzów. *Kazémjèřovè řądé. Pœd Kazémjèřovym panovańim. Kazémjèřovô* (żona Kazimierza).

Kazmjèř *ob.* Kazémjèř.

kaxel, -xla, *m.*, miska, w której się miele tabaka.

Kajfôš, -a, *m. im. wł.*, Kajfasz. *Tak mušelé xœzéc wœt Annôša do Kajfôša.*

Kajin, -a, *m. im. wł.*, Kain. *Wœn tak, jak Kajin, zabjeł swœjegœ brata.*

kałamařék, -a, *m.*, zdrobn. od kałamôř; kałamarzyk.

kałamôř, -a, *m.*, kałamarz.

kałdun, -a, *m.*, kałdun, brzuch. *Pœxœvalé gœ kałdunę do gòré.*

kałduńati, *przym.*, brzuchaty. *Ta kałduńatô bjałka zdři na ce.*

kalafijor, -a, *m.*, kalafior.

kalafœńijô, -e, *ż.*, kalafonia.

kalądařék, -a, *m.*, zdrobn. od kalądôř, kalendarzyk. *To béło v tim mêłym kalądařéku.*

kalądařovy, *przym.*, kalendarzowy. *Radé kalądařovè. Přésłovjô kalądařovè.*

kalądôř, -a, *m.*, kalendarz. *To je v kalądôřu védrekœvônè.*

kaléskœ *ob.* kaléšče.

kaléšče, -a, *n.*, kałuża. *Ceši są, jak svińa v kaléšćé.*

kaligrafijô, -e, *ż.*, kaligrafia. *Naša Nuška wuči są v škœle kaligrafije.*

kaligrafœvac, -ują, -œvół; *sł.*, kaligrafować. *Wœn tak snôžo kaligrafuje.*

kaligrôf, -a, *m.*, kaligraf. *Ńe mušiš béc zarôz grôfę, abé wœstac kaligrôfę.* Przysł.

kalmus, -e, *m.*, tatarak (rośl.), *łac.* acorus calamus.

kalmusovy, *przym.*, tatarakowy. *Gœřêłka kalmusovô. Krople kalmusovè.*

Kalvarijô, -e, *ż.*, Kalwarya. *Z tąnè vsé xœzą kœždegœ roku dvje kǫpańije na Vejherovskę Kalvariję.*

kalvarijści, -kô, -ćè, *przym.*, kalwaryjski.

kalvin, -a, *m.*, kalwin.

kalvinka, -ći, *ż.*, kalwinka.

kalvinści, -kô, -ćè, *przym.*, kalwiński. *Kalvinskô vjara.*

kam, -ińa, *m.*, kamień. *Trafjeł na kam. Trafiła kœsa na kam. To jakbé kam v wœdą řucéł. A na tim kamińu leži ješ cążši kam.*

kamék, -a, *m.*, zdrobn. od kam; kamyk.

kaminc, -a, *m.*, kamieniec, pole kamieniste.

kamjenny, *przym.*, kamienny. *Kamjennô gòra. Kamjennô droga. Kamjenny zbôn. Kamjennô kumka.*

kamjenovac, -eją, -ovêł, *sł.*, kamienować, *Pirši mačennik, svjąti Ščepôn, bél kamjenovôny.*

kamjeńec, -eją, -êł, *sł.*, kamienieć. *Taće dřewœ v wœzę kamjeńeje.*

kamjeńisti, *przym.*, kamienisty. *Te grenta sq všétće kamjeńistè.*

kamrôcék, -a, *m.*, zdrobn. od kamrôt, dobry towarzysz. *Tak są přez całą noc s kamrôcékami zabôvjalé.*

kamrôctwœ, -va, *n.*, kamractwo, związek, sojusz. *Zavjązalé mjezé sobą taće kamrôctwœ, że jeden bez dreżègœ ańè spac ańè jèsc ńimògˌ.*

kamrôt, -a, *m.*, kamrat, towarzysz. *Dobrêł so kamrôtòv é s ńimi na dwœré napôdêł.*

kamrôtka, -ći, *ż.*, kamratka, towarzyszka. *To je naša kamrôtka. Ćej ma jizema v las, wœna jèzeńè nama vaři.*

kamušk, -a, *m.*, zdrobn. od kam; kamyczek. *Ob.* kamyšk.

kamyšk, -a, *m.*, zdrobn. od kam; kamyczek.

kanapa, -é, *ż.*, kanapa. *To vjelżè państwœ: wœńi majq kanapą v jizbje.*

kanêł, -ałe, *m.*, kanał. *Ten kanêł cigńe są dvje mile.*

kanona, -é, *ż.*, działo, armata.

kanońičny, *przym.*, kanoniczny. *Přepisé kanońičnè ńe pœzvôlajq nô to.*

kanońik, -a, *m.*, kanonik. *Wœn bél zekanę é kanońikę honorovym.*

kanońikòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, kanoników. *Dlô mńe je nômilšè kanońikœvè kôzańè.*

kanońizacéjô, -e, *ż.*, kanonizacya. *Wœna so za žécô zasłežéła na kanońizacéjq.*

kanońizovac, -ją, -ovêł, *sł.*, kanonizować. *Kanońizovalé gœ v sto lat pœ smirci.*

kańa, -e, *ż.*, kania.

kańi, *przym.*, kani. *Kanè pjòrkœ. Kanè wœkœ. Kańô dřésta* (nazwa pewnego mchu, rosnącego w wilgotnych miejscach).

kap, -u, *m.*, kapka, kropla, kapanie, kapanina, *Čeješ le vjedno nen kap z daku.*

kapa, -é, *ż.*, 1) kapa, 2) daszek na ulu, 3) skóra, łącząca dzierżak i bijak u cep.

kapac, -ją, -êł, *sł.*, kapać. *To wœda kapje z daku na kamińe.*

kapela, -é, *ż.*, kapela, orkiestra, banda muzyczna. *Sprovôzélé so kapelą z Pucka do Jastarńè.*

kapelansći, -kô, -ćè, *przym.*, kapelański.

kapelanstwœ, -va, *n.*, kapelaństwo. *Na tim kapelanstvje sezi naš ksqz ju zesic lat.*

kapelańijô, -e, *ż.*, kapelania.

kapelmèster, -tra, *m.*, kapelmistrz. *To je nôlepši kapelmèster z całè wœkœléce.*

kapelôn, -a, *m.*, kapelan.

kapitansći, -kô, -ćè, *przym.*, kapitański. *Gœdnosc kapitanskô.*

kapitanstwœ, -va, *n.*, kapitaństwo. *Jemu są kapitanstwœ nôležą.*

kapitôn, -a, *m.*, kapitan. *Wœstatny kapitôn zešed z wœkrąte.*

kapituła, -é, *ż.*, kapituła. *Naša kapituła je v Pepléńe.*

kapitulny, *przym.*, kapitulny. *Kanońik kapitulny.*

kapłansći, -kô, -ćè, *przym.*, kapłański. *Kapłansćè wœbœvjązće.*

kapłanstwœ, -va, *n.*, kapłaństwo. *Wumar v pjązestim roku kapłanstva.*

kapłôn, -ana, *m.*, kapłan. *Lexi to kapłôn, xteren ńe daje dobrègœ prékłade swœjim wœvječkom. Bél přez całè žécè nôlepšim kapłanę.*

kapléca, -e, *ż.*, kaplica.

kapléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kapléca; kapliczka.

kapôven, *przym. nieodm.*, gotów, zdolny, w stanie, *prus. niem.*, kapâwel (kapabel, fähig). *Wœna je kapôven jemu nòž v pirsax wutopic.*

kapralsći, -kô, -ćè, *przym.*, kapralski.

kapralstwœ, -va, *n.*, kapralstwo.

kaprôl, -a, *m.*, kapral.

kaptur, -a, *m.*, kaptur. *Jô môm kaptur přé płôšču.*

kapturk, -a, *m.*, zdrobn. od kaptur, kapturek.

kapuscany, *przym.*, kapuściany. *Jedlé to s wœdq kapuscanę. Kapuscanô głova.*

kapuscônka, -ći, *ż.*, woda z kapusty, kwas kapuściany, zupa kapuściana.

kapusta, -é, *ż.*, kapusta. *Sezi, jak zajc v kapusce. Kapusté šlaxectwœ ńe wœbœńi* (kapusty szlachectwo nie omaści). *Przysł.*

kapustka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kapusta, kapustka.

kapuza, -é, *ż.*, czapka barania z uszami, *prus. niem.* Kapûse (litauische Mütze, Kapuze), *śr. ł.* caputium.

karcany, *przym.*, karciany. *Gra karcanô. Karcanô trecézna. Karcany kamrôcé.*

karčk, -u, *m.*, zdrobn. od kark, karczek.

karčemka, -ćі, *ż.*, zdrobn. od karčma, karczemka.

karčma, -é, *ż.*, karczma.

karčmarčék, -a, *m.*, 1) pomocnik karczmarski, 2) syn karczmarza.

karčmarečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od karčmôrka, karczmareczka.

karčmařći, -kô, -ćè, *przym.*, karczmarski. *Karčmařći sin.*

karčmařéc, -ą, -ół, *sł.*, być karczmarzem, trudnić się karczmarstwem. *Wœna tu ju trź lata karčmaři.*

karčmařtwœ, -va, *n.*, karczmarstwo. *Wœn są ńe znô na karčmařtvje.*

karčmôrka, -ći, *ż.*, karczmarka, żona karczmarza.

karčmôř, -a, *m.*, karczmarz.

kardeča, -é, *ż.*, szczotka, *niem.* Kardetsche.

kardečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kardeča, szczoteczka.

kardénalsći, -kô, -ćè, *przym.*, kardynalski. *Gœdnosc kardénalskô.*

kardénalstwœ, -va, *n.*, kardynalstwo. *Pœd kònc żécô došed do kardénalstva.*

kardénêł, -ała, *m.*, kardynał. *Pôpjeża vébjerają zpœmjezé kardénałòv.*

kareta, -é, *ż.*, kareta. *Šékœvny, jak wòł do kareté. Kròl jaxêł v złocésti karece.*

karetka, -ći, *ż.*, zdrobn. od karetka, karetka. *To je taka krôsńicô karetka* (to jest taka krośnięca karetka).

kark, -u, *m.*, kark. *Wœn mô téle brede na karku, żebé mu bulvé sazéc mòżna.*

karkac, kôrčą, kôrkêł, karčé, *sł.*, gdakać. *Kœkœš kôrče. Kura kôrkà* (kura gdakała).

karkuléca, -e, *ż.*, kij u góry zakrzywiony.

karkuléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od karkuléca, laska, zakrzywiona u góry.

karno, -a, *n.*, stado (ptaków). *Karno gąsi. Karno gap.*

Karol, -a, *m. im. wł.*, Karol.

Karoléna, -é, *ż. im. wł.*, Karolina.

Karolinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Karoléna, Karolka.

Karolk, -a, *m.*, zdrobn. od Karol, Karolek.

Karolkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Karolków. *Karolkœvô.*

Karolòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Karolów. *Karolovô.*

karpuza, -é, *ż.*, czapka barania z uszami. *Ob.* kapuza.

karš, *przym. nieodm.*, dzielny, dziarski, butny, *prus. niem.* karsch (munter, frisch, stark bei Kräften, keck). *Fr. To są karš xłopi.*

kartuzći, -kô, -ćè, *przym.*, kartuski, dotyczący miejscowości Kartuzy. *Wœkrąg kartuzći.*

Kartuzé, -uz, *l. mn.*, Kartuzy, miasteczko powiatowe na Kaszubach. *Wœn jaxêł z Pucka na Kartuzé do Gdônska* (ironicznie, gdyż Kartuzy nie są po drodze).

Kartuzéjôn, -a, *m.*, Kartuzyanin (zakonnik).

kartuzéjônka, -ći, *ż.*, kartuzyanka (gatunek likieru).

karus, -a, *m.*, karaś (ryba), *łac.* carassius vulgaris.

karwœvy, *przym.*, krowi. *Karwœvy xlèv* (stajnia krowia). W Zachodnich Prusiech mówią już tylko krovi.

karva, -é, *ż.*, krowa. *Ob.* krova.

karvi, -vjô, -vjè, *przym.*, krowi. *Karvjè mlèkœ. Ob.* krovi.

Karvôtk, -a, *m.*, rybak pomorski, noszący karvôtkę.

karvôtka, -ći, *ż.*, surdut albo raczej długi kaftan, jaki noszą rybacy nadmorscy w Pomorsce (w powiatach lęborskim i słupskim).

Karvôtka, -ći, *ż.*, kobieta pomorska, nosząca karvôtkę. *Ob.* Karvôtk.

kařéna, -é, *ż.*, wielki kosz na ryby. *Ob.* kařńa.

kařńa, -e, *ż.*, wielki kosz do przenoszenia ryb na plecach. *Ob.* kařéna.

kasa, -é, *ż.*, kasa. *Jegœ kasa vjedno pròżnô.*

kasijer, -a, *m.*, kasyer.

kasovy, *przym.*, kasowy. *Wuřądńicé kasovy.*

Kasper, -pra, *m. im. wł.*, Kasper.

Kasperk, -a, *m.*, zdrobn. od Kasper, Kaspruś.

Kasperkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Kasprusiów. *Mœja złotexnô Kasperkœvô!*

kasprovac, -ejąc, -ovêł, *sł.*, robić mąkę pośledniejszą. *Mąka kasprovônô.*

Kaspròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Kasprów. *Kasprovè xéče.*

kaspròvka, -ći, *ż.*, gatunek mąki pośledniejszej. *Mąka kasprovônô čélé kaspròvka.*

Kaša, -é, *ż.*, pieszczotl. od Katařéna, Kasia.

Kašeba, -é, *m.*, Kaszuba. Kaszubami nazywają dzisiaj powszechnie pozostałe resztki Pomorzan. Nie wszyscy jednak oni sami używają tej nazwy. I tak mieszkańcy półwyspu helskiego nazywają się Rébôkami, ostatki zaś Słowian pomorskich, osiadłych nad jeziorami Łebskiem i Gardeńskiem, Kabôtkami i Słovincami. A i w innych stronach nazwy lokalne przeważają częstokroć nad ogólną.

Kašebečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kašebka; młoda, zgrabna, piękna Kaszubka. *To snôžô, pjaknô, šékœvnô Kašebečka!*

Kašebé, *2. przyp.* Kašeb, *l. mn.*, kraj zamieszkały przez Kaszubów, Kaszuby. Do Kaszub nie wlicza się zwykle powiatów: bytowskiego, lęborskiego i słupskiego, jakkolwiek i w nich żyją jeszcze resztki Pomorzan.

Kašebiχa, -é, *ż.*, zgrub. od Kašebka; stara albo brzydka Kaszubka.

Kašebina, -é, *m.*, zdrobn. od Kašeba, biedny, nędzny, słaby Kaszuba.

Kašebišče, -a, *n.*, zgrub. od Kašeba; Kaszubisko, stary, zły lub brzydki Kaszuba.

Kašebją, -ica, *n.*, zdrobn. od Kašeba; Kaszubię. *Cobé też dac temu młodèmu Kašebicé?*

Kašebjątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od Kašebją, Kaszubiątko.

Kašebka, -ći, *ż.*, Kaszubka. *To všétcé mòvją, jež Kašebće sq barzo nôbœžnè é cnotlévè.*

kašebsći, -kô, -ćè, *przym.*, kaszubski. *Kašebsći krôj. Kašebskô zemja. Kašebsći leżę. Kašebsćè wœbéčaje.*

Kašebstwœ, -va, *n.*, Kaszuby, jako kraj i jako lud. *V Pœmœŕce żíńe Kašebstwœ s kœždim rokę.* Por. łużyckie Serbstwo.

Kašečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kaša, Kasieczka.

kašel, -šle, *m.*, kaszel.

kašeř, -e, *m.*, rodzaj sieci na ryby, służącej do nabierania ryb z beczki lub sadzawki.

kašeřovy, *przym.*, dotyczący kašeřa. *Ob.* kašeř.

Kašénečka, -ći, *ż.*, zdrobn od Kašinka, Kasiunia.

Kašinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kaša, Kasiunia.

Kaška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kaša, Kaśka.

kašlec, -ą, -ęł, *sł.*, kaszleć.

kašòrk, -a, *m.*, zdrobn. od kašeř, mała siatka, służąca do nabierania ryb z sadzawki lub beczki.

kašòrkœvy, *przym.*, dotyczący kašòrka. *Ob.* kašòrk.

kaštanovy, *przym.*, kasztanowy.

kaštelanòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, kasztelanów. *Pańè kaštelanovô.*

kaštelansći, -kô, -ćè, kasztelański. *Kaštelanskô sezéba.*

kaštelanstwœ, -va, *n.*, kasztelaństwo. *Kaštelanstwœ pœmœŕćè.*

kaštelôn, -a, *m.*, kasztelan. *Kaštelôn gdônsći.*

kaštelônka, -ći, *ż.*, kasztelanka.

kaštôn, -ana, *m.*, kasztan.

Kašula, -é, *ż.*, zdrobn. od Kaša, Kasiunia.

Kašulin, -éna, -énè, *przym.*, Kasin. *Kašulin χłop* (mąż).

Kašulinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kašula, Kasieczka.

Kašulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kašula, Kasiunia.

kat, -a, *m.*, kat. *Kat scął ji głovą. Wœn je katę dlô swœjè bjałći. To bél nôvikši kat kœscoła katolécćègœ.*

Kataŕéna, -é, *ż. im. wł.*, Katarzyna.

Kataŕinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Kataŕéna, Katarzynka.

katedra, -é, *ż.*, katedra. *V katedŕe peplinsći je taći wœbrôz Pana Jezesa.*

katedralny, *przym.*, katedralny. *Kœscòł katedralny. Kanońicé katedralny* (kanonicy katedralni).

kateχeta, -é, *m.*, katecheta.

kateχiz *ob.* katexizm.

kateχizm, -u, *m.*, katechizm. *To je kateχizm é ksążka do mœdleńô.*

kateχizmœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, katechizować. *Ksęz naju v kœscele kateχizmœvêł.*

kateχizmœvy, *przym.*, katechizmowy. *Nôwuka kateχizmœvô.*

katolécći, -kô, -ćè, *przym.*, katolicki. *Kœscòł katolécći. Vjara katoléckô. Zvéčaje é wœbŕądé katolécćè.*

katoléčka, -ći, *ż.*, katoliczka.

katolék, -a, *m.*, katolik. *V ny vsi mješkają samy katolécé. Pôpjež je nôvéžšq instancéją dlô katolékòv.*

katovac, -ją, -ovêł, *sł.*, katować. *Katovêł gœ, jak psa.*

katovsći, -kô, -ćè, *przym.*, katowski. *Puzęš pœd mječ katovsći.*

kawœvy, *przym.*, kawowy. *Wœno tak jakbé mjało kavœvą šmaką. Kavœvègœ kœlore.*

kava, -é, *ż.*, kawa.

kavałečk, -a, *m.*, zdrobn. od kavêłk, kawałeczek. *Kavałečk mjąsa. Kavałečk pœla.*

kavaler, -a, *m.*, kawaler. *Ćej jem ješ bél kavalerę, léχœ mi są żało. Jô jem zéŕći kavaler* (jestem dziarski kawaler).

kavalerijô, -e, *ż.*, kawalerya, jazda.

kavaleŕći, -kô, -ćè, *przym.*, kawalerski. *Tak to byvô v kavaleŕćim stańe. Kavaleŕćè wœbéčaje.*

kavaleŕtwœ, -va, *n.*, kawalerstwo, stan kawalerski. *Do pœzdnègœ čase žél v kavaleŕtvje.*

kavel, -vla, *m.*, los. *Kavle cignąc* (rzucać, ciągnąć losy). *Kavle puščalé, a jednak są wœšekœvalé* (losy ciągnęli, a jednak się oszukiwali).

kavêł, -ałe, *m.*, kawał, kawałek. *To je stroġi kavêł grente* (to jest spory kawał gruntu).

kavêłk, -a, *m.*, kawałek. *Té doskœnały kavêłk zwœrêł* (tęgi kawałek zorałeś). *S tim kavêłkę ńimœgą so dac radé.*

kavjarńô, -è, *ż.*, kawiarnia.

kavjôrka, -ći, *ż.*, kawiarka.

kavjôř, -a, *m.*, kawiarz.

kavlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, losy ciągnąć, losować. *Kavlovalé miżé sobą, xto mô jic na wœjną* (ciągnęli losy między sobą, kto ma iść na wojnę).

kazac, kôżą, kozêł, każé, *sł.*, 1) kazać, rozkazać, 2) kazać, mieć kazanie. *Pôn mje kôzêł wœłé zapřégac. Każé mu jic preč* (każ mu iść precz). *Ksǫż kôzêł přez dvje gœżéné.*

kazeła, -é, *ż.*, koszula śmiertelna. *Ob.* zgło.

kazéc, -żą, -zéł, *sł.*, bić, tłuc, rozbijać. *Co pôrą dńòv kazéł mje to gronk, to špéżel, to ńeco jinšègœ* (co parę dni tłukł mi to garnek, to lustro, to co innego).

Kazémjèř, -a, *m. im. wł.*, Kazimierz. *Ob.* Kazémjèř.

Kazémjèřòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Kazimierzów. *Ob.* Kazémjèřòv.

kącelarijny, *przym.*, kancelaryjny. *Papjoré kącelarijnè.*

kącelarijô, -e, *ż.*, kancelarya. *Šêłtésovô kącelarijô. Kącelarijô parafijalnô.*

kąclêřći, -kô, -ćè, *przym.*, kanclerski. *Wuřǫd kąclêřći.*

kąclêřtwœ, -va, *n.*, kanclerstwo.

kąclôř, -a, *m.*, kanclerz. *Bismark bél kąclôřę cesařtva ńemjecćègœ.*

kądé, *przysł.*, kędy, gdzie. *Kądé są też, kądé mòj kœxônk wœbrôcô?* Piosnka.

kądédacći, -kô, -ćè, *przym.*, kandydacki. *Mœva kądédackô.*

kądédovac, -ją, -ovêł, *sł.*, kandydować. *Naš Pœrąbśći też xcêł kądédovac.*

kądédôt, -a, *m.*, kandydat. *Bélé štéřé kądédôcé.*

kązeřavy, *przym.*, kędzierzawy. *Wœna mjà dôvńi kązeřavè vłosé.*

kązora, -é, *ż.*, 1) kędzior, lok, 2) człowiek z włosami kędzierzawymi. *Mô péšnè kązoré.*

kąpa, -é, *ż.*, kępa, miejsce wyniosłe w okolicy bagnistej, wyspa płytka na morzu lub jeziorze, mielizna. Na Pomorzu kaszubskiem są trzy wynioślejsze miejsca, zwane również »kąpami«, a to: *kąpa puckô, svôřevskô é wœksévskô*, które dawniej były oblane wodą. Nazwy tych kęp pochodzą od miejscowości: Puck, Svôřewœ i Wœksévjô.

kąpka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kąpa, mała kępa, wysepka. *Na néx błotax są tŕé kąpće.*

kąs, -a, *m.*, kęs, kawał. *Kąs xlèba. Kąs drożi. To je kąs žécô.*

kąsi, *przym.*, kusy, krótki. *Kąsè kabôté.*

kąska, -ći, *ż.*, kurtka, marynarka, kaftan. *Rébôcé xœzǫ v kąskax.*

kąso, *przysł.*, kuso. *Bjałće xœzǫ barzo kąso.*

kątéčće, -kòv, *l. mn.*, kantyczki, śpiewnik kościelny. *V kątéčkax są snôžè pjesńe.*

kątéčkœvy, *przym.*, kantyczkowy. *Pjesńe kątéčkœvè.*

kątor, -a, *m.*, kantor, śpiewak. *Leteřći kątor.*

kątořći, -kô, -ćè, *przym.*, kantorski. *Doxœdé kątořćè.*

kêł, *2. przyp.* kałe, *m.*, kał, błoto. *Xto v błoto bije, temu kêł v wœčé prišči* (kto w błoto uderza, temu kał w oczy pryska). *Svińa nômili v kale legô.*

kêłbôs, -a, *m.*, kiełbasa. *Ob.* kêłbôsa, ćełbôsa.

kêłbôsa, -é, *ż.*, kiełbasa. *Ob.* kêłbôs i ćełbôsa.

kêłbôska, -ći, *ż.*, zdrobn. od kêłbôsa, kiełbaska. *Na tôrgu předavalé gœrǫcè kêłbôśce.*

kêłbôsny, *przym.*, kiełbaśny. *Kêłbôsny krôm* (sklep z kiełbasami).

kêłp, -ja, *m.*, łabędź. *Zévè kêłpje trafjają są časę na Mêłym mœŕé* (dzikie łabędzie trafiają się czasem na Małem morzu t. j. w zatoce Puckiej).

kêłpi, -jô, -jè, *przym.*, łabędzi. *Kêłpi spjèv. Kêłpjè pjeŕè.*

kêłpik, -a, *m.*, zdrobn. od kêłp, mały, młody łabędź.

kêłpją, -ica, *n.*, młody łabędź. *Dvœje kêłpjąt płévało pœ mœré.*

kêłpjǫtkœ, -a, *n.*, zdrobniałe od kêłpją, młody łabędź.

ki- *ob.* ći-. Wszystkie wyrazy, zaczynające się w języku polskim lub pogranicznych narzeczach pomorskich od *ki-*, znajdują się w słowniku niniejszym pod *ći-*.

kidlon, -a, *m.*, rodzaj płaszcza szerokiego. *Ob.* ćidlon.

Kidlon, -a, *m.*, Kidlon, mieszkaniec powiatu kościerzyńskiego. *Ob.* Ćidlon.

Kidlonka, -ći, *ż.*, Kidlonka. *Ob.* Ćidlonka.

kidlonsći, -kô, -ćè, *przym.*, kidloński. *Ob.* ćidlonsći.

kje- *ob.* ćе-. Wszystkie wyrazy, zaczynające się w innych narzeczach od *kje-*, obacz w tym słowniku pod *ćе-*.

kłańac są, kłõńają są, kłõńêł są, kłańôj są, *sł.*, kłaniać się. *Kłõńają są, Vašmœscé! Kłańôj są pane.*

kłasc, kładą, kłõd, kłążé, *sł.*, kłaść. *Ńe kłążé pôlca mjężé dvjeře.*

kłasc są, kładą są, kłõd są, kłążé są, *sł.*, kłaść się. *Před pòłnocą ńe kładą są ńigdé spac.*

kłąbic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, kłębić się. *Mœře vřało é są kłąbiło.*

kłąbœvy, *przym.*, kłębowy. *Gnôté kłąbœvè* (kości kłębowe).

kłąbušk, -a, *m.*, zdrobn. od kłąbk, kłębuszek.

kło, -a, *n.*, kieł. *Zék mu kłę břex rozpœrêł* (dzik mu kłem brzuch rozpruł).

kłobux *ob.* kłobuk.

kłobuk, -a, *m.*, kapelusz. *Xłopi nošą vésoćè, bjałće ńizćè kłobuće* (mężczyźni noszą wysokie, kobiety niskie kapelusze).

kłobukœvy, *przym.*, kapeluszowy.

kłoda, -é, *ż.*, kłoda, kawał drzewa.

kłożéna, -é, *ż.*, kłoda. *Leži, jak kłożéna. Kłożéna dřeva.*

kłońa, -e, *ż.*, rodzaj sieci na ryby.

kłońica, -e, *ż.*, kłonica. *Wœn mô nos, jak kłońica.*

kłos, -a, *m.*, kłos. *Sbjeralé kłosé pœ drożę.*

kłoséc są, -šą są, -sél są, *sł.*, kłosić się, wysypywać się (o zbożu). *Vaji wòvs ju są kłosi.*

kłosésti, *przym.*, kłosisty. *Kłoséstè žéto. Kłoséstô pšenca.*

kłosk, -a, *m.*, zdrobn. od kłos, kłosek.

kłòc, kœlą, kłòł, kœlé, *sł.*, kłuć. *Prôvda v wœčé kœle.*

kłòdka, -ći, *ż.*, kłódka.

kłòtńô, -è, *ż.*, kłótnia.

kłąb, *2. przyp.* kłąbu, *m.*, kłąb. *V kłąbje gœ bœli.*

kłąbk, -a, *m.*, kłębek. *Dva kłąbće ńici.*

klafta, -é, *ż.*, stos, sąg drzewa, *niem.* Klafter, *prus. niem.* Klaft. *Vzął dvje klafté na wòz.*

klapa, -é, *ż.*, klapa. *Muca s klapami* (czapka z uszami). *Klapa v kœtle do vépuščańô paré.*

klapka, -ći, *ż.*, zdrobn. od klapa, klapka.

klarovac, -ują, -ovêł, *sł.*, klarować, oczyszczać (płyn). *Mjòd klarovôny.*

klasa, -é, *ż.*, klasa. *Piršô klasa v škœle.*

klawuxé, -wux, *l. mn.*, 1) uszy obwisłe np. u psa, świni i t. p., 2) klapy na uszy u kapuzy. *Wœslè klawuxé.*

kląpa, -é, *ż.*, 1) stara, brzydka krowa, krówsko (pogardl.), 2) kobieta nieruchawa lub niechlujna.

klec są, -ją są, -eł są, *sł.*, kłuć się, wykłuwać się.

klečće, *2. przyp.*, klečkòv, *l. mn.*, klęczki. *Na klečkax gœ prosél* (na klęczkach go prosił).

klečec, -ą, -êł, *sł.*, klęczeć. *Klečêł é mœdlél są gœrǫco do Bœga.*

klečka, -ći, *ż.*, 1) otwór sworzeniowy u wozu, 2) zdrobn. od kleka, klapa na uszy u czapki, 3) klekotka czyli kołatawka, którą się zawiesza bydłu na szyi.

kleka, -ći, *ż.*, 1) płóz czyli biegun sań, 2) jarzmo, 3) klapa na ucho u kapuzy, 4) klamka, *Pobł.*, 5) krzywa laska, którą sołtysi, jako naczelnicy gmin, zwołują gminę, obsyłając ją po całej wsi. *Pobł. Sańe wœsažonè są na klekax. Wòł je zapřéžony v kleką. Ješ dobre kleće wu tè kapuzé.*

klekac, -ają, -êł, *sł.*, klękać.

kleknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, klęknąć. *Kleknǫł na wœbadva kœlana.*

klekœt, -e, *m.*, klekot, klekotanie. *Bœcańi klekœt.*

klekœtac, -cą (-tają), têł, -cé (lub: -tôj), *sł.*, klekotać, dzwonić. *Ji tak zémno, že zabòma klekœce. Ńe klekœcé tak głosno!*

klepa, -é, *ż.*, rodzaj sieci na ryby.

klepac, -pją, -pêł, *sł.*, 1) pukać, stukać, 2) uderzać, bić, klepać, ostrzyć. *Darmœ klepà do dvjeři. Klepôjce, a mže vôm wœtwœřonè. Stark klepje kœsą.*

klepadło, -a, *n.*, babka i młotek do klepania (ostrzenia) kosy.

klepce, -òv, *l. mn.*, sidła na ptaki. *V klepcax nalezlé same gapé* (w sidłach znaleźli same wrony).

klepiskœ *ob.* klepišče.

klepišče, -a, *n.*, boisko, klepisko (w stodole). *Xłopi le stojǫ na klepiščé é ńe drašejǫ.*

klepnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, 1) stuknąć, puknąć, 2) klepnąć, poklepać. *Klepnǫł kœsą rôz, dreźi, é zarôz dêł spœkòj. Klepnǫł v dvjeře.*

klepôč, -a, *m.*, narzędzie do czyszczenia lnu z paździerzy.

klepœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, klepą ryby łowić. *Klepœvalé do samè nocé, ale ńe wułovilé ańè tè nômješè ribći.*

klerék, -a, *m.*, kleryk, seminarzysta duchowny.

klešče, -i, *l. mn.*, kleszcze, obcęgi. *Kœvalsćè klešče.*

klènot, -e, *m.*, klejnot.

klèver, -vre, *m.*, koniczyna, *prus. niem.* Klêwer, Klêber, *duń.* klever, *szw.* klöfwer, *ang.* clover. *Fr.*

klèvrovy, *przym.*, dotyczący koniczyny. *Klèvrovè zôrkœ.*

klèvřéskœ, -a, *n.*, konicznisko. *Ob.* klèvřéšče.

klèvřéšče, -a, *n.*, konicznisko. *Ob.* klèvřéskœ.

klic, klną, kląt, kląi, *sł.*, kląć. *Taći młodi, a ju klic wumjèje. Kląe, jak bjès Klała bez pamjącé. Ńe kląi!*

klin, -e, *m.*, 1) łono, podołek, 2) fartuch. *Nenka třimô zèckœ na kląie. V kląie přéńosła gœ do stodołé.*

klinka, -ći, *ż.*, zasuwka, klamka drewniana. *Zamk dvjeře na klinką. Zasenął dvjeře na klinką.*

klińik, -u, *m.*, zdrobn. od klin, 1) łono, podołek, 2) fartuszek. *Na klińiku mjà mêłè. Vsépała to všétkœ v klińik é pœšła do dòm.*

klną *ob.* klic.

klon, -a, *m.*, klon.

klonovy, *przym.*, klonowy. *Klonovè dřewœ. Klonovô kumka.*

klòsečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od klòska, kluseczka. *Jô môm barzo rôd klòsečće se serę.*

klòska, -ći, *ż.*, kluska. *Wœn tak gôdô, jakbé mjêł klòscè v gąbje.*

klòskœvy, *przym.*, kluskowy. *Klòskœvè casto.*

klôštor, -e, *m.*, klasztor. *Klôštor Kartuzòv. Se stôrą pannę do klôštore!*

klôštoreček, -a, *m.*, zdrobn. od klôštor, klasztoreczek.

klôštòrk, -a, zdrobn. od klôštor, *m.*, klasztorek.

klôštorny, *przym.*, klasztorny. *Klôštorny žévœt. Klôštornè ńivé.*

klôtka, -ći, *ż.*, klatka. *Jemu ptôšće v klôtkax spjèvają pœ całéx dńax.*

klątva, -é, *ż.*, klątwa. *Ta klątva cąži na ńix ju sto lat. Pôpjež řucél klątvą na cały nôròd.*

kluč, -a, *m.*, klucz.

klučék, -a, *m.*, zdrobn. od kluč, kluczyk.

klučńica, -e, *ż.*, klucznica.

klučńik, -a, *m.*, klucznik.

kluka, -ći, *ż.*, kwoka.

klukac, -ają, -êł, *sł.*, gdakać, kwokać. *Kluka klukô* (kwoka gdacze).

klukœt, -e, *m.*, gulgotanie, bełkot (płynów), chlupotanie. *Ješ mòžeš čec klukœt piva v statku* (możesz jeszcze słyszeć, jak się piwo chlupoce w beczułce).

klukœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, bełkotać, gulgotać, chlupotać. *Jemu wœda klukœce v gardle.*

kluzdra, -é, *ż.*, kobieta niechlujna. *Jizé preč é wœbméj są, té kluzdro! Ta kluzdra mô nôm vařéc jèzeńè?*

kluzdrovati, *przym.*, niechlujny, brudny. *Zdřé, jaka to kluzdrovatô zèvčéna!*

kmœter, -tra, *m.*, kumoter. *V kmœtré stojec* (trzymać do chrztu). *V kmœtré proséc* (prosić na chrzestnego ojca lub matkę). *Xto přé pjekle mješkô, muši djôbła v kmœtré proséc.* Przysł.

kmœtròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, kumotrów. *Kmœtrovô kôta.*

knarzovè, -ègœ, *n.*, opłata od stanowienia lochy.

knarzovac, -ją, -ovêł, *sł.*, biegać się, latować się (o świniach), kiernozić.

knarzovy, *przym.*, kiernozi.

knega, -źi, *ż.*, księga. *Vjelgô knega.*

knepel, -pla, *m.*, patyk, kij, *pr. niem.* Knüppel.

knepeleček, -a, *m.*, zdrobn. od knepelk, patyczek.

knepelk, -a, *m.*, zdrobn. od knepel, patyczek.

knyp, -a, *m.*, tępy nóż, *prus. niem.* knîf (Taschenmesser, Einschlagmesser, schlechtes Messer überhaupt), *franc.* canif. *Frischb.*

knovac, -ją, -ovêł, *sł.*, rąbać, ciąć, rzezać, strugać. *Jô so mdą bičéšče knovêł* (będę sobie biczysko strugał). *Wœn knovêł štek xlèba* (on ciął zębami kawałek chleba).

knòpa, -é, *ż.*, guzik, *niem.* Knopf, *prus. niem.* Knôp. *Wu livka mają dva řądé knòpòv.*

knôga, -źi, *ż.*, hak drewniany, *prus. niem.* Knagge (1. Pflock, etwas daran aufzuhängen, Kleiderriegel, 2. Hölzerner Wirbel an Thür oder Fenster). *Fr.*

knôp, -a, *m.*, chłopak, młodzian, *niem.* Knabe. *Bélny knôp. Šékœvny knôp.*

knôpišče, -a, *n.*, zgrub. od knôp, chłopczysko.

knôrz, *2. przyp.* knarza, *m.*, kiernoz. *Ob.* ćernoz.

kòł, *2. przyp.* kœła, *m.*, kół. *Třimô są, jak kòł v płoce.*

kòłk, -a, *m.*, zdrobn. od kòł, kołek.

kòłkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœło, 1) kółko, 2) kołowrotek, przyrząd do przędzenia lnu.

kònc, -a, *m.*, koniec, ostatek. *Na kòncu vsé. V kòncu.*

kòncovy, *przym.*, końcowy.

kònčą, -éca, *n.*, źrebię, łoszę. *Ob.* kœńą, kœńǫtkœ.

kònčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kònčą, źrebiątko. *Ob.* kœńą, kœńǫtkœ.

kònsći, -kô, -ćè, *przym.*, koński. *Kònskô noga.*

kòń, *2. przyp.* kœńa, *m.*, koń.

kòńskœ, -a, *n.*, zgrub. od kòń, stary niezgrabny koń.

kòra, -é, *ż.*, kora. *Kòra dřevnô. Dej mje štek kòré z negœ dąba.*

kòřćev, -kvjė, *ż.*, warzecha, duża łyżka. *Ob.* kòřkvjô.

kòřćevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kòřćev, warzeszka.

kòřčôk, -a, *m.*, warzecha drewniana, wielka łyżka drewniana. *Kòřčôk masła. Kòřčôk twôrogu.*

kòřkvjô *ob.* kòřćev.

kòzka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœza, kózka.

kôz, *2. przyp.* kazé, *ż.*, kadź. *Nasépêł pjôsku do kazé. Vlôz v kôz.*

kôga, -źi, *ż.*, choroba bydła rogatego, objawiająca się wydzielaniem krwawego moczu.

kôgœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, puszczać mocz krwawy (choroba bydła rogatego). *Vaji čeřvjonka zôs kôguje* (wasza krowa czerwona znowu puszcza mocz krwawy).

kôrbac, -bją, -bêł, *sł.*, gadać, gawędzić, *Kôrbją so pœd pjeckę. Masma le dròbką kôrbała* (gawędziliśmy tylko trochę).

kôrč, -u, *m.*, pień wykorczowany.

kôrčovac, -ują, -ovêł, *sł.*, korczować.

kôrkac, -ają, -êł, *sł.*, kwokać, gdakać. *Kœkœšće kôrkają.*

kôta, -é, *ż.*, buda, chata, czworaki. *V néx kôtax kœl mœřa mješkają Kašebi, v tąnéx domax Ńemcé* (w owych chatach koło morza mieszkają Kaszubi, w tamtych domach Niemcy).

kôzalńica, -e, *ż.*, kazalnica, ambona. *Té tak vązíš, jak ksǫz na kôzalńici* (ty tak napominasz, jak ksiądz na ambonie).

kôzańė, -ô, *n.*, kazanie. *Terôz ksǫz mô kôzańė; pœtemu mąże mšą wœtprôvjêł.*

kôzańkœ, -a, *n.*, kazańko. *Jôbé xcêł ješ rôz v žécu taće kôzańkœ wusłéšec.*

kœ, *przysł.*, toć, no, oto, wszakże, przecież, zaiste. *Kœ jô bém cą kušnǫł, žebém le mòg. Kœ jô bém cé dêł, žebé le jem sôm mjêł. Kœ dox to ńe je prôvda! Ne kœ pœj-le Vasc sa, a mązema dox dròbką kôrbała* (nuże, chodź ino waść tutaj, a pogawędzimy z sobą troszkę). *Šmuk.*

kœbéła, -é, *ż.*, kobyła, klacz.

kœbéłka, -ći, *ż.*, 1) zdrobn. od kœbéła, kobyłka, klaczka, 2) świerszcz polny.

kœbéli, *przym.*, kobyli. *Kœbélô skòra. Nalôz kœbélǫ głovą.*

kœbjela, -e, *ż.*, kobjałka.

kœbjeře, -a, *n.*, łopian, łopuch (rośl.).

kœbjêłka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœbjała, kobjałka. *Ob.* kœbjela.

kœcéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, kocić się.

kœcéna, -é, *ż.*, kocina. *Bjèdnô kœcéna.*

kœcéskœ, -a, *n.*, zgrub. od kœt, kocisko. *Ob.* kœcéšče.

kœcéšče *ob.* kœcéskœ.

kœcêł, *2. przyp.* kœtła, *m.*, kocieł. *V kœtle vařǫ jèzeńė.*

kœcêłk, -a, *m.*, zdrobn. od kœcêł, kociołek.

kœci, *przym.*, koci. *Xitrosc kœcô. Kœcè figle.*

kœcinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœcéna, kocinka.

kœcur, -a, *m.*, koczur.

kœcurk, -a, *m.*, zdrobn. od kœcur, koczurek.

kœcurovy, *przym.*, koczurzy. *Kœcurovè vǫsé. Kœcurovè sadło.*

kœdra, -é, *ż.*, łata, łachman, szmata, *pr. niem.* Kodder (Lappen, Lumpen). *Frischb.*

kœdracći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący kœdrôka. *Véseblek są ze swegœ kœdracćègœ wœblečeńô* (zdjął z siebie swoje łachmany). *Té łato kœdrackô!*

kœdractwœ, -va, *n.*, 1) stan, w którym się znajduje kœdrôk, golizna, żebractwo, 2) obszarpańcy, obdartusy. *Mzeš žéł v kœdractvje do samè smircé. V cały vsi same kœdractvœ.*

kœdrôč, -a, *m.*, obdartus, obszarpaniec, hołysz.

kœdrôk, -a, *m.*, obdartus, obszarpaniec. *Ob.* kœdrôč.

kœdrôčk, -a, *m.*, zdrobn. od kœdrôk, mały obszarpaniec.

kœdrôčka, -ći, *ż.*, kobieta odziana w łachmany, obdarta.

kœxac, -ają, -êł, *sł.*, kochać. *Jô ce kœxają nadevšétkœ. Kœxac ńe vumjèje, zèvčą gœ navuči. Kœxôj bléznègœ twegœ, jak sebje samegœ. Mòj kœxôny! Małżenstvœ bez kœxańô ńimòže béc šćestlévè.*

kœxônk, -a, *m.*, kochanek. *Wœna mô kœxônka.*

kœxônka, -ći, *ż.*, kochanka.

kœjic, -ą, -ił, *sł.*, koić, uspokajać, łagodzić. *To ji bòl kœji.*

kœkœš, -é, *ż.*, kokosz, kura. *Kœkœš klukô. Kôrkô, jak kœkœš. Dac-le kœkœši gřądą!*

kœkœši, *przym.*, kokoszy, kurzy. *Kœkœšè klukańè.*

kœkœška, -ći, *ż.*, 1) zdrobn. od kœkœš, kokoszka, 2) belka poprzeczna u samego szczytu dachu, spajająca całe wiązanie dachowe.

kœłačovy, *przym.*, kołaczowy. *Kœłačovè casto.*

kœłečk, -a, *m.*, zdrobn. od kòł, kołeczek.

kœłečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kòłkœ, kółeczko. *Na kœłečkax* (część przednia pługa) spoczywa grządziel.

kœłečkœvy, *przym.*, kółeczkowy. *Płeźe kœłečkœvè* (pługi kółeczkowe dawniejszego systemu). *Ob.* kœłečkœ.

kœło, -a, *n.*, koło.

kœłovac, -ją, -ovêł, -uj, *sł.*, kołować, krążyć.

kœłovaže, -a, *n.*, kolej, ślad koła na drodze.

kœłovrot, -e, *m.*, kołowrotek.

kœłovrotk, -a, *m.*, zdrobn. od kœłovrot, kołowrotek.

kœłôč, -a, *m.*, kołacz, pierog.

kœłtun, -a, *m.*, kołtun.

kœłtuńati, *przym.*, kołtuniasty, kołtunowaty. *Łeb kœłtuńati.*

kœl, *przyim.*, koło, przy, nad, w okolicy. *Kœl mœřa. Kœl břèga. Kœl Pucka. Kœlbřèg* (miasto Kołobrzeg na Pomorzu, *niem.* Kolberg).

kœlacéjô, -e, *ż.*, kolacya. Więcej używana vječeřô.

kœle *ob.* kœl.

kœlano, -a, *n.*, kolano.

kœlator, -a, *m.*, kolator, nadawca prebendy.

kœlatorka, -ći, *ż.*, kolatorka.

kœlatořći, -kô, -ćè, *przym.*, kolatorski.

kœląda, -é, *ż.*, 1) kolęda (pieśń), 2) poczesne, które się daje chodzącym z »gvjôzdkǫ«.

kœląd̀ovac, -ją, -ovêł, *sł.*, kolędować. *Naši knôpi pœšlé kœląd̀ovac na plebańiję.*

kœlće, *2. przyp.* kœlk, *l. mn.*, kolki (kłucie w piersiach lub w boku). *Kœlće čélé pxańè.*

kœlebac, -ają, -êł, *sł.*, kołysać. *Nebœrôs muši sôm kœlebac zècé.*

kœlebečka, -ći, zdrobn. od kœlibka, *ż.*, kołyseczka.

kœlibka, -ći, *ż.*, kołyska.

kœlneř, -a, *m.*, kołnierz. *Xvôcél gœ za kœlneř.*

kœlneřék, -a, *m.*, zdrobn. od kœlneř, kołnierzyk.

kœlor, -e, *m.*, kolor, barwa. *Môš terôz na ńebje všelejaćè kœloré. Kœlor vłosòv.*

kœlorovy, *przym.*, *Xusté nošǫ kœlorovè.*

kœmąda, -é, *ż.*, komenda, rozkaz. *Nô tą kœmądą všétcé vstalé.*

kœmąderovac, -ją, -ovêł, *sł.*, komenderować. *Kœmąderovêł ńimi, jak žołneřami.*

kœmądąt, -a, *m.*, komendant, dowódca. *To bél jix nôvéšši kœmądąt.*

kœmedéjącći, -kô, -ćè, *przym.*, komedyancki. *Całè jegœ žécè béło kœmedéjącćè.*

kœmedéjąt, -a, *m.*, 1) komedyant, 2) człowiek udający coś. *Ńe zvažôj na tegœ kœmedéjąta.*

kœmedéjątka, -ći, *ż.*, 1) komedyantka, 2) kobieta udająca coś. *Jistnô kœmedéjątka.*

kœmedéjô, -e, *ż.*, komedya, rzecz wesoła, ucieszna, krotochwilna.

kœmeta, -é, *ż.*, kometa. *Kœmeta béła na ńebje do vizeńô* (była widzialna).

kœmésera, -é, *m.*, policyant, *niem.* Kommisär. *Ob.* kœmiser.

kœméjô, -e, *ż.*, policya. *Ob.* kœmiséjô.

kœmin, -a, *m.*, komin. *Sadła na žeřtlą é vélecà kœminę buten* (siadła na łopatę i wyleciała kominem na zewnątrz).

kœmink, -a, *m.*, zdrobn. od kœmin, kominek.

kœminny, *przym.*, kominowy.

kœminńictwœ, -va, *n.*, kominiarstwo.

kœminńiči, *przym.*, kominiarski. *Wœpłata kœminńičô.*

kœminńičk, -a, *m.*, kominiarczyk.

kœminńička, -ći, *ż.*, kominiarka, żona kominiarza.

kœminńik, -a, *m.*, kominiarz.

kœmiser, -a, *m.*, policyant. *Ob.* kœmésera.

kœmiséjô, -e, *ż.*, policya. *Ob.* kœméjô.

kœmisijny, *przym.*, policyjny.

kœmœra, -é, *ż.*, komora, izba do przechowywania odzieży, sprzętów i zapasów gospodarskich.

kœmœrečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœmòrka, komóreczka.

kœmòrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœmœra, komórka. *V kœmòrce mjà zaxœvônè pjeńǫże.*

kœmòrnè, -ègœ, *n.*, 1) mieszkanie najęte, 2) czynsz za wynajęte mieszkanie. *Třeba jic terôz na kœmòrnè. Šesc talaròv płacǫ kœmòrnègœ.*

kœmòrny, *przym.*, komorny.

kœmòrńica, -e, *ż.*, komornica.

kœmòrńiči, *przym.*, komorniczy, dotyczący komornika lub komornicy. *Bjèda kœmòrńičô. Gôdka kœmòrńičô.*

kœmòrńik, -a, *m.*, komornik.

kœmuńijô, -e, *ż.*, komunia. *Kœmuńijô svjątô čélé sakramąt wœłtôřa.*

kœmuńikąt, -a, *m.*, przyjmujący komunię.

kœmuńikątka, -ći, *ż.*, przyjmująca komunię.

kœmuńikœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, komunikować, dawać komunię. *Ksęż mjêł dvasta lezi do kœmuńikœvańô.*

kœmuńikœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, komunikować się, przyjmować komunię. *Jeden pœ dreźim kœmuńikœvalé są.*

kœnac, -ają, -êł, *sł.*, konać, kończyć życie. *Pjc dńòv kœnêł. Ńimòg spœkòjno kœnac. Ksęż pœjaxêł do kœnającègœ s Panę Bœgę.*

kœnčéc, -ą, -ół, *sł.*, kończyć. *Ju kœnči robœtą. Kœnčǫ prac.*

kœnev, -vjè, *ż.*, konew.

kœnevečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœnevka, koneweczka. *S kœnevečkǫ pœšła pœ wœdą.*

kœnevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœnev, konewka.

kœnno, *przysł.*, konno. *Přébélé kœnno do vsé.*

kœnny, *przymiotn.*, konny. *Kœnnym pœsłancę.*

kœnoplany, *przym.*, konopny.

kœnoplasti, *przym.*, konopiasty. *Wœna mô vłosé kœnoplastè.*

kœnople, -i, *l. mn.*, konopie.

kœnušk, -a, *m.*, zdrobn. od kònc, koniuszek. *Na samym kœnušku. Wukôzała mu sôm le kœnušk pôlca.*

kœnvjô, -è, *ż.*, konew. *Ob.* kœnev.

kœńečnosc, -é, *ż.*, konieczność. *Ńe béło ńiżôdnè kœńečnoscé.*

kœńečny, *przym.*, konieczny. *Co kœńečnè, to mušima zrobic. To ńe je kœńečnè.*

kœńečńe, *przysł.*, koniecznie. *Té mje to môś napisac kœńečńe.*

kœńą, -ica, *n.*, źrebię, koniątko.

kœńičk, -a, *m.*, zdrobn. od kœńik, koniczek. *Isisi, kœńičku, isisi!* (hej, koniczku, a hej!).

kœńik, -a, *m.*, zdr. od kòń, 1) konik, młody, mały, piękny koń, 2) podstawka na struny (u skrzypiec, basów i t. p.).

kœńǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœńą, koniątko, źrebiątko.

kœpa, -é, *ż.*, 1) stóg, kopa, kupa, 2) kopa, 60 sztuk.

kœpac, -ją, -êł, *sł.*, kopać. *Kœpêł gœ nogòma. Třeba mœcno kœpac. Kœpalé na tim môlu.*

kœpalńô, -è, *ż.*, kopalnia. *Kœpalńô złota. Kœpalńe vągla.*

kœpc, -a, *m.*, kopiec.

kœper, -pre, *m.*, koper.

kœperta, -é, *ż.*, koperta. *To muši béc na kœperce napisônè.*

kœpéto, -a, *n.*, kopyto. *Wœna mô noźe, jak kœpéta.*

kœpétkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœpéto, kopytko. *Zjarła so kœpétkœ.*

kœpka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœpa, kopka, stożek.

kœpnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, kopnąć. *Wœnabé gœ rôd kœpną, žebé le mœgła* (onaby go chętnie kopnęła, gdyby tylko mogła).

kœpńô, -è, *ż.*, ziemia zamarznięta, ale nie pokryta śniegiem. *Ńima ńijaći sańice, le kœpńô. Zjaxalé na kœpńǫ é złômilé déšlą.*

kœprovy, *przym.*, koprowy.

kœpuła, -é, *ż.*, kopuła.

kœpułka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœpuła, kopułka.

kœralovy, *przym.*, koralowy.

kœrba, -é, *ż.*, korba. *To są kœrbǫ wœbrôcô.*

kœrc, -a, *m.*, korzec. *Kœrc žéta. Šteré kœrce wòvsa. Dvasta kœrcòv mǫći.*

kœrcovy, *przym.*, korcowy. *Kœrcovy mjèx* (worek korcowy).

kœrečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœrka, trzewiczek drewniany.

kœréto, -a, *n.*, koryto.

kœrétkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœréto, korytko.

kœrka, -ći, *ż.*, chodak z drewnianą podeszwą.

kœrkarńô, -è, *ż.*, fabryka korek czyli chodaków drewnianych. *Ob.* kœrka.

kœrkařći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący wyrobu kœrek. *Ob.* kœrka.

kœrkařtwœ, -va, *n.*, fabrykowanie, wyrób kœrek. *Leze zarôbjają pjąknè pińǫze na kœrkařtvje.*

kœrkôř, -a, *m.*, ten, co robi kœrki (chodaki). *Ob.* kœrka.

kœrkœvy, *przym.*, dotyczący chodaka drewnianego t. z. kœrki.

kœrôl, -a, *m.*, koral.

kœrona, -é, *ż.*, korona. *Kròlevskô kœrona. Mąčenskô kœrona.*

kœronacéjô, -e, *ż.*, koronacya. *Na kœronacéjǫ cesôřa zjaxalé są všétcé kròlovje é ksǫžąta.*

kœronacijny, *przym.*, koronacyjny. *Kœronacijnè wœbřądé.*

kœronka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœrona, 1) mała korona, 2) koronka, różaniec, 3) koronka do ubierania sukien.

kœronkœvy, *przym.*, koronkowy. *Całè wœbšécè béło kœronkœvè.*

kœronovac, -eją, -ovêł, *sł.*, koronować. *Arcébiskup kœronovêł gœ na kròla.*

kœronovac są, -ejã są, -ovêł są, *sł.*, koronować się. *Sôm są kœronovêł.*

kœronny, *przym.*, koronny. *To béłé dobra kœronnè.*

kœrušk, -a, *m.*, zdrobn. od kœrc, korzec, korczyk (mimo zdrobnienia miara ta sama). *Kupjeł jem dva kœrušće żéta, ale cež to znači na téle zèci!*

kœřčacći, -kô, -ćè, *przym.*, korczacki. *Kœřčackô bjèda.*

Kœřčôk, -a, *m.*, Korczak. Kœřčôkami nazywają lud kaszubski południowo-zachodniej części powiatu kartuskiego i zachodniej części kościerzyńskiego. Nazwa ta dotyczy w pierwszym rzędzie drobnej szlachty, osiadłej w owych powiatach.

kœřenny, *przym.*, korzenny, korzeniami zaprawny. *Dèxt kœřennô gœřêłka.*

kœřeń, -a, *m.*, korzeń. *Kœřeńe* (korzenie, t. j. suszone zioła i owoce kuchenne lub apteczne).

kœřeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, korzenić się, zakorzeniać się, krzewić się.

kœřeńica, -e, *ż.*, perz.

kœřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, korzyć się. *Kœřą są před nim, jak před Bœgę.*

kœřoneček, -a, *m.*, zdrobn. od kœřonk, korzoneczek. *Wœsoč mô taće mêłè kœřonečće. Żebé le jeden wœstêł v zemi, to są zarô kœsceři* (perz ma takie małe korzoneczki. Żeby tylko jeden został w ziemi, to się zaraz rozkrzewia).

kœřònk, -a, *m.*, zdrobn. od kœřeń, korzonek.

kœsa, -é, *ż.*, kosa. *Té môš kœsą véklepac.*

kœsba, -é, *ż.*, kośba.

kœsc, -é, *ż.*, kość. *Bœli mją v kœsci.*

kœscany, *przym.*, kościany. *Kœscanô jegła.*

kœscelny, *przym.*, kościelny. *Spřąté kœscelnè. Wœzdobé kœscelnè.*

kœscelńik, -a, *m.*, kościelny, służący kościelny.

Kœsceřéna, -é, *ż.*, Kościerzyna (miasto powiatowe w Prusiech Zachodnich, *niem.* Berendt).

kœsceřinsći, -kô, -ćè, *przym.*, kościerzyński, kościerski. *Wœkrąg kœsceřinsći.*

Kœsceřna, -é, *ż.*, Kościerzyna. *Ob.* Kœsceřéna.

Kœsceřńôčka, -ći, *ż.*, mieszkanka Kościerzyny.

Kœsceřńôk, -a, *m.*, Kościerzyniak, mieszkaniec Kościerzyny.

kœscésti, *przym.*, kościsty. *Kœscéstè mjąso. Kœscéstô rąka.*

kœscoł, -a, *m.*, kościół.

kœscòłk, -a, *m.*, zdrobn. od kœscoł, kościółek.

kœséšče, -a, *n.*, kij, do którego przymocowaną jest kosa.

kœsmati, *przym.*, kosmaty. *Wœn mô całè cało kœsmatè.*

kœsmék, -a, *m.*, kosmyk.

kœsńik, -a, *m.*, kosarz. *Cežbé naš pôn robjeł, ślébé kœsńicé ńe véślé vitro na łąće?* (cóżby nasz pan robił, gdyby kosarze nie wyszli jutro na łąki?).

kœstečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœstka, kosteczka. *Přez tą mêłą kœstečką rena są ńimòże végœjic.*

kœstka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœsc, kostka.

kœstkac, -ają, -êł, *sł.*, uderzać ręką o rękę, dłonią o dłoń, klaskać. *Jak to vaše żècé kœstkają! Kœstkalé z redoscé. Ńe kœstkôj tak głosno!*

kœstny, *przym.*, kostny. *Bœle kœstnè.*

kœstńica, -e, *ż.*, kostnica, trupiarnia. *Wumarły leżêł třé dńi v kœstńici.*

kœstřeva, -é, *ż.*, kostrzewa (roślina).

kœš, -a, *m.*, 1) kosz, 2) rodzaj sieci na ryby. *Kœš na ylèb, na bulvé. V téx kœšax noséma rébé na tôrg. Tim kœšę jô ju ńemało rib naxvôtêł.*

kœšela, -é, *ż.*, koszula. *Přévœblek częstą kœšelą é pœšed do kœscoła.*

kœšelka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœšela, koszulka. *To za mêłô kœšelka na tegœ zènvusa.*

kœšéčk, -a, *m.*, zdrobn. od kœšék, koszyczek.

kœšéčkœvy, *przym.*, koszyczkowy. *Kœšéčkœvô robœta.*

kœšék, -a, *m.*, zdrobn. od kœš, koszyk.

kœšékařći, -kô, -ćè, *przym.*, koszykarski. *Zôròbk kœšékařći.*

kœšékařtwœ, -va, *n.*, koszykarstwo. *Zémą tredńą są kœšékařtvę. Z kœšékařtva mają svòj doxòd.*

kœšékôrka, -ći, *ż.*, koszykarka.

kœšékôř, -a, *m.*, koszykarz.

kœšékœvy, *przym.*, koszykowy.

kœška, -ći, *ż.*, koszka, ul.

kœšovy, *przym.*, koszowy.

kœšt, -e, *m.*, koszt. *Na mòj kœšt. Tvœjim kœštę.*

kœštovac, -ją, -ovêł, *sł.*, kosztować. *To ńick ńe kœšteje. Ta kszężečka kœšteje zesic feńigòv.*

kœštovnosc, -é, *ż.*, kosztowność. *Wœńi mają v kœmœře značnè kœštovnoscé.*

kœštovny, *przym.*, kosztowny. *To sǫ barzo kœštovnè spŕąté.*

kœt, -a, *m.*, 1) kot, 2) kotwica.

kœtečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœtka, koteczka.

kœtev, -tvjè, *ż.*, kotwica.

kœtka, -ći, *ż.*, kotka.

kœtłovati, *przym.*, wydrążony jak kocieł, kotlinowaty. *Kœtłovatô wœkœléca.*

kœtlarčék, -a, *m.*, kotlarczyk.

kœtlařći, -kô, -ćè, *przym.*, kotlarski.

kœtlařtwœ, -va, *n.*, kotlarstwo.

kœtléna, -é, *ż.*, 1) kotlina, 2) łańcuch, w kominie przymocowany, z hakiem na końcu, na którym kocieł wisi.

kœtlinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœtléna, kotlinka.

kœtlôrka, -ći, *ż.*, kotlarka.

kœtlôř, -a, *m.*, kotlarz.

kœtny, *przym.*, kotny.

kœtvica, -e, *ż.*, kotwica.

kœtvjô *ob.* kœtev.

kœvac, kują, kuł, kuj, *sł.*, kuć. *Třeba kœvac želazo, pœći gœrǫcè. Kœńa kują, a žaba nogą nadstôvjô.*

kœvadełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœvadło, kowadełko.

kœvadło, -a, *n.*, kowadło. *To tak, jakbé mjezé młotę a kœvadłę.*

kœvalčék, -a, *m.*, kowalczyk, pomocnik kowalski.

kœvalsći, -kô, -ćè, *przym.*, kowalski. *Kœvalsćè řemjąsło. Kœvalskô spjèvka.*

kœvalstwœ, -va, *n.*, kowalstwo. *Mušą są nawučéc kœvalstva.*

kœvôl, -a, *m.*, kowal.

kœvôlk, -a, *m.*, zdrobn. od kœvôl, kowalik (pieszczotl.).

kœvôlka, -ći, *ż.*, kowalka, żona kowala.

kœza, -é, *ż.*, koza. *Skôče, jak kœza. Vjesoły, jak kœza.*

kœzéca, -e, *ż.*, koza, kozica.

kœzéléca, -e, *ż.*, łopatka do czyszczenia pługa.

kœzéléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kœzéléca, mała łopatka do czyszczenia pługa.

kœzéna, -é, *ż.*, kozina, kozie mięso.

kœzéskœ, -a, zgrb. od kœza, licha, stara koza.

kœzêł, -zła, *m.*, kozieł, cap. *Wuparti, jak kœzêł.*

kœzêłk, -a, *m.*, zdrobn. od kœzêł, koziołek. *Sxvôtalé kœzêłka na kapusce!*

kœzi, *przym.*, kozi. *Kœzè mjąso. Kœzô skòra.*

kœzłovy, *przym.*, kozłowy. *Kœzłovy łòj je dobrim lèkařtvę na bœleńè v pirsax.*

kœzlą, -éca, *n.*, kozlę.

kœzléci, *przym.*, kozlęcy. *Kœzlécô skòrka.*

kœzlôk, -a, *m.*, koźlak, młody kozieł.

kœzlǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœzlǫtkœ, koźląteczko.

kœzlǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kœzlą, koźlątko.

kœzorǫžc, -a, *m.*, koziorożec (konstelacya).

kœždi, *zaim.*, każdy. *Kœždi sôm sobje nôlepi žéči. Kœždi sôm dlô se, le Pôn Bòg dlô všétćex. Kœžde celą zdři za swœją nenkę* (każde cielę ogląda się na swoją matkę). *Kœždim razę. Kœždegœ lata. Kœždè zémé.*

kœždoženny, *przym.*, codzienny, powszedni, używany w dzień powszedni. *Wubjòr kœždoženny. Do kœždožennè pœtřebé.*

kœždoženńe, *przysł.*, codziennie, na co dzień, na dzień powszedni.

kœždońeženy, *przym.*, 1) cotygodniowy, 2) każdoniedzielny.

kœždoročny, *przym.*, coroczny, roczny. *Kœždoročnè védatće vpisejǫ są do ksążi.*

kœždoročńe, *przysł.*, corocznie, raz w rok. *Kœždoročńe sxœzǫ są na pœsezeńè.*

kœžex, -a, *m.*, kożuch, futro. *Wœvči kœžex. Do svjątègœ Dexa ńe zdjimôj kœžexa, a pœ svjątim Dexu xœzé też v kœžexu.* Przysł.

kœžexœvy, *przym.*, kożuchowy. *Vjeřx kœžexœvy. Rąkôv kœžexœvy.*

kœžešk, -a, *m.*, zdrobn. od kœžex, kożuszek. *Lési kœžešk. Ńe zdjimôj kœžeška, bœ zzébńeš.*

kœžešńictwœ, -va, *n.*, futernictwo.

kœžešńiči, *przym.*, futerniczy.

kœžešńička, -ći, *ż.*, futerniczka.

kœžešńik, -a, *m.*, wyrabiacz kożuchów, futernik. *Naši kœžešńicé wœžǫ kœžexe jaž do Gdônska.*

kǫcék, -a, *m.*, zdrobn. od kǫt, kącik. *Zècé sezǫ céxœ v kǫcéku.*

kǫdektera, -é, *m.*, geometra.

kǫdel, -dla, *m.*, kundel.

kǫdukt, -e, *m.*, kondukt. *V kǫdukce pœgřebœvym nalezlé są é žézé.*

kǫzel, -é, *ż.*, kądziel. *Na kǫzelax přądǫ len bjałće é zèvčąta.*

kǫzelny, *przym.*, kądzielny.

kǫkœl, -kœlu, *m.*, kąkol. *V kœždim sbœžé muši béc kǫkœl.*

kqpac, -pją, -pêł, *sł.*, kąpać. *Nenka mô do roku kœždozenńe zèckœ kqpac.*

kqpac są, -pją są, -pêł są, *sł.*, kąpać się. *Kqpalé są na tim môlu, ze je nôgłąbi.*

kqpańijô, -e, *ż.*, kompania. *Na Vejherovskǫ Kalvariję jidǫ co roku léčnè kqpańije.*

kqpas, -e, *m.*, kompas. *S kqpasę v rące dôm so radé na kœždim mœřé.*

kqpasovy, *przym.*, kompasowy. *Jegła kqpasovô.*

kqpjel, -é, *ż.*, kąpiel. *Zzébnął v kqpjeli.*

kqsečk, -a, *m.*, zdrobn. od kqsk, 1) kąseczek, 2) kawałeczek. *Kqsečk mjąsa* (kąsek mięsa). *Dej mje kqsečk xlèba* (daj mi kawałeczek chleba).

kqsečk, *przysł.*, trochę, nieco. *Kqsečk za drogœ. Kqsečk za dalek do mjasta. Té jes kqsečk přéględupy* (jesteś troszkę głupi).

kqsink, -a, *m.*, zdrobn. od kąs, 1) kąseczek, 2) kawałeczek. *Předôjta mje ten kqsink bœre.*

kqsk, -a, *m.*, zdrobn, od kąs, 1) kąsek, 2) kawałek. *Dva kqśce xlèba. Kqsk droźi* (kawałek drogi).

kqsk, *przysł.*, trochę, nieco. *Tegœ mi je kqsk za vjele. Jô to méslêł kqsk jinači.*

kqšac, -ają, -êł, *sł.*, kąsać. *Pjes, xteren vjele łaje, ńe kqšô. Kqšôš té mńe, wukqšą jô cebje.*

kqt, -a, *m.*, kąt. *Sezi v kqce é ńick ńe gôdô.*

kqtk, -a, *m.*, zdrobn. od kqt, kącik. *V kœždim kqlku pœ zècqtku, a za pjeckę troje.* Piosnka.

kqtor, -a, *m.*, ropucha.

kqtrakt, -e, *m.*, kontrakt. *Té jes sôm kqtrakt pœdpisêł.*

kra, -é, *ż.*, kra, bryły lodu.

kračôj, -aja, *m.*, krok. *Béło tak bezmała třésta kračajòv.*

krązež, -é, *ż.*, kradzież.

kraga, -źi, *ż.*, stary, lichy koń, klacz, *prus. niem.* Kragge, Kracke (tosamo znaczenie). *Frischb. Ob.* kraka.

krajac, -ą, -êł, *sł.*, krajać. *Krajà štek pœ šteku é kœždèmu dà.*

krajik, -u, *m.*, zdrobn. od krôj, kraik. *Méły krajik, ale jaćeż tą péšnè wuřqzeńô!*

krajina, -é, *ż.*, kraina. *Vjelgô krajina. Cedovnô krajina.*

krajinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od krajina, mała kraina.

krajinsći, -kô, -ćè, *przym.*, kraiński. *Ob.* Krajnô.

Krajnô, -é, *ż.*, Kraina. Tak się nazywa po dziś dzień część dawnego Pomorza około Nakła i Złotowa, graniczącа z Wielkopolską.

krajńacći, -kô, -ćè, *przym.*, krainiacki. *Čôpka krajńackô. Zvéčaje krajńacćè.*

Krajńôčka, -ći, *ż.*, Krainiaczka, mieszkanka Krajny.

Krajńôk, -a, *m.*, Krainiak, mieszkaniec Krajny (Krainy). Szczep pomorski Krajniaków, dziś prawie spolszczony, zachował w narzeczu swem bardzo wiele właściwości języka pomorskiego.

krajovy, *przym.*, 1) krajowy, 2) dotyczący stałego lądu w przeciwieństwie do półwyspu helskiego (w mowie Rébôków). *Krajovy hądel* (handel krajowy). *Krajovô mąka* (mąka z »Kraju« sprowadzona).

kraka, -ći, *ż.*, stary koń, stara klacz, *pr. niem.* Kracke, Kragge. *Ob.* kraga.

krakac, -čą, -kêł, *sł.*, krakać. *Gapé (varné, vroné) kračǫ.*

krakœvjôk, -a, *m.*, krakowiak (melodya i pieśń). *Terôz spjèvają krakœvjôka. Na nòtą krakœvjôka.*

kramarčék, -a, *m.*, kramarczyk, pomocnik kramarski.

kramařći, -kô, -ćè, *przym.*, kramarski. *Zésk kramařći. Wœńi vjedno provazą se sobą kramařćè kłòtńe.*

kramařéc, -ą, -él, *sł.*, trudnić się kramarstwem. *Zdôvjendôvna kramařą na tim môlu.*

kramařtwœ, -va, *n.*, kramarstwo. *Na stôrè lata vzął są do kramařtva. Na kramařtvje dorôbjô są vjelźègœ majątku.*

kramôrka, -ći, *ż.*, kramarka.

kramôř, -a, *m.*, kramarz.

kranc, -a, *m.*, kraniec. *Na samym krancu vsé.*

krasc, kradną, krôd, kradńi, *sł.*, kraść. *Wœt čase, jak wœn tu nastêł, ńe kradną vici ve vsi. Ńe kradńi!*

krôvcòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, krawców. *Krôvcòv sin. Krôvcovô* (żona).

kravjecći, -kô, -ćè, *przym.*, krawiecki. *Nożéčće kravjecće.*

kravjectwœ, -va, *n.*, krawiectwo. *Wœn mô swœje gœspœdařtwœ, ale tredńi są v wœlnéx xvilax kravjectvę.*

krącéc, krącą, krącél, krącé, *sł.*, kręcić, wić, obracać. *Nitką krąci. Té ńe wumjèješ krącéc přezonę. Ńe krącé tak mœcno.*

krącéc są, -ącą są, -ącél są, -ącé są, *sł.*, kręcić się, krzątać się. *Krącé są, pańe Krącći!* (kręć się, panie Kręcki). *Krąci są, jak méš v šestńici* (kręci się, jak mysz w połogu).

Muši są krącéc wœkœło gœspœdařtva wœbzeń é wœbnoc.

krącéšk, -a, *m.*, 1) wiatr kręcący się wkoło, wir wietrzny, trąba wietrzna. Ks. Pobłocki dodaje: 2) krzesełko dla dzieci, poczynających chodzić.

krącéškœvy, *przym.*, dotyczący krącéška. *To je krącéškœvô robœta!*

krąčny, *przym.*, wątpliwy, niepewny, chwiejny, przejściowy, krytyczny. *V tim krąčnym stańe żéle dłegši čas, jaž pœstanovilé smirc so zadac* (w tem krytycznem położeniu żyli dłuższy czas, aż postanowili zadać sobie śmierć).

krąźel, -gla, *m.*, kręgiel.

krąźelk, -a, *m.*, zdrobn. od krąźel, kręgielek.

krągły, *przym.*, krągły. *Krągły kłobuk. Pjeń dřeva je krągły.*

krąglôk, -a, *m.*, krąglak, drzewo ścięte nieociosane.

krąti, *przym.*, kręty. *Čim krątšô droga, tim je dłegšô. Wœn xœźi krątemi stegnami.*

kreci, *przym.*, kreci.

krećev, -kvjè, *ż.*, kostur, kula.

kreči, *przym.*, kruczy. *Krečè pjòrkœ.*

krečk, -a, *m.*, zdrobn. od krek, kruczek. *Knôpi sxvôtalé mělegœ krečka.*

krečka, -ći, *ż.*, brukiew.

kreda, -é, *ż.*, kreda.

kredét, -e, *m.*, kredyt. *Wœn mô všąźe kredét.*

kredétovac, -eją, -ovêł, *sł.*, kredytować. *Ńe xce jim vici kredétovac.*

krexi, *przym.*, kruchy. *To želazo je barzo krexè. Na krexi pœdstôvce. Krexi, jak šklo.*

krexœ, *przysł.*, krucho.

krexœsc, -é, *ż.*, kruchość.

krexta, -é, *ż.*, kruchta, babieniec. *V krexce sezą streškœvje é są mœdlą.*

krek, -a, *m.*, kruk. *Krek krekœvi wœka ńe vézębje.* Przysł.

krekvjô *ob.* krećev.

krepa, -é, *ż.*, krupa. *L. mn.*, krepé, krupy, kasza. *Ržanè krepé* (żytnia kasza). *Pšennè, jičnè, wòvsnè, létevńanè krepé* (kasza pszeniczna, jęczmienna, owsiana, hreczana).

krepće, -kòv, zdrobn. od krepé, *l. mn.*, kaszka, krupki.

krepjařći, -kô, -ćè, *przym.*, krupiarski, dotyczący handlu kaszą.

krepjařtwœ, -va, *n.*, krupiarstwo, handel kaszą.

krepjôrka, -ći, *ż.*, krupiarka.

krepjôř, -a, *m.*, krupiarz, handlarz kaszą i mąką.

krepka, -ći, *ż.*, zdrobn. od krepa, krupka ziarnko kaszy.

krepńik, -u, *m.*, krupnik, zupa zasypana kaszą.

krepôlc, -a, *m.*, rękawica bez palców, używana do roboty na dworze podczas zimna n. p. przy kopaniu kartofli, które trzeba wybierać z ziemi rękami.

kresa, -é, *ż.*, kresa (u kapelusza). *Kłobuće s šerońemi kresami.*

kreša, -é, *ż.*, grusza, drzewo gruszkowe.

krešec, -ją, -ęł, *sł.*, kruszeć, stawać się kruchym. *Mjąso na pœvjetřé krešeje.*

krešečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kreška, gruszeczka.

krešéc, -ą, -ół, -é, *sł.*, kruszyć, łamać.

krešéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, kruszyć się. *Ta zesxńonô gléna ńe łôtvje są kreši.*

kreška, -ći, *ż.*, gruszka (owoc).

kreškœvy, *przym.*, gruszkowy. *Kreškœvy sok.*

kret, -a, *m.*, kret.

kretoviné, -in, *l. mn.*, kretowina, kretowisko.

krev, *2. przyp.* krvjè, *ż.*, krew. *Xto krev leźkǫ přelevô, puźe na vječnè pœtąpjeńè. Wœlovô krev. Svinskô krev.*

krevny, *przym.*, krewny. *Krevny* (kuzyn). *Krevnô* (kuzynka). *Na pœgřebje sebralé są všétcé krevny é přéjacele.*

krevńacći, -kô, -ćè, *przym.*, krewniacki, kuzynowski. *Krevńacćè slòsenće. Krevńackô miłosc.*

krevńactwœ, -va, *n.*, kuzynowstwo. *To łak byvô v krevńactvje. Navet krevńactva ńimjêł na vzględze.*

krevńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, koligacić się, spokrewniać się. *Krevńǫ są le mjezé sobą.*

krevńôčk, -a, *m.*, zdrobn. od krevńôk, kuzynek. *Mòj miły krevńôčku!*

krevńôčka, -ći, *ż.*, krewniaczka, kuzynka.

krevńôk, -a, *m.*, krewniak, kuzyn.

kréc, -éją, -ół, *sł.*, kryć. *Wœna to kréje přede mnǫ, a jô všétkœ vižą.*

kréc są, -éją są, -ół są, *sł.*, kryć się, *Krélé są pœ lasax é bagnax.*

krégac, -ają, -ęł, *sł.*, otrzymywać, dostawać; *niem.* kriegen. *Krégalé wu ńegœ, co le xcelé.*

krégnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, dostać, otrzymać, *niem.* kriegen. *Wœn krégnǫł dlô ńi to łèkařtwœ. Vaxtovalé całǫ noc, žebé gœ krégnǫc. A éej wœna to krégną, vròcéła są dodòm* (a gdy to dostała, wróciła się do domu).

krèz, -e, *m.*, 1) krąg, okrąg, koło, 2) obwód, okrąg, powiat, *niem.* Kreis, *dolnoniem.* Krees. *Kredą nakreslél bjéły krèz. V pucćim krèzu. Z słepsćègœ krèze.*

kro, -a, *n.*, ikra.

kroćevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od krokvjô, krokiewka.

kročéc, -ą, -él, *sł.*, kroczyć. *Zdrě, jak wœna kroči, jak kròlevjônka!*

kročk, -u, *m.*, zdrobn. od krok, kroczek, mały krok. *Naš knôp pœ xœrobje jednegœ kročku terôz stąpic ńimòże.*

krok, -u, *m.*, krok. *Wušed šteré kroće é wupôd na zemją.*

krokvjô, -è, *ż.*, krokiew.

krońika, -ći, *ż.*, kronika. *V stôréx krońikax je zapisônè, że Kašebi bélé ńegdéš vjelźim é mœcnym nôrodę.*

kropelečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kropelka, kropeleczka. *Ješ jedną kropelečką!*

kropelka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kropla, kropelka. *Bjeře są dvje kropelće wœt tegœ lèkařtva na cekře, rôz na tčǫ, a dreźi rôz před spańim.*

kropelńica, -e, *ż.*, kropielnica.

kropelńička, -ći, *ż.*, zdrobn. od kropelńica, kropielniczka.

kropic, -ją, -jeł, *sł.*, kropić. *Ćej ksǫź kropjeł wumarłègœ sviconǫ wœdǫ, nadešlé jegœ bracô.*

kropla, -é, *ż.*, kropla. *Kropla wœdé. Kropla dèšče. Dejta mje abé kroplą gœřéłći.*

kroplésti, *przym.*, kroplisty.

krosenka, -enk, *l. mn.*, zdrobn. od krosna, krosienka.

krosna, -sen, *l. mn.*, krosna.

krova, -é, *ż.*, krowa. Dawniejsza forma karva utrzymała się jeszcze tu i owdzie w północno-zachodnich powiatach.

krovi, -jô, -jè, *przym.*, krowi.

krovišče, -a, *n.*, zgrub. od krova, krówsko, krowisko.

krǫj, *2. przyp.*, kroju, *m.*, krój. *Všétće kabôté sǫ jednegœ kroju.*

kròl, -a, *m.*, król. *Kròl presći.*

Kròlevc, -a, *m.*, Królewiec, stolica Prus Wschodnich.

Kròlevčôn, -a, *m.*, mieszkaniec Królewca.

Kròlevčônka, -ći, *ż.*, mieszkanka Królewca.

kròlevčônka, -ći, *ż.*, królewna. *Xœźi, jak kròlevčônka.* Ob. kròlevjônka.

kròlevic, -a, *m.*, królewicz.

kròlevjecći, -kô, -ćè, *przym.*, królewiecki. *Kròlevjecćè wœkrąté.*

kròlevjônka, -ći, *ż.*, królewna. *Ob.* kròlevčônka.

kròlevsći, -kô, -ćè, *przym.*, królewski. *Kròlevskô kœrona. Kròlevsći płôšč. Kròlevsćè wœjskœ.*

kròlevstwœ, -va, *n.*, królestwo. *Kròlevstwœ Presćè. Kròlevstwœ Pœlsćè. Přinzé kròlevstwœ Twœje!* (przyjdź królestwo Twoje!).

kròlevščézna, -é, *ż.*, królewszczyzna. *To je dôvnô kròlevščézna.*

kròlék, -a, *m.*, zdrobn. od kròl, królik, król małego państewka.

kròléšče, -a, *n.*, zgrub. od kròl, królisko, stary król. *Wœsévjałè kròléšče.*

kròlobòjca, -e, *m.*, królobójca. *Nôvikšô kara je na kròlobòjcòv.*

kròlobòjstwœ, -va, *n.*, królobójstwo. *Za kròlobòjstwœ pœšed pœd mječ katovsći.*

kròlovac, -ją, -ovél, *sł.*, królować. *Ńińa kròlejǫci cesôř ńemjecći é kròl presći Vilhelm Dreźi. To ju bél kònc jegœ kròlovańô.*

kròlòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, królów. *Kròlovô* (królowa).

kròm, *przyim.*, krom, okrom, oprócz. *Môm všétkœ kròm žoné.*

kròtći, -kô, -ćè, *przym.*, krótki. *V kròtćim čase. To je kròtkô droga.*

kròtkœ, *przysł.*, krótko. *Ale to kròtkœ derovało* (ale to krótko trwało). *Jô mdą žél ješ kròci* (ja będę żył jeszcze krócej). *Nôkròci* (najkrócej).

kròtkœsc, -é, *ż.*, krótkość. *Ńima ńižôdnè radé na tą kròtkœsc čase.*

kròvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od krova, krówka, *Vénekél kròvće do lasa* (wygnał krówki do lasu).

kròvskœ, -a, *n.*, zgrub. od krova, brzydka, stara krowa, krówsko. *Ob.* krovišče.

krôj, *2. przyp.* kraju, *m.*, kraj: a) ziemia, b) krawędź. *Naš krôj je barzo wubœźi. Na kraju lasa.*

Krôj, *2. przyp.* Kraju, *m.*, ląd stały w przeciwieństwie do półwyspu helskiego (nomenklaturą tą posługują się głównie Rybacy). *Leżę z Kraju* (ludzie z lądu). *Mǫka, sano z Kraju.*

krôm, *2. przyp.* krômu, *m.*, kram. *Vstǫpilé v krôm é nakupilé všelejaćex ruxen. Tegœ ńe dostańeš v nym krômje.*

krôsńą, -ica, *n.*, krasoludek, karzełek. *Jô to môm wœt jednegœ krôsńica. Terô ju ńima krôsńąt. S krôsńąti žél v dobréx stosenkax.*

krôsńici, *przym.*, dotyczący krasoludków. *Krôsńicè pjeńǫże přénošǫ šćescè. Krosńicè zabavé.*

krôsńôčk, -a, *m.*, zdrobn. od krôsńôk, krasoludek.

krôsńôčka, -ći, *ż.*, kobieta krasoludków. *Ga mœja bjałka béła xœrô, přéšła do ńi jedna krôsńôčka.*

krôsńôk, -a, *m.*, krasoludek. *Do mœjego wœjca přéšed rôz krôsńôk.*

krôsńǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od krôsńǫtkœ, krasoludek, dziecię krasoludków.

krôsńǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od krôsńą, krasoludek. *To mêłè krôsńǫtkœ spac mje ńe daje.*

krôvc, -a, *m.*, krawiec.

krǫg, -ągu, *m.*, krąg, koło. *Nawœkòł książéca je jasny krǫg.*

krǫžéc, -ą, -ół, *sł.*, krążyć. *Zemja wœbrôcô są čélé krǫži wœkœło słonyška.*

krǫžk, -a, *m.*, zdrobn. od krǫg, krążek.

krucéfiks, -e, *m.*, krucyfiks. *Na stole stojeł krucéfiks a před ńim dvje zapôlônè svjèce. Přésigêł před krucéfiksę.*

kruk, -a, *m.*, dzban, *pr. niem.* Krucke (gehenkelter Steinkrug, in Cylinderform oder bauchig, mit engem Halse). *Frischb.*

kruša, -é, *ż.*, krowa (pieszczotl.).

krušč, -e, *m.*, kruszec.

kruška, -ći, *ż.*, zdrobn. od kruša, krówka (pieszczotl.).

krvawœ, *przysł.*, krwawo.

krvavic, -ją, -jeł, *sł.*, krwawić. *Krvavjeńè. Wœt vjelźègœ krvavjeńô ńimòg jic dali.*

krvavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, krwawić się. *Ješ dłegœ rena mu są krvaviła.*

krvavy, *przym.*, krwawy. *Krvavy pœt spłévêł mu z łéséné* (krwawy pot spływał mu z czoła). *Płakêł krvavemi łzami.*

krvisti, *przym.*, krwisty. *To je barzo krvisti kòń.*

křasełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od křasło, krzesełko.

křasło, -a, *n.*, krzesło.

křem, -miña, *m.*, krzemień.

křemék, -a, *m.*, zdrobn. od křem, krzemyk.

křeminny, *przym.*, krzemienny.

křemyšk, -a, *m.*, zdrobn. od křem, krzemyczek.

křepcék, -a, *m.*, zdrobn. od křept, grzbiecik. *Vélôz mu na křepcék. Co ten méły xłopčok wuńese na křepcéku?*

křepcéšče, -a, *n.*, zgrub. od křept, wielki albo brzydki grzbiet. *Dvigêł na křepcéščé cały mjex bulev.*

křept, -e, *m.*, grzbiet. *Vzǫł mjex na křept é pœšed do mjasta.*

křeptovy, *przym.*, odnoszący się do grzbietu. *Křeptovè gnôtė.*

křescéjansći *ob.* xřescéjansći.

křescéjanstwœ *ob.* xřescéjanstwœ.

křescéjôn *ob.* xřescéjôn.

křescéjônka *ob.* xřescéjônka.

křest *ob.* xřest.

křestny *ob.* xřestny.

křev, -e, *m.*, krzew. *Ob.* ćeř.

křevic, -ją, -jeł, *sł.*, krzewić. *Svjąti Wœjcex é svjąti Oło křevilé křescéjanstwœ na Pœmœřé.*

křevic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, krzewić się. *Vjara Xristusovô křevi są pœ całym svjèce.*

křéčec, -ą, -êł, *sł.*, krzyczeć. *Ze všétćex séł křéčêł, ale ńixto ńe přéšed mu pœmagac.*

křék, -u, *m.*, krzyk. *Co za křék! Čejéš ten křék?*

křékała, -é, *m.*, krzykała, krzykacz.

křékacći, -kô, -ćè, *przym.*, krzykacki. *Vřeščêł swœjim głosę křékacćim.*

křékactwœ, -va, *n.*, krzykactwo. *To mże tobje vzék za twœje křékactwœ!* (stanie ci się zadość za twoje krzykactwo).

křékôč, -a, *m.*, krzykacz. *Ńimôm spœsobu na tegœ křékôča.*

křékôčka, -ći, *ż.*, krzykaczka. *Ądrésovô to nôgœršô křékôčka.*

křékva, -é, *ż.*, mróz tęgi, zawierzucha śnieżna. *Psa žôl vénekac buten v takǫ křékvą* (psa żal wypędzić na dwór na taki mróz). *Kœ dox ńimœgą jaxac v takǫ křékvą!* (toć przecież nie mogę jechać w taką zawieruchę).

křéwœ, *przysł.*, krzywo. *Té to jes křéwœ zwœrêł. To je křéwœ napisônè. Vaji pjèck křéwœ stoi.*

křéwœnos, -a, *m.*, krzywonos, człowiek z krzywym nosem (przezwisko).

křéwœsc, -é, *ż.*, krzywość.

křévic, -ją, -jeł, *sł.*, krzywić. *Granca je prostô, a wœn jǫ vjedno muši křévic.*

křévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, krzywić się. *Ńe křévi są, bracéšku, to je dobrè* (nie krzyw się, braciszku, to jest dobre). *Křévi są béle čegœ* (krzywi się o co bądź).

křévy *ob.* křiv.

křéžacći, -kô, -ćè, *przym.*, krzyżacki. *To są zało ješ za křéžacćex řądòv. Pœd panovańim křéžacćim. Vjelźi mèster křéžacći.*

křéžactwœ, -va, *n.*, krzyżactwo. *A tej křéžactwœ vzało są é do našè zemje. Křéžactwœ zalało cały krôj.*

křéžéčk, -a, *m.*, zdrobn. od křéžék, krzyżyczek.

křéžék, -a, *m.*, zdrobn. od křiż, krzyżyk. *Na pirsax nosi křéžék złoti.*

křéžovac, -eją, -ověł, *sł.*, krzyżować. *Wœnbé xcêł za Pana Jezesa kœždegœ żéda křéžovac.*

křéžovy, *przym.*, krzyżowy. *Křéžovô mąka. Křéžovè zelè* (dziurawiec, hypericum perforatum, rośl.). *Křéžovè dřewœ. Křéžovè dńi.*

Křéžôk, -a, *m.*, Krzyżak. *Křéžôcé wœsedlélé są nôsômpřòd za Visłę. Wœjna s Křéžôkami.*

křiknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, krzyknąć. *Křikną, jakbé jǫ xto wujôd* (krzyknęła, jakby ją kto ugryzł).

křiv, -évy, -évô, -évè, *przym.*, 1) krzywy, 2) przeciwny, winien. *Křévy, jak bas. Pœd křévym dřevicę. Wœn je všétčému křiv.*

křivda, -é, *ż.*, krzywda. *Jemu są stà vjelgô křivda. Zô tą křivdą mżeš v pjekle pœkutovêł. Za naše křivdé! To môš za mœją křivdą! Jemu ta křivda na dobrè ńe vynże.*

křivzéc, -ą, -ół, *sł.* krzywdzić. *Wœńi gœ sroże křivzǫ. To je wœjc, co swœje zècé sôm nôbarži křivzi!*

křivzécel, -a, *m.*, krzywdziciel. *Křivzécel swœjex staršéx, swœjex zèci* (swoich rodziców, swoich dzieci). *Té môš béc céxœ, křivzécelu!*

křivzécelka, -ći, *ż.*, krzywdzicielka. *Wœna je mœją é twœją křivzécelkǫ.*

křivzécelstwœ, -va, *n.*, krzywdzicielstwo. *Na křivzécelstvje dorobjeł są majǫtku.*

křiż, *2. przyp.* kréża, *m.*, krzyż. *Křiż Pansći. Pôn Jezus wumar na kréżu. Dřewœ svjątègœ kréża. Čvirc mile wœt negœ kréża. Za tim kréżę.*

křosédełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od křosédło, krzesiwko.

křosédło, -a, *n.*, krzesiwo.

Ksaver, -vra, *m. im. wł.*, Ksawery (Franciszek).

Ksaverečk, -a, *m.*, zdrobn. od Ksaverk, Ksawerko. *Mòj złoti Ksaverečku!*

Ksaverk, -a, *m.*, zdrobn. od Ksaver, Ksawerek.

Ksaverkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Ksawerków. *Ksaverkœvô* (żona).

Ksavròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Ksawerego. *Ksavrovè bukse.*

ksążevô, -è, *ż.*, księdzowa, żona księdza (pastora ewangielickiego). *Tą ksążevô všétčim řǫzi. Pœći ksǫż gdôče, ksążevô skôče* (dopóki ksiądz gdacze t. j. może pełnić funkcye kapłańskie, księdzowa skacze). *Przysł.*

ksążevsći, -kô, -ćè, *przym.*, księży. *Ksążevsćè wœblečeńè* (szaty księże). *Ksążevsćè doxœdé* (dochody księdza). *Wuřǫd ksążevsći.* Ob. ksążi.

ksążevstwœ, -va, *n.*, stan księży, duchowny. *Zdři za ksążevstvę* (dosłownie: patrzy za stanem duchownym, czyli: uśmiecha mu się sukienka duchowna, radby zostać księdzem).

ksążevy, *przym.*, księży, księdzów. *Na ksążevéx ńivax.*

ksąga, -ġi, *ż.*, księga. *To je barzo vjelgô ksąga. Wœn vjedno v ksągax šukô. Kœscelnô ksąga* (mszał i t. d.).

ksągarńô, -ńè, *ż.*, księgarnia. *Naš wœjc kupjeł v ksągarńi kalądôř.*

ksągařći, -kô, -ćè, *przym.*, księgarski. *Sklep ksągařći.*

ksągařtwœ, -va, *n.*, księgarstwo. *Na ksągařtvje zrobjeł značny majǫtk.*

ksągôrka, -ći, *ż.*, właścicielka księgarni.

ksągôř, -a, *m.*, księgarz.

ksąstwœ, -va, *n.*, księstwo. *V dôvnéx časax Pœmœřè rozpôdało są na léčnè ksąstva. Vjelżè Ksąstwœ Pœznansćè.*

ksążéc, -a, *m.*, 1) księżyc, 2) miesiąc. *Vitro mże novy ksążéc na ńebje vižec. Na dreżi ksążéc. mušǫ béc pœdatće zapłaconè.* Ob. mjesǫc.

ksążécovy, *przym.*, księżycowy. *Svjôtło ksążécovè. Kœło ksążécovè.*

ksążék, -a, *m.*, zdrobn. od ksǫż, księżyk. *Naš ksążék véjaxêł včerô na wœtpust do Kœsceřné.* Ob. ksǫżk.

ksążéna, -é, *m.*, zdrobn. od ksǫż, księżyna. *Bjèdny ksążéna ju ledvje nogòma vlòči.*

ksąži, *przym.*, księży. *Na ksążim fœlvarku. Ksążô gœspœdéńè. Sxvôcélé gœ v ksążéx ruxnax* (schwytano go w księżem ubraniu).

ksążnô, -è, *ż.*, księżna.

ksążńička, -ći, *ż.*, księżniczka. *Pœvjôstką wœ zakląti ksążńičce. Gvésno to muši béc ksążńička.*

ksob! *wykrzyk.*, na lewo! *Bjeřéta są ksob!* (bierzcie się na lewo!). *Ksob!* — woła się na konie, aby skręcały na lewo.

ksob, *przysł.*, na lewo, po lewej stronie. *Wœn są vzǫł ksob, tej jô mušêł v pravǫ skrącéc.*

ksob, *przyim.*, w lewo, z lewej strony, po lewej stronie. *Ksob drożi* (po lewej stronie drogi). *Skrǫcél ksob škœlé* (skręcił na lewo od szkoły).

ksobje *ob.* ksob.

ksobńeši, *przym.*, będący po stronie lewej. *Ksobńešô strona.*

ksǫż, -ąża, *m.*, ksiądz. *Dêł ksąże na mšę. Zańesé to ksążovi!* (zanieś to księdzu). *Všétcé ksążô z całègœ dekanate bélé tą zgromażony.*

ksǫžą, -éca, *m.*, książę. *Svjątopełk bél nôsłôvnešim ksǫžécę pœmœřćim. Negdéš mjelésmé svœjex vłôsnéx ksǫžąt. Ksǫžą Bismark.*

ksǫže *ob.* ksǫžą.

ksǫžečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ksǫžka, książeczka. *Ksǫžečka do mœdleńô. Jaćeż to péšnè pœvjôstće sǫ v ti ksǫžečce! Wœna mô v skřéńi vjele taćex kzǫžeček. „Ksǫžečka dlô Kašebòv“* (tytuł jednej z broszur dra Cenôvy).

ksǫžéci, *przym.*, książęcy. *Ksǫžécô gœdnosc. Pœvjôdają, jéž wœna mjà béc ksǫžécègœ rode. Ksǫžéci dvòr. Ksǫžéci leze. Na ksǫžécéx gœdax.*

ksǫžk, -a, *m.*, zdrobn. od ksǫz, księżyk. *Našemu ksǫžkœvi léxœ jize* (naszemu księżuniowi źle się powodzi).

ksǫžka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ksąga, książka. *Jô jem kupjeł tą ksǫžką ve Gdônsku. Wœńi kupjają vjele ksǫžk* (oni kupują wiele książek). *Pœžéčé mje tvœjè ksǫžći do mœdleńô.*

ksǫžǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od ksǫžą, książątko. *No mêłè ksǫžǫtkœ baviło są s našémi knôpami.*

kštêłt, -e, *m.*, kształt, postać, *niem.* Gestalt. *Stolemœvje mjelé všétkœ tak, jak zéseši leze: kštêłt, rące, noźe, vłosé, le všétkœ vikše* (olbrzymi mieli wszystko tak, jak dzisiejsi ludzie: kształt, ręce, nogi, włosy, tylko wszystko większe).

kštêłtovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, kształtować, modelować, urabiać. *Wœn jǫ kštêłteje na svòj spœsòb.*

ku, *przyim.*, ku. *Jidǫ ku xéčom, ku kœscołovi.*

Kuba, -é, *m.*, zdrobn. od Jakub, Kuba. *Jak Kuba Bœgu, tak Bòg Kubje.*

Kubòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Jakubów. *Kubœvô mǫdrosc. Kubœvô* (Jakubowa). *Kubòv tatk* (Kubów tatko).

kuc, kują, kuł, kuj, *sł.*, kuć. *Kœńa kują. Třeba kuc żelazo, pœći je gœrǫcè.* Ob. kœvac.

kudłati, *przym.*, kudłaty. *Kudłati pjes. Kudłati knôp.*

kudłé, -òv, *l. mn.*, kudły, włosy. *Mô kudłé, jak fòra sana.*

kudłôs, -a, *m.*, człowiek z wielkimi lub gęstymi włosami, kudłacz, pies kudłaty.

kuxarčék, -a, *m.*, kucharczyk, kuchta.

kuxarečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kuxôrka, kuchareczka.

kuxařći, -kô, -ćè, *przym.*, kucharski. *Xłopc kuxařći. Přepisé kuxařćè. Ksǫžka kuxařkô. Kuxařkô muca.*

kuxařéc, -ą, -él, *sł.*, być kucharzem, kucharzyć. *Wœna wu nas kuxaři. Że vjele bjałk kuxaři, tą są léxœ daři (tą ńima co jèsc).*

kuxařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, kucharzów. *Kuxařovè zècé głode ńe cerpją.*

kuxařtwœ, -va, *n.*, kucharstwo. *Wœna są vzą do kuxařtva.*

kuxenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kuxńô, kuchenka.

kuxenny, *przym.*, kuchenny. *Pjèc kuxenny. Spřąté kuxennè.*

kuxńô, -è, *ż.*, kuchnia. *Cepło, jak v kuxńi.*

kuxôrka, -ći, *ż.*, kucharka. *Dobrô kuxôrka é bez wœgńa wœbjôd wuvaři.*

kuxôř, -a, *m.*, kucharz.

kukac, -ają, -êł, *sł.*, kukać. *Kukučka kukô.*

kukavica, -e, *ż.*, kukułka. *Ob.* kukôvka, kukučka.

kukla, -e, *ż.*, kukiełka (chleba). *Přéńòs ji kuklą z mjasta.*

kukôvči, *przym.*, kukułczy. *Kukôvčô rąkavica* (kluczyk, primula veris, rośl.).

kukôvka, -ći, *ż.*, kukułka. *Kukôvće lôtają é „kukuk!“ wœłają.*

kukuččin, -éna, -énè, *przym.*, kukułczyn. *Kukuččénè jôjkœ.*

kukučka, -ći, *ż.*, kukułka, *czes.* kukučka. *Ob.* kukavica, kukôvka.

kukuk! *wykrz.*, kuku! *A kukuk! Strex babą wutłuk.*

kukułči, *przym.*, kukułczy. *Kukułčè gńôzdo.*

kukułka, -ći, *ż.*, kukułka. *Ob.* kukavica, kukôvka, kukučka.

kukuléca, -e, *ż.*, kukułka. *Ob.* kukułka.

kukuléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kukuléca, kukułeczka.

kula, -e, *ż.*, 1) kula, 2) jama, dół, dziura w ziemi, 3) sadzawka, mały staw. *Kulǫ reńony* (raniony kulą). *Ju kulą na wumarłègœ vékœpalé. V ti kuli třimômé rébé.*

kulac, -ają, -êł, *sł.*, toczyć coś po czemś, posuwać coś okrągłego. *Vévròcél šklônką é kulêł jǫ pœ stole.*

kulac są, -ają są, -êł są, *sł.*, toczyć się (po czemś). *Wupôd é kulêł są z gòré* (upadł i toczył się z góry).

kulajka, -ći, *ż.*, pigułka.

kulavjec, -eją, -êł, *sł.*, kuleć, chromać. *Tak kulavjeje wœt młodéx lat.*

kulečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kulka, kuleczka.

kulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od kula, 1) kulka, mała kula, 2) stawek, sadzawka, 3) mała jama w ziemi, 4) dołek w brzuchu. *To są fljłové kulće. Ta kulka je snôdkô. V ti kulce są šeré.*

Jegœ gńece v kulce. (To są kulki do strzelania. Ta sadzawka jest płytka. W tej jamie są szczury. Jego gniecie w dołku).

kulįg, -a, *m.*, kulik (ptak).

kulįgœvy, *przym.*, kulikowy. *Kulįgœvè mjąso šmakô léxœ.*

kulkœ, *przysł.*, ile. *Kulkœ vas je?* (ilu was jest?). *Kulkœ lat žéješ na tim svjèce? Kulkœ môta zęci? Pœmôgêł ji, kulkœ le mòg* (pomagał jej, ile tylko mógł).

kum, -u, *m.*, żłób, koryto, wyciosane z jednego kawała drzewa. *Wœńi v tim kumje trimają solonè mjąso.*

kumac, -ają, -êł, *sł.*, dłubać, żłobić. *Wœńi wumjèjų kœréta kumac. Wœn so sôm kumô kœrétka dlô svińi.*

kumik *ob.* kumk.

kumk, -a, *m.*, zdrobn. od kum, żłóbek; korytko, wyżłobione w jednym kawale drzewa. *V tim kumku dôvà jèsc vjepřovi.*

kumka, -éi, *ż.*, czasza, czarka, filiżanka (zwłaszcza gliniana, w przeciwieństwie do porcelanowej, która się nazywa taska).

kuna, -é, *ż.*, kuna. *Xcévy, jak kuna.* Przysł.

kuńi, *przym.*, kuni. *Kuńô skòrka. Kuńi wœgon.*

kupc, -a, *m.*, kupiec. *Wœn je kupcę bez towarę. Přéjaxêł kupc z mjasła do vsé. Kupcé ńerôd mjeńają ju rôz předônè towarę* (kupcy niechętnie mieniają już raz sprzedane towary).

kupčéc, -ą, -éł, *sł.*, kupczyć, handlować. *Naši leżę kupčų jajami. Wœna všétćim kupči.*

kupčék, -a, *m.*, zdrob. od kupc, kupczyk. *Mušiš są wœgańac před žédovsćimi kupčékami.*

kupči, *przym.*, kupny, sklepowy. *Kupči kabôt. Kupčè jôdło* (t. j. kupowane, a nie w domu robione). *Kupčè płòtno.*

kupic, -ją, -jeł, *sł.*, kupić. *Kupjeł so prosą. Kupiła třé łokce varpe. Ščescô ńe kupiš. Kupivšé so ńèco do jèzeńô, wusadła pœd kœscołę.*

kupjac, -ają, -êł, *sł.*, kupować. *Wœńi rôd łóńe kupjają — bez detkòv* (oni lubią tanio kupować — bez pieniędzy). *Wœna všétkœ wu žédòv kupjà* (ona wszystko u żydów kupowała).

kupjecći, -kô, -ćè, *przym.*, kupiecki. *Kupjecći zésk. Kupjeckô nôtera ciąńe vjedno do łokca é vôźi* (kupiecka natura ciągnie zawsze do łokcia i wagi). *Kupjecćè ščescè.*

kupjectwœ, -va, *n.*, kupiectwo, handel. *Nômłodšègœ séna přeznôčéł do kupjectva. Wœna z kupjectva mô vjelźè doxœdé.*

kupjô, -è, *ż.*, handel, kupczenie. *Přešlé cały krôj za kupjų* (przeszli cały kraj za handlem, kupcząc). *Za kupjų jidų do cezéx krajòv* (za handlem idą do cudzych krajów).

kupno, -a, *n.*, kupno. *To béło léxè kupno.*

kur, -a, *m.*, kur, kogut. *Kur sôd na płoce é zapjêł.*

kurčą, -éca, *n.*, kurczę. *Ob.* kuřą.

kurčéc, -ą, -éł, *sł.*, kurczyć. *Kurčeńè břexa.*

kurčéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, kurczyć się. *Kurči są, jak djôbêł, pœkropjony sviconų wœdų.*

kurčéci, *przym.*, kurczęcy. *Kurčécè mjąso je dobrè dlô xœrègœ.* Ob. kuřéci.

kurčôk, -a, *m.*, kurczak, kurczę. *Zabiła kurčôka na vječeřą.*

kurčątečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kurčątkœ, kurczęteczko.

kurčątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od kurčą, kurczątko. *Mêły, jak kurčątkœ.*

kurdupel, -pla, *m.*, człowiek mały, karłowaty, niedorostek, *prus. niem.* Korduppel, Kurduppel (kleiner, dicker Mensch). *Frischb.*

kurix, *przym. nieodm.*, śmiały, odważny, butny, czupurny, *franc.* courage? *Mêły, ale kurix* (mały, ale czupurny). *To kurix zènus* (to dzielna dziewczyna). *Kurix baba* (odważna babina).

kurk, -a, *m.*, zdrobn. od kur, kurek, kogucik. *Kurk é kœkœška.*

kurka, -éi, *ż.*, zdrobn. od kura, kurka.

kurńik, -a, *m.*, kurnik.

kuropatči, *przym.*, kuropatwi. *Kuropatčè mjąso lepi šmakô, jak kuřè.*

kuropatečka, -éi, *ż.*, zdrobn. od kuropatka, kuropatewka.

kuropatka, -éi, *ż.*, kuropatwa. *Pœšlé střelac kuropatće. Wœńi xvôtają kuropatće v jadra.*

kuropłox, -a, *m.*, lekkoduch, człowiek lekkomyślny, trzpiot.

kurôšk, -a, *m.*, zdrobn. od kur, kogucik. *Pœšła ńevjasła s kurôškę do mjasła, bœ ji ńe xcêł v domu pjôc.* Piosnka.

kuř, -e, *m.*, kurz, dym. *Kuř, jak nad gromadų.* Ob. gromada.

kuřava, -é, *ż.*, kurzawa.

kuřavica, -e, *ż.*, kurzawa, zamieć. *Ob.* kuřava.

kuřą, -éca, *n.*, kurczę. *Ob.* kurčą.

kuřéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) kurzyć, dymić, czadzić, 2) dąć piaskiem, śniegiem i t. p. *To sńèg kuři, że svjata ńe wuzdřiš. Pjôskę kuři v wœčé. Sńègę kuři. Gromadńicé kuřų gromadą* (węglarze wypalają węgle).

kuŕéc są, -ą są, -él są, *sł.*, 1) kurzyć się, 2) dymić, czadzić się, 3) pokrywać się pianą, niby pyłem. *To są z kœmina kuŕélo. Jemu są ze łba kuŕi. To są gromadé kuŕą* (drzewo tli się na węgiel, skutkiem czego dym się unosi; ob. gromada). *Mœře są kuŕi, ćej je šturm.*

kuŕéci *ob* kurčéci.

kuŕi, *przym.*, kurzy. *Vjelźi, jak kuŕè jôjkœ. Wœna mô kuŕi rozem. Kuřô głepœta.*

kušac, -ają, -ął, *sł.*, całować. *Kušél gœ pœ rąkax, pœ nogax. Wœn gœ kušô, ale bé gœ rôd wugréz.*

kuškac *ob.* kušac.

kušnąc, -ną, -nął, *sł.*, pocałować. *Kušnął jǫ v gąbą, v rąką. Kušńi ksąza! Jô ce ješ kušną!*

kuza, -é, *ż.*, stara, brzydka krowa, krówsko.

kuźnica, -e, *ż.*, kuźnia, kuźnica. *To sejô cepło, jak z kuźnice* (ciepło bucha, jak z kuźni). *Ob.* kuzńô.

kuzńô, -è, *ż.*, kuźnia. *Gœrǫco, jak v kuzńi. Třeba jaxac s kòńmi do kuzńè. Přéstanął wu kuzńè é dél kœńe pœdkœvac.*

kužel, -žla, *m.*, cyga, bąk. *Jemu kužlę są bavic, a ńe mœtékǫ!*

kųdel, -dla, *m.*, 1) kundel (pies), 2) część dolna sieci, zwanej brodzianką, *pr. niem.* Kütel (dichtes Netz zum Aalfang) *Fr.*, 3) piec w »gromadzie« do wypalania węgli.

kųšt, -e, *m.*, kunszt, sztuka, artyzm. *Kųšt malařći. To je vjelźi, to ńe je vjelźi kųšt. Žéc — łôtvje, ale dobře žéc — to kųšt!* (żyć — łatwo, ale dobrze żyć — oto sztuka!) *To je s vjelźim kųštę véřezbjonè* (to jest z wielkim artyzmem wyrzeźbione).

kųštmèster, -tra, *m.*, sztukmistrz, artysta. *To je kųštmèster pœnad všétćex! Před taćim kųštmèstrę nôleži čôpką zdjic.*

kųštmèsteřći, -kô, -ćè, *przym.*, sztukmistrzowski, artystyczny. *To je dęxt kųštmèsteřkô robœta* (to jest prawdziwie artystyczna robota).

kųštmèsteřtwœ, -va, *n.*, sztukmistrzowstwo, artyzm. *Do taćegœ kųštmèsteřtva jô ńe dondą ńigdé.*

kųštovnosc, -é, *ż.*, kunsztowność, artyzm. *Bez tè kųštovnoscé tobé ńevjele béło vôrt.*

kųštovny, *przym.*, kunsztowny, artystyczny. *Kųštovny zeźer. Kųštovnô budova. Kųštovnè ištramąta. Kųštovnô robœta.*

kųštovńe, *przysł.*, kunsztownie, artystycznie. *To všétkœ tak kųštovńe zrobjonè, jakbé béło žévè.*

kvakac, kvôkają (kvôčą), kvôkął, kvačé, *sł.*, 1) kwokać, gdakać, 2) rechotać. *Kura kvôče. Kačka kvôkô. Žabé kvôčǫ v błoce.*

kvarta, -é, *ż.*, kwarta (miara),

kvarterka, -ći, *ż.*, kwaterka (czwarta część kwarty).

kvartalny, *przym.*, kwartalny. *Kvartalnô wugœda.*

kvartalńe, *przysł.*, kwartalnie. *Jô cé mdą kvartalńe płacél.*

kvartêł, -ałe, *m.*, kwartał. *Kvartêł čélé čvirc roku. Co kvartêł vépłacą cé pjeńǫże.*

kvas, -e, *m.*, kwas. *Jabčany kvas. Terôz jèžǫ bulvé le s kapuscanym kvasę* (teraz jedzą ziemniaki tylko z kapuścianym kwasem).

kvaséc, -šą, -sél, *sł.*, kwasić, kisić. *Kvašonè wœgòrće. Kvašeńè kapusté.*

kvasno, *przysł.*, kwaśno. *Mje tak v gąbje kvasno, jakbé jem ńedozdřelałè jabkœ zjód.*

kvasny, *przym.*, kwaśny. *Naša kapustka ješ ńeje dęxt kvasnô. Ńe jèż kvasnègœ jabka!*

kvasńec, -ejąc, -él, *sł.*, kwaśnieć, kisnąć. *Mlèkœ v ceple zarô kvasńeje.*

kvatera, -é, *ż.*, kwatera. *Žołneře přéšlé na kvaterą.*

kvaterenk, -u, *m.*, kwaterunek. *A ćej ju bél s kvaterenkę fertix, pœšed v jaxťą* (a gdy już był z kwaterunkiem gotów, poszedł na polowanie).

kvaterenkœvy, *przym.*, kwaterunkowy. *Kvaterenkœvè* (zapłata za kwaterę).

kvatermèster, -tra, *m.*, kwatermistrz.

kvaterovac, -ejąc, -ovél, *sł.*, kwaterować. *Vę všétćex xéčax bélé žołneře kvaterovôny.*

kvaterovac są, -ejąc są, -ovél są, *sł.*, kwaterować się. *Kvaterujťa są, jak mòžeta.*

kvesta, -é, *ż.*, kwesta. *Ti zôkonńicé jezźélé pœ kvesce.*

kvestovac, -ejąc, -ovél, *sł.*, kwestować. *Zôkonńicé jeźźǫ pœ vsax é dvœrax é kvestejǫ.*

kvestôrka, -ći, *ż.*, kwestarka. *Přéšła tu kvestôrka, co sbjerô wœfjaré na ńèjaći kœscoł.*

kvestôř, -a, *m.*, kwestarz. *Na wœzu sezél kvestôř é są mœdlél.*

kvičec, -ą, -él, *sł.*, kwiczeć. *To vaji svińčą tak kviči, jakbé je xťo ze skòré wœbzar* (to wasze prosię tak kwiczy, jakby je kto ze skóry obdarł).

Kvizéno, -a, *n.*, Kwidzyna, miasto powiatowe i siedziba regencyi w Prusiech Zachodnich.

kvizińsći, -kô, -ćè, *przym.*, kwidzyński. *Regjencéjô kvizińskô. Wœkrǫg kvizińsći.*

kvik, -u, *m.*, kwik. *Svinsći kvik. Kvik zévéx svińi.*

kvikac, -ają, -él, *sł.*, kwikać. *Svińce kvikają v xlèvje.*

kviknǫc, -ną, -nǫł, *sł.* kwiknąć. *Svińa kvikną é vélecà z wœgrode* (świnia kwiknęła i wybiegła z ogrodu).

kviléc, -ą, -éł, *sł.*, kwilić. *Zècątkœ kviléło v kœlebce. Ptôšąta kvilą, ćej jim zémno.*

kvit, -e, *m.*, kwit. *Dêł ji kvit na sto talaròv.*

kvitenk, -u, *m.*, kwit, pokwitowanie, *niem.* Quittung.

kvitk, -a, *m.*, zdrobn. od kvit, kwitek, kartka.

kvitovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, kwitować. *Vépłacéł ji všétkœ, a wœna dotéχčas ńexce gœ kvitovac. Χŕcécel (Jón) ŕnǫł Jevańelésta (Marka) v pésk é tak gœ kvitovêł.*

kvjat, -e, *m.*, kwiat. *Snôžô, jak kvjat* (piękna, jak kwiat). *Kvjat rože, bese.*

kvjatoχ, -a, *m.*, wół, byk z białą gwiazdką na czole.

kvjatoχa, -é, *ż.*, krowa z białą gwiazdką na czole.

kvjatošk, -a, *m.*, zdrobn. od kvjatoχ. *Ob.* kvjatoχ.

kvjatoška, -ći, *ż.*, zdrobn. od kvjatoχa. *Ob.* kvjatoχa.

kvjatovy, *przym.*, kwiatowy. *Kvjatovô wœńô* (zapach kwiatowy).

kvjeceń, -tńa, *m.*, kwiecień (miesiąc). *Ob.* łžékvjat, aprél.

kvjecè, -ô, *n.*, kwiecie. *Béło wu niχ dosc všelejaćegœ kvjecô.*

kvjetńovy, *przym.*, kwietniowy. *Zźinǫł, jak kvjetńovy śńèg. Kvjetńovô pœgœda.*

kvjôtešk, -a, *m.*, zdrobn. od kvjat, kwiatuszek. *Snôžè, pjąknè kvjôtešće. Te nômješè kvjôtcšće nômili wœńają* (te najmniejsze kwiatki pachną najprzyjemniej).

kvjôtk, -a, *m.*, zdrobn. od kvjat, kwiatek. *Zècé sbjerają kvjôtće na łące. Panné χœzą s kvjôtkami ve vłosaχ.*

Ł.

łabas, -a, *m.*, człowiek wysoki a gruby i ociężały, niezgrabiasz, niepoń, *prus. niem.* Lâband, Labach, Labasch, Labas (grosser, träger, unordentlicher Mensch, Nichtsnutz, Taugenichts). *Frischb.*

łabasovati, *przym.*, niezgrabny, ociężały, do niczego. *Jegœ zècé sǫ taćè všétće łabasovatè.*

łabasovatosc, -é, *ż.*, niezgrabność, ociężałość, niezdarność. *Přez swœją łabasovatosc ńimòg są na ńiżôden môl dostac* (nie mógł żadnego miejsca t. j. kondycyi znaleść).

łacéna, -é, *ż.*, łacina. *Pœ łacéńe* (po łacinie).

łacinsći, -kô, -ćè, *przym.*, łaciński. *Mœdlét są z łacinsći ksǫżći. Mœva łacinskô.*

łagas, -a, *m.*, łazęga, włóczęga. *S nôgœršémi łagasami třimô kǫpańiją. Łagasòv są terôz namnožélo.*

łagœdnosc, -é, *ż.*, łagodność. *Swœją łagœdnoscą předobét gòř wœjca* (swoją łagodnością zwyciężył gniew ojca).

łagœdny, *przym.*, łagodny. *Łagœdny, jak wœvječka. Słowœ łagodnè mje vici znači, jak zôpłata.*

łagœdńe, *przysł.*, łagodnie. *Łagœdńe přemôvjêł do ńè* (łagodnie przemawiał do niej). *Pœstąpœvêł s ńimi łagœdńe.*

łagœdńec, -ejã, -êł, *sł.*, łagodnieć. *Wœn są gœřéc długœ ńe wumjèje, le łagœdńeje vkròtce.*

łagœzéc, -ą, -éł, *sł.*, łagodzić. *Wœna jegœ smątk łagœzéła spjèvę. To je balsôm, χteren łagœzi všétće bœle.*

łagœzéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, łagodzić się, uspokajać się. *Buŕa minąła é mœře łagœzéło są zwœlna.*

łaχa, -é, *ż.*, łach, łachman, stara suknia. *V łaćex łaχax χœziš do kœscoła! Zabralé ji všeden dobétk, le łaχé na ńi wœstavilé* (zabrali jej cały dobytek, tylko odzież na niej zostawili).

łajdacći, -kô, -ćè, *przym.*, łajdacki, nic nie wart. *Łajdacćè wœbéćaje. Łajdacćè šćescè. To je déχt łajdacći wòvs* (to jest całkiem gałgański owies).

łajdactwœ, -va, *n.*, 1) łajdactwo, czyn łajdacki, 2) łajdacy (zbior.). *To je częstè łajdactwœ* (to jest prawdziwe łajdactwo). *Tą v ny*

karčmje sxœzi są z wœkœléčnéx vsi všelejaće łajdactwœ (wszelkiego gatunku łajdacy).

łajdôčk, -a, *m.*, zdrobn. od łajdôk, mały, młody łajdak (wyraz pieszczotliwy.). *Té mêły łajdôčku!*

łajdôčka, -ći, *ż.*, łajdaczka, kobieta niegodziwa. *Dô Pôn Bòg, że ta łajdôcka mje ńe předobǫże* (da Pan Bóg, że ta łajdaczka mnie nie zmoże, nie weźmie nademną góry).

łajdôk, -a, *m.*, łajdak, gałgan, oczajdusza. *Přinże taći łajdôk é smjèje vazéc nô mją* (taki łajdaczyna przyjdzie i śmie mnie gromić).

łajno, -a, *n.*, łajno.

łaknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, łaknąć. *É vilk łaknǫci kamińa ńe wugréze.* Przysł.

łakńǫčka, -ći, *ż.*, głód, łaknienie. *Łakńǫčka je nôlepšǫ přéprôvǫ.*

łakœmic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, łakomić się. *Wœna są na béleco ńe łakœmi. Ńe łakœmi są na mœją còrką* (nie łakom się na moją córkę).

łakœmje, *przysł.*, łakomie, chciwie. *Jôd łakomje, jakbé ńigdé jèzeńo ńe vizêł.*

łakœmœsc, -é, *ż.*, łakomstwo. *Ob.* łakœmstwœ.

łakomstwœ, -va, *n.*, łakomstwo, chciwość. *Té ješ puzêš do pjekła za twœje łakœmstwœ!*

łakœmy, *przym.*, łakomy. *Łakœmy, jak lés, jak svińa.*

łamignot, -a, *m.*, człowiek silny, mogący niby łamać kości.

łamiš, -a, *m.*, chłopiec lub młodzieniec wysmukły, ale za cienki stosunkowo, stąd niefortemny, jakby łamiący się.

łapa, -é, *ż.*, łapa.

łapica, -e, *ż.*, łapka (na myszy lub inne zwierzęta).

łapičkařći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący łapičkôřa.

łapičkařtwœ, -va, *n.*, zajęcie łapičkôřa.

łapičkôř, -a, *m.*, człowiek, wyrabiający lub sprzedający łapice czyli łapki na szczury, myszy i t. p.

łaska, -ći, *ż.*, łaska. *To je vjelgô łaska Pana Bœga. Łaska panskô jezzi na péstrim kœńu.* Przysł.

łaskawœsc, -é, *ż.*, łaskawość, dobrotliwość. *Wuprôšają pansći łaskawœscé* (upraszam pańskiej łaskawości — mówi się uniżenie). *To béła jegœ vjelgô łaskawœsc, ćej nôm dêł pœ feńigu.*

łaskavje, *przysł.*, łaskawie, dobrotliwie. *Vezdřêł na ńegœ łaskavje.*

łaskavy, *przym.*, łaskawy, uprzejmy, dobrotliwy. *To je barzo łaskavô paneška.*

łata, -é, *ż.*, łata, płat sukna lub płótna. *Cały płôšč mô łatami pœkréti.*

łatac, łôtają, łôtêł, łatôj, *sł.*, łatać. *Třeba zjuré łatac, ćej są ješ mêłè* (trzeba dziury łatać, gdy są jeszcze małe). *Wœna dobře łôtô.*

łatečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łôtka, łatka. *Tu mušiš přéšéc taką mêłǫ łatečką.*

łatôč, -a, *m.*, łatacz, ten, co suknie łata, lichy krawiec, partacz. *Ńe davôj vici šéc temu łatôčovi.*

łatôčka, -ći, *ż.*, łataczka, kobieta trudniąca się łataniem.

łava, -é, *ż.*, 1) ława, ławka, 2) chmura podłużna, niby kształt ławy mająca, zwykle deszczowa. *Łava stoji, łava véxœzi, jiże — mże dèšč. To jiże vjelgô łava.*

łavečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łôvka, ławeczka,

łavica, -e, *ż.*, ławka, ławica. *Łavice stojǫ jedna za dregǫ.*

łazéc, -žą, -zéł, -zé, *sł.*, łazić. *Ju ńimœgą łazéc. Vaji kòń ju ledvje łazi. Ńe łazé pœ cezéx wœgrodax!*

łączéc, łǫčą, łǫczéł, łączé, *sł.*, łączyć. *Darémńe jix łǫčiš: wœńi są pœłączéc ńe dazǫ.*

łączéšče, -a, *n.*, zgrub. od łąk, niezdarny, lichy smyk. *Jô ńe jem dosc zéŕći grac tim łączéšče* (nie mam odwagi grać takim smykiem).

łączk, -a, *m.*, smyczek. *Jak Valk začǫł grac a łączćem vévijac, všétcé mušelé łacovac.*

łączkœvy, *przym.*, smyczkowy. *Łączkœvô kalafœńijô. Łączkœvè dřewœ.*

łąźi, -gô, -źè, *przym.*, gibki, wiotki, giętki. *To dřevkœ je za łąźè. Wœn je taći łąźi, że są do zemje mòžè přéźic* (on jest taki gibki, że się do ziemi może przygiąć).

łągœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, giąć, krzywić, paczyć. *Łągœvêł svòj ćij, jaž gœ złômjeł* (giął swoją laskę, aż ją złamał). *Ńimôm ńižôdnè radé na to łągœvańè* (nie mam żadnej rady na to krzywienie się np. młodych szczepów).

łągœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, giąć się, krzywić się, paczyć się. *Deska są łąguje, ćej je mœkrô* (deska się krzywi, gdy jest mokra). *Te dvjeře są łągują* (te drzwi się paczą).

łbiskœ, -a, *n.*, zgrub. od łeb, łbisko, wielki łeb, wielka głowa. *To je za mêły kłobuk na jegœ łbiskœ. Mô łbiskœ, jak vòł, jak kòń, jak smœk.* Ob. łbišče.

łbišče, -a, *n.*, zgrub. od łeb, łbisko, wielki łeb, wielka głowa. *Ob.* łbiskœ.

łeb, *2. przyp.*, łba, *m.*, łeb, głowa. *Są ńe mòvi: łeb, le: głova. Kòń mô łeb* (nie mówi się: łeb, tylko: głowa. Koń ma łeb). *Wœn mô*

cvjardi łeb. Tłuk łbę wœ scaną (tłukł łbem o ścianę). *Xvôcéł gœ za łeb, za vłosé.*

Łeba, -é, *ż.*, 1) Łeba, rzeka wpadająca do jeziora Łebskiego, 2) Łeba, miasteczko w powiecie lęborskim.

łebic, -ją, -jeł, *sł.*, łużyć, ługiem zaprawiać, gotować (bieliznę) w wodzie, zaprawnej ługiem.

łebiné, -in, *l. mn.*, łużyny; woda, ługiem zaprawna (do gotowania brudnej bielizny).

łebjonka, -ći, *ż.*, beczka do parzenia bielizny w wodzie, ługiem zaprawnej.

łebk, -a, *m.*, zdrobn. od łeb, łebek, główka. *Takô vjelgô veš na taćim mêłym łebku!*

łebsći, -kô, -ćè, *przym.*, łebski; jeziora, rzeki, miasteczka Łeby dotyczący. *Wœn je z téx Kašebòv, co to mješkają nad Łébsćim jezorę.*

łečéwœ, -va, *n.*, łuczywo. *Wubœźi leżę ješ terôz łečévę svjècą.*

łečévkœ, -a, *n.*, zdr. od łečéwœ, łuczywko.

łečk, -u, *m.*, czosnek.

łečkœvy, *przym.*, czosnkowy. *Łečkœvô wœńô* (zapach czosnku).

łegœvy, *przym.*, ługowy. *Łegœvô wœda čélé łebiné.*

Łekašòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Łukaszów. *Łekašovô evangjelójô.*

Łekôš, -a, *m. im. wł.*, Łukasz. *Na svjątègœ Łekôša evangjelésta.*

łepic, łupją, łupjeł, łepi, *sł.*, 1) łupić, obłupywać, 2) łupić, grabić. *Łepi terôz skòrą, pœći mòžna. Łupi pôn xłopa, jak skœpa, a čôrt pana, jak barana.*

łepina, -é, *ż.*, łupina. *Bulwœvô łepina. Jabkœvô łepina. Véńesé te łepiné* (wynieś te łupiny).

łepinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łepina, łupinka.

łezka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łza, łezka. *Pœ lécax ji łezće spłévałé.*

łež *ob.* łża.

łéčacći, -kô, -ćè, *przym.*, łyczacki, dotyczący Łyczaków. *Łéčacćè bjałogłové.*

łéčkœ, -a, *n.*, zdrobn. od łékœ, łyczko. *To třeba zdřešéc cenćim łéčkę* (to trzeba związać cienkiem łyczkiem).

Łéčôk, -a, *m.*, Łyczak. Łyczakami nazywają Kaszubów, osiadłych w zachodniej części powiatu kościerzyńskiego.

łékac, łykają, łykêł, łékôj, *sł.*, łykać. *Łykêł xcévje, jakbé šteré dńi ńick ńe pjeł. Ńe łékôjta tak xutkœ, bœ sa wudłôvita.*

łékœ, -a, *n.*, łyko. *Łépœvè łékœ. Dřé łékœ, pœći le mòžeš* (drzyj łyko, póki tylko możesz). *Przysł.*

łékœvati, *przym.*, łykowaty. *Kònsćè mjąso je łékœvatè.*

łékœvy, *przym.*, łykowy. *Xœzę v łékœvéx xœdôkax.*

łésec, -ją, -êł, *sł.*, łysieć. *Ju łéseje, a ješ figleje.*

łéséna, -é, *ż.*, czoło. *Jemu łéséna rosce* (jemu czoło rośnie).

łési, *przym.*, łysy. *Łésèmu gřebiń, głupèmu ksęžka.* Przysł.

łéska, -ći, *ż.*, krowa lub jałówka z białą gwiazdą na czole. *Ob.* łysk.

łéskac są, łyščą są (łyskają są), łyskêł są, *sł.*, błyskać się. *Včerô sa tak łyskà, że aż sa vidno robiło. To sa łyšći! Mję sa łéskac!*

łéskavica, -e, *ż.*, błyskawica.

łéskavičny, *przym.*, błyskawiczny. *Svjôtło łéskavičnè.*

łésôl, -a, *m.*, człowiek łysy, łysek. Również, gdy mowa o zwierzętach.

łésôlka, -ći, *ż.*, kobieta łysa. *Ob.* łésôl.

łéščec są, łyščą šą, łyščêł są, łéščé są, *sł.*, błyszczeć, połyskiwać. *Jemu sa wœčé łyščę, jak głovńe.*

łgac, łżą, łgêł, łżé, *sł.*, łgać, kłamać. *Ćej łgac, to ju łgac dobře. Jô ńigdé ńe łżą. Ńe łżé ju vici!* (nie kłam już więcej). *Té sa łgańim ńe vékręciš* (ty się kłamstwem nie wykręcisz). *Łgêł přez całè żécè.*

łgařći, -kô, -ćè, *przym.*, łgarski. *Ćej čeją jegœ łgařćè wœpœvjôdańè, rôdbém gœ sa zapytêł, čé wœn to všétkœ vizęł* (gdy słucham jego zmyślonego opowiadania, radbym się go spytać, czy on to wszystko widział).

łgařtwœ, -va, *n.*, 1) łgarstwo, kłamstwo, 2) łganie, opowiadanie zmyślonych faktów. *To je łgařtwœ* (to kłamstwo). *Za kœžde łgařtwœ mušiš mu zapłacéc.*

łgôrka, -ći, *ż.*, łgarka. *To je łgôrka, jaćex mało.*

łgôř, -a, *m.*, łgarz, kłamca, zmyślacz. *Té łgôřé!* (ty łgarzu!) *Łgôřovi všétkœ jedno, čé mu vjeřę, čé ńe vjeřę. Ńe vjeřé temu łgôřovi!*

łojic, -ją, -jił, *sł.*, łoić, łojem smarować.

łojovati, *przym.*, łojowaty, pełen łoju, podobny do łoju. *Bulvé łojovatè.*

łojovy, *przym.*, łojowy. *Łojovô svjèčka.*

łokc, -a, *m.*, łokieć 1) część ręki, 2) miara. *Mńe łokc bœli. Xłopa ńe mjeři sa ańè łokcę ańè kœrcę* (człowieka nie mierzy się ani łokciem ani korcem). *Dva łokce v vyžę* (dwa łokcie wysokości).

łokcovy, *przym.*, 1) łokciowy, dotyczący łokcia w ręce, 2) łokciowy, dotyczący łokcia

mierniczego. *Kœscé łokcovè* (kości łokciowe). *Hądel łokcovy* (handel towarami materyalnymi).

łonkœ, -a, *n.*, zdrobn. od łono, naręczko. *Jedno le łonkœ dřeva přéńòs é są zmaraxœvêł, jakbé caluši zeń robjeł* (jedno tylko naręczko drzewa przyniósł i zmęczył się, jakby caluteńki dzień pracował).

łono, -a, *n.*, 1) łono, żywot, 2) naręcze. *Té mòg jes wumřec v łońe nenći!* (mogłeś umrzeć w łonie matki). *Nenka třimô zèckœ na łońe* (na ręku). *Sano, trôvą, xarną dlô bédła nôšô są łonami abœ lepi v płôxtax* (siano, trawę, paszę dla bydła nosi się naręczami albo lepiej w płachtach),

łonsći, -kô, -ćè, *przym.*, zeszłoroczny, łoński. *Jô môm ješ łonsćè sano* (ja mam jeszcze przeszłoroczne siano).

łońi, *przysł.*, zeszłego roku, łoni. *Łońi mjelésmé vici žéta, jak latos.*

łopacéšče, -a, *n.*, zgrub. od łopata, łopacisko, stara, niezgrabna łopata. *Ničegœ ńe dokôžeta s tim łopacéščę.*

łopata, -é, *ż.*, łopata. *Łopatami rélé zemją. Wœna é na łopaçe jezzéc wumjèje!*

łopjeńè, -ô, *n.*, łopian, kobylak (rośl.).

łopôtka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łopata, łopatka.

łos, -a, *m.*, łoś.

łosos, -a, *m.*, łosoś. *Vitro mzema łosose łovilé* (jutro będziemy łososie łowić).

łososéna, -é, *ż.*, mięso łososia, łososina.

łososinka, -a, *ż.*, zdrobn. od łososéna. *Dejže mje kąsk tè łososinći!*

łososovy, *przym.*, łososiowy. *Mjąso łososovè. Kro łososovè* (ikra łososiowa).

łosovy, *przym.*, łosiowy. *Łosovè rąkavice. Łosovè bukse* (spodnie).

łoter, -tra, *m.*, łotr, zbrodniarz. *Pôn Jezes visêł mjezé łotrami. Jô ńe přebôčą ńigdé temu łotrovi.*

łot, -a, *m.*, łut. *Pynt mô dva é třezescé łotòv.*

łotovy, *przym.*, łutowy, mający wagę jednego łuta.

łotřék, -a, *m.*, zdrobn. od łoter, łotrzyk; mały, młody lub zręczny łotr.

łovic, -ją, -jeł, *sł.*, łowić, chwytać. *Rébôcé łovją rébé. Zémą łovjeł płôšće. Mébésmé pœšlé łovic rébé, ale ńimômé čim.*

łovitva, -é, *ż.*, łowy, połów.

łovnosc, -é, *ż.*, łowność. *Môš, kœtku, za twœją łovnosc.*

łovny, *przym.*, łowny. *Mômé terôz barzo łovnègœ kœta.*

łoże, -a, *n.*, łoże, łóżko. *V kęce stojało vjelźè łoże. Na Remijašovym łożé, że są břétvje é noże* (na Madejowem łożu, gdzie są brzytwy i noże).

łożečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od łòżkœ, łóżeczko. *Zècątkœ spało v łożečku.*

łòj, *2. przyp.* łoju, *m.*, łój. *Tu je vici łoju, jak mjąsa. Sôm łòj. Ńimômé masła, mušimé bulvé bœńic łoję.*

łòmjac, -jają, -jeł, -jôj, *sł.*, łamać. *Tegœ ńe wœlno łòmjac. Wœnbé terôz é skałé łòmjêł. Wœńi so nad tim głové łòmjalé.*

łòv, *2. przyp.*, łove, *m.*, łów, połów, łowy.

łòžkœ, -a, *n.*, zdrobn. od łoże, łóżko. *Kœždi muši mjec swœje vlôsnè łòžkœ.*

łôtwœ, *przysł.*, łatwo. *To ńe je tak łôtwœ, jakbé jes méslêł. Łôtvi vilkœvi z gardła védřec, jak jemu, ćej rôz co vezńe.*

łôtwœvjernosc, -é, *ż.*, łatwowierność. *To je dęxt babskô łôtwœvjernosc.*

łôtwœvjerny, *przym.*, łatwowierny. *Łôtwœvjerny, jak zèckœ. Takô łôtwœvjernô baba dô są letkœ wœšekac.*

łôtvje, *przysł.*, łatwo. *Ob.* łôtwœ.

łôtvuši, *przym.*, zdrobn. od łôtvy, łatwiutki. *To je dęxt łôtvušô sprava* (to jest całkiem łatwa sprawa).

łôtvušo, *przysł.*, zdrobn. od łôtwœ, łatwiutko. *To ńe je tak łôtvušo zrobic, jak są pœméslało.*

łôtvy, *przym.*, łatwy. *To je dęxt łôtvô sprava* (to jest zupełnie łatwa sprawa). *Nôłôtvješô nôvuka za młodu.*

łôvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łava, ławka. *Wusôd v łôvce é mœdlél są długœ.*

łączka, -ći, *ż.*, zdrobn. od łąka, łączka. *Na vaji łączce pase są całè karno cezéx gąsi.*

łąka, -ći, *ż.*, łąka.

ług, *2. przyp.* łegu, *m.*, ług. *Łegę zaprôvjają bjałće wœdą.*

łysk, *2. przyp.* łéska, *m.*, wół lub byk z białą gwiazdą na czole. *Ob.* łéska.

łza, -é, *ż.*, łza. *Mœji bjałce vjedno łzé z wœču kapją* (mojej żonie zawsze łzy z oczu kapią).

łża, -e, *ż.*, kłamstwo, *staropol.* łeż. *Łżą ńedalek zônzeš* (kłamstwem niedaleko zajdziesz). *Łżą są ńe najèš, a prôvdą są ńe wudłôviš* (kłamstwem się nie najesz, a prawdą się nie udławisz).

łżel, -a, *m.*, kłamca, łgarz. *To nôvikši łżel, jaćex znają.*

łżékvjat, -e, *m.*, kwiecień. *Ob.* aprél i kvjeceń.

L.

ladenk, -u, *m.*, 1) ładunek, pakunek, 2) nabój. *Vząle na wòz za vjelźi ladenk. Vłożél ve flitą ladenk é véstřelél.*

ladovac, -eją, -ovêł, *sł.*, ładować. *Ńe ladujta vici, mzę kœńom za cążkœ* (nie ładujcie więcej, będzie koniom za ciężko).

lajk, -a, *m.*, wiercipięta, trzpiot, śmieszek, lekkoduch. *Ten lajk lik ńèco gôdô é są wusmjèxô* (ten trzpiot tylko gada i uśmiecha się). *Ńe vjeřé ńick temu lajkœvi!* (nie wierz nic temu lekkoduchowi).

laksa, -é, *ż.*, dyarya, rozwolnienie. *Xœrovalé všétcé na laksą.*

laksovac, -eją, -ovêł, *sł.*, laksować, mieć dyaryę.

lamąt, -e, *m.*, lament, narzekanie. *Ax, to mzę lamąt pœ jegœ smirci! Jô ńimòg ńic v tim lamące zrozmjec.*

lamątovac, -ejąm, -ovêł, *sł.*, lamentować, narzekać. *Ješ długœ za ńą lamątovêł. Ne, bracéšku, ńe lamątuj tak srozę! Ju tobje lamątovańè ńick ńe pœmòże.*

las, -a, *m.*, las. *To je kròlevsći las. V nym lase. Pœd lasę.*

lata *ob.* rok.

latac, lôtają, lôtêł, latôj, *sł.*, latać. *Ptôšće lôtają. Lôtô, jak s pjepřę. Jemu pésk tak lôtô, jak gdônsći babje.*

laterńô, -è, *ż.*, latarnia. *Xlèvœvô laterńô. Mœřkô laterńô čélé bliza.*

latę, *przysł.*, latem, w lecie. *Latę xœzą v kłobukax, zémą v čôpkax.*

latkœ, -a, *n.*, zdrobn. od lato, latko. *Jizę latkœ, jizę zéma, megœ Jônka dotąd ńima.* Piosnka.

lato, -a, *n.*, lato. *Tegœ roku mzę pjaknè lato. Kœždè lato jidą do Pœmœřći na robœtą* (każdego lata idą na robotę do prowincyi pomorskiej). *Babjè lato.*

latoròzga, -źi, *ż.*, gałąź, latorośl, odnoga.

latos, *przysł.*, tego roku, latoś. *Vaji bulvé są tatos lepšè, jak naše.*

lazaret, -e, *m.*, lazaret. *Wumar v lazarece.*

lazaretovy, *przym.*, lazaretowy.

lągnọc są, -ną są, lọg są, *sł.*, łąc się. *Ćej są jaskulécé lągną. Na tim dřevje lągną są ptôxé.*

ląpa, -é, *ż.*, lampa. *Terô svjècą ląpami, ale dôvńi samym le łečévę.*

ląpečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ląpka, lampeczka.

ląpka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ląpa, lampka. *Třeba zasvjècéc ląpką před Nôsvjątšą Pannq.*

le, *przysł.*, li, tylko, no (jeno). *Pœj-le tu!* (pójdź no tu). *Le mu ńick ńe gôdôj wœ tim* (tylko mu nic nie mów o tem). *Mômé le krepé* (mamy tylko kaszę). *Wœn le vzdixô a płače. Jak le přéšła, zarô vząła są do robœté.*

lebas, -a, *m.*, człowiek wątły, słabowity, nieruchawy, rozlazły, *prus. niem.* Lebas (fauler, träger Mensch) *Frischb.*

lebawœ, *przysł.*, powoli, ociężale. *Cež va tak lebawœ słqpôta? Wœna tak lebawœ jizę do xlèvòv, jak krova.*

lebawœsc, -é, *ż.*, powolność, ociężałość. *Zô tą lebawœsc ńe xcél jegœ dłeži třémac wu se* (dla tej powolności nie chciał go dłużej trzymać u siebie).

lebavy, *przym.*, powolny, ociężały. *Lebavy, jak wòł. Lebavô, jak krova. Wœńi všétcé są tak lebavy, jak Anka.*

lebic, lubją, lubjeł, lebi, *sł.*, 1) lubić, miłować, 2) nieprzech.: służyć, być dobrze, miło. *Wœńi są lubją, jak dva kœté v marcu. Jemu tu lubi, bœ Kaša krepé vaři* (jemu tu dobrze, bo Kasia kaszę gotuje). *Ksązovi vu naju lubi.*

lebœsc, -é, *ż.*, wątłość, giętkość, wybujałość, delikatność. *Té mušiš zvažac na jegœ lebœsc.*

lebus, -a, *m.*, śpioch, leniuch, leniwiec, człowiek do niczego. *Ob.* lebas.

leby, *przym.*, 1) luby, miły, 2) delikatny, wątły, wiotki, 2) wybujały, gibki. *Leby xłopčôk* (miły chłopczyna). *To zèckœ xutkœ rosce, tej mzę lebè* (szybko rośnie, więc będzie delikatne, wątłe). *V vajim sazę dřevka są barzo lebè* (cienkie, wiotkie). *Naš Jônk je tak leby, że gœ vjater naźic mòże.*

lecec, -ą, -êł, *sł.*, 1) lecieć, biec, 2) cuchnąć, zalatywać. *Ptôxé lecą* (ptaki lecą). *Tak leci, jakbé ją xto gnêł* (tak biegnie jakby ją kto gnał). *Wœt tegœ mjąsa ju leci* (to mięso już czuć, zaczyna już cuchnąć). *Wœt wumarłègœ ju lecało* (od umarłego już zalatywało).

Trupę leci (czuć trupem). *Ten trup ju leci* (tego trupa już czuć).

lecexno, *przysł.*, zdrobn. od letkœ, leciuchno. *Lecexno wujął jǫ za rąką.*

lecexny, *przym.*, zdrobn. od letći, leciuchny. *Pœ xœrobje zrobiła są tak lecexnô jak zęckœ, jak pjòrkœ.*

leciř, -éřa, *m.*, klamka, *Dvjeře są zamykô na leciř* (drzwi zamyka się na klamkę). *Lecéřę třôsk robjeł* (klamką hałasował).

ledojôd, -a, *m.*, ludojad. *To je déxt ledojôd!*

ledwœ *ob.* ledvje.

ledvje, *przysł.*, ledwie, zaledwie. *Ledvje xœzi.*

ledvje, *sp.*, ledwie, zaledwie. *Ledvje jedną łèžką pêłk, wupôd na zemją* (zaledwie połknął jednę łyżkę, upadł na ziemię).

leząci, -kô, -ćè, *przym.*, ludzki. *Ròd leząci. Nôtera leząkô. Tegœ ńijak ńimòžna pœjic lezącim rozemę.*

leząe, -i, *l. mn.*, 1) ludzie, 2) parobcy, służba. *Leząe stwœřony są na pœdobjenstwœ Bœžè. To są mœji leząe.* Ob. człovjek.

leząna, -é, *ż.*, ścierń, pozostałe w ziemi końce zdziebeł zbożowych. *Bédło na leząńe pase są dobře. Bœskǫ ńimòžna pœ leząńe xœząc, bœ pxô* (boso nie można po ścierni chodzić, bo kole).

legnǫc, -ną, leg, legńi, *sł.*, lec, położyć się. *Legńi so na łòżku. Leg na trôvje.*

legœvišče, -a, *n.*, legowisko. *Tu je legœvišče zévéx svińi.*

leléjô, -e, *ż.*, lilia. *Svjątè zęvice malejǫ s leléjǫ v rące.*

lemješ, -a, *m.*, lemiesz (część pługa). *Dobri lemješ. Wœstri lemješ. Tąpy lemješ. Tim lemješę ńe vjele wuwœřeš.*

lemjǫž, -a, *m.*, koziołek, chroniący dach od wiatru. *Na najim daku je setmé lemjǫži* (na naszym dachu jest siedm koziołków).

len, *2. przyp.* lne, *m.*, len, *Pœd len třeba dobře zemją wupravic. Žibći, leby, jak len* (gibki, wiotki, jak len). *Jô jem len čosêł* (len czesałem).

lencux, -a, *m.*, łańcuch. *Wuřešélé gœ na grebym lencuxu* (uwiązali go na grubym łańcuchu).

lencuxœvy, *przym.*, łańcuchowy. *Wœgńivœ lencuxœvè.*

lencušk, -a, *m.*, zdrobn. od lencux, łańcuszek.

leńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, lenić się, ociągać się. *Xto są ńe leńi, nôlòg wœtmjeńi.* Przysł. *Ńe leńi są, bracéšku!*

lep, -u, *m.*, lep. *Knôpi łovją ptôxé na lep.*

lepi *ob.* dobře.

lepic, -ją, -jeł, *sł.*, lepić, zalepiać. *Lepi scané, pœći jeseń. Mušiš wœstac zdunę, abé jes gronće mòg lepic.*

lepic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, lepić się, chwytać się (palców). *Lepi są, jak smœła pôlcòv.*

lepši *ob.* dobri.

lesacći, -kô, -ćè, *przym.*, lasacki. *Gôdka lesackô.*

lesalsći, -kô, -ćè, *przym.*, lasacki. *Lesalskô šątopòrka* (piosnka lasacka). *Ob.* lesacći.

leséca, -e, *ż.*, 1) plecionka z wikliny do suszenia owoców i t. p., 2) płot przenośny, przy pomocy którego robi się zagrodę na pastwisku dla owiec.

lesésti, *przym.*, lesisty. *Leséstô wœkœléca. Lesésti krôj.*

lesny, *przym.*, leśny, lasowy. *Lesnô trôva ńe je tak dobrô, jak z pažéci. Lesnè gœspœdařtwœ. Djôbêł lesny.*

lesny, -ègœ, *m.*, leśny, leśnik, leśniczy. *Na starosc zrobilé gœ lesnym v kròlevsćex lasax.*

lesńictwœ, -va, *n.*, leśnictwo, zarząd leśny. *Wœkœńinsćè lesńictwœ* (leśnictwo okonińskie, zarząd leśny w Okoninie).

lesńiči, *przym.*, leśniczy. *To są lesńičè kôté.*

lesńik, -a, *m.*, leśniczy, gajowy. *Lesńikœvi bez flįté, jak pse bez wœgœna.*

lesńikòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, dotyczący leśnika. *Lesńikœvè psé łajałé całǫ noc.*

Lesôčka, -ći, *ż.*, Lesiaczka, Lasaczka.

lesôk, -a, *m.*, mieszkaniec lasów.

Lesôk, -a, *m.*, Lesiak, Lasak. Lesôcé, szczep kaszubski, osiadły w powiecie kartuskim.

Lesôl *ob.* Lesôk.

Lesôlka *ob.* Lesôčka.

leščˇ, -a, *m.*, leszcz, kleszcz (ryba).

leščˇék, -a, *m.*, zdrobn. od leščˇ, mały, młody leszcz.

leščˇéna, -é, *ż.*, leszczyna. *Grebègœ dřeva tą ńe nalezeš, bœ tą jedéńe leščˇéna rosce.*

leščˇovy, *przym.*, leszczowy, kleszczowy. *Leščˇovè mjąso.*

letći, -kô, -ćè, *przym.*, lekki. *Letći, jak pjòrkœ. Jemu všétkœ letćè. Ńima tak letćègœ gřèxu, xterenbé človjekœvi ńe cążéł. Smirc mjeł letkǫ.*

Leter, -tra, *m.*, Luter. *Leter Môrcin.*

leter, -tra, *m.*, luteranin, ewangielik. *Mjezę nami je vjele letròv. Ńe vjeřé letrovi!*

leteřći, -kô, -ćè, *przym.*, luterski, luterański. *Leteřkô vjara. Leteřći kœscòł. Leteřćè wœbřądé.*

letkœ, *przysł.*, 1) lekko, 2) łatwo. *Jemu vjedno letkœ. Letkœ to řec, ale zrobic! Ten bòl tak letkœ ńe wustańe.*

letkœsc, -é, *ż.*, 1) lekkość, 2) łatwość. *Letkœsc pjeřô. Jemu to jizę s letkœscą.*

letkœméslnosc, -é, *ż.*, lekkomyślność, trzpiotowatość. *Wœn ju wœtpœkutovêł za swœją letkœméslnosc.*

letkœméslny, *przym.*, lekkomyślny, trzpiotowaty. *Wœn bél é bǫzę vjedno letkœméslnym. To barzo letkœméslny zèwus.*

letkœméslńe, *przysł.*, lekkomyślnie, trzpiotowato. *Vaji sin žéje barzo letkœméslńe.*

letnuši, *przym.*, zdrob. od letny, letniutki. *Ta wœda je ledvje letnušô.*

letny, *przym.*, letni. *Co ńe je gœrǫcè abœ zémnè, to je letnè. Letnô wœda.*

lev, *2. przyp.* lva, *m.*, lew. *Jô jem vizêł lva v menažeréji. Mœcny, jak lev.*

levąda, -é, *ż.*, lewanda (rośl.).

levądovy, *przym.*, lewandowy. *Mòj té vjônku levądovy, ńe spadńi-že z mœje głové.* Piosnka.

levy, *przym.*, lewy. *Levô rąka. Wœn xromô (xromje) na levǫ nogą. Levô rąka ńimô vjèzec, co daje pravô.* Przysłówek: *vlevǫ* (na lewo).

lezc, lezą, lôz, lezé, *sł.*, leść. *Ju ledvje lezc. Lôz pœwœli, jak wòł. Ńe lezé, że cą ńe prošǫ.*

ležec, -ą, -êł, *sł.*, leżeć. *Leži, jak kłoda. Wœnabé cały zeń ležą. Ksǫžka leži na łôvce.*

ležex, -a, *m.*, leń, próżniak, piecuch. *Ten ležex ńick-bé ńe robjeł, le jôd a spêł.*

ležéšče, -a, *n.*, legowisko, łoże. *Pœšlé na swœje ležéšče.*

léce, -a, *n.*, lico, policzek. *Kušnǫł jǫ v léce. Čeŕvjonè léca. Jedno vama smjôc są bǫzę, dreżę płakac léce.* Derd.

léčba, -é, *ż.*, liczba. *Wœn ju znô všétćè léčbé. Béła vjelgô léčba leži na wœtpusce.*

léčéc, -ą, -éł, *sł.*, liczyć, rachować. *Wœna xce gvjôzdé léčéc na ńebje!*

léčkœ, -a, *n.*, zdrobn. od léce, liczko.

léčny, *przym.*, liczny. *V barzo léčnéx vépôdkax zało są tak, jak jô mòvją.*

léxi, *przym.*, lichy, zły, nie wiele wart. *Vitro mǫże léxè vjodro* (jutro będzie niepogoda). *To léxi kòń. Léxè bulvé. Léxi to ptôx, co swœje gńôzdo kalô.*

léxœ, -a, *n.*, licho, zło, nieszczęście, niedola. *Mńe są léxœ xvôcéło* (przyczepiło się do mnie licho). *Jaćež to léxœ? Nô to léxœ ńima radé. Cetno čé léxœ?* (zabawa).

léxœ, *przysł.*, licho, źle. *Béło jim léxœ na svjèce. Té to léxœ zwœrêł. To mǫże léxœ!*

léxœsc, -é, *ż.*, lichość, lichota. *Léxœsc tovare.*

léxœta, -é, *ż.*, lichość, lichota. *Kupjają samǫ léxœtą, a pœtemu wœtpředają za drożè pjchǫże.*

lémic, -ją, -jeł, *sł.*, wykręcać piszczałki z kory drzewnej. *Ju zapœzze pipé lémic* (już zapóźno wykręcać piszczałki).

léńijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od léńijô, linijka.

léńijô, -e, *ż.*, linia. *S pœmœcą léńije pœzeléł to na třé parté* (na trzy części).

lépa, -é, *ż.*, lipa. *Lépé mają bjêłè kvjôtće.*

lépina, -é, *ż.*, lipina, drzewo lipowe. *To są robi z lépiné.*

lépka, -ći, *ż.*, zdrobn. od lépa, lipka.

lépœvy, *przym.*, lipowy. *Lépœvè lésté* (liście). *Kvjat lépœvy. Lépœvè dřewœ.*

lés, -a, *m.*, lis. *Xitri, jak lés. Zrobi tak, žebé lés kur ńe xvôtêł!* (zrób tak, żeby lis kur nie chwytał!).

lésą, -éca, *n.*, młody lis, lisiątko.

léscék, -a, *m.*, zdrobn. od lést, liścik. *Všétkœ mu napisù v tim mêłym léscéku.*

léséca, -e, *ż.*, liszka, lisica. *Nalezlé lésécą v grepje s lésąti* (znaleźli lisicę razem z lisiętami).

lési, *przym.*, lisi. *Mitći, jak lési wœgon. Xitrosc lésô. Xœzi v lésim kœžešku.*

lésǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od lésǫtkœ, lisiątko.

lésǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od lésą, lisiątko.

lést, -a, *m.*, 1) liść, 2) list. *Wœlxœvy lést. Wœskœvè lésté* (liście osikowe). *Napisêł lést. Piše lésté do Pana Bœga!*

léstopadovy, *przym.*, listopadowy.

léstopôd, -ade, *m.*, listopad (miesiąc).

léstovy, *przym.*, 1) liściowy, 2) listowy. *Sok léstovy. Papjòr léstovy.*

léstovy, -ègœ, *m.*, listonosz. *Dô są léstovèmu pôrą feńigòv, tej wœn do dòm přéńese.*

létańijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od létańijô, litanijka.

létańijô, -e, *ż.*, litania. *Spjevalé létańije do Nôsvjątšè Panné.*

létera, -é, *ż.*, litera. *Jakòž mdą čétêł, ćej léter ńe znają?* (jakżeż będę czytał, gdy liter nie znam). *Léteré pœlsćè, léteré ńemjecćè.*

léterka, -ći, *ż*, zdrobn. od létera, literka. *Wœmyléł są wœ jedną léterką.*

Létevka, -ći, *ż.*, Litwinka.

létevka, -ći, *ż.*, hreczka, tatarka.

létevny, *przym.*, hreczany. *Krepé létevnè* (kasza hreczana). *Ob.* bukvitny i létevńany.

létevńany, *przym.*, hreczany, tatarczany.

létevńička, -ći, *ż.*, biedronka.

létevsći, -kō, -ćė, *przym.*, litewski. *Za Kròlevcę gôdają jeś mœvą létevską. Pœ létevsku.*

létosc, -é, *ż.*, litość. *Wœkazovêł nôm vjelgą létosc. Nimjêł nad ńą ńižôdnè létoscé.*

létoscéwœsc, -é, *ż.*, litość. *Ńimòg jix ńijak nakłońic do létoscéwœscé.*

létoscévje, *przysł.*, litościwie. *Ò Pańe nad Pané, vezdŕé rôz na nas létoscévje!*

létoscevy, *przym.*, litościwy, miłosierny. *Bœże létoscévy! Wœna mô barzo létoscévè serce.*

létovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, litować się. *Xto są wumjèje létovac nad lezką bjèdą, temu Pôn Jezes za żécô ńebœ wœtvjerô.*

Létva, -é, *ż.*, Litwa.

Létvin, -a, *m.*, Litwin.

Létvinka, -ći, *ż.*, Litwinka.

lézac, liżą, lizêł, léżé, *sł.*, lizać. *Gvés muši béc jeś głodnô, ćej lèżką liże. Pjes gœ lizêł pœ rąkax.*

lècće, -kòv, *l. mn.*, lejce. *Ob.* lècka.

lècka, -ći, *ż.*, lejce, cugle. *Třémôj lècće!*

lèčéc, -ą, -él, *sł.*, leczyć. *Wœn jix darmœ lèči. Wœńibé są lèčélé, le ńimają zô co.*

lèdac, -ają, -ół, *sł.*, znosić, cierpieć, *niem.* leiden. *Kœżdi muši lèdac, co na ńegœ Pôn Bòg vłoži.*

lèk, -u, *m.*, lek, lekarstwo. *Lèće* (leki). *Dêł Pôn Bòg xœrobé, dêł é lèće. Doč mje lèće, ćej wumřec mušą.*

lèkařći, -kō, -ćè, *przym.*, lekarski. *Přepis lèkařći. Doradé lèkařćè.*

lèkařéc, -ą, -él, *sł.*, wyrabiać lekarstwa, trudnić się leczeniem, doktorować. *Wœna tak lèkaři, xœc ńimô nô to pœzwœleńô.*

lèkařtwœ, -va, *n.*, lekarstwo. *Z apteći přéńòs lèkařtwœ v budelce. To je dobrè lèkařtwœ. Na tvœją xœrosc ńima ńižôdnegœ lèkařtva.*

lèkôrka, -ći, *ż.*, lekarka. *Wœna jeś bǫzę ćedéš lèkôrkǫ. Dobrô lèkôrka, ale dlô se.*

lèkôř, -a, *m.*, lekarz. *To je dobri lèkôř. Pôn Bòg je nôlepšim lèkôřę.*

lèžčéca, -e, *ż.*, łyżka, wielka łyżka.

lèžčéčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od lèžčéca, łyżeczka. *Lèžčéčka wœt kavé. Vezńe są jedną lèžčéčką wœlévé é do są xœrèmu.*

lèžka, -ći, *ż.*, łyżka. *Ti wumjèjǫ lèžkami drašovac na misce!* (ci umieją łyżkami młócić na misce!).

lijkœvati, *przym.*, lejkowaty. *Mô kštêłt lijkœvati.*

lijkœvy, *przym.*, lejkowy. *Lijkœvè wuškœ. Jak lijkœvô żurka.*

lik, *przysł.*, tylko, jedynie, ciągle, nieustannie. *Na smątô xœżi é lik płače. Ńick ńe gôdôš, le są lik smjèješ* (nic nie powiadasz, tylko się ciągle śmiejesz).

lili, wyraz pieszczotliwy na oznaczenie przedmiotu miłego. *Mœje lili!* (moje ty kochanie!). *To lili* — mówi się do dzieci na rzecz piękną.

lim, -u, *m.*, klej, *niem.* Leim. *Lim stolařći.*

lémœvy, *przym.*, klejowy. *Lémœvô wœda.*

lin, *2. przyp.* léna, *m.*, lin (ryba).

lina, -é, *ż.*, sznur, lina, *niem.* Leine. *Cignąlé bôté linami do bŕèga* (ciągnęli baty linami do brzegu). *Wuřešony na lińe* (uwiązany na linie).

linka, -ći, *ż.*, zdrobn. od lina, linka, mała lina, cienka lina.

lipc, -a, *m.*, lipiec (miesiąc).

lirovac, -ją, -ovêł, *sł.*, narzekać, biadać, zawodzić (znaczenie ujemne, drwiące), *prus. niem.* leiern (ohne gute Betonung reden, namentlich deklamiren). Frischb. *Wœna vjedno lireje* (ona zawsze narzeka). *Zôs lireješ!* (znowu beczysz!).

listk, -a, *m.*, zdrobn. od lést, listek. *Spôd listk z dřeva. Svjat, jak las, človjek, jak listk.*

lištevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od lištva, listewka, wąska deseczka.

lištva, -é, *ż.*, listwa, krajka deski, *niem.* Leiste.

livk, -a, *m.*, 1) kamizelka, 2) stanik, gorset, *niem.* Leibchen, *dol. niem.* Liwke (tosamo znaczenie). *Zémǫ wubjerają livće pœd kabœté é kœżexé.*

livkœvy, *przym.*, dotyczący livka. *Livkœvè knòpé* (guziki u kamizelki).

livu-livu-livu! *wykrz.* (przywołując gęsi). *Ob.* pilili i vul-vul-vul!

livula, -e, *ż.*, gąska (pieszczotl.).

livulka, -ći, *ż.*, zdrobn. od livula, gąska (pieszcz.). *Ob.* vulka.

livuša, -e, *ż.*, gąska (pieszcz.).

livuška, -ći, *ż.*, gąska (pieszcz.).

lizała, -é, *m.* i *ż.*, człowiek, lubiący lizać, wylizywać.

lnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, lgnąć, przylepiać się. *Kœšela liće do cała. Wœn liće do ńi, jak smœła do pôlca.*

lńany, *przym.*, lniany. *Lńanè xusté. Lńanô kœšela.*

lodovati, *przym.*, lodowaty. *Ćej přéšed do dòm, mjêł pôlce lodovatè. Mœře lodovatè.*

lodovy, *przym.*, lodowy. *Lodovô bréła.*

lox, -u, *m.*, loch, dziura, otwòr. *Pœd tim zômkę sq vjelǫ̀ loxé. Žéje so spœkòjno, jak méš v loxu.*

lot, -e, *m.*, lot. *Z lote ptôxòv wumjèjǫ vrožéc pœgœdą.*

loterijny, *przym.*, loteryjny. *Gra loterijnô.*

loterijô, -e, *ż.*, loterya. *Wœn végrêł na loteriji vjelǫ̀ pjeńǫże.*

loz, -e, *m.*, luz, swoboda, *niem.* los.

lozę, *przysł.*, luzem, osobno, wolno, swobodnie. *Lozę so xœzélé bez všelejaći kœmądé* (chodzili sobie samopas bez jakiejkolwiek komendy).

lozno, *przysł.*, luźnie, osobno, odrębnie, swobodnie. *Ob.* lozę.

lozny, *przym.*, luźny, osobny, odrębny, wolny, zapasowy. *To sq dęxt lozny leże. Loznè kœło* (koło zbyteczne, zapasowe).

lozovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, 1) luzować, zwalniać, 2) rozrzedzać; rozwalniać. *Lozovalé są co dvje gœzéné. To je lèkařtwœ lozejǫcè.*

lòd, *2. przyp.* lode, *m.*, lód. *Pœd lodę. Na lozę. Xœzi, jak pœ lozę.*

lôc, lejǫ, lêł, lij, *sł.*, lać. *Lôc wœdą na wœźiń* (lać wodę na ogień). *Ńe lij vici!* (nie lej więcej!) *Doč leješ mlèkœ do grôpa?*

lôc są, lejǫ są, lêł są, lij są, *sł.*, lać się, cieknąć. *Z tegœ grôpa ju dôvno są leje* (z tego garnka już dawno cieknie).

lôda, -é, *ż.*, kram, sklep, *niem.* Laden.

lôla, -e, *m.* i *ż.*, dureń, głupiec. *Té jes dęxt lôla* (z ciebie kompletny dureń!)

lôlka, wyraz dziecinny, znaczy: na dwór, na dworze. Dzieci polskie mowią: hajta, hajtja, hajti. *Té ceš (= xceš) jic lôlka!* (ty chcesz iść hajtja!) *Nuša puże lôlka* (Andzia pójdzie na dwór).

lôlku *ob.* lôlka.

lôsk, -u, *m.*, zdrobn. od las, lasek. *Bél jes v tąnym lôsku? Mêły lôsk, ale dřeva v ńim vjelǫ̀.*

lôska, -ći, *ż.*, laska. *Wœjc le nô to lôskǫ môxnǫł* (ojciec na to tylko laską machnął).

lǫbrac, -ają, -êł, *sł.*, łuskać, wyłupywać. *Knôpi lǫbrają wœřexé* (chłopcy łuskają orzechy).

lǫbrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, łuskać się, wyłupywać się. *Dozdřelałè wœřexé same są lǫbrają. Zdřé, jak wœn (wœřex) są lǫbrô!*

lǫbrôk, -a, *m.*, orzech wyłuskany; orzech dojrzały, który sam już wypada z łuski. *Nasbjerêł dvje kœpé saméx lǫbrôkòv.*

lǫd, -e, *m.*, ląd, ziemia. *É na mœřé é na lǫże. Sexǫ nogǫ vstǫpilé na lǫd. Lǫdę é mœřę* (drogą lądową i morską).

lǫdovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, lądować, przybijać do brzegu. *Na nym môlu vic lǫdejǫ rébôcé* (na tamtem miejscu zwykle lądują rybacy).

lǫdovy, *przym.*, lądowy, ziemny; ten co jest na brzegu, brzegowy. *To je pjôsk lǫdovy, a tąnen mœřći* (to jest piasek lądowy, a tamten morski).

lǫg, *2. przyp.* lągu, *m.*, ląg, lęgnięcie. *Ńe xvôtô są ptôxòv na lągu* (nie chwyta się ptaków podczas lęgu).

lsńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, lśnić się, błyszczeć. *Lsńi są, jak špéźel* (lśni się, błyszczy, jak zwierciadło).

lud, *2. przyp.* lede, *m.*, lud. *Kašebsći lud. S całym ledę přešed na vjarą Letra.*

luka, -ći, *ż.*, dziura, otwór, okno bez szyb, *prus. niem.* Luke, Lucke (fensterartige, jedoch unverglasste Öffnung in Speichern und Bodenräumen, auch in Kellern). *Frischb.*

luti, -ègœ, *m.*, luty (miesiąc). *Mròz, jak v lutiń.* Ob. gromńičńik.

lųt, -e, *m.*, lont. *Pœdpôlélé lųt, a tej vélecało všétkœ v pœvjetřè.*

lųtovy, *przym.*, lontowy. *Lųtovy płomék.*

lvi, -jô, -jè, *przym.*, lwi. *To béła dęxt lvjô séła* (to była iście lwia siła).

lvica, -e, *ż.*, lwica. *Wœtvôžnô, jak lvica.*

lvją, -ica, *n.*, lwię, lwiątko. *Ćej jem bél v Berléńe, tej jem vizêł lvicą é mêłè lvjąta.*

lvjǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od lvją, lwiątko.

M.

ma *ob.* jô.

mac, -eře, *ż.*, macierz, matka. *Mœja mac. Paròj mô też swœją mac* (drugorzędny rój pszczelny ma także swoją matkę czyli królowę).

macexa, -é, *ż.*, macocha. *Wœne mają dobrą macexą. Macexa — djôblô pœcexa.* Przysł.

Macejòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Maciejów. *Macejovô (bjałka).*

maceřinsći, -kô, -ćè, *przym.*, macierzyński. *Maceřinsćè serce. To je naša maceřinskô mœva.*

maceši, *przym.*, macoszy. *Wœna mô dlô naju dęxt macešè serce.*

macéca, -e, *ż.*, 1) macica, 2) worek środkowy w niewodzie, w który ryby wpadają.

macéčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od macéca, maciczka.

macéčny, *przym.*, 1) maciczny, 2) dotyczący macicy w niewodzie. *Macéčnè bœle. Macéčnè jadro* (sieć maciczna).

Macij, -eja, *m. im. wł.*, Maciej. *Svjąti Macij zémą traci.*

Mack, -a, *m.*, zdrobn. od Macij, Maciek.

Mackòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Maćków. *Mackœvô muca.*

macora, -é, *ż.*, maciora (świnia, mająca prosięta), locha.

macorka, -ći, *ż.*, zdrobn. od macora, maciorka.

mačac, môčają, môčeł, mačôj, *sł.*, maczać. *Terô naše bjałće len môčają v wœzę. Ńe mačôj tè xusté.*

mačac są, môčają są, môčêł są, mačôj są, *sł.*, maczać się. *Gvés mu są ńe xce mačac nòg w wœzę!*

mačk, -u, *m.*, zdrobn. od mak, maczek, drobny mak.

madac, -ają, -êł, *sł.*, bawić się, igrać. *Ńe madôj s wœgńę! S tim nimòžna madac.*

magazénovy, *przym.*, magazynowy. *Magazénovè* (opłata magazynowa).

magazin, -éne, *m.*, magazyn, skład. *To są wœjskœvè magazéné. Wœkrącćè magazéné* (magazyny okrętowe).

Magdaléna, -é, *ż. im. wł.*, Magdalena.

Magdalinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Magdaléna, Magdusia.

magnes, -e, *m.*, magnes. *Magnes přećigô želazo do se.*

magnesovy, *przym.*, magnesowy. *Jegła magnesovô v kǫpase.*

maxac, -ają, -êł, *sł.*, machać, kiwać ręką. *Ńe maxôj tak sroze rąkòma. Wœgœnę maxac.*

majątnosc, -é, *ż.*, majętność, zamożność. *Majątnosc gburòv je v téx stronax vjelgô.*

majątny, *przym.*, majętny, zamożny. *To są majątny gœspœdôře. Majątny gbur. Wœna je majątńešô, ńižlé jô.*

major, -a, *m.*, major. *Bél majorę v wœjsku pôpjesćim.*

majoròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, majorowy. *Majorovô* (żona).

majořći, -kô, -ćè, *przym.*, majorski. *Majořkô gœdnosc.*

majovy, *przym.*, majowy. *Majovy dèšč. Majovè nôbœženstwœ. Majovè mlèkœ jinači šmakô, jak to pœzdńešè.*

majǫtk, -u, *m.*, majątek. *Vaji wœjc mô značny majǫtk. Cež tobje pœ majǫtku, ćej gœ wužéc ńe wumjèješ?*

mak, -u, *m.*, mak. *Xtežbé mak sązél! Hôwœ tak, sejǫ mak* (zabôvka). *Mak dobře é v pœlé rosce.*

maklac, -ają, -êł, *sł.*, macać, dotykać. *Maklêł jegœ rące* (dotykał jego rąk). *Ńe maklôj mńe* (nie dotykaj mnie). *Maklêł pœ pjeřéńe, ale nimòg są ńičegœ domaklac* (macał po pierzynie, ale nie mógł się niczego domacać).

makòvka, -ći, *ż.*, makówka. *Žebé jô mjêł téle talaròv, kulkœ je makœvéx zôrk v makòvce!*

makœviče, -a, *n.*, ziele, łodyga maku.

makœvička, -ći, *ż.*, biedronka.

makœviné, -in, *l. mn.*, makowiny, badyle makowe.

makœvišče, -a, *przym.*, pole, grzędy zasiane makiem.

makœvy, *przym.*, makowy. *Vjelźi, jak makœvè zôrkœ.*

mało, *przysł.*, mało, *stop. wyższy* mńi, *stop. najw.* nômńi. *Béło mu ješ tegœ mało. Wœna dostà mńi, ńižlé té. Jô môm nômńi.*

małosc, -é, *ż.*, małość. *Wœt małoscé je wu naju.*

małoženscći, -kô, -ćè, *przym.*, małżeński. *Mje są zdô, že ta pôra zaméšlô vstąpic do stane małoženscćègœ.*

małoženstwœ, -va, *n.*, małżeństwo. *Małoženstwœ je svjątim sakramątę.*

małženscći *ob.* małoženscći.

małženstwœ *ob.* małoženstwœ.

małžonk, -a, *m.*, małżonek. *Małžonkœvje mają są miłovac é žéc se sobǫ jaž do smirce.*

małžonka, -ći, *ż.*, małżonka.

malarčék, -a, *m.*, malarczyk, pomocnik malarski.

malařći, -kô, -ćè, *przym.*, malarski. *Malařćè farvé.*

malařtwœ, -va, *n.*, malarstwo. *Malařtwœ to je vjelźi kųšt. Wœn są wuči malařtva.*

Malbòrg, -œrga, *m.*, Malborg (miasto). *V Malbœrgu. Jaxalé na Malbòrg.*

Malbòrgčék, -a, *m.*, Malborczyk, mieszkaniec Malborga.

malbœřći, -kô, -ćè, *przym.*, malborski. *Malbœřćè kœńe.*

malec, -ejǫ, -êł, *sł.*, maleć. *Navet te nôvikšè wœkrąté corôz barži malejǫ.*

malexno, *przysł.*, zdrobn. od mało, malutko. *Barzo malexno tegœ vama dalé.*

malexny, *przym.*, zdrobn. od mêły, maluchny. *Wœna mô taće malexnè zęcątkœ. Malexnè rące, nożę.*

maléčći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od mêły, maluczki. *Terôz dńi są barzo maléčćè.*

maléčkœ, *przysł.*, zdrobn. od mało, malusio, malutko. *Wœna tak vjedno maléčkœ jôdô. Pœ maléčku.* Ob. pœmaléčku.

maléna, -é, *ż.*, malina.

maléněčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od malinka, malineczka.

malénovy, *przym.*, malinowy. *Sok malénovy. Malénovô brejka.*

malinći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od mêły, maleńki. *Malinći knôp. Malinkô xałepka.*

malinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od maléna, malinka.

malinkœ, *przysł.*, zdrobn. od mało, maleńko, maluczko.

malovac, -ją, -ovêł, *sł.*, malować. *Wœn tak snôžo maleje. Jô ńe wumjèją malovac.*

malôrka, -ći, *ż.*, malarka.

malôř, -a, *m.*, malarz. *Zamòvilé wœbrôz wu malôřa ve Gdônsku, a tej zavjesclé gœ v ti kapléčce. Matejkœ je nôsłôvńešim malôřę pœlsćim.*

maluśći, -kô, -ćè, zdrobn. od maluši, *przym.*, malusi, malutki. *Maluśći, jak krósńôčk.*

maluši, *przym.*, zdrobn. od mêły, malusi, malutki. *Vaji bulvé są barzo malušè, tak vjelążè, jak kœcè piscé* (wasze ziemiaki są bardzo malutkie, tak wielkie, jak kocie pięści).

malušinći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od maluši, malutki.

malušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od malušo, maluteńko.

maluškœ, *przysł.*, zdrobn. od mało, maluczko, malutko. *Naša čeřvjonka daje maluškœ mlèka.*

malušo, *przysł.*, zdrobn od mało, malutko, bardzo mało.

mamčin, -éna, -énè, *przym.*, mamczyn. *Mamčénè zęckœ.*

mamka, -ći, *ż.*, mamka. *Jak to mêlè přéšło na svjat, pœšła do mjasta é tą są sgœzęła za mamką.*

mance, *2. przyp.* manc (obok: mancòv), *l. mn.*, 1) rodzaj sieci na ryby zwłaszcza na śledzie, 2) łowienie mancami, *prus. niem.* Manze, Heringsmanze. *Slezi są ńe pœłôvjô cezą, le mancami* (nie łowi się śledzi cezą, tylko mancami). *Pœšlé s mancami na slezę. Pœšlé na mance.*

mańćet, -a, *m.*, manszet, mankiet. *Mają čeřvjonè mańćeté přé rąkôvax.*

mańćetk, -a, *m.*, zdrobn. od mańćet, mankiecik.

manésta, -é, *m.*, szynkarz, karczmarz, *pr. niem.* Menist, Manist (menonita). Podobnie, jak w Polsce żyd jest niemal równoznacznikiem arendarza, tak w niektórych okolicach Prus zachodnich menonita.

mankœléjô, -e, *ż.*, melancholia; zmartwienie, smutek.

manna, -é, *ż.*, manna. *To jakbé manna z ńeba zlecą.*

mańa, -e, *m.* i *ż.*, 1) lewa ręka, 2) mańkut. *To mańa, wœn le levą rąkę jè é robi. Jô są twœjè mańe ńe bœją.*

mańic, -ą, -eł, *sł.*, mamić, tumanić, łudzić, zwodzić. *Mańą gœ, że mu còrką dążą. Ńe mańi mńe, té wœšekańce!*

mańicel, -a, *m.*, mamiciel, zwodziciel. *Jizé preč, mańicelu!*

mańicelka, -ći, *ż.*, mamicielka, zwodzicielka, uwodzicielka. *Vsétcé xłopi cignę zô tą mańicelkę.*

mańicelśći, -kô, -ćè, *przym.*, mamicielski, zwodzicielski. *To są jegœ mańicelśćè spœsobé.*

mańicelstwœ, -va, *n.*, mamicielstwo, zwodzicielstwo. *Ćej są dovjèżą wœ jegœ mańicelstvje, přestą gœ miłovac.*

mapa, -é, *ż.*, mapa.

maraxœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, męczyć, trudzić, nużyć, mordować pracą. *Doč tak maraxuješ kœńe? Maraxœvêł gœ robœłę.*

maraxœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, męczyć się, znojić się, trudzić się, nużyć się. *Maraxœvêł są třézescé lat na tim môlu é ńičegœ są ńe dorobjeł. Ńe maraxujta są tak babé!*

marc, -a, *m.*, marzec. *Xto seje grox v marcu, vaři gœ v garcu, a xto v maju, vaři gœ v jaju.* Przysł.

marcovy, *przym.*, marcowy. *Marcovè mrozé. Marcovô pœgœda. Marcovè vjodro* (marcowa aura).

marǧel, -gle, *m.*, margiel (gatunek gleby). *Tu je vjele barzo margle* (tu jest bardzo wiele marglu).

maré, *2. przyp.* mar, *l. mn.*, mary. *Leżél na marax.*

maréna, -é, *ż.*, marynarka. Także *l. mn.*, maréné, -ôv. *Wœn je napisôny do maréněv* (został zapisany do marynarki t. j. służy w marynarce).

marénařći, -kô, -ćè, *przym.*; marynarski. *Mųdur marénařći.*

marénôř, -a, *m.*, marynarz, majtek. *Té mzeš marénôřę.*

Maréša, -e, zdrobn. od Marijô, Marysia.

Maréščin, -éna, -énè, *przym.*, Marynin, Maryńczyn. *Ješ mzemé tącovalé na Maréščénym vjeselu.*

Maréšin, -éna, -énè, *przym.*, Marysin. *Maréšénè zèckœ.*

Maréška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Maréša, Marynia.

marglovy, *przym.*, marglowy. *Marglovô zemja. Proškę marglovym pœsépœvalé swœje ńivé.*

marχjev, -χvjè, *ż.*, marchew.

marχjevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od marχjev, marchewka.

marχvjany, *przym.*, marchwiany.

Marička, -ći, *ż.*, zdrobn. od Marika, Marysia.

Maričin, -éna, -énè, *przym.*, należący do Mariki. *Maričin χłop.*

Mariχna, -é, *ż.*, zdrobn. od Marijô, Marychna.

Marijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Marijô, Marynia.

Marijô, -e, *ż. im. wł.*, Marya. *Marijô Cenôvjônka. Mœdlétva do Nôsvjątšè Panné Marije.*

Marika, -ći, *ż. im. wł.*, Marya. *Marika Šèltésovô.*

Mark, -a, *m. im. wł.*, Marek. *Svjąti Mark jevangjelésta. Vlòči są, jak Mark pœ pjekle.*

marka, -ći, *ż.*, marka. *Marka mô sto feńigòv, a talôr tŕé marće.*

Markòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Markowy. *Markœvô jevangjelójô.*

marnosc, -é, *ż.*, marność, nędzota, bezwartościowość. *Doč tobje te marnoscé? Všétkœ marnosc!*

marnotravic, -trôvją, -trôvjeł, -travi, *sł.*, marnotrawić. *Terô marnotrôvi matčin majątk. Ńe marnotravi tak pjeńązi!* (nie marnotraw tak pieniędzy).

marnotrôvca, -e, *m.*, marnotrawca. *Ob.* marnotrôvńik.

marnotrôvny, *przym.*, marnotrawny. *To są sami marnotrôvny leżę. Ò, marnotrôvny sénu!*

marnotrôvńica, -e, *ż.*, marnotrawczyni. *Vezńi ćija nô tą marnotrôvńicą* (weź kija na tę marnotrawczynię).

marnotrôvńictwœ, -va, *n.*, marnotrawstwo. *Přez to twœje marnotrôvńictwœ mzeš vkrótce zbéti* (zrujnujesz się wkrótce).

marnotrôvńik, -a, *m.*, marnotrawca. *To je déχt marnotrôvńik!*

marnotrôvstwœ, -va, *n.*, marnotrawstwo.

marnovac, -eją, -ovêł, *sł.*, marnować. *Twòj wœjc to šònovêł, a té všétkœ marneješ.*

marny, *przym.*, marny, biedny, nędzny, słaby, brzydki, do niczego. *Marny, to je téle, co ńic ńe vôrt. Marny χłop. Marnè wœvce.*

marńe, *przysł.*, marnie, biednie, nędznie, słabo, brzydko. *Té to robiš tak marńe, że jô všétkœ mušą dreźi rôz robic.*

marońijô, -e, *ż.*, piwonia (tanacetum balsamita, rośl.). *Ob.* piwœńijô i pamjątka.

marš! *wykrz.*, marsz! *Nôpřòd, marš! Marš, Rébôcé! Marš, do škœłé!*

marš, -e, *m.*, marsz, pochód. *Bjèdny žołneře tak bélé tim maršę zmaraχœvôny, że mušelé pœtemu cały zeń wœtpœčévac.*

marš, -a, *m.*, marsz (utwór muzyczny). *Végrivêł so na klavikœrce všelejaće marše.*

Marta, -é, *ż. im. wł.*, Marta.

Martka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Marta.

maŕéc, -ą, -ół, *sł.*, marzyć, śnić. *Maŕéło mu są, że je kròlę kašebsćim. Wœn tak maři é bravązi terôz, ale za ćile dńòv mzę zdrovy.*

masc, -é, *ż.*, maść. *Cedovnô masc (na rené).*

masło, -a, *n.*, masło. *Xlèb s maslę. Wœbœńiła mu krepé maslę* (omaściła mu kaszę masłem).

masłovy, *przym.*, dotyczący masła. *Masłovy hądel. Na masłovym targu ve Gdônsku.*

maslany, *przym.*, maślany. *Wœna mô maslanè noźe.*

maslôk, -a, *m.*, cytrynka (motyl).

mašerovac, -eją, -ovêł, *sł.*, maszerować. *Wœstańiła s Bœgę — jô mašereją do samegœ Gdônska!*

mašéna, -é, *ż.*, machina, maszyna. *Wœgńistô mašéna.*

mašénovy, *przym.*, maszynowy. *To są te mašénovè vérobé.*

mašinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mašéna, maszynka.

maškara, -é, *ż.*, dziwo, potwór, dziwadło, człowiek brzydki lub o niezwykłych kształtach.

mašop, -a, *m.*, rybak, należący do związku rybackiego, członek mašoperéji, mašopstva, *prus. niem.* Mât (Geselle, Genosse, Gehilfe bei einer Arbeit, Kamerad), *hol.* maat, *ang.* mate; *pom. niem.* Maschop, *śr. dol. niem.* Mâtschop. *Mašop mašopœvi křivdé ńe zrobi.* Ob. matšop.

mašoperéjô, -e, *ż.*, związek rybacki. *Ob.* mašopstwœ.

mašoperovac, -eją, -ovêł, *sł.*, łowić ryby łącznie ze związkiem rybackim t. z. mašoperyą, należeć do mašopstva.

mašopsći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący mašopa lub mašoperyi. *Zvjązk mašopsći. Mašopsćè naradé. To je taće mašopsćè prawœ.*

mašopstwœ, -va, *n.*, związek rybacki, którego członkowie łowią wspólnie ryby i dochodami dzielą się po równej mierze; *śr. dol niem.* mâtschopie, *pom. niem.* maschopij. *Wœńi mają swœje mašopstva. V mašopstvje zèli są všétkœ na ròvnè parté* (w związku rybackim dzieli się wszystko na równe części).

mašt, -e, *m.*, maszt. *Pœ tŕé maštè na kœždim wœkrące.*

maštovy, *przym.*, masztowy. *To je dęxt maštovè dřewœ. Maštovy žôżęl* (masztowy żagiel).

mata, -é, *ż.*, mierzyca, *niem.* Metze, *prus. niem.* Mat. *Béło ze dvje maté tegœ wœvsa. Pœ čemu mata?*

matči, *przym.*, dotyczący matki. Wyraz ten znany mi tylko w nazwie: *matčè zelè* (matecznik, melisa, rośl.).

matčin, -éna, -énè, *przym.*, matczyn. *Tobje ńe wœlno rešac matčénègœ majętku.*

materijô, -e, *ż.*, materya. *Wœna so wušéła livk z jedvôbnè materije.*

matev, -tvjè, *ż.*, gałązka owocowa. *Ńe třeba vtedé třisc břade, ćej są ješ mœcno na matvjax třimô* (nie należy wtedy otrząsać owoców, gdy się jeszcze mocno na szypułkach trzymają).

matevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od matev, szypułka.

matinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mac, matusia, mateczka.

matka, -ći, *ż.*, matka. Wyraz mniej używany, niż nenka. *Tčé wœjca é matką łwœją.* Ob. nenka.

matkœvizna, -é, *ż.*, macierzyzna, majątek matki. *Všétcé sezą terôz na matkœvizńe.*

matńa, -e, *ż.*, część dolna niewodu, w którą ryby wpadają. *Wœ, mœja ribkœ, ju té są z matńe ńe védostôńeš. Vpôd, jak v matńą.*

matônka, -ći, *ż.*, pętlica u płaszcza lub kożucha.

matšop *ob.* mašop.

matšoperijô *ob.* mašoperijô.

matšoperovac *ob.* mašoperovac.

matšopsći *ob.* mašopsći.

matšopstwœ *ob.* mašopstwœ.

mavjac, môvjają, môvjęł, mavjôj, *sł.*, mawiać. *Wœn vic same le głepstva môvjô* (on zwykle same głupstwa gada).

maz, -é, *ż.*, maź. *Wœna tak xœzi, jak muxa v mazi.*

mącéc, mącą, mącéł, mącé, *sł.*, mącić. *Ju vici ńe mącé tegœ mlèka. Wœna mje wœdą mąci.*

mącéc są, mącą są, mącéł są, mącé są, *sł.*, mącić się. *Tu na tim môlu wœda są nôbarźi mąci.*

mączéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) męczyć, 2) nękać, trudzić. *Mączélé gœ prosbami. Za vjarą béł mączony é na słose spôlony.*

mączéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, 1) męczyć się, 2) trudzić się, mordować się. *Mączi są ju šteré noce. Ńe mączé gœ tak srożę!*

mączeńńica, -e, *ż.*, męczennica. *Wœna wu ńix je dęxt mączeńńicą.*

mączeńńictwœ, -va, *n.*, męczeństwo. *Mączeńńictwœ piršéx xřescéjanòv.*

mączeńńiči, *przym.*, męczeński. *To je mòj žèwœł dęxt mączeńńiči.*

mączeńńik, -a, *m.*, męczennik. *Svjąti Ščepôn, pirši mączeńńik.*

mączensći, -kô, -ćè, *przym.*, męczeński. *Mączenskô kœrona.* Ob. mączeńńiči.

mączenstwœ, -va, *n.*, męczeństwo. *Ob.* mączeńńictwœ.

mądel, -dla, *m.*, mędel, *niem.* Mandel. *Vépjeł mądel jôj* (wypił pietnaście jaj).

mąglovac, -ją, -ovêł, *sł.*, maglować. *Naše zèvčąta mąglejǫ bjelézną.*

mąglovy, *przym.*, dotyczący maglu. *Mąglovô deska. Mąglovè kamińe.*

mążel, -gle, *m.*, magiel, *niem.* Mangel.

mąka, -ći, *ż.*, męka. *To je vjelgô mąka. Mąka Panskô.*

mąści, -kô, -ćè, *przym.*, męski. *Kłobuk mąści. Séła mąskô. Ròd mąści.*

mąstwœ, -va, *n.*, męstwo, dzielność. *Pœmœřańi wœlznôčalé są značnym mąstvę.*

mążčézna, -é, *ż.*, mężczyzna. Wyraz mniej używany, częściej xłop.

mążny, *przym.*, mężny, dzielny. *To są barzo mążny leżę.*

mążńe, *przysł.*, mężnie, dzielnie. *Bjeł są mążńe s ńepřéjacelę.*

mdą *ob.* béc.

medło, *przysł.*, mdło, nijako, licho, niesmacznie. *Ta brejka medło šmakô* (ta zupa ma smak nijaki).

medłosc, -é, *ż.*, mdłość, niesmaczność. *Medłosc strôvé.*

medły, *przym.*, mdły, niesolony, niesmaczny. *Medłô strava.*

mex, -u, *m.*, mech. *Mex rosce v lese. Žuré v scanax wutikô są mexę* (dziury w ścianach zatyka się mchem). *Leželé so na mexu pœd dřevicę.*

mexœvy, *przym.*, mchowy. *Mexœvè kœřònće. Mexœva* (wieś w powiecie puckim). *Mexœvè pœsłańè.*

melodéjô, -e, *ż.*, melodya. *Znô všelejaće melodéje kœscelnè. To béła pjąknô melodéjô.*

melodijny, *przym.*, melodyjny. *Melodijnè łoné wœrganòv.*

mera, -é, *ż.*, szkapa, szkapsko, nędzny koń, *niem.* Mähre. *Ne, stôrô mera!*

mergac, -ają, -ął, *sł.*, mrugać. *Wœčkami nô są mergają.*

mergnąc, -ną, -nął, *sł.*, mrugnąć *Ańè wœkę ńe mergnął. V wœka mergńeńu* (w okamgnieniu).

merk, -u, *m.*, znak rybacki, godło rybackie. »Często na krzyżu zamiast nazwiska wyryty tylko t. z. merk, jakoby herb szlachecki. Każdy rybak bowiem ma sobie tylko właściwy znak, składający się z kilku w najprzeróżniejszy sposób zestawionych kresek, i to dziwna, że każdy rybak nie tylko swój, ale też każdy inny zna. Tym merkiem naznacza swoje wiosła, pale, szelki i inne narzędzia rybackie, ażeby w razie zgubienia każdy natychmiast właściciela poznał. Szczególniejsze uczucie, kiedy się nawet krzyż grobowy tym merkiem oznaczony widzi«. *Goł.* Obr. 61.

merléna, -é, *ż.*, zboże, trawa licha. *Na tim pœlé ńe béło ješ nigdé bélnègœ sbœžô; vjèc byvô merléna.*

merma, -é, *ż.*, warga bydlęca i wogóle u zwierząt. *Kònskô merma. Zajčô merma. Wœbeřnął krovjc mermé.*

Meséjôš, -a, *m.*, Mesyasz. *Zdřélé na ńegœ, jak na Meséjôša.*

mešk, -u, *m.*, zdrobn. od mex, meszek. *Tą le drobny mešk rosce.*

mešnè, -ègœ, *n.*, meszne.

metalovy, *przym.*, metalowy. *Přékrivka metalovô. Prącék metalovy.*

meter, -tra, *m.*, metr. *Šteré metré dłegœscé mjà na lina.*

metôl, -ale, *m.*, metal. *To są drożè metale.*

metréka, -ći, *ż.*, metryka. *Metréka xřte. Metréće kœscelnè.*

metrovy, *przym.*, metrowy. *Mjeřelé desće metrovą mjarą.*

meznąc, -ną, -nął, *sł.*, masnąć, trzepnąć. *Meznął gœ ćijôškę přez pésk. Mezńi gœ rôz a dobře!*

mé *ob.* jô.

méc, méją, mél, *sł.*, myć. *Nenka zècknœ méje.*

méc są, méją są, mél są, *sł.*, myć się. *Zèvčąta méją są wu stedńè na pœdwœřé. Kœt są méje na wœkńe.*

médełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od médło, mydełko. *Přéńòs ji z mjasła médełkœ. Wœna mô wœsòbnè médełkœ do mécô gąbé.*

médło, -a, *n.*, mydło. *Wœńi barzo vjele pœtřebują* (używają) *médła. Tegœ médłę ńe vépjeřeš.*

médłovy, *przym.*, dotyczący mydła, mydlany. *Médłovô wœda.*

médlany, *przym.*, mydlany. *Kœřeń médlany.*

médlařći, -kô, -ćè, *przym.*, mydlarski. *Médlařkô gasa* (mydlarska ulica).

médlařtwœ, -va, *n.*, mydlarstwo.

médléc, -ą, -él, *sł.*, mydlić. *Médlé le dobře, a všétkœ dô są véprac.*

médléné, -in, *l. mn.*, mydliny. *Rozlà médléné pœ jizbje* (rozlała mydliny po izbie).

médlôrka, -ći, *ż.*, mydlarka, żona mydlarza.

médlôř, -a, *m.*, mydlarz.

mėga, -ġi, *ż.*, komar, *niem.* Mücke, *pr. niem.* Migge, Mügge. *Frischb.*

mékcéc są, -ą są, -él są, *sł.*, przypominać się. *Ńimœgą so dobře přépœmnąc, ale mńe są ńèco mékci, że to tak béło.*

mélec, mylą, mylél, mélé, *sł.*, mylić. *Ńe mélé mje pôceřa!*

mélec są, mylą są, mylél są, mélé są, *sł.*, mylić się. *Té są ńimôš mélec* (nie powinieneś się mylić). *Jô są ńe mylą. Mylél są srożc. Ńe mélé są!*

mésl, -é, *ż.*, myśl. *Howœ taka mésl wurożéła są v mœji głovje. Ćej-no vpôd nô ną mésl, pœšed zarô do šélłésa* (wpadłszy na tę myśl, poszedł zaraz do sołtysa). *To béła dobrô mésl. Głupô mésl.*

méslec, -ą, -él, *sł.*, myśleć. *Wœn navet méslec ńe wumjèje. Wœna mésli, ale ńick ńe gôdô. Ńe méslé tak srożc! Škœda nô to mésleńô. Jô so méslą, że tak mżę nôlepi.*

méš, -é, *ż.*, mysz. *Wu nas v xéčax są méše. Krọci są, jak méš zamkłô v špižarńi* (kręci się, jak mysz zamknięta w spiżarni).

méšati, *przym.*, myszaty, koloru myszy. *Méšati kòń.*

méšą, -éca, *n.*, mała, młoda myszka. *Přéńòs nôm gńôzdo méšè ful méšąt.*

méšéskœ *ob.* méšéšče.

méšéšče, -a, *n.*, zgrub. od méš, myszysko. *Stôrè, břédcè méšéšče.*

méši, *przym.*, mysi. *Méši wœgònk. Méšè wœčka.*

méška, -ći, *ż.*, zdrobn. od méš, myszka. *Nôgle na stole wukôzà są méłô méška. Figleje, jak méška.*

méšątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od méšą, myszątko, młoda myszka.

mèst, *przysł.*, zwykle, zwyczajnie, *niem.* meist, *dol. niem.* meest. *Wœńi to mèst robją, sami ńe vjèzącé dłôčegœ. To są mèst ńe zèje. Tegœ mèst ńe byvô.*

mèster, -tra, *m.*, majster, mistrz, *niem.* Meister, *dol. niem.* Meester. *To je vjelźi mèster. Żôden mèster z ńeba ńe spôd. Mèster kœvalsći, bednařći, médlařći, pjekařći. Pœšekôjta so zdatnègœ mèstra.*

mèsteřći, -kô, -ćè, *przym.*, mistrzowski, majsterski. *Mèsteřkô robœta. To je dèxt mèsteřćè zèło* (to jest prawdziwie mistrzowskie dzieło).

mèsteřtwœ, -va, *n.*, mistrzowstwo, majsterstwo. *Té ńigdé ńe donzeš do mèsteřtva.*

mèstròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, majstrów. *To je mèstrovô gœřéłka. Pańè mèstrovô.*

mêłknọc, -ną, mêłknął (mêłk), *sł.*, zwisać, opadać na dół (z powodu zmęczenia i t. p.) drętwieć. *Jô jem są łak ńerôz zmaraxœvêł pisańim tè ksążći pœ nocax, że mje rące mêłkłé* (tak się nieraz utrudziłem pisaniem tej książki po nocach, że mi ręce drętwiały).

mêłńô, -è, *ż.*, błyskawica. *Mêłńô za mêłńą są do vizeńô. Mêłńô xlašče* (błyska się).

mêłpa, -é, *ż.*, małpa. *Křévi są, jak mêłpa. Głupô mêłpa! Břédći, jak mêłpa.*

mêłpečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mêłpka, małpeczka.

mêłpi, -jô, -jè, *przym.*, małpi. *Wœna mô mêłpją gąbą. Mêłpjè figle.*

mêłpka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mêłpa, małpka.

mêły, *przym.*, mały. *To je ješ mêły knôp. Mêły, ale kurix* (mały, ale odważny). *Mêłè zècą. Mêłè doxœdé. Mêłe mœře* (zatoka pucka w przeciwieństwie do Vjelźègœ mœře czyli Bałtyku). *Mêły pôlc.*

mgławœ, *przysł.*, mdło, słabo. *Mje są łak mgławœ robiło v kœscele, że jem wustojec ńimòg.*

mgławœsc, -é, *ż.*, mdłość, słabość, osłabienie. *Přéšła nô mją vjelgô mgławœsc.*

mgławy, *przym.*, mdły, słaby, osłabiony. *Nożę są mgławè* (po dłuższem chodzeniu).

mgło, *przysł.*, mdło, słabo. *Zrobiło mu są nôgle mgło é wupôd na zemją. V cąži bjałkom mgło są vjèc robi* (w ciąży kobietom mdło się często robi).

mgłosc, -é, *ż.*, mdłość. *Přéšła nô ńą vjelgô mgłosc. V mgłosci ńe vjèzą, co robi.*

mgły, *przym.*, mdły, słaby, osłabiony, zamglony. *Mô mgłè wœčé, jakby mją wumřec.*

mglec, -ejąc, -ėł, *sł.*, mdleć. *Nexto křikńe, wœna zarô mgleje* (krzyknie ktoś, ona zaraz mdleje). *Zdřétale, wœn mgleje!* (patrzcie-no, on mdleje!).

mgleja, -e, *m.* i *ż.*, człowiek słabowity, charłak.

mglejovati, *przym.*, słabowity, wątły, chorowity. *Kœždi človjek pœ xœrobje je mglejovati. Mglejovatè zèckœ.*

mglejovato, *przysł.*, wątło, chorowicie, słabowicie.

mglejovatosc, -é, *ż.*, chorowitość, słabowitość, wątłość.

migdałovy, *przym.*, migdałowy.

migdêł, -ała, *m.*, migdał.

migdêłk, -a, *m.*, zdrobn. od migdêł, migdałek.

mix, -a, *m.*, 1) mnich, zakonnik, 2) gatunek jabłek szarych, podługowatych. *Tu jeden mix mješkêł. Mœdli są, jak mix. Wœn ješ mixę wœstańe.*

Mixałòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Michałów. *Rôdbé jem mjêł Mixałovè detće* (chciałbym mieć Michałowe pieniądze).

Mixêł, -ała, *m. im. wł.*, Michał. *Mixêł Górnéx* (Michał, syn Górnego). *Na Svjati Mixêł. Svjati Mixêł vrota rozpyxêł* (święty Michał wrota rozpychał — z powodu zwiezienia plonów do stodoły). *Przysł.*

Mixêłkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Michałków. *Mixêłkœvô.*

mijac, -ają, -eł, *sł.*, mijać (przechod. i nieprzechod.). *Mijêł vłôsńe Bœžą mąką* (przejeżdżał mimo). *Zeń za dńę mijô.*

mikčéc, -ą, -ét, *sł.*, 1) miękczyć, rozmiękczać, 2) wzruszać, rozrzewniać. *Ta masc mikči všelejaće vřodé. Mikčélé ji serce svœjemi łzami.*

miknọc, -ną, -nął, *sł.*, mięknąć. *Skòra v wœzę mikńe. Serce mje miknąło, ćej jem čeł jegœ wœpœvjôdańô.*

miło, *przysł.*, miło, przyjemnie. *Mje tu wu vaji barzo miło. Vezdřà łak miło na ńegœ. Rébje nômili v wœzę.*

miłosc, -é, *ż.*, miłość. *Vjara, nôzeja é miłosc. Miłosc bléznègœ. Wœna gœ miłeje vjelgą miłoscą.*

miłoscéwœsc, -é, *ż.*, miłościwość, uprzejmość, łagodność. *To béła vjelgô miłoscéwœsc Bœžô.*

miłoscévje, *przysł.*, miłościwie, uprzejmie, łagodnie. *Kròl řeče do ńegœ miłoscévje. Wusmjèxnął są miłoscévje.*

miłoscévy, *przym.*, miłościwy, łagodny, uprzejmy. *Bòg je miłoscévy. To bél pôn miłoscévy. Miłoscévy pańe* (łaskawy panie). W tem ostatniem znaczeniu miłoscévy używa się obok mœscévy.

miłoserzè, -ô, *n.*, miłosierdzie. *Wœn ńimô nad swœją bjałką ńižôdnegœ miłoserzô. Błagél gœ wœ miłoserzè.*

miłoserny, *przym.*, miłosierny, litościwy. *Zdři nô ńą miłosernym wœkę. Terô le Pôn Bòg je miłoserny.*

miłoserńe, *przysł.*, miłosiernie, litościwie. *Pańe, vezdřé miłoserńe na Twœje zècé.*

miłovac, -ejąm, -ovêł, *sł.*, miłować, kochać. *Wœna gœ miłovà z całè dešé. Bòzęš miłovêł Pana Bœga Twegœ nadevšétkœ.*

miłovac są, -ejąm są, -ovêł są, *sł.*, miłować się, kochać się. *Miłovalé są do samè smircé. Miłujta są, leze!*

mila, -e, *ż.*, mila. *Mila droźi. Ledwœ dvje mile wujaxêł.*

milčec, -ą, -ął, *sł.*, milczeć. *Wœna ńe wumjèje milčec. Milčé, głupy knôpje! Sležajǫ v milčeńu.*

milijon, -a, *m.*, milion. *Milijon talaròv. Milijon razòv* (milion razy).

milka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mila, milka. *Tąznǫd do Pucka je milka droźi.*

milknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, milknąć. *Ćej-le wœn přinze, wœna zarô milkńe.*

miluši, *przym.*, zdrobn. od miły, milusi, milutki. *Milušô zèvčéna. Milušè vjodro.*

milušińći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od miluši, milusieńki, miluteńki. *Milušińćè zècątkœ.*

milušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od milušo, milusieńko. *Ńize ńe je tak milušinkœ, jak wu vaju.*

milušo, *przysł.*, zdrobn. od miło, milusio, milutko.

mimœ, *przyim.*, 1) mimo, poprzed, 2) mimo, bez względu na to. *Přejaxêł xutinkœ mimœ kœscoła. Přešed mimœ mńe bez pœzdrovjeńô. Mimœ tegœ mje są vizi, že to ńe je prôvda.*

minog, -a, *m.*, minóg (ryba).

minǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, minąć (przech. i nieprzech.). *Minǫła gœ bez pœzdrovjeńô. Ńe minǫł zeń a wœn bél fertix.*

mińister, -tra, *m.*, minister. *Té mińistrę ńe bǫzęš. Jezzélé s. tǫ prosbǫ do mińistra. Bismark bél nôvéžšim mińistrę cesařćim.*

mińistròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, ministra dotyczący. *To je mińistròv pałac.*

mir, -e, *m.*, mir, spokój. *Ńimòg ńiže nalezc mire. Navet v grobje ńimja mire.*

mira, -é, *ż.*, mira (myrrha). *Třej kròlovje přéńeslé Pane Jezesovi złoto, mirą é kazédło.*

misa, -é, *ż.*, misa. *Na misi są klòsće. To je denńica čélé misa do třeńô tôbaći* (to jest dennica czyli misa do tarcia tabaki).

misečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od miska, miseczka. *Pœstavi mu wœdé na miseče* (postaw mu wody na miseczce).

miska, -ći, *ż.*, zdrobn. od misa, miska. *Jedlé z misći.*

miška, -ći, *ż.*, mniszka, zakonnica. *V tim klôštoře są mišće. Cnotlévô, jak miška. Miškǫ vzǫł so za žonǫ.*

mitći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) miękki, 2) delikatny, łagodny. *Ta pjeřéna je barzo mitkô. Mitćè dřewœ. Vitro mze mitćè vjodro* (jutro będzie odwilż). *Wœna mô mitćè serce. Mitći, jak bjałka.*

mitégœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, mitygować, uspokajać. *Mitégœvêł gœ, jakle mòg, ale wœn są gœřél corôz barži.*

mitégœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, mitygować się, hamować się. *Mitégujta są, leze, va ńimušita tak vřeščec* (zastanówcie się, ludzie, nie powinniście tak wrzeszczeć).

mitkœ, *przysł.*, 1) miękko, 2) delikatnie, łagodnie. *Mitkœ, jak na pjeřéńe. Wœn swœje zècé xœvô za mitkœ.*

mitkœsc, -é, *ż.*, 1) miękkość, 2) delikatność, łagodność. *Mitkœsc dřeva, vłosòv, vêlné. Mitkœsc serca. Mitkœscǫ gœ předobǫzęš* (łagodnością go zwyciężysz).

mizdřéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, mizdrzyć się, umizgać się. *Zèvčąta mizdřǫ są do xłopcòv. Są ńe mizdřé tak sroze!* (nie umizgaj się tak strasznie!)

mįtus, -a, *m.*, miętus (ryba).

mįtusovy, *przym.*, miętusowy.

mjałći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) miałki, drobny, 2) pytlowany, przedni, biały. *To je za mjałći pjôsk. Rogôle z mjałći mǫći* (rogale t. j. pierogi z mąki pytlowanej).

mjałkœsc, -é, *ż.*, 1) miałkość, 2) przedniość. *Mjałkœsc pjôsku. Mjałkœsc xlèba.*

mjanovac, -ejąm, -ovêł, *sł.*, mianować, nazywać. *Mjanovêł gœ swœjim nastąpcǫ é zèzécę. Biskupę bél mjanovôny.*

mjanovac są, -ejąm są, -ovêł są, *sł.*, mianować się, nazywać się. *Mjanovalé są sénami bœsćimi.*

mjara, -é, *ż.*, miara. *Wœńi ješ pœziszeń stôréx mjar pœtřebujǫ* (używają) *To je dôvnô, a to novô mjara.*

mjařnǫc, -ną, -nǫł, (mjôř), *sł.*, marznąć. *Zemja mjařńe. Pœd nogami mjařńe, mzę dobrô sańica. Mjôř pœd płotę přez całǫ noc.*

mjastečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od mjastkœ, miasteczko. *Na Kašebax sǫ le mêłè mjastečka.*

mjastkœ, -a, *n.*, zdrobn. od mjasto, miasteczko, małe miasto. *Ćej jem bół v Sasax, vizêł jem vjele pjaknéx mjastkòv* (będąc w Saksonii, widziałem wiele pięknych miast).

Mjastkœ, -a, *n.*, Miastko, miasto powiatowe w prowincyi pomorskiej, *niem.* Rummelsburg.

mjastkœvsći, -kô, -ćè, *przym.*, miastkowski. *Wœkrǫg mjastkœvsći.*

mjawčec, -ą, -êł, *sł.*, miauczeć. *Kœté mjawčą na daku.*

mjawkac, -ają, -êł, *sł.*, miauczeć (częstotl.). *Kœtka mjawkô na młodè, ćej mô méš.*

mjawknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, miauknąć. *Kœt mjawknǫł.*

mjazdra, -é, *ż.*, cera. *Zdrovy mô zdrovǫ mjazdrą. To je pœ jegœ mjazdře do znańô, że jemu ńèco felô* (to można poznać po jego cerze, że jemu coś brakuje).

mjąséskœ *ob.* mjąséšče.

mjąséšče, -a, *n.*, zgrub. od mjąso, mięsisko, niedobre mięso. *Doč té to mjąséšče kupjeł?* (po coś ty to mięsisko kupił?).

mjąsny, *przym.*, mięsny. *Pœlevka mjąsnô. V pjǫlk są ńe jôdô mjąsnéx pœtrôv.*

mjąta, -é, *ż.*, mięta. *Mjąta rosce na mœkréx môlax.*

mjątka *ob.* mjąta.

mjątus, -a, *m.*, miętus. *Ob.* mjtus.

mjec, môm, mjêł, mij, *sł.*, mieć. *Jô môm šćescè. Mjêł detće, ale jix ju ńimô. Cež té môš? Jakǫ mją, takǫ dą. Jô to xcą mjec. Mij šćescè, mzęš bœgati.*

mječ, -a, *m.*, 1) miecz, 2) wierzchnia, poprzeczna beleczka u brony, spajająca bidła t. j. bełki dolne, w których osadzone są gwoździe. *To je stôrodôvny mječ. Mječe môta dobrè, ate bidła sǫ z krexègœ dřeva zrobjonè.* Ob. bidło.

mječék, -a, *m.*, zdrobn. od mječ, 1) mieczyk, 2) poprzecznik u brony.

mjedńica, -e, *ż.*, miednica.

mjedńička, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjedńica, miedniczka.

mjedvjedńik, -a, *m.*, człowiek, oprowadzający niedźwiedzia, niedźwiedziarz.

mjedvjez, -a, *m.*, niedźwiedź. *Mjedvjez sxvôcél gœ v swœje šćépé, a tej bél ju zbéli* (niedźwiedź chwycił go w swoje łapy i było już po nim).

mjedvjezi, *przym.*, niedźwiedzi. *Mjedvjezi rék. Mjedvjezô skòra.*

mjez, -é, *ż.*, miedź. *Kœtłé robjǫ z mjezé.*

mjeza, -e, *ż.*, miedza. *To mœja mjeza! Wœt mjezę do mjezę xœjinka rosce.* Piosnka.

mjezany, *przym.*, miedziany. *Mjezanè pjeńǫze. Mjezany kœcel.*

mjezé, *sp.*, między. *Mjezé nami. Mjezé lasę a drogǫ stojałé dôvńi vébudovańô.*

mjezémœřè, -ô, *n.*, międzymorze, »ziemi plac wąski między dwojem morzem« — jakby powiedział Knapski. Półwysep helski jest takiem międzymorzem, które zresztą Kaszubi »Rébôkami« pospolicie zowią.

mjex, -a, *m.*, miech, wór. *Mjex ful sbœžô* (wór pełen zboża). *Mjex pjeńǫzi. Žężé xœzǫ pœ vsi é bjeřǫ ńicdobrè zècé v mjex* (żydzi chodzą po wsi i biorą niegrzeczne dzieci w worek). *Mjex kœvalsći.*

mjexœvy, *przym.*, miechowy. *Z mjexœvègœ płôtna.*

mjelézna, -é, *ż.*, mielizna, miejsce płytsze w morzu, w rzece. *Nô tą mjelézną vpôd wœkrąt é są vévròcél.*

mjelôčk, -a, *m.*, zdrobn. od mjelôk, mniejszy mielak.

mjelôk, -a, *m.*, kij gruby z twardego drzewa, którym miele się czyli trze tabakę w dennicy.

mjeńac, -ają, -êł, *sł.*, mieniać, wymieniać. *Na gêłze mjeńalé cezè pjeńǫze. V krômax ńerôd mjeńają kupjony tovôr.*

Mjemc, -a, *m.*, Niemiec. *Ob.* Ńemc.

Mjemcé, -òv, *l. mn.*, Niemcy (kraj). *Ob.* Ńemcé.

Mjemčék, -a, *m.*, zdrobn. od Mjemc, Niemczyk. *Ob.* Ńemčék.

Mjemčura, -é, *m.*, zgrub. od Mjemc, Niemczysko. *Ob.* Ńemčura.

mjemjecći, -kô, -ćè, *przym.*, niemiecki. *Mjemjeckô mœva. Sezi, jak na mjemjecćim kôzańu.* Ob. ńemjecći.

Mjemka, -ći, *ż.*, Niemka. *Ob.* Ńemka.

Mjeřeja, -e, *ż.*, Mierzeja, nazwa kawałka ziemi nad ujściem Wisły, oblanego z jednej strony morzem, z drugiej Zatoką świeżą, *niem.* Nehrung. *Ob.* Ńeřeja.

mjeřéc, -ą, -él, *sł.*, 1) mierzyć, 2) celować. *To je mjeřonè płôtno. Mjeřǫ terô sbœžè do předańô. Šed pœwœli é krokami mjeřél pœle. Mjeřél v xłopa, trafjeł v pôpa.*

mjesąčny, *przym.*, 1) miesięczny, 2) księżycowy. *Pœtemu robilé mjesąčnè rexunće. Doxœdé mjesąčnè. V mjesąčnǫ noc.*

mjesc, mjotą, mjòt, mjecé, *sł.*, mieść. *Śńègę mjece.*

mjescéc, -ščą, -scél, *sł.*, mieścić, umieszczać. *Ję jô vaju mdą mjescél?* (gdzie ja was będę mieścił, gdzie was pomieszczę?).

mjescéc są, -ščą są, -scél są, *sł.*, mieścić się. *Jakòž wœńi są mješčǫ v taći mêły xałepce?*

mjescéna, -é, *ż.*, zdrobn. od mjasto, mieścina. *Mêłô mjescéna, wubœgô mjescéna.*

mjescinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjescéna, mieścina.

mjesǫc, -a, *m.*, 1) księżyc, 2) miesiąc. *Včerô kœl mjesǫca bêło kœło. Za tré mjesǫce bǫdze lato.*

mjesǫčk, -a, *m.*, zdrobn. od mjesǫc, miesiączek. *Novy mjesǫčk na ńebje je do vizeńô.*

mješac, -ają, -êł, *sł.*, mieszać. *Vino s wœdǫ mješalé é pilé. Ńe mješôj téx krep se sobǫ.*

mješac są, -ają są, -êł są, *sł.*, mieszać się. *Corôz barźi mješają są s Ńemcami. Jemu są gvés ve łbje mješô.*

mješańina, -é, *ż.*, mieszanina. *To bêła taka drétkô mješańina, jakbé do wœdé nalêł wœcte é pjepře vsépêł.*

mješčańsći, -kô, -ćè, *przym.*, mieszczański. *Mješčańsćè zvéčaje é wœbéčaje. Mješčańsćè přévileje. Mješčańskô swœbœda. Mješčańskô buxa* (pycha).

mješčaństwœ, -va, *n.*, 1) stan mieszczański, 2) mieszczaństwo (zbior.). *Ńe xcelé gœ dopuscéc do mješčanstva. Vnet sebrało są całè mješčaństwœ.*

mješčôn, -a, *m.*, mieszczanin. *To bêł słôvny mješčôn gdônsći. A ga wu mješčanòv ńick ńe vskurêł, wudêł są do kròla.*

mješčônka, -ći, *ż.*, mieszczanka. *Mješčônće nošǫ kłobuće na głovax.*

mješčura, -é, *m.*, zgrub. od mješčôn, mieszczuch. *Wœbřédły mješčura.*

mješi, *stop. wyż.* od mêły, mniejszy. *Ob.* mńeši, mêły.

mješk, -a, *m.*, zdrobn. od mjex, 1) woreczek, 2) woreczek na pieniądze, sakiewka, pugilares. *V tim mješku bêłé krepé. Wœna mô mješk ful pjeńǫzi. Wœn mô serce wœtemkłe, ale mješk zamkły* (on ma serce otwarte, ale sakiewkę zamkniętą).

mješkac, -ają, -êł, *sł.*, mieszkać. *Mœja sostra mješkô přé brace, xteren je ksążę. Wœńi mješkają v ny xałepce kœl mœřa.*

mješkœvy, *przym.*, dotyczący sakiewki, pugilaresowy. *Mješkœvô skòrka.*

mjetléca, -e, *ż.*, 1) miotła, 2) kąkolnica (trawa, rosnąca w zbożu). *Jezdi na mjetléci, jak na kœńu. Tą ńima žôdnegœ žéła, le mjetléca.*

mjetléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjetléca, miotełka. *Barzo šékœvnô mjetléčka.*

mjetlêšče, -a, *n.*, zgrub. od mjotła, mietlisko. *Véřecé buten to mjetlêšče!* (wyrzuć z domu to mietlisko!).

mjevac, -ają, -êł, *sł.*, miewać. *Wœńi vjedno gvésnè vjadomœscé mievają. Wœna z tegœ lasa mjevà dôvńi značnè doxœdé.*

mjeza *ob.* mjeża.

mjèsce, -a, *n.*, miejsce. *Na tim mjèscé* (na tem miejscu). *Z mjèsca na mjèsce, z môla na môl.*

mjèscovy, *przym.*, miejscowy. *S tim mušiš jic do mjèscovègœ ksąża. Mjèscovô é wœkœléčnô šlaxta.*

mjèśći, -kô, -ćè, *przym.*, miejski, miastowy. *Muré mjèśćè. Rôteš mjèśći. Vaxtôř mjèśći.*

mjêł, *2. przyp.* mjała, *m.*, trzęsawisko, błoto, stawisko. *V nym mjale wutonałé jegœ kœńe.*

mjic, mną, mjął, mńi, *sł.*, miąć, gnieść. *Ńe mńi łòžka! Mjatè sbœžè.*

mjodno, *przysł.*, słodko. *Bêło mu mjodno, jakbé zjôd ze dva pynté mjode* (było mu słodko, jakby zjadł ze dwa funty miodu).

mjodnosc, -é, *ż.*, słodkość, słodycz. *Mjodnosc břade, cekre* (słodycz owoców, cukru).

mjodnuši, *przym.*, zdrobn. od mjodny, słodziutki. *Mjodnušô kreška* (słodziutka gruszka).

mjodnušińći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od mjodnuši, słodziusi, słodziutki. *Naše zèvčata mają gąbulće, jak cećer, mjodnušińćè.*

mjodnušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od mjodnušo, słodziusieńko.

mjodnušo, *przysł.*, zdrobn. od mjodno, słodziutko.

mjodnutći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od mjodny, słodziutki. *Mjodnutćè slévé.*

mjodnutkœ, *przysł.* zdrobn. od mjodno, słodziutko.

mjodny, *przym.*, słodki. *Mòžeš jèsc, to jabkœ je ju dosc mjodnè. Mjodny, jak cećer.*

mjodovy, *przym.*, miodowy. *To mô dèxt mjodovǫ šmaką. Mjodovô wœńô. Mjodovè kvjôłće.*

mjotełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjotła, miotełka. *Mêłô mjotełka.*

mjotła, -é, *ż.*, miotła. *Vezńi mjotłą é zamjecé jizbą* (weź miotłę i zamieć izbę). *Nôlepšè mjotłé są jerkœvè.*

mjòd, 2. *przyp.* mjode, *m.*, miód. *Mjòd robjõ pščołé. Najôd sã mjode, jaž mu sã medło robiło. Pilé mjòd é pivœ.*

mjòdk, -u, *m.*, zdrobn. od mjòd, miodek. *Dobri mjòdk. Zdřé, jak jim mjòdk šmakô!*

mjônće, 2. *przyp.* mjônk, *l. mn.*, wyścigi. *Puzma sã přézdřec na mjônće našéx knôpòv.* Ob. vémjônće.

mjôno, -a, *n.*, miano, imię. *To je mœje mjôno, a to přezvistkœ.*

mjôrčéca, -e, *ż.*, miarka (dziś bez stale oznaczonej objętości). *Béła tegœ dobrô mjôrčéca.*

mjôrčéčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjôrčéca, miareczka, kwaterka. *Vépjeł mjôrčéčkã gœřélći. Kupiła so mjôrčéčką pjepře.*

mjôrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mjara, 1) miarka (miara), 2) miarka (naczynie). *Dêł mu jedną mjôrką wœvsa. Tegœ wœvsa ńima vici, jak dvje mjôrće.*

mjôzga, -ži, *ż.*, sok drzewny, znajdujący się pomiędzy korą a właściwem drzewem, miazga. *Třeba pipé léimc, pœći je mjôzga* (trzeba piszczałki wykręcać, dopóki jest miazga).

młénarčék, -a, *m.*, młynarczyk, pomocnik młynarski. *To vjélži młyn: młénôř mô dvux młénarčékòv.*

młénařći, -kô, -ćè, *przym.*, młynarski. *Młénařći svińe ńe bjeřé ńigdé do yœve* (młynarskiej świni nie bierz nigdy do chowu).

młénařéc, -ą, -él, *sł.*, być młynarzem, trudnić się młynarstwem. *Wœńi z žąda pražąda sezą v tim młéńe é młénařą.*

młénařtwœ, -va, *n.*, młynarstwo. *Młénařtwœ tèrôz ńe pœpłôcô. Všélcé třej tredńą sã młénařtvę na ròžnéx môlax.*

młénovy, *przym.*, dotyczący młyna, młyński. *Ob.* młynsći.

młénôrka, -ći, *ż.*, młynarka, żona młynarza.

młénôř, -a, *m.*, młynarz. *Bjéły, jak młénôř, čôrny, jak kœminńik.*

młodi, *przym.*, młody. *Młodi yłop. To ješ baro młodi zèvus. V mœjex młodéx latax.*

młodo, *przysł.*, młodo. *Młodo wœvdovjél, a dreži rôz sã ńe wœžeńeł.*

młodosc, -é, *ż.*, młodość. *Ńe navučél sã prôcovac v młodoscé, jakuž yceta, abé terôz robjeł? Całą młodosc přečél v vjelži bjèze.*

młozec, -ejã, -él, *sł.*, młodnieć. *Dôlébòg, že vaji bjałka s kœždim rokę młozeje!*

młozék, -a, *m.*, młodzik, młodzieniaszek. *To ješ młozék!*

młozônk, -a, *m.*, młodzieniec, młodzianek. *Šélkœvny, miły, bélny młozônk.*

młozuši, *przym.*, zdrobn. od młodi, młodziutki. *Młozuši knôp.*

młozušo, *przysł.*, zdrobn. od młodo, młodziutko. *Wœžeńeł sã młozušo.*

młot, -a, *m.*, młot. *Želôzny, kœvalsći, kaminny młot. To tak, jak mjezé młotę a kœvadlę.*

młoteček, -a, *m.*, zdrobn. od młotk, młoteczek.

młotk, -a, *m.*, zdrobn. od młot, młotek. *Mulařći młotk.*

młyn, 2. *przyp.* młéna, *m.*, młyn. *Třôsk, jak ve młéńe* (hałas, jak w młynie). *Wœdny, vjetřny młyn.*

młynk, -a, *m.*, zdrobn. od młyn, młynek. *Kavœvy młynk.*

młynkœvy, *przym.*, młynkowy. *Młynkœvô kœrba. Młynkœvô šuflôdka.*

młynsći, -kô, -ćè, *przym.*, młyński. *Cążći, jak młynsći kam.*

mlec, mjelą, mleł, mjelé, *sł.*, mleć. *Ve młéńe mjelą sbœžè na mąką. Ńe mjelé tak jązékę! Tôbaką mjele sã na denńici.*

mlečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od mlekœ, mleczko. *Dobrè mlečkœ. Wœn ješ na muńi mô nenčéńè mlečkœ* (on ma jeszcze na ustach matczyne mleczko, ma mleko pod nosem).

mlečny, *przym.*, mleczny. *Naša čeřvjonka je barzo mlečnô.*

mlekœ, -a, *n.*, mleko. *Vaji krové dają mało mleka, ale naje ješ mńi. Kvasnè mlekœ. Sbjerônè mlekœ.*

mnoźi, -gô, -źè, *przym.*, mnogi, liczny. *Mnoźè karna gąsi* (mnogie stada gęsi). *Léčba mnogô.*

mnogœ, *przysł.*, mnogo, licznie. *Leda béło mnogœ, jak na wœtpusce.*

mnogœsc, -é, *ż.*, mnogość. *Mnogœsc rib, sbœžô, mnogœsc lezi.*

mnostwœ, -va, *n.*, mnóstwo. *Rébôcé pœłôvjają latos łaće mnostwœ rib, jak ńigdé předtim.*

množéc, -ą, -él, *sł.*, mnożyć. *To le Pôn Jezes mòg množéc xlèb é vino, jô tegœ ńe wumjèm. To sã množi přez třé.*

množéc sã, -ą sã, -él sã, *sł.*, mnożyć się. *Množą sã, jak rébé.*

mńeši, *ob.* mêły.

mńešosc, -é, *ż.*, mniejszość. *Pœ jejix strońe béła mńešosc.*

mńi *ob.* mało.

morz, -e, *m.*, mróz. *Ob.* mròz.

mòj, mœja, mœje, *zaim.*, mój. *Mòj wœjc. Mœja nenka. Mœje zèckœ. V mœjex xéčax. Mœji přéjacele.*

mòrg, *2. przyp.* mœrga, *m.*, mórg. *Jeden mòrg pœla. Dva mœrgę.*

Mòžeš, -a, *m. im. wł.*, Mojżesz. *Mądri, jak Mòžeš.*

Mòžešk, -a, *m.*, zdrobn. od Mòžeš, Mojżeszek. *Mêlègœ Mòžeška nalezlé v kœlibce plévającègœ pœ wœzę.*

Mòžešòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Mojżeszów. *Mòžešovô nôvuka.*

mòvca, -e, *m.*, mowca. *Wœn nôlepši mjezé nami mòvca.*

môxnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, machnąć. *Môxnǫł rąkǫ.*

môj, *2. przyp.* maja, *m.*, maj (miesiąc). *Sexi kvjeceń, mœkri môj, bǫzę žétkœ, jakbé gôj.*

môl, -a, *m.*, 1) miejsce, 2) gospodarstwo, posiadłość. *Na tim môlu stojeł zômk. Doč wœńi tak xœzǫ z môla na môl? Wœna są wœžeńiła na dobri môl* (wyszła za mąż na dobre gospodarstwo). *Zarô na môlu* (zaraz na miejscu).

môlami, *przysł.*, miejscami, tu i owdzie. *Môlami tą ješ mješkają Kašebi.*

môlék, -a, *m.*, zdrobn. od môl, mała posiadłość, małe gospodarstwo. *Ńezły môlék!*

môltéx, -u, *m.*, biesiada, uczta, obiad, *niem.* Mahlzeit.

Môrcénòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Marcinów. *Môrcénovô.*

Môrcin, -éna, *m. im. wł.*, Marcin. *Na svjati Môrcin. Zis je svjatègœ Môrcéna.*

Môrcink, -a, *m.*, zdrobn. od Môrcin, Marcinek.

Môrcinkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Marcinków. *Môrcinkœvè svińe pyščǫ vaji žéto.*

môrinka, -ći, *ż.*, marena (ryba).

môrtwœsc, -é, *ż.*, martwość. *Môrtwœsc Pana Jezesa na křéžu béła dokôzonô.*

môrtvje, *przysł.*, martwo. *Sezǫ môrtvje é ńe rešają są.*

môrtvy, *przym.*, martwy. *Ćej jem přéšed, wœna béła ju môrtvô. Môrtvy, jak kamiń.*

mœc, -é, *ż.*, moc, siła, władza, zdolność. *Wœn mô vjelgǫ mœc v rąkax. Jemu złosc mœcé dodà. Wœna mô mœc nad ńim. Ten svjati mjêł mœc čéńeńô cedòv.*

mœcno, *przysł.*, mocno, silnie, bardzo. *Scésnǫł gœ mœcno. Přéřešé mœcno* (przywiąż mocno. *Wœna gœ mœcno miłuje. To je mœcno sešétè. To są mœcno třimô.*

mœcny, *przym.*, mocny, silny. *Xłop mœcny, jak stolém* (jak olbrzym). *To je mœcny lencux. Mœcnô gœřétka. Mœcnè pivœ. Mack je mœcńeši, ńiž té.*

mœcńec, -eją, -ęł, *sł.*, mocnieć. *Wœł tegœ čase, jak začǫł vici jèsc, mœcńeje s kœždim dńę.*

mœč, -e, *m.*, mocz.

mœčéc, -ą, -ét, *sł.*, moczyć. *Nenka mœči nogę v łebjonce. Mœčeńè lne.*

mœda, -é, *ż.*, moda. *Terôz je taka mœda, žebé bjałće nosélé kłobuće na głovax. Frąceskô mœda.*

mœdła, -é, *ż.*, modła, modlitwa. Zwykle w liczbie mn.: mœdłé, -òv, modły. *Gœrǫcè mœdlé zanosélé do Bœga.*

mœdléc są, -ą są, -ét są, *sł.*, modlić się. *Mœdlét są, jak prôvzévy katolék. Mœdlǫcé są, ńimôš mésléc wœ ńičim jinym.*

mœdlétevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mœdlétva, modlitewka. *Mœdlétevka do svjatègœ Jozva. Zmòvjeł pôceř é dodét ješ jedną kròcexnǫ mœdlétevką.*

mœdlétva, -é, *ż.*, modlitwa. *Sešlé są na mœdlétvé. Mœdlétva do Nôsvjatšè Panné. Mœdlétvé za wumarłéx. Dobri wučink — nôlepšô mœdlétva.*

mœdńiš, -a, *m.*, modniś, fircyk, gogo. *Stroji mœdńiš, a detka skažonègœ ńimô v łaši* (okropny gogo, a dutka złamanego nie ma w kieszeni).

mœdńiša, -e, *ż.*, modnisia, strojnisia. *To ńe je bélejakô mœdńiša!*

mœdńe, *przysł.*, modnie. *To tak ńe je mœdńe. Wœna vjedno přévœzevô są mœdńe.*

mœdny, *przym.*, modny. *Mœdny kabôt. Mœdnè ruxna* (modne ubranie). *Bjałće xœzǫ v mœdnéx sekńax.*

mœdrawœ, *przysł.*, niebieskawo, sinawo. *Tu je všétkœ mœdrawœ pœmalovônè.*

mœdrawœsc, -é, *ż.*, niebieskawość, sinawość. *Mœdrawœsc mœřa.*

mœdravy, *przym.*, niebieskawy, sinawy. *Mœdravô farva. Mœdravègœ kœlore.*

mœdri, *przym.*, modry, siny, niebieski. *Kašebi nôvici mœdréx kœlorov pœtřebują* (Kaszubi używają najwięcej modrych kolorów). *Kašebsćè bjałće nôvici rôd mają mœdrǫ farvą* (Kaszubki kochają się najbardziej w niebieskiej barwie).

mœdro, *przysł.*, modro, niebiesko. *Mœdro, jak v ńebje.*

mœdrosc, -é, *ż.*, modrość, niebieskość. *Jinšô je mœdrosc ńeba, a jinšô mœřa.*

mœdrôčk, -a, *m.*, zdrobn. od mœdrôk, modraczek, bławatek.

mœdrôk, -a, *m.*, chaber, bławat, *łac.* centaurea cyanus *L.*

mœdrôkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, chabrowy, bławatkowy. *Vinc mœdrôkœvy* (wieniec chabrowy).

mœg, mœgą, mòżeš, mòże, mòg, mœżé, *sł.*, móc. *Té mòżeš vjele ješ zrobic, ale jô ju ńimœgą. Jôbé jem to zarô zrobjeł, éejbé le jem mòg (mœgła).*

mœźiła, -é, *ż.*, mogiła, grób. *Wœn ju dôvno spœčivô v mœźile. Na mœźiłax rostą terôz bulvé.*

mœźiłka, -éi, *ż.*, zdrobn. od mœźiła, mogiłka. *Sezi é płače na mœźiłce swœjè coreśći.*

mœźilny, *przym.* mogilny, grobowy. *Mœźilnô zemja. Mœźilny spœkòj.*

mœklézna, -é, *ż.*, pot. *Jemu mœklézna spłévô z łéséné.*

mœknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, moknąć. *Jičmé leži na pœlé é mœkńe. Doč môta na dèšč mœknǫc?* (czego macie na deszczu moknąć?) *Ju dva tiźeńe len mœkńe.*

mœknǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, pocić się. *Mœknǫł są, jaž mu są pœt lêł pœ gąbje é pœ šéji* (pocił się, aż mu pot spływał po twarzy i szyi). *Mé są tak mœkńemé, jaž pœ nas ćipi* (aż na nas wre).

mœkrawœ, *przysł.*, podmokło, wilgotno. *Tu je pérną mœkravœ.*

mœkrawœsc, -é, *ż.*, podmokłość, wilgotność. *Mœkravœsc grente ńe dozvôlà jim na ńižôdną wupravą.*

mœkravy, *przym.*, podmokły, wilgotny. *Mœkravè grenta, ńivé, łǫće.*

mœkri, *przym.*, mokry, wilgotny. *Mœkrè xusté vješô są na płoce. Na mœkrim pœlé pšenca mźe léxô. Mœkrè grenta.*

mœkro, *przysł.*, mokro. *Mœkro, jak na błotax. To je latos mœkro!*

mœkrosc, -é, *ż.*, mokrość, wilgoć. *Z přéčéné tè mœkroscé ńimòg tu długœ přebévac.*

mœmącék, -u, *m.*, zdrobn. od mœmąt, momencik, chwilka. *To ńe mźe derovało anè mœmącéku. Žžé-le mœmącék!* (zaczekaj-no chwilkę).

mœmąt, -e, *m.*, moment, chwila. *V tim mœmące* (w tym momencie).

mœnarxa, -é, *m.*, monarcha. *Mœnarxœvje presći. Pôn Bòg je nôvéššim mœnarxǫ.*

mœnarxičny, *przym.*, monarchiczny. *Řądé mœnarxičnè.*

mœnarxijô, -e, *ż.*, monarchia, państwo. *Mœnarxijô preskô.*

mœneta, -é, *ż.*, moneta. *To je pœlskô, a to preskô mœneta. Mœja bjałka sbjerô stôrè mœneté.*

mœra, -é, *ż.*, 1) zmora (uosobienie duszności podczas snu), 2) ćma, motyl nocny. *Mńe ju wœtdôvna mœra deši kœždè nocé. Vječorę mœré lôtają.*

mœralnosc, -é, *ż.*, moralność, obyczajność. *Dbêł vjedno wœ jix mœralnosc.*

mœralny, *przym.*, moralny, obyczajny. *Vjedlé žévœt mœralny, bœgœbòjny.*

mœralńe, *przysł.*, moralnie, obyczajnie. *Žélé mœralńe, jak Pôn Bòg přékôzêł.*

mœrd, -e, *m.*, mord, zabójstwo. *Dopuscél są mœrde. Za jednym razę pœpełńeł dva mœrdé.*

mœrdařći, -kô, -ćè, *przym.*, rozbójniczy, zbójecki. *Mœrdařćè řemjasło. Tu pœd tim lasę stojała dôvńi mœrdařkô karčemka.*

mœrdařtwœ, -va, *n.*, 1) morderstwo, 2) zbójectwo, rozbójnictwo. *Za mœrdařtwœ pœšed na šebjencą. A tej mœrdařtwœ je vétąpjonè.*

mœrdôrka, -éi, *ż.*, morderczyni, rozbójniczka. *Na mœrdôrka wœstôvà v xéčax a ti jiny šlé na trakt* (owa rozbójniczka zostawała w domu a ci inni szli na drogę).

mœrdôř, -a, *m.*, morderca, zbójca, rozbójnik. *To bél rôz jeden mœrdôř, xteren v lese leži mœrdovêł. Tegœ mœrdôřa pœtemu pœvjesélé.*

mœres, -a, *m.*, 1) człowiek brudny, powalany albo też 2) ciemnej barwy włosów i twarzy, brunet, 3) wół lub byk ciemno-czerwony, zwłaszcza z czarną lub ciemniejszą siercią na głowie.

mœresk, -a, *m.*, zdrobn. od mœres, wół lub byk ciemno-czerwony.

mœreska, -éi, *ż.*, 1) kobieta brudna, powalana, 2) kobieta ciemnej barwy włosów i twarzy, brunetka, 3) krowa ciemno-czerwona z ciemniejszą siercią na głowie, 4) gatunek gruszek koloru ciemno-szarego.

mœrgœvy, *przym.*, 1) morgowy, 2) jednomorgowy. *Mœrgœvô mjara. Mœrgœvy gœspœdôř.*

mœřći, -kô, -ćè, *przym.*, morski. *Wœda mœřkô je słonô. Sòl mœřkô. Vjatré mœřćè. Hądel mœřći. Rébé mœřćè.*

mœře, -a, *n.*, morze. *Na mœřé* (na morzu). *Wœkrąté bježą pœ mœřé. Bywêł na rozmajitéx mœřax. Mêłè mœře* (zatoka pucka). *Vjelźè mœře* (morze bałtyckie), *Bjêłè mœře, Čôrnè mœře.*

mœřéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) morzyć, 2) dusić. *Głodę gœ mœřélé. Mœją bjałką mœra mœři ju dva lata.*

mœřéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, morzyć się. *Mœřél są głodę dobrovòlno.*

mœřéšče, -a, *n.*, zgrub. od mœra, zła, brzydka zmora. *To mœřéšče xœzęło do mńe kœžde nocé.*

mœscéšče, -a, *n.*, zgrub. od mœst, mościsko, zły, stary most. *Zarvalé są na tim mœscéščé* (utknęli, załamali się na tem mościsku).

mœscévy, *przym.*, mościwy, miłościwy, łaskawy. *Mœscévy Pańe! Jô přéšed s prosbą do mœscévègœ pana. Mœscévè panstwœ. Mœscévô pańè* (miłościwa pani).

mœsoz, -ązę, *m.*, mosiądz. *To je z mœsązę zrobjonè.*

mœsążny, *przym.*, mosiężny. *Mœsążnô jeżełka. Mœsążnô blaška.*

Mœskôl, -a, *m.*, Moskal, Rosyanin. *Mœskôle čélé Reskœvje.*

Mœskôlka, -ći, *ż.*, Moskiewka, Rosyanka.

mœsćevsći, -kô, -ćè, *przym.*, moskiewski. *Mœsćevsći język. Mœsćevskô vjara. Mœsćevsćè panstwœ.*

mœst, -e, *m.*, most. *Té jes tą tak pœtřebny, jak v mœsce zura.*

mœstk, a, *m.*, zdrob. od mœst, 1) mostek, 2) kość piersiowa, mostek.

mœstečk, -a, *m.*, zdrb. od mœstk, mosteczek.

mœstovè, -ègœ, *n.*, mostowe (opłata).

mœstovy, *przym.*, mostowy. *Mœstovè balće. Mœstovè pœrąče.*

mœt, -e, *m.*, większy motek. *Pœtemu wuviła to v dva vjelźè mœté.*

mœtac, -ają, -êł, *sł.*, motać, kręcić, skręcać. *Ńitće mœtac.*

mœtac są, -ają są, -êł są, *sł.*, motać się, wić się, kręcić się. *Jô tim ńicom radé dac ńimœgą, wœne le są mœtają.*

mœtk, -a, *m.*, zdrobn. od mœt, motek. *Mœtk lńanéx ńici. Mœtk bavêlné.*

mœtešk, -a, *m.*, zdrobn. od mœt, moteczek. *Třé mœtešće.*

mœtéčka, -ći, *ż.*, zdrobn od mœtéka, motyczka. *Mœtéčka wœgrodovô. To je déxt zècnô mœtéčka* (to prawdziwie dziecięca motyczka).

mœtéka, -ći, *ż.*, motyka. *Vérvêł są s mœtékǫ na ksążéc.*

mœtovidełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od mœtovidło, motowidełko.

mœtovidło, -a, *n.*, motowidło.

mœva, -é, *ż.*, 1) mowa. 2) język, 3) przemowa. *Jegœ mœva ńe vôrt słexańô. Kašebskô, pœlskô, ńemjeckô, reskô, ągelskô mœva. Pęšnô mœva* (śliczna mowa). *Jegœ mœva, jakbé ksǫz z kôzalńice kôzêł.*

mœvic, mòvją, mòvjeł, mœvi, *sł.*, mówić. *Wœna navet mœvic ńe wumjèje. Té mòviš wœ ńi vjedno zle. Wœn tak mòvjeł. Ńe mœvi tegœ ńikœmu.*

mœvnosc, -é, *ż.*, mowność, wielomowność. *Mœvnosc bjałogłovskô.*

mœvny, *przym.*, mowny, mówiący wiele. *Kœł muši béc łovny, a xłop mœvny.*

mœžnosc, -é, *ż.*, dzielność, wyborność, przedniość. *Jegœ mœžnosc to spraviła.*

mœžny, *przym.*, dzielny, tęgi, wyborny, wyśmienity, przedni. *Mœžnègœ xłopa dostała* (tęgiego męża dostała). *Mœžnô kava* (wyborna kawa). *Mœžnè žęto* (przednie żyto).

mœžńe, *przysł.*, dzielnie, tęgo, wyśmienicie, wybornie. *Spravjeł są mœžńe.*

mœžńisti, *przym.*, tęgi, wyborny, przedni. *Mœžńistègœ parobka môta* (macie tęgiego parobka).

mǫcą, mǫcél *ob.* mącéc.

mǫčésti, *przym.*, mączysty. *Kœžde zôrkœ je mǫčéstè.*

mǫčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mǫka, mączka. *Bjélô, pétlovônô mǫčka.*

mǫčny, *przym.*, mączny, z mąki zrobiony. *Mǫčnô brejka.*

mǫdralsći, -kô, -ćè, *przym.*, mądralski. *To są mǫdralsćè dokazé* (to są mądralskie dowody).

mǫdralstwœ, -va, *n.*, mądralstwo, mędrkowanie, mądrość (iron.). *Za twœje mǫdralstwœ jô mdą pœkutovêł.*

mǫdri, *przym.*, mądry. *To mǫdrô baba! Wœna je mǫdřešô, ńižlé wœn. Głupy s mǫdrim ńimòže béc v sgœzę. Mǫdri, jak Salamœnovè buksé* (jak Salamonowe spodnie). *Mǫdri Pœlôx pœ škœzę.*

mǫdrosc, -é, *ż.*, mądrość. *Głupy mǫdroscé šekac ńe wumjèje.*

mǫdrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, być mądrym, udawać mądrego, mędrkować. *É głepc mǫdreje, ćej mu są v tašą naleje.* Przysł.

mǫdrôl, -a, *m.*, mądral, mędrek. *Té są ńe dogôdôš s tim mǫdrôlę.*

mǫdrôlka, -ći, *ż.*, mądralka. *Wœžeńeł są s mǫdrôlkǫ — mzę mjêł głupè zècé.*

mǫdře, *przysł.*, mądrze. *Té to jes mǫdře pœméslêł, ale głepje zrobjeł.*

mǫdřec, -ją, -êł, *sł.*, mądrzeć. *Na stôrè lata mǫdřeje.*

mǫdřela, -e, *m.* i *ż.*, mędrek, mądral; mądralka.

mǫka, -ći, *ż.*, mąka. *Pœjaxêł do młéna za mǫkǫ. Pétlovônô mǫka je drogšô, jak kaspròvka.*

mǫž, 2. *przyp.* mąża, *m.*, mąż, mężczyzna. Wyraz rzadko używany

mrečec, -ą, -êł, *sł.*, mruczeć. *Mreči, jak kœt.*

mrek, -u, *m.*, mruk, mruczenie. *Kœci mrek. Mjedvjezi mrek.*

mrekac, -ają, -êł, *sł.*, mrukać, pomrukiwać. *Kœtka mrekô.*

mreknọc, -ną, -nọł, *sł.*, mruknąć. *Z bœle jaž mreknọł.*

mročéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, mroczyć się, zmierzchać się. *Terô są vnetešći mroči* (teraz się wnet, wcześnie zmierzcha). *Jemu są gvés ve łbje mročéło.*

mročno, *przysł.*, mroczno, ciemno. *To zjis je mročno. Ju je mročno.*

mročny, *przym.*, mroczny, ciemny. *Zeń bół mročny. Mročnô jizba.*

mrok, -u, *m.*, zmrok. *Wœ mroku* (o zmroku). *Ju bół mrok, ćej robœtńicé sxœzęle z pœla.*

mrovečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mrôvka, mróweczka. *Pilnô; jak mrovečka. Ze tak pœspjevôš, mœja mrovečkœ?* (gdzie tak spieszysz, moja mróweczko?).

mrovica, -e, *ż.*, mrówka. *Ob.* mrôvka.

mrovišče, -a, *n.*, mrowisko. *Jakbé jem na mroviščé sadnọł!*

mrozati, *przym.*, siwy, maści siwej. *Mrozati kôń. Mrozati bulôšk. Vaji mrozatô są wœceléła.*

mrozéc, -žą, -zół, *sł.*, mrozić. *Strax mu krev v žéłax mrozi.*

mrozno, *przysł.*, mroźno. *To je zjis tak mrozno, jakbé ju zéma nastù.*

mrozny, *przym.*, mroźny. *Mrozny vjater. Mroznô zéma.*

mrôvči, *przym.*, mrówczy. *Mrôvčè gńôzdo. Mrôvčè jôjkœ. Mrôvčô pilnosc.*

mrôvka, -ći, *ż.*, mrówka. *É mrôvće budejọ so pałace.*

mròz, 2. *przyp.* mroze, *m.*, mróz. *Na mroze. To je vjelźi mròz. To je dęxt kašebsći mròz.* Ob. morz.

mròzk, -a, *m.*, wół, byk, koń siwej maści, siwosz.

mròzka, -ći, *ż.*, jałówka, krowa o siwej sierci, siwka; klacz siwa.

mřec, mřą, mar, *sł.*, mrzeć, umierać, zmierać. *Tak mřọ leze, jeden za dreźim. Mar z głode, a ńixt mu kọsečka xlèba ńe dêł.*

mřeža, -e, *ż.*, rodzaj sieci na ryby, cienkiej i szerokiej, ale dosyć płytkiej.

mřežéšče, -a, *n.*, zgrub. od mřeža.

mřežka, -ći, *ż.*, zdrobn. od mřeža, mała siatka do łowienia ryb na wodach płytkich.

mřežovy, *przym.*, dotyczący mřeży. *Mřežovè jadra.*

mscéc są, mščą są, mscół są, mscé są, *sł.*, mścić się. *Mščọ są za swœjex staršéx* (rodziców). *Ńe mscé są, bœ to je gřèx.*

mscécel, -a, *m.*, mściciel. *To mze naš mscécel.*

mscécelka, -ći, *ż.*, mścicielka. *Té mzeš mscécelkọ za naše křivdé.*

mscécelsći, -kô, -ćè, *przym.*, mścicielski. *Mscécelskô rąka.*

mscéwœsc, -é, *ż.*, mściwość. *Mscéwœsc wu ńegœ béła v sercé do kònca žécô.*

mscévje, *przysł.*, mściwie. *Zdřół mscévje na ńix.*

mscévy, *przym.*, mściwy. *To mscévy xłop. Zdřół na ńọ mscévym wœkę. Mscévô rąka.*

mša, -e, *ż.*, msza. *Ksọz mšą wœtprôvjô. Pœšlé na mšą. Knôpi, co do mše służọ* (ministranci).

mšalny, *przym*, dotyczący mszy. *Stòł mšalny. Mœdlétvé mšalnè.*

Mščegòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Mszczugów. *Mščegœvy sénovje. Mščegœvè řądé.*

Mščug, -ega, *m. im. wł.*, Mszczug, Mestwin. *Mščug bół wœstalnym ksącę (ksọžécę) pœmœřćim.*

mšół, -ałe, *m.*, mszał. *Kœscelnô ksąga čélé mšół.*

mucka, -ći, *ż.*, zdrobn. od muca, czapeczka.

mučk, -a, *m.*, milczek, człowiek skryty. *Ob.* milčk.

muzéc, -ą, -ół, *sł.*, zwlekać, marudzić. *Wœna tak vjedno muzi, ćej mô wœbjôd davac.*

muxa, -é, *ż.*, mucha. *Muxé lôtają v pœvjetřé.*

muj *ob.* mòj.

muł, -e, *m.*, muł, ziemia błotnista.

mul, -a, *m.*, mól. *Mule rôd sezọ v wœvčéx kœžexax, v barańix mucax. Kœždi mô swœjegœ mula, co gœ gréze.*

mularčék, -a, *m.*, mularczyk, pomocnik mularski.

mulařći, -kô, -ćè, *przym.*, mularski. *Mulařkô robœta. Mèster mulařći.*

mulařéc, ,ą, -ół, *sł.*, być mularzem, trudnić się mularstwem.

mulařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, murarzów. *Mulařovô còrka.*

mulařtwœ, -va, *n.*, mularstwo. *Wœn są rozmjèje (znô) é na mulařtvje.*

muléška, -ći, *ż.*, skorupka ślimacza.

mulézna, -é, *ż.*, gatunek ziemi glinkowatej.

mulôrčin, -éna, -énè, *przym.*, należący do mularki, do żony mularza.

mulôrka, -ći, *ż.*, mularka, żona mularza. *Té mòżeš sama béc mulôrkǫ.*

mulôř, -a, *m.*, mularz, murarz.

mumlac, -ają, -ął, *sł.*, przeżuwać długo pokarm. *Cëż té tak mumlôš, jakbé jes ańè jednegœ zǫba ńimjà?*

mumôč, -a, *m.*, duch, mający siedzibę w studniach. *V stedńi sezi mumôč. Ńe zdřé do stedńè, bœ wuzdřiš mumôča.*

muńa, -e, *ż.*, twarz, oblicze, pysk, morda. *Mô muńǫ, jak ksǫżéc. Mô muńǫ, jak šepel. Zvjesél muńǫ.*

muńka, -ći, *ż.*, zdrobn. od muńa, pyszczek (pogardl.).

mur, -e, *m.*, mur. *Klôštorny mur. Mjèsćè muré.*

murk, -u, *m.*, zdrobn. od mur, murek, mały mur.

murłata, -é, *ż.*, murłat, deska, podtrzymująca i łącząca belki lub krokwie, *niem.* Mauerlatte.

murovac, -ejǫ, -ovèł, *sł.*, murować. *Mulôře murejǫ domé. Dom murovôny.*

murovy, *przym.*, murowy. *Gzéms murovy.*

muřéšče, -a, *n.*, zgrub. od mur, murzysko. *Stôrè muřéšče ju sǫ rozpôdô.*

Muřin, -éna, *m.*, Murzyn. *Čôrny, jak Muřin.*

Muřinka, -ći, *ż.*, Murzynka.

muřinsći, -kô, -ćè, *przym.*, murzyński. *Muřinscè vłosé sǫ čôrnè a krątè.*

mušec, -ǫ, -ął, *sł.*, musieć. *Té to mušiš végřebac. Wœn mušęł jic do mjasta.* Ob. ńimušec.

mušéc *ob.* mušec.

mušéskœ *ob.* mušéšče.

mušéšče, -a, *n.*, zgrub. od muxa, muszysko. *Nôparłè mušéšče.*

muši, *przym.*, muszy. *Letći, jak mušè škřédełkœ.*

muška, -ći, *ż.*, zdrobn. od muxa, muszka. *Mełô muška břǫčà ji kœl wuška* (mała muszka brzęczała jej koło uszka).

muškatovy, *przym.*, muszkatołowy. *Muškatovô gęłka.*

mutka, -ći, *ż.*, rybka, ryba mała i chuda. *Frischb.:* „Mutka, *m.*, der Stint, osmerus eperlanus; *kass*“. *Ju třé dńi łovjǫ same le mutće.*

muzéčka, -ći *ż.*, zdrobn. od muzéka, muzyczka. *To béła miłô muzéčka, jakbé ańołovje gralé na fletax.*

muzéka, -ći, *ż.*, muzyka. *Muzéka kœscelnô. Muzéka vjeselnô. Přéšlé s muzékǫ pœd wœćenkœ.*

muzékǫći, -kô, -ćè, *przym.*, muzykancki. *Zabralé se sobǫ muzékǫćè ǫstramǫta.*

muzékǫcék, -a, *m.*, zdrobn. od muzékąt, muzykancik. *Na čimże té grac wumjèješ, mòj muzékǫcéku?*

muzékąt, -a, *m.*, muzykant. *Pœsłęł pœ muzékątòv.*

muzékątka, -ći, *ż.*, muzykantka.

muzg, -u, *m.*, mózg. *Muzg je v głovje. Wœn je taći mǫdri, że mu ledvje muzg z głové ńe véleze. Wœn lepi muzgę prôceje, jak té rąkòma.*

muzgœvy, *przym.*, mózgowy. *Xœroba muzgœvô.*

muža, -e, *m.* i *ż.*, ślamazarnik, mazgaj.

mužžéc, -ǫ, -ął, *sł.*, miażdżyć, tłuc na miazgę. *Ńe xcą mu tim razę mužžéc głové, ale na dreźi rôz mu jǫ rozmužžǫ.*

mužžk, -a, *m.*, zdrobn. od muzg, móżdżek. *Čeléci mužžk.*

mužovati, *przym.*, mazgajowaty, ślamazarny, rozlazły. *Mužovati xłop.*

mužovato, *przysł.*, mazgajowato, ślamazarnie. *Wœn tak všétkœ robi mužovato.*

mužovatosc, -é, *ż.*, mazgajowatość, ślamazarność, rozlazłość. *Jô ńimœgǫ spœkòjno zdřec na jegœ mužovatosc.*

mųdur, -e, *m.*, mundur. *Žołneřći mųdur. Cesôř jaxęł přòdći v jeneralsćim mųduře* (cesarz jechał na przedzie w jeneralskim mundurze).

mųdurk, -a, *m.*, zdrobn. od mųdur, mundurek.

mųdurovy, *przym.*, mundurowy. *Knòpé mųdurovè* (guziki mundurowe).

mųduřéšče, -a, *n.*, zgrub. od mųdur, mundurzysko, stary, niezgrabny mundur.

myx, -a, *m.*, gatunek jabłek podługowatych. *Ob.* mix.

mył̨ka, -ći, *ż.*, mył̨ka, omył̨ka. *To béła vjelgô mył̨ka. V rexunkax béłé značnè mył̨će.*

mylny, *przym.*, mylny, błędny, fałszywy. *Té jes bél vtedé na dęxt mylny drożę* (tyś był wtenczas na zupełnie błędnej drodze).

myłńe, *przysł.*, mylnie, błędnie, fałszywie. *Wœna so myłńe docigà, jež jô bél xœri* (ona mylnie przypuszczała, że byłem chory).

myto, -a, *n.*, zapłata, płaca czeladzi, robotników. *Za mœje myto ješ mją wœbiło. To je za mełè myto. Dostalé myta třézesce talaròv.*

N.

na, *przyim.*, na. *Pœstavi misą na stòł* (postaw misę na stół). *Vélôz na křasło* (wylazł na krzesło). *Vstąpjeł na gòrą. Wœna zdři na wœjca. Žžé na Maréšką* (czekaj na Marysię). *Pœstavjeł misą na pjècku. Wœna są gœři na żłopa. Té na ńebje é mœřé!* (ty na niebie i morzu!). *Sezi na daku. Wœna je ju stôrô na gąbje.*

na! *wykrz.*, na! masz! bierz! *Nata* (l. podw.). *Nace* (l. mn.).

nabajac, -ają, -ął, *sł.*, nabajać, nazmyślać. *Coš jim starešk nabajêł wœ żelôznym vilku.*

nabajic *ob.* nabajac.

nabakalařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nabakałarzyć się. *Wœn są gvésno ju dosc nabakalařół v swœjim žécu.*

nabargœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, nazbierać. *Ob.* bargœvac.

nabartkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, namocować się. *Nabartkœvalé są rôz, jaż zmœklé* (namocowali się porządnie, aż spotnieli).

nabąćetovac są, - eją są, -ovêł są, *sł.*, naucztować się. *Nabąćetovêł są, kulkœ le sôm xcêł.*

nabéc, -bądą, -bół, -bążé, *sł.*, nabyć, kupić. *Nabół léxègœ tovare. To je v kœždim krômje do nabécô. Łôtvje nabétè pjeńąże łôtvje są védają.*

nabétk, -u, *m.*, nabytek. *To je mòj vłôsny nabétk.*

nabévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, nabywać, kupować. *Co są xutkœ nabyvô, xutkœ są traci. Nabévôj vjedno le dobrè tovaré.*

nabic, -biją, -bjeł, *sł.*, 1) nabić, 2) natłoczyć. *Nabjeł jix pœ péskax. Nabiłi, jak slezovô bečka.*

nabijac, -ają, -ął, *sł.*, nabijać, wtłaczać. *Nabijają bečće rébami é pœsiłają je do Gdônska.*

nabjerac, -ają, -ął, *sł.*, nabierać. *Vaji zèvčéna nabjerô wœdą ze stedńè.*

nabjesadovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, naucztować się. *Té są mòżeš dobře nabjesadovac v zeń, a v nocé môš spac.*

nabjèżéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nabiedzić się, natroskać się. *Té są ješ ńerôz nabjèżiš!*

nabjôtkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, napasować się, namocować się. *Mòżeta są nabjôtkœvac, kulko-le xceta* (możecie się namocować, ile tylko chcecie). *Jużesta są dosc nabjôtkœvała!*

nabłążéc są, -błożą są, -błożół są, -błążé są, *sł.*, nabłądzić się. *Té są ju dosc nabłożół!*

nabłokac są, -ają są, -ął są, *sł.*, nabłąkać się. *Nabłokêł są pœ všelejaćex mœřax.*

nabœjec są, -ą są, -ął są, *sł.*, natrwożyć się. *Jô są tęle nabœjêł, Bòg vjè, dlôčegœ.*

nabœjovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, nawojować się. *Nabœjovêł są vjele pœ všétćex lądax é mœřax.*

nabrac, -bjerą, -brêł, -bjeřé, *sł.*, nabrać. *Nabrêł sbœžô, kulkœ sôm xcêł* (nabrał zboża, ile sam chciał).

nabravążéc, -ą, -ół, *sł.*, nabredzić, nazmyślać. *Nabravążół ji rożnéx řeči, a wœna všétćemu vjeři.*

nabréžżéc, -briżżą, -briżżół, -bréżżé, *sł.*, nasmażyć ladajako, napichcić. *Wœna jim ńèco nabriżżéła, ale ńick ńe jèdlé wœt tegœ.*

nabrèżéc, -ą, -ół, *sł.*, nabredzić, nazmyślać. *Nabrèżé jim, co le xceš, wœńi všétćemu dążą vjarą.*

nabrożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nabrodzić się. *Nabrożélé są v błoce véži kœlôn.*

nabrojic, -ą, -eł, *sł.*, nabroić, *Kulkœ wœn złègœ nabrojeł!*

nabrojic są, -ą są, -eł są, *sł.*, nabroić się. *Té są dosc nabrojeł, ńe wunżeš šebjence.*

nabronovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, nabronować się. *Ju jem są dosc nabronovêł, terôz mdą zôs wœrêł.*

nabudovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, nabudować się. *Wœn są nabudovêł ńemało v swœjim žécu.*

nac, -é, *ż.*, nać, liście roślin okopowych. *Nac marxvje. Jaka mac, taka nac* (jaka mać t. j. korzeń, taka nać). *Przysł.*

nacałovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, nacałować się. *Nacałovalé są, kulkœ le xcelé.*

nacežéc, -ą, -ół, *sł.*, nacedzić. *Nacežéła mleka cały vąbòrk.*

naceknąc, (nacec), -cekną, -cek, *sł.*, naciec. *Jemu za kœlneř nacekło.*

nacerac, -ają, -ął, *sł.*, nacierać. *Naceralé mu śnegę rące é gąbą.*

nacerpjec są, -ą są, -êł są, *sł.*, nacierpieć się. *Nacerpjêł sa všelejaći bjèdé.*

nacešéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, nacieszyć się. *Nacešé sa rôz!* (naciesz się do syta!).

nacégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, naciągać. *Wœn vjedno do se nacigô.*

nacésk, -u, *m.*, nacisk, napór. *Wustąpilé dopjeře pœd nacéskę ksąża.*

nacéskac, -ają, -êł. *sł.*, naciskać, napierać. *Nacéskêł na ńix všelejaćimi spœsobami.*

nacésnọc, -ną, -nọł, *sł.*, nacisnąć, pchnąć. *Nacésnọł na ńix.*

nacic, -tną, -cọł, -tńi, *sł.*, naciąć, narąbać. *Natńi péřną kòrą na dřevje. Nacọł sećerọ v pńôk.*

nacignọc, -ną, -nọł, *sł.*, naciągnąć. *Nacignąlé žôgle na maštė é pœpłénąlé ku pêłńovi.*

naćerovac, -ejąj, -ovêł, *sł.*, skierować, nakierować. *Naćerovêł wòz ku brômje.*

naćidnọc, -ną, -nọł, *sł.*, nadbić, nadtłuc, natrącić. *Wœn je naćidnọł* (np. jabłko), *ju le na mêły matevce visi* (on je natrącił, już tylko na małej szypułeczce wisi). *Jô mu ješ křept naćidną! Xœzi, jakbé bêł naćidły* (chodzi, jak gdyby był nadtłuczony, niepewny).

naćivac, -vją, -vêł, *sł.*, nakiwać. *Wœna mje pôlcę naćivà* (ona mi palcem nakiwała).

načec są, -ejąj są, -eł są, *sł.*, nasłuchać się. *Načeł sa ròžnéx bôjk.*

načexléc, -ą, -éł, *sł.*, naobierać, naskrobać. *Načexlél marxvje. Jô vama zarô načexlą bulevkòv* (ja wam zaraz naskrobię ziemiaków).

načétac są, -ają są, -êł są, *sł.*, naczytać się. *Wœn sa načétêł mądréx ksążk.*

načłordac, -ają, -êł, *sł.*, nadeptać, natłamsić. *Jegœ kœńe mje ńerôz wòvs načłordałé, a jô ńick ńe mòvjeł.*

načorxac, -ają, -êł, *sł.*, nazdzierać, nazbijać. *Ćile jô ju bòtòv načorxêł na téx kamińax!* (Ile ja już bótów nazbijał na tych kamieniach!).

načosac, -ają, -êł, *sł.*, naczesać. *Wœna načosà všòv cały gřebiń.*

nad, *przyim.*, nad, przy, w pobliżu. *Jaskuléce lôtają nad zemją. Skœvrònk vzlôtô vésok nad zemją. Nad mœřę. Nad jęzorę Žarnovsćim. Nad řeką. Pœšlé nad řeką.*

nadac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, nadać. *Ti gbuřé mjelé to wœt samegœ kròla nadônè.*

nadavac, -dôvają, -dôveł, -davôj, *sł.*, nadawać. *Dôvńi pôn nadavêł xłopom grenta.*

nadąti *ob.* nadic.

nadbjègac, -ają, -êł, *sł.*, nadbiegać. *Ju xcà wucekac, a tej ji sąsôd s pœmœcą nadbjègô.*

nadbjègnọc, -bjèžą, -bjèg, -bjèžé, *sł.*, nadbiec. *Xutkœ nadbjèglé.*

nadenc, -endą, -šed, -enzé, *sł.*, nadejść. *Wœna ńimòže tak vnet nadenc, jak té bé jes xcêł. Jô ješ nadendą. Ju nadšed čas.*

nadervac, -vją, -vêł, *sł.*, naderwać. *Nadervêł mu šòtkę* (naderwał mu połę u surduta).

nadervac są, -vją są, -vêł są, *sł.*, naderwać się. *Vjetevka sa nadervà* (gałązka się naderwała).

nadešéc, -ą, -éł, *sł.*, nadusić. *Ju mją dosc nadešéła na mœra!* (już mnie dosyć nadusiła ta zmora!).

nadémac, -dimają, -dimêł, -démôj, *sł.*, nadymać. *Ńe nadémôj tegœ pąxeřa. Nadąti, jak mjex kœvalsći.*

nadémac są, -dimają są, -dimêł są, -démôj są, *sł.*, nadymać się. *Nadimô sa, jak gulôk. Ńe nadémôj sa, bracéšku! Doč té sa tak nadimôš?*

nadémic, -ją, -jeł, *sł.*, nadymić, nakopcić. *Nadémilé v jizbje, jaž je cemno.*

nadémic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, nadymić się. *To sa v xéćax nadémiło!*

nadgrązac, -grôzają, -grôzêł, -grązôj, *sł.*, nagradzać. *Pôn Bòg nadgrôzô dobrè wučińće, a za złè kôře.*

nadgroda, -é, *ż.*, nagroda. *To béła nadgroda za jegœ prôcą.*

nadgrozéc, -ą, -éł, *sł.*, nagrodzić. *Jô ce zô to nadgrozą.*

nadxœzéc, -ą, -éł, *sł.*, nadchodzić, zbliżać się. *Nadxœzi pôn é řeče.*

nadic, -dmą, -dọł, -dmi, *sł.*, nadąć. *Knôpi nadąlé pąxeř a tej véstřelélé.*

nadic są, -dmą są, -dọł są, -dmi są, *sł.*, nadąć się, napuszyć się. *Nadọł są, jak gulôř.*

nadjaxac, -jadą, -jaxêł (jêł), *sł.*, nadjechać. *Wœjc nadjêł ze Sławcšéna, ćej wœńi z pœla do dòm vrôcalé.*

nadjeżżąc, -ają, -êł, *sł.*, nadjeżdżać. *Wœjc nadjeżżô.*

nadlatévac, -éją, -ovêł, *sł.*, nadlatywać. *Ptôšće nadlatejọ do naju.*

nadlecec, -ą, -êł, *sł.*, nadlecieć. *Ptôxé nadlecalé é sadłé na daku.*

nadmœřći, -kô, -ćè, *przym.*, nadmorski. *Nadmœřći krôj. V nadmœřćex wœkœlécax.*

nadmuxac, -ają, -êł, *sł.*, nadmuchać. *Jô vama ješ v wœčé nadmuxają!* (ja wam jeszcze nadmucham w oczy t. j. naleję sadła za skórę).

nadobnosc, -é, *ż.*, nadobność, piękność. *Všétće bjałće zazdroscélé ji nadobnoscé.*

nadobny, *przym.*, nadobny, piękny. *Nadobnô zèvuška. Nadobnè wœčé.*

nadobńe, *przysł.*, nadobnie, pięknie. *Wusmjexnąła są nadobńe.*

nadojic, -ą, -ił, *sł.*, nadoić. *Nadojiłé całą kœnev mleka.*

nadokazovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, naudowadniać się. *Jô jim są dosc nadokazovêł, że to ńe je prôvda.*

nadopœmagac są, -môgają są, -môgêł są, -magôj są, *sł.*, nadopomagać się. *Wœńi mje są dosc nadopœmôgalé.*

nadǫžac, -ają, -êł, *sł.*, nadążać. *Nadǫžają znôjma* (zwolna nadążają).

nadǫžéc, -ą, -ół, *sł.*, nadążyć. *Ńimòg ji nadǫžéc.*

nadpic, -piją, -pjeł, *sł.*, nadpić. *Nadpjeł pérną z ćeliška a reštą vélêł.*

nadpijac, -ają, -êł, *sł.* nadpijać.

nadpłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, nadpłynąć. *Wœkrąt nadpłénǫł.*

nadpłévac, -ają, -êł, *sł.*, nadpływać. *Bôté nadpłévają.*

nadrastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj, *sł.*, nadrastać, dorastać. *Nadrôstô pœwœli.*

nadrosc, -rostą, -rôs, *sł.*, nadrość, dorość. *Wœn ješ nadrosce.*

nadřec, -dřą, -żar, *sł.*, nadrzeć. *Nażarłé pjeřô na dvje pjeřéné.*

nadskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, nadskakiwać.

nadskœčéc, -ą, -ół, *sł.*, nadskoczyć *Xutkœ nadskœčéł é pœdêł ji rąką.*

nadwœdny, *przym.*, nadwodny. *Viřbé nadwœdnè. Pastviščô nadwœdnè.*

nadvircac, -ają, -êł, *sł.*, nadwiercać. *Robôće nadvircają tą deską.*

nadvircéc, -ą, -ół, *sł.*, nadwiercić. *Nadvircél mêłǫ żurką a tej v ńǫ xuxnǫł.*

nadvjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, nadwieść. *Nadvjòz ji krep é mǫći.*

nadzerac, -ają, -êł, *sł.*, nadzierać, mieć nadzór. *Nadzerêł leži přé robœce.*

nadzòr, -ore, *m.*, nadzór. *Pœd nadzorę stareščí* (pod opieką babki),

nadzvéčajny, *przym.*, nadzwyczajny, niezwykły. *Védałće nadzvéčajnè. To sǫ nadzvéčajne řeče, co té gôdôš.*

nadzvéčajńe, *przysł.*, nadzwyczajnie. *Wœna mje są nadzvéčajńe spœdobà.*

nażekœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, nadziękować się. *Wœńi mu są télkœ nażékœvalé, jaž są vstéżél.*

nażevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, spodziewać się. *Té mòžeš są nażevac, że mżeš bœgati. Nażevêł są rogôla, dostêł wœžegę přez pésk* (spodziewał się rogala, dostał ożogiem po pysku). *Ob.* spœżevac są i nôżeja.

nażéwœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, nadziwić się. *Ob.* nażévic są.

nażévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, nadziwić się. *Vasta są ju dosc nażéviła.*

naźibac, -ają, -êł, *sł.*, naginać. *Naźibêł vjetevće é krešće zrivêł. Třeba dřevœ naźibac, pœći je młodè. Ńe naźibôj gałązé, bœ są wurvje.*

naźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, naginać się. *Naźibała są, jak le mœgła. Ńe naźibôj są tak srożę, bœ są přełòmiš. Naźibalé są jaž do zemje. Jak vej na vjetev są naźibô!* (jak to ta gałąź się nagina!)

naźic, -gną, -źǫł, -gńi, *sł.*, nagiąć. *Ńimòg naźic negœ dřevka. Ješ rôz nagńi.*

naźic są, -gną są, -źǫł są, -gńi są, *sł.*, nagiąć się. *Nagńi są, a jô cé pœmœgą vzic ten mjex na křept* (nagnij się, a ja ci pomogę wziąć ten wór na grzbiet).

nafabrékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, narobić, nafabrykować. *Nafabrékœvêł jim všelejaćex pjąknéx řeči.*

nafarwœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, nafarbować, zabarwić. *Nafarwœvêł skřéńą na zelono.*

nafejtac, -ają, -êł, *sł.*, nafajdać. *Nafejtêł na kam é pœšed dali.*

nafiglovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, nafiglować się. *Wœńi są se sobǫ ńerôz nafiglovalé.*

nafrasovac są, -ją są, -êł są, *sł.*, nafrasować się, natrapić się. *Té są ješ nafraseješ!*

nafudrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, nakarmić, popaść. *Nafudrovalé kœńe a tej jaxalé dali.*

nagadac, -gôdają, -gôdêł, -gadôj, *sł.*, nagadać. *Té mòžeš ji nagadac, co le xceš, wœna všétćemu wuvjeři.*

nagałovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, nakrzyczeć się, nawołać się. *Nagałovalé są přez całǫ noc, ale ńixt ńe čeł jix głose.*

nagarbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, nagarbować. *Nagarbœvalé skòr a pœtemu predavalé je v mjesce.*

nagłożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nagłodzić się, namrzeć głodu. *Jô są ńerôz nagłożél.*

nagnac, -ają, -êł, *sł.*, nagnać, napędzić. *Wœna xcà gąsé nagnac. Nagnêł mu vjatre!*

nagnąbic, -bją, -bjeł, *sł.*, nagnębić. *Nagnąbjeł jix téle, jaž są vsétcé zbųtovalé.*

nagńesc, -gńotą, -gńòt, -gńecé, *sł.*, nagnieść, nadgnieść. *Nagńòt pérną negœ robôška a tej gœ wœstavjeł* (nagniótł trochę tego robaczka i zostawił go).

nagœ, *przysł.*, nago. *Mêłè zècé xœzǫ nagœ.*

nagœsc, -é, *ż.*, nagość. *Nagœsc cała.*

nagœta, -é, *ż.*, 1) nagość, 2) człowiek biedny, hołota, nędza. *Wœńi są ńe vstézélé swœjè nagœté. Jizé preč, té nagœto!*

nagrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, nagrać się. *Jô są ju dosc nagrêł.*

nagrezdac, -ają, -êł, *sł.*, napisać brzydko, nabazgrać. *Vébačéta mje, ješlé vama ńe łôtvje bǫze wœtčétac, co jô tu nagrezdêł.*

nagromazéc, -ą, -él, *sł.*, nagromadzić, nazbierać. *Nagromazél všelejaćegœ dobétku, a ńińa muši to všétkœ předac.*

nagromazéc są, -ą są, -él są, *sł.*, nagromadzić się, nazbierać się. *Nagromazéło są leżi, jak v kœscele.*

nagrozéc, -žą, -zél, *sł.*, nagrozić. *Nagrozél mje ćiję* (nagroził mi kijem).

nagřexœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, nagrzechotać, natrzeszczeć. *Nagřexœtêł mje nad wušami.*

nagřèšéc, -ą, -él, *sł.*, nagrzeszyć. *Jô vjele nagřèšél v mœjim žécu.*

nagušénečći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od nagušinći, naguteniecki, najzupełniej nagi.

nagušénečkœ, *przysł.*, zdrobn. od nagušinkœ, naguteniecko.

naguši, *przym.*, zdrobn. od naźi, nagutki. *Jô méslêł, że to djôbêł, a to bél dézt naguši, sezobœtôny knôp* (ja myślałem, że to dyabeł, a to był nagutki, zabłocony chłopiec).

nagušinći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od naguši, naguteńki. *Nagušinkô, jak jǫ mac wurozéła.*

nagušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od nagušo, naguteńko. *Wukôzêł jim są nagušinkœ.*

nagušo, *przysł.*, zdrobn. od nagœ, nagutko, całkiem nago.

nahevlovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, nahyblować. *Nahevlovêł vjoròv.*

nahukac, -ają, -êł, *sł.*, nahukać. *Nahukêł ji nad wuxę.*

naxłopœtac są, -tają (-cą) są, -têł są, *sł.*, nakłopotać się. *Va navet ńe vjèta, kulkœ jô są naxłopœtêł!*

naxlexac są, -ają są, -êł są, *sł.*, najęczeć się, nawzdychać się. *Wœńi są ješ naxlexajǫ!*

naxœmařéc, -ą, -él, *sł.*, nagadać od rzeczy, nabredzić. *Naxœmařél přez noc ròžnéx głepstv.*

naxœpac, -pją, -pêł, *sł.*, nawiać, nalecieć. *Naxœpało z pjècka (cepła).*

naxœrovac są, -ejǫ są, -ovêł są, *sł.*, nachorować się. *Naxœrovêł są bjèdôk.*

naxœvac, -vają (-vją), -vêł, *sł.*, nachować. *Naxœvała bulvòv v mjex é skréla są v kœnoplax.*

naxvatac, -xvôtają, -xvôtêł, *sł.*, nachwytać, nałapać. *Naxvôtêł rib. Naxvatôj mje téx mêłéx ptôškòv.*

najadac są, -jôdają są, -jôdêł są, -jadôj są, *sł.*, najadać się. *Najadôj są, pœtemu mzeš xœri.*

najadłobic są, -bją są, -bjeł są, *sł.*, nagryźć się, namartwić się, nazłościć się. *Najadłobjeł są, ńebœrôs!*

najadovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, nagniewać się, nasrożyć się. *Najadovjeł są, jak stôri vilk.*

najaxac, -jadą, -jaxêł (-jêł), *sł.*, najechać. *Najaxêł na ńegœ s kœńami é wœzę.*

najamrotac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, naszwargotać. *Žid ńèco Švabje v wuxœ najamrotêł.*

najargœléc są, -ą są, -él są, *sł.*, nazłościć się, nagniewać się. *Najargœléł są péřną.*

najawœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, naszczekać, nahaukać. *Najawœvêł na ńegœ.*

najezzéc są, -żżą są, -zzél są, -zzé są, *sł.*, najeździć się. *Ma są ju dosc najezzéła pœ Kašebax.*

najèsc są, -jèm są, -jôd są, *sł.*, najeść się. *Mòžeš są najèsc, kulkœ le xceš. Najedlé są, napilé, pœtemu pœšlé spac.*

naji, -a, -e, *zaim.*, nasz, nas dwojga. *Naji wœgròd. Jašk xœzi za nają Jagatkǫ. Naje zèckœ. Naje xéče.*

najic, nôjmą, najǫł, najmi, *sł.*, nająć. *Té mušiš so leżi najic do tè robœté. Sôm všétćegœ ńe zrobiš, ješlé ńe nôjmješ. Jô ju najǫł dvux bélnéx paròbkòv. Najmi ješ jednegœ. Najati leże ńe prôcejǫ tak xatńe é xutkœ, jak swœji. Jaxêł najątémi kœńami.*

najic są, nôjmą są, najǫł są, najmi są, *sł.*, nająć się, wynająć się. *Najǫł są žédòm do nošenô wœdé.*

najičec są, -ą są, -êł są, *sł.*, najęczeć się. *Najičêł są, nastąkêł, jakbé mu, Bòg vjè, co béło.*

najiscéc są, -ą są, -él są, *sł.*, namartwić się. *Bjèdnè zèvčǫtkœ téle są najiscélo!*

najivrovac są, -ejǫ są, -ovêł są, *sł.*, nagryźć się, namartwić się. *Té mušiš přé gœspœdařtvje są najivrovac ńerôz.*

naju *ob.* ma, jô.

nakazéc, -ą, -él, *sł.*, nakadzić. *Nakazél jim všelejakǫ wœńǫ.*

nakapac, -ją, -êł, *sł.*, nakapać. *Té mušiš nô to mjèsce nakapac łoję ze svjèce.*

nakazac, -kôżą, -kôzêł, -każé, *sł.*, nakazać. *Jô vama nakôżą, a tej mzeła mušała to zrobic. Nakażé ji* (nakaż jej).

nakazovac, -ują, -ovêł, *sł.*, nakazywać. *Jô jim vjedno nakazeją słexac staršéx.*

nakładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, nakładać, ładować. *Ne nakładôj téle na wòz.*

nakłańac, -kłôńają, -kłôńêł, -kłańôj, *sł.*, nakłaniać. *Ne nakłańôj gœ do prôce, bœ wœn sôm rôd prôceje.*

nakłasc, -kładą, -kłôd, -kłążé, *sł.*, nakładać, nałożyć, naładować. *Nakłôd jôj v ćipą* (nakładł jaj w kosz).

nakłońic, -ą, -eł, *sł.*, nakłonić, skłonić. *Nakłońeł gœ do třeznœscé.*

naklepac, -pją, -pêł, *sł.*, 1) nabić, nastukać, 2) wyklepać, wyostrzyć, naostrzyć. *Naklepêł na dvjeře. Naklepalé kœsé.*

naklic, -klną, -klął, -kląć, *sł.*, nakląć. *Naklął nence wœt všétćex bjesòv.*

naknovac, -ują, -ovêł, *sł.*, narąbać, naciąć, nastrugać. *Jô so naknovêł balk.*

nakœpac, -ją, -êł, *sł.*, nakopać. *Nakœpêł pjeńązi, jak bulev.*

nakœséc, -šą, -sél, *sł.*, nakosić. *Va môta nakœséc trôvé dlô kròv.*

nakœštovac, -ują, -ovêł, *sł.*, nakosztować. *Wœn gœ déxt nakœštovêł v skœłax* (on go wiele kosztował, gdy chodził do szkół).

nakrajac, -ą, -êł, *sł.*, nakrajać. *Nakrajêł xlèba zècom.*

nakrakac, -czą, -kêł, *sł.*, nakrakać. *Gapé mu nakrakalé pœd wœknę, że wumře.*

nakrasc, -kradną, -krôd, -kradńi, *sł.*, nakraść. *Nakrôd całą kœmòrką všelejaćex ruxen.*

nakrącéc, -kręcą, -krącél, -krącé, *sł.*, nakręcić. *Nakrącé déšlą ku brômje* (nakręć dyszel ku bramie).

nakrącéc są, -krącą są, -krącél są, -krącé są, *sł.*, nakręcić się. *Nakrącél są ku ńi.*

nakresléc, -ą, -él, *sł.*, nakreślić. *Nakreslél na dvjeřax tą léterą. To bél jegœ merk.*

nakrešéc, -ušą, -ušél, -ešé, *sł.*, nakruszyć. *Nakrušél ptôškom xlèba.*

nakrešéc są, -ušą są, -ušél są, -ešé są, *sł.*, nakruszyć się. *Té mušiš vjèzec, zkąd są tu nakrušélo téle vôpna é gléné.*

nakréc, -éją, -él *sł.*, nakryć. *Nakrél głową kłobukę. Nakréła stół kvjecéstim wœbresę* (nakryła stół obrusem kolorowym).

nakréc są, -éją są, -él są, *sł.*, nakryć się. *Nakrél są pjeřénę é spél do rena.*

nakropic, -ją, -jeł, *sł.*, nakropić. *Nakropjeł na ńegœ ćile kropli.*

nakřéčec są, -ą są, -êł są, *sł.*, nakrzyczeć się. *Nakřéčêł są, jaž mu v gardle vésxło.*

nakřivzéc, -ą, -él, *sł.*, nakrzywdzić. *Wœn jix dosc nakřivzél!*

nakřosac, -šą, -sél, *sł.*, nakrzesać. *Nakřosél xulkœ wœgńa.*

nakupic, -ją, -jeł, *sł.*, nakupić. *Wœbšed všétće krômé v mjesce é nakupjeł mnòstwœ pjąknéx řeči.*

nakuřéc, -ą, -él, *sł.*, nakurzyć, nadymić, nadąć. *Vjater nakuřél pjôsku.*

nakuřéc są, -ą są, -él są, *sł.*, nakurzyć się, nadymić się. *Ju są terô ńe nakuři.*

nakvaséc, -šą, -sél, *sł.*, nakwasić. *Nakvasélé kapusté na całą zémą.*

nałamic, -łòmją, -łòmjeł, -łami, *sł.*, nałamać. *Nałòmilé xròste é přéńeslé do dòm. Nałami knepelkòv.*

nałazéc są, -żą są, -zél są, *sł.*, nałazić się, nachodzić się. *Jô są ju dosc pœ maštax nałazél.*

nałepic, -łupją, -łupjeł, -łepi, *sł.*, nałupić, naobłupywać, naobierać. *Nałupjeł bulvòv cały kœšék.*

nałękac są, -łykają są, -łykêł są, -łękôj są, *sł.*, nałykać się. *Té są ješ łzòv gœřćex nałykôš.*

nałgac, -łżą, -łgêł, -łżé, *sł.*, nałgać, nazmyślać. *Wœn cé ńèco nałgêł* (on ci coś nakłamał). *Nałżé ješ ńèco! Jô vama ńick ńe nałżą.*

nałovic, -ją, -jeł, *sł.*, nałowić. *Nałovjeł rib całą kařńą.*

naladovac, -ują, -ovêł *sł.*, naładować, napakować. *Tak naladovalé wòz, że kœńe ńimœglé wucignœc.*

nalepic, -ją, -jeł, *sł.*, nalepić. *Nalepi to na papjoře a tej zavjesé na scańe* (nalep to na papierze i zawieś na ścianie).

nalevac, -ają, -êł, *sł.*, nalewać. *Wœn so nalevô třeci ju ćelišk. Jô nalevają wœdą do grôpa. Té môš piwœ nalevac.*

nalezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, znaleść. *Jô jem nalôz střebřńika. Wœna ńiže ńe naleze šćescô. Wœn so zarô jakų bjèdą naleze.*

nalezc są, -lezą są, -lôz są, -lezé są, *sł.*, znaleść się, zjawić się. *Vnet są djôbêł přé ńix nalôz. Nalazłè pjeńąże přénošą sćescè. Dêł mje nalazłègœ detka.*

nalôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, nalać. *Nalij mlèka do grònka. Grôp je ju nalôny. Ją jem nalêł. Wœna nalà.*

nalôc są, -leją są, -lêł są, -lij są, *sł.*, nalać się. *Nalało są drôbką na zemją.*

naląbrac, -ają, -ął, *sł.*, nałuskać. *Naląbrôł wœřexòv całą čôpką.*

namaklac, -ają, -ął, *sł.*, namacać. *Namaklêł klinką wu dvjeři* (namacał klamkę u drzwi).

namalovac, -eją, -ovêł, *sł.*, namalować, wymalować. *Naš malôř namalovêł snôži wœbrôzk. Na téx wœbrazax sọ namalovônè pœstacé ksọžạt pœmœřćex.*

namaraχœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, namęczyć, natrudzić. *Tak jix namaraχœvêł, jaž zmœklé.*

namaraχœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, namęczyć się, natrudzić się. *Namaraχœvalé sạ bjèdôcé přez cały zeń.*

namavjac, -môvjają, -môvjêł, -mavjôj, *sł.*, namawiać. *Mœjè còrešći ńe třeba namavjac do robœté. Jô ce ńe namôvjają: zrobi, jak sôm xceš.*

namączéc, -ą, -ął, *sł.*, namęczyć, natrudzić. *Namączélé mją tim kôzańim.*

namączéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, namęczyć się, natrudzić się. *Jô sạ přé tim stroże namączêł.*

namédléc, -ą, -ął, *sł.*, namydlić. *Namédléłé bjèlézną a terô jọ pjeřọ. Jemu třeba semjeńè namédléc é véprac.*

namésł, -u, *m.*, namysł. *Wœna všélkœ robi s namésłę. Bez namésłe.*

namésléc są, -ą są, -ął są, *sł.*, namyślić się. *Namésłé sạ rôz! Jô sạ dobře namésłêł.*

namészlac są, -myślają są, -myślêł są, -mészlôj są, *sł.*, namyślać się. *Doč té sạ tak namyślôš? Ńimôš sạ čegœ naméšlac. Ńe naméšlôj sạ!*

namizdřéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, namizdrzyć się, naumizgać się. *Té jes sạ dosc namizdřéła včerô!*

namjařnọc są, -ną są, -nọł (mjôř) są, *sł.*, namarznąć się. *Wœn sạ gvés namjôř pœd płotę.*

namjeřéc, -ą, -ął, *sł.*, namierzyć. *Namjeřélé mje wułcévje* (namierzyli mi uczciwie).

namješac, -ają, -ął, *sł.*, namieszać. *Namješêł všelejaćegœ zbœžô é zavjòz je do mléna.*

namjic, -mną, -mjọł, -mńi, *sł.*, namiąć, namiętosić, natłamsić. *Namńi mu dròbką žéta!*

namlec, -mjelą, -mlêł, -mjelé, *sł.*, namleć, zemleć. *Namlêł jim krep é mọći, kulkœ le χcelé.*

namnožéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, namnożyć się. *Latos namnožélo sạ śroże vjele méšòv.*

namôlu, *przysł.*, zaraz, natychmiast, niezwłocznie. *Co mu pœvjèš, namôlu cé zrobi. Wugœda stanąła namôlu.*

namœva, -é, *ż.*, namowa. *Za jejix namœvọ wœžeńeł sạ s Ankọ. Wœna bez namœvé ńick ńe zrobi.*

namœvic, -môvją, -môvjeł, -mœvi, *sł.*, namówić. *Wœn jọ do złègœ namòvjeł. Namœvi sostrạ, žebé s nami jaχà.*

namřec są, -mřą są, -mar są, -mře są, *sł.*, namrzeć się. *Wœn sạ dèχt namar głode přez te šteré lata!*

nana *ob.* nena.

nanašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, nanosić. *Kœždoženńe nanôšô mje wœdé do kœtła.*

nanekac, -ają, -ął, *sł.*, nagnać, napędzić. *Nanekêł nama całè karno cezéx gąsi, a naje wœstavjeł na wœzę.*

nanka *ob.* nenka.

nańesc, -ńosą, -ńos, -ńesé, *sł.*, nanieść, naznosić. *Nańeslé błota do jizbé. Nańòs ji dřeva.*

napadac, -pôdają, -pôdêł, -padôj, *sł.*, napadać. *V néx lasax mœrdôře napôdają na lezi é jix wubijają.*

napalec, -pôlą, -pôlêł, -palé, *sł.*, napalić. *Napôlélé v pjecku, terôz je za cepło. Napalé rôz dobře!*

naparłączéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, nawinąć się niespodzianie, wziąć się ni stąd ni zowąd. *Ńi tej, ńi sej, zły sạ nama naparłączêł, prošęcé, mjàbésma gœ vzic na wòz* (ni ztąd, ni zowąd, przyczepił się do nas dyabeł, prosząc, abyśmy go na wóz wzięli).

napařéc, -ą, -ął, *sł.*, wrzucić, naprószyć. *Napařêł mu pjepře do jèzeńô. Napařéła so ńèco v wœkœ. Napařélé pjôsku do stedńè.*

napařéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, wpaść, naprószyć się. *Vłos mje sạ napařêł, muχa mje sạ napařéła do pœlevći.*

napasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, napaść. *Napôd gœ pœd bœrę é sećerọ wurọbjeł mu głovạ.*

napasc, -pasą, -pôs, -pasé, *sł.*, napaść, nakarmić. *Napôs wœlé na łọce a tej přénekêł je do stôńè.*

napasc są, -pasą są, -pôs są, -pąsé są, *sł.*, napaść się. *Vaji krové napaslé sạ dixtix.*

napic są, -piją są, -pjeł są, *sł.*, napić się. *Jô sạ terô napiją gœřêłći: Napjeł sạ z tè stedńè. Té sạ też napij dròbką!*

napinac, -ają, -ął, *sł.*, napinać. *Ńe napinôj tak mœcno, bœ pąkńe.*

napinac są, -ają są, -ął są, *sł.*, nudzić, zbierać na wymioty. *Tak mje sa napinô, jak pœ lelny wœzę.*

napisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, napisać. *Napisêł do swœjex staršéx, jež ńimô pjeńǫzi. Napišé lésł do nenći* (napisz list do matki). *To je pœ kašebsku napisônè.*

napjec, -pječą, -pjek, -pječé, *sł.*, napiec. *Jô vama napječą rogôlòv na vjeselè. Napjeklé kœłôčòv na svjąto.*

napjerac, -ają, -êł, *sł.*, napierać, naciskać. *Napjerêł na ńix ze všétćéx séł.*

napjic, -pną, -pjǫł, -pńi, *sł.*, napiąć. *Lina béła déxt napjątô.*

napłakac są, -čą są, -kêł są, -čé są, *sł.*, napłakać się. *Jô są dox ju dosc napłakà.*

napłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, napłynąć. *Zkǫdéš napłénąła wœda do xéči.*

napłévac, -ają, -êł, *sł.*, napływać. *Tą za vjele wœdé napłévô.*

naplévac, -plévają (plevją), -plévêł, -plévi, *sł.*, napluć. *Naplévêł na zemją.*

napòj, -œju, *m.*, napój, trunek. *Mœžny napòj* (wyśmienity napój).

napòł, *przysł.*, napół, napoły. *Řek napòł s płačę. Bulvé napòł přegńiłè. Napòł wuvařonè krepé.*

napœjic, -ą, -eł, *sł.*, napoić. *Wœctę gœ napœjilé.*

napœpřek, *przysł.*, napoprzek, wpoprzek. *Pœšlé napœpřek.*

napœpřek, *przyim.*, napoprzek, wpoprzek. *Napœpřek drożi.*

napœtékac, -tikają, -tikêł, -tékôj, *sł.*, napotykać. *Jô tu napœtikają na same přeškœdé. Všązę napœtikêł na dobréx leżi.*

napœtkac, -ają, -êł, *sł.*, napotkać. *Ješlé jix napœtkôš, řečé jim wœte mńe.*

naprac, -pjeřą, -prêł, *sł.*, naprać. *Jô vama naprà dosc bjèlézné.*

naprawœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, naprocesować się. *Té są ješ se mną napravvuješ!*

napravic, -ją, -jeł, *sł.*, naprawić. *Ševc napravjeł mu bòté. Napravivšé bôt, pœpłénąlé dali.*

napravjac, -prôvjają, -prôvjêł, -pravjôj, *sł.*, naprawiać. *Staréšk secé naprôvjô. Té ńe brekuješ terô napravjac ńewœde, ale jaž přinzę zéma.*

naprocòm, *przyim.*, naprzeciwko. *Naprocòm kœscoła je plebańijô.*

naprocòmkœ *ob.* naprocòm.

naprôcovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, napracować się. *Jô jem są déxt naprôcovêł. Té są ješ naprôceješ!*

napřec, nôpřą, nôpar, napřé, *sł.*, naprzeć. *Ćej jô na vaju nôpřą, ńe dôta mje radé. Nôpar na vilka, é tej vilk wucek. Napřé na ńix rôz a dobře.*

napřec są, nôpřą są, nôpar są, napřé są, *sł.*, naprzeć się. *Béle čegœ są nôpře é zarô mu davôj!*

napřeciv, *przyim.*, naprzeciw. *Napřeciv škœłé. Véšlé jemu napřeciv.*

napřecivkœ *ob.* napřeciv.

napřisc, -přądą, -přǫd, přézé, *sł.*, naprząść. *Bjałće napřądłé lne dva pączce.*

napsovac, -pseją, -psovêł, *sł.*, napsuć. *Doč té téle papjore napsovêł?*

napuscéc, -ščą, -scél, -scé, *sł.*, napuścić. *Napuscél vròbli do stodołé. Napuscéła zémna do jizbé.*

napuščac, -ają, -êł, *sł.*, napuszczać. *Wœna mu vjedno napuščà gąsé do zbœžô. Ješlé ńe xceš, žebé ce zątbé bœlałé, to ńe napuščôj so vjatre do gątbé.*

nara, -é, *m.* i *ż.*, 1) głupiec, 2) głupota, *niem.* Narr. *Nara ten, co daje, a głupy ten, co ńebjeře. Do naré* (głupio). *Ńe robi są do naré.*

narązac są, -rôzają są, -rôzêł są, -razôj są, *sł.*, naradzać się. *Tu są sbjeralé naši přòdkœvje é są narôzalé. Ńe narązôjta są długœ! Wœńi są tak narôzają nad swœją bjèdą.*

narązéc są, -ą są, -él są, *sł.*, naradzić się. *Sešlésmé są tu, abé są narązéc. Narązélé są se sobą.*

naredovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, nacieszyć się. *A ćej są sobą naredovalé, řeče wœjc.*

narexœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, naliczyć, narachować. *Jô jem jix pięoro narexœvêł. Narexœvalé ji strożè kœšta.*

narexœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, narachować się, naliczyć się. *Narexœvêł są přez całą noc é ńičegœ są ńe dorexœvêł.*

narešac, -rušają, -rušêł, -rešôj, *sł.*, naruszać. *Té ńimôš mœje mjezé narešac. Sąsezé narušają jegœ ńivé.*

narešéc, -rušą, -rušél, -rešé, *sł.*, naruszyć. *Wœn narušél mœją grancą.*

narobic, -ją, -jeł, *sł.*, narobić. *Narobjeł kœnevk, vąbòrkòv, a tej pœšed s ńimi na tôrg.*

narobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, narobić się. *Té są ješ narobiš na swœjim vlôsnym gœspœdařtvje. Jô są ju narobjeł.*

narodovy, *przym.*, narodowy. *Zvéčaje narodovè. Wubjoré narodovè.*

narozéc są, -ą są, -él są, *sł.*, narodzić się. *Narozél są roku tésǫc wœsméset pięzestègœ*

zevjọtègœ. Narożeńè Jezesa Xristusa. Bœžè Narożeńè.

narożéné, -in, *l. mn.*, narodziny. *Pŕé jegœ narożénax ńebéło ńikœgœ v xéčax. Narożéné Nôsvjątšè Panné Marije.*

naròd, -ode, *m.*, naród. *Naròd kašebsći. Pœlsći naròd. V Presax mješkają ńe sami le Ńemcé, ale é jinše narodé.*

narva, -é, *ż.*, darń, darnina, wierzchnia warstwa pola lub trawnika razem ze źdźbłami traw i korzonkami. Por. *prus. niem.* Narbe, *dol. niem.* Narw (leichte Kruste, die sich über sandigem, auch feuchtem Boden, oder auf einer Wunde bildet), ale także rwać, rwacina. Te ostatnie wyrazy, ze znaczeniem tem samem, co narva w pomorszczyźnie, słyszałem w górach polskich między Suchą a Żywcem. Rwaciami zatyka się szczeliny między kamieniami w murze, w śluzie rzecznej i t. p. Rwacie czyli rwaciny przynosi się do izby młodym gąsiętom, które uczą się na nich skubać trawę. Podobnie, ze szkodą dla trawników, dzieje się na Pomorzu. *Pŕéńesé narvé dlô pilạt* (przynieś rwaciny dla gąsiąt). *Tak snôdkœ wœrêł, że le narvą zervêł* (tak płytko orał, że ledwie rwać odwalił). *Vjepŕe, zévè svińe, pyščọcé, psejọ narvą* (wieprze, dziki, psują rwać pyskami).

narvac, -rvją, -rvêł, *sł.*, narwać. *Narvêł bŕade é pŕéńòs swœjim staršim* (narwał owoców i przyniósł swoim rodzicom).

nařecac, -řucają, -řucêł, -řecôj, *sł.*, narzucać. *Ńe nařecôj vici gnoju na wòz.*

nařecéc, -řucą, -řucél, -řecé, *sł.*, narzucić. *Nařucél na remjona ćidlon, vložél mucą na wušé é są zgubjeł.*

nařek, -u, *m.*, narzekanie, skarga. *Że są wœbròciš, čeješ le płač é nařek bjałk é zèci.*

nařekac, -ają, -êł, *sł.*, narzekać. *Kœždi terô nařekô, że mu léxœ jiżę.*

nařešac, -ają, -êł, *sł.*, nawiązywać, uwiązywać.

nařešéc, -ą, -él, *sł.*, nawiązać, uwiązać. *Nařešél balką na lencux é tak cignął ją na dak.*

nařénac, -řinają, -řinêł, -řénôj, *sł.*, narzynać, nacinać. *Ćej jidą pŕez las, kòrą na drevax nařinają é merće robją.*

nařnọc, -ną, -nọł, *sł.*, narznąć, narzezać, naciąć. *Nařnąlé xròste, naladovalé na wòz é zacignąlé jen do dòm.*

nasaząc, -sōzają, -sōzêł, -sazôj, *sł.*, nasadzać, sadzić. *Ńe nasazôj ješ tè klući.*

nasazéc, -ą, -él, *sł.*, nasadzić. *Nasazélé bulev šteré zôgoné, a kapusté pjc. Nasazél čôpką na głovą. Nasazéła kluką na jajax* (posadziła kwokę na jajach).

nasbjerac, -ają, -êł, *sł.*, nazbierać. *Doč wœna nasbjerà tèle pjeńązi!*

naséjac, -ają, -êł, *sł.*, nawiać, najść (powietrza, zimna, ciepła, zapachu i t. p.) *Naséjało z pjècka.*

nasépac, -ją, -êł, *sł.*, nasypać. *Nasépalé pjôsku jaž pœd dak.*

nasépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, nasypywać. *Parobcé nasépiją zbœžè do mjexòv.*

naskacéc, -ą, -él, *sł.*, naniecić, rozniecić. *Naskacé wœźiń, a jô pŕéńosą wœdé* (rozniecić ogień, a ja przyniosę wody).

nasłexac są, -ają są, -exêł są, *sł.*, nasłuchać się. *Nasłexêł są ròžnéx bôjk wu vaju.*

nasladovac, -ują, -ovêł, *sł.*, 1) następować, 2) naśladować. *Pœ kròtćim žécu dočesnym nasladeje žécè vječnè. Mé mômé nasladovac Pana našegœ Jezusa Xristusa.*

nasmjôc są, -smjeją są, -smjêł są, *sł.*, naśmiać się. *Tosma są nasmjała pŕez cały vječòr, jaž nama łzé z wœču kapałé.*

nasmrożéc, -ą, -él, *sł.*, nasmrodzić. *Zècé nasmrożélé v jizbje.*

nasoléc, -ą, -él, *sł.*, nasolić. *Nasolélé mjąso a tej véńeslé je do sklepu.*

nasôc, -sejạ, -sêł, *sł.*, nasiać. *Nôvici nasalé žéta, nômńi wœvsa.*

naspac są, -spją są, -spêł są, *sł.*, naspać się. *Té mòžeš są naspac, kulkœ le sôm xceš.*

nasrac, -ają, -êł, *sł.*, nasrać. *Jemu djôbêł nasrêł cały mjex pjeńązi.*

nastac, -aną, -êł, -ańi, *sł.*, nastać. *Pœ wœjńe muši nastac pœkòj. Jak ten novy pôn nastêł, tak ńe wœlno vici rib łovic na tim jezeŕe.*

nastąpic, -stọpją, -stọpjeł, -stąpi, *sł.*, 1) nastąpić, 2) nastać. *Nastọpjeł ji na nogą. Pœtemu nastọpją ješ gœršè časé. Pœ Mščegu nastọpjeł Svjątopêłk, a pœ Svjątopêłku znowu Mščug, wœstatny ksọże pœmœŕći.*

nastąpny, *przym.*, następny. *Nastąpnègœ dńa vròcél do bjałći.*

nastąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, 1) następować, 2) nastawać. *Jeden pœ dreźim nastąpœvêł. Wœna mu vjedno na pôlce nastąpuje. Pœ dèšču nastąpuje pœgœda.*

nastąpstwœ, -va, *n.*, następstwo. *Wœn mjêł nastąpstwœ pŕéŕekłè* (przyrzeczone).

nastojec są, -stoją są, (-stêł są), *sł.*, nastać się, stać długo. *Mé są ńimœglé na tim rénku nastojec* (nie mogliśmy się nastać na tym rynku t. j. staliśmy bardzo długo).

nastrašéc, -ą, -ół, *sł.*, nastraszyć. *Nastrašélé mją srozę.*

nastrašéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nastraszyć się. *Le są zarô ńe nastrašé!*

nastrojic, -ą, -eł, *sł.*, nastroić. *Nastrojilé skřépice é basé a tej zagralé pœ našemu.*

naš, -a, -e, *zaim.*, nasz. *Naš kszęż. Naša pańè. Našè zęckœ. Naši wœjcovje. Na našéx ńivax.*

našazéc, -ą, -ół, *sł.*, naczochrać, rozczochrać, postawić włosy na jeża, przenośnie: wytargać. *Našazół so čepréną.*

naščac, -ają, -ół, *sł.*, naszczać.

nąšekac są, -šukają są, -šukół są, -šekôj są, *sł.*, naszukać się. *Našukół są, ale ńick ńe nalôz.*

našéc, -šéją, -šół, *sł.*, naszyć. *Našélé so ruxen* (naszyli sobie odzieży).

našinc, -a, *m.*, swojak, rodak. *Na wœkrące nalôz są našinc zpœd Karvjè, a ten wupœrajił nama všétkœ* (na okręcie znaleźliśmy rodaka z pod Karwi, a ten poradził nam we wszystkiem). *Por.* czes. našinec.

našinsći, -kô, -ćè, *przym.*, swojski, ojczysty. *To są našinsći leze* (to są nasi ludzie, rodacy). *Našinsćè zvéčaje. Našinskô mœva. Ńedalek Garnsćègœ jezora gôdają ješ pœ našinsku.*

našôléc, -ą, -ół, *sł.*, nazwodzić, natumanić. *Kulkœ wœna lezi ju našôlà!* (ilu ona już ludzi uwiodła!).

natącovac są, -eją są, -ovół są, *sł.*, natańczyć się. *Naše zęvčąta natącovałé są.*

natčo *ob.* natčǫ.

natčǫ, *przysł.*, na czczo. *Jô jem natčǫ wœt včera. Natčǫ pijają gœrêłką.*

natéxmjast, *przysł.*, natychmiast. *Zrobi* (zrób) *mje to natéxmjast.*

natłočéc, -ą, -ół, *sł.*, natłoczyć, napchać. *Natłočéła mǫći do vjadra.*

natłočéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, natłoczyć się, napchać się. *Lezi są natłočéło, jak v kœscele.*

natrafic, -ją, -jeł, *sł.*, natrafić. *Ńimòg natrafic na nen môl. Na dreźi zęń natrafjeł na ńen* (nie mógł natrafić na owe miejsce. Na drugi dzień natrafił na nie).

natrafjac, -trôfjają, -trôfjół, -trafjôj, *sł.*, natrafić. *Łôłvi są natrôfjô na złéx lezi, jak na dobréx.*

natrezéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, natrudzić się. *Jô są dosc natrezół v mœjim žécu.*

natřasłosc, -é, *ż.*, trzpiotowatość, brak zastanowienia. *Přez twœją natřasłosc gąsé v wòvs pœšłé.*

natřasły, *przym.*, trzpiotowaty, narwany, niezastanawiający się. *Natřasły knôp. Natřasły zęvus.*

natřisc, -třésą, -třǫs, -třésé, *sł.*, natrząść. *Natřésé nôm jabk abœ krešk.*

natwœřéc, -ą, -ół, *sł.*, natworzyć, narobić. *Naši pròdkœvje natwœřélé so rozmajitéx bòžkòv é są jim kłôńalé.*

nawœzéc, -ą, -ół, *sł.*, skłaniać, spowodowywać. *É cęž gœ do tegœ nawœzi? Pœtřeba nawœzi človjeka do prôcé.*

nawœkòł, *przyim.*, naokoło. *Nawœkòł jezora cigńe są sroze vjelźi las. Knôpi xœzǫ nawœkòł škœłé.*

nawœrac, -řą, -rêł, *sł.*, naorać. *Wœn ju dosc navœrêł zôgonòv.*

nawœrac są, -řą są, -rêł są, *sł.*, naorać się. *Wœńi są dęxt navœralé.*

nawœstřéc, -ą, -ół, *sł.*, naostrzyć. *Navœstřé mje ten knyp.*

nawœżeńi, -ègœ, *m.*, pan młody, narzeczony. *Navœżeńi přéstǫpjeł do wœłtôřa. Jemu są vjeze, jak navœżeńèmu.* Przysł. *Sešlé są rôz dvaji navœżeńi (navœżeńovje).*

nawučac, -ają, -ół *sł.*, nauczać. *Kszęż jix navučêł, jak mają žéc pœ xřescéjansku.*

nawučéc, -ą, -ół, *sł.*, nauczyć. *Wœna gœ navučéła bœgœbòjnoscé. Jô cą navučą pœ kœscele gvizdac!*

nawučéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nauczyć się. *Ju są rôz navučé tè pjesńè!*

nawučécel, -a, *m.*, nauczyciel. *Navučécel čélé pôn škòlny.*

nawučécelka, -ći, *ż.*, nauczycielka. *Naša pańè je nôlepšǫ navučécelką našéx zęci.*

nawučécelsći, -kô, -ćè, *przym.*, nauczycielski. *Wœna mô takǫ nôterą navučécelskǫ.*

nawučécelstwœ, -va, *n.*, nauczycielstwo. *Wœt młodéx lat cignąło gœ do navučécelstva a tej je terôz škòlnym.*

nawužévac, -živają, -živêł, -žévôj, *sł.*, nażywać. *Navužévôj svjata, pœći jes młodi!*

nava, -é, *ż.*, nawa (w kościele).

navažéc, -ą, -ół, *sł.*, nakrzyczeć, zgromić. *Pôn navažół na nas zô to, žesmé pœzzę vròcélé do dòm.*

navanožéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, nawłóczyć się, natłuc się. *Jô stôri vądròvčék, jô są ju dosc navanožół pœ svjèce.*

navařéc, -ą, -ół, *sł.*, nawarzyć, nagotować. *Navařéła jim všelejaćegœ jezeńô.*

navažéc, -ą, -ół, *sł.*, naważyć. *Navažół nôm krep pòł cątnara.*

navądrovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, nawędrować się, napodróżować się. *Masma są dėxt navądrovała pœ ròžnéx lądax é mœřax.*

navet, *przysł.*, nawet. *Navet mœje vłôsnè zècé mje wœpuscéłé!*

navéknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, nawyknąć, nauczyć się. *Wœn to ješ za młodša navéknǫł* (on się tego jeszcze za młodu nauczył). *Jô ju tegœ na starosc ńe navékną.*

navijac, -ają, -êł, *sł.*, nawijać. *Ńé navijôj tè ńitći na kłǫbk.*

navinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, nawinąć. *Navinęła blevjǫzką na pôlc* (nawinęła wstążkę na palec).

navircéc, -ą, -ół, *sł.*, nawiercić. *Méšé navircéłé zur v scańe.*

navizc, -vižą, -vjǫz, -vizé, *sł.*, nawiązać. *Navjǫzlé ńewœdòv é téx jinšéx jader é zavjezlé je do Pucka. Zémǫ mô so rébôk navizc seci, abé mjêł čim na pœzimku łovic rébé.*

navjesc, -vjodą, -vjòd, -vjezé, *sł.*, 1) nawieść, naprowadzić, 2) spowodować, skłonić. *Navjòd jix na nôgœršè drožéšče, a tej wœstavjeł v lese mjezé vilkami. Wœn jǫ sôm do tegœ navjòd. Cež vaju do tegœ navjodło?*

navjeseléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, naweselić się. *Jô są ju ńigdé téle ńe navjeselą, jak ńińa.*

navješac, -ają, -êł, *sł.*, nawieszać, porozwieszać. *Navješà xust na płoce.*

navjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, nawieźć, ponawozić. *Navjezlé so z mjasta bélnègœ jèstku.*

navjôc, -vjeją, -vjêł, *sł.*, nawiać. *Vjater navjêł pjôsku.*

navlakac, -vlôkają, -vlôkêł, -vlakôj, *sł.*, nawlekać. *Stareška jegłą navlôkô.*

navracac, -vrôcają, -vrôcêł, -vracôj, *sł.*, 1) nawracać, 2) zwracać. *Svjątì Òto přébêł do Pœmœřći, abé našéx lezi navracac na vjarą xřescéjanskǫ. Ńe navracôj ješ kœńi!*

navracac są, -vrôcają są, -vrôcêł są, -vracôj są, *sł.*, nawracać się. *Mjezé nami xutkœ navrôcają są na našą vjarą.*

navròcéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) nawrócić, 2) zawrócić, zwrócić. *Před kœscołę navròcéł kœńe. Navròcéła gœ na vjarą katoléckǫ. Navròcé ju dox rôz!*

navròcéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, nawrócić się. *Navròcéł są na vjarą xřescéjanskǫ.*

nazbétk, *przysł.*, nazbyt, zbyt. *Nazbétk mômé tegœ mjąsa.*

nazévac, -zivają, -zivêł, -zévôj, *sł.*, nazywać. *Nazivają gœ Wœkrątńik, bœ byvêł vjelc na mœřax.*

nazévac są, -zivają są, -zivêł są, -zévôj są, *sł.*, nazywać się. *Jak té są nazivôš? Jô są nazivają Jôn Novôk.*

nazméšlac, -myšlają, -myšlêł, -méšlôj, *sł.*, nazmyślać. *Nazméšlôj jim, co cé do łba přinzę.*

naznačac, -znôčają, -znôčêł, -značôj, *sł.*, naznaczać. *Rébôcé naznôčają všétće swœje řečé wœsòbnémi merkami.*

naznačéc, -ą, -éł, *sł.*, naznaczyć. *Na dřevje naznačéł, że bél na tim môlu.*

nazôd, *przysł.*, nazad. *Té môš jic nazôd, zkǫd jes přéšed.*

nazôd! *wykrz.*, nazad, w tył!

nazwœńic, -ą, -eł, *sł.*, nadzwonić. *Nazwœńeł mu v wušé.*

nazva, -é, *ż.*, nazwa. *Kašebi, to je naša nazva.*

nazvac, -zvją, -zvêł, *sł.*, nazwać. *Nazvalé gœ Ščepôn, bœ są wurozéł v zeń svjątègœ Ščepôna.*

nazvac są, -zvją są, -zvêł są, *sł.*, nazwać się. *Nazvêł są sénę Bœžim, a bél sénę djôbła.*

nazvistkœ, -a, *n.*, nazwisko. *Ątòn je mœje mjono, a Selin nazvistkœ.*

nażaléc, -žôlą, -žôlél, -žalé, *sł.*, narobić węgli z drzewa, zwęglić. *Nażalé mje vągli. Jô cé całǫ gromadą nażôlą* (ja ci z całego stosu węgli narobię). W języku polskim brak odpowiednich wyrazów.

nażexœléc, -ą, -éł, *sł.*, nakrajać, narznąć tępym nożem lub ladajako. *Nażexœléła nôm xlèba.*

nażéc są, -éją są, -éł są, *sł.*, nażyć się. *Jô są ju dosc nażéł na tim svjece.*

nażic, -žną, -žǫł, -žńi, *sł.*, nażąć. *Nażąlé žéła šteré kœpé é jeden mądel.*

nącéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) nęcić, wabić, 2) zwodzić, tumanić, oszukiwać. *Wœn wumjèje nącéc ptôxé. Nącél gœ swœjǫ přéjazńǫ.*

nącéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, 1) nęcić się, zwabiać się, 2) zwodzić się, oszukiwać się. *Muxé są nącǫ do mjode. Wœńi są tak nącélé.*

nąza, -é, *ż.*, nędza, bieda. *Vjelgô nąza panovà vtedé mjezé Kašebami.*

nązny, *przym.*, nędzny, biedny, chudy. *Nązny žéwœt. Nąznè žéto. Mœje kœńe sǫ terôz baro nąznè.*

nąźnec, -eją, -êł, *sł.*, nędznieć, biednieć, chudnąć. *Všeden dobétk nąźneje na téx dèščax. Corôz barži nąźnejǫ.*

nąza *ob.* nąza.

nązny *ob.* nązny.

nąźnec *ob.* nąźnec.

neka, -éi, *ż.*, grymas, chimera, *prus. niem.* Nicke, Nücke, *dol. niem.* Nöcke (üble, boshafte, mürrische Laune). Frischb. *To są bjałogłovsćè neće. Jô na jejix neće ńe bǫdą zvôžêł.*

nekac, -ają, -èł, *sł.*, gnać; pędzić. *Pastuř nekô bédło. Nekają gœ, jak psa. Té mją ńimôš nekac.*

nen, na, no, *zaim.*, ów, owa, owo. *Nen kœscoł stoji ju dvasta lat. Nen ksǫz tak gôdêł. Na gòra je vésokô. Jak no svinčą kviči!* (jak owo prosię kwiczy). *Na nym daku sezǫ varné. Na néx błotax. Do néx kôł. Trafjeł v ną vířbą.*

nena, -é, *ż.*, matka. *Pœj do nené, nena dô cé jèsc.* Częściej używa się nenka.

nenčin, -éna, -énè, *przym.*, matczyn. *Nenčin majǫtk. Nenčéna kœšela. Nenčénè gœspœdařtwœ. Wœn bél ješ na nenčénym zdôvańu* (on był jeszcze na matki ślubie).

nenka, -éi, *ż.*, matka. *Mœja nenka je setmézesąt lat stôrô* (moja matka ma siedmdziesiąt lat). *Wu mœjè nenći. Jegœ nenka je z wœkrągu słepsćègœ. To je dęxt nenka všétćex bjednéx zęći.*

neńin, *przym.*, matczyn. *Neńinè serce. Neńina sekńa. Neńina wœpinka.*

nerka, -éi, *ż.*, nerka. Zwykle *l. mn.* nerće (nerki). *Zajčô nerka. Celécè nerće.*

nerkœvy, *przym.*, nerkowy. *Wœn mô nerkœvǫ xœrosc.*

neta, -é, *ż.*, rodzaj sieci, cienkiej, długiej a wązkiej, *niem.* Netze.

než! *wykrz.*, no! nuże! dalejże! *Než, do robœte! Než, jizéta prązi! Wœn vązi, než zęcé v płač!*

néba, -é, *ż.*, daszek u czapki. *Nébą mô wurvônǫ.*

nobilovac, -ją, -ovêł, *sł.*, nobilitować. *Wœńi sǫ ješ wœt kašebsćex ksǫžąt nobilovôny.*

noc, -é, *ż.*, noc. *V nocé sǫ všétće kœté burè.* Przysł. *Jô spêł léxœ v nocé. Ju je noc. To béła jasnô noc, bœ mjesǫc svjecéł.*

nocny, *przym.*, nocny. *Svjôtło nocnè. Ląpka nocnô.*

nocovac, -ją, -ovêł, *sł.*, nocować. *Jak Pôn Bòg dêł, mušêł jem ńerôz nocovac na zemi pœd ńebę.*

nocǫ, *przysł.*, nocą, w nocy. *Nocǫ mušelé prôcovac, bœ v zęń ńimjelé čase. Nocǫ přéjaxalé do Gdônska.*

noga, -ġi, *ż.*, noga. *Wœna mô křévè nożę. Jô są ledvje třimają na nogax. Vévijô nogòma, jak v tǫcu.*

nogajca *ob.* nogavica.

nogavica, -e, *ż.*, pończocha, skarpetka. *Bjałće nošǫ mœdrè nogavice, xłopi bjêłè.*

nogavička, -éi, *ż.*, zdrobn. od nogavica, pończoszka, mała skarpetka. *To sǫ dęxt zęcnè nogavičće* (to są iście dziecinne pończoszki).

nogavičny, *przym.*, skarpetkowy, pończochowy. *Kupjeł ji ńici nogavičnéx (do vizeńô nogavic)* (kupił jej bawełny do robienia pończoch).

Nogôt, -ate, *m.*, Nogat, odnoga Wisły.

nos, -a, *m.*, nos. *Mô nos, jak kłońica. Pœd nosę.*

nosati, *przym.*, nosaty, z wielkim nosem. *Nen nosati šlaxcéc bél też v kœscele.*

nosés, -šą, -sél, -sé, *sł.*, 1) nosić, 2) ubierać, przyodziewać się. *Terô žędom muši wœdą nosés. Nosélé gœ na rąkax. V Pœmœřce nošǫ bjałće muce na głovax. Ńe nosé vici tè sekńe.*

noséšče, -a, *n.*, zgrub. od nos, nosisko. *Dlô tvœjegœ noséšča třeba pynt tôbaći na jeden zęń.*

nosk, -a, *m.*, zdrobn. od nos, nosek. *Môš bredny nosk.*

nosovy, *przym.*, nosowy. *Nosovô ząrka. Nosovô xœroba.*

nosôl, -a, *m.*, człowiek z wielkim nosem.

nosôlka, -éi, *ż.*, kobieta z wielkim nosem.

Notec, é, *ż.*, Noteć. *Krajńôcé mješkają v kaminsćim krèzu é dali jaž pœ Notec.*

notovac, -ją, -ovêł, *sł.*, notować, zapisywać. *Ksǫz notovêł všétćex, co wu spœvjezé ńe bélé.*

nowœ, *przysł.*, nowo, świeżo. *To sǫ nowœ wusétè sekńe.*

nowœmjèséi, -kô, -éè, *przym.*, nowomiejski, wejherowski. *V nowœmjèsćim krèzu. Wœkrǫg nowœmjèséi.*

nowœsc, -é, *ż.*, nowość. *Všétće nowœscé ji są pœdobają.*

nowœta, -é, *ż.*, nowość. *Wœna mô rôd všelejakǫ nowœtą. Zô tą nowœtą zapłacél vjele detkòv.*

nowœtny, *przym.*, nowy, nowomodny, najnowszy. *Nowœtnè sekńe. Nowœtnè zvéčaje.*

Nowèmjasto, -ègœ mjasta, *n.*, Nowemiasto, Wejherowo, Wejrowo (miasto powiatowe na Kaszubach).

novina, -é, *ż.*, nowina. *Vjelgô novina. Nônovsô novina. S novinami xœzi pœ svjèce.*

novinka, -éi, *ż.*, zdrobn. od novina, nowinka. *Přéńòs nama novinką.*

novy, *przym.*, nowy. *Novy rok. Doždalésmé są novègœ lata. Na zjis přénœbleką novè ruxna. Novô sekńa. Novè přepisé. Pœstavjeł novy statušk piva.*

nozdra, -é, *ż.*, nozdrze. W liczbie mn. nozdré lub nozdře.

nożéčće, -kòv, *l. mn.*, nożyczki. *Navœstřé nożéčće!*

nożéčk, -a, *m.*, zdrobn. od nożék, maleńki nożyk. *Tim nożéčkę ńick ńe wużeχœliš* (tym nożykiem nic nie ukroisz).

nożék, -a, *m.*, zdrobn. od nòż, nożyk. *Méły nożék. Tąpy nożék.*

nożéšče, -a, *n.*, zgrub. od noga, nożysko. *Ledvje pœdnôšô nożéšča, tak ji cążkœ.*

nòcéc, -ą, -éł, *sł.*, nucić. *Żèvčąta nòcéłé pjesńą do Nôsvjątšè Panné.*

nòrd, -e, *m.*, północ (część świata), *niem.* Norden. Wyrazu tego używają tylko Rébôcé.

nòrda, -é, *ż.*, 1) północ (część świata), 2) wiatr północny. *Ćej są nòrda zapôdô, a stôrô baba zagôdô, tej ńima kònca.* Przysł. *Vjater wœt nòrdé.* Ob. nòrd.

nòrdovy, *przym.*, północny. *Vjater nòrdovy.*

nòrdòst, -e, *m.*, północny wschód. Wyraz używany tylko przez Rébôków.

nòrt, -e, *m.*, kąt, kraniec. *V tim nòrce jizbé stoji pjèck. V samym nòrce. Do samegœ nòrte.*

nòt, -e, *m.*, potrzeba, niedostatek, bieda, *niem.* Noth. *Nòt do ńex zazerô. Hej, nòt kœle vròt.* Piosnka.

nòta, -é, *ż.*, nuta, melodya. *Na vjesołę nòtą.*

nòté, *2. przyp.* nòt, *l. mn.*, nuty. *Wœna grô é spjevô z nòt.*

nòv, *2. przyp.* nowu, *m.*, nów. *Mże v nocé cemno, bœ żis je nòv. Před novę.*

nòž, *2. przyp.* noża, *m.*, nóż. *Nòž řezńicći. To je wœstri nòž. Nòž pœtřebœvôny dreża ńe pseje* (noża, będącego w użyciu, rdza nie psuje). *Przysł.*

nòžka, -ći, *ż.*, zdrobn. od noga, nóżka. *Mô nòžką, jak zęckœ.*

nô, *przyim.*, na (tylko przed niektóremi jednozgłoskowemi formami zaimkowemi). *Nô ńą. Nô ńen* (na niego). *Ob.* na.

nôbarži *ob.* barzo.

nôbœženstwœ, -va, *n.*, nabożeństwo. *Terô są wœtprôvjô v kœscele nôbœženstwœ. Zwœńą na nôbœženstwœ.*

nôbœžnosc, -é, *ż.*, nabożność. *Naše bjałće wœtznôčają są vjelgą nôbœžnoscą.*

nôbœžny, *przym.*, nabożny. *To są baro nôbœžny leżę. Nôbœžnô katoléčka. Nôbœžny, jak svjątègœ Jeřègœ kòń.* Przysł. (Cen.).

nôbœžńe, *przysł.*, nabożnie. *Přésłexœvalé są kôzańu nôbœžńe. Klečêł é mœdléł są nôbœžńe.*

nôbœžńec, -eją, -êł, *sł.*, stawać się nabożnym. *Na stôrè lata nôbœžńeje.*

nôbœžńiš, -a, *m.*, nabożniś, bigot, dewot. *Ńe vjeřé ńick temu nôbœžńišovi!*

nôbœžńiša, -e, *ż.*, bigotka, dewotka. *Mœja bjałka je vjelgô nôbœžńiša, mœdléłabé są wœbzęń é wœbnoc.*

nôčelńička, -ći, *ż.*, naczelniczka, przewódczyni, dowódczyni.

nôčelńik, -a, *m.*, naczelnik. *Wœn béł jejix wòdcą é nôčelńikę.*

nôdto, *przysł.*, nadto, prócz tego. *Wœna mô nôdto vjele gąsi é gułòv. Jô cé nôdto ńick ńe pœvjèm.*

nôżeja, -e, *ż.*, nadzieja. *Nôżeja je cnotą evangjeléčną. Tak jiżę do lepša é je nôżeja, że přindą ćedéš časé swœbœdnè.* Cen. Skôrb.

nôgłosc, -é, *ż.*, nagłość. *Tu ńick nôgłosc ńe pœmòże. Nôgłoscą ńick ńe zrobiš.*

nôgły, *przym.*, nagły, raptowny. *Wœt nôgłè smircé retuj nas, Pańe! Nôgły vjater. Přéšła na ńegœ nôgłô χœrosc.*

nôgle, *przysł.*, nagle. *Nôgle wukôzêł są ksążéc. Wœn to tak nôgle véřek, że jô gœ dobře ńe zrozmjêł. Vjater zervêł są nôgle.*

nôgléc, -ą, -éł, *sł.*, naglić, napędzać. *Nôglą mje, żebém są żeńeł, a jô ńe χcą. Nôgléł gœ do robœté.*

nôgœrši, *przym.*, st. najw. od zły, najgorszy. *To je nôgœršô baba. Nôgœršè jèzeńè mje dôvà.*

nôgœři, *przysł.*, stop. najw. od zle, najgorzej. *Mje wu sostré béło nôgœři. Tak mże nôgœři.*

nôłòg, -łogu, *m.*, nałóg. *Nôłòg je drega nôtera.* Przysł. *Xto są ńe leńi, nôłòg wœtmjeńi.* Przysł.

nôlepi, *przysł.*, stop. najw. od dobře, najlepiej. *Nôlepi sezec céχœ é ńick ńe gadac. Tak mże nôlepi.*

nôlepši, *przym.*, stop. najw. od dobri, najlepszy. *Wœna je mjezé ńemi nôlepšô. Nôlepšô gœřéłka je wu Kaléša. Nôlepšègœ rogôla dà mńe.*

nôleżec, -ą, -êł, *sł.*, należeć. *Wœn nôleži do kąpańije. To jemu nôleži.*

nôparce, *przysł.*, uparcie, uporczywie. *Zdři nô mją tak nôparce. Ńe żądôj tak nôparce, ćej vjèš, że cé ńe dôm.*

nôparti, *przym.*, (imiesł. od napřec są), uparty. *Nôparti, jak kœzêł. Nôpartèmu ńičegœ ńe dokôžeš* (upartemu niczego nie dowiedziesz).

nôpartosc, -é, *ż.*, upór, uporczywość, upartość. *Nôpartosc, jak wu żęcka.*

nôpřòd, *przysł.*, 1) naprzód, najprzód, 2) naprzód, przodem, na przedzie. *Nôpřòd pœméslé, a pœtemu dopjeře gadôj. Jô pudą nôpřòd (přodę, přòdći), a vé za mną.*

nôpřòd! *wykrz.*, naprzód! marsz! *Zakœmąderovêł: nôpřòd! a tej pœšlé na ńepřéjacela.*

nôremnosc, -é, *ż.*, narowistość, kapryśność, chimeryczność, upór. *Ńima ńižôdnè radé na jegœ nôremnosc.*

nôremny, *przym.*, narowisty, kapryśny, chimeryczny, uparty. *Nôremny kòń. Nôremnô kœbéła. Nôremny zęvus.*

nôremńe, *przysł.*, kapryśnie, chimerycznie, upornie, okoniem. *Wœna vjedno nôremńe pœstąpuje.*

nôremńica, -e, *ż.*, kobieta uparta, kapryśnica, chimeryczka. *Wœžeńeł są s nôremńicą.*

nôremńik, -a, *m.*, człowiek uparty, kapryśny, chimeryk. *Jakòž té mzęš žéła v grepje s tim nôremńikę?* (jakżeż ty będziesz żyła razem z tym uparciuchem?).

nôròd, -e, *m.*, naród. *Nôròd kašebsći, pœlsći, žédovsći.* Ob. naròd.

nôskvarnosc, -é, *ż.*, wrzaskliwość, dokuczliwość, naprzykrzanie się. *Nôskvarnosc zęci.*

nôskvarny, *przym.*, dokuczliwy, wrzaskliwy, naprzykrzający się. *Nôskvarnè zęckœ. Nôskvarnè gułé. Nôskvarnè ptôstwœ.*

nôskvarńe, *przym.*, wrzaskliwie, dokuczliwie. *Skœrno są tak nôskvarńe mzęš domôgêł, ńe dostôńeš.*

nôšik, -a, *m.*, naszelnik, naszyjnik, rzemień naszyjny.

nôtera, -é, *ż.*, natura. *Jô môm takę nôterą. Nôłòg je dregô nôtera.* Przysł. *Nôtera cigńe vilka do lasa.* Przysł.

nôtęralny, *przym.*, naturalny, zwykły. *Kœ to je dęxt nôteralnè* (toć to jest zgoła naturalne).

nôwučka, -ći, *ż.*, zdrobn. od nôwuka, nauczka. *Môš terôz nôvučką.*

nôwuka, -ći, *ż.*, nauka. *Nôvuka v škœle. Nôvuka kœscelnô. Té mušiš płacéc za nôvuką.*

nôvici, *przysł.*, stop. najw. od vjele, najwięcej. *V téx stronax je nôvici Ńemcòv. Jô môm nôvici jičnéx krep. Jô ce nôvici kœxają.*

nôvikši, *przym.*, stop. najw. od vjelźi, największy. *To je nôvikšô zabava. Nôvikšè ščescè. Nôvikši kœscòł na całym svjèce je svjątègœ Pjotra v Ŕémje.*

nôzémica, -e, *ż.*, świnia urodzona na wiosnę.

nôzimk, -u, *m.*, początek wiosny, pierwsza połowa wiosny. *Ob.* zimk i pœzimk.

numer, -e, *m.*, numer. *Numer pirši. Pœd numerę pięzestim.*

numerovac, -ją, -ovêł, *sł.*, numerować. *Všétće domé są numerovônè.*

Nuša, -é, *ż.*, zdrobn. od Anna, Anuša, Niusia.

Nuščin, -éna, -énè, *przym.*, Hanusin, Niusin. *Nuščéna nenka.*

Nušečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od Nuška, Hanusieczka.

Nušin, -éna, -énè, *przym.*, Hanusin. *Nušénè zęcé.*

Nuška, -ći, *ż.*, zdrobn. od Nuša, Hania, Niusia.

Ń.

ńasta, *ob.* ńevjasta.

ńe, *przysł.*, nie. *To mœje gœspœdařtwœ, a ńe tvœje. Ńe té, ale jô źis pudą do kœscoła. Jô jem ńigdé ńe bél na mœřé. Ńe gadôj béle čegœ.*

ńe-. Wyrazów, zaczynających się od *ńe-*, a tu nie zamieszczonych, należy szukać, odtrąciwszy przeczenie, pod odnośnymi wyrazami.

ńebezpječnosc, -é, *ż.*, niebezpieczeństwo. *V tim lese ńima ńižôdne ńebezpječnoscé. Rébôcé ńe zvôžalé na ńebezpječnosc, ale pœpłénąlé dali.*

ńebezpječny, *przym.*, niebezpieczny. *Žévœt rébôkòv je barzo ńebezpječny. Tim razę łovitva béła ńebezpječnô. To je řeč ńebezpječnô jaxac v nocé přez ten bòr.*

ńebezpječńe, *przysł.*, niebezpiecznie. *Sezęc na nym bôce béło baro ńebezpječńe.*

ńebélny, *przym.*, niegodziwy, niegodny, nieprawy. *Ńebélny žévœt. Ńebélnè čéné same są kôřą.*

ńebélńica, -e, *ż.*, kobieta niegodziwa. *Té so ńe dôš radé s tą ńebélńicą. Vénekôj preč z xéči tą ńebélńicą!*

ńebélńictwœ, -va, *n.*, niegodziwość, nieprawość, hultajstwo. *Mjezé nami rękącé, to béło wœkrutnè ńebélńictwœ* (między nami mówiąc, była to straszna niegodziwość).

ńebélńik, -a, *m.*, niegodziwiec, hultaj. *Jakuż wœna mòże żéc s tim ńebélńikę? Svjati Pjoter mô dlô ńebélńikòv ńebœ zamklè.*

ńebjesći, -kô, -ćè, *przym.*, niebieski, nieba dotyczący. *Żéwœt ńebjesći. Krôlevstwœ ńebjesćè.*

ńebjosa, -os(òv), *l. mn.*, niebiosa. *Wœjćе naš, xteri jes v ńebjesex.*

ńebœ, -a, *n.*, niebo. *Ju też é kšążéc svjècél na ńebje. Pôn Jezes krôleje v ńebje. Wœna zdři v ńebœ. Pœd ńebę.*

ńebœracći, -kô, -ćè, *przym.*, biedny, nieszczęśliwy, pożałowania godny. *To je déxt ńebœracćè żécè.*

ńebœractwœ, -va, *n.*, nieboractwo, nieszczęście, biedota. *Leżе wulétovalé są nad jegœ ńebœractvę.*

ńebœrôčk, -a, *m.*, zdr. od ńebœrôk, nieboraczek, biedny człowiek.

ńebœrôčka, -ći, *ż.*, nieboraczka, biedna, nieszczęśliwa kobieta.

ńebœrôk, -a, *m.*, nieborak, biedny człowiek.

ńebœrôs, -a, *m.*, nieborak. *Ob.* ńebœrôk.

ńebœrôska, -ći, *ż.*, nieboraczka, kobieta biedna, pożałowania godna.

ńecće, -kòv, *l. mn.*, niecki. *Přéńòs ńecće ful mąći* (przyniósł niecki, napełnione mąką).

ńecnota, -é, 1) *ż.*, niecnota, niepoczciwość, 2) *m.* i *ż.*, człowiek niepoczciwy, hultaj. *Té jes pœpełńeł vjelgą ńecnotą. Té ńecnoto!*

ńecnotka, -ći, *ż.*, niecnota, ladaco, człowiek niepoczciwy, lekkoduch. *Mœja kœtka, ńecnotka, vépiła mje mlekœ. Dorotkœ, ńecnotkœ, że to té jes byvà?* Pieśń.

ńečésti, *przym.*, 1) nieczysty, brudny, 2) sprośny. *Wœn vjòd ńečésti żéwœt. Ńečéstè méslé. Ten grôp je ńečésti.*

ńečéstosc, -é, *ż.*, 1) nieczystość, 2) sprosność. *Ńečéstosc je gřèxę głòvnym.*

ńedalek, *przysł.*, niedaleko. *Prôvdą ńedalek zônzeš, a łžą są ńe wudłôviš* (prawdą nie daleko zajdziesz, a kłamstwem się nie udławisz). Przysł. *To je ńedalek. Jabkœ wœt jabłońe ńedalek są wœtkulńe* (jabłko od jabłoni nie daleko się odtoczy). *Przysł.*

ńedalek, *przyim.*, niedaleko, nieopodal. *Wœńi mješkają ńedalek jezora. Jô jem béł ńedalek Xabrova.*

ńedbac, -ają, -êł, *sł.*, niedbać. *Wœna ńedbà na ńic. Ńedbêł ańè na bjałką ańè na zęcé ańè na swœjex staršéx.*

ńedbałosc, -é, *ż.*, niedbalstwo. *Jô gœ wukôřą za tą ńedbałosc.*

ńedbały, *przym.*, niedbały. *Ńedbałô nenka wœstôvjô zęcé same v xéčax.*

ńedbale, *przysł.*, niedbale, ladajako. *Wœn tak všétkœ robi ńedbale, ńešékœvńe.*

ńedočec, -eją, -eł, *sł.*, niedosłyszeć. *Naš wœjc terô ju ńedočeje.*

ńedogœda, -é, *ż.*, niedogoda, niedogodność. *Čé mu tak zrobiš, čé sak, jemu vjedno ńedogœda. Mjelé s tim vjelgą ńedogœdą.*

ńedogœdnosc, -é, *ż.*, niedogodność. *To mże dlô naju ńedogœdnosc.*

ńedogœdny, *przym.*, niedogodny, niewłaściwy. *Terô je ńedogœdnè vjodro do łovjeńô rib.*

ńedogœdńe, *przysł.*, niedogodnie. *Řečé mje, šlé cé bęże s tim ńedogœdńe.*

ńedojda, -é, *m.* i *ż.*, niedołęga, człowiek do niczego, pod względem fizycznym: nieruchawy, pod umysłowym: tumanowaty.

ńedojèsc, -jèm, -jôd, *sł.*, 1) niedojeść, nie skończyć jeść, 2) za mało zjeść. *Ńedojôd krep é vstêł wœt misé. Wœn ješ ńedojôd, tej muši jèsc dali.*

ńedołąga, -ęi, *m.* i *ż.*, niedołęga. *Cež té žędôš wœt tegœ ńedołąęi!*

ńedołąstwœ, -va, *n.*, niedołęstwo. *Žôden gœspœdôř ńe xce gœ vzic za parobka dlô jegœ ńedołąstva.*

ńedołążnosc, -é, *ż.*, niedołęstwo. *Přez ńedołążnosc traci majętk é są gubi.*

ńedołążny, *przym.*, niedołężny. *Naš staręšk je ju barzo ńedołążny.*

ńedołążńe, *przysł.*, niedołężnie. *Wœn są vzął do tè robœté déxt ńedołążńe.*

ńedostatk, -u, *m.*, niedostatek. *A tej přéšed ńedostatk é ńe mjelé co vzic do gąbé.*

ńedovjeřac, -ają, -êł, *sł.*, niedowierzać, nieufać. *Wœn navet swœjim zęcom ńedovjeřêł.*

ńedovjôrk, -a, *m.*, niedowiarek. *Ješ są kœscoł załòmi ćedéš nad tobą, ńedovjôrku!*

ńedozdřec, -ą, -êł, *sł.*, niedojrzeć, niedopatrzyć. *Wœn ju léxœ vizi é ńimòże všétćegœ dozdřec.*

ńedozdřelec, -ejąc, -êł, *sł.*, niedojrzeć, nie stać się jeszcze dojrzałym. *Te krešće ńe dozdřeleją réxło. Najôd są ńedozdřelałègœ břade. Ńedozdřelały břôd léxœ šmakô.*

ńedozdřelałosc, -é, *ż.*, niedojrzałość. *Ńedozdřelałosc břade.*

ńedozdřelały *ob.* ńedozdřelec.

ńedôvno, *przysł.*, niedawno. *To béło ńedôvno. To są ńedôvno stało. Ńedôvno béł jes vjesòł é ju jes smątny. Ńedôvńi, jak včerô.*

ńedôvny, *przym.*, niedawny. *To są ńedôvnè zèje. Wœt ńedôvnègœ čase.*

ńezela, -e, *ż.*, 1) niedziela, 2) tydzień. *Přinze ńezela, tak xłopi, jak é bjałće do kœscoła są šękują. Wœt ńezele do ńezele. Za šteré ńezele.*

ńezelny, *przym.*, niedzielny. *Wœtpœčink ńezelny. Ńezelnè zabavé.*

ńegœdny, *przym.*, 1) niegodny, niezasługujący na co, 2) zły, lichy. *Té jes ńegœdny taći žoné. Ńegœdna baba. Ńegœdny tovôr.*

ńegœdńe, *przysł.*, niegodnie, nieuczciwie.

ńegœzéjôš, -a, *m.*, niegodziwiec, człowiek dokuczliwy, tyran. *Jô ju ńimœgą vétřémac s tim ńegœzéjôšę.*

ńegœzéwœsc, -é, *ż.*. niegodziwość. *Jô ce ješ wukôřą zô tą ńegœzévœsc.*

ńegœzévje, *przysł.*, niegodziwie. *Pœstąpœvêł s ńą ńegœzévje.*

ńegœzévy, *przym.*, niegodziwy, zły, przykry. *Ńegœzévy človjek. Ńegœzévè vjodro.*

ńegvésnosc, -é, *ż.*, niepewność. *Lepšô nôgœršô gvésnosc, jak ńegvésnosc. Ju šteré lata žéje v ńegvénosci, čé jejè sin do ńè vròci.*

ńegvésny, *przym.*, niepewny. *Ńegvésnô pœgœda. To je ješ dèxt ńegvésnè* (to jest zupełnie jeszcze niepewne). *Jô są ńimœgą puščac na taći ńegvésny zôròbk* (ja się nie mogę puszczać na taki niepewny zarobek).

ńegvésńe, *przysł.*, niepewnie. *Wœna to tak ńegvésńe pœvjezą, jakbé są wœbôvjała prôvdą véznac.*

ńex, *przysł.*, niech. *Ńex bǫze tak, jak xceš. Řečé jim, ńex mje rôz dazą pœkuj.*

ńexąc, -é, *ż.*, niechęć. *S ńexącą šła do zdôvańô* (do ślubu).

ńexątny, *przym.*, niechętny. *Vasta béła dlô mje vjedno ńexątny.*

ńexątńe, *przysł.*, niechętnie. *Wœna są vzą do tegœ ńexątńe.*

ńexteren, -erna, (-erô), -erna (-ere), *zaim.*, niektóry. *Ńexteren so mésli, że to pœprôvze tak béło. Ńexterny leze ńe lubjǫ do kœscoła xœzéc. Ńexterny Kašebi pœlašǫ é są vstézǫ pœ kašebsku gadac. Ńexterô zèvčéna jize s płačę do zdôvańô* (do ślubu).

ńejeden, -dna, -dno, *zaim.*, niejeden. *Ńejeden xłop bjałką bije. Ńejeden głepc mésli, że je mądri. Ńejedny wuvôžają to za vjelźi gřèx nokce v ńezelą wœbřénac.*

ńekara, -é, *m.* i *ż.*, 1) człowiek krnąbrny, swawolny, 2) wilk. *Bij tegœ ńekarą! Ńekara vpôd v kulą a tej xłopi gœ wubilé* (wilk wpadł w jamę, poczem chłopi go zabili).

ńekaranc, -a, *m.*, człowiek, któremu przepuszczano, którego nie karano za młodu, oczajdusza, rozpustnik, swawolnik.

ńeléčny, *przym.*, nieliczny. *To béło tak v barzo ńeléčnéx vépôdkax.*

ńelus, -a, *m.*, człowiek niechlujny, zaopuszczony. *Jôbé temu ńelusovi rąći ńe pœdêł.*

ńelusnosc, -é, *ż.*, niechlujność, plugawość. *Dostà v pésk wœt xłopa za swœją ńelusnosc.*

ńelusny, *przym.*, niechlujny, zaopuszczony, plugawy. *Ńelusnô baba — nôvikšè ńeščescè dlô xłopa. Ńelusnè zècé. Doč xœziš v téx ńelusnéx kœdrax?* (czemu chodzisz w tych plugawych łachmanach?).

ńelusńica, -e, *ż.*, kobieta niechlujna, zaopuszczona. *Ta ńelusńica ńigdé są ńe méje ańè ńe čoše.*

ńelusńik, -a, *m.*, człowiek niechlujny, zaopuszczony. *Ob.* ńelus.

ńelustwœ, -va, *n.*, niechlujstwo, plugastwo. *Jô ńimœgą žéc v tim ńelustvje.*

Ńemc, -a, *m.*, Niemiec. *Ńe vjeřé Ńemcovi! Sezi, jak Ńemc na kôzańu.* Przysł. *Wœžeńeł są s Ńemkǫ, a tej překabacél są na Ńemca.* Ob. Mjemc.

Ńemcé, -òv, *l. mn.*, Niemcy (kraj). *Ob.* Mjemcé.

ńemčéc, -ą, -él, *sł.*, niemczyć, germanizować. *Tak dvœré ńemčélé našéx lezi wœt dôvnègœ čase. Wœńi wœt dôvjendôvna bélé ńemčony.*

ńemčéc są, -ą są, -él są, *sł.*, niemczyć się. *Leteřći Kašebi ńemčǫ są corôz barži é le katolécé mòvją vjedno pœ kašébsku.*

Ńemčék, -a, *m.*, zdrobn. od Ńemc, Niemczyk. *Ob.* Mjemčék.

ńemčézna, -é, *ż.*, niemczyzna. *Pœtemu ńemčézna vzą gòrą.*

Ńemčura, -é, *m.*, zgrub. od Ńemc, Niemczysko. *Ob.* Mjemčura.

ńemjecći, -kô, -ćè, *przym.*, niemiecki. *Ńemjeckô mœva. Naše zècé gôdają pœ ńemjecku. Ńemjeckô vjara* (często w znaczeniu: luteranizm). *Ńemjecćè zvéčaje é wœbéčaje.* Ob. mjemjecći.

ńemjectwœ, -va, *n.*, niemczyzna. *Corôz barži šeři są wu nas ńemjectwœ.*

Ńemka, -ći, *ż.*, Niemka. *Ob.* Mjemka.

ńemœva, -é, *m.* i *ż.*, niemowa. *Té są ńijak ńe dogôdôš s tim ńemœvǫ.*

ńemœsc, -é, *ż.*, niemota. *Na ńemœsc ńima ńižôdnegœ lèkařtva.*

ńemœta *ob.* ńemœsc.

ńemœvnosc, -é, *ż.*, małomowność. *Jô jq môm rôd za jeje ńemœvnosc.*

ńemœvny, *przym.*, małomowny. *Wœna béła za młode baro ńemœvnô é są dopjeře terô tak rozgôdà* (i dopiero teraz tak się rozgadała).

ńemy, *przym.*, niemy. *Ten knôp je ńemy wœt wurozeńô.*

ńenavizęc, -ą, -ął, *sł.*, nienawidzieć. *Ti dvaji bracô ńenavizęlé są sroze. Zôč té mją ńenavizęš?*

ńenavisc, -é, *ż.*, nienawiść. *Żélé v ńenavisci. Wœńi majq do mńe ńenavisc.*

ńenavistno, *przysł.*, nienawistnie. *Spœzerêł nô mją ńenavistno, jak na ńepřéjacela.*

ńenavistny, *przym.*, nienawistny. *Zdřêł nô ńą ńenavistnym wœkę.*

ńepleka, -ći, *m.* i *ż.*, człowiek ociężały, wielki a niezgrabny; niedołężny, charłak.

ńepœgœda, -é, *ż.*, niepogoda. *Xmuré jidą wœt zôxœdnè stroné — mzę ńepœgœda.*

ńepœkòj, -œju, *m.*, niepokój. *Wœgarnął gœ vjelźi ńepœkòj. Mjà vjelźi ńepœkò v sercé.*

ńepœkœjic, -ą, -eł, *sł.*, niepokoić. *Sąsezé gœ ńepœkœjilé é są vwœrivalé v jegœ grenta.*

ńepœřądk, -u, *m.*, nieporządek. *V jejix xéčax je vjelźi ńepœřądk.*

ńepœřądny, *przym.*, nieporządny. *Vaji zècé są baro ńepœřądnè.*

ńepœřądńe, *przysł.*, nieporządnie. *Té to jes baro ńepœřądńe napisêł.*

ńepœsłešnosc, -é, *ż.*, nieposłuszeństwo. *Pôn Bòg kôře zècé za ńepœsłešnosc.*

ńepœsłešny, *przym.*, nieposłuszny. *Té ńepœsłešny knôpje!*

ńeprawœsc, -é, *ż.*, nieprawość, grzeszność. *Żélé v ńeprawœscé do kònca żévœta.*

ńepravje, *przysł.*, niegodziwie, źle, grzesznie. *Wœn přez całè swœje žécè ńepravje pœstąpœvêł.*

ńepřéjacel, -a, *m.*, nieprzyjaciel, wróg. *To je mòj nôzôvzątši ńepřéjacel. Jeden ńepřéjacel je mœcńeši, ńižlé dvux přéjaceli.* Przysł.

ńepřéjacelsći, -kô, -ćè, *przym.*, nieprzyjacielski, nieprzyjazny. *Té pœstąpuješ se mną dęxt pœ ńepřéjacelsku.*

ńereno, *przysł.*, nie rano, późno. *Panovje ńereno vstôjają, a zbœžè jim są rozi.*

ńereny, *przym.*, nieranny, niewczesny, późny. *Ńerenq gœzénq. Vstêł wœ ńereny gœzéńe.*

ńerobus, -a, *m.* i *ż.*, próżniak, człowiek leniwy. *Môm pjcoro ńerobusòv* (mam pięcioro próżniaków — powiada ojciec albo matka o swoich dzieciach).

ńerozem, -u, *m.*, nierozum. *Na ńerozem ńima ńijaćegœ lèkařtva. Přez jejè ńerozem jô mdą mušél pœ špraxax łazéc.*

ńerozemny, *przym.*, nierozumny. *To je dęxt ńerozemnè, ćej xto bije swœje zęckœ, a wœno ńick ńe zavińiło.*

ńerozemńe, *przysł.*, nierozumnie. *To béło ńerozemńe véřekłè. Ńerozemńe są stało, ale są ńe wœtstôńe.*

Ńeřeja, -e, *ż.*, Mierzeja, *niem.* Nehrung. *Ob.* Mjeřeja.

ńesc, ńosą, ńôs, ńesé, *sł.*, nieść. *Wœna ńexce ńesc tegœ snopa. Jô gœ ńosą ju pòł mile. Co té ńeseš? Doč té to ńòs, ćej jes mòg přévjezc? Wœna ńosła mêlè svinčą v mjexu. Xłopi ńeslé wumarłègœ na remjonax. Ńe ńeséta gœ vici!* (nie nieście go więcej!).

ńesmirtelnosc, -é, *ż.*, nieśmiertelność. *Mé mômé dox vjeřéc v ńesmirtelnosc deše.*

ńesmirtelny, *przym.*, nieśmiertelny. *Pœ tim žécu nastąpuje žewœt ńesmirtelny.*

ńespœkòjno, *przysł.*, niespokojnie. *Stoji, zdři, xœzi ńespœkòjno.*

ńespœkòjny, *przym.*, 1) niespokojny, 2) niezadowolony. *Wœna béła tak długœ wœ xłopa ńespœkòjnô, pœći ńe wuzdřà nadpłévającègœ bôte* (ona była dopóty niespokojna o męża, dopóki nie ujrzała nadpływającego batu). *Čé tak zrobją, čé sak, wœna je vjedno ńespœkòjnô* (niezadowolona).

ńesteté! *wykrz.*, niestety! biada! *Ale, ńesteté, ńebéło mjezé nami ńikœgœ, cobé są rozmjêł na téx řečax.*

ńesvjadomœsc, -é, *ż.*, nieświadomość, nieznajomość. *Jemu přeškôdzà ńesvjadomœsc negœ kųšte.*

ńesvjadomy, *przym.*, 1) nieświadomy, 2) nieznajomy, nieznany. *Jô jem v téx řečax ńesvjadomy. Přéšed do ńesvjadomègœ mjasta.*

ńeščescè, -ô, *n.*, nieszczęście. *Spœtkało jq vjelźè ńeščescè.*

ńeščestlévje, *przysł.*, nieszczęśliwie. *Trafjeł ńeščestlévje na taćegœ ńebélńika* (niegodziwca).

ńeščestlévy, *przym.*, nieszczęśliwy. *Jô jem baro ńeščestlévy. Jô jem nôńeščestlivšô ze všétćex lezi.*

ńeščestny, *przym.*, 1) nieszczęsny, nieszczęśliwy, 2) zatracony, przeklęty, fatalny. *Ńeščestnè lato. Ńeščestnô cota mje to zadà* (przeklęta czarownica rzuciła na mnie ten urok). *Bązé céxœ, ńeščestny knôpje! To béła ńeščestnô gœzéna, ćej jô jq wuzdřêł.*

ńeškœdlévje, *przysł.*, nieszkodliwie. *Ten lés přebyvêł pœtemu wu ńix v xéčax ńeškœdlévje.*

ńeškœdlévy, *przym.*, nieszkodliwy. *Doč té gœ zabijôš, kœ dox to je déxt ńeškœdlévè zvjeřǫtkœ.*

ńešpœré, -òv, *l. mn.*, nieszpory. *Ksǫž tak kôzêł na ńešpœrax.*

ńešpœrny, *przym.*, nieszporny. *Ńešpœrnè nôbœženstwœ.*

ńetčéc, -ą, -él, *sł.*, nie czcić. *Wœn ńetči swœjex staršéx* (rodziców).

ńetřezwœsc, -é, *ż.*, nietrzeźwość. *Pôn wœtpravjeł gœ za ńetřezwœsc.*

ńetřezvy, *przym.*, nietrzeźwy. *Cež té mòžeš vskurac wu téx ńetřezvéx leži?*

ńewòd, -wœde, *m.*, niewód. *Ńewœdę sa pœłôvjô rébé. Ńe xvôtô sa rib před ńewœdę.* Przysł. *Zapuscéc ńewòd v jezoro* (zarzucić). *Vécignǫc ńewòd* (wyciągnąć).

ńewòdk, -u, *m.*, zdrobn. od ńewòd, mały niewód.

ńewœmylnosc, -é, *ż.*, nieomylność. *A ti jinši ńexcelé wuvjeřéc v ńewœmylnosc pôpježa.*

ńewœmylny, *przym.*, nieomylny. *Le pôpjež je ńewœmylny. Sǫdé Bœžè sǫ ńewœmylnè.*

ńewœtstąpny, *przym.*, nieodstępny. *Wœn bél mœjim ńewœtstąpnym tovaréšę.*

ńewučałosc, -é, *ż.*, nieuczoność, brak nauki. *Mœja ńewučałosc je přéčénǫ mœje bjèdé.*

ńewučały, *przym.*, nieuczony. *Jô v škœłax ńewučały, jô sa na tim ńick ńe rozmjèja.*

ńewutcéwœsc, -é, *ż.*, nieuczciwość. *Jegœ ńewutcéwœsc je všétćim znônô.*

ńewutcévje, *przysł.*, nieuczciwie. *Pœstǫpjeł s ńǫ ńewutcévje.*

ńewutcévy, *przym.*, nieuczciwy. *Wœt ńewutcévéx leži ńigdé ńick ńè kupjôj!*

ńewuvôga, -źi, *ż.*, nieuwaga. *Přez ńewuvôgą nalêł mu na lèžką tegœ dreźègœ lèkařtva.*

ńewuvôžny, *przym.*, nieuważny. *Wœna je baro ńewuvôžnô.*

ńewuvôžńe, *przysł.*, nieuważnie. *Wœn to zrobjeł déxt ńewuvôžńe.*

ńevzęčnosc, -é, *ż.*, niewdzięczność. *Za jegœ dobrè serce zapłacélé mu ńevzęčnoscǫ.*

ńevzęčny, *przym.*, niewdzięczny. *Jô môm le ńevzęčnéx dležńikòv.*

ńevzęčńe, *przysł.*, niewdzięcznie. *Wœn so s ńim pœstǫpjeł ńevzęčńe.*

ńevzęčńica, -e, *ż.*, niewdzięcznica.

ńevzęčńik, -a, *m.*, niewdzięcznik. *Ńe pœžéčé vici temu ńevzęčńikœvi ańè detka.*

ńevégœda, -é, *ż.*, niewygoda, niedogodność. *To je déxt ńevégœda, že ma mušima do vaju tak dalek jezdźéc.*

ńevégœdny, *przym.*, niewygodny.

ńevégœdńe, *przysł.*, niewygodnie.

ńevinnosc, -é, *ż.*, niewinność. *Jegœ ńevinnosc béła dokôzônô* (była udowodniona).

ńevinny, *przym.*, niewinny. *Ńevinnè zèckœ. Wœna je ńevinnô.*

ńevinńe, *przysł.*, niewinnie. *Jô mušą terô ńevinńe cerpjec za cezè grèxé.*

ńevjadomstwœ, -va, *n.*, niewiadomość, nieświadomość. *Wœn to zrobjeł le z ńevjadomstva. Přez ńevjadomstwœ.*

ńevjasta, -é, *ż.*, niewiasta, kobieta. *Naše ńevjasté xœrovašǫ před xéćami. Mœja ńevjasta* (moja kobieta, żona). *Pœšła ńevjasta s kurôškę do mjasta, bœ ji ńe xcêł reno pjôc.* Piosnka.

ńevjedno, *przysł.*, nie zawsze. *Ńevjedno svjątègœ Jôna!* Przysł.

ńevjesci, *przym.*, niewieści, kobiecy. *V ńevjescéx sekńax. Ńevjescè sǫdé.*

ńevjodro, -a, *n.*, niepogoda. *To béło taće ńevjodro, že žôl béło psa buten vénekac* (taka była niepogoda, że żal było psa na dwór wygnać). *To ńevjodro mǫže ješ długœ derovało* (trwało).

ńezbédnosc, -é, *ż.*, sprośność, niemoralność, nieobyczajność. *Wœna je znônô z ńezbédnoscé v cały wœkœléci.*

ńezbédny, *przym.*, sprośny, niemoralny, nieobyczajny. *Wœna lik važi na ńix za jejix ńezbédnè wœbéčaje. Jegœ žéwœt je déxt ńezbédny. To je nôńezbédńešô zèvčéna.*

ńezbédńe, *przysł.*, niemoralnie, nieobyczajnie, sprośnie. *Wœńi tak žéjǫ v grepje ńezbédńe ju zęsiċ lat* (oni tak żyją razem nieobyczajnie już dziesięć lat).

ńezbédńica, -e, *ż.*, kobieta złych obyczajów, latawica. *Mòj xłop xœzi za tǫ ńezbédńicǫ.*

ńezbédńik, -a, *m.*, człowiek złych obyczajów. *S nôgœršémi ńezbédńikami třimô kǫpańijǫ. Ax, té ńezbédńiku!*

ńezdara, -é, *m.* i *ż.*, niezdara, niedołęga. *Môm samex ńezdaròv* (mężczyzn). *Môm le same ńezdaré* (kobiety).

ńezdarnosc, -é, *ż.*, niezdarność, niezdolność, niedołęstwo. *Přez twœją ńezdarnosc žétkœ nama léxœ wurozéło.*

ńezdarny, *przym.*, niezdarny, niedołężny, nieudolny. *Ńezdarny knôp. Ńezdarnô ręka, co cé to pœdà* (niezdarna ręka, co ci to podała).

ńezdarńe, *przysł.*, niezdarnie, niedołężnie, nieudolnie, *Wœn to ńezdarńe vémalovêł.*

ńezgœda, -é, *ż.*, niezgoda. *Zgœda budeje, ńezgœda rujńeje.* Przysł.

ńezgœdléwœsc, -é, *ż.*, niezgodliwość. *Ńe xcelé s ńim v grepje słeżéc dlô jegœ ńezgœdléwœscé.*

ńezgœdlévje, *przysł.*, niezgodliwie. *Doč va tak ńezgœdlévje žéjeta se sobą?*

ńezgœdlévy, *przym.*, niezgodny. *To je nôńezgœdlivšô baba.*

ńezgœdnosc, -é, *ż.*, niezgodność, niezgodliwość.

ńezgœdny, *przym.*, niezgodny. *To są ńezgœdny leżę.*

ńezgœdńe, *przysł.*, niezgodnie. *Žélé s sobą ńezgœdńe.*

ńezmjerno, *przysł.*, niezmiernie, bardzo. *Mœře je ńezmjerno głąbœćè. Nen vŕòd bœlêł gœ ńezmjerno.*

ńeżéčnosc, -é, *ż.*, nieżyczliwość, zawiść, nieużytość. *Xtež bé gœ lubjeł za jegœ ńeżéčnosc? Znają gœ všétcé z ńeżéčnoscé.*

ńeżéčny, *przym.*, nieżyczliwy, zawistny, nieużyty. *Wœn mje je ńeżéčny. Trafjeł na ńeżéčnéx leżi. Wœna zdŕi na sostrą ńeżéčnym wœkę.*

ńeżéčńe, *przysł.*, nieżyczliwie, zawistnie. *Wœn ji wœtpisêł déxt ńeżéčńe, że ńimô dlô ńè ańè skažonègœ detka* (odpisał jej całkiem nieżyczliwie, że nie ma dla niej ani złamanego szeląga).

ńeżéčńica, -e, *ż.*, kobieta nieżyczliwa, zawistna, nieużyta. *Wœna cé to pœvjèzą, ta ńeżéčńica?*

ńeżéčńik, -a, *m.*, człowiek nieżyczliwy, zawistny, nieużyty. *Ńe gadôj s tim ńeżéčńikę, wœn cé ńe dopœmòže.*

ńèco *ob.* ńèxto.

ńèxto, ńèco, *zaim.*, ktoś, coś. *Ńèxto do vaju přéšed. Ńèxto pœvjèzêł, że vaji Anka mją mêłè* (ktoś powiedział, że wasza Hanka miała dziecko). *To je ńèco jinšègœ. Jô ńèco vjèm* (ja coś wiem).

ńèjaći, -kô (-ka), -će, *zaim.*, niejaki, jakiś. *Ńèjaće Švabišče přévądrovało do vsé. Béła tu ńèjakô paneška.*

ńèłońi, *przysł.*, zaprzeszłego roku. *Ńèłońi bélé bélnè bulvé, łońi są ńewurożélé é zôs latos mômé bòkadosc bulevkòv* (zaprzeszłego roku były piękne ziemiaki, zeszłego roku nie obrodziły i zaś tego roku mamy obfitość kartofli).

ńěřx, -u, *m.*, tarło, ikrzenie się ryb. *Rébé jidą terô na ńèřx. Tą, że je na snôžézna, rébé mają swòj ńèřx. Rébé mają latos dobri ńèřx, bœ je cepły zimk.*

ńéřxnąc są, -ą są, -ął są, *sł.*, trzeć się, ikrzyć się. *Cej są rébé ńèřxną, tu na ten môl přéxœzą. Pœdčas ńèřxńeńô są baro wumjartè, ale jak są véńèřxną, są znovu sétè.*

ńěřva, -é, *m.* i *ż.*, człowiek powolny, guzdrała. *Temu ńèřvje ńimòžna dac ńižôdnè robœté, bœ všétkœ zepseje.*

ńèvčero, -a, *n.*, dzień pozawczorajszy. *Wœn je švak é xœri ješ wœt ńèvčera* (on jest osłabiony i chory jeszcze od przedwczoraj).

ńèvčerô, *przysł.*, przedwczoraj, onegdaj. *Ńèvčerô béłasma v Serakœjcax.*

ńèvitro, -a, *n.*, pojutrze. *Mušiš pœždac jaž do ńèvitra.*

ńèvitro, *przysł.*, pojutrze.

ńi — ńi, *sp.*, ni — ni. *Ńi pôn, ńi słega — djôxlé vjèzą, co wœn zôč! Ńi piłku, ńi jèstku. Ńi bjêło, ńi čôrno.*

ńibé, *przysł.*, niby, na pozór. *Ńibé pôn, ale z jaći vsé! Ńibé pôn, ńibé gbur. Ńibé se mną gôdô, a do cebje są smjèje.*

ńic, -é, *ż.*, nić. *Wœna bjêłemi ńicami łôtô côrny kabôt.*

ńicany, *przym.*, niciany. *Xœzą v ńicanéx buksax* (spodniach).

ńicdobri, *przym.*, niedobry, lichy, ladaco, niegrzeczny, mało wart. *To ńicdobrô zèvčéna. Žéžé bjeřą ńicdobrè zècé v mjex* (żydzi biorą niegrzeczne dzieci w wór — w ten sposób rodzice straszą swoje niesforne potomstwo). *Ńe vdavôj są z ńicdobrémi leząmi, bœ jes zbéti* (bo będzie po tobie).

ńick, *przysł.*, nic. *Wœn są na tim ńick ńe znaje.* Ob. ńixt.

ńičij, -čéja, -čéje, *zaim.*, niczyj. *To je ńičij dòm, bœ v ńim ńixt ńe mješkô. Čéje to? Ńičéje.* Mówi się też: *ńičéji*, -ô, -è.

ńiże, *przysł.*, nigdzie. *Jô ju ńiże mire ńe nôndą* (ja już nigdzie nie znajdę spokoju). *Ńiże mje ńe béło tak dobře, jak na Kašebax.*

ńiga, *przysł.*, nigdy. *Tobé ńiga tak długœ ńe derovało, žebé mòj wœjc bél živ. Jô ju ńiga ńepřindą do ce.*

ńigdé, *przysł.*, nigdy. *Jô jegœ ńigdé ńe miłovà. Jô jem ješ ńigdé ńe bél ve Gdônsku. Ńigdé — přeńigdé!*

ńigže *ob.* ńiże.

ńixt, ńic, *zaim.*, nikt, nic. *Ńixt mńe terôz ńe znô, cej jem wubœži. Jô jem ńikœgœ ńe vižél. Ńe vjeřé ńikœmu. Ńe pij s ńićim. Że ńic ńima, tą é djôxêł ńe naleze. Ńe žądôj ńičegœ wœtemńe, bœ cé ńick ńe dôm.* Miasto *ńic* używa się też *ńick*, przeważnie przysłówkowo.

ńixterądé, *przysł.*, niktórędy, żadną drogą. *Vpadlé v vjelgą kulą é ńixterądé ńimœglé*

nazód (wpadli w wielki dół i w żaden sposób nie mogli się wydostać napowrót).

ńixto *ob.* ńixt.

ńijaći, -kô (-ka), -će, *zaim.*, nijaki, żaden. *Wœn ńimô ńijaći wœlè* (on nie ma żadnej woli). *Ńińa ńima ju ńijaćex stolémòv ńi krôsńąt* (teraz nie ma już wcale olbrzymów ani krasoludków).

ńijak, *przysł.*, w żaden sposób, całkiem nie, zgoła nie. *Ńimòg ńijak trafic do vsé* (nie mógł na żaden sposób trafić do wsi).

ńiknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, niknąć, znikać. *Pœmału dòka ńikną, a tej zabłysło słonyškœ.*

ńim, *sp.*, nim, zanim. *Ńim słonyško zônzę, mzęś ju za bœrę. Ńim słònce zenzę, rosa wœčé végréze.* Przysł.

ńima *ob.* ńimjec.

ńimjec, ńimôm, ńimjêł, *sł.*, nie mieć. *Jô ńimôm sčescô. Wœna ńimô zęci. Ńimjà baba xłopœte, kupiła so prosą. Prosélé mńe, jôbé ńimjêł vici do karčmé xœzęéc* (prosili mnie, abym więcej do karczmy nie chodził). Nieosobowo: *ńima.* Osob.: *ńimô.*

ńimœc, -é, *ż.*, niemoc, słabość, choroba. *Vpôd v vjelgǫ ńimœc. É tak jǫ wœgarną vjelgô ńimœc. Na kœždǫ ńimœc je pœmœc.* Przysł.

ńimœz, -mœgą, -mòżeš, -mòg, *sł.*, niemóc. *Ńimœgą spac. Čébé tê jes ńimòg mje to zrobic* (czybyś ty mi nie mógł tego zrobić). *Té ńimòżeš přinc do se.*

ńimušec, -ą, -êł, *sł.*, nie musieć, nie mieć obowiązku (nie powinien). *Té ńimušiš tą jic* (ty nie powinieneś tam iść). *To są ńimuši robic* (tego nie powinno się robić).

ńińa, *przysł.*, 1) teraz, ninie, 2) więc, no, hej. *Ńińa je tak, dôvńi béło jinak. Ńińa mômé novègœ pana. Ńińa jèzła é pijta! Wœstańita ńińa s Bœgę! Ńińa bjôj sobje s Bœgę! Ńińa brace!* Ten ostatni zwrot wtrącają bardzo często w tok rozmowy Kabatkowie i Słowieńcy. *Ob.* Ńińôk.

Ńińa, -e, *ż.*, Ninia, bohaterka jednego z podań pomorskich, rzekoma protoplastka Niniaków.

ńińacći, -kô, -ćè, *przym.*, niniacki. *Ńińackô mœva. Ńińacćè wubjoré. Gôdka ńińackô.* Ob. Ńińôk.

ńińeši, *przym.*, niniejszy, teraźniejszy. *Ńińešègœ čase. V ńińešex časax. V ńińeši xvili.*

Ńińôčka, -ći, *ż.*, Niniaczka. *Ob.* Ńińôk.

Ńińôk, -a, *m.*, Niniak. Niniakami nazywają Kabatków i Słowieńców, osiadłych nad jeziorami gardeńskiem i łebskiem, rzekomo od częstego używania wyrazu »ńińa«. Obacz piękne podanie, zapisane przez Cenôvę w Wierzchucinie, wsi powiatu lęborskiego. *Skôrb.* 158.

ńiščec, -ją, -êł, *sł.*, niszczeć. *Skœšonè žéto na dèšču ńiščeję. Dobétk nama ńiščêł é są baro švak robjeł.*

ńiščéc, -ą, -éł, *sł.*, niszczyć, psuć, niweczyć. *Méšé ńiščǫ naše plonė. Gœřêłka ńišči zdrovjè. Wœn ńišči twœje gœspœdařtwœ. Ńe ńiščé mœjegœ ščescô!*

ńiščéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, niszczyć się, gubić się. *Wœn są sam ńiščéł gœřêłkǫ é so zdrovjè rujnovêł.*

ńiščécel, -a, *m.*, niszczyciel, gubiciel, tępiciel. *Ńiščécel złègœ. Ńiščécel pščòł.*

ńiščécelka, -ći, *ż.*, niszczycielka, tępicielka, gubicielka.

ńišréx, *przym. nieodm.*, ciekawy, *niem.* neugierig, *prus. niem.* neuschîrig, *dol. niem.* nîschîrig, nüschîrig. *To ńišréx baba! To ńišréx xłop. Jô ješ pudą do téx ńišréx zèvčąt.*

ńišréx, *przysł.*, ciekawie, z ciekawością. *Cež tak ńišréx są přézerôš! Wœna ńišréx zdřà na ńegœ.*

ńišrix *ob.* ńišréx.

ńitečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ńitka. *Sešéła to cenexnǫ ńitečkǫ.*

ńitka, -ći, *ż.*, zdrobn. od ńic, nitka. *Navleče mje ńitką* (nawlecz mi nitkę). *Bjêłè, čôrnè, čeřvjonè, lńanè, bavêłńanè ńitće.*

ńiva, -é, *ż.*, niwa, pole, rola. *Na téx lepšéx ńivax sejemé žéto é létevką, na néx léxšéx wòvs.*

ńiveka, -ći, *m.* i *ż.*, człowiek niedołężny, charłak, do niczego. *Wœn so dô radé, wœn ńe je ńiveka. Wœżeńeł są s takǫ ńivekǫ, wœna jednegœ vabòrka ńe wudvigńe.*

ńizći, -kô, -ćè, *przym.*, niski. *Vaji xéče są ńizćè. Te dvjeře są za nizćè. Wusôd pœd ńizćim dřevicę. To je nôńižšè dřevkœ v najim sazę.*

ńizéna, -é, *ż.*, nizina, niż. Ńizénami nazywają Kaszubi także Żuławy. *Na Ńizénax xœvajǫ lepšè bédło, jak wu nas. Tǫ ńizénǫ płéńe mêłô struška.*

ńizinsći, -kô, -ćè, *przym.*, nizinny, żuławski. *Ńizinsćè łǫce. To je ńizinsćè sano. Ńizinsćè krové dają dużo mleka.*

ńizkœ, *przysł.*, nisko. *Jaskuléčće tak ńizkœ lôtają — mzę dèšč. Šlaxcéc wukłońeł mje są ńizkœ é řek. Słańi ješ ńiži* (stań jeszcze niżej).

ńiž, *przysł.*, niż, niżeli. *Jô jem mœcńeši, ńiž té.* Ob. ńižlé.

ńiżi *ob.* ń i z k œ.

ńiżlé, *przysł.*, niżeli, aniżeli. *Té jes pjąkńešô, ńiżlé twœja sostra.*

ńiżô, -è, *ż.*, nizina, niskość, głąb. *Ńexterne rostlénė, jakto vreće é jinše, rostą vici v ńižą, ńiżlé ve vyžą. Wœt tè ńiżè do tąnè gòré je pòł mile.*

ńiżôden, -dna, -dne, *zaim.*, żaden. *Ńiżôden človjek ńimòg venc do téx xeči. Ńe vjeřé ńiżôdnemu wœt téx kœdrôkòv* (nie wierz żadnemu z tych obszarpańców).

ńoska, -ći, *ż.*, kura, niosąca jaja. *To je dobrô ńoska. Jôbé tè ńosći ńikœmu ńe předà* (jabym tej nioski nikomu nie sprzedała).

O.

ohu! *wykrz.*, ach! och! biada! gwałtu! *Ohu, bjèda! Ohu, cež jô pœčną terô? Vełčéšče są wœžeńiło, wušé wœpuscélo... Ohu, ohu, ohu, co mje pœ tim béło!* Piosnka.

ox! *wykrz.*, och! ach! *Ox, jô ńeščestlévô!* Por. a x.

oj! *wykrz.*, oj! hej! *Oj, dididé!* (wykrzykuje się wesoło, jakby w takt muzyki). *Oj, bjèda, bjèda!* (okrzyk smutku). Porówn. w œ j.

Oto, -ona, *m. im. wł.*, Otto. *Svjąti Oto bół apœstołę našéx přòdkòv.*

Ò.

ò! *wykrz.*, o! ach! *Ò, muj vjelźi Bœže! Ò, to mu dêł! Ò, jô ńeščestlévô! Ò, cež jô zrobją!* Ob. w œ.

òrt, -e, *m.*, gatunek, rodzaj; sposób, *niem.* Art. *Nô ten òrt* (w ten sposób, tym sposobem). *Ob.* h ò r t.

òst, -e, *m.*, wiatr wschodni. *Òst — rébacći tròst* (wiatr wschodni — pociecha rybacka). *Przysł.*

òstréjacći, -kô, -ćè, *przym.*, austryacki. *Wœjskœ òstréjacćè. Cesôř òstréjacći.*

Òstréjô, -e, *ż.*, Austrya.

Òstréjôčk, -a, *m.*, zdrobn. od Ò s t r é j ô k. Austryaczek (z politowaniem). *Negœ Ostréjôčka sxvôcélé za kœlneř.*

Òstréjôčka, -ći, *ż.*, Austryaczka.

Òstréjôk, -a, *m.*, Austryak. *To béło tej, jak naši bilé są s Ostréjôkami.*

Ô.

Ôbram, -a, *m. im. wł.*, Abraham. *To są ńepœdôbô žédovi Ôbramœvi. Gąsé zdřą do Ôbrama* (dosłownie: gęsi patrzą do Abrahama, czyli: spoglądają w niebo, otwierając dzióby spragnione). Jest też nazwisko rodowe na Kaszubach Ô b r a m. *Ob.* A b r ō m.

Ôbramčin, -éna, -énè, *przym.*, dotyczący Ô b r a m k i.

Ôbramka, -ći, *ż.*, żona Abrahama.

Ôbramòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Abrahamów. *Ôbramœvè pœkœleńè. Ôbramœvô* (żona). *Ob.* A b r a m ò v.

Ǫ.

ǫk, -a, *m.*, pipa, kurek, kran. *Wœjc wœtkrǫcél ǫk. Leci, jak z ǫka* (leci t. j. płynie, jak z kurka). *Sadnǫł so pœd ǫkę, a tej mu nakapało za kœlneř.* Ob. hǫk i ųk.

P.

pačéna, -é, *ż.*, wiosło duże (tratwowe), *lit.* poczýna, *prus. niem.* Potschîne (grosses Ruder auf den Holzflössen und Gallerten). *Frischb.*

padac, pôdają, pôdêł, padôj, *sł.*, padać, upadać. *To dèšč pôdô. Lésté z dřeva pôdają.*

padalc, -a, *m.*, padalec. *Jadoviti, jak padalc.*

pagòrk, -a, *m.*, pagórek, wzgórze. *Tą na pagòrkax mješkają Kašebi, dołę zôs Ńemcé.*

pagòrkœvati, *przym.*, pagórkowaty. *Pagòrkœvatô wœkœléca.*

paχta, -é, *ż.*, dzierżawa, pacht, *niem.* Pacht. *Te ńivé wœjc vépuscél jemu v paχtą. Wœńi tu sezą na paχce. Tą łǫčką vzalé v paχtą.*

paχtařći, -kô, -ćè, *przym.*, pachciarski, dzierżawny. *Wugœda paχtařkô. To sǫ jegœ paχtařćè doxœdé.*

paχtařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, pachciarzów. *To sǫ paχtařovè kœńe.*

paχtařtwœ, -va, *n.*, pachciarstwo, dzierżawienie. *Paχtařtwœ mje ju zmirzało, terô pudą na swœje vlôsnè gœspœdařtwœ.*

paχtovac, -eją, -ovêł, *sł.*, dzierżawić, arendować. *Wœńi to paχtejǫ wœt mœjegœ wœjca.*

paχtôrčin, -éna, -énè, *przym.*, należący do pachciarki. *Paχtôrčénè zècé zrivają jabka v vajim wœgroze.*

paχtôrka, -ći, *ż.*, pachciarka, dzierżawczyni. *To je naša paχtôrka. Wœna vzą v paχtą tąne ńivé.*

paχtôř, -a, *m.*, pachciarz, dzierżawca. *Na svjąti Jôn é na Gœdé paχtôř prénôšô mu pjeńǫze.*

pajči, *przym.*, pajęczy. *Pajčô ńitka. V pajčéx secax.*

pajičéna, -é, *ż.*, pajęczyna. *Pajk sezi na pajičéńe.*

pajk, -a, *m.*, pająk. *Sezi céχœ, jak pajk.*

pałacovy, *przym.*, pałacowy. *Vaχtôř pałacovy* (stróż pałacowy).

pałôc, -ace, *m.*, pałac. *Ve vestròdku vsé stoji pałôc.*

pałągœvati, *przym.*, kabłąkowaty, zakrzywiony. *Wœn łaći cały pałągœvati.*

pałǫg, -ągu, *m.*, kabłąk, pałąk, ucho przy cebrze i t. p. *Xvôcéła za pałǫg é přéńosła vąbòrk do jizbé.*

pałǫžk, -a, *m.*, zdrobn. od pałǫg, kabłączek, mały pałąk.

palečńik, -a, *m.*, naparstek. *Doč šéješ bez palečńika?*

paléc, pôlą, pôlél, palé, *sł.*, palić. *Viléjǫ Svjątègœ Jôna pôlǫ na Kašebax vjelźè wœgńe pœ pœlax é na pagòrkax.*

paléc są, pôlą są, pôlél są, palé są, *sł.*, palić się. *Mœkrè dřewœ ńe χce są paléc (ńe pôli są dobře).*

paléca, -e, *ż.*, laska. *Xœzi s palécǫ. Wœn mje grozi palécǫ.*

paléčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od paléca, laseczka. *Wuřnǫł so mêłǫ páléčką v lese.*

palušečk, -a, *m.*, zdrobn. od palušk, paluszeczek.

palušk, -a, *m.*, zdrobn. od pôlc, paluszek. *Wœn je tak vjelźi, jak zècny palušk.*

pamjąc, -é, *ż.*, pamięć. *Jô môm dobrǫ pamjąc. Wœna ńimô ńijaći pamjącé.*

pamjątac, -ają, -êł, *sł.*, pamiętać. *Jô to długœ pamjątêł, ale v kòncu jô to zabél.*

pamjątny, *przym.*, pamiętny. *To mzę pamjątny zeń v mœjim žécu.*

pamjątka, -ći, *ż.*, pamiątka. *Na pamjątką tegœ cede véstavilé pœtemu na tim môlu vjelźi kœscòł.*

panc, -a, *m.*, panicz. *Pańè s pancę přéšła do naju. Taći pancovje krepòv ńe jôdają* (tacy panicze nie jadają kaszy). *Uw.* W okolicy Żywca słyszałem formę »paniec«, *2. przyp.* »pańca«.

panešk, -a, *m.*, zdrobn. od pôn, pan, panuś. *To bél dobri panešk.*

paneška, -ći, *ż.*, pani, paniczka. *Paneška pœšła na ńivé é pileje leźi* (pani poszła w pole i pilnuje ludzi). *Mœja złotexnô paneškœ!*

panna, -é, *ż.*, panna. *Skôče, jak panna v tọcu. Čeŕvjeńi są, jak panna.*

panošec, -eją, -êł, *sł.*, panoszeć, hardzieć, robić się panem. *Přéšedšé do majątku, znôjma panošêł a terô se mną ńe xce gadac.*

panošéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, panoszyć się, być hardym. *Wœn są panoši, wœn są spœlôšéł* (panoszy się, zpolaczał). *Ńe panošé są tak stroge!*

panovac, -ją, -ovêł, *sł.*, panować. *Té ńimôš nademną panovac. Za panovańô cesôŕa Titusa. Ćej na drożézna panovà na Kašebax.*

panovńička, -ći, *ż.*, władczyni, monarchini.

panovńik, -a, *m.*, władca, monarcha, panujący. *Nômœcńeši panovńik wumŕe tak, jak é té.*

panòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, panów. *To bél panòv pjes. Na panovéx ńivax. Za panovè detće.*

pansći, -kô, -ćè, *przym.*, pański. *Mœdlétva Panskô. Pœ pansku. To są déxt panscè vémšłé. Panskô łaska jezźi na péstrim kœńu.* Przysł. *Panscè wœkœ kœńa teči.* Przysł.

panstevkœ, -a, *n.*, zdrobn. od panstwœ, państewko. *Do cesařtva ńemjecćègœ nôležą ròžnè mêłè panstevka.*

panstwœ, -va, *n.*, 1) państwo (Staat), 2) państwo, pańskość, 3) państwo (pan i pani). *Mœsćevsćè panstivœ. V panstvje Presćim. Xœrejọ na panstivœ. Pudą do našegœ panstva. Mœscévè panstwœ!*

panščézna, -é, *ż.*, pańszczyzna. *V dôvnéx časax xłopi mušelé robic panščézną.*

pańenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od panna, panienka. *Baro miłô pańenka.*

pańè, -è, *ż.*, pani. *To je naša pańè. Wu naše pańè. Pœjaxêł s pańọ na tôrg. Wœna je za vjelgô pańè na taće mêłè gbuřtwœ.*

pańic, -a, *m.*, panicz. *Šekœvny, jak pańic.* Ob. panc.

pańičk, -a, *m.*, zdrobn. od pańič, paniczyk. *Naši pańičkœvje v karčmje sezọ, gœřéłką pijọ. Mòj pańičku!*

pańin, *przym.*, panin. *Z pańinègœ rozkaze. V pańinym łożku.*

paparc *ob.* paproc.

papjorovy, *przym.*, papierowy, papierzany. *Pjeńǫzę papjorovè.*

papjòr, -ore, *m.*, papier. *To všétkœ béło na tim papjoře napisônè. Skupjają stôrè papjoré.*

papjòrk, -a, *m.*, zdrobn. od papjòr, papierek. *Doč té mje dêł ten papjòrk?*

paproc, -é, *ż.*, paproć. *Lést paprocé. Wœna šukà kvjate wœt paprocé.* Ob. paparc i parpac.

paprocéna, -é, *ż.*, łodyga paproci. *Leg na paprocéńe.*

paprotac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, paplać, byle co gadać. *Wœn tak béle co paproce. Va bésta tak paprotała do kònca svjata.*

papuga, -źi, *ż.*, papuga. *Paproce, jak papuga.*

parafijalny, *przym.*, parafialny. *Kœscòł parafijalny. Védatće parafijalnè.*

parafijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od parafijô, parafijka. *Mêłô parafijka.*

parafijô, -e, *ż.*, parafia. *Naša parafijô mô přez wœsmé tésọci deš.*

parafijôn, -a, *m.*, parafianin. *Sešło są ćile parafijanòv é tak są dogôdalé, jeźbé zarô jic do ksąża.*

parafijônka, -ći, *ż.*, parafianka. *To je nônôbœžńešô parafijônka.*

parcany, *przym.*, parciany, z grubego płótna zrobiony. *Wœńi navet v svjąto přéwœblekają parcanè bukse. Parcanô šlaxta* (szlachta zagonowa, chodaczkowa).

parg, -u, *m.*, próg. *Ob.* pròg.

parx, -u, *m.*, 1) parch (choroba owiec i ludzi), 2) przezwisko na żydów. Używa się także tylko w liczbie mn. w pierwszem znaczeniu. *Wœn mô parxé. Parxę leci* (czuć od niego parchy, a może: żydem trąci). *Parxœvi nosi wœdą. Puzeš, té parxu!*

parxati, *przym.*, parszywy. *Jedna parxatô wœvca całọ stŕòdą zarazi.* Przysł. *Parxatè Žédé.*

parxatosc, -é, *ż.*, parszywość.

parojic są, -ą są, -eł są, *sł.*, wydawać pary. *V pleconkax huči, pščołé są paroją.* Ob. pary.

paròbk, -a, *m.*, parobek. *Tąźi, bélny paròbk.*

paròj, -oju, *m.*, rój drugorzędny, wtórny. *To mzę pœzdnô zéma, ćej młodè pščołé vépuščǫ paròj.*

parpac *ob.* paproc.

parsą, -éca, *n.*, prosię. *Ob.* prosą.

part, -e, *m.*, część, dział. *Kœždi vzǫł so swòj part. Na tŕé parté pœzelony. V mašoperéjax zęli są všétkœ naròvnè parté.*

partesé, -òv, *l. mn.*, przesadna powaga, nadętość; etykietalność; fochy. *Jô môm lèkařtwœ na jegœ partesé. Jô są jegœ partesòv ńe bœją. Té ńick ńe zvažôj na jejix partesé.*

partesny, *przym.*, przesadnie poważny, etykietalny, nadęty, pełen wymagań dla siebie. *To sǫ barzo partesny leze.*

partesńica, -e, *ż.*, kobieta przesadnie poważna, wymagająca, pełna fochów lub dumy nieuzasadnionej, ceremoniantka.

partesńik, -a, *m.*, człowiek przesadnie poważny, nadęty, wymagający, ceremoniant.

paŕéc, -ą, -ół, *sł.*, 1) parzyć, 2) sypać, rozsypywać. *To mją paŕi. Pœ dròbce tak paŕéła, jaž rozpaŕéła calexny pąk słomé. Paŕélé snopé z wœza jeden pœ dreźim.* Górale żywieccy mówią: parzyć (rzucać), sparzyć (rzucić) spàrz to o ziem (rzuć to na ziemię).

paŕéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, 1) parzyć się, 2) sypać się, rozsypywać się, rozpraszać się. *Jemu są kœždi snop paŕi. Sano paŕi są z wœza.*

pas, -a, *m.*, pas. *To je stôrodôvny pas pœlsći.*

pasac, pôsają, pôsół, pasôj, *sł.*, pasać, paść. *Wœńibé xcelé pasac swòj dobétk v kròlevśćex lasax. Xto pôsô v pjǫtće, ten muši é v svjǫtće.* Przysł.

pasc, padną, pôd, padńi, *sł.*, paść, upaść. *Padńi pŕed Panę Bœgę na kœlana! Ledvje to słovœ vérek, pôd na zemją é ju vici ńe pœvstół.*

pasc, pasą, pas, pasé, *sł.*, paść. *Té môš pasc na swœjim pastviščé, a ńe na mœjim.*

paserb, -a, *m.*, pasierb.

paseŕbica, -e, *ż.*, pasierbica.

paskuda, -é, *ż.*, paskuda, nieczystość, plugastwo.

paskudńica, -e, *ż.*, paskudnica, kobieta niechlujna.

paskudńik, -a, *m.*, paskudnik, człowiek niechlujny, brzydal.

paskuzéc, -ą, -ół, *sł.*, paskudzić, zanieczyszczać. *Wœn béleze paskuzi.*

paskuztwœ, -va, *n.*, paskudztwo, nieczystość, plugastwo.

pasovac, -ejǫ, -ovół, *sł.*, być stosownym, pasować. *Paseje, jak vòł do kareté. To jemu tak paseje, jak žédovi flìta.*

pasturečka, -éi, *ż.*, zdrobn. od pasturka, pastereczka.

pasturk, -a, *m.*, zdrobn. od pastuŕ, pastuszek.

pasturka, -éi, *ż.*, pasterka.

pasturńô, -è, *ż.*, chata pasterska. *To je pasturńô čélé kôta dlô pastuŕi. Pôn Jezes pŕéšed na svjat v pasturńi.*

pastuŕ, -a, *m.*, pasterz.

pastuŕéi, -kô, -éè, *przym.*, pasterski. *To sǫ psé pastuŕéè. Pastuŕkô kôta. Kłobuk pastuŕéi.*

pastuŕtwœ, -va, *n.*, pasterstwo.

pastviskœ, -a, *n.*, pastwisko. *Vénékalé všeden dobétk na pastviskœ.* Ob. pastvišče.

pastvišče, -a, *n.*, pastwisko. *Dobétk xœzi pœ pastviščé é są ńe pase.*

patelńô, -è, *ż.*, patelnia.

patron, -a, *m.*, patron. *Svjąti Ščepôn je mœjim patronę.*

patronka, -éi, *ż.*, patronka. *Svjątô patronka.*

patronòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, patronów. *V patronòv zeń.*

Paveł, -vła, *m. im. wł.*, Paweł.

Pavełk, -a, *m.*, zdrobn. od Paveł, Pawełek.

pavi, -jô, -jè, *przym.*, pawi. *Pavjè pjòrkœ.*

pavica, -e, *ż.*, pawica.

pavička, -éi, *ż.*, zdrobn. od pavica, młoda pawica.

pavją, -ica, *n.*, pawię.

pavjǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od pavją, pawiątko.

Pavłòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Pawłów. *Pavłovè léstė.*

pazzeŕńik, -a, *m.*, październik.

pazzeŕńikœvy, *przym.*, październikowy.

pazexa, -é, *ż.*, pazucha, zanadrze. *Wœn ńèco tŕimô pœd pazexǫ. Za pazexǫ. Véjmi to zarô zza pazexé.*

pazur, -a, *m.*, pazur. *Mô pazuré, jak kœt. Drapnǫł gœ pazurę.* Także: pazura, -é, *ż.*

pazurk, -a, *m.*, zdrobn. od pazur, pazurek. *Kœcè pazurće.*

pažéc, -é, *ż.*, łąka, trawnik. *Kœsńicé stojǫ na pažéci é kœšǫ trôvą.*

pažéca, -é, *ż.*, trawnik, łąka, sianożęć. *Ob.* pažéc.

pącac, -ają, -ół, *sł.*, pukać, trzaskać. *Wœn tak batogę pącô, jaž w wušax tŕešči.*

pącôvka, -éi, *ż.*, pukawka, zabawka dziecinna do trzaskania.

pączk, -a, *m.*, zdrobn. od pąk, 1) pęczek, kitka, 2) pączek. *Pączk słomé, sana, trôvé, xròste* i t. p. *Na dřevax sọ ju pączće.*

pąd, -e, *m.*, pęd, bieg. *S pądę řeći* (z pędem rzeki). *V wœkrutnym pąże vjaxêł nôgle na pœdwœřè.*

pążéc, -ą, -ół, *sł.*, pędzić, gnać. *Pastuř pąży bédło do lasa. Ne pąże tak kœńi, bœ sa baro zmaraxują* (nie pędź tak koni, bo się bardzo zmęczą).

pąxeř, -a, *m.*, pęcherz. *Nadąti, jak svinsći pąxeř.* Przysł. *Knôpi střelają z rébjex pąxeři.*

pąxeřék, -a, *m.*, zdrobn. od pąxeř, pęcherzyk.

pąk, -u, *m.*, pęk, snop. *Přéńòs pąk słomé ze słodołé. Pąk sana.*

pąkac, -ają, -ół, *sł.*, pękać. *Deska pąkô na samym vestřòdku* (na samym środku).

pąkati, *przym.*, 1) pękaty, wypukły, gruby, otyły; 2) brzemienny. *To béłé pąkatè snopé. Mœja bjałka je pąkatô.*

pąknọc, -ną, pąk, *sł.*, pęknąć. *Té pąkńeš, jeślé mżeš tak dużo jôd. Wœn so pôlc přeřnął na pąkły budelce* (przeciął sobie palec na pękniętej butelce).

pąpk, -a, *m.*, pępek. *Vaji żèckœ mô vjelźi pąpk. Bœlało ją stroże kœl pąpka.*

pązlec, -ją, -ół, *sł.*, nędznieć, biednieć, marnieć, chudnąć. *Dobétk pązleje, ćej ńimô co grézc.*

perovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pędzić, gnać szybko. *Wœn z temi gąsami tak pereje, jaž wœne zépjọ* (on tak pędzi te gęsi, że powietrze chwytają, że ledwie dyszą).

pesternôk, -a, *m.*, pasternak.

pestka, -éi, *ż.*, pestka owocowa.

pestri, *przym.*, pstry, srokaty, nakrapiany. *Pestri wòł. Łaska panskô jezźi na pestrim kœńu.*

pestro, *przysł.*, pstro, srokato. *Wœn všétkœ pestro vizi. Wœni so tak všétće spřąté na pestro pœmalovalé.*

pestroχ, -a, *m.*, byk, wół srokaty.

pestroχa, -é, *ż.*, jałówka, krowa srokata.

pék, -u, *m.*, 1) pika, dzida, 2) koniec skrzydła u ptaków, 3) człowiek chudy a wysoki. *Žołneř pékę přebjeł mu serce. Vaji gąsé mają wœbeřńonè péće. Jô ńerôd gôdają s tim pékę.*

pékòn, -a, *m.*, rodzaj małego węgorza.

pékònk, -a, *m.*, zdrobn. od pékòn, mały węgorz.

pékus, -a, *m.*, człowiek wysoki a chudy. *Ta vaji Anka, to prôvzévy pékus!*

pénka, -éi, *ż.*, 1) ćwiok drewniany, kołek, którym się podeszew przybija do buta, *prus. niem.* Pinne (kleiner Pflock, Zapfen von Eisen, Zinn, Messing; Nagel von Holz, Schuhstift). *Frischb.*, 2) gatunek małych gruszek zimowych.

pénkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, kołkować, kołkami przybijać podeszwę. *Ob.* pénka.

pérk, -a, *m.*, mały, chudy śledź. *Saméx le pérkòv nałovilé.*

péřénečka, -éi, *ż.*, zdrobn. od péřinka, troszeneczka, odrobineczka. *Cež mje pœ taći péřénečce χlèba?*

péřénečką, *przysł.*, zdrobn. od péřinką, troszeczkę, odrobineczkę. *Jô są péřénečką wœpœzzél* (troszeczkę się spóźniłem).

péřinka, -éi, *ż.*, zdrobn. od péřna, troszeczka, odrobinka. *Taka mêłô péřinka. Do péřinći* (do ostatka, do ostatniej kruszynki). *Dej mje péřinką wœt tegœ kœłôča.*

péřinką, *przysł.*, zdrobn. od péřną, trochę, troszeczkę. *Jô přindą péřinką pœzdńi.*

péřna, -é, *ż.*, trocha, szczypta. *Cež jô zrobją z tọ péřnọ żéta?*

péřną, *przysł.*, trochę, nieco. *Jô jem péřną véżši, niżlé té. Přinzé péřną pœzdńi* (przyjdź trochę później). *Wœna je péřną głupô* (ona jest trochę głupia). *Wœn mńe są péřną bœjél.*

pésk, -a, *m.*, pysk. *Mô pésk, jak vrota. Jemu tak pésk lôtô, jak gdôńsći babje* (jemu tak pysk lata, jak gdańskiej babie). Przysł. *Řnął gœ v pésk, jaž mu zą́bé lôtałé, jak klaviše.*

péskac, pyščą, pyskêł, péščé, *sł.*, ryć pyskiem. *Vaje svińe pyščọ v mœjim žéce. Ne pœzvalôj svińom péskac pœ pažéci* (nie pozwalaj świniom ryć łąki).

péskati, *przym.*, pyskaty, zuchwały, krzykliwy, kłótliwy. *Péskatô baba.*

péskatosc, -é, *ż.*, pyskatość, zuchwałość, kłótliwość. *To môš za twœją péskatosc.*

péskœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, pyskować, głośno, dużo gadać. *Wœn tak wœbzeń péskuje é ńe réχło wustańe péskœvac.*

péšno, *przysł.*, pięknie, okazale, wspaniale. *Jak tu péšno! Péšno, jak w kœscele. Wœn tak péšno skôče. Wœna to péšno zrobiła. Va tak péšno pœ kašebsku gôdôta.*

péšny, *przym.*, piękny, wspaniały, okazały. *To béło péšnè kôzańè! Jaće to péšnè słowœ! Taćex péšnéx řeči jô jem ješ ńigdé ńe vizêł. Zkądći vasta vzą taćegœ péšnègœ mròzka?* (zkąd wzięliście, gdzieście kupili, takiego dzielnego siwosza?).

pétac są, pytają są, pytêł są, pétôj są, *sł.*, pytać się. *Są ńe pétôj wœ béle co. Pytêł są, pœ čemu łokc tegœ varpu.*

pétel, -tla, *m.*, pytel.

pétlovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pytlować. *Mąka pétlovônô je drogšô, jak ta zvéčajnô.*

pézgléc, -ą, -él, *sł.*, gmerać, zajmować się czem mozolnie, siedzieć w czem (przenośnie), grzebać. *Tak pézglącé v kšążkax, doždêł rena* (tak siedząc w książkach, doczekał rana). *Wœna pézgli é pézgli v téx bulvax, a ńick vékœpac ńimòže* (ona grzebie i grzebie w tych ziemiakach a nic wykopać nie może).

pèpa, -é, *m.* i *ż.*, papla, gaduła. *Ten pèpa všétkœ végôdô, co mu le pœvjèš.*

pèpac, -ają, -êł, *sł.*, paplać. *Co wœna pèpà?* (co ona paplała?). *Wœna tak pèpô béle co* (ona tak gada byle co).

pêłny, *przym.*, południowy. *Ob.* pêłńovy.

pêłńe, -a, *n.*, 1) południe, 2) obiad. *Wœkœła pêłńa přéšlé do robœté. Na pêłńe bulvé, na vječerǫ bulvé.*

pêłńovy, *przym.*, południowy. *Pêłńovy vjater. V pêłńovéx krajax je cepli, ńižlé wu nas. V pêłńovy strońe vsé.*

pχac, -ają, -êł, *sł.*, kłuć. *Mńe pχô v bœku. Wœna mô pχańè v pirsax. Rébôcé pχają vagœře bœdôřami* (rybacy łowią węgorze, kłując je ościeniami).

pχełka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pχła, pchełka.

pχła, -é, *ż.*, pchła. *Ob.* błeχa.

pχli, *przym.*, pchli. *Pχlè jôjkœ* (pchle jajko).

pχnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, ukłuć, kolnąć. *Pχnǫł gœ nožę pœd same žebro.*

pic, piją, pjeł, piła, pij, *sł.*, pić. *Ńe pij wœdé. Wœnbé le gœřêłką vjedno pjeł.*

piχ *ob.* pyχ.

pijac, -ają, -él, *sł.*, pijać. *Jô zvéčajno pijają samą le wœdą. Ńe pijôj télkœ gœřêłći* (nie pijaj tyle wódki).

pijacći, -kô, -ćè, *przym.*, pijacki. *Přéšła na ńegœ pijackô gœzéna. To je jegœ rozem pijacći.*

pijactwœ, -va, *n.*, pijaństwo. *Přez pijactwœ stracél cały majǫtk.*

pijany, *przym.*, pijany.

pijanstwœ, -va, *n.*, pijaństwo. *Ob.* pijactwœ.

pijatéka, -ći, *ż.*, pijatyka.

pijavńica, -e, *ż.*, pijawka.

pijôčka, -ći, *ż.*, pijaczka.

pijôk, -a, *m.*, pijak.

piła, -é, *ż.*, piła.

piłka, -ći, *ż.*, zdrobn. od piła, mała piła.

Piłôt, -a, *m.*, Piłat. *Vmješél są, jak Piłôt v Kredo. Wumąčony je pœd Pœncćim Piłôtę.*

pil, **pilą** i t. p. *ob.* pyl.

pilno, *przysł.*, pilnie, raźno, ochoczo. *Prôceje pilno, jaž są serce redeje.*

pilnosc, -é, *ż.*, pilność. *Wœna béła ńerôz xvôlonô za pilnosc.*

pilny, *przym.*, pilny, ochoczy, pracowity. *Pilny, jak mròvka.*

pilovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pilnować, pilnować się, uważać. *Mušiš dobře pilovac v škœle. Vasła dała vilkœvi wœvce pilovac!*

pilovnosc, -é, *ż.*, pilność. *Ob.* pilnosc.

pilovny, *przym.*, pilny. *Naji knôp je baro pilovny.*

pipa, -é, *ż.*, piszczałka, fujarka. *Knôpi piskają na pipax.*

pirzec, -ą, -êł, *sł.*, pierdzieć.

pirs, -é, *ż.*, pierś, sutka kobieca. *Pirs nenći.* W l. mn. pirsé, -i, piersi. *Pχô mją v pirsax* (kłuje mnie w piersiach).

pirsati, *przym.*, piersisty. *Žèvčéna pirsatô. Gąsé pirsatè.*

pirsny, *przym.*, piersiowy. *Pirsnô xœrosc.* Ob. pirsovy.

pirsńik, -a, *m.*, 1) część uprzęży, rzemień napiersny, 2) półgęsek.

pirsovy, *przym.*, piersiowy. *Ob.* pirsny.

pirši, *liczeb.*, pierwszy. *Pirši rôz. Pirši jô, pœtemu té. To béło jejix piršè žèckœ.*

piršosc, -é, *ż.*, pierwszeństwo. *Starši mają piršosc před žècami* (rodzice mają pierwszeństwo przed dziećmi).

pirwœrodny, *przym.*, pierworodny. *Wumiłovêł gœ, jakbé pirwœrodnègœ séna.*

pirwœroztwœ, -va, *n.*, pierworodztwo. *Wœtpředêł mu swœje pirwœroztwœ.*

pirvy, *przysł.*, pierwiej. *Pirvy jô dondą do majǫtku, ńižlé té.*

pirčeń, -a, *m.*, pierścień. *Na pôlcax mô mnòstwœ droźex pirčeńòv.*

pirčeńovy, *przym.*, pierścieniowy. *Złoto pirčeńovè.*

pirčoneček, -a, *m.*, zdrobn. od pirčònk, pierścioneczek.

pirčònk, -a, *m.*, zdrobn. od pirčeń, pierścionek.

pirčònkœvy, *przym.*, pierścionkowy.

pisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, pisać. *Wœna tak snôžo piše. Ńe pišé vici do mńe! Wœnbé pisél, žebé le wumjél!*

pisařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, 1) pisarzów, 2) sekretarzów. *Pœtřebé pisařovè pœkrivają są z kasé. Pańè pisařovô.*

pisařći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) pisarski, 2) sekretarski. *Pisařćè pœtřebé. Pisařćè doxœdé.*

pisařtwœ, -va, *n.*, 1) przepisywanie, 2) sekretarstwo. *Pisařtwœ přénôšô mu značnè doxœdé.*

pisc, -é, *ż.*, pięść. *Wœna mu piscą pœgrozéła. Vaji bulvé tak vjelźè, jak kœcè piscé* (wasze ziemiaki tak wielkie, jak kocie pięści).

pisévac, -eją, -ovêł, *sł.*, pisywać. *Jô piseją do séna lésté co mjesąc. Jôbé pisovêł ješ częsci, ale mje čase felô* (pisywałbym jeszcze częściej, ale mi czasu brakuje).

pisk, -u, *m.*, pisk. *Svińe s vjelźim piskę vépadłé z xlevòv.*

piskac, -ają, -êł, *sł.*, 1) piskać, gwizdać, 2) grać na fujarce. *Mòj xłop piskô na pipie. Piskôj nama ješ dròbką.*

pisknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pisnąć, zagrać na piszczałce. *Pisknǫł rôz é dreźi, ale pipa béła léxô.*

piskœř, -a, *m.*, piskorz (ryba).

piskœřòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, piskorzowy. *Piskœřovô pletva.*

pismœ, -a, *n.*, pismo. *Wœn mu dêł to pismœ do wœtčétańô. Pismœ svjątè. Snôžè pismœ* (piękne pismo). *Pismœ wuřądovè.*

pisôř, -a, *m.*, 1) pisarz, przepisywacz, 2) sekretarz, 3) autor. *Té to mušiš dac dobrèmu pisôřovi do přepisańô. Šêłtés s pisôřę bélé wu naju. Pisôř tè ksǫžći béł ńedôvno na Kašebax.*

pišček, -ą, -êł, *sł.*, piszczeć. *Pišči, jak kuřą* (kurczę).

pitk, -u, *m.*, napoje. *Jèstku béła bòkadosc, ale zô to pitku ńe béło žôdnegœ.*

piwœ, -va, *n.*, piwo. *Jô piją piwœ ńe wœdą. Wœnbé za pivę pœšed na kònc svjata.*

piwœńijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od piwœńijô, piwonijka.

piwœńijovy, *przym.*, piwoniowy. *Kœlore piwœńijovègœ.*

piwœńijô, -e, *ż.*, piwonia. *Zkǫd té jes vzą taką pjąknǫ pivœńijǫ?*

pivkœ, -a, *n.*, zdrobn. od piwœ, piwko. *To pivkœ dobře šmakô.*

pivny, *przym.*, piwny. *Pivnô šmaka. Pivnô pœlevka.*

pizder, -dra, *m.*, *ob.* pizer.

pizdńica, -e, *ż.*, maśnica, naczynie do robienia masła.

pizdńôk, -a, *m.*, kij w maśnicy do robienia masła.

pizdrovati, *przym.*, mizerny, biedny. *Pizdrovatè zèckœ. Wœna mô pizdrovatǫ mjazdrą* (ona ma mizerną cerę).

pizdrovato, *przysł.*, biednie, mizernie.

pizdrovatosc, -é, *ż.*, mizerność. *Cež jô cé pœrazą na twœją pizdrovatosc?*

pizer, -zra, *m.*, chudak, biedak, mizerak. *Ob.* pizder.

pižula, -e, *ż.*, lura, kawa, herbata licha, podobnie słabe wino, piwo liche i t. p., *prus. niem.* Piśchull, Piśchulle (schlechtes Bier, aber auch jedes andere abgestandene, fade, dünne, schlechte Getränk). *Frischb.*

pjc, *licz.*, pięć. *Minąło pjc dńòv wœt tegœ čase.*

pjcdńovy, *przym.*, pięciodniowy. *Pjcdńovè zèckœ.*

pjczesąt, *licz.*, pięćdziesiąt. *Na vajim vjeselim sešło są přez pjczesąt lezi* (na waszem weselu zebrało się przeszło pięćdziesiąt ludzi).

pjczesti, *licz.*, pięćdziesiąty.

pjczestka, -ći, *ż.*, pięćdziesiątka.

pjcnôsce, *licz.*, pietnaście. *Pjcnôsce čélé mądel.*

pjcnôsti, *licz.*, pietnasty. *Wœna ju pjcnôsti zeń leži v łòžku.*

pjcoraći, -kô, -ćè, *przym.*, pięcioraki. *V ny karčmje dostôńe pjcoraćègœ piva.*

pjcorak, *przysł.*, pięciorako, na pięć sposobów. *Wœn to pjcorak wumjèje zrobic.*

pjcoro, *licz.*, pięcioro. *Wœńi mjelé pjcoro zèci, terôz mają le čvjoro.*

pjcročny, *przym.*, pięcioletni. *Môma pjcročnègœ zèvusa.*

pjcset, *licz.*, pięćset.

pjcsetny, *licz.*, pięćsetny.

pjana, -é, *ż.*, piana. *Pœ buři je dužo pjané, šemu na wœze.*

pjardnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pierdnąć.

pjastovac, -ją, -ovêł, *sł.*, piastować. *Staréška pjasteje mœje mêłè.*

pjastunka, -ći, *ż.*, piastunka.

pjąknosc, -é, *ż.*, piękność. *Wœna zdři v špéźel, abé są zévœvac swœji pjąknosci.*

pjąkny, *przym.*, piękny. *To je pjąknô zèwuška. Pjąkny kvjôtk. Pjąknè vjodro. Té jes pjąkńešô, ńižlé Frącuša.*

pjąkńe, *przysł.*, pięknie. *Wœna to tak pjąkńe véřekła. Zekœvalé mje pjąkńe.*

pjąta, -é, *ż.*, pięta. *Padalc wugréz gœ v pjątą.*

pjątka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pjąta, piętka.

pjec, -a, *m.*, piec piekarski t. j. taki, w którym się chleb piecze. Piec, do ogrzewania służący, zowie się pjèck.

pjec, pječą (lub: pjeką), pjek, pječé, *sł.*, piec. *Ne pječé vici taćex rogôli.*

pjecex, -a, *m.*, piecuch, zmarzluch. *Tegœ pjecexa vjedno zib třese* (tego zmarzlucha ciągle zimno trzęsie).

pjèck, -a, *m.*, piec, służący do ogrzewania izby. *Ob.* pjec.

pjecovy, *przym.*, piecowy. *Kamińe pjecovè.*

pjećelny, *przym.*, piekielny. *Mąće pjećelnè. Třôsk pjećelny* (hałas piekielny).

pjećelńica, -e, *ż.*, kobieta zła, niegodziwa, dokuczliwa, kłótliwa.

pjećelńik, -a, *m.*, człowiek zły, niegodziwy, tyran. *S tim pjećelńikę ńijak vétřémac ńimòžna.*

pječeńô, -è, *ż.*, pieczeń. *Wœłovô, celécô pječeńô.*

pječéwœ, -va, *n.*, pieczywo. *Jô sprovôžają pječévœ z mjasta.*

pjekarčék, -a, *m.*, piekarczyk, pomocnik piekarski.

pjekarečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pjekôrka, piekareczka.

pjekarńô, -è, *ż.*, piekarnia.

pjekařći, -kô, -ćè, *przym.*, piekarski. *Pjec pjekařći.*

pjekařéc, -ą, -éł, *sł.*, być piekarzem, trudnić się piekarstwem. *Wœńi tu pjekařą wœt dôvnègœ čase.*

pjekařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, piekarzów. *Pjekařòv dòm.*

pjekařtwœ, -va, *n.*, piekarstwo.

pjekło, -a, *n.*, piekło. *Ju é v pjekle gœři béc ńimòže. To tak, jakbé všétcé djôxle v pjekle tącovalé. Xto pœd pjekłę mješkô, muši djôbła v kmœtré proséc.* Przysł.

pjekôrčin, -éna, -éne, *przym.*, do piekarki należący.

pjekôrka, -ći, *ż.*, piekarka.

pjekôř, -a, *m.*, piekarz.

pjelexa, -é, *ż.*, pielucha. *Pjelexami wœvińony, jak ząèckœ.*

pjeleška, *ż.*, zdrobn. od pjelexa, pieluszka. *Ząèckœ leži na pjelešce.*

pjelgřémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, pielgrzymować. *Naš wœjc vjele pjelgřémœvêł pœ svjèce.*

pjelgřim, -éma, *m.*, pielgrzym. *Do vsé přéšed ńèjaći stôri pjelgřim.*

pjelgřimka, -ći, *ż.*, 1) pielgrzymka, pątnica, 2) pielgrzymka, wędrówka. *Mjezé ńimi béła też jedna pjelgřimka. Pjelgřimka do Zemje svjątè.*

pjelgřimsći, -kô, -ćè, *przym.*, pielgrzymski(?). *Wœn je tak stôri, jak pjelgřimsći las. Šed prez vjes s pjelgřimskę palécą v rące.*

pjenǫz, -a, *m.*, pieniądz. *Ob.* pjeńǫz.

pjenǫžk, -a, *m.*, zdrobn. od pjenǫz, pieniążek. *Ob.* pjeńǫžk.

pjeń, *2. przyp.* pńa, *m.*, pień. *Sôd na pńu. Vélôz na pjeń.*

pjeńąstwœ, -va, *n.*, pieniądze, zasób pieniężny. *Mòj wœjc mjêł bòkadosc všelejaćegœ pjeńąstva.*

pjeńążny, *przym.*, pieniężny. *Dalé mu vspœmòžką pjeńążną.*

pjeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, pienić się. *Wœda są pjeńi.* O ludziach, zwierzętach mówi się: plòsô, (pianę wyrzuca z ust, z pyska).

pjeńǫz, -a, *m.*, pieniądz. *Wœn mô mjex ful pjeńǫzi. To muši béc stôri pjeńǫz. Złotè, střebřnè, mjezanè, ńiklovè, papjorovè pjeńǫze.*

pjeńǫžk, -a, *m.*, zdrobn. od pjeńǫz, pieniążek. *Ząe té jes nalôz tegœ pjeńǫžka?*

pjepř, -e, *m.*, pieprz. *Wœn są na tim znaje, jak svińa na pjepř.*

pjepřéc, -ą, -éł, *sł.*, pieprzyć. *Doč té tak stroze pjepřiš? Dostôńeš pœtemu pragńǫćći.*

pjepřék, -u, *m.*, zdrobn. od pjepř, pieprzyk. *Dalé mu gœřćègœ pjepřéku do zgrézeńô.*

pjepřno, *przysł.*, pieprzno. *To tak pjepřno šmakô.*

pjepřny, *przym.*, pieprzny, pieprzem zaprawny.

pjepřovy, *przym.*, pieprzowy. *Pjepřovô šmaka. Pjepřovô gœréč. Pjepřovè zôrka są čôrnè.*

pjerac, -ają, -eł, *sł.*, prać (częstotl.). *Naše žoné pjerają bjelézną na tim môlu.*

pjerôčka, -ći, *ż.*, praczka. *Wœna je ve dwœře pjerôčkę.*

pjeřéna, -é, *ż.*, pierzyna. *Vélezé rôz zpœd pjeřéné!*

pjeřénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pjeřinka, pierzyneczka.

pjeřéńiskœ *ob.* pjeřéńišče.

pjeřéńišče, -a, *n.*, zgrub. od pjeřéna, pierzynisko.

pjeřè, -ô, *n.*, pierze. *Kœždô zèvčéna mô so nasbjerac pjeřô na pjeřéną.*

pjeřx, -u, *m.*, łupież w głowie. *Jemu są pjeřxu na kœlneř nasépało.*

pjeřinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pjeřéna, pierzynka.

pjeřńičk, -a, *m.*, zdrobn. od pjeřńik, pierniczek. *Tatink přévjòz pjeřńičkòv zècom.*

pjeřńičkœvy, *przym.*, pierniczkowy. *Vérobé pjeřńičkœvè.*

pjeřńik, -a, *m.*, piernik. *Zèvčąta zajôdają pjeřńiće.*

pjeřńikarčék, -a, *m.*, piernikarczyk.

pjeřńikařći, -kô, ćè, *przym.*, piernikarski.

pjeřńikařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, piernikarzów.

pjeřńikařtwœ, -va, *n.*, piernikarstwo.

pjeřńikôrka, -ći, *ż.*, piernikarka.

pjeřńikôř, -a, *m.*, piernikarz.

pjeřńikœvy, *przym.*, piernikowy. *Pjeřńikœvè casto.*

pjes, *2. przyp.* psa, *m.*, pies. *Ceješ jak psé łają* (słyszysz, jak psy szczekają). *Sromô są, jak pjes, ćej ćij wuzdři* (wstydzi się, jak pies, gdy kij ujrzy).

pjeseček, -a, *m.*, zdrobn. od pjesk, pieseczek.

pjesk, -a, *m.*, zdrobn. od pjes, piesek. *Wœńi mają mêłègœ pjeska, xternegœ baro kœxają.*

pjesńô, -è, *ż.*, pieśń. *Pjesńô kœscelnô. Šątopòrće é frątòvće to sq pjesńe vjesołè.*

pjic są, pną są, pjął są, pńi są, *sł.*, piąć się, wspinać się. *Na všelejaći hòrt pjął są v gòrą.*

pjornôčk, -a, *m.*, zdrobn. od pjornôk, pióro do pisania.

pjòrnôk, -a, *m.*, duże pióro ze skrzydła gęsi (do pisania).

pjorun, -a, *m.*, piorun. *Dèšč lêł a pjoruné bìłé.*

Pjoter, -tra, *m. im. wł.*, Piotr. *Svjąti Pjoter pileje vròt ńeba. Pjoter Rąbiš.*

Pjoterk, -a, *m.*, zdrobn. od Pioter, Piotruś.

pjotreška, -ći, *ż.*, pietruszka.

pjotreškœvy, *przym.*, pietruszkowy. *Šmaka pjotreškœvô.*

Pjotròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Piotrów. *Pjotrovô* (żona).

pjòrečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od pjòrkœ, pióreczko.

pjòrkœ, -a, *n.*, zdrobn. od pjòro, piórko. *Xto z vaji přéńese zjis kukôvčè pjòrkœ?*

pjòro, -a, *n.*, pióro. *Gąsè pjòro. Vzą pjòro v rąką é napisà swœje mjono.*

pjôc, pjeją, pjął, *sł.*, piać. *Mòj kurk ńe xce pjôc. Dôvńi pjął, ale terô ńe pjeje.*

pjôrd, -e, *m.*, pierdel. *Krọci są, jak pjôrd v řéci.*

pjôsečk, -u, *m.*, zdrobn. od pjôsk, piasek.

pjôsk, -u, *m.*, piasek. *Mœře véřucélo całą gòrą pjôsku.*

pjôskœvy, *przym.*, piaskowy. *Pjôskœvè gòré čélé déné.*

pjǫże skróc. z pjeńǫże. *Ob.* pjeńǫż.

pjǫti, *licz.*, piąty. *Jemu to tak pœtřebnè, jak pse pjǫtô noga.* Przysł. *Pjǫtè kœło wu wœza.*

pjǫtk, -u, *m.*, piątek. *V pjǫtk dèšč, cały tìzeń dèšč.* Przysł.

pjǫtka, -ći, *ż.*, piątka, liczba pięć.

pjǫtkœvy, *przym.*, piątkowy. *Pœst pjǫtkœvy. Mœdlétvé pjǫtkœvè.*

płacéc, -ą, -éł, *sł.*, płacić. *Wœńi cé płacą barzo mêłè myto* (oni ci dają bardzo małą zapłatę).

płač, -e, *m.*, płacz. *Jak jem są s ńimi wœtzekœvêł, tej povstêł vjelźi płač é lamąt* (gdym się z nimi żegnał, powstał wielki płacz i lament).

Płačébòg, -bœga, *m.*, postać idealna, niby Jezus Chrystus, ale specyalnie w Wielki piątek. Uderza się kogoś w tén dzień rózgą i woła: *Płačé, płačé, zjis je svjǫtk, Vjelźi pjǫtk, zjis je Płačébœga!* (płacz, płacz, dziś jest świątko, Wielki piątek, dziś jest Płaczyboga!).

płaxc, -a, *m.*, 1) płat, szmat, kawał (czegoś płaskiego), 2) plama. *Płaxcami žéło je bélnè, płaxcami léxè. Na tąnym płaxcu ńick ńima é ju ńick ńe wurosce. Xœri dostêł čôrnè płaxce na cele. Na vaji sekńi są všelejaće płaxce.*

płaxetka, -ći, *ż.*, zdrobn. od płôxta, płachetka, prześcieradełko. *Pœłožé zèckœ na ny płaxetce.*

płakac, -čą, -kêł, -čé, *sł.*, płakać. *Doč té płačeš? Wœn płakêł krvavemi łzami. Płačǫcé, véšła z xéči.*

płatac, płôtają, płôtêł, płatôj, *sł.*, płatać, rozcinać. *Rébé płôtają do smażeńô.*

pławic, -ją, -jeł, *sł.*, pławić. *Parobcé pœjaxalé s kœńami do pławjeńô.*

pławńica, -e, *ż.*, wielka sieć rybacka.

płeca, -e, *ż.*, płuca. *Človjek wœtdixô płecą. Wœ Švabje, co płecą sežar. Pœvjôstka.*

płegœvy, *przym.*, pługowy. *Płegœvè kœłečka.*

płeżéna, -é, *ż.*, płużyna, płużek. *Nąznô płeżéna.*

płeżéšče, -a, *n.*, zgrub. od pług, płużysko. *Stôre, léxè płeżéšče.*

płénąc, -ną, -nǫł, *sł.*, płynąć. *Bôł płénǫł za vjatrę.*

płévac, -vją (-ają), -vêł, *sł.*, pływać. *Wœn wumjèje płévac. Płévje, jak wœlovjanô kačka.*

płocéca, -e, *ż.*, płotka (ryba).

płocéčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od płocéca, płotka.

płocéšče, -a, *n.*, zgrub. od płot, płocisko. *To stôrè płocešče rozvôli są za zeń.*

płodny, *przym.*, płodny, urodzajny. *To je srozę płodnô zemja.*

płom, -ińa, *m.*, płomień. *Płom svjèce.* Ob. płomiń.

płoméčk, -a, *m.*, zdrobn. od płoménk, płomyczek.

płomék, -a, *m.*, zdrobn. od płom, płomyk. *Jasńistè płoméće wunôšają są nad bagnę.*

płomiń, -a, *m.*, płomień. *Ob.* płom.

płot, -e (lub: -a), *m.*, płot. *Třimô są, jak pijany płote. Z za płota. Pœd płotę. Na pœzimku płoté grożą.*

płotk, -a, *m.*, zdrobn. od płot, płotek. *Nawœkòł tegœ grobošča stojêł dôvńi mêły płotk.*

płotka, -ći, *ż.*, płotka (ryba).

płovéša, -e, *ż.*, jałówka, krowa sierci płowej. *Ob.* płòvka.

płovy, *przym.*, płowy. *Vłosé mają płovè. Płovè celąta.*

płovyš, -a, *m.*, wół, byk płowej maści. *Ob.* płòvk.

płòcenkœ, -a, *n.*, zdrobn. od płòtno, płócienko. *Do tegœ pœtřebują bjałće kvjecéstègœ płòcenka* (do tego używają kobiety płócienka kolorowego.

płòd, *2. przyp.* płode, *m.*, płód. *Všelejaće zemnè płodé tą są naxœzę. To bél ńedońosły płòd* (niedonoszony płód).

płòkac, -čą, -kêł, -čé, *sł.*, płókać. *Té ńimušiš pivę płòkač vąsòv.*

płôšč, -a, *m.*, płaszcz. *Latę nošą płôšče, zémą kœžexé.*

płòtno, -a, *m.*, płótno. *Z bjêłègœ płòtna. Grebè płòtno.*

płòtńany, *przym.*, płócienny. *Płôtńanô kœšela. Płòtńanè bukse.*

płòvk, -a, *m.*, byk lub wół sierci płowej. *Ob.* płovyš.

płòvka, -ći, *ż.*, jałówka lub krowa sierci płowej. *Ob.* płovéša.

płôxta, -é, *ż.*, płachta, chusta, prześcieradło. *Wœkréła są płôxtą. Bjałćé bjeřę nô są płôxté.*

pług, *2. przyp.* płega, *m.*, pług. *Pœjaxêł s płegę w pœle. Kœłečka wœt płega.*

płužk, -a, *m.*, zdrobn. od pług, płużek. *To je płužk do vévœrivańô bulvòv.*

płyn, -éne, *m.*, płyn, ciecz. *Dej ji leščečką wœt tegœ mątnègœ płéne.*

plaxąder, -dra, *m.*, włóczęga, powsinoga, *prus. niem.* Plachander (Herumtreiber, Verleumder, Lumpenkerl). *Frischb.*

plaxąderka, -ći, *ż.*, kobieta, lubiąca chodzić po sąsiadach, odpustach, jarmarkach.

plaxądrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, włóczyć się, łazić od domu do domu, *prus. niem.* plachandern (von Haus zu Haus gehen, um zu erzählen und zu hören, auch um hie und da Zwischenträgereien machen). *Frischb.*

plazgœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, babrać się w czem, mącić coś. *Wœnabé tak, jak zęckœ, rôd plazgœtà v wœzę.*

plebańści, -kô, -ćè, *przym.*, plebański. *Na plebańśćex ńivax.*

plebańijô, -e, *ż.*, plebania.

plebôn, -a, *m.*, pleban, proboszcz.

plecati, *przym.*, pleczysty, barczysty. *Plecati xłop. Plecatô baba.*

plecé, -òv, *l. mn.*, plecy. *Wœna mô pućel na plecax* (ma garb na plecach). *Tak ją pxô v pirsax jaž do plecòv.*

pleconka, -ći, *ż.*, 1) mata pleciona, 2) ul słomiany, 3) płachta, upleciona ze słomy, którą się wiesza nad klepiskiem i sypie na nią zboże. *Xto v pleconką xuxńe, temu pésk spuxńe.* Przysł. *Na pleconce mjelé ful sbœžô.*

plegawœsc, -é, *ż.*, plugawość, ohydność, nieczystość. *Vązêł nô ńą za jeje plegavœsc.*

plegavic, -ją, -jeł, *sł.* plugawić, zanieczyszczać. *Lexi to ptôx, co swœje vłôsnè gńôzdo plegavi.*

plegavje, *przysł.*, plugawo, nieczysto. *V jejix xéčax je v kœždim kątku tak plegavje, jak wu vaju na gnoju.*

plegavstwœ, -va, *n.*, plugastwo, nieczystość. *To są leze, co é nôvikšè plegavstvœ zjèzę. Jô v tim plegavstvje žéc ńimœgą.*

plegavy, *przym.*, plugawy, obrzydliwy. *Plegavè wœbéčaje. Plegavô baba. Plegavè zvjeře.*

plex, -u, *m.*, 1) tonzura, 2) łysina, 3) wierzch kartofla, przeznaczony do sadzenia. *Před plexę môš zdjic čôpką. Wœn so plex zakrivô vłosami. Nařnąlé plexòv do sazeńô.*

plexôč, -a, *m.*, 1) łys, 2) człowiek noszący tonzurę, klecha (pogardl.). *Ob.* plešôk.

plenny, *przym.*, plenny. *Ten nòvs je baro plenny.*

plesc, plotą, plòt, plecé, *sł.*, pleść, wić, grodzić. *To są kœšékôře, xterny kœšéće plotę.*

plesk, -u, *m.*, pluta, śnieg z deszczem; górale polscy mówią: mrażnica. *Nexbê bél mròz, a ńe taći plesk.*

pleskœt, -a, *m.*, człowiek bredzący, mówiący nie do rzeczy.

pleskœt, -e, *m.*, brednia, gadanina, gadanie od rzeczy.

pleskœtac, -tają, -têł, *sł.*, pleść, bajdurzyć. *Ob.* plestac.

pleskœtka, -ći, *ż.*, kobieta bredząca, mówiąca wiele nie do rzeczy.

plesta, -é, 1) *ż.*, brednia, gadanina, 2) *m.* i *ż.*, człowiek, mówiący wiele a nie do rzeczy.

plestac, -tają (-ščą), -tół, *sł.*, pleść, bajdurzyć, mówić od rzeczy. *Tak přépijającé, pleščǫ bélejaće řečé* (tak przypijając, gadają bylejakie bzdurstwa).

pleščˌ, -a, *m.*, płaski, niedorosły jeszcze lub zmarniały strączek grochu, bobu, fasoli i t. p. *Saméx le plešči nasbjeralé.*

pleščéc, -ą, -ół, *sł.*, płaszczyć, zgniatać. *Tim kamińę mœja bjałka séré plešči.*

pleščéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, płaszczyć się.

plešč̀k, -a, *m.*, zdrobn. od pleščˌ, mały, płaski strączek grochu i t. p.

plešč̀ka, -ći, *ż.* Ob. pleščˌk.

pleta, -é, *ż.*, kałuża, błoto, woda płytka a błotnista, bajoro. *Jakuž jô přendą přez tą pletą? Pœ nôgłym dešču robją są pleté na droze.*

pletva, -é, *ż.*, pletwa.

plevc, pleją (plevają), plevêł, plvij (plevôj), *sł.*, pluć. *Jô plvją nô to. Ńe plvij tak často!*

plon, -e, *m.*, plon. *Pšeńica védà* (wydała) *latos dobri plon. Plon ńesemé, plon, našemu jegœmœscé v dòm.* Piosnka.

plonovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wydawać plon, rodzić. *Jak vama jičmé ploneje? Abé žétkœ plonovało, pœ sto kœrci z kœpé dało.* Piosnka.

plòsac, -ają, -êł, *sł.*, pienić się, wyrzucać pianę z pyska. *Plòsô, jak pjes šôlony* (wściekły).

plôster, -tra, *m.*, plaster. *Cedovny plôster na rené* (rany).

plôsterk, -a, *m.*, zdrobn. od plôster, plasterek. *Přéłożéł mu plôsterk na gąbą.*

pludré, -òv, *l. mn.*, pludry, spodnie szerokie.

plųdrovac, -ują, -ovêł, *sł.*, plądrować, rabować. *Žołneře plųdrovalé dwœré, kœscołé.*

pòł, *rzecz. nieodm.*, pół. *Pòł kœrca. Pòł dńa. Pòł kœpé. Pòł sta. Řečé, kulkœ je pòł mądla?* (powiedz, ile jest pół mędla = $7^1/_2$).

pòłbrat, -a, *m.*, kuzyn, krewny, zwłaszcza brat stryjeczny lub cioteczny.

pòłčvjôrta, *licz.*, półczwarta. *Pòłčvjôrta dńa. Pòłčvjôrtè gœzéné.*

pòłdńovy, *przym.*, półdzienny. *Pòłdńovô robœta. Pòłdńovy wœlpœčink.*

pòłzesǫta, *licz.*, półdziesiąta.

pòłzevjǫta, *licz.*, półdziewiąta.

pòłgœzinny, *przym.*, półgodzinny. *Pòłgœzinnè nôbœženstwœ.*

pòłka, -ći, *ż.*, półka. *Ob.* pœléca.

pòłkœšk, -a, *m.*, półkoszek. Zwykle dwa: *pòłkœšće.*

pòłkvarterk, -a, *m.*, półkwaterek (ósma część kwarty). *Dejta mje rôz pòłkvarterk gœřêłći.*

pòłkvarterkœvy, *przym.*, półkwaterkowy. *Pòłkvarterkœvô mjôrčéčka.*

pòłmilovy, *przym.*, półmilowy.

pòłmjesąčny, *przym.*, 1) półmiesięczny, 2) półksiężycowy. *Pòłmjesąčnè zèckœ.*

pòłmjesǫc, -a, *m.*, półksiężyc. *Tercé mają pòłmjesǫc v herbje.*

pòłnaźi, -gô, -źè, *przym.*, półnagi. *Pòłnaźè stwœré* (półnagie istoty) *wœbstąpiłé gœ é xixœtałé mu do wœču.*

pòłnagœ, *przysł.*, półnago. *Zévy (zéći) leže xœžǫ pòłnagœ.*

pòłnoc, -é, *ż.*, 1) północ (koniec doby), 2) północ (strona świata). *To béło wœtpòłnocé. Wœt pòłnocé jaž do rena.* W znaczeniu strony świata używa się rzadziej obok nòrda.

pòłnocny, *przym.*, północny. *To béłé pòłnocnè strašédła.*

pòłpansći, -kô, -ćè, *przym.*, półpański; niby chłopski. *Pòłpanskô buxa* (pycha). *Pòłpanskô bjèda.*

pòłpanstwœ, -va, *n.*, niby państwo, pozorne państwo. *Jemu to pòłpanstwœ ńe vynze na dobrè.*

pòłpjąta, *licz.*, półpięta.

pòłpônk, -a, *m.*, półpanek; niby szlachcic, niby gbur; szlachcic zubożały. *Lepši gbur, jak howœ taći pòłpônk.*

pòłskœřńa, -e, *ż.*, półbucik, trzewik z cholewką, sztyflet.

pòłsodma, *licz.*, półsiodma.

pòłsostra, -é, *ż.*, kuzynka, krewna, zwłaszcza siostra stryjeczna lub cioteczna.

pòłšosta, *licz.*, półszosta.

pòłtora, *licz.*, półtora. *Pòłtora kvadrąca* (kwadransa).

pòłtorasta, *licz.*, półtora sta.

pòłtřeca, *licz.*, półtrzecia. *Wœno je pòłtřeca roku stôrè* (ono ma półtrzecia roku).

pòłwœsma, *licz.*, półosma.

pôceř, -a, *m.*, pacierz. *Zmòvjeł pôceř é pœšed spac.*

pôcòrk, -a, *m.*, 1) zdrobn. od pôceř, mały pacierz, paciorek, 2) paciorek, koralik, perełka. *Zmòvją ješ pôcòrk é spac pudą. Na šéji mô pôcòrće.*

pôl, *2. przyp.* pôla, *m.*, pal, słup. *Do negœ pôla přéřešima bôt é vynzema na strąd.*

pôlc, -a, *m.*, palec. *Wukôzêł nô ńą vjelźim pôlcę. Wœna mô grebè, cenexnè, brednè pôlce. Naćivêł mu pôlcę.*

pôn, *2. przyp.* pana, *m.*, pan. *To je ôn Frącéšk Jąta Pêłčinsći* (Franciszek Janta Poł-

czyński). *Pôn škòlny* (nauczyciel). *Pôn Jezes. Pôn Bòg. Jô pane ńèco pœvjèm* (ja panu coś powiem). *Zańesé to panovi* (zanieś to panu). *S panę Bœgę! Ò, pańe! Kœxôny Pańe!*

pônk, -a, *m.*, zdrobn. od pôn, panek, półpanek, ubogi panek.

pôpjesći, -kô, -ćè, *przym.*, papieski. *Wœjskœ pôpjesćè.*

pôpjestwœ, -va, *n.*, papiestwo.

pôpjeż, -a, *m.*, papież. *Pôpjeż je nôvéžšǫ głovǫ kœscoła katolécćègœ. Mądri, svjąti, ńewœmylny, jak pôpjeż.*

pôra, -é, *ż.*, para, dwoje. *Piršô pôra leżi, to bélé Jadôm é Jeva. Pirvy djôbêł pôrą leżi zedře, ńižlé pôrą leżi do grepé dostôńe.* Przysł. *To kœšteje pôrą złotéx.*

pôrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pôra, para, parka. *Piršô pôrka leżi. Pôrka krôsńąt. Šékœvnô pôrka!*

pôsńik, -a, *m.*, pastwisko, wygon. *Dobétk swòj pôsają na pœspòlnym pôsńiku* (bydło swoje pasą na wspólnem pastwisku).

pôv, *2. przyp.* pavja, *m.*, paw. *Péšny, jak pôv* (okazały, jak paw). *Bušny, jak pôv* (pyszny, jak paw).

pœ, *przyim.*, po. *Pœšed pœ nenką. Pœsłêł séna pœ gœŕêłką. Xœzi pœ daku. Sezi na přépjècku. A tej mze pœ nas. Pœ najemu. Pœ vajemu. Pœ kašebsku. Pœ bélacku. Pœ frącesku. Pœ třezvjemu.*

pœ-. Wszystkie wyrazy, poczynające się od *pœ-*, a tu nie zamieszczone, obacz pod odnośnymi wyrazami po odtrąceniu tej przybranki.

pœbartkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, pomocować się. *Neże, knôpé, pœbartkujta są dròbką!*

pœbavic, -vją, -vjeł, *sł.*, pobawić. *Pœbavi dròbką zèckœ* (pobaw trochę dziecko).

pœbavic są, -vją są, -vjeł są, *sł.*, pobawić się. *Ńex są zèvčąta pœbavją péŕną s xłopcami!*

pœbąkretovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pobankrutować. *Všétcé tu pœbąkretovalé.*

pœbéc, -bǫdą, -béł, -bążé, *sł.*, pobyć. *Wœna tu długœ ńe pœbǫże.*

pœbét, -e, *m.*, pobyt. *Wœn do naju přéjaxêł na dłegši pœbét.*

pœbic, -biją, -bjeł, *sł.*, pobić. *Wœn tak stroże pœbjeł bjałką.*

pœbjerac, -ają, -êł, *sł.*, pobierać. *Za swœją prôcą pœbjerają značnè myto.*

pœbjègnǫc, -ną, -bjèg, *sł.*, 1) pobiedz, 2) zachmurzyć się. *Ńebœ pœbjègło. Ńebœ je pœbjegłè. Pœbjèg pœ wœjca.*

pœbjèlec, -ją, -êł, *sł.*, zbielec, zblednąć. *Pœbjèlêł, jak scana.*

pœbjèléc, -ą, -éł, *sł.*, pobielić. *Před Jastrami pœbjèléła všétće scané.*

pœbjèléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, pobielić się. *Pœbjèléł są na křepce.*

pœbjôtkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, pomocować się. *Pœbjôtkœvalé są péŕną, a tej pœšlé do robœté.*

pœbłązéc, -błǫzą, -błǫzéł, -błążé, *sł.*, pobłądzić. *To tak łôtvje v lese pœbłązéc. Jô tą ju ńeŕôz pœbłǫzéł.*

pœbłogœsławic, -ją, -jeł, *sł.*, pobłogosławić. *Pœbłogœsławi nas, wœjče!*

pœblézći, -kô, -ćè *przym.*, pobliski, niedaleki. *Wuméła są v pœblézći streże.*

pœbléžè, -ô, *n.*, pobliże. *V pœbléžu bélé wukréti žołneŕe.*

pœbòsc, -bœdą, -bòd, -bœżé, *sł.*, pobóść. *Krova gœ pœbœdła.*

pœbœčny, *przym.*, poboczny, sąsiedni. *Na pœbœčnyx mœżiłax.*

pœbœžnosc, -é, *ż.*, pobożność. *Wœna je znônô ze swœje vjelźi pœbœžnoscé.*

pœbœžny, *przym.*, pobożny. *Všétcé Kašebi są baro pœbœžny leże.*

pœbœžńe, *przysł.*, pobożnie. *Klečélé pœbœžńe é są mœdlélé.*

pœbrac, -bjeŕą, -brêł, -bjeŕé, *sł.*, pobrać, powybierać. *Pœbrêł wœt ńix pjeńǫże.*

pœbrezéc, -ą, -él, *sł.*, pobrudzić. *Le ńe pœbrezé mje te xusté!*

pœbřežè, -ô, *n.*, pobrzeże, kraj nadbrzeżny. *Na samym pœbřežu negœ jezora stoją dva vébudovańô.*

pœbřežny, *przym.*, pobrzeżny, nadbrzeżny. *Pœbřežnè łǫće.*

pœbudovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pobudować, wybudować. *Na tim wœstròvku pœbudovalé so xéće* (na tej wysepce pobudowali sobie domy).

pœbuzéc, -ą, -él, *sł.*, pobudzić. *Pœbuzé paròbkòv, ńex jidǫ do robœté.*

pœbujac, -ają, -êł, *sł.*, 1) pokołysać, 2) pochodzić, pospacerować. *Nenka pœbujała zèckœ a tej sama legła spac. Pœbujôj so pœ wœgroże.*

pœbujac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pokołysać się.

pœburéc, -ą, -él, *sł.*, poburzyć, powalić. *Šturm pœburêł kœminé na xéćax.*

pœbutovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, pobuntować się. *Vnet są pœbutovałé všétće nôrodé.*

pœcałovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pocałować. *Té mją ješ ńerôz pœcałeješ!* Ob. kušnǫc.

pœcar *ob.* pœtřec.

pœcexa, -é, *ż.*, pociecha. *V téx vjelęcex xłopœtax ńe nalôz ńižôdnè pœcexé.*

pœcekrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, ocukrzyć, osłodzić. *Pœcekrujta so dobře kavą.*

pœcemńec, -ją, -êł, *sł.*, pociemnieć, zmierzchnąć się. *Nôgle pœcemńało.*

pœceplec, -ją, -êł, *sł.*, pocieplеć. *Wœt včera pœceplało.*

pœcerac, -ają, -êł, *sł.*, pocierać. *Rąkǫ pœcerêł łéséną.*

pœcešac, -ają, -êł, *sł.*, pocieszać. *Té gœ ńe pœcešôj — wœn twœje pœcexé ńe brekuje.*

pœcešac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pocieszać się. *Wœńi są łôtvje pœcešają.*

pœcešéc, -ą, -éł, *sł.*, pocieszyć. *Jô gœ ńimôm čim pœcešéc.*

pœcešéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, pocieszyć się. *Napjeł są gœřêłći é są pœcešéł.*

pœcešécel, -a, *m.*, pocieszyciel. *Pôn Bòg je mœjim pœcešécelę.*

pœcešécelka, -ći, *ż.*, pocieszycielka. *Gœřêłka béła jegœ pœcešécelkǫ.*

pœcešny, *przym.*, 1) pocieszający, 2) wesoły, ucieszny, krotochwilny. *Pœcešnô novina. Pœcešnô frątòvka.*

pœcešńe, *przysł.*, 1) pocieszająco, 2) uciesznie, wesoło, krotochwilnie. *Wœn nama to tak pœcešńe rozpœvjôdêł.*

pœcéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, pocić się. *Nex są rôz pœci!* (niech się raz poci t. j. pracuje). *Pœcéł są, jaž bél cały mœkri. Pœcé są terôz, mzęš pœzdńi xlèb jôd* (poć się teraz, będziesz później jadł chleb).

pœcégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, pociągać.

pœcéxu, *przysł.*, pocichu. *Řečé ji to pœcéxu!*

pœcésnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pocisnąć, popchnąć. *Pœcésnąlé čołen na mœře.*

pœcic, -tną, -cǫł, -tńi, *sł.*, pociąć, porąbać. *Pœcǫł mœje papjoré na kǫsće.*

pœcignǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pociągnąć. *Pœcigńi dròbką tegœ wœza!*

pœcvirząc, -ają, -êł, *sł.*, 1) potwierdzać, 2) wzmacniać, umacniać. *Pismœ Svjątè to pœcvirzô. Gœřêłkǫ séłé pœcvirzêł.*

pœcvirząc są, -ają są, -êł są, *sł.*, potwierdzać się. *Słowœ Pansćè są pœcvirzô.*

pœcvirzéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) potwierdzić, 2) wzmocnić, umocnić. *Té mje to môš pœcvirzéc. To lèkařtwœ jemu zdrovjô ńe pœcvirzi.*

pœcvirzéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, potwierdzić się. *To są letkœ pœcvirzi.*

pœćerovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pokierować. *Wœn léxœ pœćerovêł twœjǫ spravǫ.*

pœćivac, -vją, -vêł, *sł.*, pokiwać. *Wœna jemu pôlcę pœćivà.*

pœčamic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, pomęczyć się. *Tak sezǫcé přez całǫ noc, pœčamilé są srozę.*

pœčec, -čeją, -čeł, *sł.*, 1) poczuć, 2) posłyszeć. *Jô gœ dobře ćiję meznǫł, a wœn ańè pœčeł. Pœčeł, że zwœńǫ, ale ńe vjè zę. Xto v lece pròžneje, głòd v zémje pœčeje.* Przysł.

pœčerńec, -ją, -êł, *sł.*, poczernieć. *Pœčerńêł na słòncu.*

pœčerńic, -ą, -eł, *sł.*, poczernić. *Pańičku, vé so mušice pœčerńic vǫsé.*

pœčeřvjeńec, -ją, -êł, *sł.*, poczerwienieć. *Jemu léca pœčeřvjeńałé.*

pœčeřvjeńic, -ą, -eł, *sł.*, poczerwienić, pomalować na czerwono.

pœčestnosc, -é, *ż.*, poczesność, zacność, godność, szanowność. *Vitalé gœ s vjelgǫ pœčestnoscǫ.*

pœčestny, *przym.*, godny, uczciwy, honorowy. *Tak wœ ńim všétcé mòvilé, że nad ńegœ ńima pœčestńešègœ človjeka. Pœčeštny wučink sôm są xvôli.*

pœčestńe, *przysł.*, godnie, uczciwie, honorowo. *Wœn pœstǫpjeł v tim vépôdku tak pœčestńe, jak mjêł pœstąpic kœždi dobri xřescéjôn. Wœńi gœ přéjąlé baro pœčestńe.*

pœčestovac, -eją, -ovêł, *sł.*, poczęstować. *Pœčestovalé gœ ćiję, jak cezègœ psa, é vénekalé z xéči buten.*

pœčénac, -činają, -činêł, -čénôj, *sł.*, poczynać, rozpoczynać. *Wœn so léxœ pœčinô.*

pœčic, -čną, -čǫł, -čńi, *sł.*, począć, rozpocząć. *Jak pœčǫł, tak skœnčéł.*

pœčic są, -čną są, -čǫł są, -čńi są, *sł.*, począć się. *Pœčǫł są z Marije Panné.*

pœčłordac, -ają, -êł, *sł.*, podeptać, zdeptać, stłamsić. *Kœńe mu pœčłordałé všedernuskǫ pšeńicą* (konie mu zdeptały zupełnie wszystką pszenicę).

pœčorxac, -ają, -êł, *sł.*, potargać, pozbijać, pozdzierać. *Na téx gœzząx pœčorxalé so knôpi bòté.*

pœčorxac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pozdzierać się, pozbijać się, podrzeć się.

pœčǫtk, -u, *m.*, początek. *Kœždi pœčǫtk je tredny. Na pœčǫtku béło słowœ. Z pœčǫtku.*

pœčta, -'é, *ż.*, poczta. *Wœna nama halà léstė é gazeté z pœčté.*

pœčtovy, *przym.*, pocztowy. *Wœpłata pœčtovô. Wòz pœčtovy.*

pœčvara, -é, *m.* i *ż.*, poczwara, dziwoląg. *Jô są dox s tą pœčvarą żéńic ńimœgą.*

pœd, *przyim.*, pod. *Pœd mœřę. Pœd bœrę. Pœde dwœrę. Pœd presćim řądę* (pod pruskim rządem). *Leži pœd pjeřéną. Vlôz pœd pjeřéną. Skréł są pœd zemją.*

pœdac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, podać. *Wœna mu pœdà spœsòb do zrobjeńô pjeńǫzi. Jô jemu rąći ńe pœdôm. Jô bé jem mu pœdêł, ale jô jegœ ńe znają.*

pœdajac, -dôjają, -dôjêł, -dajôj, *sł.*, podawać. *Ob.* pœdavac.

pœdarovac, -ją, -ovêł, *sł.*, darować. *Wœn mje pœdarovêł kœrušk žéta.*

pœdatk, -u, *m.*, podatek. *A pœdatće ńe są ješ zapłaconè.*

pœdatkœvy, *przym.*, podatkowy.

pœdavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, podawać. *Parobcé gaflami pœdôvalé sano na gòrą* (parobcy widłami podawali siano na strych).

pœdbic, -biją, -bjeł, *sł.*, podbić. *A tej vnet pœdbjeł všétće sǫsednè nôrodé.*

pœdbijac, -ają, -êł, *sł.*, podbijać. *Naši ksǫžąta ńe pœdbijalé ńigdé jinšéx nôrodòv pœd swœje panovańè.*

pœdbjerac, -ają, -êł, *sł.*, podbierać, ubierać trochę. *Na pœzimku są ńe pœdbjerô mjode.*

pœdbjègac, -ają, -êł, *sł.*, podbiegać. *Ńe pœdbjègôj za blézé* (za blisko).

pœdbjęgnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, podbiec. *Xutkœ pœdbjèg é vécignǫł gœ z wœdé za vłosé.*

pœdbřexńik, -a, *m.*, popręg (część uprzęży końskiej).

pœdcerac, -ają, -êł, *sł.*, podcierać. *Wœna so ńigdé nosa ńe pœdcerô.*

pœdcénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, podcinać. *Ńé pœdcénôj vici tè viřbé.*

pœdcic, -etną, -cǫł, -etńi, *sł.*, podciąć, przyciąć. *Třeba ti gąsé skřédła pœdcic.*

pœddac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, poddać. *Jô ńe pœddôm mœjegœ gœspœdařtva pœd twòj rozkôz. Wœn to všétkœ mjêł so pœddônè.*

pœddac są, -dôm są, -dêł są, -dej są, *sł.*, poddać się. *Wœna mu są pœddà. Wusrôm są, a ńe pœddôm są.*

pœddavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, poddawać. *Wœn mu pœddôvêł, čegœ le jegœ deša pragną.*

pœddavac są, -dôvają są, -dovêł są, -davôj są, *sł.*, poddawać się. *Le są ji ńe pœddavôj!*

pœddanstwœ, -va, *n.*, poddaństwo. *Xłopi dłużè lata žélé v pœddanstvje é panščézną wœdrôbjalé.*

pœddônka, -ći, *ż.*, poddanka.

pœddônô, -è, *ż.*, poddanka.

pœddôny, -ègœ, *m.*, poddany. *To bélé pœddôny téx panòv v dôvnéx časax.*

pœde *ob.* pœd.

pœdebrac, -bjeřą, -ebrêł, -bjeřé, *sł.*, podebrać, ubrać, ująć trochę. *Jô najim pščòłkom vitro mjode péřną pœdbjeřą.*

pœdenc, -endą, -šed, *sł.*, podejść. *Séxą nogǫ tądotǫd ńe pœdenzęš. Wœn ją xitře pœdšed.*

pœdepřec, -epřą, -par, *sł.*, podeprzeć. *Drǫgami pœdpar xałepką é tak ješ stoji.*

pœdepřec są, -epřą są, -par są, *sł.*, podeprzeć się. *Pœdpar są palécą.*

pœdeptac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, podeptać. *Řucél ten papjòr na zemją é pœdeptêł gœ nogòma.*

pœdervac, -rvją, -rvêł, *sł.*, poderwać. *Wœjc mu noźe pœdervêł, a ćej Tòna wupôd, sôd mu na pirsax.*

pœdeřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, poderznąć. *Pœdeřnǫł so pôlc tim serpę.*

pœdesχnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, podeschnąć. *Žéto je ju dobře pœdesχłè* (podeschnięte).

pœdešva, -é, *ż.*, podeszew.

pœdetřec, -etřą, -car, -třé, *sł.*, podetrzeć. *Wœn jemu pœdcar řéc žôgavičim* (krzakiem pokrzywy).

pœdezdřec, -ą, -êł, *sł.*, podpatrzyć. *Jô gœ ju dôvno pœdezdřêł, jak wœn do našéx zèvčąt zaxôzêł.*

pœdźic, -egną, -źǫł, -egńi, *sł.*, podgiąć. *Bjałka mją šertux pœdźąli.*

pœdgòřći, -kô, -ćè, *przym.*, podgórski. *Pœdgòřkô wœkœléca.*

pœdgrézac, -grizają, -grizêł, -grézôj, *sł.*, podgryzać. *Méšé pœdgrizają kœřònće zbœžovè.*

pœdgrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, podgryść. *Ju té mje ńe pœdgrézeš mœjegœ jičmińa.*

pœdχaząc, -χôząją, -χôzêł, -χazôj, *sł.*, podchodzić, przychodzić ukradkiem. *Wœn do ńè nockǫ pœdχôząô.*

pœdχlebca, -e, *m.*, pochlebca. *Ńê vjeřé pœdχlebcom, ale téx słexôj, co cé prôvdą gôdają.*

pœdχlebjac, -ają, -êł, *sł.*, podchlebiać. *Wœńi gœ głôščǫ é mu pœdχlębjają. Pœdχlebjôj, pœdχlebjôj, a bǫzęš ščesłlévy.* Ceń.

pœdχlebjôč, -a, *m.*, podchlebca. *Ob.* pœdχlebca.

pœdχlebjôčka, -ći, *ż.*, pochlebczyni.

pœdχlebstwœ, -va, *n.*, pochlebstwo. *Té są jes mòg wudławic tim pœdχlebstvę.*

pœdχœząc, -ą, -êł, *sł.*, podchodzić, zbliżać się. *Ćej vilk pœdχœząi do střòdé.*

pœdjaχac, -jadą, -jaχêł (jêł), -jęzé, *sł.*, podjechać. *Pœdjaχalé pœd sôm kœscòł.*

pœdjeżżac, -ają, -êł, *sł.*, podjeżdżać. *Ńe pœdjeżżôj pœd plebańiję, ale są zatrémôj wu mœste.*

pœdjic, -ejmą, -jął, -ejmi, *sł.*, podjąć, podnieść. *Wœn bélejaćegœ pjeńążka ńe pœdejmje z zemje.*

pœdjimac, -ają, -êł, *sł.*, podejmować, podnosić. *Jô pœdjimają to, co té pařiš.*

pœdkarbjac, -kôrbjają, -kôrbjêł, -karbjôj, *sł.*, podrzeźniać komu, podrzeźniać czyją wymowę. *Wœn pœdkôrbjô za nemi rébókami. Co té mje pœdkôrbjôš? Bélôcé pœdkôrbjają Lesôkòv, a Lésôcé Bélôkòv.*

pœdkasac, -są, -sêł, *sł.*, podkasać. *Šlaχcéc mjêł šebą pœdkasônę.*

pœdkasac są, -są są, -sêł są, *sł.*, podkasać się. *Pœdkasêł są do pasa.*

pœdkasévac, -ają, -ovêł, *sł.*, podkasywać. *Jidącé přez błota, pœdkasejǫ sekńe.*

pœdkasévac są, -ają są, -ovêł są, *sł.*, podkasywać się. *Pœdkasujta są, bœ vaju kêł wœbrižże.*

pœdkłôdk, -a, *m.*, podkład, jaje, które się daje pod kurę, aby łatwiej swoje zniosła.

pœdkòvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœdkœva, podkówka.

pœdkœpac są, -pją są, -pêł są, *sł.*, podkopać się. *To bé mušeł béc arcézłożij, cobé są pœd tą kœmòrką pœdkœpêł.*

pœdkœva, -é, *ż.*, podkowa.

pœdkœvac, -kują, -kœvêł, *sł.*, podkuć. *Dêł so šémla pœdkœvac.*

pœdkœvečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœdkòvka, podkóweczka.

pœdłebac, -ją, -êł, *sł.*, podłubać. *Pœdłebêł ńèco v téχ bulvaχ.*

pœdłežny, *przym.*, podłużny, podługowaty. *Na ti pœdłežny pažéci.*

pœdług, *przyim.*, podług. *Ńeχ są stôńe pœdług twœje wœlè. Pœdług Pisma svjątègœ.*

pœdle, *przyim.*, podle, obok, przy. *Pœdle Bœžè mąći. Pœdle jezora.*

pœdlevac, -ają, -êł, *sł.*, podlewać, polewać. *Le za čąsto ńe pœdlevôj!*

pœdlezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, podleść. *Że ńimòžna přelezc, tą třeba pœdlézc.* Przysł.

pœdlôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, podlać, polać wodą. *Te kvjôtće mają béc pœdlônè.*

pœdmavjac, -môvjają, -môvjêł, *sł.*, podmawiać, podburzać. *Sąsezé pœdmôvjają nama parobkòv.*

pœdméc, -éją, -éł, *sł.*, podmyć, poderwać. *Ćej wœda vezbrà, tej na tim môlu pœdméła našą łǫką.*

pœdmévac, -myvają, -myvêł, -mévôj, *sł.*, podmywać, podrywać. *Dešče pœdmyvają kœřonće młodéχ dřevjąt.*

pœdmœřći, -kô, -ćè, *przym.*, podmorski. *Ńèco šemi — to gvésno vjater pœdmœřći, bœ navet na wœsce lésté są ńe rušają* (coś szumi — to pewnie wiatr podmorski, bo nawet na osice liście się nie ruszają).

pœdmœva, -é, *ż.*, podmowa, namowa przeciwko komuś. *Wœna le z jegœ pœdmœvé ńe χcà přinc do naju na robœtą.*

pœdmœvic, -mòvją, -mòvjeł, -mœvi, *sł.*, podmówić, podburzyć. *Pœdmòvjeł ǯècé přecivkœ staršim.*

pœdmuχac, -ają, -êł, *sł.*, podmuchać. *Pœdmuχôj péřinką a vnet są rozpôli.*

pœdnašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, podnosić często. *Nen χłop pœdnôšêł jedną rąkǫ nôvikšè cążaré.*

pœdnoséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, podnosić. *Doč wœn nogą pœdnosi? Wœn vizêł, jak pjes nogą pœdnôšô. Řečé mu, ńeχ ješ rôz pœdńese.*

pœdnòžk, -a, *m.*, podnóżek. *Noǫe třimà na pœdnòžku.*

pœdńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, podnieść. *Wòł pœdńòs ćitą* (wół podniósł ogon). *Ćej jedna krova wœgon pœdńese, tej všétće za ńą.*

pœdobac są, -ają są, -êł są, *sł.*, podobać się. *Mje są to pœdobô.*

pœdobjenstwœ, -va, *n.*, podobieństwo. *Mjeǯé nami ńima ńijaćegœ pœdobjenstva.*

pœdobny, *przym.*, podobny. *Vaji coreška je pœdobnô do mœje bjałći.*

pœdobńe, *przysł.*, podobnie. *To są stało pœdobńe, jak na vajim vjeselu.*

pœdovjadovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, podowiadywać się. *Jô są jem pœdovjadovêł wœ rozmajitéχ twœjeχ sprôvkaχ.*

pœdpalac, -pôlają, -pôlêł, -palôj, *sł.*, podpalać. *Šlé χceš χutkœ naskacéc wœǯiń, ńe pœdpalôj temi zdrąbami* (jeśli chcesz szybko rozniecić ogień, nie podpalaj temi trzaskami).

pœdpaléc, -pôlą, -pôlêł, -palé, *sł.*, podpalić. *Sôm swœją vlôsnǫ χałepą pœdpôlêł a pœtemu wucek ze vsé.*

pœdpêłny, *przym.*, około południowy. *Te pœdpêłnè gœzéné są nôcąžšè.*

pœdpêłńik, -a, *m.*, drugie śniadanie. *Na pœdpêłńik dôjają wu naju mleko kvasnè é kǫsk χleba.*

pœdpinac, -ają, -ął, *sł.*, podpinać. *Ńe pœdpinôj véżi rąkawòv.*

pœdpis, -e, *m.*, podpis. *To bół jegœ vłôsnorąčny pœdpis.*

pœdpisac, -šą, -sôł, -šé, *sł.*, podpisać. *Wœn pœdpisôł swœje nazvistkœ na nym akce.*

pœdpisac są, -šą są, -sôł są, -šé są, *sł.*, podpisać się. *Wœn są navet pœdpisac ńe wumjèje.*

pœdpisovac, -ają, -ovôł, *sł.*, podpisywać. *Ńe pœdpisujta tegœ, bœ mżę s vama léxœ.*

pœdpisovac są, -ają są, -ovôł są, *sł.*, podpisywać się. *Vsétcé są pœdpisovalé é mją namôvjalé, tej jem mušôł też pœdpisac.*

pœdpjerac, -ają, -ął, *sł.*, podpierać. *Wœbaji dvaji pœdpjeralé stareška pœpœd rące.*

pœdpjerac są, -ają są, -ął są, *sł.*, podpierać się. *Jidącé, pœdpjerô są palécą* (idąc, podpiera się laską).

pœdpjic, -epną, -pjął, -epńi, *sł.*, podpiąć. *Té so mušiš pœdpjic šòtką wu kabôta* (musisz sobie podpiąć połę u surduta).

pœdpłénąc, -ną, -nął, *sł.*, podpłynąć. *Pœdpłénął v tim čółńe pœd sôm bŕeg.*

pœdpłévac, -pływają, -pływôł, -płévôj, *sł.*, podpływać. *Le ńe pœdpłévôjta za blézé* (tylko nie podpływajcie za blisko).

pœdpòrka, -éi, *ż.*, zdrobn. od pœdpœra, podpórka. *Jeślé ńe dôš pœdpòrći temu dŕevicé, vjater je łôtwje złòmje.*

pœdpœra, -é, *ż.*, podpora. *Jô ńe brekują ńiżôdne pœdpœré* (ja nie potrzebuję żadnej podpory).

pœdprovażac, -vôżają, -vożół, -vażôj, *sł.*, podprowadzać. *Jô vaju léxœ pœdprovôżają.*

pœdprovażéc, -ą, -ół, *sł.*, podprowadzić. *Pœdprovażé mńe dròbką.*

pœdrapac, -ją, -ął, *sł.*, podrapać. *Tak są bilé, za łbé bralé, jaż są pœ péskax pœdrapalé.*

pœdrastac, -rôstają, -rôstôł, -rastôj, *sł.*, podrastać. *É te nômjéšè żècé znôjma pœdrôstają.*

pœdrežny, *przym.*, komorny. *Wœpłata pœdrežnô.* Ob. pœdrug.

pœdrežńica, -e, *ż.*, komornica. *Mją ńegdéš vjelżè gœspœdařtwœ, a terôz je pœdrežńicą na stôre lata.*

pœdrežńiči, *przym.*, dotyczący pœdrežńika, komornika. *Bjèda pœdrežńičô.*

pœdrežńik, -a, *m.*, komornik, człowiek mieszkający u kogoś komornem.

pœdrévac, -yvają, -yvôł, -évôj, *sł.*, podrywać. *Céxè wœdé bŕeżę pœdryvają.*

pœdròbce, *przysł.*, potrosze, powoli. *Pjeł pœdròbce, jaż vépjeł všétkœ.*

pœdrobic, -ją, -jeł, *sł.*, podrobić, na cząstki podzielić. *Wœn to tak dlô ptôšąt pœdrobjeł.*

pœdrosc, -rostą, -ròs, ,roscé, *sł.*, podrość. *Pœdroscé ješ péŕną, a vtedé są wœżeńima.*

pœdrožec, -ują, -ął, *sł.*, podróżować. *Bulvé pœdrožałé.*

pœdròż, -é, *ż.*, podróż. *Vébrôł są v pœdròż.*

pœdròżny, *przym.*, podróżny. *To są pœdròżny leżę.*

pœdròżńica, -e, *ż.*, podróżniczka.

pœdròżńik, -a, *m.*, podróżnik. *To ńe je bélejaći pœdròżńik. Wœn byvôł v rozmajitéx dalećex krajax.*

pœdrug, -egu, *m.*, komorne. *Wœńi sežą wu naju na pœdregu. Wœn wu ńix le pœdregę mješkô.*

pœdřec, -dřą, -żar, -dřé, *sł.*, podrzeć. *Žebé jem mòg, tobé jem pœżar tegœ kœdrôča na nômješè kąsće.*

pœdřecac, -řucają, -řucôł, -řecôj, *sł.*, podrzucać. *Te mje ńimôš pœdřecac jeżeńô, jak psé* (jak psu).

pœdřecéc, -řucą, -řucół, -řecé, *sł.*, podrzucić. *Pœdřecé ji te łaxé.*

pœdřénac, -řinają, -řinôł, -řénôj, *sł.*, podrzynać. *Ńe pœdřénôj mu gardła.*

pœdřétńica, -e, *ż.*, piernat, materac z pierza (żartobl.).

pœdsażac, -sôżają, -sôżôł, -sażôj, *sł.*, podsadzać. *Pôn kôzôł są pœdsażac na kœńa.*

pœdsażéc, -ą, -ół, *sł.*, podsadzić. *Pœdsażé mje, bracéšku, bœ sôm ńe véleżą nô tą merą* (na tę szkapę).

pœdscelac, -ają, -ął, *sł.*, podścielać. *Wœna mu pœdscelà nômitkšè pjeřéné.*

pœdscelėc, -ą, -ół, *sł.*, podścielić, podesłać. *Pœdscelół jima le słomé do legńeńô.*

pœdséxac, -sixają, -sixôł, -séxôj, *sł.*, podsychać. *Nivé ju pœdsixają.*

pœdsèvac, -ają, -ął, *sł.*, podsiewać. *Mexœvatè łąće treba pœdsèvac bélnemi trôvami.*

pœdskacéc, -ą, -ół, *sł.*, podłożyć ognia. *Pœdskacé péŕną pœd grôp, mżę są lepi vařéc* (podłóż trochę ognia pod garnek, będzie się lepiej gotować).

pœdskakœvac, -ują, -œvôł, *sł.*, podskakiwać. *Mje tak vjesoło, žebé jem pœdskakœvôł, jak sôren.*

pœdskœčéc, -ą, -ół, *sł.*, podskoczyć. *Ją ńimœgą tak vésok pœdskœčéc.*

pœdskœk, -u, *m.*, podskok, lansada. *V pœdskœku nacignął so žółé.*

pœdsôc, -sèją, -sêł, *sł.*, podsiać. *Mòżeš klevrę dròbką pœdsôc* (możesz koniczyną trochę podsiać).

pœdspòd, *przysł.*, podspód. *Jô vélôz na vjeřx, a wœn vlôz pœdspòd.*

pœdstajac są, -stôjają są, -stôjêł są, -stajôj są, *sł.*, podstawać się. *Ńexbé są pœdstôjało, jakbé xcało, béle dobrè béło.*

pœdstava, -é, *ż.*, podstawa, filar. *To je nômœcńešô pœdstava.*

pœdstavic, -ją, -jeł, *sł.*, podstawić. *Pœdstavi mu nogą, ćej mœ̨ tądé přexœ̨zéł.*

pœdstavjac, -stôvjają, -stôvjêł, -stavjôj, *sł.*, podstawiać. *Ńe pœdstavjôj noźi bléznèmu twœjemu.*

pœdstąp, -u, *m.*, podstęp. *Jô jem xitřeši, ńižlé všétće vaše pœdstąpé.*

pœdstąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, podstąpić. *Ńimòżna béło pœdstąpic pœd same xéće.*

pœdstąpnosc, -é, *ż.*, podstępność. *Wœńi bélé znôny ze swœje pœdstąpnoscé.*

pœdstąpny, *przym.*, podstępny. *Pœdstąpnym spœsobę.*

pœdstąpńe, *przysł.*, podstępnie. *Wœn mje to déxt pœdstąpńe vézar* (wydarł).

pœdstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, podstępować. *Va tak xitře pœdstąpujeta.*

pœdstojec są, -ą są, -ęł są, *sł.*, podstać się. *Ta wœda muši są péřną pœdstojec.*

pœdstôvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od p œ d s t a v a, podstawka.

pœdstravjac, -ôvjają, -ôvjêł, -avjôj, *sł.*, podburzać, podjudzać. *Ten xłop s bjałkǫ ńimœglé są zgœzéc, bœ jè brat vjedno jix přeciv sobje pœdstrôvjêł* (ten chłop z żoną nie mogli się zgodzić, bo jej brat ciągle ich przeciw sobie judził).

pœdsenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, podsunąć. *Wœjc é sostra pœdsenǫlé mu kumką s trecéznǫ* (ojciec i siostra podsunęli ma czaszę z truciznę).

pœdsevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, podsuwać. *Ńe pœdsevôj mje łaćex mésli.*

pœdsépac, -ją, -ęł, *sł.*, podsypać. *Ńe pœdsépujta vici pjôsku, le gléną.*

pœdsépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, podsypywać. *Přé pœdsépœvańu groble natrafilé na grobœvišče.*

pœdšéc, -šéją, -šół, *sł.*, podszyć. *Kabôt pœdšéti lésemi skòrkami.*

pœdšévac, -šivają, -šivêł, -šévôj, *sł.*, podszywać.

pœdšurk, -a, *m.*, podstrzesze; dach wysunięty z przodu domu i tworzący rodzaj ganku; szopa na wozy i inne narzędzia gospodarskie.

pœdwòjny, *przym.*, podwójny. *Twœja vina je pœdwòjnô, temu też mœ̨ś dva razé kôrôny. Pœdwòjnè rexunće.*

pœdwòjńe, *przysł.*, podwójnie. *Té to jes pœdwòjńe zrobjeł bez nômješè pœtřebé. Zełgêł pœdwòjńe. Wœn všétkœ pœdwòjńe vizi.*

pœdwòrkœ, -a, *n.*, zdrobn. od p œ d w œ ř è, podwórko. *Ẓècé wučǫ są z elamątôřa na pœdvòrku.*

pœdwœda, -é, *ż.*, podwoda. *Šêłtésovje mušelé jim dajac pœdwœdé.*

pœdwœdny, *przym.*, podwodny. *Pœdwœdnô krajina. Ješ długœ čelé ten třôsk pœdwœdny.*

pœdwœgœńica, -e, *ż.*, część tylna uprzęży, rzemień idący popod ogon koński.

pœdwœřè, -ô, *n.*, podwórze. *Všeden gnòj vévjezlé z pœdwœřô. Wœńi tak dobře tącovalé na pœdwœřim, jak panstwœ v pałacé.*

pœdwœřovy, *przym.*, podwórzowy. *Pœdwœřovè smjecé.*

pœdwœzéc, -žą, -zół, -zé, *sł.* podwozić. *Wœn jix gvésno pœdwœzi na plebańijǫ.*

pœdwučac, -ają, -êł, *sł.*, poduczać. *Jakuž té gœ mòżeš pœdwučac stolařtva, ćej są na tim sôm ńe znaješ.*

pœdwučac są, -ają są, -êł są, *sł.*, poduczać się. *Wœn są wu naju pœdwučêł gœspœdařtva.*

pœdwučéc, -ą, -ół, *sł.*, poduczyć. *Wœjc gœ pœdwučéł swœjegœ řemjąsła.*

pœdwučéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, poduczyć się. *Jô są wu ńegœ pœdwučéł péřną kœvalstva.*

pœdvažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, podwozić często. *Naš paròbk pœdvôžô jǫ do mjasta.*

pœdvéstôvk, -u, *m.*, ganek przed domem; poddasze wystające.

pœdvignǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, podźwignąć, podnieść. *Wœna terô zècka ńimòże pœdvignǫc.*

pœdvizôrk, -u, *m.*, szopa przy domu na wozy, pługi i inne narzędzia gospodarskie.

pœdvječòrk, -u, *m.*, podwieczorek. *Na pœdvječòrk kôzà jim pańè véńesc xlèb s tvôrogę.*

pœdvjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, podwieść. *Pœdvjòz nas do vsé. Pœdvjezéta nas dròbką!*

pœdzemny, *przym.*, podziemny. *Pœdzemnè jezoro. Pœdzemnè bœgactva.*

pœdzerac, -ają, -êł, *sł.*, podglądać, podpatrywać. *Wœńi gœ na kœždim mjèscé pœdzerają.*

pœ̨zebac, -ją, -ęł, *sł.*, podziubać. *Kurk ješ dròbką pœ̨zebêł é zdex.*

pœ̨zevac, -ają, -ęł, *sł.*, podziewać, gubić. *Ẓe té pœ̨zevôš pjeńǫ̨ze?*

pœzevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, podziewać się, gubić się.

pœzèléc, -ą, -éł, *sł.*, podzielić. *Pœzèlélé cały majątk na ròvnè parté.*

pœzèléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, podzielić się. *Va môta są pœzèléc spravjedlévje. Jôbé są s tobą všétćim pœzèléł.*

pœzêł, -ałe, *m.*, podział. *Nen pœzêł to spravjeł, że sostra zdři nô mją terô ńenavistnym wœkę.*

pœziszeń, *przysł.*, do dzisiaj. *Bélbé jem pœziszeń xœrovêł, żebé ńe Vé, jegœmœsculku. Kašebi žéjų tą ješ pœziszeń.*

pœzôc, -zèją, -zêł, *sł.*, podziać, stracić, zgubić. *Ze té to pœzą?* (gdzieś ty to podziała?).

pœzôc są, -zèją są, -zêł są, *sł.*, podziać się, zgubić się. *Ze są té jes pœzêł?* (gdzie ty się podziałeś?).

pœźic, -gną, -źął, -gńi, *sł.*, pogiąć. *Té to môš pœźic, ale ńe złamic. Pœźątè dřeva.*

pœźinąc, -ną, -nął, *sł.*, poginąć. *Jak přéšło to pœšedło, tej všétce mœji bracô pœźinąlé.*

pœfarwœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, pofarbować. *Wœna so pœfarwœvà léca na čeřvjono.*

pœfejtac, -ają, -êł, *sł.*, pofajdać. *Mœja Nušinka pœfejtà všedernusće pjelešće.*

pœfejtac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pofajdać się. *Są zôs ńe pœfejtôj wœt vjelźègœ straxu!*

pœfudrovac, -ują, -ovêł, *sł.*, nakarmić, popaść. *Pœfudrovalé kœńe a tej xutkœ pœjaxalé dali.*

pœgadac, -gôdają, -gôdêł, -gadôj, *sł.*, pogadać. *Pœj do xéči a pœgôdôma so dròbką é są rozvjeselima.*

pœganśći, -kô, -ćè, *przym.*, pogański. *Pœganskô vjara.*

pœganstwœ, -va, *n.*, pogaństwo. *Ti leze žéjų ješ v pœganstvje.*

pœgańac, -gôńają, -gôńêł, -gańôj, *sł.*, poganiać, popędzać. *Pœgańôj wœlé lepi, bœ ju pêłńe.*

pœgarda, -é, *ż.*, pogarda.

pœgardlévje, *przysł.*, pogardliwie. *Všétcé sąsezé zdřelé nô mją pœgardlévje.*

pœgardlévy, *przym.*, pogardliwy. *Véřek do mńe te pœgardlévè słova.*

pœgarząc, -gôrząją, -gôrzêł, -garząj, *sł.*, pogardzać. *Całô familéjô mną pœgôrzą, skœrno są dovjèzą, że jem bél v prizońe.*

pœgarzéc, -ą, -éł, *sł.*, pogardzić, wzgardzić. *Tébé jes tim mješkę ńe pœgarzéł, żebé jes bél vjèzêł, co v ńim je.*

pœgaršac, -gôršają, -gôršêł, -garšôj, *sł.*, 1) pogarszać, 2) gorszyć. *Ńe pœgaršôj młodéx zèvčąt.*

pœgaršac są, -gôršają są, -gôršêł są, -garšôj są, *sł.*, 1) pogarszać się, 2) gorszyć się. *Jegœ xœroba pœgôršà są s kœždim dńę.*

pœgaséc, -šą, -sél, *sł.* pogasić. *Pœgaséta ju te svjèćće.*

pœgasnąc, -ną, pœgas, *sł.*, pogasnąć. *Všétće wœgńe pœgasłé.*

pœgatenkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*. pogatunkować. *Wœjc mjêł všeden brôd pœgatenkœvôny* (ojciec miał wszystkie owoce pogatunkowane).

pœgłazéc, -ą, -éł, *sł.* pogładzić. *Pœgłazél jų pœ lécax.*

pœgńesc, -otą, -ôt, -ecé, *sł.*, pognieść. *Le ńe pœgńecé mje trôvé!*

pœgńic, -ią, -ił, *sł.*, pognić. *Jemu všétće bulvé pœgńiłé.*

pœgôn, -a, *m.*, poganin. *Pœgańi ńe tčų Jezesa Xristusa.*

pœgônka, -ći, *ż.*, poganka.

pœgôńôč, -a, *m.*, poganiacz; ten co woły lub konie prowadzi podczas orki lub bronowania.

pœgôńôčka, -ći, *ż.*, poganiaczka.

pœgœda, -é, *ż.*, pogoda. *To gvésno mże pœgœda, bœ słonyškœ pjąkńe zašło.*

pœgœdno, *przysł.*, pogodnie.

pœgœdny, *przym.*, pogodny.

pœgœzéc, -ą, -éł, *sł.*, pogodzić, pojednać. *Jemu są dopjeřé pœvjodło pœgœzéc séna s wœjcę.*

pœgœzéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, pogodzić się. *Vnet są pœtemu pœgœzélé.*

pœgœrxa, -é, 1) *ż.*, zgorszenie, 2) *m.* i *ż.*, gorszyciel, gorszycielka. *Wœn vama dôvô le pœgœrxą. Jizé preč, té pœgœrxœ!*

pœgœršéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) pogorszyć, gorszem uczynić, 2) zgorszyć. *Wœn ńe pœgœrši mœjegœ gœspœdařtva. Wœnbé vaju pœgœršél?*

pœgœršéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, 1) pogorszyć się, 2) zgorszyć się. *Bélo ju zle, a terôz są ješ barži pœgœršélo. To są mòžna pœgœršéc, čejœcé wœ jegœ pœstąpœvańu.*

pœgrac, -grają, -grêł, *sł.*, pograć. *Pœgrêł dròbką é pœšed dali.*

pœgrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, pogryźć. *Pœpròbuj pœgrézc te gnôté.*

pœgrozéc, -žą, -zél, -zé, *sł.*, pogrozić. *Wœna mje piscą pœgrozéła.*

pœgřeb, -u, *m.*, pogrzeb. *Dłeži ńimœglé ńijak ždac s pœgřebę.*

pœgřebac, -bją, -bêł, *sł.*, pogrzebać. *Pœgřebalé v pjôsku, ale złota ńe nalezlé.*

pœgřebœvy, *przym.*, pogrzebowy. *Pjesńô pœgřebœvô.*

pœgubic, -ją, -jeł, *sł.*, pogubić. *Co mjêł, to pœgubjeł.*

pœgvizdac, -żżą, -zdêł, *sł.*, pogwizdać. *Pœgvizdêł ńèco pœd nosę.*

pœgvizdovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pogwizdywać.

pœhevlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pohyblować. *Pœhevlujta pěrną tą deską.*

pœχłańac, -χłôńają, -χłôńêł, -χłańôj, *sł.*, pochłaniać. *Wœna pœχłôńô všeden mòj zôròbk* (cały mój zarobek).

pœχłonąc, -ną, -nął, *sł.*, pochłonąć. *Jegœ pjekło pœχłońe.*

pœχòd, -χœde, *m.*, pochód. *V tim pœχœzę čélé proceséji bélé też é vjelźi panovje.*

pœχœzéc, -ą, -él, *sł.*, 1) pochodzić, pospacerować, 2) pochodzić, brać początek. *Pœχœzél dròbką kœl χéči* (pochodził trochę około domu). *Wœńi pœχœzą wœt samegœ djôbła.*

pœχœrovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, pochorować się. *Zjedlé pěrinką wœt téχ gřébòv é pœtemu są všétcé pœχœrovalé.*

pœχœvac, -vją, -vêł, *sł.*, 1) pochować, poukrywać, 2) pochować, pogrzebać. *A ćej mjele ju všétkœ pœχœvônè. Jô ce ješ pœχœvją.*

pœχřcéc, -χřčą, -χřcél, *sł.*, pochrzcić, ochrzcić. *Ten stôri ksęz všétćeχ nas pœχřcél.*

pœχva, -é, *ż.*, pochwa. *Vłożél šablą v pœχvą.*

pœχvacéc, -χvôcą, -χvôcél, -χvacé, *sł.*, pochwycić, schwycić, uchwycić. *Pœχvôcél gœ v swœje remjona.*

pœχvalac, -χvôlają, -χvôlêł, -χvalôj, *sł.*, pochwalać. *Jô tegœ ńe pœχvôlają.*

pœχvaléc, -χvôlą, -χvôlél, -χvalé, *sł.*, pochwalić. *Pœχvôlél gœ. Pœχvalé rôz Pana Bœga!*

pœχvaléc są, -χvôlą są, -χvôlél są, -χvalé są, *sł.*, pochwalić się. *Jôbé są gvésno ńe pœχvôlél, żebé jem nô to ńe zasłużél.*

pœχvôła, -é, *ż.*, pochwała. *To béła dlô naju nôlepšô pœχvôła.*

pœj, sp. rozkaz. od *po-iti, pójdź. Trybu bezokolicznego nie ma. *Pœjma, pœjta, pœjmé, pœjce. Pœjta-le sa! Rozemku, pœj do dòmku!* (rozumku, pójdź do domku t. j. do głowy). *Ob.* pœšed.

pœjadłobic są, -bją są, -bjeł są, -bi są, *sł.*, pomartwić się, poirytować się. *Pœjadłobi są pěrną* (pogryź się trochę). *Všétcé są zarô pœjadłobilé, ćej jem jim to pœvjèzął.*

pœjadovic są, -vją są, -vjeł są, -vi są, *sł.*, pogniewać się. *Pœjadovjeł są dròbką.*

pœjaχac, -jadą, -jaχêł (-jêł), -jęzé, *sł.*, pojechać. *Mœji starkœvje pœjêlé do mjasta.*

pœjamrotac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, poszwargotać. *Pœjamrotalé ńèco mjęzé sobą.*

pœjargœléc są, -ą są, -él są, *sł.*, poirytować się. *Pœjargœlél są pěrną.*

pœjawœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, poszczekać. *Jizéta psé buten, pœjavujta so dròbką!*

pœjavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, pojawić się. *Třecègœ dńa pœ smirci Pôn Jezes pœjavjeł są svjątim apœstołom.*

pœjavjac są, -jôvjają są, -jôvjêł są, -javjôj są, *sł.*, pojawiać się. *Nen wumarły pœjôvjô są vjedno wœ pòłnocé.*

pœjazgœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, poszwargotać. *Nemcé pœjazgœtalé ćile słòv mjęzé sobą.*

pœjezżéc, -żżą, -zżél, -zżé, *sł*, pojeździć. *Jô dròbką pœjeżżą vajemi kœńami.*

pœjèsc, -jèm, -jôd, -jèz, *sł.*, pojeść, najeść się. *Sadnął za stołę é pœjôd so dixtix.*

pœjic, -jmą, -jął, -jmi, *sł.*, 1) pojąć, ująć, 2) pojąć, zrozumieć. *Ńimœglé gœ ńijak pœjic. Wœna to łôtvje pœją. Tegœ są ńedô pœjic rozemę leżćim.*

pœjic, -ą, -eł, *sł.*, poić. *Čé va ju ńimôta ze vajegœ dobétku pœjic?*

pœjic są, -ą są, -eł są, *sł.*, poić się. *Tu są bédło léχœ pœji.*

pœjičec, -ą, -êł, *sł.*, pojęczeć. *Pœjičél ješ dròbką é wœtdêł dexa Bœgu.*

pœjiga, -źi, *ż.*, swoboda, zachęta. *Mzę ńicdobrè zèckœ, χternemu są za vjele dôvô pœjiźi. Dodêł mu pœjiźi. Pœjiga do złègœ.*

pœjimac, -ają, -êł, *sł.*, 1) pojmować, łapać, 2) pojmować, rozumieć. *A tej gœ żołneře pœjimają. Jô ješ tegœ ńe pœjimają.*

pœkarac, -kôřą, -kôrêł, -kařé, *sł.*, pokarać. *Ješ ce zô tą gôdką Pôn Bòg pœkôře.*

pœkarčmařéc, -ą- -él, *sł.*, być karczmarzem. *Jô so ješ dròbką pœkarčmařą.*

pœkarkac, -kôrčą, -kôrkêł, -karčé, *sł.*, pogdakać, pokwokać. *Té mje vici ńe pœkôrčeš!*

pœkašlovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pokaszliwać. *Pœkašleje, jak stôrô bôbka.*

pœkazac, -kôžą, -kôzêł, -kažé, *sł.*, pokazać. *Wœna mje ńe χce pœkazac tegœ wœbrôzka. Jô cé ńèco pœkôžą* (ja ci coś pokażę). *Pœkažé mje rôz tegœ beńla* (pokaż mi wreszcie tego kawalera).

pœkazac są, -kôžą są, -kôzêł są, -kažé są, *sł.*, pokazać się. *To są dopjeře pœkôże, jak béło pœprôvzę* (na prawdę).

pœkazéc, -każą, -kazéł, -zé, *sł.*, potłuc. *Xłop mje pœkazéł všétće groncе é grôpé.*

pœkazovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pokazywać. *Ńe pœkazujta ji, że jô są wukrivają. Wœna pôlcę pœkazovà na ńegœ.*

pœkazovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, pokazywać się. *Krosńąta bélekœmu są ńe pœkazejǫ.*

pœkłasc, -kładą, -kłôd, -kłazé, *sł.*, pokłaść. położyć. *Pœkłazéta to v pœřǫdku.*

pœkłońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, pokłonić się, ukłonić się. *Pœkłońi mu są ńizkœ, bœ to je vjelźi pôn.*

pœklekac, -ają, -êł, *sł.*, poklękać. *Všétcé pœklekalé, jak do pôceřa.*

pœklepac, -ją, -êł, *sł.*, 1) poklepać, 2) poostrzyć. *Pœklepêł kœsą é pœšed na pažécą. Pœklepêł mją pœ remjonax.*

pœklukac, -ają, -êł, *sł.*, pogdakać. *Pœklukôj so dròbką!*

pœkòj, -œju, *m.*, 1) spokój, 2) pokój. *Dej mje pœkòj. Wœn navet pœ smirci ńe mże mjêł pœkœju. Na šteré lata pœkòj bél wustanovjony.*

pœkôz, -aze, *m.*, pokaz, pokazanie. *Jô ńimôm tegœ na pœkôz.*

pœkœlebac, -ją, -êł, *sł.*, pokołysać. *Ńe xcà navet zècka pœkœlebac.*

pœkœleńè, -ô, *n.*, pokolenie. *V čvjôrtim pœkœleńu. Do zęsǫtègœ pœkœleńô.*

pœkœnčéc, -ą, -éł, *sł.*, pokończyć. *Masma ju všétkǫ robœtǫ pœkœnčéła.*

pœkœpac, -ją, -êł, *sł.*, pokopać. *Zèvčąta że ńèco pœkœpałé, ale ńižôdnéx bulev ńe přéńosłé.*

pœkœra, -é, *ż.*, pokora. *Pœkœrǫ předobǫzeš nôvikšǫ buxą* (pokorą pokonasz największą pychę).

pœkœrnexno, *przysł.*, zdrobn. od pœkœrno, pokorniutko. *Tak mje są pœkœrnexno wukłońeł.*

pœkœrnexny, *przym.*, zdrobn. od pœkœrny, pokorniutki. *Véřek te pœkœrnexnè słova.*

pœkœrno, *przysł.*, pokornie. *Wœjc są sxilél pœkœrno do panovéx kœlôn.*

pœkœrny, *przym.*, pokorny. *Pœkœrny, jakbé pœ špraxax xœzél* (jakby po żebrach chodził).

pœkœrńec, -eją, -êł, *sł.*, pokornieć.

pœkœsésc, -šą, -sél, *sł.*, pokosić. *Masma ju vsétće ńivé pœkœséła.*

pœkǫšac, -ają, -êł, *sł.*, pokąsać. *Psé gœ pœkǫšałé é mu kabôt pœrvałé* (potargały).

pœkrajac, -ają, -êł, *sł.*, pokrajać. *Cały gleń dlô naju pœkrajà.*

pœkrakac, -čą, -kêł, *sł.*, pokrakać. *Gapé pœkrakałé před wœknę.*

pœkrasc, -kradną, -krôd, *sł.*, pokraść. *Xarłazńicé nama všétkœ pœkradlé.*

pœkrącéc, -krǫcą, -krǫcél, -krącé, *sł.*, pokręcić. *Ńe pœkrącé mje téx ńici. Vjater pœkrǫcél dřeva v lese.*

pœkrącéc są, -krǫcą są, -krǫcél są, -krącé są, *sł.*, pokręcić się. *Pœkrǫcél są péřną mjezé zèvčąti.*

pœkrątńik, -a, *m.*, krwawnik (rośl.), *łac.* achillea millefolium L.

pœkrešéc, -krušą, -krušél, -krešé, *sł.*, pokruszyć. *Řečé ji, wœnabé mjà pœkrešéc ptôškom xleba* (powiedz jej, aby nakruszyła ptaszkom chleba).

pœkrešéc są, -krušą są, -krušél są, -krešé są, *sł.*, pokruszyć się. *To želazo ńe łôtwje są pœkruši.*

pœkréc, -éją, -él, *sł.*, pokryć. *Ńimjelé čim pœkréc xéči.*

pœkréc są, -éją są, -él są, *sł.*, pokryć się. *Mœře pœkréło są šemę.*

pœkrécè, -ô, *n.*, pokrycie, wierzch. *Pœkrécè daku. Pœkrécè łòžka, pjeřéné, kœžexa.*

pœkréva, -é, *ż.*, pokrywa. *Dej le pœkrévą, a mże są lepi vařéło.*

pœkrévac, -krivają, -krivêł, -krévôj, *sł.*, pokrywać, osłaniać. *Łòžka pœkrivajǫ bjêłemi płôxtami.*

pœkrévac są, -krivają są, -krivêł są, -krévôj są, *sł.*, pokrywać się. *Pœ šturmje mœře pœkrivô są pjanǫ.*

pœkrivka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœkréva, pokrywka. *Pœd pœkrivkǫ.*

pœkropic, -ją, -jeł, *sł.*, pokropić. *Ksǫż pœkropjeł wumarłègœ sviconǫ wœdǫ.*

pœkrvavic, -vją, -vjeł, *sł.*, pokrwawić. *Pœkrvavjeł so rące é kabôt.*

pœkrvavic są, -vją są, -vjeł są, *sł.*, pokrwawić się. *Masma są stroże přé tim pœkrvaviła.*

pœkřéčec, -ą, -êł, *sł.*, pokrzyczeć. *Pœkřéčêł xvilką, ale vnet dêł pœkòj.*

pœkřévic, -ją, -jeł, *sł.*, pokrzywić. *Doč té mje ten prącék pœkřévjeł?*

pœkřévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, pokrzywić się. *Jemu są noże pœkřévilé.*

pœkuxařéc, -ą, -él, *sł.*, pokucharzyć. *Jô vama zisô pœkuxařą.*

pœkulac, -ają, -êł, *sł.*, potoczyć coś okrągłego po równem.

pœkulac są, -ają są, -êł są, *sł.*, potoczyć się. *Pœkulôj są pœ trôvje.*

pœkupic, -ją, -jeł, *sł.*, pokupić. *Jô są wœbôvjają, że jô vama tegœ všétćegœ ńe pœkupją.*

pœkusa, -é, *ż.*, pokusa. *Wœn mńe ju véprobœvêł všelejaćemi pœkusami. Wœna je cvjardô na pœkusé.*

pœkušeńė, -ô, *n.*, pokuszenie. *E ńe wœzé nas v pœkušeńė.*

pœkuta, -é, *ż.*, pokuta. *To béła jegœ pœkuta za gřèxé.*

pœkutny, *przym.*, pokutny. *Mœdlétva pœkutnô.*

pœkutńica, -e, *ż.*, pokutnica.

pœkutńiči, *przym.*, pokutniczy.

pœkutńik, -a, *m.*, pokutnik.

pœkutovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pokutować. *Deše, pœ smirci pœkutejące.*

pœkvičec, -ą, -êł, *sł.*, pokwiczeć. *To svinčą vama pœkviči.*

pœkvitovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pokwitować. *Wœna mu to na pismje pœkvitovà.*

pœłajac, -ają, -êł, *sł.*, poszczekać. *Psé pœłajałé a tej zôs béło céxœ.*

pœłamic, -łòmją, -łòmjeł, -łami, *sł.*, połamać. *Wœnabé mu gnôté pœłòmiła, żebé wœ łim vjèzą. Pœłami te knepelće!* (połam te patyki!).

pœłamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, połamywać, łamać. *Tak mją v gnôtax pœłômjô* (tak mnie łamie w kościach). *To cą mże pœtemu pœłômjało v kœscax* (będzie cię potem łamać w kościach).

pœłatac, -łôtają, -łôtêł, -łatôj, *sł.*, połatać. *Wœna to baro šékœvno pœłôtà* (ona to bardzo zręcznie połatała).

pœłavjac, -łôvjają, -łôvjêł, -łavjôj, *sł.*, łowić, poławiać. *Na tim môlu pœłôvjają Xałepjańi vjelźè mnòstwœ rib.*

pœłączéc, -łączą, -łączél, -łączé, *sł.*, połączyć. *Ksęz pœłączél naju na całè žécè. Ńijak ńimòg jix pœłączéc.*

pœłączéc są, -łączą są, -łączél są, -łączé są, *sł.*, połączyć się. *Pœłączé są s nami, a donzeš vnet do pjeńązi.*

pœłągœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, pogiąć, pokrzywić. *Doč té tak pœłągœvêł to dřevkœ? Pœłągœvôny* (spaczony).

pœłągœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, pogiąć się, pokrzywić się, spaczyć się. *Tak te, jak é nè dvjeře pœłągœvałé są.*

pœłc, -a, *m.*, połeć, kawał. *Mômé ješ dva pœłce mjąsa.*

pœłékac, -łykają, -łykêł, -łékôj, *sł.*, połykać. *Ńe pœłékôj tak xutkœ, bœ są wudłôviš.*

pœłgac, -łžą, -łgêł, -łžé, *sł.*, połgać. *To wœna všétkœ pœłgà. Jô vama pœłžą ješ dròbką.*

pœłogœvy, *przym.*, połogowy. *Gœrączka pœłogœvô.*

pœłova, -é, *ż.*, połowa. *To je dopjeře pœłova. V pœłovje droźi. Pœzelima są pœ braterku na ròvnè pœłové.*

pœłovica, -e, *ż.*, połówka. *Jedną pœłovicą dêł mje, dregą zatřimêł dlô se.*

pœłoženė, -ô, *n.*, położenie. *Droga do naju je přétkô* (stroma), *a pœłoženė vsé je ńedogœdnè.*

pœłožéc, -ą, -él, *sł.*, położyć. *Pœłožé misą na přépjècku.*

pœłožéc są, -ą są, -él są, *sł.*, położyć się. *Tim razę pœłožélasma są na zemi. Pœłožé są s nami.*

pœłòg, -ogu, *m.*, połóg. *Ob.* šestńica.

pœłòv, -ove, *m.*, połów. *Pœłòv łososòv daje jim značny doxòd.*

pœl *ob.* pœle.

pœlašec, -eją, -êł, *sł.*, polszczyć się. *Wœńi pœ dvœrax vneteśći pœlašejǫ.*

pœlašéc, -lôšą, -lôšél, -lašé, *sł.*, 1) polszczyć, polonizować, 2) zacinać z polska, mówić po polsku. *Pôn škòlny mòvjeł, że ksążô nas pœlôšǫ* (nauczyciel mówił, że księża nas polonizują). *Pœlašéta s nami péřną!* (pogadajcie z nami trochę po polsku). *Va też tak pœlôšita, jak rozony Pœlôše* (tak mówicie po polsku, jak sami Polacy).

pœlašéc są, -lôšą są, -lôšél są, *sł.*, polszczyć się, polonizować się. *Na pœsłegax přé dvœře znôjma są pœlôšǫ.*

pœlatovac, -eją, -ovêł, *sł.*, polatywać. *Rôz pœlateje v gòrą, to zôs spôdô.*

pœle, -a, *n.*, pole. *To je naji skrôvk pœla. Na pœlé* (na polu).

pœle, *przyim.*, przy, obok, w pobliżu, koło. *Ńèxto stoji pœle stedńè* (ktoś stoi koło studni). *Pœle wœćenka* (pod okienkiem).

pœlebic, -lubją, -lubjeł, -lebi, *sł.*, 1) polubić, umiłować, 2) nieprzech.: służyć, być miło. *Jô jǫ zarô pœlubjeł. Jemubé wu nas pœlubiło, żebé le pœbél dłeži.*

pœlebic są, -lubją są, -lubjeł są, -lebi są, *sł.*, polubić się, pokochać się. *Va są zarô pœlubita, skœrno le są pœznôta.*

pœlecec, -ą, -êł, *sł.*, polecieć. *Pjòrkœ s vjatrę pœlecało.*

pœlegnǫc, -legną, -leg, *sł.*, poledz. *Všétcé pœleglé. Pœległy žołneře.*

pœlepic, -ją, -jeł, *sł.*, polepić, pokleić. *Pœlepilé pjèck gléną.*

pœlepšac, -ają, -ół, *sł.*, polepszać, poprawiać. *Wœńibé mœglé pœlepšac te grenta, a wœńi je le jałovjǫ.*

pœlepšac są, -ają są, -ół są, *sł.*, polepszać się, poprawiać się.

pœlepšéc, -ą, -ół, *sł.*, polepszyć, poprawić. *Mje ju ńick zdrovjô ńe pœlepši.*

pœlepšéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, polepszyć się, poprawić się. *Ješ bé sǫ všétkœ dało pœlepšéc.*

pœlevac, -ają, -ół, *sł.*, polewać. *Jôbé tegœ płòtna vici ńe pœlevôł* (podczas bielenia).

pœlevac są, -ają są, -ół są, *sł.*, polewać się. *Knôpi é zjèvčąta pœlevajǫ sǫ wœdǫ.*

pœlevka, -ći, *ż.*, polewka, zupa. *Mjąsnô pœlevka* (rosół).

pœlezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, poleść, pójść. *Zje té jes pœlôz?* (gdzie polazłeś?). *Wœna tądonǫd pœleze bez tvœjegœ gôdańô.*

pœležec, -ą, -ół, *sł.*, poleżeć. *Te krešće mušǫ so ješ ze dvje ńezele pœležec.*

pœléca, -e, *ż.*, półka. *Na pœlécax mômé séxi bŕôd é xlèb* (na półkach mamy owoce suszone i chleb). *Ob.* pòłka.

pœléčéc, -ą, -ół, *sł.*, policzyć, porachować. *Xtežbé vaji pœléčél?*

pœlémic, -ją, -jeł, *sł.*, 1) pokleić, 2) powykręcać piszczałki. *Wœn to dobŕe pœlémjeł* (posklejał). *Knôpi pœlémilé so pipé.*

pœlétovańe, -ô, *n.*, litość, politowanie. *Wœńi zasługujǫ na pœlétovańe.*

pœlézac, -ližą, -lizół, *sł.*, polizać. *Pœlizół gœ pœ rące.*

pœlicéjąt, -a, *m.*, policyant. *Pœlicéjąt sxvôeół gœ za šòtką* (policyant schwycił po za połę).

pœlicéjô, -e, *ż.*, policya.

pœlicijny, *przym.*, policyjny. *Wuŕądńicé pœlicijny* (urzędnicy policyjni).

pœlitéčny, *przym.*, polityczny. *Noviné pœlitéčnè.*

pœliték, -a, *m.*, polityk. *Gvésno nama ten pœliték pœvjè, čé mǫže latos wœjna.*

pœlitéka, -ći, *ż.*, polityka. *Mòj wœjc bavjeł sǫ pœlitéką. Bjeŕé sǫ do pœlitéći!*

pœlitékœvac, -ują, -œvół, *sł.*, politykować, zajmować się polityką. *Wœńi bé tak do zôvitŕku pœlitékœvalé.*

pœlny, *przym.*, polny. *Tǫ pœlnǫ steǯenkǫ* (tą polną ścieżynką).

pœlôc, -leją, -lół, -lij, *sł.*, polać. *Bulvé pœlônè masłę.*

pœlôc są, -leją są, -lół są, -lij są, *sł.*, polać się. *Skœrno jem vérek no słowœ, ji sǫ łzé pœlałé z wœču.*

pœlôx, -a, *m.*, wielki gwóźdź do zbijania belek i desek.

Pœlôx, -a, *m.*, Polak. *Ńima tu ńijaćex mjeǯé nami Pœlôxòv. Pœlôšé mješkajǫ na vsxòd é pêtńè wœt Kašebòv. Pœlôšé mjelé so ńegdéš całè Pœmœŕè pœddônè* (do Polaków należało niegdyś całe Pomorze). *Mądri Pœlôx pœ škœǯe.* Przysł.

Pœlôška, -ći, *ż.*, Polka. *Wœńi tak pœlôšǫ, bœ nenka jix béła Pœlôška* (oni tak po polsku mówią, bo matka ich była Polką).

pœlsći, -kô, -ćè, *przym.*, polski. *Nôròd pœlsći. Pœlskô mœva je pœdobnô do kašebsći, ale Kašebi jè dęxt dobŕe ńe rozmjèjǫ. Jô ńe wumjèją tak pœ pœlsku gadac, jak Vé. Šlaxté pœlsći je corôz mńi na Kašebax.*

Pœlska *ob.* Pœlskô.

Pœlskô, -ći, *ż.*, Polska. *Pœlskô béła dôvńi vjelźim é sélnym panstvę. Z Pœlsći jiǯe Visłǫ sbœžè é jinšè tovaré.*

pœlšťézna, -é, *ż.*, 1) polszczyzna, język polski, 2) zwyczaje, obyczaje polskie.

pœmačac, -môčają, -môčół, -mačôj, *sł.*, pomaczać. *Pœmôčół le pôlce v wœǯe.*

pœmačac są -môčają są, -môčół są, -mačôj są, *sł.*, pomaczać się. *Té mòžeš sǫ też dròbką pœmačac.*

pœmagac, -môgają, -môgół, -magôj, *sł.*, pomagać. *Wœn nama ńigdé v ńičim ńe dopœmôgół. Pœmagôj leǯom, a leǯe cé dopœmœgǫ.*

pœmaklac, -ają, -ół, *sł.*, pomacać, dotknąć. *Pœmaklół gœ pœ bŕešku* (pomacał go po brzuszku).

pœmału, *przysł.*, pomału. *Va jiǯeta za pœmału. Wœn mje pœmału vékrôd všétće detće.*

pœmaléčku, *przysł.*, zdrobn. od pœmału, pomalutku, pomaleńku. *Jiǯe pœmaléčku. Pœmaléčku zrobi sǫ všétkœ.*

pœmalinku, *przysł.*, zdrobn. od pœmału, pomaleńku. *Pœmalinku, Jašulinku!*

pœmalovac, -eją, -ovół, *sł.*, pomalować. *Všetće scané béłé snôžo pœmalovônè.*

pœmańic, -ą, -eł, *sł.*, potumanić, pozwodzić. *Pœmańeł naše zjèvčąta.*

pœmaraxœvac, -ują, -œvół, *sł.*, pomęczyć, pomordować pracą. *Té mje všeden dobétk pœmaraxuješ!*

pœmaraxœvac są, -ują są, -œvół są, *sł.*, pomęczyć się. *A ćej sǫ draškœvje pœmaraxœvalé* (a gdy się młocarze pomęczyli).

Pœmarenk, -a, *m.*, Pomorzanin, mieszkaniec dzisiejszej prowincyi pomorskiej.

Pœmarenka, -ći, *ż.*, Pomorzanka, mieszkanka dzisiejszej prowincyi pomorskiej (Pommern).

pœmaska, -ći, *ż.*, 1) kromka chleba z masłem, 2) poczesne, poczęstunek w ogóle. *Dostêł wœn pœmaskę!* (iron.).

pœmašerovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pomaszerować. *Wœjskœ pœmašerovało dali.*

pœmącéc, -mącą, -mącél, -mącé, *sł.*, pomącić. *Rébôk pœmącél wœdą kœl cêłna.*

pœmącéc są, -mącą są, -mącél są, -mącé są, *sł.*, pomącić się, zmącić się. *Mœře są pœmącéło.*

pœmączéc, -ą, -él, *sł.*, pomęczyć. *Le mje kœńe pœmączél.*

pœmączéc są, -ą są, -él są, *sł.*, pomęczyć się. *Pœmączélé są sroze.*

pœmc *ob.* pœmœz.

Pœmer, -mra, *m.*, Niemiec z Pomorza albo Pomorzanin zniemczały. *Pœmrami mjanejǫ są też ti Kašebi, co ju vici pœ našemu ńe gôdajǫ.*

Pœmerka, -ći, *ż.*, Niemka z Pomorza albo Pomorzanka zniemczona.

pœméc, -méją, -mél, *sł.*, pomyć. *Bjałka misće pœméła.*

pœmédléc, -ą, -él, *sł.*, pomydlić. *Všedernuskǫ bjelézną mô pœmédloną.*

pœméje, -i, *l. mn.*, pomyje.

pœmékac, -mykają, -mykêł, -mékôj, *sł.*, pomykać, mknąć. *Lés pœmykêł pœpœd stajenką.*

pœméléc, -mylą, -myléł, -mélé, *sł.*, pomylić. *Žebé jes mu ńe pœmyléł v téx rexunkax!*

pœméléc są, -mylą są, -myléł są, -mélé są, *sł.*, pomylić się. *To tak łôtvje są pœméléc. Jô są ješ ńigdé ńe pœmyléł.*

pœmésł, -e, *m.*, pomysł. *To je jegœ vłôsny pœmésł.*

pœméslec, -ą, -êł, *sł.*, pomyśleć. *Pœméslé vpřòd xvilką é dopjeře pœtemu gadôj.*

pœmijac, -ają, -êł, *sł.*, pomijać. *Jô to pœmijają milčeńim.*

pœmimœ, *przyim.*, pomimo. *Pœmimœ vaše wœlè.*

pœminǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pominąć. *Ksǫz pœminǫł mœje nazvisłkœ.*

pœmizdřéc są, -ą są, -él są, *sł.*, pomizdrzyć się. *Pœmizdřéła są péřinką do naju.*

pœmjařnǫc, -ną, pœmjař, *sł.*, pomarznąć. *Všétće šiltvaxé pœmjařłé na vaxce.*

pœmjezé, *przyim.*, między, pomiędzy. *Pjes sezi pœmjezé wœvcami. Kabôtkœvje mješkają pœmjezé Nemcami. Doč té vlôz pœmjezé nas?*

pœmjescéc, -ščą, -scél, *sł.*, pomieścić, zmieścić. *Jakuž jô vaju v ti jistibce pœmješčą? A ćej ju bélé pœmješčony.*

pœmjescéc są, -ščą są, -scél są, *sł.*, pomieścić się, zmieścić się. *Mé są tu všélcé mušima jakœš pœmjescéc.*

pœmješac, -ają, -êł, *sł.*, pomieszać. *Wœnbé rôd naše pjeńǫze se swœjemi pœmješac.*

pœmješac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pomieszać się. *Naje é vaje wœvce są pœmješałé. Čôrlinsćèmu są pœtemu pœmješało v głovje, a tej Ńemcé gœ zrobilé burmistřę v Bétovje.* Derd.

pœmjic, -mną, -mjǫł, -mńi, *sł.*, pomiąć. *Wœna so pœmją spòdńicą.*

pœmknǫc, -ną, -nǫł (pœmk), *sł.*, pomknąć. *Zajc pœmk é są vici ńe vròcél.*

pœmnažac, -mnôžają, -mnôžêł, -mnažôj, *sł.*, pomnażać. *Le Pôn Jezes wumjêł pœmnažac xlèb é rébé.*

pœmnažac są, -mnôžają są, -mnôžêł są, -mnažôj są, *sł.*, pomnażać się. *S kœždim rokę są pœmnôžają.*

pœmnožéc, -ą, -él, *sł.*, pomnożyć. *Xéba cé djôbêł dobétk pœmnoži.*

pœmnožéc są, -ą są, -él są, *sł.*, pomnożyć się. *Wœł negœ čase rébé są ju ńe pœmnožélé.*

pœmnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, pomnąć, przypomnieć sobie. *Pœmńi, jak to béło.*

pœmôrléc, -ą, -él, *sł.*, pomarszczyć. *Mô tvôř pœmôrlôną, jak stôrô baba.*

pœmôrléc są, -ą są, -él są, *sł.*, zmarszczyć się. *Całè cało mu są pœmôrléło.*

pœmœc, -é, *ż.*, pomoc. *Wu mńe vjedno nônzeš pœmœc. Jô bé jem ńick ńe zrobjeł bez tvœje pœmœcé. S pœmœcǫ Bœžǫ.*

pœmœcny, *przym.*, pomocny. *Wœńi mu bélé v tim pœmœcny.*

pœmœdléc są, -ą są, -él są, *sł.*, pomodlić się. *Pœmœdlé są před wœbrazę Nôsvjątšè Panné!*

pœmœz, -mœgą, -mòžeš, -mòg, -mœžé, *sł.*, pomódz. *Jô jemu xcêł pœmœz, ale wœn ńe xcel mœje pœmœcé přéjic. Wœna mje v ńičim ńe pœmòže. Pœmœžé mje dox, brace!*

pœmœrdovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pomordować. *Vłôsnǫ rąkǫ swœje zècé é bjałką pœmœrdovêł.*

pœmœřći, -kô, -ćè, *przym.*, pomorski. *Za pœmœřćex ksǫžąt. Pœmœřkô zemja. Ledé pœmœřćè.*

Pœmœřè, -ô, *n.*, Pomorze. *Před zaprovazeńim xřescéjanstva na Pœmœřim. Pœmœřè mjało dôvńi swœjex vłôsnéx ksǫžąt.*

Pœmcœřkô, -ći, *ż.*, Pomorze, prowincya pomorska. *V Pœmcœřce sq ješ Kašebi, xterny są Kabôtkami zovjǫ.*

Pœmcœřôn, -a, *m.*, Pomorzanin. *Pœmcœřańi — to bélé naši pŕòdkœvje.*

Pœmcœřônka, -ći, *ż.*, Pomorzanka.

Pœmré, -ròv, *l. mn.*, dzisiejsza prowincya pomorska. *Jô jem bél v Pœmrax dłegši čas.*

pœmřec, -mřą, -mar (mjar), *sł.*, pomrzeć. *Vé réxli pœmřece, ńižlé jô.*

pœmscéc, -ščą, -scél, *sł.*, pomścić. *A tej mòj wœjc é mœja nenka bélé pœmšcony.*

pœmscéc są, -ščą są, -scél są, *sł.*, pomścić się. *Pœmscél są za všétće naše křivdé.*

pœmsta, -é, *ż.*, pomsta, zemsta. *Dosigła vaju pœmsta Bœžô.*

pœmstovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, przeklinać, wołać o pomstę. *Sin pœmsteje na nenkǫ.*

pœmuχel, -χle, *ż.*, Ob. pœmuχla.

pœmuχla, -e, *ż.*, dorsz, pomuchla, *prus. niem.* Pomuchel, *lit.* pomukelis.

pœmužžéc, -ą, -él, *sł.*, pomiażdżyć. *Wœnbé nama všétćim łbé pœmužžél!*

pœmyłka, -ći, *ż.*, pomyłka, omyłka.

pœnad, *przyim.*, ponad, powyżej. *Skœvrònk vzlôtô pœnad nôvéžšè dřeva. Pœnad χéčami.*

pœnarva, -é, *ż.*, pędrak. *Ob.* pœnèra.

pœnekac, -ają, -êł, *sł.*, pognać, popędzić. *Zèvčą pœnekało gąsé na jezoro.*

pœnèra, -é, *ż.*, pędrak (gąsienica chrząszcza majowego). *Ob.* pœnarva.

pœnotovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, ponotować. *Ćej kœmésera mjêł to ju pœnotovônè, dêł mje pœkòj* (ponotowawszy to, dał mi policyant spokój).

pœnumerovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, ponumerować. *Šêłtés dêł nama do vjèzeńô, jež všétćè domé majǫ béc na nowœ pœnumerovônè* (sołtys uwiadomił nas, że wszystkie domy mają być na nowo ponumerowane).

pœńezêłk, -u, *m.*, poniedziałek. *Ševjecći pœńezêłk* (szewski poniedziałek, Blaumontag).

pœńezêłkœvy, *przym.*, poniedziałkowy. *To téle vôrt, co pœńezêłkœvô robœta.*

pœńeχac, -ają, -êł, *sł.*, zaniechać, zaprzestać. *Té ńimôš tegœ pœńeχac. Pœńeχała djôbła é są navròcéła.*

pœńesc, -ńosą, -ńós, -ńesé, *sł.*, ponieść. *Nôšêł vilk wœvce, pœńeslé é vilka.*

pœńiščéc, -ą, -él, *sł.*, poniszczyć. *Grôd è dèšče pœńiščélé naše ploné.*

pœńiščéc są, -ą są, -él są, *sł.*, poniszczyć się. *Na téχ błotax sekńe vama są pœńiščǫ.*

pœńižac, -ają, -êł, *sł.*, poniżać. *Té ńimôš pœńižac téχ, co cé służǫ.*

pœńižac są, -ają są, -êł są, *sł.*, poniżać się. *Ńe pœńižôj są před tim kœdrôčę* (obszarpańcem).

pœńižéc, -ą, -él, *sł.*, poniżyć, upokorzyć. *Té jes wœt ńix pœńižony, ale Pôn Bòg ce vévéžši.*

pœńižéc są, -ą są, -él są, *sł.*, poniżyć się. *Xto są pœńiži, mąe vévéžšony.*

pœńiži, *przysł.*, poniżej. *Té mòžeš so sadnǫc pœńiži.*

pœńižši, *przym.*, poniższy, niżej położony. *V téχ pœńižšéχ domax wœda donąe časami do wœćen.*

pœpadac, -pôdają, -pôdêł, -padôj, *sł.*, popadać. *Jedny pœpôdajǫ v ńečéstosc, dreźi v pijanstwœ.*

pœpaléc, -pôlą, -pôlél, -palé, *sł.*, popalić. *Jô pœpôlél všetćè papjoré.*

pœpaléc są, -pôlą są, -pôlél są, -palé są, *sł.*, popalić się.

pœpamjątac, -ają, -êł, *sł.*, popamiętać. *Jô gœ gvés pœpamjątają!*

pœpaprotac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, popaplać, pobzdurzyć. *Wœn vama ńèco pœpaprotêł, a va jemu vjeřita.*

pœpasac, -pôsają, -pôsêł, -pasôj, *sł.*, popasać. *Pœpôsajǫ péřną na leząeńe a pœtemu nekajǫ dobétk do lasa* (popasają trochę na ścierni a potem pędzą bydło do lasu).

pœpasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, popaść. wpaść. *Mòj wœjc bélbé dox ńe pœpôd v dłeźè, žebé ńe té.*

pœpasc, -pasą, -pas, *sł.*, popaść. *Nocą pœpaslé kœńe pœd lasę a wœ zôvitřku bélé ju v drozę.*

pœpasc są, -pasą są, -pas są, *sł.*, popaść się. *Nexbé są kòń ješ dròbką pœpas.*

pœpaskuząéc, -ą, -él, *sł.*, powalać, popaskudzić, pofajdać. *Ząe té so tak bòté pœpaskuząél? Wœńi mje pœpaskuząǫ všétće spřąté.*

pœpaskuząéc są, -ą są, -él są, *sł.*, powalać się, popaskudzić się, pofajdać się. *Wupjeł są, jak svińa, a pœtemu są pœpaskuząél.*

pœpatřéc, -ą, -él, *sł.*, popatrzyć. *Pœpatřél nô mją, jak ząévy kœt* (jak dziki kot).

pœpącac, -ają, -êł, *sł.*, potrzaskać, popukać. *Pœpącôj so ješ dròbką, robôšku!* (potrzaskaj sobie jeszcze troszkę, robaczku!).

pœpązéc, -ą, -él, *sł.*, popędzić, pognać. *Pœpązél swœją krovą ku střòze* (ku trzodzie).

pœpązlec, -eją, -êł, *sł.*, poniszczeć, schudnąć, znędznieć. *Všétće wœvce nama pœpązlałé.*

pœpéskac, -pyščą, -pyskêł, -péščé, *sł.*, zryć pyskiem. *Nex wœne mje ješ rôz pœpyščǫ!* — odgraża się ktoś na świnie.

pœpêłńe, -a, *m.*, popołudnie. *Całè pœpêłńe sezą pŕé kœlibce.*

pœpêłńovy, *przym.*, popołudniowy. *V gœzénax pœpêłńovéx.*

pœpic, -piją, -pjeł, *sł.*, popić. *Pœpjeł krepé gœŕêłkǫ.*

pœpic są, -piją są, -pjeł są, *sł.*, popić się. *To béło do vizeńô, ćej są všétcé gœsce pœpilé!*

pœpijac, -ają, -êł, *sł.*, popijać. *Tak pœpijajǫcé, zagôdalé są do pôlnocé.*

pœpisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, popisać. *Cež wœna tu pœpisà?* (cóż ona tu popisała?).

pœpjec są, -pječą (lub: -pjeką) są, -pjek są, -pječé są, *sł.*, popiec się, poparzyć się. *Nexbé są rôz pœpjek, na dreźi rôz tą ńe přinze.*

pœpjelc, -a, *m.*, popielec.

pœpjelcovy, *przym.*, popielcowy. *Střoda pœpjelcovô.*

pœpjepŕéc, -ą, -él, *sł.*, popieprzyć. *Pœpjepŕéta so dròbką!*

pœpjerac, -ają, -êł, *sł.*, popierać. *Jô ce pœpjerają ze všétćex sél.*

pœpjòł, -ołe, *m.*, popiół.

pœpłacac, -płôcają, -płôcêł, -płacôj, *sł.*, popłacać, mieć znaczenie. *Vajô gôdka ńick wu mńe ńe pœpłôcô. To dexť mało pœpłôcô v zéseśex časax.*

pœpłacéc, -ą, -él, *sł.*, popłacić. *Žebé jem mjêł detće, tobé jem zarôz všétće dłeźe pœpłacél.*

pœpłakac, -čą, -kêł, -čé, *sł.*, popłakać. *Pœpłakalé péŕną, ale vnet bélé spœkòjny.*

pœpłakac są, -ają są, -êł są, *sł.*, popłakać się. *Bjałće jaž pœpłakałé są z redoscé.*

pœpłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, popłynąć. *Za tŕé gœzéné pœpłéńemé dali.*

pœpłòčka, -ći, *ż.*, 1) płókanka, 2) napój. *To je taka pœpłòčka na bœleńè gardła. Na pœpłòčką dalé nama statušk piva. Wœt tè pœpłòčći gardło cé ńe spuxńe.*

pœpłòknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, popłukać. *Zjôd xlèb é pœpłòknǫł jen pivę. Ma mušima te šklônće pœpłòknǫc.*

pœpłôv, -ave, *m.*, łąka mokra, bagnista. *Na tim pœpławje le kvasnè trôvé rostǫ.*

pœplazgœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, pomącić, porozbabrywać. *Wœn to tak pœplazgœtêł, všétkœ pœpaskuzél.*

pœpleck, -u, *m.*, część górna koszuli, w przeciwieństwie do wuzemku (dolnej części). Pœplecće bywają zwykle z cieńszego płótna robione, wuzemće z grubego. To też mówi się: *pœpleck ńe bélejaći, ale wuzemk greby, jak djôxêł* (poplecek jaki taki, ale uziomek gruby, jak dyabeł).

pœplegavic, -vją, -vjeł, -vi, *sł.*, poplugawić, zanieczyścić. *Pœplegaviła nôm všétće ruxna.*

pœplesc, -plotą, -plòt, -plecé, *sł.*, popleść. *Zèvčąta pœplotłé so vłosé.*

pœplevac, -plvją, -plevêł, -plvij, *sł.*, popluć. *Wœna mją kabôt pœplevôny.*

pœpœd, *przyim.*, popod. *Jakuž wœn są mòg dostac pœpœd xéče?*

pœprac, -pjeŕą, -prêł, pjeŕé, *sł.*, poprać. *Jô vama pœpjeŕą všétką bjelézną. Jô môm ju všétkœ pœprônè.*

pœprava, -é, *ż.*, poprawa. *Wœńi vjedno méslǫ wœ pœpravje, ale są ńe pœprôvjają.*

pœpravic, -ją, -jeł, *sł.*, poprawić. *Jô gœ ńičim ńe pœpravją.*

pœpravic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, poprawić się. *Té bé jes mòg rôz wœ Bœgu pœmésléc é są pœpravic.*

pœpravjac, -prôvjają, -prôvjêł, -pravjôj, *sł.*, poprawiać. *Ma gœ pœprôvjôma na všelejaće spœsobé.*

pœpravjac są, -prôvjają są, -prôvjêł są, -pravjôj są, *sł.*, poprawiać się.

pœprox, -u, *m.*, ponowa; czas, gdy pierwszy śnieg spadnie. *Na pœproxu są všelejaće sladé do znańô* (w ponowę można poznać wszelki ślad).

pœproséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, poprosić. *Jakuž jô mu ńimjêł dac, ćej wœn mńe tak pjąkńe pœproséł?*

pœprovazéc, -ą, -él, *sł.*, poprowadzić. *Pœprovazéta mńe ješ kǫsk dali.*

pœprôcovac, -ują, -ovêł, *sł.*, popracować. *Va bé jesta też péŕną pœprôcovała.*

pœprôvze, *przysł.*, na prawdę, seryo, rzeczywiście. *To béło tak pœprôvze. Wœn to pœprôvze véŕek. V žartax gôdô, a pœprôvze mésli.*

pœpřec, -pŕą, -par, -pŕé, *sł.*, poprzeć. *Všétcé mašopi mńe pœpřǫ.*

pœpředny, *przym.*, poprzedni. *Wœ tim béło v pœpřednéx wœtzałax. Za pœpřednègœ ksąza.*

pœpředńica, -e, *ż.*, poprzedniczka. *Wœna béła na nym pœdregu* (na owem komornem) *našǫ pœpředńicǫ.*

pœpředńictwœ, -va, *n.*, poprzednictwo. *Twœje pœpředńictwœ ńick tu ńe znači.*

pœpředńik, -a, *m.*, poprzednik. *Mòj pœpředńik žél baro kròtkœ. Wœn bél mœjim pœpředńikę.*

pœpřęzac, -ają, -ął, *sł.*, poprzedzać. *Vitřenka pœpřęzô słonyškœ* (jutrzenka poprzedza słońce).

pœpřęzéc, -ą, -ął, *sł.*, poprzedzić. *Sin pœpřęzął wœjca* (dym).

pœpřek, *przysł.*, w poprzek, na poprzek. *Stanął pœpřek é ńe wustąpjeł.*

pœpřek, *przyim.*, w poprzek, na poprzek. *Wòz stoji pœpřek drożi, pœpřek wuléce. Přejaxêł pœpřek zôgœna. To bélo pœpřek mœjex mésli.*

pœpsocéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, psotę wyrządzić, figla spłatać, dokuczyć. *To mu są vej pœpsocél!* (a to mu figla spłatał!).

pœpsovac, - eją, -ovêł, *sł.*, popsuć. *Wœbéčaje sọ terô baro pœpsovônè (pœpsétè). Té mje ńimôš tegœ pœpsovac* (nie popsuj mi tego).

pœpsovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, popsuć się. *Té są déxt wu ńix pœpseješ.*

pœpuscéc, -ščą, -scél, -sce, *sł.*, popuścić. *Jak ce djôbêł rôz sxvôci v swœje ščępé, to ce ju vici ńe pœpusci.*

pœpuščac, -ają, -ął, *sł.*, popuszczać, folgować. *Jôbé mu ńe pœpuščà ańè téle, žebé jem béła jegœ nenkọ.*

pœra, -é, *ż.*, pora, czas. *Všétkœ mô swœją pœrą. Přinc do svè pœré* (wrócić do zwykłego stanu).

pœrada, -é, *ż.*, porada. *Ješ ńixt ńe nalôz wu ńegœ pœradé.*

pœrazęc, -ą, -ął, *sł.*, poradzić. *Vasta mje tak pœrazęła. Jô vama lepi pœrazą.*

pœrazęc są, -ą są, -ął są, *sł.*, poradzić się. *Třeba jic do ksęza é są pœrazęc.*

pœrastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj, *sł.*, porastać. *To błotkœ tak snôžo terôz trôvọ pœrôstô.*

pœratovac, -eją, -ovêł, *sł.*, poratować, dopomódz. *Wœńi mją pœratovalé v novikši bjèże.*

pœratovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, poratować się. *Té są wu sostré vjedno pœrateješ.*

pœrąbic, -rąbją, -rąbjeł, -rąbi, *sł.*, porąbać. *Wutńi štek dąba, pœrąbi é zapalé v pjècku* (utnij kawał dębu, porąb i zapal w piecu).

pœrąč, -é, *ż.*, poręcz. *Wœpar są wœ pœrąč é jọ złòmjeł.*

pœredac, -ają, -ął, *sł.*, podeptać, zdeptać. *Kœńe pœdkœvônè mœkrọ łọką vnet pœredają. Vaji dobétk pœredêł nama všeden wòvs* (wasze bydło stłamsiło nam wszystek owies).

pœrexœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, porachować. *Pœrexœvêł snopé na pœlé. Wœna xcà pœrexœvac gvjôzdé na ńelje.*

pœrenk, -a, *m.*, poranek. *Wœt pœrenka do vječora. Terô sọ ju zémnè pœrenće.*

pœrenkœvy, *przym.*, poranny. *Čas pœrenkœvy* (czas poranny).

pœreńic, -ą, -ął, *sł.*, poranić. *Ti mœrdôře pœreńilé gœ stroże.*

pœreńic są, -ą są, -ął są, *sł.*, poranić się. *Wupôd na ceřńe é są pœreńeł.*

pœrešac, -rušają, -rušêł, -rešôj, *sł.*, poruszać. *Jô gœ pœrušają, a wœn ju bél na tąnym svjèce.*

pœrešac są, -rušają są, -rušêł są, -rešôj są, *sł.*, poruszać się. *Te pupće pœrušałé są, jak žévy leże* (te lalki poruszały się, jak żywi ludzie).

pœrešéc, -rušą, -rušél, -rešé, *sł.*, poruszyć. *Jô gœ mušą péřną pœrešéc.*

pœrešéc są, -rušą są, -rušél są, -rešé są, *sł.*, poruszyć się. *Pœrešé są, té ńeplekœ!* (porusz się, ty niedołęgo!).

pœréc, -réją, -rél, *sł.*, poryć. *Pœrélé zemją v ćilka mjescax.*

pœrévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, porywać, unosić. *Wœńi nama zèvką pœrivają.*

pœrobic, -ją, -jeł, *sł.*, porobić. *Wœn so merće pœrobjeł na všétćex swœjex spřątax é nôřązax* (porobił sobie znaki na wszystkich swoich sprzętach i narzędziach).

pœrożéc, -ą, -ął, *sł.*, porodzić, urodzić. *Pœrożéła bélnègœ knôpa* (urodziła tęgiego chłopca).

pœrovařéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, pokręcić się tu i owdzie. *Pœrovařél są mjezé nami a tej zńik.*

pœròd, -ode, *m.*, poród. *Přé pœroze ńe béło ńikœgœ v xałepje.*

pœròsc, -rostą, -ròs, -roscé, *sł.*, porość. *Jemu łeb ješ pœrosce vłosami. Wœn pœròs v pjeřè.*

pœròvnac, -ają, -ął, *sł.*, porównać. *Pœròvnańè dńa s nocọ.*

pœrt, -e, *m.*, port. *To je dobri, vjelźi pœrt. Wœkrąté stojọ na kœtvjax v pœrce.*

pœrtće, -tk(òv), *l. mn.*, portki, spodnie. *Jegœ bjałka pœrtće nôšô.*

pœrtovy, *przym.*, portowy. *Pœrtovô vaxta* (straż portowa).

pœrtret, -e, *m.*, portret. *Čé té jes vizęł pœrtreté ksọžąt pœmœřćex v Wœlévje?*

pœrvac, -rvją, -rvêł, *sł.*, 1) porwać, zabrać, 2) potargać. *Vilk pœrvêł wœvcą. Jô ce pœrvją na drobnè kọsće!*

pœrvac są, -rvją są, -rvêł są, *sł.*, potargać się. *Mje są kabôt pœrvêł na téx dřònax* (cierniach).

pœrvôk, -a, *m.*, dorędzie, podorędzie. *Mjec co na pœrvôku. Nimjêł ńick na pœrvôku. Co mjà na pœrvôku, to mu dà.*

pœřecac, -řucają, -řucêł, -řecôj, *sł.*, porzucać. *Ńe pœřecôj mńe! Kœ dox jô ce ńe pœřucają!*

pœřecéc, -řucą, -řucéł, -řecé, *sł.*, porzucić. *Wœn vnet ną mésl pœřucéł.*

pœřešéc, -ą, -éł, *sł.*, powiązać. *Jak mòg, tak to pœřešéł.*

pœřégac, -ają, -êł, *sł.*, porzygać. *Wœn so bukse* (spodnie) *pœřégêł.*

pœřégac są, -ają są, -êł są, *sł.*, porzygać się. *Ti ńelusńicé wupilé są é pœřégalé.*

pœřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, porznąć. *Valk pœřnǫł palécą na kǫśće.*

pœřǫdk, -u, *m.*, 1) porządek, szereg, 2) porządek, ład. *Jeden za dreźim stanąlé v pœřǫdku. Wu ńix ńima ńijaćegœ pœřǫdku.*

pœřǫdny, *przym.*, porządny, czysty, ochędożny. *Té môš béc vici pœřǫdnô.* Znaczenia: »tęgi, wartościowy« wyraz ten w języku pomorskim nie ma. Kaszubi mòwią na to: dé**x**tovny.

pœřǫdńe, *przysł.*, porządnie, czysto. *V jejix xéčax je baro pœřǫdńe.*

pœsazéc, -ą, -éł, *sł.*, posadzić. *Pœsazélé gœ na łôvce za stołę. Mzeta všétcé végœdńe pœsazony.*

pœsązac, -sǫzają, -sǫzêł, -sązôj, *sł.*, posądzać. *Ńe pœsązôj, a ńe bǫzeš pœsǫzôny.*

pœsązéc, -sǫzą, -sǫzéł, -sązé, *sł.*, posądzić. *Wœńi mńe pœsǫzélé, jež to jô wukrôd. Nô mją řucélé pœsǫzeńè.*

pœscelélc, -ą, -éł, *sł.*, posłać. *Pœscelé so pjeřéną, to mze cé cepli.*

pœscéc, -ščą, -scél, *sł.*, pościć. *É vilk pœsci, ćej ńimô ńick do jezeńô.*

pœsećer, -a, *m.*, młot do rozbijania kamieni.

pœsezec, -ą, -êł, *sł.*, posiedzieć. *Xvilką pœsezêł é zôš pœšed do karčmé.*

pœsekac, -sukają (-sučą), -sukêł, -sekôj (-sečé) *sł.*, pokręcić, skręcić, zwić. *Wœna mją ju ćile mœtkòv pœsekônéx* (skręciła już kilka motków).

pœseł, -sła, *m.*, poseł. *To béło tej, ćej pôn Tokařći bél pœslę wœbrôny.*

pœselsći, -kô, -ćė, *przym.*, poselski. *Gœdnosc pœselskô.*

pœselstwœ, -va, *n.*, poselstwo. *Ksǫz Wœlšleźer* (Wohlschläger) *wœtpisêł, że ńimòże přéjic pœselstva.*

pœsenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, posunąć. *Pœseńi křasło na vestřòdk jizbé* (posuń krzesło na środek pokoju).

pœsenǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, posunąć się. *Va bésta są mœgła pœsenǫc péřną dali.*

pœsevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, posuwać. *Ńe pœsevôjta dali tegœ wœza!*

pœsevac są, -suvają są, -suvêł są, -sevôj są, *sł.*, posuwać się. *Va są tak pœwœli pœsuvôta nôpřòd.*

pœsélac, -siłają, -siłêł, -séłôj, *sł.*, posyłać. *Wœn mńe cozeń do ńè pœsiłô. Ńe pœséłôj gœ tądonǫd.*

pœsépac, -ją, -êł, *sł.*, posypać. *Pœsépalé so głové pœpjołę.*

pœsépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, posypywać. *Ńe pœsépujta mje tè desći pjôskę!*

pœsévic, -ją, -jeł, *sł.*, posiwić, siwizną pokryć. *Jemu te jivré é xœrobé pœséviłé vłosé.*

pœsévjec, -ją, -êł, *sł.*, posiwieć. *Wœn tak z jadłobé réxło pœsévjêł* (on tak ze zgryzoty wcześnie posiwiał).

pœsxnǫc, -ną, -nǫł, -sxła, *sł.*, poschnąć. *Ńe béło dèšče długœ, tej všétće kvjôtće pœsxłé.*

pœskaržéc, -ą, -éł, *sł.*, poskarżyć. *Pœskaržélé nô mją před ksązę.*

pœskaržéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, poskarżyć się. *Pœskaržé są před nami a mé cé co doraźima.*

pœsłac, -slą, -słêł, -slé, *sł.*, posłać. *Masma gœ pœsłała pœ piwœ a wœn nama přéńòs gœřêłći.*

pœsłanc, -a, *m.*, posłaniec. *Wœn je za pœsłanca najątі.*

pœsłega, -źi, *ż.*, posługa. *Jô gœ tak třimają do všelejaći pœsłeźi. Na pœsłegax.*

pœsłegœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, posługiwać. *Wœn mje pœsłegœvêł zesịc lat.*

pœsłexac, -ają, -êł, *sł.*, 1) posłuchać, przysłuchiwać się, 2) usłuchać. *Wœn tak snôžo baje, třeba gœ pœsłexac. Třeba wœjca pœsłexac.*

pœsłešnosc, -ė, *ż.*, posłuszeństwo. *Jô le pœsłešnoscé žǫdają wœt ńè.*

pœsłešny, *przym.*, posłuszny. *Wœna bé mją béc nôm pœsłešnô* (onaby powinna nam być posłuszną).

pœsłešńe, *przysł.*, posłusznie. *Stojêł pœsłešńe é ždêł na rozkôz.*

pœsłežéc, -służą, -służél, -służé, *sł.*, posłużyć. *Té bé jes mòg stareškœvi pœsłežéc.*

pœsłéšec, -ą, -êł, *sł.*, posłyszeć, zasłyszeć. *Wœn ńèco pœsłéšêł, ale všétćegœ ńevjè.*

pœsléńic, -ą, -eł, *sł.*, poślinić. *Wœna mją tak mœcno kušną, że mje rąką pœsléńiła.*

pœslôdé, *przysł.*, z tyłu, w tyle. *Wœjc sadnǫł so pœslôdé.*

pœslôdé, *przyim.*, z tyłu, w tyle. *Jô pŕòdći a zôs nenka sadną so pœslôdé wœza.*

pœsmarovac, -eją, -ovêł, *sł.*, posmarować. *Wœna mô jązék samemi głępstvami pœsmarovôny.*

pœsmarovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, posmarować się. *Pœsmaruj są jôzcovym* (borsuczem) *sadłę a mzę cé zarô lepi.*

pœsmirtny, *przym.*, pośmiertny. *Żéwcėt pœsmirtny.*

pœsmœléc, -ą, -ół, *sł.*, posmolić, poczernić. *Sxvôcół grôp v rące é so pôlce pœsmœlół.*

pœsmœléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, posmolić się, poczernić się. *Čim té są jes na gąbje pœsmœlółą?*

pœsoléc, -ą, -ół, *sł.*, posolić. *Ńičim ńe wœbœńą* (omaszczą), *ledvje pœsolą.*

pœsôc, -sèją, -sêł, *sł.*, posiać. *Pœsêł żéto, sebrêł kąkœl. Wœńi mjelé tu jôrką pœsônę.*

pœsôc są, -sèją są, -sêł są, *sł.*, posiać się. *Te zelėska* (zielska) *same są pœsałé na wœłogu.*

pœspjex, -u, *m.*, pospiech. *V tim pœspjexu zabół jem wœ nôvôžńešéx řečax.*

pœspješno, *przysł.*, pospiesznie. *Ma mušima pœspješno jic, šlé xcema zônc před vječorę do vsé.*

pœspješny, *przym.*, pospieszny. *Šed pœspješnym krokę.*

pœspjevac, -ają, -êł, *sł.*, spieszyć, pospieszać się. *Pœspjevalé, kulkœ le mœglé* (pospieszali, ile tylko mogli). *Le pœspjevôj, a zônzęš před nocą.*

pœsplatac, -splôtają, -splôtêł, -splatôj, *sł.*, posplatać, pozaplatać. *A ćej mjà ju vsétće vłosé pœsplôtônè.*

pœspòlnosc, -é, *ż.*, wspólność, łączność. *Pœspòlnosc majątku. Mjezé ńimi ńima ńijaći pœspòlnoscé.*

pœspòlny, *przym.*, wspólny, łączny. *Mają pœspòlnè gœspœdařtwœ. Pœspòlnè pastvišče. Pœspòlnô mœdlétva.*

pœspòlńe, *przysł.*, wspólnie, łącznie. *Wœńi to robilé pœspòlńe.*

pœsrac, -ają, -êł, *sł.*, posrać. *Všétće pjelexé mjà pœsrônè.*

pœsrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, posrać się.

pœst, -e, *m.*, post. *Letŕé pœste ńe znają. Vjelźi pœst.*

pœstanavjac, -nôvjają, -nôvjêł, -navjôj, *sł.*, postanawiać. *Wœna so tak pœstanôvjà, ale ńe dotŕimà.*

pœstanovic, -ją, -jeł, *sł.*, postanowić. *Co pœstanovilé, to zrobilé.*

pœstava, -é, *ż.*, 1) postać, postawa, 2) stan. *Jegœ pœstava wukazovà, że mušêł béc vjelźim panę. Přéšed do naju v léxi pœstavje. V jaći pœstavje té do naju přéxœziš?*

pœstavic, -ją, -jeł, *sł.*, postawić. *Pœstavjeł před gœscami budlą s gœřêłkę é řôčół jix, abé pilé.*

pœstąpic, -stąpją, -stąpjeł, -stąpi, *sł.*, postąpić. *Wœn ješ pôrą krokòv pœstąpjeł, ale dali ju ńimòg.*

pœstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, postępować. *Wœn za ńą pœstąpœvêł, jak zèckœ.*

pœstny, *przym.*, postny. *Pœstnè jezeńè.*

pœstojec, -ą, -êł, *sł.*, postać. *Čé té abé xvilći ńe pœstojiš? Wœn tak pérną pœstêł a tej pœšed.*

pœstôv, -ave, *m.*, postaw (tkacki).

pœstrašéc, -ą, -ół, *sł.*, postraszyć. *Té mją béle čim ńe pœstrašiš.*

pœstroneček, -a, *m.*, zdrobn. od pœstrònk, mały, cienki postronek.

pœstrònk, -a, *m.*, postronek, powróz. *Wuřešół svinčą na pœstronku a tej pœnekêł je do mjasta.*

pœstřebřac, -ają, -êł, *sł.*, posrebrzać. *To je le pœstřebřônè.*

pœstřebřéc, -ą, -ół, *sł.*, posrebrzyć.

pœstředny, *przym.*, pośredni, w środku będący. *Wœn bół mjezé ńimi pœstředny.*

pœstředńictwœ, -va, *n.*, pośrednictwo. *Za twœjim pœstředńictvę.*

pœstředńičéc, -ą, -ół, *sł.*, pośredniczyć. *Vaji ksąz přé tim pœstředńičół.*

pœstředńička, -ći, *ż.*, pośredniczka. *Nôsvjątšô Paneška mzę našą pœstředńičką.*

pœstředńik, -a, *m.*, pośrednik. *Jô ńe brekują žôdnegœ pœstředńika.*

pœstřòd, *przyim.*, pośród, wśród. *Stanął pœstřòd vilkòv. Pœstřòd zémé. Pœstřòd lata.*

pœsvařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, pokłócić się. *Wœjc é nenka pœsvařélé są wœ mńe.*

pœsvicac, -ają, -êł, *sł.*, poświęcać. *Jak ksąz mzę pœsvicêł zelè, tej přéstąpi do ńegœ.*

pœsvicéc, -ą, -ół, *sł.*, poświęcić. *Ksąz pœsvicół wœdą.*

pœsvjątny, *przym.*, odświętny, świąteczny. *To bélé ńegdéš mœje pœsvjątnè ruxna.*

pœsvjècac, -ają, -êł, *sł.*, poświecać. *Wœńi nama łečévę pœsvjècalé.*

pœsvjècéc, -ą, -ół, *sł.*, poświecić. *Pœsvjècé mje dox dròbką!* (poświeć-no mi trochę!).

pœšazęc, -ą, -ół, *sł.*, poczochrać. *Wœn so vłosé pœšazół, jak jèž kœlce.*

pœščac, -ają, -êł, *sł.*, poszczać.

pœšč̣ac są, -ają są, -ął są, *sł.*, poszczać się.

pœšč̣escéc są, -šč̣ą są, -scół są, *sł.*, poszczęścić się. *Kœ jemu są srǫże pŕé tim pœšč̣escéło!* (toć jemu się świetnie przy tem poszczęściło!).

pœšč̣evac, -sčvją, -šč̣evół, *sł.*, poszczuć. *Jô ješ psa nô ńą pœšč̣vją.*

pœšed *ob.* pudą, pœj.

pœšedło, -a, *n.*, epidemia, choroba nagminna. *Ńimjelé ńižôdnegœ lèkařtva nô to pœšedło. Pôn Bòg spuscół na ńix pœšedło. Pœšedło vzało všétće mœje zècé. Pœšedło xœzi pœ leząx, jak pščoła pœ kvjôtkax.*

pœšekac, -šukają, -šukół, -šekôj, *sł.*, poszukać. *Pœšekôj dobře a nônzeš.*

pœšekœvac, -ują, -œvół, *sł.*, poszukiwać. *Pœšekœvół jaćilebǫz prôce, ale ńižôdnè ńimòg nalezc.*

pœševka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœšva, poszewka (na poduszkę).

pœšéc, -éją, -ół, *sł.*, poszyć. *Pœšéła dròbką. Pœšéła kœšele všétćim zècom.*

pœšivařći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący poszywacza. *Pœšivařkô robœta.*

pœšivařtwœ, -va, *n.*, zajęcie poszywacza.

pœšivôrka, -ći, *ż.*, poszywaczka.

pœšivôř, -a, *m.*, poszywacz.

pœškœzéc, -ą, -ół, *sł.*, poszkodzić, zaszkodzić. *Wœn so swœjǫ głepœtǫ nôvici pœškœzół.*

pœšlapac, -ją, -ął, *sł.*, zaszargać. *Té môš sekńą pœšlapônǫ.*

pœšlapac są, -ją są, -ął są, *sł.*, zaszargać się. *Pœšlapół są na téx błotax.*

pœšôléc, -ą, -ół, *sł.*, zwieść, uwieść, oszukać. *Wœn ju baro vjele leząi pœšôlół* (on już zwiódł bardzo wielu ludzi).

pœšva, -é, *ż.*, poszewka na pierzynę lub piernat.

pœšvirgœléc, -ą, -ół, *sł.*, porzępolić, zagrać ladajako, w ogóle zagrać. *Pœšvirgœlółabésta nôm dròbką!*

pœt, -e, *m.*, pot. *Jemu z łéséné* (z czoła) *pœt są leje.*

pœtącovac, -eją, -ovół, *sł.*, potańczyć. *Jô s ńǫ pœtąceją.*

pœtąpic, -ją, -jeł, *sł.*, potępić. *Pœ smirci skôzôny je na pœtąpjeńè vječnè. Té mzeš pœtąpjonô.*

pœtąpjac, -ają, -ął, *sł.*, potępiać. *Dlôčegœ vé gœ pœtąpjôce?*

pœtąpjelc, -a, *m.*, potępieniec. *Wœ pòłnocé, ćej pœtąpjelcé jičǫ é véjǫ.*

pœtcéwœsc, -é, *ż.*, poczciwość. *Ale wu ce pœtcévœscé, jakbé v kœšu wœdé.* Piosnka.

pœtcévje, *przysł.*, poczciwie, uczciwie. *Rozmòvilé są pœtcévje.*

pœtcévy, *przym.*, poczciwy, uczciwy. *Žebé le jedno pœtcévè słowœ do mńe vřekła! Přésigają na mòj pœtcévy xarakter. Kœždi pœtcévy Kašeba mô miłovac swœją maceřinskǫ mœvą.*

pœtčéc, -ą, -ół, *sł.*, poczcić, uczcić. *Pœtčół gœ dobrim słovę. Mòj wœjc bół wœd ńix nôvikšim zaščétę pœtčony.*

pœtemu, *przysł.*, potem. *Jô do vaju pœtemu přindą* (ja potem do was przyjdę). *Pœtemu ńe bǫzeš mjêł čase.*

pœtłec, -tłuką, -tłuk, -tłečé, *sł.*, potłuc. *Wœn pœtłuk bjałce všétće gronće.*

pœtłec są, -tłuką są, -tłuk są, -tłečé są, *sł.*, potłuc się.

pœtomk, -a, *m.*, potomek. *Mé jesmé pœtomkami dôvnéx Pœmœřanòv. Jô é mœji pœtomkœvje mzemé ce błogœsławilé.*

pœtomstwœ, -va, *n.*, potomstwo. *Djôblè pœtomstwœ. Wœńi ńimjelé ńigdé ńijaćegœ pœtomstva.*

pœtop, -u, *m.*, potop. *Pœ pœtopje vròcół svjat do dôvnègœ pœřǫdku.*

pœtopic, -ją, -jeł, *sł.*, potopić. *Vřucélé psąta do wœdé é pœtopilé.*

pœtopic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, potopić się, utonąć. *Bôt są vévròcół é všétcé są pœtopilé.*

pœtôńec, -eją, -ął, *sł.*, potanieć. *Wœvce tè jeseńè pœtôńałé.*

pœtracéc, -ą, -ół, *sł.*, potracić, pogubić. *Pœtracélé v mjesce všétće swœje detće.*

pœtrec, -eją, -ął, *sł.*, potruć. *Nôpřòd nôm psé pœtrelé a pœtemu bélo jim łôtvje dobrac są do kœmòrći.*

pœtròjny, *przym.*, potrójny. *Pœtròjnè listće. Pœtròjnô vina.*

pœtròjńe, *przysł.*, potrójnie. *Wœna všétkœ pœtròjńe vizi.*

pœtrôv, -e, *m.*, otawa, drugi zbiór siana.

pœtrôvńica, -e, *ż.*, poziomka.

pœtrôvńiči, *przym.*, poziomkowy. *Jagœdé pœtrôvńičè.*

pœtrôvńička, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœtrôvńica, poziomeczka.

pœtřąsac, -třǫsają, -třǫsół, -třąsôj, *sł.*, potrząsać. *Vjater léstami pœtřǫsô. Ne kœždi kǫšô, co vǫsami pœtřǫsô.* Przysł.

pœtřeb, *ż.*, potrzeba. Rzeczownik ten ma tylko 1. i 4. przypadek. *To nama véstarči na našą pœtřeb. Na swœją vłôsnǫ pœtřeb. Jic na swœją pœtřeb* (iść na przechód).

pœtřeba, -é, *ż.*, potrzeba. *Jôbé do ce bez pœtřebé ńe přéšed.*

pœtřebœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, używać. *Wœńi pœtřebują vjele gœřéłći. Kluč ńepœtřebœvôny dréża pseje* (klucz nieużywany rdza psuje). *To lèkařtwœ pœtřebuje są le v tim vépôdku.*

pœtřec, -třą, -car, -tře, *sł.*, potrzeć. *Pœcar rąkǫ pœ scańe.*

pœtřémac, -třimają, -třimêł, -třémôj, *sł.*, potrzymać. *Pœtřémôj mje kœńe! Jôbé cé pœtřimà, ale jô są bœją.*

pœtřisc, -třésą, -třǫs, -třesé, *sł.*, potrząść. *Pœtřesé tǫ jabłońǫ!*

pœwœłac, -ają, -êł, *sł.*, powołać. *Pôn Bòg gœ pœwœłêł do svè xvôłé.*

pœwœłévac, -ją, -évêł, *sł.*, powoływać. *Wœńi tak béle kœgœ ńe pœwœłejǫ.*

pœwœli, *przysł.*, powoli, pomału. *Pœwœli došed do značnéx pjeńǫ́ži. Ej, pœwœli, pœwœli, xœzi kurk pœ roli.* Piosnka.

pœwœstřéc, -ą, -ół, *sł.*, poostrzyć. *Třebabé tą kœsą dròbką pœwœstřéc.*

pœwòd, -wœde, *m.*, powód, przyczyna. *Zbjeł jǫ bez nômješègœ pœwœde.*

pœwučac, -ają, -êł, *sł.*, pouczać. *Ksǫz naju pœwučêł z kôzalńice.*

pœwučac są, -ają są, -êł są, *sł.*, pouczać się. *Młodši majǫ są pœwučac wu staršéx leži.*

pœwučelc, -a, *m.*, 1) nauczyciel; ten, co poucza wogóle, 2) predykant luterski, pastor. *Ńima zô co płacéc taćemu pœwučelcovi. To są jejix ksązovje čélé pœwučelcé.*

pœwučéc, -ą, -ół, *sł.*, pouczyć. *Šlé xceš, jô ce pœwučą. Pœwučé mńe a mdą cé vzéčny zô to* (poucz mnie, a będę ci wdzięczny za to).

pœwučéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, pouczyć się. *Pœwučé są dròbką wu ńegœ!*

pœwuka, -ći, *ż.*, pouczanie, nauka. *Jô ńe brekują žôdnè pœwući wœt cebje* (nie potrzebuję żadnych pouczań od ciebie).

pœvalac, -vôlają, -vôlêł, -valôj, *sł.*, powalać, obalać, przewracać. *Buřa pœvôlô nôvikšè dřeva.*

pœvaléc, -vôlą, -vôlół, -valé, *sł.*, powalić, obalić, przewrócić. *Wœn gœ ńimòg ńijak pœvaléc* (nie mógł go żadną miarą obalić). *V lese ležǫ stôrè dąbé pœvôloně.*

pœvaléc są, -vôlą są, -vôlół są, -valé są, *sł.*, powalić się. *Na stôrô lépa pœvôlóła są.*

pœvądrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, powędrować. *Wœtzekœvêł są s nami a tej pœvądrovêł v cezè kraje* (pożegnał się z nami i powędrował w cudze kraje).

pœvąxac, -ają, -êł, *sł.*, powąchać. *Pœvąxôj ten kvjôtešk!*

pœvéši, *przysł.*, powyżej. *Sadńi so pœvéši. Pœvéši sezelé ksążô.*

pœvéši, *przyim.*, powyżej. *Pœvéši negœ deřva je vjelgô głąbjô.*

pœvéšši, *przym.*, powyższy, wyżej położony. *Na pœvéššéx ńivax. Z pœvéššéx słòv możeš pœznac.*

pœviχlac, -ają, -êł, *sł.*, powikłać, pogmatwać. *Doč té to tak pœviχlêł?*

pœviχlac są, -ają są, -êł są, *sł.*, powikłać się. *To są samœ pœviχlało.*

pœvikšac, -ają, -êł, *sł.*, powiększać. *Bœjazńô złè pœvikšô.*

pœvikšac są, -ają są, -êł są, *sł.*, powiększać się. *Ne vřožéće są pœvikšałé* (te wrzodziki powiększały się).

pœvikšéc, -ą, -ół, *sł.*, powiększyć. *Přez to škło vizêł všétkœ pœvikšonè.*

pœvikšéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, powiększyć się. *Pœd tim plôstrę bòl są pœvikši, ale pœtemu mże ce mńi bœlało.*

pœvircéc, -ą, -ół, *sł.*, powiercić. *Desće béłé wœt robôkòv pœvirconè.*

pœvitac, -ają, -êł, *sł.*, powitać. *Wœn gœ pœvitêł, jak nôlepšègœ přéjacela.*

pœvjadac, -vjôdają, -vjôdêł, -vjadôj, *sł.*, powiadać. *Mòj wœjc mje pœvjôdêł, że dôvńi béło lepi na svjèce.*

pœvjatovy, *przym.*, powiatowy.

pœvjeka, -ći, *ż.*, powieka.

pœvjeřχny, *przym.*, zewnętrzny, górny, zwierzchni. *To są le pœvjeřχnè bœle. Pœvjeřχnô skœrepa zemje.*

pœvjeřχńe, *przysł.*, zewnętrznie, po wierzchu. *To lèkařtwœ mòżeš wužévac tak vevnątřńe, jak é pœvjeřχńe.*

pœvjesc, -vjodą, -vjôd, -vjezé, *sł.*, powieść, poprowadzić. *Tatk pœvjòd bulôška na tôrg* (tatko poprowadził byczka na targ).

pœvjesc są, -vjodą są, -vjôd są, -vjezé są, *sł.*, powieść się, udać się. *Mje są léχœ pœvjodło.*

pœvjeséc, -šą, -séł, -sé, *sł.*, powiesić. *Pœvjeséła bjèlézną na płoce.*

pœvjezc, -vjozą, -vjôz, -vjezé, *sł.*, powieść. *Před gœzénǫ pœvjezlé wumarłègœ na smątôř.*

pœvjetřè, -ô, *n.*, powietrze. *Kulkœ to pyχu vdixô človjek s pœvjetřim!* (ile to pyłu wdycha człowiek z powietrzem!).

pœvjèzec, -vjèm, -vjèzêł, -vjèz, *sł.*, powiedzieć. *Wœna mje to pœvjèzą. Jô vjèm, ale vama ńe pœvjèm.*

pœvjèsc, é, *ż.*, powieść, opowieść. *Wœna jim bajiła snôžè pœvjèscé z dôvnéx časòv.*

pœvjôstka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pœvjèsc, powiastka. *To je baro stôrô pœvjôstka. Jô znają sto taćex pœvjôstk. Pœvjôstka wœ zakląti kròlevjônce.*

pœvjôt, -ate, *m.*, powiat. *V kartezćim pœvjece čélé krèzu.*

pœvlakac, -vlôkają, -vlôkół, -vlakôj, *sł.*, powlekać. *Ješ jè ńe pœvlakôj* (jeszcze jej nie powlekaj).

pœvlec, -vloką, -vlòk, -vleté, *sł.*, powlec. *Pœvleté pjeřéną, bœ pœšva je brednô* (powlecz pierzynę, bo poszewka jest brudna).

pœvracac, -vrôcają, -vrôcół, -vracôj, *sł.*, powracać. *Zdřéta-le, sostra do vaju pœvrôcô! Jemu są ńe xcało do ńè pœvracac. Pœvrôcające, vstąpjeł do kœscoła.*

pœvrocéc, -vròcą, -vròcół, -vrocé, *sł.*, powrócić. *Jô ju vici do vaju ńe pœvròcą. Véjaxół, ale vnetešći pœvròcół. Před smircą pœvròcéła do vjaré swœjex přòdkòv.*

pœvròt, -ote, *m.*, powrót. *Před pœvrotę. Pœ pœvroce. Pœvròt do vsé.*

pœvròz, -oza, *m.*, powróz. *Přeřešół są pœvrozę* (przewiązał się powrozem).

pœvstac, -vstaną, -vstôł, -vstańi, *sł.*, powstać. *Pœvstół é řek.*

pœvstajac *ob.* pœvstavac.

pœvstavac, -vstôvają, -vstôvół, -vstavôj, *sł.*, powstawać. *Ńe pœvstavôjta! Ćej ksęz jiże, tej všétcé pœvstôvają.*

pœvšedny, *przym.*, powszedni, codzienny. *Xlèba našegœ pœvšednègœ dej nôm zjisô. To są jegœ pœvšednè xłopœté.*

pœvšedńe, *przysł.*, zawsze, powszystkie dni, przez całe życie. *Terô mżeš pœvšedńe zdròv.*

pœvtařac, -vtôřają, -vtôřół, -vtařôj, *sł.*, powtarzać. *Zècé za nenkę pœvtôřałé mœdlétvé.*

pœvtařac są, -vtôřają są, -vtôřół są, -vtařôj są, *sł.*, powtarzać się. *To słowœ pœvtôřô są ćile razòv.*

pœvtòřéc, -ą, -ół, *sł.*, powtórzyć. *Pœvtòřé za mnę tą pjesńę! Pœvtòřół všétkœ z pamjącé.*

pœvtòřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, powtórzyć się. *Jôbé přésig, jež to są ješ ńerôz pœvtòři* (przysiągłbym, że to się jeszcze nieraz powtórzy).

pœzańèvčero, -a, *n.*, dzień przedonegdajszy, przedprzedwczorajszy. *Wœna ju wœt pœzańèvčera leži v łòžku.* Ob. zańèvčero.

pœzańèvčerô, *przysł.*, przedprzedwczoraj, pozaonegdaj. *Pœzańèvčerô bół jes zdròv, zjisô jes xœri.* Ob. zańèvčerô.

pœzańèvitro, -a, *n.*, dzień popojutrzejszy. *Xtež znaje, jaće mże pœzańèvitro! Žžé ješ do pœzańèvitra!*

pœzańèvitro, *przysł.*, popojutrze. *Pœzańèvitro pœjezema do Dařlebja.*

pœzbéc, -bądą, -bół, -bążé, *sł.*, pozbyć. *Všétkœ pœzbół, co le mjół* (co tylko miał). *Jô tegœ ńe pœzbądą za žôdne pjęże.*

pœzbéc są, -bądą są, -bół są, -bążé są, *sł.*, pozbyć się. *Pœzbół są vjelżègœ xłopœte* (kłopotu).

pœzbévac, -byvają, -byvół, -bévôj, *sł.*, pozbywać. *Ńe pœzbévôj téx řeči!*

pœzbévac są, -byvają są, -byvół są, -bévôj są, *sł.*, pozbywać się. *Ńe pœzbévôj są zdrovjô dobrowœlno!*

pœzdno, *przysł.*, późno. *Béło ju baro pœzdno, ćej té jes do naju přéšed. Jô přindą do vaju péřinką pœzdńi* (przyjdę do was troszkę później). *Ob.* pœzję.

pœzdny, *przym.*, późny. *To je ju pœzdnô gœzéna. V pœzdńešéx časax. To są te pœzdńešè bulvé* (później dojrzewające ziemiaki).

pœzdravjac, -zdrôvjają, -zdrôvjół, -zdravjôj, *sł.*, pozdrawiać. *Jô gœ ńigdé ńe pœzdrôvjają. Pœzdrôvjają Vas serdečno.*

pœzdravjac są, -zdrôvjają są, -zdrovjół są, -zdravjôj są, *sł.*, pozdrawiać się. *Wœńi są pœzdrôvjają, jak přéjacele.*

pœzdrovic, -ją, -jeł, *sł.*, pozdrowić. *Pœzdrovilé mją pœ katolécku. Pœzdrovjeńè ańelscè* (Zdrowaś Maryo).

pœzdrovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, pozdrowić się. *Masma są pœzdroviła.*

pœzję, *przysł.*, późno. *Béło ju pœzję. Ju za pœzję.* Ob. pœzdno.

pœzeleńec, -eją, -ół, *sł.*, pozielenieć. *Ju też é ńivé pœzeleńałé.*

pœzévac, -zivają, -zivół, -zévôj, *sł.*, pozywać. *Té mją před sąd ne pœzévôj!*

pœzimk, -u, *m.*, koniec wiosny, druga połowa wiosny. *Ob.* zimk i nôzimk.

pœzłacac, -złôcają, -złôcół, -złacôj, *sł.*, pozłacać. *Te pířceńe są pœzłôcônè.*

pœzłocéc, -ą, -ół, *sł.*, pozłocić. *Wœńi so dalé pœzłocéc te pířcònće.*

pœznac, -ają, -ôł, *sł.*, poznać. *Jôbé zarô pœznôł, jeżbé to ńebéła prôvda. Wœn béł na môlu pœznôny* (poznano go natychmiast).

pœznac są, -ają są, -ôł są, *sł.*, poznać się. *Wœn są na tim ńe pœznô. Pœznalé są před pjęczesąt lati.*

pœznačéc, -ą, -ół, *sł.*, poznaczyć. *Pœznačélé so łopaté é secéré, żebe są jim ńe pœmješałé.*

pœznaka, -ći, *ż.*, znak, poznaka. *Wœńi so zrobilé na dřevje merk čéle pœznaką.*

pœznavac, -znôvają, -znôvêł, -znavôj, *sł.*, poznawać. *Jô gœ zdôleka pœznôvają.*

pœznavac są, -znôvają są, -znôvêł są, -znavôj są, *sł.*, poznawać się.

pœzwœleńè, -ô, *n.*, pozwolenie. *Wœtřimêł pœzwœleńè wœt samegœ króla.*

pœzwœléc, -ą, -él, *sł.*, pozwolić. *Pœzwœlé mje pasc dròbką na ti leżeńe!* (pozwól mi paść trochę na tej ścierni).

pœzvac, -zvją, -zvêł, -zvij, *sł.*, pozwać. *Pœzvalé gœ před šêłtésa.*

pœzvalac, -zvôlają, -zvôlêł, -zvalôj, *sł.*, pozwalać. *Jô mu nô to pœzvôlają. Ńe pœzvalôj mu nô to vici!*

pœžałovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pożałować. *Té ńe pœžałeješ, šlé mje to wučéńiš.*

pœžartovac, -eją, -ovêł, *sł.*, pożartować. *Wœna s ńićim ńe pœžarteje.*

pœžądac, -žądają, -žądêł, -žądôj, *sł.*, pożądać. *Jô ju ńičegœ ńe pœžądają. Ne pœžądôj žoné bléznègœ tvegœ.*

pœždac, -žžą, -ždêł, -žžé, *sł.*, poczekać, zaczekać. *Pœždêł xvilką é pœšed. Pœžžé le nô mją! Jô pœžžą nô cą. Na pœždańu* (na poczekaniu).

pœžeńic, -ą, -eł, *sł.*, pożenić. *A ćej ju všétćex sénòv pœžéńeł.*

pœžeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, pożenić się. *Mœji bracô pœžeńilé są před ćile latami.*

pœžerac, -ają, -êł, *sł.*, pożerać. *Wœńi pœžerają całègœ barana na snôdańè.*

pœžéc, -žéją, -žél, *sł.*, pożyć. *Wœna długœ ńe pœžéje. Jô pœžéją pěřinką dłeži.*

pœžéčac, -žičają, -žičêł, -žéčôj, *sł.*, pożyczać. *Wœńi nama pœžičają. Ńe pœžéčôj vici tim, xterny rôz cé ńe wôtdalé.*

pœžéčéc, -ą, -él, *sł.*, pożyczyć. *Mje ksǫż pœžéčél tè ksǫżći. Pœžéčé mje detkòv!*

pœžétečny, *przym.*, pożyteczny. *To sǫ baro pœžétečnè ptôšće. To je déxt ńepœžétečnô robœta.*

pœžétečńe, *przysł.*, pożytecznie. *Prôcovêł pœžétečńe dlô se é dlô dreźex łeži.*

pœžétk, -u, *m.*, pożytek. *To mu ńe ńese ńižôdnegœ pœžétku. Čé té abé môš z tegœ jaćilebǫż pœžétk?*

pœžêłknǫc, -ną, -żełk, -ńi, *sł.*, pożółknąć. *Latos vneteśći lésté na dřevax pœžêłkłé* (tego roku liście na drzewach wcześnie pożółkły).

pœžic, -žną, -žǫł, -žńi, *sł.*, pożąć. *Wu ńix je ju všétkœ pœžątè.*

pœžrec, -žrą, -žar, *sł.*, pożreć. *Vilće gœ pœžarłé. Wœn bél wœt psòv pœžarti.*

pœžvac, -žvją, -žvêł, -žvij, *sł.*, pożuć. *Pœžvêł xutkœ, co mjêł v gǫbje.*

prac, pjeřą, prêł, pjeřé, *sł.*, prać. *Namédłélé bjèlézną a teřô jǫ pjeřǫ.*

pražadòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, pradziadów. *Pražadovè xéče.*

pražôd, -ada, *m.*, pradziad, przodek. *Jegœ pražôd sezêł ju na tim môlu. Mœji pražadovje tu sezełé.*

pragnǫc, -ną, -nǫł, -ńi, *sł.*, 1) pragnąć, chcieć, 2) pragnąć (napoju). *Wœnabé pragną są dostac do ńeba. Môm vjelźè pragńeńè (pragńǫčką).*

pragńǫčka, -ći, *ż.*, pragnienie. *Xœri mô vjelgǫ pragńǫčką.*

praxařći, -kô, -ćè, *przym.*, żebraczy. *Praxařćè řemjąsło. Praxařćè kœdré* (żebracze łachmany).

praxôrka, -ći, *ż.*, 1) żebraczka, 2) żebry. *Wœna xœzi wœt vsé do vsé, ćej jakô praxôrka. Terô xœzǫ pœ praxôrce. Wœn ješ puze na praxôrką.*

praxôř, -a, *m.*, żebrak.

prawœ, -va, *n.*, 1) prawo, 2) proces. *Ti všétcé, co pœd bœrę mješkają, mjelé dôvńi prawœ brac dřevœ z lasa. Dlô ńegœ ńima ńijaćegœ prava. Ta řeč pœšła pœtemu na prawœ* (proces).

prawœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, procesować się. *Léxi to sǫsôd, xteren wœ mjezą są pravuje.*

pravje, *przysł.*, właśnie, zupełnie. *To béło pravje tak, jak wœn wœpœvjôdô.*

pravy, *przym.*, prawy (dexter). *Pravô ręka. V pravǫ* (w prawo).

pražéc, -ą, -él, *sł.*, prażyć, smażyć, piec. *Krepé pražonè šmakają lepi, jak vařonè.*

pražéc są, -ą są, -él są, *sł.*, prażyć się, smażyć się, piec się.

pražńica, -e, *ż.*, jajecznica.

pražńička, -ći, *ż.*, zdrobn. od p r a ż ń i c a, jajeczniczka. *To béła mœžnô pražńička!* (to była wyborna jajeczniczka!).

prącék, -a, *m.*, zdrobn. od p r ą t, pręcik. *Ob.* p r ǫ t k.

prądći, -kô, -ćè, *przym.*, prędki, szybki. *Vjater prądći są zervêł.*

prądkœ, *przysł.*, prędko, szybko. *Šlé prądkœ, žebé jim cepli béło.*

prądkœsc, -é, *ż.*, prędkość, szybkość,

prąt, -a, *m.*, pręt.

preč, *przysł.*, precz. *Pœšed preč, ańè są ńe wœbezdřêł.*

preč! *wykrz.*, precz! won! *Jizé preč, té kœdrôku!* (idź precz, ty gałganie!). *A preč, psé!*

presći, -kô, -ćè, *przym.*, pruski. *Krol presći je cesôřę ńemjecćim. Mœnarxijô preskô. Krolevstwœ presćè. Wœjskœ presćè.*

Presé, *2. przyp.* Pres, *l. mn.*, Prusy. *V Presax* (w Prusiech). *Presé Zôxœdnè. V Presax Vsxœdnéx.*

Preskô, -ći, *ż.*, Prusy. *Vądrovalé z Pœlsći do Presći.*

Presôčk, -a, *m.*, zdrobn. od Presôk, Prusaczek. *Nązny Presôčku!*

Presôčka, -ći, *ż.*, Prusaczka.

Presôk, -a, *m.*, Prusak. *Presôcé ju sto lat panejǫ nad nami.*

préćel, -kla, *m.*, źdźbło chwastu, chróst; wogóle koniec czegoś ostry, śpiczasty, *prus. niem.* Prickel, *dol. niem.* Pröckel, Preckel, *lit.* prìkelis (Stachel, zugespitztes Stöckchen). Fr. *Tu jic ńimòžna, bœ tak prékle pxają* (kłują) *v nożę.*

préčka, -ći, *ż.*, szpicruta, batog, oścień, *prus. niem.* Pricke, *dol. niem.* Pröck (Stecken mit Eisenspitze, oder spitzer Stab, mit dem die Pflugochsen angetrieben werden). Fr. *lit.* prìkelis. *Ob.* préćel.

préčkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, bić, podcinać, zacinać, uderzać, *pr. niem.* pricken, *dol. niem.* pröcken, precken (stechen, mit einer Pricke antreiben; daher antreiben überhaupt). Frischb. *Mje dèšč préčkuje v wœčé. Doč té tegœ kœńa tak préčkuješ a préčkuješ?*

prék, *przym. nieodm.*, żywy, ruchliwy, cięty, ostry. *To prék knôp. To prék zèwus. S tǫ prék babǫ jô so radé ńijak dac ńimœgą.*

prék, *przysł.*, żywo, ruchliwie. *Wœna to tak prék robi. Wušé prék třémac* (strzydz uszami). *Vaji mròzk wušé prék třimô* (wasz siwek strzyże uszyma).

préskac, prišcą, priskêł, *sł.*, pryskać, szumieć. *Masło na wœgńu prišći. Mœře prišći, ćej je stuřm.*

priz, -e, *m.*, cena, *niem.*, Preis. *Zô ten priz jô tegœ ńe kupją. Wœna mje ńe pœdà prize.*

prizòn, -òne, *m.*, areszt, więzienie, *franc.* prison. *Té ńe wunzęš prizòne. Sezêł v prizòńe šteré lata. Vzęle gœ do prizòne.*

proba, -é, *ż.*, próba. *Jô cé to dôm na probą.*

probœstwœ, -va, *n.*, probostwo. *Wœnbé rôd krégnǫł naše probœstwœ* (on by się chciał dostać na nasze probostwo).

probœšč, -a, *m.*, proboszcz.

probœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, próbować. *Jô jem téx krepòv* (tej kaszy) *navet ńe probœvêł.*

procąt, -e, *m.*, procent. *Wœpłôcają vjelźè procąta. Šprax* (żebrak) *le za procątami xœzi, a šłamą* (kapitał) *mô wu Pana Bœga. To je déxt žédovšći procąt.*

procem *ob.* procòm.

procemkœ *ob.* procòmkœ.

proceséjô, -e, *ż.*, procesya. *Vjelgô proceséjô lede* (ludu) *šła přez vjes do nè kapléčći.*

procòm, *przyim.*, naprzeciw; wobec, w porównaniu. *Procòm našéx xéči stoji kœscòł. Procòm ńegœ wœna je djôbléca. Človjek procòm Bœga je mêłym robôškę* (robaczkiem).

procòmkœ, *przyim.*, naprzeciw; wobec, w porównaniu. *Wœna procòm mńe, jak zeń procòmkœ nocé.* Ob. procòm.

profesor, -a, *m.*, profesor.

profesorka, -ći, *ż.*, profesorka.

profesořći, -kô, -ćè, *przym.*, profesorski.

profesořtwœ, -va, *n.*, profesorstwo.

profit, -e, *m.*, korzyść, zysk. *Předêł všétkœ s profitę. To mu šło do profite. Wœn ze všétćegœ muši mjec profit dlô se.*

progœvy, *przym.*, progowy. *Progœvô lištva.*

proxy, -u, *m.*, 1) proch, pył, 2) proch strzelniczy. *Ksǫžka pœkrétô proxę. Wœn so kupjeł proxu do střelańô.*

proxœvńica, -e, *ż.*, prochownica. *Pańe mòj, jo prox twòj, žona mœja proxœvńica twœja.* Gadka.

proméčk, -a, *m.*, zdrobn. od promék, promyczek.

promék, -a, *m.*, promyk. *Ńe wuzdřiš tu nômješègœ proméka.*

promiń, -a, *m.*, promień. *Promiń słònca pôd na jegœ łéséną* (czoło).

prorok, -a, *m.*, prorok. *Svjąti prorocé to přepœvjèzelé, že Xristus přinze na svjat.*

prorokœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, prorokować. *Wœjc prorokœvêł, jež zjisô mzę léxè vjodro* (że dzisiaj będzie niepogoda).

prorocći, -kô, -ćè, *przym.*, proroczy. *To bélé prorocćè słova.*

proroctwœ, -va, *n.*, proroctwo. *Dêłbé Bòg, jeżbé twœje proroctwœ są ńe sprôvzélo. Proroctwœ Jezexijelovè.*

proročka, -ći, *ż.*, prorokini. *Té jes léxǫ proročkǫ.*

prosą, -éca, *n.*, prosię. *Kviči, jak prosą v mjexu.*

prosba, -é, *ż.*, prośba. *Jô jem přéšed s vjelgǫ prosbǫ do vaju. Prosba na vjeselè.*

proscexno, *przysł.*, zdrobn. od prosto, prościutko. *Wœna tak proscexno rosce.*

prosceχny, *przym.*, zdrobn. od prosti, prościutki. *Prosceχnô χòjka.*

proséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, prosić. *Ńe prosé mńe, bœ cé ńe dôm!*

prosécéna, -é, *ż.*, mięso prosięce.

proséci, *przym.*, prosięcy. *Prosécè mjąso. Masma tu čeła kvik proséci.*

prosǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od prosǫtkœ, prosiąteczko.

prosǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od prosą, prosiątko.

prosti, *przym.*, prosty. *Prosti, jak svjèčka. Prosti, jak dřevœ.*

prosto, *przysł.*, prosto. *Jizé prosto před se* (idź prosto przed siebie). *Mòj nos prosto ròs. Stòj prosto!*

prostovac, -ją, -ovêł, *sł.*, prostować. *Jemu tą nogą ju prostovalé.*

prostovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, prostować się. *Žétkœ pœ dèšču zôs są prosteje.*

prostovy, *przym.*, razowy. *Xlèb prostovy. Prostovô mǫka.*

prošk, -u, *m.*, zdrobn. od proχ, proszek.

protestąt, -a, *m.*, protestant. *Evańelék čélé protestąt. Téχ, co přešlé na vjarą leteřkǫ, nazévômé protestątami.*

protestątka, -ći, *ż.*, protestantka.

provažéc, -ą, -él, *sł.*, prowadzić. *Provažélé gœ do prizone* (więzienia).

provincéjô, -e, *ż.*, prowincya. *Provincéjô Pœmœřkô. V provincéji Zôχœdno-presći. To je preskô provincéjô.*

prožéšče, -a, *n.*, zgrub. od pròg, stary, popsuty próg.

pròč, *przyim.*, prócz, oprócz, *Pròč vaju ńemže tą ańè žévè deše. Pròč tegœ jô cé ju ńic vici dac ńimœgą.*

pròg, -oga, *m.*, próg.

pròžk, -a, *m.*, zdrobn. od pròg, prożek. *Jô jem so na tim pròžku vébjeł zą́bé.*

pròžno, *przysł.*, 1) próżno, 2) naprożno, nadaremnie. *Ńedôvno béło ješ ful, a terô je pròžno* (jeszcze niedawno było pełno, a teraz jest próżno). *Té ńimôš brac jimjeńa Pana Bœga tvegœ pròžno (nadaremno).*

pròžnosc, -é, *ż.*, próżność.

pròžnovac, -ją, -ovêł, *sł.*, próżnować. *Xto latę pròžneje, zémǫ głòd cerpi.*

pròžny, *przym.*, próżny. *Mòj mješk je déχt pròžny* (mój pugilares jest zupełnie próżny). *Z pròžnè budle ńick ńe naleješ* (z próżnej flaszki nic nie nalejesz).

pròžńactwœ, -a, *n.*, prożniactwo. *Jô môm lèkařtwœ na jegœ prôžńactwœ (ćij).*

pròžńačéc, -ą, -él, *sł.*, próżnować. *Wœn wœbzeń é wœbnoc lik pròžńači.*

pròžńači, *przym.*, próżniaczy. *Całô jegœ familjô je pròžńačô.*

pròžńôčk, -a, *m.*, zdrobn. od pròžńôk, mały, młody próżniak.

prôžńôčka, -ći, *ż.*, próżniaczka,

pròžńôk, -a, *m.*, próżniak, leniuch.

prôca, -e, *ż.*, praca. *Wœn mje ańè ńe pœzekœvêł zô tą vjelgǫ prôcą. Jaka prôca, taće myto* (zapłata).

prôcovac, -ją, -ovêł, *sł.*, pracować. *Mabjesma χcà prôcovac, ale ńimòžema nalezc robœté* (chcielibyśmy pracować, ale nie możemy znaleść roboty). *Wœńi prôcejǫ é Bœga χvôlǫ.*

prôčka, -ći, *ż.*, praczka. *Ob.* pjerôčka.

prôvda, -é, *ż.*, prawda. *Wœna vjedno prôvdą gôdô. Prôvdǫ ńedalek zônzeš a łžǫ są ńe wudłôviš* (prawdą nie daleko zajdziesz, a kłamstwem się nie udławisz). *Prôvda vjedno na vjeřχ vynze.*

prôvzéwœsc, -é, *ż.*, prawdziwość. *Jô přésigają na prôvzévœsc téχ řeči.*

prôvzévje, *przysł.*, prawdziwie. *To tak béło prôvzévje.*

prôvzévy, *przym.*, prawdziwy. *To sǫ prôvzévy Pœlôšé* (prawdziwi, rodowici Polacy). *To bé béło prôvzévè głepstwœ* (to by była ostatnia głupota). *Ta novina je prôvzévô.*

prǫg, -ągu, *m.*, prąg. *Wœn mu ćiję* (kijem) *zrobjeł ten prǫg na gąbje.*

prǫtk, -a, *m.*, zdrobn. od prąt, pręcik. *Ob.* prącék.

přąter, -tra, *m.*, piętro, strych. *Vénesé tą mǫką na přąter! Jô jem są ju přespêł na přątře.*

přątro, -a, *n.*, piętro, strych. *Ob.* přąter.

přebačac, -bôčają, -bôčêł, -bačôj, *sł.*, przebaczać. *Wœn přebačac ńe wumjèje. Wœna všétćim přebôčô, co ji zle robjǫ.*

přebačéc, -bôčą, -bôčêł, -bačé, *sł.*, przebaczyć. *Přebačé mje, panešku! Jô cé ńe přebôčą.*

přebąćetovac, -ją, -ovêł, *sł.*, przebankietować. *Masma tak całǫ noc přebąćetovała.*

přebéc, -bǫdą, -bél, -bążé, *sł.*, przebyć, przejść, przeżyć. *Wœn ju ńejedno ńeščescè přebél.*

přebévac, -bywają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, przebywać. *Jô mjezé vami dłegši čas přebyvêł, ale jô wœ tim ńick ńe čeł* (słyszał).

přebic, -biją, -bjeł, *sł.*, przebić. *Wœn gœ přebjeł tim nožę.*

přebic są, -biją są, -bjeł są, *sł.*, przebić się.

přebijac, -ają, -êł, *sł.*, przebijać. *Wœńi żuré v scanax přebijają.*

přebijac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przebijać się.

přebjerac, -ają, -êł, *sł.*, przebierać. *Doč té tak pôlcami přebjerôš? Ńe přebjerôj panno, żebés ńe přebrà!*

přebjègac, -ają, -êł, *sł.*, przebiegać. *Tądé sarné přebjègają.*

přebjègnǫc, -bjègną (-bjeżą), -bjèg, *sł.*, przebiec. *Přebjèg přez łǫčką.*

přebłagac, -ają, -êł, *sł.*, przebłagać. *Wœna gœ ńijak přebłagac ńimòże.*

přebòsc, -bœdą, -bòd, -bœzé, *sł.*, przebóść. *Jegœ wòł přebòd.*

přebrac, -bjeřą, -brêł, -bjeřé, *sł.*, przebrać. *Přebjeřé te bulvé é přéńesé te bélńešè* (przebierz te ziemniaki i przynieś co lepsze).

přebużac, -ają, -êł, *sł.*, przebudzać. *Wœńi panešką za reno přebużają.*

přebużac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przebudzać się. *Jô są za pœzze přebużają.*

přebużéc, -ą, -él, *sł.*, przebudzić. *Va gœ tim třôskę* (hałasem) *ješ přebużita!*

přebużéc są, -ą są, -él są, *sł.*, przebudzić się. *Jô ju vici ńe wœlcucą é są ńe přebużą.*

přec, přą, par, *sł.*, przeć. *Parlé na ńegœ, jak varné na zajca* (parli na niego, jak wrony na zająca).

přecec (-ceknǫc), -ceką, -cek, -cečé, *sł.*, przeciec. *Dèšč přecek přez żuré v daku.*

přecezac, -ają, -êł, *sł.*, przecedzać.

přecezéc, -ą, -él, *sł.*, przecedzić. *Přecezé ju rôz to mlekœ! Wœna je mô ju přecezonè* (ona je już przecedziła).

přecekac, -ają, -êł, *sł.*, przeciekać. *Załatôj żuré v daku, tej cé ńe bǫże přecekało.*

přecerpjec, -ją, -jeł, *sł.*, przecierpieć, znieść. *Wœna to všétkœ přecerpjà.*

přecégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, przeciągać. *Rébôcé přecigają liné wœł bôtòv do strǫde* (brzegu).

přecénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, przecinać. *Doč té mœje vążéšče přecinôš?* (po cóż ty przecinasz mój powróz?).

přecénac są, -cinają są, -cinêł są, -cénôj są, *sł.*, przecinać się, krzyżować się. *Na tim môlu přecinają są dvje šosé.*

přecévjac są, -civjają są, -civjêł są, -cévjôj są, *sł.*, sprzeciwiać się. *Té są mje ńe přecévjôj! Jô cé są ńe bǫdą přecivjà. Wœńi nôm są přecivjają.*

přecic, -tną, -cǫł, -tńi, *sł.*, przeciąć. *Žebé le jes ńe přecǫł tegœ pœstronka!*

přecic są, -tną są, -cǫł są, -tńi są, *sł.*, przeciąć się, skrzyżować się.

přecignǫc, -ną, -nǫł, (-cig), *sł.*, przeciągnąć. *Ten wòz třeba přecignǫc na dregǫ stroną.*

přeciv, *przyim.*, przeciw. *Sin véstǫpjeł přeciv wœjcu. To muši béc mœcny xłop, co přeciv wœże płéńe.* Przysł.

přecivkœ, *przyim.*, przeciw, przeciwko. *To béło přecivkœ mœji wœli. Wœn pœvstêł přecivkœ swœjim staršim* (rodzicom). *Ob.* přeciv.

přecivno, *przysł.*, przeciwnie, inaczéj; nie na rękę. *Wœna vjedno muši všétkœ přecivno zrobic. Jemu to béło dèxt přecivno.*

přecivnosc, -é, *ż.*, przeciwieństwo; sprzeciwianie się. *Wœn nama swœją přecivnoscǫ sroże škœzi.*

přecivny, *przym.*, przeciwny. *Wœn je všétćemu přecivny. Pœ přecivny strońe drożi stoji kœscòł.*

přećі, *przyim.*, w poprzek, na poprzek. *Ti panovje přejaxalé přećі naše ńivé. Wœna tak všétkœ robi přećі mœje wœle.*

přećidnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przełamać, przetrącić, przetłuc. *Wœńi mu rôz gnôté přećidnǫ. Přećidły* (złamany, przełamany). *Xœzi, jak přećidły.*

přečétac, -ają, -êł, *sł.*, przeczytać. *Přečétôj so tą ksǫžečką, a pœ přečetańi dej mje jǫ zôs.*

přečno, *przysł.*, przeciwnie, przekornie. *Wœn tak všétkœ gôdô é robi přečno.*

přečnosc, -é, *ż.*, sprzeciwianie się, przekora. *Přečnoscǫ ńe dalek zônżeš, ńe vjele vskurôš.*

přečny, *przym.*, 1) przeciwny, sprzeciwiający się, 2) poprzeczny, 3) przeciwny, niepomyślny (wiatr). *To přečnô baba. Rébôcé mjelé přečny vjater. Přečnô balka* (belek poprzeczny).

přečńica, -e, *ż.*, kobieta lubiąca się sprzeciwiać, przekorna.

přečńik, -a, *m.*, 1) człowiek który się lubi sprzeciwiać, przekorny, 2) belka poprzeczna.

před, *przyim.*, przed. *Před rokę. Před Panę Bœgę są ńick ńe wukréje. Před xéćami stoji lépa. Přede dwœrę. Před latami* (laty). *Před časami* (przed laty).

předac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, sprzedać. *Všétkœ předêł, co přévjòz. Jô cé ńick ńe předôm. Ńimòg ńick předac.*

předavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, sprzedawać. *Wœńi te řečé kupjają v mjesce a pœtemu nôm za drogšè pjeńǫże předôvają.*

přede *ob.* před.

přededńę, *przysł.*, przededniem.

předmješčě, -ô, *n.*, przedmieście. *Na Lągfôrze, co to je předmješčim Gdônska* (na Langfuhr, która jest przedmieściem Gdańska).

předmješčôn, -a, *m.*, przedmieszczanin. *Gdônsći předmješčańi.*

předmješčônka, -ći, *ż.*, przedmieszczanka.

předmjèsći, -kô, -ćè, *przym.*, przedmiejski. *Předmjèsćè domé.*

předmjèšck, -a, *m.*, poprzedni mieszkaniec, poprzednik, przodek. *Tak bywało za mœjegœ předmjèščka, to é ńiń tak béc muši. Wœn é jegœ předmjèščkœvje mjelé vjedno dřewœ z tegœ lasa.*

předmuχac, -ają, -êł, *sł.*, przedmuchać.

předny, *przym.*, przedni, przodkowy. *Na přednéχ kœłaχ.*

předobéc, -bądą, -bół, -bążé, *sł.*, przemóc, przezwyciężyć. *Jegœ ńixt ńe předobąże. Wœn předobół ten zły nôłòg. Předobążé swœją nôterą!*

předobéc są, -bądą są, -bół są, -bążé są, *sł.*, przemóc się, przezwyciężyć się. *Wœn są ńimòg ńijak předobéc.*

předobévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, przemagać, przezwyciężać.

předobévac są, -byvają są, -byvêł są, -bévôj są, *sł.*, przemagać się, przezwyciężać się.

předřec, -dřą, -ząr, -dřé, *sł.*, przedrzeć. *Jô tegœ ńe předřą. Wœńi mje přezarlé ten papjòr. Přezartô ksążka.*

předřec są, -dřą są, -ząr są, -dřé są, *sł.*, przedrzeć się. *To są łôtvje předře, ješlé ńe sešéješ mœcńi.*

předsonk, -a, *m.*, sień, przedsionek.

přezerac, -ają, -êł, *sł.*, przedzierać. *Doč té to přezerôš?*

přezerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przedzierać się.

přezònkœ, -a, *n.*, zdrobn. od przędzono, przędzionka.

přezono, -a, *n.*, przędziono.

přezuravic, -ją, -jeł, *sł.*, przedziurawić. *Wœńi mu mješk přezuravilé.*

přeźibac, -ają, -êł, *sł.*, przeginać.

přeźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przeginać się. *Ne přeźibôj są nad wœdą!*

přeźic, -gną, -źął, -gńi, *sł.*, przegiąć. *Wœn gœ dèxt přeźął.*

přeźic są, -gną są, -źął są, -gńi są, *sł.*, przegiąć się.

přefiglovac, -ują, -ovêł, *sł.*, przefiglować. *Cały żeń přefiglovalé.*

přegadac, -gôdają, -gôdêł, -gadôj, *sł.*, przegadać. *To ńe je tak łôtvje stôrą babą přegadac.*

přegańac, -gôńają, -gôńêł, -gańôj, *sł.*, przeganiać, przepędzać. *Wœńi tą stegną přegôńają dobétk do lasa.*

přegnac, -ają, -êł, *sł.*, przegnać, przepędzić.

přegńesc, *sł.*, zgnieść, ugnieść. *Přegńece są χlèba s masłę é są wurobi setme kulajk* (ugniecie się chleba z masłem i zrobi się siedem pigułek).

přegrac, -ają, -êł, *sł.*, przegrać, stracić w grze. *Přegrêł cały majątk.*

přegrążac, -grôżają, -grôżêł, -grążôj, *sł.*, przegradzać. *Doč té přegrôżôš nają mjezą?*

přegrévac, -grivają, -grivêł, -grévôj, *sł.*, przegrywać.

přegroda, -é, *ż.*, przegroda. *Tu je přegroda na vreće, a v tąny je sečka.*

přegrożéc, -ą, -él, *sł.*, przegrodzić. *Pœżelélé są tim wœgròdkę é płotę jen přegrożélé* (i płotem go przegrodzili).

přegròdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od przegroda, przegródka.

přegřèχa, -é, *m.* i *ż.*, człowiek, który grzechem swoim wywołuje coś złego. Język polski nie posiada odpowiedniego wyrazu, chyba w ogólniejszym zakresie: bezbożnik, oczajdusza, hultaj. *Žebé jes bél ńe šed na lòd, přegřèχœ, bélbé jes ńe vpôd do přeąblé.* Ob. przegrzeszyć.

přegřèšéc są, -ą są, -él są, *sł.*, grzechem coś spowodować. *Są ńe nasmjevôj z mœje slepœté, ješ są přegřèšiš é sôm bǫżeš slepy.*

přegvařéc, -ą, -él, *sł.*, przegwarzyć, przegawędzić. *Tak jesma přegvařéła pôrą gœzin wœ stôréχ żèjax kašebsćeχ.*

přeχlastnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, 1) przerzucić, 2) przepuścić, przemarnotrawić. *Přeχlastnǫł kam přez płot. Wœn swœje detće vnetešći přeχlastńe* (on swoje grosiwo wnet przepuści).

přeχlastnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, przerzucić się. *Wœńi są přeχlastnąlé na stroną leteřkǫ.*

přeχòd, -œde, *m.*, przechód, przejście. *Tądé ńima ńijaćegœ přeχœde.*

přeχœzéc, -ą, -él, *sł.*, 1) przechodzić, 2) mijać. *Wœńi mje na to řeklé, jôbé ńimjél přeχœzéc přez jejiχ ńivé. To vnet přeχœzi.*

přeχœrovac, -eją, -ovêł, *sł.*, przechorować. *Wœn tak přeχœrovêł swœje młodè lata.*

přeχœvac, -vją, -vêł, *sł.*, przechować. *Jô vaji dobétk přeχœvją přez zéma* (ja wasze bydło przechowam przez zimę).

přeχœvac są, -vją są, -vêł są, *sł.*, przechować się. *Wu ńix ten stôri zvéčôj přeχœvêł są z dôvnéχ časòv.*

přexřcéc, -xřčą, -xřcéł, *sł.*, przechrzcić. *To je žid přexřčony.*

přexřcéc są, -xřčą są, -xřcéł są, *sł.*, przechrzcić się.

přexvalac, -xvôlają, -xvôlèł, -xvalôj, *sł.*, przechwalać. *Wœna gœ za nôdto přexvôlô.*

přexvalac są, -xvôlają są, -xvôlèł są, -xvalôj są, *sł.*, przechwalać się. *Są ńe přexvalôj béle čegœ!*

přexvaléc, -xvôlą, -xvôlél, -xvalé, *sł.*, przechwalić. *Vé jesce gœ tak přexvôlélé!*

přejaxac, -jadą, -jaxèł (-jèł), -jezé, *sł.*, przejechać. *Wœn přejaxêł mimœ kœscoła, ńe zdjąvšé muce.*

přejèsc, -jèm, -jôd, -jèz, *sł.*, przejeść. *Té vnet całè gœspœdařtwœ přejèš!*

přejeżżac, -ają, -ėł, *sł.*, przejeżdżać. *Wœńi terô přejeżżają kœl našéx xéči.*

přejôzd, -azde, *m.*, przejazd, przeprawa. *Přejôzd přez řeką.*

překabacéc, -ą, -ėł, *sł.*, przekabacić, przemienić. *Wœńi gœ tą překabacą na letra.*

překabacéc są, -ą są, -ėł są, *sł.*, przekabacić się, przemienić się. *Pœ roku překebacél są na Ńemca.*

překazac, -kôżą, -kôzêł, -każé, *sł.*, przekazać, zlecić, zapisać. *Wœna jim to před smircą překôzą.*

překazovac, -ują, -ovêł, *sł.*, przekazywać, zlecać, zapisywać. *Wœjc sénovi to překazovêł.*

překąséc, -kǫšą, -kǫséł, -kąsé, *sł.*, przekąsić, przegryźć. *Wœna jemu pôlc překǫséła. Xto xce jądro zjèsc, muši wœřex překąséc.* Przysł.

překąšac, -kǫšają, -kǫšêł, -kąšôj, *sł.*, przegryzać.

překładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, przekładać.

překląctwœ, -va, *n.*, przekleństwo.

překlénac, -klinają, -klinêł, -klénôj, *sł.*, przeklinać.

překlic, -klną, -klǫł, *sł.*, przekląć. *Wœjc é nenka gœ překląlé.*

překôz, -aze, *m.*, przekaz, spuścizna, testament. *To bél jegœ wœstatny překôz. Vedłuġ jegœ překaze.*

překœpac, -ją, -ėł, *sł.*, przekopać. *Ma mušima tą groblą překœpac é wœdą vépuscéc.*

překœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, 1) czynić cośkolwiek na poprzek, 2) bronować (hakować) na poprzek, 3) czynić na przekór, sprzeciwiać się. *Pœ pêłńu mzema překœvą. Té mje mušiš vjedno překœvac.*

překrajac, -ą, -ėł, *sł.*, przekrajać.

překrącac, -krǫcają, -krǫcêł, -krącôj, *sł.*, przekręcać. *Té překrǫcôš mœje słova.*

překrącéc, -krǫcą, -krǫcél, -krącé, *sł.*, przekręcić. *Wœn mje pôlc překrǫcél.*

překřéčec, -ą, -ėł, *sł.*, przekrzyczeć. *Té mją ńe překřéčiš!*

překřévic, -ją, -jeł, *sł.*, przekrzywić, skrzywić. *Gąbą překřévjeł, jak mêłpa.*

překřévjac, -křivjają, -křivjêł, -křévjôj, *sł.*, przekrzywiać.

překupic, -ją, -jeł, *sł.*, przekupić. *Překupice gœ, a wœn vôm všétkœ pœvjè* (przekupcie go, a on wam wszystko powie).

překupic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, przekupić się. *Wœn są ńe dô překupic.*

překupjac, -ają, -ėł, *sł.*, przekupywać. *Překupjają amtsvorsteheròv é robją pœtemu, co le xcą.*

překupstwœ, -va, *n.*, przekupstwo.

překvaséc, -šą, -séł, -sé, *sł.*, przekwasić. *Překvašonô kapusta léxœ šmakô.*

překvitnǫc, -ną, -kvit (-nǫł), *sł.*, przekwitnąć. *Překvitłè ròże.*

přełamic, -łòmją (-łômją), -łòmjeł (-łômjeł), -łami, *sł.*, przełamać, złamać. *Jegœ vjater ńe přełòmi. Ńimœgła ńijak přełamic tegœ knepelka.*

přełamic są, -łòmją są, -łòmjeł są, -łami są, *sł.*, przełamywać się, złamywać się. *To są letkœ dô přełamic.*

přełamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, przełamywać, złamywać.

přełamjac są, -łômjają są, -łômjêł są, -łamjôj są, *sł.*, przełamywać się, złamywać się. *Te prącéće ńe łôtvje są přełômjają.*

přełazéc, -łażą, -łazél, -łazé, *sł.*, przełazić.

přełékac, -łykają, -łykêł, -łékôj, *sł.*, przełykać. *Jô môm taće bœleńè, że ńick přełékac ńimœgą.*

přełknǫc, -ną, přełk, -ńi, *sł.*, przełknąć. *Jôbé ńe přełk na jeden rôz télkœ gœřéłći* (tyle wódki).

přełożéc, -ą, -ėł, *sł.*, przełożyć.

přelecec, -ą, -ėł, *sł.*, przelecieć, przebiec. *Přelecà přepjeřéca.*

přelevac, -ają, -ėł, *sł.*, przelewać. *Naši pròdkœvje krev za Pœlskǫ přelevalé.*

přelevac są, -ają są, -ėł są, *sł.*, przelewać się.

přelezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, przeleść. *Jôbé ńe přelôz přez ten płot. A éj wœna mjà nen płot přelazły* (a gdy przelazła przez ów płot).

přeléčéc, -ą, -ėł, *sł.*, przeliczyć, przerachować.

přelôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, przelać. *Pón Jezes přelêł krev na křižu za wœtpuščeńe našéx gřèxòv.*

přelôc są, -leją są, -lèł są, -lij są, *sł.*, przelać się.

přemagac, -môgają, -môgèł, -magôj, *sł.*, przemagać, przezwyciężać. *Jô ze všétćex sél přemôgają mœją złǫ nôterą.*

přemagac są, -môgają są, -môgèł są, -magôj są, *sł.*, przemagać się, przezwyciężać się.

přemavjac, -môvjają, -môvjèł, -mavjôj. *sł.*, przemawiać. *Wœna tak přemôvjô, jak ksǫż z kôzalńice.*

přeméc, -méją, -mél, *sł.*, przemyć. *Třeba zȩcku wœćka přeméc, bœ so ńèco napařéło* (bo sobie czemś zaprószyło).

přemékac, -mykają, -mykèł, -mékôj, *sł.*, przemykać, przechodzić szybko. *Žebé té ješ xutći přemykél, jô ce wuxvôcą* (choćbyś ty się jeszcze szybcej przemykał, ja cię pochwycę).

přemésł, -e, *m.*, przemysł. *V našéx stronax ńima ńijaćegœ přemésłe.*

přemésłovy, *przym.*, przemysłowy. *Tovařéstwœ přemésłovè.*

přeméśléc, -ą, -èł, *sł.*, przemyśleć. *Wœn tak całǫ noc přeméślél.*

přeméślnosc, -é, *ż.*, przemyślność.

přeméślny, *przym.*, przemyślny. *Wœn je přeméślńeši, ńižlé té.*

přeméślńe, *przym.*, przemyślnie.

přeméślac, -myślają, -myślèł, -méślôj, *sł.*, przemyśliwać. *Wœńi nad tim le přemyślają, jakbé mńe zgubic.*

přemévac, -myvają, -myvèł, -mévôj, *sł.*, przemywać.

přemijac, -ają, -èł, *sł.*, przemijać. *To tak xutkœ přemijô, jak marcovô pœgœda.*

přeminǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przeminąć. *Všétkœ přemińe, ale słowœ mœje ńe přemińe.*

přemjařnǫc, -ną, -mjôř, *sł.*, przemarznąć. *Wœn přemjôř na nym mrozu do kœsci. Jô môm přemjařłè pôlce.*

přemjeńac, -ają, -èł, *sł.*, przemieniać.

přemjeńac są, -ają są, -èł są, *sł.*, przemieniać się.

přemjeńic, -ą, -eł, *sł.*, przemienić. *Kœ dox té gœ ju ńe přemjeńiš!* (zaiste, nie przemienisz go już!).

přemjeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, przemienić się. *Wœ nym gbuře, co są v šlaxcéca přemjeńeł.*

přemjeřéc, -ą, -ół, *sł.*, przemierzyć, zmierzyć. *Wœn so dêł všétće grenta přemjeřéc.*

přemknǫc, -ną, přemk, -ńi, *sł.*, przemknąć, przejść szybko. *Přemk, jak zajk.*

přemœc, -é, *ż.*, przemoc, przewaga sił. *Jô môm za mało sél na taką přemœc.*

přemœcovac są, -ują są, -ovèł są, *sł.*, przeforsować się, przemęczyć się, przepracować się. *Wœn są přemœcovêł, robjeł nad sélé, tej zaxœrovêł.*

přemœčéc, -ą, -él, *sł.*, przemoczyć. *Wœna so nogavice přemœčéła.*

přemœż, -mœgą, -mòžeš, -mòg, -mœžé, *sł.*, przemóc, zwyciężyć, przezwyciężyć. *Tébé jes gœ bél tak łôtvje ńe přemòg, žebé jô cé bél ńe nadbjèg s pœmœcǫ.*

přemœż są, -mœgą są, -mòžeš są, -mòg są, -mœžé są, *sł.*, przemóc się, przezwyciężyć się.

přemœknǫc, -mœkną, -mòk, -mœkńi, *sł.*, przemoknąć. *Jò jem dêxt přemœk do wœstatnè ńitći.*

přemœva, -é, *ż.*, przemowa. *Ksǫż mjél dłegǫ přemœvą do zgromažonègœ lede.*

přemœvic, -mòvją, -mòvjeł, -mœvi, *sł.*, przemówić. *Přemœvi do ńè abé słowœ!* (przemów do niej choć słowo!).

přemǫdřec, -ją, -èł, *sł.*, stać się zanadto mądrym. *Wœn dêxt přemǫdřél. Té přemǫdřałô babœ!*

přemrozéc, -žą, -zél, *sł.*, przemrozić. *Vé jesce so wuše přemrozélé. Přemrožonè bulvé.*

přenašac, -nôšają, -nôšèł, -našôj, *sł.*, przenosić często. *Wœna (kœtka) le přenôšô swœje młodè z môla na môl.*

přenc, přendą, přešed, přenzé, *sł.*, 1) przejść, 2) minąć. *Ńimœglé ńijak přenc přez to pœle. To ju přešło.*

přenekac, -ają, -èł, *sł.*, przegnać, przepędzić. *Jô jem mušêł mœje wœvce přez vaje pœle přenekac.*

přenocovac, -ują, -ovèł, *sł.*, przenocować. *Jô ju ńerôz wu ńix wœstêł wœbnoc, to é zjisô přenocują.*

přenoséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, przenosić. *Ob.* přenašac.

přenoséc są, -šą są, -sél są, -sé są, *sł.*, przenosić się. *Wœńi są ńe pirši rôz přenošą: wœńi są co roku přenôšają.*

přenôsvjątši *ob.* svjąti.

přeńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, przenieść. *Přeńesé mje te bulvé ze sklepu do jizbé.*

přeńesc są, -ńosą są, -ńòs są, -ńesé są, *sł.*, przenieść się. *Xutinkœ přeńeslé są v jinše stroné.*

přeńigdé, *przysł.*, przenigdy. *Přeńigdé gœ miłovac ńe bǫdą.*

přepadac, -pôdają, -pôdèł, -padôj, *sł.*, przepadać, ginąć. *Mje tak všétkœ přepôdô.*

přepalac, -pôlają, -pôlèł, -palôj, *sł.*, przepalać.

přepalac są, -pôlają są, -pôlêł są, -palôj są, *sł.*, przepalać się.

přepaléc, -pôlą, -pôlél, -palé, *sł.*, przepalić. *Słonyškœ zemją přepôlélo.*

přepaléc są, -pôlą są, -pôlél są, -palé są, *sł.*, przepalić się.

přepasc, -é, *ż.*, przepaść. *Z dreźi strony gòré je vjelgô, głąbœkô přepasc. Skulnął są v přepasc.*

přepasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, przepaść, zginąć. *Přepôd, jakbé kam v wœdą puscél. To mje ńe přépadńe.*

přepastlévy, *przym.*, przepaścisty. *Přepastlévô wœda. Na téx přepastlévéx drogax. Wœna mô sroźe přepastlévǫ tašą* (ona ma kieszeń, jak otchłań).

přepązac, -ają, -êł, *sł.*, przepędzać.

přepązéc, -ą, -él, *sł.*, przepędzić.

přepéχac, -pyχają, -pyχêł, -péχôj, *sł.*, przekłuwać.

přepχnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przekłuć. *Wœna so jegłǫ přepχnǫ ten vjelźi pôlc.*

přepic, -piją, -pjeł, *sł.*, przepić. *Wœn vici wu mńe ńe krégńe gœřêłći, bœ ju všétkœ přepjeł.*

přepijac, -ają, -êł, *sł.*, przepijać. *Cały swòj zôròbk přepijają wu žédòv.*

přepis, -e, *m.*, przepis. *Wœńi mają taći přepis.*

přepisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, 1) przepisać, 2) zaordynować. *Přepišé to na często! Doktor ji přepisêł to lèkařtwœ.*

přepisovac, -ują, -ovêł, *sł.*, 1) przepisywać, 2) ordynować, zarządzać. *Wœna mœje rexunće přepisovà. Té mje tegœ ńe brekuješ* (potrzebujesz) *přepisovac.*

přepjepřac, -ają, -êł, *sł.*, przepieprzać.

přepjepřéc, -ą, -él, *sł.*, przepieprzyć. *Le ńe přepjepřé tè sałôté* (sałaty).

přepjerac, -ają, -êł, *sł.*, przepierać.

přepjeřéca, -e, *ż.*, przepiórka. *Ob.* přepjòrka.

přepjorečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od přepjòrka, przepióreczka.

přepjòrčin, -éna, -énè, *przym.*, przepiórczy. *Přepjòrčénè mjąso, př. gńôzdkœ.*

přepjòrka, -ći, *ż.*, przepiórka.

přepłacac, -płôcają, -płôcêł, -płacôj, *sł.*, przepłacać. *Wœńi tak všétkœ přepłôcają.*

přepłacéc, -ą, -él, *sł.*, przepłacić. *Le ńe přepłacé téx skœřńi!*

přepłakac, -čą, -kêł, -čé, *sł.*, przepłakać. *Ńe jeden źeń é ńe jedną noc wœna ju přepłaką nad jegœ kœlibkǫ.*

přepłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przepłynąć. *Žebé jesme le ną snažézną šćestlévje přepłénąlé!* (żebyśmy tylko ową mieliznę szczęśliwie przepłynęli!).

přepłévac, -ają, -êł, *sł.*, przepływać.

přeplatac, -plôtają, -plôtêł, -platôj, *sł.*, przeplatać. *Čeřvjonemi šnurkami přeplôtają vłosé.*

přeplesc, -plotą, -plôt, -plecé, *sł.*, przepleść. *Přeplecé so vłosé!*

přepœcéc, -ą, -él, *sł.*, przepocić. *Wœn są tak zmœk* (tak się spocił), *że całè zgło přepœcél.*

přeprac, -pjeřą, -prêł, -pjeřé, *sł.*, przeprać. *Jôbé vama přeprà tą kœšelą.*

přepraśac, -prôšają, -prôšêł, -prašôj, *sł.*, przepraszać. *Jô gœ přeprôšają, a wœn mńe v pésk.*

přeproséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, przeprosić.

přeproséné, -in, *l. mn.*, przeprosiny.

přepřégac, -přigają, -přigêł, -přégôj, *sł.*, przeprzęgać. *Přé ti karčmje přepřégalé dôvńi kœńe.*

přepřiz, -přégą, -přig, -přéžé, *sł.*, przeprząc. *Přepřig kœńe a tej pœjaxêł xutkœ dali.*

přepuscéc, -ščą, -scél, *sł.*, 1) przepuścić, 2) odpuścić, przebaczyć. *Té jǫ môš přepuscéc wœlno. Jemu třeba ješ tim razę přepuscéc.*

přepuščac, -ają, -êł, *sł.*, 1) przepuszczać, 2) odpuszczać, przebaczać.

přerabjac, -rôbjają, -rôbjêł, -rabjôj, *sł.*, przerabiać. *Jô to déχt znova přerôbjają.*

přerastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj, *sł.*, przerastać. *Wœna gœ přerôstô.*

přerąbic, -rǫbją, -rǫbjeł, -rąbi, *sł.*, przerąbać. *Tébé jes mòg ten lòd přerąbic, bœ rébé ńimają čim ju déχac.*

přerąbic są, -rǫbją są, -rǫbjeł są, -rąbi są, *sł.*, przerąbać się, rąbaniem utorować sobie drogę. *Są přerąbi, šlé ńimòžeš jinak* (przeręb się, jeżeli nie możesz inaczej). *Wœńi są ledvje přez ten las přerǫbilé.*

přerąbla, -e, *ż.*, przerębel, otwór wybity w lodzie.

přerąbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przerębywać. *Rébôcé lòd přerąbują na jezeře, ćej mają ńewòd zakładac.*

přerąbœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, przerębywać się, rąbaniem torować sobie drogę.

přerévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, przerywać. *Ńe přerévôj mu v jegœ rozmêšlańax! Wœn přerivô šnurk.*

přerévac są, -rivają są, -rivêł są, -révôj są, *sł.*, przerywać się.

přerobic, -ją, -jeł, *sł.*, przerobić. *Jô jegœ ńe přerobją. Ta rolô muši béc ješ rôz přerobjonô.* (zorana).

přeròsc, -rostą, -ròs, -roscé, *sł.*, przeróść. *Té mją ńigdé ńe přerosceš.*

přerva, -é, *ż.*, przerwa. *Va ńimušita tądé jaχac, bœ je přerva.*

přervac, -rvją, -rvêł, *sł.*, przerwać. *Wœda přervà groblą. A tej bełé všétće damé* (tamy) *přervônè.*

přervac są, -rvją są, -rvêł są, *sł.*, przerwać się. *Vązéskœ są přervało* (postronek się przerwał).

přeřasnǫc są, -ną są, -řas są, *sł.*, przestraszyć się. *Wœn są vtedé tak mœcno přeřas, że wœt tegœ čase gadac ńimòże.*

přeřecac, -řucają, -řucêł, -řecôj, *sł.*, przerzucać. *Jô pudą terô sano přeřecac, žebé ńe zgńiło.*

přeřecac są, -řucają są, -řucêł są, -řecôj są, *sł.*, przerzucać się.

přeřecéc, -řucą, -řucél, -řecé, *sł.*, przerzucić. *Přeřecéła jeden abœ dva snopé. Jô zarô přeřucą.*

přeřecéc są, -řucą są, -řucél są, -řecé są, *sł.*, przerzucić się.

přeřešac, -ają, -êł, *sł.*, przewiązywać. *Wœna to le cenęχnǫ ńitečkǫ přeřešô.*

přeřešéc, -ą, -él, *sł.*, przewiązać. *Rąkôvé wu kœšele mją čeŕvjonemi šnurkami přeřešonè.*

přeřénac, -řinają, -řinêł, -řénôj, *sł.*, przerzynać.

přeřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przerznąć. *Wœna so pôlc přeřną na pąkły budelce. Deska na pòł přeřńonô.*

přesadac są, -sôdają są, -sôdêł są, -sadôj są, *sł.*, przesiadać się. *Wœn są co χvilą z jednegœ kœńa na dreźègœ přesôdô.*

přesadnǫc są, -ną są, -sôd są, *sł.*, przesiąść się.

přesadovac, -ują, -ovêł, *sł.*, przesiadywać. *Doč té wu ńè wœbzeń přesadeješ?*

přesazac, -sôzają, -sôzêł, -sazôj, *sł.*, przesadzać. *Ńe kœžde zelè mòžna přesazac.*

přesazéc, -ą, -él, *sł.*, przesadzić. *Ješ to dřevkœ mušiš přesazéc.*

přesalac, -sôlają, -sôlêł, -salôj, *sł.*, przesalać. *Le ńe přesalôj tak bulev, jak včerô.*

přescégac, -scigają, -scigêł, -scégôj, *sł.*, prześcigać, wyprzedzać. *Jô ce vjedno přescigają v robœce.*

přescignǫc, -ną, -scig(nǫł), *sł.*, prześcignąć, wyprzedzić. *Té mńe ńe přescigńeš.*

přeseblec, -bleką, -blek, -blečé, *sł.*, przewdziać. *Jô mušą kœšelą přeseblec, bœ je déχt mœkrô.*

přesezec, -ą, -êł, *sł.*, przesiedzieć. *Jô jem wu vaji přesezêł ńewœmal cały zeń.*

přesenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przesunąć. *A ćej mjêł křasło pœd sôm pjèck přesenǫnè, sadnǫł na ńe.*

přesenǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, przesunąć się, przejść z lekka.

přesešac, -sušają, -sušêł, -sešôj, *sł.*, przesuszać. *Wœna sobje zębé přesušô.*

přesešac są, -sušają są, -sušêł są, -sešôj są, *sł.*, przesuszać się. *Rébôcé přesušają są na přépjècku.*

přesešéc, -sušą, -sušél, -sešé, *sł.*, przesuszyć. *Přesešé ješ rôz te bukse* (spodnie).

přesešéc są, -sušą są, -sušél są, -sešé są, *sł.*, przesuszyć się.

přesevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, przesuwać. *Doč té přesuvoš te stòłće?*

přesevac są, -suvają są, -suvêł są, -sevôj są, *sł.*, przesuwać się.

přesęχac, -siχają, -siχêł, -séχôj, *sł.*, przesychać. *Krepé na słonyšku zwœlna přesiχają.*

přesełac, -siłają, -siłêł, -sełôj, *sł.*, przesyłać. *Wœjc mu přesiłêł detće do mjasta.*

přesèvac, -ają, -êł, *sł.*, przesiewać. *Draškœvje přesèvają zbœžè přez řešota. Třeba dobře přesèvac é te bélńešè zôrka wœsòbno wœdgarńac.*

přesχnǫc, -sχną, -sχnǫł, -sχńi, *sł.*, przeschnąć. *Ńim žéto přesχńe, mze novy dèšč.*

přeskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przeskakiwać. *Wœn so bukse pœzar, jak přez ten płot přeskakœvêł.*

přeskœčéc, -ą, -él, *sł.*, przeskoczyć. *Ńe mœvi: hop, jaž přeskœčiš.* Przysł.

přesłac, -slą, -słêł, *sł.*, przesłać. *Wœna mje přesłà pœzdrovjeńè přez sostrą.*

přesladovac, -eją, -ovêł, *sł.*, prześladować. *Wœn jǫ přesladeje. Kœscòł je přesladovôny.*

přesladovńictwœ, -va, *n.*, prześladowstwo, prześladowanie.

přesladovńička, -ći, *ż.*, praeśladowczyni.

přesladovńik, -a, *m.*, prześladowca. *Wœn mjêł cerpjec wœt všelejaćeχ přesladovńikòv.*

přesmjardnǫc, -ną, -nǫł(-smjôrd), *sł.*, prześmierdnąć. *Té déχt cały přesmjardńeš, jeślé tąztǫd ńe vynzeš. Té jes ju přesmjôrd.*

přesoléc, -ą, -él, *sł.*, przesolić. *Wœna muši vjedno přesoléc abœ ńedosoléc.*

přesôc, -sèją, -sêł, *sł.*, przesiać. *Wœno je ju přez řešoto přesônè.*

přespac, -spją, -spêł, *sł.*, 1) przespać, 2) zapłodnić dziewczynę. *Tak přespêł šteré gœzéné. Wœna béła vnet přespônô.*

přestac, -ôną, -êł, -ańi, *sł.*, 1) przestać, ustać, 2) zadowolić się. *Ten dèšč muši zarôz*

přestac. Přestańi że gadac! Kœmu są rébé ńe dostóńe, ten na pœlevce přestóńe.

přestavac, -stają (-stôvają), -stôvêł, -stavôj, *sł.*, 1) przestawać, ustawać, 2) przestawać, zadowalać się. *Ńe přestavôj v robœce! Jô přestôvają na mêłym.*

přestavic, -ją, -jeł, *sł.*, przestawić. *Kœlibka béła přestavjonô.*

přestavjac, -stôvjają, -stôvjêł, -stavjôj, *sł.*, przestawiać. *Jô ńerôd přestôvjają v jizbje spřąté.*

přestąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, przestąpić. *Jô ńe přestǫpją vajegœ progu.*

přestąpny, *przym.*, przestępny. *Kœždi čvjôrti rok je přestąpny.*

přestąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przestępować.

přestojec są, -stoją są, -stojêł są, -stańi są, *sł.*, stać za długo, przestać się. *Přez dèšče žéto może są letkœ přestojec* (przez deszcze żyto może się łatwo przestać). *Jô môm dosc přestałègœ jičmińa.*

přestrax, -u, *m.*, przestrach.

přestrašac, -strôšają, -strôšêł, -strašôj, *sł.*, przestraszać.

přestrašac są, -strôšają są, -strôšêł są, -strašôj są, *sł.*, przestraszać się.

přestrašéc, -ą, -éł, *sł.*, przestraszyć. *Jegœ žôden strašk ńe přestraši.*

přestrašéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, przestraszyć się. *Le są ńe přestrašé!* (tylko się nie przestrasz!).

přestroga, -ġi, *ż.*, przestroga. *Pœsłexôj tè přestroġi.*

přestřeż, -egą, -eg, -eżé, *sł.*, przestrzec. *Přestřeżé sostrą, żebé gœ ńe puščà.*

přestřegac, -ają, -êł, *sł.*, 1) przestrzegać, 2) baczyć. *Jô přestřegają* (baczę), *jeżbé tu ńe pœšło léxœ. Jô ce dox ćile razòv přestřegêł!* (toć przestrzegałem cię kilka razy!).

přestřelélc, -ą, -éł, *sł.*, przestrzelić. *Pirs mjêł přestřelonǫ.*

přešekac, -šukają, -šukêł, -šekôj, *sł.*, przeszukać. *Jô jem všétće kǫté é żuré přešukêł é jem ńe nalôz* (przeszukałem wszystkie kąty i dziury i nie znalazłem).

přešekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przeszukiwać.

přeškazac, -škôzają, -škôzêł, -škazôj, *sł.*, przeszkadzać. *Jô cé v ńičim ńe přeškôzają. Čemu té mję přeškôzôš?*

přeškœda, -é, *ż.*, przeszkoda.

přeškœzéc, -ą, -éł, *sł.*, przeszkodzić. *Le mje ńe přeškœzé v ti prôci!* (tylko mi nie przeszkodź w tej pracy!).

přešły, *przym.*, przeszły. *Čas přešły. Přešłym (pœpřednym) razę.* Ob. přenc.

přetącovac, -ją, -ovêł, *sł.*, przetańczyć. *Wœn dròbką s ńǫ přetącovêł.*

přetranovic, -ją, -jeł, *sł.*, przemarnować, przemarnotrawić. *Wœn vama přetranovi všeden majǫtk.*

přetřec, -třą, -car, -tře, *sł.*, przetrzeć. *Vstavšé z łòžka, přecar so wœčé rąkôvę.*

přetřémac, -třimają, -třimêł, -třémôj, *sł.*, przetrzymać. *Jô tè bjèdé ńe přetřimają. Va jegœ přetřimôta.*

přetrémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przetrzymywać. *Wœńi nôvikšǫ bjèdą přetrémują.*

přewœdńictwœ, -va, *n.*, przewodnictwo, przewództwo. *Pœd twœjim přewœdńictvę puzemé na bŕèg svjata.*

přewœdńička, -éi, *ż.*, przewodniczka, przewódczyni, przewodnicząca.

přewœdńik, -a, *m.*, przewodnik, przewódzca, przewodniczący.

přewœzéc, -ą, -éł, *sł.*, przewodzić, dowodzić. *Ksǫż mô přewœzéc swœjim wœvječkom. Wœn nôm přewœzi wœł dôvnègœ čase.*

přewœrac, -řą, -rêł, *sł.*, przeorać, zorać na poprzek. *Wœn mje mjezą přewœrêł.*

přewœzéc, -žą, -zéł, -zé, *sł.*, przewozić. *Ob.* převažac.

přewœzńictwœ, -va, *n.*, przewoźnictwo.

přewœzńik, -a, *m.*, przewoźnik.

přewòz, -wœze, *m.*, przewóz. *Přewòz přez řeką. Na přewœze wu jezora.*

přewučałosc, -é, *ż.*, przeuczoność. *Wœna są smjeje z jegœ přewučałoscé.*

přewučały, *przym.*, przeuczony. *To ti přewučały mądřelovje tak pleščǫ* (to ci przeuczeni mędrkowie tak gadają).

převažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, przewozić często. *Rébôcé převôžają na bôtax pœdròžnéx ze Gdônska.*

převažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, przeważać. *Péŕną převôžało, ale jô jem zapłacél le za dva pjté (pynté)* (trochę przeważało, ale ja zapłaciłem tylko za dwa funty). *Wœńi doma převôžalé převjozłè sano* (oni w domu przeważali przywiezione siano).

převažéc, -vôžą, -vôžél, -važé, *sł.*, przeważyć. *Převažéta mje tą słomą!*

převądrovac, -ją, -ovêł, *sł.*, przewędrować. *Wœn cały svjat převądrovêł.*

převizjec, -ą, -êł, *sł.*, przewidzieć. *Wœna tegœ ńe převizją.*

převircac, -ają, -êł, *sł.*, przewiercać.

převircéc, -ą, -éł, *sł.*, przewiercieć.

převjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, przewieść. *Jô vaju převjozą.*

převjôc, -vjèją, -vjêł, *sł.*, przewiać. *Jak vjater převjèje é błotkœ pœdesxńe.*

převlakac, -vlôkają, -vlôkêł, -vlakôj, *sł.*, 1) przewlekać, 2) przewłóczyć, przedłużać. *Wœńi ńe wumjèjǫ převlakac (přecégac, pœdcégac) ńewœde pœpœd lòd. Wœńi le převlôkajǫ mœją ńedolą.*

převlakac są, -vlôkają są, -vlôkêł są, -vlakôj są, *sł.*, 1) przewlekać się, 2) przewłóczyć się, przedłużać się.

převlec, -vloką, -vlòk, -vlečé, *sł.*, 1) przewlec, 2) przedłużyć. *Převlečé pœvròz přez wuškœ wœt tè jegłé. Té žécô ńe převlečeš ańè jedną gœzéną.*

převlec są, -vloką są, -vlòk są, -vlečé są, *sł.*, 1) przewlec się, 2) przewlec się, odwlec się. *Ta ńitka ńexce są ńijak převlec. Co są převleče, to ńe wuceče.* Przysł.

převôga, -ǵi, *ż.*, przewaga. *Wœna mô nad ńim převôgą.*

převracac, -vrôcają, -vrôcêł, -vracôj, *sł.*, przewracać. *Mêłè gècé převrôcają ųšétkœ v jizbje.*

převracac są, -vrôcają są, -vrôcêł są, -vracôj są, *sł.*, przewracać się.

převrocéc, -vròcą, -vròcél, -vrocé, *sł.*, przewrócić. *Wuvažôj, žebé jes tè budle ńe převròcél.*

převrocéc są, -vròcą są, -vròcél są, -vrocé są, *sł.*, przewrócić się.

převròt, -ote, *m.*, przewrót. *Ješ vikšè mdǫ na svjèce převroté* (jeszcze większe będą na świecie przewroty).

přez, *przyim.*, przez. *Přez łǫčką. Pjesk skôče přez ćij. Přez jeden gęń. Přez svœją vjelgǫ dobroc. Přez wœćenkœ* (przez okienko).

přezdřec, -ą, -êł, *sł.*, 1) przejrzeć, uzyskać lub odzyskać wzrok, 2) przejrzeć przez co. *Pœ wurozeńi ńick ńe vigêł, dopjeřé terô přezdřêł. Wœn é přez mur přezdři!*

přezdřec są, -ą są, -êł są, *sł.*, przejrzeć się. *Jôbé są rôd přezdřà v nym špéǫelku* (jabym się chciała przejrzeć w tem lusterku).

přezerac, -ają, -êł, *sł.*, 1) przezierać, zyskiwać lub odzyskiwać wzrok, 2) przezierać przez co. *Znôjma přezerajǫ.*

přezerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przeglądać się. *Wœna są v špéglu* (zwierciadle) *lik přezerô.*

přezébnǫc, -zébną, -zébnǫł (-zib), *sł.*, przeziębnąć. *To je nôlepšè lèkařtvœ na přezébńeńè. Xceš té přezébnǫc?*

přezémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przezimować. *Jakuž té svòj dobétk přezémuješ, ćej ńimôš gœ čim fudrovac?* (karmić).

přezévac, -zivają, -zivêł, -zévôj, *sł.*, przezywać, nazywać. *Wœńi gœ přezivalé Wœkrạtńikę, bœ wœn vjele na mœřax byvêł.*

přezévac są, -zivają są, -zivêł są, -zévôj są, *sł.*, przezywać się, nazywać się.

přeznačac, -znôčają, -znôčêł, -značôj, *sł.*, przeznaczać. *Ma gœ do xœve přeznôčôma.*

přeznačéc, -ą, -él, *sł.*, przeznaczyć. *Ten nôstarši sin bél wœt młodoscé na ksągza přeznačony.*

přeznobic, -ją, -jeł, *sł.*, przeziębić. *Jô jem na téx błotax noǫe přeznobjeł.*

přeznobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, przeziębić się. *Přeznobiš są łôtvjè, šlé są cepli ńe wœzèješ. Ńe přeznobi są!*

přezvac, -zvją, -zvêł, *sł.*, przezwać, nazwać. *Wœńi gœ přezvalé Pœlôxę, bœ wœn se swœjim panę byvêł v Pœlsce.*

přezvac są, -zvją są, -zvêł są, *sł.*, przezwać się, nazwać się. *Přezvi są, jak xceš, to cé ńick ńe pœmòže.*

přezvistkœ, -a, *n.*, nazwisko, nazwa. *Napisêł mu mjôno é přezvistkœ* (napisał mu imię i nazwisko). *Jô ńe znają přezvistka tegœ zelô* (nie znam nazwy tej rośliny).

přežegnac, -ają, -êł, *sł.*, przeżegnać. *Wœna gœ přežegnà křéžę svjątim.*

přežegnac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przeżegnać się. *Jidǫcé mimœ Bœžèmąći, přežegnôj są pœbœžńe.*

přežexœléc, -ą, -él, *sł.*, przekrajać. *Wœnbé tegœ xlèba ńe přežexœlél.*

přeževac, -žuvają, -žuvêł, -ževôj, *sł.*, przeżuwać. *Wœn tak pœvœli jè é přežuvô, jak krova.*

přežéc, -žéją, -žél, *sł.*, przeżyć. *Jô tegœ ńe přežéją.*

přežvac, -žvją, -žvêł, *sł.*, przeżuć. *Ńimòg ńijak přežvac tè skòrći.*

přé, *przyim.*, przy, obok, w pobliżu. *Sostra je přé brace. Wœńi mješkają přé kœscele. Přé stole. Přé wœćenku.*

přébačac, -bôčają, -bôčêł, -bačôj, *sł.*, przypominać. *Wœna mu to vjedno přébôčà* (ona mu to zawsze przypominała), *że wœn je z Pœmròv.*

přébačac są, -bôčają są, -bôčêł są, -bačôj są, *sł.*, przypominać się.

přébačéc, -bôčą, -bôčél, -bačé, *sł.*, przypomnieć. *Jô so to vnet přébôčą, bœ mje są ju ńèco mękci* (ja sobie to wnet przypomnę, bo mi się już coś plącze w myśli). *Jak přinzema do dòm, to mje přébačé, co jô môm gadac.*

přébačéc są, -bôčą są, -bôčół są, -bačé są, *sł.*, przypomnieć się.

přébéc, -bądą, -bół, -bązé, *sł.*, 1) przybyć, przyjść, 2) pomnożyć się. *Wœńi přébélé tu v sledny xvili* (w ostatniej chwili). *Přébévšé na no mjèsce, sadnął na zemi. Jemu wœd łonsćègœ roku ńic ńe přébéło.*

přébélc, -a, *m.*, przybysz. *Ma mušima végnac tegœ přébélca.*

přébétk, -u, *m.*, przybytek. *Wœńi majǫ rôd všeden přébétk.*

přébévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, 1) przybywać, przychodzić, 2) przybywać, przymnażać się. *Nô ten wœtpust přébyvô wœkrutnô gromada leži. Jemu ńick rozemu ńe přébyvô.*

přébic, -biją, -bjeł, *sł.*, przybić. *Ten papjòr bół gœzzę do scané přébiti.*

přébijac, -ają, -êł, *sł.*, przybijać.

přébjerac, -ają, -êł, *sł.*, przybierać. *Na tim môlu řeka přébjerô corôz vici na głąbœkœscé.*

přébjègac, -ają, -êł, *sł.*, przybiegać.

přébjègnǫc, -ną, -bjèg, *sł.*, przybiec. *Wœn nôpirvy přébjèg.*

přébléžac, -bližają, -bližêł, -bléžôj, *sł.*, przybliżać.

přébléžac są, -bližają są, -bližêł są, -bléžôj są, *sł.*, przybliżać się. *Rôz są słonyškœ do zemje přébližô, rôz są wœd ńè wœtdôlô.*

přébléžéc, -bližą, -bližół, -bléžé, *sł.*, przybliżyć. *Přébléžé svjôtło!*

přébléžéc są, -bližą są, -bližół są, -bléžé są, *sł.*, przybliżyć się. *Bœjêł są přébléžéc do naju. Vstańi é są přébléžé!* (wstań i przybliż się!).

přébrac, -bjeřą, -brêł, -bjeřé, *sł.*, przybrać. *Wœn so přébrêł dvanôsce tovařéšòv é šed s ńimi dvœréř rozbijac.*

přébudovac, -ują, -ovêł, *sł.*, przybudować do czegoś, dobudować. *Jô jem le ten xlèvik přébudovêł.*

přécążći, -kô, -ćè, *przym.*, zanadto ciężki, nieco za ciężki. *To béło přécążćè na mœje séłé.*

přécążkœ, *przysł.*, za ciężko. *To mje béło přécążkœ.*

přécemno, *przysł.*, za ciemno, nieco za ciemno. *Tu ńižôdne zbœžè ńe wurosce, tu je přécemno.*

přécemny, *przym.*, przyciemniony, zacieniony. *To są vénese na přécemnè mjèsce é tak mô ležec jaž do dreźègœ dńa.*

přécepło, *przysł.*, za ciepło, dobrze ciepło. *V jizbje béło přécepło.*

přécepły, *przym.*, dobrze ciepły, cieplejszy, za nadto ciepły. *Vénesé to na přécepły môl.*

přécégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, przyciągać. *Rébôcé přécigają ńewòd do břèga.*

přécénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, przycinać. *Tébé jes mòg časci swœjim knôpom vłosé přécénac.*

přécic, -tną, -cǫł, -tńi, *sł.*, przyciąć. *Jemu třeba přécic rogòv. Té so péřną přétńi vłosé.*

přécignǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przyciągnąć. *Va mušita přécignǫc ten wòz.*

přéčéna, -é, *ż.*, przyczyna. *Wœn bół přéčénǫ všétćegœ złègœ.*

přéčéńac, -ińają, -ińêł, -čéńôj, *sł.*, przyczyniać.

přéčéńic, -ą, -eł, *sł.*, przyczynić, dodać. *Wœn mu ješ přécéńeł jeden pòłkœrušk žéta.*

přéčêłgac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przyczołgać się. *Přécêłgalé są do mœjex kœlôn é prosélé wœ přepuščeńè jim viné.*

přédac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, przydać, dodać. *Wœńi mu do tè krové ješ to celǫtkœ přédalé. Wœn so to mjêł přédônè.*

přédac są, -dôm są, -dêł są, -dej są, *sł.*, przydać się. *Gvésno jô cé są ješ na co přédôm* (sądzę, że ja ci się jeszcze na co przydam).

přédatk, -u, *m.*, dodatek, przyczynek. *Nenka ji wœbjecovà nạ krovą, jakœ přédatk.*

přédavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, przydawać, dodawać.

přédavac są, -dôvają są, -dôvêł są, -davôj są, *sł.*, przydawać się.

přédeptac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-cé), *sł.*, przydeptać. *Wœna mje nogą přédeptà v tœcu.*

přédešéc, -šą, -šół, *sł.*, przydusić. *Wœna gœ předešéła pjeřénǫ.*

přédłuźi, -gô, -źè, *przym.*, za długi, nieco za długi. *Wœńi nošǫ přédłuźè vłosé.*

přédługœ, *przysł.*, za długo, trochę za długo. *To mje béło přédługœ ždac na vaju do nocé.*

přédônka, -ći, *ż.*, drużka ślubna, towarzyszka panny młodej.

přéźibac, -ają, -êł, *sł.*, przyginać. *Wœńi jemu te nôvikšè gałąze přéźibalé a wœn jabka zrivêł.*

přéźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przyginać się, uginać się.

přéźic, -gną, -źǫł, -gńi, *sł.*, przygiąć. *Přégńi mje tą vjetevką!* (gałązkę).

přéźic są, -gną są, -źǫł są, -gńi są, *sł.*, przygiąć się. *Strešk přéźǫł są jaž do zemje* (dziaduś przygiął się aż do ziemi).

přégańac, -gôńają, -gôńół, -gańôj, *sł.*, przyganiać, przypędzać. *Dopjeřé pœd noc přégôńają wœvce do dòm.*

přégarnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przygarnąć, przytulić. *Nenka přégarną do se zèckœ.*

přégarnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, przygarnąć się, przytulić się.

přégarńac, -gôrńają, -gôrńół, -garńôj, *sł.*, przygarniać, przytulać.

přégarńac są, -gôrńają są, -gôrńół są, -garńôj są, *sł.*, przygarniać się, przytulać się.

přégaséc, -šą, -sół, *sł.*, przygasić. *Masma xutkœ přégaséła wœźiń* (szybko przygasiliśmy ogień).

přégasnǫc, -ną, -gas, *sł.*, przygasnąć. *Wœźiń sôm přégas.*

přégašac, -gôšają, -gôšół, -gašôj, *sł.*, przygaszać.

přégładnǫc, -ną, -nǫł (-głôd), *sł.*, przycichnąć, uspokoić się. *Mœře přégładło.*

přégłazéc, -ą, -ół, *sł.*, przygładzić. *Přégłaźé so čepréną!*

přégłexi, *przym.*, nieco głuchy, niedosłyszący. *Mòj wœjc je péřinką přégłexi.*

přégłepje, *przysł.*, nieco głupio, głupkowato.

přégłupy, *przym.*, nieco głupi, głupkowaty. *Wœna je péřną přégłupô.*

přégnac, -gnają, -gnół, *sł.*, przygnać. *Pastuř přégnół bédło na pœdwœřè.*

přégńatac, -gńôtają, -gńôtół, -gńatôj, *sł.*, przygniatać. *To jegœ za mœcno přégńôtô.*

přégńesc, -gńotą, -gńòt, -gńecé, *sł.*, przygnieść, przycisnąć. *Jô jem tegœ robôška nogą přégńòt.*

přégrévac, -grivają, -grivół, -grévôj, *sł.*, przygrywać. *Muzéka přégrivała jim do tǫca.*

přégrézc, -grézą, -gréz, -grézé, *sł.*, przygryść. *Wœna so jązék ze złoscé přégrézła.*

přégřevac, -ają, -ół, *sł.*, przygrzewać.

přégřôc, -gřeją, -gřół, *sł.*, przygrzać. *Bjałka mu krepé přégřà.*

přéχazǫac, -χôzają, -χôzół, -χazǫj, *sł.*, przychodzić często. *Ob.* přéχœzéc.

přéχłaščac, -χłôščają, -χłôščół, -χłaščôj, *sł.*, przywabiać, przynęcać. *Přéχłôščalé gœ na všelejaće spœsobé, ale wœn vjedno bół dalek wœt ńè.*

přéχłœscéc, -ščą, -scół, *sł.*, przywabić, przynęcić. *Jô gœ ńičim ńe přéχłoščą. Wœn są navet gœřółkǫ přéχłoscéc ńe dô. Přéχłoscé gœ do se!*

přéχœzéc, -ą, -ół, *sł.*, przychodzić. *Doč té tu přéχœziš? Té do naju vici ńe přéχœzé.*

přéχvacéc, -χvôcą, -χvôcół, -χvacé, *sł.*, przychwycić, przycapić. *Přéχvôcélé gœ, ćej ješ bół v kœmœře.*

přéjacel, -a, *m.*, 1) krewny, kuzyn, 2) przyjaciel.

přéjacelsći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) dotyczący kuzyna, pokrewny, 2) przyjacielski, przyjazny. *Wœna se mnǫ přez całè žécè wutřémœvà přéjacelsćè stòsenće.*

přéjacelstwœ, -va, *n.*, 1) pokrewieństwo, kuzynostwo, 2) przyjaźń. *Mjezé nami je přéjacelstvœ* (pokrewieństwo).

přéjaχac, -jadą, -jaχół (-jół), -jezé, *sł.*, przyjechać. *Ćej jô do vaju přéjaχół, béła ju noc.*

přéjazńô, -è, *ż.*, przyjaźń. *Šekôj přéjazńè le dobréχ lezi.*

přéjemno, *przysł.*, przyjemnie. *Mje je přéjemno mjezé vami.*

přéjemnosc, -é, *ż.*, przyjemność. *Wœn mô přéjemnosc (dlô ńegœ je přéjemnosc), šlé mòże kœmu ńèco dobrègœ zrobic. To je nôvikšô přéjemnosc.*

přéjemny, *przym.*, przyjemny, miły. *To je barzo přéjemnè zèckœ.*

přéjeżżac, -ają, -ół, *sł.*, przyjeżdżać. *Va vjedno přéjeżżôta v taką χvilą, ćej ńikœgœ doma ńima.*

přéjic, přijmą, přéjǫł, *sł.*, przyjąć. *Přéjąlé gœ, jak séna.*

přéjôzd, -azde, *m.*, przyjazd. *Přéjôzd cesôřa bół pravje* (właśnie) *naznačony.*

přékładac, -kłôdają, -kłôdół, -kładôj, *sł.*, 1) przykładać, 2) przystawiać (bat do brzegu), przybijać. *Ńe přékładôj tegœ do gąbé! Mušelé zarô bôt přékładac. Bœga vzévôj, a rące přékładôj!*

přékłôd, -ade, *m.*, przykład. *Dobri přékłôd vici vôrt, jak nôlepšô rada.*

přékréc, -éją, -ół, *sł.*, przykryć. *Tébjes to mòg lepi słomǫ přékréc* (ty byś to mógł lepiej przykryć słomą). *Wœn to mô dobře přékrétè.*

přékréc są, -éją są, -ół są, *sł.*, przykryć się. *Přékrół są pjeřénǫ é tak, wœ ńičim ńe vjèzǫće, spêł do rena.*

přékrévac, -krivają, -krivół, -krévôj, *sł.*, przykrywać. *Ńe přékrévôj zècka pjeřinkǫ, bœ je za cepło. Kœ jô gœ ńe přékrivają.*

přékrévac są, -krivają są, -krivół są, -krévôj są, *sł.*, przykrywać się.

přékròtći, -kô, -ćè, *przym.*, nieco za krótki. *Mœje bukse są přékròtćè* (moje spodnie są nieco za krótkie).

přékròtkœ, *przysł.*, za krótko. *To béło jim přékròtkœ.*

přékupic, -ją, -jeł, *sł.*, przykupić, dokupić. *Přékupiła so ješ tegœ żéta* (przykupcie sobie jeszcze tego żyta). *Masma so ju přékupiła.*

přékupjac, -ają, -êł, *sł.*, przykupywać, dokupywać. *Wœńi co roku přékupjają pôrą mœrgòv pœla.*

přéłazéc, -żą, -zéł, -zé, *sł.*, przyłazić. *Wœnbé ńimjêł do nas přéłazéc!*

přéłączac, -łączają, -łączêł, -łączôj, *sł.*, przyłączać. *Wœńi znôjma* (zwolna) *přéłączalé zôgon pœ zôgœńe do swœjegœ grente.*

přéłączac są, -łączają są, -łączêł są, -łączôj są, *sł.*, przyłączać się. *Ńe přéłączôj sa do ńix!*

přéłączéc, -łączą, -łączél, -łączé, *sł.*, przyłączyć. *Do dôvnéx gřèxòv přéłączél nové.*

přéłączéc są, -łączą są, -łączél są, -łączé są, *sł.*, przyłączyć się. *Přéłączé sa do nas! Jô sa do žôdnè stroné ńe přéłączą.*

přéłęzac, -łużają, -łużêł, -łężôj, *sł.*, przywabiać, przynęcać. *Přéłużà mńe do se, ale jô ńe pœšed. Wœna ńe wumjèje łezi přéłęzac. Té mją do se ńe přełężôj!*

přéłęzéc, -łużą, -łużél, -łężé, *sł.*, przywabić, przynęcić. *Wœna gœ barzo łôtvje do se přéłużi. Ńimœgła gœ přéłęzéc.*

přéłożéc, -ą, -él, *sł.*, przyłożyć. *Legńi é so přéłożé ten plôster na nogą.*

přélatac, -lôtają, -lôtêł, -latôj, *sł.*, przylatywać. *Všelejaće ptôxé přélôtają é sôdają na tim dřevje.*

přélecec, -ą, -êł, *sł.*, przylecieć. *Přélecà gapa na pœdwœřè* (przyleciała wrona na podwórze).

přélegnọc, -ną, -leg, -ńi, *sł.*, przylec. *Seka přéległa jedno psątkœ é je wudešéła.*

přélevac, -ają, -êł, *sł.*, przylewać, dolewać.

přélezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, przyleść. *Vaji pjes přélôz do nas.*

přélôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, przylać, dolać. *Wœna jemu přélà dròbką mleka.*

přémašerovac, -ują, -ovêł, *sł.*, przymaszerować. *Wœjskœ přémašerovało na noc do mjasta.*

přémavjac, -môvjają, -môvjêł, -mavjôj, *sł.*, przymawiać, dogadywać. *Přémôvjô kœceł grôpœvi, a wœba smœlǫ.*

přémjařnọc, -ną, -nǫł (-mjôř), *sł.*, przymarznąć. *Čé té abé ńe přémjôř do tegœ přépjècka?* (czy ty przypadkiem nie przymarzłeś do tego przypiecka?).

přémjeřac, -ają, -êł, *sł.*, przymierzać. *Ʒèvčąta přémjeřają livće v kœmòrce* (dziewczęta przymierzają staniki w alkierzu).

přémjeřéc, -ą, -él, *sł.*, przymierzyć. *Přémjeřé ten kabôt!*

přémješac, -ają, -êł, *sł.*, przymieszać. *Wœn ńèco přémješêł do tegœ vina é dêł jim pic.*

přémřec, -mřą, -mjar, -mřé, *sł.*, przymrzeć, zniszczeć pod względem fizycznym, podupaść na zdrowiu i siłach, głównie skutkiem głodu, wynędznieć, schudnąć, *Wœn dęxt přémjar. Vaji dobétk je sroże přémjarti* (wasze bydło jest bardzo wynędzniałe).

přémušac, -ają, -êł, *sł.*, przymuszać. *Tatinku, ńe přémušôjta ji do robœtę!*

přémušac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przymuszać się. *Ńe přémušôj sa do jèzeńô, éj ńimòżeš jèsc.*

přémušéc, -šą, -šél, *sł.*, przymusić, zniewolić. *Le gœ přémušé, a wœn će všétkœ végôdô.*

přémušéc są, -šą są, -šél są, *sł.*, przymusić się, przyniewolić się. *Są přémušé, ale zrobi mje, wœ co ce prošą.*

přénajic, -nôjmą, -najǫł, -najmi, *sł.*, przynająć. *Wœn so přénajǫł ješ dva płeźé, žebé réxli mòg zwœrac* (on sobie przynajął jeszcze dwa pługi, żeby prędzej mógł zorać).

přénajmœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przynajmować. *Jôbé vici leźi ńe přénajmœvêł* (jabym więcej ludzi nie przynajmował).

přénašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.* przynosić często, zwykle. *Wœn nama lésté přénôšô.*

přénącac, -ają, -êł, *sł.*, przynęcać, wabić. *Doč té mje přénącôš, kœ dox vjèš dobře, że jô jem žeńały* (czegoż ty mnie wabisz, skoro wiesz dobrze, że jestem żonaty).

přénącac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przynęcać się, zwabiać się. *Wœne są łôtvje přénącają.*

přénącéc, -ą, -él, *sł.*, przynęcić, zwabić. *Wœna gœ do se ńe přénąci.*

přénącéc są, -ą są, -él są, *sł.*, przynęcić się, znęcić się, zwabić się. *Ptôxé sa vneteśći přénącélé.*

přénąta, -é, *ż.*, przynęta. *Přénąta dlô rib, dlô ptôxòv. Wœna mô taką přénątą, że kœždi muši za ńą jic.*

přénekac, -ają, -êł, *sł.*, przygnać, przypędzić. *Přénekêł bulôška do stôńè é vlôz do xéći.*

přénekac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przybiec, przyjść, powrócić. *Zéma béła tak strogô, że čim réxli přénekalé sa do dòm.*

přénoséc, -šą, -sél, *sł.*, przynosić. *Co té nama přénosiš?*

přénôglac, -nôglają, -nôglêł, -naglôj, *sł.*, przynaglać. *Té nas ńimôš přénôglac, bœ mé robimé é bez twœjegœ přénôglańô.*

přénôglėc, -ą, -ėł, *sł.*, przynaglić. *Té jix ńe přénôgliš, żebé šłé xutči* (ty ich nie zmusisz, żeby szły szybcej).

přénômi, *przysł.*, przynajmniej. *Żebé jes přénômi bėł spœkòjny é są ńe jiscėł* (żebyś przynajmniej był spokojny i nie martwił się).

přéńesc, -ńosą, -ńôs, -ńesé, *sł.*, przynieść. *Přénesé że mje to řešoto! Přéńòs ji dvje krešće* (przyniósł jej dwie gruszki).

přépadac, -pôdają, -pôdėł, -padôj, *sł.*, przypadać. *Jastré přépôdają latos pœzdńi, jak łońi* (święta wielkanocne przypadają tego roku później, jak w zeszłym roku).

přépalac, -pôlają, -pôlėł, -palôj *sł.*, przypalać. *Ti rabušńicé přépôlalé mu nokce, żebé prôvdą véznėł* (ci rabusie przypalali mu paznogcie, żeby prawdę wyznał).

přépalac są, -pôlają są, -pôlėł są, -palôj są, *sł.*, przypalać się.

přépaléc, -pôlą, -pôlėł, -palé, *sł.*, przypalić. *Doč té přépôléła tą pražńicą?* (jajecznicę).

přépaléc są, -pôlą są, -pôlėł są, -palé są, *sł.*, przypalić się. *Pœdčas tè pœsexé přépôléła są jôrka.*

přépasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, przypaść. *Nòv přépôd na sôm pœčątk mjesęca.*

přépązac, -ają, -ėł, *sł.*, przypędzać.

přépązéc, -ą, -ėł, *sł.*, przypędzić. *Přépązé wœvce do dòm!*

přépic, -piją, -pjeł, *sł.*, przypić, wypić do kogoś. *Mack přépjeł do mńe, a jô do Šémka.*

přépijac, -ają, -ėł, *sł.*, przypijać. *Tak spjevalé é přépijalé jaž do rena.*

přépinac, -ają, -ėł, *sł.*, przypinać. *Tébjes so ńimjėł přépinac kvjôtkòv do kœžexa!* (tybyś sobie nie powinien przypinać kwiatków do kożucha).

přépjec, -pjeką, -pjek, -pječé, *sł.*, przypiec. *Přé tim wœgńu brat so skòrą přépjek na jedny rące.*

přépjekac, -ają, -ėł, *sł.*, przypiekać. *Słonyškœ přépjekô, jaž strax!*

přépjècк, -a, *m.*, przypiecek. *Kœt scęi na přépjècku é spi.*

přépjic, -pną, -pjął, -pńi, *sł.*, przypiąć. *Wœna mją kvjôtće přépjątè do livka.*

přépjerac, -ają, -ėł, *sł.*, przypierać. *Ten xlèvik přépjerô do tè scané, że je kœmœra é špižarńô.*

přépłénąc, -ną, -nął, *sł.*, przypłynąć. *Rébôcé přépłénąlé na bôtax do Gdôńska.*

přépłévac, -pływają, -płyvėł, -płévôj, *sł.*, przypływać. *Wœdé corôz vici přépłyvô — jakuž mé so dômé radé?*

přépôdk, -u, *m.*, przypadek, wypadek, przygoda. *Xtež mòg převižec taći přépôdk! V tim přépôdku.*

přépôdkę, *przysł.*, przypadkiem. *Wœn le přépôdkę prôvdą pœvjè.*

přépœminac, -ają, -ėł, *sł.*, przypominać. *Té mje ńe brekuješ tegœ přépœminac* (ty mnie nie potrzebujesz tego przypominać).

přépœmnąc, -ną, -nął, *sł.*, przypomnieć. *Žžėta-le, jô so to zarô přépœmną* (czekajcie-no, ja sobie to zaraz przypomnę).

přéprava, -é, *ż.*, przyprawa. *Głòd jè nôlepšą přépravą do jèzeńô.*

přépravic, -ją, -jeł, *sł.*, przyprawić. *Wœn to lepi wumjèje přépravic, ńižlé wœna.*

přépravjac, -prôvjają, -prôvjėł, -pravjôj, *sł.*, przyprawiać. *Wœńi te rébé pœ swojemu přéprôvjają.*

přéprovązac, -vôzają, -vôzėł, -vązôj, *sł.*, przyprowadzać. *Doč té gœ tudotąd přéprovôzôš?*

přéprovązéc, -ą, -ėł, *sł.*, przyprowadzić. *Přéprovązélé gœ před šėłtésa.*

přéřec, -přą, -par, -přé, *sł.*, przyprzeć. *Wœni gœ tak mœcno přéparlé do scane, że ledvje dixėł.*

přéřégac, -přigają, -přigėł, -přégôj, *sł.*, przyprzęgać. *Jadęcé pœd tą gòrą, mušą přéřégac dregą pôrą kœńi* (jadąc pod tę górę, muszą przyprzęgać drugą parę koni).

přéřiz, -přégą, -přig, -přéžé, *sł.*, przyprządz. *Wœna so dà přéřiz ješ jednegœ kœńa.*

přépuscéc, -ščą, -scėł, *sł.*, przypuścić. *Mœji starši ńexcelé gœ ńigdé vici do se přépuscéc.*

přépuščac, -ają, -ėł, *sł.*, przypuszczać. *Wœn bélé kœgœ do se ńe přépuščô.*

přéračac, -rôčają, -rôčėł, -račôj, *sł.*, zapraszać do czegoś. *Gœspœdéńè přérôčà naju do picô, ale masma ńic ńe piła.*

přéračéc, -rôčą, -rôčéł, -račé, *sł.*, zaprosić do czegoś, prynukać. *Přéračéła, nenkœ, pana, bœ pôn ńic ńe jè.*

přérastac, -rôstają, -rôstėł, -rastôj, *sł.*, przyrastać. *Jemu nos přérôstô do brodé.*

přéremńica, -e, *ż.*, listewka u koszuli, kaflanika i t. p.

přérosc, -rostą, -rosceš, -ròs, -roscé, *sł.*, przyróść. *Wœnabé é wušé zgubiła, żebé ji přérosłè ńe bélé* (gdyby nie miała przyrośniętych).

přéròvnac są, -ają są, -ėł są, *sł.*, przyrównać się. *Wœn są xcėł přéròvnac swœjemu gœspœdôřovi.*

přéròvnac, -ają, -ął, *sł.*, przyrównać. *Wœnabé gœ rôd přéròvnà samemu Pane Bœgu.*

přéřec, -řeką, -řek, -řečé, *sł.*, przyrzec. *Ma jesma mu to přéřekła. Ma jesma to mjà přéřekłè* (przyrzeczone).

přéřekac, -ają, -ął, *sł.*, przyrzekać. *Ńe přéřekôj, ćej ńimòżeš dotrémac. Ćej přéřekô bjałogłova, pišé na pjôsku (na wœzę) jeje słova.*

přéřešac, -ają, -ôł, *sł.*, przywiązywać. *Rébôcé linami abœ lencuχami přéřešają čółna do negœ pôla.*

přéřešéc, -ą, -ół, *sł.*, przywiązać. *Přéřešé dřevkœ do pôléka, żebé są ńe złômiło.*

přésadnǫc, -ną, -sôd, -ńi, *sł.*, przysiąść. *Wœn so šòtką přésôd* (przysiadł sobie połę od surduta).

přésązac, -sôzają, -sôzął, -sązôj, *sł.*, przysadzać. *Ńe přésôzô są celéca do χœrè krové.*

přésązac są, -sôzają są, -sôzął są, -sązôj są, *sł.*, przysadzać się.

přésązéc, -ą, -ół, *sł.*, przysadzić. *Přésązélé gœ do ńè, jak celą do krové.*

přésązéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, przysadzić się.

přésalac, -sôlają, -sôlôł, -salôj, *sł.*, przysalać. *Ju vici ńe přésalôj!*

přésązac, -sǫzają, -sǫzął, -sązôj, *sł.*, przysądzać. *Šółtés vama za vjele přésǫzô.*

přésązéc, -sǫzą, -sǫzół, -sązé, *sł.*, przysądzić. *Te grenta bółé jemu přésǫzonè.*

přésążny, -ègœ, *m.*, przysiężny. *Šółtés é přésążny řǫzǫ gromadǫ.*

přésenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, przysunąć. *Přéseńi mœje łòżkœ do twœjegœ.*

přésenǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, przysunąć się. *Přéseńi są do naju!*

přésešac, -sušają, -sušôł, -sešôj, *sł.*, przysuszać. *Bjałka len přésušô na přépjècku, bœ ji dròbką přemœk na dèšču.*

přésešéc, -sušą, -sušół, -sešé, *sł.*, przysuszyć.

přésevac, -suvają, -suvôł, -sevôj, *sł.*, przysuwać. *Doč té te stòłće tudotąd přésuvôš? Ńe přésevôj jix!*

přésevac są, -suvają są, -suvôł są, -sevôj są, *sł.*, przysuwać się. *Té są darmœ do ńè přésuvôš.*

přéséga, -źi, *ż.*, przysięga. *Twœje słowœ mje vici vôrtnè, jak jejix přéséga.*

přéségac, -sigają, -sigôł, -ségôj, *sł.*, przysięgać. *Ńe přéségôj bez pœłrebé. Jô řôdkœ přésigają.*

přéséχac, -siχają, -siχôł, -séχôj, *sł.*, przysychać. *Ta rena mǫże terô présiχà* (ta rana będzie teraz przysychała).

přésełac, -siłają, -siłôł, -sełôj, *sł.*, przysyłać. *Nenka vôm přésiłô ten wobrôzk.*

přésépac, -ją, -ôł, *sł.*, przysypać. *Přésépi vągle pœpjołę* (przysyp węgle popiołem).

přésépœvac, -ują, -œvôł, *sł.*, przysypywać. *To są pœtemu pjôskę přésépuje.*

přésχnǫc, -sχną, -seχ, -sχła, -sχńi, *sł.*, przyschnąć. *Mœja rena je ju dέχt přésχńonô.*

přésiz, -signą, -sig, -séžé, *sł.*, przysiądz. *Wœnbé přésig na všétčéχ svjątéχ, że wœn tegœ ńe zrobjeł. Přéséžé mje, jež to je prôvda!*

přéskakœvac, -ują, -œvôł, *sł.*, przyskakiwać. *Přéskakują do se, jak kuré.*

přéskœčéc, -ą, -ół, *sł.*, przyskoczyć. *Přéskœčéł do ńè, jak šôlony* (wściekły).

přésłac, -šlą, -słôł, *sł.*, przysłać. *To jô vama přésłôł te bulvé.*

přésłega, -źi, *ż.*, przysługa. *Wœn mje wœłdôł značnǫ přésłegą.*

přésłegœvac są, -ują są, -œvôł są, *sł.*, przysługiwać się. *Jemu są bjałka na všeden hòrt přésłeguje* (na wszelki sposób się przysługuje).

přésłeχac są, -słuχają są, -słuχôł są, -słeχôj są, *sł.*, przysłuchać się. *Přésłeχôj są dobře temu kôzańu!*

přésłeχœvac są, -ują są, -œvôł są, *sł.*, przysłuchiwać się. *Wœńi są přésłeχœvałé jegœ mœvje s vjelźim nôbœżenstvę.*

přésłežéc są, -służą są, -służół są, -słežé są, *sł.*, przysłużyć się. *Tébjes są mòg mje přésłežéc, żebjes le χcół.*

přésłežnosc, -é, *ż.*, usłużność, przysługiwanie się. *To mǫże za twœją χątnosc é přésłežnosc.*

přesłežny, *przym.*, usłużny, przysłużny. *Masma ješ ńimjà tak přésłežnègœ parobka, jak té.*

přésńic są, -ńą są, -ńeł są, *sł.*, przyśnić się. *Jemu są vilk přésńeł.*

přésoléc, -ą, -ół, *sł.*, przysolić. *Přésoléta so dròbką!*

přéstava, -é, *m.*, ekonom, dozorca robotników.

přéstavic, -ją, -jeł, *sł.*, przystawić. *Přéstavi drôb do daku* (przystaw drabinę do dachu).

přéstavjac, -stôvjają, -stôvjôł, -stavjôj, *sł.*, przystawiać.

přéstąp, -u, *m.*, przystęp. *Nô ten hòrt ńimjelébé rébôcé žôdnegœ přéstąpu do mœřa.*

přéstąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, przystąpić. *Wœn ńimòg ńijak do negœ psa přéstąpic. Wœna zjřkœ přéstǫpi do téχ rabušńikòv é tak řeče.*

přéstąpny, *przym.*, przystępny, dostępny. *To je ješ nôpřéstąpnešô droga do kœscoła.*

přéstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.* przystępować. *S bœjazńą v sercé přéstąpœvêł do wœjca.*

přéšaléc, -šôlą, -šôlêł, -šalé, *sł.*, przywabić. *Wœna kœždegœ přéšôli do se.*

přéšed *ob.* p r i n c.

přéšéc, -šéją, -šół, *sł.*, przyszyć. *Wœn mjêł tą łôtką do płôšča přéšétą. Wœn tak gôdô, jakbé jemu xto jązék přéšół do gąbé.*

přéšévac, -šivają, -šivêł, -šévôj, *sł.*, przyszywać. *Stareška přéšivô knòpé do tatovègœ kabôta.*

přéšłosc, -é, *ż.*, przyszłość. *Přéšłosc nôleži Bœgu* (przyszłość należy do Boga).

přétacéc są, -ą są, -ół są, przyczaić się. *Vlôz za ćeř é są přétacół* (wlazł za krzak i przyczaił się).

přétąpœ, *przysł.*, trochę tępo, słabo. *Wœna ju přétąpœ vizi é přétąpœ słéši.*

přétąpy, *przym.*, nieco tępy, osłabiony. *Naš starešk mô vid přétąpy* (nasz dziadek ma wzrok nieco tępy, osłabiony).

přétći, -kô, -ćè, *przym.*, stromy, spadzisty. *Gòra přétkô.*

přétékac, -tikają, -tikêł, -tékôj, *sł.*, przytykać. *Mœje ńivé přétikają do ksążevsćex.*

přétkac, -ają, -êł, *sł.*, przytkać, zatkać. *Tébé jes mòg jemu čim pésk přétkac.*

přétkœ, *przysł.*, stromo, spadzisto. *Z tè gòré to jizę barzo přétkœ. Přétkœ, jak z daku.*

přétkœsc, -é, *ż.*, stromość, spadzistość. *Dlô přétkœscé leżę ńe xcą jezzéc přez tą gòrą.*

přétrafic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, przytrafić się, przygodzić się. *To są rôdkœ přétrafi. Mje są zle přétrafiło.*

přétrafjac są, -trôfjają są, -trôfjêł są, -trafjôj są, *sł.*, przytrafiać się, przydarzać się. *Różne są přétrôfjô na tim bœžim svjèce.*

přétřémac, -třimają, -třimêł, -třémôj, *sł.*, przytrzymać. *Negœ złożèja přétřimalé v kòncu na wœtpusce v Rozłazéńe.*

přétřémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przytrzymywać.

přéwœbjecac, -ają, -êł, *sł.*, przyobiecać. *Wœna mje to přéwœbjecà.*

přéwœbjecovac, -eją, -ovêł, *sł.*, przyobiecywać. *Tatk mje přéwœbjecovêł, że mje kupi novè bòté.*

přéwœblec, -leką, -lek, -leče, *sł.*, przyoblec. *Ćej mô jic do kœscoła, tej přéwœbleče novè ruxna* (suknie).

přéwœblekac, -ają, -êł, *sł.*, przyoblekać. *Zis je léxè vjodro, temu všécé rébôcé přéwœblekają cepleše sekńe.*

přéwœzéc, -ą, -ół, *sł.*, przywodzić, przyprowadzać. *Wœna gœ přéwœzi do ńeščescô.*

přéwœzèvac, -ają, -êł, *sł.*, przyodziewać. *Ńe přéwœzèvôj tè kœšelé!*

přéwœzèvac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przyodziewać się. *Wœńi są tak přéwœzèvają, jak panovjè.*

přéwœzèvk, -u, *m.*, przyodziewek, odzież. *Ten paròbk służół mu přez dva lata ze sôm přéwœzèvk.*

přéwœzôc, -zéją, -zół, *sł.*, przyodziać. *Wœn le kabôt přéwœzêł a płôšč wœstavjeł doma.*

přéwœzôc są, -zéją są, -zêł są, *sł.*, przyodziać się. *Na stôrè lata ńimjêł są čim přéwœzôc.*

přéwœłac, -ają, -êł, *sł.*, przywołać. *Wœjc dêł gœ přéwœłac do se* (ojciec kazał go do siebie przywołać).

přéwœrac, -rą, -rêł, -ré, *sł.*, przyorać. *Jôbé ńimjêł přéwœrac tè pšeńice: wœnabé béła bélńešô, jak ten jičmé* (nie powinienem był przyorać tej pszenicy: ona byłaby celniejsza, niż ten jęczmień).

přéwœzdabjac, -zdôbjają, -zdôbjêł, -zdabjôj, *sł.*, przyozdabiać. *Nôbœžny leżę přéwœzdôbjają kœscòł, jak le mœgą.*

přéwœzdobic, -ją, -jeł, *sł.*, przyozdobić. *Wœńi sô xéče tak přéwœzdobilé, jak pałôc.*

přéwœzéc, -žą, -zół, -zé, *sł.*, przywozić. *Jô vama přéwœžą dobrą noviną.*

přéwučac, -ają, -êł, *sł.*, przyuczać. *Starši majǫ wœt nômłodšéx lat přéwučac zècé do pœsłešnoscé dlô se é do bœjazńè Bœga.*

přéwučac są, -ają są, -êł są, *sł.*, przyuczać się. *Človjek znôjma są přéwučô do všelejaći prôce.*

přéwučéc, -ą, -ół, *sł.*, przyuczyć. *Wœna zècé swœje přéwučéła do vjelżègœ pœřądku.*

přéwučéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, przyuczyć się. *Wœn są vneleśći do tegœ přéwuči, šlé le bǫże xcêł.*

přévabic, -vôbją, -vôbjeł, -vabi, *sł.*, przywabić, przynęcić. *Té jix ńičim do se ńe přévôbiš. Té gœ ńe wumjèješ přévabic.*

přévabic są, -vôbją są, -vôbjeł są, -vabi są, *sł.*, przywabić się, przynęcić się. *Wœnbé są dêł łôtvje přévabic.*

přévabjac, -vôbjają, -vôbjêł, -vabjôj, *sł.*, przywabiać, przynęcać. *Wœńi gœ přévôbjają do swœje Anule.*

přévabjac są, -vôbjają są, -vôbjêł są, -vabjôj są, *sł.*, przywabiać się, przynęcać się.

přévara, -é, *ż.*, zupa piwna (z cukrem i żółtkiem).

přévažac, -vôžają, -vôžół, -važôj, *sł.*, przywozić. *Šółtésòv sin přévôžô kœždè stŕodé tovaré ze Gdônska.*

přévądrovac, -ują, -ovół, *sł.*, przywędrować. *Bòg vjè, zkądći wœńi tudotąd přévądrovalé!*

přévilej, -u, *m.*, przywilej. *Přévileje šlaxecćè. Jim bółé wœt kròlòv pœlsćex rozmajitè přévileje nadônè.*

přévitac, -ają, -ół, *sł.*, przywitać. *Přévitół ksąża před xéčami é rôčół gœ do jizbé.*

přévitac są, -ają są, -ół są, *sł.*, przywitać się. *Přévitalé są serdečno.*

přévjesc, -vjodą, -vjòd, -vjezé, *sł.*, przywieść, przyprowadzić. *Doč té přévjòd téx kœdrôkòv do naju?* (po co ty przywiodłeś tych obszarpańców do nas?).

přévjeséc, -šą, -sół, -sé, *sł.*, przywiesić. *Co té jes so přévjesół na pirsax?*

přévješac, -ają, -ół, *sł.*, przywieszać.

přévjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, przywieść. *Pôn škòlny přévjòz te ksǫžće z mjasta.*

přévłaščac, -vłôščają, -vłôščół, -vłaščôj, *sł.*, przywłaszczać. *Wœńi so ńińa přévłôščają panovańè nad nami.*

přévłaščéc, -vłôščą, -vłôščół, -vłaščé, *sł.*, przywłaszczyć. *Pœ smirci wœjca ten starši brat přévłôščół so te grenta.*

přévlakac, -vlôkają, -vlôkół, -vlakôj, *sł.*, przywlekać. *Doč té mje přévlôkôš tu te snopé?*

přévlec, -vloką, -vlòk, -vlečé, *sł.*, przywlec. *Psé přévlokłé ten gnôt na mœje pœdwœrè.*

přévracac, -vrôcają, -vrôcół, -vracôj, *sł.*, przywracać, zwracać. *Dopjeře terôz přévrôcają jim jejix prava.*

přévrocéc, -vròcą, -vròcół, -vrocé, *sł.*, przywrócić. *Přez skrexą Pôn Bòg zôs přévròci gŕèšńika do swœjè łaśći.*

přézdřec są, -ą są, -ół są, *sł.*, przyjrzeć się. *Wœna są sobje přézdřà v zŕòdle.*

přézerac są, -ają są, -ół są, *sł.*, przyzierać się, przyglądać. *Są ńe přézerôj tak ńištréx, co są wu nas ǯèje!*

přijmœvac, -ują, -œvół, *sł.*, przyjmować. *Přijmœvalé všétkœ, co jim xto dół.*

přinc, přindą, přéšed, přinzé, *sł.*, przyjść. *Wœńi do nas ńe přindǫ. Přinzé do naju vječorę* (przyjdź do nas wieczorem). *Jak přéšed, tak véšed.*

přisc, přędą, přǫd, přądła, přęzé, *sł.*, prząść. *Ǯèvčąta len přędǫ. Ńe přęzéta vici. Jô jem spół a wœna přądła. Té tegœ ńe brekuješ* (potrzebujesz) *do přęzeńô. Tą léxœ jizę, ze xłopi přęzono přądǫ.*

přodę, *przysł.*, przodem, na przedzie, z przodu. *Xłop šed přodę, bjałka słôdé* (żona z tyłu, w tyle, za nim).

přòd, -ode, *m.*, przód. *Na přeze. Z přode. Přòd sańi.*

přòdći, *przysł.*, przodem, na przedzie, z przodu. *Jô pudą přòdći, a vé za mnǫ.*

pròdći, *przyim.*, z przodu, na przedzie. *Přòdći wœza. Přòdći wœjska jeze kròl na kœńu.*

přòdé, *przysł.*, wpierw, dawniej. *Přòdé tu bywało jinači. Přòdé žélé leze dłeži, jak ńińa* (dawniej ludzie żyli dłużej, jak teraz).

přòdk, -a, *m.*, 1) przodek, przód, 2) przodek, antenat. *Stanǫł wœt přòdka. Pœmœřańi to bélé naši přòdkœvje.*

psalmœvy, *przym.*, psalmowy.

psą, -éca, *n.*, psię. psiątko, szczenię. *Wutopilé te psąta. Naji seka mjà setmjoro psąt.*

psénа, -é, *m.* i *ż.*, psina. *Neščestlévô psénа.*

pséskœ *ob.* pséšče.

pséšče, -a, *n.*, zgrub. od pjes, psisko. *Nązně pséšče.*

psi, *przym.*, psi. *Psè głosé ńe jidǫ v ńebjosé. Psè łajańè* (psie szczekanie). *To są dęxt psè wœbéčaje. Psi jązéčk* (babka, rośl.). *Psô reta* (piołun, rośl.). *Psé pasc* (łajdaczyć się). *Wœńi psé se sobǫ pasǫ.*

psinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od psénа, psinka. *Bjèdnô psinka!*

psocéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, dokuczać, wymyślać komu. *Ǯècé psocą są nence.*

psota, -é, *ż.*, psota, psikus, figiel. *Ti knôpi všelejaće psoté véstvôřajǫ.*

psotléwœsc, -é, *ż.*, psotliwość, dokuczliwość.

psotlévje, *przysł.*, psotliwie, dokuczliwie.

psotlévy, *przym.*, psotliwy, psotny, dokuczliwy. *To są psotlévè ǯècé.*

psovac, pseją, pseł, psuj, *sł.*, psuć. *Pròžńactwœ dešą pseje.*

psovac są, pseją są, pseł są, psuj są, *sł.*, psuć się. *V mjesce psejǫ są dobrè wœbéčaje.*

psôlm, 2. *przyp.* psalmu, *m.*, psalm.

psônka, -ći, *ż.*, gatunek śliwki pośledniej. *V najim wœgroze są le psônće, téx lepšéx slivk ńimôma.*

psǫtečkœ, -a, *n.*, zdrobn. od psǫtkœ, psiąteczko. *Te psǫtečka są ješ slepè.*

psǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od psą, psiątko, szczeniątko.

pščelařći, -kô, -ćè, *przym.*, pszczolarski.

pščelařtwœ, -va, *n.*, pszczolarstwo.

pščelôrka, -ći, *ż.*, pszczolarka.

pščelôř, -a, *m.*, pszczolarz.

pščoła, -é, *ż.*, pszczoła. *Vjesołô, jak pščoła. To są zévè pščołé.*

pščołečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pščółka, pszczółeczka.

pščółka, -ći, *ż.*, zdr. od pščoła, pszczółka. *Wœna tak brączi, jak pščółka.*

pšenca, -e, *ż.*, pszenica. *Ob.* pšeńica.

pšenny, *przym.*, pszenny. *Pšennô mąka. Pšennè rogôle.* Ob. pšeńičny.

pšeńica, -e, *ż.*, pszenica.

pšeńička, -ći, *ż.*, zdr. od pšeńica, pszeniczka.

pšeńičny, *przym.*, pszenny. *Pšeńičnè zôrkœ* (ziarnko). *Ob.* pšenny.

ptôx, -a, *m.*, ptak. *Gviżże, spjevô, jak ptôx. Lexi to ptôx, co swœje vłôsnè gnôzdo kalô.*

ptôšą, -éca, *n.*, zdr. od ptôx, ptaszę.

ptôstwœ, -va, *n.*, ptactwo. *Domœvè, zévè, błotnè, mœŕćè, lądovè ptôstwœ.*

ptôšečk, -a, *m.*, zdr. od ptôšk, ptaszeczek.

ptôšéci, *przym.*, ptaszęcy, ptasi. *Ptôšécè švirgœleńè.*

ptôšéna, -é, *ż.*, ptaszyna.

ptôšéšče, -a, *n.*, zgrub. od ptôx, ptaszysko. *Wœkrutnè ptôšéšče* (ogromne ptaszysko).

ptôši, *przym.*, ptasi. *Ptôšè gnôzdo. Jemu le ješ ptôšègœ mleka felô* (jemu tylko jeszcze ptasiego mleka niedostaje).

ptôšinka, -ći, *ż.*, zdr. od ptôšéna, ptaszynka.

ptôšk, -a, *m.*, zdrobn. od ptôx, ptaszek. *Mêły, jak ptôšk.*

ptôšńictwœ, -va, *n.*, ptasznictwo.

ptôšńiči, *przym.*, ptaszniczy.

ptôšńička, -ći, *ż.*, ptaszniczka.

ptôšńik, -a, *m.*, ptasznik.

ptôšǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od ptôšǫtkœ, ptaszątko, ptaszyna.

ptôšǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od ptôšą, ptaszątko.

pucći, -kô, -ćè, *przym.*, pucki. *Zatoka puckô. Brovôr pucći. Přévileje mješčanòv pucćex. Wœkrǫg pucći.*

Puccôn, -a, *m.*, Pucczanin, mieszkaniec Pucka. Także Pucôn.

Puccônka, -ći, *ż.*, Pucczanka, mieszkanka Pucka. Także Pucônka.

Puck, -a, *m.*, Puck, miasto powiatowe w Prusiech Zachodnich.

pućel, -kla, *m.*, garb.

pudą, pœšed, pœj, *sł.*, pójść. *Jô tą vici ńe pudą. A puzęš! Jôbé do ńè ńe pœšed za ńižôdne pjeńǫże. Mœja bjałka pœšła do lasa. Pœj le sa!* (chodź no tu!). *Pœjma v grepje* (chodźmy razem).

puj, **puj**! okrzyk na kota, *pol.*: kyci, kyci!

puja, -e, *ż.*, 1) kotka (zwierzę); 2) pączek kwiatu wierzby, brzozy i t. p.

pujka, -ći, *ż.*, zdr. od puja, kotka.

puklovati, *przym.*, garbaty. *Puklovati xłop. Puklovatô zèvčéna.*

puklovato, *przysł.*, garbato.

puklovatosc, -é, *ż.*, garbatość.

pupečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od pupka, laleczka.

pupka, -ći, *ż.*, lalka. *Jak jem mêłǫ bêła, pupće jem strojiła.* Śpiewka.

purt, -e, *m.*, rozwolnienie, wypróżnienie.

purtac, -ają, -êł, *sł.*, mieć rozwolnienie, wypróżniać się.

purtôk, -a, *m.*, sracz, zasraniec; duch nieczysty, dyabeł.

puscéc, -ščą, -scél, *sł.*, puścić. *Sxvôcélé gœ na złożèjstvje, ale gœ puscélé. Puscé mńe, bracéšku!*

pusti, *przym.*, pusty, próżny. *Jô môm mješk, ale pusti. Pustemi nocami* nazywają się te noce, przez które od śmierci aż do pogrzebu ciało nieboszczyka pozostaje w domu.

pustka, -ći, *ż.*, pustka, pustkowie.

pustkœvjè, -ô, *n.*, dom, folwark po za wsią leżący.

pusto, *przysł.*, pusto, próżno. *V xéčax béło pusto. Pusto, jak na mœŕé.*

pustosc, -é, *ż.*, pustość, próżność.

pušča, -e, *ż.*, puszcza. *Tuxœlskô pušča.*

puščac, -ają, -êł, *sł.*, puszczać. *Jô ce puščają na wœlnosc. Wœn nama krev puščêł.*

puščôvka, -ći, *ż.*, kij, rozszczepiony na końcu, służący do wyrzucania kamieni w dal.

pyx, -u, *m.*, proch, pył. *V jizbje je ful pyxu.*

pyl, **pyl**, **py-li-li**! *wykrz.* W ten sposób przywołuje się gęsi.

pyla, -e, *ż.*, gęś, *połab.* pilą, pylą.

pylą, -éca, *n.*, gąsię. *Ob.* pyla.

pylili! *wykrz.* Ob. pyl.

pylka, -ći, *ż.*, zdr. od pyla, gąska.

pylǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od pylǫtkœ, gąsiątko.

pylǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od pylą, gąsiątko.

pylulu! *wykrz.* Ob. pyl.

pynt, -a, *m.*, funt. *Tŕé čvircé pynta.* Można też słyszeć *pąt.*

pyntovy, *przym.*, funtowy. *Pyntovô vôga. Pyntovy kam.*

R.

rabańic, -ą, -eł, *sł.*, krzyczeć, wymyślać, gromić. *Wœna nò mją tak rabańi, jakbé jô béł křiv temu* (jakbym ja był temu winien).

rabarber, -e, *m.*, rabarbarum (rośl.).

rabarberovy, *przym.*, rabarbarowy.

rabin, -a, *m.*, rabin. *Wœn je mądri, jak žédovsći rabin.*

rabinòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, rabinów. *Rabinòv sin.*

rabœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, rabować. *Ti bufkœvje xœzą pœ drogax é lasax é leżi rabują.*

rabunk, -u, *m.*, rabunek.

rabušńictwœ, -va, *n.*, rabusiostwo. *Sxvôtalé gœ na rabušńictvje.*

rabušńiči, *przym.*, rabusiowski. *To je jegœ rabušńičô nôtera.*

rabušńička, -ći, *ż.*, kobieta rabuś, zbójczyni.

rabušńik, -a, *m.*, rabuś. *Ten rabušńik zabrêł mje všétkœ.*

račéc, rôčą, rôčêł, račé, *sł.*, 1) prosić, zapraszać, 2) częstować, raczyć. *Wœńi mją rôčą do se, ale jô do ńix ńe pudą. Rôčélé nas, čim le mœglé.*

rada, -é, *ż.*, rada. *Wœn kœždemu xutkœ pœmôgô... dobrą radą. Wœn mô dobremi radami pœdšéti jązék.*

razéc, -ą, -él, *sł.*, 1) radzić, 2) naradzać się. *Razé mje, brace, bœ jô so radé nalezc ńimœgą! Wœni le nad tim razą, jakbé ce zgubic.*

raga, -ži, *ż.*, szkapa, chabeta, *pr. niem.* Ragge. *Fr.* Por. kraga.

raja, -e, *ż.*, reja, drąg poprzeczny u masztu, na którym żagiel wisi, *niem.* Raa, Rahe.

rajsći, -kô, -ćè, *przym.*, rajski. *Rajsćè šćescè. Šćestlévœsc rajskô.* Ob. rôj.

rap, -a, *m.*, 1) koń kary, 2) gatunek śledzia, *niem.* Rappe, *pr. niem.* Rāp.

rapœvy, *przym.*, dotyczący rapa.

rąbic, rąbją, rąbjeł, rąbi, *sł.*, rąbać. *Ńe rąbi tegœ dřeva, bœ je mœkrè; jak vésxńe, to je pœrąbiš.*

rąbjôř, -a, *m.*, rębacz, drwal.

rąbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, przeszywać wszerz i wzdłuż, zwykle inną materyą lub kolorem. *Muca rąbœvônô.*

rączba, -é, *ż.*, poręka. *Tvœja rączba ńe vjele pœpłôcô.*

rączéc, -ą, -él, *sł.*, pożyczać, borgować. *Xto le xce, kœždemu rączą.*

rączécel, -a, *m.*, ręczyciel.

rączécelka, -ći, *ż.*, ręczycielka.

rączécelstwœ, -va, *n.*, ręczycielstwo, poręka.

rączéšče, -a, *n.*, zgrub. od rąka, ręczysko.

rączny, *przym.*, ręczny. *To je rączną robœta.*

rączńičk, -a, *m.*, zdrobn. od rączńik, ręczniczek.

rączńik, -a, *m.*, ręcznik.

rąka, -ći, *ż.*, ręka.

rąkajca *ob.* rąkavica.

rąkavica, -e, *ż.*, rękawica. *Rąkavice skœřanè, vizonè* (robione na drutach).

rąkavička, -ći, *ż.*, zdr. od rąkavica, rękawiczka. *To są déxt zęcnè rąkavičće* (to są rękawiczki, jakby dla dziecka).

rąkavičny, *przym.*, rękawiczny. *Tobé są gvés zmjescélo v rąkavičnym pôlcu.*

rąkôv, -a, *m.*, rękaw.

rąkôvk, -a, *m.*, zdr. od rąkôv, rękawek.

rąkœvńik, -a, *m.*, narzędzie, którem obklepuje się len na klepôču, aby go obrać z paździerzy.

rebeléjô, -e, *ż.*, rebelia, bunt, powstanie.

recuz, -a, *m.*, łańcuch, wrzęciądz. *Na recuzu vuřešony.*

reči, *przym.*, raczy, rakowy.

rečk, -a, *m.*, zdrobn. od rek, raczek.

reda, -é, muł, torf błotny, namulisko.

Reda, -é, *ż.*, 1) rzeczka, wpadająca do Bałtyku, 2) wieś w powiecie wejrowskim, nad tą rzeką położona.

redac, -ają, -êł, *sł.*, deptać, tłoczyć, brodzić. *Kœńe redają rolą. Dobétk redô mœkrą łąką. Rébôcé redają v pjôsku.*

redosc, -é, *ż.*, radość. *Jô jem są přésłexœvêł s vjelgą redoscą jegœ gôdce. Wœkrutnô redosc zapanovà z tè přéčéné na całéx Kašebax.*

redostny, *przym.*, radosny. *Jô vama přénošą redostną noviną.*

redostńe, *przysł.*, radośnie. *Pœvitalé gœ redostńe.*

redovac są, -ejã są, -ovêł są, *sł.*, radować się, cieszyć się. *Redujce są, leżę, mżę terô wu nas lepi! Tatk są redovêł, nenka są redovà. Są ńe reduj před časę!*

Reduńô, -è, *ż.*, 1) rzeka Radunia, wypływająca z jeziora Raduńskiègo a wpadająca do Motławy, 2) wieś w powiecie kościerskim.

rezi *ob.* r ô d.

rexy, -u, *m.*, ruch. *Té gœ letkœ* (łatwo) *pœznôš pœ jegœ rexax é pœ mœvje.*

rexac, -ają, -êł, *sł.*, ruszać. *Jak zdéxêł, pôlcami rexêł, be bél grôč.* Ob. r e š a c.

rexac są, -ają są, -êł są, *sł.*, ruszać się. *Leżę są rexają, jak mròvće.*

rexawœ, *przysł.*, ruchliwie, żwawo.

rexawœsc, é, *ż.*, ruchliwość, żwawość.

rexavy, *przym.*, ruchliwy, żwawy. *Rexavô, jak mròvka.*

rexœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, rachować. *Wœna le na pôlcax rexœvac wumjèje.*

rexunk, -u, *m.*, rachunek. *V tim rexunku są mylće.*

rek, -a, *m.*, rak. *Wu ńegœ je takô nôtera, jak wu reka. Pœšed s głupym na reće, a wœn žabé xvôtô* (poszedł z głupim na raki, a on żaby chwyta).

religijny, *przym.*, religijny. *To są spravé religijnè, do xternéx nôm są mješac ńe gœzi.*

religijô, -e, *ż.*, religia.

relikvijô, -e, *ż.*, relikwia.

rematez, -e, *m.*, reumatyzm.

rematezovy, *przym.*, reumatyzmowy. *Masc rematezovô. Bœle rematezovè.*

remcovac, -ejã, ovêł, *sł.*, kołatać gwałtownie, dobijać się, hałasować, *niem.* ramasseln, ramasteln (geräuschvoll thätig sein, klopfen). Fr. *Doč té tak remceješ?* Także r a m c o v a c.

remda, -é, *m.* i *ż.*, człowiek tęgi, przysadkowaty, klocek, *niem.* Ramme (kloc, kafar).

remją, -ińa, *n.*, ramię.

remjonkœ, -a, *n.*, zdr. od r e m j ą, ramionko; dźwignia. *Jedno remjonkœ mô béc kròtšè, to dreźè zôs dłegšè.*

remjônk, -u, *m.*, rumianek (roślina).

remjônkœvy, *przym.*, rumiankowy. *Herbata remjônkœvô.*

remœt, -e, *m.*, hałas, zgiełk, rumor.

remœtac, -ają, -êł, *sł.*, hałasować, zgiełk czynić. *Zècé remœtałé na pœdvœřé. Najôd są a pœtemu remœtało mu v žôce* (w żołądku).

rena, -é, *ż.*, rana. *Wœn mô rené na całym cele.*

reno, -a, *n.*, rano, poranek. *Wœt rena. Jaž do rena.*

reno, *przysł.*, rano, wcześnie. *To ješ je gis reno* (wcześnie).

renovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, uganiać, hałas bieganiem czynić, *niem.* rennen. *Jôbé xcà, žebé te zècé mńi renovałé.*

reny, *przym.*, 1) ranny, poranny, 2) wczesny. *Renè bulvé* (wczesne kartofle). *V renéx gœzénax.*

reńic, -ą, -eł, *sł.*, ranić. *Reńony* (ranny). *Všétcé žołneře bélé reńôny. Wœn gœ reńeł v samœ wœkœ.*

resći, -kô, -ćè, *przym.*, ruski, rosyjski. *Přešlé přez reskę grancą. Wœjskœ rescè. Cesôř resći.*

Resk, -a, *m.*, Rusin, Rosyanin. *Reskœvje čélé Mœskôle majõ jinšą vjarą.*

Reskô, -ći, *ż.*, Rosya.

rešac, -ają, -êł, *sł.*, ruszać, poruszać. *Ńe rešôj téx papjoròv.*

rešac są, -ają są, -êł są, *sł.*, ruszać się. *Wœna są tak rešô, jak muxa v smœle.*

rešéc, -ą, -éł, *sł.*, ruszyć. *Jô tegœ ńe rešą.*

rešéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, ruszyć się. *Rešé są, ńeplekœ!* (rusz się, niedołęgo!).

rešta, -é, *ż.*, reszta. *To je le rešta jegœ majątku.*

reštka, -ći, *ż.*, resztka, ostatek. *Doč té mje přéńòs te reštće?* (po cóż ty mi przyniosłeś te resztki?).

reta, -é, *ż.*, ruta. P s ô r e t a (psia ruta), piołun, *łac.* arthemisia absynthium L.

retka, -ći, *ż.*, zdr. od r e t a, rutka.

reva, -é, *ż.*, mielizna, rafa, ławica piaskowa w morzu lub u brzegu morza, *niem.* Riff., *dol. niem.* Reff. *Ma xcema wuvažac, žebé lavir bôte na ną revą ńe pœńòs* (musimy uważać, aby wiatr przeciwny nie poniósł batu na ową mieliznę). *Reva* (wieś nadmorska w powiecie puckim).

reverąda, -é, *ż.*, rewerenda.

revina, -é, *ż.*, sznur służący do ściągania żagli, *pr. niem.* Rêp, Rêf (Leine, Strick, Seil). *Fr.*

revka, -ći, *ż.*, zdrobn. od r e v a, mała ławica piaskowa w morzu lub wzdłuż morza.

rež, *2. przyp.* rżé, *ż.*, rež, żyto.

réba, -é, *ż.*, ryba. *Rébé łovic. Ńe xvôtô są rib před ńewœdę. Rébé řečnè, jezornè, mœŕće.*

rébacći, -kô, -ćè, *przym.*, rybacki. *Žénvœt rébacći. Čélno rebacćè. To są rébacćè zvéčaje.*

rébactwœ, -va, *n.*, rybactwo.

rébačéc, -ą, -éł, *sł.*, być rybakiem, trudnić się rybactwem. *Wœńi tu rébačõ wœt baro dôvnéx lat.*

rébi, -jō, -jè, *przym.*, rybi. *Rébjè mjąso. Rébjè wœkœ. Kro rébjè. Rébjô šmaka.*

rébišče, -a, *n.*, zgrub. od réba, rybsko, stara, niezgrabna, wielka ryba.

Rébôće, -kòv, *l. mn.*, półwysep helski. *Na Rébôkax* (na Helu).

rébôčk, -a, *m.*, zdrobn. od rébôk, mały, młody rybak.

rébôčka, -ći, *ż.*, rybaczka, żona rybaka.

Rébôčka, -ći, *ż.*, Rybaczka, mieszkanka półwyspu Helskiego.

Rébôk, -a, *m.*, Rybak, mieszkaniec półwyspu Helskiego.

réc, réją, rél, *sł.*, ryć. *Jemu kreté zemją réją.*

réčec, -ą, -êł, *sł.*, ryczeć. *Mœře réči Dobétk réči v xlèvje, ćej ńimô co grézc.*

réčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od réka, żerdka, tyczka.

réxêłt, -e, *m.*, belka, względnie cała ścianka w stodole, oddzielająca boisko od sąsieka, w ogóle przegroda: w stodole, na strychu, w klatce i t. p., *niem.* Richtholz (Richtscheide), *dol. niem.* Röchtholt. *Łońi mjelésmé žéta dva razé véži réxêłta, latos le pœ réxêłt. Vésépi bulvé za réxêłt!* (wysyp ziemiaki za przegrodę!).

réxłosc, -é, *ż.*, rychłość.

réxło, *przysł.*, rychło. *Čé té to abé réxło zrobiš? Jô réxli přindą, jak té mésliš. Nôréxli přéšed švaźer.*

réxły, *przym.*, rychły, szybki, prędki, wczesny. *Réxłô zéma.*

réja, -e, *ż.*, łączka podmokła. Réjami nazywają się wąskie skrawki łąk, przez które sączą się mniejsze lub większe strugi.

rék, -u, *m.*, ryk.

réka, -ći, *ż.*, żerdź, kół, tyka, *prus. niem.* Rick, Rück (lange Stange, langer Ast, Latte). *Fr. Wœna na rékax vješô bjèlézną. Rékami wœgrôzô są pœle, žebé dobétk ńe lôz.*

rékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, ogradzać żerdziami, rékami.

répa, -é, *ż.*, batog, kańczug.

répac, -ją, -êł, *sł.*, bić batogiem, w ogóle uderzać. *Zdřéta-le, jak wœn répje swœją bjałką!*

répnọc, -ną, -nọł, *sł.*, uderzyć batogiem, kijem i t. p. *Répnọł gœ v pésk. Répnọł kœńa bičéśćem.*

règa, -źi, *ż.*, rząd, szereg, *niem.* Reihe, *dol. niem.* Rège. *Dvje rège žołneři. Té môš jic tą jaž do tè règi dřev* (ty masz iść tam aż do tego rzędu drzew).

règ, -u, *m.*, wiosło, *łac.* remus, *pr. niem.* Rêmen, Rêm (langes Ruder). *Fr.*

règa, -é, *ż.*, Ob. règ.

règčôk, -a, *m.*, kij, nadziany obrączkami żelaznemi, które za trąceniem o krowę wydają głos i straszą krowę, *niem.* Ringstock. *Kœždi pastuř swòj règčôk xvôli.* Przysł.

règk, -u, *m.*, rynek, *niem.* Ring. *Na tim môlu bél dôvńi règk. Na Novym Règku ve Gdônsku.*

ribka, -ći, *ż.*, zdrobn. od réba, rybka. *Mélô ribka. Złotexnô ribka.*

ribnosc, -é, *ż.*, rybność.

ribny, *przym.*, rybny. *To jezoro je baro ribnè.*

riz, 2. *przyp.* réza, *m.*, rydz.

rizk, -a, *m.*, zdr. od riz, rydzyk. *Lepši rizk, ńižlé ńick.* Przysł.

riščọ, *przysł.*, kłusem, rysią. *Riščọ jaxalé, žebé xutči béc doma* (żeby wpierw być w domu).

rịta, -é, *ż.*, renta, procent. *Wœn mô wœt téx pjeńǫzi značną rịtą. Wœńi mje rịtą płacą.*

rịtovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, rentować się, nieść procent. *Wœn mô vjelźè pjeńǫzc, ale wœne są jemu léxœ rịtejǫ.*

robactwœ, -a, *n.*, robactwo. *Wœblazło gœ robactwœ.*

robači, *przym.*, robaczywy. *Robačô kreška. Robačè dřewœ.*

robic, -ją, -jeł, *sł.*, robić. *Wœnbé ńic ńe robjeł, le jôd a spêł. Ńe robi tegœ!* (nie rób tego!).

robjeza, -e, *m.* i *ż.*, koń nędzny, bydlę chude, świnia, prosię zabiedzone.

robôk, -a, *m.*, robak. *Kœždi mô swœjegœ robôka, swœją veš, co jegœ gréze.*

robôšk, -a, *m.*, zdrobn. od robôk, robaczek. *Te mêlè robôšće točǫ deską. Ax, té robôšku!* (ach, ty pędraczku! — mówi się do dziecka). *Dèščovè robôšće* (dżdżownice).

robœta, -é, *ż.*, robota. *Pœšlé do dwœra na robœtą. Wœńi mjelé přé tim vjele barzo robœté.*

robœtńica, -e, *ż.*, robotnica.

robœtńiči, *przym.*, robotniczy.

robœtńik, -a, *m.*, robotnik.

ročézna, -é, *ż.*, rocznica. *Ročézna założeńô kœscoła. Ročézna najegœ zdôvańô* (rocznica naszego ślubu).

roček, -u, *m.*, zdrob. od rok, roczek. *Jô jem mušêł ždac nô ńą całè třé ročće.*

rodovy, *przym.*, rodowy. *To je v ksągax rodovéx čélé metrékax zapišônè.*

rozéc, -ą, -él, *sł.*, rodzić. *Rozony* (rodowity). *Pôn tak gôdô pœ našemu, jak rozony Kašeba.*

rozęć są, -ą są, -ął są, *sł.*, rodzić się. *Latos rozą są sami knôpi* (tego roku rodzą się sami chłopcy).

rozéna, -é, *ż.*, rodzina. *Rozéna čélé familéjô Ptôxòv.*

rozinny, *przym.*, rodzinny. *Rozinnè svaré. Rozinnô mœva.*

rozôj, -aju, *m.*, rodzaj. *Rozôj leżći.*

rogati, *przym.*, rogaty. *Rogati, jak vòł, jak ksążéc.*

rogœvy, *przym.*, rogowy. *Jedny pœtřebują do livkòv knòp lônéx, jiny rogœvéx* (jedni używają do kamizelek guzików lanych, inni rogowych).

rojic są, -ą są, -eł są, *sł.*, roić się. *Rojų są, jak pščołé v hulu.*

rojno, *przysł.*, rojno.

rojny, *przym.*, rojny.

rok, -u, *m.*, rok. *Za rok. Před rokę. Lata (l. mn.). Tŕé, šteré lata. Wœn ješ béł v téx nôlepšéx latax, ćej wumar* (był jeszcze w sile wieku, gdy umarł).

rola, -e, *ż.*, rola. *Ob.* rolô.

rolńictwœ, -va, *n.*, rolnictwo.

rolńiči, *przym.*, rolniczy.

rolńik, -a, *m.*, rolnik.

rolô, -e, *ż.*, rola. *Ob.* rola.

ropa, -é, *ż.*, para wodna. *Ropa są wunôšà nad grôpę* (para się unosiła nad garnkiem). *Ropa jiże z wœdé.*

ropœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, parować. *Wœda są ropuje. Bulvé v grôpje są ropują.*

rorôté, -ôt, *l. mn.*, roraty.

rosa, -é, *ż.*, rosa.

rosc, -tą, -ceš, ròs, rosła, roscé, *sł.*, róść. *Rosceta, ćej casto. Wœna rosce, jak na drożžax.*

rosćc, -šą, -sół, *sł.*, rosić.

rostléna, -é, *ż.*, roślina. *Mœja bjałka sbjerô všelejaće zèlô é rostléné, xterne pœtemu vaři é pije.*

rovařći, -kô, -ćè, *przym.*, ruchliwy, wścibski. *Te vaji zècé są baro rovařćè.*

rozbarańic są, -ą są, -eł są, *sł.*, siąść, lec, jak baran, rozwalić się.

rozbeblac, -ają, -êł, *sł.*, rozbabrać. *Doč té rozbeblà to masło? Na tim stole je gœrêłka rozbeblônô.*

rozbic, -biją, -bjeł, *sł.*, rozbić. *Jôbé jemu łeb rozbjeł.*

rozbijac, -ają, -êł, *sł.*, rozbijać.

rozbjerac, -ają, -êł, *sł.*, rozbierać. *Přéxœzą sąsezé é všétkœ rozbjerają.*

rozbjègac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozbiegiwać się.

rozbjègnąc są, -bjègną są, -bjèg są, *sł.*, rozbiec się. *Vneteśći rozbjèglé są na všétće stroné.*

rozblečec są, -ą są, -êł są, *sł.*, rozbeczeć się. *Wœwce są rozblečałé.*

rozbřédnąc, -ną, -břéd, *sł.*, rozmięknąć. *To mże léxœ jaxac, jak drożże rozbřédnų. Pœ dèščax je zemja rozbřédłô.*

rozcar *ob.* rozetřec.

rozcerac, -ają, -êł, *sł.*, rozcierać.

rozcégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, rozciągać.

rozcégac są, -cigają są, -cigêł są, -cégôj są, *sł.*, rozciągać się.

rozcénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, rozcinać.

rozcic, -etną, -cął, -etńi, *sł.*, rozciąć. *Rozcął pœvròz nożę. Wœn to vążéšće mušél rozcic, bœ gœ ńimòg ńijak rozřešéc.*

rozcignąc, -ną, -cig(nął), *sł.*, rozciągnąć. *Rozcigńi to płòtno!*

rozcignąc są, -ną są, -cig(nął) są, *sł.*, rozciągnąć się. *Te rąkavice są ješ rozcignų.*

rozćebic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, rozpłakać się, rozbeczeć się. *Jô ńe vjèm, čegœ wœna są tak rozćebiła.*

rozćidnąc, -ną, -nął, *sł.*, rozbić, roztłuc, roztrącić. *Jô cé ješ rozćidną tą budlą. Xœzi, jak rozćidły.*

rozčosac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, rozczesać. *Vłosé mją rozčosônè.*

rozčosévac, -ejąją, -évêł, *sł.*, rozczesywać. *Wœna so sploté rozčoseje.*

rozdac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, rozdać. *Wœnabé všétkœ rozdà, žebé jô ńe pilovêł.*

rozdajac *ob.* rozdavac.

rozdavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, rozdawać. *Ńe rozdavôj tak pjeńązi!*

rozdémac, -dimają, dimêł, -démôj, *sł.*, rozdymać. *Té ńimušiš rozdémac tegœ pąxeřa!*

rozdémac są, -dimają są, -dimêł są, -démôj są, *sł.*, rozdymać się.

rozdic, -edmą, -dął, -edmi, *sł.*, rozdąć. *Ńimœglé wœgńa rozdic na tim vjetře.*

rozdic są, -edmą są, -dął są, -edmi są, *sł.*, rozdąć się.

rozdwœjic, -ą, -eł, *sł.*, rozdwoić. *Přéšło mjezé ńimi do rozdvœjeńô.*

rozęar *ob.* rozedřec.

rozęrac, -ają, -êł, *sł.*, rozdzierać.

rozęrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozdzierać się.

rozę̀lac, -ają, -êł, *sł.*, rozdzielać.

rozę̀léc, -ą, -éł, *sł.*, rozdzielić. *Cały swòj majątk rozę̀lélë mjezé sénòv.*

rozę̀ł, -ałe, *m.*, rozdział. *Na wœstatku zgœzélé są na taći rozę̀ł.*

rozźibac, -ają, -êł, *sł.*, rozginać.

rozźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozginać się.

rozźic, -egną, -źął, -egńi, *sł.*, rozgiąć. *Te vjetvje sọ ńewœmal zrosłè, jix rozźic ńimòżna.*

rozźic są, -egną są, -źął są, -egńi są, *sł.*, rozgiąć się.

rozebrac, -bjeřą, -ebrêł, -bjeřé, *sł.*, rozebrać. *Rozbjeřéta rešta, ńe wœstavita ańè dròbći!* (rozbierzcie resztę, nie zostawcie ani troszki!).

rozedřec, -edřą, -żar, *sł.*, rozedrzeć. *Jô tegœ ńe rozedřą. Jô ńimôm taći séłé, żebé jô to rozżar. Wœn mô kabôtk rozżarti.*

rozedřec są, -edřą są, -żar są, *sł.*, rozedrzeć się. *Mje są płôšč rozżar.*

rozegnac, -ają, -êł, *sł.*, rozegnać, rozpędzić. *Pôn rozegnêł leżi.*

rozem, -u, *m.*, rozum. *Rozem vici pœpłôcô, jak bœgactvœ.*

rozemk, -u, *m.*, rozum, rozumek. *Rozemku, pœj do dòmku!* (rozumie, wejdź do głowy!). *Przysł.*

rozemno, *przysł.*, rozumnie. *Wœn tak rozemno gôdô, jak stôri.*

rozemny, *przym.*, rozumny. *Rozemny xłop dô so s nôgœršọ babọ radé. To sọ rozemnè słova.*

rozemńe *ob.* rozemno.

rozenc są, -endą są, -šed są, -enzé są, *sł.*, rozejść się. *Rozešlé są s ńenaviscọ v sercé. Rozenzéta są!*

rozepχnọc, -ną, -nọł, *sł.*, rozepchnąć. *Rozepχnọł téχ, co pròdći stalé.*

rozepřec, -epřą, -par, *sł.*, rozeprzeć. *Jak gœ ta ńeščestńô buχa rozepře, sôm ńe vjè, co gôdô* (gdy go ta nieszczęsna pycha rozeprze, sam nie wie, co gada).

rozepřec są, -epřą są, -par są, *sł.*, rozeprzeć się. *Rozpar są na ławje, jak šlaχcéc.*

rozervac, -rvją, -rvêł, *sł.*, rozerwać, rozedrzeć. *Jôbé tegœ tak letkœ ńe rozervêł.*

rozervac są, -rvją są, -rvêł są, *sł.*, rozerwać się, rozedrzeć się. *To je mœcno zdřešonè, to są tak letkœ ńe rozervje.*

rozeřnọc, -ną, -nọł, *sł.*, rozerznąć.

rozesχnọc są, -ną są, -nọł są, *sł.*, rozeschnąć się. *Rozesχłô bečka.*

rozesłac, -šlą, -słêł, *sł.*, rozesłać. *Pôn rozesłêł parobkòv na všétće stronė, żebé šukalé panešći.*

rozetřec, -etřą, -car, *sł.*, rozetrzeć. *Rorcarti* (roztarty).

rozevřec, -evřą, -var, *sł.*, rozewrzeć. *Rozvarlé vjeřeje.*

rozevřec są, -vřą są, -var są, *sł.*, rozewrzeć się. *Brômé ńebjesćè są rozvarłé.*

rozgadac są, -gôdają są, -gôdêł są, -gadôj są, *sł.*, rozgadać się. *Staršk rozgôdêł są wœ stôréχ żèjaχ.*

rozgańac, -gôńają, -gôńêł, -gańôj *sł.*, rozganiać.

rozgłašac, -głôšają, -głôšêł, -głašôj, *sł.*, rozgłaszać. *Taćex sprôv ńe nôleži rozgłašac.*

rozgłoséc, -šą, -séł, -sé, *sł.*, rozgłosić. *Nenka rozgłoséła ju pœ cały vsi, że jô są żeńą.*

rozgńatac, -gńôtają, -gńôtêł, -gńatôj, *sł.*, rozgniatać.

rozgńesc, -gńotą, -gńòt, -gńecé, *sł.*, rozgnieść. *Wœn rozgńòł nogọ tegœ robôka.*

rozgńèvac, -ają, -êł, *sł.*, rozgniewać. *Jegœ béleco ńe rozgńèvô.*

rozgńèvac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozgniewać się. *Vasta są tak nô mją rozgńèvà srożę.*

rozgœřéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, rozgniewać się. *É čegœżesta są nô mją tak rozgœřéła?*

rozgrażac, -grôżają, -grôżêł, -grażôj, *sł.*, rozgradzać, odgradzać. *Ta mjeża rozgrôżô grenta plebansćè é naše.*

rozgrażac są, -grôżają są, -grôżêł są, -grażôj są, *sł.*, rozgradzać się, odgradzać się.

rozgraja, -e, 1) *ż.*, rozsocha, drzewo lub gałąź, na dwie odnogi rozszczepione, 2) *m.* i *ż.*, człowiek szeroko chodzący.

rozgrajic są, -ą są, -eł są, *sł.*, rozkraczyć się. *Rozgrajeł są, jak krova.*

rozgrančac, -ają, -êł, *sł.*, rozgraniczać, odgraniczać. *Ten płot rozgrančô naje wœgrodé.*

rozgrančac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozgraniczać się, odgraniczać się.

rozgrančéc, -ą, -éł, *sł.*, rozgraniczyć, odgraniczyć.

rozgrančéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, rozgraniczyć się, odgraniczyć się. *Rozešlé są é są zarô rozgrančélé, żebé ńimjelé vici ńick pœspòlnègœ* (aby nie mieli więcej nic wspólnego).

rozgrézac, -grizają, -grizêł, -grézôj, *sł.*, rozgryzać.

rozgrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, rozgryść. *Té tegœ wœřeχa ńe rozgrézeš. To mje je přécvjardè do rozgrézeńô.*

rozgrozéc, -ą, -ół, *sł.*, rozgrodzić, odgrodzić. *Čemu ńe rozgrozéta vašéx grentòv?*

rozgrozéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozgrodzić się, odgrodzić się.

rozgřebac, -ją, -êł, *sł.*, rozgrzebać. *Rozgřebi te zdrąbé!* (rozgrzeb te wióry!).

rozgřebœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, rozgrzebywać. *Zècé, ńe rozgřebujta smjeci!*

rozgřevac, -ają, -êł, *sł.*, rozgrzewać.

rozgřevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozgrzewać się. *Wœńi są rôd gœřélkq rozgřevają.*

rozgřèšac, -ają, -êł, *sł.*, rozgrzeszać. *Naš ksọz ńe łôtvje leząi rozgřèšô.*

rozgřèšéc, -ą, -ół, *sł.*, rozgrzeszyć. *Mušół jem wœdenc bez rozgřèšeńô.*

rozgrôc, -eją, -êł, *sł.*, rozgrzać. *Jô so le pôlce nad wœgńę rozgřeją.*

rozgřôc są, -eją są, -êł są, *sł.*, rozgrzać się. *Sadńi so na přépjècku, to są xutkœ rozgřeješ.*

rozχižac są, -ają są, -êł są, *sł.*, płoszyć się, unosić. *Te kœńe béle čegœ rozχižają są.*

rozχižéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozbiec się, spłoszyć się, unieść. *Piorun χlastnął, a tej mœje kœńe są rozχižółé.*

rozχœzéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozchodzić się. *Nôbœženstwœ są ju skœnčółó é leze są rozχœzọ.*

rozχœrovac są, -eją są, -ovêł są, *sł.*, rozchorować się. *Rozχœrovêł są srozę.*

rozχvacéc, -χvôcą, -χvôcół, -χvacé, *sł.*, rozchwycić. *Wœńi to v mergńeńu wœka* (w okamgnieniu) *rozχvôcélé.*

rozχvatac, -χvôtają, -χvôtêł, -χvatôj, *sł.*, rozchwytywać.

rozjadovic, -ją, -jeł, *sł.*, rozjadowić, rozjuszyć. *Čim té jegœ jes tak rozjadovjeł?*

rozjadovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, rozjadowić się. *Rozjadovjeł są, jak zńija.*

rozjasńac, -jôsńają, -jôsńêł, -jasńôj, *sł.*, rozjaśniać.

rozjasńac są, -jôsńają są, -jôsńêł są, -jasńôj są, *sł.*, rozjaśniać się, wypogadzać się.

rozjasńic, -ą, -eł, *sł.*, rozjaśnić. *Rozjasńi swœje léca!*

rozjasńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, rozjaśnić się, wypogodzić się. *Nex są le péřną rozjasńi, a pœjezema dali.*

rozjaχac są, -jadą są, -jaχêł są, -jezé są, *sł.*, rozjechać się. *Rozjaχalé są v dézt přecivnè stroné.*

rozjaχœtac, -tają (-cą), -têł, *sł.*, rozedrzeć, podrzeć na strzępy. *Jô terô mušą χœzéc v téx rozjaχœtônéx skœřńax.*

rozjeżżac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozjeżdżać się. *Wœńi są ńe réχli rozjeżżają, jaž pœ pòlnocé.*

rozjigrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozigrać się. *Zdřé, rozjigrało są mœře.* Cen.

rozkazac, -kôżą, -kôzêł, -każé, *sł.*, rozkazać. *Jô jemu rozkôżą. Pańè mje rozkôzà* (pani mi rozkazała).

rozkazovac, -eją, -ovêł, *sł.*, rozkazywać. *Wœnabé rôd rozkazovà, ale je ńixt ńe słeχô.*

rozkąséc, -kọšą, -kọséł, -kąsé, *sł.*, rozkąsić, rozgryść.

rozkąšac, -kọšają, -kọšêł, -kąšôj, *sł.*, rozgryzać.

rozkładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, rozkładać.

rozkôz, -aze, *m.*, rozkaz. *Na kròlevsći rozkôz. Wœn tak všétkœ robi bez ńičéjegœ rozkaze.*

rozkœpac, -ją, -êł, *sł.*, rozkopać. *Jak jô rozkœpół tą briłką, tej z ńè vélecà méłô méška* (gdym rozkopał tę bryłkę, wyleciała z niej mała myszka).

rozkœpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, rozkopywać. *Hej, knôpi, rozkœpujta lepi scíbé* (skiby)!

rozkœsceřac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zapuszczać korzenie, zakorzeniać się, rozszerzać się, rozsiadać się. *Wœńi są wu nas tak rozkœsceřają, jakbé bélé na swœjex smjecax.*

rozkœsceřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zapuścić korzenie, zakorzenić się, rozszerzyć się, rozsiąść się. *Zdřé, jak z taćegœ méłègœ zôrka véròs dọb é jak šerok są rozkœsceřół!*

rozkradac, -krôdają, -krôdêł, -kradôj, *sł.*, rozkradać.

rozkrasc, -kradną, -krôd, -kradńi, *sł.*, rozkraść. *Ti bestijńicé všélkœ nama rozkradlé.*

rozkravac, -krôvają, -krôvêł, -kravôj, *sł.*, rozkrawywać.

rozkrącac, -krọcają, -krọcêł, -krącôj, *sł.*, rozkręcać. *Doč té rozkrọcôš te ńitće?*

rozkrącac są, -krọcają są, -krọcêł są, -krącôj są, *sł.*, rozkręcać się.

rozkrącéc, -krọcą, -krọcół, -krącé, *sł.*, rozkręcić. *Rozkrącé ten šnurk!*

rozkrącéc są, -krọcą są, -krọcół są, -krącé są, *sł.*, rozkręcić się. *To są ńe tak letkœ rozkrọci.*

rozkrešac, -krušają, -krušêł, -krešôj, *sł.*, rozkruszać. *Ńe rozkrešôj χlèba pœ stole!*

rozkrešac są, -krušają są, -krušêł są, -krešôj są, *sł.*, rozkruszać się.

rozkrešéc, -krušą, -krušół, -krešé, *sł.*, rozkruszyć. *Rozkrešé tą brélą!*

rozkrešéc są, -krušą są, -krušół są, -krešé są, *sł.*, rozkruszyć się.

rozkrojic, -ą, -eł, *sł.*, rozkroić. *Rozkrojeł mjex a z ńegœ vépadłé same dekôté.*

rozkřéčec są, -ą są, -êł są, *sł.*, rozkrzyczeć się. *Zèckœ są rozkřéčało v kœlibce.*

rozkupic, -ją, -jeł, *sł.*, rozkupić. *Mješčańi rozkupilé všétće rébé.*

rozkupjac, -ają, -êł, *sł.*, rozkupywać.

rozkvitac, -ają, -êł, *sł.*, rozkwitać. *Před plebańiją ròże rozkvitają.*

rozkvitnǫc, -ną, -kvit, *sł.*, rozkwitnąć. *Stôrô lépa rozkvitła nôpœzdńi.*

rozłamic, -łômją, -łômjeł, -łami, *sł.*, rozłamać. *Rozłômjeł xlèb na štéré częscé. Tak mœcno békà, jakbé xcà dvjeře rozłamic* (tak mocno stukała, jakby chciała drzwi rozwalić).

rozłamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, rozłamywać.

rozłazéc są, -żą są, -zół są, -zé są, *sł.*, rozłazić się. *Ńe rozłazéce są tak na všétće stroné!*

rozłączac, -łǫčają, -łǫčêł, -łączôj, *sł.*, rozłączać. *Ńe rozłączôj nas, tatinku!*

rozłączac są, -łǫčają są, -łǫčêł są, -łączôj są, *sł.*, rozłączać się.

rozłączéc, -łǫčą, -łǫčół, -łączé, *sł.*, rozłączyć. *Ju nas terô ńic ńe rozłǫči!*

rozłączéc są, -łǫčą są, -łǫčół są, -łączé są, *sł.*, rozłączyć się. *Va mušita są rozłączéc.*

rozłepic, -łupją, -łupjeł, -łepi, *sł.*, rozłupać. *Wœn mu rozłupjeł makœvicą.*

rozłepjac, -łupjają, -łupjêł, -łepjôj, *sł.*, rozłupywać.

rozłożéc, -ą, -eł, *sł.*, rozłożyć. *Všétkœ, co xteren nalôz, rozłożélé na pjôsku.*

rozlatac są, -lôtają są, -lôtêł są, -latôj są, *sł.*, rozlatywać się.

rozlecec są, -ą są, -êł są, *sł.*, rozlecieć się. *Ptôxé są rozlecałé.*

rozlevac, -ają, -êł, *sł.*, rozlewać. *Ač to je, że jô tak tą pœlevką rozlevają?*

rozlevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozlewać się.

rozlezc są, -lezą są, -lôz są, -lezé są, *sł.*, rozleść się. *Rozlezłé są pœ całym kraju.*

rozlôc, -leją, -lêł, *sł.*, rozlać. *Zèvčéna rozlà wœdą.*

rozlôc są, -leją są, -lêł są, *sł.*, rozlać się. *Žebjes ńe bół skazół budle, bółabé są gœřêłka ńe rozlà.*

rozmarénovy, *przym.*, rozmarynowy. *Rozmarénovè listće.*

rozmarin, -éne, *m.*, rozmaryn.

rozmavjac, -môvjają, -môvjêł, -mavjôj, *sł.*, rozmawiać. *Wœ čim rozmôvjôta?*

rozméšlac, -myšlają, -myšlêł, -méšlôj, *sł.*, rozmyślać. *Vé ńimušice, nenkœ, tak srozę rozméšlac!*

rozmikčac, -ają, -êł, *sł.*, rozmiękczać, wzruszać. *Jemu bé bjałka mjà rozmikčac semjeńè* (jemu by żona powinna wzruszać sumienie).

rozmikčéc, -ą, -eł, *sł.*, rozmiękczyć. *Mje sostra serce tak rozmikčéła, jaž jem mušół płakac.*

rozmjec, -èją, -êł, *sł.*, rozumieć. *Jô tegœ ńick ńe rozmjèją.*

rozmješac, -ają, -êł, *sł.*, rozmieszać, zamieszać.

rozmnažac, -mnôžają, -mnôžêł, -mnažôj, *sł.*, rozmnażać.

rozmnažac są, -mnôžają są, -mnôžêł są, -mnažôj są, *sł.*, rozmnażać się.

rozmnožéc, -ą, -eł, *sł.*, rozmnożyć.

rozmnožéc są, -ą są, -eł są, *sł.*, rozmnożyć się. *Šlé Pôn Bòg mze xcêł, to ten dobétk są ješ rozmnoži.*

rozmœčéc, -ą, -eł, *sł.*, rozmoczyć.

rozmœknǫc, -ną, -mœk, *sł.*, rozmoknąć. *Zemja pœ dèšču je rozmœkłô.*

rozmœva, -é, *ż.*, rozmowa. *Rozmœva Pœlôxa s Kašebǫ.*

rozmœvic są, -mòvją są, -mòvjeł są, -mœvi są, *sł.*, rozmówić się. *Są rozmœvi s ńǫ rôz dixtix!* (rozmów się wreszcie z nią na urząd!).

rozmužžac, -ają, -êł, *sł.*, rozmiażdżać, rozbijać, tłuc.

rozmužžac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozmiażdżać się, tłuc się, rozbijać się.

rozmužžéc, -ą, -eł, *sł.*, rozmiażdżyć, rozbić, roztłuc. *Jô mu łeb rozmužžą.*

rozmužžéc są, -ą są, -eł są, *sł.*, rozmiażdżyć się, rozbić się, roztłuc się. *Wœńi mjele na môlu pražńicą, bœ jim są te jôjka rozmužżółé* (mieli zaraz gotową jajecznicę, bo im się te jajka potłukły).

roznašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, roznosić często lub zwykle.

roznoséc, -šą, -sół, *sł.*, roznosić. *Jô kœždoženńe ńe roznôšają léstòv, jô je le žis roznošą.*

rozńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, roznieść. *Svjątì apœstołovje rozńeslé evańeléjǫ pœ całym svjèce.*

rozpalac, -pôlają, -pôlêł, -palôj, *sł.*, rozpalać. *Ńe rozpalôj terôz wœgńa!*

rozpalac są, -pôlają są, -pôlêł są, -palôj są, *sł.*, rozpalać się.

rozpaléc, -pôlą, -pôlół, -palé, *sł.*, rozpalić. *Rozpalé wœžiń. Jô gœ ju rozpôlół.*

rozpaléc są, -pôlą są, -pôlół są, -palé są, *sł.*, rozpalić się.

rozpařéc, -ą, -ół, *sł.*, rozsypać, rozrzucić. *Vjater rozpařół všétkǫ trôvǫ.*

rozpařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozsypać się, rozlecieć się. *Jakužésta to zvjǫzała? Všétkœ są rozpařéło.*

rozpąząc, -ają, -ął, *sł.*, rozpędzać. *Doč té rozpąząš mœje wœvce?*

rozpązéc, -ą, -ół, *sł.*, rozpędzić. *Ti pastuře rozpązélé našą stŕòdą.*

rozpéχac, -pyχają, -pyχół, -péχôj, *sł.*, rozpychać. *Rozpyχô leżi, jakbé Bòg vjè zkǫd béł. Svjąti Mixół vrota rozpyχół.*

rozpinac, -ają, -ôł, *sł.*, rozpinać. *Ńe rozpinôj kabôta, bœ je déχt zémno.*

rozpjerac, -ają, -ôł, *sł.*, rozpierać. *Jemu gŕèχé semjeńè rozpjerają.*

rozpjerac są, -ają są, -ôł są, *sł.*, rozpierać się. *Są ńe rozpjerôj tak, té paryu* (żydzie), *smjotônkœ* (szlachcicu)!

rozpjic, -epną, -pjǫł, -epńi, *sł.*, rozpiąć. *A ćej žôźel béł ju rozpjąti.*

rozplatac, -plôtają, -plôtół, -platôj, *sł.*, rozplatać. *Ńe rozplatôj vłosòv!*

rozplesc, -plotą, -plòt, -plecé, *sł.*, rozpleść. *Rozplecé vłosé!*

rozpòrk, -a, *m.*, rozporek.

rozpœreček, *m.*, zdrobn. od rozpòrk, rozporeczek.

rozpœřązac, -řǫzają, -řǫzół, -řązôj, *sł.*, rozporządzać. *Wœn tim rozpœřǫzô, χœc ńimô do tegœ ńijaćegœ prava.*

rozpœřązac są, -řǫzają są, -řǫzół są, -řązôj są, *sł.*, rozporządzać się. *Wœn są tu tak rozpœřǫzô, jak svińa na pœdvòrku.*

rozpœřązéc, -řǫzą, -řǫzół, -řązé, *sł.*, rozporządzić. *Jô jem všétkœ rozpœřǫzół.*

rozpœřązéc są, -řǫzą są, -řǫzół są, -řązé są, *sł.*, rozporządzić się. *Bracô é sostré rozpœřǫzélé są mœjemi ńivami, jak swœjemi vłôsnémi.*

rozpròžńačac, -ôčają, -ôčół, -ačôj, *sł.*, rozpróżniaczać. *Vaspôn swœjeχ leżi rozpròžńôčô.*

rozpròžńačac są, -ôčają są, -ôčół są, -ačôj są, *sł.*, rozpróżniaczać się. *Knôpi są v zémje rozpròžńôčélé é terôz ńijak ńe vénekôš jix do robœté.*

rozpròžńačéc, -ą, -ół, *sł.*, rozpróżniaczyć, zrobić próżniakiem. *Rozpròžńačéła mu čelôz.*

rozpròžńačéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozpróżniaczyć się.

rozpuscéc, -šču, -scół, *sł.*, rozpuścić. *Pœ wœjńe všétcé žołneře bélé rozpuščony.*

rozpuščac, -ają, -ôł, *sł.* rozpuszczać.

rozrązac są, -rôzają są, -rôzół są, -razôj są, *sł.*, rozradzać się. *Wœńi są tak rozrôzają, jak rébé v mœŕé.*

rozrąbic, -rǫbją, -rǫbjeł, -rąbi, *sł.*, rozrąbać. *Rozrąbi ten pjeń!*

rozrąbœvac, -ują, -œvół, *sł.*, rozrębywać.

rozredovac, -ują, -ovół, *sł.*, rozradować. *Té jes barzilkœ rozredovół mœje serce.*

rozredovac są, -ują są, -ovół są, *sł.*, rozradować się. *Jô jem są tak tim rozredovół, jakbé jem mjeχ pjeńǫzi krégnǫł* (dostał).

rozrešac, -rušają, -rušół, -rešôj, *sł.*, rozruszać. *Ledvje gœ rozrešalé.*

rozrešac są, -rušają są, -rušół są, -rešôj są, *sł.*, rozruszać się. *Starešk rozrušół są, jakbé béł dvaźesce lat stôri* (dziadek rozruszał się, jakby mu było lat dwadzieścia).

rozrévac, -rivają, -rivół, -révôj, *sł.*, rozrywać, rozdzierać.

rozrévac są, -rivają są, -rivół są, -révôj są, *sł.*, rozrywać się, rozdzierać się.

rozrozéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozrodzić się. *Tątejšô šlaχta rozrozéła są sroźe.*

rozřecac, -řucają, -řucół, -řecôj, *sł.*, rozrzucać. *Nenka mje mòviła, że wœjc dôvńi rozřucół pjeńǫźe.*

rozřecéc, -řucą, -řucół, -řecé, *sł.*, rozrzucić. *Rozřecé ten gnòj!*

rozřešac, -ają, -ôł, *sł.*, rozwięzywać. *Ńe rozřešôj tegœ pœstronka!*

rozřešéc, -ą, -ół, *sł.*, rozwiązać. *Jô ńimœgą rozřešéc tegœ vązéšča.*

rozřénac, -řinają, -řinół, -řénôj, *sł.*, rozrzynać.

rozřetnosc, -é, *ż.*, rozrzutność, marnotrawstwo.

rozřetny, *przym.*, rozrzutny, marnotrawny.

rozřetńe *przysł.*, rozrzutnie.

rozsązac, -sǫzają, -sǫzół, -sązôj, *sł.*, rozsądzać. *Ńixt ńe χcół rozsązac jejix svaròv.*

rozsązéc, -sǫzą, -sǫzół, -sązé, *sł.*, rozsądzić. *Ksǫz rozsǫzół jejix spravą.*

rozsevac, -ają, -ół, *sł.*, rozsiewać. *Sevôře rozsevają sbœžè pœ roli.*

rozséχac są, -siχają są, -siχół są, -séχôj są, *sł.*, rozsychać się.

rozsélac, -siłają, -siłół, -sełôj, *sł.*, rozsyłać.

rozsépac, -ją, -ół, *sł.*, rozsypać. *To mœja bjałka te krepé rozsépà.*

rozsépœvac, -ują, -œvół, *sł.*, rozsypywać. *Tébjes mòg vici wuvažac é sbœžô ńe rozsépœvac.*

rozsôc, -sèją, -sół, *sł.*, rozsiać. *Wœn ji rozsół všétće pôcòrće pœ zemi.*

rozstaje, -a, *n.*, rozdroże.

rozstąpic są, -stǫpją są, -stǫpjeł są, -stąpi są, *sł.*, rozstąpić się. *Leżę rozstǫpilé są před ńim, jak před ksążę.*

rozstąpœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, rozstępywać się

rozšeřac, -ają, -êł, *sł.*, rozszerzać.

rozšeřac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozszerzać się. *Nôvuka našegœ Pana, Jezusa Xristusa, rozšeřô są pœ všétćex krajax.*

rozšeřéc, -ą, -ół, *sł.*, rozszerzyć.

rozšeřéc są, -ą są, -ół są, *sł.* rozszerzyć się. *Jegœ panstwœ rozšeřéło są ku pêłńovi é na zôxòd.*

roztok, -u, *m.*, rozlew, wylew. *Roztoće wœdnè. Roztoće jesennè.*

rozwòd, -œde, *m.*, rozwód. *V kòncu přéšło do roznwœde.*

rozwòrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od rozwœra, rozwórka.

rozwòřńik, -a, *m.*, gwóźdź rozworowy.

rozwœzéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozwodzić się. *Naši leżę są ńe rozwœzǫ.*

rozwœra, -é, *ż.*, rozwora.

rozvalac, -vôlają, -vôlêł, -valôj, *sł.*, 1) rozwalać, burzyć, 2) roztwierać szeroko, na oścież. *Wœn tak pésk rozvôlô, że mu vjedno muxé do gąbé vpôdają.*

rozvalac są, -vôlają są, -vôlêł są, -valôj są, *sł.*, rozwalać się, rozsypywać się w gruzy. *Naša xałepka ju są rozvôlô.*

rozvaléc, -vôlą, -vôlél, -valé, *sł.*, 1) rozwalić, zburzyć, 2) otworzyć na oścież. *Tak pésk rozvôlél, jeżbé mu mòg s fòrą sana vjaxac* (tak pysk roztworzył, żeby mu można z furą siana wjechać). *Rozvôlonè kœrétkœ. Rozvôlony kœscòł.*

rozvaléc są, -vôlą są, -vôlél są, -valé są, *sł.*, rozwalić się, rozsypać się w gruzy.

rozvažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, rozwozić często lub zwykle. *Naša gœspœdéńè rozvôžô smjotônką é mlekœ pœ domax.*

rozvažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, rozważać. *Wœńi všétkœ dobře rozvôžają.*

rozvažéc, -vôžą, -vôžél, -važé, *sł.*, rozważyć. *Rozvažé so dobře! Jô so to rozvôžą.*

rozvizac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozwidniać się. *Ju są też é rozvizało.*

rozvixlac, -ają, -êł, *sł.*, rozwikłać. *Wœna le mòże ten vązeł rozvixlac. Jô jegœ ńe rozvixlają.*

rozvijac, -ają, -êł, *sł.*, rozwijać. *Ńe rozvijôj zècka, bœ są přeznobi.*

rozvijac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozwijać się.

rozvinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, rozwinąć.

rozvinǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, rozwinąć się.

rozvjerac, -ają, -êł, *sł.*, rozwierać, roztwierać. *Ńe rozvjerôj gąbé, flabôlu!*

rozvjerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozwierać się, roztwierać się.

rozvjesc są, -vjodą są, -vjòd są, -vjezę są, *sł.*, rozwieść się. *Rozvjedlé są na stôrè lata.*

rozvjeselac, -ają, -êł, *sł.*, rozweselać. *Masma gœ rozvjeselà na všeléjaće spœsobé.*

rozvjeselac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozweselać się. *Wœńi są letkœ* (łatwo) *rozvjeselają.*

rozvjeselec, -ą, -ół, *sł.*, rozweselić. *Čimże jô ce rozvjeselą?*

rozvjeselec są, -ą są, -ół są, *sł.*, rozweselić się. *Navet starešk rozvjeselél są péřinką.*

rozvjevac, -ają, -êł, *sł.*, rozwiewać.

rozvjevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozwiewać się. *Xmuré rôzvjevają są é mzę ješ pœgœda.*

rœzvjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, rozwieść. *Jô rozvjozą te pakunće.*

rozvjôc, -vjèją, -vjêł, *sł.*, rozwiać. *Vjater rozvjêł ji vłosé.*

rozvjôc są, -vjèją są, -vjêł są, *sł.*, rozwiać się.

rozvlakac, -vlôkają, -vlôkêł, -vlakôj, *sł.*, rozwlekać, rozwłóczyć. *Psé rozvlôkają gnôtè pœ pœdwœřim.*

rozvlec, -vloką, -vlôk, -vlečé, *sł.*, rozwlec. *Ńe rôzvlečé zôs téx łaxòv pœ jizbje!*

rozvôga, -ġi, *ż.*, rozwaga. *Jô to zrobjeł bez rozvôġi.*

rozvôžny, *przym.*, rozważny. *Ten mêły knôpik jè baro rozvôžny* (ten mały chłopiec jest bardzo rzzważny).

rozvôžńe, *przysł.*, rozważnie. *Vezńi są do tegœ rozvôžńe!*

rozzłoscéc, -ščą, -scél, *sł.*, rozzłościć. *Wœńi mją rozzłoscélé.*

rozzłoscéc są, ščą są, -scél są, *sł.*, rozzłościć się. *Rozzłoscél są, jak pjes, jak zńija.*

rozžalac, -žôlają, -žôlêł, -žalôj, *sł.*, rozjarzać, rozżarzać, rozpalać. *Kœvôl rozžôlô želazo v wœgńu do čeřvjonoscé.*

řozžalac są, -žôlają są, -žôlêł są, -žalôj są, *sł*, rozjarzać się, rozżarzać się, rozpalać się.

rozžaléc, -žôlą, -žôlél, -žalé, *sł.*, rozjarzyć, rozpalić, rozżarzyć. *Te vągle sǫ ju rozžôlonè. Kœvôl kuje želazo, ćej je rozžôlonè.*

rozžaléc są, -žôlą są, žôlêł są, žalé są, *sł.*, rozpalić się, rozjarzyć się, rozżarzyć się.

roženka, -enk, *l. mn.*, grabki, które się przyczepia do kosy i kosiska, aby się zboże przy koszeniu nie mierzwiło.

ròd, *2. przyp.* r o d e *m.*, ród, pochodzenie, *Wœna je rode šlaxecéègœ. To je dobri, to stôri ròd. Wœn je rodę ze Střebjeléna, ze Gdińė.*

ròg, *2. przyp.* r o g u, *m.*, 1) róg, 2) węgieł, *V tąnym rogu (nòrce) jizbé stoji bečka.*

ròj, *2. przyp.* r o j u, *m.*, rój. *Łońi są nôm wurojiłé šteré roje.*

ròmnac, -ają, -ął, *sł.*, równać, gładzić, prostować, wyrównywać. *Wœńi drogą ròmnają. Svjąti Jôn ròmnął stegné před Panę Jezesę.*

ròmno, *przysł.*, równo, *(niem.* eben). *Tu je ròmno, jak na stole.* Przysł.

ròmnosc, -é, *ż.*, równość, równia.

ròmny, *przym.*, równy, *(niem.* eben). *To je droga ròmnô, jak stòł. To pœle ńe je ròmnè. Lòd na jezeře je ròmny.*

ròv, *2. przyp.* r o w u, *m.*, rów. *Vpôd v ròv. Vélôz z rovu.*

ròvnac są, -ają są, -ął są, *sł.*, równać się. *Pjąt ròvnô są dvaząesce šteré łòtom.*

ròvnak, *przysł.*, równie, jednakowo, taksamo. *Nô to pœtřeba ròvnak télkœ čase, co é na tąno.*

ròvno, *przysł.*, zarówno, równie. *Ròvno té, jak é jô, ńimôma detkòv.*

ròvnosc, -é, *ż.*, równość. *Mjezé nami je ròvnosc.*

ròvnuši, *przym.*, zdrobn. od r ò v n y, równiutki. *Dvje ròvnušè kropelće wœdé.*

ròvnušińći, -kô, -ćè, *przym.*, zdrobn. od r ò v n u š i, równiuteńki. *Wœńi są vzrostę ròvnušińći.*

ròvnušinkœ, *przysł.*, zdrobn. od r ò v n u š o, równiuteńko.

ròvnušo, *przysł.*, zdrobn. od r ò v n o, równiutko. *To je dęxt ròvnušo nalônè.*

ròvny, *przym.*, równy (niem. gleich). *Wœńi všétkœ pœzèlélé na ròvnè parté. Človjek ńeje človjekœvi ròvny.*

ròzga, -źi, *ż.*, 1) rózga, pręt, latorośl, 2) szczep, pokolenie, ród. *Wœn jǫ ròzgǫ pœgôńėł. Jô jem z tè ròzźi.*

ròża, -e, *ż.*, róża. *Ta ròża miło wœńô. Pjąknô, jak ròża.*

ròžanc, a, *m.*, różaniec. *Wœna je do ròžanca zapisônô.*

ròžancovy, *przym.*, różańcowy.

ròžžka, -ći, *ż.*, zdr. od r ò z g a, rószczka. *Zècé šłé s ròžžkami v rąkax.*

ròževy, *przym.*, różowy. *Ròževô farva. Ròževègœ kœlore.*

ròžk, -a, *m.*, zdrobn. od r ò g, 1) mały róg, rożek w ogóle, 2) rożek na tabakę. *Ròžk ful tôbačći.*

ròžny, *przym.*, różny. *Na svjèce są ròžnè zvéčaje é wœbéčaje.*

ròžńe, *przysł.*, różnie, rozmaicie. *Ròžńe bywało: rôz bélé detće, dreźi rôz ńe béło co do gąbé vložéc.*

ròžńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, różnić się. *Rébackô gôdka ròžńi są péřną wœd naše. Wœńi są ńičim ńe ròžńǫ wœt šlaxté.*

ròžńica, -e, *ż.*, różnica. *Ròžńica mjezé ńimi béła vjelgô: wœna mjà płovè vłosé, wœn zôs čôrnè, jak krek.*

rôčą *ob.* r a č é c.

rôčba, -é, *ż.*, 1) zaprosiny, zaproszenie, 2) częstowanie, raczenie. *Rôčba na vjeselè. Prosbǫ, grozbǫ, rôčbǫ zmušėł jix do jezeńô. Jô bez rôčbé pudą na vają bjesadą.*

rôd, *przyim. nieodm.*, rad, chętny, ochotny. *Wœn, wœna, wœno je rôd temu. Wœnabé béła mńe rôd, ale jeje starši mńe ńe lubją* (onaby mnie chciała, ale jej rodzice mnie nie lubią) *Rôdbé dešečka do ńeba, ale ńimô tegœ, co ji pœtřeba.* W l. mn. używa się czasem, równie nieodmiennie, *rezi, redè.*

rôdca, -e, *m.*, radca.

rôj, *2. przyp.* raju, *m.*, raj. *É v raju lepi béc ńimòże.*

rôteš, a, *m.*, ratusz.

rôtešovy, *przym.*, ratuszowy.

rôz, *2. przyp.*, raza, *m.*, raz. *Do raza* (na raz). *Dva razé. Zęsiç, dvaząesce razi (razòv).*

rôz, *przysł.*, raz. *Bélé to rôz dvaji sąsezé. Mje są rôz přétrafiło ješ vikšè ńeščešcè.*

rǫb, *2. przyp.* rąbu, *m.*, szew, obrąbek.

rǫbją *ob.* r ą b i c.

rǫbk, -a, *m.*, zdr. od r ǫ b, rąbek, obrąbek. *Na samym rǫbku.*

rǫčka, -ći, *ż.*, zdrobn. od r ą k a, 1) rączka, 2) kubełek, podobny kształtem do skopca, którego r ą c z k a zakrzywiona jest na zewnątrz celem zawieszania na brzegu beczki.

rǫgac, -ają, -ął: *sł.*, urągać. *Jemu všétće babé rǫgają.*

rubel, -bla, *m.*, rubel.

ruxna, -xen, *l. mn.*, suknie, odzież. *To třeba zjsô vzic pœsvjątnè ruxna. Zévy leze xœzǫ bez ruxen. É głepc błyšči, čej péšnè ruxna vloži, jedéńe, pœći gąbé ńe wœtwœři.* Cen.

rujina, -é, *ż.*, ruina. *Céstô rujina* (istna ruina). *Rujiné* (ruiny, zwaliska).

rujinovac, -ją, -ovął, *sł.*, rujnować. *Zgœda budeje, ńezgœda rujineje.*

runo, -a, *n.*, runo. *Bjélè, čôrnè runo.*

rura, -é, *ż.*, rura.

rurka, -ći, *ż.*, zdr. od rura, rurka.

ruten, *przysł.*, precz, na dwór, na zewnątrz; na dworze, zewnątrz; *niem.* heraus, *pr. niem.* ruť. *Wœna vélecà kœminę ruten. Vépôd ruten, jak šôlony.*

rvac, rvją, rvêł, *sł.*, rwać. *Wœn so dêł ząba rvac. Ta wœda je rvjącô.*

rvac są, rvją są, rvêł są, *sł.*, rwać się. *Pœcigńi zô tą ńitką, a mzę są zarô rvało.*

rżany, *przym.*, rżany, żytni. *Mąka rżanô. Krepé rżanè.*

rżéskœ, -a, *n.*, rżysko. *Ob.* rżéšče.

rżéšče, -a, *n.*, rżysko. *Ob.* rżéskœ.

rżma *ob.* řma.

Ř.

řądoviskœ, -a, *n.*, Ob. řądovišče.

řądovišče, -a, *n.*, miejsce na polu, gdzie stał rząd snopów. *Ob.* řąd.

řązéc, řązą, řązêł, řązé, *sł.*, rządzić. *Krôlovje řązą krôlevstvami, gbuřé gbuřtvami.*

řec, -ką, -češ, řek, řečé, *sł.*, rzec. *Řečé ju rôz, čegœ cé třeba. Bòg řek é są zarô stało. Ńe řeką vici ńick. Mjezé nami řekącé* (mówiąc między nami, w cztery oczy).

řecac, řucają, řucêł, řecôj, *sł.*, rzucać. *Ńe řecôj kamińami, bœ zkaziš wœkno* (nie rzucaj kamieniami, bo rozbijesz okno).

řecac są, řucają są, řucêł są, řecôj są, *sł.*, rzucać się, ciskać się. *Rébé řucają są v bečce.*

řecéc, řucą, řucél, řecé, *sł.*, rzucić, cisnąć. *Řecé tegœ psa v wœdą* (rzuć tego psa w wodę). *Wœn řucél gœ do kule* (dołu).

řecéc są, řucą są, řucél są, řecé są, *sł.*, rzucić się, cisnąć się. *Řucél są, jak šćépôk.*

řeč, -é, *ż.*, rzecz, przedmiot, sprawa. *Té są nô téx řečax ńick ńe rozmjeješ. Wœna nasbjerà všelejaćex řeči é mje přéńosła.*

řečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od řeka, rzeczka.

řečny, *przym.*, rzeczny. *Rébé řečnè šmakają lepi, jak te mœřćè.*

řeka, -ći, *ż.*, rzeka.

řem, -ińa, *m.*, rzemień. *Řem z wœłovè skòré.*

řeměk, -a, *m.*, zdrobn. od řem, rzemyk. *Na řeměku wuřešony.*

řemjąsło, -a, *n.*, rzemiosło. *Navučé są jacégœ řemjąsła! Wœn znô všelejaće řemjąsła.*

řemjąsńiči, *przym.*, rzemieślniczy. *Nôřąza, įstramąta řemjąsńičè.*

řemjąsńička, -ći, *ż.*, rzemieślniczka.

řemjąsńik, -a, *m.*, rzemieślnik. *To je bélny řemjąsńik.*

řemjenny, *przym.*, rzemienny.

řemyšk, -a, *m.*, zdrobn. od řem, rzemyczek.

řešéc, -ą, -él, *sł.*, wiązać. *Řešé mœcńi!* (wiąż mocniej)!

řešotařći, -kô, -ćè, *przym.*, rzeszotarski, sitarski. *Řešotařkô robœta.*

řešotařtwœ, -va, *n.*, rzeszotarstwo, sitarstwo.

řešotkœ, -a, *n.*, zdrobn. od řešoto, rzeszotko, przetaczek, sitko.

řešoto, -a, *n.*, rzeszoto, przetak.

řešotôrka, -ći, *ż.*, rzeszotarka, sitarka.

řešotôř, -a, *m.*, rzeszotarz, sitarz.

řezba, -é, *ż.*, rzeźba.

řezbic, -ją, -jeł *sł.*, rzeźbić, *Mòj wœjc řezbjeł tą figurą Nôsvjątšè Panné z dřeva.*

řezbjařći, -kô, -ćè, *przym.* rzeźbiarski. *Kųšt řezbjařći.*

řezbjařtwœ, -va, *n.*, rzeźbiarstwo. *Wœńi všétcé wučélé są řezbjařtva.*

řezbjôrka, -ći, *ż.*, rzeźbiarka.

řezbjôř, -a, *m.*, rzeźbiarz.

řezńicći, -kô, -ćè, *przym.*, rzeźnicki. *Wœna gœ pyną nožę řezńiccim* (pchnęła go nożem rzeźnickim).

řezńictwœ, -va, *n.*, rzeźnictwo, zatrudnienie rzeźnika.

řezńičk, -a, *m.*, zdrobn. od řezńik, 1) mały rzeźnik, 2) pomocnik, czeladnik rzeźnicki. *Jô jem mêły řezńičk, môm mêły knypičk.* Piosnka.

řezńička, -ći, *ż.*, żona rzeźnika, rzeźniczka.

řezńik, -a, *m.*, rzeźnik.

řéc, -é, *ż.*, ryć, tułek. *Wœn vici wu mńe ńick ńe krégńe, jak pjątą v řéc. Krœci są, jakbé mjêł robôće v řéci.*

řézéc, řizą, řizél, řézé, *sł.*, najmować, godzić w służbę. *Wœńi so v naši vsé řizą parobkòv é zèvčąta.*

řézéc są, řizą są, řizél są, řézé są, *sł.*, najmować się, godzić się do służby. *Ćelôz řizi*

są na cały rok. Té są ńimôš řézéc na šteré ńezele, le na rok.

řégac, -ają, -êł, *sł.*, rzygać, wymiotować. *Mje to řégańè sprôvjô* (mnie to pobudza do wymiotów).

Řémjôn, -a, *m.*, Rzymianin.

Řémjônka, -ći, *ż*, Rzymianka.

řépic, -ją, -jeł, *sł.*, rzęzić, kaszleć, chrzypieć. *Starešk ju ledvje řépi.*

řétny, *przym.*, rzytni, odchodowy. *Řétnô flaka* (kiszka odchodowa).

řétńica, -e, *ż.*, kiszka odchodowa.

Řim, -ému, *m.*, Rzym. *Wœn bél v Řémje é pôpježa ńe vizél.*

řimsći, -kô, -ćè, *przym.*, rzymski. *Vjara řimskœ-katoléckô.*

řma, -é, *ż.*, brzeg, wał, nasyp, wzgórze, w ogóle miejsce podwyższone, już to w sposób sztuczny, już to naturalny. *Na řmax rostą dřeva břadovè* (na nasypach wzdłuż drogi rosną drzewa owocowe).

řnąc, -ą, -ął, *sł.*, rznąć. *Wœńi mdą tegœ dąba řnąlé. Wœna mô řńeńè břexa* (ją brzuch boli).

řôdći, -kô, -ćè, *przym.*, rzadki. *To casto je za řôdćè.*

řôdkœ, *przysł.*, rzadko. *Řôdkœ, jak na błotax. To są řôdkœ zdôřô. To je tak řôdkœ pisônè.*

řôdkœsc, -é, *ż.*, rzadkość.

řąd, -ąde, *m.*, 1) rząd (Regierung), 2) stóg, kopa, sztyga. *Řąd presći. Pœd pœlśćim řądę. Jejix řądé bélé baro stroźè. V pœlé stoją mnoźè řądé zbœžô.*

řądca, -e, *m.*, rządca, zawiadowca. *Wœn bél řądcą wu panòv Nôřimsćex. Řądca tè krajiné.*

řąščéc, -ą, -él, *sł.*, wyciągać nici, wysnuwać, strzępić, pruć. *Bjałka, vizęca nogavicą, řąšči ją, ćej są wœmyli.*

řąščéc są, -ą są, -él są, *sł.*, snuć się, strzępić się, pruć się. *Třeba xustką wœbrąbic, žebé są ńe řąščéła.*

S.

s, *przyim.*, z, *łać.* cum. *Pôn jaxêł s panią. S temi zècami. S ńim. S ńą.* Przed *s* tudzież przed trudniejszym do wymówienia zbiegiem spółgłosek: *se. Brat šed se sostrą. Se mną.* Przed spółgłoskami »słabemi« słyszy się często *z*, zwłaszcza przy złożeniach.

sa, *przysł.*, tu, tutaj. *Sa!* (tu)! *Pœj-le sa!* (chodźno tu!) *Dej-le sa!* (dajno tu!) *Xadôjta-le sa!* (chodźcieno tu!).

sadac, sôdają, sôdêł, sadôj, *sł.*, siadać. *Té ńimôš sadac na ny kòmce. Jô sôdają za stołę. A ćej mœja nenka sôdà na wœzu* (a gdy moja matka siadała na wozie).

sadło, -a, *n.*, sadło. *Wœnabé rôd sadło masłę smarovà. Abecadło: zjôd pjes sadło.*

sadnąc, -ną, -nął, (lub: sôd), sadńi, *sł.*, siąść. *Płôšk vlecêł v sôd é sôd na gałązi. Jak jem sadnął na vòz.*

sązac, sôzają, sôzêł, sązôj, *sł.*, sadzać. *Wœńi skêkalé kœl naju, sôzalé naju za stołę.*

sązéc, -ą, -él, *sł.*, sadzić. *Ćej ten nôstarši sin přinze, wœjc sązi gœ zarô přé sobje. Naši leze sązą bulvé* (ziemiaki).

saxajda, -é, *ż.*, dziewczyna lekkoduch, wietrznica, latawica. *A to vej saxajda z te vaše Kaše: ńickbé ńe robiła, le ząbé véščerà.*

saja, -e, *m.*, mężczyzna mańkut.

sajka, -ći, *ż.*, kobieta mańkut.

sak, *przysł.*, tak, siak. *Abœ tak, abœ sak!*

sakramąt, -e, *m.*, sakrament. *Setmé sakramątòv. Té môš vukleknąc před Přenôsvjątšim sakramątę.*

sakramątovy, *przym.*, sakramentowy.

sałôta, -é, *ż.*, sałata.

sałôtka, -ći, *ż.*, zdrobn. od sałôta, sałatka.

Salomòn, -œna, *m.*, Salomon. *Tébjes mòg béc krolę Salomœnę.*

Salomœnòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Salomonów. *Salomœnòv sąd. Té jes tak mądri, jak Salomœnovè bukse* (spodnie).

sama, samœ *ob.* sôm.

samc, -a, *m.*, samiec. *Wœńi wustřelélé jedną zévą sviną, samca.*

samči, *przym.*, samczy, od samca. *Vezńe są jôzcovègœ sadła samčègœ* (bierze się borsuczego sadła samczego).

samica, -e, *ż.*, samica.

samiči, *przym.*, samiczy.

samœroda, -é, *ż.*, rozchodnik (rośl.).

samœtno, *przysł.*, 1) samotnie, 2) bezżennie. *To le ksążô mają žéc samœtno. Tu tak samœtno, jak na mœřé.*

samœtnosc, -é, *ż.*, 1) samotność, 2) bezżenność, stan kawalerski. *Wœńi všëtcé žéją v samœtnoscé.*

samœtny, *przym.*, 1) samotny, 2) bezżenny, kawaler. *Samœtny leżé* (kawalerowie).

sano, -a, *n.*, siano.

sanovy, *przym.*, dotyczący siana, sienny. *Sanovy hądel* (handel sianem). *Sanovè targœvišče ve Gdônsku.*

sańe, -i, *l. mn.* 1) sanie, załubnie, 2) gatunek sieci na ryby.

sańica, -e, *ż.* sanna. *To je zis dobrô sańica!*

sapœt, -e, *m.*, sapanie, pryskanie, odgłos stąpania ludzi lub bydła po miejscach podmokłych. *To tak, jak kònsći sapœt na błotax.*

sapœtac, -tają (-cą), -tèł, *sł.*, sapać, pryskać (w odniesieniu do płynów gęstych, kałuży, błota). *Jaž sapœce v grôpje* (aż się kotłuje i kipi w garnku). *Jak jesma jaxała přez tą łąką, to sapœtało pœd kœłami.*

sarka, -ći, *ż.*, sroka. *Ob.* sroka.

sarkac, sôrkają, sôrkêł, sarkôj, *sł.*, sarkać. *Jegœ čelôż vjedno sôrkô. Ńe sarkôj, ćej ńimôš čegœ!*

sarna, -é, *ż.*, sarna. *Ob.* sôreń.

sarńi, *przym.*, sarni. *Sarńè mjąso. Sarńô skòra.*

Sas, -a, *m.*, Sas, Saksończyk. *Mjezé Sasami žéją Słovjańi, xterńi pœ serbsku gôdają.*

sasći, -kô, -ćè, *przym.*, saski. *V sasćim kraju. Za sasćè pjeńǫze. Sasćè bjałće.*

Sasé, -òv, *l. mn.*, Saksonia. *Ob.* Saskô.

Saskô, -ći *ż.*, Saksonia. *Wœńi dopjeře v Sasći nalezlé dobri zôròbk.* Ob. Sasé.

sączk, -a, *m.*, sęczek. *Jô jem na tim mêłym sączku mòj nòž złòmjeł.*

sądôč, -a, *m.*, sandacz (ryba).

sąża, -e, *m.*, sędzia. *Léxi to sąża, co swœją vłôsnǫ spravą sǫzi.*

sążéc, sǫzą, sǫzéł, sążé *sł.*, sądzić. *Ńé sążé ńikœgœ, a ńe bǫżeš sǫzony.*

sąk, -a, *m.*, sęk. *To je za tapô sećera do tegœ sąka.* Przysł. Por. przysłowie rosyjskie: *Astjor tapor, da i suk zubast.*

sąkati, *przym.*, sękaty. *Sąkatô paléca* (laska).

sąp, -a, *m.*, sęp.

sąpa, -é, *m.* i *ż.*, człowiek kwaśny, pochmurny, posępny.

sąpac są, sǫpją są, sǫpêł są, sąpi są, *sł.*, chmurzyć się z nieukontentowania, zasępiać się. *Wœnabé są tak cały żeń sǫpà.*

sąpi, -jô, -jè, *przym.*, sępi.

sbœžè *ob.* zbœžè.

scana, -é, *ż.*, ściana. *Wu ńix są scané v kvjôtće malovônè.*

scarti *ob.* setřec.

scégac, scigają, scigêł, scégôj, *sł.*, ścigać. *Ńe scégôj, bœ tė gœ ńe dosigńeš.*

scégac są, scigają są, scigêł są, scégôj są, *sł.*, ścigać się. *Jak ti knôpi rôd są scigają!* (jak ci chłopcy lubią się ścigać!).

scégac, scigają, scigêł, scégôj, *sł.*, ściągać. *Naš pôn scigô leży z całè wœkœléce. Ńe scégôj tak mœcno!*

scégac są, scigają są, scigêł są, scégôj są, *sł.*, ściągać się. *Do naju terô scigają są všëtcé přéjacele* (do nas teraz ściągają się wszyscy krewni).

scignǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, ściągnąć. *Wœn so scignǫł robœtńikòv z Pœlsći é z całègœ svjata. Sciǵni ješ lepi!*

scignǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, ściągnąć się. *Wœt tegœ čase, jak są scignǫlé do naše vsé ny kœdrôcé* (owi obszarpańcy).

sciř, -éřa, *m.*, ścierwo, padlina. *Ten sciř leži tu ju třé dńi. Serovy (seri), jak sciř* (mokry, jak ścierwo). *Smirzi, jak sciř. Scéřǫ leci* (trąci padliną). *Té scéřu!* (przezwisko na psa, człowieka i t. d.). *Ob.* ščiř.

scizńik, -a, *m.*, łańcuch lub powróz, łączący uzdę konia lub wołu z końcem dyszla.

scônka, -ći, *ż.*, zdrobn. od scana, ścianka. *Tu třeba přéstavic méłǫ scônką.*

scérka, -ći, *ż.*, zdrobn. od skra, iskierka. *Na vœgńiščim ńe nalezlé ju ańè scérći* (na ognisku nie znaleźli już ani iskierki). *Ješ v ńim ta scérka žécô ńe xutkœ zagasńe.*

scíba, é, *ż.*, skiba. *Ledvje třé scíbé wuwœrêł. Pœd scíbami są pœnèré* (pędraki).

se *ob.* s.

secénka, -ći, *ż.*, zdrobn. od sekńa, sukienka. *Żècnô secénka* (sukienka dziecięca).

secénny, *przym.*, sukienny. *Secénnè rąkavice, bukse.*

secéra, -é, *ż.*, siekiera.

secérka, -ći, *ż.*, zdrobn. od secéra, siekierka. *Svjątô secérka* (miejsc.).

seči, *przym.*, suczy. *Sečè pœtomstwœ. Sečô miłosc.*

sečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od seka, suczka.

sedla, -e, *ż.*, ławka. *Tu są sezi, jak na sedli.*

sedme *ob.* setme.

sezec, -ą, -êł, *sł.*, siedzieć. *Wœn tak sezi, jak na rozžôlonéx vąglax* (rozżarzonych węglach). *Sezǫcé, ńick ńe zrobiš* (siedząc, nic nie zrobisz).

sezéba, -é, *ż.*, siedziba. *To je mœja stôrô sezéba.*

sexi, *przym.*, suchy. *Sexô xavka* (konar). *Sexè vjodro* (powietrze). *Sexi brôd* (susz, suszone owoce).

sexœ, *przysł.*, sucho. *Pijôkœvi vjedno sexœ v gardle.* Przysł.

sexœté, -œt, *l. m.*, suchoty.

sexœtńica, -e, *ż.*, suchotnica.

sexœtńik, -a, *m.*, suchotnik.

sejm, -u, *m.*, sejm. *Masma gœ vébrà pœslę na sejm.*

sejmœvy, *przym.*, sejmowy. *Pœdčas wœbrôd sejmœvéx.*

seka, -ći, *ž.*, suka.

sekac, sukają (albo sučą), sukêł, sekôj (albo sečé), *sł.*, kręcić nici, kilka nitek razem skręcać. *Bjałće pœtřebują do vizeńô rąkavic sukônéx ńici* (kobiety używają do robienia rękawiczek kręconych nici).

sekno, -a, *n.*, sukno. *Grebè, cenćè, kupčè sekno.*

sekńa, -e, *ż.*, suknia, ubiór. *Přévœblek péšnè sekńe.*

sekńiskœ, -a, *n.*, zgrub. od sekńa, stara, licha suknia.

sekńišče, -a, *n.*, zgrub. od sekńa. *Ob.* wyż.

seminarijô, -e, *ż.*, seminaryum. *Přéjaxêł prosto ze seminarije.*

semjenno, *przysł.*, sumiennie. *Ješlé to môš wœt ńegœ přéřekłè, to wœn cé to semjenno dotřimô.*

semjennosc, -é, *ż.*, sumienność.

semjenny, *przym.*, sumienny. *To je déxt semjenny človjek.*

semjeńè, -ô, *n.*, 1) sumienie, 2) żołądek (w pewnych zwrotach tylko). *Jô môm čéstè semjeńè. Jemu to jeząńè zavisło na semjeńi.*

sen, *2. przyp.* sne, *m.*, sen. *Wœna mjà sen ńespœkòjny.*

serce, -a, *n.*, serce. *Wœna mô baro dobrè serce. Ten xłop gvés ńimô serca, ćej wœn tak swœją bjałką bijè.*

sercovy, *przym.*, sercowy.

serdečno, *przysł.*, serdecznie. *Pœzdrôvjają vas serdečno. Wœńi są se mną baro serdečno přévitalé.*

serdečnosc, -é, *ż.*, serdeczność. *Serdečnosc wu ńix ńe vjele pœpłôcô.*

serdečny, *przym.*, serdeczny. *Přemòvjeł do naju głosę serdečnym.*

seri, *przym.*, świeży, wilgotny, mokry. *Jak to sbœžè tu dłeži pœleži, to mzę déxt serè. Seri, jak sciř* (mokry, jak ścierwo; przeważnie o gruntach podmokłych i t. p.). *To mjąso je déxt serè.*

sermjąga, -źi, *ż.*, siermięga. *Wœńi nošą sermjąźe, jak pœlsći xłopi.*

seroci, *przym.*, sierocy. *Serocô bjèda.*

serosc, -é, *ż.*, wilgotność, mokrość, świeżość. *Serosc role.*

serota, -é, *m.* i *ż.*, sierota.

serotka, -ći, *m.* i *ż.*, zdrobn. od serota, sierotka.

serowœsc, -é, *ż.*, świeżość, mokrość, wilgotność. *Ob.* serosc.

serovy, *przym.*, 1) surowy, 2) wilgotny, mokry, świeży. *Mjąso serovè. Serovy, jak sciř. Te grenta są déxt serovè.* Ob. seri.

serp, -a, *m.*, sierp.

serpjeń, -pńa, *m.*, sierpień (miesiąc).

serpńovy, *przym.*, sierpniowy.

servôtka, -ći, *ż.*, serwatka.

seřec, -ją, -êł, *sł.*, wilgnąć, rozmakać, pęcnieć. *To žéto déxt seřeje.*

seřxl, -é, *ż.*, Ob. seřxla.

seřxla, -e, *ż.*, sierć. *Wœne mają čôrnǫ, péstrǫ, kròtkǫ seřxlą.*

sestřônk, -a, *m.*, siostrzeniec.

sestřônka, -ći, *ż.*, siostrzenica.

sešéc, -šéją, -šêł, *sł.*, zeszyć. *Te tegœ dobře ńe sešéješ.*

sešéc, sušą, sušêł, sešé, *sł.*, suszyć. *Ńe sešé vici tegœ wòvsa! Wœn bez pœtřebé seši ten jičmé.* Także: sešą, sešêł.

sešéc są, sušą są, sušêł są, sešé są, *sł.*, suszyć się. *Břôd seši są v pjecu* (owoce suszą się w piecu). Ob. wyżej.

sešévac, -šivają, -šivêł, -šévôj, *sł.*, zeszywać. *Te nogavice są sešivônè* (te pończochy są zeszywane).

sešét, -e, *m.*, zeszyt.

sešmiń, -a, *m.*, płat, płatek; wiecheć. *Terô je cepleše vjodro, a tej śnèg pôdô sešmińami. Jak są té vébudovańô pôlélé, to vjater ńòs całè sešmińe słomé.*

sešô, -è, *ż.*, susza, posucha. *Přinzę sešô, tej všétkœ vépôli.*

setmé, *licz.*, siedm.

setmézesąt, *licz.*, siedmdziesiąt.

setmézesti, *licz.*, siedmdziesiąty.

setmémjesąčny, *przym.*, siedmiomiesięczny.

setménôsce, *licz.*, siedmnaście.

setménôsti, *licz.*, siedmnasty.

setméset, *licz.*, siedmset.

setmésetny, *licz.*, siedmsetny.

setmjoraći, -kô, -ćè, *licz.*, siedmioraki.

setmjorak, *licz.*, siedmiorako.

setmjoro, *licz.*, siedmioro.

sevba, -é, *ż.*, siejba, siew.

sevônka, -ći, *ż.*, fartuch lub płachta, w którą siewca bierze zboże do siania.

sevřec są, sevřą są, svjar są, *sł.*, zawziąć się, uwziąć się. *Wœńi są nô mją tak svjarlé, jak gapé na zajca, jak psé na kœta. Svjarti* (zawzięty, zażarty, zajadły).

sezobœtac są, -tają (-cą) są, -têł są, *sł.*, zaszargać się, zabłocić się. *Sezobœtêł są véši kœlôn* (zaszargał się powyżej kolan). *Sezobœtôny, jak svińa.*

séćéna, -é, *ż.*, sitowie.

séčec, sičą, sičêł, séčé, *sł.*, syczeć. *Gąs séči.*

ségac, sigają, sigêł, ségôj, *sł.*, sięgać. *Ne ségôj pœ te jabka, bœ wœne ńe są twœje. Jegœ sława sigà v daleće stroné* (sięgała w dalekie strony).

séjac, -ają, -êł, *sł.*, pałać, buchać ciepłem. *Mje głova tak séjô, jakbé jem mjêł gœrączką. Wœna v pjècku tak napôléła, że jaż séjô.*

sékac, sikają, sikêł, sékôj, *sł.*, sikać. *Wœn nô ńą wœdą sikô.*

sékac, sikają, sikêł, sékôj, *sł.*, sykać. *Sikô, jak gąs.*

séla, -é, *ż.*, siła. *Wœna mô vjelgą séłą v rąkax. Mœje séłé są za mêłè do tè prôce.*

sélny, *przym.*, silny. *Sélny, jak mjedvjeż.*

sénogarléca, -e, *ż.*, sinogarlica.

sénòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, synów. *Sénovè żèćé. Sénovô bjałka.*

sénôlk, -a, *m.*, zdrobn. od sénôl. synalek. *Môm le jednegœ sénôlka.*

sénôl, -a, *m.*, synal. *Bélnègœ mô sénôla.*

sépac, -ją, -êł, *sł.*, sypać. *Ne sépi tu pjôsku!*

sépnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, sypnąć. *Sépnǫł pjeńǫząmi.*

sérovy, *przym.*, serowy.

sésac, sisają, sisêł, sésôj, *sł.*, syczeć z bolu. *Ńimòże vřeščec, le sisô.*

séti, *przym.*, tłusty; tuczny, karmny. *Séti xłop, jak skœp. Sétè svińe.* Gdy zaś Pomorczyk jest syty, wtedy mówi o sobie, że jest *ful* albo *najadły.*

sétosc, -é, *ż.*, tłustość, tuczność.

sévjec, -eją, -êł, *sł.*, siwieć. *Mœja bjałka ju sévjeje.*

sévy, *przym.*, siwy. *Sévè włosè. Wœn mô sévą brodą. Sévègœ kœlore.*

sèc, -é, *ż.*, sieć (na ryby lub ptaki).

sèc, sèką, sèk, sèčé, *sł.*, siec. *Wœńi trôvą kœsami sèką.*

sèčka, -ći, *ż.*, sieczka.

sèčkarńô, -è, *ż.*, sieczkarnia.

sxązac są, sxôząją są, sxôząêł są, sxązôj są, *sł.*, schodzić się często lub zwykle. *Ti čartovje sxôząlé są vjèc dopjeře wœ pòłnocé.*

sxnǫc, -ną, sex, *sł.*, schnąć. *Ten len ješ ńe sex.*

sxôząka, -ći, *ż.*, 1) schadzka, 2) zebranie bractwa kościelnego w kościele na nabożeństwie.

sxœząc są, -ą są, -êł są, *sł.*, schodzić się. *Wœńi sxœząą są zwœlna, jakbé to béło vjele barzo čase.*

sxœvac, -ją, -êł, *sł.*, schować. *Jo cé to sxœvją. Wœn to tak dobře sxœvêł, że ńixt tegœ ńe naleze.*

sxœvac są, -ją są, -êł są, *sł.*, schować się, skryć się. *Sxœvi są před ńim na gòrą!* (schowaj się przed nim na strych!).

sxromjec, -eją, -êł, *sł.*, 1) okulawieć, 2) osłabnąć, zniedołężnieć, stać się do niczego. *Sxromiały* (osłabły, niezdrowy, chorowity).

sxvacéc, sxvôcą, sxvôcél, sxvacé, *sł.*, schwycić, złapać. *Sxvacé mje tegœ ptôška. Jô jegœ ńe sxvôcą.*

sxvacéc są, sxvôcą są, sxvôcél są, sxvacé są, *sł.*, schwycić się, złapać się. *Té jegœ ńe sxvôciš.*

sidło, -a, *n.*, sidła, sieć, siatka (na ptaki, ryby).

signǫc, -ną, -nǫł (sig), *sł.*, sięgnąć. *Wœn signǫł pœ mœje dobro.*

siknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, siknąć. *Wœna sikną wœdą na ńegœ.*

siknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, syknąć. *Gǫsòr siknǫł nô mją.*

sin, *2. przyp.* séna, *m.*, syn. *Dobri sin pœmôgô wœjcé v robœce. Jaći wœjc, taći sin. Wœjkasin* (pseudonim dra Cenôvy).

sink, -a, *m.*, zdrobn. od sin synek.

sir, *2. przyp.* séra, *m.*, ser.

sivk, -a, *m.*, koń siwy, siwosz. *Sivk čélé šémel.*

sižeń, -ńa, m,, sążeń. *Vésok na dva sižńe.*

sižńovy, *przym.*, sążniowy. *Sižńovô mjara.*

skakac, skôčą, skôkêł, skačé, *sł.*, skakać. *Skôče, jak sôreń. Žebc jes bél ńe skôkêł, ńe bélbé jes nóżi złòmjeł.*

skała, -é, *ż.*, skała. *Cvjardi, jak skała.*

skalésti, *przym.*, skalisty. *Skaléstô wœkœléca. Skaléstè grenta.*

skarbńik, -a, *m.*, skarbnik, kasyer.

skarga, -źi, *ż.*, skarga. *Pœšlé se skargą do ksąża.*

skarńô, -è, *ż.*, lice, jagoda, policzek. *Mje tak pravô skarńô pôli, gvésno mńe xto wœbgadeje.*

skaržéc, -ą, -él, *sł.*, skarżyć. *Wœńi jegœ skarželé ćile razi wu šélténsa.*

skaržéc są, -ą są, -él są, *sł.*, skarżyć się. *Są ńe skaržé, šlé ńimôš čegœ!*

składac, -ôdają, -ôdèł, -adôj, *sł.*, składać. *Dlô kœgœ té skłôdôš pjeńœże?*

skłôd, -ade, *m.*, 1) skład, 2) wierzch czyli środek zagona, w którym skiby ku sobie są zwrócone, 3) skład (apostolski). *Na skłaże ve Gdônsku. Skłôd tovaròv. Na néx zôgœnax ńima ńijaćex składòv. Skłôd apœstolsći čélé Vjeřą v Bœga Wœjca.*

sklep, -u, *m.*, 1) sklep, kram, 2) piwnica, lamus.

sklepka, -ći, *ż.*, płytka drewniana lub żelazna, mająca dwa otwory, przez które przewleka się vążéšče, aby się nie skręciło.

sklônka, -ći, *ż.*, szklanka. *Ta sklônka je skażonô* (stłuczona). *Ob.* šklônka.

skner, -a, *m.* i *ż.*, sknera, skąpiec. *Wœjc skner, zècé rozřetnè.*

sknerčéc, -ą, -él, *sł.*, biadać, narzekać na biedę, głód i t. p. *Wœńi vjedno sknerčǫ, xœc są dobře majǫ.*

skòra, -é, *ż.*, skóra. *Wœvčô skòra. Wœn mô tak wœbitǫ skòrą, że jegœ ńick ńe bœli.* Jako przezwisko wychudłych bydląt: hetka, chabeta.

skòrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od skòra, 1) skórka, 2) wierzch chleba, bułki.

skòřany, *przym.*, skórzany. *Wœńi xœzǫ v skòřanéx buksax* (spodniach).

skôrb, -arbu, *m.*, skarb. *To je vjelźi skôrb. Tą bélé zaxœvônè skarbé. Skôrb kašebskœsłovinsći mœvé* (tytuł książki dra Cenôvy).

skœba, -é, *ż.*, hak w odrzwiach, na którym wisi kłódka, skobel.

skœbléc, -ą, -él, *sł.*, strugać patyk, zdzierać z drzewa korę. *Ju za pœzże skœbléc gœzże* (już za późno strugać gwoździe). *Przysł.* Dla wyjaśnienia nadmienia się, że Kaszubi używają także drewnianych gwoździ. Są to t. z. pœlôxé, grube kliny do zbijania wiązań dachowych, mostowych i t. p.

skœčéc, -ą, -él, *sł.*, skoczyć. *Skœčél, jakbé jegœ xto wœpôlél. Skœčé do wœdé!*

skœgœla, -e, *ż.*, komar.

skœk, -u, *m.*, 1) skok, 2) cwał, galop. *Jednym skœkę stanął na daku. Jaxac v skœk* (pędzić, galopować).

skœkę, *przysł.*, galopem, w galopie, cwałem. *Jaxél skœkę.*

skœléc, -ą, -él, *sł.*, skomleć, narzekać, biadać. *É pjes skœli, ćej jegœ biję.*

skœp, -a, *m.*, skop, baran.

skœpœvina, -é, *ż.*, skopowina, baranina.

skœpœvy, *przym.*, skopowy, barani. *Skœpœvè mjąso.*

skœrepa, -é, *ż.*, skorupa. *Jajovô skœrepa.*

skœrepka, -ći, *ż.*, zdr. od skœrepa, skorupka.

skœri, *przym.*, skory, żwawy, prędki. *Wœna ńe je skœrô do robœté. Wœn ńe je skœri do zdôvańô* (on się nie spieszy do ślubu).

skœrno, *sp.*, skoro tylko, gdy tylko. *Skœrno mżeš xcél, to gvés zôngeš na čas.*

skœro, *przysł.*, skoro, żwawo, prędko. *Jemu ńe skœro jiże robœta.*

skœro, *sp.*, skoro, gdy, ponieważ. *Skœro přingeš, to cé dôm. Skœro ńe xceš, ńe pudą s tobą.*

skœřenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od skœřńa, bucik.

skœřńa, -e, *ż.*, but. *Rébôcé nošǫ skœřńe véši kœlôn* (Rybacy noszą buty wyżej kolan). *Réxli djôbeł pôrą skœřńi pœdře, ńižlé pôrą leźi do grepé dostôńe.* Przysł. *Nożе dře a skœřńe na ćiju nosi.*

skœt, -e, *m.*, skot, bydło.

skœtařći, -kô, -ćè, *przym.*, pastuszy. *Kłobuk skœtařći* (kapelusz pasterski).

skœtařtwœ, -va, *n.*, pasterstwo, paszenie bydła.

skœtôrka, -ći, *ż.*, pasterka do bydła.

skœtôř, -a, m., pasterz do bydła.

skœvéčk, -a, *m.*, sok brzozowy, przyrządzony do picia.

skœvroneček, -a, *m.*, zdrobn. od skœvrônk, skowroneczek.

skœvronkœvy, *przym.*, skowronkowy.

skœvrônk, -a *m.*, skowronek. *Vzlôtô vésok, jak skœvrònk.*

skra, -é, *ż.*, iskra. *Skré lôtałé v pœvjetřé. Skré wunôšałè są vésok pœnad xéčami.*

skradac są, -ôdają są, -ôdèł są, -adôj są, *sł.*, skradać się. *Skrôdô są, jak kœt do méšé.*

skrasc, -adną, -ôd, -adńi, *sł.*, skraść. *Skradłè pjeńœże ńe přénošǫ ščescô.*

skrącac, -ǫcają, -ǫcèł, -ącôj, *sł.*, 1) skręcać, 2) zawracać. *Jô mdą pròbœvèł pœvròz skrącac. Ńe skrącôj tak nôgle, bœ kœńe šle pœrvjǫ.*

skrącac są, -ǫcają są, -ǫcèł są, -ącôj są, *sł.*, 1) skręcać się, 2) zwracać się. *Šed nôpřòd é są skrǫcèł rôz v tą, rôz v ną stronę. To vążéšče są vjedno skrǫcô.*

skrącéc, -ǫcą, -ǫcél, -ącé, *sł.*, 1) skręcić, (nieprzech.), zwrócić się, 2) skręcić (przech.). *Wœn skrǫcél ten pœvròz. Skrącé terôz!*

skrącéc są, -ǫcą są, -ǫcół są, -ącé są, *sł.*, 1) skręcić się, 2) zwrócić się.

skrąt, -e, *m.*, skręt. *Na skrące stojała dôvńi karčma.*

skrexa, -é, *ż.*, skrucha.

skrešec, -eją, -êł, *sł.*, skruszeć. *Skrešałè mjąso.*

skrešéc, -ušą, -ušół, -ešé, *sł.*, skruszyć. *Tak długœ békêł v ną skałą, jaž jǫ skrušół.*

skrešéc są, -ušą są, -ušół są, -ešé są, *sł.*, skruszyć się.

skréc, -éją, -éł, *sł.*, skryć. *Że wœna to skréła?*

skréc są, -éją są, -éł są, *sł.*, skryć się, ukryć się.

skrévac, -ivają, -ivêł, -évôj, *sł.*, skrywać, ukrywać. *Wœjc skrivêł před nenkǫ, że mjêł pjeńǫże.*

skrévac są, -ivają są, -ivêł są, -évôj są, *sł.*, skrywać się, ukrywać. *Té před nami skrévac są ńe brekuješ* (nie potrzebujesz).

skrivka, -ći, *ż.*, skrytka, schowek. *V ny skrivce bélé częstè dekôté* (w owej skrytce były same dukaty).

skromic, -ją, -jeł, *sł.*, skąpić, oszczędzać. *Wœna so skromi kǫska xleba. Skromi terôz, żebjes mjêł na pœzdńešè časé.*

skròmno, *przysł.*, skromnie, oszczędnie, skąpo. *Té ńimušiš tak skròmno żéc, kœ dox môš tak značny majǫtk* (ty niepowinieneś żyć tak skromnie (oszczędnie), skoro masz tak znaczny majątek).

skròmnosc, -é, *ż.*, oszczędność. *To je za vjelgô skròmnosc, ńe jèsc tej, ćej są jèsc xce.*

skròmny, *przym.*, oszczędny. *Żebé jem ńe béła tak skròmnô, ńimjà bé jem zô co ńińa kupic wœłòv.*

skrôv, *2. przyp.* skrave, *m.*, skrawek, kawałek. *Na nym skravje ńivé je bélnè żéto.*

skrôvk, -a, *m.*, zdrobn. od skrôv, skrawek, kawałek, pas. *Dalé mje le ten nązny skrôvk* (dali mi tylko ten nędzny skrawek pola).

skřédełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od skřédło, skrzydełko. *Płôšè skřédełkœ.*

skřédło, -a, *n.*, skrzydło.

skřédlati, *przym.*, skrzydlaty.

skřénečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od skřinka, skrzyneczka.

skřénòv, -owu, *m.*, naczynie drewniane, z jednego kawału drzewa robione, kształtem do misek podobne.

skřénòvk, -a, *m.*, zdrobn. od skřénòv, rodzaj małych niecek.

skřéńa, -e, *ż.*, skrzynia. *Wœńi mają ruxna v skřéńax zamkłè* (oni mają odzież zamkniętą w skrzyniach).

skřép, -u, *m.*, próg we wrotach, bramie i t. p., mający na jednym końcu wyżłobioną dziurę, w której obracają się vjeřeje.

skřépice, -ic, *l. mn.*, skrzypce. *Mòj tatk grô na skřépicax a stark na basax. Na téx skřépicax sôm djôxêł bé ńe zagrêł.*

skřépjec, -ją, -jêł, *sł.*, skrzypieć.

skřépkœvy, *przym.*, skrzypcowy.

skřinka, -ći, *ż.*, zdr. od skřéńa, skrzynka.

skubac, -ją, -êł, *sł.*, skubać, szarpać. *Vaja krova tu skubà trôvą. Zdexłèmu lwœvi zajc brodą skubje.* Przysł.

skubnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, skubnąć. *Wœna ńe skubną ańè jedne trôvći.*

skupic, -ją, -jeł, *sł.*, skupić. *Kupcé skupilé všélkœ zbœžè a terô je předają za drożè pjeńǫże.*

skupjac, -ają, -êł, *sł.*, skupować. *Ćipńicé skupjają jaja.*

słabexno, *przysł.*, zdrobn. od słabœ, słabiutko. *Sostra tak słabexno stojà na nogax, jak to zvéčajno pœ šestńici* (po połogu).

słabexny, *przym.*, zdr. od słaby, słabiutki. *Jegœ séłé sǫ ješ baro słabexnè.*

słabeka, -ći, *m.* i *ż.*, człowiek słabowity, charłak. *Ten słabeka jednegœ vąbòrka ńe wudvigńe* (wiaderka nie udźwignie).

słabnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, słabnąć.

słabœ, *przysł.*, słabo. *To je za słabœ zdřešonè. Starešk ju słabœ (léxœ) vizi. Ješ słabi stareška.*

słabœsc, -é, *ż.*, słabość. *Słabœsc ńe pœzvôlà jemu dłeži prôcovac* (słabość nie pozwalała mu dłużej pracować).

słaby, *przym.*, słaby. *Wœna mô słaby vid* (wzrok). *Słabè całо. Słabè wœčé.*

Sławœšéc, -a, *m.*, mieszkaniec Sławoszyna, Sławoszyniak.

Sławœšéno, -a, *n.*, Sławoszyn, wieś powiatu puckiego, miejsce urodzenia dr. Cenôvy. *Stôrèho kœvôla sin ze Sławœšéna, Sin Wœjkwœjca ze Sławœšéna* (pseudonimy autora »Skarbu«).

sława, -é, *ż.*, sława. *Sława Svjątopêłka rosła corôz barżi. Sława našim přôdkom! V téx časax dosig wœn nôvikšè sławé.*

sławic, -ją, -jeł, *sł.*, sławić, wysławiać. *Sławilé gœ pœd ńebjosé.*

sławetny, *przym.*, szanowany, cny. *Sławetnègœ rode. Sławetny mješčańi.* Ksiądz, ogłaszając z ambony nazwiska osób, zabierających się do stanu małżeńskiego, dodaje ten tytuł

mieszczanom, czasem i chłopom, szlachcie zaś: wielmożny, jaśnie wielmożny.

słąp, -a, *m.*, rodzaj sieci.

słęga, -ǫi, *m.* i *ż.*, sługa. *Va mòżela mje rozkazovac, jô jem vajim słęgǫ. Nôńiżši słęga.*

słęx, -u, *m.*, 1) słuch, 2) skroń. *Jô môm dobri słęx. Vaji knôp wudeřél mœją zèvčéną v słęx, jaž wœmglała.*

słęxac, -ają, -ął, *sł.*, 1) być posłusznym, 2) słuchać, 3) należeć komuś. *Jegœ é płôšće słęxają. Słęxô, jak wœ żelôznym vilku. To mje słęxô, a to vôm.*

słepsći, -kô, -ćè, *przym.*, słupski. *Wœkrǫg słepsći. V słepsćim krèzu.*

Słepsk, -a, *m.*, Słupsk, miasto powiatowe w prowincyi pomorskiej, *niem.* Stolpe.

słežéc, służą, służél, słežé, *sł.*, służyć. *Słežé nôm wutcévje, a mǫe cé wu nas dobře. Jô jem służél wu ńix šteré lata.*

słożéna, -é, *ż.*, śledziona.

słoma, -é, *ż.*, słoma.

słomjany, *przym.*, słomiany. *Słomjany dak* (strzecha).

słomka, -ći, *ż.*, słomka, źdźbło słomy.

słonečny, *przym.*, słoneczny. *Břôsk słonečny.*

słonečńica, -e, *ż.*, koło świetlane na około słońca, widzialne zwykle przed zmianą powietrza.

słono, *przysł.*, słono. *Mé jôdômé baro słono.*

słonosc, -é, *ż.*, słoność.

słony, *przym.*, słony.

słonuškœ, -a, *n.*, zdr. od słònce, słońce, słoneczko. Wyrazu słònce rzadko się używa, natomiast prawie wyłącznie słonuškœ lub słonyškœ.

słonyškœ, -a, *n.*, zdrobn. od słònce, słoneczko, słońce. Znaczenia zdrobniałego wyraz ten w narzeczach pomorskich niema. *Ob.* słonuškœ.

słowœ, -va, *n.*, słowo, nauka. *Svjąti Wœjcex głosél v našim kraju słowœ Bœžè. Cílé słòv wœ Kašebax é jix zemi* (tytuł książki dr. Cenôvy).

Słoyinc, -a, *m.*, Słowieniec. Słowieńcy, szczep pomorski, którego niedobitki zamieszkują kilka wiosek około jeziora gardeńskiego.

Słovinka, -ći, *ż.*, Słowienka. *Ob.* Słovinc.

słovinsći, -kô, -ćè, *przym.*, słowieński. *Slovinskô mœva. Słovinskô gôdka je bezmała ta sama, co kašebskô.*

słovjansći, -kô, -ćè, *przym.*, słowiański. *To je też słovjanskô mœva. Słovjańscè nôrodé.*

Słovjanščézna, -é, *ż.*, Słowiańszczyzna.

Słovjôn, -a, *m.*, Słowianin.

Słovjônka, -ći, *ż.*, Słowianka.

słònce, -a, *n.*, słońce.

słòvkœ, -a, *n.*, zdrobn. od słowœ, słówko. *Řečé mje le jedno słòvkœ! Wœna mô dlô kôżdegœ jedvôbnè słòvkœ.*

Słôvno, -a, *n.*, Sławno, *niem.* Schlave, miasto powiatowe w prowincyi pomorskiej.

słôvny, *przym.*, sławny. *É też mé mjelé słôvnéx přòdkòv, słôvnéx ksǫžąt pœmœřćex é wòdcòv, co vjelźè bitvé végrivalé. Słòvny leżę. To je słôvny ròd.*

słup, -epa, *m.*, 1) słup, 2, słupek w pługu. *Na vésoćim słepje.*

służały, *przym.*, ten co wiele służył. *Pœ svjèce byvały, pœ dwœrax służały — wœn vjè, jak ze v pjèckax pôlǫ.*

służka, -ći, *m.* i *ż.*, zdrobn. od słęga, służka. *Służka, do płužka!*

slazovy, *przym.*, ślazowy.

sledny, *przym.*, ostatni. *To tak mǫe derovało do slednè gœzéné. Jôbé ji dêł slednǫ krešéną ylèba. To je jegœ sledny pjeńążk. Ju nô mją přéšed sledny żeń. Wœn vénckêł slednègœ kœńa ze stôńè* (wygnał ostatniego konia ze stajni).

slež, -a, *m.*, śledź. *Sešonè slęże. Bečka se slężami.*

slężék, -a, *m.*, zdr. od slež, śledzik. *Zjôd jednegœ slężéka, pœpjeł pivę é to bélo jegœ pêłńè* (obiad).

slężovy, *przym.*, śledziowy. *Slężovô bečka. Tu je tak casno, jak v slężovy bečce. Slężovô wœda čélé slężòvka.*

slężòvka, -ći, *ż.*, ropa solna, jaka się tworzy w beczce, napełnionej śledziami solonymi.

slepc, -a, *m.*, ślepiec, człowiek ślepy.

slepje, -a, *n.*, ślepie, oko. *Wœna mô le jedno slepje. Wœn tak nô mją slepjami łysnął, jakbé mje xcêł wujesc.*

slepk, -a, *m.*, ślepiec, człowiek ślepy.

slepœ, *przysł.*, ślepo. *Wœńi tak, jak kœcąta, slepœ są rożǫ.*

slepœta, -é, *ż.*, ślepota.

slepy, *przym.*, ślepy. *Wœ ńix gôdają, że do sòdmègœ dńa sǫ slepy.*

slémiń, -a, *m.*, padalec niejadowity.

sléna, -é, *ż.*, ślina. *Sléné* (śliny). *Jô môm vjele sléné v gąbje.*

sléwœvy, *przym.*, śliwowy, śliwkowy.

sléva, -é, *ż.*, śliwa, śliwka.

slévečka, -ći, *ż.*, zdr. od slivka, śliweczka. *To sǫ mêłè, ale šmačnè slévečće.*

slévičė, -ô, *n.*, drzewo śliwkowe. *Sezi na slévičim é slivće zrivô.*

slézac są, slizają są, slizêł są, slézôj są, *sł.*, ślizgać się. *Wœńi są rôd slizają.*

slinka, -éi, *ż.*, zdr. od sléna, ślinka.

slivka, -éi, *ż.*, zdr. od sléva, śliwka.

slivkœvy, *przym.*, śliwkowy. *Slivkœvy sok. Slivkœvè dřewœ.*

slizći, -kô, -ćè, *przym.*, śliski. *Jak lòd slizći.*

slizkœ, *przysł.*, ślisko.

slizkœsc, -é, *ż.*, śliskość.

slizòvka, -éi, *ż.*, ślizgawka. *To mu jizę, jak pœ slizòvce.*

slôdé, *przysł.*, z tyłu, w tyle. *Jô jem šed přòdći a wœn slôdé. Sadńi so slôdé!* (siądź sobie z tyłu).

slôdé, *przyim.*, w tyle, z tyłu. *Slôdé wœza* (z tyłu wozu). *Sadnął v kœscele slôdé mńe.*

slôdk, -u, *m.*, pośladek, tyłek.

slôz, -aze, *m.*, ślaz (rośl.).

smačny *ob.* šmačny.

smagac, smôgają, smôgêł, smagôj, *sł.*, smagać. *Dèšč smôgêł jǫ pœ lécax. Pilnèmu Bòg dopœmôgô, a pròžnôka bjèda smôgô.* Przysł. *Ob.* šmagac.

smaka *ob.* šmaka.

smarkac, smôrkają, smôrkêł, smarkôj, *sł.*, smarkać, siąkać.

smątk, -u, *m.*, smutek, smętek. *Ob.* smutk.

Smątk, -a, *m.*, zły duch, dyabeł. Derdovści pisze: »niezawodnie jaki bożek Smutku; dzisiaj najstarszy z dyabłów«. *Czorl.* 137. Czy »najstarszy«, nie wiem.

smątôř, -a, *m.*, cmentarz.

smedlés, -a, *m.*, strug, strugacz, nóż z rękojeścią po obu końcach.

Smêlzéno, -a, *n.*, Smołdzyn, wieś powiatu słupskiego, *niem.* Schmolsin, miejsce urodzenia czy pobytu Michała Pontana, tłumacza »Katechizmu Lutra«, pierwszej książki kaszubsko-pomorskiej, wydanej w r. 1643.

smirc, -é, *ż.*, śmierć. *Smirc jizę! Před smircǫ. Pœ smirci.*

smirzec, -ą, -ął, *sł.*, śmierdzieć. *Smirzi, jak sciř.*

smirtelny, *przym.*, śmiertelny. *Smirtelnô gœzéna. Gřèxé smirtelnè.*

smirzex, -a, *m.*, śmierdziuch. *Jôbé s tim smirzexę navet zpœza dvjeři ńe gôdêł.*

smjało, *przysł.*, śmiało, śmiele. *Wœn přéstǫpjeł do ńè smjało.*

smjałosc, -é, *ż.*, śmiałość, odważność. *Smjałosc Rébôkòv hèlsćex je všétćim znônô.*

smjały, *przym.*, śmiały, odważny. *Smjały, žiřći xłop! Kœždi pjes na swœjex smjecax smjały.* Przysł.

smjec, -èją, -ął, *sł.*, śmieć. *Jô ńe smjéją vama řec tegœ.*

smjece, -i, *l. mn.*, śmieci. *Na swœjex smjecax, na swœjim pœdvòrku.*

smjecéc, -ą, -ął, *sł.*, śmiecić. *Té ńimôš smjecéc v jizbje.*

smjex, -u, *m.*, śmiech. *Se smjexę. Jô pąkną ze smjexu.*

smjecéšče, -a, *n.*, śmietnik, śmiecisko.

smjexœviskœ, -a, *n.*, pośmiewisko. *To béło smjexœviskœ dlô všétćex. Wœna są pœdà na smjexœviskœ dlô całè vsé.*

smjèšk, -u, *m.*, zdrobn. od smjex, śmieszek, uśmieszek.

smjèšk, -a, *m.*, człowiek śmiejący się łatwo lub wiele.

smjot, -e, *m.*, zaspa śniegu, wydma piaszczysta, w ogóle kupa czegoś. *Śńegœvè smjotè. Pjôskœvè smjoté čélé déné. Smjot zbœžô.*

smjotana, -é, *ż.*, śmietana.

smjotanovy, *przym.*, śmietanowy.

smjotônka, -éi, *ż.*, zdrobn. od smjotana, 1) śmietanka, 2) przezwisko, dawane szlachcie przez gburów.

smjotônkœvy, *przym.*, śmietankowy.

smjôc są, -èją są, -ął są, *sł.*, śmiać się. *Ta Anka béle čegœ są smjèje é ząbé véščřô. Ńe smij są, ńebélńico!*

smòłka, -éi, *ż.*, zdrobn. od smœła, 1) smółka, 2) przezwisko, dawane smolarzom.

smòlš, -a, *m.*, gatunek ślimaka.

smôrk, -u, *m.*, smark.

smôrkała, -é, *m.* i *ż.*, człowiek zasmarkany, smarkacz.

smœči, *przym.*, smoczy. *Smœčè zębé. Smœči wœgon.*

smœk, -a, *m.*, smok.

smœła, -é, *ż.*, smoła. *Xvôtô są, jak smœła pôlcòv.*

smœłovy, *przym.*, smolny. *Smœłovô bečka.* Ob. smœlny.

smœlařći, -kô, -ćè, *przym.*, smolarski. *Wœzé smœlařćè.*

smœlařtwœ, -va, *n.*, smolarstwo.

smœléc, -ą, -ął, *sł.*, smolić, walać na czarno. *Přémôvjô kœceł grôpœvi a wœba smœlǫ.* Przysł.

smœléc są, -ą są, -ął są, *sł.*, smolić się, walać się na czarno.

smœlny, *przym.*, smolny.

smœlôrka, -éi, *ż.*, smolarka, żona smolarza.

smœlôř, -a, *m.*, smolarz.

smròd, -ode, *m.*, 1) smród, 2) przezwisko, dawane żydom. *Smròd, jak pœvròz.*

smrodléwœsc, -é, *ż.*, smrodliwość.

smrodlévy, *przym.*, smrodliwy.

smrozéc, -ą, -ół, *sł.*, smrodzić.

smucéc, -ą, -ół, *sł.*, smucić. *Jegœbé to ńimjało smucéc. Te všétće řečé (spravé) smucą mńe wœkrutno.*

smucéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, smucić się. *Są ńe smucé tak srozę!*

smug, -u, *m.*, smuga, łan, kawał, szmat pola. *Jemu přépôd nen smug pœla. Na smugu (na smuzę).*

smukac, -ają (-čą), -ôł, *sł.*, muskać, gładzić. *Wœn so vjedno vọsé smukô. Čim vici są kœta smuče, tim véši wœn wœgon pœdnôšô.* Przysł.

smuknọc, -ną, -nọł, *sł.*, musnąć, pogładzić. *Smukńi gœ rôz pœ čepréńe!*

smuléc, -ą, -ół, *sł.*, tulić, strzydz (uszyma). *Kòń wušé smuli.* Ob. cmuléc.

smutk, -u, *m.*, smutek.

smutno, *przysł.*, smutno. *Mje zjis je ješ smutno, ale včero mje bélo nôšmutńi.*

smutny, *przym.*, smutny. *Same smutnè mésle mje do łba přéxœzọ. Smutnô gœzéna. Wœna corôz vici je smutńešô.*

smužk, -a, *m.*, zdrobn. od smug, mniejszy kawałek pola. *Zô ten smužk žọdają pjęsąt talaròv.*

snązézna, -é, *ż.*, mielizna, miejsce płytsze w rzece, jeziorze lub w morzu.

sneba, -é, *ż.*, 1) dziób, 2) nos (pogardl.), nosisko, 3) nosal, człowiek z wielkim nosem.

snop, -a, *m.*, snop. *Snopé pœdavac na vòz. Xlop, jak snop. Snop, jak xłop.*

snopk, -a, *m.*, zdrobn od snop, snopek. *Wœna é taćegœ snopka ńe wudvigńe.*

snopœvy, *przym.*, snopowy.

snovac, sneją, snovôł, snuj, *sł.*, snuć. *To są sneje, jak ńitka.*

snoza, -é, *ż.*, 1) snoza, zatyczka w jarzmie, 2) poprzeczna listewka w ulu.

snòdńice, -ic, *l. mn.* snowidło, motowidło.

snòzka, -ći, *ż.*, zdrobn. od snoza.

snôdći, -kô, -ćè, *przym.*, płytki. *Na tim mjescé mœře je snôdćè. Ta kula je baro snôdkô* (ta sadzawka jest bardzo płytka).

snôdkœ, *przysł.*, płytko. *Tu je baro snôdkœ. Snôdkœ, jak v sôzavce.*

snôdkœsc, -é, *ż.*, płytkość wody.

snôže, *przysł.*, pięknie, ślicznie. *Wœna są tak snôže wusmjexnała. To je snôže namalovônè.*

snôži, *przym.*, piękny, śliczny. *To snôžô zèvčéna! Snôži zèwus. Snôžè vjodro* (śliczny czas). *Snôžè zèckœ.*

snôžosc, -é, *ż.*, piękność, śliczność.

sńadac, sńôdają, sńôdôł, sńadôj, *sł.*, śniadać. *Wœńi baro reno sńôdają.*

sńeg, -u, *m.*, śnieg. *Sńeg pôdô. Cèż té mòžeš wuzdřec pœd sńegę?*

sńegœvy, *przym.*, śniegowy. *Sńegœvè sešmińe. Sńegœvè smjoté.*

sńegulc, -a, *m.*, 1) śnieguła, śniegułka (ptak) 2) przebiśnieg (rośl.).

sńežny, *przym.*, śnieżny. *Matka Bœžô sńežnô.*

sńic, -ą, -eł, *sł.*, śnić. *Wœ čim wœno sńic mòže? Sńicè* (marzenie senne, sen).

sńic są, sńi są, sńiło są, *sł.*, śnić się. *Mje są sńiło, że jô bél na mœřé.*

sńôdańè, -ô, *n.*, śniadanie. *Sńôdańè bélo mœžnè* (wyborne).

sobœl, -a, *m.*, sobol.

sobœli, *przym.*, sobolowy. *Sobœli kœžex* (futro sobolowe).

sobœta, -é, *ż.*, sobota.

sobœtny, *przym.*, sobotni. *Sobœtnè nôbœženstwœ.*

sodełkœ, -a, *n.*, zdr. od sodło, siodełko.

sodłac, -ają, -ôł, *sł.*, siodłać. *Kœńe sodłalé, na wœjną cignąlé.*

sodło, -a, *n.*, siodło.

soxa, -é, *ż.*, socha.

sok, -u, *m.*, sok. *Sok jabkœvy, višńovy.*

sołdacći, -kō, ćè, *przym.*, *Žévœt sołdacći.*

sołdat, -a, *m.*, żołnierz. *To bél zjiřći sołdat.*

sołdateska, -ći, *ż.*, żołnierka, zawód żołnierski. *Dlô ńegœ bé nômilšô béla sołdateska.*

soléc, -ą, -ół, *sł.*, solić. *Wœńi ńimają čim stravé bœńic* (maścić), *vjèc jôdają ńesolonè.*

solny, *przym.*, solny. *Solnô bečka.*

sorbac, -ają, -ôł, *sł.*, pić lub jeść coś rzadkiego zwolna, ostrożnie, nadpijać, cedzić przez zęby, chlipać, *st. pol.* sorbać. *Młodè zèvčąta le sorbają gœřêłką z ćeliškòv* (młode dziewczęta nadpijają tylko wódkę z kieliszków). *Te ńimušis tegœ tak sorbac, bœ to ńe je ju tak gœrọcè.* Ob. střebac.

sorbnọc, -ną, -nọł, *sł.*, nadpić, nadjeść coś rzadkiego, chlipnąć. *Wœn le sorbnọł rôz tegœ piva é zarô je wœtsławjeł.* Ob. střebnọc.

sostra, -é, *ż.*, siostra.

sošéca, -e, *ż.*, socha.

sova, -é, *ż.*, sowa.

sovi, -jô, -jè, *przym.*, sowi. *Sovjè wœčé. Sovi vřôsk.*

sovizdrôł, -ała, *m.*, sowizdrzał.

sòdemka, -ći, *ż.*, siódemka,

sòdmy, *licz.*, siódmy.

sòl, -olé, *ż.*, sól.

sôc, sèją, sôł, *sł.*, siać. *Naši leżę sèjǫ zjisô jičmé. Wœ zôvitřku mzema sała wòvs* (jutro rano będziemy siali owies). *Doč té sèješ télkœ sbœžô na jednym zôgońe?* (Pocóż ty siejesz tyle zboża na jednym zagonie?) *Głupéx ńe sèjǫ, a jednak są rozǫ.* Przysł.

sôc są, sèją są, sôł są, *sł.*, siać się. *To są samœ sèje.*

sôd, *2. przyp.* sade, *m.*, sad, ogród owocowy. *V sażę rostǫ břażę* (drzewa owocowe). *Dobétk vlôz v sôd.*

sôdk, -a, *m.*, zdrobn. od sôd, sadek, mały ogród owocowy.

sôż, *2. przyp.* sażé, *ż.*, sadza. *To je sôż v tim grònku; gvésno vpadła wœna z kœmina* (w tym garnku jest sadza; zapewne wpadła z komina).

sôm, sama, samœ, *zaim.*, sam. *Jô jem to sôm zrobjeł. Wœna sama je temu křiv* (ona sama jest temu winna). *Sôm pôpjež tegœ ńe vjè. Sôm djôbeł bé tu ńe vétřiméł.*

sônće, -nk, *l. mn.* zdrobn. od sańe, małe sanki.

sôreń, -rńa, *m.*, rogacz sarna.

sôrkała, -é, *m.* i *ż.*, człowiek na wszystko sarkający, wieczny malkontent.

sôrknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, sarknąć, obruszyć się. *Ńe smjèješ sôrknǫc. Sôrknǫł pœd nosę.*

sôtka, -ći, *ż.*, zdrobn. od sèc, siatka, mała sieć.

sǫd, -e, *m.*, sąd. *Stanǫł před sǫdę. Té ješ přinzeš před sǫd bœsći.*

sǫdny, *przym.*, sądny. *A ćej přinże nô cą slednô gœzéna, sǫdny zeń.*

sǫdovy, *przym.*, sądowy. *Sǫdovè véroće. V zeń sǫdovy.*

sǫsadovac, -ją, -ovêł, *sł.*, sąsiadować. *Wœńi s nama sǫsadovalé.*

sǫsedny, *przym.*, sąsiedni. *V sǫsednéx krajax. V sǫsednéx vsax.*

sǫseźći, -kô, -ćè, *przym.*, sąsiedzki. *Sǫseźćè svaré. Sǫseźkô zgœda. V sǫseźćex vsax.*

sǫseźtwœ, -va, *n.*, sąsiedztwo. *Wœńi mješkajǫ v našim sǫseźtvje.*

sǫsôd, -ada, *m.*, sąsiad. *Žéj dobře se sǫsadami!*

sǫsôdka, -ći, *ż.*, sąsiadka.

spac, spją, spêł, spi, *sł.*, spać. *Kœł spjǫci méši ńe xvôtô.* Przysł.

spacer, -e, *m.*, spacer.

spacerovac, -ją, -ovêł, *sł.*, spacerować.

spadac, spôdają, spôdeł, spadôj *sł.*, spadać. *Spôdô, jak z ńeba.*

spadnǫc, -ną, spôd, spadńi, *sł.*, spaść. *Xto vésok leze, mòże nizkœ spadnǫc. Spôd, jak dèšč z ńeba.*

spaléc, spôlą, spôléł, spalé, *sł.*, spalić. *Spalé ten papjòr!* (spal ten papier!) *Jô môm ju všétkœ dřewœ spôlonè.*

spaléc są, spôlą są, spôléł są, spalé są, *sł.*, spalić się. *Všétkœ spôléło są na vǫźel.*

spanošec, -ją, -êł, *sł.*, stać się panem, zhardzieć. *Jak wœn mże dłeži mjezé vami, to wœn déxt spanošeje.*

spanošéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, spanoszyć się, zhardzieć. *Ob.* spanošec.

spara, -é, *ż.*, szpara, szczelina. *V sparax mjezé pôlcami. Mizé délami sǫ vjelźè sparé.* Ob. špara.

spařéc są, spôřą są, spôřéł są, spařé są, *sł.*, sparzyć się. *Xto są na gœrǫcim spôři, ten pœtemu ńa zémnè dmuxô.* Przysł. *Bačé, żebjes są ńe spôřéł* (uważaj, abyś się nie sparzył). *Ńe spařéce są, tatinku!*

spařéšče, -a, *n.*, łąka podmokła. *Na spařéščax rosce le kvasnô trôva.*

spašovac, -ją, -ovêł, *sł.*, spaszować, niedopisać. *Latos jičmé spašovêł* (tego roku jęczmień niedopisał).

spavac, spôvają, spôvêł, spavôj, *sł.*, sypiać. *Jô spôvają le pję gœzin na dobą. Mje kôžǫ vici spavac, ale jô ńimœgą.*

spéxac, spyxają, spyxêł, spéxôj, *sł.*, spychać, usuwać na bok. *Jô jem vizêł, jak wœńi spyxalé vaše balće* (widziałem, jak oni spychali wasze belki).

spétac są, spytają są, spytêł są, spétôj są, *sł.*, spytać się. *Jizé xutkœ do ńegœ é są spétôj, doč tu přéxœzél.*

spica, -e, *ż.*, 1) drut, iglica do robienia pończoch lub rękawic, 2) sprycha koleśna, *niem.* Spitze. *Té ješ všétće spice pœłòmiš* (ty jeszcze wszystkie sprychy połamiesz).

spik, -u, *m.*, 1) sen (spanie), 2) skroń. *Wœn tak gôdô, jak v spiku. Jegœ spik zmœřél. Wœna mô cążći spik. Mje tak je, jakbé jem mjêł spićé přégńotłè* (jakbym miał skronie przygniecione). *Bic v spik, smirc gœtovô.*

spinac, -ają, -êł, *sł.*, spinać. *Jedny spinają kœšele pœd šéją šnurkami, jinši blévjǫzkami.*

spis, -e, *m.*, spis. *Jemubé letkœ béło zrobic spis řeči.*

spisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, spisać. *Wœn nas mjêł všétćex spisônéx. Spišé to všétkœ!*

spisovac, -ją, -ovêł, *sł.*, spisywać. *Spisovalé swœje gřèxé.*

spjerac są, -ają są, -ął są, *sł.*, spierać się, kłócić się. *Ta bjałka muši są vjedno se mną spjerac.*

spješéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, spieszyć się. *Lé są spješé, żebé jes před nocą do dòm vròceł.*

spješno, *przysł.*, spiesznie. *Šed spješno, kulkœ le mòg.*

spješny, *przym.*, spieszny, pospieszny.

spjevac, -ają, -ął, *sł.*, śpiewać. *Nenka spjevô le nôbœžnè pjesńe. Wœn ńimô žôdnegœ głose do spjevańô.*

spjevacći, -kô, -ćè, *przym.*, śpiewacki.

spjevôčka, -ći, *ż.*, śpiewaczka.

spjevôk, -a, *m.*, śpiewak.

spjic, sepną, spjął, sepńi, *sł.*, spiąć, zapiąć. *Ńimòg ńijak spjic płôšča.*

spjączka, -ći, *ż.*, senność. *Jegœ zdją pœtemu taka spjączka, że spół přez šteré dvaęsce gœzin.*

splatac, splôtają, splôtół, splatôj, *sł.*, splatać.

splegavic, -ją, -jeł, *sł.*, splugawić. *Wœńi mu jegœ gńôzdo splegavilé.*

splesc, -otą, -òt, -ecé, *sł.*, spleść. *Žèvčąta splotą sobje vłosé é wœkrącą je nad wušami.*

splevac, -uvają, -uvół, -evôj, *sł.*, spluwać. *Xœzół pœ jizbje vjelźimi krokami é lik spluvół.*

splot, -e, *m.*, warkocz. *Vłosé nošą žèvčąta ve dva sploté wušékœvônè.*

spluvała, -é, *m.* i *ż.*, człowiek często spluwający, plwacz.

spòd, -œde, *m.*, spód. *Spòd gòré. Pœd spœdę. Na spœże.*

spòdk, -a, *m.*, zdr. od spòd, 1) spód, spodek, dół, 2) piernat. *Wœt spòdka. Wœn są tak na mœjim spòdku rozbarańeł, jakbé jemu nôležêł.*

spòdkę, *przysł.*, spodem, na spodzie. *Spòdkę płéńe mêłô struška.* Ob. spœdę.

spòdkę, *przyim.*, spodem, na spodzie, u spodu. *Spòdkę gòré stoji pastuřkô buda.*

spòdńica, -e, *ż.*, spodnica. *Ob.* spòdńik.

spòdńik, -a, *m.*, spodnica. *Ob.* spòdńica.

spòr, -œre, *m.*, spór, sprzeczka. *Mjezé ńimi bélé ròžnè spœré. Spòr wœ méš.*

spôrka, -ći, *ż.*, zdrobn. od spara, szparka. *Tu je le mêłô spôrka.*

spôřno, *przysł.*, parno, gorąco. *Ju dôvno ńe bélo tak spôřno. Wu naju v jizbje tak spôřno, jak v hece* (w hucie).

spôřnosc, -é, *ż.*, parność, gorąco. *Zkądći są vzą takô spôřnosc, że jô so radé nalezc ńimœgą.*

spôřny, *przym.*, parny, gorący. *To je zjis spôřny żeń! Noc je spôřnô, vitro bǫże léxè vjodro* (noc parna, jutro będzie niepogoda).

spôřńik, -a, *m.*, robak, lęgnący się v sparach (szparach) racic u owiec.

spœčévac, -čivają, -čivêł, -čévôj, *sł.*, spoczywać. *Jô so terô spœčivają pœ prôci. Jô cé ńe dôm długœ spœčévac.*

spœčic, -čną, -čǫł, -čńi, *sł.*, spocząć. *Spœčńita so péřinką! Vébésce, nenkœ, mœglé spœčic.*

spœčink, -u, *m.*, spoczynek. *Jemu terô spœčink nôleži.*

spœdę, *przysł.*, spodem, na spodzie. *Le na vjeřxu bélé pjeńǫże, a zôs spœdę pjôsk é kaméće. Na gòře napisêł mjôno vsé a spœdę swœje nazvistkœ.*

spœkòjno, *przysł.*, spokojnie. *Wœn ždêł spœkòjno, pœći ksǫž ńe skœnčêł kôzańô. Wœno tak spœkòjno zdři na svjat, ńe vjezącé wœbjèże.*

spœkòjnosc, -é, *ż.*, 1) spokój, 2) zadowolenie. *Ńimôm ńižôdnè spœkòjnoscé.*

spœkòjny, *przym.*, 1) spokojny, 2) zadowolony. *Jô jem dèxt spœkòjny, kœ jô vjèm, jež mje są ńick złègœ stac ńimòže. Ne, jes té abé rôz spœkòjny?* (no, jesteś-że wreszcie zadowolony?).

spœlašec, -ôšeją, -ôšêt, *sł.*, spolszczyć się, spolaczeć. *Ńemc spœlôšały.*

spœlašéc, -ôšą, -ôšół, -ašé, *sł.*, spolonizować. *To są spœlôšony Kašebi.*

spœlašéc są, -ôšą są, -ôšół są, -ašé są, *sł.*, spolonizować się, spolaczeć. *Wœńi są tu vneteśći spœlôšǫ.*

spœri, *przym.*, 1) spory, 2) szybki, żwawy. *Ju spœri štek čase wupłénǫł wœt tè xvile. Bez wœxœté ńespœrè robœté.* Przysł.

spœro, *przysł.*, 1) sporo, dosyć, 2) sporo, szybko. *Ji to spœro jiże, ale mje ješ spœři. Bélo tegœ spœro.*

spœřązac, -řǫzają, -řǫzêł, -řązôj, *sł.*, sporządzać. *Wœńi so to tak šékœvno doma spœřǫzają.*

spœřązéc, -řǫzą, -řǫzół, -řązé, *sł.*, sporządzić. *Môj stark sôm so te všétće ąstramąta spœřǫzół. Té ńe wumjèješ tegœ gvés spœřązéc.*

spœsòb, -obu, *m.*, 1) sposób, 2) spadek. *Na jinši spœsòb. Na všelejaće spœsobé. Nô ten spœsòb. Wœńi vzałé pœ wœjcu vjelźi spœsòb. Wœn wœstavjeł značny spœsòb.*

spœvjadac, -vjôdają, -vjôdêł, *sł.*, spowiadać. *Žôden ksǫž tak dobře ńe spœvjôdô, jak ten vaji.*

spœvjadac są, -vjôdają są, -vjôdół są, vjadôj są, *sł.*, spowiadać się. *Sostra są całą gœzéną spœvjôdà* (spowiadała).

spœvjèdńica, -e, *ż.*, konfesyonał.

spœvjèdńik, -a, *m.*, spowiednik.

spœvjèż, -é, *ż.*, spowiedź. *Spœvjèż vjelganocnô. Bélésmé wu spœvjezé.*

spœzdńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, spóźnić się. *Wœn są spœzdńeł wœ całą gœzéną. Le są ńe spœzdńi!*

sprašac, -ôšają, -ôšół, -ašôj, *sł.*, spraszać. *Doč va sprôšôta télkœ leżi?*

sprava, -é, *ż.*, sprawa, rzecz. *To je jegœ sprava, a ńe mœja. Jô tè spravé ńick ńe rozmjèją. S jaką spravą přéxœziš do naju?*

spravjedléwœsc, -é, *ż.*, sprawiedliwość. *Té môš zejinzę šekac spravjedléwœscé.*

spravjedlévje, *przysł.*, sprawiedliwie. *Wœn s nami pœstąpœvêł spravjedlévje.*

spravjedlévy, *przym.*, sprawiedliwy. *Bòg je spravjedlévy. Spravjedlévô mjara.*

sprążésce, *przysł.*, 1) elastycznie, 2) energicznie.

sprążésti, *przym.*, 1) sprężysty, elastyczny, 2) sprężysty, energiczny. *Sprążéstô blaška. Sprążéstè rące.*

sprążéstosc, -é, *ż.*, 1) sprężystość, elastyczność, 2) energia, sprężystość.

sproséc, -šą, -sół, -sé, *sł.*, sprosić. *Prosélé całą familéją.*

sprovazac, -vôzają, -vôzół, -vazôj, *sł.*, sprowadzać. *Te tovaré sprovôzają kupcé z za mœřa.*

sprovazéc, -ą, -eł, *sł.*, sprowadzić.

sprôvka, -ći, *ż.*, zdrobn. od sprava, sprawka. *To je za mêlô sprôvka dlô ńegœ. Jô znają jegœ sprôvće.*

spřąt, -e, *m.*, sprzęt. W l. mn. spřąté lub spřąta. *Šékœvnè spřątć. Léxè spřąta. Wœńi mają mnòstwœ spřątòv v jizbje.*

spřečac są, -ają są, -eł są, *sł.*, sprzeczać się. *Daremnè vaji spřečańè! Ńe spřečôj są ńekaranče!*

spřégac, -igają, -igół, -égôj, *sł.*, sprzęgać, łączyć. *Wœna xce kœta s psę spřégac!*

spřégac są, -igają są, -igół są, -égôj są, *sł.*, sprzęgać się, łączyć się.

spřéségac są, -sigają są, -sigół są, -ségôj są, *sł.*, sprzysięgać się. *Jô ješ ńe čeł, żebé sin gôdół é są spřésigół přecivkœ wœjcu.*

spřésiz są, -signą są, -sig są, *sł.*, sprzysiąc się. *Všélcé są spřésiglé přecivkœ ńemu.*

spřiz, -égą, -ig, -ézé, *sł.*, sprząc, złączyć. *Jô spřégą mœjegœ šémla s tą kœbéłą.*

spřiz są, -égą są, -ig są, -ézé są, *sł.*, sprząc się, złączyć się. *Wœn są spřig s mœją bjałką přecivkœ mńe.*

spuxnọc, -ną, -nọł (spux), *sł.*, spuchnąć. *Spux, jak pjeřéna. Xto v pleconką* (ul) *xuxńe, temu pésk spuxńe.*

spuscéc, -ščą, -scół, -scé, *sł.*, spuścić, zsunąć. *A ćej mjelé bôt ju spuščony na mœře. Spuscół wœčé. Jô vama ješ dròbką spuščą* (z ceny).

spuscéc są, -ščą są, -scół są, -scé są, *sł.*, spuścić się, zsunąć się; zdać się na kogo lub na co. *Pœtemu spuscélé są na dòł z tè gòré. Le są spuscé na ńegœ, a mzeš zbéti* (tylko się spuść, zdaj się na niego, a będzie po tobie).

spuščac, -ają, -eł, *sł.*, spuszczać, zsuwać; opuszczać. *Ńe spuščôj terô tè balći, bœ ješ kœgœ přećidńeš* (przetrącisz). *Wœńi ńe tak letkœ spuščają z prize* (z ceny).

spuščac są, -ają są, -eł są, *sł.*, spuszczać się, zsuwać się; zdawać się na kogo lub na co.

spyx, -u, *m.*, krawędź góry, brzeg spadzisty. *Bačéła, żebésta z negœ spyxu ńe zjaxała do wœdé.*

srac, -ają, -eł, *sł.*, srać.

srajk, -a, *m.*, smarkacz, zasraniec, dzieciak, bęben.

sraka, -ći, *ż.*, tyłek.

sročą, -éca, *n.*, sroczę. *Knôpi přéńeslé mêłè sročąta.*

sroči, *przym.*, sroczy. *Sročè gńôzdo. Sročè pjòrkœ.*

sročka, -ći, *ż.*, zdr. od sroka, sroczka.

sročątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od sročą, sroczątko.

sroże, *przysł.*, bardzo, wielce, nader. *To je sroże vjelźi pôn. To mże sroże vjelgô zéma. Wœna są sroże bœją* (bała). *Sroże bušnô bjałka* (bardzo pyszna kobieta). *Ob.* stroże.

srożi, -gô, -źè, *przym.*, 1) srogi, 2) wielki, potężny, okazały, tęgi, dobry i t. p. *To vjèje srożi vjater. Srożi xłop. Srogô baba. Srożè žéto. Srożi gleń xlèba. Srogô novina. To ńe je za srożè* (to nie jest zbyt dobre). *Ob.* strożi.

srogœsc, -é, *ż.*, 1) srogość, 2) wielkość, okazałość, dobroć i t. p. *Ten pôn je všąże znôny ze srogœscé. Srogœsc bulwòv. Ob.* strogœsc.

sroka, -ći, *ż.*, sroka. *Sroka je sroże ńištréx ptôx.*

sromac są, -ają są, -eł są, *sł.*, wstydzić się. *Sromô są, jak pjes, ćej ćij wuzdři* (wstydzi się, jak pies, gdy kij ujrzy). Przysł. *Ńe sromôj są tak sroże!*

sromœta, -é, *ż.*, sromota, wstyd, hańba. *To je vjelgô sromœta dlô nas.*

sromœtléwœsc, -é, *ż.*, wstydliwość. *Zjèvčécô sromœtléwœsc.*

sromœtlévje, *przysł.*, wstydliwie. *Wœna zdřà nô mją sromœtlévje.*

sromœtlévy, *przym.*, wstydliwy. *Sromœtlévy, jak młodè zjèvčą.*

srożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, 1) srożyć się, 2) nadymać się, wywyższać się. *Vjater są sroži. Wœńi są tak srożą, jakbé jim całô vjes nôležà* (tak się pysznią, jakby do nich cała wieś należała).

srôl, -a, *m.*, smarkacz, zasraniec, dzieciak. *Té srôlu! Wœd grôli přinję do srôli* (od zabawy przyjdzie do przezywania się). *Przysł.*

ssac, -ą, -ół, *sł.*, ssać. *Wœnbé ješ zjis ssół swœją nenką.*

stac *ob.* stojec.

stac są, stôną są, stół są, stańi są, *sł.*, stać się. *A éej to są stało. To są ńigdé ńé stôńe.*

staχ, -a, *m.*, lina, podtrzymująca maszt łodzi lub batu w postawie prostej.

stalac, stôlają, stôlół, stalôj, *sł.*, stawiać, nastawiać. *Rébôcé ńewòd stôlają* (rybacy zastawiają, zakładają niewód).

stanoviskœ, -a, *n.*, stanowisko. *Ob.* stanovišče.

stanovišče, a, *n.*, stanowisko. *Z jednegœ stanovišča šlé na dreźè.*

stanǫc, -ną, -nǫł, -ńi, *sł.*, stanąć. *Všed do jizbé é stanǫł na samym vestřòdku* (środku).

Stańisławòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Stanisławów.

Stańisłôv, -a, *m. i. wł.*, Stanisław.

starc, -a, *m.*, starzec.

starčin, -éna, -éne, *przym.*, babczyn, należący do babki.

staręχ, -a, *m.*, staruch, starzec. *Ten staręχ ješ zjèvčątom do wœču zazerô.*

staręχa, -é, *ż.*, starucha, stara kobieta. *Ta staręχa mušà béc ju na ńejednym vjeselim.*

stareščin, -éna, -éne, *przym.*, 1) należący do staruszki, 2) do babki.

starešk, -a, *m.*, zdrobn. od staręχ, 1) staruszek, 2) dziadek, ojciec ojca lub matki. W tem drugiem znaczeniu używa się zwykle wyrazu stark.

stareška, -ći, *ż.*, zdrobn. od staręχa, 1) staruszka, stara kobieta, 2) babka, matka ojca lub matki. W tem drugiem znaczeniu częściej używany wyraz starka.

stareškòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym*, 1) należący do staruszka, 2) do dziadka.

Stargard *ob.* Starogarda.

stark, -a, *m.*, dziadek, ojciec ojca lub matki. *To je mòj stark. Mœji starkœvje* (moi dziadkowie t. j. dziadek i babka).

starka, -ći, *ż.*, babka, matka ojca lub matki.

starkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, dziadów, dziadków. *Starkòv majǫtk.*

starkœvizna, -é, *ż.*, 1) dożywocie dziadków, 2) majątek po dziadku lub babce.

Starogard *ob.* Starogarda.

Starogarda, -é, *ż.*, Starogard, miasto powiatowe w regencyi gdańskiej.

starogarʒći, -kô, -ćè, *przym.*, starogardzki. *V starogarʒćim krèzu.*

starosc, -é, *ż.*, starość. *Wœn dożół pœzdnè staroscé. Na starosc mušół jic na praχôrką* (żebry).

starosta, -é, *m.*, starosta. *Jeden pœlsći starosta. Starosta vjeselny.*

starostwœ, -va, *n.*, starostwo. *Starostwœ pućè, člоχœvsćè.*

staršézna, -é, *ż.*, starszyzna.

starši, -éχ, *l. m.*, rodzice. *Jadôm é Jeva to bélé naši pirši starši. Wu mœjeχ staršéχ. Té môš wustąpœvac twœjim staršim. Tčé twœjeχ staršéχ!*

stařec są, -eją są, -ół są, *sł.*, starzeć się. *Naši leʒe stařejǫ są χutkœ.*

stateček, -a, *m.*, zdrobn. od statk, 1) mały statek wodny, 2) ósemka beczki, 3) beczułeczka.

statišk, -a, *m.*, zdrobn. od statk. *Ob.* statušk i stateček.

statk, -a, *m.*, 1) statek, okręt, 2) ósemka beczki, półwiaderek, 3) beczułka, 4) człowiek stateczny. *To są statće na mœřé* (to są statki na morzu). *Wœn może vépic cały statk* (on może wypić cały półwiaderek). *V tim statku ju ńick ńima* (w tej beczułce nic już nie ma). *Jaći to statk!* (co to za poważny człowiek!).

statk, -u, *m.*, statek, powaga, stateczność. *Wu ńegœ je vjelźi statk. Té ńimôš télkœ statku, co wœna.*

statkœvac, -ują, -œvół, *sł.*, być statecznym, poważnym. *Ten knôp tak statkuje, jak żeńały χłop* (ten chłopiec ma tyle powagi, co człowiek żonaty).

statušk, -a, *m.*, zdrobn. od statk. *Ob.* stateček i statišk.

stavac, stôvają, stôvół, stavôj, *sł.*, stawać, ustawać. *Stôvô na pôlcaχ.*

stavac są, stôvają są, stôvół są, stavôj są, *sł.*, stawać się.

stavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, stawić się, przyjść. *Všétcé są stavilé před ksąża.*

stavišče, -a, *n.*, stawisko, miejsce, gdzie był staw.

stavjac, stôvjają, stôvjół, stavjôj, *sł.*, stawiać. *Tu stôvjają novy dòm. Jôbjem bół tu téx xéči ńe stôvjół. Šąkôrka stôvjà novy statk piva.*

stavjac są, stôvjają są, stôvjół są, stavjôj są, *sł.*, stawiać się, jawić się. *Na mòj rozkôz stôvjają są młodi é stôri.*

Stąca, -e, *ż. im. wł.*, Konstancya.

stąk, -u, *m.*, stęk, stękanie. *Stąk xœréx, reńonègœ.*

stąkac, -ają, -ół, *sł.*, stękać. *Wœn tak stąkô a jiči. Jô ńimòg čec negœ stąkańô.*

stąknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, stęknąć. *Stąknǫł, jakbé jegœ xto pxnǫł.*

stąpac, stǫpają, stǫpół, stąpôj, *sł.*, stąpać. *Stǫpô, jak kròlevjônka.*

stąpic, stǫpją, stǫpjeł, stąpi, *sł.*, stąpić. *Té mòžeš na déšlą stąpic* (ty możesz na dyszel wejść).

stąpjǫ, *przysł.*, stępo. *Žołneře jaxalé stąpjǫ.*

stebełkœ, -a, *n.*, zdrobn. od stebło,ździebełko. *Stebełkœ trôvé. Jô ńimôm ju ańè stebełka.*

stebło, -a, *n.*, źdźbło. *Stebło słomé, trôvé, sana. Wœn vizi stebło v mœjim wœku, a mô balką v swœjim.*

stednǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, stygnąć. *Jezła zarô, bœ to xutkœ stedńe.*

stedńařći, -kô, -ćè, *przym.*, studniarski. *Stédńařkô robœta.*

stedńařtwœ, -va, *n.*, studniarstwo, kopanie studzien.

stedńôř, -a, *m.*, studniarz, ten, co studnie robi.

stęzenečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od stęzenka, studzieneczka.

stęzenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od stedńô, studzienka.

stęzenny, *przym.*, studzienny. *Stęzennô wœda lepi šmakô, jak řečnô.*

stęzéc, -ą, -ół, *sł.*, studzić, ziębić. *Stęzonô réba.*

steźenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od stegna, ścieżynka. *V nym lese je mêlô steźenka. Jizé tǫ steźenkǫ* (idź tą ścieżeczką).

stegna, -é, *ż.*, ścieżka. *Stegnami réxli zônzeš, jak drogǫ* (ścieżkami rychlej zajdziesz, jak drogą).

stenka, -ći, *ż.*, smark, świeczka u nosa. *Jemu stenka vjedno pœd nosę visi.*

ster, -e, *m.*, ster. *Stoji pŕé steře, wu stere.*

sterńik, -a, *m.*, sternik.

sterovac, -ują, -ovół, *sł.*, sterować. *Wœn tak stereje, jak stôri matroza.*

stéčeń, *2. przyp.* stičńa, *m.*, styczeń (miesiąc).

stékac są, stikają są, stikół są, stékôj są, *sł.*, stykać się. *Te grenta stikają są se sobǫ.*

stičńovy, *przym.*, styczniowy. *Stičńovè mrozé.*

sto, *licz.*, sto. *Dvasta* (dwieście).

stodoła, -é, *ż.*, stodoła.

stodolny, *przym.*, stodolny.

stodółka, -ći, *ż.*, zdr. od stodoła, stodółka.

stojec, -ą, -ół, *sł.*, 1) stać, 2) równać się, 3) dbać, stać o co. *Xłopi stojalé před kœscołę. Stujta leže! Złè semjeńè stoji za kata. Ćej môm glònk xlèba, ńe stoją wœ jinšè jèzeńè. Za kmœtra stojec* (trzymać do chrztu, kumować).

stołovy, *przym.*, stołowy. *Stołovô noga. Stołovô deska.*

stolarčék, -a, *m.*, stolarczyk.

stolařći, -kô, -ćè, *przym.*, stolarski. *Hével stolařći* (hybel stolarski). *Stolařćè nôřąza. Za robœtą stolařkǫ vząlé pjęsąt talaròv.*

stolařéc, -ą, -ół, *sł.*, być stolarzem, trudnić się stolarstwem. *Vezńita są terô do stolařeńô* (weźcie się teraz do stolarstwa). *Wœn je ceslǫ, tak też stolaři, jak wumjèje.*

stolařtwœ, -va, *n.*, stolarstwo.

stolék, -a, *m.*, zdrobn. od stół, stolik. *Snôži, mêły stolék.*

stolém, -a, *m.*, olbrzym. *Stolémœvje žélé ńegdéš na svjèce. Mœcny, jak stolém.*

stolémi, -jô, -jè, *przym.*, dotyczący stolémów (olbrzymów). *Wœna je rode stolémjègœ. V néx stolémix časax. Stolémjô séła.*

stolémka, -ći, *ż.*, olbrzymka.

stolémòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, dotyczący olbrzyma. *Stolémœvé rące. Stolémœvô bjałka.*

stolmôčka, -ći, *ż.*, kobieta olbrzymów, olbrzymicha.

stolmôk, -a, *m.*, olbrzym (niby: olbrzymiuk, olbrzymisko).

stolôrka, -ći, *ż.*, stolarka, żona stolarza.

stolôř, -a, *m.*, stolarz.

stopa, -é, *ż.*, stopa.

stoperčéc, -ą, -ół, *sł.*, sterczeć, wystawać. *Ten drǫg tak stoperči. Skałé stoperčǫ z wœdé.*

stopitovy, *przym.*, stofuntowy. *Kam stopitovy.*

stopka, -ći, *ż.*, zdrobn. od stopa, stopka. *Zècnô stopka* (stopka dziecięca).

stořéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, ropić się, materyzować. *Ta rena stoři są a stoři é ńimòże są végœjic.*

stożex, -a, *m.*, człowiek, lubiący się przechwalać, gaskończyk. *Té ńe vjeřé ńick temu stożexœvi!*

stożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, pysznić się, przechwalać się. *Tak są stożiš, jakbé jes svjat zbavjeł.*

stòł, -ołu, *m.*, stół. *Přé stole. Za stołę.*

stòłčk, -a, *m.*, zdrobn. od stòłk, stołeczek. *Měły stòłčk.*

stòłk, -òłka, *m.*, stołek.

stòłkœvy, *przym.*, stołkowy. *Stòłkœvô noga.*

stòr, -ore, *m.*, materya, ropa, dobywająca się z wrzodu.

stòs, -osa, *m.*, figlarz, psotnik, licho, może dyabeł. *Jaćiž to stòs zrobjeł? Vizęł jem stosa, jak mu dął do nosa.*

stòsenk, -u, *m.*, stosunek. *Wœńi ńimjelé se mnǫ ńižôdnéx stòsenkòv.*

stòsńica, -e, *ż.*, figlarka, psotnica, dyabliczka. *Ob.* stòs.

stôn, -ône, *m.*, 1) stan, położenie, zajęcie, 2) stan, kibić, 3) część górna koszuli, sukni i t. p. *Stôn kavaleŕći. Svœbœdnègœ stône. Wœna mô baro kròtći stôn. Stôn, jak stôn, ale wuzemk* (część dolna) *greby, jak djôxêł.*

stôńô, -è, *ż.*, stajnia.

stôri, *przym.*, stary. *Stôrô baba gôdô* (stara baba gada). *Stôri kœscòł. To są stôrè zęje. Starši* (starszy). *Nôstarši* (najstarszy). *Čim kœt starši, tim wœgòn cvjardši. Nôstarši xłop z całè vsé.* Ob. starši.

stôrńa, -e, *ż.*, flądra (ryba).

stôrńev, -vje, *ż.*, flądra (ryba) *Ob.* stôrńa.

štôrńevka, -ći, *ż.*, zdrobn. od stôrńev, młoda, mała flądra.

stôv, -awu, *m.*, staw. *Vjelźi, ribny, głąbœći stôv.*

stôvk, -a, *m.*, zdr. od stôv, stawek. *Měły stôvk.*

stracéc, -ą, -ół, *sł.*, stracić, zgubić, postradać. *Nô ten hòrt wœn stracéł swœje wœłé* (w ten sposób postradał swoje woły). *Ne stracé téx pjeńǫźi!*

strax, -u, *m.*, strach. *A tej jegœ strax wœgarnǫł. Wœn są třése wœt straxu. Ńima straxu!*

strapic są, strôpją są, strôpjeł są, strapi są, *sł.*, strapić się, zmartwić się. *Wœjc, ćej są wœ tim dovjèzêł, strôpjeł są sroźe.*

strašac, -ôšają, -ôšêł, -ašôj, *sł.*, często, zwykle straszyć. *Wœt tegœ čase strôšô na néx błotax.*

strašéc, -ą, -ół, *sł.*, straszyć.

strašédło, -a, *n.*, straszydło.

strašk, -a, *m.*, straszak, straszydło. *Jô są téx straškòv ńe wuřasną.*

strašlévje, *przysł.*, straszliwie. *Mœře réčało tak strašlévje, jakbé tésǫc djôbłòv v ńim sezało.*

strašlévy, *przym.*, straszny, straszliwy. *Strašlévè vezdřeńè. Strašlévy sąd přinźe nô cą.*

strata, -é, *ż.*, strata. *To béła dlô naju vjelgô strata.*

strava, -é, *ż.*, strawa, jadło. *Dejce mje abé lèžką stravé! Dobrô, mœžńistô strava* (dobra, wyborna potrawa).

stravic, -ją, -jeł, *sł.*, strawić. *Té tegœ tak letkœ ńe straviš! Twòj žołądk tegœ ńe stravi.*

strefla, -e, *ż.*, pończocha.

strega, -źi, *ż.*, struga, rzeczka.

stremiń, -a, *m.*, strumień, potok.

stréx, -a, *m.*, żebrak, dziad. *Vénekôj tegœ stréxa!* (wypędź tego dziada!) *Wœn vstêł, ćej pjǫti stréx pœ vsi xœźi* (wstał bardzo późno). *Z stréxa pôn — djôbeł sôm.* Przysł.

stréjenka, -ći, *ż.*, zdrobn. od strijna, stryjenka.

stréjôšk, -a, *m.*, zdrobn. od strij, stryjaszek.

stréšéna, -é, *m.*, dziaduś, dziadowina.

streši, *przym.*, żebraczy, dziadowski. *Stréši mjex* (worek dziadowski). *Stréšô muca. Jemu tak gąba lôtô, jakbé béła stréšim masłę vésmarovônô.*

stréšk, -a, *m.*, zdrobn. od stréx, dziaduś, dziadowina.

stréška, -ći, *ż.*, żebraczka, dziadówka.

strij, -éja, *m.*, stryj.

strijk, -a, *m.*, zdrobn. od strij, stryjcio.

strijna, -é, *ż.*, stryjenka.

stroźe, *przysł.*, bardzo, nader. *Stroźe vjelźi pjes.* Ob. sroźe.

stroźi, -gô, -źè, *przym.*, silny, wielki, tęgi, dobry, okazały, walny. *Stroźi xłop* (walny chłop). *Strogô zéma* (tęga zima). *To ńe je za stroźè jôdło* (to nie jest zbyt wykwintne jedzenie).

strogœsc, -é, *ż.*, 1) srogość, 2) wielkość, okazałość, tęgość. *Ob.* srogość.

strojic, -ą, -eł, *sł.*, stroić, ubierać; robić. *Wœna ješ pupće* (lalki) *stroji.*

strojic są, -ą są, -eł są, *sł.*, stroić się, ubierać się. *Doč té są tak strojiš? Wœna są tak stroji, jak šlaxcônka.*

strona, -é, *ż.*, strona; część. *Pœ ti strońe. Z tè stroné. Na ti strońe vsé. V tąny strońe mjasta.*

stronę, *przysł.*, stronami, bokiem, z boku. *Dèšč přešed stronę.*

strònka, -éi, *ż.*, krajka, brzeg materyi odmiennej barwy.

strôdnosc, -é, *ż.*, biedota, nieszczęście.

strôdny, *przym.*, niebogi, godny politowania, biedny. *Strôdnè ględkœ.*

strôvka, -éi, *ż.*, zdrobn. od strava, jadełko. *To béła strôvka, jaći jem ješ ńe jôd!*

strọd, -e, *m.*, brzeg morski, *niem.* Strand. *Rébôcé xœzę pœ strọzę.* Ob. štrọd.

strọdowy, *przym.*, odnoszący się do strọdu.

strużka, -éi, *ż.*, zdrobn. od strega, potoczek, strumyk. *Nabrà wœde z lesnè strużći* (nabrała wody z leśnego strumyka). *Zô tę mêłę strużkę je łǫka, a za łǫkę vikšô strega.*

stŕała, -é, *ż.*, strzała.

stŕebac, -ją, -êł, *sł.*, pić lub jeść coś rzadkiego zwolna, ostrożnie, nadpijać, cedzić przez zęby, chlipać, *czes.* střebati. Por. wyżej od tego samego pierwiastka sorbac.

stŕebnọc, -ną, -nọł, *sł.*, nadpić lub nadjeść coś rzadkiego, chlipnąć. Por. wyżej sorbnọc.

stŕebŕny, *przym.*, srebrny. *Stŕebŕny zbôn. Stŕebŕnè pjeńǫzę.*

stŕebro, -a, *n.*, srebro.

stŕebŕńik, -a, *m.*, moneta 10-fenigowa.

stŕedny, *przym.*, średni, umiarkowany, niewielki. *Stŕedny vixer. Stŕednè žẽto.*

stŕęz, -egą, -eg, -ežé, *sł.*, strzec. *Wœn ji dobŕe pileje é stŕeže.*

stŕęz są, -egą są, -eg są, -ežé są, *sł.*, strzec się. *Té sa stŕežé, žebé jô cé gnôtòv ńe přećid!* (strzeż się, żebym ci kości nie połamał).

stŕelac, -ają, -êł, *sł.*, strzelać. *Xłop stŕelô, a Pôn Bòg kule nosi.*

stŕelc, -a, *m.*, strzelec. *Stŕelcé pœšlé v jaxtą* (poszli na polowanie).

stŕelecći, -kô, -ćè, *przym.*, strzelecki, myśliwski. *Ròg stŕelecći.*

stŕeléc, -ą, -él, *sł.*, strzelić. *Stŕeléł z flįté é wubjeł zajca.*

stŕelon, -a, *m.*, zastrzał (choroba palca).

stŕemją, -ińa, *n.*, strzemię.

stŕepac są, -ją są, -êł są, *sł.*, powalać się, zbrukać się, osmolić się. *Ńe xœzé pœ dèšču, bœ sa barzo stŕepješ. Xto sa smœłé xvôtô, ten sa stŕepje. Stŕepôny, jak pjes, jak svińa.*

stŕékac, -ikają, -ikêł, -ékôj, *sł.*, strzykać, pryskać. *Doč té nô mją stŕikôš tǫ wœdǫ? Ńe stŕékôj!*

stŕémac, stŕimają, stŕimêł, stŕémôj, *sł.*, wstrzymać. *Ńimòg kœńi stŕémac, bœ wœne sa tak rozxiżéłé.*

stŕémac są, stŕimają są, stŕimêł są, stŕémôj są, *sł.*, wstrzymać się. *Wœna sa stŕimà wœt jezénô é wœt picô.*

stŕémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wstrzymywać. *Ńe stŕémuj kœńi!*

stŕémœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, wstrzymywać się.

stŕèz, -é, *ż.*, podłoga gliniana, w ogóle podłoga. *Leželé na stŕezi.*

stŕêł, -ałe, *m.*, strzał. *Zpœza xéći pôd stŕêł.*

stŕiz, -égą, -ig, -éžé, *sł.*, strzyc. *Ješ ńe stŕéžé tè wœvce!* (nie strzyż jeszcze tej owcy!).

stŕig, -éga, *m.*, płużnik; łańcuch, łączący pług z karą.

stŕiknọc, -ną, -nọł, *sł.*, strzyknąć, prysnąć (wodą).

stŕikôvka, -éi, *ż.*, strzykawka, sikawka.

stŕisc, -ésą, -ọs, -ésé, *sł.*, wstrząsnąć, potrząsnąć. *Stŕọs budlǫ.*

stŕisc są, -ésą są, -ọs są, -ésę są, *sł.*, wstrząsnąć się. *Stŕąsła sa, jak v zémny* (wstrzęsła się, jak we febrze).

stŕiž, -éža, *m.*, strzygoń, strzyga, dziecko rodzące się w czepku.

stŕoda, -é, *ż.*, środa.

stŕòda, -é, *ż.*, trzoda, stado. *Stŕòda bédła. Stŕòda wœvc.*

stŕòdk, -a, *m.*, środek, sposób. *To je nôlepši stŕòdk na jegœ głepœtą.*

stwòr, *2. p.* stwœra, *m.*, stwór, stworzenie. *Všeden stvòr ńex xvôli Pana Bœga. Cež to za stvòr?*

stwòrca, -e, *m.*, stwórca.

stwœŕéc, -ą, -él, *sł.*, stworzyć. *Wœt stwœŕeńô svjata. Jô dox tegœ ńe stwœŕą z ńičegœ!*

stwœŕécel, -a, *m.*, stworzyciel. *Bòg je stwœŕécelę svjata.*

stvařac, stvôřają, stvôřêł, stvařôj, *sł.*, stwarzać.

sum, *2. przyp.* sema, *m.*, sum (ryba).

surbac *ob.* sorbac.

sus, -a, *m.*, sus, skok. *Zajčim susę. V susax dobjèg do řeći. Sus, jak stolémi krok.*

susac, -ają, -êł, *sł.*, skakać, susy robić. *Susô, jak kœzeł. Jô ńimœgą tak susac, jak té.*

swòj, -œja, -œje, *zaim.*, swój. *Wœńi mają swòj las. Na swœjex smjecax. V swœjex vlôsnéx xéćax je nômili.*

swœbœda, -é, *ż.*, swoboda, wolność. *Dalé mje całkǫ swœbœdą.*

swœbœdno, *przysł.*, swobodnie. *Wœńi tą żélé déxt swœbœdno.*

swœbœdny, *przym.*, swobodny. *Swœbœdny leżę* (wolni ludzie). *Swœbœdny żévœt. Tak*

jiże do lepša é je nôżeja, że přindą ćedéš časé swœbœdnè. Cen.

svarléwœsc, -é, *ż*, swarliwość, kłótliwość.

svarlévje, *przym.*, swarliwie, kłótliwie.

svarlévy, *przym.*, swarliwy, kłótliwy.

svařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, swarzyć się, kłócić się.

svařécel, -a, *m.*, człowiek kłótliwy.

svařécelka, -ći, *ż.*, kobieta kłótliwa.

svinčą, -éca, *n.*, prosię, prosiak. *Tébjes mœgła ju dac pic temu svinčécé!*

svinčéci, *przym.* prosięcy. *Svinčéci kvik. Svinčéci wœgònk.*

svinčątkœ, -a, *n.*, zdrobn. od svinčą, prosiątko. *Jô tegœ svinčątka ńe předôm.*

svinečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od svinka, świneczka.

svinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od svińa, świnka. *Leci svinka kœle młynka, wœgœneček pœdnosi, a ševc za ńą, jak za pańą, wœ šćecinką prosi.* Piosnka.

svinsći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) świni, wieprzowy, 2) świński, brzydki. *Svinsći xlèv. Svinsćè pœméje.*

svinstwœ, -va, *n.*, świństwo, paskudztwo, rzecz obrzydliwa. *Wœńi ješ gœršè paskuztva é svinstva jôdają.*

sviña, -e, *ż.*, świnia. *Sezobœłôny, jak sviña. É sviña zabéła, że prosécę béła* (i świnia zapomniała, że była prosięciem). *Przysł.*

sviñi, *przym.*, świński, wieprzowy. *Sviñè mjąso. Sviñè wœćé.*

sviñina, -é, *ż.*. wieprzowina.

sviñinka, -ći, *ż.*, zdr. od sviñina, wieprzowinka.

sviñôk, -a, *m.*, bolączka, wrzód. *Mô sviñôka na gąbje.*

svjat, -a, *m.*, świat. *Na svjèce Svjat, jak las, človjek, jak listk.*

svjatło, -a, *n.*, światło.

svjatovy, *przym.*, 1) światowy, 2) świecki. *Svjatovè pjesńe čélé šątopòrće.*

svicéc, -ą, -ół, *sł.*, święcić, poświęcać. *Sviconô wœda. Sviconè zelè. Piršè sviceńè.*

svjąti, *przym.*, święty. *Svjąti Frącéšk. Svjątô Jagata. Mœdlétva do Všétćex Svjątéx. Nôsvjątšô Paneška. Evańeljô svjątô.*

svjąto, -a, *n.*, święto. *Svjąto Třex Kròli. To je vjelźè svjąto. Svjąta* (święta n. p. Bożego Narodzenia).

svjątojanséi, -kô, -ćè, *przym.*, świętojański. *V noc svjątojanskŏ čélé viléjŏ svjątègœ Jana.*

Svjątopêlk, -a, *m. im. wł.*, Świętopełk. *Svjątopêlk, ksęże pœmœřći.*

Svjątopêlkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Świętopełków. *Svjątopêlkœvè wœjné.*

svjątosc, -é, *ż.*, świętość. *Svjątosc téx řeči. Ten wœbrôz je dlô ńix nôvikšǫ svjątoscǫ.*

svjeca, -e, *ż.*, świeca.

svjecéc, -ą, -ół, *sł.*, świecić. *Słonyškœ svjeci. Co są xutkœ vzńeci, to ńedługœ svjeci.* Przysł. *Wœńi ješ łečévę svjecǫ.*

svjecéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, świecić się. *Ta svječka léxœ są svjeci.*

svječka, -ći, *ż.*, zdr. od svjeca, świeczka.

svjôtk, -a, *m.*, zdrobn. od svjat, światek.

svjôz, -a, *m.*, faseczka, małe naczynko drewniane (na masło, powidło, ser i t. p.), zwykle wykumane, t. j. z jednego kawałka drzewa wyżłobione, zaopatrzone przykrywką. *Mô wœćé, jak dva svjôza* (dual.), *jak svjôzé* (t. j. wielkie).

svjǫtće, -ǫtk, *l. mn.*, święta, dni świąteczne. Zachowane tylko w przysłowiach: *Wu nas co v pjątće, to é v svjǫtće* (u nas co w piątki, to i w święta). *Xto pôsô v pjątće, ten muši é v svjǫtće* (kto pasa w piątki, ten musi paść i w święta).

svôr, -are, *m.*, swar, kłótnia. *Mjezé ńimi ńe béło ńijaćex svaròv.*

svôrb, -arbu, *m.*, świerzb, świerzbiączka. *Ten knôp mô svôrb mjezé pôlcami.*

Š.

šabas, -e, *m.*, szabas.

šabasny, *przym.*, szabasowy. *Šabasnô vječerô. Šabasnô svjèčka.*

šabelka, -ći, *ż.*, zdr. od šabla, szabelka.

šabla, -e, *ż.*, szabla.

šabléšče, -a, *n.*, zgr. od šabla, szablisko. *Břąkół šabléščę.*

šacenk, -u, *m.*, szacunek. *S vjelźim šacenkę.*

šadi, *przym.*, rozczochrany, najeżony. *Šadi, jak jež. Šadi, jak kœpica sana.*

šado, *przysł.*, z włosami rozczochranymi, najeżonymi. *Wœna tak šado vézdři, jak ježevô skòrka* (ona ma włosy tak rozczochrane, jak kolce na jeżowej skórce).

šadoła, -é, *m.* i *ż.*, człowiek z włosami rozczochranymi. *Šadòlće* (wieś).

šązéc, -ą, -ół, *sł.*, czochrać. *V bijatéce knôpi sobje vłosé šązą.*

šafa, -é, *ż.*, szafa. *Šafa na statće čéle glašpińa.*

šafařći, -kô, -ćè, *przym.*, szafarski.

šafařéc, -ą, -ół, *sł.*, szafarzyć.

šafařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, szafarzów.

šafařtwœ, -va, *n.*, szafarstwo.

šafôrčin, -éna, -énè, *przym.*, szafarki dotyczący.

šafôrka, -ći, *ż.*, szafarka.

šafôř, -a, *m.*, szafarz.

šafœvac, -ują, -œvół, *sł.*, szafować.

šax, -u, *m.*, pręt, wikla, wić. *Šaxę zdřešony* (związany).

šaxré, -òv, *l. m.*, szachrajstwo, szachrowanie. *Pœšed na šaxré. Na šaxrax.*

šaxrovac, -ują, -ovół, *sł.*, szachrować.

šałvijô, -e, *ż.*, szałwia (rośl.).

šalec, -ują, -ół, *sł.*, szaleć.

šaléc, šôlą, šôlół, šalé, *sł.*, łudzić, zwodzić, fałszywą obietnicą wabić, tumanić. *Wœn jǫ gvés šôli* (on ją z pewnością zwodzi). *Ńe šaléta gœ! Šôlony* (wściekły). *Šôlony pjes. Šôlonô bjałka.*

šargac, -ają, -ół, *sł.*, szargać, błocić, walać.

šarganc, -a, *m.*, obszarpaniec, obdartus, hołysz.

šargansći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący šarganca, obdartusowski, hołyszowski. *Šargansćè bukse.*

šarganstwœ, -va, *n.*, 1) stan, w którym się šarganc znajduje, hołyszostwo, 2) hołota, hultajstwo (zbior.).

šari, *przym.*, szary.

šaro, *przysł.*, szaro. *Na ńebje béło déxt šaro.*

šarvark, -u, *m.*, szarwark. *Gromaźćè zôcǫźe čélé šarvarće.*

šarvarkœvy, *przym.*, szarwarkowy. *Robœłé šarvarkœvè.*

šaséjô, -e, *ż.*, szosa, droga bita.

šatłax, -u, *m.*, szakłak (rośl.).

šatłaxœvy, *przym.*, szakłakowy. *Ćeřk* (krzak) *šatłaxœvy. Vjetevkami šatłaxœvemi wustrojǫ dvjeře* (w wilią św. Jana).

šąk, -u, *m.*, szynk, karczma.

šąkařći, -kô, -ćè, *przym.*, karczmarski, szynkarski. *Šąkařćè doxœdé.*

šąkařéc, -ą, -ół, *sł.*, być szynkarzem, trudnić się szynkarstwem. *Wœn ju na třecim môlu šąkaři* (on już w trzeciem miejscu ma szynk).

šąkařòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, szynkarzów. *Šąkařovô còrka.*

šąkařtwœ, -va, *n.*, szynkarstwo, karczmarstwo.

šąkôrčin, -éna, -énè, *przym.*, szynkarki dotyczący.

šąkôrka, -ći, *ż.*, szynkarka, karczmarka.

šąkôř, -a, *m.*, szynkarz, karczmarz.

šąkœvac, -ują, -œvół, *sł.*, szynkować, wydawać napoje.

šąkœvy, *przym.*, szynkowy.

šątoléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, ciskać się z gniewu, irytować się, rzucać się. *Ńe šątolé sǫ tak, bracinku!*

šątopjeř, -a, *m.*, nietoperz.

šątopjeřòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, nietoperzowy.

šątopòrka, -ći, *ż.*, pieśń świecka, śpiewka wesoła.

šątopœrečka, -ći, *ż.*, zdr. od šątopòrka, piosneczka, śpiewka.

ščac, -ą, -ół, *sł.*, szczać.

ščava, -é, *ż.*, szczaw.

ščec, -é, *ż.*, 1) szczeć, szczecina, 2) przyrząd do czesania lnu. *Ščec to je do lne čosańô.*

ščecéna, -é, *ż.*, szczecina.

ščecinka, -ći, *ż.*, zdr. od ščecéna, szczecinka.

ščečą, -éca, *n.*, zdrobn. od ščeka, szczupaczek.

ščeči, *przym.*, szczupakowy. *Ščeči pésk.*

ščečǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od ščečą, mały szczupaczek.

ščeka, -ći, *ż.*, szczupak. *Ob.* ščepôk.

ščeléna, -é, *ż.*, szczelina.

Ščepanòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Szczepanów.

Ščepk, -a, *m.*, zdr. od Ščepôn, Szczepanek.

Ščepkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Szczepanków.

Ščepkœjc, -a, *m.*, syn albo potomek Ščepka, Szczepana.

Ščepôn, -a, *m. im. wł.*, Szczepan, Stefan.

Ščepônk, -a, *m.*, zdrobn. od Ščepôn, Szczepanek.

Ščepônkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Szczepanków.

ščeri, *przym.*, szczodry, hojny. *To ščeri pôn! Ščerǫ rąkǫ wukrojeł nôm xlèba.*

ščerosc, -é, *ż.*, szczodrobliwość, hojność.

ščeře, *przysł.*, szczodrze, hojnie.

ščescéc są, -ščą są, -scél są, *sł.*, szczęścić się, powodzić się. *Ji są ščesci, jak zdexły kœbéle wu žéda.*

ščescè, -ô, *n.*, szczęście. *Jemu krôsńąta ščescè přénošǫ. Twœje ščescè, mœje ńeščescè.*

ščestléwœsc, -é, *ż.*, szczęśliwość.

ščestlévje, *przysł.*, szczęśliwie.

ščestlévy, *przym.*, szczęśliwy.

ščevac, ščvją, šč(e)vêł, ščvi, *sł.*, szczuć. *Ńe ščvi psa na kœta.*

ščežeła, -é, *ż.*, 1) łuska rybia, 2) łupina roślin strączkowych.

ščéné, -in, *l. mn.*, szczyny.

ščépa, -é, *ż.*, garść, łapa. *Dostac są le djôbłu v ščépé! Ju są ńe vévixlôš, ćej są v jegœ ščépé dostôńeš! Šadi, jakbé gœ vilk ščépǫ maznǫł.*

ščépka, -ći, *ż.*, zdr. od ščépa, łapka, garść, garstka, szczypta. *Dała mje le ščépką. Taka mêłô ščépka! Ščépka mǫći, krep* i t. p.

ščépkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, szczyptami dawać, mało dawać, skąpić, dawać jakby na lekarstwo. *Wœn tak ščépkuje, jak dlô zęci.*

ščêłba, -é, *ż.*, kawał, odłam. *Kamjeńistè ščêłbé* (odłamy skał).

ščiř, -éřa, *m.*, ścierwo, padlina. *Té ščéře!* Ob. scіř.

ščodri, *przym.*, szczodry.

ščodrobléwœsc, -é, *ż.*, szczodrobliwość.

ščodroblévje, *przysł.*, szczodrobliwie.

ščodroblévy, *przym.*, szczodrobliwy.

ščodrosc, -é, *ż.*, szczodrość.

ščodrôk, -a, *m.*, 1) chleb pieczony w wigilią Trzech Króli kształtu rogala, 2) szczodrakami nazywają się też i kolędnicy, chodzący tego dnia po domach z pieśnią: *„Dobri vječòr, ščodri vječòr“.*

ščotka, -ći, *ż.*, szczotka. *Ščotka abœ kardeča.*

ščublą, -éca, *n.*, mały, młody szczupak. *Jô téx ščubląt ju ńe předôm.*

ščublǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od ščublą, szczupaczek.

šeba, -é, *ž.*, szuba, kożuch. *Teřô ju v téx šebax ńe xœzǫ.*

šebjenca, -e, *ż.*, szubienica. *Té ješ přinzeš na šebjencą, gałązńiku!*

šekac, šukają, šukêł, šekôj, *sł.*, szukać. *Ńę šekôj, šlé jes ńe zgubjeł.*

šelǫg, -a, *m.*, szeląg.

šelǫžk, -a, *m.*, zdr. od šelǫg, szelążek.

šemjec, -ą, -êł, *sł.*, szumieć. *Mœře šemi. Vjater šemi. Naš zèwus tak lecêł, jaž mu ćitle šemjałé* (nasza dziewczyna tak leciała, aż jej suknie szumiały).

šepjelex, -a, *m.*, człowiek sepleniący.

šepjeléc, -ą, -éł, *sł.*, seplenić. *Ten Žid tak šepjeli, że jô jegœ ńick zrozmjec ńimœgą.*

šeroći, -kô, -ćè, *przym.*, szeroki.

šeročk, -a, *m.*, naczynie szerokie na mleko lub twaróg, drewniane lub gliniane.

šerok, *przysł.*, szeroko. *Šerok é dalek — do granc svjata.*

šerovac, -ują, -ovêł, *sł.*, szurować, myć wiechciem lub szczotką.

šertux, -a, *m.*, fartuch. *Bjałce bez šertuxa, jak krovje bez wœgœna.* Cen.

šeřava, -é, *ż.*, szerokość. *Šeřava je dixtix.* Ob. šeřô.

šeřéc, -ą, -éł, *sł.*, szerzyć, rozpowszechniać. *Svjati apœstołovje šeřélé vjarą xřescéjanskǫ.*

šeřéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, szerzyć się, rozpowszechniać się.

šeřô, -è, *ż.*, szerz, szerokość. *V šeřǫ rosce. Tegœ je vici v šeřǫ.*

šesc, *licz.*, sześć.

šesczęsąt, *licz.*, sześćdziesiąt.

šesczęsti, *licz.*, sześćdziesiąty.

šescnôsce, *licz.*, szesnaście.

šescnôsti, *licz.*, szesnasty.

šescoraći, -kô, -ćè, *licz.*, sześcioraki.

šescorak, *licz.*, sześciorako.

šescset, *licz.*, sześćset.

šescsetny, *licz.*, sześćsetny.

šestńica, -e, *ż.*, połóg. *Bjałka leži v šestńici.*

ševc, -a, *m.*, szewc.

ševcòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, szewców.

ševčék, -a, *m.*, zdrobn. od ševc, szewczyk, terminator szewski.

ševjecći, -kô, -ćè, *przym.*, szewski. *Ševjeckô jegła. Ševjecći pœńezêłk.*

ševjectwœ, -va, *n.*, szewstwo.

šéc, šéją, šół, *sł.*, szyć.

šédeřći, -kô, -ćè, *przym.*, szyderski. *S šédeřćim wusmjèxę.*

šédeřkœ, *przysł.*, szydersko.

šédeřtwœ, -va, *n.*, szyderstwo.

šédło, -a, *n.*, szydło.

šézéc, -ą, -éł, *sł.*, szydzić.

šéja, -e, *ż.*, szyja.

šék, -u, *m.*, 1) szyk, zgrabność, elegancya, 2) miara. *S šékę* (z szykiem). *Buten šéku* (nad miarę, nad wyraz, za wiele). *To ńe je do střimańô, to je buten šéku.*

šékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, szykować, przyrządzać, przygotowywać. *Vječeřą šékuje. Tatk šékuje wòz do rizé* (podróży).

šékœvno, *przysł.*, szykownie, zgrabnie. *Šékœvno přéstąpjeł do ńi é kušnął jǫ v rąką. Wœn to šékœvno zrobjeł.*

šékœvnosc, -é, *ż.*, szykowność, zgrabność, elegancya.

šékœvny, *przym.*, szykowny, zgrabny, elegancki. *Šékœvny zèvus. Šékœvny knôp, xłopčôk. Šékœvnô paléca* (laska).

šémel, -mla, *m.*, koń biały, *niem.* Schimmel.

Šémon, -œna, *m. im. wł.*, Szymon.

Šémœnòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, Szymonów.

šépel, -plé, *ż.*, szufla, łopata, *niem.* Schauffel.

šéper, -pra, *m.*, 1) rybak, 2) starszy rybak, garnmistrz, *niem.* Schiffer.

šépla *ob.* šépel.

šéška, -ći, *ż.*, szyszka.

ševôčka, -ći, *ż.*, szwaczka. *Ob.* šivôrka.

šèba, -é, *ż.*, szyba, *niem.* Scheibe, *dol. niem.* Scheebe. *Šèbé v wœknax brąkœłałé.*

šèper, -pra, *m.*, owczarz, *niem.* Schäfer.

šêł, *2 przyp.* šała, *m.*, 1) szał, wściekłość, 2) wścieklizna, wodowstręt.

šêłtéšći, -kô, -ćè, *przym.*, sołtysa dotyczący. *Šêłtéšći kœzeł* (laska sołtysa do zwoływania gromady). *Šełtéšći wuřąd.*

šêłtésòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, sołtysów. *Šêłtésòv sin.*

šêłtéstwœ, -va, *n.*, 1) sołtystwo (urząd, władza), 2) gospodarstwo, dziedzictwo sołtysa, sołectwo.

šxalovac *ob.* škalovac.

šxańe, -ńi, *l. mn.*, nosidło; nosze, do których przyczepiają się konewki z wodą.

šijka, -ći, *ż.*, zdrobn. od šéja, szyjka.

šiltvaxa, -é, *m.*, szyldwach.

Šimk, -a, *m.*, zdr. od Šémon, Szymek.

Šimkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Szymków.

šituz, -a, *m.*, wychodek, *niem.* Scheisshaus, *prus. niem.* Schîthûs.

šivôrčin, -éna, -énè, *przym.*, dotyczący szwaczki.

šivôrečka, -ći, *ż.*, zdrobn. od šivôrka, szwaczka.

šivôrka, -ći, *ż.*, szwaczka. *Na całǫ vjes je le jedna šivôrka.* Ob. ševôčka.

škalovac, -ują, -ovêł, *sł.*, szkalować, łajać. *Nenkabé škalǫvà, tatkbé mje wœbjeł.* Piosnka.

škapa, -é, *ż.*, 1) koń (bez pogardliwego znaczenia), 2) szkapa.

škapleř, -a, *m.*, szkaplerz.

škapleřny, *przym.*, szkaplerzny. *Nôsvjątšô Panna Škapleřnô.*

škapskœ, -a, *n.*, zgrub. od škapa, stara szkapa, szkapsko.

šklônka, -ći, *ż.*, 1) szklanka, 2) flaszka. *Ob.* sklônka.

škòlka, -ći, *ż.*, zdr. od škœła, szkółka.

škòlnô, -è, *ż.*, 1) żona nauczyciela, 2) nauczycielka.

škòlny, -ègœ, *m.*, nauczyciel. *Pôn škòlny.*

škòlną, -ica, *n.*, dziecię, chodzące do szkoły.

škœda, -é, *ż.*, szkoda. *Tobé béła vjelgô škœda, ćebé są svjat do gòré nogami zvròcél. Mêłô škœda, kròtći žół.*

škœdlévy, *przym.*, szkodliwy.

škœdńica, -e, *ż.*, szkodnica.

škœdńik, -a, *m.*, szkodnik. *To są ti škœdńicé, xarłąznicé.*

škœzéc, -ą, -él, *sł.*, szkodzić.

škœła, -é, *ż.*, szkoła. *Wœńi gœ pœsłalé na vésoćè škœłé.*

škœłovè, -ègœ, *n.*, opłata szkolna.

škœłovy, *przym.*, szkolny. *Škœłovè štrôfé* (kary).

škrobac, -ją, -êł, *sł.*, skrobać, drapać. *Ne škrobi nokcami pœ scańe!*

škrobnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, skrobnąć, drapnąć.

škuta, -é, *ż.*, szkuta. *Škuta to je vikšè čêlno.*

šleptac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-cé), *sł.*, chłeptać, pić chciwie. *Zdřé, jak Vasser šlepce!*

šlaga, -źi, *ż.*, deszcz nawalny, nawalnica, śnieg z deszczem.

šlax, -u, *m.*, ślad, trop, szlak. *Trafilé, vešlé na šlax.*

šlaxcéc, -a, *m.*, szlachcic. *Bušny, jak šlaxcéc.*

šlaxcônka, -ćr, *ż.*, szlachcianka. *To béła stôrô šlaxcônka pœlskô.*

šlaxecći, -kô, -ćè, *przym.*, szlachecki. *Šlaxećcè přévileje. Šlaxecćègœ rode.*

šlaxectwœ, -va, *n.*, szlachectwo. *Jô môm šlaxectwœ wœt kròla pœcvirzǫnè. Šlaxectwœ kapusté ńewœbœńi* (szlachectwo kapusty nie omaści). *Przysł.*

šlaxœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, 1) śledzić, tropić, 2) iść za kimś (w przenośni), naśladować kogoś. *Tak šlaxujęcé, nalezlé negœ mœrdôřa. Sin šlaxuje za wœjcę, còrka za nenkǫ.*

šlaxta, -é, *ż.*, szlachta. *Tu je baro vjele tè kašebšci šlaxté.*

šlaxtařći, -kô, -ćè, *przym.*, rzeźniczy.

šlaxtařtwœ, -va, *n.*, rzeźnictwo.

šlaxtovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, zabijać, bić (bydło), kłuć (wieprza), *niem.* schlachten. *Wœne bądą ju vnet do šlaxtovańô, do zašlaxtovańô.*

šlaxtôrka, -ći, *ż.*, rzeźniczka.

šlaxtôř, -a, *m.*, rzeźnik, *niem.* Schlächter.

šlap, -u, *m.*, wilgoć, błoto mokre. *V ti karéńe z bulvami je vjele šlapu. V téx sècax je vici šlapu, jak rib. Pœ dešču byvô šlap na łące.*

šlapac, -ją, -êł, *sł.*, moczyć, szargać, walać błotem. *Knôpi xcęzą pœ błoce é buksé šlapją.*

šlapac są, -ją są, -êł są, *sł.*, szargać się, walać się błotem.

šląpa, -é, *ż.*, braha.

šlé *ob.* jeślé.

šlig, -a, *m.*, rózga, wyrostek na roślinie, łodyga.

šlips, -e, *m.*, krawatka.

šlupka, -ći, *ż.*, bucik kobiecy, trzewik.

šmagac *ob.* smagac.

šmaka, -ći, *ż.*, smak. *Dobrô šmaka. Bez šmaći. Se šmaką. Šmaka ńigdé ju na svjèce béc ńimòże ròvnô.*

šmakac, -ają, -êł, *sł.*, smakować. *Ta strava léxœ šmakô. Wœn vjè, jak grox šmakô* (t. j. wiele wie).

šmergac, -ają, -êł, *sł.*, ciskać, rzucać. *Ńe šmergôj kamińami!*

šmergnąc, -ną, -nął, *sł.*, rzucić, cisnąć. *Jak jô šmergną, to gvésno doleci.*

šnaps, -a, *m.*, wódka, sznaps.

šnarovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, 1) grzechotać, warczeć grzechotką, 2) paplać, wiele mówić, *niem.* knarren, *prus. niem.* schnarren.

šneba, -é, *ż*, dziób, *niem.* Schnabel. *Ob.* sneba.

šnepdek, -a, *m.*, chustka do nosa, *niem.* Schnupftuch, *prus. niem.* Schnöbdök.

šneptux *ob.* šnepdek.

šnur, *2. przyp.* šnera, *m.*, 1) sznur, 2) pas, kawał pola, łąki i t. p.

šnurk, -a, *m.*, zdr. od šnur, sznurek.

šołobułka, -ći, *ż.*, wesoła opowieść, humoreska. *Wœn wumjèje taće šołobułće pœvjadac.*

šònovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, szanować, szczędzić, *niem.* schonen. *Xto ńe šòneje groša, ten ńeje talara vôrt.* Przysł.

šòr, -e, *m.*, głębia, ciemna otchłań morska. *Vpôd, jak v šòr.*

šòsti, *licz.*, szósty.

šòta, -é, *ż.*, poła (u sukni) *niem.* Schoss, *dol. niem.* Schôt. *Wuchvôcél gœ za šòlą.*

šòtka, -ći, *ż.*, zdrobn. od šòta, poła (sukni).

šôzô, -è, *ż.*, szron. *Vitro mzę šôzô na dřevax.*

šôlony *ob.* šaléc.

šôtora, -é, *ż.*, szmata, gałgan. *Z šôtor robi są papjòr.*

šôtorka, -ći, *ż.*, zdr. od šôtora, szmatka, gałganek. *Přecezéła mlekœ přez šôtorką* (przecedziła mleko przez szmatkę).

šôtorńica, -e, *ż.*, szmaciarka, kobieta skupująca stare szmaty.

šôtorńicći, -kô, -ćè, *przym.*, szmaciarski.

šôtorńik, -a, *m.*, szmaciarz, człowiek skupujący stare szmaty.

špacerovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, spacerować.

špacerą, *przysł.*, na spacer. *Xcęzéc špacerą.*

špara *ob.* spara.

špasovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, żartować, *niem.* spassen.

špektor, -a, *m.*, inspektor, dozorca, ekonom.

špektorka, -ći, *ż.*, dozorczyni, inspektorka.

špektôkel, -kla, *m.*, spektakel, widowisko. *To béł špektôkel do vizeńô!* (to było co widzieć!).

špéźel, -gla, *m.*, zwierciadło, *niem.* Spiegel.

špèk, -u, *m.*, słonina, *niem.* Speck.

špilkœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, bawić się, igrać, *niem.* spielen. *Wœn sobje s ńim špilkuje, jak kœtka s méšą.* Przysł..

špińa, -e, *ż.*, szafa na naczynia kuchenne, stołowe i t. p., kredens.

špiritus, -e, *m.*, spirytus, okowita.

špižarńô *ob.* spižarńô.

špôda, -é, *ż.*, łopata. *Torfœvô špôda. Wœńi mu špôdą głovą wucalé.*

špôs, -ase, *m.*, żart, *niem.* Spass.

špraxa, -a, *m.*, żebrak.

špraxé, -òv, *l. mn.*, żebry. *Jic na špraxé* (iść na żebry).

špukœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, hałasować, szmer czynić. *Cež te tak špukuješ, jak strašk?*

špųt, -e, *m.*, szpunt, czop.

šròt, -e, *m.*, śrót.

šròtovac, -ejąm -ovêł, *sł.*, śrótować. *Wœna wumjèje šròtovac zbœże na krepé... ząbòma!* (ona umie mleć zboże na kaszę... zębami).

šruva, -é, *ż.*, śruba, *niem.* Schraube, *dol. niem.* Schrûwe.

štąpac, -ają, -êł, *sł.*, tłuc, miąć, miażdżyć, *pr. niem.* stampen. *Tébé mją terô bulvé štąpac* (tybyś powinna teraz tłuc kartofle). *To je do bulev štąpańô.*

štąpel, -pla, *m.*, stempel.

štąpòlc, -a, *m.*, kij do tłuczenia kartofli, *prus. niem.* Stampholz. *Štąpolc to je do bulev, do vrekòv štąpańô.*

štečk, -a, *m.*, zdr. od štek, kąsek, kawałeczek. *Štečk xleba. Štečk drożi.*

štek, -u, *m.*, kawałek. *To bół dęxt štek, vjelązi štek.*

štelovac są, -ją są, -ovół są, *sł.*, stać za coś, udawać, *niem.* stellen. *Wœn są tak štelovół, jak gbur.*

šteńa, -e, *ż.*, godzina, *niem.* Stunde.

šterxac, šturxają, šturxół, šterxoj, *sł.*, szturchać, popychać.

šterxnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, szturchnąć, popchnąć. *Šterxnǫł gœ piscǫ v wœkœ.*

šterk, -u, *m.*, chwila, chwilka. *Za šterk. Za mały šterk. Bół jem tą cały šterk.*

šterkami, *przysł.*, chwilami, raz — raz. *Šterkami dèšč, šterkami pœgœda. Šterkami navet dęxt xœzęc mòże.*

šténka, -ći, *ż.*, jakaś mała rybka, którą Mazurzy wschodnio-pruscy nazywają stinka, Litwini stinta, Niemcy wschodnio- i zachodnio-pruscy Stint, Stink. Benecke, a za nim Frischbier, Kozłowski i Berka mylnie podają nazwę kaszubską tej ryby stynt.

šteré, *licz.*, cztery. *Šteřej xłopi. Šteré zèvće. Wœn je na všétće šteré kuti* (on jest przebiegły). *Przysł.*

šterzesce, *licz.*, czterdzieści.

šterzęsti, *licz.*, czterdziesty.

šternôsce, *licz.*, czternaście.

šternôsti, *licz.*, czternasty.

štòrm, -u, *m.*, burza, wicher gwałtowny, *niem.* Sturm. *Jizę štòrm!*

štrèxòlc, -a, *m.*, osełka drewniana, z drzewa twardego, zwykle grabowego, polana odpowiednią masą, do ostrzenia kosy; *niem.*, Streichholz.

štrèxòlck, -a, *m.*, zapałka, *niem.* Streichhölzchen. *Knepelće čélé štrèxòlcće.*

štrid, -e, *m.*, kłótnia, *niem.* Streit, *prus. niem.*, Strîd. *V štrizę kœždi vici pœvjè, jak mésli. Přéšlé v štrid* (pokłócili się).

štrôf, -u, *m.*, kara pieniężna, *niem.* Strafe.

štrǫd, -e, *m.*, brzeg morski. *Ob.* strǫd.

šuflôda, -é, *ż.*, szuflada.

šuflôdka, -ći, *ż.*, zdrobn. od šuflôda, szufladka.

šum, *2. przyp.* šemu, *m.*, piana, *niem.* Schaum. *Šum wœdny. V ti šklônce je vici šemu, jak piva.*

šur, *2. przyp.* šera, *m.*, szczur. *Gœły, jak šur. Šeré, méšé v kǫt. Šeré-na-méšé* (wyraz żartobliwy, jako nazwa łapiczkarzy) *ob.* łapičkôř). *Łapica, trecézna na šeré.*

šuřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, gniewać się, unosić się gniewem. *Šuři šą nò mją, jakbé jô temu béła křiv* (złości się na mnie, jakby ja temu była winna).

šuta, -é, *ż.*, statek mniejszy, szkuta, *niem.* Schütte. *Ob.* škuta.

švaba, -é, *m.*, 1) Szwab, 2) Niemiec wogóle.

švabsći, -kô, -ćè, *przym.*, 1) szwabski, 2) niemiecki wogóle.

švaǯer, -gra, *m.*, szwagier.

švaǯerk, -a, *m.*, zdrobn. od švaǯer (pieszczotliwie).

švaǯerka, -ći, *ż.*, żona brata, bratowa.

švaǯerstwœ, -va, *n.*, szwagrostwo.

švagròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, szwagrowy.

švak, *przysł.*, słabo, *niem.* schwach. *Zròbiło mu są švak.*

švak, *przym. nieodm*, słaby, *niem.* schwach. *Bół ju baro stôri é švak.*

švargœt, -a, *m.*, człowiek, który szwargoce.

švargœt, -e, *m.*, szwargot. *Žedovšci švargœt.*

švargœtac, -tają, -tół, *sł.*, szwargotać.

švernòcći, -kô, -ćè, *przym.*, wielki, ogromny, ciężki, dyabelny, paskudny i t. p. *Švernòcći zèwus! Švernòckô gœzéna. Švernòcći zeń. Brała gœ do ńi švernockô wœxœta.* Derd.

švernòt, -e, *m.*, bieda, licho, *niem.* schwere Noth. *To mzę švernòt! Nex gœ švernòt!*

švirgœla, -e, *ż.*, gracz, muzykant, rzępoła.

švirgœlác, -ą, -ół, *sł.*, grać, zwłaszcza źle grać, rzępolić. *Te zècé tak švirgœlą, jaž v wušax bœli.*

švist, -e, *m.*, świst, świstanie. *Kam lecół s wœkrutnym švistę* (kamień leciał z okrutnym świstem).

švistac, -ają, -ół, *sł.*, świstać.

švistnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, świsnąć.

Švôbka, -ći, *ż.*, 1) Szwabka, 2) Niemka wogóle.

T.

tacéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, czaić się. *Taci są, jak kœt.*

taći, -ka (-kô), -će (-ćè), *zaim.*, taki.

tačac, tôčają, tôčół, tačôj, *sł.*, taczać, toczyć często. *Wœn mje vic tôčô bečće do sklepu.*

tačac są, tôčają są, tôčół są, tačôj są, *sł.*, taczać się. *Tôčô są, jak kulajka.*

tajac, -ją, -jół, *sł.*, tajać, topnieć.

tak, *przysł.*, tak. *To béło tak. Abœ tak abœ sak.*

talalejsći, -kô, -ćè, *przym.*, tałatajski. *To béła ta talalejskô gromada* (to było to tałatajskie zgromadzenie).

talalejstwœ, -va, *n.*, tałatajstwo, motłoch. *Sešło są samœ le talalejstwœ. Ńe mješôj są mjezé to talalejstwœ!*

talôr, -ara, *m.*, talar. *Xto ńe šòneje groša, ten ńeje talara vôrt.*

talôrk, -a, *m.*, zdr. od talôr, talarek. *Wœkrągły, jak talôrk.*

tamlok, -a, *m.*, wałek, tłuczek, stępor, *niem.* Stampfblock.

targœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, targować się. *Wœnabé są é s djôblę targœvà.*

targœvišče, -a, *n.*, targowica, targowisko. *Na targœvišče.*

targœvy, *przym.*, targowy. *Zeń targœvy. Mjèsce targœvè.*

taska, -ći, *ż.*, filiżanka, *niem. franc.* tasse. *Taska kavé.*

taša, -e, *ż.*, kieszeń, *niem.* Tasche. *Pustšô głova, jak taša.* Przysł.

tata, -é, *m.*, tato, ojciec (w mowie dzieci).

tatink, -a, *m.*, zdr. od tata, tatuś.

tatk, -a, *m.*, zdr. od tata, tatko.

tatkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, tatków.

tatòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, tatów.

tatulink, -a, *m.*, zdr. od tata, tatunio.

tą, *przysł.*, tam.

tą-są, *przysł.*, tu i tam. *Xœzél tą-są, ńikœmu ńick ńe gôdającé.*

tąc, -a, *m.*, taniec. *Ob.* tąc.

tącovac, -ują, -ovêł, *sł.*, tańczyć. *Tącovała réba s rekę, a pjotreška s pesternôkę. Cebula są zéwœvà, że pjotreška tącovà.* Piosnka.

tąča, -e, *ż.*, deszcz nawalny, tucza. *Tąča jizę. Tąča spadła.*

tądé, *przysł.*, tędy.

tądonąd, *przysł.*, do tamtego miejsca, punktu i t. p. *Puzęš tądonąd, a tązląd vlevą do lasa.*

tądotąd, *przysł.*, do tamtego miejsca, do owego punktu. *Tądotąd je dali, jak do kœscoła.*

tąźi, -gô, -źè, *przym.*, tęgi. *To béł mœcny, tąźi xłop.*

tąga, -źi, *ż.*, tęcza. *Tąga pije wœdą. Šlé tąga są wukôże, mzę pœgœda.*

tągœ, *przysł.*, tęgo.

tągœsc, -é, *ż.*, tęgość.

tągutka, -ći, *ż.*, zagadka, dowcipne określenie jakiej rzeczy; *franc.* bon mot. *Jô pane pœvjèm jedną tągutką kašebskę. Wœna môże vôm taćex tągutk vjele pœvjadac.*

tąxnąc, -ną, tąx(nął), *sł.*, tęchnąć, zalatywać stęchlizną. *To sano ju tąxńe abœ mze vnet tąxło.*

tąnen, -na, -no, *zaim.*, tamten, ów. *Doč tąnen gbur to gôdêł? Ti rébôcé ńick ńe wułovilé, ale tąny přéńeslé całą kařéną dodòm.*

tąpic, -ją, -jeł, *sł.*, tępić. *Wœńi nas tąpją na všelejaći hòrt* (na wszelki sposób).

tąpicel, -a, *m.*, tępiciel. *To je tąpicel našè krvje.*

tąpicelka, -ći, *ż.*, tępicielka.

tąpjec, -ją, -ół, *sł.*, tępieć, stawać się tępym. *Kœsa znôjma tąpieje.*

tąpnąc, -ną, -nął, *sł.*, wdepnąć, nadepnąć. *Tąpnął nogą na ten kam.*

tąpœ, *przysł.*, tępo. *Tim nožę tegœ xleba ńe wužexœliš, wœn tak tąpœ kraje.*

tąpœsc, -é, *ż.*, tępość.

tąptac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-će), *sł.*, tupać, przytupywać nogami. *Tąptô, jak v tącu.*

tąpy, *przym.*, tępy. *Tąpy knyp. To je tąpè zèckœ.*

tątądé, *przysł.*, tamtędy. *Tątądé ńe vjezę ńižôdnô droga.*

tąten, -ta, -to, *zaim.*, tamten. *Tąten kœscòł je véšši, jak tąnen.*

tąteši, *zaim.*, tamtejszy. *Tąteši Kašebi są le sami robœci lezę* (wyrobnicy, robotnicy).

tąwœdnąd, *przysł.*, z owego miejsca. *Zkąd? Zląd? Ńe, tąwœdnąd, wœd samegœ mœřa.*

tąznọd, *przysł.*, ztamtąd, z owego miejsca. *Té to gvés tąznọd přéńòs.*

tąztọd, *przysł.*, ztamtąd. *Tąztọd je tak dalek do naju, jak wœt naju tądołọd.*

tčéc, -ą, -ół, *sł.*, czcić. *Jegœ ńe tčọ, jak nôleži. Tčé swœjex staršéx* (rodziców).

tči, *przym.*, czczy, próżny. *Jô môm tči żòł* (mam czczy żołądek). *Tči wœřex* (próżny orzech). *Na tčọ* (na czczo).

tčosc, -é, *ż.*, czczość.

tčo, *przysł.*, czczo.

teater, -tre, *m.*, teatr.

tečéc, -ą, -ół, *sł.*, tuczyć. *Tečonè gąsé. Pansćè wœkœ kœńa teči. Tečé tą sviń̨ą, pœći čas!*

tečéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, tuczyć się. *Svińe są nôlepi tọ wœbœnọ tečọ, wœne vnet bọdọ séłè.*

tedé, *przysł.*, tedy, więc. *Mé tedé přéšlé do vsé. A tedé ten wumarły vstôł z trumé.* Ob. tej.

tedé wœvedé! *przysł.*, tędy owędy, tu i owdzie.

Texœlô *ob.* Tuxœlô.

tej, *przysł.*, tedy, więc. *Tej ten vądròvčék wœstôł v lese. A tej přinẹ kònc é na ńegœ.*

tej — sej, *przysł.*, tak — owak. *Ńi tej, ńi sej* (ni tak, ni siak; ni tędy, ni owędy).

ten, ta, to, *zaim.*, ten. *Ten kamrôt. Ta strèfla. To łopjeńè. Ti gałązńicé. Te švążerće. Te jiga.*

tepa, -é, *m.* i *ż.*, 1) ogon kusy, przycięty, 2) zwierzę z kusym ogonem, 3) imię nadawane psom.

tepac, -ją, -ół, *sł.*, tupać, uderzać, pukać, padać głośno. *Dèšč tepje. Tak béło do čecô, jakbe wœda z gòré są là na déle é tepà* (tak było słychać, jakby woda ze strychu się lała na podłogę i pukała). *Zeźer tepje* (zegar tykoce).

tepœ, *przysł.*, kuso, ucięto. *Ten pjes mje tepœ vézdři* (ten pies mi wygląda, jakby był kusy).

tepœsc, -, *ż.*, kusość.

tepy, *przym.*, kusy, z obciętym ogonem. *Ta tepô sobaka.*

Terčin, -éna, *m.*, Turczyn.

Terčinka, -ći, *ż.*, Turczynka.

terecći, -kô, -ćè, *przym.*, turecki. *Tereckô vjara.*

Tereckô, -ći, *ż.*, Turcya.

Teresa, -é, *ż. im. wł.*, Teresa.

Tereska, -ći, *ż.*, zdrobn. od Teresa, Tereska.

Terk, -a, *m.*, Turek.

terô, *przysł*, teraz. *Ob.* terôz.

terôz, *przysł.*, teraz.

terôzkę, *przysł.*, teraz. *Ob.* terôz.

terôźneši, *przym.*, teraźniejszy. *Terôźneši leẹe. Terôźnešègœ čase. V terôźnešéx časax.*

terôźnešosc, -é, *ż.*, teraźniejszość.

tesklévœsc, -é, *ż.*, tęsknota. *Jegœ wœgarnọ vjelgô tesklévœsc.*

tesklévje, *przysł.*, tęskno.

tesklévy, *przym.*, tęskny.

tesknosc, -é, *ż.*, tęsknota.

teskńic, -ą, -eł, *sł.*, tęsknić. *Vé xcece ju ńe teskńic tak, nenkœ!* (nie tęsknijcie już tak, matko!)

testamąt, -e, *m.*, testament, zapis, zakon. *Jô wœ ńi v testamące ńe zabọdą. Stôri Testamąt.*

tešno, *przysł.*, tęskno. *Mje tak béło za tobọ tešno* (mnię tak było za tobą tęskno). *Zrobiło ji są tešno na sercé* (zrobiło jej się tęskno na sercu). *Ob.* teskno.

tešnosc, -é, *ż.*, tęsknota. *Dlô tešnoscé ju mi žécè ńemiłè. Nosi tešnosc v sercé.* Ob. tesknosc.

tešny, *przym.*, tęskny. *Tešnym wœkę zdřà na ńegœ* (tęsknem okiem spoglądała na niego). *V néx tešnéx xvilax, éej jem béł na mœŕé* (w onych tęsknych chwilach, gdy byłem na morzu). *Ob.* teskny.

tešńic, -ą, -eł, *sł.*, tęsknić. *Čé té abé tešńeł za mnọ?* Ob. teskńic.

té, *zaim.*, ty. *Ce, cebje. Cé, tobje. Ce, cebje. Tobọ. Tobje.*

téc, téją, tél, *sł.*, tyć. *Mœja bjałka corôz barži téje.*

tékvjô, --è, *ż.*, gatunek gruszki jesiennej.

télći, -ka (-kô), -će (-ćè), *zaim.*, tak wielki. *Télći kœscòł! Télkô gòra! To béł télći knôpik* (to był tak duży chłopczyk).

téle, *zaim.*, tyle. *Wœn ńimô téle pjeńǫzi, co jô. Téle są jix sešło, że są ńimœglé pœmjescéc v xałepje.*

télkœ, *zaim.*, tyle, tak wiele. *Télkœ mje wuzdřiš! Télkœ môm pjeńǫzi, kulkœ-le xcą!*

témret, -e, *m.*, gnojnica, deska boczna na wozie gnojowym, *prus. niem.* Timmbrett (to samo znaczenie).

tésọc, -a, *m.*, tysiąc.

tésọcročny, *przym.*, tysiącletni.

tésọčny, *licz.*, tysiączny.

tésọčńik, -a, *m.*, tysiącznik goryczka, *łac.* centaureum minus (rośl.).

tè *ob.* tej.

tèž, *sp.*, też.

txac, *sł.*, tkać, wtykać. *Ob.* tkac.

txnọc, -ną, -nọł, *sł.*, 1) tchnąć, 2) dychać. *Wœnabé rôd txną v ńegœ swœje vlôsnè žécè. Kurk leži, ledvje txńe.*

tχvic, -ją, -jeł, *sł.*, tkwić. *Txvi, jak gòzę v scańc. To v ńim długœ ju txvi* (on już od dawna o tem myśli, uroił sobie) *Xœrosc v ńim txvi, a wœn wœ tim ńick ńe vjè.*

tizeń, -a, *m.*, tydzień. *Tizeń mô setmé dńòv. Rôz v tizeńu. Před tizeńę. Dva tizeńe.*

tił, *2. przyp.* téłe, *m.*, tył. *V téle za ńimi, słôdé, šed ksęz.*

tiłk, -a, *m.*, kark.

timčasę, *przysł.*, tymczasem.

tinf, -a, *m.*, tynf. *Dobri žôrt tinfa vôrt.*

tinka, -ći, *ż.*, naczynie, faska na mleko, dzieżka.

tipka, -ći, *ż.*, kurka, kureczka. Woła się na kury celem przywabienia ich: tipka, ti, ti, ti!

tiřac, -ają, -ął, *sł.*, uganiać. *Tiřac to je jic abœ jaχac barzo forš.*

tita, -é, *ż.*, atrament, *niem.* Tinte.

tkac, -ają, -ął, *sł.*, 1) tkać (płótno i t. p.), 2) tkać, wtykać. *Tkôč tkô. Ńe tkôj nosa, ze ńe dêł jes groša.*

tkacći, -kô, -ćè, *przym.*, tkacki. *Řemjąsło tkacćè.*

tkactwœ, -va, *n.*, tkactwo.

tkačôv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, tkacza dotyczący.

tknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, tknąć, dotknąć.

tkôč, -a, *m.*, tkacz.

tkôčka, -ći, *ż.*, tkaczka.

tłec, tłeką, tłečeš, tłuk, tłečé, *sł.*, tłuc.

tłesti, *przym.*, tłusty. *Tłestè skœpé, sétè barané.*

tłesto, *przysł.*, tłusto.

tłestosc, -é, *ż.*, tłustość.

tłomačéc, -ą, -ął, *sł.*, tłumaczyć, objaśniać. *Ksęz ji tłomačął Pismœ svjątè.*

točéc, -ą, -ął, *sł.*, toczyć. *Točął wœzék pœ droze.*

točéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, toczyć się. *To są tak toči, jak pœ lozę.*

ton, -e, *m.*, ton, głos, dźwięk. *To bółé déχt ańelsćè toné.*

tonǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, tonąć.

tońô, -è, *ż.*, 1) toń, głębia, 2) pewien obszar jeziora lub morza, na którym ma ktoś prawo łowić ryby. *Tu kœždi v swœji tońi robi na rébé.*

topic, -ją, -jeł, *sł.*, 1) topić (ciało stałe na płyn), 2) topić, zanurzać.

topic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, 1) topić się (na płyn), 2) topić się, zanurzać się.

topjelc, -a, *m.*, topielec. *Z negœ jezora vécignąlé včerô topjelca.*

topòr, -œra, *m.*, topór.

topòrk, -a, *m.*, zdr. od topòr, toporek.

topœřéšče, -a, *n.*, toporzysko, rękojeść topora.

torba, -é, *ż.*, torba.

torf, -e, *m.*, torf.

torfńik, -a, *m.*, szopa, w której składa się cegiełki torfowe.

torfœvy, *przym.*, torfowy.

torma, -é, *ż.*, wieża, *niem.* Thurm. *Kœscelnô torma.*

tovariš *ob.* tovařéš.

tovarišstwœ *ob.* tovařéštwœ.

tovařéš, -a, *m.*, towarzysz. *Zabavjac są s tovařéšami. Mòj miły tovařéše!*

tovařéšéc, -ą, -ął, *sł.*, towarzyszyć. *Mòj sin tovařéšął temu pane na ny rize* (w owej podróży).

tovařéška, -ći, *ż.*, towarzyszka. *To je mœja kamrôtka čélé tovařéška.*

tovařéštwœ, -va, *n.*, 1) towarzystwo, zebranie ludzi, 2) stowarzyszenie. *Zabôvjalé są v tovařéštvje. Tovařéštwœ Svjątègœ Wœjcexa.*

tovôr, -are, *m.*, towar. *Wœńi mają za vjele tegœ tovare. To je drożi tovôr.*

tòbret, -e, *m.*, półki na naczynie w kuchni, *niem.* Topfbret.

Tòna, -é, *m.* i *ż. im. wł.* 1) Antoni, 2) Antonina.

tòpdek, -u, *m.*, ścierka do mycia naczynia, *niem.* Topftuch, *pr. niem.* Topdöck.

tôbaćera, -é, *ż.*, tabakiera.

tôbaćerka, -ći, *ż.*, tabakierka. Na północy w użyciu są ròżći (ròżk), na południu tabakierki brzozowe, kœròvće (kœròvka), a także szklane, šklônečći (šklônečka).

tôbačéc, -ą, -ął, *sł.*, zażywać tabakę. *Wœn tak tôbači, jak é wœna. Na Kašebax všétcé tôbačǫ.*

tôbačka, -ći, *ż.*, zdr. od tôbaka, tabaczka.

tôbačńica, -e, *ż.*, kobieta, lubiąca zażywać tabakę.

tôbačńik, -a, *m.*, 1) kij do tarcia tabaki w nabce czyli dennicy, 2) człowiek zażywający tabakę. *Tôbačńik čélé mjelôk. Vej, to je tôbačńik!*

tôbaka, -ći, *ż.*, 1) tytoń, 2) tabaka.

tôbléca, -e, *ż.*, tablica.

tôbléčka, -ći, *ż.*, zdr. od tôbléca, tabliczka. *Na ti tôbléčce béło napisônè. Tôbléčka množeńô.*

tôcô, -è, *ż.*, dawna dziesięcina kościelna, dawana w zbożu, *łac.* decima.

tôflôk, -a, *m.*, obrus, *niem.* Tafellacken.

tôńe, *przysł.*, tanio. *To je tôńe nabétè. Jôbé tegœ tak tôńe ńe kupjeł.*

tôńec, -eją, -ął, *sł.*, tanieć. *Zbœžè tôńeje.*

tôńi, -ô, -è, *przym*, tani. *Cež mòže béc tônšègœ? Tôńè, jak pjôsk na Kašebaχ.*

tôńosc, -é, *ż.*, taniość.

tôrg, *2. prz.* targu, *m.*, 1) targ, jarmark, 2) targowanie się, 3) plac targowy. *Pœjaχalé na tôrg. Kupjeł za pjęsąt talaròv bez targu. Na Stôrim Targu.*

tǫc, -a, *m.*, taniec. *Čeŕvjeńi są, jak panna v tǫcu. Čôrnè bòté do robœté, čeŕvjonè do tǫca.* Piosnka.

tǫχnǫc *ob.* tąχnǫc.

trafic, -ją, -jeł, *sł.*, trafić, ugodzić. *Jegœ trafiło ńeščescè. Trafjeł v sôm vestŕòdk.*

trafic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, trafić się, wydarzyć się. *To są trafiło łonsćègœ roku. Ji są trafjeł přépôdk.*

trafjac, trôfjają, trôfjêł, trafjôj, *sł.*, trafiać. *Wœn vjedno trôfjô.*

trafjac są, trôfjają są, trôfjêł są, trafjôj są, *sł.*, trafiać się, zdarzać się. *To są vici ju ńe trôfjô.*

trakt, -e, *m.*, trakt, droga.

tranovic, -ją, -jeł, *sł.*, 1) trawić, spędzać, 2) marnotrawić. *Wœna tak na bélečim čas tranovi. Wœn tranovi swòj majǫtk.*

trapic, -ją, -jeł, *sł.*, trapić, martwić. *Sénovje gœ trapją.*

trapic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, trapić się. *Są ńe trapi tak srożę!*

travic, -ją, -jeł, *sł.*, trawić. *Mòj żołǫdk te stravé ńe travi.*

travica, -e, *ż.*, trawa, zielsko. *V tim zbœžim same le travice.*

trąbic, trǫbją, trǫbjeł, trąbi, *sł.*, trąbić. *Ńe trąbi tak głosno.*

trąbôč, -a, *m.*, trębacz.

trąptac *ob.* tąptac.

trec, trają, treł, *sł.*, truć. *Wœna są sama treje, jezącé ńedozdřelałè krešće.*

trecécel, -a, *m.*, truciciel.

trecécelka, -ći, *ż.*, trucicielka.

trecécelsći, -kô, -ćè, *przym.*, trucicielski.

trecécelstwœ, -va, *n.*, trucicielstwo.

trecézna, -é, *ż.*, trucizna. *To je wœkrutnô trecézna.*

tredno, *przysł.*, trudno. *Mje są vizi, że tobé béło za tredno.*

trednosc, -é, *ż.*, trudność.

tredny, *przym.*, trudny. *Trednô robœta. To béło dlô ńi za trednè.*

tredńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, trudnić się. *Jô są tim ńe tredńą. Wœn są ńe tredńeł taćemi zaχami.*

trezéc, -ą, -ół, *sł.*, trudzić, męczyć. *Trezélé gœ všelejaćemi robœtami.*

trezéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, trudzić się, męczyć się. *Ńe trezéła są! Pôn są trezi bez nômješè pœtřebé.*

tremlôk, -a, *m.*, tłuścioch, grubas.

tremǫd, -e, *m.*, tuzin, dwanaście, zwłaszcza dwanaście korcy zboża. *Ńex ce tremǫd... (djôbłòv)! Draškœvje drašejǫ na tremǫd. To je cały tremǫd. Tremǫd stôrńi* (flądер).

trepa, -é, 1) *ż.*, drzewo gnijące, spróchniałe, 2) *m.* i *ż.*, człowiek powolny, ociężały.

trepće, -kòv, *l. mn.*, zdr. od trepé, schodki, drabinka.

trepé, -òv, *l. m.*, schody, *niem.* Treppe.

trepi, -jô, -jè, *przym.*, trupi. *Trepjô wœńô* (woń). *Trepjè sadło.*

trepjec, -eją, -ął, *sł.*, gnić, próchnieć, psuć się, trupieszeć. *Te déle v tąnym nòrce trepjejǫ.*

trepjo, *przysł.*, trupio. *Wœna tak trepjo vézdři* (ona ma taki trupi wygląd).

tresc, -é, *ż.*, treść, osnowa. *Wœna mje pœvjôdà tresc te ksǫžći.*

trevac, -ają, -ął, *sł.*, trwać. *To ńe trevało ańe jednè nocé.*

tréjǫf, -e, *m.*, tryumf. *Tréjǫf vjaré χřescéjansći. To béł tréjǫf, mœja bjałkœ!* Derd.

tréjǫfœvac, -ują, -œvęł, *sł.*, tryumfować. *Tréjǫfœvalé srożę. Ńe tréjǫfujta!*

trèca, -e, *ż.*, część »kołka« (przyrządu do przędzenia).

trèda, -e, *ż.*, podstawa »kołka« czyli kołowrotka.

trojaći, -kô, -ćè, *licz.*, trojaki. *Trojakô pœkuta.*

trojak, *przysł.*, trojako.

troje *ob.* tŕé.

tron, -e, *m.*, tron. *Sezi, jak kròl na trońe.*

tròj, -oju, *m.*, mnóstwo. *To jiże całi tròj bôb. Ńex ce tròj djôbłòv veźńe! Jô jegœ v tim troju ńijak véšekac ńimòg. Tą mješkają całè troje straškòv.*

tròjca, -e, *ż.*, trójca. *To béła ta tròjca. Svjątô Tròjca.*

tròjka, -ći, *ż.*, trójka.

tròjny, *licz.*, potrójny, troisty. *Tròjny kœřeń.*

tròst, -oste, *m.*, pociecha, otucha, *niem.* Trost. *To całi mòj tròst. Òst — rébacći tròst.*

trôn, -ę, *m.*, tran (rybi). *Ńex gœ trônę zasmarejǫ!* (niech go tranem zasmarują!).

trôva, -é, *ż.*, trawa. *Tu rosce vésokô, vjelgô trôva. Dobétk mô bòkadosc trôvé. Zècé kulają są pœ trôvje.*

trôvka, -ći, *ż.*, zdr. od trôva, trawka. *Mélô trôvka.*

trǫba, -é, *ż.*, trąba.

trǫbka, -ći, *ż.*, zdr. od trǫba, trąbka.

trǫčka, -ći, *ż.*, frędzla. *Trǫčka to je ta frązla.*

trud, *2. przyp.* trede, *m.*, trud, mozół. *Wœn to bez všélćegœ trede zarobjeł. Bez trede ńe wuzdřiš cede* (bez trudu nie ujrzysz cudu). *Przysł.*

truma, -é, *ż.*, trumna. *Zark čélé truma. Ju tŕé dńi leži v trumje mœja ńebœščéca.*

trup, -epa, *m.*, trup. *Čésti trup!* (prawdziwy trup). *Wœd negœ trepa ju lecało.*

trus, -a, *m.*, królik domowy.

trusi, *przym.*, króliczy. *Trusè mjąso. Trusô skòrka.*

trusk, -a, *m.*, zdr. od trus, królik.

truska, -ći, *ż.*, królica.

třaskac, -ają, -ół, *sł.*, hałasować, trzaskać.

třąsavišče, -a, *n.*, trzęsawisko. *Jô są ješ zarvją na tim třąsavišču* (ja jeszcze ugrzęznę w tem trzęsawisku).

třcéna, -é, *ż.*, trzcina.

třcénovy, *przym.*, trzcinowy.

třec, třą, car, tŕé, *sł.*, trzeć. *Carši* (tarłszy). *Carli* (tarty).

třeci, *licz.*, trzeci.

třecôčka, -ći, *ż.*, febra, powtarzająca się co trzy dni.

třecôk, -a, *m.*, rój trzeci, który pszczoły tego samego roku wypuszczają. *Lałos ńe bélo ańè jednegœ třecôka.*

třej, tŕé, troje, *licz.*, trzej, trzy, troje.

třepac, -ją, -ół, *sł.*, 1) trzepać, 2) trzepotać. *Wœna sekńą třepje. Třepół skřédłami. To je do velné třepańô* (przyrząd).

třepac są, -ją są, -ół są, *sł.*, 1) trzepać się, 2) walać się, brudzić się, smolić się. *Zdřé, jak wœna są třepje!*

třepka, -ći, *ż.*, frędzla, kutas.

třepœt, -a, *m.* i *ż.*, człowiek niespokojny, żywy, swawolny, lekkoduch.

třepœt, -e, *m.*, 1) trzepotanie się, 2) hałas. *Třepœt ptôxòv. Jô ńick ńe čeją v tim třepœce.*

třepœtac są, -tają (-cą) są, -tół są, -tôj (-cé) są, *sł.*, trzepotać się. *Rébé są třepœtałé.*

třeščec, -ą, -ół, *sł.*, trzeszczeć, chrzęścić. *Dvjeře třeščǫ. Třešči (varči), jak ježevô skòrka, jak sexè vjoré.*

třezwœsc, -é, *ż.*, trzeźwość.

třezvje, *przysł.*, trzeźwo.

třezvjec, -ją, -ół, *sł.*, trzeźwieć. *V spiku pijôk třezvjeje.*

třezvy, *przym.*, trzeźwy.

třédńovy, *przym.*, trzydniowy.

třęzesce, *licz.*, trzydzieści.

třęzesti, *licz.*, trzydziesty.

třęzestka, -ći, *ż.*, trzydziestka.

třęgœzinny, *przym.*, trzygodzinny.

třémac, třimają, třimół, třémôj, *sł.*, 1) trzymać, 2) mieć za co, sądzić, myśleć o kimś, 3) święcić. *Třémôj mœcno! Wœńi wœ mńe léxœ třimają. Wœn jegœ za psa třimô. Wœńi třimają zjis ševjecći pœńezêłk.*

třémac są, třimają są, třimół są, třémôj są, *sł.*, trzymać się. *Třimô są, jak přjany płota.*

třémjesąčny, *przym.*, trzymiesięczny.

třénocny, *przym.*, trzynocny.

třénôsce, *licz.*, trzynaście.

třénôsti, *licz.*, trzynasty.

třénôstka, -ći, *ż.*, trzynastka.

třéńezêlny, *przym.*, trzytygodniowy.

třéročny, *przym.*, trzyletni.

třésetny, *przym.*, trzechsetny. *Třésetnô ročézna véstavjeńô kœscoła.*

třésižńovy, *przym.*, trzysążniowy.

třésta, *licz.*, trzysta.

třisc, třésą, třǫs, třąsła, třésé, *sł.*, trząść. *Žid třése brodǫ. Knôpi třésǫ krešće.*

třisc są, třésą są, třǫs są, třąsła są, třésé są, *sł.*, trząść się. *Třése są, jak v zémny* (jak w febrze). *Třąsła są, jak wœskœvy lést* (liść osikowy).

třonk, -a, *m.*, trzonek.

třôp, -apu, *m.*, 1) błoto, 2) wapno z piaskiem do tynkowania, tynk. *Vlôz v třôp. Sezi, jak v třapje. Ten třôp je za rôdći.*

třôsk, -u, *m.*, hałas, harmider. *To są dô letkœ zrobic bez vjelźègœ třôsku* (to się da łatwo zrobić bez wielkiego hałasu). *Z třôskę vpadlé žołneře do xéči* (z hałasem wpadli żołnierze do domu). *Třôsk, jak na targu.*

tu, *przysł.*, tu.

tudotǫd, *przysł.*, do tego tutaj miejsca. *Mœskôle přéšlé jaż tudotǫd.*

Tuxœlô, -è, *ż.*, Tuchola, miasto powiatowe w Prusiech Zachodnich, stolica Borów.

tuxœlsći, -kô, -ćè, *przym.*, tucholski. *Wœkrǫg tuxœlsći.*

Tus, -a, *m.*, imię dawane psom.

Tusk, -a, *m.*, zdrobn. od Tus. *Ob. w.*

tuten, **tuta**, **tuto**, *zaim.*, ten tu właśnie, ten tutaj.

twòr, -œre, *m.*, twór, utwór. *To sǫ všétkœ twœré Bœžè.*

twòř, -œřa, *m.*, tchórz (zwierzę).

twœřéc, -ą, -ół, *sł.*, tworzyć. *Pôn Bòg ceda twœři.*

twœřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, tworzyć się. *Te wœstrové same są twœřǫ.*

tvôròg, -ogu, *m.*, twaróg.

U.

uhu! wykrzyknik, naśladujący głos puhacza.
um — um, naśladowanie głosu żab.
umkac, -ają, -êł, *sł.*, wydawać głos taki, jak żaba.
unca, -e, *ż.*, uncya (waga aptekarska). *Ledvje jedną uncą vôži.*
usknęxt *ob.* ausknęxt.

Ų.

ųca, -e, *ż.*, uncya. *Ob.* unca.
ųk, -a. *Ob.* hǫk i ǫk.

W.

wòct, *2. przyp.* wœcte, *m.*, ocet.
wòd *ob.* wœda.
wòdca, -e, *m.*, wódz, dowódzca, przewódzca. *To bél naš wòdca.*
wòztwœ, -va, *n.*, dowództwo, przewództwo. *Nôstaršèmu mjezé sobą wœddalé wòztwœ nad całą gromadą.*
wòł, *2. przyp.* wœła, *m.*, wół. *Wœłé* (woły). *Wœłami* (wółmi).
wòłk, -a, *m.*, zdrobn. od wòł, wołek. *Mœje wòłće. Pjąknè, bélnè, dobrè wòłće.*
wòlška, -ći, *ż.*, olcha, olsza.
wòlškœvy, *przym.*, olszowy, olchowy. *Wòlškœvè léstė. Wòlškœvè dřewœ.* Ob. wœlševy.
wòrka, -ći, *ż.*, orka, oranie. *Cążkô, letkô, dobrô, lézô wòrka.*
wòsemka, -ći, *ż.*, ósemka.
wòsmy, *licz.*, ósmy.
wòst, *2. przyp.* wœste, *m.*, oset.
wòvs, *2. przyp.* wœvsa (także: wòvsa), *m.*, owies.
wòvsny, *przym.*, owsiany. *Mąka wòvsnô. Krepé wòvsnè. Wòvsnè Wœstrové* (wieś w powiecie człuchowskim). *Wòvsnè Gòré* (nazwa tej samej miejscowości).
wòvsńiskœ, -a, *n.*, pole, na którem rósł owies. *Na tim wòvsńisku ju ńic ńe wurosce.* Ob. wòvsńišče.
wòvsńišče, -a, *n.*, owsisko, pole po owsie. *Ob.* wòvsńiskœ.
wòz, *2. przyp.* wœza, *m.*, wóz. *Vsązélé gœ na wòz. Na wœzu. Pœd wœzę.*
wœ, *przyim.*, o, z powodu. *Wœ scaną. Pœsvařélé są wœ starkœvizną. Wœ wupix* (o upiorach). *Wœ Kašebax é jix zemi. Wœ maléčkœ jix proséł.*
wœ! *wykrz.*, o! ach! *Wœ Jeze! Wœ mòj pańe!* Ob. ò!
wœb, *przyim*, przez, w ciągu, podczas. *Wœb svjąta. Wœb całą noc. Wœb drogą.* Wyrazy: *wœbzęń, wœbnoc* i t. p. są już dziś osobnymi przysłówkami.
wœbačéc, -bôčą, -bôčéł, -bačé, *sł.*, obejrzeć, przypatrzyć się, ujrzeć. *Jô mušą wœbačéc, co jemu je. É cež jô wœbôčéł! Wœbačé, co tą są stało!*
wœbagńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, okocić się, mieć jagnięta. *Te vaji wœvce ju są wnet wœbagńą.*
wœbaji, wœba, *m.*, wœbje, *ż.*, wœba, *n.*, *licz.*, obaj, obie, oba. *Wœbaji bélé pœlemu pœvješony. Nalôz jix wœbu v karčmje. Cešélé są wœbœje. Wœbaji dvaji přéšlé do naju. Wœba dva serca béłé se sobą pœłączonè.*
wœbajidvaji *ob.* wœbaji.
wœbara, -é, *ż.*, drzewo żywiczne, n. p. sosnowe. *To tak, jakbé wœbaré do wœgńa dořucéł!*

wœbarχńec, -eją, -êł, *sł.*, 1) otumanieć, ogłupieć, postradać zmysły, 2) dostać kołowacizny. *Čé té jes abé ńe wœbarχńêł? Wœna tak vézdři, jak wœbarχńałô. Te wœvce sǫ dέχt wœbarχńałè.*

wœbava, -é, *ż.*, obawa. *Z wœbavé před smircǫ zamk wœčé.*

wœbavjac są, -bôvjają są, -bôvjêł są, -bavjôj są, *sł.*, obawiać się. *Wœńi sǫ gœ baro wœbôvjalé, mjelé před ńim vjelźi strax.*

wœbcégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, obciągać, otaczać. *Řemyškami wœbcégają dokœła.*

wœbcénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, obcinać. *Ńe wœbcénôj ju téχ vjetevk!*

wœbcic, -etną, -cǫł, -etńi, *sł.*, obciąć. *Jô so mjêł nokce wœbcic, ale jô dέχt zabéł. Wœbcąti.*

wœbcignǫc, -ną, -cíg, *sł.*, obciągnąć, otoczyć. *Wœbcigńony.*

wœbdařéc, -ą, -él, *sł.*, obdarzyć. *Wœbdařélé mją rὸvnak* (na równi) *se swœjim vłôsnym sénę.*

wœbzarti *ob.* wœbedřec.

wœbzeń, *przysł.*, przez dzień, w ciągu dnia. *Wœbzeń spją é dopjeře vječorę vstają é bjeřǫ są do robœté.*

wœbzerac, -ają, -êł, *sł.*, obdzierać. *Negœ jagńôka mjelé ze skὸré wœbzerac.*

wœbedřec, -edřą, -zar, -edřé, *sł.*, obedrzeć. *Wœn so pře tim skὸrą na nozę wœbzar. Wœbzarti.*

wœbenc, -endą, -šed, -enzé, *sł.*, obejść. *Wœbešlé krevnéχ é znônéχ. Ješ rôz wœbšed swœje χéče nawœkὸł.*

wœbenc są, -endą są, -šed są, *sł.*, obejść się. *Tu są bez ńegœ wœbenzę!*

wœbervac, -rvją, -rvêł, *sł.*, oberwać. *Wœbervêł so šὸtką wu kabôła.*

wœbervanc, -a, *m.*, oberwaniec, obdartus, hołysz.

wœbeřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, oberznąć. *Wœbeřńi so nokce! Wœna mô wuše wœbeřńonè. Dêł mje wœbeřńonègœ dekôła.*

wœbezdřec, -ą, -ęł, *sł.*, obejrzeć, oglądnąć. *Wœbezdřęł so całè gœspœdařtwœ.*

wœbezdřec są, -ą są, -ęł są, *sł.*, obejrzeć się. *Ańè są nὸ mją ńe wœbezdřęł!*

wœbežrec są, -ą są, -žar są, *sł.*, obeżreć się. *Wœbžarti.*

wœbéčôj, -aju, *m.*, obyczaj. *Jejiχ wœbéčaje sǫ ješ baro zévè* (dzikie). *Co krôj, to wœbéčôj.*

wœbgadac, -gôdają, -gôdêł, -gadôj, *sł.*, obmówić. *To gvés wœna tak vaju wœbgôdà* (to niewątpliwie ona was tak obmówiła).

wœbgadovac, -ją, -ovêł, *sł.*, obmawiać. *Wœńi všétćeχ sǫsadὸv wœbgadejǫ. Té ńimôš swœjeχ bléznéχ wœbgadovac.*

wœbχœzéc, -ą, -él, *sł.*, obchodzić. *Kœždegœ roku wœbχœzél všétčè svjątè mjescô.*

wœbic, -biją, -bjeł, *sł.*, obić, otłuc. *Wœbjeł gœ čiję.*

wœbijac, -ają, -êł, *sł.*, obijać, otłukiwać. *Ńe wœbijôj jabk, té χarłązńiku!*

wœbįstovac, -eją, -ovêł, *sł.*, odstanowić (o klaczach). *Ob.* įstovac.

wœbjadac, -jôdają, -jôdêł, -jadôj, *sł.*, objadać. *Vrὸble wœbjôdają křešńe.*

wœbjadac są, -jôdają są, -jôdêł są, -jadôj są, *sł.*, objadać się. *Le są ńe wœbjadôj za barzo!*

wœbjaχac, -jadą, -jaχêł, *sł.*, objechać. *Wœbjaχêł całǫ vjes s temi rébami. Jô môm ju całè Kašebé wœbjaχônè.*

wœbjasńac, -jôsńają, -jôsńêł, -jasńôj, *sł.*, objaśniać. *Ksǫž to tak wœbjôsńêł.*

wœbjasńic, -ą, -eł, *sł.*, objaśnić. *Wœńi mu tevœ wœbjasńic ńe wumjelé.*

wœbjavic, -ją, -jeł, *sł.*, objawić, wyjawić. *Pôn Bὸg wœbjavjeł mu swœją wœlą. Wœbjavjeńè.*

wœbjawic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, objawić się, ukazać się. *V ny stezence wœbjaviła są Nôsvjątšô Panna.*

wœbjavjac, -jôvjają, -jôvjêł, -javjôj, *sł.*, objawiać, wyjawiać. *Cedami Bὸg wœbjôvjô swœją wœlą.*

wœbjavjac są, -jôvjają są, -jôvjêł są, -javjôj są, *sł.*, objawiać się, ukazywać się.

wœbjecac, -ają, -êł, *sł.*, obiecać. *Wœńi mje ję ju wœbjecalé. Wœna to mją wœbjecônè, přéřekłè.*

wœbjecovac, -eją, -ovêł, *sł.*, obiecywać. *Jôbé mu tegœ ńe wœbjecovêł. Jak ńimôm, to ńe wœbjeceją.*

wœbjeléc, -ą, -él, *sł.*, obielić.

wœbjeléc są, -ą są, -él są, *sł.*, obielić się.

wœbjerac, -ają, -êł, *sł.*, obierać, wybierać. *Wœńi so wœbjeralé převœdńikὸv.*

wœbjeřka, -ći, *ż.*, piętka, przylepka chleba. *Jô rôd jèm wœbjeřką. Dalé mu wœbjeřką, a wœn ząbὸv ńimô.*

wœbjesa, -é, *m.* i *ż.*, obwieś, wisielec. *Nen wœbjesa pœtemu strôšêł v téχ χéčaχ.*

wœbjeseń, *przysł.*, przez jesień, jesienią. *Wœńi wœbjeseń tak robją, jak é wœblato.*

wœbjesέc są *ob.* wœbvjesέc są.

wœbjetńica, -e, *ż.*, obietnica. *Wœbjetńica, zwœdńica, a głupèmu redosc.*

wœbjeżżac, -ają, -êł, *sł.*, objeżdżać. *Wœn tak wœbjeżżô všétće vsé é mjasta se swœjim tovarę.*

wœbjèg, -u, *m.*, zapalenie łożyska paznogcia, obierzka paznogcia.

wœbjèsc, -jèm, -jôd, -jadła, *sł.*, objeść. *Wœbjôd všétće višńe v wœgroże.*

wœbjèsc są, -jèm są, -jôd są, *sł.*, objeść się. *Jô są tak wœbjôd, jak na vjeselim.*

wœbjic, -ejmą, -jął, -ejmi, *sł.*, objąć. *Wœbjął nô są gœspœdařtwœ. Wœbjąti. Před wœbjącim. Wœbjął ję za šéją.*

wœbjimac, -ają, -êł, *sł.*, obejmować. *Ńe wœbjimôj gœ!*

wœbjôd, -ade, *m.*, obiad. *Wœbjôd čélé pêłńè.*

wœbjôdk, -u, *m.*, zdr. od wœbjôd, obiadek. *Dalé też é wœbjôdk, alé skròmny.*

wœbkazac, -kôzają, -kôzêł, -kazôj, *sł.*, okadzać. *Pščołé wœbkazac.*

wœbkazéc, -ą, -ół, *sł.*, okadzić. *Té jegœ môš wœbkazéc tim zelim.*

wœbkładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, obkładać, okładać.

wœbłazéc, -żą, -zół, -zé, *sł.*, obłazić, obchodzić w koło. *Wœn naju tak wœbłazi, jak djôbêł Bœžę mąką. Tu všelejaćè robactwœ człowjeka wœbłazi.*

wœbłoczk, -a, *m.*, zdr. od wœbłok, obłoczek.

wœbłok, -u, *m.*, obłok, chmura. *Wœbłoće* (obłoki).

wœbłożéc, -ą, -ół, *sł.*, obłożyć. *Wœbłożélé ji głovą mœkremi šôtorami.*

wœblastrovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, obgadać, obmówić, łatkę przyczepić. *Wœna muši każdewœ wœblastrovac.*

wœblatac, -lôtają, -lôtêł, -latôj, *sł.*, oblatywać, opadać. *Ob.* wœblatovac.

wœblato, *przysł.*, latem, przez lato. *Wœblato ńimôm ńigdé na te řečé čase.*

wœblatovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, oblatywać, opadać. *Lésté ju wœblatejǫ.*

wœblac, -leką, -lòk, -lečé, *sł.*, oblec. *Wœblòk novǫ kœšelą. Wœblečé rôz te novè ruxna!*

wœblecec, -ą, -êł, *sł.*, oblecieć. *Gapé wœblecałé xéče é sadłé na néx paplax* (topolach).

wœblečeńè, -ô, *n.*, szaty, odzież. *Ńimô ńijaćegœ wœblečeńô.*

wœblek, -u, *m.*, odzież. *Ńijaćegœ wœbleku mu ńe dajǫ. Spravjeł sobje péšny wœblek.*

wœblevac, -ają, -êł, *sł.*, oblewać. *Wœblevalé gœ zémnǫ wœdǫ.*

wœblevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, oblewać się. *Wœblevajǫ są, jakbé to bół zjis dégus* (śmigus).

wœblezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, obleść, obejść w koło. *Jegœ všé wœblazłé. Wœblôz všétčè kǫté. Xto s psami legô, tegœ pxłé wœblezǫ.*

wœblézac, -ližą, -lizêł, -léžé, *sł.*, oblizać. *Jemu pjes woblizêł rąką.*

wœblézac są, -ližą są, -lizêł są, léžé są, *sł.*, oblizać się.

wœblézovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, oblizywać. *Terô sobje pôlce wœblizejǫ.*

wœblézovac są, -ejã są, -ovêł są, *sł.*, oblizywać się.

wœblôc, -lejã, -lêł, *sł.*, oblać. *Wœna gœ wœblà wœdǫ.*

wœblôc są, -lejã są, -lêł są, *sł.*, oblać się. *Le są ńe wœblij!*

wœblôk, -a, *m.*, kłoda drzewa okrągłego, nieociesanego, krąglak.

wœbmaklac, -ają, -êł, *sł.*, obmacać. *Doktor wœbmaklêł xœrègœ.*

wœbman, -a, *m.*, pośrednik, arbiter, *niem.* Obmann. *Wœbmana so vzął. Tu są ńe wœbenzę bez wœbmana.*

wœbmanka, -ći, *ż.*, pośredniczka.

wœbmansći, -kô, -ćè, *przym.*, dotyczący pośrednika. *Wœbmansći wuřąd. Wœbmanskô gœdnôsc* (urząd, godność pośrednika).

wœbmanstwœ, -va, *n.*, pośrednictwo.

wœbmésléc, -ą, -ół, *sl.*, obmyślić. *Ma to mušima wœbmésléc.*

wœbmészlac, -myślają, -myślêł, -méslôj, *sł.*, obmyślać.

wœbmješac, -ają,- êł, *sł.*, posypać karm dla bydła otrębami lub osypką.

wœbmješka, -ći, *ż.*, osypka, mąka z pośladu lub otręby, jako omasta paszy dla bydła, trzody i t. d.

wœbnašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, obnosić zwykle lub często. *Pœdčas nôbœženstva wœbnôšajǫ wœbrazé é xœrągvje.*

wœbnoc, *przysł.*, przez noc, w ciągu nocy. *Wœbnoc vaxteje, dńę spi.*

wœbnoséc, -šą, -sół, -sé, *sł.*, obnosić.

wœbńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, obnieść. *Wœbńeslé gœ na rąkax do kœła jizbé.*

wœbòr, -œre, *m.*, obiór, wybór, wybory. *Před wœbœrę pœsła.*

wœbœk, *przyim.*, obok. *Wœbœk mńe stoji seka. Wœbœk xéči rostǫ bulvé.*

wœbœna, -é, *ż.*, okrasa, omasta. *Mje ńexcǫ jic přez gardło bulvé bez wœbœné. Głòd to je nôlepšô wœbœna.*

wœbœńic, -ą, -eł, *sł.*, omaścić, okrasić. *Pańè kuxôrka wœbœńiła nama dobře krepé. Kapusté šlaxectwœ ńe wœbœńi.*

wœbcœra, -é, *ż.*, obora, podwórze. *Dobétk réči na wœbcœře.*

wœbcœré, -òv, *l. mn.*, obiór, wybór. *Ob.* wœbòr.

wœbrac, -bjeřą, -brêł, -bjeřé, *sł.*, obrać. *Wœńi jegœ wœbralé swœjim wœbmanę. Wœbjcřéła gœ šêłtésę.*

wœbracac, -ôcają, -ôcêł, -acôj, *sł.*, obracać. *Ten kvjôtk vjedno wœbrôcô swœją głòvką ku słòncu.*

wœbracac są, -ôcają są, -ôcêł są, -acôj są, *sł.*, obracać się. *Słònce wœbrôcô są wœkœło zemje.*

wœbrastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj, *sł.*, obrastać. *Kam wœbrôstô mexę.*

wœbres, -a, *m.*, obrus. *Pœłożéła wœbres na stole. Wœbresę stòł nakréła. Płòtńany wœbres.*

wœbrékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, ogrodzić, rékami otoczyć. *Ob.* réka.

wœbrévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, obrywać. *Ńe wœbrévôjta ńedozdřelałègœ břade!*

wœbrocéc, -òcą, -òcéł, -océ, *sł.*, 1) obrócić, 2) przemienić. *Wœbròcéła gronk żurǫ na dòł. Wœn jǫ v kam wœbròcéł. Wœbròcévšé kœžex fudrę na vjeřx.*

wœbrocéc są, -òcą są, -òcéł są, -océ są, *sł.*, 1) obrócić się, 2) przemienić się. *Wœbròcéł są é přepôd. Wœne są v škapé stônǫ, wœbròcǫ (te čarovńice). Jô jem są zarô do ńegœ wœbròcéł.*

wœbrok, -u, *m.*, obrok.

wœbrona, -é, *ż.*, obrona.

wœbrońic, -ą, -eł, *sł.*, obronić. *Čé va gœ tèž abé wœbrońita?*

wœbrońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, obronić się.

wœbrosc, -rostą, -rôs, -roscé, *sł.*, obrosnąć. *Bjałce gąba ńigdé ńe wœbrosce.*

wœbròt, -ote, *m.*, obrót.

wœbrôz, -aze, *m.*, obraz.

wœbrôzk, -a, *m.*, zdr. od wœbrôz, obrazek. *Na téx wœbrôzkax są tèž mœdlétvé.*

wœbrǫč, -a, *m.*, obręcz. *Ta zńija mjà na łbje žêłti wœbrǫč.*

wœbřešac, -ają, -êł, *sł.*, obwiązywać. *Lencuxami wœbřešają.*

wœbřešéc, -ą, -éł, *sł.*, obwiązać. *Pœvrozę wœbřešony.*

wœbřezac, -ają, -êł, *sł.*, obrzezać. *Wœbřezańè Pana Jezusa.*

wœbřénac, -řinają, -řinêł, -řénôj, *sł.*, obrzynać. *To są wœbřinô sôm le čubk.*

wœbřǫd, -ąde, *m.*, obrząd. *Wœńi majǫ jinšè wœbřądé, ńižlé mé.*

wœbřǫdk, -u, *m.*, obrządek. *Stojeł za našemi wœbřǫdkami.*

wœbskacac, -ôcają, -ôcêł, -acôj, *sł.*, okładać węglami żarzącymi.

wœbskacéc, -ą, -éł, *sł.*, obłożyć żarzewiem. *Wœbskacéła grôp, žebé są bulvé réxli wuvařéłé* (obłożyła garnek żarzewiem, aby się kartofle prędzej ugotowały).

wœbskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, obskakiwać.

wœbskœčéc, -ą, -éł, *sł.*, obskoczyć. *Ledvje są wukôzêł, wœbskœčéłé gœ zarô zècé.*

wœbstąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, obstąpić. *Wœbstǫpilé gœ všétcé.*

wœbstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, obstępować. *Tedé začąlé leżę są sxœzęc é mją wœbstąpœvac.*

wœbstojec, -ą, -eł, *sł.*, obstać, wyjść na swoje. *Jô ńe vjèm, jak wœn mòg wœbstojec. Ńe předôm, ńe wœbstoją.*

wœbšargac, -ają, -êł, *sł.*, obszargać, zaszargać. *To jaćiš strex wœbšargôny.*

wœbščądac, -ądają, -ądêł, -ądôj, *sł.*, oszczędzać. *Wœńi baro wœbščądają, wœńi bądǫ mjelé vjele pjeńôži.*

wœbšéc, -éją, -éł, *sł.*, obszyć. *Bez tegœ wœbšécô.*

wœbšévac, -šivają, -šivêł, *sł.*, obszywać. *Dołę wœbšivônè.*

wœbulovac, -eją, -ovêł, *sł.*, stanowić, odstanowić (o krowach). *Ob.* bulovac.

wœburdac, -ają, -êł, *sł.*, objuczyć, nałożyć ciężar, *niem.* Bürde. *Šed wœburdôny.*

wœbwœrac, -řą, -rêł, -ré, *sł.*, oborać. *Wœbwœralé grance před nocǫ.*

wœbwœzéc, -žą, -zéł, -zé, *sł.*, obwozić. *Jôbé tegœ varijôta tak ńe wœbwœzéł!*

wœbvjeséc, -šą, -séł, *sł.*, obwiesić. *Wœbvjeselé ruxnami všétće kǫté.*

wœbvjeséc są, -šą są, -séł są, *sł.*, obwiesić się, powiesić się. *Wobvjeséł są v xlevje.*

wœbvješac, -ają, -êł, *sł.*, obwieszać.

wœbvjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, obwieść. *Wœbvjezlé gœ pœ cały wœkœléci.*

wœbzerac, -ają, -êł, *sł.*, oglądać, opatrywać. *Jô nô to wœbzerańè stracéł cały zęń.*

wœbzerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, oglądać się. *Ńe wœbzerôj są za bélečim! Wœna są dox ńe wœbzerà!*

wœbzerće, -zerk, *l. mn.*, oględziny. *Přéjaxalé tu na wœbzerće. Panna před wœžeńeńim jezę do staršéx v wœbzerće* (do rodziców starającego się).

wœbzémą, *przysł.*, przez zimę, zimą. *Wœbzémą přézemé len é vizemè sècé.*

wœbżerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, obżerać się. *Zôs sadnął za stołę é są dali wœbżerêł.*

wœbżòrgac, -ają, -êł, *sł.*, postarać się o co, zająć się czem, *niem.* besorgen. *Jô to vama wœbżòrgają.*

wœcekrovac, -ują, -ovêł, *sł.*, ocukrzyć, osłodzić, posłodzić. *Mœja kava je dixtix wœcekrovônô. Wœna mô każde słòvčkœ wœcekrovônè.*

wœceléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, ocielić się.

wœceplec, -ują, -êł, *sł.*, ociepleć. *Jak wœcepleje.*

wœctovy, *przym.*, octowy.

wœćenečkœ, -a, *n.*, zdr. od wœćenkœ, okienko.

wœćenkœ, -a, *n.*, zdr. od wœkno, okienko. *Vézdřà na vjes přez wœćenkœ.*

wœćennica, -e, *ż.*, okiennica.

wœčařéc, -ą, -ół, *sł.*, oczarować, rzucić urok. *Wœna gvésno gœ wœčařéła.*

wœčati, *przym.*, mający oczy, mający wielkie oczy lub wiele ócz. *Bół tu ten wœčati xłop. Wœčatè bulvé. Vaji sècé sọ baro wœčatè.*

wœčexléc, -ą, -ół, *sł.*, obciąć z korzeni i łodyg (marchew, brukiew i t. p.).

wœčé *ob.* wœkœ.

wœčéscéc, -ščą, -scół, *sł.*, oczyścić.

wœčéscéc są, -ščą są, -scół są, *sł.*, oczyścić się. *Wœčéscół sọ z brede, z gřèxòv.*

wœčéščac, -čiščają, -čiščół, čéščôj, *sł.*, oczyszczać.

wœčéščac są, -čiščają są, -čiščół są, -čéščôj są, *sł.*, oczyszczać się.

wœčkœ, -a, *n.*, zdr. od wœkœ, oczko. *Mœje zèvčą čôrnexnè wœčka mô.*

wœčńik, -a, *m.*, oczko w ulu.

wœd *ob.* wœt.

wœd-. Wszystkie wyrazy, zaczynające się w polskiem od przyimka *od*, a tu pod *wœd-* nie zamieszczone, *ob.* pod *wœt-*.

wœda, -é, *ż.*, woda.

wœdbéc są, -bọdą są, -bół są, -bązé są, *sł.*, odbyć się. *Vitro wœdbọze sọ nôbœženstwœ.*

wœdbévac są, -byvają są, -byvêł są, -bévôj są, *sł.*, odbywać się. *Ten jarmôk ju sọ ńe wœdbọze. Zgromažeńè wœdbyvô sọ vjèc* (zwyczajnie) *co dregọ ńezelą.*

wœdbjègac, -ają, -êł, *sł.*, odbiegać. *Ńe wœdbjègôj wœte mńe!*

wœdbjègnọc, -ną, -bjèg, *sł.*, odbiec. *Všétcé gœ wœdbjèglé.*

wœdbudovac, -ują, -ovêł, *sł.*, odbudować, wystawić na nowo. *Na kapléčka béła pœtemu wœdbudovônô.*

wœddac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, oddać. *Wœna cé ju téx zaxòv* (rzeczy) *ńe wœddô. Jô to dox ju mjêł pane wœddônè* (toć ja to panu już oddałem). *Ješlé jes vzọł, wœddej zarô!*

wœddac są, -dôm są, -dêł są, -dej są, *sł.*, oddać się. *Wœddêł sọ sôm v rące téx rabušńikòv.*

wœddajac *ob.* wœddavac.

wœddalac, -dôlają, -dôlêł, -dalôj, *sł.*, oddalać.

wœddalac są, -dôlają są, -dôlêł są, -dalôj są, *sł.*, oddalać się. *Corôz barži wœddôlalé sọ wœt vsé.*

wœddaléc, -ą, -ół, *sł.*, oddalić. *V ťaćim wœddaleńu.*

wœddaléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, oddalić się. *Vici, jak pòł mile, wœddaléł sọ wœd ńix.*

wœddavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, oddawać. *Jôbé mu ju tegœ ńe wœddôveł. Ńe wœddavôjta mje terô téx pjeńọzi!*

wœddavac są, -dôvają są, -dôvêł są, -davôj są, *sł.*, oddawać się.

wœddéxac, -dixają, -dixêł, -déxôj, *sł.*, oddychać. *Rébé wœddixają v wœzę.*

wœddônô, -è, *ż.*, małżonka. *To mze ćedéš twœja wœddônô.*

wœddôny, -ègœ, *m.*, mąż, małżonek. *Swœjemu wœddônèmu miłosc přésigała.*

wœdzekœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, pożegnać się, rozstać się. *Béło ji barzo cążkœ, jak jô sọ s ńọ wœdzekœvêł* (było jej bardzo ciężko, gdym się z nią rozstał).

wœdzerac, -ają, -êł, *sł.*, oddzierać. *Ńe wœdzerôj tè šôtorći!*

wœdzerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, oddzierać się. *Wœne sọ same wœdzerają.*

wœdzèlac, -ają, -êł, *sł.*, oddzielać. *Wœńi to wœt pœspòlnègœ* (wspólnego) *dobra* (majątku) *wœdzèlają.*

wœdzèlac są, -ają są, -êł są, *sł.*, oddzielać się, odłączać się.

wœdzèléc, -ą, -ół, *sł.*, oddzielić. *Starkœvje wœdzèlélé swœje ńivé wœd našéx* (dziadkowie oddzielili swoje pola od naszych).

wœdzèléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, oddzielić się, odłączyć się.

wœdzêł, -ałe, *m.*, oddział, część.

wœdźibac, -ają, -êł, *sł.*, odginać. *Přé wœdźibańi* (przy odginaniu).

wœdźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odginać się.

wœdźic, -egną, -ęgł, -egńi, *sł.*, odgiąć. *Wœdźęti* (odgięty).

wœdźic są, -egną są, -ęgł są, -egńi są, *sł.*, odgiąć się.

wœde *ob.* wœt.

wœdecknǫc, -ckną, wœdeck, *sł.*, obudzić się. *Jô jem réxli wœdeck, ńižlé té.*

wœdedřec, -edřą, -ząr, -edřé, *sł.*, odedrzeć, odtargać. *Wœna so wœdząrła skòrą na rące.*

wœdedřec są, -edřą są, -ząr są, -edřą są, *sł.*, odedrzeć się.

wœdegřôc, -gřeją, -egřêł, *sł.*, odegrzać. *Pœtemu zècom stravą wœdegřà.*

wœdenc, -endą, wœtšed, *sł.*, odejść. *Ńexbé ju wœtšed!*

wœdepřec, -epřą, wœtpar, -epřé, *sł.*, odeprzeć. *Sôm gœ wœtpar. Pœ wœtparcu ńepřéjacela.*

wœdervac, -rvją, -rvêł, -rvi, *sł.*, oderwać. *A tej vnet pœtemu bélé wœt svjątè vjaré wœdervôny.*

wœdervac są, -rvją są, -rvêł są, -rvi są, *sł.*, oderwać się. *Žebé le są ńe wœdervało!*

wœdeřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, oderznąć.

wœdesłac, -slą, -słêł, -slé, *sł.*, odesłać. *Wœdesléta mu to zarô!*

wœdetχnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, odetchnąć. *Wœn wœdetχnǫł é wœna wœdetχła. Ješ rôz wœdetχńi!*

wœdetkac, -ają, -êł, *sł.*, odetkać. *Ta luka muši béc gvésno wœdetkônô.*

wœdgłos, -e, *m.*, echo, odgłos. *Wœdgłos trǫbći.*

wœdgńatac, -gńôtają, -gńôtêł, -gńatôj, *sł.*, odgniatać.

wœdgńesc, -gńotą, -gńòt, -gńecé, *sł.*, odgnieść. *Wœdgńòt so kœlana, kléčǫcé na kamińax.*

wœdgrązac, -grôząją, -grôzêł, -grązôj, *sł.*, odgradzać. *Sąsezé wœdgrôząją swœje pœla płotami kamjeńistemi.*

wœdgrązac są, -grôząją są, -grôzêł są, *sł.*, odgradzać się.

wœdgřančac, -ają, -êł, *sł.*, odgraniczać.

wœdgrančac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odgraniczać się. *Ńiña brat wœt brata są wœdgrančô.*

wœdgrančéc, -ą, -él, *sł.*, odgraniczyć. *Zarô pœ smirci wœjca wœdgrančélé swœje grenta.*

wœdgrančéc są, -ą są, -él są, *sł.*, odgraniczyć się. *Wœdgrančél są wœde mńe.*

wœdgrézac, -grizają, -grizêł, -grézôj, *sł.*, odgryzać.

wœdgrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, odgryść. *Šlé cé ńèxto pôlc do gąbé vłoži, dox mu jen wœdgrézeš* (jeśli ci kto palec do gęby włoży, toć mu go odgryziesz).

wœdgrozéc, -ą, -él, *sł.*, odgrodzić. *Tatk wœdgrozél ten štečk pœla dlô mńe.*

wœdgrozéc są, -ą są, -él są, *sł.*, odgrodzić się.

wœdgřebac, -ją, -êł, *sł.*, odgrzebać. *Ćej gœ wœdgřebalé, mjél ješ déxt čeřvjonǫ gąbą.*

wœdgřebœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odgrzebywać.

wœdgřevac, -ają, -êł, *sł.*, odgrzewać.

wœdjaχac, -dą, -χêł, -jezé, *sł.*, odjechać. *Tak χutkœ wœdjaχêł, navet są s nami ńe wœdząekœvêł* (nie pożegnał).

wœdjeżżac, -ają, -êł, *sł.*, odjeżdżać.

wœdjic, -ejmą, -jǫł, -ejmi, *sł.*, odjąć. *To jemu béło vnet wœdjątè. Wœnabé mje tegœ ńe wœdją.*

wœdjimac, -ają, -êł, *sł.*, odejmować. *Ńe wœdjimôj nôm χœc-le téχ reštk, co nôm pœ starkax wœstałé.*

wœdjôzd, -azde, *m.*, odjazd. *Před wœdjazdę. Jô jem fertix do wœdjazde.*

wœdłamic, -łômją, -łômjeł, -łami, *sł.*, odłamać. *Vjater wœdłômjeł gałąz. Kœ jô bém cé rące wœdłômjeł!* (a toć ja bym ci ręce odłamał!).

wœdłamic są, -łômją są, -łômjeł są, łami są, *sł.*, odłamać się. *Ta vjelev ńexcà są ńijak wœdłamic.*

wœdłamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, odłamywać.

wœdłamjac są, -łômjają są, -łômjêł są, -łamjôj są, *sł.*, odłamywać się.

wœdłazéc, -żą, -zél, *sł.*, odłazić. *Zdřé, jak wœna wœdłazi!*

wœdłączac, -łączają, -łączêł, -łączôj, *sł.*, odłączać.

wœdłączac są, -łączają są, -łączêł są, -łączôj są, *sł.*, odłączać się.

wœdłączéc, -łączą, -łączél, -łączé, *sł.*, odłączyć.

wœdłączéc są, -łączą są, -łączél są, -łączé są, *sł.*, odłączyć się.

wœdlatac, -lôtają, -lôtêł, -latôj, *sł.*, odlatywać.

wœdlatovac, -ują, -ovêł, *sł.*, odlatywać. *Ob.* wœdlatac.

wœdlecec, -ą, -êł, *sł.*, odlecieć. *Všétće płôxé ju wœdlecałé.*

wœdlevac, -ają, -êł, *sł.*, odlewać. *Ńe wœdlevôj tè wœdé.*

wœdlezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, odleść. *Taći réxli ńe wœdleze, pœći mu co ńe dôš.*

wœdležec, -ą, -el, *sł.*, odleżeć, wypocząć. *Pœle wœdležałè.*

wœdlôc, -leją, -lêł, *sł.*, odlać. *Całô figura béła ze želaza wœdlônô.*

wœdmjana, -é, *ż.*, odmiana. *Jakaž to wœdmjana!*

wœdmjenny, *przym.*, odmienny. *To są déxt wœdmjennè wœbéčaje.*

wœdmjeńac, -ają, -êł, *sł.*, odmieniać. *Krôsńąta wœdmjeńają bjałkom zècé.*

wœdmjeńac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odmieniać się. *Ti leze wœdmjeńają są pœ setmé latax.*

wœdmjeńic, -ą, -eł, *sł.*, odmienić. *Té svjata ńe wœdmjeńiš!*

wodmieńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, odmienić się. *Ten knôp wœdmjeńeł są sroze.*

wœdmjeřac, -ają, -êł, *sł.*, odmierzać. *Na paleci mô mjarą é ńą wœdmjeřô płòtno.*

wœdmjeřéc, -ą, -él, *sł.*, odmierzyć. *Xutkœ wœdmjeřélé mu to zbœžè.*

wœdnavjac, -nôvjają, -nôvjêł, -navjôj, *sł.*, odnawiać. *Wœdnôvjają všétkœ wœt daku jaž do fųdamątòv.*

wœdnavjac są, -nôvjają są, -nôvjêł są, -navjôj są, *sł.*, odnawiać się.

wœdnovic, -ją, -jeł, *sł.*, odnowić. *Kœscòł bél vnet wœdnovjony.*

wœdnovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, odnowić się. *Ta rena gvésno są ješ rôz wœtwœři é są wœdnovi.*

wœdnǫd *ob.* wœtnǫd.

wœdny, *przym.*, wodny. *Wœdny młyn. Pjôsk wœdny.*

wœdńisti, *przym.*, wodnisty. *Wœdńistô wœkœléca.*

wœdrabjac, -rôbjają, -rôbjêł, -rabjôj, *sł.*, odrabiać. *Ti leze mje le wœdrôbjają.*

wœdrazac, -rôzają, -rôzêł, -razôj, *sł.*, odradzać. *Jôbé jim tegœ ńe wœdrôzêł.*

wœdrazéc, -ą, -él, *sł.*, odradzić. *Jô ji to wœdrazą.*

wœdrastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj *sł.*, odrastać. *Wœsoč vjedno wœdrôstô* (perz zawsze odrasta).

wœdrąbic, -rǫbją, -rǫbjeł, -rąbi, *sł.*, odrąbać. *Wœdrąbi mu łeb secerǫ.*

wœdrąbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odrębywać.

wœdrexœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odrachować. *Wœdrexœvêł ji sto talaròv é puscél v svjat.*

wœdrévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, odrywać.

wœdrévac są, -rivają są, -rivêł są, -révôj są, *sł.*, odrywać się.

wœdrizovac,, -ują, -ovêł, *sł.*, odjechać, *niem.* reisen, *dol. niem.* rîsen. *Pœtemu wœna są zabrà é xutkœ wœdrizovà.*

wœdrobic, -ją, -jeł, *sł.*, odrobić. *Ćedé té wœdrobiš swœje dłeze?*

wœdrosc, -rostą, -rôs, -roscé, *sł.*, odróść, urość na nowo. *Te lésté ješ wœdrostǫ.*

wœdřec, -dřą, -zar, *sł.*, obedrzeć. *Wœzarlé gœ za skòré.*

wœdřec, -řeką, -řečeš, -řek, -řečé, *sł.*, odrzec, odpowiedzieć. *Jô ji ńe wœdřeką ańè słòvka.*

wœdřecac, -řucają, -řucêł, -řecôj, *sł.*, odrzucać. *Letřé wœdřucają vjarą v Nôsvjątšǫ Panną.*

wœdřecéc, -řucą, -řucél, -řecé, *sł.*, odrzucić. *Wœdřecé ten ćij!* (odrzuć ten kij!). *Jô jegœ ńe wœdřucą.*

wœdřešac, -ają, -êł, *sł.*, odwiązywać. *Ńe wœdřešôj tegœ mješka!*

wœdřešac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odwiązywać się.

wœdřešéc, -ą, -él, *sł.*, odwiązać. *Wœdřešé vązéšče!*

wœdřešéc są, -ą są, -él są, *sł.*, odwiązać się. *Té môš tak zdřešéc* (związać), *žebé są ńe wœdřešélo.*

wœdřéstac, -ają, -êł, *sł.*, ofajdać.

wœdwœzéc, -ą, -él, *sł.*, odwodzić, odprowadzać. *Wœdwœzélé gœ wœt złègœ, jak-le mœglé.*

wœdwœzéc, -žą, -zél, *sł.*, odwozić. *Pœtemu wœdwœžą jix zôs do škœlé.*

wœdvabic, -vôbją, -vôbjeł, -vabi, *sł.*, odmówić, odstręczyć, od kogoś do siebie przywabić. *Wœna ji xłopa wœdvôbiła. Ńimòg gœ wœt Kaše wœdvabic.*

wœdvabjac, -vôbjają, -vôbjêł, -vabjôj, *sł.*, przywabiać od kogoś do siebie, odstręczać, odmawiać. *Té mńe ńimôš xłopa wœdvabjac. Ńe wœdvabjôjta nama našegœ jednôka. Wœńi jemu zèvčéną wœdvôbjają.*

wœdvažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, odważać. *Kupcé wœdvôžalé tu svòj tovôr.*

wœdvažac są, -vôžają są, -vôžêł są, -važôj są, *sł.*, odważać się. *Wœdvôžają są na nôvikšè ńebezpječenstva.*

wœdvažéc, -ą, -él, *sł.*, odważyć, zważyć. *Sano béło ju wœdvažonè.*

wœdvažéc są, -ą są, -él są, *sł.*, odważyć się. *Wœn są ńigdé nò to ńe mze mòg wœdvažéc.*

wœdvijac, -ają, -êł, *sł.*, odwijać. *Ńe wœdvijôjce tè tašemći!*

wœdvijac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odwijać się.

wœdvinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, odwinąć.

wœdvinǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, odwinąć się.

wœdvjezac, -ają, -êł, *sł.*, odwiedzać. *Wœdvjezô gœ kœždozenńe.*

wœdvjezéc, -ą, -él, *sł.*, odwiedzić. *Ćedé mją zôs wœdvjezíš?*

wœdvjezéné, -in, *l. mn.*, odwiedziny.

wœdvjesc, -vjodą, -vjòd, -vjezé, *sł.*, odwieść, odprowadzić. *Wœdvjedlé gœ do šéłtésa. Ksęż wœdvjòd gœ wœt pijanstva.*

wœdvjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, odwieść. *Wœdvjezéła pana na plebańiję!*

wœdvlec, -ką, -vlòk, -vlečé, *sł.*, odwlec, zwlec. *Vilk wœdvlòk celôka. Co są wœdvleče.*

wœdvôga, -źi, *ż*, odwaga. *Le stôri Frąc mjêł télkœ wœdvôźi v taći štòrm plénąc na mœře.*

wœdvôžnosc, -é, *ż.*, odwaga, męstwo. *Jôbé so bél ńigdé ńe docigêł, žebé wœna télkœ wœdvôžnoscé mjà v sercé* (byłbym nigdy nie przypuścił, że ona ma tyle męstwa w sercu).

wœdvôžny, *przym.*, odważny.

wœdvôžńe, *przysł.*, odważnie.

wœdvracac, -vrôcają, -vrôcêł, -vracôj, *sł.*, odwracać. *Wœna tak všétkœ wœdvrôcô.*

wœdvracac są, -vrôcają są, -vrôcêł są, -vracôj są, *sł.*, odwracać się. *Ńe wœdvracôj są, ćej jô do ce mòvją.*

wœdvrocéc, -vròcą, -vròcéł, -vrocé, *sł.*, odwrócić. *Pôn Bòg wœdvròcéł wœt ńix ńeščescè. Wœdvròcéła grôp dnę do gòré.*

wœdvrocéc są, -vròcą są, -vròcéł są, -vrocé są, *sł.*, odwrócić się. *Wœdvròcélé są wœt wœłtôŕa.*

wœdzévac są, -zivają są, -zivêł są, -zévôj są, *sł.*, odzywać się. *Wœna terô do mńe ńick ńe gôdô é są pŕé mńe ńe wœdzivô.*

wœdžéc, -žéją, -žéł, *sł.*, odżyć. *Jakbé jem wœdžéł, ćejm cą wuzdŕéł.*

wœzarti *ob.* wœdŕec.

wœzevac, -ają, -êł, *sł.*, odziewać.

wœzevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, odziewać się, ubierać się.

wœzéc, -ą, -éł, *sł.*, wodzić. *Wœzélé gœ wœt xéči do xéči. Tredno wœła wœzéc, ćej ńimòže xœzéc.*

wœzôc, -zèją, -zêł, *sł.*, odziać. *Nimjelé gœ čim wœzôc.*

wœzôc są, -zèją są, -zêł są, *sł.*, odziać się, ubrać się.

wœźiń, -gńa, *m.*, ogień. *Sroźi wœźiń. Pjećelny wœźiń.*

wœfagœléc, -ą, -éł, *sł.*, okpić, oszukać. *Le są ńe dej wœfagœléc!*

wœfagœléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, oszukać się, dać się oszukać. *Wœfagœléł są sroze.*

wœfjara, -é, *ż.*, ofiara. *To béła jegœ wœfjara dlô Pana Bœga.*

wœfjarny, *przym.*, ofiarny. *Wœfjarny xlèb.*

wœfjarovac, -ają, -ovêł, *sł.*, ofiarować. *Te pjeńęze béłé na kœscòł wœfjarovônè.*

wœfjarovac są, -ają są, -ovêł są, *sł.*, ofiarować się.

wœgard *ob.* wœgròd.

wœgarzéc *ob.* wœgrozéc.

wœgarnąc, -ną, -nął, *sł.*, ogarnąć. *Vjelgô bœjazńô jǫ wœgarną.*

wœgarńac, -gôrńają, -gôrńêł, -garńôj, *sł.*, ogarniać. *Strax gœ wœgôrńô pŕed smircǫ.*

wœgłašac, -głôšają, -głôšêł, -głašôj, *sł.*, ogłaszać. *Ksęż wœgłôšô z kôzalńice.*

wœgłepjec, -ają, -êł, *sł.*, ogłupieć. *Wœgłepjały.*

wœgłoséc, -šą, -séł, -sé, *sł.*, ogłosić. *Ladrôcé wœgłosélé* (landraci ogłosili). *Wœgłošeńè.*

wœglądac, -glądają, -glądêł, -glądôj, *sł.*, oglądać. *Wœna gœ wœglądô, jak zamœŕéè celą.*

wœglądnąc, -ną, -nął, *sł.*, oglądnąć, obejrzeć.

wœgńixa, -é, *ż.*, rzodkiew dzika.

wœgńisti, *przym.* ognisty. *Wœgńisti męč. Wœgńisti jązéčk.*

wœgńovy, *przym.*, ogniowy.

wœgńišče, -a, *n.*, ognisko. *Pŕé wœgńiščé* (przy ognisku).

wœgńiščka, -ći, *ż.*, zdr. od wœgńixa, rzodkiew dzika.

wœgòn, -œna, *m.*, ogon.

wœgònk, -a, *m.*, zdr. od wœgòn, ogonek.

wœgôrd, -arde, *m.*, ogród. *Ob.* wœgròd.

wœgœnečk, -a, *m.*, zdr. od wœgònk, ogoneczek.

wœgrazac, -grôzają, -grôzêł, -grazôj, *sł.*, ogradzać.

wœgražac, -grôžają, -grôžêł, -grazôj, *sł.*, przejmować gorączką i dreszczami (podczas febry i t. p.). *Ob.* wœgrozéc.

wœgrizka, -ći, *ż.*, ogryzek. *Jeva dà Jadamœvi wœgrizką z jabka.*

wœgrodovy, *przym.*, ogrodowy. *Kvjôtće wœgrodovè.*

wœgrozéc, -ą, -éł, *sł.*, ogrodzić. *Płotę wœgrozony.*

wœgrozéc, -žą, -zéł, *sł.*, przejąć dreszczem i gorączką. *Ledvje pŕéšed, zarô gœ wœgrozéło. Wœgrôžka nôpŕòd človjeka mœcno wœgrozi, vétŕése, v kœscax pœłômjô.* Cen. Doradé lek.

wœgròd, -ode, *m.*, ogród.

wœgròdk, -a, *m.*, zdrobn. od wœgròd, ogródek.

wœgròjc, -a, *m.*, ogrojec. *Pôn Jezus v wœgròjcé.*

wœgrôbće, -grôbk, *l. mn.*, kawałki słomy, kłóska i t. p., które się wygrabuje ze zboża po wymłóceniu i zebraniu słomy.

wœgrôżka, -ći, *ż.*, febra. *Ob.* z é m n ô.

wœgřevac, -ają, -ół, *sł.*, ogrzewać. *V téx grôpax wœgřevômé mlekœ.*

wœgřevac są, -ają są, -ół są, *sł.*, ogrzewać się.

wœgřôc, -grzèją, -grół, *sł.*, ogrzać. *Wœgřół rące nad wœgnę.*

wœgřôc są, -èją są, -ół są, *sł.*, ogrzać się. *Ledvje są mòg péřną wœgřôc.*

wœxłązac, -xłôząją, -xłôzół, -xłązôj, *sł.*, ochładzać, oziębiać.

wœxłązac są, -xłôząją są, -xłôzół są, -xłązôj są, *sł.*, ochładzać się, oziębiać się.

wœxłoda, -é, *ż.*, ochłoda. *Pjeł piwœ dlô wœxłodé.*

wœxłozéc, -ą, -ół, *sł.*, ochłodzić, oziębić.

wœxłozéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, ochłodzić się, oziębić się.

wœxœta, -é, *ż.*, ochota. *Nimôm wœxœté. S wœxœtą.*

wœxœtno, *przysł.*, ochoczo, chętnie. *Wœni są wœxœtno bjeřą do všelejaci robœté.*

wœxœtnosc, -é, *ż.*, ochoczość, chętność, gotowość. *Jô cé le za wœxœtnosc dôm šteré talaré vici, jak tim jinšim.*

wœxœtny, *przym.*, ochoczy, chętny. *Jôbé ńe třimêł ńewœxœtnéx leżi do robœté. To je nôwœxœtńešô zèvčéna.*

wœxrańac, -xrôńają, -xrôńêł, -xrańôj, *sł.*, ochraniać. *Do ńix nôleži wœxrańac te młodè dřevjąta.*

wœxrańac są, -xrôńają są, -xrôńêł są, -xrańôj są, *sł.*, ochraniać się.

wœxrona, -é, *ż.*, ochrona, ucieczka. *Ńe nalezlé ńiże wœxroné.*

wœxrońic, -ą, -eł, *sł.*, ochronić. *Jô jegœ ńimòg ńijak wœxrońic před tim ńeščescim.*

wœxrońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, ochronić się, uchronić się. *Wucek na vjes é są tak wœxrońeł.*

wœxřcéc, -čą, -cół, *sł.*, ochrzcić. *Wœxřcélé gœ é dali mu mjôno Jôn.*

wœxřcéc są, -čą są, -cół są, *sł.*, ochrzcić się. *Naš Jabrômk są ješ čedéš wœxřci. Wœxřcé są a mżeš zbavjony!*

wœjas, -a, *m.*, haraburda, hałaśnik.

wœjc, -a, *m.*, 1) ojciec, rodzic, 2) ojciec duchowny, 3) ksiądz zakonny. *Megœ wœjca wœjc. Wœjče dexœvny. Wœjcovje klôštorny.*

Wœjcex, -a, *m. im. wł.*, Wojciech.

Wœjcexòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Wojciechów.

wœjcòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym*, ojców.

wœjčenôš, -a, *m.*, »ojcze nasz« (modlitwa pańska). *Zmòvjeł tře wœjčenôše.*

wœjčézna, -é, *ż.*, 1) ojcowizna, 2) ojczyzna. *To všétkœ je mœja wœjčézna. Pôn tak vądreje pœ naši wœjčézńe.*

wœjenny, *przym.*, wojenny. *V téx wœjenéx časax.*

wœjewòzći, -kô, -ćè, *przym.*, wojewódzki.

wœjewòztwœ, -va, *n.*, województwo. *Wœjewòztvœ pœmœřćè.*

wœjewœda, -é, *m.*, wojewoda.

Wœjk, -a, *m.*, zdr. od W œ j c e x, Wojtek Wojciech. Tylko forma jest tu właściwie zdrobniałą. *Svjąti Wœjk bél apœstołę Presôkòv é Pœmœřanòv.*

Wœjkasin, -éna, *m.*, Wojkasyn, syn Wojciecha (pseudonim Floryana Cenôvy).

Wœjkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Wojtków, Wojciechów.

wœjna, -é, *ż.*, wojna.

wœjovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wojować.

wœjskœ, -a, *n.*, wojsko.

wœjskœvy, *przym.*, wojskowy.

wœkązac, -kôząją, -kôzół, -kązôj, *sł.*, okadzać. *Tim zelim wœkôząją xœrègœ.*

wœkązéc, -ą, -ół, *sł.*, okadzić. *Třeba tegœ tvœřa wœkązéc.*

wœkamergńeńè, -ô, *n.*, okamgnienie. *V tim wœkamergńeńu. Za jedno wœkamergńeńè.*

wœkazac, -kôžą, -kôzêł, -kažé, *sł.*, okazać, pokazać. *Anè rôz ńe wœkôzêł, žebé są jegœ bœjêł.*

wœkazac są, -kôžą są, -kôzêł są, -kažé są, *sł.*, okazać się. *Wœn są wœkôzêł přé ti leżnosci baro noblévym človjekę* (przy tej sposobności bardzo honorowym człowiekiem).

wœkazovac, -ją, -ovêł, *sł.*, okazywać. *Wœkazovà mu vjelgą miłosc.*

wœkazovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, okazywać się.

wœklepac, -ją, -ół, *sł.*, 1) obić, otłuc, opukać, 2) omłócić z lekka. *Wœni ańè jednegœ snopa ńe védrašovalé, jak nôleži, le tak wœklepalé.*

wœklepanc, -a, *m.*, snop, z którego zboże wymłócono bez rozwiązywania go; snop, z lekka omłócony.

wœknarzovac, -ją, -ovêł, *sł.*, odstanowić (o świniach). *Naše bučće ju są wœknarzovônè.* Ob. k n a r z o v a c.

wœkònk, -a, *m.*, zdr. od wœkòń, mały okoń.

wœkòń, -cœńa, *m.*, okoń (ryba).

wœkœ, -a, *n.*, oko. *L. mn.* w œ č é.

wœkœcéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, okocić się.

wœkœło, *przysł.*, około (pewnego miejsca lub czasu). *Wœkœło xéči. Wœkœło Gòd. Wœkœło Svjątègœ Môrcéna.*

wœkœléca, -e, *ż.*, okolica. *Całô wœkœléca vjèzą wœ tim. Pjąknô, snożô, błocéstô, zdrojovatô wœkœléca.*

wœkœléčny, *przym.*, okoliczny. *Wœkœléčnô šlaxta. Wœkœléčny gbuřé.*

wœkœlè, -ô, *n.*, kawałki łąk, pastwisk, wogóle gruntów, położonych w zakrętach wijącej się rzeki.

wœkœmę, *przysł.*, obok siebie. *Stojǫ, jidǫ wœkœmę.*

wœkœneček, -a, *m.*, zdrobn. od wœkònk, mały albo piękny okoń.

wœkœńòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, okoniowy. *Wœkœńovè mjąso.*

wœkœp, -u, *m.*, okop. *Nad nym jezorę na wuřmje sǫ wœkœpé. Ve vestřòdku téx wœkœpòv je stôri smątôř. Za tim wœkœpę rostǫ vjelźè lépé.*

wœkœpac, -ją, -êł, *sł.*, okopać. *Masma wœkœpà dřevkœ z jednè é z dreźi stroné. Wœkœpi réxli bulvé!*

wœkœpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, okopywać. *Zèvčąta bulvé wœkœpują.*

wœkœvac *ob.* wœkuc.

wœkradac, -krôdają, -krôdêł, -kradôj, *sł.*, okradać. *Parobcé wœkrôdalé gœ a wœn wœ tim ńick ńe vjèzêł.*

wœkrasc, -kradną, -krôd, *sł.*, okraść. *Ti bufkœvje wœkradlé negœ kupca na droze.*

wœkravac, -krôvają, -krôvêł, -kravôj, *sł.*, okrawać.

wœkrącac, -krǫcają, -krǫcêł, -krącôj, *sł.*, okręcać, owijać. *Ńe wœkrącôj ńitći kœło pôlca!*

wœkrącac są, -krǫcają są, -krǫcêł są, -krącôj są, *sł.*, okręcać się, owijać się.

wœkrącći, -kô, -ćè, *przym.*, okrętowy, marynarski. *Wœkrącći tǫc. Wœkrącćè zabavé.*

wœkrącéc, -krǫcą, -krǫcél, -krącé, *sł.*, okręcić, owinąć. *Té so mœžeš terô wœkrącéc pœvròz kœło šéje.*

wœkrącéc są, -krǫcą są, -krǫcél są, -krącé są, *sł.*, okręcić się, owinąć się.

wœkrącék, -a, *m.*, zdr. od wœkrąt, okręcik. *Mêły, péšny, šękœvny wœkrącék.*

wœkrągło, *przysł.*, okrągło.

wœkrągłosc, -é, *ż.*, okrągłość.

wœkrągły, *przym.*, okrągły.

wœkrągluši, *przym.*, zdr. od wœkrągły, okrąglutki.

wœkrąglušo, *przysł.*, zdr. od wœkrągło, okrąglutko.

wœkrągœvy, *przym.*, okręgowy, powiatowy.

wœkrąt, -e, *m.*, okręt. *Cały svjat jem wœbjaxêł na jednym wœkrące.*

wœkrątńik, -a, *m.*, marynarz.

wœkrątovy, *przym.*, okrętowy. *Kapitôn wœkrątovy. Šeré wœkrątovè* (szczury okrętowe).

wœkrex, -a, *m.*, okruch, odłam. *Wœkrexé skał stoperčalé z mœřa. Wœkrexé nè brômé bélé ješ před pôrą lati do vizeńô.*

wœkrešéna, -é, *ż.*, okruszyna.

wœkrešinka, -ći, *ż.*, zdr. od wœkrešéna, okruszynka.

wœkréc, -éją, -él, *sł.*, okryć. *Wœkrél gœ swœjim płôščę.*

wœkréc są, -éją są, -él są, *sł.*, okryć się. *Wœkrél są pjeřénǫ.*

wœkrévac, -krivają, -krivêł, -krévôj, *sł.*, okrywać.

wœkrévac są, -krivają są, -krivêł są, -krévôj są, *sł.*, okrywać się.

wœkrojic, -ą, -eł, *sł.*, okroić.

wœkròm, *przyim.*, okrom, oprócz. *Všétcé bélé wœkròm cebje. Jemu ńick ńe felô — wœkròm ščescô.*

wœkrǫg, -ągu, *m.*, 1) okrąg, obwód, koło, 2) okrąg, powiat. *Wœkrǫg kartezći, kœsceřći, človœvsći. V tim wœkrągu čélé krèzu.*

wœkrutno, *przysł.*, 1) okrutnie, srogo, 2) bardzo. *Pœstąpœvêł s ńimi wœkrutno. Wœna je wœkrutno głupô. To bél wœkrutno vjelźi zômk. Jô jem ju wœkrutno stôri xłop.*

wœkrutnosc, -é, *ż.*, okrutność, srogość.

wœkrutńe *ob.* wœkrutno.

wœkrutńica, -e, *ż.*, okrutnica.

wœkrutńik, -a, *m.*, okrutnik.

wœkrvavic, -ją, -jeł, *sł.*, okrwawić. *Wœkrvavjeł gœ dixtix!*

wœkrvavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, okrwawić się.

wœkuc, -kują, -kuł, *sł.*, okuć.

wœkulavjec, -eją, -êł, *sł.*, okuleć. *Wœkulavjały.*

wœkulôré, -òv, *l. mn.*, okulary.

wœłac, -ają, -êł, *sł.*, wołać. *Wœłêł strašnym głosę.*

wœłovy, *przym.*, wołowy. *Wœłovè mjąso. Głupy, jak wœłovy wœgòn.*

wœłòv, -owu, *m.*, ołów.

wœłtôř, -a, *m.*, ołtarz. *Před wœłtôřę. Přé wœłtôřé.*

wœlec, -ą, -êł, *sł.*, woleć. *Kœ dox jôbé wœlêł, žebé mje to Jegœmœsc dêł.*

wœlejny, *przym.*, olejny.

wœléva, é, *ż.*, oliwa.

Wœléva, -é, *ż.*, Oliwa, miasteczko w powiecie gdańskim. Słyszeć też można *Wœliva* z długiem *ì*; podobnie prenuncyują Niemcy: Olîwa.

wœlévsći, -kô, -ćè, *przym.*, oliwski. *Wœlévsći klôštor. V kœscele wœlévsćim sọ baro péšno malovônè pœrtreté é grobé ksọžąt kašebsćex.*

wœlij, -eju, *m.*, olej.

wœlijk, -u, *m.*, zdr. od wœlij, olejek.

wœlivny, *przym.*, oliwny.

wœlno, *przysł.*, wolno; luźnie, lekko. *To třeba wœlńi zdřešéc* (to trzeba wolniej t. j. nie tak mocno związać). *Jemu ńe béło wœlno navet sadnọc pŕé ńi.*

wœlnosc, -é, *ż.*, wolność.

wœlny, *przym.*, wolny. *Wœlny leẓe. Wœlnô wœlô.*

wœlô, -è, *ż.*, wola. *To béła jegœ slednô wœlô.*

wœlôk, -a, *m.*, młody albo tęgi wół. *Ńimòg ńijak předac tegœ wœlôka.*

wœlôšk, -a, *m.*, zdrobn. od wœlôk, młody albo ładny wół, wołek.

wœlša, -e, *ż.*, olcha. *Ob.* wòlška.

wœlševy, *przym.*, olszowy. *Wœlševè dřewœ. Wœlševè kœrće.* Ob. wòlškœvy.

wœlšéna, -é, *ż.*, 1) drzewo olchowe, 2) las olchowy.

wœlšénečka, -ći, *ż.*, zdr. od wœlšinka, olszyneczka. *Hej, v wœlšéńe, wœlšénečce, dejže pœkòj mje ẓèvečce!* Piosnka.

wœlšénovy, *przym.*, olchowy. *Dřewœ wœlšénovè. Lést wœlšénovy* (liść olchowy).

wœlšinka, -ći, *ż.*, zdrobn. od wœlšéna, olszynka.

wœmańic, -ą, -eł, *sł.*, omamić, złudzić, w błąd wprowadzić. *Va sta mje wœmańiła* (wyście mnie oszukali).

wœméléc są, -mylą są, -myléł są, -mélé są, *sł.*, omylić się. *Žebé jes sạ le ńe wœmyléł! Le sạ ńe wœmélé! Pŕé tim sạ letkœ mœžna wœméléc.*

wœmglec, -ejąˌ -eł, *sł.*, omdleć, zemdleć.

wœmjodńic, -ą, -eł, *sł.*, osłodzić. *Wœna mô słòvka jakbé wœmjodńonè.*

wœmôna, -é, *ż.*, 1) tuman, oszustwo, złuda, 2) złe, licho, siła nieczysta. *Te béła częstô wœmôna. To gvésno wœmôna! Čé ce wœmôna wœpątà?*

wœmanc, -a, *m.*, tuman, straszydło.

wœmyłka, -ći, *ż.*, omyłka.

wœmylnosc, -é, *ż.*, omylność. *Jak vjelgô je wœmylnosc leẓkô!*

wœmylny, *przym.*, omylny. *Kœždi človjek je wœmylny, le Pôn Bòg je ńewœmylny.*

wœn, wœna, wœno, *zaim.*, on, ona, ono. *Jegœ sin. Do ńegœ. Do jè, do jeję nenći* (do jej matki). *Do ńè* (do niej).

wœnegdé, *przysł.*, ongi, dawniej, niegdyś. *Wœnegdé bywało wu nas jinači.*

wœnnosc, -é, *ż.*, wonność.

wœnny, *przym.*, wonny, pachnący. *Wœnnè zelè.*

wœńac, -ają, -ął, *sł.*, pachnąć. *Ten kvjôtk léxœ wœńô. Jô ńick ńe ckną — te kvjôtće gvés ńick ńe wœńają* (nic nie czuję — te kwiatki chyba zgoła nie pachną).

wœńemjec, -ją, -ął, *sł.*, oniemieć. *Z vjelẓègœ wuřasńeńô wœńemjął.*

wœńô, -è, *ż.*, woń, zapach. *Wœńô téx kvjôtkòv je barzo miłô.*

wœpacći, -kô, -ćè, *przym.*, opacki, do opata należący.

wœpactwœ, -va, *n.*, opactwo. *Te všétće vsé nôležałé wœpactvé v Wœlévje.*

wœpadac, -pôdają, -pôdął, -padôj, *sł.*, opadać.

wœpadnọc, -ną, wœpôd, -padńi, *sł.*, opaść. *Z negœ dřeva wœpadłé ju všétće léšté.*

wœpačny, *przym.*, odwrotny, opaczny. *Na wœpačnọ stronạ.*

wœpak, *przysł.*, na opak, na odwrót, opacznie, przewrotnie. *Wœna všétkœ wœpak robi. Mé mòvimé „kòłé“* (racice), *a Pœlôšé méslọ, że to „kœlé“* (koty) — *wœńi to wœpak rozmjèjọ.*

wœpaléc, -pôlą, -pôlął, -palé, *sł.*, opalić, opiec, oparzyć, osmalić. *Wœpôlął so vọsé. Jakbé gœ žôgavicami wœpôlął!* (jakby go pokrzywą upiekł!).

wœpaléc są, -pôlą są, -pôlął są, -palé są, *sł.*, opalić się, opiec się, osmalić się, oparzyć się.

wœpanovac, -ją, -ovôł, *sł.*, opanować. *Přez ńèjaći čas béła tèž é naša zemja přez ńix wœpanovônô.*

wœparséc są, -ą są, -ął są, *sł.*, oprosić się. *Ob.* wœproséc są.

wœpasc, -asą, -ôs, *sł.*, upilnować. *Ńimòg wœpasc karna gąsi. Réẋli stròdą svińi wœpaseš, jak pôrą leẓi, co sạ kœxają.* Przysł.

wœpaskuẓéc, -ą, -ął, *sł.*, opaskudzić, powalać.

wœpasovac, -ją, -ovôł, *sł.*, strzedz, pilnować, czuwać. *Le dobře wœpasujta! Ńima straxu, ćej sterńik všétkœ wœpaseje.*

wœpašè, -ô, *n.*, pasek u fartucha, spodnicy itp.

wœpavac, -pôvają, -pôvął, -pavôj, *sł.*, poić, napawać, dawać pić. Wyłącznie niemal w zwrocie: *celạta wœpavac.*

wœpazẓac są, -pôzẓają są, -pôzẓął są, -pazẓôj są, *sł.*, opaźniać się. *Kœždegœ raza sạ wœpôzẓają.*

wœpątac, -ają, -ął, *sł.*, opętać. *Ti, co sǫ wœt kœłtuna wœpątôny, to časę přez ńix same přegôdô.*

wœpepac są, -ją są, -ął są, *sł.*, obrać się kałem, błotem i t. p., powalać się. *Čim té jes są tak wœpepął? Wœpepôny* (zaszargany).

wœpétac, -pytają, -pytął, -pétôj, *sł.*, spytać, zapytać. *Pœšlé gœ wœpétac, čébé to béła prôvda.*

wœpic, -piją, -pjeł, *sł.*, objeść, wyjeść zboże z kłosa. *Vròble wœpiłé mje všéden wòvs.*

wœpijac, -ają, -ął, *sł.*, objadać, wyjadać zboże z kłosa.

wœpinka, -ći, *ż.*, taśma, wstążka, obwiązka. *Bjałće mają vłosé wœpinkǫ zdřešonè.*

wœpis, -e, *m.*, opis. *Jô vama pœsiłają wœpis mœje rizé do Ameréći.*

wœpisac, -šą, -sął, -šé, *sł.*, opisać. *Wœn to baro pęšno wœpisął v gazetax.*

wœpisovac, -ejǫ, -ovął, *sł.*, opisywać. *Wœńi mje to tak wœpisejǫ.*

wœpjeka, -ći, *ż.*, opieka.

wœpjekun, -a, *m.*, opiekun.

wœpjekunka, -ći, *ż.*, opiekunka.

wœpjepřéc, -ą, -ął, *sł.*, opieprzyć.

wœpjerac, -ają, -ął, *sł.*, opierać.

wœpjerac są, -ają są, -ął są, *sł.*, opierać się.

wœpjic, -pną, -pjǫł, -pńi, *sł.*, opiąć. *Vłosé blevjǫzkami wœpjątè. Wœpjącè.*

wœpłacac, -płôcają, -płôcął, -płacôj, *sł.*, opłacać.

wœpłacéc, -ą, -ął, *sł.*, opłacić. *Wœpłacélé myto.*

wœpłata, -é, *ż.*, opłata. *Wœpłata za přejôzd.*

wœpłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, opłynąć. *Na tim wœkrǫcę wœpłénǫł svjat cały.*

wœpłévac, -pływają, -pływął, -płévôj, *sł.*, opływać.

wœpłôtk, -a, *m.*, opłatek.

wœplatac, -plôtają, -plôtął, -platôj *sł.*, oplatać.

wœplesc, -plotą, -plòt, -plecé, *sł.*, opleść. *Jerkœvičim wœplotły.*

wœpôt, -a, *m.*, opat. *Wœlévsći wœpôcé* (oliwscy opaci).

wœpœvjadac, -vjôdają, -vjôdął, -vjadôj, *sł.*, opowiadać. *Wœna to tak wœpœvjôdô, jakbé béła přé tim.*

wœpœvjèzec, -vjèm, -vjèzął, *sł.*, opowiedzieć. *Wœna mje to wœpœvjèzą.*

wœpœzzéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, spóźnić się. *Té są jes baro wœpœzzął s twœjǫ dobrǫ radǫ. A ńe wœpœzzę są, jidǫcé na banhof.*

wœproséc są, -šą są, -sął są, *sł.*, oprosić się. *Jim są svińa wœproséła.*

wœprovazac, -vôzają, -vôzął, -vazôj, *sł.*, oprowadzać.

wœprovazéc, -ą, -ął, *sł.*, oprowadzić. *Jô pana wœprovazą pœ všétćex xéćax.*

wœprôč, *przyim.*, oprócz. *Ju všétcé bélé wu spœvjèzé wœpròč cebje.*

wœpřec, -přą, -par, -pře, *sł.*, oprzeć. *Wœparli.*

wœpřec są, -přą są, -par są, -pře są, *sł.*, oprzeć się. *Wœpar są wœ scaną.*

wœpuscéc, -ščą, -scél, *sł.*, opuścić. *Wœpuščony môl. Žélé přez całǫ zémą v wœpuščeńu. Vêłčéšče są wœžeńiło, wušé wœpuscélo.* Piosnka.

wœpuščac, -ają, -ął, *sł.*, opuszczać. *Ńe wœpuščôj nas!*

wœrac, -řą, -ře, *sł.*, orać. *Wœřé v jimją bœžè!*

wœrądovńictwœ, -va, *n.*, orędownictwo.

wœrądovńička, -ći, *ż.*, orędowniczka.

wœrądovńik, -a, *m.*, orędownik. *Wœrądovńik řemjąsńičo-přemésłovy* (tytuł czasopisma).

wœrgané, -òv, *l. mn.*, organy.

wœrgańista, -é, *m.*, organista.

wœrgańistòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, organistów.

wœrłovy, *przym.*, orli. *Ob.* wœrli.

wœrlą, -éca, *n.*, zdr. od wœřeł, orlę, orlątko. *Nalezlé mêłè wœrlątа.*

wœrléca, -e, *ż.*, orlica.

wœrli, *przym.*, orli. *Wœrlè gńôzdo. Wœrlè pjòro.*

wœrlǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od wœrlą, orlątko.

wœrnôcék, -a, *m.*, zdr. od wœrnôt, ornacik. *Pjąkny wœrnôcék.*

wœrnôt, -a, *m.*, ornat.

wœrny, *przym.*, orny. *Zemja wœrnô.*

wœrok, *przysł.*, przez rok, w ciągu roku. *Tak wœrok človjek véžéje xœcle samemi bulvami.*

wœrôč, -a, *m.*, oracz.

Wœršula, -e, *ż. im. wł.*, Urszula.

Wœršulin, -éna, -énè, *przym.*, Urszulin.

Wœršulka, -ći, *ż.*, zdr. Wœršula, Urszulka.

wœřex, -a, *m.*, orzech.

wœřexœvy, *przym.*, orzechowy. *Wœřexœvè dřevœ.*

wœřeł, -řła, *m.*, orzeł.

wœřešk, -a, *m.*, zdr. od wœřex, orzeszek.

wœsa, -é, *ż.*, osa. *Wœn šukô mjode wu wœsé.*

wœsadnǫc, -sadną, -sôd, -sadńi, *sł.*, osiąść.

wœsamątac, -ają, -ął, *sł.*, oczarować, zadać coś. *Xœzi, jak wœsamątônô.*

wœsążac, -sążają, -sążół, -sążôj, *sł.*, osądzać.

wœsążéc, -sążą, -sążół, -sążé, *sł.*, osądzić. *Všétcé bélé na smirc wœsążony.*

wœsc, -é, *ż.*, ość. *Rébjô wœsc. Xto są dobře vépœsci, ńe šukô v xlebje wœsci.*

wœsex, -a, *m.*, miejsce suche na bagnie, kępa, wyspa. *Ob.* wœstrôv,

wœsekac, -sukają (-sučą), -sukół, -sekôj (-seče), *sł.*, skręcić, okręcić nić.

wœseł, -sła, *m.*, osieł.

wœsełk, -á, *m.*, zdr. od wœseł, osiełek.

wœsešac, -sušają, -sušół, -sešôj, *sł.*, osuszać.

wœsešac są, -sušają są, -sušół są, -sešôj są, *sł.*, osuszać się.

wœsešéc, -ą, -ół, *sł.*, osuszyć.

wœsešéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, osuszyć się.

wœséca, -e, *ż.*, osa. *Ob.* wœsa.

wœséčéna, -é, *ż.*, 1) drzewo, gałęzie osiki, 2) młode pręcie osiki z liśćmi, jako karm dla bydła.

wœségac, -sigają, -sigół, -ségôj, *sł.*, osiągać.

wœséxac, -sixają, -sixół, -séxôj, *sł.*, osychać, obsychać.

wœséna, -é, *ż.*, 1) osika, 2) drzewo osikowe, osiczyna.

wœsévjec, -eją, -ół, *sł.*, osiwieć. *Z jadłobé jaž wœsévjeł. Wœsévjały.*

wœsxnǫc, -ną, -wœsex, -wœsxńi, *sł.*, oschnąć, obeschnąć.

wœsi, *przym.*, osi. *Wœsè gńôzdo.*

wœsignǫc, -ną, wœsig, *sł.*, osięgnąć.

wœsk, -u, *m.*, wosk.

wœska, -ći, *ż.*, osika.

wœskœbléc, -ą, -ół, *sł.*, obłupić, zedrzeć korę z drzewa, pręta i t. p. *Wœskœbloně prącéće.*

wœskœminé, -in, *l. mn.*, oskoma, oskomina.

wœskœwy, *przym.*, woskowy. *Wœskœvô svjèčka.*

wœskrobac, -ją, -ół, *sł.*, oskrobać. *Wœskrobi te bulvé!*

wœskrobœvac, -ują, -œvół, *sł.*, oskrobywać. *Xutkœ le wœskrobujta!*

wœskrobœviné, -in, *l. mn.*, oskrobiny, łupiny (z ziemiaków, ryb i t. p.). *Rébjè wœskrobœviné.*

wœskubac, -ją, -ół, *sł.*, oskubać.

wœsłabnǫc, -ną, -słôb (lub: słabnǫł), *sł.*, osłabnąć. *Wœsłabły.*

wœslą, -éca, *n.*, oślątko.

wœslepnǫc, -ną, -slep (nǫł), *sł.*, oślepnąć. *Wœslepły.*

wœsléca, -e, *ż.*, oślica.

wœsléšče, -a, *n.*, oślisko.

wœsli, *przym.*, ośli. *Wœslè wušé.*

wœslǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od wœslą, oślątko.

wœsmé, *licz.*, ośm.

wœsméżesąt, *licz.*, ośmdziesiąt. *Wœn je ju přez wœsméżesąt lat stôri* (on już ma przeszło ośmdziesiąt lat).

wœsméżesti, *licz.*, ośmdziesiąty.

wœsméżestka, -ći, *ż.*, ośmdziesiątka.

wœsménôsce, *licz.*, ośmnaście.

wœsménôsti, *licz.*, ośmnasty.

wœsménôstka, -ći, *ż.*, ośmnastka.

wœsméset, *licz.*, ośmset.

wœsmésetny, *licz.*, ośmsetny.

wœsmjoraći, -kô, -ćè, *licz.*, ośmioraki.

wœsmjorak, *licz.*, ośmiorako.

wœsmjoro, *licz.*, ośmioro.

wœsmœléc, -ą, -ół, *sł.*, osmolić, powalać na czarno. *Wœsmœlony, jak mœres* (murzyn).

wœsmœléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, osmolić się, powalać się na czarno. *Stojącé přé wœgńiščé, łôtvje są wœsmœliš.*

wœsoba, -é, *ż.*, osoba.

wœsoblévje, *przysł.*, osobliwie, zwłaszcza. *Bélôcé, wœsoblévje Dařlebice é Varbléce...* (Bylacy, zwłaszcza mieszkańcy Darzlubia i Warblini...). *Terô nama léxœ jizę, wœsoblévje latos.*

wœsoblévy, *przym.*, osobliwy. *Wœsoblévy zènvus. Wœsoblévè jabka.*

wœsoč, -e, *m.*, perz.

wœsolec, -ą, -ół, *sł.*, osolić.

wœsovy, *przym.*, osikowy. *Wœsovè dřewœ, lésté* i t. p.

wœsòbno, *przysł.*, osobno. *Wœsòbno xłopi, wœsòbno bjałće.*

wœsòbny, *przym.*, osobny. *Wœna mô swòj wœsòbny majǫtk.*

wœsrac, -ają, -ół, *sł.*, osrać.

wœstac, -aną, -ół, -ańi, *sł.*, zostać, pozostać. *Wœstalé ve Gdônsku. Wœstańita s Bœgę! Wœstół ksążę.*

wœstac są, -ôną są, -ół są, *sł.*, zostać się, pozostać. *Wœstałé mu są le štéré talaré.*

wœstajac, -stôjają, -stôjół, -stajôj, *sł.*, zostawać. *Ob.* wœstavac.

wœstatk, -a, *m.*, ostatek. *Do wœstatka. To je ju wœstatk. Na samym wœstatku.*

wœstatny, *przym.*, 1) ostatni, 2)) ostateczny. *Wœstatny kòń ze stôńè. Wœna béla wœstatnô. Wœstatny sąd* (sąd ostateczny).

wœstavac, -ôwają, -ôvół, -avôj, *sł.*, zostawać, pozostawać.

wœstavac są, -ôvają są, -ôvół są, -avôj są, *sł.*, zostawać się, pozostawać, przyzostawać się. *Vjedno są wœstôvalé slôdé* (ciągle przyzostawali z tyłu).

wœstavic, -vją, -vjeł, *sł.*, zostawić, pozostawić. *Wœstavilé nôm samè le gnôté. Wœnbé tèż co wœstavjeł! Wœstavjeł bjałką doma é pœšed v svjat.*

wœstavjac, -ôvjają, -ôvjêł, -avjôj, *sł.*, zostawiać, pozostawiać. *Wœstôvjêł, wœstôvjêł, ale ńe wœstavjeł. Ńe wœstavjôj dvjeři wœtemkłéx!*

wœstednǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, ostygnąć, wystygnąć, ochłodnąć. *Te krepé ńe tak réxło wœstednǫ. Ćej człovjek zmœkńe a nôgle wœstedńe, tej łôtvje są přeznobi* (gdy się człowiek spoci a nagle ochłódnie, łatwo się przeziębi).

wœstri, *przym.*, ostry. *Wœstri, jak břétev, jak řezńićći nòž.*

wœstro, *przysł.*, ostro.

wœstrosc, -é, *ż.*, ostrość.

wœstròv, -owu, *m.*, wyspa, ostrów. Między wœstrovem a wœsexem ta zdaje się zachodzić różnica, że wœsex powstał skutkiem opadnięcia wód i obeschnięcia miejsc bagnistych, a bywa częstokroć jeszcze grząski, wœstròv zaś bywa zupełnie suchy i wynioślejszy.

wœstròvk, -a, *m.*, zdrobn. od wœstròv, ostrowek, wysepka, kępka.

wœstròžno, *przysł.*, ostrożnie.

wœstròžnosc, -é, *ż.*, ostrożność.

wœstròžny, *przym.*, ostrożny.

wœstřè, -ô, *n.*, ostrze.

wœstřéc, -ą, -ół, *sł.*, ostrzyć. *Wœna sobje ząbé wœstři.*

wœswœbazac, -bôzają, -bôzêł, -bazôj, *sł.*, oswobadzać.

wœswœbazac są, -bôzają są, -bôzêł są, -bazôj są, *sł.*, oswobadzać się.

wœswœbœzéc, -ą, -ół, *sł.*, oswobodzić.

wœswœbœzéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, oswobodzić się.

wœsvjata, -é, *ż.*, oświata. *Wu ńix ńima ńijaći wœsvjaté.*

wœsvjecac, -ają, -êł, *sł.*, oświecać. *Pôn Bòg leži wœsvjecô.*

wœsvjecéc, -ą, -ół, *sł.*, oświecić.

wœšalec, -ejã, -êł, *sł.*, wściec się, oszaleć. *Te psé pœtemu všétće wœšalałé é xutkœ vézdéxłé.*

wœšaléc, -šôlą, -šôlół, -šalé, *sł.*, otumanić, zwieść.

wœščac, -ają, -êł, *sł.*, oszczać.

wœšekac, -šukają, -šukêł, -šekôj, *sł.*, oszukać. *Bačéta, žebé wœńi vaju přé tim ńe wœšukalé!*

wœšekanc, -a, *m.*, oszust.

wœšekanstwœ, -va, *n.*, oszustwo.

wœšekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, oszukiwać. *Ńimjêłbé dox swòj swœjegœ wœšekœvac!* (toć nie powinienby swój swego oszukiwać!).

wœt, *przyim.*, 1) od, 2) z (= gen. part.). *Ten gbur je wœt Kôrlékœva. Te déné cignǫ są wœt Xałep jaž do Bjêłogòré. Jeden wœt tè šlaxté* (jeden z tej szlachty). *Jedna ščépka wœt tegœ zelègœ* (zelô). *Pœłova wœt čvjôrtè częscé.* Ob. wœd i wœde.

wœtačac, -tôčają, -tôčêł, -tačôj, *sł.*, otaczać, okalać. *Pjèck wœtôčô kòmka. Čej są wukôzêł, wœtôčalé gœ knôpi é zèvčąta.*

wœtačac są, -tôčają są, -tôčêł są, -tačôj są, *sł.*, otaczać się.

wœtcégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, odciągać; odmawiać. *Ńe wœtcégôj jè wœt kœscoła!*

wœtcic, -detną, -cǫł, -detńi, *sł.*, odciąć. *Wœtcǫł mu pôlc sećerǫ. Wœdetńita ješ tą mêlǫ vjetevką!*

wœtcénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, odcinać.

wœtcignǫc, -ną, -cig, -cigńi, *sł.*, odciągnąć; odmówić. *Wœtcignąlé wòz na bœk. Jô jegœ wœtcig wœt picô gœřêłći.*

wœtcucéc, -ą, -ół, *sł.*, obudzić się, ocknąć się. *Dopjeřé jak tatk na ńǫ zavœłêł, wœna wœtcucéła.*

wœtćidnǫc, -ną, -ćid, *sł.*, odtrącić, odtłuc. *Wœn so přé tim nos wœtćid.*

wœtčařéc, -ą, -ół, *sł.*, odczynić urok, odżegnać czary. *To je nôgvésńešè lekařtwœ na wœtčařeńè. Wœna jǫ wœtčařì xutkœ.*

wœtčenôš, -a, *m.*, ojcze nasz. *Ob.* wœjčenôš.

wœtčétac, -ają, -êł, *sł.*, odczytać. *Wœtčétôjce tą mœdlétvą!*

wœtčétévac, -ejã, -ovêł, *sł.*, odczytywać. *Přé wœtčétévańu evańelejè svjątè.*

wœtčorxnǫc, -ną, -nǫł (wœtčorx), *sł.*, odłamać, odtargać, odczepić. *To wœńi te gałąze wœtčorxnąlé (wœtčorxlé).*

wœtčorxnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, oderwać się, odłamać się, odtargać się. *Kǫsk mure są wœtčorx(nǫł). Wœtčorx(nąlé są wœt ńix.*

wœtebrac, -bjeřą, -ebrêł, -bjeřé, *sł.*, odebrać. *Ńex-le jô mœje detće wœt ńegœ wœdbjeřą!*

wœtexa, -é, *ż.*, otucha. *A tej nabrêł wœtexé do dalšè rizé.*

wœtemknǫc, -ną, wœtemk, -ńi, *sł.*, odemknąć. *Wœtemk dvjeře a pœtemu je zôs zaxlastnǫł* (odemknął drzwi a potem je zaś zatrzasnął). *Gąba wœtemkłô, ale mješk zamkły.* Przysł.

wœtevřec, -evřą, -var, *sł.*, otworzyć. *Wœtvarti.*

wœtevřec są, -evřą są, -var są, *sł.*, otworzyć się. *Vjeřeje same są wœtvarłé.*

wœtezvac są, -zvją są, -zvêł są, -zvi są, *sł.*, odezwać się. *Są wœtezvi rôz!*

wœtχlastnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, odrzucić, odwalić. *Wœtχlastnǫł pjeřéną é véskœčéł z łòżka. Wœtχlastnǫł dvjeře.*

wœtχœdé, -òv, *l. mn.*, odchody, ekskrementa.

wœtχœzéc, -ą, -éł, *sł.*, odchodzić. *Ńe wœtχoząé ješ wœt naju!*

wœtkazac, -kôžą, -kôzêł, *sł.*, polecić, zawiadomić. *Wœtkazalé ji vrocéc są do vsé. Wœn wœtkôzêł swœjim zècom, wœne ńimjałé tegœ robic.*

wœtkazovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zawiadamiać, zlecać. *Wœjc mje wœtkazovêł, żebjem pœšed do sostré.*

wœtkąséc, -kǫšą, -kǫséł, -kąsé, *sł.*, odkąsać, odgryść.

wœtkładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, odkładać. *Ńe wœtkładôj robœté na pœzdńešè časé!*

wœtkôz, -aze, *m.*, polecenie, uwiadomienie. *Posłalé taći wœtkôz. To béł jegœ wœstatny wœtkôz* (ostatnia wola).

wœtkǫd, *przysł.*, odkąd, od którego miejsca lub czasu. *Wœtkǫd tak jižeš? Wœtkǫd môm zôs nôžejǫ, że ješ mdą zdròv, mńi mje v téχ pirsax pχô.*

wœtkǫdle, *przysł.*, odkądkolwiek, zkądkolwiek. *Wœtkǫdle začńeš, ńihže ńe nalezeš pœčǫtku.*

wœtkœpac, -ją, -êł, *sł.*, odkopać.

wœtkœpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odkopywać. *Wœńi zarôz wœtkœpują přez to wumarłéχ z grobòv.*

wœtkravac, -ôvają, -ôvêł, -avôj, *sł.*, odkrawać.

wœtkréc, -éją, -éł, *sł.*, odkryć, odsłonić. *Žèckœ béło wœtkrétè.*

wœtkréc są, -éją są, -éł są, *sł.*, odkryć się, odsłonić się.

wœtkrévac, -ivają, -ivêł, -évôj, *sł.*, odkrywać, odsłaniać.

wœtkrévac są, -ivają są, -ivêł są, -évôj są, *sł.*, odkrywać się, odsłaniać się.

wœtkrojic, -ą, -eł, *sł.*, odkroić.

wœtkulnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, odtoczyć, odsunąć (coś okrągłego, kulistego lub cokolwiekbądź innego po gładkiej powierzchni). *Wœtkulńi to jaje! Wœtkulnąła bulvé z wœgnišča.*

wœtkulnǫc są, *sł.*, odtoczyć się. *Jabkœ są ńedalek wœt jabłońe wœtkulńe.* Przysł.

wœtkupic, -ją, -jeł, *sł.*, odkupić. *Wœtkupi wœt ńegœ tegœ liska!*

wœtkupicel, -a, *m.*, odkupiciel. *Naš svjąti Nanučécel é Wœtkupicel.*

wœtkupjac, -ają, -êł, *sł.*, odkupywać. *Wœńi ńerôd wœtkupjają předônè tovaré.*

wœtłožéc, -ą, -éł, *sł.*, odłożyć. *Mœgłabésta to ju wœtłožéc na bœk.*

wœtłòg, -ogu, *m.*, odłóg, ugór. *Ńick ńe rosce, jak na wœtłogu.*

wœtmąt, -e, *m.*, odmęt, głębia, przepaść wodna. *Jakbé v wœtmąt řucél.*

wœtmékac, -mykają, -mykêł, -mékôj, *sł.*, odmykać. *Ńe wœtmékôj terôz wœkna, bœ je zémno.*

wœtmikčac, -ają, -êł, *sł.*, odmiękczać.

wœtmikčéc, -ą, -éł, *sł.*, odmiękczyć. *To tak wusχło, że jô tegœ ńijak wœtmikčéc ńimœgą.*

wœtnašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, odnosić zwykle lub często. *Kœždǫ ńezelą wœtnôšają mje pjc talaròv.*

wœtnekac, -ają, -êł, *sł.*, odegnać, odpędzić. *Wœtnekôjce tegœ psa! Nimòg wœtnekac złéχ mésli wœt se. Ledvje gœ wœt χéči wœtnekalé.*

wœtnoga, -źi, *ż.*, odnoga (korzenia, gałęzi, rzeki i t. p.). *Wœtnoga Visłé. Na wœtnogax negœ dřevica.*

wœtnoséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, odnosić. *Wœna vama pravje* (właśnie) *wœtnosi te šχańe.*

wœtnǫd, *przysł.*, od owego miejsca. *Wœtnǫd ńeje tak dalek do Karvjè, jak tuzlǫd.*

wœtńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, odnieść. *Wœtńesé ji te pjeńǫže!*

wœtočéc, -ą, -éł, *sł.*, otoczyć. *Wœtočélé gœ v kœło.*

wœtočéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, otoczyć się.

wœtpadac, -pôdają, -pôdêł, -padôj, *sł.*, odpadać.

wœtparti *ob.* wœdepřec.

wœtpasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, odpaść. *Wœtpôd wœt kœscoła. Wœtpadłè vsé.*

wœtpinac, -ają, -êł, *sł.*, odpinać.

wœtpis, -e, *m.*, 1) odpis, 2) odpowiedź pisemna. *To béłé le wœtpisé téχ aktòv. Ždêł* (czekał) *na wœtpis šteré dńi.*

wœtpisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, 1) odpisać, 2) odpowiedzieć pisemnie. *Wœna so wœtpisà na mœdlétvą. Wœna jemu zarô wœtpisà.*

wœtpisovac, -eją, -ovêł, *sł.*, 1) odpisywać, 2) odpowiadać pisemnie. *Dlôčegœ mje ńe wœtpiseješ?*

wœtpjerac, -ają, -êł, *sł.*, odpierać. *Wœtpjeralé gœ všétćemi sélami.*

wœtpjic, wœdepną, wœtpjął, wœdepńi, *sł.*, odpiąć. *Wœtpjął mješk. Wœtpjąti.*

wœtpłénǫc, -ną, -nął, *sł.*, odpłynąć. *Wœkrąt wœtpłénął z hafu.*

wœtpłévac, -pływają, -płyvêł, -płévôj, *sł.*, odpływać. *Rébôcé wœtpływają. Ta wœda ńexce ńijak wœtpłévac.*

wœtpłyv, -éve, *m.*, odpływ. *Před wœtpłévę mœřa. Pœ wœtpłévje.*

wœtpœčévac, -čivają, -čivêł, -čévôj, *sł.*, odpoczywać.

wœtpœčic, -ną, -ął, -ńi, *sł.*, odpocząć.

wœtpœčink, -u, *m.*, odpoczynek.

wœtpœkutovac, -eją, -ovêł, *sł.*, odpokutować. *Wœna ju wœtpœkutovà swœje grèxé.*

wœtpœvjadac, -vjôdają, -vjôdêł, -vjadôj, *sł.*, odpowiadać. *Dlôčegœ mje ńe wœtpœvjôdôš?*

wœtpœvjèž, -é, *ż.*, odpowiedź.

wœtpœvjèžec, -vjèm, -vjèžêł, *sł.*, odpowiedzieć.

wœtpravic, -ją, -jeł, *sł.*, odprawić, odbyć. *Nôbœženstwœ béło wœtpravjonè.*

wœtpravjac, -prôvjają, -prôvjêł, -pravjôj, *sł.*, odprawiać.

wœtprovažac, -vôžają, -vôžêł, -važôj, *sł.*, odprowadzać.

wœtprovažéc, -ą, -ół, *sł.*, odprowadzić.

wœtpředac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, odprzedać.

wœtpředavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, odprzedawać.

wœtpřégac, -igają, -igêł, -égôj, *sł.*, odprzęgać.

wœtpřiž, -égą, -přig, -éžé, *sł.*, odprząc. *Wœtpřig kœńe wœd wœza.*

wœtpuscéc, -ščą, -scél, -scé, *sł.*, odpuścić, przebaczyć. *É wœtpuscé nôm naše viné, jak é mé wœtpuščômé našim vinovajcom.*

wœtpuščac, -ają, -êł, *sł.*, odpuszczać. *Človjek ńerôd wœtpuščô křivdé.*

wœtpust, -e, *m.*, 1) odpust, 2) odpuszczenie. *Pœšlé na wœtpust. Třézescé dńòv wœtpuste.*

wœtpustovy, *przym.*, odpustowy. *Wœtpustovè nôbœženstwœ.*

wœtrąbé, -trǫb, *l. mn.*, otręby.

wœtrec, -ją, -eł, *sł.*, otruć.

wœtrec są, -ją są, -eł są, *sł.*, otruć się.

wœtročéca, -e, *ż.*, dziewczyna; córka. *Swœją wœtročécą pœsiłalé na panskǫ robœtę.*

wœtrok, -a, *m.*, chłopiec, młodzieniec, syn. *Mòj wœtrok.*

wœtřasło, -a, *n.*, człowiek nerwowy, lekki, zapominalski.

wœtřąsac, -třǫsają, -třǫsêł, -třąsôj, *sł.*, otrząsać.

wœtřezvic, -ją, -jeł, *sł.*, otrzeźwić.

wœtřezvjec, -ją, -jêł, *sł.*, otrzeźwieć.

wœtřémac, -třimają, -třimeł, -třémôj, *sł.*, otrzymać.

wœtřémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, otrzymywać.

wœtřisc, -třésą, -třǫs, -třésé, *sł.*, otrząść.

wœtsenǫc, -ną, -nął, *sł.*, odsunąć. *Wœtseńi křasło wœt stoła!*

wœtsenǫc są, -ną są, -nął są, *sł.*, odsunąć się, usunąć się. *Wœtsenął są wœt swœjex staršéx.*

wœtseřec, -eją, -êł, *sł.*, zwilgnąć, zmięknąć. *Jak to zbœžè tu mže dłeži leżało, to wœno wœtseřeje.*

wœtsevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, odsuwać. *Tatk na zeń wœtsuvô wœćenkœ.*

wœtsevac są, -suvają są, -suvêł są, -sevôj są, *sł.*, odsuwać się. *Žèvčąta wœtsuvałé są wœd ńi.*

wœtsèvac, -ają, -êł, *sł.*, odsiewać. *Paxtôře wœtsèvają télkœ zbœžô, kulkœ jegœ mjelé zasônè.*

wœtsélac, -siłają, -siłêł, -sélôj, *sł.*, odsyłać. *Jô ńe vjèm, z jaći přéčéné wœna mje to terô wœtsiłô.*

wœtskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odskakiwać. *To tak smirzało, że kœždi, co přéšed, wœtskakœvêł na stroną.*

wœtskœknǫc, -ną, -nął (-skœk), *sł.*, odskoczyć. *Wœbœje wœtskœklé na bœk, ale béło ju zapœzzę.*

wœtsôc, -sèją, -sêł, *sł.*, odsiać. *Mjelé mu wœtsôc pję kœrcòv žéta é setmé wœvsa.*

wœtstąp, -u, *m.*, odstęp. *Mjezé jednym grobę a dreźim bél značny wœtstąp.*

wœtstąpca, -e, *m.*, odstępca.

wœtstąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, odstąpić. *Wœtstąpi wœt naju! Wœtstǫpilé wœt svjątè vjaré.*

wœtstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, odstępować. *Ńe wœtstąpujta mje, sǫsezé!*

wœtstąpstwœ, -va, *n.*, odstępstwo. *Dox to muši béc vjélgô kara pœ smirci za taće wœtstąpstwœ.*

wœtstǫpjelc, -a, *m.*, odstępca. *Ob.* wœtstąpca.

wœtstrašac, -strôšają, -strôšêł, -strašôj, *sł.*, odstraszać. *Jegœ to ńe wœtstrôšô.*

wœtstrašac są, -strôšają są, -strôšêł są, *sł.*, odstraszać się.

wœtstrašéc, -ą, -ół, *sł.*, odstraszyć. *Ńe wœtstrašiš gœ ńičim.*

wœtstrašéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, odstraszyć się. *Jô są tak letkœ ńe dôm wœtstrašéc.*

wœtšed *ob.* wœdenc.

wœtšnerovac, -eją, -ovêł, *sł.*, odsznurować. *Wœtšnerovała mješk, wu pasa višęci.*

wœttékac, -tikają, -tikêł, -tékôj, *sł.*, odtykać. *Wœ zôvitřku wœttikają všétće wœćenka v sklepje* (wczas rano odtykają wszystkie okienka w piwnicy).

wœttǫd, *przysł.*, odtąd, od tego miejsca, od tego czasu. *Wœttǫd (tuztǫd) do vsé je čvirc mile. Wœttǫd žélé se sobǫ v zgœzę.*

wœtvjerac, -ają, -êł, *sł.*, otwierać.

wœtvjerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, otwierać się.

wœwuzdac, -ają, -êł, *sł.*, uzdę nałożyć, okiełzać. *Wœwuzdôny.*

wœvca, -e, *ż.*, owca.

wœvcôř *ob.* wœvčôř.

wœvčařći, -kô, -ćè, *przym.*, owczarski. *Wœvčařćè psé.*

wœvčařtwœ, -va, *n.*, owczarstwo.

wœvčą, -éca, *n.*, młoda owca, jagnię.

wœvči, *przymiotn.*, owczy. *Wœvčè mlekœ. Wœvčô skòra.*

wœvčôř, -a, *m.*, owczarz.

wœvčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od wœvčą, owieczka, baranek.

wœvijadła, -deł, *l. mn.*, wijadło, przyrząd do nawijania nici, część krosen.

wœvječka, -ći, *ż.*, zdrobn. od wœvca, owieczka.

wœvôd, -ade, *m.*, owad.

wœzdabjac, -zdôbjają, -zdôbjêł, -zdabjôj, *sł.*, ozdabiać. *Wœzdôbjają swœje xéče, jak panovje fœlvarčny.*

wœzdabjac są, -zdôbjają są, -zdôbjêł są, -zdabjôj są, *sł.*, ozdabiać się.

wœzdoba, -é, *ż.*, ozdoba.

wœzdobic, -ją, -jeł, *sł.*, ozdobić.

wœzdobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, ozdobić się.

wœzdobno, *przysł.*, ozdobnie.

wœzdobnosc, -é, *ż.*, ozdobność.

wœzdobny, *przym.*, ozdobny.

wœzdrovjec, -eją, -êł, *sł.*, ozdrowieć.

wœzłacac, -złôcają, -złôcêł, -złacôj, *sł.*, ozłacać.

wœzłocéc, -ą, -éł, *sł.*, ozłocić. *Słonyškœ wœzłocéło jix bjèdą.*

wœznabjac, -znôbjają, -znôbjêł, -znabjôj, *sł.*, oziębiać. *Lòd wœznôbjô pœvjetřè w jizbje.*

wœznabjac są, -znôbjają są, -znôbjêł są, -znabjôj są, *sł.*, oziębiać się. *Pœ dešču są vic wœznôbjô.*

wœznačac, -znôčają, -znôčêł, -značôj, *sł.*, oznaczać. *To ńick vici ńe wœznôčô, jak le to.*

wœznačéc, -ą, -éł, *sł.*, oznaczyć.

wœznobic, -ją, -jeł, *sł.*, oziębić, ochłodzić. *Ńe wœtvjerôj wœkna, bœ wœznobiš pœvjetře v jizbje.*

wœznobic są, *sł.*, oziębić się, ochłodzić się. *Wœt včera wœznobiło są pěřinką.*

wœzovy, *przym.*, wozowy. *Wœzovè kœło.*

wœženk, -u, *m.*, ożenek, ożenienie się. *Na wœženku. Před wœženkę. Na wœženk jaxac.*

wœženić, -ą, -eł, *sł.*, 1) ożenić, 2) wydać za mąż. *Wœjc wœženeł gœ z mlénařkǫ còrkǫ. Wœženílé jǫ jaž na Mjezémœře.*

wœženić są, -ną są, -neł są, *sł.*, 1) ożenić się, 2) wyjść za mąż. *Wœženeł są se stôrǫ babǫ. Wœženíła są do Dařlebja* (wyszła za mąż do Darzlubia).

wœžéc, -ją, -éł, *sł.*, ożyć.

wœžévic, -ją, -jeł, *sł.*, ożywić.

wœžévjac, -ają, -êł, *sł.*, ożywiać.

wœžèg, -ega, *m.*, ożóg. *Tej wœne na wœžegax véjadǫ na Bložbarx (na Łésǫ Gòrą).*

wœžłozéc, -ą, -éł, *sł.*, szronem pokryć. *Mròz wœžłozéł dřeva. Te dřeva sǫ déxt wœžłozonè.*

wœžłozéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, pokryć się szronem. *Všétće dřeva é kře są wœžłozéłé.*

wœžńiviné, -in, *l. mn.*, okrężne, dożynki. *Na wœžńivinax spjevają ješ te stôrè pjesńe.*

wu, *przyim.*, u. *Wu ńix. Wu Pana Bœga. Wu Slévinsćègœ. Wu Pletic ńe nalôz ńikœgœ* (u rodziny, w domu Plutów nie znalazł nikogo). *Wu Domišéc vjedno vjesoło* (u Domiszów, w domu Domisza zawsze wesoło).

wubéc, -bǫdą, -béł, -bążé, *sł.*, pobyć, wytrwać, ostać się, wytrzymać. *Jô wu ńix ńijak ńe wubǫdą. To je baro ńespœkòjny človjek, wœn ńiže wubéc ńimòže. Přé ńi ńick wubéc ńimòže* (przed nią nic się ostać nie może).

wubékac, -ają, -êł, *sł.*, rozbić, odłamać oskardem. *Békêł ze všétćex séł, ale ńic ńimòg wubékac* (walił béką ze wszystkich sił, ale niemógł nic odłamać). *Ob.* béka, békac.

wubétk, -u, *m.*, spokój, mir. *Ńimòg nalezc ńiže wubétku. Pœ smirci nalôz wubétk v grobje. Žebé jô rôz mjà wubétk na zemi!*

wubévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, trwać. ostawać się, wytrzymywać. *Wœńi tą ńe wubyvajǫ dłeži, jak jeden rok.*

wubic, -biją, -bjeł, *sł.*, 1) ubić, utłuc, 2) zabić. *Na tim môlu wubilé gœ rabušńicé.*

wubijac, -ają, -êł, *sł.*, 1) ubijać, tłuc, 2) zabijać.

wubjerac, -ają, -êł, *sł.*, ubierać, ujmować.

wubjègac, -ają, -êł, *sł.*, ubiegać. *Dobri kòń wubjègô dvje mile v jedny gœzéńe.*

wubjègnąc, -żą, -bjèg, *sł.*, ubiec. *Wubjèg pòł mile.*

wubjòr, -ore, *m.*, ubiór, odzież. *To są ext kašebsćè wubjoré.*

wubłagac, -ają, -êł, *sł.*, ubłagać. *Jegœbé ńixt ńe wubłagêł.*

wubòsc, -bœdą, -bòd, -bœzé, *sł.*, ubóść. *Jegœ bula wubòd.*

wubœźi, -gô, -źè, *przym.*, ubogi. *Dej pœkòj wubœźi bôbce!*

wubœgœ, *przysł.*, ubogo.

wubrac, -bjeřą, -brêł, -bjeřé, *sł.*, ubrać, ująć.

wubřątvic, -ją, -jeł, *sł.*, uroić sobie, zmyślić, ubrdać. *Jô so dox tegœ ńe wubřątvjeł* (z palca sobie przecież tego nie wyssałem). *To je le twœje wubřątvjeńè.*

wucarti *ob.* wutřec.

wucečka, -ći, *ż.*, ucieczka.

wuceχa, -é, *ż.*, uciecha.

wucekac, -ają, -êł, *sł.*, uciekać.

wuceknąc, -ną, -cek, *sł.*, uciec.

wucešéc, -ą, -éł, *sł.*, ucieszyć. *To jǫ baro wucešéło.*

wucešéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, ucieszyć się. *Wucešéła są srożę.*

wucešny, *przym.*, ucieszny, pocieszający. *Wucešnô novina*, *vjostka* (wieść).

wucénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, ucinać.

wucésk, -u, *m.*, 1) ucisk (fizyczny), 2) zgryzota, zmartwienie.. *Mają vjelźi wucésk. V tim wucésku ńimòg sobje nalezc radé.*

wucéskac, -ają, -êł, *sł.*, 1) uciskać, 2) dręczyć, martwić.

wucic, -tną, -cǫł, -tńi, *sł.*, uciąć. *Mjelé mu łeb wucic. A ćej mjêł ju všétće głové wucątè. Wucǫł dąba do basa.*

wucignąc, -ną, -cig, *sł.*, uciągnąć. *Ledvje jǫ mòg wucignąc.*

wucknąc, -ną, -nǫł (wuck), *sł.*, zwąchać. *Wœn zarô wuckńe, że rogôle pječǫ. Ten pjesk ju ńick ńe wuckńe.*

wucvirzac, -ają, -êł, *sł.*, utwierdzać, umacniać. *Kœżdi wucvirzô swœje χéče, jak le mòże. Zémnô wœda wucvirzô zdrovjè.*

wucvirzéc, -ą, -éł, *sł.*, utwierdzić, umocnić.

wućidnąc, -ną, -nǫł (wućid), *sł.*, utrącić, ułuc. *Wœn są bœji, żebé mu χto głové ńe wućid.*

wučałosc, -é, *ż.*, uczoność, erudycya. *Jôbé ńevjele dêł na jegœ wučałosc. Jô vjeřą, że jegœ wučałosc je vikšô, jak našegœ škòlnègœ.*

wučały, *przym.*, uczony. *To wučały človjek. Jô ńe jem wučały, to jô vama tegœ ńimœgą pœvjèzec.*

wučale, *przysł.*, uczenie, mądrze, z erudycyą. *Wœn gôdô baro wučale, ale jô tegœ ńick ńe rozmjèją.*

wučec, -čeją, -čeł, *sł.*, uczuć, usłyszeć. *Ćej wučeł, że v kœscele zwœńǫ.*

wučenńica, -e, *ż.*, uczennica.

wučeń, -čńa, *m.*, uczeń. *Wučńovje Pana Jezesa.*

wučéc, -ą, -éł, *sł.*, uczyć.

wučéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, uczyć się.

wučécel, -a, *m.*, nauczyciel. *Ob.* nawučécel.

wučécelka, -ći, *ż.*, nauczycielka. *Ob.* nawučécelka.

wučéńic, -ą, -eł, *sł.*, uczynić. *Jôbé tegœ ńigdé ńe wučéńeł.*

wučéńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, uczynić się, zrobić się. *Wœna cé są wučéńi, jak mjòd mjodnô* (zrobi ci się, jak miód słodką).

wučink, -u, *m.*, uczynek. *Dobrè wučińce są vici vôrt, jak pôceř.*

wud, -a, *m.*, udo.

wudac są, -dôm są, -dêł są, -dej są, *sł.*, udać się. *Wudej są se skargǫ do šêłtésa.*

wudavac są, -dôvają są, -dôvêł są, -davôj są, *sł.*, udawać się. *Té są jes ńepœtřebno wudôvêł do ńegœ.*

wudba, -é, *ż.*, mniemanie, zdanie; urojenie. *Jô jem tè wudbé. Šlébé všétcé bélé tè wudbé, bélobé s nami léχœ. To je mœja wudba.*

wudbac, -ają, -êł, *sł.*, 1) umyślić sobie, postanowić, 2) uroić sobie, 3) upodobać sobie. *Wudbêł so, że muši jic do mjasta. Wœna so wudbà, że je χœrô. Jak wœn so rôz ńèco wudbô, to mu ju z głové ńe véleze* (jak mu się raz co uroi, to mu już z głowy nie wylezie).

wudbac są, -ają są, -êł są, *sł.*, uroić się, uwidzieć się, upodobać się. *To jemu są tak wudbało. Tobje są gvés wudbà šêłtésovô còrka.*

wudęšéc, -ą, -éł, *sł.*, udusić. *V gœřé χcêł jǫ wudešéc* (w gniewie chciał ją udusić).

wudešéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, udusić się.

wudławic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, udławić się. *Kur pełk gnôt é są wudławjeł* (kogut połknął kość i udławił się).

wudojic, -ą, -eł, *sł.*, udoić.

wudorno, *przysł.*, opornie, krnąbrnie, hardo. *Wœn so baro wudorno pœstąpœvêł.*

wudorny, *przym.*, uparty, krnąbrny, hardy. *Wudorny šlaχcéc. Wudornô škapa.*

wudovy, *przym.*, udowy. *Wudovè gnôté.*

wudòr, -ore, *m.*, upór, krnąbrność, hardość. *Žebé ńe jegœ wudòr, te χéče bélébé naje. Jô ńimôm lekařtva na jegœ wudòr. Jô ješ zmikčą jejiχ wudòr.*

wudregańic, -ą, -eł, *sł.*, zmęczyć, umęczyć. *Wudregańilé nas tọ robœtą. Doč té gœ tak wudregańeł?*

wudregańic są, -ą są, -eł są, *sł.*, zmęczyć się, uznoić się.

wudřec, -dřą, -ząr, -dřé, *sł.*, udrzeć.

wudřec są, -dřą są, -ząr są, -dřé są, *sł.*, udrzeć się.

wudvignọc, -ną, -dvig, *sł.*, udźwignąć.

wuząrti *ob.* wudřec.

wuzèlac, -ają, -êł, *sł.*, udzielać.

wuzèlec, -ą, -éł, *sł.*, udzielić. *Wuzèléta tèż é mje tegœ péřinkę!*

wuźibac, -ają, -êł, *sł.*, uginać, zginać.

wuźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, uginać się. *Wuźibalé są do zemje pœd temi balkami.*

wuźic, -gną, -źọł, -gńi, *sł.*, ugiąć, przygiąć.

wuźic są, -gną są, -źọł są, -gńi są, *sł.*, ugiąć się, zgiąć się. *Ne ẋcêł są před ńim wuźic.*

wufarwœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, ufarbować.

wugardléc, -ą, -éł, *sł.*, zadusić. *Ta mœra jegœ wugardléła.*

wugarléc *ob.* wugardléc.

wugńatac, -gńôtają, -gńôtêł, -gńatôj, *sł.*, ugniatać. *Gléną dobře wugńatônę vésmarovôny.*

wugńesc, -gńotą, -gńọt, -gńecé, *sł.*, ugnieść. *Kulajkę z ẋleba wugńotłę šmérgnął v ńegœ.*

wugòr, -œre, *m.*, ugór, odłóg.

wugœda, -é, *ż.*, ugoda.

wugœzéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, ugodzić się. *É są tak wugœzélé.*

wugrézac, -grizają, -grizêł, -grézôj, *sł.*, ugryzać.

wugrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, ugryść.

wuẋœ, -a, *n.*, 1) ucho, 2) ucho, rękojeść naczynia. *Tak długœ są gronkę wœda nosi, pœći są wuẋœ ńe wurvje. Wušé.*

wuẋœzéc, -ą, -éł, *sł.*, uchodzić, uciekać. *Jemu za vjele krvje wuẋœzł.*

wuẋœvac, -vją, -vêł, -vi, *sł.*, wychować. *Jemu vici dobétk ńe sẋnął, wœn mòg všétkœ wuẋœvac.*

wuẋvacéc, -ẋvôcą, -ẋvôcél, -ẋvacé, *sł.*, uchwycić, pochwycić. *Wuẋvôcél gœ za rąką. Stôrègœ vròbla na plevé ńe wuẋvôciš.*

wuẋvacéc są, -ẋvôcą są, -ẋvôcél są, -ẋvacé są, *sł.*, uchwycić się, schwycić się.

wuj, -a, *m.*, wuj.

wuja, -e, *m.*, wuj. *Ob.* wuj.

wujadac, -jôdają, -jôdêł, -jadôj, *sł.*, 1) ujadać, ugryzać, 2) zjadać, pożerać.

wujaẋac, -jadą, -jaẋêł, *sł.*, ujechać. *Ledvje virtel mile wujaẋêł.*

wujenka, -ći, *ż.*, zdr. od wujna, wujenka.

wujèsc, -jèm, -jôd, *sł.*, 1) ujeść (trochę), 2) zjeść, zażreć. *Te vilće tu ju baro vjele leźi wujadłé. Žebjem le mòg, tọbjem ją wujôd.*

wujic, -jmą, -jọł, -jmi, *sł.*, ująć, ubrać. *Třeba jim svœbœdé péřną wujic.*

wujimac, -ają, -êł, *sł.*, ujmować. *Ne wujimôj jim sana!*

wujiscéc są, -ąsą, -éł są, *sł.*, stroskać się, zasmucić się. *Nenka wujiscéła są sroẓe.*

wujk, -a, *m.*, zdrobn, od wuj, wujcio.

wujna, -é, *ż.*, wujenka.

wujôšk, -a, *m.*, zdrobn. od wuj, wujaszek.

wukarac, -kôřą, -kôrêł, -kařé, *sł.*, ukarać. *Šlé gœ ńe wukôřeš. Wukařéta ją!*

wukazac, -kôžą, -kôzêł, -kažé, *sł.*, ukazać. *Wukôzêł mje gœ pôlcę.*

wukazac są, -kôžą są, -kôzêł są, -kažé są, *sł.*, ukazać się. *Wœna mu są rôz v nocé wukôzą.*

wukazovac, -ją, -ovêł, *sł.*, ukazywać, pokazywać.

wukazovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, ukazywać się, pokazywać się. *Vici nama są ju ńe wukazovêł.*

wukąséc, -kọšą, -kọsél, -kąsé, *sł.*, ukąsić, ugryść.

wukładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, układać. *Wukłôdalé jeden kam na dreźim.*

wukładac są, -kłôdają są, -kłôdêł są, -kładôj są, *sł.*, układać się.

wukłon, -e, *m.*, ukłon. *Zrobjeł šékœvny wukłon.*

wukłońic są, -ą są, -eł są, *sł.*, ukłonić się. *Wukłońeł są pjąkńe.*

wukłòc, -kœlą, -kłọł, -kœlé, *sł.*, ukłuć. *Wœna mô pôlc wukłòti.*

wukléknọc, -klékną, -klék(nọł), *sł.*, uklęknąć.

wukôzka, -ći, *ż.*, pokaz, *czes.* ukazka. *Na wukôzką.*

wukœsésc, -šą, -sél, *sł.*, ukosić.

wukrasc, -kradną, -krôd, -kradńi, *sł.*, ukraść. *Ẓeš je ten gnôt, co wœn mje gœ wukrôd?* (gdzież ta kość, którą on mi ukradł?). *Wukradły* (ukradziony). *Wukradłè pjeńǫze.*

wukrącac, -krǫcają, -krǫcêł, -krącôj, *sł.*, ukręcać.

wukrącéc, -krǫcą, -krǫcél, -krącé, *sł.*, ukręcić. *Wœn so pœvròz wukrǫcél. Wukrącé takǫ ńitkę!*

wukrešéc, -krušą, -krušél, -krešé, *sł.*, ukruszyć.

wukrešéc są, -krušą są, -krušél są, -krešé są, *sł.*, ukruszyć się. *To są ńijak ńe wukruši.*

wukréc, -éją, -él, *sł.*, ukryć. *Wukrélé gœ v stôńi* (w stajni).

wukréć są, -éją są, -ół są, *sł.*, ukryć się. *Wukrół są dobře.*

wukrévac, -krivają, -krivêł, -krévôj, *sł.*, ukrywać. *Wukrivêł pjeńǫże, że mòg, pœ bœrax, pœ lasax.*

wukrévac są, -krivają są, -krivêł są, -krévôj są, *sł.*, ukrywać się. *Wœna są wukrivô předemnǫ. Ńexbé są wukrivà, jak xcà, jô jǫ dox należą.*

wukrojic, -ą, -eł, *sł.*, ukroić, *Wukrojeł mje štek xleba.*

wukrôdkǫ, *przysł.*, ukradkiem, chyłkiem. *Vémk są z xéči wukrôdkǫ* (wymknął się chyłkiem z domu).

wukřéžovac, -eją, -ovêł, *sł.*, ukrzyżować. *Žéžé wukřéžovalé Pana Jezesa.*

wułamic, -łômją, -łômjeł, -łami, *sł.*, ułamać. *Ńimœglé ańè kǫska wułamic. Té to łôtvje wułômiš. Wułami mje tą vjetevką.*

wułamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, ułamywać.

wułomnosc, -é, *ż.*, ułomność.

wułomny, *przym.*, ułomny, chromy.

wułovic, -ją, -jeł, *sł.*, ułowić. *Wułovjeł rib na cały tižeń.*

wułožéc, -ą, -ół, *sł.*, ułożyć. *Wułožélé žècǫtkœ na sańe.*

wułožéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, ułożyć się. *Wułožół są do spańô.*

wułòmk, -u, *m.*, wada, błąd, słaba strona. *Ńima dòmku bez wułòmku.* Przysł.

wulatovac, -eją, -ovêł, *sł.*, ulatywać. *Wulateje, jak ropa, do gòré.*

wulecec, -ą, -êł, *sł.*, 1) ulecieć, 2) odlecieć, odpaść. *Płôšk wulecêł v gòrą. Jak jô jegœ xlastnǫł, tak jemu wuxœ wulecało.*

wulegnǫc, -legną, -leg, *sł.*, 1) legnąć, położyć się, 2) leżeć dłuższy czas, uleżeć się. *Vaji žéto wuległo* (wasze żyto wyległo). *Wuległè zbœžè* (zboże, które położyło się z powodu bujnego wzrostu). *Wuległè krešće* (gruszki ulężałki).

wuletčac, -ają, -êł, *sł.*, ulgę robić. *Tim spœsobę wœn to sobje wuletčô.*

wuletčéc, -ą, -ół, *sł.*, ulżyć. *Wœburdônèmu wuletčół cążare* (objuczonemu ulżył ciężaru).

wulevac, -ają, -êł, *sł.*, ulewać, odlewać.

wulezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, uleść, ujść. *Ńe wulôz vici, jak ćile krokòv.*

wuléca, -e, *ž.*, ulica, droga między domami.

wuléčka, -éi, *ż.*, zdr. od wuléca, uliczka.

wuléčny, *przym.*, uliczny.

wulézac, -ližą, -lizêł, -léžé, *sł.*, ulizać.

wulèčéc, -ą, -ół, *sł.*, uleczyć. *Ten gvésno bǫże wulèčony.*

wulotny, *prz.*, lotny. *Wulotny, jak ropa* (para).

wulôc, -leją, -lêł, *sł.*, ulać, odlać. *Z wœsku wulônô. Wœna ji wulà dròbką mleka.*

wumarły, -ègœ, *m.*, umarły. *Ob.* wumjarły.

wumavjac są, -môvjają są, -môvjêł są, -mavjôj są, *sł.*, umawiać się. *Té są wumôvjôš, ale ńe přinzeš. Wumôvjà są se mnǫ ješ před Gœdami.*

wuméc, -méją, -méł, *sł.*, umyć. *Wuméła jǫ, wučosà.*

wuméc są, -méją są, -méł są, *sł.*, umyć się.

wumékac, -mykają, -mykêł, -mékôj, *sł.*, 1) umykać, zmykać, 2) ujmować, ubierać.

wumésł, -e, *m.*, umysł. *To ńimœgło v jegœ wumésle pœvstac, są zrozéc.*

wumésléc, -ą, -ół, *sł.*, umyślić. *Doč té to so tak wumésléł?*

wuméslny, *przym.*, umyślny. *To ńe béła wuméslnô łža, le często přépôdkœvô.*

wuméslńe, *przysł.*, umyślnie. *Jô jem dox tewœ ńe zrobjeł wuméslńe, le přépôdkę.*

wumévac, -myvają, -myvêł, -mévôj, *sł.*, umywać.

wumévac są, -myvają są, -myvêł są, -mévôj są, *sł.*, umywać się. *Pilé tą wœdą é są ńǫ wumyvalé.*

wumiłovac, -eją, -ovêł, *sł.*, umiłować. *Wœna jegœ całǫ dešǫ wumiłovà.*

wumilknǫc, -ną, wumilk, *sł.*, umilknąć. *Všélcé wumilklé, a tej ksǫž zôs dali gôdêł.*

wumitégœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zmitygować, uspokoić.

wumitégœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, uspokoić się, zmitygować się.

wumjarły, -ègœ, *m.*, umarły. *Ob.* wumarły.

wumjarti, *przym.*, chudy, nikły, wychudzony, zbiedzony. *Wumjartè kœńe. Čim wumjartšô veš, tim barži gréze.* Przysł.

wumjarto, *przysł.*, nikło, biednie, nędznie. *Tak wumjarto vézdrǫ* (wyglądają).

wumjartosc, -é, *ż.*, chudość, wychudłość, nikłość.

wumjescéc, -ščą, -scél, -sce, *sł.*, umieścić, ulokować. *Jôbjem gœ v Pepléńe wumjescél.*

wumješčac, -ają, -êł, *sł.*, umieszczać, lokować. *V tim kœnvixce šlaxta wumješčà svœjex sénòv.*

wumjêc, -ėją, -êł, *sł.*, umieć. *Wœna tèž pœ kašebsku wumjèje, ale lepi mòže pœ ńemjecku. Jô jem ńick ńe wumjêł, jak le są smjôc abœ płakac* (nic nie umiałem, jak tylko śmiać się albo płakać).

wumknǫc, -ną, wumk, *sł.*, 1) umknąć, 2) usunąć, ubrać, umniejszyć. *Jemu třeba wœbroku wumknǫc. Wumk ze vsé.*

wumńešac, -ają, -êł, *sł.*, umiejszać, zmniejszać. *To jeś ńe wumńešô twœjè viné.*

wumńešéc, -ą, -ół, *sł.*, umniejszyć, zmniejszyć.

wumœčéc, -ą, -ół, *sł.*, umoczyć. *Wumœčół nożę v wœzę.*

wumœva, -é, *ż.*, umowa. *Mjezé nami ńima ńijaći wumœvé.*

wumœvic są, -môvją są, -môvjeł są, -mœvi są, *sł.*, umówić się. *Wumœvita są se sobǫ!*

wumřec, -mřą, -mar (albo: -mjar), *sł.*, umrzeć. *Ćej wœn wumjar.* Ob. wumjarły, wumarły.

wunašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, unosić często lub zwykle. *Ten vilk tak długœ wunôšêł wœvce, jaž jegœ šèper wubjeł.*

wunc, wundą, wušed, *sł.*, 1) ujść, 2) odejść. *Wœńi ńe wušlé jeś ańè vjertel mile. A jak mé wušlé, wœn zarô do xałepé přéšed.*

wunoséc, -šą, -sół, -sé, *sł.*, unosić. *Ćej jem jǫ wunosół.*

wuńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, unieść. *Jôbé ńe wuńòs taći ćipé* (nie uniósłbym takiej kobiały).

wuńeščestlévic, -ją, -jeł, *sł.*, unieszczęśliwić. *Wuńeščestlévilé gœ na całè žécè.*

wuńeščestlévjac, -ają, -êł, *sł.*, unieszczęśliwiać. *Ńe wuńeščestlévjôjta swœjegœ vlôsnègœ zęcka!*

wupadac, -pôdają, -pôdêł, -padôj, *sł.*, upadać. *Wœna jaž wupôdà pœd tim cążarę.*

wupalac, -pôlają, -pôlêł, -palôj, *sł.*, upalać, spalać.

wupalac są, -pôlają są, -pôleł są, -palôj są, *sł.*, upalać się, spalać się. *Svjecédło znôjma są wupôlało.*

wupaléc, -pôlą, -pôlół, -palé, *sł.*, spalić. *Ježevǫ skòrką wupôlǫ, pœtłekǫ é pijǫ s gœřêłkǫ na macécą.*

wupaléc są, -pôlą, są, -pôlół są, -palé są, *sł.*, upalić się.

wupasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, upaść. *Wupôd na rąką é jǫ złômjeł. Wupadłè zôrka.*

wuperléc, -ą, -êł, *sł.*, obrobić, zasiać rolę. *Wœn ńemzę mjêł žòdnegœ pœžétku z tegœ wuperleńô.*

wupi, -jègœ, *m.*, upiór, strzygoń. *Wupi abœ vješči to je jedno. Wœn znaje wœ wupix téx pœvjôstk baro vjele.*

wupic, -piją, -pjeł, *sł.*, upić. *Ńe wupjeł jem ańè leżčečći.*

wupic są, -piją są, -pjeł są, *sł.*, upić się. *Wupjeł są, jak šteré zèvće.*

wupijac, -ają, -êł, *sł.*, upijać. *Jima vąże wupijają mlekœ.*

wupijac są, -ają są, -êł są, *sł.*, upijać się. *Wœn są często wupijô* (upija się zupełnie).

wupilovac, -ują, -ovêł, *sł.*, upilnować. *Té ji ńe wupileješ!*

wupinac, -ają, -êł, *sł.*, upinać.

wupjec, -čą (-ką), -pjek, -čé, *sł.*, upiec. *Ten xlèb je léxœ wupjekłi. V bakuzu narôz wupječe é setmézesąt brotòv* (w piekarni naraz upiecze i siedmdziesiąt bochenków).

wupjec są, -pječą (-ką) są, -pjek są, -pječé są, *sł.*, upiec się. *V nym bakuzu všétkœ są wupječe* (w owym piecu wszystko się upiecze).

wupjic, -pną, -pjǫł, -pńi, *sł.*, upiąć. *Vłosé mjà wupjątè.*

wupłévac, -pływają, -płyvêł, -płévôj, *sł.*, upływać. *Wu vaju čas tak xutkœ wupłyvô.*

wupłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, upłynąć. *Ńe wupłénąło vici, jak jedna gœzéna. Wupłénąlé třé mile.*

wuplatac, -plôtają, -plôtêł, -platôj, *sł.*, pleść, uplatać.

wuplesc, -plotą, -plòt, -plecé, *sł.*, upleść. *Wuplòt so deką ze słomé.*

wupôdk, -u, *m.*, upadek. *Wœna mu vé-prorokœvà jegœ wupôdk. To béło jeś před wupôdkę Pœlsći.*

wupœkœjic, -ą, -eł, *sł.*, uspokoić, uciszyć. *Časę, ćej nenka ńimòže zęcka wupœkœjic.*

wupœkœjic są, -ą są, -eł są, *sł.*, uspokoić się, ucichnąć. *Ćej są vjater wupœkœji.*

wupœminac, -ają, -êł, *sł.*, upominać. *Wœna jegœ vjedno wupœminà, ale wœn nò to ńe zvôžêł.*

wupœmink, -u, *m.*, upominek, podarek na pamiątkę.

wupœmnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, upomnieć. *Wupœmnǫł gœ, jak wœjc.*

wupœrajic, -ą, -eł, *sł.*, doradzić, zaradzić. *Wœt tegœ sǫ starkœvje, žebé všétćemu wupœrajilé.*

wuprašac, -prôšają, -prôšêł, -prašôj, *sł.*, upraszać. *Přéšed jem wuprašac vjelmœscévègœ pana, žebé mje to vébôčél. Wuprôšają Vaspana.*

wuprawic, -ją, -jeł, *sł.*, przyrządzić, przygotować, urządzić, naprawić. *Jô tegœ zegôrka ńijak wupravic ńimœgą.*

wupravjac, -prôvjają, -prôvjêł, -pravjôj, *sł.*, uprawiać, przygotowywać. *Wœńi wuprôvjają wœzé do tè rizé* (podróży).

wuprosėc, -šą, -sėł, *sł.*, uprosić. *Wœna sobje to wuprosėła wu Pana Bœga. Wœjc są ńe dô wuprosėc.*

wuprovaẓac, -vôẓają, -vôẓêł, -vaẓôj, *sł.*, uprowadzać, uwodzić.

wuprovaẓėc, -ą, -ėł, *sł.*, uprowadzić, uwieść.

wupřec są, -přą są, -par są, *sł.*, uprzeć się.

wupřévilejovac, -ują, -ovêł, *sł.*, uprzywilejować. *Stôn wupřévilejovôny. Wupřévilejovônė kœscołé.*

wupřisc, -přédą, -přọd, -přézé, *sł.*, uprząść. *Wœna vici wupřądła, jak mé tře.*

wupuscėc, -ščą, -scėł, *sł.*, upuścić. *Le ńe wupuscé tegœ gronka! Wupuscėł ji péřną krvje.*

wupuščac, -ają, -êł, *sł.*, upuszczać.

wuraẓėc, -ą, -ėł, *sł.*, uradzić. *É tak wuraẓélé, żebé gœ zabic.*

wurąbic, -rọbją, -rọbjeł, -rąbi, *sł.*, urąbać.

wurąbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, urębywać.

wurąčėc, -ą, -ėł, *sł.*, skredytować, zborgować. *Wœn mje wurąčėł dvasta talaròv. Jô tobje vici ńigdé ńe wurąčą.*

wuredovac, -ją, -ovêł, *sł.*, uradować. *Wuredovôny.*

wuredovac są, -ją są, -ovêł są, *sł.*, uradować się.

wuretovac, -ją, -ovêł, *sł.*, uratować, ocalić. *Mjêł ju všétćex wuretovônéx, le jeden pœšed pœd wœdą.*

wurexlac, -ają, -êł, *sł.*, wyprzedzać, prześcigać. *Jeden dreźègœ wuréxlô.*

wuréxlėc, -ą, -ėł, *sł.*, wyprzedzić, prześcignąć. *Té jes mją wuréxlėł. Jô jọ ješ wuréxlą.*

wurévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, urywać. *To wœna wurivô — wœna to vjedno wurivà* (to ona urywa — ona to zawsze urywała).

wurévac są, -rivają są, -rivêł są, -révôj są, *sł.*, urywać się.

wuročėc, -ą, -ėł, *sł.*, urok rzucić. *Té mje ńe wuročiš! Na wuročeńi wœbkazọ sviconym zelim.*

wuroda, -é, *ż.*, postać, kształt. *Wœbaji bélé jedne wurodé. Jedną wurodą mjelé. Jejix wuroda je jinšô.*

wurodléwœsc, -é, *ż.*, urodziwość.

wurodlévy, *przym.*, urodziwy. *Żebjes béła tak pœtcévô, jak jes wurodlévô.* Pjosnka.

wuroźėc, -ą, -ėł, *sł.*, urodzić. *Wœna wuroźėła vici, jak ẓesịcoro ẓèci.*

wuroźėc są, -ą są, -ėł są, *sł.*, urodzić się.

wuroźéné, -in, *l. mn.*, urodziny.

wurojic są, -ą są, -eł są, *sł.*, wyroić się. *Mje są latos šteré roje wurojiłé.*

wurok, -u, *m.*, urok, czar. *Wœna mjà wurok zadôny.*

wurosc, -rostą, -ròs, -roscé, *sł.*, urość. *Wœn ju ńe wurosce, ańè na jeden pôlc.*

wuròd, -ode, *m.*, plon, urodzaj. *To zbœžè daje dobri wuròd. To béło tej, jak bél ten značny wuròd.*

wurvac, -rvją, -rvêł, *sł.*, urwać. *Le mu wuxa ńe wurvi!*

wurvac są, -rvją są, -rvêł są, *sł.*, urwać się. *Šnurk są wurvêł.*

wurviš, -a, *m.*, urwisz, lampart, ladaco.

wuřasnọc są, -ną są, -wuřas są, *sł.*, przestraszyć się, przeląc się. *Wuřasła są sroże. Le są ńe wuřasńi! Jô pœtemu dà cećerkòv temu wuřasłèmu ẓèvčécé* (ja potem dałam cukierków temu przestraszonemu dziewczęciu).

wuřądńik, -a, *m.*, urzędnik.

wuřądowœ, *przysł.*, urzędowo.

wuřądovac, -ją, -ovêł, *sł.*, urzędować.

wuřądovy, *przym.*, urzędowy. *Pismœ wuřądovè. Svjôdk wuřądovy.*

wuřec, -řeką, -řek, -řečé, *sł.*, urzec. *Wœna mje to zadà, wœna mńe wuřekła.*

wuřešėc, -ą, -ėł, *sł.*, uwiązać.

wuřézėc, -ą, -ėł, *sł.*, nająć, zgodzić w służbę. *Jôbé gœ rôd wuřézėł. Jô jem ju do jinšegœ pana wuřézony.*

wuřma, -é, *ż.*, wzgórze, pagórek, wyniosłość nad brzegiem rzeki, jeziora, drogi i t. p. *Ob.* řma.

wuřnọc, -ną, -nọł, *sł.*, urznąć. *Wuřnọł so pôlc.*

wuřnọc są, -ną są, -nọł są, *sł.*, 1) urznąć się, 2) upić się. *Wuřnọł są, jak šteré ẓèvće.*

wuřọd, -ąde, *m.*, urząd. *V kròlevsćex wuřądax.*

wusadnọc, -ną, wusõd, -sadńi, *sł.*, usiąść. *Wusadńita, prošą.*

wusazėc, -ą, -ėł, *sł.*, usadzić, posadzić. *Wusazélé gœ na kòmce.*

wusazėc są, -ą są, -ėł są, *sł.*, usadzić się, *Wusazėł są na přépjècku, za stołę.*

wuscè, -ô, *n.*, ujście, odejście, odpływ, otwór. *Přé vpłévje, přé wuscu Łebé do mœřa. Wuscè v pjecu.*

wusenọc, -ną, -nọł, *sł.*, usunąć. *Na wuseńeńè tè yœroscé. Pœ wuseńeńu tè zôvadé.*

wusenọc są, -ną są, -nọł są, *sł.*, usunąć się.

wusevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, usuwać.

wusevac są, -suvają są, -suvêł są, -sevôj są, *sł.*, usuwać się. *Są ńe wusevôj wœt kœžde robœté!*

wusépac, -ją, -êł, *sł.*, usypać.

wusepœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, usypywać. *Wusepują vjelżè šance.*

wuséχac, -siχają, -siχêł, -séχôj, *sł.*, usychać.

wusχnǫc, -ną, wuseχ, *sł.*, uschnąć. *Wusχłô rąka.*

wuskrobac, -bją, -bêł, -bi, *sł.*, uskrobać.

wusłega, -źi, *ż.*, usługa.

wusłegœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, usługiwać. *A nen djôbêł jim wusłegœvêł.*

wusłeχac, -słuχają, -słuχêł, -słeχôj, *sł.*, usłuchać. *Wusłeχôj mœje radé!*

wusłežéc, -służą, -służél, -słežé, *sł.*, usłużyć.

wusmircac, -ają, -êł, *sł.*, uśmiercać.

wusmircéc, -ą, -él, *sł.*, uśmiercić. *Na křéžu bél wusmircony.*

wusmjeχ, -u, *m.*, uśmiech.

wusmjeχac są, -ają są, -êł są, *sł.*, uśmiechać się. *Nick ńe gôdêł, le są wusmjeχêł.*

wusmjèšk, -u, *m.*, zdr. od wusmjeχ, uśmieszek.

wusmjôc są, -smjèją są, -smjêł są, *sł.*, uśmiać się.

wusôdka, -ći, *ż.*, stolec. *Χœzéc na wusôdką* (chodzić na przechód).

wuspa, -é, *ż.*, nasyp, kopiec. *Na ti mjezé je jedna, na tąny dregô wuspa. Mròvčô wuspa.*

wuspic, -ją, -jeł, *sł.*, uśpić.

wuspic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, uśpić się.

wuspjevac, -ają, -êł, *sł.*, zaśpiewać (kogoś na śmierć). *Wuspjevà nôm na smirc zèckœ.*

wustac, -ôną, -êł, -ańi, *sł.*, przestać. *Ten bòl zą̀bòv ńe χce tak letkœ wustac.*

wustava, -é, *ż.*, ustawa.

wustavic, -ją, -jeł, *sł.*, ustawić. *Jeden za dreźim bélé wustavjony.*

wustavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, ustawić się.

wustavjac, -stôvjają, -stôvjêł, -stavjôj, *sł.*, ustawiać.

wustavjac są, -stôvjają są, -stôvjêł są, -stavjôj są, *sł.*, ustawiać się.

wustąp, -u, *m.*, zapalenie okostnej (u palców nogi lub w pięcie).

wustąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, ustąpić. *Wustąpi nama z drożi!*

wustąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, ustępować. *Stréχ muši é psé z drożi wustąpœvac.*

wustnosc, -é, *ż.*, pełnoletność. *Jemu ješ ńèco felô do wustnoscé.*

wustny, *przym.*, pełnoletni, *niem.* mündig. *Le wustny leze mœgǫ velovac.*

wustojec, -stoją, (-stêł, -stańi), *sł.*, ustać. *Vaji kòń ńimòże wustojec na flaχu* (wasz koń nie może ustać na miejscu).

wustřeχ, -u, *m.*, podstrzesze, okap dachu. *Pœd wustřeχę.*

wustřeχa, -é, *ż.*, strzecha. *Ob.* wustřeχ.

wustřelélc, -ą, -él, *sł.*, zastrzelić. *Lesny wustřelél zajca.*

wušéc, -eją, -él, *sł.*, uszyć.

wušékœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, uszykować, uporządkować. *Wušékœvêł wòz é pœjaχêł. Wušékuj so vłosé.*

wuškœ, -a, *n.*, zdr. od wuχœ, uszko.

wušlapac są, -ją są, -êł są, *sł.*, zaszargać się, zawalać się błotem i t. p. *Wušlapônô, jak svińa.*

wušńica, -e, *ż.*, klapa na uszy u czapki.

wušpôrovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zaoszczędzić. *Wušpôrovêł ju ze sto złotéχ.*

wutarčka, -ći, *ż.*, utarczka, bójka.

wutarknǫc, -tarkną, -tark(nǫł), -tarkńi, *sł.*, 1) uwiąznąć, utkwić, zatrzymać się, 2) urwać, utknąć (w mówieniu). *Jemu gnôt wutark v gardle. Słovœ wutarkło mu v gardle. Wòz wutark v błoce. Ksǫz wutark v kôzańu.*

wutcéwœsc, -é, *ż.*, uczciwość, prawość. *Wu niχ ńe należeš wutcéwœscé.*

wutcévje, *przysł.*, uczciwie. *Žél wutcévje do smircé.*

wutcévy, *przym.*, uczciwy, prawy. *To je baro wutcévy gbur.* Epitetu *wutcévy*, (z polska: *utčivy, wutčivy*) używa się w zwrotach o zapowiedziach ślubnych, w których księża osobom pochodzenia nieszlacheckiego, gburskiego, dodają tytuł »uczciwy«, mieszczańskiego — »sławetny«, drobno-szlacheckiego — »szlachetny«, panom folwarcznym — »jaśnie wielmożny«.

wutčéc, -ą, -él, *sł.*, uczcić. *Ćej jô wutčą mœjeχ staršéχ, tej mją wutčǫ é mœji sénovje* (gdy ja uczczę moich rodziców, uczczą mnie i moi synowie).

wutékac, -tikają, -tikêł, -tékôj, *sł.*, zatykać. *Ju zapœzże żuré wutékac, ćej śńeg pôdô.*

wutonǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, utonąć.

wutopic, -ją, -jeł, *sł.*, utopić. *Wutopi te psąta!*

wutopic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, utopić się.

wutracéc, -ą, -él, *sł.*, utracić.

wutrata, -é, *ż.*, utrata. *Wutrata žécô, šćescô, majǫtku.*

wutrąpnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, nadeptać. *Wutŕąpnǫł mje na nogą.*

wutrop, -u, *m.*, licytacya.

wutřec, -tŕą, -car, -tŕé, *sł.*, utrzeć. *Wucarła pjepř na prošk.*

wutřec są, -tŕą są, -car są, -tŕé są, *sł.*, utrzeć się: zatrzeć się.

wutřémac, -třimają, -třimêł, -třémôj, *sł.*, utrzymać. *Nimœglé wutřémac wœjčézné.*

wutřémac są, -třimają są, -třimêł są, -třémôj są, *sł.*, utrzymać się.

wutřémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, 1) utrzymywać, 2) sądzić. *Wutřémœvêł vjele baro lezi přé sobje. Sostra wutřémuje, że to są stało jinači.*

wutřémœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, utrzymywać się.

wutwœřéc, -ą, -ół, *sł.*, utworzyć.

wuwœlńic, -ą, -eł, *sł.*, uwolnić.

wuwœlńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, uwolnić się.

wuwœrac, -rą, -rêł, *sł.*, zorać. *Té jes vjelżi štek zemje wuwœrêł. Tè role ńe wuwœřeš ańè šteřema wœłami.*

wuvařéc, -ą, -ół, *sł.*, ugotować. *Wuvařéła bulvé.*

wuvařéc są, *sł.*, ugotować się. *Bulvé są ješ ńe wuvařéłé.*

wuvižec, -ą, -êł, *sł.*, ujrzeć. *Zdřà, ale ńick ńe wuvižà.*

wuvižec są, -ą są, -êł są, *sł.*, wydać się, spodobać się. *To są tak lepi pané wuvižì* (to się tak panu lepiej wyda). *Mje są to gbuřtwœ dôvno wuvižało* (mnie się to gospodarstwo dawno spodobało).

wuvixlac, -ają, -êł, *sł.*, uwikłać. *Wœn gœ dox wuvixlêł!*

wuvixlac są, -ają są, -êł są, *sł.*, uwikłać się. *Wuvixlêł są v swœje vlôsnè sècé.*

wuvixœléc, -ą, -ół, *sł.*, ukroić tępem narzędziem. *Ńimòg ańè kęska wuvixœléc.* Ob. wużexœléc.

wuvjeřéc, -ą, -ół, *sł.*, uwierzyć.

wuvjeséc, -šą, -sół, *sł.*, uwiesić.

wuvjeséc są, -šą są, -sół są, *sł.*, uwiesić się.

wuvješac, -ają, -êł, *sł.*, wieszać, uwieszać. *Pœd přątrę wuvješają te knepelće.*

wuvješac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wieszać się, uwieszać się.

wuvôga, -ġi, *ż.*, uwaga. *S vjelgǫ wuvôgǫ. Bez wuvôżi.*

wuvôżny, *przym.*, uważny. *Ńewuvôżny.*

wuvôżńe, *przym.*, uważnie. *Přésłexœvalé są wuvôżńe.*

wuzda, -é, *ż.*, uzda.

wuzdac, -ają, -êł, *sł.*, nakładać uzdę, kiełznać.

wuzdka, -ći, *ż.*, zdr. od wuzda, uzdka, uzdeczka.

wuzdravjac, -zdrôvjają, -zdrôvjêł, -zdravjôj, *sł.*, uzdrawiać. *Vjara é łaska Pana Bœga wuzdrôvjô.*

wuzdravjac są, -zdrôvjają są, -zdrôvjêł są, -zdravjôj są, *sł.*, uzdrawiać się.

wuzdrovic, -ją, -jeł, *sł.*, uzdrowić. *Pôn Bòg jegœ wuzdrovjeł.*

wuzdrovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, uzdrowić się. *Šlé są xceš wuzdrovic.*

wuzdřec, -ą, -êł, *sł.*, ujrzeć. *Ju ńe wuzdřą mœje wœjčézné!*

wuzemk, -u, *m.*, 1) część dolna koszuli od pasa, zwykle z grubszego płótna, 2) pień drzewa od ziemi po gałęzie. *Pœpleck spravi* (ujdzie), *ale wuzemk greby, jak djôxeł. Nakupjeł saméx wuzemkòv.*

wuzemkœvy, *przym.*, z grubszego płótna; dotyczący wuzemku. *Wuzemkœvè płòtno.*

wuznac, -ają (-ôm), -êł, *sł.*, uznać, poznać, przyjść do przekonania, spostrzec. *Jó jem vneteśći wuznêł, że Vé jesce Pœlôx. Wœjc tegœ ńigdé ńe wuznô.*

wuznavac, -znôvają, -znôvêł, -znavôj, *sł.*, uznawać, poznawać, przychodzić do przekonania. *Wœńi ńe wuznôvają jegœ panovańô. Človjek ńerôd swœje gřèxé wuznôvô.*

wuzoléc, -ą, -ół, *sł.*, zawalać, zbrudzić, splamić. *Rące mô wuzolonè. Wuzolony, jakbé z kœmina vélôz.*

wuzoléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zawalać się, zbrudzić się, splamić się. *Jô ńimœgą vjèzec, čim jô są tak wuzoléł. Wuzoléł są ńebœrôs — vézdři, jak mœres* (zawalał się nieboraczysko — wygląda, jak murzyn).

wużexœléc, -ą, -ół, *sł.*, ukroić tępem narzędziem. *Wużexœléł mu štek xleba. Jô tegœ ńijak ńe wużexœlą.*

wużéc, -ėją, -ół, *sł.*, użyć. *Vjele dobrègœ wużéł v swœjim žécu.*

wużéčac, -žičają, -žičêł, -žéčôj, *sł.*, użyczać. *Bòg wużičô nama zdrovjô é ščescô.*

wużéčec, -ą, -ół, *sł.*, użyczyć, pozwolić. *Jô jemu tegœ ńimœgą zakazac, jô mu to wużéčą. Wużéčé mje abé péřinką twœjegœ ščescô!* (użycz mi choć troszkę twojego szczęścia!)

wużétečnosc, -é, *ż.*, użyteczność.

wużétečny, *przym.*, użyteczny. *Ńewużétečnô ksążka.*

wużétečńe, *przysł.*, użytecznie.

wużétk, -u, *m.*, użytek. *Do všelejaćegœ wużétku. To je bez wużétku.*

wużévac, -živają, -živêł, -žévôj, *sł.*, używać. *Té ńimôš wużévac na złè swœjegœ bœgactva. Dêł cé Pôn Bòg daré — wużévôj mjaré!* (Dał ci Pan Bóg dary — używaj miary!).

wużrec, -žrą, -žar, *sł.*, 1) użreć, ugryść, 2) zeżreć. *Kamińa dox ńe wużreš. Psé gœ na smirc wużarłé.* Zamiast wużrec można też słyszeć wurżec.

V.

v, *przyim.*, w, we. *V nym dwœře. V téx stôréx časax. Ve dvux.*

va, *zaim.*, licz. podw. do té. *Do vaju. Na vaju. Jôbjem to vama rôd dêł. Před vama. Z vama.*

vabic, vôbją, vôbjeł, vabi, *sł.*, wabić, zapraszać.

vazęc, -ą, -ął, *sł. przech.* i *nieprzech.*, krzyczeć, gromić, łajać, napominać. *Wœn jǫ tak vazi, jak psa* (on na nią tak krzyczy, jak na psa). *Ńe vazęta, sąsęzę, masma dox na svœjex smjecax* (nie krzyczcie. sąsiedzie, myśmy przecież na swoich śmieciach).

vazęcel, -a, *m.*, ten, który łaje, gromi, napomina.

vazęcelka, -ći, *ż.*, kobieta, która łaje, gromi, napomina.

vaxta, -é, *ż.*, straż, *niem.* Wacht.

vaxtovac, -ją, -ovêł, *sł.*, strzedz, straż trzymać. *Ten żołneř vaxtovêł wœbnoc.*

vaxtôrka, -ći, *ż.*, strażniczka.

vaxtôř, -a, *m.*, stróż, strażnik.

vaji, -a, -e, *zaim.*, wasz, was dwojga. *Vajemu sénovi. Ńipœcè te vaje zęcé. Cež mzę z vają coreškǫ?*

Valąti, -ègœ, *m. i. wł.*, Walenty.

Valk, -a, *m.*, zdr. od Valąti, Walek. *Na svjąti Valk ńima pœd lodę balk.* Przysł.

Valkòv, -œvy, -œvô, -œvè, *przym.*, Walków. *Valkœvè zdôvańè* (ślub).

vanožéc, -ą, -ął, *sł.* tułać się, wałęsać się. *Mòj wuja, ten le vanožêł přez całè žécè. Na vanožeńim* (na tułaczce).

varac, -ają, -êł, *sł.*, trwać, *niem.* währen. *To nama za długœ varało. To ńe varało dłeži, jak šteré gœzéné.*

varenk, -u, *m.*, warunek. *Přé téx varenkax. Pœd varenkę.*

varéjacći, -kô, -ćè, *przym.*, waryacki. *Varéjaccè čéné.*

varéjactwœ, -va, *n.*, waryactwo. *To ješ přinzę do varéjactva.*

varéjovac, -ują, -ovêł, *sł.*, waryować. *Wœn gvésno varéjuje.*

varéjôt, -a, *m.*, waryat.

varéjôtka, -ći, *ż.*, waryatka.

varga, -źi, *ż.*, warga.

vargôl, -a, *m.*, człowiek z wielkiemi, obwisłemi wargami.

vargôlka, -ći, *ż.*, kobieta z grubemi, obwisłemi wargami.

Varmijô, -e, *ż.*, Warmia.

Varmijôčka, -ći, *ż.*, Warmiaczka.

Varmijôk, -a, *m.*, Warmiak.

varna, -é, *ż.*, wrona. *Ob.* vrona i gapa.

varnka, -ći, *ż.*, zdr. od varna, wronka. *Por.* nazwisko rodowe Warnka.

varpac, vôrpają, vôrpêł, varpôj, *sł.*, drzeć, targać, szarpać. *Por.* vôrp.

varpœvy, *przym.*, zgrzebny, z grubego płótna. *Varpœvè buksé* (zgrzebne spodnie). *Ob.* vôrp.

varta *ob.* vrota.

vařčec, -ą, -êł, *sł.*, 1) trzeszczeć, 2) chrapać, »pacierze mówić«. Jest to wyraz na oznaczenie charakterystycznego głosu, który wydaje kot przy zasypianiu. *Jak šed, to tak vařčało, jak ježevô skòrka. Kœt spi a vařči.*

vařéc, -ą, -ął, *sł.*, warzyć, gotować. *Nenka krepé vařéła.*

vařéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, warzyć się, gotować się. *Strava są vaři.*

vařéwœ, -va, *n.*, warzywo, jarzyny.

vařivny, *przym.*, warzywny. *Wœgròd vařivny.*

Vaser, -a, *m.*, imię dawane psom na Kaszubach.

vaspanòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, waćpanów. *Vaspanovègœ gœře jô są ńe wuřasną.*

vaspanstwœ, -va, *n.*, waćpaństwo, wielmożni państwo. *Prošą, ńex vaspanstwœ sadnǫ!*

vaspańè, -è, *ż.*, waćpani, pani.

vaspańin, -a, -è, *przym.*, waćpanin, panin. *Vaspańinè gôdańè.*

vaspôn, -ana, *m.*, waćpan, pan. *Jôbé mjêł ńèco vaspane do pœvjôdańô. Dobri zeń vaspane!*

vaš, -a, -e, *zaim.*, wasz.

Vavřinc, -a, *m. i. wł.* Wawrzyniec. *Na svjąti Vavřinc s kœsǫ v žéto přinc.* Przysł.

važéc, vôžą, vôžél, važé, *sł.*, 1) ważyć (przech.), 2) ważyć, mieć wagę. *Wœńi žéto v stodole vôžǫ. Te sétè svińe vôžǫ třésta pjtòv.*

vąbòrk, -a, *m.*, konew, wiadro, węborek.

vąbœrušk, -a, *m.*, zdrobniałe od vąbòrk, wiaderko.

vądrovac, -ejã, -ovèł, *sł.*, wędrować. *Żeż té vądreješ?*

vądrovčék, -a, *m.*, wędrowiec.

vądrovny, *przym.*, wędrowny.

vądròvc, -a, *m.*, wędrowiec.

vądròvka, -ći, *ż.*, wędrówka.

vążel, -gla, *m.*, węgiel.

Vążer, -gra, *m.*, Węgier.

Vążerka, -ći, *ż.*, Węgierka.

vążeŕći, -kô, -ćė, *przym.*, węgierski.

vąglišk, -a, *m.*, zdr. od vążel, węgielek.

vąglovy, *przym.*, węglowy. *Vąglovy prošk. Vąglovè targœvišče. Ńedalek Vąglovègœ targu ve Gdônsku.*

vągòř, -œŕa, *m.*, węgórz.

vągœŕéna, -é, *ż.*, skóra z węgorza.

Vągré, -żer, *l. mn.*, Węgry.

vąx, -u, *m.*, węch.

vąxac, vǫxają, vǫxêł, vąxôj, *sł.*, wąchać. *Wœna vǫxô ròżą. Bjeŕé é vąxôj!*

vąps, -a, *m.*, rodzaj kaftana lub kamizelki, *niem.*, Wamms. *Vąps fudrovôny* (podszyty).

vązexno, *przysł.*, zdr. od vǫzkœ, wąziutko.

vązexny, *przym.*, zdr. od vǫzći, wąziutki.

vązéskœ, -a, *ob.* vążéšče.

vążék, -a, *m.*, zdr. od vǫž, mały wąż. *To bél ten vążék, co jemu złotą wœbrąč přéńòs.*

vążéšče, -a, *n.*, powróz, lina, postronek. *Krova xœzi na vążéščé* (dosłownie: krowa chodzi na powrozie t. j. prowadzona jest). *Poł. kasz.* vązéskœ. *Řešé krovą na vązésku* (uwiąż krowę na powrozie).

vąži *ob.* vǫzkœ.

vążovy, *przym.*, wężowy. *Vążovè wœčé.*

vbic, vbiją, vbjeł, *sł.*, wbić.

vbijac, -ają, -êł, *sł.*, wbijać.

vbjègac, -ają, -êł, *sł.*, wbiegać.

vbjègnąc, -ną, vbjèg, *sł.*, wbiec.

vcégac, vcigają, vcigêł, vcégôj, *sł.*, wciągać.

vcénac, vcinają, vcinêł, vcénôj, *sł.*, wcinać.

vcénac są, vcinają są, vcinêł są, vcénôj są, *sł.*, wcinać się. *Te lencuxé jemu są vcinałé v cało.*

vcéskac, vciskają, vciskêł, vcéskôj, *sł.*, wciskać, wpychać.

vcésnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wcisnąć, wepchnąć.

vcic, vetną, vcǫł, vetńi, *sł.*, wciąć. *Vcąli.*

vcic są, vetną są, vcǫł są, vetńi są, *sł.*, wciąć się.

vcignǫc, -ną, vcig(nǫł), *sł.*, wciągnąć. *Vcigńita gœ do xéči!*

včerajši, *przym.*, wczorajszy. *Včerajši zeń. Včerajšè mlekœ.*

včero, -a, *n.*, dzień wczorajszy. *Wœt včera.*

včerô, *przysł.*, wczoraj.

vdòł, *przysł.*, w dół, na dół.

vzęčno, *przysł.*, wdzięcznie.

vzęčnosc, -é, *ż.*, wdzięczność.

vzęčny, *przym.*, wdzięczny.

vzęk, -u, *m.*, wdzięk, przyjemność. *To mu déxł vzęk* (zupełnie tak, jak sobie życzył).

vzięći, -kô, -ćė, *przym.*, wdzydzki. *Wœstròv vzięći. Jezoro vzięćė.*

Vzięże, -a, *n.*, Wdzydze, wieś w powiecie kościerskim.

ve *ob.* v.

vedług, *przyim.*, według, podług. *Vedług přepise. Vedług jegœ gôdći.*

vedle, *przyim.*, wedle, obok, przy. *Ax, vedle lasa, vedle zelonègœ. Vedle najex xéči. Hej, kuka, vedle buka!*

vej! *wykrzyk.*, hej, toć, oto, no, przecież. *Vej, zdŕéta-la! Vej, co za figle strojǫ! Jô, vej, ješ taćegœ straška ńe vizęł.*

Vejherowœ *ob.* Vejrowœ.

vej-le, *wykrz.*, oto, ot co, toć. *Ob.* vej.

Vejrowœ, -va, *n.*, Wejherowo, miasto powiatowe na Kaszubach. Nazywają je także »Nowem Miastem«, a w powiecie wejherowskim i puckim krótko »Miastem«.

vejrovści, -kô, -ćė, *przym.*, wejherowski.

vejtale! *wykrz.*, patrzcie! o dziwo! hej! *Vejtale, jaći snôži kœscòł.*

velna, -é, *ż.*, wełna.

velńany, *przym.*, wełniany.

vele *ob.* vedle.

velnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, welgnąć, włoczyć się, wcisnąć się. *Jakbé mu nóże v déle velnąłé.* (jakby mu nogi w podłogę wrosły).

venc, vendą, všed, *sł.*, wejść. *Łôtvje venc, ale cążkœ vync.*

vernǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, wrócić się, *rus.* **вернуться сл.** *Vernǫł są réxli, jak mé są nazevalé.*

vest, -e, *m.*, 1) zachód (strona świata), 2) wiatr zachodni, *niem.* West. Wyrazu tego używają tylko Rébôcé.

vestxnǫc, -ną, vestx(nǫł), *sł.*, westchnąć.

vestředny, *przym.*, środkowy, wewnętrzny. *Ten vestředny to mòvjeł* (ten, co w środku stoi, to mówił). *Wœźiń vestředny. Nen vestředny zôgòn mje nôleži.*

vestřòd, *przysł.*, w środku.

vestřòd, *przyim.*, wśród, pośród. *Vestřòd wœgńa. Vestřòd zemje.*

vestřòdk, -a, *m.*, środek, wnętrze. *Ve vestřòdku* (w środku). *Jôbé są rôd do vestřòdka zemje dostêł!*

vestřòdkœvy, *przym.*, środkowy.

veš, *2. przyp.* všé, *ż.*, wesz.

vešôk, -a, *m.*, wszarz.

vet, *wyraz nieodmienny*, wet. *Vet za vet, a darmœ ńick.*

vetχnǫc, -ną, vetχ(nǫł), *sł.*, wetchnąć.

vetknǫc, -ną, vetk(nǫł), *sł.*, wetknąć.

vevnǫtř, *przyim.*, wewnątrz. *Vevnǫtř lasa. Vevnǫtř mœŕa.*

vezdřec, -ą, -êł, *sł.*, spojrzeć. *Nenka vezdřà nô mją.*

vezvac, -zvją, -zvêł, -zvi, *sł.*, wezwać. *Vezvańè.*

vé, *zaim.*, liczba mnoga do té, wy. *Cež vôm pœ tim?*

vébačac, -bôčają, -bôčêł, -bačôj, *sł.*, wybaczać, przebaczać. *Bòg Nôdobrotlévši vébôčô cążšè vinè, vébôči é tą malexnǫ.*

vébačéc, -bôčą, -bôčêł, -bačé, *sł.*, wybaczyć, darować. *To Jegœmœsc mje vébôči. Vébačéta łaskavje!*

vébarχnǫc są, -ną są, vébarχ(nǫł) są, *sł.*, otumanieć, stracić zmysły, oszaleć. *Vebarχły* (szalony, narwany). *Lôtô, jak vébarχłô.*

vébarknǫc są *ob.* vébarχnǫc są.

vébartkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, wymocować się, namocować się. *Vébartkœvalé są dixtix* (namocowali się do syta). *Ob.* bartkœvac są.

vébavic, -ją, -jeł, *sł.*, wybawić, uwolnić. *Jôbém gœ mòg letkœ vébavic. Vébavi nas, wœ Pańe!*

vébavicel, -a, *m.*, wybawca. *Ob.* vébôvca.

vébavicelka, -ći, *ż.*, wybawczyni. *Nôjsvjątšô Panna béła našǫ vébavicelkǫ*

vébavjac, -bôvjają, -bôvjêł, -bavjôj, *sł.*, wybawiać, uwalniać, *Wœjc gœ vjedno vébôvjêł z dłegòv.*

vébéc, -bǫdą, -bół, -bążé, *sł.*, wybyć, wytrwać, być do końca. *Jô wu ńegœ ńe vébǫdą. Ńe vébół ańè čvirc roku. Zły słega wu nôlepšègœ długœ ńe vébǫże.*

vébévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, być, trwać, pozostawać. *Ti Mazuŕé ńe vébyvalé tu ńiga dłeži, jak jeden rok.*

vébic, -biją, -bjeł, *sł.*, wybić. *Vébjeł jǫ palécǫ.*

vébijac, -ają, -êł, *sł.*, wybijać.

vébjerac, -ają, -êł, *sł.*, wybierać. *Co lepšè, pjąkńešè, vébjerêł dlô se.*

vébjerka, -ći, *ż.*, pobór do wojska, branka.

vébjègac, -ają, -êł, *sł.*, wybiegać.

vébjègnǫc, -ną, -bjèg, *sł.*, wybiec.

vébjôdkœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, wymocować się, napasować się (do syta). *Vébjôdkujce są, kulkœ le χcece.* Ob. bjôtkœvac są (powinno być: bjôdkœvac są).

véblagac, -ają, -êł, *sł.*, wybłagać, wyprosić. *Wœna so takǫ smirc véblagà wu Pana Bœga.*

véblążéc, -błǫzą, -błǫzół, -błążé, *sł.*, wydostać się z miejsca błąkania, wyjść z błędu. *Dopjeŕé dreźègœ dńa véblǫzélé z negœ lasa.*

vébôv, -ave, *m.*, wybawienie, uwolnienie. *Ńimjelé ju ńijaći nôzeje na vébôv z ńewœle.*

vébôvca, -e, *m.*, wybawca, oswobodziciel.

vébrac, -bjeŕą, -brêł, -bjeŕé, *sł.*, wybrać. *Šlébjem béł vébrôny* (jeślibym był wybrany). *Vébjeŕéta te bulvé!*

vébrekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, spotrzebować, zużyć. *Vébrekœvalé všétkǫ słomą.*

vébudovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wybudować. *Tu so vébudovalé χlèv é χéče.*

vébudovańè, -ô, *n.*, dom i budynki gospodarskie, wystawione za wsią, *niem.* Abbau. W typowej wsi pomorskiej, obejścia gospodarskie ciągną się wzdłuż głównej drogi. Powstałe w późniejszych czasach gospodarstwa na odleglejszych gruntach nazywają się vébudovańami lub pustkœvjami.

véc, véją, vél, *sł.*, wyć. *Véje, jak vêlk. Mœŕe réčało é vélo, jak sto djôχłòv.*

vécar *ob.* vétřec.

vécezéc, -ą, -él, *sł.*, wycedzić. *Vécezé do wœstatka!*

vécerac, -ają, -êł, *sł.*, wycierać. *Šnepdekę wœčé vécerô.*

vécerpjec, -ją, -jêł, *sł.*, wycierpieć.

vécégac, -cigają, -cigêł, -cégôj, *sł.*, wyciągać. *Rébôcé vécigalé sècé na lǫd.*

vécénac, -cinają, -cinêł, -cénôj, *sł.*, wycinać. *Ńe vécénôj téx dřevjąt.*

vecéskac, -ciskają, -ciskêł, -céskôj, *sł.*, wyciskać.

vécésnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wycisnąć.

vécic, -tną, -cǫł, -tńi, *sł.*, wyciąć. *Vécąti las.*

vécignǫc, -ną, -nǫł (lub: vécig), *sł.*, wyciągnąć. *Vécigńony* (wyciągnięty). *Před vécigńeńim* (przed wyciągnięciem). *Cążkœ jim béło gœ vécignǫc, ale gœ dox vécigłé.*

vécopac, -ają, -êł, *sł.*, wycofać.

vécopac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wycofać się.

véćebic są, -bją są, -bjeł są, *sł.*, wypłakać się. *Dej ji pœku, ńex są véćebi! Véćebi są rôz!*

véćidnǫc, -ną, -ćid, *sł.*, wyłamać, wytłuc.

véćipjec, -ją, -jêł, *sł.*, wykipieć. *Zdŕé, žebé smjotônka ńe véćipjà!*

véčéscéc, -ščą, -scél, *sł.*, wyczyścić. *Nenkœ, véčéscéce ten grôp!*

véčéščac, -čiščają, -čiščêł, -čéščôj, *sł.*, wyczyszczać.

véčétac, -ają, -êł, *sł.*, wyczytać. *Wœna to gvés v téx stôréx ksǫžkax véčétà.*

véčosac, -šą, -sêł, *sł.*, wyczesać.

védac, -dôm, -dêł, -dej, *sł.*, 1) wydać, 2) urodzić. *Jôbé mu tegœ ńe védêł. Ten wòvs védô zęsịc kœrci wœt kœrca.*

védatk, -u, *m.*, wydatek. *Vjelźè védatće. Tu ńimòže béc bez védatkòv. Védatće kœscelnè.*

védavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, wydawać. *Tébjes ńimjêł za vjele védavac pjeńǫzį* (nie powinieneś za wiele wydawać pieniędzy).

védeptac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-cé), *sł.*, wydeptać. *Védeptônô steźenka* (wydeptana ścieżynka).

védélovac, -ują, -ovêł, *sł.*, deskami pokryć, deskami założyć. *Pœdpřątřè, ćej je védélovônè délami, to są zvje deka* (gdy powała jest zakryta deskami, wtedy nazywa się sufitem).

védic, -dmą, -dǫł, -dmi, *sł.*, wydąć. *Vjatrę védǫti. Vjater védǫł žôgle.*

védłebac, -ją, -êł, *sł.*, wydłubać.

védłebœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wydłubywać.

védmuχac, -ają, -êł, *sł.*, wydmuchać.

védmuχœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wydmuchiwać.

védojic, -ą, -eł, *sł.*, wydoić.

védostac, -stôną, -stêł, -stańi, *sł.*, wydostać, wydobyć.

védostac są, -stôną są, -stêł są, -stańi są, *sł.*, wydobyć się, wydostać się.

védostavac, -stôvają, -stôvêł, -stavôj, *sł.*, wydostawać, wydobywać.

védostavac są, -stôvają są, -stôvêł są, -stavôj są, *sł.*, wydostawać się, wydobywać się.

védovjadé, -òv, *l. mn.*, wywiady, przeszpiegi. *Přéχœzélé tu na wœbzerće, na védovjadé.*

védovjadovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, wywiadywać się, dopytywać się. *Védovjadovalé są, čé tu ńe bélé žołneře.*

védra, -é, *ż.*, wydra.

védrašovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wymłócić. *Ma môma všeden jičmé védrašovôny.*

védrekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wydrukować.

védřec, -dřą, -zar, -dřé, *sł.*, wydrzeć, wytargać. *Vézar ji ćile vlosòv. Jô cé dox tegœ ńe védřą.*

védřec są, -dřą są, -zar są, -dřé są, *sł.*, wydrzeć się. *Ledvje jem są jim vézar.*

vézar *ob.* védřec.

vézebac, -ją, -êł, *sł.*, wydziubać. *Kurk vézebêł kœkœšce wœkœ. Krek krekœvi wœka ńe vézebje.*

vézerac, -ają, -êł, *sł.*, wydzierać.

vézerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wydzierać się.

véźibac, -ają, -êł, *sł.*, wyginać.

véźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wyginać się. *Ne véźibôj są z wœkna!*

véźic, -gną, -źǫł, -gńi, *sł.*, wygiąć. *Za vjele véźąti.*

véźic są, -gną są, -źǫł są, -gńi są, *sł.*, wygiąć się. *Véźǫł są ku ńi.*

véźinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wyginąć. *Ti tą vnet véźinǫ, šlé są co ńe wœtmjeńi.*

végadac, -gôdają, -gôdêł, -gadôj, *sł.*, 1) wypowiedzieć, 2) wytłumaczyć, wybić z głowy. *Jô jemu ńimœgą tegœ ńijak végadac.*

végadovac, -ują, -ovêł, *sł.*, tłumaczyć, wybijać z głowy.

végazac, -gôzają, -gôzêł, -gazôj, *sł.*, wygadzać, oddawać usługi. *Wœn ji tak ve všétćim végôzô.*

végańac, -gôńają, -gôńêł, -gańôj. *sł.*, wyganiać.

végańac są, -gôńają są, -gôńêł są, -gańôj są, *sł.*, rozchmurzać się, wyjaśniać się, wypogadzać się. *To są tak végôńô, jô vjeřą, ju wœt pêłńa* (to się tak wypogadza, jak mi się zdaje, już od południa).

végarbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wygarbować.

végasac, -gôsają, -gôsêł, -gasôj, *sł.*, wygasać, gasnąć. *Wœźiń ju végôsô.*

végaséc, -šą, -sél, *sł.*, wygasić.

végasnǫc, -ną, -gas, *sł.*, wygasnąć.

végładnǫc, -ną, -głód, -gładńi, *sł.*, wygładzić się, uspokoić się (o morzu wzburzonem).

végnac, -ają, -êł, *sł.*, wygnać. *Ej, végrêł naš pôn, végrêł, všétćex leźi ze vsé végnêł!* Piosnka.

végnanc, -a, *m.*, wygnaniec.

végńatac, -gńôtają, -gńôtêł, -gńatôj, *sł.*, wygniatać.

végńatac są, -gńôtają są, -gńôtêł są, -gńatôj są, *sł.*, guzdrać się. *Wœna są tak cały zeń végńôtô.*

végńesc, -gńotą, -gńòt, -gńecé, *sł.*, wygnieść.

végńesc są, -otą są, -òt są, -ecé są, *sł.*, wyguzdrać się. *Végńecé są ju rôz!*

végńic, -ią, -eł, *sł.*, wygnić.

végœda, -é, *ż.*, wygoda.

végœdno, *przysł.*, wygodnie.

végœdny, *przym.*, wygodny.

végœzéc, -ą, -él, *sł.*, wygodzić, zrobić wygodę, oddać przysługę. *Jô jim, wœńi mje ńerôz végœzélé.*

végǫbjeřéc, -ą, -él, *sł.*, wypaczyć, spaczyć, skrzywić. *Végǫbjeřony* (spaczony).

végǫbjeřéc są, -ą są, -ął są, *sł.*, wypaczyć się, spaczyć się, skrzywić się *Te déle są ńe végǫbjeřǫ* (ta podłoga się nie wypaczy).

végrabic, -ją, -jął, *sł.*, wygrabić.

végrabjac, -grôbjają, -grôbjął, -grabjôj, *sł.*, wygrabiać. *Végrabjôjta le dobře!*

végrac, -ają, -ął, *sł.*, 1) wygrać (melodyę), 2) wygrać (w karty i t. p.). *Wœn všétkœ végrô! Oj, végrął naš pôn, végrął!*

végrajdac są, -ają są, -ął są, *sł.*, wygramolić się, wydostać się z trudem. *Mina całô noc, ńižlé są z negœ błota végrajdalé* (minęła cała noc, zanim się z owego błota wygramolili). *Té są z bjèdé ńigdé ńe végrajdôš!*

végrévac, -grivają, -grivął, *sł.*, 1) wygrywać (na instrumencie), 2) wygrywać (w karty i t. p.).

végrézac, -grizają, -grizął, -grézôj, *sł.*, wygryzać.

végrézc, -grézą, -gréz, *sł.*, wygryść.

végrézc są, -ézą są, -éz są, *sł.*, wygryść się, wydostać się. *Wœn są jednak ješ é z tè bjèdé végréze! To je vilk, co są z jadra végréz!* (to jest wilk, co się z sieci wygryzł!).

végřebac, -ją, -ął, *sł.*, wygrzebać.

végřebac są, -ją są, -ął są, *sł.*, wygrzebać się, wydobyć się. *Vstań é są végřebi rôz!* (wstań i wygrzeb się przecie!).

végřebœvac, -ują, -œvął, *sł.*, wygrzebywać.

végřebœvac są, -ują są, -œvął są, *sł.*, wygrzebywać się.

végřevac, -ają, -ął, *sł.*, wygrzewać.

végřevac są, -ają są, -ął są, *sł.*, wygrzewać się. *Rébôcé végřevalé są na pjôsku, na stroze.*

végřôc, -eją, -ął, *sł.*, wygrzać.

végřôc są, -eją są, -ął są, *sł.*, wygrzać się. *Jôbé są terô rôd végřął pœd pjeřénǫ.*

végubic, -ją, -jął, *sł.*, wygubić. *Pôn Bòg végubjeł jix ròd.*

véxœdny, *przym.*, przy wyjściu będący, końcowy. *Véxœdnô zura* (dziura w lodzie z której wydobywa się niewód).

véxœvac, -vją, -vął, *sł.*, wychować. *Véxœvął so zńiją. Véxœvi gœ na bélnègœ xłopa!*

véxœvanc, -a, *m.*, wychowanek.

véxvalac, -xvôlają, -xvôlął, -xvalôj, *sł.*, wychwalać. *Véxvôlalé gœ pœd ńebjosa.*

véjadac, -jôdają, -jôdął, -jadôj, *sł.*, wyjadać. *Le ńe véjadôjta všétćex bulev!*

véjaxac, -jadą, -jaxął (-jął), -jezé, *sł.*, wyjechać. *Véjaxalé wœ pòlnocé.*

véjasńac, -jôsńają, -jôsńął, -jasńôj, *sł.*, wyjaśniać.

véjasńac są, -jôsńają są, -jôsńął są, *sł.*, wyjaśniać się.

véjasńic, -ą, -ął, *sł.*, wyjaśnić.

véjasńic są, -ą są, -ął są, *sł.*, wyjaśnić się.

véjavic, -ją, -jął, *sł.*, wyjawić. *Wœnbé tegœ ńikœmu ńe véjavjeł.*

véjavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, wyjawić się. *To są ńiga ńe véjavi.*

véjavjac, -jôvjają, -jôvjął, -javjôj, *sł.*, wyjawiać. *Ńe véjavjôj tegœ navet sostrom é bracom!*

véjavjac są, -jôvjają są, -jôvjął są, -javjôj są, *sł.*, wyjawiać się, wychodzić na wierzch.

véjeżžac, -ają, -ął, *sł.*, wyjeżdżać.

véjèsc, -jèm, -jôd, *sł.*, wyjeść.

véjic, -jmą, -jǫł, -jmi, *sł.*, wyjąć. *Véjąti. Véjącè.*

véjičec, -ą, -ął, *sł.*, wyjęczeć. *Wœna ju swœje véjičà.*

véjikac, -ają, -ął, *sł.*, wyjąkać. *Ledvje te słova mòg véjikac. Ńic vici ńe véjikął.*

véjimac, -ają, -ął, *sł.*, wyjmować.

véjôzd, -azde, *m.*, wyjazd. *Před véjazdę. Do véjazde. Ždalé na mòj véjôzd.*

véjǫtk, -u, *m.*, wyjątek. *To je le véjǫtk mjezé némi gburami. Všétcé są katolécé bez véjǫtku.*

vékažac, -kôžają, -kôžął, -kažôj, *sł.*, wykadzać.

vékažéc, -ą, -ął, *sł.*, wykadzić. *Vékažélé wœbje jizbé.*

vékazac, -kôžą, -kôzął, -kažé, *sł.*, wykazać, wyszczególnić, udowodnić.

vékazovac, -eją, -ovął, *sł.*, wykazywać, wyszczególniać, udowadniać.

vékładac, -kłôdają, -kłôdął, -kładôj, *sł.*, 1) wykładać, 2) objaśniać.

vékłôd, -ade, *m.*, 1) wykład, objaśnienie, 2) wynoszenie. *Vékłôd Pisma Svjatènvœ. Vékłôd robic* (wynosić niewód na brzeg).

véklepac, -ją, -ął, *sł.*, 1) wyklepać, wytłuc, 2) wymłócić.

véklénac, -klinają, -klinął, -klénôj, *sł.*, wyklinać.

véklic, -klną, -klął, -klńi, *sł.*, wykląć. *Z kœscoła vékląti.*

véknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, uczyć się. *Wœna rôd všétkœ złè vékńe. Wœńi to ńe łôtvje véknǫ.*

vékôrčovac, -eją, -ovął, *sł.*, wykorczować. *Vnet cały bòr bél vékôrčovôny.*

vékôz, -aze, *m.*, wykaz, wyszczególnienie. *Vékôz dłegòv, védatkòv.*

vékœnac, -ają, -ął, *sł.*, wykonać. *Wœn tegœ ńimòg ńijak zrobic, wœn tegœ ńimòg vékœnac.*

vékœpac, -ją, -ął, *sł.*, wykopać.

vékœpœvac, -ują, -œvął, *sł.*, wykopywać.

vékœséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, wykosić. *Vékœsélé všétkǫ trôvą.*

vékǫpac, -ją, -êł, *sł.*, wykąpać.

vékǫpac są, -ją są, -êł są, *sł.*, wykąpać się.

vékradac, -krôdają, -krôdêł, -kradôj, *sł.*, wykradać.

vékrasc, -kradną, -krôd, -kradńi, *sł.*, wykraść.

vékravac, -krôvają, -krôvêł, -kravôj, *sł.*, wykrawać.

vékrącac, -krǫcają, -krǫcêł, -krącôj, *sł.*, wykręcać.

vékrącac są, -krǫcają są, -krǫcêł są, -krącôj są, *sł.*, wykręcać się. *Vékrǫcają są, jak mœgǫ.*

vékrącéc, -krǫcą, -krǫcél, -krącé, *sł.*, wykręcić.

vékrącéc są, -krǫcą są, -krǫcél są, -krącé są, *sł.*, wykręcić się. *Té mje są ńe vékrǫciš!*

vékrąt, -e, *m.*, wykręt, kruczek. *To sǫ le jegœ vékrąté. Jô są jegœ fifòv é vékrątòv ńe bœją.*

vékrekœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wyśmiewać. naigrawać się, szydzić. *Wœńi kœždegœ vékrekœvalé ve vsé.*

vékrekus, -a, *m.*, wyśmiewca, szyderca.

vékrešac, -krušają, -krušêł, -krešôj, *sł.*, wykruszać.

vékrešéc, -krušą, -krušél, -krešé, *sł.*, wykruszyć.

vékréc, -éją, -él, *sł.*, wykryć. *Vékréł téx rabušńikòv.*

vékréc są, -éją są, -él są, *sł.*, wykryć się. *To są ńe réxło vékréje.*

vékrévac, -krivają, -krivêł, -krévôj, *sł.*, wykrywać.

vékrévac są, -krivają są, -krivêł są, -krévôj są, *sł.*, wykrywać się.

vékrojic, -ą, -eł, *sł.*, wykroić.

vékumac, -ają, -êł, *sł.*, wydrążyć, wydłubać, wyżłobić. *Z dřeva vékumôny. Jakuž wœn to vékumêł?*

vékumœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wydrążać, wydłubywać, wyżłabiać.

vékup, -u, *m.*, wykup, wykupno, okup. *Ńe bél jem zjiŕći brac vékup.* Cen.

vékupic, -ją, -jeł, *sł.*, wykupić. *Vékupjeł séna z wœjska.*

vékupic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, wykupić się, złożyć okup.

vékupjac, -ają, -êł, *sł.*, wykupywać.

vékupjac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wykupywać się, składać okup. *Vékupjàbé są, čim le bé xcêł jem* (wykupiłaby się, czembym tylko chciał). *Cen.*

vélamic, -łômją, -łômjeł, -łami, *sł.*, wyłamać. *Vélômjeł dvjeře é vélôz buten* (wyłamał drzwi i wyszedł). *Vélami wœćenkœ!* (wyłam okienko!).

vélamjac, -łômjają, -łômjêł, -łamjôj, *sł.*, wyłamywać.

vélavjac, -łôvjają, -łôvjêł, -łavjôj, *sł.*, wyławiać, wyłapywać, wychwytywać.

vélazéc, -łażą, -łazél, -łazé, *sł.*, wyłazić.

vélągœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wypaczyć, wygiąć, wykrzywić. *Buten šéku vélągœvôny* (wypaczony, wygięty nad miarę).

vélągœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, wypaczyć się, wykrzywić się.

vélgac, -łżą, -łgêł, -łżé, *sł.*, wyłgać, wycyganić. *Wœn vélgêł wœd ńè całi jeje majǫtk.*

vélgac są, -łżą są, -łgêł są, *sł.*, wyłgać się, wycyganić się, wykręcić się sianem. *Ju są vici ńe vékrǫciš, są ńe vélżeš.*

vélepic, -łupją, -łupjeł, -łepi, *sł.*, wyłupić, wyłuszczyć.

vélepjac, -łupjają, -łupjêł, -łepjôj, *sł.*, wyłupywać, wyłuskiwać.

vélésec, -eją, -êł, *sł.*, wyłysieć.

vélovic, -ją, -jeł, *sł.*, wyłowić, wyłapać. *Vélovima mu všétće rébé.*

vélożéc, -ą, -él, *sł.*, 1) wyłożyć, 2) objaśnić.

vélatac, -lôtają, -lôtêł, -latôj, *sł.*, wylatywać. *Žòden ptôšk ńe vélôtô tak vésok.*

vélatovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wylatywać. *Ob.* vélatac.

vélecec, -ą, -êł, *sł.*, wylecieć. *Vélecà jaskulečka z gńôzda.*

vélev, -e, *m.*, wylew. *Vélev wœdé. Pœ vélevje.*

vélevac, -ają, -êł, *sł.*, wylewać.

vélevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wylewać się. *Jakuž ta wœda są vélevô?*

vélezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, wyleść.

vélézac, -ližą, -lizêł, -léžé, *sł.*, wylizać.

vélézovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wylizywać.

vélèčéc, -ą, -él, *sł.*, wyleczyć.

vélèdac, -ają, -êł, *sł.*, wycierpieć, znieść. *To ledvje mœžna béło vélèdac.*

vélôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, wylać.

vélôc są, -leją są, -lêł są, -lij są, *sł.*, wylać się,

vémalovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wymalować. *Jakbé vémalovônô.*

vémašerovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wymaszerować. *Wœjskœ béło ju dôvno vémašerovônè.*

vémavjac, -môvjają, -môvjêł, -mavjôj, *sł.*, wymawiać.

vémazac, -žą, -zêł, -žé, *sł.*, wymazać.

vémąglovac, -ją, -ovêł, *sł.*, wymaglować. *Té vépjeřeš, vémągleješ.*

véméc, -méją, -mél, *sł.*, wymyć.

véméślec, -šlą, -slél, *sł.*, wymyślić. *Té jes gvés ńèco novègœ véméślél?*

véméšlac, -myšlają, -myšlêł, -méšlôj, *sł.*, wymyślać.

vémévac, -myvają, -myvêł, -mévôj, *sł.*, wymywać.

vémijac, -ają, -êł, *sł.*, wymijać.

véminǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wyminąć.

vémjana, -é, *ż.*, wymiana.

vémjařnǫc, -ną, vémjôř, *sł.*, wymarznąć. *Bulvé nama vémjařłé.*

vémjatac, -mjôtają, -mjôtêł, -mjatôj, *sł.*, wymiatać. *Ne vémjatôj téx léstòv!*

vémjeńac, -ają, -êł, *sł.*, wymieniać.

vémjeńic, -ą, -eł, *sł.*, wymienić. *Vémjeńeł so stôrǫ babą za młodǫ.*

vémjerac, -ają, -êł, *sł.*, wymierać. *Znôjma vémjerajǫ ti nôstarši* (zwolna wymierają ci najstarsi).

vémjeřac, -ają, -êł, *sł.*, wymierzać.

vémjeřéc, -ą, -él, *sł.*, wymierzyć. *Mœřa ńe vémjeřiš!*

vémjesc, -mjotą, -mjòt, -mjecé, *sł.*, wymieść. *Vémjòt pœdvòrkœ, jak jizbą.*

vémješac, -ają, -êł, *sł.*, wymieszać.

vémjic, -mną, -mjǫł, -mńi, *sł.*, wymiąć. *Vémjąti* (wymięty).

vémknǫc są, -ną są, vémk są, *sł.*, wymknąć się. *Vémk ji są, jak vągòř. Šémk — vémk.*

vémœvic, -mòvją, -mòvjeł, -mœvi, *sł.*, wymówić. *Vémœvi ješ jedno słòvečkœ!*

vémřec, -mřą, -mjar, *sł.*, wymrzeć, powymierać,

vénašac, -nôšają, -nôšêł, -našôj, *sł.*, wynosić często lub zwykle. *Kœždoženńe vénôšajǫ jǫ z xałepé do kœscoła.*

vénekac, -ają, -êł, *sł.*, wypędzić, wygnać. *Vénekêł dobétk v pœle. Vénekôj psa buten!*

vénekac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wybrać się, zabrać się, wyprowadzić się, puścić się (w drogę). *Třa są v svjat vénekac.* Derd.

vénoséc, -šą, -sél, -sé, *sł.*, wynosić. *Pravje vtedé vénosélé trepa z xałepé.*

véńesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, wynieść. *Véńeséce te skœrepé!*

véńěřxnǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, wyikrzyć się, odbyć tarło (o rybach). *Cej są rébé ńěřxnǫ, zbližajǫ są ku břegœvi, że wœda je ceplešô, ale cej są véńěřxnǫ, vrôcajǫ do mœřa.*

vépadac, -pôdają, -pôdêł, -padôj, *sł.*, wypadać. *Jemu vłosé z brodé vépôdajǫ.*

vépalac, -pôlają, -pôlêł, -palôj, *sł.*, wypalać.

vépalac są, -pôlają są, -pôlêł są, -palôj są, *sł.*, wypalać się.

vépaléc, -pôlą, -pôlél, -palé, *sł.*, wypalić. *Vépôlélé všétkœ — terô ńimajǫ čim paléc.*

vépaléc są, -pôlą są, -pôlél są, -palé są, *sł.*, wypalić się.

vépasac, -pôsają, -pôsêł, -pasôj, *sł.*, wypasać. *Ńiňa ńe wœlno pôsńikòv v kròlevsćex lasax vépasac.*

vépasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, wypaść.

vépasc, -pasą, -pôs, -pasé, *sł.*, wypaść. *Vépaslé całǫ vèdą.*

vépéxac, -pyxają, -pyxêł, -péxôj, *sł.*, wykłuwać.

vépxnǫc, -ną, vépx(nǫł), *sł.*, wykłuć. *Pœstanovilé mu wœčé vépxnǫc. Vépxlé mu wœčé nožę.*

vépic, -piją, -pjeł, *sł.*, wypić. *Vépij, ńe wœstavi ńick!*

vépijac, -ają, -êł, *sł.*, wypijać.

vépisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, wypisać.

vépisovac, -ją, -ovêł, *sł.*, wypisywać.

vépjek, -u, *m.*, wypiek, rumieniec nienaturalny.

vépjerac, -ają, -êł, *sł.*, wypierać, odsuwać.

vépłacac, -płôcają, -płôcêł, -płacôj, *sł.*, wypłacać.

vépłacéc, -ą, -él, *sł.*, wypłacić.

vépłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wypłynąć. *A tej vépłénąlé na Vjelźè mœře* (na Bałtyk).

vépłévac, -płyvają, -płyvêł, -płévôj, *sł.*, wypływać.

vépłòkac, -čą, -kêł, -čé, *sł.*, wypłukać.

vépœčévac, -čivają, -čivêł, -čévôj. *sł.*, wypoczywać.

vépœčic, -čną, -čǫł, -čńi, *sł.*, wypocząć. *Vépœčńita so péřną!*

vépœmagac, -môgają, -môgêł, -magôj, *sł.*, dopomagać do wydobycia się z czegoś.

vépœmœž, -mœgą, -mòg, -mœžé, *sł.*, dopomódz do wydobycia się z czegoś. *Vépœmòg mu z duré* (dopomógł mu do wydobycia się z dziury). *Wœńi mje vépœmœglé z bjèdé.*

vépœscéc są, -ščą są, -scél są, *sł.*, wypościć się. *Xto są dobře vépœsci, ńe šukô v xlebje wœsci.*

vépœvjadac, -vjôdają, -vjôdêł, -vjadôj, *sł.*, wypowiadać.

vépœvjèžec, -vjèm, -vjèžêł, *sł.*, wypowiedzieć.

véprac, -pjeřą, -prêł, -pjeřé, *sł.*, 1) wyprać, 2) wybić, wytłuc. *Jô to sama všétkœ véprà, to é terô vépjeřą. Xłop bjałką véprêł. Jô jegœ dixtix véprêł!*

vêprašac, -prôšają, -prôšêł, -prašôj, *sł.*, wypraszać. *Šlé mje z vlôsny wœle ńe dażǫ, to ńe bǫdą wu ńix vêprôšêł.*

vêprašac są, -prôšają są, -prôšêł są, -prašôj są, *sł.*, wypraszać się,

vêpravic, -ją, -jeł, *sł.*, wyprawić, urządzić. *Vêpravilé vjelẹ̀ vjeselè.*

vêpravjac, -prôvjają, -prôvjêł, -pravjôj, *sł.*, wyprawiać, urządzać.

vêprosẹ́c, -šą, -sẹ́ł, *sł.*, wyprosić, uprosić, wymęczyć. *Vêprosélé ledwœ pœ štečku χlèba. Wœn so vjedno ńèco vêprosi. Vêprosélé so tą jistibką.*

vêprosẹ́c są, -šą są, -sẹ́ł są, *sł.*, wyprosić się.

vêprovażac, -vôżają, -vôżêł, -vażôj, *sł.*, wyprowadzać. *Gœsci vêprovôżô za pròg χéči.*

vêprovażac są, -vôżają są, -vôżêł są, -vażôj są, *sł.*, wyprowadzać się.

vêprovażẹ́c, -ą, -ół, *sł.*, wyprowadzić. *Vêprovażélé na tôrg tegœ bulôška.*

vêprovażẹ́c są, -ą są, -ół są, *sł.*, wyprowadzić się.

vêpřec, -přą, -par, *sł.*, wyprzeć.

vêpřec są, -přą są, -par są, *sł.*, wyprzeć się, zaprzeć się. *Vêpar są vjaré svjątè.*

vêpřẹ́gac, -přigają, -přigêł, -přégôj, *sł.*, wyprzęgać.

vêpřiż, -ẹ́gą, -ig, -ẹ́žé, *sł.*, wyprząc. *Vêpřéžé škapé é pœj do jizbé!*

vêpřisc, -přédą, -přọd, -přẹ́žé, *sł.*, wyprząść. *Vêpřądła całè přẹ́žono.*

vêpuscẹ́c, -ščą, -scół, *sł.*, wypuścić. *Vêpuscé mją dox!*

vêpuščac, -ają, -êł, *sł.*, wypuszczać.

vêrastac, -rôstają, -rôstêł, -rastôj, *sł.*, wyrastać. *To dřevjǫtkœ vêrôstało ku ńebu.*

vêrąbic, -rǫbją, -rǫbjeł, -rąbi, *sł.*, wyrąbać. *Vêrǫbilé żurą v loże.*

vêrąbœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wyrębywać.

vêretovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wyratować. *Ješlé nas té ńe vêreteješ!*

vêretovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, wyratować się.

vêré, *2. przyp.* vêr, *l. mn.*, wyra, wyrka, tapczan, prycza.

vêréc, -éją, -ół, *sł.*, wyryć. *Jegœ nazvistkœ bêło na nym kamińu vêrétè.*

vêrévac, -rivają, -rivêł, -révôj, *sł.*, wyrywać.

vêrga, -ġi, *ż.*, lichy koń, szkapa.

vêrizovac, -ują, -ovêł, *sł.*, wyjechać w podróż, odjechać, *niem.* reisen, *dol. niem.* rîsen. *Ju je pịc ksążéci, jak je naš ksọż tuzląd vêrizovôny.*

vêrok, -u, *m.*, wyrok, dekret.

vêrosc, -rostą, -ròs, -roscé, *sł.*, wyrość.

vêrǫpic, -ją, -jeł, *sł.*, zprzezywać, zeszkalować, wyłajać. *Jô jegœ vêrǫpjeł! Na dreżi rôz vêrǫpi gœ ješ lepi!*

vêrvac, -rvją, -rvêł, *sł.*, wyrwać, wytargać.

vêrvas, -e, *m.*, harmider, hałas. *Vêrvas, jak na targu.*

vêrvica, -e, *ż.*, wyrwa, wybój, dół; dziura, wyrwana przez deszcz lub rzekę.

vêřasnǫc są, -ną są, vêřas są, *sł.*, przerazić się, przestraszyć się. *Vêřasła są, jakbé vilka wuzdřà.*

vêřec, -řeką, -řečes, -řek, -řečé, *sł.*, wyrzec, wymówić. *Ńick tak χutkœ ńe wulôtô, jak głepje vêřekłè słowœ* (nic tak szybko nie ulatuje, jak głupio wyrzeczone słowo).

vêřecac, -řucają, -řučêł, -řecôj, *sł.*, wyrzucać. *Ńe vêřecôj gœ, mòj miły!*

vêřecẹ́c, -řucą, -řucół, -řecé, *sł.*, wyrzucić. *Vêřecé gœ za wœkno!*

vêřénac, -řinają, -řinêł, -řénôj, *sł.*, wyrzynać.

vêřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wyrznąć. *Wœn tak jiżę, jak vêřnony pjes.*

vêřǫščẹ́c, -ą, -ół, *sł.*, wysnuć, wypruć, wyciągnąć (nitkę z tkaniny). *Vêřǫščé te ńitćе!*

vêřǫščẹ́c są, -ą są, -ół są, *sł.*, wysnuć się, wypruć się, wyciągnąć się. *Mje są ńitka vêřǫščẹ́ła.*

vêsabarkac, -ają, -êł, *sł.*, wyłajać, wyszkalować, zgromić. *Vêsabarkêł mją, jak parobka.*

vêsadac, -sôdają, -sôdêł, -sadôj, *sł.*, wysiadać.

vêsadnǫc, -sadną, -sôd, -sadńi, *sł.*, wysiąść.

vêseblec, -ką, -seblek, *sł.*, rozebrać, obrać z sukien. *Vêsebleklé gœ do naga é tak puscélé.*

vêseblec są, -ką są, -seblek są, -čé są, *sł.*, rozebrać się. *Vêsebleklé są ze všétćex ruχen* (sukien).

vêseblekac, -ają, -êł, *sł.*, rozbierać.

vêseblekac są, -ają są, -êł są, *sł.*, rozbierać się. *Přé robœce vêseblekają są jaż na kœšelą* (aż do koszuli, zostając tylko w koszuli).

vêsenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wysunąć.

vêsešac, -sušają, -sušêł, -sešôj, *sł.*, wysuszać.

vêsešẹ́c, -sušą, -sušẹ́ł, -sešé, *sł.*, wysuszyć.

vêsevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, wysuwać.

vêséχac, -siχają, -siχêł, -séχôj, *sł.*, wysychać.

vêséłac, -siłają, -siłêł, -séłôj, *sł.*, wysyłać.

vésépac, -ją, -êł, *sł.*, 1) wysypać, 2) usypać. *Wœna všétkœ z šertexa vésépà. Ten stolém xcêł so vésépac stegną na dregǫ stroną jezora.*

vésépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wysypywać, usypywać.

vésèvac, -ają, -êł, *sł.*, wysiewać.

vésxnǫc, -ną, -sex, *sł.*, wyschnąć.

véskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wyskakiwać.

véskœčéc, -ą, -éł, *sł.*, wyskoczyć. *Ob.* véskœknǫc.

véskœknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wyskoczyć.

véskrobac, -ją, -êł, *sł.*, wyskrobać.

véskrobac są, -ją są, -êł są, *sł.*, wyskrobać się, wydrapać się. *Ne, véskrobi są terô!*

véskubac, -ją, -êł, *sł.*, wyskubać. *Wœnabé jemu všétċe vłosé véskubà!*

vésłac, -slą, -słêł, *sł.*, wysłać.

vésłanńik, -a, *m.*, wysłaniec. *To bélé jegœ vésłanńicé, xterny tu přéšlé na vyglądé.*

vésmjevac, -ają, -êł, *sł.*, wyśmiewać.

vésmjevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wyśmiewać się.

vésmjôc, -èją, -êł, *sł.*, wyśmiać. *Wœn jǫ dέxt vésmjêł, ċej wœna płakà.*

vésmjôc są, -èją są, -êł są, *sł.*, wyśmiać się.

vésmukac, -ają, -êł, *sł.*, wymuskać, wygładzić. *Vésmukôny, jak pujka* (kotka). *Przysł.*

vésńic są, -ją są, -eł są, *sł.*, wyśnić się. *To mje są vésniło.*

vésoći, -kô, -ċè, *przym.*, wysoki. *Wœn je véšši, ńižlé té. Wœna béła mjezé nemi bjałkami nôvéššô. Vésoći, jak to dřewœ, jak stolém.*

vésok, *przysł.*, wysoko. *To béło vésok, tąto véži, a tąno nôvéži. Xto vésok lôtô, ten ńiskœ spôdô. Véši* albo *véži.*

vésokœsc, -é, *ż.*, wysokość.

vésôc, -sèją, -sêł, *sł.*, wysiać. *Vici jem ńe vésêł, jak pòłkœrušk* (więcej nie wysiałem, jak pół korca).

véspac są, -ją są, -êł są, *sł.*, wyspać się.

véspavac są, -ôvają są, -ôvêł są, *sł.*, wysypiać się. *Terô są mœgą véspavac, kulkœ le xcą.*

véspœvjadac, -vjôdają, -vjôdêł, -vjadôj, *sł.*, wyspowiadać, wysłuchać spowiedzi. *Ješ ksǫż ńe véspœvjôdêł vici, jak ʒesiċoro leʒi.*

véspœvjadac są, -vjôdają są, -vjôdêł są, -vjadôj są, *sł.*, wyspowiadać się. *Są véspœvjadôj a cé są wuletči* (ulży).

vésrac, -ają, -êł, *sł.*, wysrać.

vésrac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wysrać się.

véstavac, -stôvają, -stôvêł, -stavôj, *sł.*, wystawać. *Doč té tu véstôvôš?*

véstavic, -ją, -jeł, *sł.*, wystawić. *Véstavilé gœ na słonce.*

véstavinoga, -ʒi, *m.*, kawaler, gogo, paniczyk. *Zdřé, to je taći véstavinoga, co ńick ńe robi, le za ʒèvčątami lôtô.*

véstavjac, -stôvjają, -stôvjêł, -stavjôj, *sł.*, wystawiać.

véstąkac, -ają, -êł, *sł.*, wystękać. *Ńimòg véstąkac ańè słova.*

véstąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, wystąpić. *Véstǫpjêł na véstřòdk jizbé.*

véstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, występować.

véstednǫc, -ną, -nął, *sł.*, wystygnąć. *To ńimòże tak zarô véstednǫc.*

véstojec, -ą, -êł, *sł.*, wystać, staniem wyczekać. *Ma tu ńick ńe véstojima dobrègœ.*

véstřelέc, -ą, -éł, *sł.*, wystrzelić. *Jakbé z flitέ véstřelέł!*

véstřêł, -ałe, *m.*, wystrzał.

véstwœřéc, -ą, -éł, *sł.*, zrobić coś dziwnego lub niedobrego, zbroić. *Wœn coš dobrègœ véstwœřéł!* (iron.).

véstvařac, -ôřają, -ôřêł, -ařôj, *sł.*, wyrabiać dziwactwa lub niegodziwości. *Wœn vjedno muši coš véstvařac!*

véswœbaʒac, -bôʒają, -bôʒêł, -baʒôj, *sł.*, wyswobadzać. *Mœdlélva véswœbôʒô človjeka z rǫk złèwœ.*

véswœbaʒac są, -bôʒają są, -bôʒêł są, -baʒôj są, *sł.*, wyswobadzać się.

véswœbœʒéc, -ą, -éł, *sł.*, wyswobodzić. *Přez ńegœ bélé véswœbœʒony.*

véswœbœʒéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wyswobodzić się.

vésvicac, -ają, -êł, *sł.*, wyświęcać. *Biskup vésvicô klerékòv na ksąži.*

vésvicac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wyświęcać się. *Młodi leʒe terôz ńe rôd. vésvicajǫ są na ksąži.*

vésvicéc, -ą, -éł, *sł.*, wyświecić. *Wœn ješ ńeje vésvicony.*

vésvicéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wyświęcić się. *Pœiemu są vésvicél na ksąża.*

véšaléc, -šôlą, -šôlêł, -šalé, *sł.*, wytumanić. *Véšôlêł wœt starka cały mjex pjeńǫʒi.*

véščerga, -ʒi, *ż.*, kobieta, która szczerzy często zęby t. j. śmieje się lub umizga, kokietka.

véščeřac, -ają, -êł, *sł.*, wyszczerzać. *Ząbé véščerô, jak głupy do kœłôča.*

véščeřac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wyszczerzać się, uśmiechać się, przymilać się.

véščeřéc, -ą, -éł, *sł.*, wyszczerzyć. *Ju té vici ząbòv ńe véščeřiš do mńe!*

véščeřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, wyszczerzyć się, uśmiechnąć się, umizgnąć się. *Šlé są ješ rôz do ńegœ véščeřiš.*

véšed *ob.* vync.

véšekac, -šukają, -šukół, šekôj, *sł.*, wyszukać.

véšekœvac, -ują, -œvół, *sł.*, wyszukiwać. *Véšekuje téx nôgœřšéx leẓi é s ńimi třimô kǫpańijǫ.*

véšemjec, -ją, -jół, *sł.*, wyszumieć, wyburzyć się.

véšemjec są, -ją są, -jół są, *sł.*, wyszumieć się, wyburzyć się. *Ćej są mœře véšemjało.*

véšéc, -éją, -ół, *sł.*, wyszyć. *Čeŕvjonemi ńitkami véšéli.*

véšévac, -šivają, -šivół, -šévôj, *sł.*, wyszywać. *Véšivônô.*

véši, *stop. wyższy* od vésok, wyżej. *Ješ véši* (jeszcze wyżej). *Ob.* vésok.

véšpukœvac, -ują, -œvół, *sł.*, nahałasować, narobić dosyć hałasu. *A ćej wœn tak swœje véšpukœvół, tej šed zôs preč.*

vétačac, -tôčają, -tôčół, -tačôj, *sł.*, wytaczać.

vétargœvac, -ują, -œvół, *sł.*, wytargować.

vétącovac są, -ują są, -ovół są, *sł.*, wytańczyć się. *Naše ẓèwušće są dixtix vétącovałé.*

vétąpic, -ją, -jeł, *sł.*, wytępić. *Všétcé mjelé béc vétąpjony.*

vétékac, -tikają, -tikół, -tékôj, *sł.*, wytykać. *Ńe vétékôj pôlca!*

vétknǫc, -ną, -vétk, *sł.*, wytknąć, wystawić. *Vétk łeb zpœza dvjeři.*

vétłomačéc, -ą, -ół, *sł.*, wytłumaczyć. *Jô ji tegœ ńimòg ńijak vétłomačéc.*

vétočéc, -ą, -ół, *sł.*, wytoczyć.

vétréc, -éją, -ół, *sł.*, wytruć.

vétřąsac, -třǫsają, -třǫsół, -třąsôj, *sł.*, wytrząsać.

vétřec, -třą, -car, *sł.*, wytrzeć. *Vécarti* (wytarty).

vétřezvic, -ją, -jeł, *sł.*, wytrzeźwić.

vétřezvjec, -eją, -ół, *sł.*, wytrzeźwieć.

vétřémac, -třimają, -třimół, -třémôj, *sł.*, wytrzymać.

vétřisc, -třésą, -třǫs, -třésé, *sł.*, wytrząść. *Vétřǫs všétće pjeńǫże z mješka. Ćej wœgrôžka človjeka vétřése* (gdy febra człowieka wytrzęsie).

vetwœřéc, -ą, -ół, *sł.*, wytworzyć, wyprawić, zrobić. *Cež wœn ješ ńe vétwœři!* Ob. véstwœřéc.

vétvařac, -tvôřają, -tvôřół, -tvařôj, *sł.*, wyrabiać, wyprawiać. *Wœna ceda vétvôřô* (cuda wyrabia, figle stroi). *Ob.* véstvařac.

véwœẓéc, -ą, -ół, *sł.*, wywodzić, wyprowadzać.

véwœłac, -ają, -ół, *sł.*, wywołać.

véwœrac, -řą, -rół, -ře, *sł.*, wyorać.

véwœstřéc, -ą, -ół, *sł.*, wyostrzyć.

véwœzéc, -žą, -zół, *sł.*, wywozić. *Ńe véwœzéta tè gléné!*

véwučac, -ają, -ół, *sł.*, wyuczać.

véwučac są, -ają šą, -ół są, *sł.*, wyuczać się. *Wœńi baro łôtvje są vévučają.*

véwučéc, -ą, -ół, *sł.*, wyuczyć. *Starešk vévučół gœ všétćegœ, co le sôm wumjół.*

véwučéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, wyuczyć się. *Vévučół są řemjąsła.*

vévaẓéc, -ą, -ół, *sł.*, wyłajać, wykrzyczeć. *Ješ mją vévaẓéła, ćej jem wœtxœẓół.*

vévařéc, -ą, -ół, *sł.*, wywarzyć, wygotować.

vévądrovac, -eją, -ovół, *sł.*, wywędrować. *Vévądrovalé za mœře.*

vévąxac, -vǫxają, -vǫxół, -vąxôj, *sł.*, wywąchać. *Wœna to všétkœ vévǫxà.*

vévéššac, -ają, -ół, *sł.*, wywyższać.

vévéššac są, -ają są, -ół są, *sł.*, wywyższać się.

vévéšśéc, -ą, -ół, *sł.*, wywyższyć. *Ješ mją Pôn Bòg vévéšši!*

vévéšśéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, wywyższyć się.

vévixlac, -ają, -ół, *sł.*, wywikłać. *Jakuż jô jegœ vévixlają z tè bjèdé?*

vévixlac są, -ają są, -ół są, *sł.*, wywikłać się. *Ju są terô ńe vévixlają.*

vévijac, -ają, -ół, *sł.*, wywijać, kręcić, machać. *Seẓi vilčk kœl droẓi, wœgonkę vévijô.*

vévijac są, -ają są, -ół są, *sł.*, wywijać, wykręcać się.

vévinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wywinąć, wykręcić, machnąć.

vévinǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, wywinąć się, wykręcić się. *Té są mje ju ńe vévińeš.*

vévircac, -ają, -ół, *sł.*, wywiercać.

vévircéc, -ą, -ół, *sł.*, wywiercić. *Ẓurką vévircół.*

vévjesc, -vjodą, -vjòd, -vjeẓé, *sł.*, wywieść, wyprowadzić. *Vévjòd jix na puščą.*

vévjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, wywieść. *Vévjezlé gœ za vjes.*

vévlakac, -vlôkają, -vlôkół, -vlakôj, *sł.*, wywlekać. *Vilće vévlôkają nama wœvce. Ńe vévlakôj mje séna z xéči!*

vévlec, -vloką, -vlòk, -vlečé, *sł.*, wywlec. *Vełk vévlòk wœvcą z leséc.*

vévracac, -vrôcają, -vrôcół, -vracôj, *sł.*, wywracać. *Vévrôcô wœčami, slepjami.*

vévracac są, -vrôcają są, -vrôcêł są, -vracôj są, *sł.*, wywracać się. *A to są wòz vévrôcô!*

vévrocéc, -vròcą, -vròcéł, -vrocé, *sł.*, wywrócić. *Vévròcony čołen, vévròcony wòz.*

vévrocéc są, -vròcą są, -vròcéł są, -vrocé są, *sł.*, wywrócić się. *Ńe zarvêł są ze na błotax é są ńe vévròcéł.* Derd.

vévròt, -ote, *m.*, wywrót. *Na vévròt, na wœpak.*

vézbéc, -bądą, -béł, -bążé, *sł.*, wyzbyć, pozbyć. *Vkròtce vézbéł to złè mjąso. Jôbjem rôd vézbéł te škapé.*

vézbévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, wyzbywać, pozbywać. *Co le mają, všétkœ vézbyvają. Ne vézbévôj wœjčézné!*

vézdexnąc, -ną, -zdex, *sł.*, wyzdechać, wymrzeć. *Te čarovńice to tu są ju všétće vézdexłè. Všétće krové nama vézdexłé.*

vézdrovjec, -eją, -êł, *sł.*, wyzdrowieć.

vézdřec, -ą, -êł, *sł.*, 1) wyjrzeć, 2) wyglądać, być podobnym. *Vézdřà přez wœćenkœ. Wœn tak vézdři, jak ksęz* (z wejrzenia podobny do księdza). *Jemu jązék vézdři, jak gléna.*

vézerac, -ają, -êł, *sł.*, 1) wyglądać, 2) mieć pozór czego. *Ńe vézerôj wœknę! To zelè to wœno tak vézerô, jak vika.*

vézgléc, -ą, -él, *sł.*, rozebrać do naga, zdjąć z kogoś koszulę. *Vzà zèckœ na rące é vézgléła je* (wzięła dziecko na ręce i rozebrała je do naga).

vézgléc są, -ą są, -él są, *sł.*, rozebrać się do naga, zdjąć z siebie odzież zupełnie. *Cej přéšła do xéči, tej zarôz są vézgléła* (skoro tylko przyszła do chaty, rozebrała się zaraz do naga).

véznac, -ają, -êł, *sł.*, wyznać. *Na wœstatku před ksązę véznêł swœje grexé.*

véznavac, -ôvają, -ôvêł, -avôj, *sł.*, wyznawać, wypowiadać. *Ti, co svjątǫ vjarą véznôvają. Té môš zarô všétkœ véznavac, jak na spœvjezi.*

véznabjac, -znôbjają, -znôbjêł, -znabjôj, *sł.*, wyziębiać.

véznabjac są, -znôbjają są, -znôbjêł są, -znabjôj są, *sł.*, wyziębiać się.

véznobic, -ją, -jeł, *sł.*, wyziębić. *Zamkńi dvjeře, bœ véznobiš jizbą.*

véznobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, wyziębić się.

vézwœńic, -ą, -eł, *sł.*, wydzwonić. *Kœscelńicé mjelé ju swœje vézwœńonè.*

vézvańac, -zvôńają, -zvôńêł, -zvańôj, *sł.*, wydzwaniać. *Té ju vici ńe mzęš vézvôńêł.*

véžalac, -žôlają, -žôlêł, -žalôj, *sł.*, wyżarzać, wyjarzać.

véžalac są, -žôlają są, -žôlêł są, -žalôj są, *sł.*, wyżarzać się, wyjarzać się. *Vągle są véžôlają.*

véžaléc, -žôlą, -žôlél, -žalé, *sł.*, wyżarzyć, wyjarzyć.

véžaléc są, -žôlą są, -žôlél są, -žalé są, *sł.*, wyżarzyć się, wyjarzyć się. *Ju są vągle véžôlélé.*

véžąbœřéc, -ą, -él, *sł.*, wytrzebić, wymniszyć.

véždac, -žžą, -ždêł, -žžé, *sł.*, wyczekać. *Ńe véždêł ańè xvilći.*

véžéc, -žéją, -žél, *sł.*, wyżyć. *Ńimœglé s sobǫ véžéc.*

véžéna, -é, *ż.*, wyżyna.

véži *ob.* vésok.

véžic, -žną, -žǫł, -žńi, *sł.*, wyżąć. *Véžątô trôva* (wyżęta trawa).

véžô, -è, *ż.*, wyżyna. *Ob.* vižô.

véžrec, véžrą (lub: véržą), véžar, *sł.*, 1) wyżreć, wyjeść, wygryść, 2) żarciem, szczekaniem wyszukać lub odpędzić. *Jemu robôće wœče véžarłé. Wœn są v xlèvje sxœvêł, ale jegœ tązłǫd naše psé véžarłé.*

vèda, -é, *ż.*, pastwisko, *niem.* Weide, *pr. niem.* Wêde. *Ńe všétcé gbuřé mają swœje vèdé. Vénékôj wœvce na vèdą!*

vèkselcop, -u, *m.*, kołtun, *niem.* Weichselzopf. *A to bél kœłtun čélé vèkselcop.*

vèle! *wykrz. Ob.* vejle.

vêł, -ałe, *m.*, bałwan wodny. *Vałé biją sroźè* (bałwany uderzają wielkie).

vêłčą, -éca, *n.*, zdr. od vêłk, wilczątko. *Ob.* vilčą.

vêłčéca, -e, *ż.*, wilczyca. *Ob.* vilčéca.

vêłčéšče, -a, *m.*, zgrub. od vêłk, wilczysko. *Ob.* vilčéšče.

vêłči, *przym.*, wilczy. *Ob.* vilči.

vêłčk, -a, *m.*, zdrob. od vêłk, wilczek. *Ob.* vilčk.

vêłčǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od vêłčą, wilczątko. *Ob.* vilčǫtko.

vêłk, -a, *m.*, wilk. *Ob.* vilk.

vêłk, -a, *m.*, 1) wałek w ogóle, 2) część krosen.

vgańac, vgôńają, vgôńêł, vgańôj, *sł.*, wganiać, wpędzać. *Pastuře vgôńają dobétk na pœdwœřè.*

vgrajdac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wgramolić się, wejść z trudnością. *Jakuž té jes są tą vgrajdêł?*

vgrézac są, vgrizają są, vgrizêł są, vgrézôj są, *sł.*, wgryzać się.

vgrézc są, -ézą są, -éz są, *sł.*, wgryść się. *Te robôće vgrézłé ji są v skòrą.*

vxòd, -œde, *m.*, wchód, wejście.

vxœzéc, -ą, -él, *sł.*, wchodzić.

vic, *przysł.*, zwykle, zazwyczaj, dawniej. *Wœn vic taći zły ńe byvêł* (on zwykle taki zły dawniej nie bywał). *Ten vaji ksǫz vic tak ńe vazél* (ten wasz ksiądz dawniej tak nie gromił).

viceř, -a, *m.*, więcierz (rodzaj sieci na ryby).

vici, *przysł.*, stop. wyź. do vjele, więcej. *Jô ju vici tegœ ńe zrobją. Vici šćescô, jak rozemu.*

vicòrk, -a, *m.*, zdrobn. od viceř, więciorek, więcierz, rodzaj sieci.

vid, -e, *m.*, 1) jasność, światło, 2) wzrok. *Tu je vid. Ńex bǫze vid! Zapalé ješ jedną svjèčką, a mze lepši vid. Vidé v xéčax pœgasłé. V dva vidé, wœ dvux vidax* (przy dwu światłach t. j. dziennem i sztucznem). *Jô môm ješ baro dobri vid. Słaby vid. Kuři vid.*

vidac, *sł. uł.*, widać. *Wœne le tą jidǫ, że jix je vidac.*

videlc, -a, *m.*, widelec. *Videlc čélé gafla.*

vidłé, -deł, *l. mn.*, widły.

vizec, -ą, -êł, *sł.*, widzieć. *Jô ju léxœ vizą. Je to vizec? To ńe je do vizeńô.*

vizec są, -ą są, -êł są, *sł.*, podobać się. *To mje są déxt vizi. Zèvčą tak mu są vizało wœdraza. Wœna mje to sama pœvjèzą, że jô ji są ńe vizêł.*

vixjer, -xre, *m.*, wicher.

vixœléc, -ą, -él, *sł.*, 1) kręcić, wiercić, obracać, 2) tępem narzędziem krajać. *Vixœlą, vixœlą é ńimœgą wuvixœléc. Co té tak rąkòma vixœliš?*

vixœléc są, -ą są, -él są, *sł.*, kręcić się, wiercić się, obracać się. *Tak są vixœliš, jakbé jes svôrb mjél.*

vixt, -e, *m.*, wikt. *Wu ńix bél na vixce. Dobri vixt.*

vijǫg, -a, *m.*, wierzba.

vik, *m.*, zatoka, *niem.* Wieck. »Rybacy nazywają zatokę pucką w linii od wioski krajowej Rewy do Kusfeldu na zachód wikiem«. *Goł.* Obr. 5.

vika, -ći, *ż.*, wyka, *niem.* Wicke.

vikœvišče, -a, *n.*, pole, na którem rosła wyka.

vikœvy, *przym.*, wykowy.

vikši *ob.* vjelźi.

vikšosc, -é, *ż.*, większość. *Vikšoscą głosòv. Vikšosc béła pœ naši strońe.*

vilčą, -éca, *n.*, zdrob. od vilk, wilczątko. *Ob.* vêłčą.

vilčéca, -e, *ż.*, wilczyca. *Ob.* vêłčéca.

vilčéšče, -a, *n.*, zgrub. od vilk, wilczysko. *Ob.* vêłčéšče.

vilči, *przym.*, wilczy. *Vilčè zǫbé. Vilčô skòra. Vilčè zęckœ* (przezwisko). *Vilčè jagœdé* (rośl.). *Vilčô pœgœda.* Ob. vêłči.

vilčk, -a, *m.*, zdrobn. od vilk, wilczek. *Ob.* vêłčk.

vilčôšk, -a, *m.*, zdrobn. od vilk, wilczek; mały, piękny, dobry wilk.

vilčǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od vilčǫtkœ, wilczątko. *Ob.* vêłčǫtečkœ.

vilčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od vilčą, wilczątko. *Ob.* vêłčǫtkœ.

vilčura, -é, *m.*, zgrub. od vilk, wilczysko. *Słôri vilčura ledvje ju nogami zamjôtêł.*

viléca, -e, *ż.*, pilnik.

viléjô, -e, *ż.*, wilia. *Viléjô před Bœžim Nôrozeńim.*

viléjǫ, *przysł.*, w wigilią. *Viléjǫ Třex Kròli. Viléjǫ Svjątègœ Jądřeja. Viléjǫ Novègœ roku.*

vilk, -a, *m.*, 1) wilk, 2) postrzał czyli sztywność karku lub ból w krzyżach skutkiem przeziębienia, *niem.* Hexenschuss. *Ob.* vêłk.

vilkòm! *wykrz.*, witaj! *niem.* willkomm!

vina, -é, *ż.*, wina. *É wœtpuscé nôm naše viné.*

vinc, -a, *m.*, wieniec.

vincovy, *przym.*, wieńcowy.

vinčéc, -ą, -él, *sł.*, wieńczyć.

vinčéné, -in, *l. mn.*, wieczorek panieński; zabawa, którą urządza panna młoda w przeddzień ślubu dla swoich rówieśnic.

vinkœ, -a, *n.*, zdr. od vino, winko.

vinny, *przym.*, winny. *Wòct vinny.*

vinńica, -e, *ż.*, winnica.

vino, -a, *n.*, wino.

vircéc, -ą, -él, *sł.*, wiercić. *Tak długœ vircél, jaž vévircél zurką.*

vircéc są, -ą są, -él są, *sł.*, wiercić się, kręcić się. *Vjedno są virci* (wierci się nieustannie).

vircépjąta, -é, *m.* i *ż.*, wiercipięta.

virtel, -tla, *m.*, ćwierć, ćwiartka, *niem.* Viertel. *Unjefèr virtel mile wœt Sôrbska* (około ćwierć mili od Sarbska).

viřba, -é, *ż.*, wierzba.

viřbœvy, *przym.*, wierzbowy. *Z viřbœvègœ dřeva.*

visac, -ają, -êł, *sł.*, wisieć zwykle lub często. *Jemu vjedno vu nosa stenka visô.*

visąga, -źi, *m.*, hultaj, wisielec.

visec, -šą, -sêł, -sé, *sł.*, wisieć. *Że ta čôpka visà?*

Viselka, -ći, *ż.*, zdr. od Visła, Wisełka.

viskac, viščą, viskêł, viščé, *sł.*, iskać. *Ńexbé jegœ psé viskałé! Nenka zècé višče.*

viskac są, -šcą są, -skół są, -šcé są, *sł.*, iskać się. *Psé są viščą.*

viskaléca, -e, *ż.*, dziewczyna służebna, służąca.

Visła, -é, *ż.*, Wisła. *Stôrô Visła* (odnoga Wisły przy ujściu).

vislany, *przym.*, wiślany.

višńa, -e, *ż.*, wiśnia.

višńovy, *przym.*, wiśniowy.

višonk, -a, *m.*, zięba.

vitac, -ają, -ół, *sł.*, witać. *Vitają vas, vitają!*

vitac są, -ają są, -ół są, *sł.*, witać się. *Tak są vitalé, jakbé są baro dôvno ńe vizelé.*

vitro, -a, *n.*, jutro. *Do vitra. Twœje zis, mœje vitro.*

vitro, *przysł.*, jutro. *Vitro přindą do ce.*

vitřenka, -ći, *ż.*, jutrzenka. *Vitřenka* (herb kaszubski).

vitřeši, *przym.*, jutrzejszy.

vitřńô, -è, *ż.*, jutrznia.

vizc, vizą, vjąz, vizé, *sł.*, sieci robić, dziergać. *Mzema terô sècé vjązła. Rąkavice vizonè.*

vizer, -a, *m.*, drogowskaz, *niem.* Wegweiser, *dol. niem.* Wîser.

vizerenk, -u, *m.*, wizerunek, portret. *Vizerenće našex ksążąt.*

vjadomœsc, -é, *ż.*, wiadomość. *Ńimjà žòdnéx vjadomœsci wœt séna. S léxą vjadomœscą* (novinę, vjescę) *přéxœzą do vaju.*

vjaxac, vjadą, vjaxół, *sł.*, wjechać. *Vjaxół na mòj wòz.*

vjara, -é, *ż.*, wiara. *Za svjątą vjarą. Vjara xřescijanskô.*

vjaterk, -u, *m.*, zdr. od vjater, wietrzyk. *To bół taći słaby vjaterk, briza.*

vjatovac są, -ują są, -ovół są, *sł.*, zakładać się, zakład czynić, *niem.* wetten. *Vjatovalé są, xto réxli donze do vsé.*

vjąc, *sp.*, więc.

vjądnąc, -ną, vjąd, *sł.*, więdnąć.

vjèc *ob.* vic.

vječeřô, -è, *ż.*, wieczerza.

vječkœ, -a, *n.*, zdr. od vjekœ, wieczko, przykrywka.

vječnosc, -é, *ż.*, wieczność.

vječny, *przym.*, wieczny.

vječńe, *przysł.*, wiecznie.

vječorny, *przym.*, wieczorny.

vječòr, -ore, *m.*, wieczór. *Vječorę. Wœb vječòr.*

vjedno, *przysł.*, zawsze, ciągle. *Jô do ce vjedno xœzą, a tè do mńe ńigdé. Vjedno zdròv, vjedno vjesoły.*

vjek, -u, *m.*, wiek, lata, czas, pora, stulecie. *V nôlepšim vjeku (v nôlepšéx latax).*

vjekœ, -a, *n.*, wieko.

vjelbic, -ją, -jeł, *sł.*, wielbić.

vjelbąd, -a, *m.*, wielbłąd.

vjelbądovy, *przym.*, wielbłądzi.

vjelźi, -gô, -źè, *przym.*, wielki. *Vjelgô vjes* (Grossendorf, wieś w powiecie puckim). *Ve vjelźim pœsce. Vjelźè mœře* (może Bałtyckie). *Vjelgô noc* (Wielkanoc). *Vjelźi Pjątk. Vjelgô Střoda. Vjelgô Pœlskô. Vikši* (większy). *Nôvikši* (największy).

vjele, *przysł.*, wiele. *Vici* (więcej). *Nôvici* (najwięcej).

vjelebny, *przym.*, wielebny. *Vjelebnè Dexœvjenstvœ.*

Vjelganoc, -é, *ż.*, Wielkanoc. *Ob.* Vjelgônoc.

vjelganocny, *przym.*, wielkanocny. *Ob.* vjelgœnocny.

Vjelgônoc, -źinocé, *ż.*, Wielkanoc.

vjelgœnocny, *przym.*, wielkanocny.

Vjelgœpœlôx, -a, *m.*, Wielkopolanin. *Vjelgœpœlôšé* (Wielkopolanie).

vjelgœpœlsći, -kô, -ćè, *przym.*, wielkopolski.

vjelgœpœstny, *przym.*, wielkopostny.

vjelgœrébi, -jô, -jè, *przym.*, wielorybi. *Mjąso vjelgœrébjè. Gnôté vjelgœrébjè.*

vjelgœrib, -réba, *m.*, wieloryb.

vjelgœsc, -é, *ż.*, wielkość. *V ti vjelgœsci* (w tej wielkości).

vjelmœscévy, *przym.*, wielce miłościwy, wielmożny. *Vjelmœscévy pôn mje to vébôči. Vjelmœscévô Paneškœ!*

vjelmœžny, *przym.*, wielmożny. *Vjelmœžny Pôn.*

vjeloraći, -ka, -će, *licz.*, wieloraki.

vjelorak, *licz.*, wielorako.

vjeloženstwœ, -va, *n.*, wielożeństwo.

vjepř, -a, *m.*, wieprz.

vjepřék, -a, *m.*, zdr. od vjepř, wieprzyk.

vjepřovina, -é, *ż.*, wieprzowina.

vjepřovinka, -ći, *ż.*, zdr. od vjepřovina, wieprzowinka.

vjepřovy, *przym.*, wieprzowy.

vjepřôk, -a, *m.*, mały ale tęgi wieprz.

vjepřôšk, -a, *m.*, zdr. od vjepř, prosiak, prosiaczek.

vjerą, *przysł.*, prawdziwie, bodaj, zaiste, zaprawdę. *Vjerą to tak béc mušało.* Na północy mówią: *jô vjeřą.*

vjerno, *przysł.*, wiernie.

vjernosc, -é, *ż.*, wierność.

vjerny, *przym.*, wierny.

vjerš, -a, *m.*, wiersz.

vjeršék, -a, *m.*, zdr. od vjerš, wierszyk.

vjertel *ob.* virtel.

vjeřeje, -i, *l. mn.*, wrota.

vjeřéc, -ą, -éł, *sł.*, 1) wierzyć, 2) sądzić, mniemać, domyślać się. *Vjeřą v Bœga Wœjca. Jô vjeřą, że jemu tą léxœ jizę. Do Pucka, vjeřą, bǫzę tuztǫd pòł mile.*

vjeřx, -u, *m.*, wierzch.

vjeřxę, *przysł.*, wierzchem (ale nie: konno), w górze, górą. *Vjeřxę wœda, spœdę fusé.*

vjeřxgłovjè, -ô, *n.*, ciemię. *Łési na samym vjeřxgłovju, jak plešôk.*

vjeřxny, *przym.*, wierzchni. *Vjeřxńè wœblečeńè.*

vjes, *2. przyp.* vsé, *ż.*, wieś. *Całô vjes wœ tim vjezą. Na vsé* (na dworze). *Na vjes* (na dwór).

vjesc, -é, *ż.*, wieść, pogłoska, wiadomość. *Novè vjescé.*

vjesc, vjodą, vjòd, vjezę, *sł.*, wieść, prowadzić. *Vjòd gœ za roże.*

vjesći, -kô, -ćè, *przym.*, wiejski. *Vjeskô droga. Vjesći kœscòł.*

vjeselè, -ô, *n.*, wesele. *Wœn vépravjeł narôz tŕé vjesoła. To béło ješ před mœjim vjeselim.*

vjeselny, *przym.*, weselny. *A ga są ju všétcé gœsce v domu vjeselnym zgromażélé, řeče wœjc. Vjeselnè pjesńe.*

vjeselńica, -e, *ż.*, kobieta lub dziewczyna, należąca do orszaku ślubnego i na wesele zaproszona.

vjeselńik, -a, *m.*, gość weselny.

vjesòłk, -a, *m.*, człowiek wesoły, zabawny, żartowniś.

vješac, -ają, -êł, *sł.*, wieszać. *Nenka vješô bjèlézną na płoce.*

vješčba, -é, *ż.*, część błony płodowej na głowie nowonarodzonego dziecka, która zwiastuje, że dziecko będzie vješčè.

vješčeřéca, -e, *ż.*, jaszczurka.

vješčéca, -e, *ż.*, upiór żeński. *Ob.* vješčô.

vješčòrka, -ći, *ż.*, jaszczurka. *Ob.* vješčeřéca.

vješčô, -è, *ż.*, upiór żeńskiego rodzaju, upierzyca.

vjetev, -tvje, *ż.*, gałęź.

vjetevka, -ći, *ż.*, zdr. od vjetev, gałązeczka.

vjetřéšče, -a, *n.*, zgr. od vjater, wietrzysko.

vjetřny, *przym.*, wietrzny. *Vjetřny młyn* (wiatrak). *Vjetřnè vjodro.*

vjetřńik, -a, *m.*, młyn wietrzny, wiatrak.

vjezc, vjozą, vjòz, vjezé, *sł.*, wieść (wiozę). *Jô jix vjozą, ale jix vici vjòz ńe bǫdą.*

vjèzec, vjèm, vjèzął, *sł.*, wiedzieć. *Wœ tim le jô vjèm. Vjèzła tedé, że to są baro dôvno stało.*

vjodro, -a, *n.*, stan pogody, powietrze, aura. *Pjąknè, péšnè, léxè vjodro. Pŕé dobrim vjedŕe.*

vjornǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zginąć, przepaść, ulotnić się. *Jak vjornǫł, tak mé wœ ńim vici nick ńe čelé* (słyszeli).

vjoska, -ći, *ż.*, zdr. od vjes, wioska.

vjosło, -a, *n.*, wiosło.

vjostka, -ći, *ż.*, zdr. od vjesc, wieść, pogłoska. *Xtežbé łaćim vjostkom vjarą dôvêł?*

vjòr, -e, *m.*, wiór, wióro. *Vjoré.*

vjôc, vjèją, vjął, *sł.*, wiać. *Vjater vjèje, jaž strax!*

vjônk, -a, *m.*, wianek. *To béł snôži vjônk. A te vjônku levądovy, ńe spadńiže z mœje głové!* Piosnka.

vjôzd, *2. przyp.*, vjazde, *m.*, wjazd. *Přétći vjôzd.*

vkładac, vkłôdają, vkłôdêł, vkładôj, *sł.*, wkładać. *Ne vkładôj pôlci mjezę dvjeře!*

vkòł, *przyim.*, naokół, w koło. *Xœzął vkòł kœscoła.*

vkračac, vkrôčają, vkrôčêł, vkračôj, *sł.*, wkraczać.

vkradac są, vkrôdają są, vkrôdêł są, vkradôj są, *sł.*, wkradać się.

vkrasc są, vkradną są, vkrôd są, vkradńi są, *sł.*, wkraść się. *Vkrôd są, jak vròbel v jaskulčè gńôzdo.* Przysł.

vkrącac, vkrǫcają, vkrǫcêł vkrącôj, *sł.*, wkręcać.

vkrącac są, vkrǫcają są, vkrǫcêł są, vkrącôj są, *sł.*, wkręcać się.

vkrącéc, vkrǫcą, vkrǫcél, vkrącé, *sł.*, wkręcić. *Vkrącé zôs tą šruvą!*

vkrącéc są, vkrǫcą są, vkrǫcél są, vkrącé są, wkręcić się. *Wœn są všądé vkrǫci!*

vkročéc, -ą, -él, *sł.*, wkroczyć. *Cezè wœjska vkročélé do Pres.*

vkròtce, *przysł.*, wkrótce.

vkupic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, wkupić się. *Šlé xceš, to są vkupi do naše kǫpańije.*

vkupjac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wkupywać się. *Ne mœdlétvǫ, ńe pœstę, ńe dobremi vučinkami, ale pjeńǫzami vkupjają są do krôlevstva ńebjesćègœ.*

vładac, vłôdają, vłôdêł, vładôj, *sł.*, władać.

vłamic są, vłómją są, vłómjeł są, vłami są, *sł.*, włamać się. *Rabušńicé vłómją są letkœ.*

vlamjac są, vlômjają są, vlômjêł są, vlamjôj są, *sł.*, włamymać się.

vlazéc, -żą, -zéł, -zé, *sł.*, włazić.

Vlox, -a, *m.*, Włoch.

Vloxé, *2. przyp.* Vlox, *l. mn.*, Włochy (kraj).

vlos, -a, *m.*, włos.

vlosati, *przym.*, włosisty, porosły włosem.

vlośći, -kô, -ćè, *przym.*, włoski.

vlosečk, -a, *m.*, zdr. od vlosk, włoseczek.

vlosiń, -a, *m.*, gatunek trawy bagiennej, sitowia.

vlosk, -a, *m.*, zdr. od vlos, włosek.

Vloška, -ći, *ż.*, Włoszka.

vložéc, -ą, -ół, *sł.*, włożyć. *Vložół rąką v tašą* (kieszeń).

vlôsnosc, -é, *ż.*, własność.

vlôsny, *przym.*, własny. *Mæje vlôsnè zècé. Mają swœje vlôsnè wœłé.*

vlôstny *ob.* vlôsny.

vlatac, vlôtają, vlôtêł, vlatôj, *sł.*, wlatywać.

vlec, vloką, vlók, vlečé, *sł.*, wlec.

vlecec, -ą, -eł, *sł.*, wlecieć. *Płôšk vlecêł, wœsa vlecà do jizbé.*

vlevac, -ają, -êł, *sł.*, wlewać.

vlevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wlewać się. *Na tim môlu, że Reduńô są vlevô do Mœtławé.*

vlevǫ, *przyim.*, w lewo, na lewo od czegoś. *Vlevǫ drożi. Vlevǫ jezora. Vlevǫ téx kôt.*

vlezc, vlezą, vlôz, vlezé, *sł.*, wleść. *Vlezéta do xlèva! Jô ju vlôz. Jeden rôz jô tą też bół vlazły.*

vlôc, vlèją, vlêł, vlij, *sł.*, wlać. *Co zbjègńe, vlij do budle* (co zostanie, wlej do butelki).

vlôc są, vlèją są, vlêł są, vlij są, *sł.*, wlać się. *To dox są samœ do grôpa ńe vlèje!*

vmjatac, vmjôtają, vmjôtêł, vmjatôj, *sł.*, wmiatać.

vmjesc, vmjotą, vmjòt, vmjecé, *sł.*, wmieść.

vmješac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wmieszać się. *Vetknǫc rąką v vôr abœ vmješac są v babśći svôr — jedno.* Przysł. *Vmješół są, jak Piłôt v Kredo.* Przysł.

vmurovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wmurować. *Ta rąka béła tą vmurovônô.*

vnašac, vnôšają, vnôšêł, vnašôj, *sł.*, wnosić zwykle lub często.

vnątřè, -ô, *n.*, wnętrze, środek.

vnątřk, -a, *m.*, wsypka, spodnia poszewka na poduszce lub pierzynie.

vnątřny, *przym.*, wewnętrzny, środkowy; skryty, ukryty. *Vnątřny wœźiń. Vnątřnè méslé.*

vnekac, -ają, -eł, *sł.*, wpędzić, wegnać. *Vnekôjże rôz dobétk do xleva!*

vnet, *przysł.*, 1) wnet, wkrótce, 2) niemal, prawie. *Zémnô je xœroba, xterǫ vnet kœždi človjek znaje. Jak vnet přéšło, tak vnet puże.*

vnet — vnet, *sp.*, już to — już też, raz — raz, *niem.* bald — bald. *Ta wœda béła vnet bjélô, vnet mœdrô, vnet čeŕvjonô.*

vnetći *ob.* vnet.

vneteśći, *przysł.*, zdr. od vnet, wnet.

vneteškœ, *przysł.*, zdr. od vnet, wnet.

vnoséc, -šą, -sół, -sé, *sł.*, wnosić. *Vnoséta xutči te vreće!* (wnoście prędziej te karpiele!).

vnučka, -ći, *ż.*, wnuczka.

vnuk, -a, *m.*, wnuk.

vńebœstǫpjeńé, -ô, *n.*, wniebowstąpienie. *Vńebœstǫpjeńè Pana Jezesa.*

vńebœvzącè, -ô, *n.*, wniebowzięcie. *Vńebœvzącè Nôsvjątšè Panné.*

vńebœvzątі, *przym.*, wniebowzięty.

vńesc, vńosą, vńôs, vńesé, *sł.*, wnieść.

vôbca, -e, *m.*, dostojnik weselny, którego urząd polega na tem, iż sprasza gości na wesele. *Vôbca abœ dobri mąž.* W niektórych okolicach »dobry mąż« jest tylko swatem, dziewosłębem, funkcye zaś »wabcy« pełni kto inny. *Vôbca s léstami* (zapraszającymi) *na vjeselè xœźi.*

vôga, -źi, *ż.*, 1) waga, ciężar, 2) waga (przyrząd do ważenia), 3) waga u wozu.

vôr, *2. przyp.* vare, *m.*, war, ukrop, płyn gorący.

vôrp, *2. przyp.* varpu, *m.*, grube, zgrzebne płótno.

vôrt, *przym. nieodm.*, wart, *niem.* werth. *Dobri žôrt, tinfa vôrt.* Przysł. *Dobrô rada vici vôrt, jak léxô pœmœc.* Przysł. *Vici vôrt rozem, jak majǫtk, nôvici vôrt cnota.* Przysł.

vôrtnosc, -é, *ż.*, cenność, kosztowność.

vôrtny, *przym.*, wart. *To je vôrtnè pjc střebŕńikòv. Taći špôs dox vici vôrtny, jak šteré talaré.* Derd.

vôžka, -ći, *ż.*, zdr. od vôga, ważka.

vôžńik, -a, *m.*, ważnik, gwóźdź żelazny, przytrzymujący wagę u dyszla.

vǫdòł, -ołu, *m.*, wądol, jar.

vǫgarda, -é, *ż.*, miedza, granica. *Ob.* vǫgroda.

vǫgroda, -é, *ż.*, miedza graniczna. *Ob.* vǫgarda.

vǫpjòr, -ore, *m.*, wsypka, spodnia poszewka poduszki lub pierzyny.

vǫs, -a, *m.*, wąs. *Vǫsé* (wąsy).

vǫsati, *przym.*, wąsaty. *Vǫsati xłop. Vǫsatô bjałka.*

vǫsevńica, -e, *ż.*, gąsienica.

vǫsevńička, -éi, *ż.*, zdr. od vǫsevńica, gąsienica.

vǫséska, -òv, *l. mn.*, zgr. od vǫs, wąsiska,

vǫséšča, -òv, *l. mn.*, zgr. od vǫs, wąsiska, *Ob.* vǫséska.

vǫsôl, -a, *m.*, wąsal.

vǫtk, -u, *m.*, wątek, nitki poprzeczne w płótnie.

vǫtkœvy, *przym.*, dotyczący vǫtku czyli nici poprzecznych na krosnach (wyraz tkacki).

vǫtorńik, -a, *m.*, stonoga. *Vǫtorńiće pije są s gœrĕłkǫ na macécą.*

vǫtroba, -é, *ż.*, wątroba.

vǫtròbka, -éi, *ż.*, zdr. od vǫtroba, wątróbka. *Kurčécô vǫtròbka.*

vǫzći, -kô, -ćè, *przym.*, wąski, ciasny. *Na nym vǫzćim smužku. Vǫzkô steżenka* (ścieżynka). *Vǫzćè ruxna* (ciasne suknie).

vǫzkœ, *przysł.*, wąsko, ciasno. *Tą bélo ješ vǫži. Nôvǫži bélo před kœscołę.*

vǫzkœsc, -é, *ż.*, wąskość.

vǫž, *2. przyp.* vǫża, *m.*, wąż.

vpadac, vpôdają, vpôdêł, vpadôj, *sł.*, wpadać.

vpasc, vpadną, vpôd, vpadńi, *sł.*, wpaść. *Vpôd, jakbé kam v wœdą puscél.* Przysł.

vpis, -e, *m.*, wpis, zapis. *Wœjskœvè, kœscelnè vpisé.*

vpisac, -šą, -sêł, -šé, *sł.*, wpisać. *Vpisél swœje mjôno.*

vpisovac, -ją, -ovêł, *sł.*, wpisywać.

vpłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wpłynąć. *Vpłénąlé na mœře.*

vpłévac, vpływają, vpływêł, vpłévôj, *sł.*, wpływać, uchodzić (o wodach).

vpływ, -éve, *m.*, ujście (rzeki). *Přé vpłévje Łebé do jezora. Wu vpłévòv Visłé do mœřa.*

vplatac, -ôtają, -ôtêł, -atôj, *sł.*, wplatać.

vplesc, -otą, -òt, -ecé, *sł.*, wpleść. *Vplotłé so ròže ve vłosé.*

vpôd, *2. przyp.* vpade, *m.*, napad, najazd. *Ješ před vpadę Švedòv do Pœlsći.*

vpravǫ, *przyim.*, w prawo od, na prawo od, *Vpravǫ nosa. Vpravǫ kœscoła.*

vprovaẓac, -vôẓają, vôẓêł, -vaẓôj, *sł.*, wprowadzać.

vprovaẓéc, -ą, -él, *sł.*, wprowadzić.

vpřégac, -igają, -igêł, -égôj, *sł.*, wprzęgać.

vpřiẓ, -égą, -ig, -ežé, *sł.*, wprząc, zaprząc. *Vpřégły* (wprzężony, zaprzężony).

vpřòd, *przysł.*, wprzód, naprzód; pierwej. *Vpřòd bélé stolémi, dopjeřé pœtemu naši leżę. Vpřòd są naméslé, a tej gadôj! Vpřòd są rébą wułovi, pœtemu są jǫ předô.* Przysł.

vpuscéc, -ščą, -scél, *sł.*, wpuścić. *Ksǫż ńe vpuscél gœ do kapléce.*

vpuščac, -ają, -êł, *sł.*, wpuszczać.

vpust, -e, *m.*, upust; wstęp, wejście. *Přé vpusce jezora. Jak wu žédòv, co są za vpust do zbòžńice płaci.*

vrac, -ają, -êł, *sł.*, wrzeć. *Wœda v grônku vrała. Stujta přé vrańu, jaž są krepé wuvařǫ.* Ob. vřec.

vracac, vrôcają, vrôcêł, vracôj, *sł.*, wracać. *Léxœ jim jiżę v téx Pœmrax, a tej xutkœ vrôcajǫ do dòm* (źle im idzie w tej Pomeranii, szybko więc wracają do domu).

vracac są, vrôcają są, vrôcêł są, vracôj są, *sł.*, wracać się. *Le są z drożi ńe vracôj!*

vrastac, vrôstają, vrôstêł, vrastôj, *sł.*, wrastać.

vrečk, -a, *m.*, zdr. od vrek, brukiewka, karpielek. *Vrečće* (karpiele, nawet bez zdrobniałego znaczenia).

vrek, -a, *m.*, karpiel, brukiew, *niem.* Wrucke, *łac.* veruca.

vrekœvy, *przym.*, karpielowy, brukwiowy.

vréc są, -éją są, -él są, *sł.*, wryć się.

vrépac, -ją, -êł, *sł.*, wsypnąć, obić. *Jô mu ješ vrépją!*

vrépnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wsypać, obić. *Vrépnǫł mu ćile ćijòv.* Ob. vrépac.

vrocéc, vròcą, vròcél, vrocé, *sł.*, wrócić. *Naš pôn gvésno ju ńe vròci.*

vrocéc są, vròcą są, vròcél są, vrocé są, *sł.*, wrócić się. *Vneteśći są vròcéła. Jeślé gœ doma ńe mżę, vrocé są zarô!*

vrona, -é, *ż.*, wrona.

vronka, -éi, *ż.*, zdr. od vrona, wronka.

vrońi, *przym.*, wroni.

vrosc, vrostą, vrosceš, vrôs, vroscé, *sł.*, wrość. *Jakbé v zemją vròs!*

vrota, *2. przyp.* vròt, *l. mn.*, wrota.

vròbel, -bla, *m.*, wróbel.

vròbelk, -a, *m.*, zdr. od vròbel, wróbelek.

vròbelušk, -a, *m.*, zdr. od vròbel, wróbeleczek. *Mòj té miły vròbelušku, ńe traptôj mje pœ palušku!* Piosnka.

vròblą, -éca, *n.*, zdr. od vròbel, wróblątko.

vròbléca, -e, *ż.*, wróblica.

vròbléšče, -a, *n.*, zgr. od vròbel, wróblisko, stary wróbel.

vròbli, *przym.*, wróbli. *Vròblè pjòrkœ. Vròblè wœčkœ.*

vròblǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od vròblǫtkœ, małe wróblątko.

vròblǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od vròblą, wróblątko.

vřec, -vřą, var, vřé, *sł.*, wrzeć. *Ob.* vrac.
vřecac, vřucają, vřucêł, vřecôj, *sł.*, wrzucać.
vřecéc, vřucą, vřucéł, vřecé, *sł.*, wrzucić. *Vřecé ten kam do stedńe!*
vřeseń, -sńa, *m.*, wrzesień (miesiąc).
vřesńovy, *przym.*, wrześniowy.
vřeščec, -ą, -êł, *sł.*, wrzeszczeć. *Vřešči, jak žid na targœviščim.*
vřožék, -a, *m.*, zdr. od vřòd, wrzodzik.
vřos, -e, *m.*, wrzos.
vřosovy, *przym.*, wrzosowy.
vřosôk, -a, *m.*, koń mały, ale tęgi.
vřòd, -e, *m.*, wrzód.
vřôsk, -u, *m.*, wrzask. *Žècéci vřôsk* (dziecięcy wrzask).
vsadac, vsôdają, vsôdêł, vsadôj, *sł.*, wsiadać. *Terô pravje wœjc s nenką na wòz vsôdają.*
vsadnǫc, -ną, vsôd, vsadńi, *sł.*, wsiąść. *Vsadńita, prošą!*
vsažac, vsôžają, vsôžêł, vsažôj, *sł.*, wsadzać.
vsažéc, -ą, -éł, *sł.*, wsadzić. *Vsažélé gœ do tormé.*
vseńǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, wsunąć. *Vseńi le rąką!*
vseńǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, wsunąć się.
vsevac, vsuvają, vsuvêł, vsevôj, *sł.*, wsuwać.
vsevac są, vsuvają są, vsuvêł są, vsevôj są, *sł.*, wsuwać się.
vsépac, -ją, -êł, *sł.*, wsypać.
vsépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wsypywać.
vsèvac, -ają, -êł, *sł.*, wsiewać.
vskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wskakiwać.
vskœčéc, -ą, -éł, *sł.*, wskoczyć. *Vskœčévšé. Vskœčéł na dak.*
vskœk, *przysł.*, wskok, galopem.
vskœknǫc *ob.* vskœčéc.
vsôc, vsèją, vsêł, *sł.*, wsiać. *Jô tu tegœ zeléska doχ ńe vsêł!*
vstajac *ob.* vstavac.
vstavac, vstôvają, vstôvêł, vstavôj, *sł.*, wstawać.
vstavic, -ją, -jeł, *sł.*, wstawić. *Vstavice te réće do šopé!* (wstawcie te żerdzie do szopy!).
vstavjac, vstôvjają, vstôvjêł, vstavjôj, *sł.*, wstawiać.
vstąp, -u, *m.*, 1) wstęp, wejście, 2) wstęp (w książce). *Vstąp do kœscoła kœždemu je dozwœlony.*
vstąpic, vstǫpją, vstǫpjeł, vstąpi, *sł.*, wstąpić. *Pœ droże vstǫpjeł do pjekła. Vstąpi tèž rôz do naju!*
vstąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, wstępować.
vsteč, *przysł.*, ciągle, nieustannie. *Vsteč nô mją spœzerô.*
vstéd, -e, *m.*, wstyd.
vstédléwœsc, -é, *ż.*, wstydliwość.
vstédlévje, *przysł.*, wstydliwie.
vstédlévy, *przym.*, wstydliwy.
vstéžéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wstydzić się. *Ju je vjelźi čas, abé žòden Kašeba są ńe vstéžéł pœ kašebsku gadac.* Cen.
vstôc, vstôną, vstêł, vstańi, *sł.*, wstać, powstać. *Skœrno mją wuzdrêł, vstêł é stojǫcé se mnǫ gôdêł.*
všądé, *przysł.*, wszędy.
všąże, *przysł.*, wszędzie.
všeden, všétka, všétkœ, *zaim.*, wszystek, cały. *Všeden čas są mœdléła před wœłtôrę. Všétcé to mòvjǫ. Všeden dobétk.*
všedernuści, -ka, -će, *zaim.*, wszyściutki. *Všedernuscé* (wszyscy).
všelaći, -ka, -će, *zaim.*, wszelaki. *Všelaće towaré. Všelaći dobétk.*
všelejaći, -ka, -će, *zaim.*, wszelaki. *Všelejaće nôrodé.* Ob. všelaći.
všelejak, *przysł.*, na wszelaki sposób. *To mœžna všelejak napisac.*
všéc, -éją, -éł, *sł.*, wszyć. *Ten rąkôv je léχœ všéti.*
všétkœvjèžǫci, *przym.*, wszystko wiedzący, wszechwiedzący. *Pôn Bòg je všétkœvjèžǫci.*
všévac, -ivają, -ivêł, -évôj, *sł.*, wszywać.
vtačac, vtôčają, vtôčêł, vtačôj, *sł.*, wtaczać.
vtačac są, vtôčają są, vtôčêł są, vtačôj są, *sł.*, wtaczać się.
vtékac, vtikają, vtikêł, vtékôj, *sł.*, wtykać. *Ńe vtékôj nosa mjezé nas, mjezé dvjeře!*
vtočéc, -ą, -éł, *sł.*, wtoczyć.
vtočéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wtoczyć się. *Vtočéł są, jak kula.*
vtòri, *licz.*, wtóry. *Vtòri rôz ńe přinzeš na svjat, są ńe wurożiš.*
vtòrk, -u, *m.*, wtorek.
vtòrkœvy, *przym.*, wtorkowy.
vtòrôk, -a, *m.*, rój drugi, który pszczoły wydają tegosamego roku. *Pščołé grają, spjevają na vtòrôka* (brzęczeniem dają znać, że drugi raz będą się roić).
vtòřéc, -ą, -éł, *sł.*, wtórować. *Ten spjevô, a tąnen mu vtòři.*
vul-vul-vul! *wykrz.* Tak woła się na gęsi. *Vulka, vul-vul-vul!* Ob. Pila, lilili!
vula, -e, *ż.*, gąska (pieszcz.).
vulka, -éi, *ż.*, zdr. od vula, gąska (pieszcz.).
vyčos, -a, *m.*, 1) przedział, dróżka we włosach, 2) len przedni po wyczesaniu szczotką.

vyglądé, -òv, *l. mn.*, oględziny. Podczas gdy młodzieniec konkuruje o dziewczynę, jedni rodzice idą do drugich na vyglądé (Bytowskie).

vyjòłk, -a, *m.*, gałązka wierzbowa, pokryta pączkami, t. zw. barankami.

vync, vyndą, véšed, vynę(é), *sł.*, wyjść. *Ju ztąd ńe vynęeš! Jak přéšed, tak véšed.*

vyžô, -è, *ż.*, wysokość. *Ob.* véžô.

vzbuřéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wzburzyć się. *Mœře są zôs vzbuřéło.*

vzdrégac są, -igają są, -igół są, -égòj są, *sł.*, wzdrygać się, czuć wstręt, niechęć. *Kœt są vzdrigô před psę.*

vzdrig, -égu, *m.*, wstręt, niechęć. *Mô vzdrig do jèzeńô.*

vzenc, vzendą, vzešed, *sł.*, wyjść, wzejść. *Skœrno le słonce vzenze.*

vzévac, vzivają, vzivêł, vzévôj, *sł.*, wzywać. *Vzivalé gœ na pœmœc, ale to béł pœmœźer!*

vzerac, -ają, -êł, *sł.*, wzierać, spoglądać, patrzeć. *Vzerô nò mją, jak na psa.*

vzględ, -ąde, *m.*, wzląd. *Pœd tim vzględę. V tim vzględze.*

vzic, vezną, vzął, vezńi, *sł.*, wziąć. *Vezńice so, co le ycece! Jôbé tewœ ńe vzą! Té ńe yceš vzic, ale wœńi veznọ. Do ńewœle vzątі.*

vzic są, vezną są, vzął są, vezńi są, *sł.*, wziąć się, zabrać się. *Vzęła są do prôce.*

vzłuž, *przysł.*, wzdłuż, na długość. *Ta ńiva mjeři vzłuž šterzescé sižńòv.*

vzłuž, *przyim.*, wzdłuż. *Šlé vzłuž řeći. Vzłuž drożi cigńe są stegna.*

vzlatac, vzlôtają, vzlôtêł, vzlatôj, *sł.*, wzlatywać. *Žòden płôšk tak vésok ńe vzlôtô.*

vzlatovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wzlatywać. *Ob.* vzlatac.

vzlecec, -ą, -êł, *sł.*, wzlecieć. *Skœvrònk vzlecêł pœd ńebœ.*

vznašac, vznôšają, vznôšeł, vznašôj, *sł.*, wznosić zwykle lub często.

vznašac są, vznôšają są, vznôšêł są, vznašôj są, *sł.*, wznosić się zwykle lub często.

vznavjac, vznôvjają, vznôvjêł, vznavjôj, *sł.*, wznawiać.

vznosec, -šą, -séł, -sé, *sł.*, wznosić. *Rébôcé vznosélé rące do ńeba, prosélé, křéčelé.*

vznosec są, -šą są, -séł są, *sł.*, wznosić się. *Nad tim jezorę vznosi są srogô gòra.*

vznovic, -ją, -jeł, *sł.*, wznowić. *Dôvny spòr vznovilé.*

vzńecac, -ają, -êł, *sł.*, wzniecać. *Zècé, ćej same wœstônọ doma, čąsto vzńecają wœźiń.*

vzńecac są, -ają są, -êł są, *sł.*, wzniecać się.

vzńecéc, -ą, -éł, *sł.*, wzniecić. *Vzńecelé vjelźi wœźiń.*

vzńecéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, wzniecić się, powstać. *Co są xutkœ vzńeci, to ńe długœ svjeci.* Przysł.

vzńesc, vzńosą, vzńòs, vzńesé, *sł.*, wznieść. *Vzńòs rące do gòré.*

vzńesc są, vzńosą są, vzńòs są, vzńesé są, *sł.*, wznieść się.

vzòr, *2. przyp.* vzore, *m.*, wejrzenie, wygląd, pozór. *Té mòżeš so docégac* (domyślać się) *z jegœ vzore, że wœn je xœri. Wœn le na vzòr je taći pœkœrny.*

vzọtk, -u, *m.*, dochód, udział. *Vzọtk z rib.*

vzrok, -u, *m.*, wzrok. *Ob.* vid.

vżeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, ożenić się z panną lub wdową, która posiada gospodarstwo. *Wœnbé są rôd vżeńeł do naju.*

Z.

z, *przyim.*, z, ze, *łac.* 1) ex, 2) de, 3) cum (ale tylko przed t. zw. słabemi spółgłoskami). *Véšlé z xéči, z lasa. Z daku na zemją. Wœžeńeł są z bœgatọ.* (ale: *s pannọ*). Można jednak dosłuchać się także: *s bœgatọ.*

za, *przyim.*, za (ze wszystkiemi, jak w języku polskim, znaczeniami). *Vlôz za pjec. Sezi za pjèckę. Złè semjeńè stoji za kata. Stojeł mu za kœmœtra* (trzymał mu dziecko do chrztu). Prócz tego ma ten przyimek znaczenia: około, mniej więcej. *Za pòł łota* (mniej więcej pół łóta). *Dej mje abé za palečńik* (naparstek) *wœt tegœ vina. Vezńi za gôřc* (weź tak z garść).

zaarądovac, -eją, -ovêł, *sł.*, wydzierżawić. *Wœn te grenta mjêł zaarądovônê.*

zabargœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, pozbierać, nazbierać. *Ob.* bargœvac.

zabava, -é, *ż.*, zabawa.

zabavic, -ją, -jeł, *sł.*, zabawić. *Zabavi gœ přez xvilką!*

zabavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zabawić się.

zabavjac, -bôvjają, -bôvjêł, -bavjôj, *sł.*, zabawiać.

zabavjac są, *sł.*, zabawiać się. *Zabôvjalé są v šąku do pòłnocé.*

zabéc, -bądą, -bół, -bądzé, *sł.*, zapomnieć. *Ńex le pôn ńe zabǫże napisac do naju. Żebé to do zabécô ńe přéšło* (żeby to nie poszło w zapomnienie). *Jô to môm ju všétkœ zabétè* — zwykły frazes początkowy, który spotyka etnografa kaszubskiego, pytającego o dawne dzieje. *Le ńe zabądzé wœ tim!*

zabélačéc, -ą, -ół, *sł.*, zabélaczyć, zagadać, odezwać się z bélacka. *Tak mje nôgle nad wuxę zabélačół!* Ob. bélačéc.

zabévac, -byvają, -byvêł, -bévôj, *sł.*, zapominać. *Tegœ są tak łôtwje ńe zabyvô.*

zabic, -biją, -bjeł, *sł.*, zabić. *Jemu mœrdôr zabjeł wœjca.*

zabic są, -biją są, -bjeł są, *sł.*, zabić się. *Spôd z daku é są na môlu* (na miejscu) *zabjeł.*

zabijac, -ają, -ół, *sł.*, zabijać.

zabijac są, -ają są, -ół są, *sł.*, zabijać się.

zabjerac, -ają, -ół, *sł.*, zabierać. *Ńe zabjerôjce mje tegœ slednègœ fenyga!*

zabjèżéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zabiedzić się, zatroskać się.

zabłązéc, -błożą, -błożół, -błązé, *sł.*, zabłądzić. *Le ńe zabłązé v tim bœru!*

zablečec, -ą, -ół, *sł.*, zabeczeć. *Kœza, wœvca zablečà.*

zablézé, *przysł.*, za blisko. *Wœn mje přéšed zablézé. Lepi zadalek, jak zablézé.*

zablézé, *sp.*, za blisko. *Zablézé wœkna. Ńe stavjôj xéči zablézé drożi!*

zabôvka, -ći, *ż.*, zdr. od zabava, zabawka. *Zabôvka s żèckę.*

zabœbòn, -e, *m.*, zabobon.

zabœbœnny, *przym.*, zabobonny.

zabœlec, -ą, -ół, *sł.*, zaboleć. *Ńex-le jǫ głòvka zabœli.*

zabrac, -bjeřą, -brół, -bjeřé, *sł.*, zabrać. *Jô cé dox tegœ ńe zabjeřą! Zabjeřéta to paskužtwœ!*

zabrezéc, -ą, -ół, *sł.*, zabrudzić, zbrukać.

zabudovac, -ują, -ovêł, *sł.*, zabudować. *Terô te všétće grenta są zabudovônè.*

zabudovac są, -ują są, -ovêł są, *sł.*, zabudować się, wybudować się (sobie). *Ješ před zémǫ są zabudovalé.*

zabulbœtac, -tają (-cą), -tół, -tôj (-cé), *sł.*, zabełkotać. *Jô ńick ńimòg zrozmjec, jak wœn tobje coš zabulbœtół.*

zaburbœtac, -tają (-cą), -tół, -tôj (-cé), *sł.*, zahurkotać, zaburczeć. *Zaburbœtało ji v żòce.*

zacar *ob.* zatřec.

zacążéc, -ą, -ół, *sł.*, zaciężyć. *To mje dox ńe začąži.*

zacerac, -ają, -ół, *sł.*, zacierać.

zacégac, -cigają, -cigół, -cégôj, *sł.*, zaciągać, zawlekać.

zacénac, -cinają, -cinół, -cénôj, *sł.*, zacinać, zastrugiwać.

zacic, -tną, -cął, -tńi, *sł.*, zaciąć, zastrugać. *Ten knepel bół na koncu zacęti.*

zacignǫc, -ną, zacig(nął), -cigńi, *sł.*, zaciągnąć, zawlec. *Pœtemu zaciglé trepa do sklepu.*

zaćipjec, -ą, -ół, *sł.*, zakipieć. *Wœda zaćipjà.*

začénac, -činają, -činół, -čénôj, *sł.*, zaczynać.

začénac są, -činają są, -činół są, -čénôj są, *sł.*, zaczynać się. *Ju są zcemńac začinało.*

začółgac są, -ają są, -ół są. *sł.*, zaczołgać się.

začic, -čną, -čął, -čńi, *sł.*, zacząć. *Ledvje začątô robœta.*

začic są, -čną są, -čął są, -čńi są, *sł.*, zacząć się, począć się. *Tej začąłé są ve vsé ńepœkœje.*

začłordac, -ają, -ół, *sł.*, zadeptać. *Bòjta le są Bœga! Vaje kœńe začłordają mœją pšeńicą.*

začosac, -šą, -sół, *sł.*, zaczesać.

zadac, -dają, -dôm, -dół, -dej, *sł.*, rzucić urok, urzec, oczarować. *Wœna mu to zadà, że wœn ńimòg ńiże zôrobku nalezc* (ona go tak urzekła, że on nie mógł nigdzie znaleść zarobku). *Wœn to mjèł zadônè.*

zadavac, -dôvają, -dôvêł, -davôj, *sł.*, urok rzucać, czarować. *Tak wœ ńi gôdajǫ, że wœna wumjèje zadavac.*

zadergœtac, -tają (-cą), -tół, -tôj (-cé), *sł.*, zadrgać, wzdrygnąć się, wstrząsnąć. *Zadergœtół, jakbé mu zib pœ kœscax, pœ gnôtax přešed.*

zadešéc, -ą, -ół, *sł.*, zadusić. *Jegœ bé lepi bélo zadešéc, ńiżlé zařénac.*

zadešéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zadusić się, udusić się.

zadélovac, -ują, -ovêł, *sł.*, deskami zasłonić, zabić. *Dixtix zadélovôny.*

zadic, -dmą, -dął, -dmi, *sł.*, zadąć. *Vixjer zôs zadął.*

zadłežac, -dłużają, -dłużół, -dłežôj, *sł.*, zadłużać.

zadłežac są, *sł.*, zadłużać się. *Mjezé nami ńima łaćex gburòv, xterny bé są zadłużalé.*

zadłežéc, -dłużą, -dłużół, -dłežé, *sł.*, zadłużyć. *Wœkrutno zadłużony.*

zadłežéc są, -dłużą są, -dłużół są, -dłežé są, *sł.*, zadłużyć się.

zadrezavjec, -eją, -êł, *sł.*, zardzewieć. *Zadrezavjały.*

zadrekœvac, -ują, -œvół, *sł.*, zadrukować. *Cały lést bół zadrekœvôny.*

zadrégańic, -ą, -eł, *sł.*, zamęczyć.

zadřec, -dřą, -zar, -dřé, *sł.*, zadrzeć, zadrapać. *Zazarti* (zadarty).

zadřec są, -dřą są, -zar są, -dřé są, *sł.*, zadrzeć się, zadrapać się. *Zazar są na dřevje.*

zazebac, -ją, -êł, *sł.*, zadziubać. *Gułé zazębałé gœ na smirc* (indyki zadziubały go na śmierć).

zazerac, -ają, -êł, *sł.*, zadzierać.

zazerac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zadzierać się.

zazevac, -ają, -êł, *sł.*, zawadzić, potknąć się. *Jô muśą vjedno zazevac wœ ten kam.*

zazévic, -ją, -jeł, *sł.*, zadziwić. *To jegœ sroze zazéviło.*

zazévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zadziwić się.

zazôc, -zèją, -zół, *sł.*, zawadzić, potknąć się. *Jezé wuvôźńe přez ten bòr, żebé jes ńe zazół wœzę wœ dřenvœ.*

zaźibac, -ają, -êł, *sł.*, zaginać. *Doč zaźibôš rąkôv?*

zaźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zaginać się.

zaźic, -gną, -źoł, -gńi, *sł.*, zagiąć. *Zaźąti, jak kœzeł* (laska sołtysa).

zaźic są, -gną są, -źoł są, -gńi są, *sł.*, zagiąć się.

zaźinọc, -ną, -nọł, *sł.*, zaginąć. *É pamjọtka pœ ńix zaźiną.*

zafarwœvac, -ują, -œvół, *sł.*, zafarbować.

zafelovac, -eją, -ovół, *sł.*, zabraknąć. *A tej zafelovało ji pjeńędzi.*

zafertac, -ają, -êł, *sł.*, zagrać na piszczałce.

zafrizovac, -eją, -ovół, *sł.*, zafryzować. *Zafrizovônô, jak do kœscoła.*

zafųdovac, -eją, -ovół, *sł.*, zafundować, ufundować.

zagańac, -gôńają, -gôńół, -gańôj, *sł.*, zaganiać.

zagaséc, -šą, -šół, *sł.*, zagasić.

zagasnọc, -ną, -gas, -gasńi, *sł.*, zagasnąć.

zagašac, -gôšają, -gôšół, -gašôj, *sł.*, zagaszać, gasić.

zagłożéc, -ą, -ół, *sł.*, zagłodzić. *Čé va mńe xceła zagłożéc?*

zagłożéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zagłodzić się.

zagnac, -ają, -êł, *sł.*, zagnać.

zagrac, -ają, -êł, *sł.*, zagrać (na instrumencie lub w karty).

zagražac, -grôżają, -grôżół, -gražôj, *sł.*, zagrażać.

zagrezdac, -ają, -êł, *sł.*, zapisać lub zamalować brzydko, zabazgrać.

zagrézac, -grizają, -grizół, -grézôj, *sł.*, zagryzać.

zagrézc, -ézą, -éz, *sł.*, zagryść.

zagrozéc, -żą, -zół, *sł.*, zagrozić.

zagřebac, -ją, -êł, *sł.*, zagrzebać. *Zagřebice ten knepelk é ten gòzę pœd progę.*

zagřebac są, -ją są, -êł są, *sł.*, zagrzebać się. *Lés zagřebół są v kuli.*

zagřebœvac, -ują, -œvół, *sł.*, zagrzebywać.

zagřebœvac są, -ują są, -œvół są, *sł.*, zagrzebywać się.

zagřevac, -ają, -êł, *sł.*, zagrzewać.

zagřevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zagrzewać się.

zagřôc, -gřeją, -gřół, *sł.*, zagrzać.

zagřôc są, -eją są, -êł są, *sł.*, zagrzać się.

zagulgœtac, -tają (-cą), -tół, -tôj (-cé), *sł.*, zagdakać (o indyku).

zagurgœtac, -tają (-cą), -tół, -tôj (-cé), *sł.*, zahurkotać.

zaχa, -é, *ż.*, rzecz, przedmiot, *niem.* Sache. *Ze są mœje zaχé?*

zaχcec są, -ą są, -êł są, *sł.*, zachcieć się. *Cež cé są zaχcało?*

zaχlastnọc, -ną, -nọł, *sł.*, zarzucić; zatrzasnąć, zamknąć gwałtownie. *Zaχlastnọł płôšč na plecé é pœšed ruten* (zarzucił płaszcz na plecy i poszedł precz). *Zaχlastną dvjeře za sobọ* (zatrzasnęła drzwi za sobą).

zaχlastńica, -e, *ż.*, pierzyna (żartobl.)

zaχòd, -œde, *m.*, 1) zachód (słońca), 2) zachód (strona świata). *Ob.* zôχòd.

zaχœdny, *przym.*, zachodni. *V zaχœdnéχ krajax.* Ob. zôχœdny.

zaχœzéc, -ą, -ół, *sł.*, zachodzić. *Zaχœzélé mje z bœku. Słonyškœ ju zaχœzi.*

zaχœřec, -eją, -êł, *sł.*, zachorować.

zaχœvac, -vją, -vêł, *sł.*, zachować, schować. *Zaχœvi to sobje v mésli! V zarku bół zaχœvôny.*

zaχœvac są, -vją są, -vêł są, *sł.*, zachować się, utrzymać się. *Naša mœva ješ są tą zaχœvà.*

zaχvacéc, -χvôcą, -χvôcół, -χvacé, *sł.*, zachwycić, pochwycić. *Na złożèjstvje béła zaχvacônô.*

zaxvjôc, -eją, -êł, *sł.*, zachwiać. *Zaxvjêł dřevicę, jak stebłę.*

zaxvjôc są, -eją są, -êł są, *sł.*, zachwiać się. *Zaxvjêł sa é wupôd.*

zajadac, -jôdają, -jôdêł, -jadôj, *sł.*, zajadać, jeść ze smakiem. *Zècé pjeřńičće zajôdają.*

zajaxac, -jadą, -jaxêł (-jêł), *sł.*, zajechać. *Jakuż jesta va tą zajaxà?*

zajamrotac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-cé), *sł.*, zaszwargotać. *Żéżé zajamrotalé ńèco do se.*

zajc, -a, *m.*, zając, *Skôčé, jak zajc. Pœmykô, jak zajc.*

zajčéca, -e, *ż.*, zajęczyca.

zajči, *przym.*, zajęczy. *Zajčô merma. Zajčè sadło.*

zajčura, -é, *m.*, zgrub. od zajc, zajęczysko. *Nązny, bjèdny, stôri zajčura.*

zajeżżac, -ają, -êł, *sł.*, zajeżdżać.

zajic, zôjmą, zajął, zajmi, *sł.*, zająć. *A ćej wœna mje zają mœje gąsé, tej jô ji zôjmą jeje krové.*

zajic są, zôjmą są, zajął są, zajmi są, *sł.*, zająć się. *Zajmita są, čim le xceta, béle jesta prôcovà.*

zajičec, -ą, -êł, *sł.*, zajęczeć. *Zajičała srożę nad swœjim ńeščescim.*

zajikac są, -ają są, -êł są, *sł.*, jąkać się, zająkać się.

zajikała, -é, *m.* i *ż.*, jąkała.

zajiknọc są, -ną są, -nął są, *sł.*, zająknąć się. *Zajiknął są é wutark přé samym koncu.*

zajimac, -ają, -êł, *sł.*, zajmować. *Jô jim dox ješ ańè raza dobétku ńe zajimêł.*

zajimac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zajmować się. *Wœna są zajimô bélejakǫ robœtǫ.*

zajiscéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, zamartwić się. *Wœjc zajiscéł są na smirc. Zajiscéła są srożę.*

zajk, -a, *m.*, zając, zajączek. *Ob.* zajc.

zakazac, -kôžą, -kôzêł, -kažé, *sł.*, zakazać. *Wœjc mje to zakôzêł.*

zakazovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zakazywać. *Wœńi mje zakazeją xœzęc do ce.*

zakładac, -kłôdają, -kłôdêł, -kładôj, *sł.*, zakładać. *Rébôce zakłôdalé ńewòd pœd lodę.*

zakłôdny, *przym.*, dotyczący zakładania niewodu. *Zakłôdnô żura* (dziura w lodzie, w którą wkłada się niewód).

zaklepac, -ją, -êł, *sł.*, zapukać. *Zaklepêł na dvjeře, na wœkno.*

zaklénac, -klinają, -klinêł, -klénôj, *sł.*, zaklinać.

zaklic, -klną, -kłǫł, -kłńi, *sł.*, zakląć. *Zakłǫł, jak stôri djôbeł. Zakląti zômk. Zaklątô kròlevčônka. Pœd tim zaklącim.*

zaklukac, -ają, -êł, *sł.*, zakwokać. *Kluka zaklukà.*

zakôz, -aze, *m.*, zakaz.

zakœpac, -ją, -êł, *sł.*, zakopać. *Zakœpôny skôrb.*

zakœpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zakopywać.

zakradac są, -krôdają są, -krôdêł są, -kradôj są, *sł.*, zakradać się.

zakrasc są, -kradną są, -krôd są, -kradńi są, *sł.*, zakraść się.

zakrącac, -krọcają, -krọcêł, -krącôj, *sł.*, zakręcać.

zakrącéc, -krọcą, -krọcéł, -krącé, *sł.*, zakręcić. *Zakrọcéł pœvròz, vążéšče.*

zakréc, -éją, -éł, *sł.*, zakryć. *Zakréł so léca rąkǫ.*

zakrévac, -krivają, -krivêł, -krévôj, *sł.*, zakrywać.

zakulnọc, -ną, -nọł, *sł.*, zatoczyć. *Zakulńi to kœło na pœdwœřè!*

zakulnọc są, -ną są, -nọł są, *sł.*, zatoczyć się.

zakupic, -ją, -jeł, *sł.*, zakupić. *Wœnbé cały krôm zakupjeł!*

zakupjac, -ają, -êł, *sł.*, zakupywać. *Všelejaće tovaré zakupjają ve Gdônsku é tązłọd je sprovôžają.*

zakvitac, -ają, -êł, *sł.*, zakwitać.

zakvitnọc, -ną, zakvit(nọł), *sł.*, zakwitnąć.

załajac, -ają, -êł, *sł.*, zaszczekać. *Psé załajałé nò mją.*

załamic są, -łômją są, -łômjeł są, -łami są, *sł.*, załamać się, zawalić się. *Nad najemi xéčami dak są załômjeł.*

załazéc, -žą, -zéł, -zé, *sł.*, załazić. *Wœn jegœ tak miłeje, że mu za kœšelą załazi.*

założéc, -ą, -éł, *sł.*, założyć.

zalevac, -ają, -êł, *sł.*, zalewać.

zalevac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zalewać się.

zalezc, -lezą, -lôz, -lezé, *sł.*, zaleść. *Dali ju ńe zalezą. Tébé jes łądołǫd ńe zalôz.*

zalôc, -leją, -lêł, -lij, *sł.*, zalać. *Całô wœkœléca béła déxt zalônô. Wœda všétkœ zalà.*

zalôc są, -leją są, -lêł są, -lij są, *sł.*, zalać się. *Zalêł są łzami.*

zamalovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zamalować. *Ten stôri wœbrôz je terôz zamalovôny.*

zamazac, -žą, -zêł, *sł.*, zamazać.

zamazovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zamazywać.

zamącéc, -mọcą, -mọcéł, -mącé, *sł.*, zamącić. *Rébé zamọcéłé wœdą v kuli.*

zamékac, -mykają, -mykêł, -mékôj, *sł.*, zamykać. *Zamékôj dvjeře!*

zamésł, -e, *m.*, zamysł, zamiar. *Xtež mòg vjèzec, jaće bélé jegœ zamésłé.*

zaméslec są, -ą są, -ół są, *sł.*, zamyślić się.

zaméślac, -myślają, -myślôł, -méślôj, *sł.*, zamyślać, planować. *Jô so dobře docigôł, co wœn zamyślôł.*

zaméślac są, -myślają są, -myślôł są, -méślôj są, *sł.*, zamyślać się. *Wœn v téx časax byvô vjedno taći zamyślony.*

zamilknǫc, -ną, zamilk, *sł.*, zamilknąć.

zamjařnǫc, -ną, zamjôř (zamjařnął) *sł.*, zamarznąć.

zamjatac, -mjôtają, -mjôtôł, -mjatôj, *sł.*, zamiatać.

zamjeńac, -ają, -ôł, *sł.*, zamieniać.

zamjeńic, -ą, -ół, *sł.*, zamienić.

zamjerac, -ają, -ôł, *sł.*, zamierać.

zamjesc, -mjotą, -mjòt, -mjecé, *sł.*, zamieść. *Tu tak, jak na ńezamjotłym pœdvòrku.*

zamjeśći, -kô, -ćè, *przym.*, zamiejski, podmiejski. *Zamjeśćè vébudovańô.*

zamješac, -ają, -ôł, *sł.*, zamieszać.

zamješčè, -ô, *n.*, części miasta dalsze, mniej zabudowane, lub osobne gminy, do okręgu miejskiego należące. Okręg miejski gdański ma takie z a m j e š č a.

zamknǫc, -ną, zamk, -ńi, *sł.*, zamknąć. *Pŕé zamkłéx dvjeřax* (przy zamkniętych drzwiach). *Lôlô, jak méš, zamkłô v špižarńi. Zamkńita gœ v xlèvje! Wœn mô serce wœtemkłè, ale mješk zamkły.*

zamœrdovac, -eją, -ovôł, *sł.*, zamordować.

zamœŕći, -kô, -ćè, *przym.*, zamorski. *Zamœŕćè kraje, tovaré.*

zamœŕéc, -ą, -ół, *sł.*, zamorzyć, zadusić na śmierć.

zamœŕéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zamorzyć się, zadusić się na śmierć (z głodu i t. p.).

zamražac, -mrôžają, -mrôžôł, -mražôj, *sł.*, zamrażać.

zamrozéc, -žą, -zół, *sł.*, zamrozić.

zamřec, -mřą, -mjar, *sł.*, umrzeć. *Ješ stôri Bòg ńe zamjar! Ćej zamjar, tej są zarôz na dregǫ noc leżom pœkazovôł.*

zamurovac, -eją, -ovôł, *sł.*, zamurować.

zanašac, -nôšają, -nôšôł, -našôj, *sł.*, zanosić często lub zwykle.

zanekac, -ają, -ôł, *sł.*, zagnać, zapędzić. *Zanekalé dobétk do xlevòv.*

zanosés, -šą, -sół, *sł.*, zanosić.

zanotovac, -eją, -ovôł, *sł.*, zanotować.

zańedbac, -dbają, -dbôł, *sł.*, zaniedbać. *To béło všétkœ déxl zańedbônè é zńiščałè.*

zańedbavac, -ôvają, -ôvôł, -avôj, *sł.*, zaniedbywać.

zańesc, -ńosą, -ńòs, -ńesé, *sł.*, zanieść. *Mé to ju dôvno mômé všétkœ zańosłè* (zaniesione).

zańèvčero, -a, *n.*, dzień pozawczorajszy, przedonegdajszy. *Wœn sezi wu naju wœt pœzańèvčera.*

zańèvčerô, *przysł.*, pozawczoraj.

zańèvitro, -a, *n.*, dzień popojutrzejszy. *Do zańèvitra!*

zańèvitro, *przysł.*, popojutrze.

zańim *ob.* ń i m.

zańiščec, -ją, -ôł, *sł.*, zniszczeć, zmizernieć. *Zańiščały dobétk. Zańiščałè zbœžè, jičmjona, wœvsé.*

zapadac, -pôdają, -pôdôł, -padôj, *sł.*, zapadać.

zapadac są, -pôdają są, -pôdôł są, -padôj są, *sł.*, zapadać się, osuwać się. *Te déné zapôdają są corôz barži.*

zapalac, -pôlają, -pôlôł, -palôj, *sł.*, zapalać.

zapalac są, -pôlają są, -pôlôł są, -palôj są, *sł.*, zapalać się.

zapalčéwœsc, -é, *ż.*, zapalczywość.

zapalčévje, *przysł.*, zapalczywie.

zapalčévy, *przym.*, zapalczywy. *Ćej vpôd v gòř, bél barq zapalčévy.*

zapalenc, -a, *m.*, zapaleniec, entuzyasta.

zapalés, -pôlą, -pôlół, -palé, *sł.*, zapalić.

zapalés są, -pôlą są, -pôlół są, -palé są, *sł.*, zapalić się.

zapamjątac, -ają, -ôł, *sł.*, zapamiętać.

zapasac, -pôsają, -pôsôł, -pasôj, *sł.*, zapasać. *Ob.* z a p a s c.

zapasac są, -pôsają są, -pôsôł są, -pasôj są, *sł.*, zapasać się. *Ob.* z a p a s c.

zapasc, -padną, -pôd, -padńi, *sł.*, zapaść; zniknąć. *Bòg vjè, że wœn zapôd! Zapadły zômk.*

zapasc są, -padną są, -pôd są, -padńi są, *sł.*, zapaść się. *Ledvje to słowœ véřekła, cały kœscòł zapôd są pœd zemją.*

zapasc, -pasą, -pas, -pasé, *sł.*, paszeniem na mokrej trawie nabawić owce lub krowy motylicy. *Ti pastuře ńejedną wœvcą mje ju zapaslé.*

zapasc są, -pasą są, -pas są, *sł.*, zapaść się. *Ob.* z a p a s c.

zapaskuząc, -ają, -ôł, *sł.*, zapaskudzać, zanieczyszczać.

zapaskuząc, -ą, -ół, *sł.*, zapaskudzić, zanieczyścić, zabrudzić. *Ti wurviše zapaskuząlé całè xéčé.*

zapąźéc, -ą, -ół, *sł.*, zapędzić, zagnać.

zapążéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zapędzić się.

zapązlec, -ją, -ął, *sł.*, zbiednieć, znędznieć, zmarnieć, zchudnąć. *Vaji dobétk je dẹ́xt zapązlały* (wasze bydło jest okropnie zabiedzone). *Zèckœ vnet zapązleje, jeślé tak dali ńe bǫzę xcało jèsc.*

zaperléc, -ą, -ół, *sł.*, obrobić ziemię orną, zasiać (nieco pogardl.). *Jak jem mòg, tak jem zaperlół.*

zapétac, -pytają, -pytół, -pétôj, *sł.*, zapytać.

zapétac są, *sł.*, zapytać się. *Jizé é są zapétôj leżi, šlé mje ńe vjeřiš. Jô jem są ju pytół.*

zapic, -piją, -pjeł, *sł.*, zapić. *Veślé v krôm é zapilé spravą.*

zapijac, -ają, -ół, *sł.*, zapijać.

zapinac, -ają, -ół, *sł.*, zapinać.

zapinac są, -ają są, -ół są, *sł.*, zapinać się.

zapinka, -ći, *ż.*, spinka.

zapisac, -są, -sół, *sł.*, zapisać.

zapisovac, -ują, -ovół, *sł.*, zapisywać.

zapjerac są, -ają są, -ół są, *sł.*, zapierać się. *Ńe zapjerôjta są swegœ rode!*

zapjic, -pną, -pjǫł, -pńi, *sł.*, zapiąć. *Kœšela zapjątô pœd šéjǫ.*

zapjic są, -pną są, -pjǫł są, -pńi są, *sł.*, zapiąć się.

zapjôc, -ją, -ół, *sł.*, zapiać. *A éej zapjół kurk v droze, wucešéła są sroze.* Piosnka.

zapłacéc, -ą, -ół, *sł.*, zapłacić. *Zapłacéce mje réxli mœje pjǫze!*

zapłakac, -čą, -kół, *sł.*, zapłakać.

zapłénǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zapłynąć.

zaplatac, -plôtają, -plôtół, -platôj, *sł.*, zaplatać. *Wœna so vjèc vłosé zaplôtà na samym čubku głové.*

zaplegavic, -ją, -jeł, *sł.*, zaplugawić, zanieczyścić. *Xéče nama zaplegavilé, zapaskużélé, jak bédło.*

zaplesc, -plotą, -plòt, -plecé, *sł.*, zapleść.

zapôsk, -u, *m.*, zapłata, którą otrzymuje pasterz od poszczególnych gospodarzy za pasienie ich bydła na wspólnem pastwisku.

zapœčénac, -činają, -činół, -čénôj, *sł.*, zaczynać, rozpoczynać.

zapœčic, -čną, -čǫł, -čńi, *sł.*, począć, rozpocząć. *A tej zapœčąté rébé łovic.*

zapœl, -a, *m.*, sąsiek. *V zapœlax majǫ ful všelejaćegœ zbœžô.*

zapœminac, -ają, -ół, *sł.*, zapominać.

zapœmnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zapomnieć. *Ńimòg jè ńigdé zapœmnǫc, tè swœje bjałći.*

zapœvjadac, -vjôdają, -vjôdół, -vjadôj, *sł.*, zapowiadać.

zapœvjèżec, -vjèm, -vjèżół, *sł.*, zapowiedzieć.

zapœzęe, *przysł.*, zapóźno. *Mušita jic zarô, žebésta ńe přéšła zapœzęe. Ju zapœzęe skœbléc gœzęe.* Przysł.

zapœzęéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zapóźnić się, spóźnić się.

zapragnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zapragnąć.

zaprašac, -prôšają, -prôšół, -prašôj, *sł.*, zapraszać.

zaproséc, -šą, -sół, *sł.*, zaprosić.

zaproséné, -in, *l. mn.*, zaprosiny.

zaprovažac, -vôžają, -vôžół, -važôj, *sł.*, zaprowadzać.

zaprovažéc, -ą, -ół, *sł.*, zaprowadzić.

zapřec są, -přą są, -par są, -přé są, *sł.*, zaprzeć się. *Zapar są swœje mœvé, swœjex staršéx.*

zapřégac, -přigają, -přigół, -přégôj, *sł.*, zaprzęgać. *Wœńi tak pœwœli zapřigają wœlé.*

zapřiz, -égą, -ig, -éžé, *sł.*, zaprząc. *Tatinku, zapřéžéce ju te kœńe! Jô je môm ju zapřégłè.*

zarabjac, -rôbjają, -rôbjół, -rabjôj, *sł.*, zarabiać. *Přé téx budovlax naši leżę zarôbjalé vici, jak tutka.*

zaražac, -rôžają, -rôžół, -ražôj, *sł.*, zaradzać. *Jakuž wœńi zarôžają ti bjèże?*

zaražéc, -ą, -ół, *sł.*, zaradzić. *Jô temu ńijak ńe zaražą.*

zarastac, -rôstają, -rôstół, -rastôj, *sł.*, zarastać.

zarąbic, -rǫbją, -rǫbjeł, -rąbi, *sł.*, zarąbać. *Zarǫbilé gœ na môlu.*

zarączéc, -ą, -ół, *sł.*, zaręczyć (kogoś z kimś). *Zarączélé jǫ s tim puklovatim* (garbatym) *xłopę.*

zarączéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zaręczyć się. *Zarączół są stôri s młodą.*

zarączéné, -in, *l. mn.*, zaręczyny.

zaredac, -ają, -ół, *sł.*, zadeptać, deptaniem wtłoczyć w ziemię. *Dobétk vlôz v pšeńicą é zarédół jǫ.*

zaréčec, -ą, -ół, *sł.*, zaryczeć.

zarévac, -rivają, -rivół, -révôj, *sł.*, zarywać, urywać. *Mœji sąsezé zarivają mje vjedno mœje grenta* (pługami).

zarévac są, -rivają są, -rivół są, -révôj są, *sł.*, grzęznąć, tonąć. *Tu są kœńe ńerôz zarivają.*

zark, -u, *m.*, trumna, *niem.* Sarg. *V zarku bół zaxœvôny. Vévleklé gœ se zarkę buten.*

zarkœvy, *przym.*, dotyczący trumny. *Zarkœvè déle* (grobowe deski).

zarobic, -ją, -jeł, *sł.*, zarobić. *Co zarobi, to přepije, přinzę dodòm, bjałką bije.* Piosnka.

zarosc, ,rostą, -rosceš, -rôs, -roscé, *sł.*, zarość. *Cało wuřma béła zarosłô temi zeléskami.*

zarô *ob.* zarôz.

zarôz, *przysł.*, zaraz. *Přinzé-le zarôz! Té jes to mjêł zarôz zrobic.*

zarvac, -rvją, -rvêł, *sł.*, zarwać, urwać.

zarvac są, -rvją są, -rvêł są, *sł.*, ugrzęznąć, utonąć w błocie. *Lòd pąk a tej ńebœrôsé są zarvalé.*

zařec są, -řeką (řekną) są, -řek są, -rečé (řekńi) są, *sł.*, zakląć się. *Xto vjedno prôvdą gôdô, ten są ńigdé ńe zařekńe.*

zařecac, -řucają, -řucêł, -řecôj, *sł.*, zarzucać, podrzucać.

zařecéc, -řucą, -řucél, -řecé, *sł.*, zarzucić. *Zècé zařucéłé mje tą ksǫžką, wœne jè nimjałé zařecac.*

zařekac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zaklinać się. *Wœn są vjedno zařekô.*

zařešéc, -ą, -él, *sł.*, zawiązać. *Mœcno zařešonô.*

zařénac, -řinają, -řinêł, -řénôj, *sł.*, zarzynać, zacinać.

zařnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zarznąć. *Zařńony* (zarznięty).

zařǫd, -ąde, *m.*, zarząd. *Zařǫd kœscelny, mjèsći. Do zařąde nôležǫ.*

zasadac, -sôdają, -sôdêł, -sadoj, *sł.*, zasiadać. *Vječorę zasôdają všétcé mašopi přé stole. Zasôdô, xœc gœ ńe rôčǫ.*

zasadły, *przym.*, tęgi, zasadzisty. *To je zasadły xłop!*

zasadnǫc, -ną, -sadnǫł (-sôd), -sadńi, *sł.*, zasiąść. *Zasadlé za stołę.*

zasazac, -sôzają, -sôzêł, -sazôj, *sł.*, zasadzać, sadzić.

zasazéc, -ą, -él, *sł.*, zasadzić. *Wœn zasazél grox přé drozę!*

zasąpac są, -sǫpją są, -sǫpjeł są, -sąpi są, *sł.*, zasępić się, zachmurzyć się.

zasenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zasunąć. *Zaseńi tą šuvlôdką! Zaseńony* (zasunięty).

zasešac, -sušają, -sušêł, -sešôj, *sł.*, zasuszać.

zasešéc, -sušą, -sušél, -sešé, *sł.*, zasuszyć.

zasevac, -suvają, -suvêł, -sevôj, *sł.*, zasuwać.

zaséxac, -sixają, -sixêł, -séxôj, *sł.*, zasychać.

zasépac, -ją, -êł, *sł.*, zasypać. *Zasépita tą durą!* (zasypcie tę dziurę!).

zasépœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zasypywać.

zasèvac, -ają, -êł, *sł.*, zasiewać.

zasxnǫc, -ną, zasex (zasxnǫł), *sł.*, zaschnąć. *Zasxńony* (zaschnięty).

zaskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zaskakiwać.

zaskaržac, -skôržają, -skôržêł, -skaržôj, *sł.*, zaskarżać.

zaskaržéc, -ą, -él, *sł.*, zaskarżyć.

zaskœčéc, -ą, -él, *sł.*, zaskoczyć.

zasługœvac, -ują, œvêł, *sł.*, zasługiwać.

zasmirzec, -ą, -êł, *sł.*, zaśmierdzieć. *Zasmirzało mu pœd nosę.*

zasmjardnǫc, -mjardną, -mjardnǫł (-mjôrd), *sł.*, zaśmierdzieć się. *Zasmjardłè mjąso.*

zasmjôc są, -èją są, -êł są, *sł.*, zaśmiać się. *Nic ńe řek, le są zasmjêł.*

zasmœlác, -ą, -él, *sł.*, zasmolić, powalać. *Rące mô zasmœlonè.*

zasmœlác są, -ą są, -él są, *sł.*, zasmolić się, powalać się.

zasmrozéc, -ą, -él, *sł.*, zasmrodzić.

zasmucac, -ają, -êł, *sł.*, zasmucać. *Wœjca béleco zasmucô.*

zasmucac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zasmucać się.

zasmucéc, -ą, -él, *sł.*, zasmucić. *Pôn Bòg naju zasmucél, alé zôs naju pœceši.*

zasmucéc są, -ą są, -él są, *sł.*, zasmucić się.

zasnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zasnąć.

zasôc, -sèją, -sêł, *sł.*, zasiać. *Pœla ju zasônè. Před zasańim.*

zaspjevac, -ają, -êł, *sł.*, zaśpiewać.

zastařec, -eją, -êł, *sł.*, zastarzeć się. *Zastařały* (zatwardziały).

zastařêlc, -a, *m.*, człowiek niepoprawny, zatwardziały, niegodziwiec.

zastavic, -ją, -jeł, *sł.*, zastawić. *Zastavilé całą kœmœrą sèdlami, stòłčkami.*

zastavjac, -stôvjają, -stôvjêł, -stavjôj, *sł.*, zastawić. *Sècé zastôvjają.*

zastąpca, -e, *m.*, zastępca.

zastąpic, -stǫpją, -stǫpjeł, -stąpi, *sł.*, 1) zastąpić (komuś), 2) zastąpić (kogoś). *Zastǫpilé mu drogą. Zastąpi mńe périnką!*

zastąpœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zastępować (komuś i kogoś).

zastąpstwœ, -va, *n.*, zastępstwo.

zastrašac, -strôšają, -strôšêł, -strašôj, *sł.*, zastraszać. *Xœc té mje zastrôšôš, jô są dox ńe wuřasną.*

zastrašéc, -ą, -él, *sł.*, zastraszyć.

zastřelác, -ą, -él, *sł.*, zastrzelić.

zasvjècac, -ają, -êł, *sł.*, zaświecać.

zasvjecéc, -ą, -él, *sł.*, zaświecić.

zaščét, -e, *m.*, zaszczyt. *To bél dlô naju vjelźi zaščét.*

zaščétny, *przym.*, zaszczytny.

zaščétńe, *przysł.*, zaszczytnie.

zašemjec, -ą, -él, *sł.*, zaszumieć. *Mœře zašemjało.*

zašéc, -éją, -él, *sł.*, zaszyć.

zašévac, -šivają, -šivél, -šévôj, *sł.*, zaszywać.

zaškœda, -é, *ż.*, szkoda, strata. *Tobé béła zaškœda, ješlébé te wœvce bélé dòt* (byłaby wielka szkoda, szkoda by było, gdyby te owce padły).

zaškœźéc, -ą, -él, *sł.*, zaszkodzić. *To mje ańè ńe zaškœźi, ańè pœmòže.*

zašlaχtovac, -eją, -ovél, *sł.*, zabić, zarznąć. *Ten celôk mźe ju vnet do zašlaχtovańô.*

zašlapac są, -ją są, -él są, *sł.*, zaszargać się, zawalać się błotem. Por. polskie »zaszłapać się«, które zresztą ma przenośne znaczenie.

zašruwœvac, -ują, -œvél, *sł.*, zaśrubować. *Dixtix zašruwœvôny.*

zaštopac, -ją, -él, *sł.*, zatkać. *Všétće budle bélé dixtix zaštopônè.*

zašvirgœléc, -ą, -él, *sł.*, zagrać, zarzępolić, zapiszczeć. *Jakuž té švirgœliš? Jak wumjèją, tak jem zašvirgœlél.*

zatacéc są, -ą są, -él są, *sł.*, zaczaić się, przycupnąć, przyczaić się. *Stanął za dvjeřami é zatacél są nô mją. Kœt zatacél są na méš. Zatacél są, jak lés.*

zatącovac, -eją, -ovél, *sł.*, zatańczyć. *Zatącujta sobje dròbką!*

zatąχnąc, -ną, zataχ(nął), *sł.*, zatęchnąć. *Zatąχłè zbœžè.*

zatešńic, -ą, -el, *sł*, zatęsknić. *Zatešńice abé za mnǫ?*

zatékac, -tikają, -tikél, -tékôj, *sł.*, zatykać.

zatkac, -ają, -él, *sł.*, zatkać. *Zatkalé luką v sklepje.*

zatonǫc, -ną, -nął, *sł.*, zatonąć.

zatopic, -ją, -jeł, *sł.*, zatopić.

zatrąbic, -trǫbją, -trǫbjeł, -trąbi, *sł.*, zatrąbić. *Šèper zatrǫbił na buzońc é nekél dali swœje wœvce.*

zatřec, -třą, -car, -tře, *sł.*, zatrzeć. *Zacar pôlcę všétkœ, co béło na dvjeřax napisônè.*

zatřémac, -třimają, -třimél, -třémôj, *sł.*, zatrzymać. *Zatřimél kœńe.*

zatřémac są, -třimają są, třimél są, *sł.*, zatrzymać się. *V Kątřéńe zatřimalé są dvje gœzéné.*

zatřémœvac, -ują, -œvél, *sł.*, zatrzymywać. *Žądaré zatřémœvalé mją v kœždi vsé.*

zatřémœvac są, -ują są, -œvél są, *sł.*, zatrzymywać się.

zatřisc, -třésą, -třǫs, -třésé, *sł.*, zatrząść. *Zatřǫs dřevę z całè mœcé.*

zatřisc są, -třésą są, -třǫs są, -třésé są, *sł.*, zatrząść się. *Ješ są ńerôz zatřéseš ze straxu.*

zawcźéc, -ą, -él, *sł.*, zawodzić, zaprowadzać. *Jô ji tą dox ńe zawcźą.*

zawcœgńic, -ą, -el, *sł.*, zaognić. *Zawcœgńeńè ren.*

zawcœgńic są, -ą są, -el są, *sł.*, zaognić się.

zawcœjovac, -ują, -ovél, *sł.*, zawojować. *Pœtemu wœt Ńemcòv bélé zawcœjovôny.*

zawcełac, -ają, -él, *sł.*, zawołać.

zawcœrac, -řą, -rél, *sł.*, zaorać. *Zawcœralé całè pastvišče.*

zawcœsačac, -ôčają, -ôčél, -ačôj, *sł.*, zanieczyszczać pérzem. *Léxi gœspœdôř zawcœsôčô rolą. Ńe zawcœsačôj pœla!*

zawcœsačac są, -ôčają są, -ôčél są, -ačôj są, *sł.*, zarastać pérzem, zapérzać się. *Wœt smircé vajègœ wœjca vaji pœla corôz vici są zawcœsôčają.*

zawcœsočéc, -ą, -él, *sł.*, pérzem zanieczyścić. *Zawcœsočélé mje rolą.*

zawcœsočéc są, -ą są, -él są, *sł.*, zapérzyć się, zarość pérzem. *Přez léxǫ wuprôvą rolô są zawcœsoči.*

zawcœstřéc, -ą, -él, *sł.*, zaostrzyć.

zawcœzéc, -žą, -zél, *sł.*, zawozić.

zavaźac, -vôźają, -vôźél, -vaźôj, *sł.*, zawadzać. *Wœńi vjedno zavôźają wœ ten kam. To mje ńick ńe zavôźô.*

zavaźéc, -ą, -él, *sł.*, zawadzić. *Zavaźél nogǫ wœ pròg é wupôd.*

zavařčec, -ą, -él, *sł.*, zaszumieć, zachrzęścić, zaskrzypieć.

zavądrovac, -eją, -ovél, *sł.*, zawędrować.

zavdé, *przysł.*, zawsze.

zavéc, -véją, -vél, *sł.*, zawyć. *Zavél, jak vilk. Psé zavélé.*

zavésok, *przysł.*, za wysoko. *To mi přińką zavésok — řek Švaba, ćej gœ vješac mjelé.*

zaviχlac, -ają, -él, *sł.*, zawikłać, zawęzlić.

zaviχlac są, -ają są, -él są, *sł.*, zawikłać się, ugrzęznąć. *Zaviχlél są v swœje vlôsnè jadra* (sieci).

zavijac, -ają, -él, *sł.*, zawijać.

zavinǫc, -ną, -nął, *sł.*, zawinąć.

zavircac, -ają, -él, *sł.*, zawiercać.

zavircéc, -ą, -él, *sł.*, zawiercić. *Zavircało mu v žòce. Zavirceńè zémnè* (zawiercenie febry w wierzbie).

zavisc, -é, *ż.*, zawiść.

zavisnąc, -ną, zavis, *sł.*, zawisnąć. *Zavis v pœvjetřim.*

zavistny, *przym.*, zawistny.

zavitro, -a, *n.*, poranek. *Do zavitra* (do jutra). *Wœ zavitře* (rano, jutro rano, nazajutrz).

zavitro, *przysł.*, rano. *Zavitro bélésmé ju na Vjelźim mœřé* (rano byliśmy już na Bałtyku).

zavitřk, -a, *m.*, wschód (strona świata). *Vjater vjeje ze zavitřka.*

zavitřny, *przym.*, 1) poranny, 2) wschodni. *Mœdlétva zavitřnô. Zavitřny vjater.*

zavitřńeši, *przym.*, ranny, poranny. *Zavitřńešô gvjôzda.* Ob. zavitřny.

zavjesc, -vjodą, -vjòd, -vjezé, *sł.*, zawieść, zaprowadzić. *Zavjodły* (zawiedziony). *Za roźe zavjodłô.*

zavjesésc, -šą, -séł, *sł.*, zawiesić. *Jô so zavješą ten wœbrôzk na scańe.*

zavješac, -ają, -êł, *sł.*, zawieszać.

zavjezc, -vjozą, -vjòz, -vjezé, *sł.*, zawieść (zawiozę). *Zavjozły* (zawieziony). *Žebé to žéto ńe béło ješ zavjozłè.*

zavjôc, -èją, -êł, *sł.*, zawiać. *Vjater zavjêł é přéšed srożi štòrm.*

zavjôt, -ate, *m.*, zakład. *To béło ješ před zavjatę. Zrobilé zavjôt. Wœn béł přé tim zavjece. Ješ jem ńe čeł wœ taćim zavjece.*

zavlakac, -vlôkają, -vlôkêł, -vlakôj, *sł.*, zawlekać, zawłóczyć. *Te vaje psé zavlôkają tu te gnôte! Doč té to tutka zavlôkôš?*

zavlec, -vloką, -vlòk, -vleče, *sł.*, zawlec. *Zavleklé gœ do šéłtésa.*

zavracac, -vrôcają, -vrôcêł, -vracôj, *sł.*, zawracać, zwracać. *Le gœ ju ńe zavracôjta!*

zavracac są, -vrôcają są, -vrôcêł są, -vracôj są, *sł.*, zawracać się. *Zdřé, wœn są zôs zavrôcô! Zavracôjta, leźe!*

zavrocéc, -vròcą, -vròcéł, -vrocé, *sł.*, zawrócić, zwrócić. *Zavròcélé mją wœt pòł droźi.*

zavrocéc są, -vròcą są, -vròcéł są, -vrocé są, *sł.*, zawrócić się, zwrócić się w przeciwną stronę. *Ji są głova zavròcéła.*

zavstéźéc, -ą, -éł, *sł.*, zawstydzić. *Ksoź zavstéźéł jix na kôzańu.*

zavstéźéc są, -ą, są, -éł są, *sł.*, zawstydzić się.

zazdrosc, -é, *ż.*, zazdrość.

zazdroscéc, -ščą, -scéł, -scé, *sł.*, zadrościć. *Ńe zazdroscé mje ščescô. Jô cé ńe zazdroščą.*

zazdrostny, *przym.*, zazdrosny. *Zazdrostnym wœkę zdřà na ńewœ.*

zazdřec, -ą, -êł, *sł.*, zajrzeć. *Zazdřêł přez wœkno do jizbé.*

zazeleńec, -ejã, -êł, *sł.*, zazielenieć.

zazerac, -ają, -êł, *sł.*, zazierać, zaglądać.

zaziglovac, -ejã, -ovêł, *sł.*, zapieczętować, *niem.* zusiegeln, besiegeln. *Na šteré pječące zaziglovôny.*

zazoléc, -ą, -éł, *sł.*, zawalać. *Rące mô zazolonè.*

zazoléc są, -ą są, -éł są, *sł.*, zawalać się, zbrukać się.

zazwœńic, -ą, -eł, *sł.*, zadzwonić.

zazvéčôj, *przysł.*, zazwyczaj.

zažądac, -žądają, -žądêł, -žądôj, *sł.*, zażądać.

zažegnac, -ają, -êł, *sł.*, zażegnać, żegnaniem odstraszyć, żegnaniem uzdrowić. *Zažegnańè złègœ. Zažegnańè ren.*

zažegnańè, -ô, *n.*, konfirmacya czyli pierwsza komunia u ewangelików. *Źèvčąta pœšłé do zažegnańô.*

zažerac, -ają, -êł, *sł.*, zażerać.

zažrec, -žrą (-ržą), -žar, *sł.*, zażreć. *Psé gœ na smirc zažarłé.*

ząbati, *przym.*, ząbaty.

ząbiskœ, -a, *n.*, zgr. od ząb, ząbisko, stary, wielki ząb.

ząbišče *ob.* ząbiskœ.

ząbôl, -a, *m.*, człowiek pyskaty, warchoł.

ząbôlka, -éi, *ż.*, kobieta pyskata.

zbanovy, *przym.*, dzbanowy. *Zbanovè wuxœ.*

zbavic, -ją, -jeł, *sł.*, zbawić. *Zbavi nas, wœ Pańe! Xto xce dostąpic vječnèhœ zbavjeńô.*

zbavicel, -a, *m.*, zbawiciel.

zberk, -u, *m.*, zbérek, spadzistość. *Jakuž jô môm jaxac pœ téx zberkax?*

zbéc, zbądą, zbéł, zbążé, *sł.*, zgubić, stracić. *Zbéti* (przepadły). *Zbéł všétkœ, co le mjêł. Ńe vdavôj są s ńedobrémi, bœ jes zbéti.*

zbévac, zbyvają, zbyvêł, zbévôj, *sł.*, gubić, tracić. *Terô zbyvają reštće matkœvizné* (majątku po matce).

zbic, zbiją, zbjeł, *sł.*, zbić.

zbjèg, -u, *m.*, reszta, pozostałość, nadmiar. *To je le zbjèg tegœ, co béło.*

zbjègac, -ają, -êł, *sł.*, zbywać, pozostawać. *Xœcbé mje, Bòg vjè, jile zbjègało, jô cé ńick ńe dôm.*

zbjègnąc, -ną, zbjèg, *sł.*, pozostać, być nadto. *To mœje, to takže mœje, a dopjeře, co zbjègńe, to mże twœje. Co wœt pêłńa zbjègńe, to je dlô strexòv* (co zostanie z objadu, to jest dla żebraków).

zbłązéc, zbłązą, zbłązéł, zbłązé, *sł.*, zbłądzić.

zbòjca, -e, *m.*, zbójca.

zbòžny, *przym.*, nieboszczyk; tyle co: błogosławionej pamięci (w przeciwieństwie do: świętej pamięci). Katolicy tak mówią o zmarłych ewangelikach, rzadko o żydach. *Zbòžny Josł* (Justyn). *Zbòžnô Truda* (Gertruda).

zbòžńica, -e, *ż.*, bóżnica, świątynia żydowska. *Zgver, jak v zbòžńici* (gwar, jak w bóżnicy).

zbôn, -e, *m.*, dzban. *Wœn pœstavjeł před nami zbôn s pivę.*

zbônešk, -a, *m.*, zdr. od zbôn, dzbanuszek.

zbônk, -a, *m.*, zdr. od zbôn, dzbanek.

zbôvca, -e, *m.*, zbawca. *Ob.* zbavicel.

zbœgacéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zbogacić się. *Pijôk są ńigdé ńe zbœgaci.*

zbœžè, -ô, *n.*, zboże. *Ob.* sbœžè.

zbœžovy, *przym.*, zbożowy. *Zbœžovè targœvišče.*

zbřǫtvic, -vją, -vjeł, *sł.*, uroić, ubrdać sobie. *Zbřǫtvjeł so, że je vjelźim panę.*

zcerac, -ają, -ół, *sł.*, ścierać. *Naša χéčovô zcerô pyχ ze stoła* (nasza służąca ściera proch ze stołu).

zcégac, zcigają, zcigół, zcègôj, *sł.*, ściągać. *Doč té zcigôš te snopé z gòré* (ze strychu)?

zcénac, zcinają, zcinół, zcénôj, *sł.*, ścinać. *Jôbé ńe zcinół negœ dąba, bœ je ješza młodi.*

zcic, zetną, zcął, zetńi, *sł.*, ściąć. *Zetńita to dřevkœ!*

zcignǫc, -ną, zcig(nął), *sł.*, ściągnąć. *Zcigńi ju rôz tą drôb z daku!* (ściągnij już raz tę drabinę z dachu!).

zćerovac, -eją, -ovół, *sł.*, skierować. *Vtedé jem zćerovół kœńe v pravǫ.*

zćidnǫc, -ną, zćid(nął), *sł.*, stracić. *Zćidńi mje to jabkœ!*

zčłordac, -ają, -ół, *sł.*, zdeptać, zmiętosić, stłamsić. *V našim wœgroźe je všétkœ zčłordônè* (w naszym ogrodzie jest wszystko zdeptane).

zčorχac, -ają, -ół, *sł.*, zedrzeć, zbić. *Jak mźeš tak χœźéc, té čorχœ, to vnet zčorχôš kœrće.*

zčorχac są, -ają są, -ół są, *sł.*, zedrzeć się, zbić się. *Jak są ju zčorχôš, χœźǫcé tak pœ svjece, přinźé do mńe.*

zdac, -dają, -dôm, -dół, -dej, *sł.*, dać ślub. *Naju zdół ksǫź Niklas z Žekœva. A tej bełasma ju zdônô* (i dano nam ślub).

zdańè, -ô, *n.*, ślub. *Pœ najim zdańu.*

zdařac są, zdôřają są, zdôřół są, *sł.*, zdarzać się, przydarzać się. *To są tak zdařało.*

zdařéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zdarzyć się, wydarzyć się. *To są ju vici ńe zdaři.*

zdatnosc, -é, *ż.*, zdatność, zdolność. *Jegœ zdatnosc béła nôlepi v tim do vizeńô.*

zdatny, *przym.*, zdatny, zdolny. *To je zdatny knôp; va gœ ńimušita doma třémac, le na škœłé pœsłac* (to zdolny chłopiec; nie powinniście go w domu trzymać, ale do szkół posłać).

zdatńe, *przysł.*, zdatnie, zdolnie.

zdavac, -dôvają, -dôvół, -davôj, *sł.*, dawać ślub. *Béc zdôvôny* (brać ślub). *Naju zdôvół ksǫź Pœbłocći.*

zdeχnǫc, -ną, zdeχ, zdeχńi, *sł.*, zdechnąć, umrzeć (często bez pogardliwego znaczenia). *Gvés ju vnet zdeχnǫ. Zdeχły* (zdechły, umarły, mizerny) *Zdeχły pjes. Zdeχleši* (mizerniejszy, nędzniejszy).

zdešéc, -ą, -ół, *sł.*, zdusić. *Zdešół jǫ stroźe.*

zdéχac, zdiχają, zdiχół, zdéχôj, *sł.*, zdychać, umierać.

zdjic, zejmą, zdjął, *sł.*, zdjąć. *Třeba zdjic mucą. Jô jǫ zdją. Zdjąti.*

zdjimac, -ają, -ół, *sł.*, zdejmować, zbierać. *Nenka zdjimô bjèlézną z płota.*

zdobéč, -é, *ż.*, zdobycz, łup.

zdôleka, *przysł.*, z daleka. *Jô jem zdôleka.*

zdôvańè, -ô, *n.*, ślub. *Přéšlé do zdôvańô. Před zdôvańim.* Ob. zdańè.

zdôvjendôvna, *przysł.*, zdawiendawna. *Wu nas to tak zdôvjendôvna byvało.*

zdôvna, *przysł.*, zdawna. *To je zdôvna znônè.*

zdôvnadôvjen *ob.* zdôvjendôvna.

zdrada, -é, *ż.*, zdrada.

zdradléwœsc, -é, *ż.*, zdradliwość.

zdradlévje, *przysł.*, zdradliwie.

zdradlévy, *przym.*, zdradliwy. *Zdradlévy wusmjeχ. Zdradlévô głąbjô.*

zdrazac, zdrôzają, zdrôźół, zdrazôj, *sł.*, zdradzać. *Wœn vjedno zdrôźół swœjeχ kamrôtòv.*

zdrazac są, zdrôzają są, zdrôźół są, zdrazôj są, *sł.*, zdradzać się, *Zdrôzają są łôtvje, jak źècé.*

zdrazéc, -ą, -ół, *sł.*, zdradzić. *Té mją doχ ńe zdraziš!*

zdrazéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zdradzić się. *Sôm są zdrazół.*

zdrąbé, -òv, *l. mn.*, wióry. *Źe dřewœ rǫbją, tą zdrąbé pôdają.*

zdrégańic, -ą, -eł, *sł.*, zmęczyć, zgonić. *Wœn tak stroźe zdrégańeł mœjegœ šémla* (siwka).

zdrojovati, *przym.*, pełen źródeł podskórnych. *Te grenta sǫ baro zdrojovatè.*

zdrowœ, *przysł.*, zdrowo.

zdrovaska, -ći, *ż.*, modlitwa »Zdrowaś Maryo!«. *Zdrovasće za wumarłéx*

zdrovjec, -eją, -êł, *sł.*, zdrowieć, przychodzić do zdrowia.

zdrovjè, -ô, *n.*, zdrowie.

zdròj, -oju, *m.*, zdrój, źródło.

zdròv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, zdrowy. *Bąźé zdròv!*

zdřasnǫc są, -ną są, zdřas (zdřasnǫł) są, zdřasńi są, *sł.*, ując się, przestraszyć. *Wuzdřêł šatopjeřa é są zdřasnǫł* (ujrzał nietoperza i przestraszył się). *Zdřasńeš są před samym sobǫ.*

zdřebją *ob.* zgřebją.

zdřec, -ą, -êł, *sł.*, patrzeć. *Zdři, jak pjes v gnôt. Zdři nô mją, jak na psa, jak pjes na kœta. Zdřec do psa* (być bliskim śmierci). *Zapœzze kœńovi wœvsa, ćej zdři do psa* (kiedy już nogi wyciąga). *Ješ są smukô, a zdři do psa* (jeszcze się muska, a niewiele jej do śmierci brakuje).

zdřecac, zdřucają, zdřucêł, zdřecôj, *sł.*, zrzucać. *Zdřucalé całè płaxce słomé é sana.*

zdřecéc, zdřucą, zdřucéł, zdřecé, *sł.*, zrzucić. *Zdřecé tą mucą!*

zdřelec, -ją, -êł, *sł.*, dojrzewać. *Żéto ju ždřeleje.*

zdřeńica, -e, *ż.*, źrenica.

zdřòdło, -a, *m.*, źródło. *Jô są ju přezdřà v zdřòdle. Pœšlé za wœdǫ do zdřòdła.* Ob. zřòdło.

zdun, -a, *m.*, zdun, garncarz.

zdunka, -ći, *ż.*, żona garncarza.

zdunòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, zdunowy, garncarzowy.

zdunsći, -kô, -ćè, *przym.*, garncarski.

zdunstwœ, -va, *n.*, garncarstwo.

zązar *ob.* zedřec.

zązebac, -ją, -êł, *sł.*, zdziobać.

zązebełkœ, -a, *n.*, zdr. od zązebło, zdziebełko. *Ob.* stebełkœ.

zązebło, -a, *n.*, 1) źdźbło, 2) trocha. *Xłop, jak zązebło. Cež jô mdą z tegœ zązebła mją. Le są zązebło wœbezdřą.* Ob. stebło.

zązerac, -ają, -êł, *sł.*, zdzierać. *Dak zązerają z xéći.*

zązeržéc, -ą, -éł, *sł.*, wytrzymać, dać rady. *Jô môm téx xłopœłòv, jô ju ńimœgą zązeržéc.*

zązévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zdziwić się. *Są le ńe zązévi, šlé to wučeješ.*

zźibac, -ają, -êł, *sł.*, zginać. *Zźibają kœlana.*

zązévjec, -ją, -êł, *sł.*, zdziczeć. *Zązévjałè kœté přélecałé na našè pœdwœřè.*

zźibac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zginać się. *Wœńi są zźibają le před Panę Bœgę.*

zźinǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zginąć. *Zźinǫł, jakbé kam v wœdą řucéł. Ješ Kašebi ńe zźinąlé!*

ze *ob.* z.

zedřec, -dřą, -zązar, -dřé, *sł.*, zedrzeć. *Zązar* (zdarł). *Zązarti* (zdarti). *Zązarcè* (zdarcie). *Jô mu ješ zedřą ćedé skòrą z głové. Zązar všétće ruxna. Zedřéta mu mucą!*

zejdel, -dla, *m.*, szklanka, kufel, *niem.* Seidel. *Ob.* zèdel.

zegnac, -ają, -êł, *sł.*, zegnać. *Zegnêł wœvce z droźi.*

Zełava, -é, *ż.*, Żuławy. *Ob.* Zułava.

zeleńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, zielenić się.

zeléskœ, -a, *n.*, zgrub. od zelè, zielsko.

zelè, -ô, *n.*, ziele. *To zelè tu ńe rosce. Sviconè zelè* (święcone ziele). *Vezńe są tegœ zelègœ é zmòvi evańeléją do svjątègœ Jana. Matčè zelè.*

zelny, *przym.*, zielny, ziołowy.

zelńičk, -a, *m.*, zdr. od zelńik, mały ogródek kwiatowy.

zelńik, -a, *m.*, ogród kwiatowy, zarazem zielny. *To rosce v kœždim zèlńiku. Zelńik to je kvjatovy wœgròdk.*

zelonawœ, *przysł.*, zielonawy. *To tak zelonavœ vézdři.*

zelonavy, *przym.*, zielonawy.

zelono, *przysł.*, zielono.

zelonosc, -é, *ż.*, zieloność, zieleń.

zelony, *przym.*, zielony. *Zelony gôj. Zelonô trôva. Zelonè Svjątće.*

zemglec, -ją, -êł, *sł.*, zemdleć. *Zemglêł ńebœrôs wœt vjelźègœ straxu.*

zemja, -e, *ż.*, 1) ziemia, 2) kraj. *Ńihže na zemi ńe je tak snôžo, jak wu nas. Kašebskô zemja. Wœ Kašebax é jix zemi.*

zemny, *przym.*, ziemny. *Vǫtorńiće čélé zemnè robôšće.*

zemřec, zemřą, zmjar, *sł.*, 1) zemrzeć, umrzeć, 2) schudnąć, zblednąć. *Za dvje ńezele tak zmjar, że mé gœ ńimœglé ńijak pœznac. Jak zmjartô ta źera!* (jakże wychudła ta świnia!). *Zmjar, ćej béł pjzesąt lat stôri.*

zemsći, -kô, -ćè, *przym.*, ziemski. *Taće je zemscè šćescè!*

zenc, zendą, zešed, zenzé, *sł.*, zejść. *Zešlé z gœré. Zenzéta rôz złǫdći!*

zervac, -rvją, -rvêł, *sł.*, zerwać. *Zervà le tą mêlǫ vjetevką* (zerwała tylko tę małą gałązkę). *Zervônô kreška.*

zeřnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zerznąć. *Zeřnǫł le vjeřx, všétkœ wœstavjeł. Zeřńony* (zerznięty).

zesadac, -sôdają, -sôdêł, -sadôj, *sł.*, zsiadać.

zesadnọc, -ną, zesôd (-sadnął), -ńi, *sł.*, zesiąść.

zesązac, -sôzają, -sozêł, -sązôj, *sł.*, zesadzać.

zesązéc, -ą, -él, *sł.*, zesadzić. *Zesązélé gœ z kœńa.*

zesenọc *ob.* zsenọc.

zesełac, -siłają, -siłêł, -sełôj, *sł.*, zsyłać. *Pôn Bòg zesiłô na leẓi xœrobé é pœšodła.*

zeskakœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zeskakiwać.

zeskœčéc, -ą, -él, *sł.*, zeskoczyć. *Zeskœčél z wœza tak letkœ, jak młodi ẋłopčôk.*

zeskrobac, -ją, -êł, *sł.*, zeskrobać. *Zeskrobi ten cećer!*

zeskrobœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zeskrobywać.

zesłac, -šlą, -słêł, *sł.*, zesłać. *Pôn Bòg zesłêł na ńegœ tą xœrobą.*

zestąpic *ob.* zstąpic.

zestřebnọc, -ną, -nął, *sł.*, upić lub zjeść coś rzadkiego z wierzchu. *Ob.* střebac, střebnọc, sorbac, sorbnọc.

zeštrofœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, ukarać. *Bòg jix zò to zeštrofœvêł.*

zetřec, -trą, zcar, -tře, *sł.*, zetrzeć. *Zcarti, jak pjepř.*

zevšọd, *przysł.*, zewsząd. *Zevšọd, ze všétćex stron.*

zeznac, -ają, -êł, *sł.*, zeznać. *Co jem vjezêł, to jem zeznêł.*

zeznavac, -znôvają, -znôvêł, -znavôj, *sł.*, zeznawać. *Ma tak před sọdę zeznôvà.*

zezwœléc, -ą, -él, *sł.*, zezwolić. *Jô nô to ńigdé ńe zezwœlą. Jô môm nô to vaje zezwœleńè.*

zezvalac, -zvôlają, -zvôlêł, -zvalôj, *sł.*, zezwalać. *Jô ju na všétkœ zezvôlają.*

zébac, zibają, zibêł, zébôj, *sł.*, trząść, chwiać, huśtać. *Nenka zibô ẓèckœ.*

zébac są, zibają są, zibêł są, zébôj są, *sł.*, huśtać się. *Ẓècé są zibają na zibòvce.*

zébnọc, -ną, -nął, *sł.*, ziębnąć. *Pœjle tu, doč môš zébnọc!*

zébòvka *ob.* zibòvka.

zébœtac, -tają (-cą), -têł, -tôj (-cé), *sł.*, kolebać, trząść, chwiać. *Ob.* zébac.

zéc, -a, *m.*, zięć. *Zéc abœ pœ našemu sénòvc* (w okolicy Oksywia).

zécòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, zięciowy. *Zécòv majọtk.*

zélvergroš, -a, *m.*, grosz srebrny, *niem.* Silbergroschen. *Zélvergroš čélé detk.*

zéma, -é, *ż.*, zima. *Srogô, vjelgô, letkô zéma. Mušà bé to béc vjelgô zéma, žebé vilk vilka wujôd.*

zémergœt, -e, *m.*, dreszcze. *Wœna ńimœgła gąbé wœtwœřéc wœt tegœ zémergœte. Zémergœt přelecêł pœ ńim.*

zémergœt, -a, *m.*, człowiek, trzęsący się z zimna; piecuch, zmarzluch.

zémergœtac, -tają, -têł, *sł.*, trząść się, drżeć z zimna. *Wœn tak zémergœtêł, jakbé jegœ zémnô třasła* (jakby go febra trzęsła).

zémica, -e, *ż.*, czas zimny, powietrze chłodne. *To je zémica, jaći leẓe ńe pamjątają.*

zémno, *przysł.*, zimno. *Ńixt ńexcêł vélezc z xéči, bœ béło za zémno.*

zémnô, -è, *ż.*, febra. *Ob.* woegrôżka.

zémny, *przym.*, zimny.

zémœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zimować. *Mušelé zémœvac, v pœrce, wœb całọ zémą wu nas wœstac.*

zémœvy, *przym.*, zimowy.

zémọ, *przysł.*, w zimie. *Zémọ sadnọ všétcé v jistibce é są gřeją přé pjècku.*

zépac, -ją, -êł, *sł.*, dychać, oddychać, chwytać powietrze. *Wœn je ledvje zépje. Wœna tak nekô te gąsé, jož zépją.* (ona tak pędzi te gęsi, aż im tchu brakuje).

zépnọc, -ną, -nął, *sł.*, odetchnąć, zachwycić powietrza. *Jak jem gœ ẋlastnął v pésk, tak ańè zépnął.*

zésk, -u, *m.*, zysk. *Mêli zésk, a časti, je vici vôrt, jak vjeẓi, a ńe tak časti. Wœn to zrobjeł dlô vikšèwœ zésku.*

zéskac, -ają, -êł, *sł.*, zyskać. *Jô vjeřą, jež té tu ńe vjele zéskôš.*

zèdel, -dla, *m.*, kufel, *niem.* Seidel. *dol. niem.* Seedel. *Ob.* zejdel.

zèẓer, -gra, *m.*, zegar, *niem.*, Zeiger.

zèẓerk, -a, *m.*, zdrob. od zèẓer, zegarek. *To je mêły zeẓerk, ale vjele kœštô.*

zègôr, -a, *m.*, zegar. *Ob.* zèẓer.

zègrovy, *przym.*, zegarowy.

zgadnọc, -ną, zgôd, zgadńi, *sł.*, zgadnąć. *Wœn pirši zgôd, co to je.*

zgadovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zgadywać.

zgązac, zgôzają, zgôzêł, zgązôj, *sł.*, godzić, mierzyć. *Wœńi zgôzają na mòj majọtk, na mœje šćescè.*

zgańac, zgôńają, zgôńêł, zgańôj, *sł.*, zganiać. *Dlôčegœ ńe zgôńôš téx vròbli?*

zgarząc, zgôrząją, zgôrzęł, zgarząj, *sł.*, gardzić, pogardzać. *Zgôrząjọ mnọ, jak strexę. Ńe zgarząj staršémi* (nie pogardzaj rodzicami).

zgarząc, zgôrzą, zgôrzął, zgarząc, *sł.*, wzgardzić. *Té môš ńọ zgarząc, jak sekọ. Té ješ mząš na stôrè lata zgarząny.*

zgarnqc, -ną, -nął, *sł.*, zgarnąć. *Neże, zgarńi gřébé z pjècka!*

zgarńac, -ną, -nął, *sł.*, zgarnąć. *Żèvčąta zgôrńają bŕôd z lesèc* (dziewczęta zgartują owoce z plecionek).

zgaséc, -šą, -sół, *sł.*, zgasić.

zgasnqc, -ną, zgas(nął), *sł.*, zgasnąć.

zgłepjec, -eją, -êł, *sł.*, zgłupieć. *Té vjeřiš, co cé ten zgłepjały knôp gôdô. Wœna gvés zgłepjà!*

zgło, -a, *n.*, koszula.

zgńiła, -é, *m.* i *ż.*, człowiek leniwy i niemrawy. *Rešé są, té zgńiło!*

zgôdńiška, -éi, *ż.*, zagadka. *Ob.* tągutka.

zgœda, -é, *ż.*, zgoda. *Do zgœdé mjezé ńimi ńe přéšło. Rébom wœda, lezom zgœda.* Przysł.

zgǫbjeřéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, skrzywić się, spaczyć się.

zgrablec, -eją, -êł, *sł.*, zdrętwieć, skostnieć, zesztywnieć (z zimna). *Nożé é rące mjà zgrablałé.*

zgrebjec, -eją, -êł, *sł.*, zgrubieć. *Wœna tak zgrebjà, jak bečka.*

zgřebčą, -éca, *n.*, źrebię jedno-, dwuroczne.

zgřebčéci, *przym.*, źrebięcy.

zgřebčôk, -a, *m.*, źrebię mniej więcej roczne.

zgřebčǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od zgřebčą, źrebiątko.

zgřebją, -ica, *n.*, źrebię, łoszę.

zgřebjǫtečkœ, -a, *n.*, zdr. od zgřebjǫtkœ, źrebiąteczko, łosząteczko.

zgřebjǫtkœ, -a, *n.*, zdr. od zgřebją, źrebiątko, łosząteczko. *Ob.* zgřebčǫtkœ.

zguba, -é, *ż.*, zguba.

zgubic, -ją, -jeł, *sł.*, zgubić.

zgver, -e, *m.*, gwar, hałas. *Jô ce v tin zgvеře ńick zrozmjec ńimœgą. Zgver, jak na tôrgu, jak v zbòžńici.*

zhevlovac, -eją, -ovêł, *sł.*, zhyblować.

zxitřec, -ą, -êł, *sł.*, zchytrzeć. *Wœn tak zxitřêł, że są wœt ńegœ prôvdé ńe dovjèš.*

zxœzéc, -ą, -ół, *sł.*, schodzić na dół. *Wœńi tǫ steźenkǫ zxœzǫ do nè řečći.*

zib, *2. przyp.* zébu, *m.*, 1) zimno, 2) febra, dreszcze. *To je zjis wœkropny zib. Jegœ zib třése.*

zibòvka, -éi, *ż.*, huśtawka.

zibř, -u, *m.*, konopnica (rośl.).

zimk, -u, *m.*, wiosna, ogółem wzięta. *Ob.* nôzimk i pœzimk.

zimkœvy, *przym.*, wiosenny. *Zimkœvô pœgœda. To je jôrka čélé zimkœvè žéto.*

zjadac, zjôdają, zjôdêł, zjadôj, *sł.*, zjadać. *Wu naju ńigdé ńick ńe zbjègńe, parobcé všétkœ zjôdają.*

zjadłobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zirytować się, zmartwić się, zgryść się.

zjadovic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zgniewać się, unieść się gniewem.

zjaxac, zjadą, zjaxêł, *sł.*, zjechać. *Zjaxêł, jakbé z pjècka na déle* (na podłogę).

zjargœléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zgniewać się, zirytować się.

zjavic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zjawić się.

zjavjac są, zjôvjają są, zjôvjêł są, zjavjôj są, *sł.*, zjawiać się. *Wœ pòłnocé vjedno są zjôvjają ti straškœvje é špukują v xéčax.*

zjezzéc są, -žžą są, -zzół są, *sł.*, zmęczyć się jeżdżeniem, stracić siły skutkiem częstego lub forsownego jeżdżenia. *To bél kòń — ale są zjezzół!*

zježžac, -ają, -êł, *sł.*, zjeżdżać. *Zježžôjta-le pœmaléčku z tè gòré.*

zjésc, zjèm, zjôd, *sł.*, zjeść. *Zjôd všétkœ, ńick ńe wœstavjeł. Zjadły xlèb są cążkœ zarôbjô.*

zjôdnosc, -é, *ż.*, dobry apetyt, żerność, nienażartość. *Wœńi jegœ ńe xcelé dłeži třémac, dlô jegœ zjôdnoscé.*

zjôdny, *przymiotn.*, obdarzony dobrym apetytem, żerny, nienażarty. Mazurzy mają na to wyraz »żérty«: zérty chłop, zértá baba, straśnie zérte prosie. *Cež jô dôm temu zjôdnèmu svinčécé?* (cóż ja dam temu nienażartemu prosięciu?).

zjôdńik, -a, *m.*, człowiek obdarzony dobrym apetytem, zwierzę żerne. *Môm saméx zjôdńikòv.*

zkazéc, -žą, -zół, *sł.*, zepsuć, popsuć, rozbić. *Žèce zkazółé tą budlą. To ńe je vôrt zkažonègœ detka.*

zkǫd, *przysł.*, skąd. *Zkǫd jizeš? Té ńimôš vjèzec, zkǫd jǫ jidą. Bòg vjè, zkǫd wœńi tu přéjaxalé.*

zkǫdći, *przysł.*, skąd, skądże to. *Zkǫdći jizeš?*

zkǫdeš, *przysł.*, skądś, skądciś. *Zkǫdeš to přéšło, Bòg vje, zkǫd.*

zkǫdjinǫd, *przysł.*, zkądinąd.

zkǫdka, *przysł.*, skąd, skądże to. *A zkǫdka va jesta? A zkǫdka, ale ńe z kǫtka. Zkǫdka tèž Pôn tudotǫd préjaxêł?* Ob. zkǫdći.

zkǫdkœlvjek, *przysł.*, skądkolwiek.

zkǫdle, *przysł.*, skądkolwiek. *Zkǫdle jesta, mje všétkœ jedno.*

zkulac są, -ają są, -êł są, *sł.*, stoczyć się (z góry na dół). *Budla są zkulà na zemją* (flaszka stoczyła się na ziemię).

zkulnqc są, -ną są, -nął są, *sł.*, stoczyć się. *Wœn są pœ pijanèmu zkulnął z tè řmé*

do řeći (po pijanemu stoczył się z tej wyniosłości do rzeki).

złamic, złômją, złômjeł, złami, *sł.*, złamać. *Jô tegœ ńijak ńe złômją. A éej ju mjêł všétkœ złômjonè.*

złamic są, złômją są, złômjeł są, złami są, *sł.*, złamać się. *Té môš bačéc, žebjes są ńe złômjeł. Złômjà są na samym vestŕòdku.*

złazéc, -žą, -zéł, *sł.*, złazić.

złągœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zgiąć, skrzywić, spaczyć. *Te déle są déxt złągœvônè.*

złągœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, zgiąć się, skrzywić się, spaczyć się.

złepic, złupją, złupjeł, złepi, *sł.*, złupić, obrabować.

złocéc, -ą, -éł, *sł.*, złocić. *Złocony lencušk. Złoconè figuré v kœscele.*

złocésti, *przym.*, złocisty.

złożejséi, -kô, -ćè, *przym.*, złodziejski.

złożejstwœ, -va, *n.*, złodziejstwo, kradzież.

złożij, -eja, *m.*, złodziej.

złożijka, -ći, *ż.*, złodziejka.

złosc, -é, *ż.*, złość.

złotavy, *przym.*, złotawy.

złotawœ, *przysł.*, złotawo.

złotexny, *przym.*, zdrobn. od złoti, złociuchny, złociutki. *Złotexnô ribka. Złotexnè serce.*

złoti, *przym.*, złoty. *Złoti wœłtôř. Z céstègœ złota* (z szczerego złota). *Céstozłoti* (szczerozłoty).

złoti, -ègœ, *m.*, złoty (pieniądz, dziś bez określonej bliżej wartości, zwykle marka niemiecka). *To kœštô sto złotéx.*

złotkœ, -a, *n.*, zdr. od złoto, złotko.

złoto, -a, *n.*, złoto.

złotogłova, -é, *ż.*, starodawna czapka kobieca, bogato złotem wyszywana, zwana także złotą mucą. Złotogłowy wyszły już dziś niemal zupełnie z użycia.

złotogłovy, *przym.*, złotogłowy. *Złotogłovô zńija. Złotogłovè bjałće.*

złovic, -ją, -jeł, *sł.*, złowić. *Jô to žis złovjeł snôžègœ ptôška!*

złòbńica, -e, *ż.*, czerak (wrzód).

złužovac, -eją, -ovêł, *sł.*, bronować wzdłuż zagonów, w przeciwieństwie do překœvac', bronować w poprzek.

zły, *przym.*, zły. *Stop. wyż.* gœrši, gœrši, *stop. najwyż.* nôgœrši, nôgœrši. *Mjelésmé žisô zły žeń. Złè wœbéčaje. Złèmjąso* (Bösenfleisch, wieś w powiecie chojnickim).

zły, -ègœ, *m.*, zły duch, dyabeł. *Ńe vspœminôj złègœ. Złi to je purtka. To muši béc robœta złègœ.*

zlatac, zlôtają, zlôtêł, zlatôj, *sł.*, zlatywać.

zle, *przysł.*, źle. *Stop. wyż.* gœři, *stop. najwyż.* nôgœři. *Ńe je tak zle, jak vé mésléce. Tobé béło nôgœři. Gœři ju béc ńimòže.*

zlecec, -ą, -êł, *sł.*, zlecieć. *Kœkœška zlecà na zemją.*

zlevac, -ają, -êł, *sł.*, zlewać.

zlezc, zlezą, -zlôz, zlezé, *sł.*, zleść. *Zlôz z daku. Zlazła z drôbći. Takų zlazłų skòrą z rąći třeba spaléc.*

zlétovac są, -ejąsą, -ovêł są, *sł.*, zlitować się.

zlézac, zližą, zlizêł, zléžé, *sł.*, zlizać.

zlézovac, -ją, -ovêł, *sł.*, zlizywać.

zlozovac, -ją, -ovêł, *sł.*, zluzować, zwolnić. *Zlozovôny.*

zlôc, zlèją, -zlêł, zlij, *sł.*, zlać. *Pœtemu zlà mlekœ do grôpa.*

zmaraχœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zmęczyć, utrudzić. *Wœn naju tak zmaraχœvêł, jak te škapé. Ti leχe są déxt zmaraχœvôny.*

zmaraχœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, zmęczyć się, zmachać się, uznoić się.

zmazac, -žą, -zêł, *sł.*, zmazać. *Zmazônè gřèχé.*

zmazovac, -ją, -ovêł, *sł.*, zmazywać.

zmąčéc, -ą, -éł, *sł.*, zmęczyć. *Kœńe mjelé ju baro zmąčonè, sami tèž bélé zmąčony.*

zmąčéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, zmęczyć się.

zmerkac, -ają, -êł, *sł.*, spostrzec, zmiarkować. *Šlé zmerkôš, že z tegœ ńic ńe bǫže, přinzé do naju.*

zméc, zméją, zmél, *sł.*, zmyć. *Zméjta to paskuztwœ!*

zmévac, zmyvają, zmyvêł, zmévôj, *sł.*, zmywać.

zmêlknǫc, -ną, -nǫł (zmêłk), *sł.*, zwisnąć, zdrętwieć. *Jô jem są télkœ naprôcovêł, že mje jaž rące zmêlkłé.*

zmikčac, -ają, -êł, *sł.*, zmiękczać.

zmikčéc, -ą, -éł, *sł.*, zmiękczyć. *Té mu sercô ńe zmikčiš.*

zmikčéc są, -ą są, -éł są, *sł.*, zmiękczyć się. *Dêł są zmikčéc, wubłagac.*

zmitégœvac, -ują, -œvêł, *sł.*, zmitygować, uspokoić. *Ledvjesma gœ zmitégœvała.*

zmitégœvac są, -ują są, -œvêł są, *sł.*, zmitygować się, ochłonąć ze wzruszenia.

zmjana, -é, *ż.*, zmiana. *Wœt tegœ čase nastałé vjelǫ̀è zmjané.*

zmjarti *ob.* zemřec.

zmjařnǫc, -ną, zmjařnǫł (zmjôř), *sł.*, zmarznąć. *Jeślé ńexceš zmjařnǫc, tej wœblečé kœžex. Zmjařły ptôšk. Zmjařłô zńija. Zmjařłè bulvé. To je zib, co navet pjęs zmjařńe.*

zmjatac, zmjôtają, zmjôtół, zmjatôj, *sł.*, zmiatać. *Parobcé zmjôtają śneg z dakòv.*

zmjeńac, -ają, -ół, *sł.*, zmieniać.

zmjeńac są, -ają są, -ół są, *sł.*, zmieniać się.

zmjeńic, -ą, -eł, *sł.*, zmienić. *Ma tegœ dox ńe zmjeńima.*

zmjeńic są, -ą są, -eł są, *sł.*, zmienić się. *To są jeś na gœrśè zmjeńi.*

zmjesc, zmjotą, zmjòt, zmjecé, *sł.*, zmieść. *Zmjecéce te zdrąbé! Jô je dox môm ju zmjotłè!*

zmjèšac, -ają, -ół, *sł.*, zmniejszać.

zmjèšac są, -ają są, -ôł są, *sł.*, zmniejszać się. *Żeń je terôz kròtši, są zmjèšô.*

zmjèšéc, -ą, -ół, *sł.*, zmniejszyć. *Té ji přez to ńe zmjèšiš cerpjeńô.*

zmjèšéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zmniejszyć się.

zmôrléc, -ą, -ół, *sł.*, zmarszczyć. *Zmôrlół skòrą na gąbje, jakbé są xcół smjôc.*

zmôrléc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zmarszczyć się. *Jemu wœt vjelźi bjèdé skòra są zmôrlóła na gąbje é na rąkax.*

zmôrtvéxvstac, -vstôną, -vstół, -stańi, *sł.*, zmartwychwstać. *Zmôrtvéxvstańè Pansćè.*

zmôrtvéxvstavac, -vstôvają (-stają), -vstôvół, -vstavôj, *sł.*, zmartwychwstawać.

zmœcńec, -ają, -ół, *sł.*, wzmocnieć. *Ćej to zjèš, to zarôz zmœcńeješ. Lekařtwœ ne zmœcńeńè.*

zmœkléna, -é, *ż.*, pot. *Ob.* mœklézna, zmœklézna.

zmœklézna, -é, *ż.*, pot. *Ob. wyżej.*

zmračac są, zmrôčają są, zmrôčół są, *sł.*, mroczyć się, zmierzchać się. *Ju są zmrôčô. A tej są pravje zmrôčało.*

znac, -ają, -ół, *sł.*, znać. *Ćé té mją abé znaješ? Ma jegœ dox dobře znajema. Neznônô bôbka do vsé přéšła pœ praxôrce* (po żebrach).

znac są, -ają są, -ół są, *sł.*, znać się. *Ma są znajema wœt dôvnègœ čase.*

znacéc, -ą, -ół, *sł.*, 1) znaki robić, 2) mieć znaczenie. *Merće robic to je značéc. Mjół vjelźè značeńè.*

znad, *przyim.*, znad, zponad. *Znad lasa. Znad mœřa.*

znašac, znôšają, znôšół, znašôj, *sł.*, znosić często lub zwykle (z góry na dół).

znašac są, znôšają są, znôšół są, znašôj są, *sł.*, często unosić się gniewem. *Mòj wœjc są tak vjèc znôšół.*

znącac, -ają, -ół, *sł.*, 1) znęcać, zwabiać, przyzwyczajać, 2) zwodzić, tumanić.

znącac są, -ają są, -ół są, *sł.*, 1) znęcać się, zwydrzać się, przyzwyczajać się, 2) dawać się zwodzić.

znącéc, -ą, -ół, *sł.*, 1) znęcić, zwabić, przyzwyczaić, 2) zwieść, otumanić. *Znącół jix łôtvje do se.*

znącéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, 1) znęcić się, przywyknąć, 2) dać się zwieść.

znąta, -é, *ż.*, przyzwyczajenie. *To je takô mœja znąta. Znąta je gœršô, jak přéroda* (przyzwyczajenie jest gorsze, niż własność przyrodzona). *Przysł.*

znąźnec, -eją, -ół, *sł.*, znędznieć. *Znąźnałè, zapązlałè škapé.*

znobic, -ją, -jeł, *sł.*, ziębić, chłodzić. *To znobi, jak lòd.*

znobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, chłodzić się, oziębiać się. *Té są gœřółką znobiš!*

znosec, -šą, -sół, *sł.*, znosić (z góry na dół).

znosec są, -šą są, -sół są, *sł.*, unosić się gniewem, wpadać w furyę. *Wœna są tak wœkrutno znosi, jakbé jq ńèxto pœdpôlół* (ona się tak strasznie unosi, jakby ją kto podpalił).

znowu, *przysł.*, znów, znowu.

znôjma, *przysł.*, zwolna, zlekka, lekko, *Znôjma są nawučół pœ kašebsku gadac. Znôjma přéšed do pjeńązi.*

znąd, *przysł.*, ztamtąd, zowąd.

zńemčac, -ają, -ół, *sł.*, germanizować, niemczyć. *Školny é ksążovje zńemčałe našéx pròdkòv na všelejaće spœsobé. To są dèxt zńemčały Kašebi* (to są zupełnie zniemczeni Kaszubi).

zńemčac są, -ają są, -ół są, *sł.*, niemczyć się, germanizować się. *Jak ńima ve vsé ksążą, xterenbé wumjół pœ našinsku gadac, tej leże łôtvje są zńemčają.*

zńemčéc, -ą, -ół, *sł.*, zniemczyć, zgermanizować. *Wœńi vnet zńemčq naše zècé, jak tak puże dali. Pœ zesic latax bélé ju všétcé zńemčony.*

zńemčéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zniemczyć się. *Służęcé v wœjsku, zńemčół są réxło é zabół swœje maceřinsći mœvé.*

zńesc, zńosą, zńòs, zńesé, *sł.*, znieść. *Všeden břôd zńesé na dòł z přątra!*

zńija, -e, *ż.*, żmija. *To béła ta zńija s žółtim wœbrąčę na łbje.*

zńiji, *przym.*, żmijowy.

zńijka, -ći, *ż.*, zdr. od zńija, żmijka.

zńikac, -ają, -ół, *sł.*, znikać.

zńiknąc, -ną, zńik, *sł.*, zniknąć.

zobœcex, -a, *m.*, człowiek zaszargany, obłocony. *Cež wœńi xcą, ti zobœcexé?*

zobœtac są, -tają (cą) są, -têł są, *sł.*, szargać się, błocić się. *Wœńi są tak na téx błotax zobœcą.*

zolёc, -ą, -ół, *sł.*, plamić, brudzić, *prus. niem.* sälen, sülen (sich im Kote wälzen, an unsauberen Gegenständen besudeln). Frischb. *Čim té tak kœšelą zoliš?*

zolёc są, -ą są, -ół są, *sł.*, plamić się, brudzić się, walać się.

zòč *ôb.* zôč.

zòfa, -é, *ż.*, sofa.

zòfka, -ći, *ż.*, zdr. od zòfa, sofka.

zôcerka, -ći, *ż.*, zaeierka (potrawa). *Mlekœ do zôcerći.*

zôcążny, *przym.*, odnoszący się do zaciągu, zaciężny, najemny. *Robœta zôcążnô.*

zôcążńica, -e, *ż.*, najemnica, robotnica najemna. *Xёčovą végnà é vzà so zôcążńicą* (wygnała sługę domową, a wzięła sobie najmytkę).

zôcążńik, -a, *m.*, najemnik, robotnik najemny. *Nižôdnè tą čelążé, le zôcążńicé* (niema tam żadnej czeladzi, tylko najemnicy). *Ti zôcążńicé są z Pœlsći.*

zôcǫg, -ągu, *m.*, robota zaciężna, najemna. *Ženny zôcǫg. Pœšlé na zôcǫg.*

zôʒora, -é, *ż.*, 1) drzazga, nie oderwana jeszcze od drzewa, 2) zanogcica. *Te zôʒoré třeba zhevlovac* (zhyblować).

zôʒòrka, -ći, *ż.*, zdr. od zôʒora, 1) mała drzazga na desce, podłodze itp., 2) zanogcica.

zôgarda, -é, *ż.*, sąsiek. *Ob.* zôgroda.

zôgłovečk, -a, *m.*, zdr. od zôgłòvk, poduszeczka, jasiek.

zôgłòvk, -a, *m.*, poduszka.

zôgòn, -œna, *m.*, zagon.

zôgònk, -a, *m.*, zdr. od zôgòn, zagonek.

zôgroda, -é, *ż.*, sąsiek. *Wœńi mają zôgrodé ful wœvsa é žёta.*

zôxòd, -œde, *m.*, 1) zachód (słońca), 2) zachód (strona świata). *Před zôxœdę słonyška. Pœ zôxœze słònca. Na zôxòd wœt Kašebòv mješkają Ńemcé. Na zôxòd wœt Sławœšéna.*

zôxœdny, *przym.*, zachodni. *V zôxœdny strońe mjasta. V zôxœdnéx krajax je gvés cepli, jak wu nas. Vjater zôxœdny. V Presax Zôxœdnéx.*

zôkòn, -œne, *m.*, zakon. *Pismœ Svjątè Stôrègœ, Novègœ Zôkœne. Vstǫpjeł do zôkœne. Zôkòn Bernadénòv.*

zôkœnny, *przym.*, zakonny.

zôkœnńica, -e, *ż.*, zakonnica.

zôkœnńik, -a, *m.*, zakonnik.

zômčéskœ *ob.* zômčéšče.

zômčéšče, -a, *n.*, zgr. od zômk, 1) zamczysko, ruiny zamku, 2) stary zamek (u drzwi i t. p.).

zômčёti, *przym.*, zamczysty, zamkowy. *Zômčётô gòra. Zômčётô vježa.*

zômečk, -u, *m.*, zdr. od zômk, zameczek.

zômk, -u, *m.*, 1) zamek (budowla), 2) zamek (okucie).

zômkœvišče, -a, *n.*, ruiny zamkowe, miejsce, na którem stał zamek.

zômkœvy, *przym.*, zamkowy. *Zômkœvô (zômčётô) gòra.*

zômš, -u, *m.*, zamsz, ircha.

zômšovy, *przym.*, zamszowy, irchowy. *Zômšovè rąkavice.*

zônc, zôndą, zašed, zanʒé, *sł.*, zajść. *Zônʒeńè* (zajście). *Jakòž va tą zônʒeta? Ma jesma tą knap* (ledwie) *zašła.*

zôpis, -e, *m.*, zapis, przepis. *Zôpis lèkòv čélé recepta.* Cen.

zôpjèck, -a, *m.*, izdebka, tuż za pjèckę czyli piecem izbowym będąca. *Seʒi v zôpjècku. Vélôz ze zôpjècka.*

zôpœvjèʒ, -é, *ż.*, zapowiedź. *Zôpœvjèʒ piršô, dregô, třecô. Dalé na zapœvjèʒ. Zarô pœ zôpœvjèʒax.*

zôpřążny, *przym.*, chodzący w zaprzęgu. *Zôpřążnè wœlé.*

zôpřǫg, *m.*, zaprzęg. *Te wœlé ješ ńe są do zôpřągu. Bélny zôpřǫg.*

zôròbk, -u, *m.*, zarobek. *Za zôròbkę jidą v Pœmré, jinši na Saksé.*

zôs, *przysł.*, zaś. *Jôbé zôs tegœ ńe zrobjeł ńigdé! Tobé zôs ńimjało béc.*

zôtòr, -ore, *m.*, głębia, jaz. *Ńe jiʒé tą, bœ tą je zôtòr. V tim zôtoře wutopjeł są mòj švaʒer.*

zôwušńica, -e, *ż.*, 1) kólczyk, zausznica, 2) policzek, uderzenie w twarz. *To są droʒé zôvušńice. Wœbdařёł gœ zôvušńicą.*

zôwušńička, -ći, *ż.*, zdr. od zôwušńica, 1) mały kólczyk, zauszniczka, 2) policzek.

zôvada, -é, *ż.*, zawada. *To bёłé zôvadé! Bez zôvôd. Ńe bёło nômjèšè zôvadé.*

zôvjasa, -é, *ż.*, zawiasa.

zǫb, 2. *przyp.* zęba, *m.*, ząb.

zǫbk, -a, *m.*, zdr. od zǫb, ząbek. *Vaji Kaša mô wœstrè zǫbće.*

zpanska, *przysł.*, z pańska.

zpœd, *przyim.*, zpod. *Zpœd kamińa. Zpœd dřeva. Vélôz zpœd pjeřéné. Pœd zemją pudą é zpœd zemje jǫ végřebją.*

zpœmjeʒé, *przyim.*, z pomiędzy. *Zpœmjeʒé křòv* (krzaków). *Zpœmjeʒé nas. Zpœmjeʒé Kašebòv ti są nômająńeši.*

zpœnad *ob.* znad.

zpœpœd *ob.* zpœd.

zpœza *ob.* zza.

zrastac są, zrôstają są, zrôstół są, zrastôj są, *sł.*, zrastać się.

zrąbic, zrąbją, zrąbjeł, zrąbi, *sł.*, zrąbać.

zreχœvac, -ują, -œvół, *sł.*, zrachować.

zreńic, -ą, -ół, *sł.*, zranić. *Zreńony* (zraniony).

zrévac, zrivają, zrivół, zrévôj, *sł.*, zrywać. *Knôpi zrivają brôd* (chłopcy zrywają owoce).

zrévac są, zrivają są, zrivół są, zrévôj są, *sł.*, zrywać się. *Płôχé są wuřasną a tej są zrivają.*

zrobic, -ją, -jeł, *sł.*, zrobić.

zrobic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, zrobić się, stać się. *Zrobiło są nôgle jasno. Vnet zrobiła są płôχtą (ta čarovńica).*

zrosc są, zrostą są, zrôs są, zroscé są, *sł.*, zrość się. *To są ju ńe zrosce.*

zrostka, -ći, *ż.*, dwa owoce np. dwa jabłka, zrośnięte z sobą.

zrozmjec, -ją, -ół, *sł.*, zrozumieć. *Zrozmjały* (zrozumiały). *Té tegœ ńe zrozmjèješ.*

zrŏdło, -a, *n.*, źródło. *Ob.* zdrŏdło.

zrŏdlany, *przym.*, źródlany.

zřénac, zřinają, -zřinół, zřénôj, *sł.*, zrzynać.

zsenǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, zsunąć. *Zsenąlé jǫ ze słoła.* Ob. zesenąc.

zsenǫc są, -ną są, -nǫł są, *sł.*, zsunąć się. *Pœ drôbce zsenǫł są z wœkna na zemją.*

zseřec, -ją, -ół, *sł.*, zwilgnąć, rozmoknąć, napęcnieć. *Jak to sbœże tu pœleži, to wœno zseřeje.*

zsevac, zsuvają, zsuvół, zsevôj, *sł.*, zsuwać.

zsevac są, zsuvają są, zsuvół są, zsevôj są, *sł.*, zsuwać się.

zsorbnǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, upić lub zjeść coś rzadkiego z wierzchu. *Wœn le smjotônką zsorbnǫł a mlekœ wœstavjeł.* Ob. sorbac, sorbnǫc.

zstąpic, zstǫpją, zstǫpjeł, zstąpi, *sł.*, zstąpić. *Zstǫpjeł do pjekłòv* Ob. zestąpic.

ztǫd, *przysł.*, stąd.

ztǫdći, *przysł.*, stąd. *Ztǫdći mé tu všétcé jesmé. Jô są ju ztǫdći ńe rušą!*

ztutka, *przysł.*, stąd. *Ztutka pœšed zôs do staršéχ. Wœn ztutka pœχœzi.*

Zułava, -é, *ż.*, Żuławy. *Na Ńizénaχ kœl Gdôńska čélé na Zułavje. Pœjaχół na Zułavą.*

Zułavjôn, -a, *m.*, Żuławiak. *Zułavjańi są baro mająty leze.*

Zułavjônka, -ći, *ż.*, Żuławianka.

zułavsći, -kô, -ćè, *przym.*, żuławski. *Zułavsćè čélé ńizinsćè bédło. Zułavsćè séré. Zułavsćè łǫće, sano. Zułavskô mǫka.*

Zuzanna, -é, *ż. im. wł.*, Zuzanna.

Zuzčin, -éna, -ene, *przym.*, do Zuzanny należący. *Zuzčin wœjc.*

Zuzka, -ći, *ż.*, zdr. od Zuzanna. Zuzanka.

zwòn, *2. przyp.* zwœna, *m.*, dzwon. *Té mgeš helsćè zwœné čeł, jeślé dobře zmjařńe* (będziesz helskie dzwony słyszał, jeśli będzie bardzo zimno).

zwònc, -a, *m.*, dzwoniec (chwast, rosnący między zbożem). *Ze v zbœžu zwònc, tą χlèba kònc. Tu ńic vici ńima, jak le zwònc.*

zwònk, -a, *m.*, zdr. od zwòn, dzwonek.

zwœdńica, -e, *ż.*, zwodnica, zwodzicielka. *Wœbjetńica, zwœdńica, a głupèmu radosc.*

zwœzéc, -ą, -ół, *sł.*, zwodzić. *Parobcé zwœzą zèvčąta. Ńe zwœzéta leži!*

zwœnušk, -a, *m.*, zdr. od zwòn, dwoneczek. *Mêłè zwœnušće, jak jôjka.*

zwœńic, -ą, -ół, *sł.*, dzwonić. *Wœn čeł, że zeš zwœńǫ, ale wœn ńevjè ze. Kœmu to zwœńǫ?*

zwœzéc, -žą, -zół, *sł.*, zwozić.

zvac, zvją, zvół, *sł.*, zwać, nazywać.

zvac są, zvją są, zvół są, *sł.*, zwać się, nazywać się. *Ti zvją są Kabôtkami, tąny zôs Słovincami.*

zvarcéc, -ą, -ół, *sł.*, zwrócić. *Ob.* zvrocéc.

zvarpac, zvôrpają, zvôrpół, zvarpôj, *sł.*, zeszyć ladajako. *Jak te mjeχé* (wory) *są zvarpônè? Jak té to zvôrpôš?*

zvažac, zvôžają, zvôžół, zvažôj, *sł.*, zważać. *Wœńi nò to ńick ńe zvôžalé, le swœją řeč robilé. Ńe zvažôjta nò to!*

zvažéc, zvôžą, zvôžół, zvažé, *sł.*, 1) zważyć (wagą), 2) zważyć (umysłem). *Zvažé to sobje dobře!*

zvąχac, zvǫχają, zvǫχół, zvąχôj, *sł.*, zwąchać. *Jô tegœ ńijak ńimòg zvąχac.*

zvécąstwœ, -va, *n.*, zwycięstwo.

zvécązca, -e, *m.*, zwycięzca.

zvécążac, -ają, -ół, *sł.*, zwyciężać.

zvécążéc, -ą, -ół, *sł.*, zwyciężyć.

zvéčajno, *przysł.*, zwyczajnie.

zvéčajny, *przym.*, zwyczajny.

zvéčajńe *ob.* zvéčajno.

zvéčôj, -aju, *m.*, zwyczaj. *Wu nas je łaći zvéčôj. Tą są jinšè zvéčaje.*

zvék, -u, *m.*, przyzwyczajenie. *Wœńi mają łaći zvék. To je ńicdobri zvék. Zvék abœ znała.*

zvikša, *przysł.*, zwiększa. *Χœc le zvikša wœberńi so te nokce. Ząło to je zvikša wœbrobjony len.*

zvikšac, -ają, -ół, *sł.*, zwiększać, pomnażać. *Nò ten ńòrt zvikšają corôz barži swœje ńeščescè.*

zvikšac są, -ają są, -êł są, *sł.*, zwiększać się. *S kœždim rokę naje védatće są svikšają.*

zvikšéc, -ą, -ół, *sł.*, zwiększyć. *Zvikšonè pœdatće.*

zvikšéc są, -ą są, -ół są, *sł.*, zwiększyć się. *A tej bjèda é nąza są zvikši.*

zvjastovac, -ją, -ovêł, *sł.*, zwiastować. *Ańoł Pansći zvjastovêł Panńe Mariji.*

zvjądnọc, -ną, zvjọd, zvjądła, *sł.*, zwiędnąć. *Zvjądłè lésté.*

zvjeřą, -éca, *n.*, zwierzę. *Domœvè, zévè zvjeřąta. Wu zvjeřọt byvô ńerôzkę vici rozemu, jak wu leżi.*

zvjeřéci, *przym.*, zwierzęcy. *Zvjeřécô seřyla. Zvjeřécè wœbéčaje.*

zvjeřéna, -é, *ż.*, zwierzyna.

zvjeřinc, -a, *m.*, zwierzyniec.

zvjeřọtkœ, -a, *n.*, zdr. od zvjeřą, zwierzątko.

zvjesc, zvjodą, zvjọd, zvjezę, *sł.*, zwieść, uwieść, wprowadzić w błąd. *Jôbé gœ mòg łôtvje zvjesc. Zvjodły* (zwiedziony).

zvjeséc, -šą, -sół, *sł.*, zwiesić. *Zvjesół rące.*

zvješac, -ają, -êł, *sł.*, zwieszać.

zvjezc, zvjozą, zvjòz, zvjezé, *sł.*, zwieść. *Zvjozły* (zwieziony).

zvjèże, -i, *l. mn.*, słoma ogryziona z kłosów, niedogryzki słomy.

zvjornọc, -ną, -nọł, *sł.*, zginąć, zniknąć, ulotnić się, przepaść bez śladu. *A tej mòj zły zvjornọł* (mój dyabeł znikł bez śladu).

zvjôc, -ėją, -êł, *sł.*, zwiać. *Vjatré zvjałé nen pjôsk* (wiatry zwiały ten piasek).

zvlakac, -ôkają, -ôkêł, -akôj, *sł.*, zwlekać, zwłóczyć.

zvrocéc, zvròcą, zvròcół, zvrocé, *sł.*, zwrócić.

zvrocéc są, zvròcą są, zvròcół są, zvrocé są, *sł.*, zwrócić się, obrócić się.

zvrot, -e, *m.*, zwrot. *Zvrot v pravọ. Zvrot v levọ.*

zza, *przyim.*, z za, z poza. *Zza gòr, zza lasòv. Zza mœřa přévôžają do nas ròžnê tovarè. Zza grance. Zza mjeze.*

zžalac, zžôlają, zžôlêł, zžalôj, *sł.*, zwęglać. *V tim lese gromadńicé zžôlają dřewœ.*

zžalac są, zžôlają są, zžôlêł są, zžalôj są, *sł.*, zwęglać się.

zžaléc, zžôlą, zžôlół, zžalé, *sł.*, zwęglić. *Na vąźel zžôlony.*

zžaléc są, zžôlą są, zžôlół są, zžalé są, *sł.*, zwęglić się.

zžėżec, -ėją, -êł, *sł.*, zżydzieć. *Jô tu dėxt zžėżeją šlé ješ dłeži pœbọdą.*

Ž.

žaba, -é, *ż.*, żaba.

žabi, -jô, -jè, *przym.*, żabi.

žabinc, -a, *m.*, szczaw wodny (rośl.).

žabinka, -ći, *ż.*, zdr. od žaba, żabka. Mówi się także pieszczotliwie do dziecka lub dziewczyny: žabinkœ! *Mœja žabinkœ! Jô cé doχ, žabinkœ, ńic ńe zrobją!*

žabišče, -a, *n.*, zgr. od žaba, brzydka, wielka żaba.

žabją, -ica, *n.*, zdr. od žaba, żabię, mała żabka.

žabjônka, -ći, *ż.*, stokrótka polna (rośl.).

žabjọtečkœ, -a, *n.*, zdr. od žabjọtkœ, żabiątko.

žabjọtkœ, a, *n.*, zdr. od žabją, żabiątko.

žałoba, -é, *ż.*, żałoba.

žałobny, *przym.*, żałobny.

žałosc, -é, *ż.*, zmartwienie, przykrość. *Wu ńegœ vjedno žałosc é jadłoba. Wuχœvôj mją Bœže wœt te žałoscé.*

žałosny, *przym.*, żałosny. *Wœłêł žałosnym głosę.*

žałovac, -ją, -ovêł, *sł.*, żałować.

žaléc, žôlą, žôlół, žalé, *sł.*, 1) żarzyć, palić, 2) żarzyć się, pałać. *Wœńi tą vągle žôlélé. Jemu tak głova wœt gœrọčći žôli.*

žarłočnosc, -é, *ż.*, żarłoczność.

žarłočny, *przym.*, żarłoczny.

žarłoka, -ći, *m.* i *ż.*, żarłok.

žarna, *2. przyp.*, žôren, *l. mn.*, żarna. *Na žarnaχ semlôti* (zmełty).

Žarnovic, -a, *m.*, mieszkaniec Żarnowca lub pochodzący z Żarnowizny.

Žarnovizna, -é, *ż.*, okolica Żarnowca (w powiecie puckim), dawniej te wsi, które należały

do klasztoru żarnowskiego. *To tak mòvjǫ na Żarnovizńe. Żarnovskô kąpa abœ Żarnovizna.*

żarnovsći, -kô, -ćè, *przym.*, żarnowiecki. *Żarnovsći ksǫz. Żarnovskô parafijô sigô jaž v Pœmœřkǫ* (sięga aż w Pomorze). *Żarnovsćè jezoro. Żarnovskô mœva. Żarn. gôdka.*

żarnovy, *przym.*, żarnowy.

Żarnòvc, -a, *m.*, Żarnowiec, wieś w powiecie puckim.

żarnòvka, -ći, *ż.*, mąka ze zboża, zmełtego na żarnach.

żartobléwœsc, -é, *ż.*, żartobliwość.

żartoblévje, *przysł.*, żartobliwie.

żartoblévy, *przym.*, żartobliwy.

żartovac, -ejǫ, -ovêł, *sł.*, żartować.

żařéc są, -ǫ są, -él są, *sł.*, żarzyć się.

żařésti, *przym.*, żarzący. *Żařésti wœźiń.*

żąbœrka, -ći, *ż.*, świnia trzebiona.

żąbœřéc, -ǫ, -él, *sł.*, trzebić bydło. *Wœne jeś ńe béłé żąbœřonè.*

żąbœřńik, -a, *m.*, trzebiciel bydła.

żądac, żǫdają, żǫdêł, żądôj, *sł.*, żądać, *Ne żądôj vici, jak wœn mœże. Čegœ żǫdôš? Twœje żǫdańè je za vjelźè.*

żądar, -a, *m.*, żandarm.

żądara *ob.* żądar.

żdac, żżǫ, żdêł, żżé, *sł.*, czekać. *Żżǫ tak długœ. Żżé-le jeś pěřinkǫ! Żdalé dvje gœzéné na gdônsći cug.*

że, *sp.*, że. *Wœna pœvjôdô, że jô to gôdêł. Přésigają, że to je prôvda.*

żebé, *sp.*, 1) żeby, 2) gdyby, 3) oby. *Jôbé ńe méslél, żebé to béła prôvda. Żebjes béła tak pœtcévô, jak jes wurodlévô. Żebé to ńe béło złéx leżi na svjece!*

żegnac, -ają, -êł, *sł.*, żegnać. *Nenka żegnô swœje zècé.*

żegnac są, -ają są, -êł są, *sł.*, 1) żegnać się (krzyż robić), 2) żegnać się (przy rozstaniu się). *Křéžę svjątim są żegnają. Żegnalé są, jak bracô.* Ob. wœtzekœvac są.

żexel, -xla, *m.*, kawał, partyka (chleba, sera i t. p.).

żexœléc, -ǫ, -él, *sł.*, tępem narzędziem krajać. *Wużexœlél mu štek xleba, ale żexœlél, jaž mu łzé cekłé.*

żelazo, -a, *n.*, żelazo.

żelôzkœ, -a, *n.*, zdr. od żelazo, żelazko.

żelôzny, *przym.*, żelazny. *Żelôznè dvjeře. Bôjka wœ żelôznym vilku.*

żemêłće, -êłk, *l. mn.*, gnój koński, *niem.* Semmel? *Kònsćè żemêłće.*

żensći, -kô, -ćè, *przym.*, żeński, kobiecy. *Všétkœ, co je żensćègœ rode.*

żeńały, *przym.*, żonaty. *To są sami żeńały xłopi. Gôdô, jak żeńały.*

żeńany, *przym.*, 1) żonaty, 2) zamężny. *Wœni všétcé są ju żeńany. Wœna je żeńanô.* Ob. żeńały.

żeńic, ą, -él, *sł.*, 1) żenić, 2) za mąż dawać. *Wœjc żeńi sénòv, nenka còrće.*

żeńic są, -ą są, -él są, *sł.*, 1) żenić się, 2) wychodzić za mąż. *Żeńǫ są le mjezé sobǫ. Wœni są xutkœ żeńǫ. Vtedé są pravje naš knôp żeńeł. A ćej są żeńiła.*

žer, -e, *m.*, żer, jadło. *Mjałé bòkadosc všelejaćègœ žere.*

žerac, -ają, -êł, *sł.*, żreć, pożerać. *Te svińe to nômili žerają.*

žernosc, -é, *ż.*, żerność.

žerny, *przym.*, żerny. *Žernô svińa dobře są xœvje.*

žéc, žéją, žél, *sł.*, żyć. *Žéjǫ, jak mœgǫ. Jak žél, tak zdex. Jakuž té žéješ, ńebœrôse?*

žécè, -ô, *n.*, życie. *Mœje žécè je baro nąznè. Žécè človjeka je barzo kròtćè.*

žéčba, -é, *ż.*, życzenie, życzliwość. *Přéxœzéle tu s žéčbami. Wœn jemu to le z žéčbé, z dobrè žéčbé zrobjeł.*

žéčéc, -ą, -él, *sł.*, życzyć. *Jak té mje žéčiš, tak jô tobje žéčą. To mœje žéčeńè. Dobře žéčǫcé, ńimœgą cé jinači razéc.*

žéčléwœsc, -é, *ż.*, życzliwość.

žéčlévje, *przysł.*, życzliwie. *Wusmjexnǫł są žéčlévje.*

žéčlévy, *przym.*, życzliwy. *Wœn mu je ńežéčlévy.*

žéčnosc, -é, *ż.*, życzliwość. *Žéčnosc za žéčnosc! Cež mje pœ jegœ žéčnosci!*

žéčny, *przym.*, życzliwy. *Ńiña ju mało tak žéčnéx leżi. Žéčny xłop.*

Žédovica, -e, *ż.*, Żydowica.

žédovsći, *przym.*, żydowski. *Žédovsći jazgœt* (szwargot). *Žédovskô vjara.* Ob. žizći.

Žédovstwœ, -va, *n.*, Żydowstwo. *Ob.* Žiztvœ.

žédòv, -ovy, -ovô, -ovè, *przym.*, żydowy. *Žédovè pœle.*

Žédòvka, -ći, *ż.*, żydówka. *Ob.* Židka.

žézec, -ją, -êł, *sł.*, żydzieć, stawać się żydem. *Wœn mjezé temi xœjńicćemi Žédami déxt žézęje.*

Žézéskœ, -a, *m.*, zgr. od Žid, żydzisko. *Ob.* Žézéšče.

Žézéšče, -a, *m.*, zgr. od Žid, żydzisko.

žéła, -è, *ż.*, żyła.

žétkœ, -a, *n.*, zdr. od žéto, żytko. *Pjąknè, bélnè žétkœ. Žétkœ to je všétkœ.* Przysł.

žéto, -a, *n.*, żyto.

žéwœt, -a, *m.*, żywot. *Žéwœt lezći. Žéwœté Svjątéx Pansćex. V žéwœce nenći.*

žévic, -ją, -jeł, *sł.*, żywić. *Jô jegœ vici žévic ńe bǫdą. Žévi są sôm! Wœn muši béc dixtix žévjony!*

žévic są, -ją są, -jeł są, *sł.*, żywić się. *Jak mòże, tak są žévi. Jô ńe vjèm, čim ti leże są žévją.*

žévica, -e, *ż.*, żywica.

žévicel, -a, *m.*, żywiciel. *Pôn Bòg je našim žévicelę.*

žévicelka, -ći, *ż.*, żywicielka.

žévičny, *przym.*, żywiczny.

žèćert, -a, *m.*, rodzaj kurtki, krótkiego surduta męskiego.

žêłc, -é, *ż.*, żółć. *Jemu ješ žêłc pąkńe ze złoscé. Napjeł są žêłcé.*

žêłcovy, *przym.*, żółciowy.

žêłtawœ, *przysł.*, żółtawo.

žêłtavy, *przym.*, żółtawy.

žêłti, *przym.*, żółty.

žêłtk, -a, *m.*, żółtko (w jaju). *To bêł vikši žêłtk v tim jaju, ńižlé bjêłtk.*

žêłtknǫc, -ną, -nǫł, *sł.*, żółknieć. *Na dřevax ju lésté žêłtknǫ. Jak są rozgœři, zarô žêłtkńe na lécax* (jak się rozgniewa, zaraz żółknieje na twarzy).

žêłto, *przysł.*, żółto.

žêłtosc, -é, *ż.*, żółtość.

žgło *ob.* zgło.

žic, žną, žął, žńi, *sł.*, żąć. *Zèvčąta žną jičmé. Wòvs bêł dixtix žąti.*

Žid, *2. przyp.* žéda, *m.*, żyd. *Žéžé wukřéžovalé Pana Jezesa. Xitri Žid, xitřeši Kašeba.* Przysł.

Židčą, -éca, *n.*, zdrobn. od żid, żydzię, żydziątko. *Głupè židčą.*

Židčin, -éna, -éne, *przym.*, do żydówki należący. *Židčénè šôtoré.*

Židčôk, -a, *m.*, żydziak.

Židčǫtkœ, -a, *n.*, zdrobn. od židčą, żydziątko.

Židk, -a, *m.*, zdr. od żid, żydek.

Židka, -ći, *ż.*, żydówka. *Ob.* žédòvka.

žižći, -kô, -ćè, *przym.*, żydowski. *Žižći kròl. Ob.* žédovści.

Žiztwœ, -va, *n.*, żydowstwo. *Ob.* žédovstwœ.

žiłka, -ći, *ż.*, zdr. od žéła, żyłka.

žimći, -kô, -ćè, *przym.*, ciężki, uciążliwy, trudny. *To bêł žimći zeń. Žimkô prôca, robœta.*

žimkœ, *przysł.*, ciężko, uciążliwie, trudno. *To jemu béło za žimkœ.*

živ, žévy, žévô, žévè, *przym.*, żywy. *Pœći človjek živ, prôceje na ten kǫsk xleba. Jak živ* (jak długo życia, nigdy). *Jak živ, wœn tu vici ńe přinze. Nežévô kœbéła.*

živnosc, -é, *ż.*, żywność. *A tej lezom zafelovało živnoscé.*

žłòb, -obu, *m.*, żłób.

žłòbk, -a, *m.*, zdr. od żłòb, żłóbek.

žłòz, -ozé, *ż.*, szron, okiść. *Žłòz na dřevax. Všétkœ béło žłozǫ pœkrétè.*

žńiwœ, -va, *n.*, żniwo. *V žńiva* (podczas żniw). *Latosè žńiva spravją* (ujdą).

žńivic, -ją, -jeł, *sł.*, zbierać zboże z pola (kosić, grabić i znosić). *Ńe sejǫ, ńe žńivją, a sbjerają. Leze ju žńivją.*

žołąz, -é, *ż.*, żołądź.

žołnerka, -ći, *ż.*, żołnierka, służba wojskowa.

žołneř, -a, *m.*, żołnierz. *Dobri, bélny, zjřći, strożi, léxi žołneř.*

žołneřći, -kô, -ćè, *przym.*, żołnierski. *Kabôt žołneřći. Wœxœta žołneřkô. Wœbéčaje žołneřćè. Žołneřćè frątòvće.*

žołneřék, -a, *m.*, zdr. od żołneř, żołnierzyk.

žołneřéna, -é, *m.*, zdr. od żołneř, żołnierzyna (z polit.).

žołneřéšče, -a, *m.*, zgrub. od żołneř, żołnierzysko. *Nąznè žołneřéšče.*

žołneřtwœ, -va, *n.*, żołnierstwo, żołdactwo (zbiorowo). *Sešło są žołneřtwœ.*

žołńeř *ob.* żołneř.

žołǫdečk, -a, *m.*, zdr. od żołǫdk, żołądeczek. *Zècny žołǫdečk je za słaby, žebé to mòg dixtix stravic.*

žołǫdk, -a, *m.*, żołądek.

žołǫdkœvy, *przym.*, żołądkowy.

žona, -é, *ż.*, żona. *To je mœja žona. Žona abœ bjałka to je jedno.*

žonka, -ći, *ż.*, zdr. od żona, żonka.

žoravičè, -ô, *n.*, krzew, na którym rosną żórawiny.

žoravina, -é, *ż.*, żórawina (jagoda).

žorovy, *przym.*, żórawi. *Žorovè noźe.*

žòden *ob.* žôden.

žòr, -ora, *m.*, żóraw. *Xœzi, stǫpô, jak žòr. Mô šéją, noźe, jak žòr.*

žòrgac, -ają, -êł, *sł.*, starać się, mieć pieczę o czem, *niem.*, sorgen. *Té mušiš sôm wœ swœje řečé žòrgac. Wœna jemu všétkœ žòrga, co wœn le xcêł.*

žòrk, -a, *m.*, zdr. od żòr, młody, mały żóraw.

žòt, -òta, *m.*, żołądek, brzuch. *Žòt gœ bœli. Jemu ńèco v žòce txvi. Žòt ju ńimòže, ale wœčé ješ xcǫ.* Przysł.

żôtovy, *przym.*, żołądkowy, brzuszny. *Żòtovô xœrosc* (choroba żołądkowa).

żôčk, -a, *m.*, zdr. od żôk, siatka na węgorza.

żôčk, -a, *m.*, zdr. od żôk, kościelny. Nazwisko rodowe: Żôčk.

żôden, -dna, -dne, *zaim.*, żaden. *Żôden bœgôč cé ńe pœżéči.* Ob. żòden.

żôźel, -gla, *m.*, żagiel.

żôźelk, -a, *m.*, zdr. od żôźel, żagielek.

żôga, -źi, *ż.*, piła, *niem.* Säge, *dol. niem.* Saage.

żôgavica, e, *ż.*, pokrzywa. *Pôli, jak żôgavica. Ceši są, jak naźi v żôgavicax, jak pjes, ćè ćij wuzdři.*

żôglovy, *przym.*, żaglowy. *Żôglovè płòtno. Żôglovè wœkrąté.*

żôgôvka, -ći, *ż.*, pokrzywa. *Ob.* żôgavica.

żôk, -a, *m.*, rodzaj sieci na węgorze, *niem.* Sack (worek). Sieć ta ma kształt worka, osadzonego na drążkach.

żôk, -a, *m.*, kościelny luterski, dawniej nauczyciel, *łac.* diaconus.

żôl, *2. przyp.* żale, *m.*, żal. *Żôl za gřèxé. Dej pœku, bœ cé bǫże żôl!*

żôr, -are, *m.*, żar.

żôrenka, -enk, *l. mn.*, zdr. od żarna, 1) żarenka, małe żarna, 2) młynek ręczny do rozcierania pieprzu.

żôrt, -e, *m.*, żart. *Dobri żôrt tinfa vôrt.* Prz.

żǫdełkœ, -a, *n.*, zdr. od żǫdło, żądełko.

żǫdło, -a, *n.*, żądło.

żǫdnosc, -é, *ż.*, żądza, chuć. *V jegœ sercé nôgœršè żǫdnoscé mają swœje gńôzdo.*

żǫdny, *przym.*, żądny, pożądliwy.

żrec, żrą (rżą), żar, *sł.*, żreć.

żuba, -é, *ż.*, płaszcz, szuba.

żuga, -źi, *ż.*, łódź, szkuta, *niem.* Sicke.

żuxœléc *ob.* żexœléc.

żużac, -ają, -êł, *sł.*, spać, lulać (wyraz dziecięcy). *Żècé żużają. Żużôj sinku! Żużôj mœja żabinkœ!*

żużu! *wykrz.*, luli! spij!

żvac, żvją, żvêł, żvi, *sł.*, żuć. *Żvi le dobře! Ńimô čim żvac, bœ mu ju všétće zębé vélecałé! Żvje, jak wumjèje. Żvalé dixtix.*

DODATEK:

PODANIA I POWIEŚCI LUDU KASZUBSKIEGO.

Niniejszy zbiorek rzeczy ludowych, dotąd nie drukowanych, a zapisanych przezemnie wprost z ust ludu, ogłaszam tutaj w podwójnym celu. Chciałem przedewszystkiem badaczom języka dostarczyć wiarogodnego materyału językowego, na którym dotychczas zbywało, ile że dziełka Cenôvy, który pisał czystym językiem kaszubskim, są zupełnie wyczerpane, a przytem nie mogły one uwzględniać wszystkich właściwości gwar pomorskich, gdyż pisarz ten posługiwał się jednem tylko narzeczem i w dodatku nie zawsze używał odpowiedniej celom naukowym grafiki. A gdy krótkie przykłady, zawarte w moim słowniku, nie mogą być dostateczną illustracyą do należytego poznania języka pomorskiego, uważałem za stosowne podać obszerniejsze jego próbki w rozmaitych (choć nie wszystkich) odcieniach dyalektycznych.

Sądzę, że równocześnie oddaję także i etnografii skromną usługę, zbiorek bowiem niniejszy, obejmujący kilkadziesiąt podań i powieści, może i folkloryście posłużyć do wyciągnięcia odpowiednich wniosków, a zarazem zachęcić innych do zbierania dalszych przyczynków z tego zakresu, zwłaszcza że etnografia kaszubska jest, jak dotąd, niwą nadzwyczaj zaniedbaną.

Co dotyczy strony językowej zebranych przezemnie utworów fantazyi ludowej, nadmieniam, że starałem się jak najusilniej o zachowanie i oddanie wszelkich właściwości gwarowych, odstępując od tej zasady w następujących jedynie punktach:

1. Dla wyrażenia dźwięku, który w pewnych okolicach brzmi, jak *tś* lub *ć*, w innych, jak *čj* lub *č*, a jest refleksem starobułg. *k* z następującą samogłoską twardą, polskiego *k(i)*, używam wszędzie znaku *ć*, nadając mu wartość ogólnego wykładnika chwiejnego wymawiania tej spółgłoski. Skonstatowałem bowiem, że nie tylko w tejsamej miejscowości, ale nawet w jednej i tejsamej rodzinie wymawianie tego dźwięku nie zawsze bywa ustalone. Wyjątek czynię dla narzecza żarnowskiego i bylackiego, w których przeważa wymawianie *kji*, *kje* z odcieniem *tji*, *tje* zamiast ogólno-pomorskiego *ći*, *će*.

2. Podobnie dla wyrażenia dźwięku $ǵ = ǯj = ǯ$, który jest refleksem starobułg. *g* z następującą samogłoską twardą, używam znaku *ǵ*, kierując się temisamemi pobudkami, co przy *ć*, przyczem odrębny sposób wymowy żarnowskiej i bylackiej oddaję przez *gj*, *dj*.

3. Dźwięk *ą*, będący refleksem starobułg. i polskiego *ę*, charakteryzuje przeważną część gwar pomorskich. Ale nawet w tych okolicach, w których przeważa *ę*, jak znowuż w narzeczu żarnowskiem i bylackiem, bardzo często usłyszysz z ust jednego i tegosamego osobnika w jednym i tymsamym wyrazie i w tejsamej jego formie raz *ą*, to znów *ę* lub wreszcie coś pośredniego między temi dwoma brzmieniami. Z tego powodu piszę wszędzie *ą*, nie chcąc dostarczać nowego materyału do wyprowadzania mylnych wniosków, do jakich n. p. doszedł Hanusz w pracy swojej »O samogłoskach nosowych w narzeczu Słowińców pomorskich, Kabatków i Kaszebów«.

Wszystkie zresztą właściwości poszczególnych gwar pomorskich, tak pod względem fonetycznym, jak niemniej w zakresie odmiany i składni, starałem się zanotować jak najwierniej.

Ze względu na treść podzieliłem zebrany materyał na trzy kategorye: 1) Podania i wierzenia, 2. Powiastki, fraszki i anegdoty, 3. Opowiadania zdarzeń prawdziwych. W obrębie zaś każdej kategoryi pojedyncze opowieści umieszczone zostały w porządku geograficznym, idąc z północy na południe. Dalszy podział uskuteczniłem głównie w dziale pierwszym, obejmującym następujące podania i wierzenia:

1. o olbrzymach (wœ stolémaχ),
2. o krasoludkach czyli karlikach (wœ krôsńątaχ),
3. o upiorach (wœ vješčéχ čélé wupiχ),
4. o zmorach (wœ mœraχ),
5. o śmierci,
6. o umarłych, chodzących po śmierci,
7. o strachach (wœ straškaχ),
8. o czarnoksiężnikach, czarownicach i urokach,
9. o zakopanych pieniądzach,
10. o przesuszaniu i paleniu się pieniędzy,
11. o żmijach (wœ zńijaχ),
12. o zwierzętach mówiących,
13. o zaklętych zamkach,
14. o kamieniach, do których przywiązane są legendy,
15. mjasto Stobòr.

Podział powyższy jest oczywiście wystarczającym jedynie dla wydrukowanego tutaj materyału, któremu brak podań o kościołach, dzwonach, jeziorach, wierzeń o topielcach, mumaczach i t. p. Co bowiem tu ogłaszam, jest zaledwie drobną cząstką tego, w co lud kaszubski wierzy i co sobie opowiada, a nie jest rzeczą zbiorku niniejszego wyczerpanie tego przedmiotu.

Nadmieniam jeszcze, że dla zupełnej dokładności zapisałem przy każdym numerze imię i nazwisko opowiadającego tudzież nazwę miejscowości, z której on pochodzi.

PŒDAŃÔ É VJEŘEŃÔ[1].

I.

Wœ stolémaχ[2].

1.

Tu tak béło pœvjôdônè, że před vjele set lati tu bélé stolémi. To bélé barzo mœcny leżę. A tè[3] dwœje są χcało żeńic wœt téχ stolémôv. Tak wœńi są χcelé spròbœvac, χternè mœcńešè bé béło, přez puščeńè kamjeńi. Tak wœńi są wustavilé (tak, jak mje są viżi, tu kœle Svjècéna na Šòχartovéχ gòraχ), a tè wœńi puscélé tą v tą stroną do Żarnòvca te kamińe. Tak nôpřòd wœn puscél é dořucél ten kam jaš na Elzinskjè pœle unjefèr[4] třé virtle mile drogji wœt Svjècéna. Wœna ale puscéła ješ přénômji virtel mile dali, χœc ji kam bél vjele vikši. Wœn wupôd na wœdargœvskjim pœlé. Te kamjeńa[5] sọ tak vjelgjè, jak mêłè χéče, a leżọ tą ješ żiszeń é sọ do wœbezdřeńô.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva, šełtésòv sin z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

2.

Před vjele lati tu mjelé béc takji vjelgji leżę, stolémi, że čè[6] ten jeden stojêł na Zômčéti gòře[7] a ten dregji w Nôdolim[8], tè wœńi sobje mœglé pœdac z rąkji v rąką ròg z tôbakọ. To gvés[9] bélé Křéžôcé.

Pœvjôdêł Jòzev Grèna (Grün) z Vjeřχucéna v ląbœřćim krèzu.

3.

Tu přé Vjeřχucéńe bélé vjelgjè lasé, a ješ do żis dńa, čè tu są torf kœpje, tè tu są trafi na takje pńe, jak pòł jizbé, a to tak môlami jeden přé dregjim.

V téχ lasaχ tu bél jeden smœk. Ten każdewœ človjeka, co jewœ natrafjeł, sežar. A rôz wœn natrafjeł na stoléma é zarôz są na ńewœ wupravjeł a χcêł jewœ seržec[10], ale ten bél télkœ mœcny, że jak wœn jewœ pœχvôcél, tak wœn wœ zarôz na dva štekji rozżar.

Pœvjôdêł Jòzev Grèna (Grün) z Vjeřχucéna w ląbœřćim krèzu.

4.

Kœle Stążécé je jezoro, ktòre stolémka zasépała. Wœna béła taka dużô, taka mœcnô, wœna vzą do fartuχa pjôsku i z tegœ jednegœ fartuχa wœna całọ gòra wusépała. Ten fartuχ ji są doχ wurvôł, ten pjôsk ji sa vésépôł i z tegœ pjôsku je ta gòra w jezoře, co je żis vižec. To je taka véspa.

Pœvjôdêł Heromin Mòštern-Pjeχœvsći z Kœsceřći Plebônći.

5.

Kœle Kœsceřćiχ Rébôkòv[11] je jezoro, co są nazèvô Sedomje. V tim jezoře ze stroné wœt Zicové Huté[11] cigńe są v jezoro taći dłużi pas zemje, dali jak bez pœłovą i véglọdô, jak

---

[1]) Kaszubi dzielą swoje opowiadania na podania i powiastki. Treść pierwszych uważają za prawdziwą, natomiast wątek drugich za zmyślony. Trudno jednak podzielać zapatrywania ich pod tym względem . . . »To ńe je pœvjôstka, to je prôvda« — zaklina się nieraz specyalistka jakaś od powiastek o czarownicach, lekceważy sobie natomiast niejedno podanie o stolémach, zaklętych zamkach i t. p. [2]) Stolém = olbrzym. [3]) Tè, tej = tedy. [4]) Unjefèr = około, blisko, *niem.* ungefähr. [5]) Sic! [6]) čè, čej, ćè, ćej, kjè, kjej = kiedy. [7]) Góra zamkowa w Lubkowie (Lebkœwœ) nad jeziorem żarnowskiem, w prześlicznej okolicy. [8]) Nôdolè, wieś w powiecie wejherowskim. [9]) Podobno. [10]) Seržec = sežrec. Przestawka ta właściwą jest gwarom północno-pomorskim. [11]) Wsi w powiecie kościerskim.

recept[1]. Môvjǫ stari leʒe — mój starex to ńerôz v zémje vječòr pœvjôdêł — że dôvńi, jak to stolémi bélé na zemi, jeden taći stolém xcôł sobje vésépac stegną z jedny stroné na dregǫ jezora i corôz dali sépôł stegną. Ale jak přéšed bez pœłovą, zafelovało mu pjôsku i stegné ńe dokœnčéł. Ale ten fleček[2] do ʒis dńa na jezoře wœstôł. A że je bařo vǫzći, nazèvô są — nazèvalé gœ leʒe — *Svińi wœgon.*

Pœvjôdêł ksǫʒ Agust Worzałła, probœšč v Łągu (wœkrǫg xœjńicći).

II.

Wœ krôsńątax[3].

1.

Krôsńąta to majǫ béc takji maléčkji leʒé. Ti majǫ mjec vjelgǫ głovą a majǫ noséc čeřvjonǫ mucą a mœdrè ruxna., wœblečeńè. A přez to wu Kašebôv je to přésłovjè, čè mô xto čeřvjonǫ sükńą abœ co: »Té vézdřiš, jak krôsńą«.

Krôsńąta majǫ mjec vjele barzo pjeńǫʒi. A tèž wœne sô baro rôd přemjeńają leʒi wœt našewœ zorte[4].

Tak, jak jô čêł pœvjôdajǫce, to bél rôz jeden zli, barzo zli pôn. Čè bélé žńiva, tak wœn vénekêł všétkje bjałkji do grabjeńô. Jedna bjałka mjała déxt maléčkjè ʒèckœ, tak ta je sô vzą na pœle a pœłożéła kœle mjeʒe. Ten pôn vizêł, że tą přéšło krôsńą do tewœ ʒècka é je sô wœbezdřało a tè šło nazôd a přéńosło swœje ʒèckœ é to zmjeńało. Tè to mêłè krôsńą začęło baro křéčec, tak ta bjałka xcà jic jemu dac pirsé. Ten pôn ji ale ńe puscél. Ta bjałka křéčà a proséła jewœ, ale wœn nò to ńe zvôžêł é řek:

— Tak długœ mje grabi, jaš jô cé řeką.

Tak wœn dêł tak długœ křéčec temu krôsńicé, jaš wœn vizêł, że to krôsńą, to, co přéxœʒéło, że wœno zmjeńało to ʒècą nazôd. Ale to ʒèckœ, to bjałkji, to wœne mjałé, pœbitè. To bélo nò to, że wœno mjało tak vécerpjec, jak to wœt téx krôsńąt, że tą mušało tak vjele płakac. Tak ten pôn ti bjałce pœvjeʒêł, jak to s tim ʒèckę bélo.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v pucćim krèzu.

2.

Jô to mœgą barzo dobře pamjątac, że mœja nenka pœvjôdała, że čej ji sostra mjà mêłè ʒèckœ, co ješ ńe bélo rexčonè[5], tè ze zôpjècka[6] véšło krôsńą, v kœżexu a xcało to ʒèckœ vzic, ale wœna mu tewœ ńedà, bo wœna vzą zarô sviconè řečé — zelègœ abœ sviconè wœdé — a tè wœno mušało wœdenc.

Přòdé mušélé są leʒe barzo v naxt vzic[7], pœći ʒècą ńe bélo wœrexconè[8], žebé jima krôsńąta jegœ ńe vząłé.

Pœvjôdà Dorota Ruckô, 85 lat stôrô gburka z Vjeřxucéna v wœkrągu ląbœřćim.

III.

Wœ vješčéx čélé wupix[9].

1.

Takjiwœ trüpa, co na se wutřimêł jakbé žévǫ farvą a jewœ rące ńe bélé štif[10], le są gjałé, bélé šmidéx[11], nazèvalé vješčim. Nixlé[12] wœńi wœ zaxœvalé, wœńi jemu vložélé štek jadra abœ tèž křiž wœt kœronkji pœd jązék. Tè wœn ńimòg z tewœ zarku vélezc ańè ńikœmu ńic zrobic, bœ jinači, to wœn wœt jednôstè do dvanôstè v nocé wœdžél v tim zarku a tè na sobje žvêł ruxna a jewœ nôbliżši přéjacele[13] jeden za dregjim wumjeralé. A čè wœn mjêł te ruxna na se tak dalek zežvônè, że wœn jix ńimòg vici na se docignǫc, tè wœn vélôz ze zarku a začǫł zwœńic, a tak dalek, jak te zwœné bélo čec, leʒe wumjeralé.

Čè leʒe są ale domagalé pœtemu, że to s tim ńimušało béc rixtix[14], tè to ju šło do pœpravjeńô. Tè wœńi mušélé jic v nocé wœt jednôstè do dvanôstè na smątôř jewœ wœtkœpac, ten zark wœtemknǫc, a jemu głovą torfœvǫ špôdǫ[15] wucic. Tè wœńi temu całèmu ńeščescèmu

---

[1]) Wspomnienie dawnych, długich recept doktorskich. [2]) Fleček = skrawek, *niem.* Fleck. [3]) Krôsńą = krasoludek, karlik. [4]) Zort = rodzaj, sorta, gatunek. [5]) Rexčonè = chrzczone. Przestawka właściwa gwarom północnym. [6]) Zôpjèck = alkowa, alkierz. [7]) Vzic są v naxt = mieć się na baczności, *niem.* sich in Acht nehmen. Forma *v naxt* jest zagadkową. Niedowierzając własnemu słuchowi, kazałem ją sobie kilka razy powtórzyć, to *n* brzmiało jednak zawsze wyraźnie. Mamy tu do czynienia albo z wyjątkowem oddziaływaniem niemieckiego pierwowzoru »*in* Acht« albo też... miałożby to być »*vůn* Acht?« Byłożby to nowe — wśród tak wyjątkowych okoliczności — poparcie tezy prof. Baud. de Courtenay, który wychodząc z założenia, że przyimki *vě*, *sě*, *kŭ* (pols. w, z, ku) brzmiały pierwotnie *vŭn*, *sŭn*, *kŭn*, dopatruje się śladów pierwotnego *n* nawet w formach zaimkowych *nim*, *niemu* i t. p.? (Baudouin de Courtenay: »O tak nazywajemoj evfoničeskoj vstavkje soglasnavo *n* v slovjanskich jazykach«). [8]) Wœrexconè = ochrzczone. Por. wyżej: rexčonè. [9]) Vješči, wupi = strzyga, strzygoń, upiór. [10]) Štif = sztywny, *niem.* steif, *dol. niem.* steef, stîf. [11]) Šmidéx = giętki, wiotki, *dol. niem.* schmîdig. [12]) Ńixlé, ńižlé = zanim. [13]) Přéjacel = krewny. [14]) *Niem.* richtig. [15]) Špôda = łopata.

zarazélé, a tè ti přéjacele vici ńe wumjeralé. A dlô téx, co ju bélé xœri, ńe béło jinšè radé, jak że wœńi dostalé wœt tewœ vješčèwœ krvje do vépicô.

To ńe je pœvjôstka, to je prôvda. To są rôz stało ve Vjeřxucéńe. Terôz to bǫże wutřimône tak, że to žòdnéx vješčéx ńe dô[1], bœ ksǫz to přé kœždim pœgřebje tak zrobi, że takji ńimòże ńikœmu ńic zrobic.

Pœvjôdêł Frąc Cenôva, přez šesczęsąt lat stôri gbur z Vjeřxucéna, vsé wœkrągu ląbœřćèwœ.

2.

Tu ńedalek wœd mje na tim môlé tu kœle Hôzé[2] wumarło jedno zèvčą. Jak to béło zaxœvônè, tak te z tewœ přéjacelstva[3] začąlé jedno pœ dregjim wumjerac, a każdemu, co zaxœřêł, ńe béła žôdnô rada. Tak ti leże nò to přéšlé, że to zèvčą, co to nôpřòd wumarło, mušało béc vješčè a tè téx přéjaceli do se alevało[4]. Wœńi są razélé ksądza a ksǫz ńexcêł s tim ńic mjec do spravé, bœ wœn gvésno ńe vjeři, žebé to mœgło vješčéx leżi dac[5].

Tak tu třej stôri wœjaře[6], co mjelé stôrǫ frąceskǫ wœjną derx zrobjonè[7], są jednewœ vječora sešlé na tim môlé, zkǫd mœja bjałka pœxœżi, do grepé é zgôdalé[8], žebé jedne nocé šlé é to zèvčą scąlé. Tak wœńi tèž šlé, wœtkœpalé gròb, ale wœńi ńe trafilé nò ten rixtix. Tak wœńi mušélé ten zařecéc a kœpac zejinże. Tè wœńi trafilé nò ten rixtix. A jak ten jeden, ten nôwœdvôžńèši, ten zark wœtkrél, tak tè ti dva ze straxu wuceklé, ale ten třeci, co bél v kuli[9] (ten są nazèvêł Łisk), ten torfœvǫ špôdǫ temu zèvčécé głovą wucǫł a tą głovą do nóg pœłożél. A wœt tewœ čase vici ńixt ńe wumar.

Ale to ńe je pœvjôstka. Sénovje téx třex wœjaři, co to bélé šli to zèvčą scénac, ti ješ tu zis v Vjeřxucéńe sǫ é žéjǫ. Ale to je vyrklix[10] prôvda. To są mœgło stac před šterzescé latami.

Pœvjôdêł Frąc Cenôva z Vjeřxucéna r. 1892 (Wœkrǫg ląbœřći).

3.

Wupi abœ vješči to je jedno. Jak wœn wumar, to bél taći červjony. Wœn mjôł všétkœ mèr[11], taće mjątće, rące i noże, jakbé wœn žél. To jak vjezǫ, że xto je wupi, to jemu dazǫ feńig pœd język abœ jegœ makę abœ pjôskę v wœkôł wœbsépjǫ abœ mu dazǫ cały pąk vązlòv. To tak môvją, że wœn ten feńig susô[12] abœ zôrka makœvè rexuje abœ vązłé rozdřešô. Ale że wœn le jedno zôrkœ na rok zrexuje abœ jeden vązeł rozvjǫże, tedé je spœkòj.

A ćedébé mu tewœ ńe zrobilé, tedé wœn bjeře całè pœkœleńè[13]. Wœn vezńe nôpřôd wœjca, matka abœ sostra, brata, zècé. A ćedé wœn mô téx všétćex vzątéx, tedé wœn krevnéx bjeře. A ćedé wœn mô téx krevnéx pœzabrǫnéx, to wœn jiże do kœscoła i tedé zwœńi. Jak dalek je te zwœné čuc, tak všetći leże wumjerają.

A tedé třeba taćemu głova scǫc. Jak jegœ wœtkœpjǫ, to wœn ješ žéje v trumje a mô wœčé wœtvartè, głovǫ i wœčami ruxô a mô kœšela i všétće ruxna pœ pas sežartè. Wœn tak gulgœtô[14] v trumje.

Pœvjôdà Leona Billing ze Skòřeva v wœkrągu kartezćim.

IV.

Wœ mœrax[15].

1.

Tak, jak jô čêł pœvjôdajǫce, tu v Kôrlékœvje wu Bjałka służéł jeden parobk a tewœ mœřéła każdǫ noc mœra. Jak wœn v łòžkœ lèg, tè wœn mòg jǫ čec, jak wœna jaxà do ńewœ, jakbé wœt karé kœléčkœ, tak to burčało, a tè naprocém jewœ xlèva wœstało stojǫcé. Tè jewœ tak začǫł spik[16] brac, a jak wœn są le troxą dêł na spańè, tè wœna wœ zarôz začą mœřéc. To mô béc barzo zle, bœ ten justny[17] mésli, że wœn za pœmœcǫ barzo vřešči a čè są wœt ńespjǫcéx na ńewœ přéšluxajǫ, tè je tak čec, jakbé wœn ve spańim jičêł.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva (wœkrǫg pucći).

2.

Jô čeła pœvjôdajǫce, że to bélé jedny leże a ti mjelé třé còrkje a te všétkje třé còrkje bélé mœrami. Ti starši[18] wœ tim ńic ńe vjezélé, ale to są zdařéło rôz, że wu ńix bél jeden wu-

---

[1]) Germanizm: es gibt keine. [2]) Nazwisko rodowe. [3]) Přéjacelstwœ = krewni. [4]) Alevac = przynosić, alac = przynieść, zabrać, *niem.* holen. [5]) Germanizm podobny, jak w przypisku pierwszym. [6]) Wœjôř = żołnierz, wojownik. [7]) Derx = przez, wskróś, *niem.* durch. Derx zrobic = dokonać zupełnie, przebyć. [8]) Są zgadac = umówić się. [9]) Kula = dół, grób. [10]) Vyrklix = rzeczywisty, *niem.* wirklich. [11]) Mèr = miękki, wiotki, giętki, *dol. niem.* mär. [12]) Sesac, susają, susêł, sesôj, = ssać. [13]) Pœkœleńè = rodzina, krewni najbliżsi. Dalsi krewni nazywają się: krevńi, krevjenstwœ, přéjacele, přéjacelstwœ, pòłbracô, półsostré. [14]) Gulgœtac = bełkotać. [15]) Mœra = zmora. [16]) Spik = sen, spanie. [17]) Ten justny, ten jistny = tenże, ten sam. [18]) Starši = rodzice.

bœgji na noc. Ten čêł, że wœne są jedna před dregǫ skaržéła, te côrkje. Ta nôstaršô ta gôdała: »Jo, jo, sostro, jô môm nôgœři. Jô mušą kœńe mœřéc. Tè wœne mje pœtłekǫ časę«. A ta dregô gôdała: »Ja mušą wœdą mœřéc«. A ta třecô: »Jo mušą dřôn« [1]. A tè wœne zgjinąłé.

Tè, čè wœne přéšłé nazôd wœt tewœ mœřeńô, tè ten wœjc je zaso buzęł do vstańô. Ale ten wubœgji řek: »Dace-le jim pœku! Wœne ješ ńe sǫ rôz zagřônè. Wœne doχ přéšłé dopjeřé z rizé [2]. Wœne sǫ všétkje třé mœrami. Ale dace je terôz jinači wœχřcéc, tè wœne bǫdǫ wœt tewœ mœřeńô lòz« [3].

Co tèž są stało.

Pœvjôdà Verońika Cenôvjônka z Žarnôvca v wœkrągu pucćim.

V.

Wœ Smirci.

Jô čêł, że v Wœpalńe čé v Téłovje — to jô ńe vjèm déχt — bél jeden χłop, ten rôz čêł, że psé barzo łajałé pœzǫe vječôr. Tak wœn véšed rüten [4] (z jizbé büten) [5]. Tak te psé baro přésôdałé, tè wœn je začǫł wœdgańac a tè są před ńim nalazło takje, jakbé kœpica sana. A tè mu řekło: »Jô jem Smirc. Zaprovazé mją tą jaš přez wœpalenskǫ strüžką«. A wœt tewœ čase wœn mušêł s ńǫ kœždǫ noc χœzęc. Wœna tak přéšła do wœkna a le sklepną [6]. Tè wœn ju vjèzêł, że wœn mjêł jic. A čè wœńi přéšlé nò ten môl, tè wœna jewœ pœsłała nazôd, přez tą wœpalenskǫ strüžką. A wœn mòg jic χœc często v nôvikši zémje, χœc często nagji, a jemu ńe béło ńigdé zémno. É tèž że mjêł vjèzec déχt akurôt, kjedebé wœn wumar.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

VI.

Wumarli pœ smirci χœzǫ.

V Łebčé béła jedna zèvka. Do ti přéχœzęlé všelejakji wumarli za pœmœcǫ, a to, co wœńi žǫdalé, wœna tak žòrgà [7], że wœna to dlô ńiχ vépełńiła. Jednǫ razǫ mjêł do ńi přinc jeden zmarli ksǫz, ńevjèm, bél to střelinsći [8], čé svôřevsći [8] é řek:

— Sprosé [9] na wœsmé mšôv svjątéχ a na dvanôsce svjèčk, tè jô přindą do zbavjeńô.

A wœna mu nò to řekła:

— Jo, ale ńe vjè Jegœmœsc, co Jegœmœsc mje zrobjeł, čè jô na tak co sprôšà [10] a béła do Jegœmœsca přéšlô, to Jegœmœsc mje wuvazęł [11].

A wœn ji řek:

— To jô ńe robjeł dobře a přez to jô mušą do ce přinc.

Wœna to vépełńiła, co wœn žǫdêł, tè wœn zôs přéšed é ji pœzękœvêł.

Pœvjôdà Dorota Ruckô z Vjeřχucéna v wœkrągu ląbœřćim.

VII.

Wœ straškaχ [12].

V Skòřevje to je kuzńa, kœvalńa. Tą je strašk. To zavše tak béło, że wœt zesǫtè do dvanôstè gœzęné šed tąztǫd χłop bez głové, cały côrny. Šed kœl χéči, vele wœkna é wustřeχǫ vélòz na gòrą [13]. Tedé wœn pœ gòře tak χœzęł, tak špukœvêł [14], pœ drôbce zešed é wœtwœřéł dvjeře do jizbé. Jeden rôz bél vlazły do jizbé. Tedé wœn kœło grôpòv [15] χœzęł, ale jegœ ńe béło vizec, le ta ceń béło vizec. A v zémje to wœn do pjècka zazerêł é tak grulkœvêł [16] mjezé vǫglami, jaš vǫgle vépôdałé. A nenka zazdřała do pjècka, ale vǫgle béłé všétće v pjècku. Pœtim wœn šed na gòra. To béło tak čec: tup, tup, tup! A přéšed każdi zeń, każdi zeń přéšed.

Jeden rôz wœn přéšed tak kœle dńa i tèž šed do wœknòv a te šèbé tak brjkœtałé: brį, brį, brį! — jakbé są na samy gruz pœtłukłé. Tedé wœn vélòz na gòrą. Nad łòžćem béłé déle, to tatk je mušêł pœdpjerac, žebé są ńe złomjałé, bœ wœn cążkœ stǫpjêł zavdé. Tedé wœn zdřucêł torf z gòré. A ćej mé reno přéšlé, to všétkœ béło v pœřǫdku. Tedé ztutka šed wœn do kœmœré. A wœn mjêł, jakbé ježevǫ skòra. Jak wœn šed, to tak wařčało.

---

[1]) Dřôn = ciernie, tarnina. [2]) Riza = podróż, *niem.* Reise, *dol. niem.* Rize. [3]) Lòz = wolny, *niem.* loos. [4]) Ruten, rüten = na dwór, *niem.* heraus, *dol. niem.* rûten. [5]) Buten, büten = na dwór, z, na zewnątrz, *dol. niem.* bûten. [6]) Sklepnǫc = zapukać. [7]) Žòrgac = starać się, *niem.* sorgen. [8]) Střeléno, Svôřewœ — wsi kościelne w powiecie puckim. [9]) Sproséc = użebrać, wyżebrać. [10]) Sprašac, sprôšają = żebrać. [11]) Wuvazęc, vévazęc = wyłajać, zgromić. [12]) Strašk = straszydło. [13]) Gòra = *a*) góra, *b*) strych. [14]) Špukœvac = hałasować, straszyć, *niem.* spucken. [15]) Grôp = garnek. [16]) Grulkœvac = grzebać w węglach; grulka = haczyk, pogrzebacz. [17]) Vařčec, χvařčec = szeleścieć, chrzęścieć, mruczeć, parskać.

Wœn přéšed ʒeń v ʒeń. Tak tegœ nôm béło za vjele. A tedé bél jeden Kurs Wœjcex, spjevôk (ten tak spjevêł), a tedé wœn řek: »Ma mušima jic wœbezdřec, čé też to je prôvda, że ten strašk tak straši«. Tedé jix tak přéšło z wœsmé, ʒesąc štuk, tedé wœńi vząlé ksǫžći i tak spjevalé. Pœkud wœńi spjevalé, tak wœn ńe přéšed, a jak wœńi wušlé, to wœn zarô bél zôs.

A jeden rôz tatink jaxêł do Kœnařin za vǫglami. Tej matinka wœstała sama doma. Tak piršǫ noc přéšed ten strašk ju reno do jizbé é tą tak pœ jizbje xœʒél, xœʒél, xœʒél a ma to všétkœ viʒà. Matinka ale ńimjała straxu, bœ wœn tak swœje véšpukœvêł[1] a tej šed zôs preč.

Ale tedé druʒègœ dńa přéšed wœn zarô z vječora. Matinka dała nama mleka a řekła: »Jô jidą terô do Peplinsćègœ Ątoša. Ten mô taćegœ psa, tegœ jô sobje přéprovaząc«. Tedé mé ʒècé seʒéma a tej čujema, jak ten strašk znowu: tup, tup, tup! — jak wœn jiʒe. A tedé, jak matinka přéšła, tak ma ji gôdôma: »Ten strašk zôs je tü!« A matinka řeče: »Jô mǫm psa, ten jegœ véžre«.

Tak tedé ma vječeřa jima a ten strašk jiʒe. Jak ma jesma są pœłożéła, tak ten strašk pœšed na gòra a matinka negœ psa nafutrovała é wœstaviła v jizbje. A ten strašk na gòře špukœvêł, špukœvêł a tej zôs zšed v dòm[2]. Terô matinka môvi: »Ʒècé, spita va?« é naju zbuʒéła. Tedé ten pjes začǫł: hr, hr, hr! A tedé matinka jego vépuscéła w dòm é řekła: Vaser[3], huš! Vaser, huš!« A tej pjes začǫł: huw, huw, huw! é tak třǫs, jakbé mjêł kœta v ząbax.

Wœt téx časòv ten strašk ńe přéšed vjąci, jaš za šesc lat. Ńe béło wœ ńim ńijak vjeʒec. Jegœ ten pjes véžar.

Pœtemu zôs xœʒél. Jeden rôz to wœn vélôz ze zôpjècka, to bél taći šadi[4] a taći vésoći, jak kœpica sana. A tedé, jak wœn vélôz, są pœkôzêł, łazél a tej šed preč.

A jedna kœbjeta to wœn véřucél z łòżka. Tak wœna tą ńimœgła v téx xéčax vjąci béc, do roku wœna pœšła[5]. Ten dòm ksǫʒ mušêł wœpisac svjąconǫ krèdǫ, tak ten strašk ńe přéšed vjąci.

A jeden šed z kartòv[6] v nocé. Tak wœn nastǫpjeł na sükńą straškœvi. To wœna tak třeščała, jak ježevô skòrka.

Taći strašk to ńick ńe zrobjeł ńikœmu do psoté, le tak špukœvêł. To wœńi tak všétcé, wœńi ńick złègœ ńe zrobjǫ.

Pœvjôdała Leona Billing ze Skòřeva v wœkrągu kartezćim.

VIII.

Wœ wuročeńim čélé wurokax abœ čarax, wœ cotax čélé čarovńicax é wœ čarovńikax, guslôřax abœ čôrnoksążńikax.

1.

To ńe je pœvjôstka, to je prôvda. Ve Vjeřxucéńe béła jedna bjałka. Wœ ti leʒe gôdalé, że wœna mô béc čarovńica. Jǫ viʒała jedna bjałka, że wœna jednewœ pœrenku robiła křéże jakje, rąkami kœstkała[7] é tącovała. Jeden temu są přézerêł a bél cekavy, co z tewœ bé béło. Tak wœn wœstêł stojǫcé a zdřêł. Tak wœn viʒêł, jak jeden xłop přéjaxêł nò ten môl. A tè te wœza kœła šłé na same péřéné[8].

Pœvjôdà Jeva Malotčéna z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

2.

Jednemu gburovi v Střeléńe béło tak zrobjonè, że mu dobétkji wœtxœʒéłé. Tak wœn so radé sükêł wu jednè čarovńice v Sławutovje. Ta s ńim jaxała do Střeléna, abé to jemu pœpraviła. Čè wœńi přéjaxalé na gńeżževskǫ grancą, tej přéšed takji štòrm[9], że ten kučer méslêł, że to mu mjało wòz pjc razé převròconè. A přé tim ta bjałka jemu béła z wœzu zgjińonô. Ale wœn jaxêł dali vjedno drogǫ, tak jak wœna wœ mjała předtim nawučonè. Tè, čè wœn přéjaxêł na łebskǫ[10] grancą, tè ta baba tą ju seʒà. A ten špôs, to ji zrobiła v Gńeżževje jedna, co béła ješ pevńesô, jak wœna[11].

Wœna ale do tewœ gbura přéjaxà a tè wœna dà kœpac pœd progę v krovym xlevje[12] é nalazła tą grònk se seřxlę[13] é všelejakjemi jinšemi zaxami[14]. Wœna to da buten véřecéc a pœtemu to są s tim dobétkę pœpraviło.

Pœvjôdêł Jǫn Malôtka z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim, wœjc prof. gimn. Jòzva Malotkji v Xełmńe.

---

1) Véšpukœvac = odbyć, odprawić swoje hałasowanie, straszenie. 2) Dòm = *a)* sień, *b)* dom. Doma = w domu. Na domu = w sieni. 3) Nazwa psa, pewno z niemieckiego »Wasser«. 4) Šadi = rozczochrany, nastrzępiony. 5) Zginęła, umarła. 6) Grał w karty — szedł z kart. 7) Kœstkac = klaskać. 8) Péřéna, péřna, péřinka, péřénečka = kawał, kawałek; trocha, troszka. Šłé na péřéné = rozsypywały się w kawałki. 9) Štòrm = burza, *niem.* Sturm. 10) Łebč, nazwa wsi. 11) Inna czarownica. 12) Xlèv = stajnia. 13) Seřxl = sierć. 14) Zaxa = rzecz, przedmiot, *niem.* Sache.

3.

To bél jeden fôršta[1]. Ten přéšed do jednè karčmé a sobje tą vzął do picô a tèž do jęzeńô. Krôtkœ pœtemu, jak wœn to mjêł zjadłè, wœn čêł, że to s ńim ńe béło rixtix é zarôz nò to přéšed, że ta karčmôrka bé mu mjà zadônè[2]. Tak wœn sa ńe scigêł[3] tą, le véšed rüten a tè začął škalovac, klic nò tą babą a gôdêł: »Ta překlątô baba, ta mje to mô dônè!« A że ten purtka[4] ńe môže wu takjix złéx béc[5], tè, jak ten fôršta bél za vjes véšli, jewœ to zdłôviło na řégańè. Wœn véřégêł ze se méš a jewœ pjes, co přé ńim bél, ten xutkœ tą méš pêłk. A tè tèž tak šed, że ten fôršta jewœ pœtemu ńe dostêł vici do wœču, jaš za jakji čas wœn jewœ nalôz v bulwœvy kuli[6] zdexłèwœ.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

4.

To béła jedna bjałka. Ta mjà séna. A ta bjałka ješ mjà parobka přétim. A tè v każdą sobœtą ten sin ńihdé ńe přéšed do tewœ parobka spac, jak ju čè pœ dvanôsti béło. Tak ten parobk mu gôdêł:

— Cež té robiš vjedno v każdą sobœtą, co tak długœ ńe přinżeš spac?

A wœn řek:

— Jô cé to ńimœgą pœvjeżec, ale vezńeš le sobje stebło bélécé a je přéložiš do te kléčkœvè[7] żurkji, tè té wuzdřiš, co jô robją.

Tak ten paròbk to tèž zrobjeł. Tè wœn vižêł, że ta matka są dà swœjemu sénovi często nagœ zeblec[8], a tè mu véstaviła takji grònk a tè wœn mjêł zamœvic[9]:

— Jô ńe vjeřą v Bœga, v Nôsvjątšą Matką é v Všétkjex Svjątéx, le v ten grònk.

Ale wœn ńe mòvi to tak, jak wœna xcà, le wœn mòvi tak:

— Jô vjeřą v Bœga, v Nôsvjątšą Matką é ve Všétkjex Svjątéx, a v ten grònk jô srają!

A zò to wœna jewœ biła ròzgami każdą sobœtą, że wœn ńe xcêł nò to přéstac, że wœn są ńexcêł wœd ńè tewœ čarovńictva nawučéc.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

5.

Přéšed do jedne karčmé vądròvčék jeden. A tą bél jeden xœri, xternemu béło zadônè. Ten vądròvčék zaro vižêł, co temu felało. Tak wœn so dêł vlôc pôłkvateré šnapsa a tè wœn přéstǫpjeł do tewœ xœrèvœ a začął gadac s tim[10], co v tim xœrim bél:

— Ńe vjèm, że té są scigôš[11] v takjim ńebœrôku, jak ten je. Ńimòg bé té lepi do mje přinc, ve mje je dox vici wucexé, jô dox dixtix xłop.

A tak długœ z ńim gôdô, jaš ten są do ńewœ wœdezvêł:

— A jakbé jô mòg v cą venc?

A wœn řek:

— Vynżé z tewœ xœrèwœ a bjôj[12] v tą gœřêłką a s tǫ gœřêłkǫ jô ce vépiją.

Ale přé tim wœn vjedno nò tą gœřêłką zdřêł, jaš wœn vižêł, że tą takô maléčkô muška vlecà. Tak wœn xutkœ vetk temu xœrèmu cvjardi talôr v gąbą a tè šed do te gœřêłkji, vzòn jǫ v rąką a tè gôdêł:

— Ne, ne, jakuž jô ce bǫdą terôz pjeł? Jô méšlą, że w jimją wœjca a séna...

A začął żegnac a gadac. A jak wœn te słova véřek a přežegnêł, tak ten z tewœ xœrèwœ véšed a vélečêł ruten kœminę s takjim třôskę, jaš są kœmin zarôz wœbaléł.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

6.

Tu v Kôrlékœvje bél jeden takji, co mjêł le jednewœ kœńa. Ten jaxêł na pœle wœrac a wœn pœtkô tą takǫ babą jedną a ta do ńewœ řekła:

— Ale vé môce fejn kœńa!

A jak wœn štek dali wœdjaxêł, tè ten kòń są začon mœknǫc[13] a tak mu są začą[14] nogji plesc na wupadńeńè. Tak wœn zarôz vižêł, że ten kòń bé bél wuročony, tak wœn navròci dodòm a temu zrobi do wuroku[15]. Wœn vzǫn z třex kòł z téx třex spicôv[16] ten pjôsk a jewœ wœbsépêł tim pjôskę a wœd żevic do jednewœ wœpak[17] rexœvêł. A to temu kœńovi pœmœgło.

---

[1]) Fôršta = leśniczy, *niem.* Forst, Förster. [2]) Zadac = rzucić urok. [3]) Są scégac = ociągać się, zatrzymywać się. [4]) Purtka = smród, tutaj w znaczeniu »dyabeł«. Przesądniejsi Kaszubi nigdy wyrazów »djôbêł«, »djôxêł« nie używają, natomiast: »zli«, »purtka«, »wœn« i t. p. [5]) Opowiadający objaśnił, że dyabeł nie może być ani u zbyt dobrych ani u bardzo złych ludzi. [6]) Bulwœvô kula = dół na ziemniaki. [7]) kléčkœvy = kluczowy. [8]) Zeblec, seblec = rozebrać. [9]) Zamœvic = wymówić zaklęcie. [10]) »Ten« służy tu znowu do określenia dyabła, którego imienia opowiadający nie chciał wymienić. [11]) Scégac są = zatrzymywać się, przebywać; żeż té są scigôš = masz gdzie przebywać! [12]) Bjôj = idź! [13]) Są mœknǫc = pocić się. [14]) Sic! [15]) Zrobic do wuroku, na wœtčařeńè = zrobić na odjęcie uroków. [16]) Spica = sprycha, *niem.* Spitze. [17]) Wœpak = na odwrót.

To ńe je pœvjôstka, to je prôvda.

Pœvjôdêł Malotka Jǫn z Kôrlékœva w wœkrągu pucćim.

7.

Tèż tu v Kôrlékœvje jaχêł jeden beńel[1] (to je takji šescnôsce, wœsménôsce lat) do vrekôv přévarac[2] (wœrac vici razi). A tè wœn pœtkêł dvuχ χłopôv. Ten jeden do ńewœ řek:

— Χłopku, ǫež té jeǫeš?

A wœn mu řek:

— Jô jadą wœrac.

A tąten jemu nò to:

— Né, té ńe mǫeš długœ wœrêł!

A tè, čè ten χłop s kœńami na pœle přéjaχêł, jeden kôń začǫł mu są mœknǫc a są stêł tak słaby, że wœn knap[3] dodòm pœjaχêł nazôd. Né, tè wœńi zôs temu kœńowi zrobilé do wuroku, tè to je wœt ńewœ přešło.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

8.

V Tepadłaχ[4] mjelé ti rébôcé nałovjonè łososi é mjelé so wœbgôdônè jednewœ ejnšpenera[5], cobé jima te łosose zavjòz do Gdǫnska. Ale zôs jednak, że jima są viǫało za vjele na jednewœ kœńa, tak wœńi so vząlé jinšegœ χłopa s pôrǫ kòńemy[6]. A jak wœńi štek wujaχalé, tak te kœńe są tak začnǫ mœknǫc, jaš na ńiχ šum stojêł[7]. Tak ten kučer řek:

— Jô ńe dojadą. Mé mušimé dac pœkuj.

Ale nò to jeden wœt téχ rébôkôv řek:

— Χcemé tak dalek jaχac, pœkji to le jiǫe.

A čè to dali ńe šło, tè wœn te kœńe wœbešed a véjǫł skłôdôny nòž a vécignǫł jednemu kœńovi jązék a tè v ten nòž tak zakléščéł[8], co jemu šła krev. Tè te kœńe stałé są mœcńešè, że ten paròbk χcêł dali jaχac. Ale ten rébôk řek:

— Ńe, to ńe jiǫe, mé mušimé terôz čim réχli jaχac nazôd do vsé, bœ tą są mǫe léχœ ǫało.

A čè wœńi do vsé přéšlé, tè tą są leǫe sbjegalé do tewœ ejnšpenera, co to mjêł nôpřôd s temi łososami jaχac, bœ ten są vôlô pœ jizbje, jak robôk, a z każdewœ jewœ člonka, z gąbé, z wušu, z wœču, z pôlci, zevšǫd są krev lała. Tak ten rébôk mu řek:

— A to té jes sviňařé, co té nôm to zrobjêł? A ćebé mé so to ńimœglé pœpravic, tè tobé wœba kœńe béłé nôm padłé, ale terôz zdeχńi tu, jak pjes!

Ale ten jewœ prosi, że wœnbé tewœ vici ńe robjeł. Tak ten rébôk mu řek:

— Jô ce ješ nò ten rôz véretejǫ, ale té přéřečeš, że té to, jak živ, ńe mǫeš vici pròbœvêł.

A čè wœn mu to přéřek, tè wœn jewœ kœpnǫł a řek:

— Ne, tè wstańi!

A tè béło dobře. Ale ten χłop jednak długœ ńe žéł. Wœn ńimòg žéc pœtemu. To béło zagłupjè.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

9.

Mêłè pòłmile wœt Kôrlékœva leži jedna vjes, ta są nazèvô Téłowœ. Tą mješkêł jeden pôn, ten są nazèvêł Nèman a tèż zarôz přé tim mješkêł jeden gbur, ten są nazèvêł Klepjeń.

Tim dvuma béło tak zrobjonè, że jima dobétk wœtχœǫél[9]. Tak ten pôn jaχêł do Gdônska do čarnoksążńika a ten jemu pœkôzêł tą čarovńicą, co to mją zrobjonè, v špèglu[10]. Wœn jemu to χcêł pœpravic, ale wœn mušél ti jistny čarovńici vépχnǫc wœcé, tè bé béło dobétku lepi.

Ta čarovńica mješkała wœt Kôrlékœva unjefêr mêłi virtel mile, co są zvje Sepała. Terôz tą mješkô na tim Kǫkœl. Mœja cotka ta s tǫ čarovńicǫ mješkała w jednéχ χéčaχ. Jednewœ dńa ta carovńica seząa kœle pjècka a są gřą a řekła do mœje cotkji, wœna są mją téż wugřôc. A přé tim gřôńim na jeden rôz ta čarovńica začą vřeščec:

— Mœje wœčka! Mœje wœčka!

A krev są lą. Mœja cotka nò to řekła:

— Ej, ceǫ to bé są stało?

— Aχ, mje rôžǫka v wœcé zacą!

Ale naprôvdą to žòdne rôžǫkji ńe béło. To béła sprava tewœ čarnoksążńika zò to, że wœna mją temu dobétku zle zrobjonè.

Pœvjôdała Dorota Ruckô z Vjeřχucéna v łąbœřćim krèzu.

---

[1]) Beńel = młodzieniec, parobczak, *niem.* Bengel. [2]) Sic! Zatem czysto przydechowe *w* przeszło w słowie częstotliwem *v*, *wœr* w *var*, analogicznie do *wœzéc*, *přévašac* i t. p. [3]) Knap = ledwie, *niem.* knapp. [4]) Tepadlé, *niem.* Tupadel, wieś w pow. puckim. [5]) Z niemieckiego. [6]) Sic! [7]) Šum na ńiχ stojêł = pokryły się pianą. [8]) Zakléščéc = ścisnąć, zacisnąć. [9]) Dobétk wœtχœǫi = bydło pada, ginie. [10]) Špèjel, špèǫel = zwierciadło, *niem.* Spiegel.

10.

Pœtemu ta jistnô, co te wœčé dostà vépχłè, mjà dlô jednewœ ʒèvčéca naštelovônè[1] v misce jèsc, a v tim jeʒeńim mjà wœna purtką zapravjonè, cobé ta jewœ zjadła. Ale to są tak zdaŕéło, że ji sin přéšed přòdé a to véjôd, a zarôz ju béło viʒec, że jemu béło zadônè. A tak sχnął dali z dńa na ʒeń, jaš tèž wumar. A to ʒèvčą, to, dlô χternewœ to mjało béc, to žéje ješ ʒiszeń v Kôrlékœvje a nazèvô są Rôza Smerling é je přez setmézesąt lat stôrô.

Pœvjôdała Dorota Ruckô z Vjeřχucéna v wœkrągu ląbœřćim.

IX.

Wœ zaχœvônéχ[2] pjeńǫʒaχ.

Jeden χłop v Svjecéńe béł χœri a méslêł, žebé wœn ju zdrôv ńigdé ńe béł. Tak wœn sebrêł všétkje pjeńǫʒe, co wœn mjêł a zańôs je v stodołą, zagřebêł je pœd réχêłt a řek:

— Tu, čarce, jô cé te pjeńǫʒe dǫm, a ńikœmu jiχ réχli ńe dej, jaš jô je swœjǫ vłôsnǫ rąkǫ végřebją.

Jeden šèper, wœvcôř, pravje v ti stodole nocovêł é nò to słeχêł. Ten χłop riχtiχ wumar, tak ten šèper šed do jewœ bjałkji é ji to všétkœ pœvjôdêł, jak s temi pjeńǫʒami béło. Wœńi vząlé tewœ trupa a tej ta bjałka jewœ rąkǫ začą tą gřebac, tè wœna te pjeńǫʒe dostà. Tè ten čart řek:

— Čè té tak χutkœ χceš nazôd je vzic, tè za čim té jes je tu dêł?

Pœvjôdała Dorota Ruckô z Vjeřχucéna v wœkrągu ląbœřćim.

X.

Wœ přesušańim pjeńǫʒòv.

1.

Přòdé na svjèce leʒe zakœpœvalé pjeńǫʒe v zemją a tè wœńi je wœddalé djôbłu. Te pjeńǫʒe są časę přesušają. Xto je viʒi są přesušające, tè to vézdři, jakbé wœgjiń tą béł. To řucô takji płom do gòré. A tè, čè χto tą jiʒe, a v te pjeńǫʒe co řuci, na přékłôd z pravè nogje kœrką abœ tèž nòž, tè, čè te pjeńǫʒe sǫ dobrè, wœne wœstôną na vjeřχu, sǫ wœne ale złè, tè wœne jidǫ setmé siʒeńi v gręt.

Pœvjôdà Dorota Ruckô z Vjeřχucéna v wœkrągu ląbœřćim.

2.

Jô ju ńe pœvjèm, v χteri to vsé béło. Dwœje χłopôv viʒelé, jak są pjeńǫʒe pôlélé. A tedé wœńi są vząlé é šlé do téχ pjeńǫʒi. Tè, jak wœńi do téχ pjeńǫʒi šlé, to jim same žmije, same vąże są krǫcélé pœd nogami é wœńi tegœ vječora téχ pjeńǫʒi ńe dostalé. Tedé wœńi vząlé wœt svjąconéχ řeči é řucélé, ʒe są te pjeńǫʒe pôlélé. To béł cèχ, žebé jim te pjeńǫʒe ńe zʑinąłé. Jak wœni to řucélé, tedé wœńi šlé nazôd dodòm a wœb drogą mòvi jeden tak:

— Ma mušima reno vstac, ješ před vsχœdę słońca. Té mušiš mje wœbuʒéc, ma môma jic razę.

Jeden z ńiχ prąʒi wœdeck[3] é sôm šed do téχ pjeńǫʒi. Jak wœn přéšed nô to mjescè, tè wœn tą kœpêł, jaš vékœpêł te pjeńǫʒe. To béł taći duži statk, a wœn jegœ véstavjeł na břeg z ti kule. Tedé djôbêł do ńegœ přéšed é řek:

— Aha! — mòvi — va mjele dvaji přinc, ńe té sôm. Ʒe té môš tegœ druʑigœ?

Tedé ten djôbêł pœrvêł tegœ χłopa za noʑi a tè z ńim tącovêł. A ten, co to zaspêł, šed pravje tèž do téχ pjeńǫʒi é viʒêł, jak djôbêł s tątim tącovêł é głovǫ wœ ceřńovy ćeř bjeł. A ten wœłêł:

— Kto žéje, ńeχ retuje! Kto žéje, ńeχ retuje!

Tak ten χłop, co zaspêł, řek:

— A słowœ stało są całę...

A tedé djôbêł tegœ χłopa césnął a mòvi:

— Žebésta bélé wœbadva přéšlé, bélébésta pjeńǫʒe dostalé, a tak ńe dostôńe ańi ten ańi ten.

A ten χłop béł diχtiχ pœkalečony.

Tože je prôvda. Naša matinka pœvjôdała, jak ten χłop są nazèvêł.

Pœvjôdała Leona Billing ze Skôřeva v wœkrągu kartezćim.

XI.

Wœ zńijaχ[4].

1.

V Vjeřχuckjim błoce tą béło tak vjele zńijôv, że čè χłopi tą co robilé, sobje swòj pœdpêłńik[5] pœłożélé, to wœne jima to zarôz zjadłé.

---

[1]) Naštelovac = przygotować, *niem.* aufstellen. [2]) Zaχœvac = schować, skryć, ukryć. [3]) Wœdecknǫc = obudzić się. [4]) Zńija, žmija = żmija. [5]) Pœdpêłńik = drugie śniadanie.

Jeden rôz přéšed jeden vądrôvčék do Vjeřxucéna a xcêł, żebé wœńi mu dalé ʒesiċ talaròv, to wœn te zńije végłaʒi. Wœńi są s ńim nò to zgœʒélé. Tè wœn šed v to błoto, vzọł ńejakọ šablą a tọ šablọ wœkrọcéł vedle se krèz é v ten krèz vlôz. Pœtemu véjọł takọ pipką[1] a tè začọł gvizdac. A jak wœn gvizdêł, tak te zńije začąté jic prosto do ńewœ, a čè wœne přéšłé do tewœ krèza, tè wœne pœłożélé nò ten krèz głové a wœstałé leżọcé. Jix béło tak našłè, że jewœ ju ńe béło z tewœ krèza vnet viʒec. Na wœstatku ale wœn viʒêł, żê ješ jedna zńija šła tak grebô, jak sleʒevô bečka[2]. Tè wœn začọł vřeščec:

— Terôz jô jem zbéti![3] Jeżbé jô to jem vjèʒêł, że tu ta je, to jôbé bél jinači přégœtovôny.

A ta zńija šła přez ten krèz derx, te jinše všétkje za ńọ, a tè wœne jewœ roztočélé. Wœt tewœ čase te zńije jednak végjinąté. Přénômji jix ńe béło pœtemu tak vjele, jak předtim.

Spisêł Jòzev Cenôva, šêłtésôv sin z Kôrlékœva, v wœkrągu pucćim[4].

2.

V dôvnéx časax, jak ješ mòj tatk mòg zapamjątac, bél kœle Cemna, parafiji ńezabéševsći[5], vjelʒi młyn a dokœła ńegœ všąʒe gąsti lasé. V młéńe tim é dokœła ńegœ namnożélo są tak vjele žmijòv, że młénôř é jegœ leʒe ńe vjeʒelé so z ńimi radé.

Zdařéło są, że přéšed rôz stari vądrovčék z daleċix stron i prosél są na noc. Leʒe z młéna mu pœvjeʒelé, że tu je léxœ nocovac, bœ ńe je sobje pevny před žmijami, wœn jednak wœstôł i mòvi:

— Jô są jix ńe bœją.

A tedé wœfjarovôł swœją pœmœc młénařovi, żebé mu ten dôł sto złotéx. Mòvjeł, że wœn mu všétće žmije z młéna, z każdegœ kọta véprovaʒi v las, za grańicą. Jak są wugœʒélé, šukôł vądrôvčék v lese dłeźi čas, jaš nalôz jeden ôrt[6] dřeva, wuřnọł so gałọzką i zrobjeł sobje pipką, xtorọ vzọł se sobọ do młéna.

Nad vječorę kôzôł všétćim leʒom są sxœvac a wœn sôm začọł gvizdac na ny pipce. Ve młéńe začąło są všąʒe rexac i pœd trapami[7] i pœd kœłami, žmije začąté vélazéc i stôjałé[8] všétće na wœgœnax. Ale wœn gvizdôł vjedno dali a patřôł pœd vjelźè kœło.

Narôz pœkôzôł są vjelźi łeb i žmija, jak noga grebô, vélazła do gòré a mjała na łbje žółti wœbrọč. Vądrôvčék pœcél są wœt straxu, gvizdnọł zôs a tedé šed v las, všétće žmije terô za ńim a béło jix tak vjele, że ńixt ńe bél v stôńe jix zrexœvac. Ta nôvjąkšô žmija šła přòdćem a te dreźè za ńọ.

Vądrôvčék ju začọł wustavac i jegœ gvizdańè béło corôz słabšè, ale wœn vjedno šed dali, gvizdôł, co mòg, jaš vrešce přéšed na grańicą do krôlevsćègœ lasu, boru. Tą všétće žmije zźinąté v krôlevsćim lese i nixt jix ju vjąci ńe viʒôł ve młéńe. Ale vądrôvčék zmąčony zemglôł na grańici. Přéńeslé gœ do młéna, gʒe vjąci, jak šteré ńeʒele leżôł é ńimòg přinc do sebje. Mòvjeł, żebé bél le jedną péřinką přestôł gvizdac, bélobé pœ ńim.

Młénôř barzo rôd dôł mu sto złotéx i ješ v sakvą na drogą nakłôd mu špèku i rożnéx zaxòv.

Pœvjôdêł ksọʒ Agust Worzałła, probœšč v Łągu (wœkrọg xœjńicći).

XII.

Wœ gôdajọcéx zvjeřątax.

Jeden gbur čêł, że ńemè zvjeřąta viléjọ Bœžèwœ Narożeńô wœ dvanôsti gœʒéńe v nocé do se mœgọ gadac. Tak wœn bél cekavy a są xcêł překœnac, cobé jewœ wœłé gôdałé. Vlôz na šopą a tè pasovêł. Tak wœ dvanôsti jeden wół vstêł a řek do tewœ dregjèwœ:

— Vstańi a xcema grézc[9], bœ ma mušima vitro najemu gburovi za zarkę jaxac. Ten ješ ʒis bọʒe leżêł na délé[10].

Jak ten gbur to wučêł, tè wœn są tak wuřas, że jewœ gvésno šlax rešél[11], bœ wœn knap došed v jizbą é zarô wumar.

To mô béc dlô Kašebòv nôwuka, że cekavy ńigdé ńimuši béc.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

---

[1]) Pipka = piszczałka, *niem.* Pfeife, *dol, niem.* Pipe, Pipke. [2]) Sleʒevô bečka = beczka na śledzie. [3]) Zbéti = zgubiony. [4]) Za co mu niniejszem składam podziękowanie. [5]) Cemno, wieś w parafii niezabyszewskiej w powiecie bytowskim. Ńezabéšewœ (Niezabyszewo, Bernsdorf). [6]) Ôrt = gatunek, *niem.* Art. [7]) Trapé = schody, *niem.* Treppe, *dol. niem.* Trappen. [8]) Stajac, stôjają; stavac, stôvają = stawać. [9]) Zagęszczona w północnych Kaszubach forma imperatiwu. Czysto po kaszubsku jest: grézéma. [10]) Na délé = na dylu, na desce t. j. na marach. [11]) Jewœ šlax rešél = szlag go trafił, paraliż go ruszył.

XIII.

Wœ zaklątéχ zômkaχ.

1.

Wœ zaklątim zômku kœle Lebkœva[1].

Na granci mjeʒé Lebkœvę a Kôrtošénę[1] je zômkœvišče. To je zakląti zômk. Wœ tim zômku béło všelejak do čecô.

Tą wu Bjałka v Kôrtošéńe służéł za pastüřa jeden z Krokœvé. Ten wœ přépêłńe[2] béł v błoce[3] a kłôd modą[4] na wòz. Tè do ńewœ přéšed jeden pôn a tře frèléné[5] a tè do ńewœ řek:

— Ne, vizêł té jes króla?

A ten řek:

— Ńe.

Tak wœn so rozpjọł vřχnọ sükńą a pœkôzêł mu gvjôzdą na pirsaχ é řek:

— Vizíš, jô jem król.

Tak ten pastüř są rozsmjêł a gôdô:

— Ne, to sọ gvésno préncesé?...

A król řek:

— Jo, jo, jo!

A tè véjọł lést, temu pastüřovi wœtdêł a řek:

— Ten lést pře se le nosé a ńikœmu ńick ńe pœvjadôj a tè té bọʒeš tèž królę.

Pœtemu véjọł tôbakjerą é dêł mu zažéc. A tè všétkœ zgjinąło.

Ten pastüř, ten ten lést pře se nosél jakji čas, ale wœn wœ zôs jinšim knôpom pœkôzêł a ti mu ten lést pœrvalé[6]. Wœt tewœ čase jemu zašło v głovą é béł corôz to głepši a co jinšèwœ ńe gôdêł, le o królaχ a tôbaką tak zaživêł, że čè ńimjêł tôbakje, to zaživêł χœc pjôsk. É mušél zôs ze służbé jic do dòm, do svewœ wœjca. Ten mješkêł kœle Krokœvé. Że ten wœjc s ńim ńimòg sprostac, dac s ńim so radé, tak wœn to zameldovêł do šêłtésa, żebé wœńi jewœ mu vząlé z drogji.

Tak tą są zjaχalé panovje, co są χcelé překœnac, ežlé[7] wœn pœprôvʒe tèž béł głupy. Tak wœńi jemu dalé nôpřòd jakjewœ detka a są wœ pytalé, co wœnbé so zò to küpjeł. A wœn řek:

— Tôbakje.

Tè wœńi jewœ ješ pytalé wœ jinše řečé a tè vizelé, że wœn béł déχt głupy. Tedé wœńi wœ zabralé se sobọ, ale ʒe wœńi jewœ zabralé, tewœ jô ńevjèm.

Pœvjôdêł Ąton Cenôva, šêłtés z Kôrlékœva v pucćim krèzu.

2.

Wœ tim samym.

V Krokœvje béł jeden krôvc. Ten, że v Gńevińe béł dregjiwœ dńa tôrg, šél jaš do pôłnocé a tè są vzọł é šed do Gńevina. A tè wœn zbłọʒél v lese. Čè wœn tak χœʒél é drogji šukêł, přéšed wœn do jednewœ zômku. Tak wœn pœ tim zômku χœʒél a nalòz tą jedną bjałką v łòžku ležọcé. Ta jewœ začą prosec, abé wœn ji alêł gròtką. Tak wœn są nôpřòd vémòvi, że ńevjè, ʒebé ta gròtka béła, ale jak wœna mu všétkœ dopœvjeʒą[8] tak wœn jednak šed. A jak wœn do te gròtkji přéšed, tak wœn vizêł, że wœna béła tak stôrô, że ńimœgła sama jic. Tak wœna mu řekła:

— Čè té χceš mje tą mjec, tè té mje mušíš vzic na remją a ńesc.

Tak wœn jọ tak vzọł na òbak[9] a tè jọ ńòs. Ta bjałka robiła mu są jednak corôz to cążšô. A béłé tą rékje[10]. Nò te wœn jọ tak spjar é so χcêł wœtpœcic. Tedé wœna jewœ wuχvôcéła za šéją a χcała wœ přez te rékje převaléc. Tak wœn jọ ze se zdřucél, pœpχ a wœstavjeł. A wœna řekła:

— Čebé té mje mjêł tą zańosłè, tè té bé jes béł ten zômk vébavjeł.

A čè wœn přéšed tą, té ta bjałka ju ńeżéła, ten zômk pœtemu zgjinọł a wœn wœstêł v lese. A čè wœn dregjiwœ dńa wœtcucél, tej wœn béł na ti zômkœvy gôře kœle Lebkœva.

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva v wœkrągu pucćim.

3.

Zapadły zômk nad jezorę Dłeʒim[11].

Na pôłnoc wœt Kœrnègœ, wœt vsé Kœrnè, je dôł głąbœći, barzo pjąkny, zarosły ze všétćeχ stron pjąknemi křami. Ten dôł nazèvô są Glinći. Pœvjôdają stari leʒe, że tą, gʒe terôz řečka Vọzkô vχœʒi v jezoro, béł za pœlsćeχ časôv barzo mœcny zômk, χtòregœ ńiχt dobéc ńimòg.

---

[1]) Lebkœwœ (Lübkau) i Kôrtošėno (Kartoschin), wsi nad jeziorem żarnowskiem w powiecie puckim. [2]) Přépêłńe = czas około południa. [3]) Błoto = torfowisko; kêł = błoto. [4]) Moda = szlam, błoto, mokry torf, *dol. niem.* Modder. [5]) Frêléna = panna, *niem.* Fräulein. [6]) Pœrvac = 1. porwać, 2. potargać. Tutaj potargać. [7]) Ežlé, jeżlé, ješlé, šlé = jeżeli. [8]) Dopœvjeʒec = wyjaśnić. [9]) Na òbak = na barki. [10]) Réka = tyka, żerdź. [11]) Jezioro Długie koło Gostomia w powiecie kartuskim.

I ješ ʒis sǫ tą taći môle, gʒe, čè v dûrą[1] kamiń césńe a přéłoži wuχœ, to mòže čec, jak ten kamiń leci długœ a pœtim wœdbijô są nazôd. To tèž mòvją, że tą na dole sǫ vjelʒè sklepé a v ńiχ vjelʒè bœgactva. Leʒe, co v tim zômku ćejs[2] mješkalé, żélé barzo léχœ, Bòg jiχ za to zeštrofœvôł i cały zômk są zapôd, všétcé v ńim zʒinąlé, le jedna młodô bjałečka wœstała. Tą mòżna ʒis časę v ńeʒelą zrena viʒec, jak wœna jiʒe do wœdé i płòče kœšele.

Rôz jeden młodi, ale šékœvny knôp z Kœrnègœ pas zrena bédło, jak pravje słońce vsχœʒéło i zʒévjeł są barzo, jak wœbôčél tą młodǫ pjąknǫ bjôłką, bœ ńevjeʒôł, zkǫd są vząła. Přéstǫpjeł do ńi é mòvi:

— Bœże pœmagô![3]

Ʒèvčą tak mu są viʒało wœdrazu, że bélbé všétkœ dlô ńi zrobjeł. A tedé dôł są z ńǫ v rozmœvą, přéčim wœna mu pœvjôdała, że wœna je tim ʒèvčącem z tegœ zaklątègœ zômku.

— Té mòžeš mją — mòviła — vébavic i ten zômk cały i dostac ze mnǫ razę te všétće bœgactva, ješlé mją přeńeseš bez tą řečką na plecaχ, ale są ańi rôz ńe wœbezdřiš. Bœ jak té są abé rôz wœbezdřiš, tè v sto lataχ ju mje vjąci ńiχt ńimòže retovac.

Xłopc barzo rôd přéstôł na to, vzǫł ʒèvčą na plecé i začǫł zarô jic bez řeką. Ale jak jeno rešél z môlu, začąłe mu są pœkazovac rôžnè strašédła, začąłé gœ šarpac za sukńe, ščépac v noʒe, ale wœn na to ńe zvôžôł, le dali šed ve wœʒe. Mjôł ješ ze dva kroće i čél ju, jak zômk šed v gòrą, są dvigôł, zwœné biłé, jaš narôz mu χtos zervôł kapeluš z głové, χtoren mu ńedôvno tatk v Kœsceřńe kupjeł. Tegœ béło mu žôl i wœbezdřôł są, ale tej panna zʒinała mu z plecôv i barʒo veřekała:

— Ńeščescè naše! Na sto lat znowu musą jic na dôł.

Knôp viʒôł ješ, jak zômk nazôd spôd v zemją.

Pœvjôdêł ksǫʒ Agust Worzałła, probœšč v Łągu v wœkrągu χœjńicćim.

4.

Wœ tim samym.

Pœvjôdajǫ stari leʒe, że za sto lat znowu ta sama pjąknô bjôłka pœkôzała są zrena v ńeʒelą jednemu młodèmu gburčékœvi, co pas kœńe i dała mu kœbjałušką pjeńǫʒi, żebé zańôs do Vejrova na·kœscôł i na mšą. V wœstatnym lese před Luzénę[4] mjôł všétkœ, cobé na droʒe trafjeł, pœcałovac. Ćebé to zrobjeł i pjeńǫʒe wœddôł, tè mjôł jǫ dostac i cały zômk.

A tedé môj gburčôk puscél są v drogą. Jak wœn přéšed do tegœ lasa, trafjeł wœn na droʒe nôpřôd zdeχłègœ kœta. Béło mu, prôvda, břédkœ, jednak pœcałovôł gœ. A tej zôs šed dali. A jak wœn kǫsk wušed, wuzdřôł wœn vjelgǫ parχatǫ žabą nad drogǫ, a ta žaba wœtwœřéła na ńegœ barʒo pésk. Terôz wœn ńe vjeʒôł, co zrobic. Naméslôł są, ju są sχilôł do ńe i χcôł jǫ rôz pœcałovac, ale jak wœna pésk rozdarła, tak wœn są cofnǫł. A tedé řek:

— Ej, ńeχ ce... Jô ce doχ ńe kušną!

I pœšed dali. Tej ta kœbjôłka terô zʒinąła mu z plecôv a z te žabé stała są ta panna pjąknô, wuńosła są v left[5] i nařekała:

— Jô jem zgubjonô terô na zavdé!

Knôp pœšed terô nazôd dodòm. Wœn bél vjedno smutny i χœʒél v zaméšleňu, bœ ńimòg te bjôłći zabôčéc[6]. Corôz tèž robjeł są słabši i ješ rok ńe minǫł a ju gœ v Kœsceřńe pœχœvalé.

Pœvjôdêł ksǫʒ Agust Worzałła z Łągu v wœkrągu χœjńicćim.

5.

Wœ zaklątim zômku v Pœmœřce[7].

Tą ńiʒe[8] v Pœmœřce[9] mjôł béc jeden zakląti zômk. Jeden wœdvôžny χłop są vzǫł a šed v nocé wœ dvanôsti é χcêł ten zômk vébavic.

Čè wœn tą přéšed, tè do ńewœ są nalôz jeden χłop a řek mu:

— Bjôj le v ten zômk, a kœwœ tą pœtkôš, tewœ (le każdewœ!) kušńeš.

Tak wœn tèž tak zrobjeł. Jemu přéšłé nôpřôdk[10] kœté, psé, svińe, šeré, méšé a wœn všétkœ kušnǫł. Jaš nawœstatku véšed jemu kǫtôr[11]. Tak wœn řek:

— Ne, ce parχati kǫtoře jô jednak kuškêł,[12] ńe mdą!

A jak wœn to řek, tè z tewœ kǫtora stało są ʒèvčą. To płakało a řekło:

— Čebé té ješ mje mjêł kušńonè, tè té bé nas mjêł vébavjonè. A té kušnǫł všétkjiχ mœjiχ słegôv a mje té kušnǫc ńe χcêł, přez to mé mušim ješ šteré siʒeńe głąbji jic v zemją.

Spisêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva w wœkrągu pucćim.

---

[1]) Dura = dziura [2]) Ćejs, ćedéš = kiedyś, ongi. [3]) Pœmagô, pœmagôj = pomagaj. W gwarach pomorskich *j* w trybie rozkazującym często odpada: pœmagô, pœmagôta. [4]) Luzéno, Lezéno, *niem.* Lusin, wieś kościelna w powiecie wejherowskim. [5]) Left = powietrze, przestworze, *niem.* Luft. [6]) Zabôčéc, zabačéc = zapomnieć. [7]) Jest to tylko odmianka poprzedniej baśni, uzupełniająca ją w pewnych szczegółach. [8]) Ńiʒe, ńeʒe = gdzieś. [9]) Pœmœřkô = Pomorze. [10]) Nôpřôd, nôpřôdk = najprzód. [11]) Kǫtôr = ropucha. [12]) Kuškac, kušac = całować, *niem.* küssen.

XIV.

Wœ wœsoblévéχ kamińaχ.

1.

Bœžô stopka kœle Čeχòv.

Virtel mile drogji wœt Svjecéna tą sǫ takje pustkji[1], te są zvjǫ Čeχé. Ńedalek wœt ńiχ je vjeldji kam, ten są zvje »Bœžô Stopka«, a to s tè přéčéné. Tą są sešło rôz třeχ žolnèři, co z wœjné vrôcale. Wœńi so bélé ńeznôny a tè wœńi są tą pœštridovalé[2] tak dalek, že wœńi są pœbilé é bilé na zabicè. A tè Pôn Jezes zstǫpjeł tą do ńiχ na ten kam é řek:

— Dejta so pœku, va jesta doχ třej rozǫny bracô.

A wœt tewœ čase tą je maléčkô stopka é kulka[3] wœt paléce do vizeńô.

Pœvjôdà Verońika Cenôvjônka z Žarnòvca v wœkrągu pucćim.

2.

Brütka[4] z kamińa.

Tu v Pœmœřce před vjele lati bélé jedny starši, ti zmušélé swœją côrką, že wœna są mjà s takjim wœžeńic, co ji są ńe vizêł[5]. A čè wœńi jaχalé do zdôvańô, tak wœna řekła:

— Jô mušą zlezc.

A jak wœna zešła z wœza é staną, tak wœna řekła:

— Tu lepi ńeχ jô są kamjeńę stôną, jak že jô môm béc s tim zdônô!

A tak tèž są stało. Ješ zişzeń ten kam tą stoji a vézdři tak, jakbé bjałka stojà. Ti leze, co tą dopjeřé[6] mješkajǫ, ti zvjǫ to pœle: »Tąmo do brütkje«.

Pœvjôdèł Frąc Cenôva z Vjeřχucéna v ląbœřćim krèzu.

3.

Djôbli kam.

Na droze do Čǫstkœva, parafiji stążécći[7], leži pœ levy strońe drożi, ze všétčeχ stron vjelgǫ χœjnǫ[8] zarosły, kamiń, jaćigœ v téχ stronaχ ńigze ńima. Je wœn z jedne stroné tak přétći[9], že ńiχt na ńen vélezc ńimœže, ale z dreźi stroné mœže każdi na ńegœ są vdrapac. Kamiń ten je čésto meχę pœrosły. Wu gòré ve vestřôdku vizec na ńim je wœgńiwœ wœd lencuχa, są tą i léteré, ale ńiχt jiχ ju ńimœže wœtčétac.

Mòvjǫ — čeł jô to ńerôz wœd leźi — že bjes rozgœřéł są rôz na Gdańčônôv i χcôł jim v ten vjelźi jarmak Domińik[10] zavalac Vjelgǫ Brômą[11]. A tè vzǫł wœn ten kamiń z daleéeχ gòr, wœpôsôł gœ lencuχem i ńòs gœ dò Gdôńska. Ale jak béło naprost Čǫstkœva, zaspjevałé kuré, a tè bjes ńimòg dali kamińa ńesc, wœn gœ mušél puscéc i wœttǫd do zisdńa kamiń ten tą leži. I do zisdńa ješ na ńim mœže vizec każdi, jak ten lencuχ są na ńim vtločél.

Pœvjôdèł ksǫz Agust Worzałła z Łągu v wœkrągu χœjńicćim.

XV.

Zaźińonè mjasto Stobòr[12].

Mjezé Novym Mjastę[13] a Pjôšńicǫ[14] je v lese takje mèłè jezoro, to są nazèvô Stobòr. Tą před vjele latami mjało béc mjasto, tře čvircé vjikšè, jak Gdônsk. Jak to mjasto ale do zagjińeńô přéšło, to ńima vjezec[15].

Pœvjôdèł Jakub Bratk z Téłova v wœkrągu pucćim.

---

[1]) Pustka, pustkœvjè, vébudovańè = folwark gburski, dalej od wsi położony. [2]) Pœštridovac są = pokłócić się, *niem.* Streit, *dol. niem.* Strîd. [3]) Kulka = dołek. [4]) Brutka, brütka = narzeczona, panna młoda, *niem.* Braut, *dol. niem.* Brût. [5]) Vizec są = podobać się. [6]) Dopjeřé = dopiero. Tutaj w znaczeniu »teraz«. Por. rus. »teper«. [7]) Stążéca, wieś kościelna w powiecie kartuskim. [8]) Xœjna = las sosnowy. Xôjka = sosna. [9]) Přétći = stromy. [10]) Domińik = jarmark, który się odbywa corocznie w Gdańsku d. 4. sierpnia. [11]) Vjelgô, raczej Vésokô Brôma (Hohe Thor). [12]) Por. stbułg. *stoborŭ*, columna. [13]) Novèmjasto, Mjasto, Vejrowœ = Wejherowo, *niem.* Neustadt. [14]) Pjôšńica, wieś. [15]) Zarówno z powodu nazwy »Stobôr«, jak i treści, przykładam do tego podania wielką wagę. Niestety, nie udało mi się na razie pochwycić więcej nici tego wątku podaniowego, mam jednak nadzieję, że zdołam jeszcze wydostać więcej szczegółów, tem bardziej, że słyszałem je w podróży na wózku, ale nie mając papieru przy sobie, nie mogłem ich zanotować, a potem wyszły mi z pamięci.

PŒVJÔSTĆE É ŠOŁOBUŁĆE[1].

I.

Wœ mœrdôřaχ[2].

Rôz bél jeden flèšer[3], řezńik, a ten mjêl jednewœ séna. A tè wœn mu dêl šterzęsce talaròv é wœ pœslêl za krovǫ. A tè jeden χlop są s ńim pœtkêl ve vsé é řek:

— Zęž té jizęš?

— Jô jidą ze krovǫ.

A ten mu řek:

— Vješ té co, jô cé předôm psa.

A ten sin dêl mu šterzęsce talaròv é vzon tewœ psa dodòm. A tè wœjc mu řek:

— Môš té krovą?

Sin řek:

— Jô môm psa. Ten pjes są zvje *„Pack' an!“*[4].

A tè ten flèšer temu knôpœvi nabjel a tè mu dêl šesczęsąt talaròv a wœ pœslêl zôs za krovǫ. Jak ten sin v ti jistny vsé bél, ten jistny véšed mu na drogą a řek:

— Jô cé předôm psa. Dej mje šesczęsąt talaròv, tè jô cé wœ dôm.

Ten knôp dêl šesczęsąt talaròv a vzǫn tewœ psa. Jak wœn wœ dodòm přéprovazél, řek wœjc do ńewœ:

— Môš té krovą?

Sin řek:

— Ńe, tatku, jô môm psa. Ten pjes są zvje *„Greiff' an!“*

Tak ten wœjc jemu zôs nabjel, naprêl, a mu dêl pjc šesczęsąt talaròv é wœ pœslêl zôs za krovǫ. Jak wœn v nǫ vjes přéšed, tak nen jistny zôs mu véšed na drogą a mu řek:

— Jô cé psa předôm.

Tè ten knôp řek:

— Jô ńe χcą psa kupic. Tatk bé mje bjel.

Ale nen mu přégôdêl[5], tak ten psa küpjel. Ten są nazevêl *„Zerreiss' alle!“* Jak wœn dodòm přéšed, tak jewœ wœjc jewœ vénekêl. Tè wœn šed přez las a přéšed do jednéχ χéči. Tą mœrdôře mješkalé a wœn jiχ są pytêl:

— Mœgą jô tu wœbnoc wœstac?

A wœńi řeklé:

— Jo.

Tè wœn so legnǫl na lavą a te psé wœn vzǫl v jizbą kœl se. V nocé wœ dvanôsti ten räuberhauptmann řek, zesjc mœrdôři mjalo rüten[6] (do jizbé) přinc a tewœ knôpa wumœrdovac. Jak wœńi přéšlé, řek wœn do tewœ psa:

— *Pack' an!*

Tak wœn jiχ vzon a pœzar na same štečće[7]. A te ten räuberhauptmann do dvazesce χlopôv řek, wœńi mjele rüten přinc. Jak wœńi do tewœ knôpa přéšlé, řek wœn:

— *Greif' an!*

Tak ten pjes rozzar jiχ na same štečće[7]. Tè ten rauberhauptmann řek na wœstatku, sto χlopôv mjalo rüten přinc. A jak wœńi přéšlé, tak wœn, ten knôp řek:

— *Zerreiss' alle!*

Ten jiχ rozzar na same štekji[7]. Tak ten knôp vstêl, vzon te psé a šed přez všétkji jizbé derχ. A tè jedne dvjeře kœl te wœstatnè jizbé béjé vjele klòdkami zaštekônè[8]. Tak te psé są pœvalélé na te dvjeře a te dvjeře są rozvalélé. Tą v jizbje bél na ćezę[9] ten räuberhauptmann wuřešony. Tak te psé jewœ na same štekji rozzârlé. Pœtemu ten knôp šed přez všétkje sklepé derχ a nalôz v jedny bečce jednǫ pricessą. Tak tè te dwœje są wœžeńilé a žélé déχt dobře.

Pœvjôdêł Teofil Kuńca (Kunze), šesctnôsce lat stôri knôp ze Staŕna v wœkrągu pucćim.

II.

Mądri wœvčôř.

Pœ vébudovańu klôštore Kartežǫnòv v Karteza χ ksǫže rozgœřél są na téχ zôkœnńikôv é χcêł jiχ z klôštore vénekac. Ńim do tegœ ale přéšło é žebé ńemòvilé, že wœn bez žòdnewœ pœwœde jiχ vénekêł, pœvjezêł jim, že čej wœńi jemu třeχ pytǫńòv, χterne wœn jim zadô, dobře ńe wœtpœvjezǫ, tè wœńi bądǫ z klôštore vénekǫnè é ten klôštor bąze skasovǫny. Tedé zôkœnńicé dostale straχ a wœsoblévje gvardijǫn treχlêł,

---

[1]) Šołobułka = anegdota, humoreska. [2]) Mœrdôř = zbój, zbójca. [3]) Flèšer = rzeźnik, *niem.* Fleischer, *dol. niem.* Fleescher. [4]) Uwagi godne jest, że Kaszubi nadają psom przeważnie nazwy niemieckie. [5]) Přégadac kœmu = zachęcić, namówić. [6]) Tu *rüten* znaczy »z zewnątrz«. [7]) Zwracam uwagę, że opowiadający miękczy raz *k* na *kj*, to znów na *ć*. [8]) Zaštekac = zaprzeć, zamknąć, *prus. niem.* stûken (abwärts stossen, drücken, stampfen). *Frischb.* [9]) Ćeza = łańcuch, *niem.* Kette, *dol. niem.* Kedde.

żebé na to zapytańė ńimœglé wœtpœvjeẓec. Tak wœn to pœvjeẓêł tim jinym zôkœnńikọm, żebé złożélé radą, jak sobje v ti spravje dali pœstąpic. Ale é wœńi ńimœglé mu żôdne v tim dac radé.

Tak gvardijôn xœẓél zamyšlony pôrą dńi. A tè jednegœ dńa véšed sobje v pœle é trafjeł wœvčôřa, co pôs do klôštore nôležọce wœvce. Wœvčôř pjąkńe ksąże gvardijọnovi są wukłońeł a tej gœ są spytêł, řek mu, mjêł zgôdnọc, vjele klôštor wœvcôv pœsôdô. Na to gvardijọn:

— Cež mje z tegœ, čè mé mušimé jednak je vnet předac.

Wœvčôř mòvi:

— Ej, čemu?

Tè gvardijôn mu začọł pœvjadac, co ksọże jim nakôzêł é mòvjeł, że ńe vjeẓọ sobje s tim ńic pœraẓéc. Na to wœvčôř:

— E, dôvni wœvčôře bélé mọdri, to mœże é jô bé ksąẓé gvardijônovi mòg co vépœmòẓ.

Tak gvardijọn přézdřêł są jemu bộčńe, są ale wusmjexnọł, a pœméslêł sobje:

— Co, taći wœvčôř mjêł bé béc mọdřeši wœd nas ksąži, wœd zôkœnńikòv?

É wœdešed. Přinẓe do klôštore é pœvjôdô to jinym zôkœnńikom. Ti ale na ńegœ, że čemu wœn są ńe spytêł, na jaći spœsòb wœvčôř xcêł jix z tegœ kłopœte vébavic. A tedé, jak wœvčôř wœvce dodòm přénekêł, dêł gœ gvardijọn do se zawœłac a pytô gœ są:

— Ne, jakuž té nas xceš vébavic?

Wœvčôř są wukłońeł a mòvi:

— Jô są pœdejmją ti cały spravé, ale pœd jednym varenkę. Jô mọm béc tak wœbuti[1], jak ti jiny zôkœnńice a tè jô pudą do našegœ nôjasńešègœ ksążéca. Co dali bąẓe, to je mœja sprava.

Gvardijôn na to přéstêł, dêł wœvčôřa wœgœléc, dêł gœ wœblec v zôkœnnè ruxna é tak přebrọnègœ za mixa pœslêł do ksążéca. Jak wœvčôř tą přéšed é są zgłoséł do ksążéca, ten zebrêł swœjex wuřądńikòv, wusôd sobje na tron a tej patři na wœvčôřa. Zdři na ńegœ a mésli sobje:

— É co tèż taći młodi mix mœże mje mọdrègœ pœvjeẓec?

A tej zadêł mu pirše pytańė:

— Jak długœ — mòvi — muši xto jaxac, żebé mòg vkòł zemją wœbjaxac?

Wœvčôř pœkłońeł są ńizkœ a tè řeče:

— Miłoscévy ksọże! Čè kœńa wœsodłô é razę ze vsxœdę słońca razę s tim słońcę pœjeẓe, to v dvaẓesce šteřex gœẓénax zemją vkòł wœbjeẓe.

Ksọże vizêł, że mix ńe je taći głupy, jak wœn méslêł, a tej zadêł mu dreẓè pytańė:

— Jakuž té mésliš, jile jô jem vôrt?

Wœvčôr są wukłońeł, přéstọpjeł pôrą krokòv, długœ są ksążécé přézerêł, są zôs wukłońeł a tej řeče:

— Ẓevjąc dvaẓesce detkòv.

— Jakuž to? — spytêł ksọże.

— Nôjasńeši ksọże! — řeče wœvčôř — ńe xcêł bé jem miłoscévému ksążécé vjele wubléżéc é rôdbém vésok taksovêł, ale że našegœ Zbavicela Pana Jezesa Jidôš za třẹzesce detkòv žédom předêł, tak jô ńimœgą vas, ksọże, véši taksovac, jak na ẓevjąc dvaẓesce detkòv.

— Ala djôxlé![2] — řek ksọże, wusmjexnọł są a tej pytô dali:

— Ij! Te dvje wœtpœvjeẓé, te bélé dosc dobře pœvjeẓọnè, jô so jednak méšlą, čebé té mòg mje tèž tą třecọ wœtpœvjèẓ dobře dac. Pœvjeẓ mje, co jô dopjero[3] méšlą, że je prôvda, a ńe je prôvda?

Na to wœvčôř są rozsmjêł a mòvi:

— Ne, taće pytańė! Nôjasńeši ksọże mésli, że jô mix z kartezćègœ klôštore a jô jem wœvčôř, co jô do kartezćègœ klôštore nôležọcè wœvce pasą...

A tej są wukłońeł ńizkœ é véšed. Ksọże é cały jegœ dwòr wœsłepjelé é pœćivalé głovami, żebé to mœgło tak mọdrègœ wœvčôřa dac. A tedé ksọże dêł tim zôkœnńikom pœku[4].

Jak wœvčôř dodòm přéšed é całọ spravą gvardijọnovi rozpœvjèẓêł, ten są barzo wucešéł é v nòdgrodą kôzêł mu sto dekôtòv vépłacéc.

Pœvjôdêł Jòzev Labuda v Karteząx.

III.

Pœkusa.

V Karvinsćex Błotax[5] žél před lati stari gœspœdôř, dalek wœd leẓi a mjêł są dobře. Jegœ bjôłka wumarła mu včas a wœstaviła mu jednegœ knôpa. S tim knôpę žél wœn v samœtnoscé dvaẓesce lat i ńe bél ńigdé ańi ve vsé, ańi v mjesce, ańi v kœscele.

Jak sin vérôs i mu są vọs puscél pœd nosę, vzọł jegœ wœjc se sobọ do Pucka, žébé mu

---

[1]) Wœbuc = ubrać, przyodziać. [2]) Ala djôxlé! = daj go katu! [3]) Dopjero = *a)* dopiero, *b)* teraz. Por. rus. *teper*. [4]) Pœku = pœkòj. [5]) Karvinsće Błota, *niem.* Karwenbruch, wieś w pow. puckim.

pœkôzôł mjasto, leẓi a tej v kœscele gœ dôł přéjọc do svjątè vjaré. V mjesce knôp třimôł są vjedno tatka za šôtą wœt sukńe a tej zdřôł pœ budinkaχ. A tedé wœjc zaprovaẓéł jegœ do brovaru i tą kôzôł, jima mjelé přéńesc piva[1]. Temu sénovi to piwœ bařo smakœvało, tedé jak vépjeł jednọ mjarą, płakôł:

— Tatku, jô χcą vjąci!

A wœjc le są cešél i kôzôł, żebé jima ješ rôz přéńeslé tegœ piva. Jak vépilé a wœjc všétkœ zapłacél, tak są zôs vząlé z tegœ brovaru a tej pœślé do kœscoła. Wœjc přétim séna pœwučél, żebé są v kœscele ńe wœbzèrôł, no zdřôł na wœłtôř. V kœscele béło doχ mjeẓé jinšémi leẓami tèż vjele bjôłkov[2], młodéχ i staréχ. Knôp, jak živ, žòdnéχ bjôłk[3] na Błotaχ ńe viẓôł, a wœ swœji mamce[4] ju dôvno zabél, šturnọł tej tatka v bœk i są pytô:

— Tatku, co to je?

A wœjc řeče:

— Céχœ, sinku, to sọ pœkusé...

Za χvilą ale sin mòvi:

— Tatku!

— Ne, což cé zôs felô?

— Tatku, te pœkusé, wœne sọ barzo šékœvnè...

Jak wœńi véšlé z kœscoła, začọł knôp płakac. Tak wœjc jegœ są pytô:

— Sinku, co tobje? Xceš té pucćègœ piva?

— Jô ńe χcą vajegœ pucćègœ — řeče sin — ale kupce mje jedną takọ pœkusą, bœ mje je za ńemi bařo teskno.

Wœjc są zamésłél a tedé řeče:

— Cét le cét![5] To są všétkœ naleze.

Ale pœtemu χutkœ vévjòz séna z Pucka i zôs dłeźi čas seẓôł s knôpę v téχ Błotaχ.

Pœvjôdêł ksọẓ Agust Worzałła, probœšč parafiji łązći v wœkrągu χœjńicćim.

WŒPŒVJÔDANÔ ZDAŘEŃ PRÔVẒÉVÉX.

I.

Wœ vilkaχ.

1.

Tu kœle Vjeřχucéna béło přòdé vjele barzo vilkòv. Wœne brałé tu zgřebjąta, wœvce, celąta nôbarži ješ. A że tu přòdé žòdnéχ flịtòv ńimjelé, tak wœńi jiχ sidlélé a to nò ten òrt. Wœńi vékœpalé šterokącéstọ kulą[6] a tè pœstavilé takji pôl na vestřôd[7] tè kule, tak co ten kònc bél péřną véši tè kule, a zôs na tim kòncu wœńi wuřešélé žévọ kačką. Vjeřχ tè kule wœńi założélé vjetvjami, kneplami[8]. Tak, čè ta kačka vřešča, tè ten vilk jọ χcêł so alac, zjèsc, a jak wœn nò ten χròst vlôz, tè wœn vpôd v tą kulą. Ne, tè wœńi są sebralé z vidłami a tè wœ tą wupχlé[9].

Pœvjôdêł Frąc Cenôva z Vjeřχucéna.

2.

V Kôrlékœvje jeden gbur pas svewœ χœrèwœ kœńa. Tak ten kòń tąmo[10] griz a ten gbur seẓêł a viẓêł, że tą přéšed vilk do tewœ kœńa. Wœn so mésłél: Né, χto vjè, co té tèż bọẓeš robjeł. Tak ten vilk rvêł pòtami[11] trôvą a tè temu kœńovi pœdôvêł. A jak ten kòń vécigêł głovą a χcêł zò tą trôvą wuχvacéc, tak wœn skœčéł a wuχvôcél wœ za gardło a ńihlé ten gbur do tewœ kœńa přéšed, to ten vilk mjêł jewœ wugardlonè[12].

Pœvjôdêł Jòzev Cenôva z Kôrlékœva.

3.

Tu wu nas ve vjeřχuckjim błoce přòdè před vjele latami béło vjele barzo vilkòv. Te są tu młozéłé[13] a napôdałé χœcôž na leẓi.

Jeden rôz ve žńiva mewœ wœjca brat jaχêł s mešnym do Žarnôvca do klôštore. Tè, čè wœn přéjaχêł do Vjelgjèwœ mœsta, tè jemu zastọpiło setmé vilkòv na drogą. Tak wœn vzọł vidłé a tè na ńe celovêł, jakbé flịtọ, abé je wœt se wœtstrašéc, ale wœne ješ bléźi přéstọpjałé. Tak wœn zlôz z fôré na dišlą, wœtẓeřgnọł[14] tewœ léχšèwœ kœńa a χcêł jima jewœ wœstavic, ale

---

[1]) Jima mjelé přéńesc = aby im przyniesiono. [2]) Bjôłka, bjałka = kobieta. Zakończenie gen. plur. rzecz. żeńskich na — *ov* jest bardzo częste, choć i formy prawidłowe są równocześnie w użyciu. [3]) Obacz uwagę poprzednią. [4]) Mamka = mama, matka. [5]) Cét le cét! = cyt tylko cyt, cicho! [6]) Kula = dół. [7]) Na vestřôd = w środku. [8]) Knepel = patyk, kij, *dol. niem.* Knüppel. [9]) Wupχnọc = zakłuć. [10]) Tąmo = tam. [11]) Pòta = łapa, *niem.* Pfote, *dol. niem.* Pôte. [12]) Wugardlèc = zagryść; zabić. [13]) Są młozéc = gnieździć się i mieć młode. [14]) Wœtẓeřgnọc = odpiąć, odprząc.

że wœn mjêł straχ nôšikje wœdłożéc, tak wœn mu zaʒeřgnọł[1] pœstronkje nazôd a so mésléł: Ńeχ bọʒe, jak mʒe χcało. Wœn te kœńe wœřnọł batogę a začọł jaχac. Tè kœńe ńe šłé prosto, le są wœbròcéłé na te vilkje. Tak ta fôra są zvròcéła[2] a wœn s temi snopami spôd na zemją. Jak wœn są pœdńos, tak wœn wucekêł nazôd do vsé. A čè wœn bél ju ve vsé, tè te kœńe přélecałé nazôd z pòłkœlim[3] a to dregje to wœne mjałé ju zgubjonè. Te kœńe béłé doχ tak zmączonè, że mé je knap mjelé vépřégłè[4], tè jeden kòń ju zdeχ.

Pœvjôdêł Jòzev Grèna z Vjeřχucéna.

II.

Wœ zamœrdovańim fôršté v lese kœle Lebkœva.

Čè ju klôštor bél v Žarnovcé, tè ti klôštorny parobcé jezʒelé v krôlevsći las dřewœ krasc. A jeden rôz, čè wœńi z dřevę jaχalé dodòm, tè jima véstọpi fôršta na drogą a χce jiχ pądovac[5] (jakœ dokôzk[6], że wœn jiχ wuχvôcél na złożejstvje). Wœńi jednak jemu są ńeχcelé dac pądovac a štridovalé[7], że to ńe béło z krôlevstjèwœ dřeva, le z gbuřtjèwœ abœ tèž z klôštornèwœ. Tak ten fôršta jima řek, że čè tak, tè wœńi jemu mjelé te pńe pœkazac. Tè jeden z ńiχ, co są nazévêł Łisk, ten řek:

— Jô vas tą zaprovaʒą a vôm te pńe pœkôžą.

A čè wœńi přéšlé v las, tè zamjast pńe pœkazac, wœn wœ sχvôcél za gôrʒel, řnọł na zemją a vzọł nòž é jewœ wuřnọł[8]. A tè jewœ vzọł a zagřebêł kœl jezora v strọʒe.

Ale dregọ noc to mu ńedało pœku. Wœn jewœ vzọł a zańòs jaš pœd Dmuχœvą. (Dmuχœva, ta leži wœt Lebkœva unjefêr pjọti ʒèl[9] mile). Tą wœn jewœ zaχœvêł v pažécaχ[10].

To są doχ s časę védało na ńewœ, tè wœn bél scąti na tim jistnym môlu, ʒe wœn tewœ fôřtą wuřnọł. A tewœ dńa, čej wœn mjêł béc scinôny, tè všétcé ti χłopi, co bélé žołnеřami, ti są mušélé nò ten môl stavic z vidłami, flitami, sekjerami abœ χto co mjêł. A tè, čè wœńi jewœ mjelé scątè, tè tą głovą wœńi přébilé do słupa gœzʒę. Ale zarôz wœb piršọ noc[11] ten gòzʒ bél vécigńony a v ten môl bél jinši vbiti. To gvésno χto zrobjeł vedług gusłôv.

Pœvjôdêł Jòzev Grèna z Vjeřχucéna.

BIBLIOTEKA PUBLICZNA
D 172/65

---

1) Zażeřgnọc = zapiąć, przypiąć 2) Są zvrocéc = wywrócić się, przewrócić się. 3) Pòłkœlè = półwozie, kara. 4) Zaledwieśmy je wyprzęgli. 5) Pądovac = fantować, *niem.* pfänden. 6) Dokazac = dowieść. Dokôzk = dowód. 7) Štridovac = spierać się, *niem.* streiten, *dol. niem.* strîden 8) Wuřnọc = zarznąć. 9) Ʒèl = część. 10) Pažéc = sianożęć. 11) Wœb piršọ noc = pierwszej nocy.

550.-

CZYTELNIA
NAUKOWA
MBP
W GDYNI

S pol
20838